A tejszövetkezeteké a jövő?

A negyven-ötven tehénből álló gazdaságoknak van jövőjük. Képünk a Balla-farm bemutatóján készült FOTÓ: BARTOLF ÁGNES

Békésen kedden holland–magyar nyílt napot tartott a szegvári Taurofríz Szaktanácsadó Egyesület. Délután *Balla András* farmján tartottak bemutatót a gazdaságos tejtermelésről, majd este a Tulipán presszóban gazdaest keretében szóltak a szaktanácsadók a tej minőségének javításáról. A gazdaesten *Eelke Boonstra* hollandiai szaktanácsadó azt javasolta a gazdáknak, nyáron ha csak tehetik, legeltessenek, mert a fiatal, zsenge fű biztosítja a tej megfelelő fehérjetartalmát. A nyereség szempontjából ideális a jó minőségű tömegtakarmány, de bizonyos termelési szint fölött elengedhetetlen az abrak használata. Ennek mennyiségét körültekintően kell megválasztani. *Elek Sándor* szaktanácsadó, a szegvári Puskin Tej Kft. ügyvezetője arra hívta fel a gazdák figyelmét, hogy a néhány tehenet tartó gazdák a jövőben önállóan nem tudnak tejet termelni, mert nem képesek megoldani a tej fejés utáni azonnali hűtését, a megfelelő csíraszámot. Ha ezek a termelők talpon akarnak maradni, kénytelenek lesznek értékesítési szövetkezetet vagy valamilyen társulást létrehozni. *Dr. Lehoczky János* szaktanácsadó arról szólt, hogy miként előzhető meg a tehenéknél a tőgygyulladás, ha az már megtörtént, miként kezelhető, és miként akadályozható meg, hogy az egyik állatról átterjedjen a másikra.

Szélpál István, a Szegedtej Rt. kereskedelmi osztályának a képviselője elmondta, hogy az idén 108 millió liter tej felvásárlását tervezik, jövőre az igényük 145–150 millió liter lesz, erre a mennyiségre már az értékesítési szerződést megkötötték. A tej minőségénél elsősorban a fehérje- és zsírtartalmat veszik figyelembe. A gazdák előtt hangsúlyozta azt is, hogy az Európai Unióban jövő év január elsejétől csak extra minőségű tejet lehet emberi fogyasztásra forgalmazni. **M. L.**

NÉPSZABADSÁG (849 Ft/hó) plus BÉKÉS MEGYEI NAP (684 Ft/hó)
együtt előfizetve OLCSÓBB (1079 Ft)!

Hazakerül Kohán híres alkotása?

Az Erkel Ferenc Múzeum Baráti Egyesülete kedden délután tartotta közgyűlését Gyulán. A közgyűlés első részében a gyulai születésű, Miskolcon végzett, s nemrégiben a Kohán Képtár vezetésével megbízott *Gyarmati Gabriella* tartott előadást a kiállítóhely névadójának egyik nagyszabású, mintegy 15 méter hosszú, Székesfehérvárra került alkotásáról. A háború ellen készült pannó Picasso Guernicájának hangulatát idézi, ám a szakszervezeti művelődési házban a romló körülmények között lassan funkcióját veszti. Ezért *Albel Andor* alpolgármester felvetette, hogy az alkotást Gyulára kellene hozni és esetleg a volt Lenin-gödörben vagy az Élővíz-csatorna partján lehetne felállítani, ahol nagy rálátás van az öt részből álló műalkotásra. Ezután *dr. Havassy Péter,* az Erkel Ferenc Múzeum igazgatója számolt be legújabb régészeti ásatásaikról. Ennek az adott különös aktualitást, hogy éppen most kezdték meg a remetei Körös-deltában, az új árvízi szükségtározó helyén a feltárási munkálatokat, s mint a szakember fogalmazott: „gázolnak" a gazdag leletegyüttesekben. Ebben épp úgy találni kőkorszaki használati cikkeket, mint honfoglaláskoriakat. Emellett számot adott arról, hogy legújabb kutatásai nyomán kilenc, eddigi ismeretlen Pálfy Albert-levél került elő, melyeket hamarosan publikál.

A közgyűlési választásra ezután került sor, ahol újból *Gyarmathy Zsoltot* választották elnöknek, helyettese *Kunfalvi Béla* lett, míg a titkári teendőket *dr. Németh Csaba,* az ellenőri feladatokat *Jenei Kálmánné* látja el. Végül az egyesület tagsága úgy határozott, hogy decemberben külön ülésen emlékeznek meg Petőfi barátjának és a Március 15-e című lap szerkesztője, Pálfy Albert munkásságáról, és hamarosan emléktáblát avatnak a Gyulán élt neves ciganológus, Erdős Kamill emlékére. **B. T.**

...tettest.

Ugyancsak november 7-ére virradóra történt, hogy a csabai zsaruk két lökösházi férfit fogtak el, akik összejátszva a kötöttárugyár raktárosával, ruhaanyagokat loptak ki a gyárból. A házkutatások során közel egymillió forintnyi árut találtak náluk a nyomozók.

L. Anikó jelezte az újkígyósi rendőröknek, hogy házuk udvarán – az ott parkoló Trabantban – egy idegen férfi ül és kifele hajigálja a holmikat a kocsiból. A helyszínre érkező zsaruk kérdőre vonták a hívatlan vendéget, akiről kiderült, hogy az autóból akart ellopni eztazt, s éppen válogatás közben zavarták őt meg.

Két tanyabetörőt fogtak el a csabai rendőrök november 11-én. A zsaruknak azt tűnt fel, hogy *B. L.* és társa két rogyásig telepakolt biciklit toltak egy elhagyott mellékúton. Igazoltatásuk során kiderült, hogy éppen egy közeli tanyát fosztottak ki, s a náluk lévő holmikat onnan szerezték. **G. E.**

Két nap alatt elfogták

Rendőri jelentés alapján indult eljárás ismeretlen tettes ellen, aki a közelmúltban a mezőkovácsházi HAGEMA-HUNGÁRIA Kft. raktárhelyiségéből lopott el 200 ezer forint értékben különféle szerszámokat, gépalkatrészeket. *Hoffmann László*, a Mezőkovácsházi Rendőrkapitányság bűnügyi vizsgálati csoportvezetője arról tájékoztatta lapunkat, hogy a betörőt két nap alatt elfogták. – A bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható *K. Gy.* helyi lakost kihallgatták, aki beismerte tettét. Elmondta, hogy az eltulajdonított tárgyakat alkalmi vásárlóknak adta el helyi kocsmákban. A rendőrség az ellopott tárgyakat lefoglalta az orgazdáknál és visszaadta a tulajdonosnak. A két elkövető ügyét vádemelési javaslattal megküldték a battonyai városi ügyészségnek. **B. I.**

zata száját és olyan kifejezésekkel próbálta meg szexuális vágyai kielégítésére rábírni, amelyek ismertetésétől most eltekintünk. A sértett – túljutva az első ijedtségen – ellentámadásba lendült. Dulakodni kezdtek, majd a madás időpontjában narancssárga dzsekit viselt, melynek a cipzárja fekete. A rendőrök bizalmasan kezelik azok adatait, akik bármilyen információval rendelkeznek az ügyről és ezt meg is osztják a hatóságokkal. **K. Gy.**

Az autótolvaj meg röhög a markába...

Valóban nincs megoldás?

„Legalább ne etetnék a népet azzal, hogy csökken a kocsilopások száma. Az újságokból tudom, hogy Békéscsabáról naponta lopnak el egyet..." – ekképpen háborgott a minap egy ismerősöm. „Vajon mit tesznek a rendőrök ezalatt?"

A feldühödött férfiút azzal próbáltam csitítani, hogy elmagyaráztam neki: annyi valóban igaz, hogy a fővárosban kevesebb az autólopás. Természetesen én is tudtam, hogy ez nem lehet vigasz annak számára, akitől itt Békéscsabán lopták el a Mercedesét vagy Fordját. Ezért aztán elhatároztam, megtudom, mit tesz a rendőrség ez ügyben. Annak rendje és módja szerint végigjártam a „szolgálati utat". Több helyen, több illetékestől is próbáltam kicsikarni, hogy hajlandó legyen e valóban kényes témáról beszélni. Nem sikerült. A maximum, amit ez ügyben elértem, a „jövő héten visszatérünk rá" volt.

Hogy mitől olyan kényes ez a téma? Azt már a megyegyeszékhelyen széltiben-hosszában beszélik, hogy az ellopott nagy értékű kocsikat – a hivatalos verzióval ellentétben – nem viszik külföldre, hanem azonnal megajánlják visszavásárlásra a tulajnak. Néhány százezer forintért a gazda „megveheti" többmilliós járgányát a bűnözőktől. Az esetek többségében a polgár nem működik együtt a rendőrséggel, inkább a tolvajokkal alkudozik; vagy éppen saját szakállára nyomozni kezd, s „szolgálatba helyezve" magát igyekszik nyakoncsípni a rossz fiúkat. Az igazsághoz tartozik, hogy volt már példa arra, hogy a tulaj maga fogta el a tetteseket, s tálcán kínálta zsaruknak. Ezzel persze senkit sem akarunk a magánnyomozás rögös útjára terelni, hiszen ez igen veszélyes is lehet.

Akkor viszont mit tehetünk? Tisztességes állampolgár módjára őszintén és részletesen beszámolunk a rendőröknek és várjuk az eredményt. Azt persze jó előre tisztázni kell, hogy ha a zsiványok megneszelik, hogy kiadtuk őket, meg fognak fenyegetni, sőt lehet, hogy meg is vernek, sőt...! A rendőrök viszont – mint tudjuk – nincsenek abban a helyzetben, hogy megvédjenek minket. Tegyük fel, hogy együttműködésünk eredményeként a zsaruk elfognak egy-két tolvajt, akiket bezárnak, s talán (bár erre alig volt példa) az autónk is megkerül, ám az is biztos, hogy ezt követően még annyira sem érezhetjük magunkat biztonságban, mint azelőtt.

Aztán a joghézagoknak, no meg a rafinált védőügyvédeknek köszönhetően a tettenért tolvajok szabadlábra kerülnek, megbízóik pedig újabb feladatokkal látják el őket. És megy minden tovább: mi becsületes polgárok reszketünk, nehogy holnap a mi autónk kerüljön sorra, a zsaruk belefáradnak az eredménytelen szélmalomharcba, a zsiványok meg röhögnek a markukba.

Gajdács Emese

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1988. november

KOHÁN GYÖRGY

IDŐS ASSZONY

ceruzarajz

39.5 x 28 cm

KOHÁN GYÖRGY festő

Gyulavári, 1910 — Gyula, 1966
Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár növendéke. 1931-ben Párizsban, 1935-ben Olaszországban járt tanulmányúton. Kiállítása volt 1930-ban, majd 1939-ben a Tamás Galériában, 1943-ban a Műbarátnál, 1946-ban Hódmezővásárhelyen, 1959-ben a Műcsarnokban és Hódmezővásárhelyen. 1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendeztek nagy gyűjteményes kiállítást műveiből. – Az alföldi festészet egyéni hangú továbbfejlesztője. Drámai erejű művészetében a népművészet hatása és a szimbolikus látásmód egyesül. – **Stílusának monumentalitása a mexikói festészettel rokon.**

Kohán György gyakori látogatója volt a Megyei Könyvtárnak. Vásárhelyről vagy Pestről Gyulára tartva gyakran betért, hogy megtekinthesse a könyvtár már akkor is átlagon felül gazdag művészeti gyűjteményének újabb darabjait.

A "nehéz emberek" közé tartozott. Magányos volt és bizalmatlan, de ez a magány tulajdonképpen megfelelő életforma volt számára. Művészetét még a szakmabeliek közül is csak kevesen értették meg.

A Képzőművészek Szövetségéből kizártan, minden hivatalos vásárlási lehetőségektől kirekesztve, napi anyagi gondok között élt. Mérhetetlen érzékenysége is ezekből az időkből származott, s ez az érzékenység haláláig megmaradt. 1959. évi műcsarnoki kiállításának sikere fordulópont volt életében, itt figyeltek fel rá, s lett rövid időn belül a XX. század magyar képzőművészetének egyik legmarkánsabb egyénisége. Az igazi nagy sikert az 1965. évi Nemzeti Galériában rendezett kiállítása hozta meg, ahol a kiállítás látogatói megdöbbentek a több mint kétszáz ismeretlen Kohán mű láttán.

Munkában levő műveit nem szívesen mutogatta. Kész alkotásainak is csak kis hányadát láthatták barátai. Céltudatos önfegyelemmel gyűjtötte rakosgatta festményeit és grafikáit Vásárhelyen és Gyulán évtizedeken át, hogy 1966 őszén már súlyos betegen szülővárosának adományozza.

"A hónap műtárgya"-ként kiállított ceruzarajza 1936-ban, abban az esztendőben készült, amikor Olaszországból hazatért.

Várjuk olvasóink véleményeit.

KOHÁN GYÖRGY

Megnyílt az új Kohán-kiállítás

Tegnap délután nyílt meg Gyulán a művészről elnevezett képtárban Kohán György új állandó kiállítása. A megjelenteket *dr. Havassy Péter,* az Erkel Ferenc Múzeum igazgatója köszöntötte Gyula város önkormányzata, az Erkel Ferenc Múzeum és az Erkel Ferenc Múzeum Baráti Körének nevében. Külön köszönetét fejezte ki a Magyar Nemzeti Galériának, valamint a képtárat vezető *Gyarmati Gabriellának* a kiállítás létrejöttéért. A megnyitót *dr. Supka Magdolna* tartotta, aki beszédében hangsúlyozta: egy zseni műveit láthatja itt az érdeklődő, mely alkotások egy részét korábban még nem mutatták be Gyulán. A kiállítást mérföldkőnek nevezte a Kohán-életműben, s annak a véleményének adott hangot, hogy Kohán György volt az egyetlen monumentális festő hazánkban Aba-Novák óta. Szólt arról is, hogy a gyulai születésű művész a különböző művészeti irányzatokat remekül ötvözte munkásságában; szerinte Kohán képeit igazán csak 2000 után fogják érteni.

H. J.

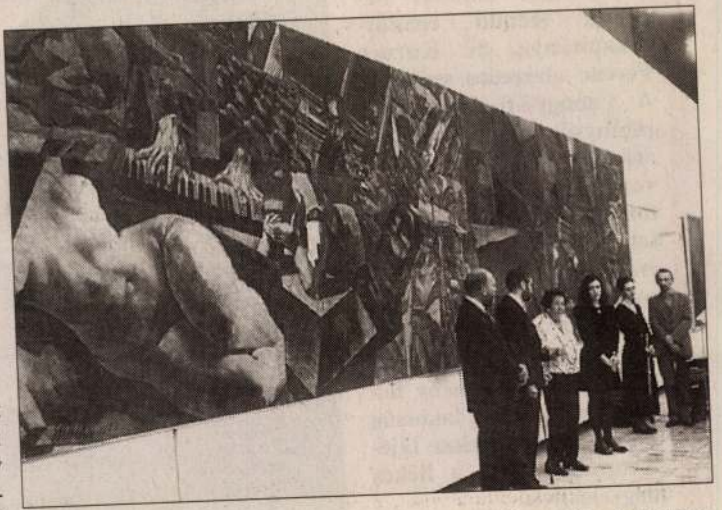

Kohán monumentális képe, A háború emléke először tekinthető meg Gyulán, mint az a megnyitón is elhangzott

FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

Békés Megyei Hírlap Nov. 1998.09.26.

előre, hanem az utánam! – hangzott el tegnap délelőtt a megyei közgyűlés ülésén ez a személyes példamutatást sejtető, kétségtelenül szimpatikus mondat megyénk leendő rendőrfőkapitánya, dr. Kurucz Ferenc alezredes szájából. A Csongrádi Rendőrkapitányság éléről hozzánk érkező, 51 éves rendőri vezető egyebek mellett több, közterületen szolgálatot teljesítő rendőrt, az eredménytelenül záródó emberölések aktáinak „leporolását", a szervezett bűnözés, a prostitúció és a kábítószer elleni kemény fellépést, valamint a lakosság tabuk nélküli, őszinte tájékoztatását ígérte a Békés megyeieknek.

A megyei közgyűlésen jelen volt dr. Orbán Péter dandártábornok is, az Országos Rendőr-főkapitányság parancsnoka, aki elmondta, hogy az új rendőri vezetés által elfogadott karrier-rendszer szerint a megyei főkapitányokat az 50 év körüli rendőri vezetők közül, míg a városi kapitányokat a 45 év körüli korosztály képviselői közül kell választani. A vezető akkor tud a leghatékonyabb lenni, ha rendelkezik a kellő tapasztalatokkal, s a főkapitányi székben legalább 5 évet töltött el. Mindezeknek megfelelt dr. Ku-

Békés megyében sem érhetik nag
szívós, kitartó embernek mu
főkapitányát, s arra kérte a közg
patriotizmust, fogadják el dr. Ku

A megyei közgyűlés tagjai így
és 1 tartózkodással bizalmat sza
tánynak. Dr. Kurucz Ferenc „f
ezt mi sem bizonyítja jobban, m

lovagi tornával, és máris összeállt a gyermekek kedvence.

A margitszigeti bemutató e recept szerint készült finom fogás. Végre egy nyári gyerekeledel a sok nehezen emészthető történelmi darab és könnyű, „franciás" ínyencség után! Örömmel és elismeréssel üdvözöljük tehát az író Horváth Péter és a zeneszerző-rendező Novák János kedves, szeretni való és látványos munkáját. Itt ugyanis — dacolva a tech-

nikai és az időjárási gikszerekkel — mindenki jól érezte magát; a nézők, a játékba bevont gyerekek és az előadók egyaránt. Talán még a lovak is. Utóbbiak nevét nem jegyzi a színlap, így csak a jókedvűen, jóízűen játszó főszereplőket említhetjük: a lóratermett Bubik Istvánt, aki oly imponálóan gonosz Hamaria Retép, hogy még drukkerei is támadtak a nézőtéren; Funtek Frigyest, akinél vándorkomédiásabb vándorkomédiást lámpással sem találni; a kedvesen szerencsétlen varázslót, Rózsa Györgyöt; a nagyszerűen éneklő Hencegő Hercegnőt, a főiskolás Zsíros Ágnest; valamint a graciózusan tüzet hányó Szörnyű Zebulont, Horesnyi Lászlót.

Az *Enyém a várt* a kicsik minden bizonnyal imádták, de kellemes szórakozást kínált a szülőknek, s az alkalmas korú gyermek nélkül besettenkedő javakorabeli „gyermekeknek" is. Talán nem túl bizarr az ötlet, hogy a délutáni játékot nyugodtan követhette volna egy másik, az esti reflektorfényben bizonyára még látványosabb előadás, a felnőtteknek. Legközelebb talán majd ők sem maradnak ki az ilyen bohókás mulatságból. *(Képünkön Funtek Frigyes és Bubik István)*

Stuber Andrea

FILM

A KÖZLEGÉNY

Fekete–fehér indiai film

Kapur Radzs neve, s az általa rendezett *A csavargó* hosszú időn át egyet jelentett számunkra a soknyelvű indiai filmművészettel. Aztán a tavalyi Filmglobuszon több, nemzetközi fesztiválokon díjat nyert indiai filmet, így Mrinal Sen *A baltás ember* című alkotását is megismerhettük. A kizsákmányolás minden formáját támadó, baloldali elkötelezettségű Sen India egyik legnevesebb rendezője. Bár Kelet-Bengáliában, a mai Bangladesben született, 1956 óta forgatott 24 játékfilmje szinte kivétel nélkül Calcuttában vagy annak környékén játszódik.

Az úgynevezett Calcutta-trilógia befejező darabjának, az 1973-ban készített *A közlegény*nek is a „problémák városa" a színtere. Pontosabban egy felső középosztálybeli nő lakása, ahol a történet hőse, egy illegális baloldali szervezethez tartozó fiatal ember keres menedéket üldözői elől. A szobafogságra kárhoztatott ifjú forradalmár hosszú magányában újraértékeli pártja és a maga „közlegény"-szerepét, s rádöbben: akcióikkal elszakadtak a társadalmi problémák reális megoldásától. Kétségek között gyötrődve mégis úgy dönt, ha magányosan is, de folytatja a társadalom megváltoztatásáért vívott harcát.

Mrinal Sen szélső baloldalt elemző-bíráló filmjének cselekményét csak a háttérből, s meglehetősen homályosan határozzák meg azok az Indiában, s különösen Bengáliában gyakori politikai színezetű fegyveres mozgalmak, amelyekben időről-időre a baloldali pártok is részt vesznek. Így aztán kissé propagandaszerű filmet látunk, amely a szentimentális politikai példázatoktól sem mentes. Sen, akit a francia új hullámhoz való vonzódása miatt egy időben a „bengáli Godard"-nak is neveztek, remekül alkalmazza ugyan egyik fő technikai „fegyverét", a dinamikus vágást, ám a statikus beállítások, az elnyújtott premier plánok, a hosszadalmas és mesterkélt párbeszédek gyakran mégis megtörik filmjének lendületét.

Érdekes, különleges film *A közlegény*. Az európai néző számára szokatlanul lassú, olykor kimondottan fárasztó tempója azonban alaposan próbára teszi nézőinek türelmét.

Hollós László

JÁTSZÓTEREK BANDITÁI

Színes norvég film

Ola Solum gondolt egyet, és hagyományos ifjúsági kalandfilmjében a napjainkban, sajnos, egyre aktuálisabb környezetvédelemért is szót emelt. Hogy ezen „újítás" éppen egy norvég rendező nevéhez fűződik, nem véletlen: a Skandináv-országokban ugyanis már régóta jelentős erőfeszítéseket tesznek a környezet megóvása érdekében. Solum filmjének ábrándos lelkű, képregényeket búvó főhőse, Carl Gustav sem nyugszik bele, hogy a külváros játszóterei helyén egyik napról a másikra sivár autóparkolók épülnek. Kis barátaival nyomozni kezd hát a tereket elüntető, titokzatos banditák után, s ahogy az már a mesékben lenni szokott, a történet végére a gyerekcsoport leleplezi, sőt, meg is bünteti a város vezetőivel összejátszó bűnösöket.

A pályafutását dokumentumfilmesként kezdő Solum a modern mesék majd minden elemét fölhasználja. Filmjében van számítógépek által irányított, rejtélyes kastély, van lézercsapda, vannak gonosz felnőttek és jópofa, kedves gyerekek, s egy álomképben még a rettenthetetlen Super Man is föltűnik. De a rendező nem éri be ennyivel. A norvég valóság bemutatásával, a környezetrombolás és az autók uralta világ bírálatával is megpróbálkozik, közben még egy-két remek, tragikomikus jelenetre is futja erejéből: a jogaik védelmében tüntető gyere-

keknek a polgármester cukorkát osztogat, a „félkarú rablónak" nevezett játékautomatákat üzemeltető, parkpusztító banda főnöke maga is félkarú stb. E néhány valóban eredeti ötlet azonban kevés az üdvösséghez. Így aztán Solum filmje végül is nem több, mint egy átlagos ifjúsági kalandfilm. A kis Georgot alakító, szőke Ketil Bøe viszont nagyon aranyos.

H. L.

HANGLEMEZ

GOLDMARK NÉGY NYITÁNYA

A harmincas-negyvenes évtizedben, amikor Bartók és Kodály kivívta a „népi forrásból" merítő zene diadalát, s minden muzsikus az effajta dallamok melegénél igyekezett sütkérezni, nem volt különösebb érdem az olyan európeer, internacionális hangú komponista portálása, mint Goldmark Károly. Játszogatták ugyan a *Sába királynőjét*, az *a-moll hegedűversenyt*, de már jóval ritkábban nyilatkozik meg a zeneszerző ragyogó fantáziája, az orientális színek iránti vonzalma, szemérmes lírája, zsongító harmóniavilága, orchesztrális virtuozitása. — Megkésett elégtételül, nyolc nyitánya

közül a legjobb négyet nyújtja át nekünk új lemezén a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, élén Kórodi Andrással. A két ismertebb, a *Sakuntala* (op. 13) és a *Tavasszal* (op. 36) című közül az előbbi a nagyobb igényű, mélyebb szenvedélyesebb, mint a természet ébredését ünneplő *Tavasszal*. A *Sakuntala*, talán épp ezért, előadásban is jól fölémagaslik a korrektül, boldog áradással daloló op. 36-nak. Kórodi András kitűnő diszpozícióról tanúskodva, megragadó szintézisbe ötvözte a zene különböző rétegeit, érzelmi karaktereit és virtuóz játékra inspirálta együttesét. A *Sakuntalá*hoz hasonló, nagylélegzetű kompozíció a *Prometheusz* (op. 38), s némileg szerényebb követelményeket támaszt a szerző egy olaszországi útjára emlékező, kései keletkezésű ouverture-je, az *Itáliában*, (op. 49). Mindegyikben hatásosan érvényesülnek — elsősorban a művek színvilágának kiemelésében, árnyalásában, s a zenekari összjáték differenciáltságában — Kórodi szuggesztív karmesteri erényei. De a teljes elismerés hangján kell szólni a romantikus nagyzenekar fa- és rézfúvósairól is (a *Prometheusz*ban 22 fúvós van előírva!), akik lebilincselő szépséggel tolmácsolják mind szólóikat, mind az együttes játékában rájuk bízott feladatokat. *(Hungaroton)*.

Albert István

BARBRA STREISAND ÉNEKEL

Kivételes adottságú előadók hatáselemeit pontosan megállapítani nem lehet. Rendszerint csak kizárásos alapon közelíthetők meg. Barbra

Streisandról, korunk film- és musicalcsillagáról az a reklámízű közhely járja, hogy csúnya. A szépség ugyancsak közhelyismérvei szerint mondjuk valóban nem szép — egy értelmet sugárzó, eleven női arcot, sudár, mozgékony termetet, sokszínű lényt azonban csúnyának mondani badarság.

Hanglemezről lévén szó, ez a tényező amúgyis csak ismertségéből fakadó eszmetársítás (no, és az arcképével díszített borító) révén jöhet számításba. A hangjáról elmondható vajon egyértelműen, hogy szép? Igen, ez bátran állítható — még a könnyű műfaj határait kitágítva is. Sokkal szebb, mint e műfaj számos átmeneti énekes csillagáé. Mezzo-színezetű, felhangokban gazdag tónusával akár egyértelműen zenei pályán is neve lehetne.

Megérdemelt világhírét azonban adottságai sajátos összességének köszönheti; elsőrendű színészi-előadói képessége mellett — és persze, ettől el nem választhatóan — kifejezésbeli erejének és változatosságának, fejlett stílus- és ritmusérzékének. A legigényesebb hallgatónak is igaz élvezetet szerez azzal, amilyen beszédesen adja elő éveink musicaljeinek és általában könnyűzenéjének híres dalait, élen a *Macskák* híres *Memory*-jával, amely a lemez címét is adja. Remek szólista és ugyanilyen remek partner, amikor együtt énekel Neil Diamonddal, Donna Summerrel, kis együttesekkel, és persze, kitűnő kísérőzenekarokkal. *(Gong)*

Rajk András

HETI AJÁNLAT

EURÓPA
Varga Miklós Band

A címadó dal — ahogy az általában lenni szokott — előbb lett sláger, mint a nagylemez megjelent. Igaz, kislemezen már korábban az üzletekbe került és szinte percek alatt elkapkodták. Olyannyira, hogy „arany" lett belőle. Egy ország dúdolta egyik napról a másikra, így aztán Varga Miklós — mint előadó — másodszor is befutott. Nagy lökést adott mindehhez az első igazi siker, az *István, a király*ban. Az előadó egy korábbi nyilatkozatában ugyanis elmondta, ez a dallam már négy évvel ezelőtt megszületett! Csak éppen lehetősége nem volt arra, hogy bemutathassa. Pedig próbálkozott vele, de egyik korábbi zenekarának sem tetszett igazán.

Mígnem a békedal-pályzaton — hatszázötven szerzemény közül — ezt találták a legjobbnak a dallamvilága és könnyen énekelhetősége révén is. A siker aztán nagylemezt eredményezett, amelyen az előadó már saját együttesével mutatkozik be. Igyekszik is kihasználni a megjött lehetőséget. A VM Band talán az egyetlen pillanatnyilag is koncertező együttes, amelyre még bemegy a tömeg, bár, mintha túlságosan is sokat vállalnának az utóbbi időben. Ami immár közvetlenül a lemezt illeti: jól sikerült válogatás került rá, a címadó dal komoly szerepet játszik majd a sikerben. Az előadó ezúttal sem többet, sem kevesebbet nem mutat magából, a tőle megszokottnál. Érdekesen kellemes hangjához idomulnak még az egymástól „elütő" számok is (*Három királyok, Rock and Roll vonat*...), melyeknek hangszerelését a lemezborító tanúsága szerint, Lerch István vállalta. A nagylemez — bemutatkozásnak — nem rossz. *(Start)*

Látó János

KIÁLLÍTÁS

KOHÁN GYÖRGY EMLÉKKIÁLLÍTÁS
Hatvani Galéria

Azt, hogy ki volt Kohán György — tisztázta a művészettörténelem, gyulai állandó gyűjteményével. Drámai erejű festészetének életforrásai mégis jórészt feltáratlanok. Ezért jelentett komoly hiánypótlást Moldvay Győző 1985 júniusában megjelent kötete Kohán Györgyről, hiszen a személyes ismeretség révén jelentős adattárral bővítette e nagy festői életmű horizontját. Ugyanő volt az, aki már évekkel ezelőtt Kohán-énmet alapított. E tisztelet-

ének jele, hogy Kohán György műveiből vett méltó példákkal öregbíti Hatvanban is a legnemesebb vásárhelyi örökséget, melynek Kohán klasszikusa lett. Talán a legnagyobb erénye, hogy a partikuláris nála általános érvényűvé válik — az Alföld Egryje ő. Ezt példázza *Bivalyos szekér napkoronggal* című mesterműve. A látvány itt is kozmikus látomás, azzal a különbséggel, hogy a föld erejét, izmait, súlyát is érzékelteti, ezzel válik Egry éteriségének alföldi ellenpontjává. Ugyanilyen sűrített embléma a *Vásárhelyi utca* is, ahol a színek tömbjeinek egyszerűsége jelenti a kép véglegességének szentenciáját, mely minden fölöslegest akar is, tud is száműzni a mű törvényszerkesztésében. *(Képünkön a Bivalyos szekér napkoronggal című festmény részlete.)*

Losonci Miklós

FOLYÓIRAT

KORTÁRS

Szinte címét cáfolva pillant vissza a folyóirat a közelmúlt történetére, és századunk nagy kort megért vagy már elhunyt hőseinek leszünk kortársai a dokumentumértékű szövegeken keresztül. Lehet, hogy ez az öregedés jele, de a magam részéről mindig a visszaemlékezésekkel kezdem az olvasást, s csak aztán „fanyalodom" a novellákra, versekre. Pedig *erős* szépirodalmi része van a folyóirat augusztusi számának, mégis — izgalmasabbak azok a sorsfordító pillanatok, amelyekről Kabdebó Lóránt faggatja Benjámin Lászlót, és nem kevésbé érdekes az a rámenős kérdezésmód, amellyel a varsói *Polityka* szerkesztője interjúvolja Aczél Györgyöt.

Aczél György Lukáccsal kapcsolatban Lenint idézi: nagy marxistának is lehetnek tévedései, hiszen „a sas néha földre ereszkedik", viszont „a csirke sose száll fel a fellegekig". A csirkén, gondolom, a kisebb kaliberű filozófus értendő, például, aki szerint 1950-ben a stréberek stb. előtt „el van zárva minden társadalmi élet". Persze, Lukács szigorú bírálójának neve is fennmarad — őrzi utcatábla —, de ki olvas ma Rudas Lászlót? A *Ki volt Lukács?* című dokumentumösszeállítás — Sz. Gy., azaz nyilván Száraz György munkája — igen változatos szövegekkel keresi a választ Szerb Antal kérdésére: „mi vihette" ezt a törékeny, széplelkű bankárfiút „a proletariátus élére"? Mennyire volt azonos a zord Naphtával a *Varázshegy*ből? Mennyire volt igaza ítéleteiben? Bizony Lukács öröksége eleven őserdő; még sokáig fogunk benne bolyongani.

Székely András

KAJÁN

FEJLŐDÉS

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408
Főszerkesztő: **BENJÁMIN LÁSZLÓ**
Főszerkesztő-helyettes: **FEKETE SÁNDOR**

Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesitő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, ½ évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

85.1542 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. **INDEX: 25 817.** Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Kohán György
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 OKT 27
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

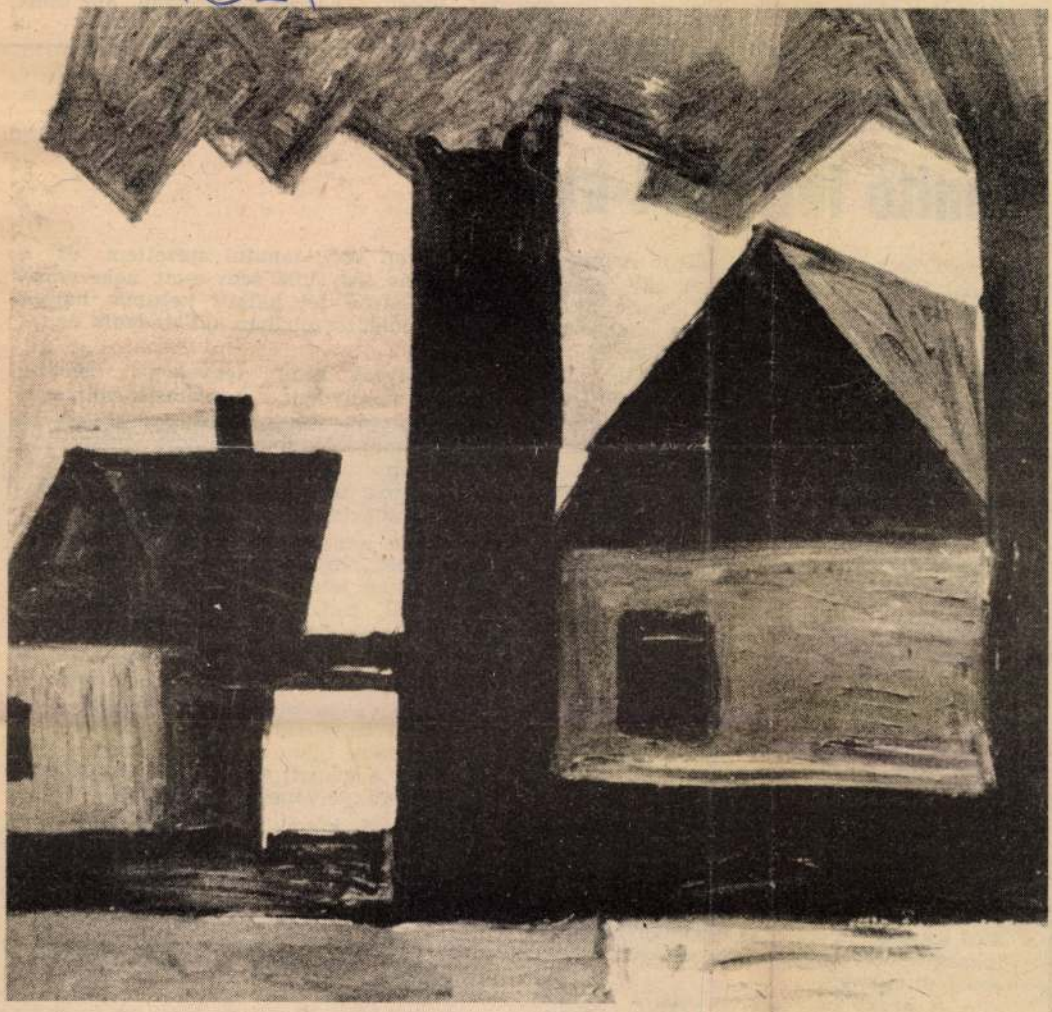

Kohán György: Vásárhelyi utca

gadhatja el az áthelyezést. Ezért összeütközésbe kerül a türelmetlen egyházi hatósággal. Fegyelmi vizsgálat, fel- [illegible] szembeállítsa a saival. A szen mort és kataszt

Életutak

Tanító lett 1914-ben

Igazi őszi, kellemes délelőtt. A békéscsabai Gábor Áron utca akár egy liget, a nagy fák messziről szinte teljesen eltakarják még a magas házakat is, melyekből — ki hinné? — finom szilvalekvár- és paradicsomillat árad. Akárha falun járkálna az ember. Ez a kedves hangulat folytatódott az egyik első emeleti lakásban, ahol *Uhrin Mihály* rubindiplomás tanítóval beszélgettünk. Hetven éve végzett az Aradi Állami Tanítóképző Intézetben, 1959-ig tanított, s pályáját csak a két háború szakította meg. Most egy egész délelőttön át a múltat kalandoztuk be, melyre jó emlékezni a kilencvenedik év küszöbén.

— Mint a tíz testvérem, én is az Arad megyei Apatelken születtem, ahová Békéscsabáról került el a család. Az ottani szlovákok ugyan a közeli hegyről Mokránnak hívták a falut. Tízéves koromban visszatértem Csabára, mert itt jártam a rokonoktól polgári iskolába. Akkor a fiúpolgári a gimnázium mellett volt, a mai iparitanuló-iskola helyén, még előbb pedig a Munkácsy utca sarkán, a Novák-féle házban.

A kalendárium ekkor 1910-et mutatott, s csak nyáron döntötték el, hogy ő is tanító legyen. Szerencséje lett, mert teljesen ingyenes helyet kapott, és elkezdődtek az aradi prepaévek.

— A képző és az internátus, a kétemeletes szép épület a Maros partján, gyönyö- [illegible] ott vidámság, csintalanság, szórakozás is. Már az maga, hogy a második emeleti hálókból épp a nyári színházra lehetett látni, s annak is az öltözőire. S szombatonként színházba mehettek a diákok.

— Már aki tehette. Nekem a kevés pénzemből nagyon kellett spórolni, s így csak ritkán nézhettem meg az aradi primadonnát, Diósi Nusit. Volt viszont jó énekkara a képzőnek, s szép időben esténként lent a parkban annyian összejöttek hallgatni bennünket, mint a térzenére.

Az aradi képzőben a román nyelv is kötelező tantárgy volt, akár a máramarosiban a rutén, Iglón a szlovák, vagy a Dunántúlon a német. A táj szerinti nemzetiségek anyanyelvének megfelelően.

— Nekem könnyű volt a román nyelv, mert Mokrán sok ragadt rám belőle, s ezt kellett csak továbbfejleszteni. Ez annyira sikerült, hogy amikor végeztem, magyar és román iskolai képesítést szereztem. Nemcsak a nyelveket, hanem a többi tárgyat is szerettem. Igaz, kiváló, híres tanáraink voltak.

Kisdiákként léptek az alma máterbe és

Kohán György
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Sajtófigyelő
1984 OKT 27
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

NÉPÚJSÁG

Kohán György: Emlékezés

ÉPÚJS

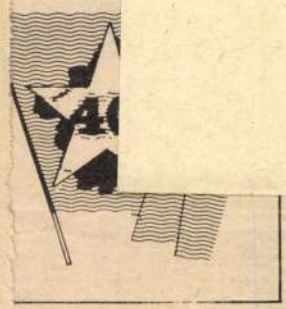

ır ötödik éve dörögtek a
dik világháború ágyúi,
or egy ködös őszi estén
44. október 28-án. a bu-
hegyek egyik kies lan-
n — pisztolylövések dör-
k, s kioltották *Kálló*
nc katonai lelkész, ró-
katolikus tábori esperes,
les önzetlen munkával
s életét.

bb emléktábla, vissza-
kezés, utcanév őrzi em-
— többek között me-
kben, Szarvason is. Ki
hát ez az életeket men-
átországi hős? Ki ez a
gen elhurcolt, és orvul
gyilkolt ellenállási már-

elindulás

pja, Kálló Gyula, szege-
származású tanító volt.
el négy évtizeden ke-
tül dolgozott a szarvasi
ai katolikus népiskolá-
és az ipari tanoncisko-
an. A még élő néhány
szarvasi tanítványa, és egyik

huzavona, amely végül is őt igazolja. Rehabilitálják. Bizonyára mindez hozzájárul ahhoz, hogy 34 éves korában átlép a hadsereg lelkészi állományába (1928. V.).

Tábori lelkész

Ekkor már sok élettapasztalattal rendelkezik. Ismeri a társadalmi-gazdasági élet gondjait, bajait. Mély együttérzéssel kíséri a szegény nép nyomorúságos életét. Kétségtelenül csalódásai vezérlik a tábori lelkész pályára; ugyanakkor sajátos optimizmus hevíti. Némi illúzióval vallja: „A szociális igazságtevés eszméit a honvédek lelkébe plántálva, széjjelküldhetem szerte az országba." Katonai körökben tartózkodóan szerény, de bátran szókimondó. Ezért tábori lelkészüket megszeretik a katonák. Demokratikus ihletésű prédikációinak híre hamar elterjed. Az igaz és vigasztaló szóra vágyó civilek is tömegesen látogatják istentiszteleteit, hallgat-

KOHÁN GYÖRGY

Új múzeum Gyulán

Emlékházban a Kohán György-hagyaték

Hazánkban is mind több a művészi életműveket bemutató emlékház, gyűjtemény, múzeum. A legutóbbi évtizedben avatták például Zalaegerszegen Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kapuváron Pátzay Pál, Pécsett Vasarely, Szentendrén Kovács Margit — azóta már bővített — gyűjteményét. S ez utóbbi helyen Czóbelét, Barcsayét is. Valamennyi nemzetközi sikerű is, sok látogatót vonz messze égtájakról. Az idei Gyulai Nyár alkalmával gazdagodott tovább e sor, amikor Gyula város tanácsa megalapította a *Kohán György Múzeumot*, hogy méltóképpen őrizze, közkinccsé tegye a városra testált nagy értékű hagyatékot.

Kohán György 1910-ben, Gyulaváriban született, majd Gyulát tartotta igazi otthonának. Tanult Budapesten, egyeteme pedig Párizs lett. Négy évtized szakadatlan tempójában születtek alkotásai. Mintha érezte volna, hogy nem lassíthat. Kitüntették Tornyai-plakettel, kétszer — 1960-ban és 1964-ben — Munkácsy-díjjal, s 1965-ben gyűjteményes retrospektív kiállítása nyílt a Nemzeti Galériában, halála évében, 1966-ban, Kossuth-díjat kapott.

Kohán György Gyula városának adományozta életművét, csaknem hétszáz festményt és 2215 grafikát. Amíg ennek méltó kiállítására elkészült a Kohán-múzeum, addig kisebb tárlatokon, részleteiben mutatták be Gyulán. Megfelelő előkészítés után a gyulai régi művelődési otthont alakították át *Gortka* István tervei szerint. A jó tagolású belső építészeti munkálatok *Szászfalvi* Ilonát dicsérik. A kiállítást *Pogány Ö.* Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte. „Kohán György életműve a nemzeti kultúra erejétől kap igazolást — mondotta. — Minél közismertebbé lesz képeinek értéke, művészi intéseinek tanulsága, korszakos jelentőségű szolgálata, annál kétségtelenebbé válik a művészet társadalmi nélkülözhetetlensége, az alkotó munka közösségi érdeme." E gondolatokhoz kapcsolódott az avató ünnepségen dr. *Boross* Sándor kulturális miniszterhelyettes kívánsága, hogy a gyűjtemény Kohán életművéhez méltóan szolgálja az igaz művészet visszajuttatását a néphez, minden alkotótevékenység legfőbb forrásához, s ezzel új alkotóerők ébresztését.

A mennyiségben is páratlan anyagot *Ibos* Éva, a Kohán-múzeum vezetője a következő években mintegy végiglapozni kívánja a közönséggel. Jelenleg 130 kép, rajz fogadja a látogatókat, a kollekciónak viszonylag kis része. Igaz, Kohán György gyulai múzeumából éppen most mutatnak be egy részletet Szófiában, s lehetőség kínálkozik e most katalogizált anyag „tájolására" szerte az országban. Egyre sürgetőbb azonban a Kohán-album, mely *B. Supka* Magdolna közreműködésével elkészült és kiadásra vár.

Kohán György festményei, mintha a magyar Alföld Egryjét, Csontváryját, Derkovitsát idéznék föl: ezt érezteti a nézővel nagy fája, tüzes színekben égő naplementéje, háborút idéző halott lova, a rajz, a szerkezet legmagasabb színvonalán. Kohán Tornyai János eszményeit is töretlen energiával folytatja, de már a kubizmus eszközeinek dinamikus és merőben egyedi alkalmazásával. Egyszerre egyéni és általános, magyar és európai. Az élményt nem rongálja a festői fogalmazás, hanem egészében megtestesíti. Munkássága az élet enciklopedikus teljességét tárja fel, de nem az epika lassú nyugalmával, hanem a dráma izzásával. Gyorsasága: mélység, szilaj darabossága a lelkület szelídségét és a gondolat erejét is hordozza. Kitűzte a legnagyobb emberi és festői célokat, de a legegyszerűbb[illegible]ket is egyben, s ezeket hiá[illegible]talan biztonsággal meg[illegible]sítja táj-összefoglalá[illegible] emberiség-horizontú[illegible]ban. Életművének [illegible] és tanulsága.

Csönd és akarat, [illegible]tóság, gyász és ün[illegible] vörös és fekete s[illegible] Ezek az alapárnyalata[illegible] fehérek, zöldek társulnak főszíneihez. Művein a csend is kiáltás. Mindig felsőfokon szólít és alakít parasztfejjel, hegedűvel, bivalyos szekérrel, napkoronggal és koporsóval. Nála a tragédia is természetes, a gyász nem nosztalgiát, hanem erőt sugall. Motívumait a lehető legnagyobb intenzitással tárja elénk, a vásárhelyi utcát, lófékezőjét, halottját, birsalmáit, vasalós csendéletét, földből, fényből gyúrt Beethoven-fejét.

Kohán György életművének utóélete most kezdődik igazán. Az európai köztudatban is, melyet vendégkönyvének magyar, román, csehszlovák, szovjet, amerikai, lengyel, japán, német bejegyzései tanúsítanak a sok ezer magyar látogatóé mellett.

Losonci Miklós

Új állandó kiállítással bővül szombattól a Nemzeti Galéria: a frissen felújított, XVIII. századbeli földszinti teremsorban Mátyás király korából származó faragott gótikus szárnyas oltárokat, táblaképeket és szobrokat mutatnak be.

∞

Gácsi Mihály grafikusművész tárlata december 1-én, szombaton nyílik meg a miskolci József Attila Könyvtár kiállítótermében.

Magyar Nemzet 1979. nov. 30.

0 610 S	7 609 945 S	15 547 060 S
4 483 T	7 611 589 P F	15 551 642 D
9 615 M	7 613 240 S	15 555 725 S
4 506 Zs	7 614 800 S	15 581 715 M
2 863 Zs	7 618 733 S	15 585 583 M
1 105 M	7 625 218 M	15 585 814 T
2 775 M	7 626 921 M	15 588 649 D
3 217 M	7 632 567 Zs	15 593 842 M
7 152 D	7 636 741 S	15 599 355 M
8 575 P F	7 642 676 M	15 614 739 D
2 919 D	7 643 521 P F	15 618 278 D
3 225 P F		15 620 897 M
3 849 M	8 515 652 M	15 625 160 S
7 952 T	8 527 866 D	15 626 432 P F
9 943 S	8 606 744 M	15 633 160 T
1 078 S	8 612 348 S	15 635 334 M
0 812 S	8 613 715 S	15 643 392 D
1 361 S	8 619 940 S	15 648 761 M
37 203 M	8 633 342 S	15 649 519 S
	8 640 332 M	15 651 566 T
18 025 M	8 653 953 P F	15 654 290 M
35 846 T	8 655 770 P F	
36 429 S	8 664 374 D	16 552 267 D
40 524 S	8 677 839 T	16 554 286 P F
67 247 P F	8 689 134 P F	16 562 136 M
73 769 M	8 690 219 M	16 569 788 Zs
56 643 M	8 701 751 S	16 575 596 Zs
91 577 Zs	8 706 021 Zs	16 578 538 S
01 127 Zs	8 711 216 T	16 583 484 M
08 057 P F	8 714 227 P F	16 583 698 M
20 529 P F	8 715 858 M	16 588 433 S
22 886 Zs	8 718 210 M	16 589 458 S
32 227 D	8 719 507 M	
34 684 M	8 720 976 D	17 514 314 M
35 293 T	8 725 814 D	17 528 976 S
38 210 T	8 726 570 P F	17 532 547 S
41 310 M	8 728 017 M	17 537 712 M
43 782 Zs	8 729 457 S	17 542 482 M
48 055 T	8 735 880 Zs	17 545 734 T
48 060 M	8 742 854 S	17 558 262 M
49 002 D	8 745 196 D	17 564 941 M
50 426 S	8 746 906 S	17 567 364 Zs
52 264 T		17 570 361 P F
58 810 S	9 514 740 M	17 574 366 Zs
56 059 S	9 518 616 Zs	17 586 495 M
59 661 M	9 540 847 Zs	17 588 595 Zs
59 709 M	9 549 100 S	17 589 503 D
66 244 M	9 594 768 S	17 600 340 M
73 541 M	9 598 535 M	17 603 397 M
76 579 M	9 599 350 Zs	17 605 446 S
	9 600 810 M	17 605 660 D
07 888 Zs	9 609 464 P F	17 605 973 P F
40 982 Zs	9 613 839 D	17 606 674 M
47 519 S	9 619 251 S	17 621 159 M
1 905 P F	9 625 640 P F	
004 Zs	9 626 040 D	18 513 964 M
88 Zs	9 635 961 M	18 525 290 M
Zs	9 637 512 P F	18 533 150 D
D	9 640 957 D	18 534 376 M
	9 651 783 M	18 558 575 M
	9 652 412 M	18 563 212 D
	652 911 P F	18 564 115 P F
	55 742 D	18 572 276 M
	954 M	18 589 683 Zs
	8 454 P F	18 591 087 Zs
		18 595 259 P F
	529 316 M	18 604 618 S
	10 531 650 T	18 614 035 P F
	10 560 251 M	18 615 349 S
	10 561 461 Zs	18 617 401 S
	10 576 466 D	18 626 931 D
	10 576 906 M	18 627 113 Zs
	10 597 226 S	18 630 662 M
	10 597 883 S	18 633 935 T
	01 600 923 S	18 636 879 M
	10 603 494 S	18 639 172 T
	10 606 595 M	18 640 170 P F
	10 615 896 T	18 646 795 P F
	10 618 529 M	18 656 063 T
	10 620 924 Zs	
	10 624 562 P F	19 522 916 M
	10 625 724 T	19 540 355 T
		19 548 010 S
	11 508 041 S	19 548 761 M
	11 524 771 Zs	19 552 174 M
	11 534 583 M	19 557 226 M
	11 537 767 M	19 563 033 D
	11 543 362 S	19 581 916 Zs
	11 551 927 M	19 588 539 M
	11 556 616 P F	19 589 829 Zs
	11 558 247 M	19 591 226 P F
	11 558 906 M	19 593 776 M
	11 560 818 M	19 596 794 M
	11 568 503 S	19 609 544 T
		19 610 543 M
	12 518 501 P F	19 611 806 P F
	12 553 206 D	
	12 584 793 M	20 1415595 M
	12 585 490 P F	20 561 869 S
	12 609 340 S	20 564 367 S
	12 611 750 M	20 606 932 M
	12 623 776 Zs	20 611 160 S
	12 632 017 D	20 614 354 M
	12 639 723 P F	20 743 549 D
	12 641 627 M	20 761 220 S
	12 649 111 P F	20 782 238 Zs
	12 652 518 M	20 783 491 D
	12 655 056 Zs	20 865 498 T
	12 663 660 D	20 873 433 D
	12 665 640 Zs	20 878 486 Zs
	12 670 364 M	20 881 200 Zs
	12 670 885 D	20 898 355 M
	12 671 402 S	20 905 369 M
	12 674 439 S	20 918 737 P F
	12 678 947 M	20 974 201 P F
	12 685 539 P F	20 1039182 M
	12 698 357 T	20 1067250 M
	12 701 884 D	20 1070734 M
	12 710 672 M	20 1071260 M
	12 711 242 D	20 1081820 D
	12 716 423 M	20 1108121 M
	12 719 944 T	20 1119364 D
	12 721 932 P F	20 1145176 S
	12 724 744 M	20 1166577 M
	12 726 354 S	20 1185848 Zs
	12 731 151 T	20 1213923 M
	12 734 693 Zs	20 1220371 M

20 1766871 P F	20 2281299 M
20 1770353 S	20 2282291 M
20 1780392 Zs	20 2290436 Zs
20 1784780 M	20 2299181 P
20 1795868 T	20 2304415
20 1814879 M	20 23076
20 1832730 T	20 23160
20 1832962 T	20 2325594 M
20 1839434 S	20 2326485 S
20 1842854 P F	20 2327043 S
20 1848985 S	20 2330351 P F
20 1874566 P F	20 2334261 S
20 1891701 D	20 2338289 S
20 1893409 P F	20 2342928 D
20 1895496 T	20 2345352 S
20 1904790 M	20 2353788 P F
20 1910877 S	20 2354431 M
20 1911276 D	20 2357230 P F
20 1922235 M	20 2368536 M
20 1927665 M	20 2371829 M
20 1939303 M	20 2375059 M
20 1942643 M	20 2381758 M
20 1948524 T	20 2387787 Zs
20 1950638 S	20 2388919 M
20 1955276 M	20 2389130 T
20 1960688 P F	20 2395817 M
20 1968162 M	20 2396004 S
20 1979275 M	20 2400107 S
20 1982451 M	20 2402778 Zs
20 1984455 M	20 2410645 M
20 1990988 D	20 2412616 P F
20 1991267 T	20 2415456 M
20 1994717 T	20 2418014 M
20 2002695 D	20 2419122 M
20 2003167 M	20 2423380 T
20 2008436 M	20 2424123 M
20 2014342 P F	20 2428216 P F
20 2017583 M	20 2434409 D
20 2041836 T	20 2439587 S
20 2042750 P F	20 2443489 Zs
20 2044420 S	20 2445862 M
20 2044558 S	20 2446209 M
20 2052280 S	20 2452220 Zs
20 2054372 P F	20 2453154 P F
20 2055169 S	20 2454613 T
20 2055444 Zs	20 2456708 T
20 2057685 D	20 2462372 S
20 2061611 M	20 2480502 S
20 2064787 S	20 2480981 S
20 2077375 P F	20 2481825 T
20 2083908 S	20 2482232 M
20 2087373 S	20 2483026 S
20 2088580 D	20 2484518 S
20 2089494 D	20 2485871 M
20 2091668 D	20 2486315 P F
20 2092682 M	20 2502526 M

A gyorslista közvetlenül a húzás után készült, ezért az esetleges számhibákért nem vállalunk felelősséget.

A sorsolás eredményének pontos adatait a december 4-én megjelenő hivatalos nyereményjegyzék tartalmazza. A jegyzék megtekinthető az OTP-fiókokban, postahivatalokban és takarékszövetkezetekben.

A nyertes betétkönyveket, vagy az azt helyettesítő „Igazolást" a betétkönyvet kiállító takarékpénztári fióknál, postahivatalnál vagy takarékszövetkezetnél kell bemutatni.

— A HÉV-szerelvények egy vágányon közlekednek november 30-án 8.45—13.45 óráig — pályafenntartási munkák miatt — az Örs vezér tere és Nagyicce között. A Cinkota állomásig közlekedő helyi vonatok nem járnak. Gödöllőről Csömörre a vonatok menetrend szerint indulnak, közli a BKV.

— Kisiklott egy tolató tehervonat három kocsija csütörtökön hajnali 3 órakor Kiskundorozsma állomáson. Személyi sérülés szerencsére nem történt, és az anyagi kár sem jelentős, a vagonok azonban elzárták a Budapest—Cegléd—Szeged vasúti főútvonalat. A forgalmi zavar elháritása idején a vonatok utasait autóbuszok szállították. A kisiklott kocsik eltávolítása után a vonatforgalom 13 órakor a vonal teljes hosszában ismét megindult.

— A Benkó Dixieland Band december 1-én, szombaton este 7 órakor az Egyetemi Színpadon koncertet ad. Az est különlegessége: az együttes azt a zenei programot mutatja be, amellyel jövő év februárjában Bombayben, egy nemzetközi dzsesszfesztiválon lépnek színpadra.

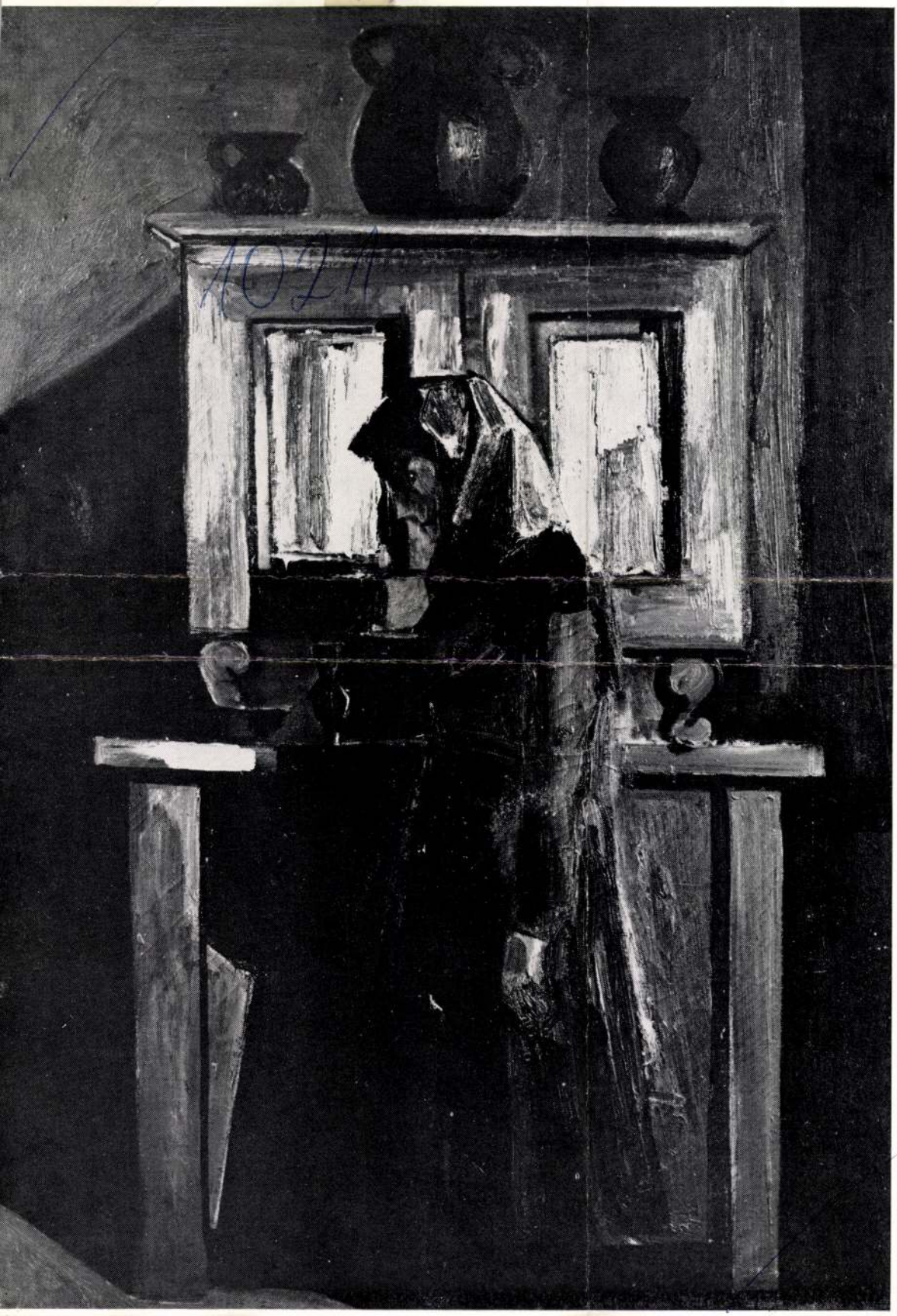

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRMONTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
Kohán György, kiállítás-díjon
festő- és grafikusmúvész
TISZATÁJ
Szeged
1984 JUN

KOHÁN GYÖRGY: ANYÁM
olaj, vászon

1021

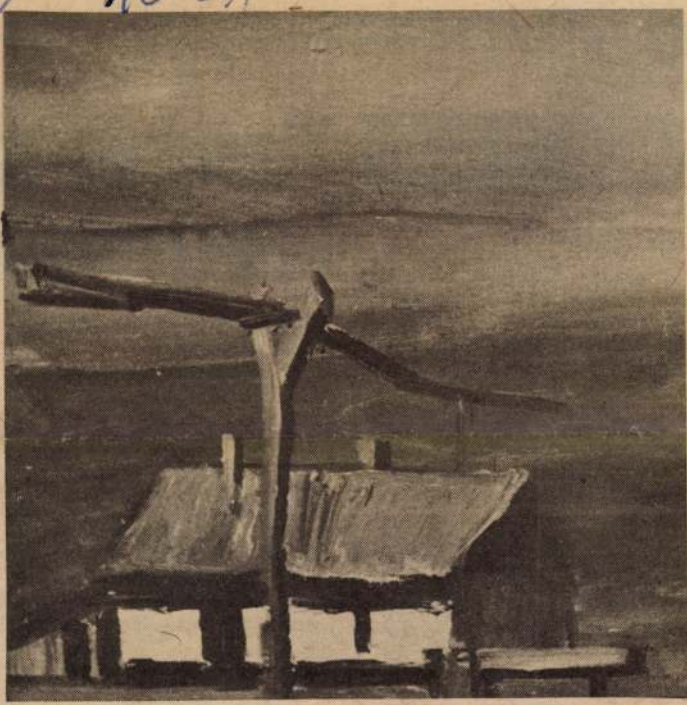

Kohán György: Nyugodt táj

Július 6:

Kohán Múzeum nyílik Gyulán

Gyulán 1979. július 6-án délután 5 órakor avatják fel a Kohán Múzeumot, amely a Kohán György-hagyaték otthona, egyben a hagyatékból rendezett állandó kiállítás bemutatóhelye lesz.

Az 1966-ban elhunyt festőművész életművét — 600 nagyméretű olaj-, illetve viasztempera-technikával készült képet és csaknem 3000 grafikát — a városnak adományozta, hogy alkotásának lényege együtt maradjon, s a maga teljességében válhasson közkinccsé. A múzeum átadásával ez válik most valóra. A képtár — a Béke sugárút 35. sz. alatti régi pavilon átalakításával — széles körű társadalmi összefogással készült el, és impozáns megjelenésével méltó bemutatóhelye a nagy művész hagyatékának.

A Kohán Múzeum kiállítását Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte, az épület és a kiállítás átadásakor megnyitó beszédet dr. Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes mond.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1979 JUL. 24
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

TELE

● M

Aleks
terparl
jet cs
Szovje
nácsa
elnöke
bert Byrdet, az
szenátus demokrata többségének vezetőjét, aki kedden érkezett meg a szovjet fővárosba.

A felek baráti beszélgetésük során áttekintették a szovjet—amerikai kapcsolatok kérdéseit és érintettek néhány nemzetközi problémát is.

● ÚJ-DELHI

A Mizo Nemzeti Front elnevezésű szeparatista szervezet tagjai hétfőn a kelet-indiai Mizoram szövetségi terület fővárosában, Aizawlban fegyveres támadást intéztek a helyi rendőrőrs és a kormány rádióállomása ellen. A PTI indiai hírügynökség jelentése szerint a helyi biztonsági erők a hadsereg egységeinek támogatásával visszaverték az automata fegyverekkel támadó szeparatistákat, akiknek az éjszaka leple alatt sikerült elmenekülniük. A személyi veszteségekről még nem érkezett hivatalos jelentés.

● WASHINGTON

Az iráni fejlemények „radikalizálták" a Közel-Keletet és súlyos károkat okoztak az Egyesült Államok érdekeinek. Somoza nicaraguai diktátort titkos akcióval kellett volna eltávolítani, s a Carter-kormány Afrika-politikája csődbe visz. Henry Kissinger volt amerikai külügyminiszter kedden a The Wa-

tu-
kér-
Ber-
ország
selői.
A központi ... nemzetközi és ideológiai kérdésekkel foglalkozó titkárainak kedden megkezdődött több napos tanácskozásán a Bolgár Kommunista Pártot Alekszandr Lilov, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bi-

Titkos üzenet a ciprusi vez

A török sajtó legfrissebb értesülései szerint az ENSZ az utóbbi napokban egyre erősebb nyomást fejt ki mind a ciprusi törökök, mind a ciprusi görögök vezetőire a nemrég félbeszakadt tárgyalások felújítása érdekében. Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár állítólag titkos üzenetet küldött Kiprianu ciprusi elnökhöz (aki egyben a szigetország görög közösségének is vezetője) és Rauf Denk-

Energiagondok — tervek enyhí

Carter amerikai elnök csütörtökön este országos rádió- és tv-beszédben ismerteti ... mind súlyosabb

Kohán történelmi távlatból

SZÜLETÉSÉNEK 75. ÉVFORDULÓJÁRA

Ha köztünk élne, valószínűleg ő maga is segíthetné az életművét fogadó szélsőséges indulatok összeegyeztetését. De nem él közöttünk, halálának is lassan húsz éve, így a „Kohán-kérdés" rendezése arra az utókorra maradt, amelynek a többi között feladata volt vagy lett volna, a szabálytalan értékek nagy összefüggésekbe illesztése. Születési évfordulója az apropó arra, hogy megjegyezzük: a feladat végrehajtása elmaradt. E sajnálatos tényből következik, hogy Kohánról a művészeti élet meghatározott szektoraiban ma sem vesznek tudomást, míg a művészeti élet más vidékein ma is csak zászlóvá egyszerűsödnek tekintélyes méretű vásznai.

Az egymásnak hátat fordító vélemények még egyetlen jelenség tisztázását sem gyorsították. Kiváltképp, ha olyan bonyolult ügyről van szó, mint a Kohánéé. Ha olyan nagyszabású igazságokról és tévedésekről, amelyekkel szembenézni nehezebb, mint arról hallgatni vagy dicshimnuszt zengeni. Mi tehát az a neuralgikus kérdéscsoport, amelyet a szakmai közvélemény máig sem emésztett meg szívesen? Alighanem a *jogfolytonosság* fogalma körül csapnak össze az indulatok. Aki tehát Kohánra nemet szokott mondani egy bizonyos konszenzus eredményeképpen, egyben nemet mond a harmincas években induló festő közvetlen hódmezővásárhelyi előzményére, a Tornyai-hagyományra, és a közvetlen következményre, a hatvanas években megizmosodó vásárhelyi iskola termésére. És aki igent mond, ugyanebből a „futballcsapat"-logikából következően Tornyai János értékeit előrefelé, Németh József kvalitásait hátrafelé meghosszabbítva készíti el a mérleget. Kétségtelen, fontos dolog a hagyomány, és nemcsak egyénnek meg nemzetnek, de bizonyos művészeti áramlatoknak is szükségük van identitásuk megtámogatására. A Hódmezővásárhelyen elképzelt „Magyar Fiesole" eszméje annyi nyomorba, kompromisszumba, meg nem értésbe ütközött félszáz év alatt, hogy nem mondhatott le a gyulai illetőségű, Orosházán lazító, Pestre kiállítások reményében menekülő, Párizsban, Itáliában utótanulmányokat folytató festőről. Annál is kevésbé, mert a dokumentumokból tudjuk, Kohán maga is szerelmesen udvarolta, remélte, vágyta Hódmezővásárhely patronálását, megtartó szellemi közelségét.

Ma mégis úgy vélhető, hogy Kohán szellemi teljesítménye többet köszönhet az *időnek*, mint a *helynek*. Inkább kapcsolódik egy történelmi-művészettörténeti korszakhoz, mint egy tájegységhez. Erősebben érvényesül műveiben egy adott „festészeti világállapot", mint az életrajz éhezésből és mellőzésből, Viharsarokból és érzelemviharokból szőtt vonzó felülete. Kohán legjobb képei rendről és egyszersmind az erős érzelmek jelenlétéről árulkodnak. Fő művei figurálisak és tájképszerűek. Konkrétak és elvontak. Izzó színekben pompázóak és prizmatikusan dekoratívak. Azokra a vegyes műfajú táblaképeire gondolunk, amelyek zsánereknek azért nem nevezhetők, mert bennük az ember általános értelmet nyer, tájaknak pedig azért nem, mert történések színhelyeiként értelmezhetők. (És azokra a nagyméretű allegorikus tartalmú kompozícióira sem gondolunk, amelyek kevésbé rendet és szenvedélyt, inkább stilizációt és pátoszt egyesítenek a fal utáni éhség nem meggyőző példáiként.) Ilyen tüzű napkorong tényleg csak egy dél-alföldi piktornak juthatott eszébe. *De ilyen képmegoldás, az elemeknek ez az egyensúlyi rendszere csakis a negyvenes és a hatvanas évek közé szorított művészeti fejlődésben jöhetett létre.*

Hagyományos látványábrázolás, vegytiszta avantgarde, „szocreál". Ez az a három, nyílegyenesnek látszó út, amelyet három évtized egymást felés leváltó művészgenerációja — ahelyett, hogy elfogadta volna a szabott irány-ajánlatokat — szívesebben cserélt föl kanyargósabb egyéni ösvényekre. A látvány már nem puszta látvány *Szőnyi* vagy *Egry* festészetében. A látomás már nemcsak a tudatalatti mozgósítása *Korniss* vagy *Bálint* munkásságában. Az idealizált politikum csak mellékes mozzanat *Domanovszky* vagy *Fónyi* legjelentősebb műveiben. A főnevekből rendre melléknevek váltak náluk. A realizmusból realisztikus, az expresszionizmusból expresszív, a konstruktivizmusból a konstruktív formula érvényesült, köszönhetően három évtized hajtűkanyarokkal tűzdelt történelmének és művészetének. Valamennyi teljesítmény a jelzők vegyülékéből állt össze, valamennyi életmű folytonos harc volt e jelzők arányának egyensúlyáért.

A Kohané a leggyakoribb három jelző metszéspontjában keletkezett: realisztikus, expresszív és konstruktív jellemvonások határozták meg képeit, anélkül azonban, hogy valamelyiket is dominálni engedte volna. Mert bármennyire döbbenetet — ellenérzést vagy szimpátiát — váltottak ki falusi siratóasszonyai, monumentális szobabelsői, a témából és formából gyúrt igazi festői tartalom inkább az egyensúlyozó harmónia, semmint az alaktalan indulat jegyében született. Kohán háborús, szegénység cibálta, magányosságba tévedő világát persze másféle harmónia fejezte ki, mint régebbi pályatársaiét. Ebben az összefüggésben a piros színnek a vér valódi pirosával kellett versenyeznie, a kivillanó fehéreknek a mindennapos élménnyé váló torkolattüzeket kellett felülmúlnia. Csakis így érthető Kohánnak az a „magyar módra kubizáló" és ma sokszor mesterkéltnek ható szögletháló ja, amellyel könyörtelenül bekerítette és összetördelte asszonyfiguráit és koporsóit, szekereit és virágvázáit, magát a látható világot. A kép egységét veszélyeztető indulatok, a robbanásig feszülő élmények, úgy látszik, olyan erősek voltak benne, hogy csak kívülről hozott erőkkel tudta az egyensúlyt újrateremteni. Mintha a megélt erőszak a harmóniát is csak erőszakos eszközökkel hozhatta volna létre.

Igaz, ha egy magányos tanyaépületre vagy egy látóhatár előtt görnyedő igavonó baromra tévedt festői tekintete, akkor elmaradt a harmóniateremtés jelzőkből és tudatosságokból kialakított és meghatározott korszakra érvényes rendszere. Bennük találta meg igazán önmagát, tragikus életérzése e remekművekben lelte meg a végleges formát. De nemcsak a fenséges pesszimizmus eme csúcsteljesítményeire érvényes, amit a költő barát, *Simonyi Imre* jegyzett le, éppen a nagy művek inspirációjára:

„nem is voltál szegényebb
mint illő egy szegénynek
csak valahogy vesztesebb
mint a többi vesztesek."

Képzőművészeti elveszett nemzedékek sora, Szentendrétől Hódmezővásárhelyig, várostól faluig, munkástól parasztig, polgártól forradalmárig mind vesztesebbek voltak, mint a történelem élétől megkímélt elődök és utódok sora. Mind keserves árat fizetett a megküzdött harmóniákért. Kohán közéjük tartozott. Kevesebb volt, mint próféta, de több mint egy tájegység eminens festőegyénisége.

P. Szücs Julianna

...sztonatjus művésznek 60 grafikáját láthatja a közönség.

FÖLDGÁZT KAP Sopron az idén. A Gáz- és Olajszállító Vállalat építi meg a távvezetéket, amely Répcelakról juttatja a földgázt a városba. Az energia szállítása a tervek szerint a negyedik negyedévben indul meg.

MOST JELENT MEG: Hankiss Elemér: Társadalmi csapdák. Diagnózisok. 3. kiad. Gyorsuló idő. — Kerényi Károly: Halhatatlanság és Apollón-vallás. Ókortudományok 1918—1943. Vál. és sajtó alá rend. Komoróczy Géza, Szilágyi János György (Magvető). — Fehér Klára: Bezzeg az én időmben. Regény. 4. kiad. — Átfordult tábla. Elbeszélések. Vál. és szerk. Funk Miklós. — Gyurkovics Tibor: Kudi, a levegőember (Móra). — Id. Pieter Bruegel: Flamand közmondások. 18 színes képmell. (Corvina).

A budapesti színházak mai műsora

Erkel Színház: Lammermoori Lucia (K. bérl., 3. ea., 7). **Zeneakadémia:** Szathmáry Lilla orgonaestje (fél 8). **Kisterem:** Sárközi Gergely lant- gitárhangversenye (Barokk zene — régi húros hangszerek 2., fél 8). **Pesti Vigadó Hangversenyterem:** A MÁV Szimfonikusok hangversenye (MÁV bérl. B/5., fél 8). **Kamaraterem:** Galambos Erzsi és Haumann Péter estje (8). **Nemzeti Színház:** Tanner John házassága (7). **Várszínház:** Tartuffe (7). **Katona József Színház:** Übü király (7). **Vígszínház:** A balek (7). **Pesti Színház:** Találkozás (este fél 9). **Madách Színház:** Hajnali szép csillag (7). **Madách Kamara:** Jövőre veled, ugyanitt (7). Hofélia (éjjel fél 11). **Fővárosi Operettszínház:** A mi dalunk szól (7). **József Attila Színház:** A tanítónő (7). **Thália Színház:** Kassai asszonyok (7). Gálvölgyi János estje (Stúdióban, fél 8). **Vidám Színpad:** Szomorú vasárnap (7). Együtt, ameddig bírjuk (Kis Színpadon, fél 8). **Telepódium:** Csak ne jósoljunk. Csacsifogat (éjjel fél 11). **Mikroszkóp Színpad:** Motoszka (de. 10. és du. 4). Bal? Jobb? Bal!! (fél 8). **Radnóti Miklós Színpad:** Az élet oly rövid (7). **Játékszín:** Adáshiba (7). **Józsefvárosi Színház:** Delila (7). **Egyetemi Színpad:** A Topó neurock társulat koncertje (7). **Lézerszínház:** Eroica (6). Lézerotika (fél 8). **Hököm Színpad:** Gellérthegyi álmok (7). **Táncfórum:** A Bécsi Táncszínház új balettestje (Budapesti Gyermekszínházban, 7). **Pataky István Műv. Ház:** Hofi-kabaré (8). **Centi Színpad:** Sárga mágia (fél 8). **Budapesti Gyermekszínház:** Scapin furfangjai (du. 3). **Állami Bábszínház:** Kalevala (Népköztársaság útja 69., du. 3). Toldi (Jókai tér 10., de. 10). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz Benneweis (du. fél 4 és fél 8).

Fagypont fölé emelkedik a hőmérséklet

Európa legnagyobb részén tovább tart a hideg. A kontinens keleti, északkeleti vidékén helyenként napközben is mínusz 10 fok közelében van a hőmérséklet. Az Alpok és a Kárpátok vidékére északnyugatról átmenetileg néhány fokkal enyhébb, kissé nedvesebb levegő áramlik. Ez jelentős enyhülést a Kárpát-medencébe nem hoz és számottevő havazásra sem kell számítani.

Hazánkban csütörtökön változóan felhős idő volt. Csapadékot késő délutánig csupán a déli, délkeleti határvidékről jelentettek. Ott rövid ideig szállingózott a hó. A hőmérséklet csúcsértéke nyugaton plusz 1—mínusz 2, keleten mínusz 3—mínusz 7 fok között alakult.

Előrejelzés ma estig:

Csak időnként növekszik meg a felhőzet, és legfeljebb néhány helyen fordul elő futó hózápor, hószállingózás. Az északnyugati szél napközben megélénkül. A kora délutáni hőmérséklet: mínusz 3 és plusz 2 fok között alakul.

1985. február 21., csütörtök 13 óra.

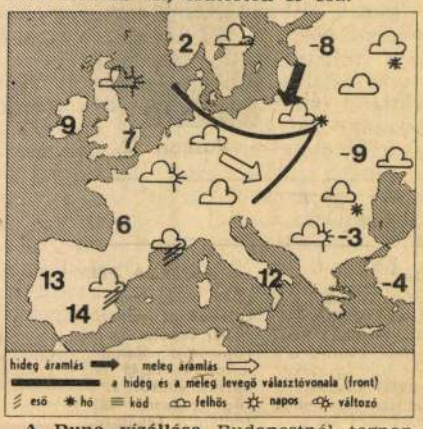

A Duna vízállása Budapestnél tegnap 187 centiméter volt; mára 183 centiméter várható.

nyítse a város és Győr-Sopron megye vállalatai, állami gazdaságai, szövetkezetei számára az export- és importáruk fuvarozásának megszervezését.

KÖZLEMÉNYEK

VÁROSSZÉPÍTŐK BÁLJÁT rendezik meg a jövő pénteken, este hét órától a Palace Szállóban. A Budapesti Városszépítő Egyesület a belépőjegyek és a tombola árából befolyó összeget a Gresham-palota egyik díszes üvegablakának helyreállítására fordítja majd.

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRÉRE EMLÉKEZIK az Egyetemi Színpad holnap 19 órakor a Helyünk és sorsunk Európában című estjével. A műsort eredeti dokumentumok és visszaemlékezések alapján állították össze.

A HOFI-KABARÉ című műsort, amelyet a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házába ma 20 órától hirdettek meg, technikai okok miatt a Pataky István Művelődési Ház (X. kerület, Pataky tér 7—14.) rendezi meg. A megváltott jegyek az előadásra érvényesek, vagy kérésre a közönségszervezőknél visszaválthatók.

A THÁLIA SZÍNHÁZ titkársága közli, hogy a Stúdió február 23-i, délután fél 3 órai Miss Arizona előadása — Voith Ági betegsége miatt — elmarad. A jegyek a vásárlás helyén visszaválthatók.

A RÁDIÓ ÉS A

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Koránkelők. Riportműsor.
8.55: Olasz muzsika.
9.33: Óvodások műsora.
9.53: Lottósorsolás.
10.05: Földeák János versei.
10.10: Népdalok.
10.40: Iránytű. Szórakoztató magazin.
12.45: Könyvszemle.
12.55: Lemezmúzeum.
13.36: Lucia Popp operaáriákat énekel.
14.10: „Volt egyszer egy társulat." Dokumentumműsor a Rádió egykori színésztársulatáról.
15.00: Élnek-e a gyökerek? Riportműsor.
15.30: Gyermekzenei magazin.
16.05: A híres Vadnyugat. 3. rész.
17.00: Új falvak a térképen. Riportműsor.
17.25: Sibelius: Lemminkäinen — szvit.
19.15: Magyarország '85. Mezőtúr.
20.15: Két Mozart-divertimento.
20.43: Verdi: Macbeth. Négyfelvonásos opera.
Közben:
21.30: Járműgyár háttérben. Riportműsor.
22.20: Kabuli közelképek. 3. rész.
0.10: Händel: B-dúr concerto grosso

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Lehár operettjeiből. Szt.
8.50: Tíz perc külpolitika.
9.05: Napközben. Zenés délelőtt. Szt.
12.10: Filmzene. Szt.
12.25: Édes anyanyelvünk.
12.30: Nemzetiségeink zenéjéből.
13.05: Pophullám. Szt.
14.00: Péntektől péntekig. Ajánlóműsor sok muzsikával. Szt.
Közben:
15.30: Könyvről — könyvért.
17.30: Ötödik sebesség. Szt.

KOHÁN GYÖRGY - festő

Új kiállítás Kohán műveiből

Kohán György képeiből rendezett új állandó kiállítás nyílik meg szeptember 25-én délután fél ötkor a művészről elnevezett képtárban. Az állandó kiállítás létrejöttét a város önkormányzata, az Erkel Ferenc Múzeum és az Erkel Ferenc Múzeum Barátainak Egyesülete segítette elő. A tárlatot *dr. Supka Magdolna* művészettörténész, kandidátus nyitja meg, a kiállításmegnyitón *Kepenyes Pál*, a helyi Erkel Ferenc Zeneiskola igazgatója és Csontos József, a zeneiskola művésztanára fog közreműködni. **H. J.**

Békés Megyei ~~Hírlap~~ Nap 1998. 09. 24.

Kohán György

Észak-Magyarország

1998. IX. 26.

Kohán-képek – kölcsönben is

Gyula (MTI) – Kohán György hetven alkotása látható a festő szülővárosában, Gyulán két évtizede működő emlékmúzeum tegnap megnyitott új állandó kiállításán. A Kohán Képtárban őrzött 665 festményből és 2370 rajzból ezúttal az életmű legjavát alkotó művek mellett, azok kerültek közönség elé, amelyek eddig még nem szerepeltek tárlaton. Az 1979-ben fölavatott Kohán Képtár most megnyitott második állandó kiállításának legelőnyszerűbb újdonsága a Kossuth-díjas festőművész Háború emléke című nagyméretű szénrajza, amelyet a Magyar Nemzeti Galéria adott kölcsön az emlékkiállításra.

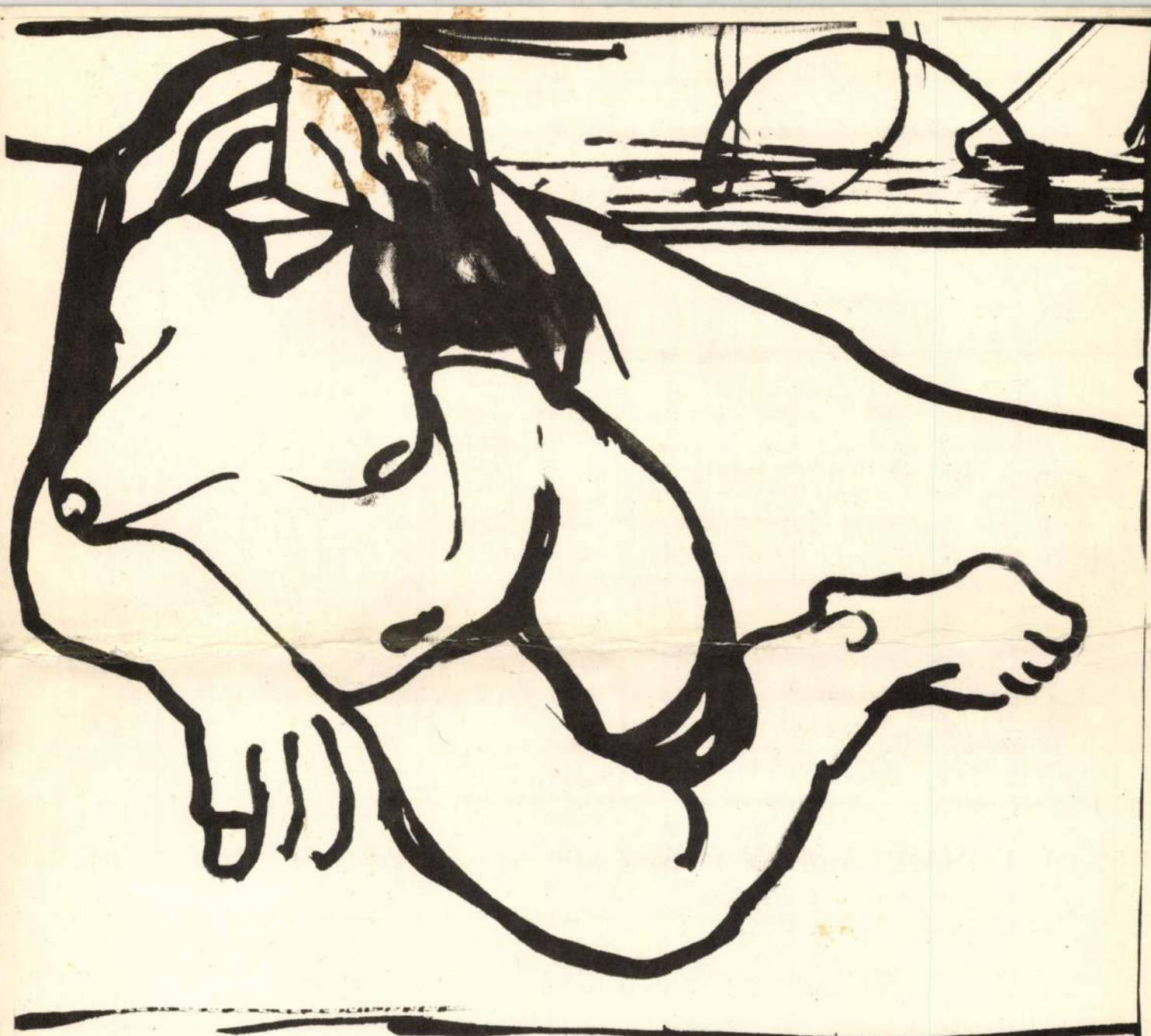

KOHÁN GYÖRGY EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN 1988. DECEMBER 6–31-IG

KOHÁN GYÖRGY festő

Gyulavári, 1910 – Gyula, 1966
Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár növendéke. 1931-ben Párizsban, 1935-ben Olaszországban járt tanulmányúton. Kiállítása volt 1930-ban, majd 1939-ben a Tamás Galériában, 1943-ban a Műbarátnál, 1946-ban Hódmezővásárhelyen, 1959-ben a Műcsarnokban és Hódmezővásárhelyen. 1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendeztek nagy gyűjteményes kiállítást műveiből. Az alföldi festészet egyéni hangú továbbfejlesztője. Drámai erejű művészetében a népművészet hatása és a szimbolikus látásmód egyesül. Stílusának monumentalitása a mexikói festészettel rokon.

KENDŐS ASSZONY

ASSZONY

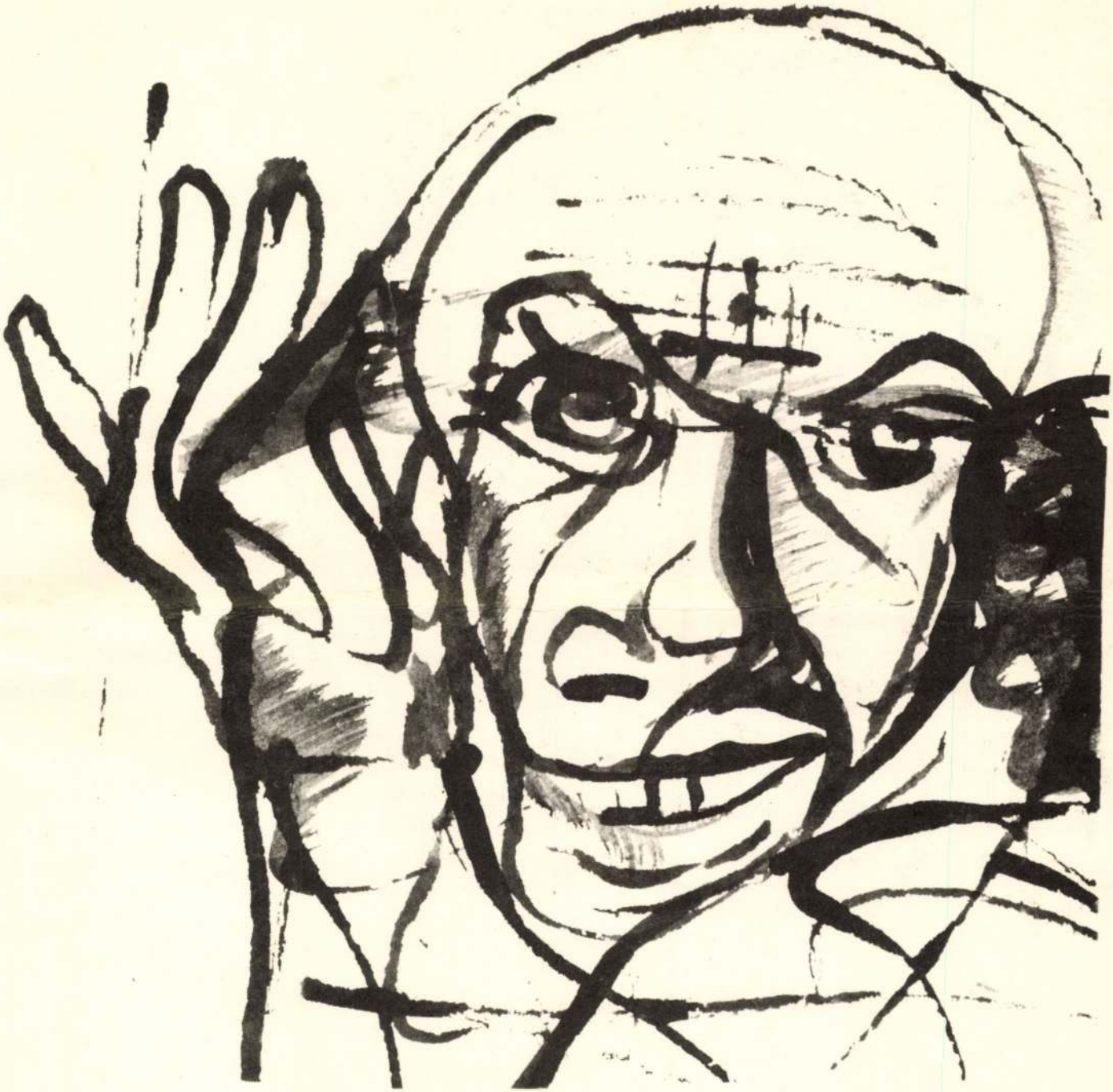

HISTÓRIA

GOND

Csődbe jutottak

Legutóbbi közlésünk óta újabb Békés megyei cégekről tudtuk meg, hogy csődeljárás, felszámolási vagy végelszámolási eljárás folyik ellenük.

Felszámolási eljárás

Agroglobál Tervező és Külkereskedelmi Kft., Békéscsaba; Fortuna-Globus Mezőgazdasági, Ipari, Vendéglátó, Szolgáltató Kft., Békéscsaba; Hunfratex Termelő, Szolgáltató, Kereskedelmi Kft., Orosháza; Jersey-Tex Kötőipari és Kereskedelmi Kft., Békéscsaba; Viminor Orosz—Magyar Bútorgyártó, Feldolgozó, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Orosháza.

Étkeztetés

A medgyesegyházi önkormányzat — felmérve a település szociális helyzetét — az idős, beteg, nehéz körülmények között élők gondjainak enyhítésére ez évben jelentősen bővítette a szociális gondozás és étkeztetés rendszerét. A kedvezményeket pedig kiterjesztették Bánkút területére is. A kimutatások szerint összesen 130-an részesülnek kedvezményes szociális étkeztetésben.

A szellemi híd Dürer és Kohán

Az első könyv 200 számozott példányban jelenik meg

A gyulai székhelyű Dürer Társaság ismét könyvkiadásra készül. Haán Lajos Dürer származásáról és családjáról szóló könyvének újrakiadása, illetve a tavalyi Dürer az ex librisen című nemzetközi pályázatra érkezett grafikák önálló kiadványban való megjelentetése után az új terv: Kohán. A társaság a korszakalkotó gyulai festőművész grafikáinak kiadásával nagy adósságot törleszt, hiszen Kohán György grafikái nem eléggé ismeretesek. (A gyulai Kohán Képtár — helyhiány miatt — csak egy részüket mutatja be kiállításán.) A több mint 2 ezer Kohán-grafikából egyelőre 15-16 művet jelentetnek meg a kiadványban, önálló lapokon. (Ezzel módot nyújtanak a grafikák tetszés szerinti bekeretezésére.) Későbbi terv, hogy ez a kiadványozás sorozattá váljon.

Az első könyv 200 számozott példányban jelenik meg Kohán halálának december 16-ai évfordulójára. A kiadványt két előszó vezeti be több nyelven. Ismertetik a festőművész életútját, munkásságát, illetve foglalkoznak a Békés Megyei Képző és Iparművészeti Társulattal, s alapító tagjával, József Dezsővel, aki alkotásra buzdította Kohánt. A kiadvány a Magyar Könyv Alapítvány támogatásával készül, premierje az ünnepi megemlékezésen lesz.

A Dürer Társaság titkára, Havasi Istvánné felvette a kapcsolatot a nürnbergi Dürer Múzeummal. Magyarországról származó grafikus vezetője meghívására küldöttség utazik a német nagyvárosba. A tervek szerint Nürnberg is bemutatja a Dürer az ex librisen kiállítást. Szó lesz arról, miként kapcsolódhat be a múzeum a gyulai társaság kiállításainak rendezésébe, s miként létesülhet a két város között újra kulturális kapcsolat. (1928 és 1971, a Dürer-évfordulók már komoly együttműködést teremtettek.)

Mivel a Dürer Társaság ismét jelentős nemzetközi kiállításra készül Erkel Ferenc halálának 100. évfordulóján, felmerült: pénzbeli elismerések helyett arany, ezüst, bronz fokozatú plaketteket adományozzanak. A társaság elnöke, Lajos Ferenc grafikusművész a plakett elkészítésére Renner Kálmán soproni ötvösművészt kérte fel.

A terv elkészült, s hogy plakett is legyen belőle, a társaság Gyula önkormányzatához fordul anyagi támogatásért. A Dürer-plakett, mint erkölcsi elismerés, a város ajándékszimbóluma is lehet.

SZŐKE MARGIT

A neves soproni ötvösművész érmének két oldala

Az autóból megvert biciklis esete

Útszéli „szórakozás" – avagy unaloműző üldözés

Amikor az alábbi történetet meghallottam, nyomban Zelenyánszky János békéscsabai bádogosmesterre gondoltam. S hogy erről a bűnügyről hogyan jutott eszembe a tisztes mesterember neve, az a történet végén majd kiderül.

Egy forró nyári estén négy fiatalember beült egyikük nővérének a személygépkocsijába és elindultak a „nagyvilágba". Ki tudja már így utólag, hogy eredetileg mi volt a céljuk, hova indultak? Egy valami biztos, fenemód unatkozhattak.

Békéscsabáról Csorvás felé hajtottak, amikor megláttak egy magányos versenykerékpárost. Az is a feledés homályába merült, kinek a nagy „ötlete" volt az, hogy megijesszék a mit sem sejtő, karikázó fiatalembert.

A gépkocsit vezető fiatalkorú V. Zoltán sportos mozdulattal és 80 kilométeres sebességgel áttért a menetirány szerinti bal oldalra és úgy haladt el a szemből érkező G. Zoltán mellett, hogy az oldaltávolság nem lehetett több hatvan centinél. A kerékpáros billent egyet ijedtében, de haladt tovább a maga útján.

Aztán egyszer csak V. Zoltán taktikát és menetirányt változtatott. Megfordult a járgányával, miközben a mellette ülő F. Norbert letörte a gépkocsin lévő ostorantennát és azzal egy nagy ütést mért a kerékpáros hátára. Csak úgy, brahiból. G. Zoltán nem tudott másként védekezni, mint azzal, hogy a nála lévő kulacsból vizet öntött a gépkocsi szélvédőjére.

Ettől az „erős fiúk" bedühödtek, megálltak és egy vastag botot törtek az árok szélén viruló fáról. Visszaültek a kocsiba és ismét üldözőbe vették a kerékpárost. A lehúzott ablakon keresztül ütötték a sértettet, főleg a hátán. Aztán ezt a „játékot is" megunták, és a botot a kocsiból G. Zoltán felé dobták. A bot kitörte a kerékpár első lámpáját és megütötte a bicikliző bal csuklóját.

A sértett a hátán és a bal karján zúzódást szenvedett. A négy fiatalembert a bíróság közúti veszélyeztetés és garázdaság bűntettében mondta ki vétkesnek, s ezért kettőt 1 év, kettőt 10 hónap büntetésre ítéltek, aminek végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztették. Mind a négyen szakmunkásképző intézetben végeztek.

S hogy visszatérjek Zelenyánszky Jánosra. Ő az a mester, aki az „inasait" a jóra, a szépre tanítja és sporttal, versenyekkel vezeti le fölös energiáikat. Nem hiszem, hogy az ő keze alól kikerülő fiatalok hasonló bűncselekményeket követnének el, mint amiről fentebb szóltam.

B. V.

Hűtővásár a ZANUSSI LEHEL márkaboltban
a legkedvezőbb áron
június 30-ig.
Teljes áruválaszték, szenzációs ajándékakció!
Valamennyi hűtőhöz Moulinex
kávéfőzőt, vasalót vagy kávédarálót adunk
ajándékba!
Békéscsaba, Andrássy u. 6. Tel.: (66) 325-058

A CSABA EXPO-n
először mutatkozik be a
FERROBETON Rt.
FERROBETON Dunaújvárosi Beton- és Vasbetonelem-gyártó Részvénytársaság.
Kedvező árakon, jó minőségű termékeinket kínáljuk tisztelt vásárlóinknak.
E gerenda, A—AD jelű áthidaló, PK födémpalló, gépkocsitároló a helyszínen befizethető és azonnal elszállítható márkakereskedőnk telephelyéről.
Beruházók, tervezők részére ajánljuk:
* BVM—TIP építési rendszert,
* FERROBETON nagyelemes építési rendszert,
* korszerű tornacsarnokainkat.
Munkatársaink szaktanácsadással állnak az önök rendelkezésére.
Kedvezménnyel várjuk vásárlóinkat a CSABA EXPO-n az 1-es pavilonban.
TELEPHELYÜNK:
Dunaújváros, Papírgyári u. 18—22.
Telefon: (25) 310-413.
MÁRKAKERESKEDŐNK:
POLITERM KFT.,
Békéscsaba, Gyár u. 8.
Telefon: (66) 441-074.

Kereskedők figyelem!
Német és francia használt ruházat 120—1200 Ft-ig.
Nyugat-európai katonai és military ruházat eladó!
Slágerajánlat: póló 280 Ft/kg + áfa
Bundeswehr-hálózsák 1120 Ft/db + áfa
gyakorlók 960 Ft + áfától.
Bolt Bt. raktár: Telekgerendás,
47-es főút, 141-es km (tsz-központ).
Telefon: (66) 326-377.

Az Állami Fejlesztési Intézet felszámolása alatt álló HAFE Hajtómű- és Vezérléstechnikai Leányvállalat (Békéscsaba, Berényi út 134.)
értékesítésre meghirdeti
Békéscsaba, Berényi út 134. sz. alatti 6236., 6241/3. helyrajzi számú ingatlanát.
Az ingatlan összterülete: 39 527 m², — ebből beépített terület: 13 000 m².
Az ingatlan összközművesített, infrastruktúrával ellátott, ipari hajtómű, fogaskerekek, könnyű és félnehéz fémszerkezetek gyártására alkalmas üzemrészekkel ellátott.
*A fenti ingatlan értékesítője: **Állami Fejlesztési Intézet (ÁFI), Budapest V., Deák F. u. 5.***
*Érdeklődni lehet: **ÁFI, Ocskó István, telefon: 118-0053.***
HAFE Hajtómű és Vezérléstechnikai Lv., Lukács József, telefon: 441-286.
A pályázatokat, ajánlatokat kérjük a megjelenést követő 10 napon belül az ÁFI címére eljuttatni, illetve bejelenteni szíveskedjenek.

MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT
MBTkft
5650 Mezőberény, Ókert u. 2.
Gondolja meg!
Ön kétszeresen jól jár, ha 1993. június 15—20-áig a CSABA EXPO területén a Mezőberényi Téglagyártó Kft. termékeiből
B—30 blokktégla (30x17,5x14 cm)
Berény—30 blokktégla (30x17,5x29 cm)
6-os válaszfallap (30x20x6 cm)
10-es válaszfallap (30x20x10 cm)
vásárol.
Az itt vásárolt termékekre 10% **engedményt** és minden 5000 Ft-ot meghaladó vásárlás esetén 5000 Ft-onként magánépítkezők részére **1 db sorsjegyet** adunk, mellyel egy gáztűzhely szerencsés nyertese lehet.
Legyen szerencséje!
Találkozunk a CSABA EXPO KIÁLLÍTÁSÁN!
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.

Segélyszolgálat éjjel-nappal

A Magyar Autóklub Békés Megyei Szervezete a hónap végén, a rádiótelefon üzembe helyezésével bekapcsolódik az országos segélyhálózatba, mely része az ARC európai segélyszolgálati rendszernek. Még az idegenforgalmi szezon előtt az országban hat diszpécserközpont kerül kialakításra, s valamennyi éjjel-nappal díjtalanul hívható a 088-as telefonon, s az úton bajba jutott autósok két órán belül segítséget kapnak a klub sárga angyalaitól.

Elkészült az út

Már korábban hírt adtunk róla, hogy Körösnagyharsány pályázati pénzt nyert útépítésre. Nos, a Kossuth utcában az új út már készen is van. A helyi önkormányzat közhasznú munkavégzés keretében az utólagos tereprendezési munkákat végezteti.

Tarhosi gyermeknap

Egy hete a helyi nagycsaládosok egyesülete a falu kis lakóinak gyermeknapot rendezett, melyen legalább háromszáz apróságot láttak vendégül, szerveztek részükre különféle programot. Az egyesület első nagyobb szabású rendezvényét tizenkilenc cég, illetve vállalkozó támogatta.

Így múlik el a világ dicsősége

FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

Hol rendeljen az orvos, ha vállalkozó?

A sarkadi képviselő-testületben nagy vitát váltott ki a vállalkozó háziorvosok működésének engedélyeztetése. Ebben a kérdésben nemhogy a városatyák, de még a központi orvosi rendelőben dolgozó orvosok sem vélekedtek egységesen. Sok képviselő nem értette, miféle vállalkozás az olyan, ahol az orvos műszereket és egyéb technikai felszereléseket ingyenesen kap meg az önkormányzattól a vállalkozásához. „Ez azért van így — magyarázta *Szilágyi Károlyné*, a népjóléti osztály vezetője — mert az egészségügy önkormányzati alapfeladat, így az egészségügyi vállalkozásokat a jogszabályok értelmében jobban kell támogatni, mint az egyéb vállalkozásokat." A testületi ülésen volt olyan orvos, aki azért aggódott, mert véleménye szerint a legtöbb gondot a vállalkozásba „vonuló" kollega helyettesítése okozza majd. Mint mondta, hiába lesz benne a tb-vel kötött szerződésben a helyettesítő orvos megnevezése és annak szándéknyilatkozata, attól tart, a gyakorlatban az alkalmazott orvosoknak is fel kell vonulniuk a vállalkozó kollegájuk helyettesítésére. Egy másik orvos azt kifogásolta az egészségügyi bizottság által megtárgyalt előterjesztésben, hogy a Sarkadon vállalkozni kívánó orvosoknak továbbra is kötelező a központi orvosi rendelőben rendelniük. Az önkormányzat szakemberei erre azt a választ adták, hogy bár Sarkad támogatja a vállalkozni akaró orvosokat, de csak úgy, hogy az ne legyen ráfizetéses a város számára. Márpedig a központi orvosi rendelőt továbbra is szükséges fűteni, világítani, és ha az nincs kellőképpen kihasználva, az önkormányzat könnyen ráfizethet a vállalkozó orvos támogatására. Emellett Bagyinka Zsuzsanna, a központi rendelő vezetője úgy vélekedett, a rendelési idő betartását és a munkafegyelmet is könnyebb ellenőrizni, ha az orvosok egymás közelében rendelnek.

Hosszú vita után a képviselők többsége végül is elfogadta az eredeti előterjesztést, s vele engedélyezte az első vállalkozó háziorvos (dr. Nemcsik Magdolna gyermekorvos) működését.

M. M.

Olvasóink írják

Az itt közölt vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével. Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg.

Olvasóink írják

Köszönet a Gyula-Coop kisszövetkezetnek

Újságjukon keresztül szeretnék köszönetet mondani a Gyula-Coop Ipari és Szolgáltató Kisszövetkezetnek segítőkészségéért, de mindenek előtt dr. Horvát Lajosné elnök asszonynak, aki személyesen eljött és lakásunkon adta át a szövetkezet adományát. Budapesten lakunk, nagycsaládosok vagyunk. Hét gyermeket, hat fiút és egy lányt nevelünk, elég szűkös anyagi körülmények között. Én a fővárosi tisztiorvosi szolgálatnál dolgozom mint gépkocsivezető, bruttó 18 800 forintért. A feleségem gyeden van, jelenleg várjuk a nyolcadik gyermekünket. Egy 110 négyzetméteres, négyszobás, panel, összkomfortos önkormányzati lakásban lakunk, aminek a rezsije elég magas. Amit tavaly még kaptunk, lakbér-hozzájárulást és tejjegyet, januártól megvonták, mondván, hogy más formában megkapjuk, de már júniust írunk, és még semmi.

A szövetkezet adománya pelenkából, kisingből, rékliből és egy Eta típusú háztartási robotgépből állt. Részünkre ez egy nagy segítség volt, mert még két pelenkás gyermekem van. A robotgép különösen nagy örömöt okozott, és segítséget a konyhai munkában. Tisztelettel megköszönjük a segítségüket.

MESTER SÁNDOR ÉS CSALÁDJA, BUDAPEST

Károly bácsi időjóslata

Még májust írtunk, amikor az alábbi sorokat kaptuk egy idős dobozi olvasónktól. Anyagtorlódás miatt csak most került sorra — de talán jó is így, hiszen részben már ki is derült: nem minden alap nélkül való a következő „meteorológiai előrejelzés".

„Tisztelt olvasók! Tudom, hogy nagyon sokan várják már az esőt, de sajnos május hónapban országos eső nem lesz. Kiadós és elégséges eső országosan és tájegységenként az alábbi időpontokban lesz:

Június 3, 4 és 5-én viharral együtt. Június 8—12. közötti időben esős időnek mondható, ködös idő lesz. Június 18, 19-én szintén sok eső lesz.

Hatvanéves megfigyeléseim alapján 80 százalékos biztonsággal előrejelzem, hogy június hónapban több csapadék (eső) lesz, mint az előző öt hónapban volt.

TÓTH KÁROLY, DOBOZ

Az Öcsödi Általános Iskola
igazgatója
PÁLYÁZATOT HIRDET
német—bármely szakos
tanári állásra határozatlan időre szóló kinevezéssel, valamint **tanítói állásra** határozott idejű kinevezéssel.
Cím: Általános Iskola, 5451 Öcsöd, Köztársaság út 37—39. Telefon: 5.

BÉKÉSCSABAI AUTÓSZALONBA
keresünk 25—35 éves, nem dohányzó női és férfi
eladókat.
FELTÉTEL:
— jó megjelenés
— jó kommunikációs készség
— alapvető gépjárműtechnikai ismeret.
Érdeklődni: a (66) 442-711/19-es telefonon.

Autóeladásra keresünk
jutalékos rendszerben dolgozó
megbízott képviselőket
Békés megye településein.
FELTÉTEL:
— telefon
— a tevékenységre bejelentett címen és időben az üzletkötő megtalálható legyen
— gépjárműtechnikai ismeret.
Érdeklődni: a (66) 442-211/19-es telefonon.

Cipőbörze!
Olcsó, tavaszi—nyári lábbelik! Több ezer páras árukészlet!
Öblítők, habfürdők diszkontáron!
Június 15-én 9—18 óráig **Békés, művelődési központ.**
Június 16-án 9—18 óráig **Mezőberény, művelődési központ.**
Június 17-én 9—18 óráig **Szeghalom, művelődési központ.**

A Békéscsabai Baromfifeldolgozó Részvénytársaság számítógépes hálózatának üzemeltetésére egy fő műszaki, valamint felhasználói rendszerek fejlesztésére egy fő programozói munkakör betöltésére hirdet felvételt.
FELTÉTEL: felsőfokú szakmai végzettség és legalább kétéves szakmai gyakorlat.
Jelentkezés írásban, mely tartalmazza:
— szakmai önéletrajzát
— képzettséget igazoló okiratok másolatát
— esetleges referenciamunkáit
— bérigényét.
JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: a megjelenést követő 10. nap.
További információt ad:
Kovács Gáborné számítástechnikai vezető.

Engedményes faforgácslap-vásár!
20% ENGEDMÉNNYEL kínáljuk a natúr, laminált és nútolt faforgácslapokat június 1-jétől június 23-áig, amíg a készlet tart!
FORMÁTÓ KFT. FALEMEZ ÁRUHÁZ,
Kecskemét, Kurucz krt. 8. (volt Fészek áruház mellett).

Értesítjük Tisztelt Ügyfeleinket, hogy
1993. július 1-jétől a takarékbetétek kamatát az alábbiak szerint határozzuk meg:

Betéttípus:	Évi bruttó kamatláb, % jelenleg	július 1-jétől
— látra szóló	8,00	10,00
— 1 évre lekötött betét	16,25	15,00
— 2 évre lekötött betét	16,25	15,00
— 3 évre lekötött betét	16,25	15,00
— takaréklevél betét 1 év után	17,50	16,25
lekötési idő előtt felvett összegek után időarányosan	1,00	1,00
— átutalási betét	8,00	10,00
— lakás célú betétek (ifjúsági, otthonteremtő) lakás célú felhasználás esetén		
5 éven túl	20,00	19,00
1 éven túl — 5 éven belül	17,50	16,00
1 éven belüli felvét esetén	1,00	1,00
— elszámolási és csekkszámla betét látra szóló	6,00	6,00

KEVERMES ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET IGAZGATÓSÁGA

ELEGANCIA A ZSÁKBÓL!
Extra minőségű holland, német olcsóruházat, nyugati meghatározó cégektől. Minőségek: NRL, VUF, MERLE. Célraválogatott blúz és jogging stb.
Garantáltan bontatlan! A legjobb áron!
Nagykereskedelmi raktáraink:
Kaposvár (központi raktár) Dombóvári u. 1. Tel.: 82/419-687. Miskolc, Martin-telep Latinca S. u. 7. Tel.: 46/380-042. Debrecen, Tengeresz u. 1/a. Tel.: 52/368-066. Hódmezővásárhely, Földeáki országút. Tel.: 62/342-121. Budapest, X., Halom u. 42. (Kőbányán, a Pataky Művelődési Ház mögött). Tel.: 1/157-1466/129. Balatonfüzfő (gyártelep) Gagarin u. 26. Tel.: 88/352-011/2576
NÍVÓKER KERESKEDŐ HÁZ
Új fajta *első osztályú, vegyes válogatású, nyári áru és egyébb célraválogatott áru kapható!*
BENNÜNK NEM FOG CSALÓDNI!
COATO BT.

Meghívó!
Tisztelt Partnerünk!
Ezúton meghívjuk az 1993. június 15-e és 20-a közötti békéscsabai
CSABA EXPO '93.
nemzetközi kiállításra, ahol kiállítóként részt veszünk.
HELYSZÍN:
békéscsabai sportcsarnok és környéke (Gyulai út).
Mindennap 10—19 óráig tisztelettel várjuk:
Agroker Rt., Békéscsaba

KOHÁN György

Észrevételek az Emlékforgácsokhoz

Kohánt az emeletre

Kohán György festőművészt, ha nem is olyan hosszú időn keresztül és nem olyan behatóan ismertem, mint Dömötör János, az Emlékforgácsok írója, annyi ideig és annyira igen, hogy most szót emeljek részben mellette, részben a magam érdekében.

1945 elején, amikor Kohán György megérkezett Vásárhelyre, úgy vélem, nem annyira mi, az akkor 20-22 éves ifjak voltunk azok, akik a 34-35 éves festőművésznek segítettek az elhelyezkedésében, mint inkább mások. Mint ahogy az 50-es évek – első felének – számára különösen nehéz szakaszát sem annyira az 1948-as évtől a Művészek Szabad Szakszervezetének kiállításain való részvétele mutatja meg a legjobban.

Ezek a kiállítások ugyanis – szerintem – inkább a vásárhelyi művészet, a művészélet újraéledését, újjáélesztését motiválják. Azt, hogy a Vásárhelyt is megviselt, nagy megrázkódtatás után, a háború befejeződésével, az élet a normál mederbe terelődik. Nem követünk el szentségtörést, ha megemlékezünk arról, hogy ennek a folyamatnak – képzőművészeti vonalon – mozgatórugója volt a vásárhelyi születésű Csikós Miklós festő- és iparművész, aki Budapestről, 1946-ban, végleg hazatelepült. A vásárhelyi vagy Vásárhelyhez kötődő és vele együtt érző művészek támogatták ebben.

z Írók és Művészek Szabad szakszervezete székházában rendezik az első kiállításaikat, ahol a már Vásárhelyen lévő művészek, a szimpatizálók vettek részt. Az 1947. II. kiállításon már ott vannak Csikós Miklós, Kohán György, Kurucz D. István, Almási Gyula Béla, Kamotsay István, de ott van dr. Láng Imre, Dani Imre, Dehény Kálmán és mások is. Ezt követik az 1948-as évben a centenáriumi kiállításaik. A Hódmezővásárhelyi Képzőművészek Centenáriumi Kiállítása a Tornyai János Múzeumban került megrendezésre. Erről írja dr. Galyasi Miklós, a múzeum akkori igazgatója a katalógus előszavában: A Bercsényi festőjétől kezdte jelen van minden művész, aki ebben a városban napjainkig a képzőművészetben jelentőset alkotott... Ennek a tárlatnak nincs szüksége ajánló sorokra, hírverésre, beszélnek magukért a művek...

Annyira azonban mégsem volt talán Kohán György mellőzött, mint vásárhelyi festőművész, hiszen 1945 után kapta meg a Tornyai Plakettet, a két Munkácsy-díjat, és vb-elnökségem ideje alatt lett – innen – javasolva a Kossuth-díjra is. Az más lapra tartozik, hogy ha azt tudta volna, amelyek megelőzték – amilyen rendíthetetlen önérzet élt benne –, nem biztos, hogy elfogadta volna. 1965-ben pedig a Magyar Nemzeti Galériában rendezhette meg a retrospektív kiállítását. Úgy az előzőben, mint az utóbbiban a támogatónk dr. Erdei Ferenc, a Tudományos Akadémia elnöke, Vásárhelyi barátja és támogatója volt. Kik voltak akkor a gáncsolói és miért? Nem vigasz, de ebben nem volt egyedül...

Kétségtelen, hogy nagy volt az ellenerő Kohánnal szemben, ami végighúzódott a városból kiindulva, a megyén keresztül, föl az országos fórumokig, vagy inkább egyes személyein keresztül. És hogy miért csak a kultúrházban kapott kiállítási teret 1956-ban, azért nyilván, amiért 1950-ben, majd 1987-ben ott kapott Csikós is. Erre az akkori vagy az utána következő múzeumigazgatók tudnának válaszolni. Galyasi Miklóssal Kohán jóbaráti kapcsolatban volt. Hát akkor...? Sőt arra is lehetne választ adni, hogy hosszabb ideig – ha a festményét be is vette a zsűri – miért csak az emeleten kapott helyet, amely gyakorlat annyira ismertté vált, hogy a tárlatlátogatók kezdték a felső termet Kohán-teremként ironizálni?

Ezt az állapotot nehéz volt megtörni, de 1961 után már kezdett olyan atmoszféra kialakulni, hogy az ellenerők meghátrálnak. Ehhez azonban legények kellettek – kellettek volna – a gátra. Őt ledöntötte a betegség, mást a maffia. Az 1962-ben felső inspirációra megrendezett Kucs Béla-kiállítás után az elnöki fogadás nem fentről inspirált volt. Kialakult szokás,... vagy rendelkezés volt ilyen...? De az újonnan megválasztott vb-elnöknél tisztelgő látogatást tettek például az erőszakszervezetek vezetői, mint a bíróság, ügyészség, rendőrség, sőt az egyházak képviselői is, mint jelen esetben a városszerte tisztelt Elek atya és Rapcsák Péter nagytiszteletű urak is. Vagy az elnök hívott meg ismerkedő találkozóra például tömegszervezeti vezetőket. A művészek esetében szerencsésen esett egybe a Kucs Béla szobrászművész kiállítása és fogadása is. Tehát a városi tanács kezdeményezése volt, azaz a vb-elnök fogadást adott a vásárhelyi művészek tiszteletére.

Engedtessék meg, hogy a továbbiakban egyes szám első személyben szólhassak én is, mivel az említett időszakban, az-az 1961 októbertől 1965 májusig a városi tanács vb-elnöke voltam. Ezt elhallgatni nincs okom. Nem csak azért, mert Nyugatról – és már akkor is – én is kaptam névre szólóan lord Majorként levelet. De azért sem, mert az 1964-es országos választáskor – választókerületemben Tarjánban, ahol jelölve voltam – a titkos választás során, írd és mond: mindössze két ellenszavazattal választottak meg tanácstagnak. De hogy mégis csak kilencvenvalahány százalék lett az összesítéskor rögzítve, azért van, mert a szavazatokat összesítő választási adminisztráció korrigálta azzal, nem lehet, hogy a fentről itt jelölt és megválasztandó vezetőnél helyi jelölt jobb eredményt kapjon.

Félreértés

Csak egy mondat terjedelméig kívánom igénybe venni a Reggeli Délvilág 1994. március 14-i számában Kohán pirulái c. írás kapcsán a tisztelt olvasók figyelmét:

Az Emlékforgácsok papírra vetésekor egyetlen percre sem jutott eszembe, hogy a teljességre kellene törekednem, mert a memoár, az „emlékírás" kifejezetten szubjektív motiváltságú, ezért rajta a teljességet számon kérni – kellő jóindulat mellett – teljes műfaji félreértés.

DÖMÖTÖR JÁNOS

A kétszeres Munkácsy-díjas Kohán Györgyöt – az akkor, sőt később is – piedesztálon tartott művész, a tanácsi apparátus pénzügyi vezetője is egyben, a Kohán és minden akkor számításban levő vagy jöhető művész személyes ellensége húzta ki a meghívásra leadott művészek névsorából. (Ő volna, az is, akivel K. Gy. még kezet sem fogott?) Áldásos tevékenységét még jó, hogy ennyivel megúsztuk – mivel ezt viszonylag könnyebben helyre lehetett hozni –, mert elő volt készítve, illetve be volt tervezve nála még egy jó sakkhúzás. Az, hogy a fogadás alatt fogja a vb elnökiből az ablakon keresztül a Kossuth térre kidobni – a szintén gyűlölt – Kisfaludy Stróbl Zsigmond-szobor makettjét. Míg az elsőt nem mondta el előre, ez utóbbit igen, olyannak, aki figyelmeztetéssel élt, és így föl tudtunk készülni a megakadályozására.

Nálam is volt a történetnek folytatása, én is kaptam – mint a vb elnöke – Kohán Györgytől levelet. Írja, hogy mivel nem kapott a vásárhelyi művészek számára adott fogadásomra meghívót, tudomásul vette ebből, hogy nem tekintődik vásárhelyinek, és így ő sem vallhatja magát annak. Ezt tudomásul veszi, mint elutasítást, így az őszi tárlatra már nem küld be festményt, és a Képzőművészek Szövetségében bejelenti ezen indoklással, hogy kilép a vásárhelyi munkacsoportból. Kelt: 1962. július 3. Szabadságon voltam ez idő alatt, ennek ellenére július 4-i keltezéssel elküldtem számára a válaszomat, amely a következő:

Kedves Művész Úr! Az általam július 1-jén tartott fogadásra sajnálatos félreértés – és nem általam történt elutasitás – következtében nem kapott meghívást. Emiatt most utólag mélységes sajnálatomat fejeztem ki és kérem revidiálja a levélben velem közölt álláspontját. Nem értek egyet azzal az elkeseredéssel és felháborodással, amelynek eredményeként helytelen következtetéseket vont le az Ön hódmezővásárhelyi megbecsülését és művészi értékét illetően. Ön Hódmezővásárhely közvéleménye előtt elvitathatatlanul elismert, tisztelt és megbecsült művész. Mellőzés – részemről – már csak azért sem lehetséges, mivel városunk művészéletével, művészeivel – mint rövid idő óta funkcionáló vb-elnök – lényegileg még csak ismerkedem. Az eltelt idő kevés volt ahhoz, hogy művészeinkkel, mint emberekkel is közelebb kerüljünk egymáshoz. Ezt a lehetőségeken belül pótolni akarom. Jelenleg szabadságom töltöm. Ennek letelte után fogom keresni a lehetőségét – amennyiben Ön is szükségét érzi –, hogy élőszóban is tudjunk néhány kérdést tisztázni.

Visszaírt: „Nagyon kellemes meglepetéssel olvastam mindenképpen megnyugtató válaszlevelét. Az Ön által kilátásba helyezett személyes találkozónak a legnagyobb bizalommal és örömmel nézek elébe, az Ön által meghatározott időben."

Ezután – kérésemre – egy műtermi látogatáson fogadott, kísérőm az illetékes elnökhelyettes volt. Majd 1963. május 31-én a tanácsházán fogadtam, amely megbeszélésen jelen volt a cikk írója, valamint Vörös MIhály elnökhelyettes is. Kiváló munkabaráti jellegű kapcsolattá formálódott át a helyzet közöttünk. Hasonló mellőzések tehát többé nem ismétlődtek. Én nem az emberi gyengéiről, mint inkább az erényeiről emlékezem elsősorban Kohán Györgyre. Nagy tenni akarással telítve fogott hozzá a vásárhelyi művészélet fellendítéséhez, a művészek összefogásához. Ehhez szabad kezet, önállósított lehetőségeket kért. A művészek összetartozásának szükségességét tartotta elsődlegesnek. Ebben mélységesen egyetértettem vele. Mint tárgyi nehézséget, a megfelelő helyiség hiányát említette, ahol maguk között jöhetnének össze ügyeik megbeszélésére. Ennek megoldásként fölajánlottam a vb-termet, természetesen térítésmentesen. Nagyon hálásan fogadta. Szabad bejárási lehetőségről biztosítottam a tanácshoz, beleértve a rendezvényeinket, sőt a vb-elnök szobáját is...

Az Andrássy utca 2–14. számú – úgynevezett 80 lakásos – bérház tervének ismertetése és az építés megkezdése, sőt befejezése az én elnökségem idején történt meg. Az ebben létesített műterem – lakás is – kimondottan Kohán György részére lett megépíttetve. Ez egyben Vásárhely legelső műterme, vagyis műtermes lakása. Az épület tervének bemutatóján – amely a város illetékesei előtt történt – megkérdeztem a tervező Beszédes Kornél mérnököt, hogy ekkora épülettömbnél nem gondolt-e arra, hogy műtermet is tervezzen, annál inkább is, mivel a város művészeti centrum és hogy sok művész él itt. A válasz: gondolt... de a terv megrendelésekor nem volt ilyen igény, bár mint maga is művészember, szívügyének tekintette volna megalkotását.

Lehet-e ezen még módosítani?... kérdeztem meg. Nem!!! Esetleg csak úgy, hogy a tervet megerőszakolja...de... megerőszakolni... meg lehet! Így kapta a pótlólagos megbízást, és építette meg az épület tetejére a jelenleg is meglévő műtermet, amelyet Kohán György után – és jelenben is – Kajári Gyula grafikusművész birtokol. Hogy a megépítése során, majd utána is a Kohán „jóakaró" még milyen „pót" bekavarásokat produkált, az külön téma lehetne. A betegsége ellenére is volt benne remény és bizakodás. Ezt látszik bizonyítani a klinikáról személyesen nekem írott levele, amelyben azt írja, „már alig várom, hogy elfoglalhassam kedvenc műtermemet"...

Omega: Vásárhelyhez hűtlenné válás?! Halványult a hálája a város iránt? Kohán György Hódmezővásárhely városát nevezte meg végrendeletében – alkotásai – örököseként, majd később áthúzta a városnevet és fölébe Gyula városát írta. Azután történt még valami az utolsó időben, ami motiválhatta döntését. Erre már én nem tudok itt válaszolni. Nem Gyula város volt az etikátlan. Én úgy tudom.

CS. BÁN ROZÁLIA

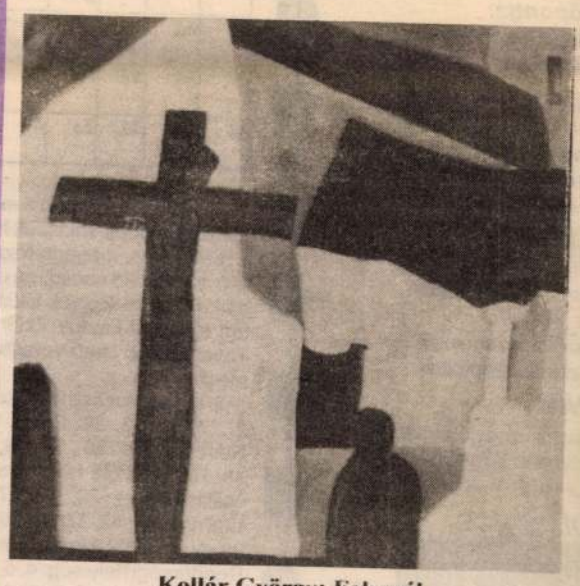

Kollár György: Faluszél

Barcsa Pál: In memoriam Kollár György

Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola Téli Tárlat, Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum 1994 március

A HÓDGÉP JÁRMŰGYÁRTÓ RT.
KERESKEDELMI
területre vezető beosztású
munkatársat keres felvételre.
Feltétel:
— szakirányú felsőfokú végzettség,
— német nyelvtudás,
— kereskedelmi területen végzett, legalább 3 éves vezetői gyakorlat,
— kreatív és jó kapcsolatteremtő képesség.
Bérezés: megegyezés szerint.
(Szükség esetén lakást biztosítunk).
Felvilágosítást nyújt és jelentkezni lehet:
a HÓDGÉP Járműgyártó Rt.
humánpolitikai és igazgatási osztályán,
dr. Avar László osztályvezetőnél.
Cím: 6800 Hódmezővásárhely, Erzsébeti út 5/A.
Telefon: 62/345-211/188-as mellék.
Jelentkezési határidő:
a hirdetés megjelenését követő 3 hét.
HÓDGÉP
JÁRMŰGYÁRTÓ RT.

SKÁLA MAROS ÁRUHÁZ HÚSVÉTJA
Szuper vásárlási lehetőségek
AZ ABC OSZTÁLYON:
— Coca Cola cég versenye a 7 milliós ház megnyeréséért
— A Nestlé cég ajánlja játékos kedvű vásárlóinknak az Euro-Disney-be szóló útlevelét
— Húsvéti csokoládéáruk és füstölt sonkák széles választékban
— Névnapokra, ünnepekre márkás italok s finom kozmetikumok, nők és férfiak részére egyaránt.
DIVATOSZTÁLYON:
— Női strandruhák 564 Ft-os reklámáron
— Női szandálok 1250—3420 Ft-ig.
MÉTER-, KONFEKCIÓOSZTÁLYON:
— március 28-tól április 2-ig árengedményes függönyvásár hazai és import termékekből.
A SZEGEDI U. 26/B ALATT, A RAKTÁRHÁZBAN
— FÉG konvektorok 2000 Ft engedménnyel
— Siesta kályhák 1000—1500 Ft engedménnyel
— 3—4 égős gáztűhelyek elektromos sütővel, 3000—3500 Ft engedménnyel
— Vászonbetétes locsolótömlők 1/2"-os 50 Ft helyett 38 Ft/m, 3/4"-os 75 Ft helyett 60 Ft/m
— Horg. ereszcsatorna 2 m-es 475 Ft helyett 395 Ft
— Horg. lefolyócső 2 m-es 495 Ft helyett 410 Ft
— Horg. hattyúnyak 390 Ft helyett 325 Ft
— Horg. hattyúnyak 390 Ft helyett 325 Ft
— Hajlatbádog 50X100 390 Ft helyett 290 Ft
Most vásároljon, mert sokat megtakaríthat!
SZEZONAJÁNLAT
— Tomas robbanómotoros öntözőszivattyúk 1" és 2"-os csatlakozási lehetőséggel
— Olasz elektromos öntözőszivattyúk, gázos vízre is használhatók
— 5 típus közül válogathat, ha merülőszivattyút akar vásárolni, és ami a lényeg — kedvező áron!
Értesítjük Kedves Vásárlóinkat, hogy a nyári időszámítás bevezetésétől az ABC osztály keddtől péntekig egy órával hosszabbítja nyitva tartását, tehát 19 óráig állunk az Önök rendelkezésére!
Udvarias, gyors és pontos kiszolgálással várjuk minden kedves vásárlónkat.
A Skála Maros Áruház dolgozókollektívája kellemes húsvéti ünnepeket kíván minden vásárlójának.
MAROSMENTI AFÉSZ MAKÓ

10% ÁRENGEDMÉNY
és INGYENES házhoz szállítás
a vásár ideje alatt megrendelt
és befizetett
POROTON termékeinkre!
Tekintsék meg kiállításunkat
a **SZENTESI**
KERESKEDELMI NAPOKON
április 1—3. között
a Szentesi Művelődési
és Ifjúsági Házban!
SZE-MA
Szentes—Makó Téglagyártó Kft.
63/311-944, 62/413-350
ÉPÍTSEN VELÜNK!
ÉPÍTHET RÁNK!

gyászközlemények

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága szerettünk,

ÖZV. NAGY-GYÖRGY JÓZSEFNÉ
Szabó Rozália

Makó, Kun Béla tér 5. sz. alatti lakos életének 85. évében, hosszú betegség után elhunyt. Temetése március 28-án 16 órakor lesz a református ótemetőben. A gyászoló család, Makó.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága szerettünk,

BIBORKA RÓZSA

nyugalmazott tanár, életének 82. évében, hosszú betegség után elhunyt. Temetése március 28-án 13 órakor lesz a makói római katolikus temetőben. A gyászoló család, Makó.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett hozzátartozónk,

LÁDA SÁNDORNÉ
Domján Margit

Vásárhely, Vidám u. 10. sz. alatti lakos, 70 éves korában elhunyt. Temetése március 29-én kedden, 14.30 órakor lesz a vásárhelyi Dilinka temetőben. Gyászoló fia.

Fájó szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a királyhegyesi és apátfalvi rokonoknak, akik drága szerettünk,

TÓTH MIHÁLY

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkon enyhiteni igyekeztek. Külön mondunk köszönetet a makói Kolbászgyár dolgozóinak megjelenésükért és a küldött virágokért. A gyászoló család, Királyhegyes és Apátfalva.

„Oly nagy a csend, szinte hallani,
Hogy utoljára mit akartál mondani."

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak és barátoknak, akik drága szerettünk,

KISPATAKI PÁL

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, mély gyászunkban velünk együtt éreztek. Külön mondunk köszönetet a szentesi és csongrádi szakaszmérnökség, a Könnyűszer Kft. dolgozóinak a küldött koszorúkért. Köszönjük Soós Dénes plébános úrnak a szép búcsúbeszédet és az Égisz Temetkezési Bt. dolgozóinak a lelkiismeretes munkájukat. A gyászoló család.

Ezúton mondunk köszönetet a rokonoknak, ismerősöknek, jó szomszédoknak, akik szeretett feleségem,

BORSOS JÁNOSNÉ
Varsányi Jusztina

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek. Külön mondunk köszönetet a szociális otthon dolgozóinak a gondos ápolásért. A gyászoló család, Hódmezővásárhely és Szeged.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik drága szerettünk,

KATONA JÁNOS

temetésén részt vettek, mély gyászunkon enyhíteni igyekeztek. Gyászoló családja, Csongrád.

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, akik

UJSZÁSZI SZ. PÁL

temetésén részt vettek és elkísérték utolsó útjára. Gyászoló családja, Csongrád.

Most érkeztek
a NORIKÓ Ékszerüzletbe
széles áruválasztékban
arany- és ezüst ékszerek.
Újdonság! — egyedi
brillköves és vésett
karikagyűrűk megrendelésre.
Várjuk kedves vásárlóinkat.
Makó,
Széchenyi tér 13—15.

A Törpilla Rövidáru és Fehérnemű tavaszi ajánlata:
Üzletünkbe megérkeztek a TRIUMPH és FELINA női-férfi fürdőruhák. Továbbra is bő választékban kaphatók márkás melltartók, kombidresszek, női-férfi alsónadrágok. A rövidárurészlegen többek között női és gyermek harisnyanadrágok, ruhamatricák, cérnafélék, gumiáruk, gombok, válltömések kaphatók.
GOMBBEHÚZÁS!
Centrál üzletház (volt Elegancia)

Tisztelt választópolgárok!

Kérem Önöket, amennyiben az elmúlt négy évben végzett munkámmal elégedettek, és bizalmukkal továbbra is megtisztelnek, úgy ajánlásukkal és később szavazatukkal támogassák újbóli képviselővé választásomat. A nevemre kitöltött **AJÁNLÓSZELVÉNYEKET kérem, szíveskedjenek eljuttatni a Makó, Megyeház u. 20., vagy Makó, Szt. István tér 25/A címre.**
Megtisztelő támogatásukat előre is köszönöm.
Tisztelettel:
dr. Mihály Zoltán.

FELHÍVÁS
SZOFTVERVERSENYRE
A KONTAKTA VILLAMOSSZERELÉSI RT.
hagyományteremtő szándékkal városi számítástechnikai versenyt hirdet
(1) általános iskolások (14 éves korig) és
(2) középiskolások (19 éves korig) számára.
A verseny helye:
KONTAVILL Rt. Szentes, Ipartelepi út 14.
Tanműhely számítástechnikai kabinetje
A verseny időpontja:
1994. május 2. középiskola 14—17 óráig,
1994. május 3. általános iskola 14—17 óráig.
Formája:
egyéni verseny, nagy számú jelentkező esetén páros verseny.
A versenyre a KONTAVILL humánpolitikai részlegénél **1994. április 11-ig** lehet írásban jelentkezni.
KÖVETELMÉNY
(1) Alapfokú DOS ismeretek, adatbázis-kezelő (dBASE, FoxPro) legfontosabb parancsainak használata.
(2) DOS, adatbázis-kezelő és szövegszerkesztő (WORD for WINDOWS) kezelése alapfokon.
DÍJAZÁS
Az I—III. helyezett emléklapot, tárgyjutalmat és könyutalványt, a IV—VI. helyezett tárgyjutalmat és emléklapot kap.
NEVEZÉSI DÍJ NINCS
KONTAVILL
KONTAKTA VILLAMOSSZERELÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

keresztrejtvény

Barokk művészet

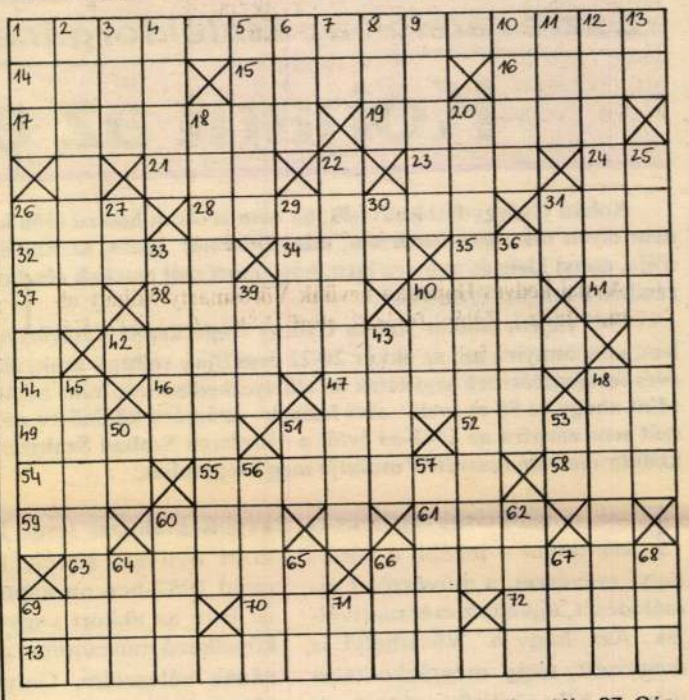

Vízszintes: 1. Bécsi épület, eredetileg Savoyai Jenő tulajdona volt, ma képtár, 14. Ősei. 15. Marosparti városból való. 16. ...-pirul. 17. Technikai. 19. Német kancellár volt (Ludwig 1897—1977). 21. Igenlés. 23. Kopasz. 24. Avulni kezd! 26. Seben keletkezik. 28. Ritka férfinév. 31. Orosz kötőszó. 32. Átmegy a folyón. 34. Labdarúgócsapat megyénkből. 35. A Revizor szerzője. 37. Kettőzve édesség. 38. Tészta lehet ilyen. 40. Var betűi keverve. 41. A szent idegen rövidítése. 42. Lefröcsköli. 44. Séta azonos hangzói. 46. Szabó Magda monogramja. 47. A kókuszdió olajos szövete. 48. Személyes névmás. 49. Dorgál. 51. Nem mozdul. 52. Jó eredmény. 54. Kárt okoz. 55. Átszállította. 58. Amerikai költő (Edgar Allan). 59. Szolmizációs hang. 60. A tanrend része! 61. Spanyol és holland gépkocsijelzés. 63. Az egyik honfoglaló törzs. 66. Hasonlók. 69. Átmásol. 70. Átvételt igazoló okirat. 72. Brazíliai szövetségi állam. 73. Egerben található épület, belsejét Kracker-képek díszítik.

Függőleges: 1. 1848-as honvédtábornok. 2. Elkergetteti. 3. Szabálytalanság a fociban. 4. Feketetengeri hal. 5. Szenegál fővárosa. 6. Becézett női név. 7. Rádium vegyjele. 8. Férfinév. 9. Bács-Kiskun megyei település. 10. Hazug angolul. 11. Szaglószerv. 12. Nem véletlen. 13. Rangjelző. 18. Hogarth alkotása, a kor arcképfestészetének kiemelkedő műve. 20. Terborch olajképe, a muzsika teremtette hangulatot idézi. 22. Sima mozgással gyorsan feljut. 25. Houdon márványszobra, mely a francia író szellemét megkapó életteljességgel tükrözi. 26. Van Dyck jellegzetesen németalföldi portéja. 27. Gépkocsi rövidebben. 29. A vihar germán istene. 30. Római számok. 31. Hangtalanul súg! 33. Álmos anyja. 36. ... Petrich Soma, festő. 39. Volt minisztériumunk. 40. Kameruni hírügynökség. 43. Pisztoly. 45. Alkolja. 48. Olasz férfinév. 50. Vállalkozási forma. 51. Majdnem az egész táv! 53. Készpénz. 56. Római kút. 57. Színültig. 60. Mezőgazdasági eredetet jelöl. 62. Finnugor nép. 64. Egy németül. 65. Legelő. 66. Nemzetközi Munkaügyi Szervezet francia rövidítése. 67. Unalom része! 68. Település Vas megyében. 69. Csakhogy. 71. Kettőzve idős.

KENYERES JÁNOS

Beküldendő: a vízszintes 1., 73. és a függőleges 18., 20., 25., 26. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: március 30. Kizárólag levelezőlapon. A levelezőlapra kérjük ráírni: Keresztrejtvény. Cím: Reggeli Délvilág szerkesztősége, Szeged, Postafiók 625. 6701. A jó megfejtést küldők közül heten könyvjutalomban részesülnek.

A március 19-ei rejtvény helyes megfejtése: Az igaz embernek minden út egyenes. Szomorú, ha az ember egyedül örül.

Könyvet nyertek: Szabóné Kárpáti Anna (Vásárhely, Berkenye u. 52.), Sándor Istvánné (Szeged, Bárka u. 12/B), Somogyi Ferencné (Vásárhely, Bartók B. u. 3.), Bába Zoltán (Csongrád, Rozmaring u. 12.), Izsó Lajosné (Vásárhely, Csengettyű köz 14.), Mészáros Józsefné (Makó, Ráday ltp. C/3.), Krizsán Lászlóné (Makó, Fiumei u. 11.).

rejtvény gyerekeknek

Számokból betűk

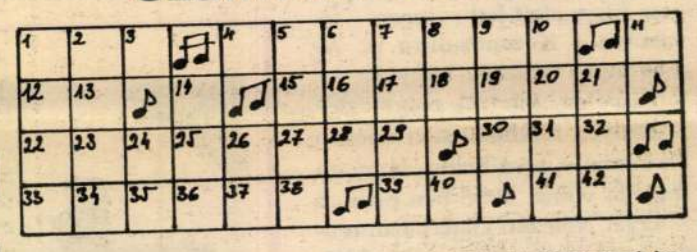

Töltsétek ki az ábrát a meghatározásokra adott válaszok betűivel. A betűket a meghatározás után álló, megfelelő sorszámú négyzetbe kell beírni. Helyes kitöltés esetén részletet kaptok Vidor Miklós: Tavaszvárók című verséből. Ez a megfejtés.

Meghatározások: Kikelet: 12, 2, 17, 39, 33, 30. Ének: 1, 7, 28. Nem piszkos: 21, 11, 19, 34, 24, 10. Renegát (pl. Hegedűs az Egri csillagokban): 25, 36, 27, 3, 29. Vízi növény: 42, 38, 31, 22, 41, 37, 38 (Nem lehet közös...-en árulni). Rendőrségi helyiség: 4, 5, 6, 8, 18. A „vizek városa", öreg tóval: 13, 16, 15, 14. Tiszavirág: 32, 31, 26, 41, 19, 40. Becézett János: 9, 16, 37, 23.

A megfejtés beküldésének határideje: március 30. Kizárólag levelezőlapon. A levelezőlapra írjátok rá: Gyermekrejtvény. Cím: Reggeli Délvilág szerkesztősége, Szeged, Postafiók 625. 6701. A jó megfejtést küldők közül heten ifjúsági-könyv-jutalomban részesülnek.

A március 19-ei rejtvény helyes megfejtése: Tavaszi felhők.

Könyvet nyertek: Gyarmati Sándor (Szentes, Kolozsvári u. 2.), Molnár Tamás (Székkutas, Jókai u. 72.), Szilágyi Nóra (Mindszent, Szabadság u. 48.), Ternai Kata (Szegvár, Mindszenti u. 1/A), Nagy Ernő Gábor (Vásárhely, Borz u. 55.), Czövek Lettike (Vásárhely, Hódtó 7.), Bedő Erika (Makó, Hosszú u. 76.).

Kohán György

Kr oni Ka

Hárommilliót mentettek meg. A tűzoltók augusztus 8-án, este 21 óra 30-kor jelezték az orosházi tűzoltóknak, hogy Kardoskúton hatalmas lángokban ég egy 120x10x6 méteres körbálából álló szalmakazal. A helyszínre érkezett orosházi és mezőkovácsházi tűzoltók megfeszített munkával fékezték meg a tüzet, amit 1 óra 25 perckor sikerült eloltani. A becsült kár 350 ezer forint. Az eddigi megállapítások szerint a tüzet nyílt láng használata okozta, valószínű égő gyufát dobott el valaki. Mindenesetre a derekasan helytálló tűzoltók hárommillió forintos értéket mentettek meg, hiszen a gépműhelyben gépek sora állt.

A képviselő: László. Hétfői számunkban hírt adtunk a Független Kisgazdapárt Békés megyei szervezetének szombati, tisztújítás előtti nagygyűléséről. A rendezvényen felszólaló Pallag László megyei elnököt, országgyűlési képviselőt munkatársunk — bár a honatyát jól ismeri — figyelmetlenségből elkeresztelte. A tévedésért ezúton kérünk elnézést.

Cigányközösségi egyesület Sarkadon. Tegnap új tagszervezete alakult a Békés megyei cigánylakosok egyesületének. A település mintegy 7-800 fős cigányközösségéből 25-en alakították meg a szervezetet. Céljuk a cigánylakosok összefogása, a hagyományok ápolása és az etnikum érdekeinek védelme. Az öt tagú helyi vezetőség élére Horváth Bélát választották. Az új tagszervezet alakulását köszöntötte Zsigmond Károly, a megyei egyesület elnöke és Hevesi József, a megyei etnikai és nemzeti kisebbségi bizottság titkára.

Citroën az árokban. Tegnap délután, Békéscsaba lakott területén kívül, a Szarvasi út 108-as kilométerkövénél történt súlyos baleset. B. J. szlovén állampolgár Citroën gépkocsijának vezetése közben elaludt, ezért a jobboldali árokba hajtott. Ezután nekivágódott két akácfának. A baleset következtében B. J. és az egyik vele utazó gyermeke könnyű sérülést szenvedett. Feleségét viszont súlyos sérülésekkel szállították kórházba.

Forró hangulat a piacon

Morognak a kistermelők hétfőn reggel a békéscsabai piacon. Új módit akarnak meghonosítani az új tulajdonosok... — dohogják. A hűvösebb, megszokott helyükről átirányították őket a napos területre cókmókostól együtt.

— Nem tudom miért döntöttek úgy, hogy hűvösebb helyen inkább a kocsik parkoljanak — mondja egy termetes asszonyság. — Mindenesetre most teljes bizonytalanságban élünk, mert még arra sem méltatnak minket, hogy közöljék, mi lesz velünk árusokkal a közeljövőben?

B. úr úgy fel van háborodva, hogy alig tud megszólalni.

— Képzelje el, szombaton este összerámolták a kinn lévő sátrakat és egy szabad területre ledobálták. Volt olyan sátor, amelyik összeszakadt, mert arra senki sem figyelt, hogy vigyázzanak rájuk. Ilyen barbár módon akarnak tőlünk megszabadulni? Nem hajlandók velünk tárgyalni, holott már többször is üzentünk, jó lenne ha venné valaki a fáradtságot, mint a régi tulajdonos és tájékoztatna minket. A régi piacvezetőt mindegyikünk ismerte, mert minden nap kijött, hogy meghallgassa a panaszainkat. Olyan kósza hírek terjengenek a piacon, hogy fel akarják emelni a helypénzt, már augusztus 15-től, holott a sajtóban úgy nyilatkoztak, hogy csak január 1-jével emelnek. Tudja, hogy van az? Mindenki mindent jobban tud, már arról suttognak, hogy a pavilonokat nem 30 ezerért, hanem a duplájáért értékesítik majd. Ha nekünk nem nyilatkoznak, akkor legalább a sajtóból olvashassuk, mi lesz velünk...

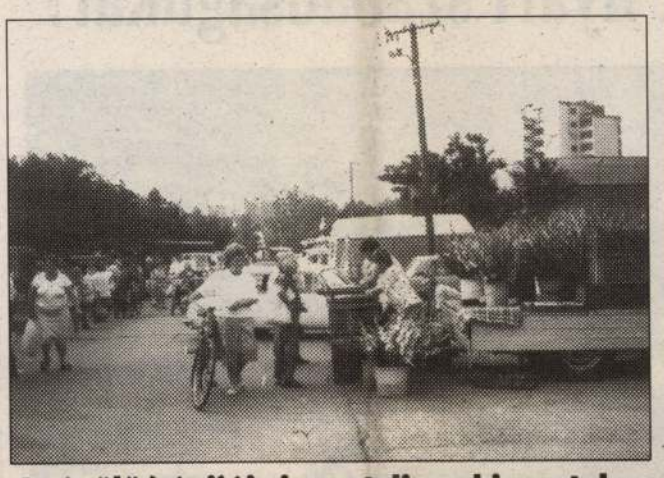

Az épülő (régi)új piacon teljes a bizonytalanság. Az őrök már dolgoznak, a kistermelők meg nem tudják, mi lesz az új tulajdonosok üzleti lépése? Csak egyet szeretnének, háborítatlanul dolgozni tovább, úgy, mint eddig

*

Baczovszki Pál ügyvezető igazgató ismeri a problémákat: — Valóban nem ismerek még név szerint mindenkit a piacon, de nagyrészükkel már egyeztettem. A nagybani piac problémája azóta a polgármester segítségével megoldódott. A sátrasok panasza részben jogos, mert csak szóban közölték reggel a piacrendezők a változást, amit ők nem akartak, vagy nem tudtak végrehajtani. A héten megoldom az ő problémájukat is. Az árakról annyit, hogy minden szolgáltatásnak ellenértéke van, ami a piaci viszonyokon kell, hogy alapuljon.

B. V.

Négyezer állástalan fiatal

(Folytatás az 1. oldalról)

3900-an vannak és egyre kevésbé tudják felvenni a versenyt a munkaerőpiacon a felnőtt munkavállalókkal szemben. Magyarul: a munkáltatók nem akarnak pályakezdőket alkalmazni, még a kedvezmények és az alacsonyabb fizetések ellenére sem. Az ok, az elavult, kevéssé gyakorlatias szakképzési rendszer. A tudáshiány pótlására a vállalkozóknak sem idejük, sem pénzük, sem oktatómunkásuk nincs. A közelmúlt pályázata - a munkavállalók 100 százalékos bértámogatása, amennyiben pályakezdőket alkalmaznak — félsikert hozott. A 140 támogatható fiatal helyett 60 tudott elhelyezkedni. Az állástalan pályakezdők 40 százaléka szakmunkásképzőben, 20 százaléka szakközépiskolában, 20 százaléka gimnáziumban (további képzés nélkül szinte lehetetlen elhelyezkedniük), 3 százaléka felsőfokú intézményben (elhelyezkedési esélyük a kevésbé rosszak közé tartozik) végzett. Hat százalékuk szakiskolai, 7 százalékuk technikusi képzettséggel rendelkezik.

A nehezen hasznosítható szakmák sorába tartozik a mezőgazdasági gépszerelő, a géplakatos, az esztergályos, a szerszámkészítő, a dísznövénykertész, az építész-, a gépész- és kertésztechnikus. Keresettek az általános ápolók, az asszisztensek, a bútorasztalosok, a varrónők és a kőművesek.

Jelzésértékű a munkaügyi központ számára, hogy a náluk megforduló fiatalok nem annyira állást keresnek, mint inkább tanulni szeretnének. Hetvenöt tanfolyamra lehet jelentkezni ezekben a napokban a legkülönfélébb szakmákból, a tanulás szeptemberben és októberben kezdődik. Érdeklődni a területileg illetékes munkaügyi központokban lehet.

Szeptember végén ismét lesz állásbörze a munkaügyi központ rendezésében.

— 836 milliót kapott az idén a munkaügyi központ az aktív foglalkoztatáspolitikára — tájékoztatott Nagy Ágnes. — A múlt héten tárgyalt a megyei munkaügyi tanács a felhasználás elveiről, az eredményességéről. A legnehezebben elhelyezhető rétegek közül 9 ezer 400 ember azért nem lett munkanélküli, mert központi támogatás segítségével jutott álláshoz. A legtöbben (2600-an) közhasznú munkával jutnak szerény megélhetéshez, 1200 esetben a munkáltató bértámogatással foglalkoztatja dolgozóját. Munkahelyteremtő beruházásra, vállalkozóvá válásra, részmunkaidős foglalkoztatásra, korengedményes-, előnyugdíjaztatásra, utazási költségtérítésre, képzések szervezésére (az idén 2000-en végeztek, 50 százalékuk elhelyezkedett) költik a központi pénzt.

Az ellátásból kikerülők sorsát nyomonkövető vizsgálattal mérték fel a megyei központban. Ők országos méretekben 1993-ban 309 ezren, a megyében 30 ezer 404-en voltak. Az idén ezidáig a megyei adatok szerint 17 ezren kerülnek ki a munkanélküli ellátásból. Hatvan százalékuk sorsa ismert, 40 százalék után kutattak hát. A 100 százalék sorsa következőképpen alakult: 20 százalék elhelyezkedett, 20 százalék inaktív (nyugdíjas, katona, gyes, gyed) 4 százalék valamilyen támogatásban részesül (képezi magát, közhasznú munkás), 43 százalék kap jövedelempótló támogatást, 14 százalék passzív (állítása szerint szeretne dolgozni, de ezért semmit nem tesz megyénkben mintegy 7000 ember).

Befejezésként megtudtuk, hogy a tavalyi 400 milliót tartalékoló kistérségi fejlesztési támogatás pályázata országosan eredménytelen volt. Senki nem készített olyan pályázatot, amelyet támogatásra érdemesíthettek volna. Az idén ismét lehetőséget ad a munkaerőpiaci bizottság, szeptember 15-ig benyújthatók a pályázatok. Elkészítésükhöz segítséget nyújt a megyei munkaügyi központ. Tudomásunk szerint 9 dél-Békés megyei település gázprogramot tervez, Békés város, Kisdombegyháza, Kaszaper és a települések környéke szintén pályázik.

Lapunk kérdésére, amely szerint Kósáné Kovács Magdolna új munkaügyi miniszterrel sikerült-e már közelebbi kapcsolatot teremteni megyénk foglalkoztatáspolitikájának javításáért, dr. Nagy Ágnes a következőket mondta:

— A miniszterasszony már két évvel ezelőtt is ellátogatott hozzánk, ismerkedett a gondjainkkal, amikor még nem is sejtettük jövendő beosztását. Rendszeresen elvárja a megyék helyzetelemzését, felméréseit. Bizonyos vagyok benne, hogy lesz hatékony foglalkoztatási koncepciója és elképzelése a munkanélküliség kezelésére. Alig egy hónapot követően még ennek pontosított tervezetét nem lehet elvárni.

Bede Zsóka

New York-ból Békéscsabára

Világhírű karigazgatót kértek fel a békéscsabai szervezők a Zenit' 94 program zsűrielnöki tisztére. E. Jon de Revere 26 évig a New York Egyetem zenei nevelés tanszékének a professzora volt. Több mint negyven országban vezényelt. Vendégkarmester volt a Leningrádi Szimfónikusoknál, a római St. Cecilia Fúvósegyüttesnél, a Miami Filmharmóniánál, a Metropolitan Operaház Zenekarát és az Amerikai Szimfónikus Zenekart is számos előadáson vezényelte. Dirigált a Carnegie Hall-ban, és vezényelt a II. János Pál pápa tiszteletére rendezett koncerten, amelyet az Eurovízió is közvetített, csakhogy a leglényegesebbeket említsük.

Jon de Revere professzort megérkezése után pár perccel Békéscsabán, a Fiume teraszán villámbeszélgetésre kértük.

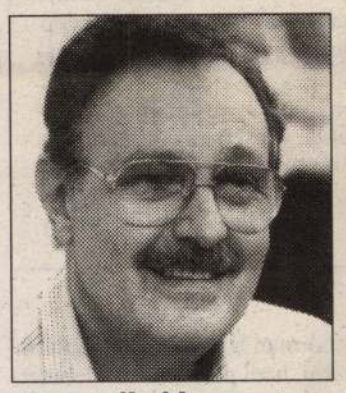

Az amerikai karmester
Fotó: Such Tamás

— Ahogyan az Ön nacionáléjában olvastam, a világ összes jelentős zenei eseményén részt vett. Hogyan került Békéscsabára?

— Herczeg Tamás meghívását fogadtam el nagy örömmel, annál is inkább, mivel személyes ismerőseim élnek a városban. Évek óta fűz ismeretség Rázga József és Bálint Győző karnagyokhoz.

— Korábban is járt Magyarországon?

— Hogyne! 1992-ben Debrecenben zsűriztem és vezényeltem Debrecenben. De villámlátogatást tettem Budapesten, Szegeden, Győrben és fürödtem az Önök gyönyörű Balatonjában is. És most Békéscsabát is megismerhetem.

— Hogy tetszik Önnek az ország és mi tetszett eddig legjobban?

— Az emberek nagyon közvetlenek, s ez rendkívül szimpatikus. Gyönyörű a főváros és nem utolsósorban szeretem a magyar konyhát. Hogy mi fogott meg? Nem fogja elhinni! A napraforgómezők...

— Milyen az idő New Yorkban?

— Pontosan ilyen kánikula van ott is, mint Magyarországon.

Béla Vali

Fogynak a szeghalmi képviselők

(Folytatás az 1. oldalról)

kérelmező kap a nyolcszázezer forintos keretből. A legnagyobb érdeklődéssel várt napirend a helyi lakásrendelet módosítása és az önkormányzati lakások értékesítésre történő kijelölése volt. Először a másfél hónapja hozott rendeletet úgy módosították, hogy a vételár kettőnél több lakásos társasházban lévő lakás esetén a forgalmi érték 60 százalékra (a korábbi 50 helyett), míg az önálló telken lévő lakások esetében ez az arány 60 százalékról 80 százalékra emelkedett. Igen hosszú és parázs vita alakult ki arról, hogy milyen lakásokat jelöljenek ki értékesítésre. Két leszavazott indítvány után úgy tűnt, patthelyzet alakul ki, hiszen a nem szociális jelleggel kiutalt — köztük a volt szolgálati lakások — értékesítésének tilalmára vonatkozó két javaslat nem kapta meg a szükséges támogatást. A jókor elrendelt szünet után már nem is volt vita, olyan rendeletet fogadtak el, amely szerint a szociális jelleggel kiutalt lakások értékesíthetőek, egyben megbízták a hivatalt olyan előterjesztés kidolgozásával, amely lelépési díj kifizetésével segítené elő a megfelelő lakásmobilitást.

Gila

„MINDEN BOLDOG CSALÁD HASONLÍT EGYMÁSHOZ, MINDEN BOLDOGTALAN CSALÁD A MAGA MÓDJA SZERINT BOLDOGTALAN"
(Tolsztoj)

Tettenért tagadásban

(Folytatás az 1. oldalról)

Járőrtársa a legalkalmasabb pillanatban berúgta az ABC üvegajtaját, s villámgyorsan befejezték az akciót, mely végén a meglepett betörő csuklóin bilincs kattant. Védekezni próbált. Mentségére legyen mondva, nem tudhatta, hogy Vad őrmester a sarkadi erőemelő bajnokság első, Hadi szakaszvezető pedig második helyezettje... *Károlyi János*, a tetten ért kötegyáni betörő úr tiltakozott, méltatlankodott egy kicsit, de meggyőzték: a zsákjában talált 90 ezer 500 forintnyi lopott holmi, a pénztárgépek dühödt megrongálásával okozott 150 ezer forintos rongálási kár aligha jogosítja fel erre. Rontotta a belátás esélyeit az is, hogy Károlyit már többször is elítélték hasonló cselekményekért. De nem hatotta meg a rendőröket az sem, hogy a betörő alkoholos befolyásoltság alatt illetlenkedett. Ha nem is nevettek rajta, rácsodálkoztak a rendőrök, mikor ott, a helyszínen ácsorogva tagadta a betörést.

— Igazi profi munkának tűnik rendőrei akciója.

— Büszke is vagyok rájuk — mondotta *Tokai György* rendőr őrnagy, a sarkadi rendőrkapitány. — Nem rohantak segítségért, nem kockáztatták, hogy közben kereket oldjon a betörő. Egymást biztosítva, a feladatokat megosztva, összehangolt akcióval érték el a sikert. Dicséretre, jutalomra számíthatnak. Mindketten a kapitányság edzőtermének szorgos látogatói. Erőt, bátorságot kölcsönzött nekik a sport. Nem mondhatjuk el elégszer, hogy a test fejlesztése a lelket is építi.

Kiss A. János

Magángyógyszertár Mezőberényben

Hosszú évtizedeknek kellett eltelnie Mezőberényben ahhoz, hogy újból lehetőség nyíljon magángyógyszertár létesítésére. Sokan emlékeznek még az idősebbek közül a régi patikák szigorú rendjére, s a patikus bácsik, nénik barátságos, megnyugtató mosolyára. Valentinyi Károlyné Vereczkei Ágnes, az új magángyógyszertár tulajdonosa. Őt kérdeztük pályafutásáról.

— Mezőberényi vagyok, itt végeztem a középiskolát is. 1980-ban szereztem diplomát az egyetemen.

— Hogyan született az ötlet, hogy magángyógyszertárat nyissanak?

— Szarvason 12 évig állami gyógyszertárban dolgoztam, majd 1992 októberétől elkerültem egy magángyógyszertárba. Itt nagyon sok mindent megtanultam, amit tudni kell egy ilyen gyógyszertár vezetéséhez, működtetéséhez. A férjem mindig biztatott „Próbáljuk meg mi is!", de én eleinte féltem tőle. Az, hogy mégis megvalósult, egy véletlennek köszönhető. Egyszer erre jártunk a régi posta épülete mellett és arra gondoltam, de jó lenne itt egy saját patika! Tulajdonképpen, miért ne tudnám ezt én is megcsinálni? Az önkormányzat pályázatot írt ki az épület eladására. Mi is megpályáztuk, és sikerült. Így lett az álomból valóság. A csodálatos épületet Földesi István tervezte. A kivitelezés Károlyi és Társa Kft. munkáját dicséri. Az asztalos-munkákat, a gyönyörű belső berendezést a szarvasi Gyu-Fa Kft. és a mezőberényi Faipari Szövetkezet készítette.

Harmati Erzsébet

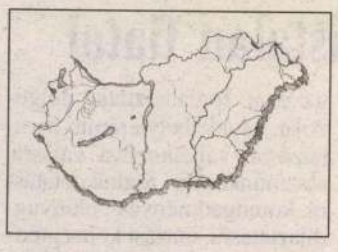

Letkés nyitásra kész. Felkészült a Letkés-Szalka idegiglenes határátkelőhely végleges megnyitására a Balassagyarmati Határőr Igazgatóság. Az átkelő egyike azoknak, melyek mielőbbi megnyitásáról a magyar kormányfő Pozsonyban tárgyalt. A magyar Vám- és Pénzügyőrség beruházásában, a letkési önkormányzat hozzájárulásával elkészült a szolgálati épület, az önkormányzat felújíttatta a faluból az Ipoly hídig vezető utat, s új fedett teret építettek ki a várakozó gépkocsik számára. Megerősítették a személyi állományt is, így kedvező döntés esetén akár máról-holnapra is képesek a forgalom ellenőrzés beindítására.

Sziget Rádió. Az Óbudai szigeten augusztus 18—25. között rendezendő Diáksziget-Eurowoodstock elnevezésű program ideje alatt szól majd az egyhetes sugárzási engedélyt kapott Sziget Rádió. A diákszigeti eseményekről beszámoló adót Budapesten frekvencián: a 70.28 MHz-es keleti és a 101.6 MHz-es nyugati URH csatornán, valamint az Óbuda kábeltelevízió hálózatán lehet majd fogni — jelentette be keddi sajtótájékoztatóján Cs. Kádár Péter, a FIKSZ rádió képviseletében. Reggelente hét órától ébresztő műsort sugároznak, majd orosz alternatív rockzene szól. Minden nap bemutatnak egy, a Magyar Rádióban készült hangjátékot. Lesznek telefonos játékok, délután pedig élő koncertközvetítések, amelyeket sztárinterjúk, irodalmi műsorok, beszélgetések és a Diáksziget életéhez kapcsolódó információk tarkítanak.

Megkérdeztük az államfőt és a minisztereket

Mivel töltik nyári szabadságukat?

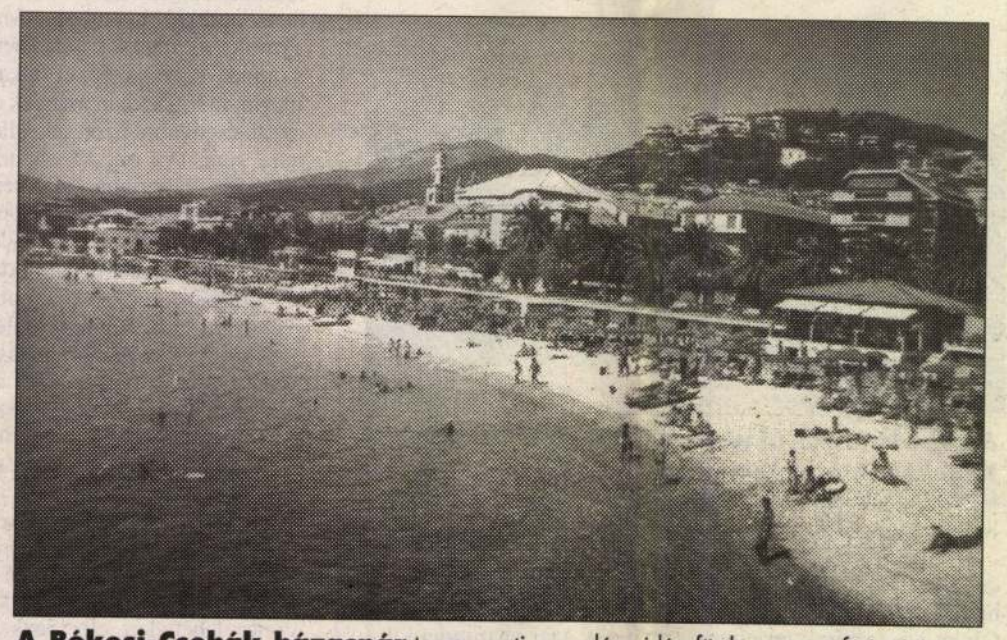

A Békesi-Csehák házaspár tengerparti nyaralása idén füstbe ment a férj miniszteri kinevezése miatt

Hónapokon át szünet nélkül, magas fordulatszámmal dolgozott a politika gépezete — közéletünk szereplőinek az átlagosnál jóval nagyobb terheléssel kellett megbirkózniuk. Hogyan pihenik ki a fáradalmakat, hol töltik nyári szabadságukat? — kérdeztük vezető politikusoktól, ismert közéleti személyiségektől.

Göncz Árpád, köztársasági elnök

— Nálunk tradíció, hogy családi körben, együtt töltjük a vakációt — bármennyire is lekötnek a hivatali teendők. Az idén a szabadság egy részében itthon, más részében Szlovéniában leszünk. S hogy mi a kedvenc időtöltésem? Az igazi kikapcsolódás az olvasás és a zenehallgatás, Mozart.

Békesi László pénzügyminiszter

— Tavaly feleségemmel az Adriánál nyaraltunk, kitűnő pihenés volt. Azt terveztük, hogy valamelyik meleg vizű tengerparton az idén is eltöltünk legalább két hetet. Ez azonban az új kormány megalakulásával, miniszteri kinevezésemmel füstbe ment. Pedig feleségétől, Csehák Judittól valamilyen kikapcsolódást jelentő utazásról hallottunk

— Nélkülem...?!

Kuncze Gábor belügyminiszter

— Vakáció, nyári szabadság? Csupa olyan dolog, ami magánügy. Márpedig én őszig és azután is belügyekkel leszek elfoglalva. Más szóval: az idén nem megyek szabadságra.

Kósáné Kovács Magda munkaügyi miniszter

— A minisztériumban töltöm a nyarat. Hogy miért? Nos, az okok közül csak egy: teljes gőzzel munkához lát az Érdekegyeztető Tanács. De azért azzal megpróbálkozom, hogy a hétvégéket egy-egy fél nappal meghosszabbítsam.

Kovács Pál egészségügyi miniszter

— Azt a kifejezést, hogy „évi rendes nyári szabadság" utoljára két évvel ezelőtt hallottam. Az idén persze másképp lesz: kiveszem a szabadságomat. Valószínűleg augusztus második vasárnapján, délután 4 és 6 óra között. Ha sikerül.

UJVÁRI-KOÓS FERENCZY EUROPRESS

Eső: augusztus 10. után?

Csapadék nincs, károk vannak

A földművelésügyi tárca ugyan még hivatalosan nem deklarálta, de az agrometeorológiai jelzések szerint az ország középső, keleti és délkeleti régióiban már aszály van. A barométer sem kecsegtet semmi jóval: legfeljebb reménykedjünk benne, hogy augusztus 10-e után számíthatunk némi csapadékra.

Június óta alig esett eső, amennyi hullott, az is egyenlőtlenül oszlott meg térségünkben, egyes vidékek teljes szárazságban szenvednek. A rekordmeleg hatására rendkívüli módon megnőtt a talaj párolgása, az alsó rétegekben 30 százalék alá csökkent a nedvességtartalom. A növények párologtatóképességük határán vannak, maradék talajvízkészletüket is felélték. Legveszélyeztetettebbek a napraforgók, a kukorica, a cukorrépa, a burgonya, a takarmánynövények.

Öntözéssel életben tarthatók a kertészeti növények, az uborka, a dinnye, a zöldség- és káposztafélék.

Dr. Stollár András agrometeorológus szerint, ha ezek, a növények fejlődésüknek ebben a szakaszában nem jutnak a számukra megfelelő — napi 7—9 milliméter — vízhez, visszafordíthatatlan károsodást szenvednek. A terméscsökkenés mértéke azonban ma még régiónként és fajtánként eltérő.

Vannak olyan területek az országban — például a Duna-Tisza-köze felső része valamint az északkeleti régió —, ahol viszonylag jó állapotban van a növényállomány. Ezek a kultúrák még megmenthetők, ha megfelelő mennyiségű vízhez jutnak...

Uhercsák András, a MOSZ tanácsosa szerint már eddig is súlyos károkat okozott a mezőgazdaságnak a meleg. Az ország középső, keleti és délkeleti területén — ahol a legnagyobb a szárazság — az aszály miatt a gabona 12—14 százalékos terméscsökkenésével lehet számolni. Súlyos gond, hogy a búza sikértartalma előreláthatólag a korábbi 28—30 százalékról 16—18 százalékra csökken. Várhatóan zöldségből és gyümölcsből is kevesebb terem az idén. Almából például a korábbi 900 ezer—1 millió tonna helyett csupán 600—650 ezer tonna, apró, osztályos minősítésű termésre lehet számítani.

Uhercsák András szerint a veszteség mérséklésének egyik módja lehetne a vízkészleti használati díj elengedése, a vízdíj mérséklése. Erre vonatkozó javaslatát a termelők érdekvédelmi szervezete egy hete megküldte a földművelésügyi tárcának. Az aszálykárt szenvedő termelők érdekében az öntözővízzel összefüggő díjak mérséklését kezdeti lépésnek gondolták, amelyet tovább intézkedéseknek, például az adóterhek csökkentésének kellene követniök.

Nem hallottunk arról, hogy a tárca foglalkozna az aszálykárt szenvedett termelők támogatásának gondolatával, fontolgatna valamiféle segélycsomagot, vagy rendkívüli intézkedési tervet. A minisztériumban csupán annyit tudtunk meg, azt sem hivatalosan, hogy jelenleg a szárazság okozta károkat mérik fel és a tapasztalatoktól függően tesznek javaslatot a kormánynak az intézkedésre.

A kérdés csupán az: melyik fentről jövő segítség lesz gyorsabb: az eső vagy a kormány intézkedése?

(UJVÁRI) FERENCZY EUROPRESS

Dömötör János:

Emlékforgácsok Kohán Györgyről

1.

Ezeknek az emlékforgácsoknak az egybegereblyézésére egy nem éppen mai szegedi újságíróklubbeli, pohár bor melletti baráti beszélgetés adott indíttatást. A beszélgetés során kialakult jó hangulatban néhány vásárhelyi történetet, közte egy-két borsos és kevésbé borsos régi anekdotát, megtörtént esetet is elmondtam. A jelenlévők egybehangzó lelkesedése és biztatása annyira őszinte és meggyőző volt, hogy nekiálltam elsőként az alábbiakban következő Kohán-emlékek papírra vetéséhez. Elég könnyen alakultak a sorok a golyóstollból, mert negyed század történéseiből válogathattam és mert Kohán György nem mindennapi, őszinte, karakteres, nyílt kemény egyéniség volt. (A folytatás, amelyre könnyelműen ígéretet tettem, ha az akkor elmondott históriák nyomán haladok tovább, az már komolyabb gondot jelent majd, elsősorban a nyomdafesték tűrőképessége miatt.)

A rubrikák nem voltak neki valók

Kohán György nevét először dr. Tölcséry Istvántól hallottam, és nála láttam egyik alkotását is. Mint könyvtári famulusa többször megfordultam a tanár úr hódmezővásárhelyi, Deák Ferenc utcai albérletében, ahol Fried Pál könnyed-rózsaszín balerinája és Diósy Antal háromnegyedes, karcsú női aktja mellett egy hangsúlyos kontúrvonalas, egész alakos, ugyan nem nagy méretű, de hatásában monumentális, erőteljes női portré is látható volt. Ennek a Kohán György alkotta műnek a szuggesztivitása és ereje nyomban megragadott.

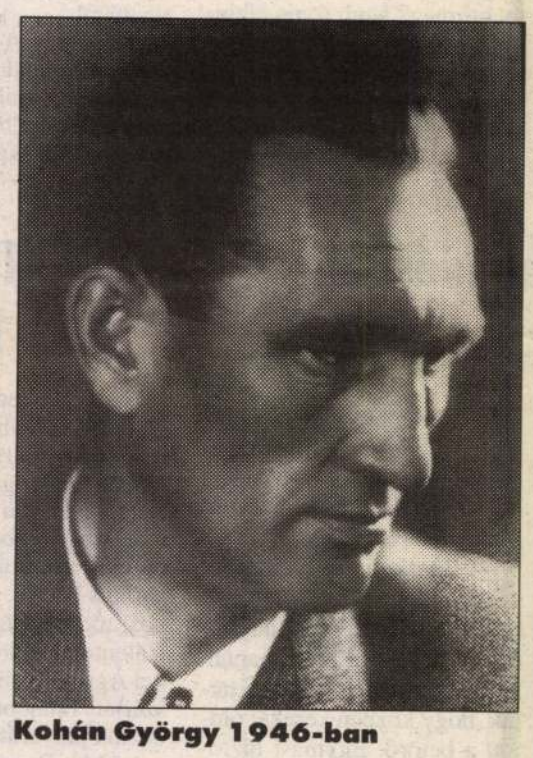

Kohán György 1946-ban

A következő emlékforgács már a 40-es évek elejéről merül fel. Ültünk a Sarolta utcában, Vörös István költő barátunk akkori lakása előtt Kohán Györggyel a füves árokparton, és az irodalom, a művészet, továbbá a helyi események mellett természetesen a háborúról is szó esett. Mindhárman gazdasági, geopolitikai, hadi potenciálbeli lehetetlenségnek tartottuk, hogy a németek megnyerjék a háborút. A befejezésről, annak hogyanjáról és idejéről persze megoszlottak a véleményeink. Ugyane korból villannak fel a hosszú séták emlékei, amikor a tolókocsihoz kötött kedves Pista barátunkat felváltva „kocsikáztattuk" a Száraz utcába Takács Ferencékhez, majd végig a tarjánvégi körtöltésen egészen a Lippai malomig, és vissza a Sarolta, majd később, átköltözésük után, a Damjanich utcába.

Kohán György a háborús események után nem sokkal, 1945 elején érkezett meg Vásárhelyre. Ez időben az alkotó munka feltételei, így az anyagellátás és a képek értékesítése, különösen kedvezőtlenek voltak. Nehéz helyzetén állandó kereset biztosításával szerettünk volna segíteni. Az akkor alakult földigénylő bizottság melletti adminisztrációs feladatok ellátására hosszabb rábeszélésre vállalkozott is. Egy hónap után azonban bejelentette, hogy a bizottság tagjaival nincs semmi baja, érdekes emberek, jól megvan velük, de a rubrikák nagyon nem neki valók. Így azután vége lett Kohán György egyetlen állami szolgálatának. Egy hónap után ismét „szabadúszó" lett.

(Folytatjuk)

Református lelkésztalálkozó

A debreceni Református Kollégium dísztermében kedden megkezdődött a Magyar Református Lelkészegyesület második nemzetközi konferenciája. A péntekig tartó tanácskozáson csaknem százötven hazai és határon túli magyar lelkipásztor mellett ott van Peter Altorfer, az Európai Lelkészegyesületek Konferenciájának svájci elnöke is.

„Munkatársak vagyunk" — ez a címe a konferenciának. „Istennek, egymásnak és a gyülekezetnek vagyunk a munkatársai nem kisebb feladattal, minthogy az evangélium tanításán keresztül Isten szeretetét eljuttassuk az emberekhez" — összegezte a tanácskozás célját Korsós István, a Magyar Református Lelkészegyesület elnöke. A lelkipásztor az MTI tudósítójának érdeklődésére elmondta: napi politikai kérdésekben ugyan nem foglalnak állást, de amennyiben a politika az emberek jólétét szolgálja, az az egyháznak is fontos ügye. Korsós István végezetül elmondta: a debreceni konferencia keretében tartják meg egyesületük tisztújító közgyűlését, s megalakítják a Magyar Református Sajtókamarát is.

Miskolci Nyári Vásár

Kedden megnyitották a Miskolci Nyári Vásárt. A Miskolci Egyetemi Sportcsarnokban és a környező sportligetben, több mint 60 ezer négyzetméternyi fedett- és szabadterületen, 300 hazai és külföldi cég, vállalat, vállalkozás mutatkozik be. A kiállítás és vásár egyik kísérőrendezvénye az Euro-Híd Nemzetközi Kooperációs Börze, amelyet azzal a szándékkal rendeznek meg, hogy gyártási együttműködést valósítsanak meg és fellendítsék a kereskedelmet a kárpátaljai, az erdélyi, a kelet-szlovákiai, a dél-lengyelországi és természetesen az észak-magyarországi vállalatok között.

Lombikborjak születtek

A hazai állattenyésztés kiemelkedő genetikai értékű szarvasmarha állományában, az Enyingi Agrár Rt. kiscséripusztai telepén lombikborjak születtek. A gazdaság és az Állatorvostudományi Egyetem Üllői Kísérleti Intézetének szakemberei több éve tartó közös munkájának sikere nagy előrelépésnek számít a mezőgazdasági kutatás-fejlesztés terén. A laboratóriumi vizsgálatok után 1993 elejétől folytak üzemi körülmények között a kísérletek.

KOHÁN György

3222.
Moldvay Győző
Eroica : Kohán György életútja / Moldvay Győző. – [Eger] : [Heves m. Lapk. Váll.], 1985. – 80 p. : ill. ; 20 cm
ISBN 963 01 6176 1 [!ISBN 963 02 3787 3*] fűzött : 25,- Ft
Kohán György (1910-1966)
75(439)Kohán Gy.(092)

ERKEL FERENC MÚZEUM

GYULA, Kossuth út 17. Tel./Fax.: 66/361-236

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK:

ERKEL EMLÉKHÁZ: /Apor tér 7. Tel.: 463 - 552/

Erkel Ferenc szülőháza. Erkel eredeti kottái, személyes tárgyai láthatók. Magyar és idegennyelvű magnós tárlatvezetés mellett Erkel-melódiák is felcsendülnek.

KOHÁN KÉPTÁR: /Béke sugárút 35. Tel.: 361 - 795/

Kohán György gyulavári születésű, Kossuth-díjas művész festményeinek és grafikáinak tárlata.

LADICS HÁZ: /Jókai út 4./

Egy múltszázadi polgári család életmódjának és lakóháza berendezésének bemutatása.

VÁROSI KÉPTÁR: /Károlyi Mihály út 13./

Dr. Bene Lajos orvos képzőművészeti hagyatékának bemutatása.

VÁR: /padlástér/:

- júliustól: Gyulai évszázadok című vártörténeti kiállítás.

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK AZ ÉV FOLYAMÁN:

DÜRER TEREM: /Kossuth út 17/

- április 6 - július 2: A török kor emlékei Gyulán és környékén
- június 2 - junius 18: Városi gyermekrajz kiállítás (emeleten)
- július 6 - augusztus 13: Kiállítás dr. Soóky képzőművészeti gyűjteménye anyagából.
- augusztus 18 - augusztus 31: Halászat - vadászat a képzőművészetben
- szeptember 2 - szeptember 17: Ditzingeni képzőművészek tárlata
- szeptember 24 - december 14 : Gyula és környéke református egyházainak története

NYITVATARTÁS:

Május 1 - október 31: hétfő kivételével naponta 9 - 17 óráig
november 1 - április 30: hétfő és kedd kivételével 10 - 16 óráig.

BELÉPŐDÍJ:

Felnőtt: 50 forint. Diák, nyugdíjas: 30 forint.

Kohári György

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

KOHÁN GYÖRGY

Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas festőművész

emlékkiállításának megnyitójára

A kiállítást 1988. december 6-án 15,00 órakor

Supka Magdolna

művészettörténész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 25.

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

KOHÁN GYÖRGY

Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas festőművész

emlékkiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. december 17-én 15.00 órakor

Dr. Pocsay Gábor

Gyula város polgármestere nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 59.

III. Kohán György hátat fordít a művészetnek?

Kedves Kohán – jól emlékszem hat év előtti kiállítására a Tamás Galériában. Akkor ön még hitt a művészetben, hitt hivatásában és mi is hittünk önben. Az Istenért, mi történt önnel időközben? Mi zavarta meg jó festőérzékét, s mi csábította olyan utakra, amelyek messze vezetnek mindattól, ami komoly művészet? Hisz ön olyan fiatal még, hogy ebben a korban művészi eszményekért fejjel szokás rohanni a falnak! Hogyan hagyhatta ennyire cserben régebbi meggyőződését? – Nem tudtam önnel beszélni – talán jobb mindkettőnknek –, s így nem tudom, mit felelt volna. Kénytelen vagyok tehát választ képeiből kihámozni, úgyis ez az egyetlen hiteles felelet. Nos, az ön festményei körülbelül így szóltak hozzám:

– Ide süssön, akinek szeme van, mert mi vagyunk a legények a csárdában! Meguntuk a halk szavakat, harsogni akarunk. Örömünk nem a szemderítő színesség, hanem a rikoltó tarkaság, mert ma ilyen rikoltóan tarka az élet is. A szobák faláról az utcára kívánkozunk. Példaképünk a falragasz és a mozibejáratok köré ragasztott reklámkép. Ön mondhatja, hogy vásári fogásokkal dolgozunk, szemünkre vetheti, hogy beleesünk a reménytelenül nagyot akarók örök hibájába, és a nagy méretet összevétjük a monumentalitással, vádolhat azzal, hogy ízlésünk vulgáris, hogy alakjaink idomai hentesboltba kívánkoznak, s hogy fütyülünk a képszerkesztés elemi törvényeire. Mindez nem érdekel bennünket. Mi romlatlan tömegekre építünk, rajtunk is tömegek mozognak. Az ínyencekhez nincs szavunk, hanem csak azokhoz, akiknek örömük telik a nyers izomerőben, s akik méltányolni tudják azt a fizikai munkát is, ami nagy felületeink befestéséhez kell. Ön vélekedhetik úgy, hogy a *Zenekar* tagjait sem színértelem, sem kompozíciós elv nem fűzi össze; hiheti, hogy a *Szüret* csupa formazavar, s az *Intérieur fényben* álfényű, s benne az alakok és tárgyak úgy bukdácsolnak összevissza, mint kacsák a piszkos pocsétában, s hogy a *Nyári napfény* alak-triászát agyonüti a háttér bomlott rendje, s hogy a *Fekvő akt* tömege poshadt tömeg, nem pedig eleven hús – mi megnyugtathatjuk önt, hogy nem sokat adunk a véleményére. Eleget vergődtünk azelőtt a kifejezés tisztaságáért, az érzés őszinteségéért, a csiszolt, értelmes formákért, az összecsengő színekért. Most a könnyebb végét ragadjuk meg a dolgoknak. Egyszerűbben akarunk hatni, valahogy úgy, ahogy a pofon csattan, közönségesen és félreérthetetlenül. Láthatja, eszközeink durvák, erőszakosak, de céltudatosak. Tetszeni fogunk mindenkinek, aki nem művészi igénnyel közeledik felénk. Márpedig ez a nagy többség.

Kedves Kohán, így szóltak hozzám az ön képei, s én szemlesütve távoztam.

IV. A képzőművészeti főiskolásokhoz

Kedves fiatal Barátaim! – ne haragudjatok, hogy ifjúsági körötök karácsonyi kiállításáról egy kissé elkésve számolok be. Nagyon meghánytam-vetettem magamban, hogy mit is mondjak nektek. Félve nyúlok hozzátok, kímélni szeretném ifjúi érzékenységteket, viszont kenetes vállveregetéssel sem akarlak megbántani benne-

KOHÁN György

Olvasói 1991

KOHÁN György

Erdei Ferenc: Művéllel élő társadalom. Bp. 1978

A „Bivalyok a holddal" ott van a munkahelyemen, és egy paraszt-madonnája már családtag lett a házunkban. Így él nekem ő külön, bár a búcsúzás megtörtént köztünk olyan keservesen, ahogy tulajdonképpen egész pályája haladt. Amikor megértve és elismerve az alkotás minden titkainak a birtokában volt, akkor szegte alkotóélete végét a kór. De művei így maradandóak: korunk, életünk részei, s őt is, korunkat is messze túlélik.

Az örökségét azonban még nem is ismerjük igazán. Nagyon sok képét eltitkolta, senkinek sem mutatta meg, csak most kerülnek elő halála után.

Így került elő csodálatos olajkép-sorozata. Egy átnézés révületében nekem úgy tűnik, hogy ezek a leginkább Kohán-képek. Mindegyikük a szűkebb hazáját és a hozzá legközelebb eső emberi életeket jelenítik meg. Csak néhány cím ezek közül: „Bivalyos szekér napkoronggal", „Napkorong kazallal", „Szivárvány" újra és újra, „Marokszedő", „Korsóvivő", „Rekviem", „Éjszaka" és még megannyi.

Ez utóbbiak közül dermesztő magasságokba emelkedik – vagy szédítő mélységekbe ereszkedik – az a két nagy képe, ami egyszerűen a halál minden érzékkel megragadott ábrázolása. Iszonyatos és feloldó, ilyet csak az festhetett, aki az élet minden titkát ismeri és a halállal is szembesült.

Még sok idő kell hozzá, hogy minden művét feldolgozzák, s műértő alázatossággal összerakják belőle a nagy életművet. Addig részletekre és szubjektív közelítésekre vagyunk utalva. Én is megformáltam róla a magam képét. Az én legszűkebb és legszigorúbban vett hazámnak a festője ő. Annak a világnak, amelynek Hódmező-vásárhely, Szentes, Gyula és Makó a földrajzi meghatározói, de amely a föld ajz és a történelem kiterjedésében éppoly végtelen, mint maga a Föld és az emberi élet. Olyan, de mégsem csak az, mint az általános; éppen ebben a formában csak itt van, és sehol másutt éppen így nincsen. Nem ismerek alkotó géniuszt e tájról, aki ezt teljesebben, konkrétabban és absztraktabban meg tudta volna mutatni.

Hogy más földek emberei számára vagy a nagy emberi óceán egyetemességében hol a helye ennek a mesternek, azt az idő és a hozzáértők szorgos magyarázó munkája dönti el. Nekem már most is az, ami később még mindenkinek lehet.

Népdalverseny a tele
valami kibékíthetetle

Van, mert más te
technikai forradalom
társadalom már csal
Szülőhazámban, Ma
Béla már csak Csana

Méghozzá micsod
paraszti élet: a munk
betegségek pusztítás

És a másik ellent
formába zárt szépség
népdalt, hanem a be

Hagyjuk hát elm
átlidalás az ellentm

Először is az, h
átélése, ahogyan a
népdalok, sütő fény
s a legszívszaggatóbb

Másodszor, éppe
és a hagyományok
amennyit egy-egy n
előző nemzedékek
korszakában, mint
egymás közt nyílta
szokkal, pásztorokk
bennünket a népda
nyílnának a termész

* *A „Röpülj páva*
MTA Archívum.

TALÁLKOZÁS ÉS BÚCSÚ*

A szerelemben van olyan, hogy „meglátni és megszeretni pillanat műve". A barátságban is, a férfibarátság sajátságos elemekből szőtt, mély emberi kapcsolatában is van ilyen, s így voltam én Kohán Györggyel.

De hogyan találkoztam vele? Képeiből már régóta ismertem jó néhányat a többi vásárhelyié között, de e képek látása még az érdeklődésemet sem lobbantotta fel, emberi kapcsolatot még kevésbé válthatott ki. (Egy kép azonban már szikrázni kezdett: az a vakmerően mélykék és fehér-fekete színekkel festett vásárhelyi házvég, amit a szegedi kiállításon láttam 1963-ban, s amit meg is vásárolt Szeged városa.)

Az igazi találkozást Pogány Ö. Gábornak és Supka Mannának köszönhetem. Ők vették a fejükbe, hogy 1965-ben, a Nemzeti Galériában kiállítást rendeznek Kohánnak, s ajánlották, hogy azt én nyissam meg. Eleinte haboztam, mert még nem volt elég közöm hozzá. Megnéztük hát a képeket, amelyek már ott voltak százával összegyűjtve a Galériában. Ott ért az a pillanat, amikor megláttam és megszerettem őt. Hogy melyik kép műve volt ez, nem is tudom: a szikrázó házvég, a bivalyok a holddal, a paraszt-madonnák, a hóra hulló varjúk, a koporsóra esett ember vagy a monumentalitás, ami annyi képén sugárzott a falról? Mindegy, attól kezdve megismertem a nagy művészt és megszerettem a hazámbéli, s hozzám közelálló embert. Ezektől indíttatva mondtam el mindazt a megnyitón, amit elmondtam.

És ezután volt néhány olyan baráti együttlétünk Vásárhelyen is, Gyulán is, ami soha nem halványult el, s ami az élet ritka ajándékai közé tartozik. Már beteg volt, s már nem alkotott, hanem harcolt az élettel és az életért. Mint a sebesült katonát nem sebesült társa, úgy igyekeztem megtámasztani. Amit ő hol elfogadott, hol halálraszánt gőggel taszított el.

A búcsú zűrzavaros és fájdalmas volt. Utoljára a nyáron voltunk együtt Gyulán, s egy viaskodó együttlét után úgy váltunk el a varázslatos nyári éjszakában, hogy ő nem akar elválni: nem tőlem, hanem attól a világtól, amelyet már-már birtokába vett. Csak bölcs és mindent tudó édesanyja enyhítette ennek az elválásnak a feszültségét.

És a vaksors úgy intézte, hogy temetésén nem tudtam ott lenni, mert későn talált meg az értesítés. De ugyanazon ég alatt voltam azon a téli napon, nem is oly messze Gyulától, bár csak később tudtam meg, hogy ő akkor vált meg az élettől.

**Emlékezés Kohán Györgyre. Kézirat, 1968. MTA Archívum.*

Kohán György
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Artisjus 1984 OKT 27
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Új kiállítás a Kohán Múzeumban

Augusztus 18-a óta új kiállítással várja látogatóit a gyulai Kohán Múzeum. Talán a művek egyik-másika ismerős a művészetpártoló közönség számára, hiszen még soha ki nem állított képet nehéz találni a mégoly nagy hagyatékban is, mint a Gyula város tulajdonában levő Kohán-életmű.

A művész életében sajnos, nem gyakran voltak láthatók képei Gyulán, 1946-ban és 1956-ban rendezett műveiből tárlatot az Erkel Ferenc Múzeum, s újra csak jóval később, a hivatalosan elismert, de már halott művész kapta meg szülővárosától azt a megtiszteltetést, amely életében oly nagy ívben elkerülte.

Az első emlékkiállítás Gyulán 1968-ban egyben az újonnan felépített Dürer terem avatása is volt. Ezután 1978-ig évente került sor ugyanitt Kohán-kiállításra dr. Supka Magdolna művészettörténész és Koszta Rozália festőművész rendezésében, akik így tulajdonképpen végiglapozták az életművet.

Ez az évtized Kohán utóéletében szinte diadalmenet volt, a szakmai körökben köztudottá vált a Kohán-életmű gyulai illetősége, és egymás után kértek más városok is kiállítási anyagot. (Békés megye városai, Hajdú-Bihar megye városai, távolabb Salgótarján, Szekszárd, Cegléd stb.) A Magyar Nemzeti Galéria 1965-ös, még régi épületében (ma Néprajzi Múzeum) rendezett kiállítása után 1971-ben csak grafikai, 1976 telén pedig újra retrospektív kiállításon mutatta be munkásságát, most már a Budavári Palotában. Ekkor 132 festményt és 65 grafikát láthatott a közönség.

Közben 1975-től folytak a Kohán Múzeum építésének, átalakításának munkálatai, mely 1979 nyarán nyílt meg a nagyközönség előtt. Az első kiállítást dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte, s 52 festmény és 80 grafika alkotta a múzeum anyagát. (Az épület adottságai a grafikák bővebb bemutatását teszik lehetővé.) Az első válogatás táblaképanyagát cseréltük az idén, a grafikák átrendezésére már korábban sor került műtárgyvédelmi okok miatt.

Nagy várakozás előzte meg az új kiállítás rendezését, mert a Kohán hagyaték számszerű nagysága és stiláris gazdagsága is közismert a művészetpártoló közönség körében. Hogyan tett eleget e várakozásnak az új kiállítás, annak mérlegelését e sorok írója, lévén a kiállítás rendezője, nem vállalhatja, de elmondhatja a kiállítás megteremtésének gondolati hátterét.

A kiállításrendezés első „szempontja" az alkalmazkodás volt a méterekhez. Amilyen tágnak tűnik a nagyterem lecsupaszított falaival, olyan rohamosan szűkül össze, amint egymás után elérakjuk Kohán képeit. Kohán erős színvilágú, monumentális hatású műveinek hely kell, hogy érvényesüljenek. Ezért lemondtunk a mennyiségi igényről, s most 44 festmény látható a falakon. Fontosabb, hogy az életművet, melynek csak keresztmetszetét adhatjuk, úgy mutassuk be, hogy Kohán művészete *jelentőségében* álljon előttünk. Műveinek az a vonulata kerüljön múzeumi nyilvánosság elé, amely azokat a maradandó értékeket tartalmazza, amelyeket Kohán adott a XX. századi magyar piktúra spektrumához. Ezen belül bizonyos összefüggésekre, például egy-egy téma kibomlására is szándékunk volt rámutatni. Éppen ezért a kronológia nem is uralkodó, csupán segédelv a kiállításban.

Külön teremrészben kaptak helyet az olaj- és viasztempera művek, de úgy, hogy egymáshoz tartozásuk érzékelhető legyen. A korai képek sorában már megjelennek Kohán legfontosabb témái, a parasztasszony, a tanya, s az elmúlás motívumai közül a koporsót vivő bivalyos szekér. A következő falon elhelyezett főművekben ezek a témák már teljes kiérleltségükben szólalnak meg, bizonyítva ismét, hogy Kohán művészete csak üggyel-bajjal préselhető be az alföldi iskola keretei közé. Az a kép, melynek címe *Föld és kozmosz*, nem egyszerűen tanyát és holdat ábrázol, de földi létünk röghöz kötöttségét, és a világmindenség megfoghatatlanságát. A *Parasztasszony II.* az asszonyi erő szimbólumává emelkedett a 20 évvel előbb festett *Gond* alakjától. A *Göncöl* című kép sem tájkép, hanem föld és ég meghitt találkozásának pillanata.

S ezekben a gondolatokban rejlik Kohán monumentalitásának gyökere. Itt és nem a hatalmas méretekben kell keresnünk erejét. Mert a szó: monumentalitás, nemcsak nagyot, hanem nagyszabásút, emelkedettséget, és súlyos mondanivalót is jelent. S Kohán művészetének lényege nem méretében, hanem tartalmában létezik.

Témájában alföldi, de más kifejezési formákat kereső mű a *Vásárhelyi utca*. A mérlegelten szerkesztett kompozíció, a kiterített sík formák, a fehér-kék-piros színek tiszta csengése a geometrikus viasztemperákkal tart rokonságot, de hangulatilag a drámai erejű képekhez tartozik. Fokozottabb a konstruktív szándék a *Gyertyatartó, teáskanna* című csendéletben. Ezek a művek vezetnek át stiláris an a viasztemperák gazdag, geometrikus-dekoratív világába.

A *Csendélet terítőkkel* és a *Gyümölcsszedők* mutatják a formaalakítás egy-egy közbülső fázisát. A *Kagyló szobabelsőben* és a *Termés* a stílus legjobb teljesítményei közül valók. Lírai témák, derűs színek uralják a teret, ezek azok a művek, ahol a kritikusok a párizsi iskola hatását érzik.

Viasztemperák vannak még a kisteremben is. Akár önálló kamarakiállításként is felfogható, ugyanis az 1938-tól 1958-ig terjedő időszakot öleli át. Mivel az épület belső elrendezése miatt a kiállítás két útvonalon járható be, így bármely irányba indul a látogató — akár a grafikai folyosó, akár a nagyterem irányába — áttekinthető élményt kap. Itt látható a *Múzsa*, mely puha formáival Szőnyi nőalakjaihoz áll közel, s még néhány jelentős mű az '50-es évekből, mint a *Régmúlt* és *Emlékezés*.

Innen tovább lépve a grafikákhoz jutunk. A folyosó anyagát 1985-ben fogjuk átrendezni, ezzel ünnepeljük Kohán születésének 75. évfordulóját. Tervezünk még erre az alkalomra egy szokatlannak tűnő eseményt, a magángyűjteményben levő Kohán-művek bemutatását. Talán nemcsak a szakembert érdekli, hogyan egészítik ki az oeuvre-t ezek a képek.

Átrendezésekkel, új kiállításokkal, előadásokkal, és tárlatvezetésekkel a múzeum alkalmat ad Kohán teljesebb megismerésére. Azt szerepet azonban, amit egy könyv tölt be, a múzeum nem vállalhatja. Már évekkel ezelőtt mások leírták, hogy sürgető igény van a monográfia megjelenésére. A múzeum kiállításvezetője most van nyomdában. Az igényt enyhíti, de nem elégíti ki.

Ibos Éva

...si mozgalom
...a

öldöklés ellen „a lelkiismeret és a becsület nevében hadakozott". Ez a háborúellenes, antifasiszta társadalmi szemléletformálás azonban egyáltalán nem tetszik feleteseinek. Neheztelően mellőzik. Elszigetelődött.

Ekkor döbben rá, hogy egyedül nem sokra megy. Meggyőződését: a magyar nép keresztény és demokratikus érdekeit szolgáló szociális elképzeléseit, a háború befejezését, az üldözöttek védelmét csak a haladó erők szervezett összefogása révén, az ellenállási mozgalomba való bekapcsolódása által szolgálhatja eredményesen.

Az ellenállási mozgalom

Keresi és megtalálja az utat a magyar ellenállási mozgalom vezetőihez. 1944 nyarán kapcsolatot teremt a Magyar Front Katonai Bizottságával. Már tudatos politikai tendencia lelkesíti, amikor bekapcsolódik a Bajcsy-Zsilinszky Endre (szintén szarvasi származású) és Kiss János altábornagy által irányított, szervezett ellenállási mozgalomba.

Egyik legfontosabb papi feladatának tekintette az üldözöttek megmentését, túlélésük biztosítását. Megbízható források alapján tudjuk, hogy mintegy száz baloldali munkásmozgalmi politikust, köztük kommunistákat, szovjet és amerikai katonákat, zsidókat bújtatott el a budai helyőrségi kórházban. „Sokaknak szerzett rejtekhelyet és biztonságot (a kórházon kívül is) a politikai harc folytatásához", vagy ‚származási adataikat változtatta meg", s ezáltal megmentette legnagyobb értéküket: az életüket!

Önfeláldozó hősiességére utal, hogy „maga is írt és terjesztett németellenes röplapokat". Szervezetileg a kórház ellenálló orvoscsoportjának egységéhez tartozott. (További feladatuk lett volna „a fegyveres felkelés egészségügyi szolgálatának ellátása".)

Kálló Ferenc tábori esperes az illegalitás legkülönbözőbb és legkockázatosabb munkáit is szívesen vállalta. Sokféleképpen tudta magát

dig és mindenütt hangosan mondta ki véleményét, holott az ügy érdeke hallgatást parancsolt volna".

A nyilas puccsot követően például a szószékről buzdította híveit, hallgatóságát: a hazafias ellenállásra, az országárulókkal szembeni cselekvésre. (A mise után barátai szöktették meg a kápolnából, mert a nyilasok elfogására vártak a kijáratnál. Egy kolostor rejtekhelyén akarták biztosítani életét. Kálló esperes azonban „szenvedélyesen vetette el a menekülés gondolatát".)

Társadalmi, mozgalmi hitvallása szerint ugyanis: „amíg bajtársai a fronton életüket kockáztatják minden percben, addig ő a szószéket is harctérnek tekinti, ahol el lehet esni". Különben is, rendíthetetlen ars poeticája: „Egy pap nem hagyhatja el őrhelyét!"

Mártírhalál

A nyilasok azonban hamarosan végleg elhallgattatják. Időleges hatalmi eszközeik birtokában drasztikusan lesújtottak Kálló Ferencre (több száz társával együtt). A tragédia, a mártírhalál megrázó eseménysora — ahogyan az egymásnak kissé ellentmondó nyilatkozatokból, feljegyzésekből a tényleges történés megállapítható — a következő.

A nyilas „Nemzeti Számonkérő Szék" 1944. október 22-én határozta el Kálló esperes-ezredes likvidálását. A vád szerint: „Szovjet békepropagandát terjeszt, és Szálasi ellen izgat. Baloldaliakat, kommunistákat és zsidókat ment." A kórház néhány nyilas dolgozója árulta el tartózkodási helyét (Királyhágó utcai lakását). A „Számonkérő Szék" kivégző osztaga — három bőrkabátos, fegyveres nyilas — 1944. október 28-án, az esti órákban rontott be Kálló Ferenchez, aki tüdőgyulladással, 40 fokos lázban feküdt. A csoport két tagja a gépkocsiban várakozott. Az autó rendszámát ronggyal letakarták. A fentiek Kálló esperest kirángatták ágyából. Bizonytalan mozdulatokkal öltözködött: „imbolyogva kérte és vette fel reverendáját." Majd karon ragadták, és betuszkolták az autóba. A Hűvösvölgy egyik

A.) „Kálló Ferenc háta mögé húzódva pisztolyából rálőtt' a szinte eszméletlenségig beteg emberre. Az esperest életösztöne futómozdulatokra késztette, mire „(H. G.) két ízben belelőtt, aminek következtében az esperes összeesett. A fekvő emberbe, aki már haldoklott, F. A. újból belelőtt, azután otthagyták a tett színhelyén". Másnap reggel telefonon jelezték a kórháznak, hol találják meg „papjukat".

Ilyen brutálisan végzett a fékevesztett nyilas terror Kálló Ferenccel, az ellenállási mozgalom hősével, ötvenéves korában. Neki, aki annyi ember életét megmentette, neki nem adatott meg túlélni a nagy nemzeti katarzist. A felszabadulás után a népbíróság 1948-ban tárgyalta gyilkosainak ügyét. Közülük négyet sikerült azonosítani. Kettőt halálra, kettőt pedig életfogytiglani börtönre ítéltek.

Emléke él

A ritkán hálás utókor kegyelettel őrzi Kálló Ferenc emlékét. Már 1947-ben sor került „a magyarságáért, em-

táblájának leleplezésére Budapesten, a Szervita tér 8. számú ház falán. A megemlékezést a „székesfőváros polgármestere" tartotta. Idézet az emléktábla szövegéből: „Kálló Ferenc honvéd tábori esperes, az emberszeretet vértanújának emlékére állították a munkásság és az értelmiség összefogására, vele együtt e helyen szövetkezett barátai".

Egy évvel később (1948. augusztus 22.) Szarvas dolgozói is lerótták kegyeletüket. A Kossuth Lajos utca 56. sz. épület falán (volt római katolikus iskola) elhelyezett emléktáblájának szövege: „Ebben a házban nevelkedett Kálló Ferenc róm. kat. esperes, aki az üldözöttek védelmében 1944-ben halt mártírhalált. Élete örök példa marad számunkra. M. D. P." Budán „Kálló esperes" utca (XII. ker.) ápolja emléket. 1978-ban tv-riportfilm készült róla.

Szarvason a HNF és az MHSZ — halálának évfordulóján — évente megkoszorúzza emléktábláját. A nép önzetlen szolgálatának példaképe Kálló Ferenc élete, aki ember volt az emberteleségben.

MEGHÍVÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

KOHÁN GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁRA

A BUDAVÁRI PALOTA C ÉPÜLETÉBE

A TÁRLATOT 1976. DECEMBER 16-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN 16 ÓRAKOR
SOMOGYI JÓZSEF
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
NYITJA MEG

76-12 fnyv 14 8570

MEGHÍVÓ

1021

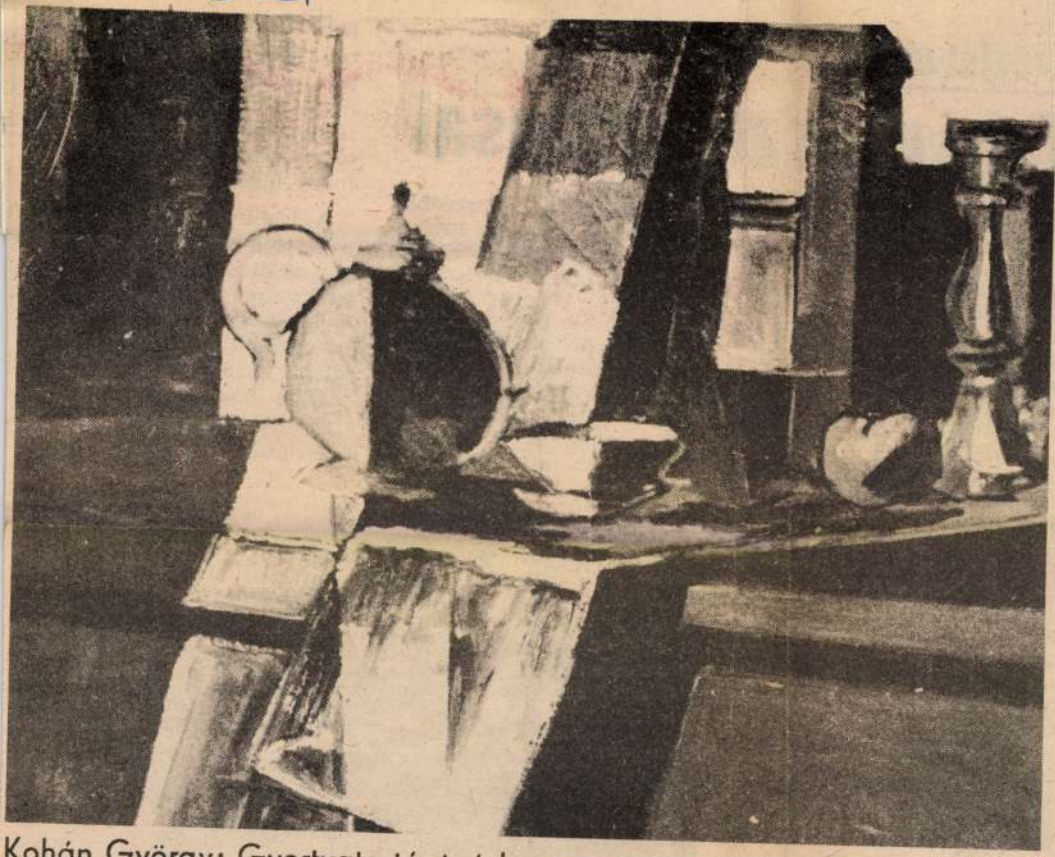

Kohán György: Gyertyatartó, teáskanna

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 DEC 27
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szovjetunió

A bányászok vár

A békésen cammogó IL 18-as több mint hat órát tölt a levegőben, mire Moszkvából Szibéria közepébe érkezik. Kemerovó megye a kisebbek közé tartozik a Szovjetunióban, területe pontosan akkora, mint Magyarországé. Lakosainak száma viszont alig haladja meg a hárommilliót. Hírét, nevét elsősorban a szénnek és az acélnak köszönheti. Itt van a világszerte jól ismert kuznyecki szénmedence. A megyét északról délre az Ob folyó szeli át; városainak, az ipari központoknak közvetlen szomszédságában már ott az érintetlen, csodálatosan szép tajga. A kristálytiszta tavakat fenyőerdők szegélyezik, s a végeláthatatlan zöldben fehéren virítanak a nyírfaszigetek törzsei. Csendet, békességet talál az erre járó. A völgyekbe települt városok viszont már a pillanatnyi szünet nélkül dörömbölő, zúgó, zajos nagyiparra figyelmeztetnek.

kete aranyat. A
— mármint szi
szomszédban — van egy 60 kilométer hosszú, 40 kilométer széles, 170 ezer lakosú kisebb város: Belovó, amelynek 34 ipari vállalata mellett 6 kőszénbányája van, ebből 5 külszíni fejtésű. Egy-egy bányájából évente 4-5 millió tonna szenet termelnek ki. Az itteniek arra

a város környéki bányák között található. A neve Raszpadszkaja. Ez a Szovjetunió legnagyobb kőszénbányája, és egyben a világ 10 legnagyobb szénbányája között tartják számon. Öt és fél ezer dolgozója van, átlagéletkoruk — akárcsak a vá-

1021

Kohán György: Asszonyok és korok

TÁRSAL
SZ

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
TÁRSADALMI SZEMLE
1980-1986
1984 SEP

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

9

XXXIX. ÉVFOLYAM, 1984. SZEPTEMBER

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész (1910-1966)

Most pedig új Kohán-képeket, ill. képeket mutatnak be Gyulán a Kohán György Múzeumban. A kitűnő festőt életében talán előbb ismerte el az ország, mint a szűkebb pátria. Éppen ezért is akarta mindig kinőni a Viharsarkot. Ám úgy nőtte ki, hogy közben összenőtt vele, s bár a halál évekkel ezelőtt elragadta tőlünk, művészetével immáron végérvényesen hazatalált oda, ahol az életét leélte.

- A Kossuth-díjas és kétszeres Munkácsy-díjas festő gazdag hagyatékából nyílt új kiállítás Gyulán, amelyet Ivos Éva rendezett. A mostani tárlat 44 alkotást mutat be, többségükben olaj- és vissztemperákat. Fénytelen és fényes felületek szövődnek egymásba, példázva az önmaga fölé emelkedni akaró és tudó embert, vagyis a jól ismert

1984. VIII. 21. Televízió 1. műsor 20.00 [Rozsnyayné].
TV Híradó 1.

és kohéni látásmódot. A tág térben jól érvényesülnek a 20 évvel ezelőtt elhúnyt festő drámai hangvételü, monumentális alkotásai. Igy a Bivalyos szekér napkoronggal, vagy a Csendélet tájban. A k lírikus képek mellett találkozunk derüsebb festményeivel is. A figuratív tér- és formabontó derüs színeket felvonultató pillanatokkal, mint pl. a Termés vagy a Gyümülcsszedők.

egyetlen madár sem repült ki belőle.

Őrséget szerveztek, s éjjel-nappal figyelik a kevés kerecsenfészek környékét. De még több madárvédőre lenne szükség.

A MADÁRDAL MEGMENTÉSÉÉRT

Amikor először invitáltak a börzsönyi *madárgyűlésre*, azt hittem, az erdei madarak gyülekezését fogom látni. Aztán kiderült, hogy ebben az esetben a madarak mi vagyunk, emberek, s nem is a szokásos átvitt értelemben. Csak egyszerűen így rövidítik a madárvédelemmel foglalkozók a madártani egyesület rendezvényeit.

A meghívottak többsége már ismeri az egyesület által kiadott tájékoztatókat. Tudja, hogy a hazai madárvilág veszélyben van. Egyre csökken az erdőszéli bokrosok, öregerdők, fasorok száma, és a civilizáció fejlődésével együtt járó nélkülözhetetlen tevékenység, a vizek, a mocsarak lecsapolása, az eddig háborítatlan területek felhasználása következtében — ahogy a világ sok részén, nálunk is — egyre kevesebb élettér és fertőzetlen táplálék jut a madaraknak.

Össze kell fogni a madárdal megmentéséért. A magasan repkedő fenséges szárnyasok megvédéséért. Mert ha elhallgatnak, eltűnnek, szegényebb lesz az emberek élete.

Félő, hogy sok más gondunk miatt nem figyelünk fel idejében a környezetvédelem feladataira, s mire észrevesszük a bajt, késő lesz. Kipusztulnak a nemrég még környezetünkhöz tartozó, egyre ritkuló állatok, madarak.

A BŰNJEL ELREPUL

Amíg a diasorozatra várunk, a tájvédelmi körzet vezetője, Saskó István mutat be képeket az ipolyszögi égerláp madárvilágáról, s közben néhány felvételt a csikászokról, akik orvul halásszák a csíkot. Mert a csíkot csak orvul halászhatják. Ezt a ritkuló, tíz-tizenöt centiméter hosszúságú, színes, gyík alakú halat (innen a neve: csík) a jelenlevők közül jó néhányan még csak nem is láttuk. Miután egyre kevesebb van belőle, védett állat. De a környékbeliek, a nagyapai tradíciókat folytatva, még mindig halásszák. Varsával, mint a régi időkben, a jég alól. Ott a képen a varsa, s kiöntve a jégre a néhány csík. Ha észreveszik a tájvédőket, elúsztatják a halat. De a varsa így is árulkodik, hiszen ezen a védett területen nem szabad halászni.

Új, egészen más jellegű képek. Mező szélén ócska bódé. Körülötte kisebb ketrecek. Bennük nyulak, egerek. Egy fiatalember közömbös arccal. A színes dián jól látható a hevenyészett táborhely körül a felgyülemlett szemét. Kicsit arrébb a mezőn, dróthálóval körülvett hatalmas ketrec. Kitűnően alkalmas vadmadarak röptetésére. Az egyik képen még látszik benne az egerészölyv. A másikon már üres. Ez akkor készült, amikor a madárvédők nyomozók kíséretében keresték fel a táborhelyet. A corpus delicti közben elrepült... Vagy elrepítették...

Mennyit is ér egy ragadozó madár? Talán túlságosan is sokat?

Hírlik, hogy külföldre csempészik a magyar vadmadarak tojásait. Egynéhány nyugati országban, ahol már kipusztultak az ilyen szárnyasok, jó pénzt adnak az efféle csempészáruért.

JÉGMADÁR-KLUB

Amikor megérkezik a diák, az iskolai előadás bemutatóját — nem kis meglepetésre — a közöttünk tartózkodó fiatal fiú tartja. Egy kis általános madártan után, az általa készített gyönyörű színes fotókkal illusztrálva beszél a védelemre szoruló madarakról, a cinkéktől az egerészölyvig. S az ismertek között láthatjuk a ritkábbakat is. A parányi őszapót, amelynek neve is kifejezi küllemét. A szakembereknek most egy kicsit borzasabbnak tűnik a szokásosnál. Az előadó megjegyzi, hogy a felvétel előtt éppen fürdött, azért kócos egy kicsit.

— Mert a madarak is rendszeresen fürdenek — teszi hozzá.

Ez a fiatalember alig múlt 18 éves. Érettségije után egész nyarát az előadás anyagának gyűjtésével töltötte. Táborba is vitte a sződligeti iskolából azokat a gyerekeket, akiket érdekel a madárvilág.

— Évek óta vezeti a sződligeti iskolában a Jégmadár elnevezésű klubot — mondja róla ifj. Homoki-Nagy István. — Vetélkedőket, foglalkozásokat, kirándulásokat szervez, igyekszik a gyermekekben kialakítani a természetvédelmi szemléletet. Bányavári Pál a neve.

Ha nem is hallunk gyakran a Jégmadár-klubról és a hasonló közösségekről, talán akad néhány a Sződligethez hasonló kisebb helyeken is. Ahol csendes, szerény, lelkes fiatalok nevelik a ma, a holnap és holnapután természetvédőit, akik majd lefogják a légpuskával felelőtlenül lövöldözők, s a ritkuló ragadozókat egyre szaporábban *ragadozók* kezét.

SOMLYÓ ZSUZSA

Hidas Antal

(1899–1980)

A Tanácsköztársaság legfiatalabb nemzedékéhez tartozott, amely a szegénysors élménye mellé az új rend munkásegyetemén kapta meg az első szellemi indítékot a szocialista világlátáshoz. Mint Illyés Gyula nemrég megjelent művéből, a *Beatrice apródjai*ból megtudjuk, ez a világlátás is tulajdonképpen 1919 őszén, a fehérterror, a népbiztosok pereinek árnyékában kezd tudatos és alkotó magatartássá formálódni. Hidas Antalnak is csak ekkor jelennek meg első költeményei, s egy Lichtenberger Emil vezényelte *Máté passió* hatása alatt fogamzódik meg benne a gondolat, hogy nagyszabású oratóriumban örökítse meg egyszer a munkásosztály harcait, hitét, szenvedéseit.

Tervét csak részben sikerült megvalósítania. Az emigráció, a mozgalom a „kisebb" műfajoknak kedvezett. Mint a kassai munkásszínjátszás szervezője hamarosan rájön: ezreket és ezreket mozgathat meg aktuális témákra írt népdalvariációkkal és indulókkal (*Sűrű csillagos az ég* című költeménye maga is népdallá vált, s *A munkásnak minden nap szenvedés* című kompozícióját évtizedeken át énekelték.) De az oratórium sem maradt el. 1922. május elsején részese annak a hatalmas szabadtéri tömegjátéknak, amely férfi és női szavalókórusok „emberorgonáján" ad hangot a munkássors fájdalmainak, örömeinek, s fejt ki impozáns agitációt Csehszlovákia s az egész kontinens egyetlen magyar nyelvű kommunista napilapja, a *Kassai Munkás* mellett.

S az oratóriumok hangja szólal meg első verskötete, az *Ellenforradalom földjén* (1925) szabadverseiben is, amelyek komor tömondatokban siratták el a vérbe fojtott forradalmat; de azokban a hittel teli énekekben is, amelyek — évekkel később a Szovjetunióból — hirdették a további harc célját és értelmét (*Folyik a pör,* 1930).

Sokakban, évtizedek múltán is, csak e munkásindulók, a *Vörös Csepel, A harcban nem szabad megállni* költőjének a képe rögződik. Elfeledik a *Ficzek úr* szerzőjét, aki nagy mesélőkedvvel jelenítette meg ifjúkorának Budapestjét, a századforduló „ferencjózsefi" békéjét, amelyben ezrek és ezrek elszegényedése révén született meg a modern nagyipar, s amely színes illúziókkal zuhant az első világháború szenvedései felé. Elfeledik, de talán nem is ismerik a személyi kultusz áldozatát, aki a Távol-Kelet örökös telében is régi hitét óvja és éleszti.

S vajon felmértük-e azt a kevésbé látványos aprómunkát, amit az „olvadás" alatt és után közel egy évtizeden át folytatott a szovjet főváros közelében — a magyar irodalom orosz tolmácsolásának sikeréért? Kun Ágnessel, feleségével a szovjet líra legjobbjait nyerték meg partnernek, munkatársnak. Petőfi, Ady és József Attila önálló kötetei, a magyar költészet testes antológiája, Mikszáth-, Móricz-, Móra-válogatások és egyéb kiadványok egész sora hirdeti, hogy az „áttörés" eredménnyel járt. Nyomukban a szovjet olvasók százezrei és — ne féljük leírni — milliói ismerték meg a mindnyájunknak kedves szerzőket, műveket — azt az irodalmat, amelynek elszigeteltségéről korábban annyi szó esett.

Hazatérve, a hatvanas években sem tette le a tollat. Befejezte és folytatta életregényét, a *Ficzek urat* követő *Márton és barátait* s a trilógia zárókötetét *(Más muzsika kell),* amelyek nemzedékének a forradalmi mozgalomba torkolló útját rajzolták meg. S ezt folytatták emlékező írásai, melyek a húszas-harmincas évek szovjet irodalmi életének és a személyi kultusz megpróbáltatásainak maradandó dokumentumai. S felragyogtatta ifjúsági hitét utolsó korszakának verseiben is *(Villanások és villongások* — 1970, *Cseresznyefák* — 1978), az elmúlás árnyékában is átforrósodott hangon vallva a haladás, a szocializmus eszméinek folytonosságáról.

BOTKA FERENC

SIMONYI IMRE

KOHÁN GYÖRGY KÉPEIHEZ

KOHÁN GYÖRGYNEK

(avagy: Kettős férfiportré)

Riadót fúvunk dudába,
misét írunk tamburára,
jó magyarok bánatára,
jómagunk mulatságára.

Én csak írom pennaheggyel,
te meg pingálod ecsettel,
kedvvel is, meg keseredten,
egyfajtájú szerelemmel.

Így élünk hát szegényesen,
mégis, mégis legényesen,
nyeregbe hágunk kényesen,
gyepre terülünk véresen.

Néhanapján az a dolgunk,
asszonynépekkel viduljunk,
ha sorja van – komoruljunk,
ha sorja – labancra rontsunk.

Nem magunkért, nem is másért,
nem haszonért, nem is kárért,
csak mint aki éppen ráér
elhullni egy szép csudáért.

Csudára vagy bolondságra;
korán jutunk árvaságra,
de ha kár – a magunk kára,
ha nem bánjuk – más ne bánja.

Gyula, 1944.

Szülőház

(a Tiéd? vagy az enyém?
Dehát nem mindegy!?)

Még emlékszem – az udvaron:
eperfa állt az udvaron,
két eperfa (tán három is?)
s egy alkalom (vagy három is?)

Bizony azon az udvaron
volt egy (két? három?) alkalom:
elszalasztottam – bánom is!
– Volt egy utolsó alkalom.

Kötél is volt az udvaron
s ha beosztással hurkolom:
egy hely kerül, két hely akad:
függni – nyakam, nyaka, nyakad.

Hej! eperfák az udvaron –
haj! kötélvégi alkalom –
egy, két, vagy talán három is?!
– soha több ilyen alkalom.

Lányok

És lám még gondolok reátok.
E szeptemberi estelen
állok már övig meztelen
s lassúdan gombolom ruhátok.

De nem rólatok: de vissza, rátok!
Míg magam lassan vetkezem;
utolszor, végleg, teljesen.
S míg állig begombolva álltok

szoknyában, blúzban: – illemem
diadalmát így kelletem
(e fordított paráznaságot).

S ti hökkenten néztek rám lányok:
hogy ruhástól rátok vetem
e mezítelen hazugságot.

A sublód

(Ha jól nézem ez az a sublód, amelyen
jó harminc esztendeje egy kockás irkalapra
leírtam Neked, Gyurka, ezt a fanyar
négysorost. S aztán Te az irkalapot
a legalsó fiókba helyezted. Azért nem
látszik a képen . . .)

nem is voltál szegényebb
mint illő egy szegénynek
csak valahogy vesztesebb
mint a többi vesztesek

Virágzás

akkor tavasszal sok virág
nyílt a városban sok virág
és tavaszodván több tavasz
nyílt akkor és virágosabb
jókedvek nyíltak s kedvesebb
virágok – sokkal több virág! –
és olyan sokkal tavaszabb
kedvvel tavaszodott az a
– mi is? igen a város is
– TÖBB város nyílt valamiképp
igen nyíltabban nyílt ki a
város e tavaszon mikor
nyílt az a sokkal több virág
s amikor bennem is kinyílt:
hogy virág tavasz város én

Táj

Mint gazdájára rátalált eb:
lábad elé kúszik a táj. –
Valamennyi csontodig vájt seb
(Szegény, nagy utak vándorán
– amit kő, tövis, ember ejtett –)
Itt tudós doktorára lel;
nézd bundáját, az esővertet,
a határ mint teríti el
gőzölgő vánkosul. Heverj rá;
hajtsd rá nehezülő fejed.
S ha békén rádmordul: felelj rá
magad-nyugtató feleletet.

MOCSÁR GÁBOR

Micsodák azok a kicsodák?

Szerintem így kellene Irodalmi Lexikont s más összefoglaló jellegű kiadványokat — Ki Kicsoda? — szerkeszteni, félredobva az amúgy is unalmas lexikális adatokat s csakis a lényegre figyelni. Meg az élőkre. A holtak csak nyugodjanak békében. Kezdeményezésem (az első pillantásra látszik) úttörő jellegű és korszakos horderejű, ám egyedül képtelen vagyok végbevinni. Épp emiatt kérem irodalmári foglalkozású pályatársaimat, költőket, prózaírókat, kritikusokat, esszéistákat, felismert és félreismert zsenitársaimat: új meg új szócikkel bővítsék példatáramat, különben kénytelen leszek abbahagyni az egészet. Néhány szócikket — saját gyűjtésemből — mintegy példatárként máris nyilvánosságra hozok. Ilyen szellemben és módszerrel szeretném a Micsodák azok a kicsodák? című, bizonyára óriási porfelhőt kavaró kollektív kötetet tető alá hozni. Ha nem megy, abbahagyom. De kollektív összefogással menni fog, mert menni kell! Egyedül nem bírom. Nem vagyok én egyszemélyben az MTA! Biztatásul: van miből meríteni!

Bárányka Kálmán: Már zsenge gimnazista korában feltűnt (feltört, mint a Margit körúton szokott az eltört csövekből a gejzír) a mélységekkel viaskodó s annak árnyait szimbolikusan felidéző verseivel. Élményanyaga hiteles, hiszen ő is onnan jött valahonnan. Alulról. Pályája azonban egy alkalommal megtört, egy látszatra mellékes, sőt gyakori, következményeiben azonban tragikus esemény következtében. Egy vidéki író—olvasó találkozó alkalmával sugárban leokádta az előadói asztal vörös terítőjét, nemkülönben az első sorban ülő notabilitásokat. A tisztítási költségeket ráterhelték a honoráriumára, ami teljesen letörte az addig életvidám és reményteljes ifjú költőt. Azóta verseit peszszimisztikus világérzet lengi át. De minthogy az asztalterítő helyett újat vettek, remélhető, hogy visszatér a költő életkedve, sugárzó tehetsége és elfoglalhatja méltó helyét a virágzó magyar költészetben.

Borz Ödön: Prózaíróként kezdte, de két kötet után abbahagyta. Így aztán teljesen eltűnt mind a lexikonszerkesztők, mind az olvasók emlékezetéből, sőt maga a szerző is ifjonti botlásnak tekinti, ha eszébe jut a múlt. Ez a címszó — ha más nem — emlékeztessen egy félresiklott magyar tehetségre. Az írással felhagyva ugyanis zöldségkereskedő lett. Villája van a Dunakanyarban — emeletes —, kulipintyója — emeletes — a Balaton mellett és természetesen kocsija is van, kettő. Ő járt jobban. Meg az irodalom. Szokta is emlegetni: sikerült önmagát megvalósítania.

Bozót Endre: Származása teljesen mellékes, annyira gyakori: szüleinek akkor este nem volt kedvük moziba menni. Különben egyike legtermékenyebb és legtalányosabb prózaíróinknak. Kizárólag regényeket s minél vastagabbakat ír, minthogy a honorárium a terjedelemtől függ. Ő maga sem tudja, hány regénye jelent meg, hát akkor mi honnan tudnánk? Olvasói körében népszerű, különösen a Szabó család hallgatói közül verbuválódnak. Az olvasók falják, a kritikusok (sajna!) rá se hederítenek, műveit „anti-irodalomnak", bestseller szintűnek, sőt egy alkalommal lektürnek minősítették. B. E. azonban rá sem hederített az értetlen kritikára, minthogy rossz nyelvek szerint (más hiteles forrásunk nincs, minthogy a betétek titkosak) kétmilliója van az OTP-ben. Utóbbi műveiben — innen a „talányos" jelző — bizonyos változás mutatkozik, az önemésztés irányában. Ennek oka kettős. Az egyik: romlik a forint. Mit kezdjen a betéteivel, amelyek az utóbbi időben úgynevezett negatív kamatot hoznak, vagyis a kamat sohsem éri utól az évi értékcsökkenést. Másik oka: hogy a forint romlását ellensúlyozza (szinten tartsa), még szaporábban dolgozik. Írástechnikáját modernizálta, nem írógépet használ, hanem gyorsírással fogalmaz (életének egy szakaszában banktisztviselő volt, ott kellett a gyorsírás), ráadásul egyszerre három regényen dolgozik. Azonban olykor rádöbben, hogy saját gyorsírását nem tudja visszaolvasni, sőt, regényeinek figuráit is összekeveri, hol egyik regényében, hol a másikban bukkan fel Kázmér, meg báró Legándy, meg von Hoffstein stb. Emiatt sokat vívódik önmagával. Ő az önmagukkal vívódó írók világszerte elterjedt típusának jellegzetes magyar modellje.

Henceg Pál: Esztéta. Gyermekkora maga az idill, s környezete szinte predesztinálta (elkötelezte) az irodalmári pályára. Versekkel is próbálkozott — nem ment. Novellák következtek — az sem ment. Apja rábeszélésére és példájára, aki már akkor is neves esztéta és egyetemi meghívott előadó volt itt-ott, esztétitázálásra adta a fejét. Ebben a műfajban hajlékony és kiművelt — apja által lektorált — stílusa, nemkülönben éles elhatároló képessége (ki a népi, ki az urbánus, ki a szoc-reál — a szürreál, ki a konzervatív, az antiszemita, ki a haladó, a kispolgári, ki kinek a hatására ír, ki kit s mit tagadott meg, komformista-nonkomformista stb.) valósággal kiemelte őt a szürke és szapora átlagból. Ő írta le először ezt a kritikai műszót: „okán", amely aztán követői írásaiban viharsebességgel terjedt el. Éles figyelme kiterjed a múltra, jelenre, jövőre, sőt határainkon túlra is, nevezetesen Nyugatra és Keletre, sőt újabban Északra és Délre is. Buzgó tevékenységére felfigyeltek a felfigyelésre illetékes felsőbb szervek, így aztán hol egyik, hol másik irodalmi fórum szellemi irányítója, társ- és főszerkesztője lett. Szellemi életünk egyik legfontosabb őrpontján áll. Szilárdan. Társszerzője (Henger Hugóval együtt) a „Brutalitás és szellemi agresszivitás a mai magyar irodalomban" című nagyhatású műnek.

Henger Hugó: Sanyarú gyermekkora volt. Apja-anyja idült alkoholizmusban korán meghalt, az állam vette gondozásba, eleinte nevelő-, majd később javítóintézetekben nevelkedett. Ezekre az évekre nem szívesen gondol vissza. Egy oktatója példáján rájött — aki a lakatosi mesterségre próbálta tanítani —, mire valók a kulcsok és a mérlegek. Így hát érettebb fejjel a kritikusi pályára adta a fejét, rájött ugyanis, hogy ez részint kifizetődőbb, főként kockázatnélkülibb, mint amilyen dolgokkal korábban élete fenntartásához az anyagi javakat előteremtette. Eleinte fiatal írókon, költőkön kezdte, később nekiment az idősebbeknek is. Természetesen nevelő és javító célzattal, minthogy ezekben már voltak tapasztalatai. Mind előbbre haladt a pályán, nevét rettegéssel emlegették ifjú, szakállas irodalmi körökben, minthogy igen szigorú mérleget használt és minden műhöz megtalálta a megfelelő kulcsot. Első könyvét — mely után még több is jön talán — közösen írta Henceg Pállal, (—) „Brutalitás és szellemi agresszivitás a mai magyar irodalomban" címmel. Művük ma is kötelező, sőt közkedvelt olvasmány az Astoria, valamint a Blaha Lujza téri aluljárókban és más hasonló jellegű kulturális intézményekben.

Legh Tamás: Őt is, mint annyi nagy írónkat, a falu küldte a magyar irodalomba. Az előzetes várakozásnak megfelelően igen hamar feltűnt sajátos tehetségével. Elsősorban falusi témák foglalkoztatják s mégis, különösen a futballszurkolók körében népszerű. Effajta írásai alant vihart kavarnak — szakkörökben viszont gyakori a gyanakvó fejingatás. Tevékenysége sokrétű, olykor vidékre költözik, részint irodalmi céllal, részint, hogy fellendítse a vidéki, olykor a termelőszövetkezeti sportmozgalmat. Tapasztalatszerzés végett — okán — többször járt külföldön. Beutazta az északi országokat (kikaptunk a finnektől, tejóisten), járt délen is (vereség a görögöktől) sőt eljutott az USA-ba is (USA—Magyarország 3:1, itthon!) Eddig kilenc kötete jelent meg, a tizediket most írja. Még nem tudja, mi lesz a vége. Neki.

Küssé Angéla: Költőnő. Dokumentumok bizonyítják, hogy anyai ágon nevezetes boszorkányfamíliából származik. Nem is egy ősanyját megégették. Manapságban ez a szokás nem járja, különben ő is hasonló sorsra jutna. Ennek oka: verseinek bűbájossága, nemkülönben varázsereje. Beszédmódja hadarós, ha egy picit iszik, nehéz megérteni. Ez meglátszik zaklatott, sámánisztikus, kapkodós versein is. Sok mindent összehord — költészetének kulcsszavai: tücsök és bogár —, ezáltal igen bonyolult elemzésekkel próbálják a kritikusok és esztéták megérteni. Némelyik biztos benne, hogy ez sikerült is. Civilben pedagógus. Olyan iskolában tanít, ahol nehezen nevelhető, szellemileg elmaradott gyerekeket idomítanak. Fegyelmezés céljából — okán — saját verseit szokta nekik felolvasni. A hatás döbbenetes. Sajnos, a felsőbb tanszervek figyelme még nem terjedt ki rá, így még mindig nem kapta meg a Kiváló Pedagógus címet. Pedig megérdemelné.

Zöld Fülöp: Rendkívül termékeny költő és prózaíró. Harminc regényt, hatezerötszáz elbeszélést és legalább ötezer verset írt. (Ezt tőle magától tudjuk.) Írásai közül még egyetlen egy sem jelent meg, holott kísérletezett megyei napilapoknál, üzemi újságoknál, végül kétségbeesésében az ÉS-nél is, az Új Tükörről nem is beszélve. „Majd az utókor" — szokta hörögni, s ilyenkor veszedelmesen villog a szeme. Három kiskorú gyermeke van. Sajnos, kevés idő jut a nevelésükre. Szerzőnk az irodalomnak él ugyanis. Kizárólag. Felesége tartja el.

(Ha nem kapok kollegiális segítséget, sajnos folyt. nem köv.)

BARANYI FERENC

MOSOLYGÓ MÚZSA

PARNASSZUS

Énekesmadár
Weöresbegy.

Másféle énekesmadár
Csanádirigó.

Mindent elsöprő líra
Torn(ai)ádó.

Utólapok
Alsó-fölső-király-juhÁsz.

Kollokvium 55-ben
Bóka fogta Csukás.

Szabolcsi díszmagyar
Ratkócsagtoll.

Költői közérzet, lóverseny után
Zelkeseredettség.

Ami mögé a muzsikus költő bebúvik
Czigányparaván.

Ókori somogyi hangnem és tsa, az üsző
foDór and Riska.

Kleptomán vágy Zámolyon
Csoór-inger.

Elveiből nem enged
Tandoríthatatlan.

A messzenézés módja
Ághaskodás.

Film- és felforgató elem
Baranyikhaj.

Kohán György

„Azokat a motívumokat, amik egy legényesben, egy Kátay Mihály készítette életfában vagy napjelképben élnek; megmozdulnak, nagyon nehéz volna, de nem is kell különváltan értelmezni. Ilyenformán az életérzés, az ízlés, a szándék, ami a népihez forduló művészetben megmutatkozik és helyet kér a maga számára a 20. század zűrzavarában Medgyessytől Szervátiustól Tiborig, és Kohán Györgytől Németh Józsefig vagy Samu gózáig, soha nem válhat puszta gondolati absztrakcióvá. "

TORNAI József: A modern művészet választása. = Tiszatáj, 1983/6. 56.p.

Kohán György

75 éve született Kohán György

Tornyai örököse

Az alföldi iskola egyik legegyénibb hangú alkotója — amikor *a Tornyai-hagyomány* közvetlen folytatójaként emlegették — mindég hozzátette joggal, önérzetesen: *„Igen. De a kubizmus után!"* És ebben teljesen igaza volt, mert bár paraszti környezetből indult, a szakmai közvélemény már koraérett csodagyerekként is az avantgard nagy ígéreteként tartotta számon. Így került Budapestre, a főiskolára hamarosan, tehetségkutató pártfogók révén és így vált az is lehetővé számára, hogy tanulmányai megszakítása után francia, majd olasz tanulmányútra keljen a harmincas években.

Megélhetési gondjai miatt vállalta el a Louvre-ban *az olasz reneszánsz* mesterműveinek másolását, és ez életreszóló tanulságul szolgált kis léptékben is monumentális hangvételű piktúrájának kialakításában. Napközben viszont a forrongó *francia avantgard* kortárs törekvéseit, legfrissebb próbálkozásait ismerhette meg Párizsban — Cézanne-tól Picassóig. Ez juttatta a tömör szerkesztés, a szögletes, sallangmentes vonal, folt alkalmazásának — egyszóval *a kubizmusnak* olyan tájaira, ahol úgy tudott modern maradni, hogy közben realitásigényét, figurativitását sem kellett feladnia. *Így ötvöződött a magyar paraszti, alföldi örökség az európaisággal.*

Szűkszavú, mégis sokat mondó volt festészete, akárcsak néhány tömondatban összefoglalható élete. Időnként megjelent *Budapesten* egy-egy kiállításra való új munkával, de szívesebben rendezte rendszeresen visszatérő egyéni tárlatait szűkebb pátriájában: *Gyulán, Békéscsabán és Hódmezővásárhelyen.* Ehhez a vidékhez fűződik első felszabadulás utáni, hivatalos elismerése is: az 1959-es, vásárhelyi őszi tárlaton a *Tornyai-plakett.* Aztán a *Munkácsy-díj* fokozatai következtek és csak egy évvel halála előtt, 1965-ben kapott *Kossuth-díjat.*

A „leltárkészítés" kicsit ünneprontás is, hiszen — akárhogyan is szemléljük a dolgot — ugyanebben az esztendőben volt *élete első és egyben utolsó* igazán számottevő, egész életművére visszatekintő kiállítása a *Magyar Nemzeti Galériában.* (Egy évtized múltán már csak jubileális emlékkiállítással tisztelegtethett ugyanez az intézmény — Gyula városának tanácsával karöltve — a halott mester művei előtt.) És bárhogyan is szépítenénk utólag a dolgot, tény és való, hogy csak ebben a bizonyos, „bűvös", utolsó életévben — 1965-ben — kapott végre konkrét, *mozaik-falkép megrendelést* évtizedeken át dédelgetett-jobbítgatott, drámai erejű, monumentalitás után kiáltó grafikai kompozíciójára — *A háború emlékére* —, de kivitelezését Székesfehérvárott — sajnos —, már nem érhette meg.

Bőven akad hát az utókornak törlesztenivalója és azóta Gyula városa rendszeresen él is ezzel az alkalommal. A *Kohán-emlékházban* hosszabb-rövidebb ideig, állandó jellegű kollekciók váltják egymást a gazdag életműből, hogy a pályaív minél teljesebben kirajzolódjék, hogy a hagyaték valóban közkinccsé válhassék. *A híre eljutott immár a határokon túlra:* 1976-ban *az NDK fővárosában* volt kiállítása és azóta rendszeresen szerepel frappáns tárlata a külföldi magyar kultúrközpontok repertoárján — magam is így találkoztam vele — váratlanul — pár éve, *Szófiában...* Most ismét *kiállítással köszönti Gyula városa* a húsz éve halott festő 75. születésnapját, akinek nem volt esküdtebb ellensége, mint a középszerűség, *„a rohadt tunyaság, hogy festegetünk, festegetünk — aztán majdcsak lesz valami..."* Erre életműve az eklatáns ellenpélda.

(W.)

gozok képzettségének javuló szín-
vonala azt eredményezte, hogy
kevesebb a munkaügyi vita, mint
korábban bármikor. A 6500 dön-
tőbizottság harmadánál évek tel-
nek el komoly ügyek nélkül. A

keretében, javadalmazás fejében
vállaljanak az arra alkalmas jo-
gászok jogsegély-szolgálatot, ezen
belül képviseletet is.

— *A vállalatnál főállású jog-
tanácsos viszont könnyen tudatha-*

Vasutasok kongresszusi versenye

A *szegedi* rendező pályaudvar dízelmozdony-csarnokában csütörtökön tartott munkásgyűlésen értékelték a szegedi MÁV igazgatóság vasutasainak *munkaversenyét.* A beszámolók szerint a kongresszusi és felszabadulási munkaversenyhez csatlakozott tizenháromezer dolgozó jó munkája, s különösen a félezer szocialista brigád tagjainak teljesítménye terveik túlteljesítésében mutatkozott meg. Jelentősen fokozták például a szegedi konténerpályaudvar forgalmát. Nagy gondot fordítottak az irányvonatok szervezésére: a Dél-Alföld több mint egymillió tonnás cukorrépatermését, valamint a szegedi építők által vállalt fővárosi lakásépítkezések teljes panelmennyiségét ezzel a módszerrel továbbították.

Elősegítette az áruszállításokat a szegedi rendező pályaudvar műhelydolgozóinak kezdeményezése: *jórészt hétvégi műszakokban* több mint ezer vasúti kocsit javítottak ki úgy, hogy azok külföldi exportáruk szállítására is alkalmassá váltak.

Mindezzel az igazgatóság vasutasai teljesítették kongresszusi vállalásukat, s most munkahelyenként pótvállalásokat tesznek. A rendező pályaudvar műhelyeiben vállalták a vasúti munka feltételeinek további javítását. Különösen jelentős a kocsiműhely kollektívájának felajánlása: március—áprilisban további nyolcvan vasúti kocsit javítanak ki — jórészt hétvégi munkában —, a mozdonyműhelyben pedig kétezer órával csökkentik a javítások idejét.

Kohán György

'KOHÁN-EMLÉKKIÁLLÍTÁS. Gyulán, a Kohán-képtárban pénteken az állandó kiállítást kiegészítve új időszaki tárlat nyílt Kohán György Kossuth-díjas festő születésének 75. évfordulója tiszteletére. A jeles festő 75. születésnapja alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek a művész sírjánál, majd a Kohán-képtárban emlékműsor idézte fel Kohán György küzdelmes életútját.

TŰZ SZIGETSZENTMIKLÓSON. Tűz

Magyar Hirlap, 1985. 11. 23

Kohán György festőművész

KOHÁN GYÖRGY Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész születésének 75. évfordulójára készül a Gyulán létesített Kohán Múzeum. Február 22-én emlékestet rendeznek az 1966-ban elhunyt kiváló festő tiszteletére és kiállítást nyitnak a dr. Bene Gyula nyugdíjas gyulai főorvos magángyűjteményében lévő Kohán-alkotásokból.

Magyar Hirlap, 1985. II. 7

Kohán György

Kohán György emlékezete

Ma lenne 75 éves Kohán György, az 1966-ban elhunyt kiváló festő, huszadik századi művészetünk egyik legmarkánsabb egyénisége.

Egy kis békési faluban, Gyulaváriban született, s tanulmányai rövid időszakát, valamint néhány külföldi útját leszámítva, egész életét az Alföldön, Hódmezővásárhelyt töltötte el. Itt alakította ki festői világát közvetlenül a világháború előtt, amely tematika és szemlélet dolgában az alföldi realisták szociális elhivatottságú piktúrájához kötődött, formailag azonban számolt a modern irányzatok tanulságaival is. Bár tevékenységére korán felfigyeltek a haladó értelmiségi körök, a későbbiekben sok mellőztetésben volt része: hol formalistának, hol provinciálisnak bélyegezve csaknem az ötvenes évek végéig a művészeti élet perifériájára szorítva dolgozott.

A kényszerű csönd csak 1960-ban szakadt fel körülötte, amikor Munkácsy-díjat kapott, s végre 1965-ben kiállítási lehetőséget a Nemzeti Galériában, ahol gyűjteményes igénnyel mutatta be munkásságát.

A tárlat hatalmas szakmai és közönségsikere a Kossuth-díjat hozta meg számára, ám reményét, hogy ezt a sikert gyakorlati tettekre válthatja, ekkorra már illúzórikussá tette a reá tört súlyos betegség. Így ha erkölcsileg igazolódott is, törekvései tényleges méltánylását már csak az utókortól várhatta, ezért is hagyta végrendeletileg szűkebb pátriájára, Gyula városára java alkotásait.

Kohán Györgytől elég egy tucatnyi képet látnunk, s máris előttünk áll életművének keresztmetszete. Az a típusú festő volt ugyanis, akinél a kifejezésmód miként je jószerivel alig függött össze a téma jellegével: *mind bensőséges érzelmeit, mind drámai súlyú mondanivalóit egyformán heroikus igénnyel, monumentális gondolkodásra való festői erővel adta elő.* Belső kényszer,

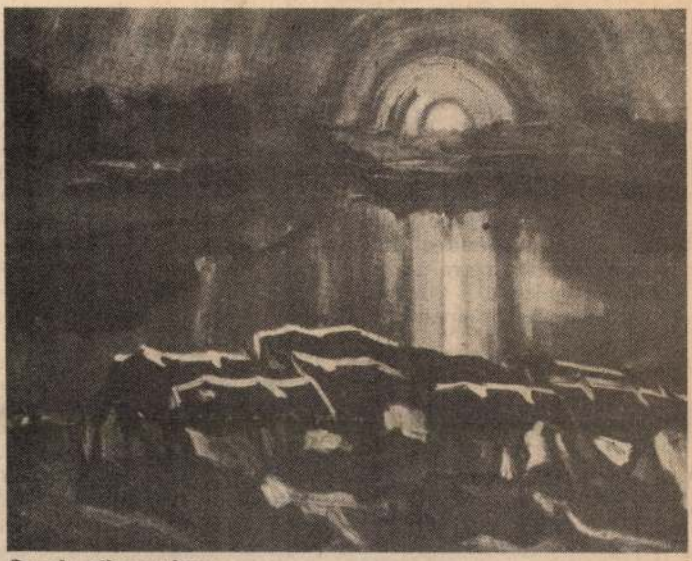

Csorda alkonyatkor

természetes adottság volt számára ez a nagy lélegzetű hangvétel, s mélyen összefüggött származásával és neveltetésével: mondanivalóját, a magyar paraszti élet sorskérdéseit, csak így, ezen a hullámhosszon lehetett adekvátan tolmácsolni. Művészetének mindvégig meghatározója volt a szülőföldhöz való kötődés: képeinek falusi motívumai nemcsak a földdel foglalkozó ember életformáját, erkölcsi habitusát és világképét tükrözik, de azonosulását, együttérzését is ezzel a világgal — nemcsak ábrázolt, hanem ítélkezett is, sosem titkolva sorsosai iránti szeretetét és elfogultságát.

Festészetének három visszatérő motívuma van: a *tanya, a bivaly és a napkorong.* Valamennyi szimbólumot hordoz: a tanya az örök paraszti sorsot, a bivaly az alávetettségben sem apadó népi erőt, a napkorong pedig — amely lángra lobbantja a tanyát, a kazlat és a földet — a szükségszerűen felszínre törő elégedetlenséget, a régi életformát elhamvasztó forradalmas változást. Tömondatos kompozíciói belső erejüknél fogva szinte *sokkolják* a nézőt, felrázzák, meggondolkoztatják, tettekre kényszerítik.

Ma már, a teljes életművet ismerve, tudjuk, hogy Kohán nagy méretű falak megfestésére lett volna hivatott, olyan közösségi művekre, mint a nagy mexikói festők. Köztéri feladat azonban sem a felszabadulás előtt, sem utána nem jutott számára. A régi világ látomásainak merészségétől, az új dikciójának rekedtes tónusától riadt vissza; drámaiságát nem a terhek alatt megedződött ember illúzióktól mentes életszemléletének, hanem pesszimizmusnak értékelték. Pedig Kohán rossz tapasztalatai ellenére sem volt pesszimista, erősen hitt az emberben, akinek közönyét éppen *nyugtalanító gesztusaival* akarta megtörni. Bár ezt a szándékát életében csak kevesen ismerték fel, ránk maradt hagyatéka végül is erjesztője lett egy olyasféle komplex gondolkodásmód létrejöttének, amely képes ellentmondásaiban szemlélni az életet, s az esetleges kacskaringókban is meglátni a haladást.

Ezen az alapon nevezhetjük a majd' húsz éve halott Kohán Györgyöt napjainkban is időszerű festőnek.

T. A.

— Ó, most már boldogan és könnyedén dolgozunk — mondja *Földváry Lászlóné*, a Kondor sétány 1—2-es óvoda vezetője, mert *az idén csak 30—32-es létszámúak a csoportjaink*, a korábbi évek 40-es létszámai helyett. És lassan-lassan „belakjuk" mi is az óvodát, akárcsak a családok az otthonokat, a telepet. Remélhetem már azt is, hogy nem menekülnek el a munkatársaim. *Az óvónők 50, a dajkák 90 százaléka a Havannán lakik.* És, ahogy érkeznek sorra a testvérek, a családokkal is megismerkedünk. A bölcsődével, az iskolával igazán jószomszédi a kapcsolat, jelzéseket adunk, kapunk, rendszeresek a találkozásaink nemcsak a hétköznapokban, de a rendezvényeken és a szülőkkel való kapcsolatkialakításban, együttműködésben is.

— A legnagyobb gond a *szűk tér és a gyerekekre szánható kevés idő.* Az olyannyira fontos személyes foglalkozás, meghitt beszélgetés. Ez hiányzik legjobban a gyerekeknek, és *ebből a kettős hiányból adódnak a magatartásbeli, a nevelési gondjaink.* Elmondhatatlan előny a kertes ház, s különösen az, ha a közelben élnek a jobban ráérő nagyszülők, hogy a kertben szabadon futkoshatnak a kicsik is, hogy a lakásokban is több a

— Nálunk *a dicséret szerepe a büntetésénél aránytalanul nagyobb* — veszi át a szót *Hajdú István*, az iskola egyik igazgatóhelyettese. — S nyilván éppen azért, mert *ekkora tömegben* — 1600 gyerekünk van, pontosan kétszer annyi, mint a tervezett férőhelyünk — *a tanárok is alig látják az arcokat.* A gyerekek 80 százaléka napközis. Elképzelhető, milyen gonddal jár az étkeztetés. *Hat turnus jut egy-egy ebédlőre, nincs az iskolának egy olyan szeglete, amit ne használnák több célra is.* Egy ilyen iskolában, mint a miénk, *egész napra tervezett a foglalkoztatás.* Hajnali fél hattól tartunk ügyeletet, délután ötkor mennek haza a napközisek. Mire kinyitjuk

Alagsori feliratok

— Az bizonyos, hogy *minden más emberi kapcsolat többet veszített a jelentőségéből napjainkban, mint a család.* Még akkor is, ha a válások és új házasságok során megváltozott családi környezetbe kerül sok gyerek — összegezi Németh Imre a gondolatokat —, a mi munkánk eredménye azon is mérhető, hogy *az évek múlásával itt közösséggé formálódott a Havannára összesodort tömeg.* Ezt, kezdettől

meg *Berinszky Katalin.* — Én első éve tanítok, nem voltak sem jó, sem rossz tapasztalataim, nem volt semmiféle előítéletem. Az osztályomba járó 31 gyerekkel ***eddig meg tudtam valósítani ugyanazokat az oktatási és nevelési céljaimat, amiket a gyakorlóévem alatt próbáltam, válogatott gyerekek*** között.

— Ez persze szerencse dolga is egyik-másik osztályban — veszi át a másik igazgatóhelyettes, *Urbán István* a szót —, de tény, hogy az utóbbi években a szülőkkel is kialakulóban van az egymást segítő kapcsolatunk. Ötletekkel is, munkával is mind többen segítik, szervezik, vállalják a közösségi programokat.

lád, szokás itt is az utcán a köszönés. Egy-egy szóra megállnak, hazafelé tartván a lakók, szót váltanak idős emberek, gyerekek, fiatalok.

A házak földszintjén sok helyütt szerény feliratok: az alagsorban *berendezett klubok* nevei. A lépcsőházakban, liftekben, üzletek falán sokszorosított tájékoztatók: hol milyen sport vagy egyéb foglalkozást talál ki-ki életkora, érdeklődése szerint. Kerékpárkölcsönzés és túra,

Kohán György

Kohán György-emlékkiállítás nyílt meg pénteken a szegedi múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. Az épület földszintjén és két emeletén az alföldi realista festészet kiemelkedő mesterének 60 olajfestményét és viasz temperáját mutatják be.

Magyar Nemzet 1986. 1. 18.

Kohán György, festő

KOHÁN GYÖRGY KÉPEI

Szeged, Móra Ferenc Múzeum Képtára

Kohán György, az alföldi piktúra egyik reprezentánsa 20 éve halott. Alkotásai már bevonultak a művészettörténetbe. A Szegeden rendezett kiállítás pedig ízelítőt ad az életműből.

Közel hatvan kép három teremben. Témái könnyen körülhatárolhatók: tanya, parasztasszonyok, alföldi táj. Monumentális munkák, nem csak méreteiknél fogva. Földbe nőtt kis házak, melyek falán mindig megcsillan a hófehér. A táj nyugodt, mozdulatlan a Napnyugtán, az Esti házon, az Éjen.

Alakjai töprengők, befelé fordulók, a görög tragédiák hőseire emlékeztetnek. A *Szekrény előtt*, a *Gond*, a *Parasztasszony*, a *Sirató* és a *Leány II.* az érzések expresszionista kifejezői.

Csendéletei: a *Birsalmák*, a *Virág*, a *Kancsó és korsó* a töprengve elfogadott valóság stilizációi. Súlyuk van a tárgyaknak, amit a sajátos színhasználat (a feketék, kékek, vörösek) tovább erősít. Ettől dinamizmus, izgalom és vibrálás is sugárzik a képekről.

A táj és az enteriőr (a *Szivárványon*, a *Lóitatáson*, a *Hazafelén* és a *Csorda alkonyatkor*, a *Konyhában* című festményeken) is teli van mozgással, drámaisággal. Ennek ellenére itt minden lehatárolt és bezárt, súlyos, nehéz. Figurái viszont gyakran heroikusak *(Parasztasszony II., Sirató)*.

A kiállítás egyébként Kohán György olajképeit ugyanúgy bemutatja, mint a viasztemperával készült műveket. Az eltérő technika szemléletbeli, érzelmi és gondolati különbözőséget is mutat.

A festő halála óta felnőtt egy újabb korosztály, így a mostani szegedi kiállítás közművelődési tett is. *(Képünkön a Leány II. című festmény)*

Bodzsár Erzsébet

– Heti ajánlat

Új Tükör,

3.

XXIII/9

szert tett, megmutatkozik. Miller drámaírói vénája ott buzog naplójegyzeteiben is, amelyek teli vannak finom megfigyelésekkel s egyszerre kíméletlen és tapintatos észrevételekkel. Jegyzeteit ő is ezzel nyitja: „Minden negyedik ember kínai." A mi figyelmünket is ez csigázza különösen magasra, amikor izgalommal fordulunk a Kínáról szóló, új és új tudósítások felé.

Lázár István

jelek burjánzanak, dekoratív-emb-matikus ábrákként.

Dombay Győző munkássága vi-nylag társtalan a kortárs magyar őművészetben. A hasonló felfo-alkotó Veress Pál és Szeift Béla művei csak szellemiségükben rokonok Dombayéival, hiszen ő sajátos világot épít, olyan világot, melyet nem árt megismerni, felfedezni. És hogy ezt megtegyük, arra jó alkalmat kínál ez a mostani tárlat. *(Képünkön a művész papírmetszete)*

Lóska Lajos

FELCSÚTI–FÖLDES
„AZ ÉV LAKÓHÁZA '83"
Debreceni
Orvostudományi Egyetem
Galériája

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
György Kohán
BUDAPESTER RUNDSCHAU
1984 JAN 30

1021

György Kohán (1910—1967): Generationen
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

Falle de
tens der
westeuro
ten, die
tenstatior
zustellen,
union zu

Der Be
stationier
schuf —
gen in B
mehreren

neue Situation in Europa. Die Bedingungen der europäischen Sicherheit verschlechterten sich politisch wie militärisch, und das beeinträchtigt notgedrungen auch die Möglichkeiten zur Fortführung des europäischen Sicherheitsprozesse. Den Ländern, die an diesem gesamteuropäischen Prozeß beteiligt sind, stellt sich nun die Frage, welchen Weg sie im weiteren beschreiten sollen. Die eine Möglichkeit ist, daß sich die negativen Tendenzen der Störung des militärischen Gleichgewichts durchsetzen und zu einer Verschärfung der militärischen Konfrontation, einer Zunahme des Mißtrauens auf unserem Kontinent führen und die bilateralen Ost—West-Beziehungen zurückwerfen.

Ungarn ist nach wie vor an der anderen — der einzig vernünftigen — Lösung in-

(Fortsetzung S. 3)

Woche (20. Januar) war ein Freudentag für alle Ungarn. Leitende Polizeibeamte und der Direktor des ungarischen Interpol-Büros teilten der Bevölkerung in den abendlichen Fernsehnachrichten mit: Nach zweieinhalb Monaten außerordentlich intensiver Fahndung gelang es unter hilfreicher Mitarbeit italienischer und griechischer Ermittler, die am 5. November im Budapester Museum der Bildenden Künste entwendeten sieben Kunstwerke von unermeßlichem Wert sicherzustellen (siehe Abbildungen der Gemälde auf Seite 6.).

Die BR berichtete bereits in ihrer vorigen Nummer, daß sich die Ermittlungen dem Abschluß näherten und ein Bild, das die Diebe italienischer Nationalität bei ihren ungarischen Komplizen als Pfand zurückgelassen hatten, sich — unbeschädigt — wieder im Museum befinden. Wie wir bekanntgaben

Kohán György

Magyar Nem

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Hogyan készülnek a Vásárhelyi Őszi Tárlatra?

Hódmezővásárhely tanácselnökétől, dr. *Csizmadia* Sándornétól elsőként arra kértünk választ, hogyan alakult ki az immár hagyományos Vásárhelyi Őszi Tárlat?

— Még 1934-ben szerveződött és a felszabadulás után is fontos kohéziós erejét képezte a város szellemi életének a Tornyai-társaság 1945 májusában az Újságírók és Művészek Szakszervezete kezdeményezte a kiállítást, a művésztelepet, annak létrehozását. A törekvésekből akkor még kevés valósulhatott meg. 1946-ban Kohán György kiállítása volt jelentős és még ezen esztendőben 51 helyi képzőművésznek lehetett itt tárlata.

1950 tájt került olyan helyzetbe a helyi múzeum, hogy a művészet szervezésébe is bekapcsolódhatott. E folyamat fontos állomása volt, hogy *Kurucz D.* István (aki Szőnyi István tanársegédje volt) 1949-től rendszeresen kezdte idehozni a Képzőművészeti Főiskola tanulóit, s felajánlotta Tüköry utcai házát művésztelep céljára, melyből később a Virág utcai Alkotóház és Mártély virágzott ki. Majd három társával, *Szabó* Ivánnal, *Almási* Gyula Bélával és *Gallyasi* Miklóssal 1954-ben kezdeményezték először a helyiek összefogását, melynek eredményeképp az első Vásárhelyi Tárlat megszületett. Ez a sajátos karakterű fórum elsősorban Tornyai, Rudnay és az alföldi mesterek hagyományait ápolja. Mára a téma kötetlenebbé vált, inkább az ábrázolási mód maradt a lényeg. Olyan jelentős művészek fémjelezték kiállításainkat — többek közt —, mint Medgyessy Ferenc, Barcsay Jenő, Kohán György, Ferenczy Béni.

— *Mit várnak az idei, immáron 33. tárlattól?*

— Munkánkat folyamatosan, szisztematikusan végezzük. Júliusban folytak le a meghívott művészeknél a műteremlátogatások. Augusztus 14—15-én kezdtük a zsűrizést, amely igen demokratikusan, szavazással történik. Főként festők, szobrászok, grafikusok, kisplasztikakészítők alkotásaira számíthatunk. Szívesen látnánk iparművészek alkotásait, textíliákat, kerámiákat is. Mintegy száz művész négy—ötszáz alkotását várjuk. A kiállítás hagyományosan a város felszabadulását követő első októberi vasárnapon nyílik most is, mint minden esztendőben. Harmincegy képzőművész, tizenhat iparművész él városunkban, évente négy-öt fiatal művészt telepítünk le. Nagyon bízunk a fiatal generáció előretörésében. Többjük kiemelkedő külföldi díjakat hozott már haza. Mi az alapot kívánjuk megteremteni az alkotó légkörhöz és várjuk, hogy „befussanak". Kialakult egy helyi mecenatúra is: több üzemtéesz, szövetkezet ajánl fel díjakat. Ezenkívül átadjuk a Tornyai-plakettet is.

— *Kik vehetnek részt a tárlaton?*

— 1954 óta a részvétel meghívásos. A pályázaton általában Csongrád megye képzőművészei és a Művészeti Alap által a Hódmezővásárhelyi Művésztelepre beutaltak, valamint a városban élő, vagy innen elszármazott művészek vesznek részt. A kezdeményezők igénye volt, hogy azok állítsanak ki e tárlaton, akik valamilyen módon együtt éltek, együtt élnek városukkal, a minket körülvevő tájjal, az itt élő emberekkel.

— *Azáltal, hogy a részvétel meghívásos, az előírásokkal bizonyos kötöttséget teremtenek. Nincs-e kissé protekcionált „színezete" ettől a formától a részvételnek?*

— Mi a kiállításokkal az Alföldi Galéria anyagát kívántuk megalapozni, illetve fejleszteni. Azt az örökséget ápoljuk, azt a szemléletet kívánjuk megjeleníteni, amely e tárlatot korábban is jellemezte. A nem helyi és nem itt felnőtt művészek alkotásairól is jó az áttekintésünk. Előzetesen felkeressük műhelyüket és a felfogásunknak megfelelő műveiket hívjuk meg a tárlatra. Elsősorban a témát és a színvonalat protekcionáljuk. Az idő fogja eldönteni, helyesen járunk-e el.

S. P.

kal szemben.

A komolyabb bőrelváltozások allergiás jelenségek. A rovar nyálában levő allergénekkel szemben az emberi szervezetben fokonként fejlődik ki a túlérzékenység. Így az első csípés után egy vagy több hét az allergizálódáshoz szükséges időtartam, de ez függ az újabb csípések gyakoriságától is. A túlérzékenység kialakulásának jele, hogy a csípés helyén már tapintható csomó lép fel. A következő fokozatnál már

kot, a
tünetek
elhelyez
Többnyi
biztosan
tünetről
bőrelvál
hogy csa
varcsípé
metszett
vizsgálat
ni a rov
letet.

Hatszázezer méh

Magyarországon jelenleg mintegy harmincezer méhésznek hatszázezer méhcsaládja van és ennek mindössze *egy százaléka található a nagyüzemekben, a 99 százaléka kistermelőknél szorgoskodik* mézgyűjtésben. Elmondhatjuk, változó eredménnyel. Jó esztendők esetén annyi mézet gyűjtenek össze, hogy jut belőle exportra is. A magyar méz nagyon kedvelt külföldön, s jó piaca van, éppen ezért a méhészkedés kifizetődő háztáji foglalatosság.

Méhészeti szakkönyv több is jelent meg hazánkban, hiszen a méhészkedés ősi foglalkozás. A szakismeretek bővítésére azonban állandóan szükség van, különösen, amióta több a vegyszer a mezőgazdaságban. A legfontosabb feladat a betegségek megelőzése, a
Most egy
meg dr.
tésében,
gondozás
berekből
ta közre
anyagot,
minden méhész számára nélkülözhetetlen, ha azt akarja, hogy méhei egészségesek maradjanak és eredményesen dolgozzanak.

A szerzők különféle betegségek, mérgezések és kártételek megelőzésére fektetik a hangsúlyt, de ismertetik azokat a jogszabályokat is, amelyek feltételekhez kötik a méhész munkáját. Éppen emiatt nélkülözhetetlen ez a szakkönyv minden méhész számára.

(i.)

nóm egyesületek voltak ezek. Ugyanakkor alkalmat adtak kezdő kutatók jelentkezésének, megismerésének, segítették azok érvényesülését. Az egyén számára az első lépcsőt jelentették a tudományos életbe való belépésre. A szakemberek elitjét fogták össze, tagjaikat gondosan válogatták, tudományuknak tekintéllyel bíró autonóm képviselői és fejlesztői voltak.

A népi demokrácia kultúrpolitikája ezeknek a tudományos

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítását nyitották meg szerdán a Hatvani Galériában.

Magyar Hirlap, 1985. VI. 6

KOHÁN György

KOHÁN

Földed az én földem; komoran kel, mint bika vérző
sebje az üszkös Nap az arénamély horizontban.
A vad torréró bakacsin köpönyegje, az éj leng,
fénybe csap át – s te vagy ott vérben a vak homokon.

SZILÁGYI Ferenc: Magyar képírók (vers)
/Derkovits, Egry, Kondor, Kohán, Kornis/
Somogy, 1986/1. 42.p.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
György Kohán
BUDAPESTER RUNDSCHAU
1984 AUG 6

Was einen Besuch im Komitat Békés lohnenswert macht

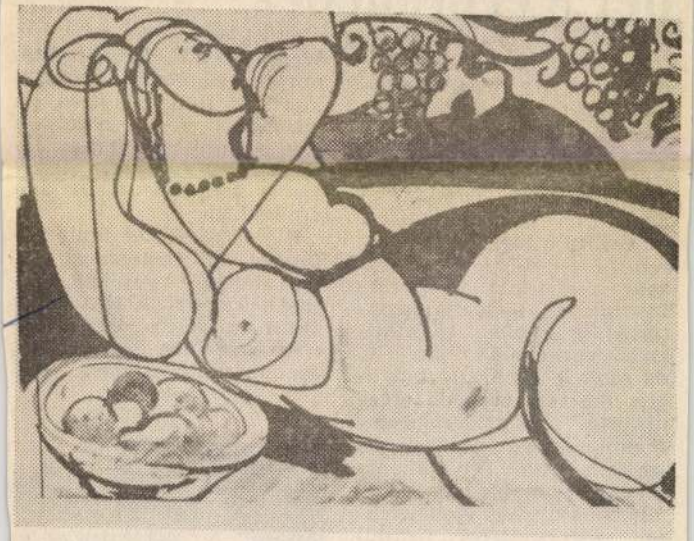

In Gyula wurde ein Gedenkmuseum für den namhaften Maler György Kohán (1910—1966) eingerichtet. Obige Graphik: Weiblicher Akt

Behördliche Kompetenzen

Qualitätskontrolle – im Interesse der Verbraucher

In fast allen Industrieländern sind Organe, Institutionen oder gesellschaftliche Einrichtungen tätig, die über die Qualität der Erzeugnisse wachen, kontrollieren und die öffentliche Meinung in Form von Warentests über ihre Erfahrungen informieren. In der Reihe dieser Organe nimmt das ungarische Institut für Qualitätskontrolle im Handel (KERMI) einen vornehmen Platz ein, da es, wie Fachleute bezeugen, ein sehr sinnvoll organisiertes, mit modernen Instrumenten gut ausgestattetes, ein von Produktionsinteressen unabhängiges und mit behördlichen Kompetenzen ausgestattetes Institut ist.

Letzteres verdient vielleicht besondere Beachtung, weil wenige Qualitätskontrollen

Wenn sie z. B. Lebensmittel mit abgelaufener Haltbarkeitsfrist finden, nutzen sie gleichfalls die behördliche Kompetenz. Ein Verbot des KERMI ist für jeden Hersteller und jeden Kaufmann verbindlich.

Die behördliche Rolle erfordert die Unabhängigkeit, die völlige Unvoreingenommenheit des KERMI. Das Institut ist auch organisatorisch von allen Produzenten, Planungsunternehmen und

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY Kossuth-díjas festőművész mellszobrát felavatták tegnap Gyulán, a Kohán-képtár előtt. A bronz mellszobor Péter Zsuzsanna szobrászművész alkotása.

Népszabadság, 1986. XII. 17

Kohán György

— **Kohán György-emlékkiállítás** nyílt pénteken a szegedi múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. Az alföldi realista festészet kiemelkedő mesterének 60 olajfestményét és viasztemperáját mutatják be.

Népszava 1986. 1. 18.

Kohán György

Gyulán, a Kohán-képtár előtt, kedden felavatták Kohán György, Kossuth-díjas festőművész mellszobrát. Avatóbeszédet Garamvölgyi József, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára mondott. A bronz mellszobor Péter Zsuzsanna szobrászművész alkotása.

◆

Magyar Nemzet 1986. XII. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 APR 3
PEST MEGYEI HIRLAP

Kohan József

8 1021

Tavasz

Kohan József szénrajza

ogy felszabadulás?

lettek. Emlékek híján ismereteik vannak csupán. S akiknek léteznek emlékei? Mivé halványultak? Mi köt bennünket egy egyre távolibb dátumhoz? Mi köt bennünket — elválaszthatatlanul?!

ap sütötte

ogságból a fiam. Könnyebb alamivel. Férfi volt a családál! A két lányom hozta addig házba az új világot, akkortól ogva a fiam is. Gyűlésre nentek, azután a nagyobb lányom, a Katalin, iskolára. A iamat megtették művezetőiek, csak kapkodtam a fejem, mi családunkban még nem olt soha senki, akire másokat íztak, magunkat is elég volt egtartani. Én ríttam, éjszakat, mert nem értettem, mit kar tőlünk ez a világ, s mit karhatunk mi attól.

Még mindig az ablakon néz ki, észre sem veszi, hogy könny gördül ki a szeméből, lánya, Katalin törli le. Katalin mérnök, a BRG kecskeméti gyárában, férje itt Körösön, a konzervgyárban technikus, két

művelés azért nem tartott meg, mert én akkor már másfajta munkához szoktam, láttam, sok a gürcölés, eredménye kevés. Mondtam apáméknak, én nem akarok barázdával kötözött rab lenni, így lettem maszek iparos, ám ahhoz nem járt akkoriban jó világ, becsuktam a műhelyt. A gépállomás jó volt, de sok buta emberrel, aki nem értette a dolgát, beleuntam, mentem. Velem sehol sem kentek kenyeret, az szent igaz, ami nem tetszett, azt mondtam rögtön, ha kellett, az asztalt verve. Akadt főnököm, aki édesgetett, Ferenc, ne ugráljon annyit, akkor még kiváló jelvényt is kaphat, feleltem erre, hogy ha nem a munkámért, hanem a befogott pofámért adnák, akkor csak tartsák meg. Na, így valahogy.

Törli a homlokát, mert annyira felhevült az emlékezésben, s bizony, csapkodta most is az asztalt, mintha valamikori felettesével pörölne. Nagy kortyokban issza a kávét, azután, talán, hogy időhöz, gondolkodási szünethez jusson, kérdi, van-e sör, s legyint, mikor hallja, nincs itthon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
PEST MEGYEI HÍRLAP
1977 MÁR 27

Kohan József

1021 Dabasi víztorony

Kohan József szénrajza

lakos,
nyugd
49 éve
lói lak
et szen
70 ezer
lon tört
is. Rác
t nyugd
rékpárjá
n megs
éden Sz
átszalad
nant O
épkocsivezető ceglédi la-
nerautójának. A gyerek
bb sérüléseket szenve-

nő határában *Sándor*
et 23 éves tsz-tag fülöp-
akos *figyelmetlenül ve-*
notorkerékpárját, felbo-
súlyosan megsérült.

előadás — érettségizőknek. ci városi-járási könyvtár- a Magyar Tanácsköztársa- l tart előadást Réti László ész, a párttörténeti intézet almazott igazgatója március hétfőn délután 15 órakor ettségire készülő váci fiata- ak.

Göd—Vác, Rákospalota—Fót, valamint a *Telki—Zsámbék* útvonalra is kisegítő járatokat állítanak be. az igényeknek megfelelően. *Pomázról Dobogókőre* félóránként indul busz, ugyanígy vissza is. A nagy érdeklődést Dobogókő iránt bizonyítja, hogy az Engels térről indított két mentesítő járatra már minden jegyet előre lefoglaltak.

A HÉV *szentendrei* útvonalán a csúcsidőben megerősített szerelvényeket állítanak forgalomba: három helyett hat kocsival. Ma a reggeli és a

EST MEGYEI HÍRLAP

A Magyar Szocialista Munkáspárt Főszerkesztő dr. Lőkös Zoltán. – Kiadóhivatal: 1951 Budapest VIII., FIÓKSZERKESZTŐSÉGEINK: Monor és Vidéke, 2201 Monor Kos

A lapot előállítja a Szikra Lapnyomda. Budapest – Terjeszti József nádor tér 1 Tel.: 180—850. Postacím: 1900 Budapest – E

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR 2 5
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kohán György
festő, grafikusművész

1021

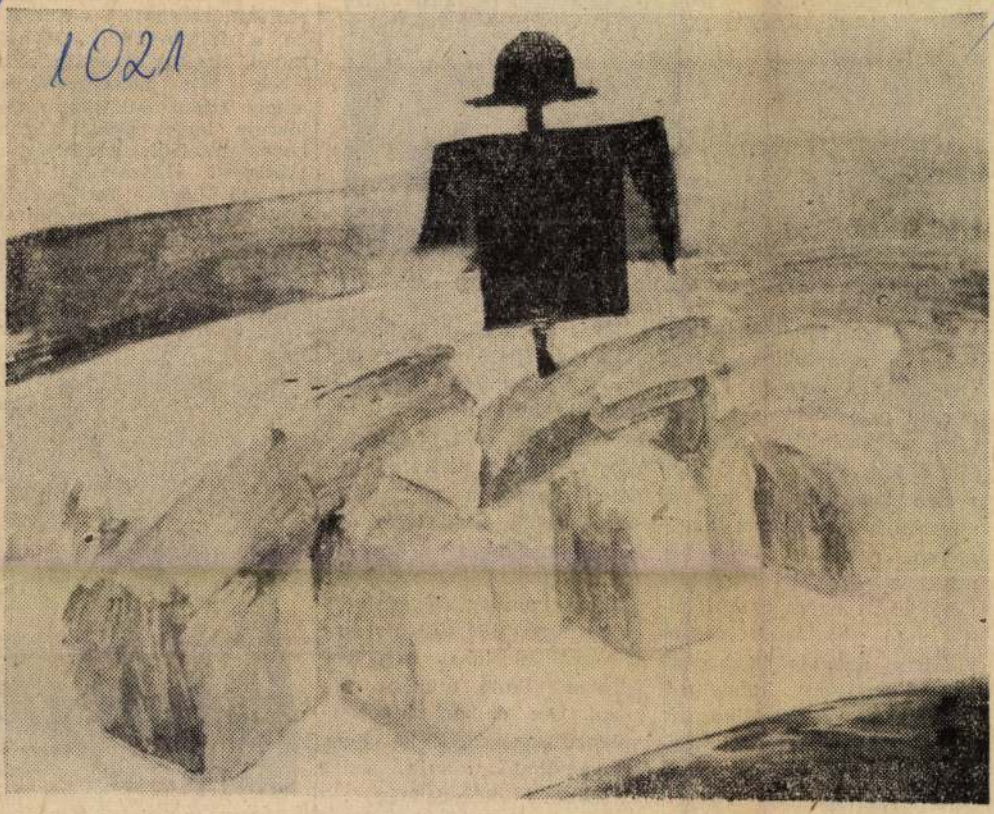

KOHÁN GYÖRGY: MADÁRIJESZTŐ (AZ 50-ES ÉVEK ELEJE)

Garas Dezső a Mélyvíz című filmben Sándor Pál rendezővel

hatatlan és kikerülhetetlen: vajon a színpadhoz szokott színészeknek nem hiányzik-e a napi próbák lázas feszültsége, az esténkénti megújulás, a közönséggel való közvetlen kapcsolat és a taps sikerélménye? Ez az aggodalom azonban felesleges, mivel a filmgyári szerződés nem jelent egyet a színpaddal való szakítással. A filmgyárban ugyanis hónapokra előre pontosan kidolgozott munkaterv szerint dolgoznak, így a színészek tudják, mikor érnek rá, s vállalhatnak színházi elfoglaltságot. S élnek is ezzel a lehetőséggel.

sálévá. Ha többet foglalkoztatják az illető színészt, természetesen külön napidíjat kap, de ha nem akad az egyéniségére elég olyan szerep, mellyel a kötelező felvételi napok számát teljesíteni tudná, a fizetését akkor is megkapja.

A filmgyár elve, hogy csak szakmailag elégedett és emberileg kiegyensúlyozott színészekkel lehet valóban igényes alkotó munkát végezni. Az emberi kiegyensulyozottság egyik el nem hanyagolható alapja pedig a szakmai elégedettség...

ÁGH TIHAMÉR

a tegnapi falu kizsákmányolt emberéhez való kötődését azonban a debreceni évek érlelték meg művésze-

A Holló L

Kohán György

KOHAN GYORGY festményeit bemutató kiállítást nyitottak meg tegnap a szegedi November 7. Művelődési Házban. Az 1966-ban elhunyt Kossuth-díjas művésznek ezúttal a gyulai Kohán-múzeumban őrzött 21 viasztemperaképe kerül a közönség elé. A tárlat december 22-ig látogatható.

Magyar Hirlap 1980/11/23/12

Kohán György

Kabát

Lelkes István: Vásárhelyi művészet I.
MŰVÉSZET, 1979. október - 26. lap

Kohán György: Kabát, viasz, tempera, 115×108 cm, 1966

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY domborművű portréját Hódmezővásárhelyen, pénteken avatták fel. Az alföldi festészet kiemelkedő egyénisége 1933-tól, 1966-ban bekövetkezett haláláig rövid megszakításokkal Hódmezővásárhelyen élt és dolgozott. A jeles festőművész emlékét a róla elnevezett utca is őrzi a városban, itt helyezték el Kiss Nagy András szobrászművész alkotását.

Magyar Hirlap 1979/246/lo

1021

1979.VII.7.TV.21.oo/KJné/
TV.Hiradó, 2.,

- Sötét tónusu szinek, markáns, egyenes, már már szöglet vonalvezetés. Megrenditő erejü emberábrázolás, ezek a gondolatok jutnak a látogató eszébe Kohány György képeinek megtekintésekor.

Hosszu évek után végre méltó körülmények közé került a müvész felbecsülhetetlen értékü életmüve, amit szülővárosára Gyulára hagyományozott.
Kohán 1910-ben szülotett Gyulaváriban. A Képzőmüvészeti Főiskolán, majd Párizsban tanult.
1930-ban rendezte első önálló kiállitását. Munkássága elismeréseként kétszer tüntették ki Munkácsy dijjal, egyszpedig Kossuth dijat kapott.

Kohány György
festőmüvész,
Kossuth-dijas

Rohány Ödön Gábor a Nemzetix Galéria főigazgatója az állandó Kohán kiállitás rendezője mondja a müvészről. Kohán György hirnevének növekedéséhez, müvészete hatókörének terjedéséhez senki egyéni érdeke nem füződik. Az ő halhatatlanságából csak a közérdeket vállalóknak lehet haszna.

A 600 nagyméretü olajképből és mintegy 3 ezer grafikából álló Kohán muzeumot és állandó kiállitást Dr.Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes nyitotta meg Gyulán.

Kohán György, lesző

A KOHÁN GYÖRGY EMLÉKMÚZEUMOT tegnap nyitotta meg Békéscsabán Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes. Az állandó kiállításon a művész szülővárosának adományozott hagyatéka, 600 nagyméretű olaj- és viasztempera kép, valamint háromezer grafika látható.

-ikl

8.

Népszabadság Bp. 1979 júl. 7.

Kohán György, költő

Kohán-múzeum

S míg a színházi nagyüzem éppen hogy csak indult Gyulán, máris megnyílt egy kitűnő múzeum. Az egykor dübögőnek becézett művelődési ház adott otthont, természetesen, átépítve, a város jeles festőművész fia: *Kohán György* múzeumának. A szép környezetben, az új művelődési központ és a régi klasszicista épületben működő könyvtár között fehér falaival, zöld hátterével már kívülről is impozáns látvány ez az új múzeum, amelyben a környék, az Alföld drámai csendjeinek, az örökkévalóságba rögzült pillanatainak, monumentális fájdalmainak, elvont paraszti világának drámai képeit láthatjuk belül a falakon. Gyula növekvő idegenforgalma már az első napokban igen sok látogatót vonzott az ország új festőmúzeumának.

— bel —

– bel –: Kohán-múzeum 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. júl. 10.

Tiszatáj 1984/6

Művek közelről

Kohán György

Profán oltár előtt

KOHÁN GYÖRGY: ANYÁM

Pályatársai egy része még közöttünk van. A Műcsarnok termeiben nemrég láthattuk Bencze László, majd Duray Tibor életmű kiállítását. Kohán György életműve lezárt, ám kikerülhetetlen művészettörténeti tényező lett: a modern hazai festészet egyik legelementárisabb hatású, jelentős teljesítményét hagyta ránk örökül. Gyulaváriból indult pályafutása, Hódmezővásárhelyhez kötődött munkásságának java része, s művészi hagyatékát végül is szülővárosára testálta. Életében is voltak barátai, tisztelői; festészetének igazi volumenét és szellemi dimenzióit mégis csak a halála előtt rendezett nagy budapesti tárlat tette nyilvánvalóvá. Kiderült itt: egy született monumentalista alkotóval állunk szemben, aki azonban sohasem juthatott falhoz, köztéri megbízáshoz. És feleletet kaphattunk arra is, miért hadakozott Kohán a beskatulyázás, az „iskolába" sorolás ellen. Hiszen egy nyitott, sokoldalú művésszel találkozhatott a közönség: aki az egyik oldalon robusztus erővel, drámai intenzitással tolmácsolta az alföldi világ táji, emberi mozzanatait, másfelől viszont lépten-nyomon hangot adott általánosabb érvényű, közvetettebb jellegű lírai, dekoratív felismeréseinek is.

Persze minden alkotó- és hétköznapi emberben ott feszül a konkrétság és az elvontság, az ösztönösség és a racionalitás vagy a keménység meg a lágyság dualizmusa. Kohán azonban ebben is teljességet vállalt: egyéniségének legkülönfélébb pólusait művészetté transzponálta. Egy és ugyanazon alkotótól származik a könnyedén suhanó, sejtelmes megjelenésű *Eurydiké,* és az elemi energiákat megtestesítő, szigorú kontúrokkal határolt *Pávás asszony*. Más kérdés, hogy a művek többsége a monumentális formaképzés, a drámai expresszivitás jegyeit viseli, s a kiemelkedő alkotások jó része is ezt a felfogást tükrözi (például *Sirató, Vásárhelyi utca, Bivalyos szekér*). Távol állt tőle az epikus részletezés, a lélektani elemezgetés: mindenben a lényeget, az átfogó összefüggéseket kereste. Témáiban így talált rá az élet és a halál szimptómáira, az emberi létezés folytonosságát, szépségét biztosító termékeny és dolgos nőalakokra, nem beszélve most az éles kivágású, mélytüzű tájlátomásokról vagy a parázsló hangulatú csendéletekről. A művészi előadásban ugyanakkor így érzett rá egyéniségének adekvát kifejezőire: a lendületes, drámai színkezelésre és a feszes szerkezetű, szűkszavú komponálásra.

Szokatlan, újszerű hangvétel ez az alföldi festészetben, egyben századunk piktúrájában is. Nem mintha ismeretlen lenne itt a tragikusabb, súlypontozottabb tónushasználat, másrészt a racionálisabb elvű, monumentális formaképzés: gondoljunk csak az aktivisták heroikus nekifeszüléseire, Nemes Lampérth és Uitz Béla munkásságára. Igaz, eltérő tartalmi, formai jegyekkel, de Kohán művészete akaratlanul is e szellemi tendencia nyomdokain haladt. Az ő festészetében is kardinális szerep jutott az indulati, érzelmi töltés és a világosan tagoló képszervező logika ötvöződésének, akárcsak elődjeinél.

A közvetlenebb művészi impulzusok azonban máshonnan erednek. Hamar felismerhetjük az alföldi mesterek, mindenekelőtt Tornyai és Koszta festői vitalitásának hatását, ahogyan a modern francia művészet — többek között Braque és Delaunay is — nyomot hagyott képszerkesztő, fénymoduláló fantáziáján. Sőt a gigantikus, masszív szerkezetű asszír, egyiptomi művészet alkotásai is érzékenyen befolyásolták szemléletének alakulását. E több forrásból táplálkozó ösztönös, tudatos stílusteremtésnek köszönhető, hogy Kohán piktúrája szellemi hidat teremtett a hagyományos és a kortárs alföldi festészet között. Ami pedig a művészi rokonságokat illeti: az alkotó méltatói általában a mexikói monumentalistákra, esetleg Duray

Tiborra hivatkoznak. Pedig mindemellett Nemes Lampérth, Aba-Novák Vilmos és Gruber Béla nagyerejű expresszív művészete is ide kapcsolható. S pusztán csak az érdekesség kedvéért jegyzem le a legközelebbi szellemi rokon, Kerényi Jenő nevét, aki archaikus keménységű, barbár indulatú plasztikáival hasonló frontáttörést végzett a szobrászatban, mint Kohán a maga területén.

Úgy tűnik hát: jóformán minden lényegeset tudunk Kohán György művészetéről. Holott szó sincs erről. Mert nem született meg átfogó tanulmány, amely az életmű kusza, szélsőséges részletei között rendet teremtett volna, s magára a művészi minőség kényes kérdéseire is meggyőzően válaszolna. Ám e nélkül is látható: egy határozott világképű, mégis lakonikus szellemű alkotóval van dolgunk. Olyan festővel, akinél az anyag- és embercentrikus felfogás szorosan összefonódott a kozmikus, mitikus valóságszemlélettel. És innen nézve már feszesebbé, áttekinthetőbbé válik Kohán munkássága. Rájövünk, hogy a drámai hatású olajkompozíciók és a közvetettebb tartalmú, lírai fogantatású temperaképek nemcsak ellentétpárok, hanem elementáris, kozmikus világlátásukban tulajdonképpen analógok is. Miként azt is észrevehetjük, hogy ez a piktúra mindenféle változatossága ellenére is meglehetősen karakteres tematikai, gondolati erővonalak mentén formálódott.

Itt van például az asszonyok, a nőalakok szerepeltetése. Kohán művészetében ugyanis meghatározó jelentőséget kaptak e motívumok: többnyire velük közvetítette legfontosabb emberi, társadalmi felismeréseit. Nála a női figurák halottat siratnak és gyerekeket szoptatnak, dolgoznak vagy emlékeznek, netán a létezés állandóságát, gyönyörűségét szimbolizálják. Ha a klasszikus európai kultúra magasrendű példázataira figyel az alkotó, akkor rendszerint omlékonyabbá, líraibbá válik a képfelület. Amikor viszont szűkebb környezetéről beszél: egyszeriben megkeményednek és vaskosabb, szerkezetesebb köntösbe öltöznek a figurák. Bizonyára nem véletlen, hogy az utolsó fővárosi bemutatkozás plakátján egy csontos, őserejű Parasztasszonyt láthattunk, ahogyan az oldottabb fogalmazású Múzsa is a testesebb, monumentálisabb nők közül való. Valószínű tehát: ez a tipológia közvetítette a művész igazi eszményeit, amelyek közt kiemelkedő helye van az életerőnek, a jellemszilárdságnak. Vagyis önnön erényeinek is. És mégis: Kohán festészete minduntalan ellentmond az egyértelműbb kategorizálásnak. Kiderül ez mindjárt, ha közelebbről is szemügyre vesszük az *Anyám* című olajkompozíciót.

Tudjuk: az alkotó többször is megformálta édesanyja alakját. E közeli, szeretett asszony azonban csak a legritkább pillanatokban változott át heroikus, monumentális lénnyé *(Sirató II.)*, inkább megtartotta szikár, törékeny mivoltát. Pedig az egykori kovácsfeleség is azokhoz az egyszerű parasztasszonyokhoz tartozott, akiket többnyire testes formákkal, határozott és dinamikus mozdulatokkal ábrázolt a művész *(Ház előtt, Anya, Korsóvíz)*. Csakhogy az anya más jelent, mint a többi ember. Az utóbbi esetben még megtehette az alkotó, hogy a benne feszülő elemi szenvedélyeket, energiákat átruházta környezetére, ám édesanyjával szemben egy szelídebb, alázatosabb magatartást képviselt. Meghagyta őt esendő, szikár valóságában. Jóllehet a szóban forgó művön majdnem a középtengelyben álldogál a fejkendős nénike, ő a főszereplő, mégsem mondhatjuk, hogy uralja a képet. Mert a puritán, zárt szerkezetű konyhaszekrény és a népi korsók triásza fölébe nő az alaknak, s a fény- és színeffektusok zömét is a tárgyak hordozzák. Míg az anya figurája visszafogottabb barna, kék tónusokból szerveződik, addig a bútordarab felületén a vöröses, barnás faszínek és az üvegeket jelző zöldeskék, fehér tónusok kontrasztját érzékeljük. A harsogó színellentétekhez ugyanakkor sötét, komor, vetett árnyékok társulnak: így egészében méltóságos, drámai hangulatot sugároz a kompozíció.

Szerény, törékeny figura, aztán méltóságteljes, drámai összkép? Bármilyen egyszerűnek, realistának látszik az Anyám című festmény, nem hiányzik innen a gondolati, formai talányosság. Tapasztalhatjuk például: az alkotó ezúttal is Tornyai nagyvonalú, indulatos festőiségét folytatja, mindazonáltal sajátos, egyéni jelleget ad előadásának. Nem engedi, hogy az eleven, lüktető festékfoltok gátlástalanul csapongjanak, mivel a határozottabb ecsetkezeléssel, a

formai, szerkezeti kontúrokkal mértéket szab az érzelmi kilengéseknek. Hangsúlyozza tehát a képi struktúrát, s ezzel feltüzeli a színek fényértékét.

Önmagában véve természetesen nem lehet megérteni egy kompozíció formai, gondolati dimenzióit, értékeit. Hiszen ez az alkotás is szervesen beépül az életmű rendszerébe: mindenekelőtt az asszony- és nőábrázolások sorába. Szó esett már arról, hogy az Anyám figurája sajátos módon eltér a heroikus, monumentális formálástól, a festmény stílusa azonban híven tükrözi Kohán realista szellemű drámai expresszionizmusát. És a motívumhasználatban is jellegzetes, tanulságos összefüggésekkel találkozhatunk. A legkorábbi anyaképek egyikén például csupán egy zártan, plasztikusan formált, sötét tónusú figurát láthatunk, ölében egy világoló konyharuhával. Szelíd, szomorkás hangulatú e látvány, de a falra vetődő sötét árnyékban, majd a kontrasztosan kiemelt munkaeszközben már jelen van a mostani alkotás formai, tartalmi csírája.

Másfelé tekintve pedig azt érzékeljük: a női alakokat általában hasonló tárgyakkal, képelemekkel szerepelteti a művész. Többször feltűnnek a korsók, a cserépedények, aztán a különböző állatfigurák. A szerkezetes, dekoratív megoldású *Lány* című festményen a testes, ornamentális díszítésű népi edény valósággal összeépül a női figurával: ennek mintegy formai, esszenciális jegyeit szimbolizálja. Mint ahogy a *Pávás asszony* gömbölyded, csavarodó madarai is valamiféle emberi, érzelmi feszültséget, totalitást jelképeznek, még ha formailag ellentétesek is a szögletes, mértanias aszonnyal. Nos, az *Anyám* képterében is visszaköszön az s-alakú, csavarodó képelem, aztán népi korsók együttese, de ezúttal szó sincs cirádákról, díszítésekről. Fontosabb ennél, hogy egy antropomorf-, család- és teljességképzetű összeállítás került a szekrény tetejére. Ahol is a hierarchikus, háromszögű elrendezésben valamiféle köznapi méltóság és statikusság dokumentálódik. Másrészt ne feledjük: az anyafigura szikár, hegyesszög formája is egy öblösebb trigonometriai rendszerbe tartozik. Vagyis a korsók ritmusképlete logikus folytatást kap a bal oldali árnyékok irányrendjében.

Ezzel viszont máris megbillent az állandóság, a statikusság érzete — mondhatná valaki. Most már az anya alakjában együtt van a nyugalom és a mozgás potenciája, minthogy a balsejtelmű, távolba vezető árnyékok iránydinamikájához igazodik a figura tekintete, a kendő sziluettje is. Kétségtelen: így igaz. Ennek ellenére maradjunk még az analógiáknál! Akkor is, ha a vaskos, egyszerű konyhaszekrény majdhogynem társtalan Kohán munkásságában. Hiába a sok-sok enteriőr és csendéleti beállítás, ez a motívum jobbára csak az anyaképeknél került a vászonra. Ám ilyenformán is találatról beszélhetünk. Hisz mivel lehetne pontosabban, hitelesebben jellemezni egy dolgos, hétköznapi asszonyt, mint a létfenntartás elemi fontosságú objektumával?

Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az anya és a mögötte levő konyhaszekrény, edény-összeállítás között az azonosság és az elkülönülés dialektikája feszül. Könnyen belátható: az életformát jelképező, egyszerű, de erőteljes és méltóságos hatású tárgyegyüttes valamiféle praktikus és eszmei koronával ruházza fel a szikár, törékeny asszonykát. Szinte egy profán oltár előtt látjuk őt. Kohán György tisztelgése ez, ami bravúrosan öszefonódik az erkölcsi, művészi igazmondással. Az alkotó tudniillik nem fosztja meg teljességgel édesanyját a személyes vonásoktól: az arcából, az alakjából is megmutat valamit, noha elsősorban a konyhai bútordarabok jelenlétét hangsúlyozza. Az asszony alakjánál úgyszólván csak a szögletes kendőforma és a kézfej dominál, a többi rész félig-meddig beolvad a háttérbe. Ne féljünk hát kimondani: bizonyos mértékig az anya figurája is személytelen, tárgyszerű jelleget kap. Mintha nem is az egyénisége: a küldetése lenne a fontos. A létfenntartás, a család, az örökös szolgálat. Úgy hiszem: elsősorban ezeket az erényeket ünnepli az alkotó. Kohán persze nem elégszik meg a szerény, törékeny emberi lét és a magasztos küldetés kontrasztjának feloldásával. E mellé az idő múlását: a tragédiát is beépítette kompozíciójába. Látszólag ugyan statikusnak, méltóságosnak érezzük a képelemek elrendezését, valójában azonban a figura irányulását, a végzetszerű árnyak szívó hatását is tudomásul kell vennünk.

Kevés művész van, aki pályafutása során érzéketlenül elment volna édesanyja, szülei

alakja mellett. A modern magyar piktúrában is gyakoriak az efféle tükrözések, vallomások: elég itt csak Rippl-Rónai műveire vagy Nagy Balogh János Anya-ciklusára utalni. Ám akárhogy is nézzük: ebben a tematikában Kohán György *Anyám* című műve a legmagvasabb, legszínvonalasabb alkotások közé tartozik. Egyedi, mégis jellegzetes, sokatmondó festmény, amely egyébként a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum gyűjteményéhez tartozik. S talán éppen az intézmény igazgatója, Dömötör János fogalmazta meg a legpontosabban e művészi sokatmondás legszemélyesebb, leghétköznapibb tartalmát. Az Anyám ugyanis valamiképpen: „mindannyiunk édesanyja".

SZUROMI PÁL

Szerkesztői asztal

Veszprém megye és Kerta község Tanácsa, az Országos Műemléki Felügyelőség, a Magyar Írók Szövetsége, valamint a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése — kedves meglepetésként — Iszkázra hívott bennünket. Április 10-én itt avatták föl a „zöld angyal" végleges pusztításától megmentett Nagy László-emlékházat. A költőtársak nevében Nagy Lászlóra Csoóri Sándor emlékezett. Az avatás egyben a Költészet Napja országos megnyitója volt. Ebből az alkalomból Hubay Miklós mondott beszédet.

*

E számunkban két új sorozat indul. A *Szegedi tudósportrék*ban a különféle tudományágak kiemelkedő képviselőit mutatjuk be. A *Művek közelről* a tájhoz valamiképpen kapcsolódó képzőművészek egy-egy jelentős alkotásáról közöl műelemzést. Mindkét sorozat — terveink szerint — két-három havonta jelentkezik.

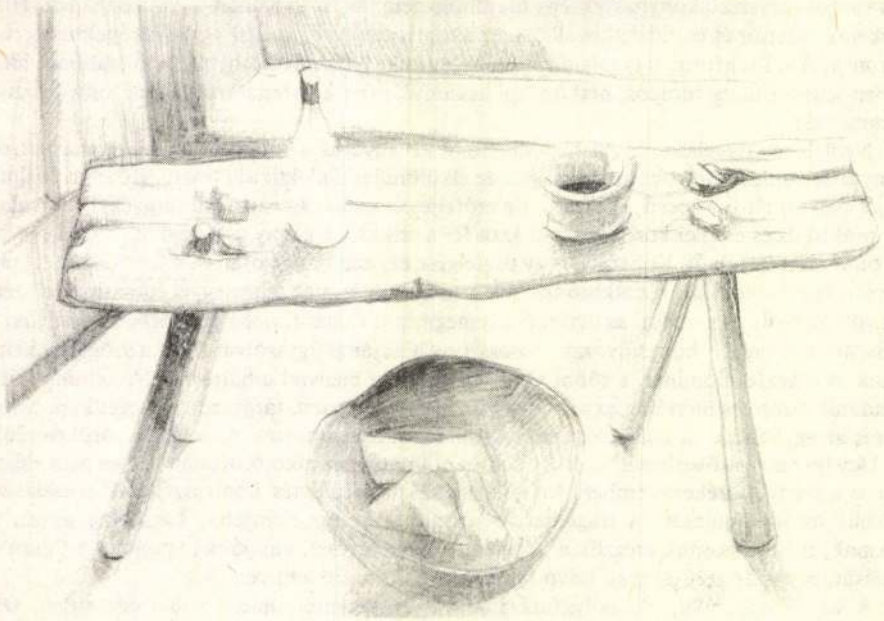

CSIKÓS ANDRÁS RAJZA

Kohán György

Kohán György festőművész emlékkiállítását nyitották meg szerdán a Hatvani Galériában.

Magyar Nemzet 1985. VI. 6.

Kohán György

Kohán György festőművész születésének 75. évfordulójára készül a szülőhelyén, Gyulán létesített Kohán Múzeum. Február 22-én emlékestet rendeznek és kiállítást nyitnak a dr. Bene Gyula nyugdíjas gyulai főorvos magángyűjteményében levő Kohán-alkotásokból. A március 31-ig nyitva tartó tárlat után a múzeum gyűjteményének eddig még be nem mutatott anyagából, Kohán György pasztelljeiből és krétarajzaiból rendeznek kiállítást.

Magyar Nemzet 1985. II. 7.

Kohán György

Magyar Nemzet
1985. 11. 23.

Új kiállítások

A gyulai Kohán-képtárban pénteken — az állandó kiállítást kiegészítve — új időszaki tárlat nyílt Kohán György születésének 75. évfordulója tiszteletére. Az 1966-ban elhunyt gyulai festő olyan 22 krétarajza és vízfestménye látható március végéig, amelyek eddig nem kerültek közönség elé. A festő születésnapja alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek a művész sírjánál, majd a Kohán-képtárban emlékműsor idézte fel Kohán György életútját.

Két kiállítás nyílt meg pénteken Győr-Sopron megyében: a Csornai Művelődési Központ Cs. Nagy Alice kerámikusművész alkotásainak, a kapuvári városi kiállítóterem Szabó Gyuláné bábtervező munkáinak ad otthont március elejéig. Cs. Nagy Alice a mázas köcsögökön, vázákon, tálakon a különböző tájegységek népi díszítőmotívumait és színvilágát kelti életre. A kapuvári bábkiállítás érdekessége, hogy a bemutatott mintegy 20 figurát csuhéból, kukoricából, dióhéjból, nádból, szalmából, kenderkócból formálta meg Szabó Gyuláné.

A miskolci fotográfia 1945 után címmel nyílt meg kiállítás pénteken a Miskolci Galéria termeiben. Kilencvenegy hivatásos és amatőr fotós 427 színes és fekete-fehér felvétele került közönség elé.

lenullyta a szemét. Enyhe sze-
dülést érzett. Ez *neki* szól.

Elolvasta újra meg újra. Minden feltételnek megfelelt.

Lám, ez ugyanaz a Magyar Televízió, amely eleddig a hőböröket termelte szakajtószámra. Most megvannak szorulva... „Tagolt beszédű..." Khm... Naná! Megrántotta zakója elejét a hártyás állótükör előtt. Dac, konokság, méla honfibú. Ez az. Megírta levelét a hirdetésre.

És győzött. Százhetvenheten jelentkeztek: kivénhedt saskeselyűk, feketén köröző varjúraj. Az első fordulóban még

A Viharsarok indulatait hozta

Kohán Györgyre emlékezve

A TÁG HORIZONTÚ, nagy lélegzetű Alföld festője volt. *„Igen. De a kubizmus után!"* — idézi tőle életműve legjobb ismerője, *B. Supka* Magdolna. Vagyis Kohán György, amikor a harmincas évek elején Párizsból visszatért a (korántsem békés) békési tájakra, ahol még az öreg Tornyai János nyújtott felé szerető kezet: Kohán már *tudta, hogy nem lehet úgy festeni többé, mintha az avantgarde forradalma nem ment volna végbe.*

Születése napját illetően nem egységesek a források, az egyik szerint 1910. február 21-én, a másik szerint 22-én született, mindenesetre Gyula környékén, Gyulaváriban, az uradalmi kovács fiaként. Rajztehetségére korán felfigyeltek, segítséggel Pestre jöhetett, de a főiskolán Glatz Oszkár osztályában nem lelte a helyét. Alkalmi munkákból összespórolta a vonatköltséget Párizsig, hová három pengővel a zsebében érkezett meg... s aludt valóban tán a hidak alatt is, de parkokban, sőt: temetőkben biztosan. Mégis rátalált arra, amire szüksége volt — a kor legkorszerűbb látásmódjára.

Több mint egy év távollét után érkezett haza, s kezdte a nagylélegzetű, tág horizontú Alföldet, embereit, állatait síkba kiterített, összefoglaló formákban rögzíteni. A kemény, erős színek határozott egymás mellé rakásában nincs semmi magakellető negéd, semmi ellágyulás. A festő nehezen élt, tartozását suszternek, boltosnak képpel törlesztette. De azért néhány jelentős tárlaton már szerepelt (1932: Nemzeti Szalon, 1936: Tamás Galéria, 1942: Műbarát).

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ az ő életében is korszakhatár. Behívták katonának; már 1939-ben létrehozta — egymásra vetülő emlékeiből, a kollázstechnikát krétarajzban utánozva — annak a tízméteresre tervezett freskónak a vázlatát, mely *A háború emléke* cím alatt zenei elrendezettségű remekművé vált vonuló sisakok, vonuló szuronyok, vonuló katonák újra meg újra felbukkanó vezérmotívuma révén, ledöntött szobor, sirató nő, halott nő, felbukó ló s egy zongora billentyűire indulatos akkorddal rácsapó kezek fortisszimójával. 1942-ből való a döbbenetes erejű *Sirató;* a merész rövidülésben ábrázolt koporsóról nem tudni, gyermeket rejt-e vagy felnőttet, a koporsóra rázuhanó, gyászruhás nőről sem lehet látni, öreg-e, fiatal-e, *csak a gyászt érzékeljük*, a néma avagy hangosan jajveszékelő fájdalmat, mely ellen a gyászoló egész testével tiltakozik. Ellenben *Csend* a címe az 1944—45 között keletkezett, összefoglaló igényű temperaképnek, melyen az utca elesettjei, elhullottjai között megáll egy tanácstalan ló.

A háború után Kohán György a maga részére is szebb jövőt remélt; aligha hitte volna, hogy első budapesti kiállítása után (1948-ban a Képzőművészek Szabad Szakszervezetében) nem sokkal még a képzőművészek szövetségéből is kizárják, állítólagos „paraszt messianizmus"-áért... és tizenegy évbe telik, amíg kiállíthat a fővárosban újra!

Ma már szinte elképzelhetetlen nyomorban dolgozott tovább, a szó szoros értelmében éhezve. De „nem a napokon át visszatérő krumplipaprikás, a lyukas cipő, az ugyan mindig tiszta, de gyakran foszló ing volt a legkeserűbb gond — mondta el utóbb sírbeszédében *Dömötör* János múzeumigazgató —, hanem annak a tudata, hogy az emberekhez, a széles tömegekhez szóló művészetedre nem tart igényt a közösség, a társadalom". És milyen nehezen pirkadt... *„Milyen nagy szó volt, hogy féllegálisan 1956-ban kiállítást rendezhetett a* (hódmezővásárhelyi) *Petőfi Művelődési Házban. Nehezen érthető, de még afölött is viták voltak, hogy a Vásárhelyi Őszi Tárlatra meghívható-e vagy sem?"* — emlékezik egy későbbi írásában Dömötör János.

EZEKBEN A NEHÉZ években teljesedett ki Kohán festészete. Az éjszaka súlyossága telepszik rá *Éjszaka Gyulán* című temperaképére (1951). Áthatolhatatlan szomorúságú, szfinx-szerűen rejtélyes női arcokat rajzol (szép példa rá 1956-os *Asszonyfej*-e). Népművészeti ihletést foszt meg ekkoriban ismét kötelezőnek vélt idillizmustól, s hoz létre általánosabb érvényű, vagyis stilizált és szerkezetes műveket (*Fogadalom*, 1948, *Lány*, 1955). Konstruktivizmusát nemcsak párizsi emlékei táplálják, hanem az alföldi éles fény, kemény árnyék.

Amikor kezd jobbra fordulni sorsa, színesebbé, mozaikkockákból szerkesztetté lesz műveinek egész sora (*Termés*, 1959, *Napraforgók kagylóval*, 1959, *Dél*, 1961), régi vágya azonban, hogy monumentális méretben fejezhesse ki magát, tehát freskó- vagy mozaikfalon, nem teljesül. Festi hát tovább vagy rajzolja robbanó erejű napkorongjait, drámai tájait, őserejű bivalyait (*Bivalyos szekér napkoronggal*, 1962, *Pásztor*, 1963), s hogy remekművek vannak köztük, azt a Nemzeti Galériában 1965-ben megrendezett kiállításán érzékelte először mind a szakma, mind a közönség. A *Lófékező* balladás ereje, a *Ház előtt beszélgetők* keleti nyugalma, a megrendítő *Beethoven*-arc, és a többi, a közel kétszáz, addig ismeretlen mű tette Kohán György művészi rangját vitathatatlanná.

Már nem sok ideje volt hátra, pedig most már műtermet, is, Kossuth-díjat is kapott. Utolsó műve egy viszonylag kis méretű *Tanya*, sistereg rajta szinte a fehérre meszelt fal. Viharsarki indulatokat hozott a festő a magyar művészetbe, mély tudású összefoglalója lehetett a letűnő népéletnek. 1966. december 16-án halt meg; teljes hagyatékát Gyula városának ajándékozta.

Ember Mária

Magyar Nemzet
1985. II. 22.

teszet között, azoknak a Móra Kiadó szerkesztőjeként is ismert *Ágai* Ágnes lírai képességeit nem kell bemutatni. Gyerekverseinek szinte minden darabjával kifejezett érzékenységről és egyéni látásmódról tett tanúbizonyságot. Ez az általános érzékenység váratlan kicsinyítő és fölnagyító ötletesség, a részletek és a finomságok iránti fogékonyság meg a mellékességeket is fölfedező képzeletgazdagság a *Minden lehetséges* című első kötetében alaptulajdonsága marad.

Ha erősebb volna az állampolgári felelősségtudása, élesebb a kritikai szemvillanása, vagy ösztönös benső készтetése volna arra, hogy kisebb vagy nagyobb közösség nevében szóljon, vélhetnénk politikus költőnek. Így azonban, ahogy szép nyugodtan — olykor lazán, hosszú lére eresztve — előadja megszívlelendő észrevételeit arról, miként találkozott korszakunk neki feltűnő, őt érintő jelenségeivel, úgy találjuk: inkább valami set. Habár a mögötte álló szerény, de határozott személyiséget, mint igényesen gondolkodó főt és életelveihez következetesen ragaszkodó asszonyt, változatlanul tisztelhetjük. Ha nem kísértené meg sokszor őt is a költészet intenzitására káros viszonylagosságérzés szelleme, nagyobb számban adhatna közre hatásosabb, átütőbb — s ezért emlékezetesebb — műveket.

Olyanokat, mint amilyen itt a *Rekviem az esőben* félelmetes látomása a kopasz asszonyokról, a *Tiltakozás* engesztelhetetlen keménysége, az *Adj mákonyt* lázadó indulata, a *Tanács* szerelmes, vad szenvedélyessége, a *Köhögés* gyermek- és világféltő aggódása vagy a *Hiába* döbbenetesen egyszerű igazságkimondása és a *Családi krónika* történelmi torzulású iróniája.

A kötet költőjéről mindenesetre többeknek támadhat az a véleményük, hogy ilyen emberrel jó volna néhány tartalmas órán át bármiről elbeszélgetni. *(Szépirodalmi)*

Iszlai Zoltán

A bolgár irodalom panorámája

Pantelej Zarev művének magyar kivonata

1393-ban a bolgár nép török iga alá került. A bolgár irodalmi iskola a IX. században alakul meg. A IX—X. század folyamán gazdag hagyományt teremtő iskolák jönnek létre Preszlavban és Ohridban.

Az irodalomban csínján kell bánni a számokkal. Mégsem tudom megállni, hogy közre ne adjam a magam készítette adatsort: P. Zarev könyvében tizennégy íróról rajzol önálló portrét; közülük mindössze kettő érte meg hetvenedik életévét, egyetlenegy az ötvenediket, három a negyvenediket, négy viszont még harmincéves sem volt, amikor meghalt. Mondani sem kell, csaknem kivétel nélkül nem természetes halállal. H. Botev életét török golyó oltotta ki, Z. Sztojanov orgyilkosság áldozata lett (üvegszilánkkal teli pohár sört itattak meg vele), A. Konsztantinovot egy elvakult „pártharcos" paraszt művészi igazság fölismerése és kifejezése, hanem tettekben is testet öltő vállalása. Úgy látszik, a Balkán-hegység tájékán csakis az válhatott igazi íróvá, aki nem tudta beérni a tollal. Az irodalom itt csupán eszköz volt, de nemes eszköz; a fölszabadulás, a társadalmi és egyéni szabadság kivívásának az eszköze. S azután a fölemelkedésé, az önmegismerésé.

Elgondolkoztató P. Zarev eszmefuttatása a bolgár nemzeti karakterről. Ő a földközeliségben látja a lényeget: az írók évszázadokon át el sem tudták képzelni, hogy másként szólaljanak meg, mint a „földhözragadt panaszok nyelvén". Ez ugyan roppant erőt adott nékik, de körül is határolta pillantásuk ívét. Jószerivel csak az utóbbi évszázadban adódott módjuk rá, hogy tekintetüket távolibb tájakra

Kisformátumú monumentalitás

Kohán György emlékkiállítása a Bartók '32 Galériában

DIEGO RIVERA 1934-ben az Egyesült Államokban egy falképet festett a kapitalizmus és a szocializmus határán élő emberről. Ezt a művet ott, a Rockefeller Centerben később lerombolták, mert a műegyüttesen Lenin alakja is szerepelt. Lenin és Marx azon a falképen is feltűnik, melyet Rivera a szülőhazájában, a királyi palotából átalakított mexikóvárosi Palacio Nationalban készített el a munkások forradalmáról. Ez a falkép, és a mexikói monumentalista festők, Orozco, Siqueiros és a többiek munkái külön lapot töltenek be a művészet egyetemes történetében.

Miért hogy nem beszélhetünk hasonló magyar iskoláról? Pedig sok, szinte minden körülmény adva volt. Még stilárisan is igen sok a hasonlóság egy Rivera és mondjuk egy Kohán György művészete között. Hasonlóak a dekorativitás és a szimbolizáció eszközei, hasonló a nemzeti sajátságok megteremtésének igénye is, és hasonló a kora reneszánsz áhítatos mesterségbeli megszállottságának tisztelése és követése. Kohán torzó életműve mégsem példa semmire az egyetemes művészetben, hacsak a „bús magyar sorsra" nem.

Kohán György alföldi születésű, rövid életének (1910—1967) túlnyomó részét e sík tájékon élte le, itt tanulta meg a formák lezárt, ökonomikus kezelését, a tömondatos fogalmazást.

A SZOKÁSOS MŰVÉSZPÁLYÁT járta be egyébként Kohán György, iskolázottsága a pesti főiskoláról, egy jellegtelen mestertől való, megnézte Itáliát, Párizst, hogy aztán kiállítóművészként munkálkodjon festészetének stílusán, míg aztán negyven éves korára, valóban jó műveket festve, várja, hogy valódi lehetőségeket kapjon hittel vallott társadalmától.

Kissé kubisztikus, kissé expresszív, finom, tört színekkel operáló viasztemperák helyett ekkorra már egyértelmű, összefogott, zárt formálású olajképeket fest, mint az ijesztően öntelt, és ugyanakkor sajnálnivalóan elgyötört hatalmas ideálportrén, a *Parasztasszony* című táblaképen.

Ez a munkája, aztán a kissé későbbi, megkeseredett *Lelőtt varjú*, az emblematikus egyszerűségű *Pásztor*, és a reménytelenséget panaszoló *Napnyugta* is látható azon a tisztességesen megrendezett emlékkiállításon, mely vasárnapig még megtekinthető Budapesten, a Bartók '32 Galériában. A válogatott anyagot felvonultató tárlaton nem csak a művekről, a művészsorsokról is érdemes elgondolkodnunk.

(bán)

Magyar Nemzet
1985. 1. 8.

Kanadai rövidfilm

16.45 **A világ nagy városai** (Ism.)
Francia dokumentumfilm-sorozat
Leningrád

17.35 **Rohan az idő... (Ism.)**
Kedvelt dallamok
IV. rész

18.00 **Képújság**

18.10 **Az egészséges gyermekekért**
Gyermekortopédia mindenkinek
A pécsi körzeti stúdió műsora

18.50 **Mini-Stúdió '85**

18.10 **Hüvelyk Matyi**
Szovjet rajzfilm (Ism.)

18.30 **Képújság**

18.35 **Kerek világ**
Gyermekműsor

18.45 **Játék a GYIK-műhelyben**

19.10 **Opera-gálaest a Margitszigeten**
I. rész (Ism.)

20.00 **A mozi Oroszországban**
Dokumentumfilm FF. (Ism.)

21.00 **Tv-híradó 2.**

21.20 **Autó-motorsport**

21.40 **Negatív lenyomat FF.**
Dokumentumfilm és stúdióbeszélgetés

23.00 **Képújság**

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítását nyitották meg a hatvani galériában. A tárlaton ötven festmény és grafika látható.

Népszabadság, 1985. VI. 6.

Kohán György

KOHÁN-EMLÉKKIÁLLÍTÁS nyílt meg tegnap Gyulán. A Kohán-képtárban az állandó kiállítást kiegészítve új időszaki tárlattal emlékeznek meg az 1966-ban elhunyt Kossuth-díjas, gyulai festő születésének 75. évfordulójáról.

Népszabadság, 1985. 11. 23

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész születésének 75. évfordulójára készül Gyulán a róla elnevezett múzeum. Február 22-én emlékestet rendeznek az 1966-ban elhunyt kiváló festő tiszteletére, és kiállítást nyitnak meg alkotásaiból.

Népszabadság, 1985. II. 7

Kohán György, bestő

KOHÁN GYÖRGY:
NAPSUGARAS KAZAL

A képen minden elem, motívum a mozgásból teremtődik. Minden jelenségnek mozgási energiája van, olyan tulajdonságokkal, cselekvési mozzanattal, mozgási igénnyel és egyensúlyozó erővel, ami meghatározza a kép mondanivalóját, s mindenkor adja a kép zárt világát.

Ebben a képben is megvan a felbontott súlynak teljesen szabad értelmezése és talán játéka is. Élő ellentétpár: földi – kozmikus, örök – múló, véges – végtelen, emberi – természeti.

A formák organikus helyzete, szintétikus jellege az összefüggés logikáját sugározza.

A kép szerkezete és kompozíciója nemcsak a térbeli elemek egymásra utaltságán, egyensúlyán, hanem a különféle időbeli momentumoknak egyidejűségén alapul.

Az idő a jelenségek súlyértékeiben, gravitációs törekvésekben, valamennyi elemnek egymáshoz való vonzódásában, taszításában és egymás feltételezésében válik láthatóvá, átélhetővé.

A bemutatott képen a különböző jelenségek egymással egyensúlyban állnak; organikusan, szervesen, – ettől lesz a lezártság végérvényesség, örökkévalóság.

A kép megkettőződött ritmusa, a színek kontraszos építkezése és ereje, az élmény, az ecsetkezelés szenvedélyessége, merész lendületessége, mindmind a sajátos atmoszféra megtestesítői.

Érzelmi, gondolati mondanivalója az Alföld világából nő ki – a hétköznapi élet, a szegények, a kétkeziek, a tanyai és a falusi motívum feldolgozása –, de vallomás, állásfoglalás, ítélet, együttérzés, azonosulás is.

Mladonyiczky Béla

09

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kohán György, Kossuth-díjas

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

- festő-grafikusművész

1982 JUL

1021

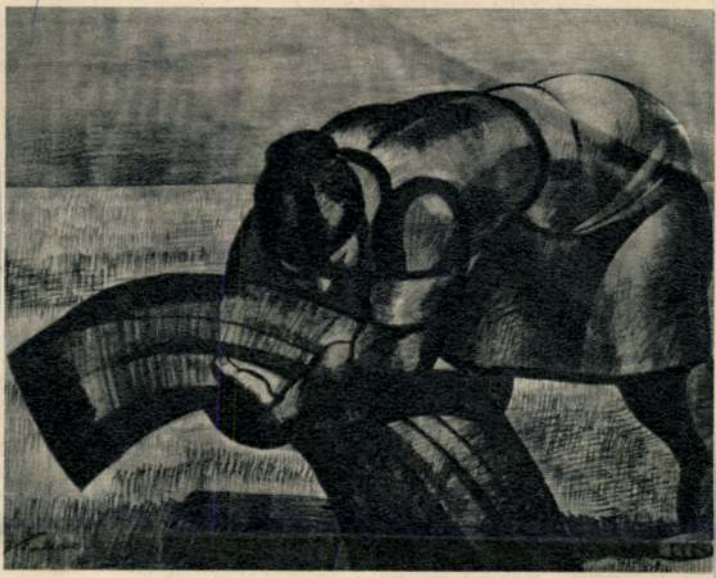

Kohán György (1910—1966) grafikája

Sapszon Ferenc érdemes művész, karnagy (Moldvay József felv.)

Sapszon Ferenc, érdemes művész, negyedszázada „él együtt" a *Magyar Rádió és a*

nünk. Rendszeresen megszólaltatunk operát, oratóriumot, barokk-muzsikát, kortárs zenét, tömegdalt, musicalt, operettet, népzenét — és így tovább. Gyakori, hogy a váltás ez az évszázadról évszázadra „ugrálás" órákon belül, reggeltől estig zajlik le. S hogy még egy lényegeset el ne felejtsünk: mindennapi munkánk egyik fontos része az *új magyar zeneművek bemutatása*, felkarolása.

— *Az énekkar legfőbb „élettere" a rádióstúdió. Mit jelent a kórus számára a nyilvános szereplés?*

— Hivatásunknál fogva, zömében csakugyan a *mikrofonnak énekelünk*. Egy-egy közönség előtti fellépés mind a tagok, mind a karnagy számára valósággal oxigén-belélegzést jelent. A fogadtatás mindenkor azonnal jelzi: s

KOHÁN GYÖRGY 6

Nem úgy a munkásság élcsapata, amely *már ekkor ismerte és szerette* Kohán művészetét. Az országos elismerés azonban még a felszabadulást követőleg is másfél évtizedig váratott magára, s a festő már alig élvezhette azt. Ezerkilencszázhatvanhatban, nem sokkal a Kossuth-díj elnyerése után, ragadta el a halál.

Kristó Nagy István

Magyar Hirlap 1980/2/22/6

Kristó Nagy István: A szuggesztiv látom

sok festője

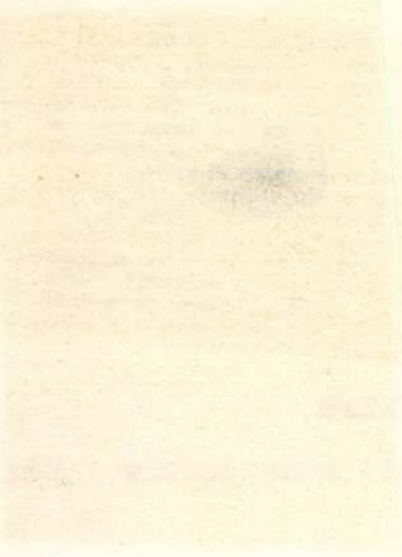

KOVÁCS GYÖRGY

Magyar Hirlap 1980/2

Kristó Nagy István

sok festője

a gémeskutakat, az edényeket...

Ez az egyszerre forradalmi és elmélyült, egyszerre modern, konstruktív, avantgarde és konzervatív festészet sokakat megragadott — de vásárlói alig akadtak, s az öntudatos, minden tekintetben nagyratörő és nagyra érdemes festő óriás freskók *helyett* papírra (nemegyszer újságpapírra) festett képeken volt kénytelen megörökíteni szuggesztív látomásait, mert a feszítő erők kifejezésének kényszeréből nem szabadulhatott, ugyanakkor a szó legszorosabb értelmében éhezett, ami megintcsak füstölgő haragját izzította — de ebből sosem lett látványos lázadozás, vagy hangoskodás, hanem mindig *tudatosan konstruált, s mégis barbár erejű* kép, amelytől riadtan hőkölt vissza a vásárhelyi nagyparaszt vagy a kispolgár.

KOHÁN GYÖRGY

hideg, hanem mindig humánus töltésű — *monumentalitásával* fogta egybe.

A harmincas évek közepén föllelt vásárhelyi környezetben mindebből hallatlan erejű népi festészet lett, amely egyszerre fedezte fel a fizikai munka fenségét, az alföldi tájak végtelenségét, vagy akár a nehéz paraszti munka létesítményeit; a házakat,

Magyar Hirlap 1980/2/22/6

Kristó Nagy István: A szuggesztiv látomás

ok festője

KOHÁN GYÖRGY 1

A hódmezővásárhelyi művészek 1904-től művésztelepet létesítettek egy hajdani kaszárnya épületében, s a vásárhelyi kerámia évszázados hagyományainak továbbfejlesztése érdekében majolikagyárat is alapítottak. Az értékes kezdeményezést azonban tönkretette a világháború, majd az ezt követő nyomor, értve most a korábban mecénásnak számító értelmiségiek, meg a jobb módú gazdák nyomorát is. A művészek szétszóródtak, s Vásárhelyen a harmincas években már csak egy-két alkotó próbálta meg továbbvinni *Tornyai János* és társai kezdeményezését. Közülük is kiemelkedett az a *Kohán György*, aki most lenne hetvenéves.

Magyar Hirlap 1980,

Kristó Nagy István: A szuggesztiv látomá

sok festője

KOHÁN GYÖRGY 2

Kohán György Párizsból tért haza, s bár kijárta a kubizmus, sőt a szürrealizmus iskoláit, mégis rögtön otthon érezte magát az alföldi parasztvárosban. A gyulai kovács fia maga is megismerte a kemény fizikai munkát, és most izzó szociális szándéktól fűtve formálta a maga monumentális *képépítményeit*: a lázadását, sőt a forradalomét, s bennük sohasem valamiféle utat kereső formátlanság, anarchia nyilvánult meg, hanem már ekkor az új *rendnek* a hite.

Magyar Hirlap 1980/2/22/6

Kristó Nagy István: A szuggesztiv látomá

sok festője

KOHÁN GYÖRGY

Konstruktív festészet volt ez, amely élt a kubizmus formai *analizisével*, az expresszionizmus *szenvedélyes* harsányságával, a szimultaneizmus *tér- és idő kezelésével*, a szürrealizmus *lélektani* vívmányaival, a szocialista fotóművészet *montázstechnikájával*, s mindezt a munkástömegek erejét s jövőjét érzékeltető szocialista festészet — sohasem

Magyar Hirlap 1980/2/22/6

Kristó Nagy István: A szuggesztiv látomás festője

Kohán György Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Nagyon sok képzőművész él itt békéscsabán, illetve Békés megyében is, és elég sok kiállítást is rendeznek. Tavaly beszélgettem néhány képzőművésszel, akik arról panaszkodtak, hogy tulajdonképpen idecsábitották őket a megyébe azzal, hogy itt funkciójuk lenne, dolguk lenne, városkép alakitásában is, és ehhelyett inkább otthon rajzolgatnak, festegetnek, tehát nem hagyon használják ki őket. Illés György ezt firtatja, ezt kérdezi Csepelinyiné Fekete Máriától, hogy hogy is van ez?

1981. júl. 14. Petőfi 10.45 [Vége].
Láttuk, hallottuk...

- És azért épp Békéscsabán, mert Békéscsabán él békés megye művészeinek kétharmada, ha jól számolom, 18 festő, szobrász, grafikus, iparművész. Vajon a város tud-e munkát, feladatot biztositani ennyi művésznek?

- A városi tanács egymagában nem tudja biztositani a művészek teljes foglalkoztatását. Azt hiszem, hogy ez nem is várható. Igen nagy szükség lenne arra, hogy a művészetpolitika központi irányitói, a vásárlásokat, megbizásokat lebonyolitó központi szervek fokozottan figyeljenek arra, hogy a vidéken élő művészek is kapjanak munkát, megbizást.

- Lehetőséget,

- Lehetőséget igen, erről is fogok azonnal beszélni. A megye és a város közigazgatási határain tul is. Mi munkát, megbizásokat adunk az itt élő művészeknek, legalábbis képviseljük érdekeiket, ezeken a munka elosztó bizottsági üléseken, ösztöndijjal, vásárlásokkal támogatjuk őket, anyagi lehetőségeinktől függően.

- Tegnap, gyulai adásunkban bemutattuk a Kohán Muzeumot, a Kohán hagyatékot. Ugy tudom, a megye művészei a Kohán Györgyről elnevezett műhelyben tömörültek. Mi erről a műhelyről a véleménye dr. Becse józsefnek, tanácselnökhelyettesnek?

- A művészek létszámának szaporodásával szerettük volna elérni azt, hogy egy közösséget hozzunk létre a művészek számára. Szerencsére találtunk olyan embert, olyan embereket, akik hajlandók voltak megszervezni saját magukat, akik hajlandók voltak egy elvet kidolgozni, és eköré az elv köré, mint művészeti törekvés körp tömörülni, ez a Kohán műhely.

- Hogyan funkcionál a műhely?

- A Kohán-műhely kezdetben igen jól dolgozott, azonban nem volt kielégitően lehatárolva a szervezeti működési szabályzat, nem alakult ki olyan egység, mint ami szükséges lett volna. Igy nem érte el azt a célt, amelyet eredetileg elébe tüztünk, illetve, amelyet a művészek eredetileg meg akartak valósitani. Most ujjászületőben van a műhely, és ugy gondoljuk, hogy kicsit határozottabb szabályozással, körülirással, a jövőben sikeres, eredményes munkát végeznek, a megye művészeti életének fellendülése érdekében.

- Sőt! Kiegészithetném azzal, hogy uj szelek fujdogálnak Békéscsabán, beszélhetünk a békéscsabai kisérletről is. Mi ez tulajdonképpen?

- Hát nevezzük békéssabai kísérletnek, ahogy az előbbiekben is szó volt róla, azon gondolkodunk, hogy hogyan tudjuk a művészeket bevonni a városépités, az esztétikus városkép kialakitásának feladatkörébe. Nemcsak ugy, hogy egyedi munkákra megbizásokat adunk, hanem egy városrész, egy együttes, egy tér kialakitásában. Nagyon a kezdeteknél tartunk, ez az igazság.

- Konkrét példák is vannak?

- Vannak azért már konkrét példái, a Lencsési lakótelepen, felépült uj 18 tantermes iskola szindinamikáját, képzőművész tervezte. Folyamatban van egy művész által tervezett játszótér kivitelezése, és a város vezetése éppen a közelmult ban döntöttarról, hogy két nagyon fontos tervezői munkát ugy fog kiadni tervező vállalatoknak, hogy a tervezői csoportba képzőművészek meghivását is kéri.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 640-726

Kohán György,

1980 SEP 7

SOMOGYI NÉPLAP

Kossuth-díjas festőművész

tavaszi rugy nyiladozik
s pihenő szél muzsikál.

1021

Kohán György: Gyümölcsszedő asszonyok (1960)

közben. 11.10: [illegible]
Nagy siker volt! 18.03: Ada
nő: Csak titokban. 18.15:
volt, hol nem volt...
Hallgatóink figyelmébe!
Hírek. 18.40: Útközben.
Anyegin. 19.37: Hallgassuni
rát! 21.12: Színes népi mu
22.00: Hírek. 22.10: Sport
22.20: Jelena Obrazcova da
23.32: Haydn: B-dúr szim
24.00: Hírek. 0.10: Szőllősy
rás: Rézfúvószene. 0.25:
nusz. 0.39: Vízjelzőszolgála

PETŐFI RÁDIÓ

6.58: Hallgatóink figyeli
7.00: A római katolikus e
élórája. 7.30: André Luy
nál. 7.54: Torna. 8.00:
8.05: Mit hallunk? 8.30:
pácsi levelesládája. 9.00: Nép
-ű operettdalok. 9.30: Világva-
sárnap. 10.30: Hírek. 10.33: A
Magyar Rádió Karinthy színpa-
ja. 11.29: Láthatatlan múzeum.
1.38: Jó ebédhez szól a nóta.
2.55: Röbi, Töbi és Töfröcsö.
3.45: Időjárás- és vízállásjelen-
és. 14.00: Reklámparádé. 14.05:
íres előadók albuma. 14.30:
irek. 14.33: Táskarádió. 15.30:
zent-e a tehén? 16.00: Offen-
ach operettdalaiból 16.30: Hí-
ek. 16.33: Útközben. 16.35: Nép-
alok az Alföldről. 16.55: Rek-
ám. 17.00: Slágerek mindenki-
ek. 17.55: Mit üzen a Rádió?
.30: Hírek. 18.33: A könnyűze-
e nagy gitáros egyéniségei.
.10: A vasárnap sportja. 19.33:
ótakedvelőknek. 20.20: A vi-
gifra gyöngyszemei. 20.30: Hí-
ek. 20.33: Sporthírek. 20.36: Út-

3. MUSOR

9.00: Katedra. 9.30: Zenekari muzsika. 10.30: Rádiólexikon. 11.04: Mendelssohn és Csajkovszkij kórusok. 11.43: Verdi: A végzet hatalma. Opera. 14.43. szimfonikus zene. 16.05: Láttuk, hallottuk. 16.30: Harminc perc beat. 17.00: A hét zeneműve. 17.32: Nicanor Zabaleta hárfaestje. 19.05: Katedra: 19.35: Hangfelvételek felsőfokon. 20.53: Operarészletek. 21.43: Daniel Barenboim Beethoven felvételeiből.

PÉCSI RÁDIÓ

17.00: Hírek. 17.05: Bemutatjuk a Pécsi Nemzeti Színház új művészeit. 18.00: Dél-dunántúli híradó. 18.15: A tegnap slágerei. 18.30: Szerb—horvát nyelvű műsor. 19.00: Német nyelvű műsor.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 SEP - 3

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kohán György

1021

KOHÁN GYÖRGY: GYÜMÖLCSSZEDŐK

repaszedés, me
súzos rossz lábak
ett, matatott a s
ikrén gyöngyök
ek sarkát nyomk
ehajolt, megigazí
ondolt, hogy neki
abb embere. Más
alami a háznál,
es, hogy néhány
gész biztos megint
gy méltóságos.

Suhantott levest fozott, odalökte az asz-
al közepére. Tányér nélkül, a kormos
dényből kanalazták az ételt. Még kettőt
nyeltek, az asszony csendesen megkér-
ezte.

— Na, hoztál répát?

Az ember nem válaszolt, csak letette a
analat. Nézett szomorúan a semmibe.
z asszony halkan, de már sisteregve
lytatta.

— Minek él az olyan ember, aki nem
rődik a családjával...

Az ember hallgatott, mintha nem is
zzá beszéltek volna. Eszébe jutott a ci-
retta, de úgy érezte, képtelen bele-
úlni a nadrágzsebbe. A lába hasigató-
tt, sajgott minden porcikája.

Csendje felbosszantotta az asszonyt.

— Agyon kéne ütni az ilyen embert,
i annyi fáradságot sem vesz, hogy ha-
hozza, ami nem kerül pénzbe.

Megreccsent a szék az ember alatt. Ami-
l tudta az asszony, hogy amit mondott,
nak kezdődik a hatása. Elszántan
ondta tovább.

— A szomszéd tegnap is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR - 4

SOMOGYI NÉPLAP

Kohán György festőművész

Majd gázt ad az Oldsmobile-nak.

1021

ni kutatások eredményei adták az anya szájába a mindenre körültekintő szavakat:

cai világítás fux-ertek... vel ezek a feltételek az

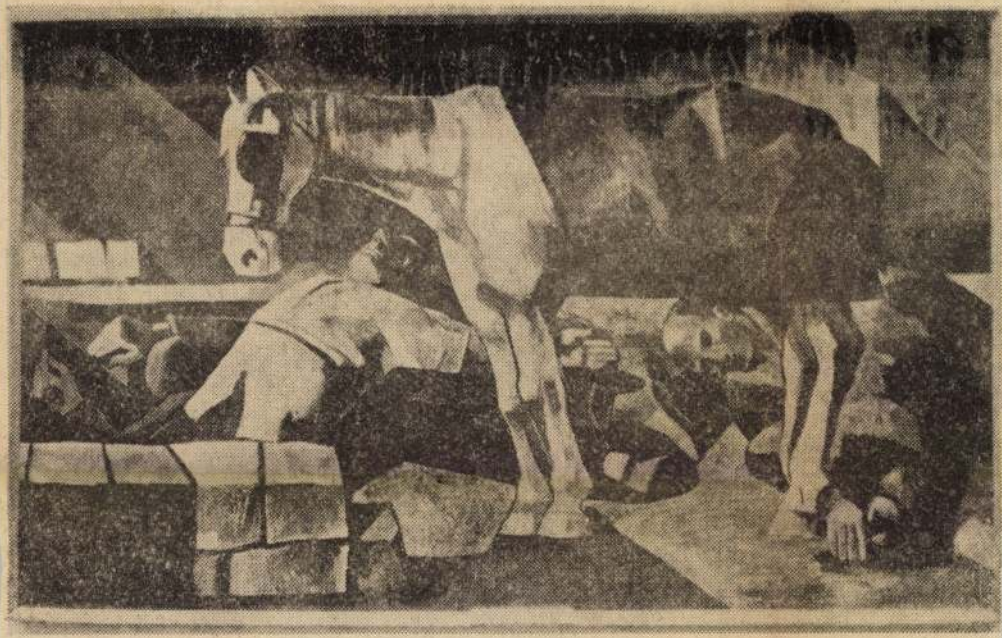

Csend. Kohán György festménye (1944.)

székházában.
nyi D. u. 2.)

a b c d e f g h

eredmények

—Kaposfő 2:1, Kaposmé-
odrog 8:0, Juta—Kapos-
5:0, Somogygeszti—
3:3, Magyaratád—So-
szil 3:0, Kaposszerdahely
zár 2:1, Zselicszentpál—
nfa 4:2, Látrány—So-
babod 1:2, Balatonszár-
Kötcse 4:0, Ságvár—Ná-
1:0.

általános
techniku

Jelentkezési feltételek:

1. a szakiránynak megfelelő szakközépiskolai érettségi bizonyítvány és kétéves szakmai gyakorlat;
2. érettségi bizonyítvány, a szakiránynak megfelelő szakmunkás-bizonyítvány, de ebben az esetben szakmai különbözeti érettségi vizsgát kell tenni a technikusminősítő vizsgán való részvételhez.

A felkészülés történhet egyénileg, konzultációs és tanfolyamos formában.

Jelentkezési határidő: 1979. március 31.

Részletes tájékoztatást és jelentkezési lapokat az iskola titkárságán lehet kapni: Pécs, Székesfehérvár u. 4., és Pécs, Rókus u. 2. sz. alatt.

Levélcím:

Vegyipari Gépészeti Szakközépiskola,
Pécs, Pf. 61. 7601.

Kohán György festőművész

37 Kohán György: Bivalyos szekér, napkoronggal, olaj, vászon, 125x170 cm 1962 (fotó Egető)

Művészet, 1978. dec. 28. old.

Kohán György, festő

Kohán-képtár Gyulán

Kohán György (1910—1966) nem sokkal a halála előtt szülővárosára hagyta életművének a birtokában levő darabjait; ez körülbelül *600 festmény* és *2000 grafika.* Azóta *Gyula* 1889-ben épített és most felújított régi művelődési házában megnyílt a Kohán műveit bemutató

képtár (egyszersmind Békés megyének legelső állandó képzőművészeti múzeuma).

A kiállításon nem megszületésük időrendjében, hanem sajátosságaik szerint csoportosítva láthatjuk Ko-

Az olajfestmények közül az alföldi tájakat ábrázoló képekből a leggazdagabb a válogatás: a robbanni készülő *Napkorong kazal*, az aranysárga napzuhatagos *Csorda alkonyatkor*, a lendületes, heves ecsetkezelésű *Piros kémény*, az egy életforma zártságáról és tisztaságáról beszélő *Ház tövéből*, a jelképes *Fehér ház II.* és az összefoglaló igényű *Föld és kozmosz* pontosan mutatják Kohán határozott vonalú művészarcát.

Az alakos képek közül különös figyelmet érdemel a művész édes-

1594

XXXV/50

is végigvonul. ...
olna elemezni, hogy
ıstja és Goethéé mi-
lönbözik egymástól,
nost a mai kép ki-
át próbáljuk fel-
íteni, s ebből a
rtból az mellékes
Érdekesebb szá-
az *irodalmi* feldol

(íme mennyiféle s a hasz-
nálattól közhellyé vált ki-
fejezés van rá!) — ez a
mai használat szerinti *hu-
manizmus* szóba foglalható
tartalom Goethe tollából
kapta a legszebb kifejezését.

Ez a másokkal együttér

csarakat csapol le, hogy
*milliók otthonhoz és meg-
élhetéshez jussanak*, s le-
vonja végső bölcsességül,
hogy *„Szabadság, élet nem
jár, csak azoknak / kiknek
naponta kell kivívniuk"*.

nannak jelszaz jestmenget és ugote
van grafikáját. A nagyterembe
legelébb a viasztempera művek tün-
nek a látogató szemébe: a régebbi-
ek közül a leíró jellegű, plasztikus
Asztalnál és a *Nyitott ajtó*, aztán az
1960-as évek elejéről való, szigorúan
mértanias *Pávás asszony* és *A gyü-
möles bemutatása*, majd a szűksza-
vúan tömör, szinte időtlen *Pásztor*
és a művésztől is a főművek közé
sorolt, megrendítő *Halott* és *Sirató*.

anyjára emlékező *Szekrény előtt* és
két *Beethoven-portré*. Csendéletből
viszonylag kevés akad: az egyik
legszebb a képünkön is látható
Csendélet vasalóval. Kohán jelleg-
zetes, hatalmas méretű alkotásai
közül kettő, az *Anya (Menekülő)* és
a *Lófékező* szerepel a kiállításon.

A grafikai folyosón stilizált, szi-
nes *temperavázlatok* és egy sereg
fekete-fehér *kréta-*, *grafit-*, *ceruza-*
és *tusrajz* kapott helyet.

Ibos Éva

1966 DEC 17

Magyar Plakát '66

1021

Kiállítás a Műcsarnokban

Már előljáróban megállapíthatjuk, hogy a cím csak annyiban fedi a kiállítást — s a katalógus bevezetőjében *Aradi* Nóra ünnepli a kiállítás újszerűségét, mint a reklámgrafika több válfajának bemutatását —, amennyiben *mennyiségi (számbeli és méretbeli) túlsúlyával jelentkezik a plakát.* Őszintén szólva, nem is tartjuk szerencsésnek ezt a házasítást, a néhány négyzetcentiméteres borcímke és a négyíves plakát között, mert az utóbbi úgyszólván felfalja a látszólag önállóra rendezett apróbb grafikát. A rendezésben csaknem olyan vad ötletnek tűnik az első terem dzsungele — egymást elmetsző, csillag alakban állított paravánok —, mint nem egy plakát belső zűrzavara. Mert ugyebár a reklámgrafika elsőrendű feladata, hogy valamit nyomatékosan figyelmembe ajánljon, tehát gyorsan és azonnal felfogjam, mit kínál, sőt, sürget. Nos, ez jelenlegi reklámgrafikánk többségében elmellőzhető minőségnek tűnik, s erre rögtön jó példa a kiállítás több színnel sokszorozott P-betűje, közepén egy fekete szemmel és talpán *csak egészen közelről* olvasható szöveggel. Arról már nem is illik szólni, hogy hol és kinél láttuk első előfordulásában (Lenica, Hundertwasser?) az eredetinek tűnő ötletet.

A három terembe zsúfolt anyag alig áttekinthető és a katalógus is csak a művésznevek ábécéjét prezentálja, az illusztrációnak szánt »érdekes«, de teljesen értelmetlen nyomatok között. Ezért most az látszik helyesnek, hogy a felvetődő kérdések közül próbáljunk egyet — mindenkori aktualitásának megfelelően — kiemelni, körüljárni, megítélni. A reklámgrafika számára bizonyára fontos és sokat ígérő *a gazdasági irányítás új módszere*, de számunkra fontos annak létrehozója, mozgatója, *a szocializmus*, hazán belül és kívül. Egy nemzet jóléte és morális színvonala emelésének többféle lehetősége létezhet, mi most csak azt vizsgáljuk, amihez a grafika, mint propagandaeszköz kapcsolódhat. Ez egyrészt a *termelés*, másrészt a *kulturális nevelőmunka*, inkluzíve *erkölcs*. Úgy véljük, ha valaki ma például Vietnamért emel szót, úgy morálisan cselekszik és erre hív fel. A kiállítás politikai plakátjainak többsége szép — nagy méretekben éppen ezt kiáltja, de jó része még nem került az utcára. (Érdemes volna azt is összevetni, hogy mi kerülhet a széles publikum elé kinyomatva és mi nem, s főleg, hogy mi, miért.) De hát a kiállítás felvetette számtalan kérdésre választ keresni és adni könyvterjedelmet igényelne.

Az első terembe lépve *Filo* fekete bombás, kis méretben már az utcán szerepelt, itt felnagyított plakátját látjuk — elmetszve egy rá merőlegesen állított paneltől. Mi ebben az elhelyezésben a jó? Mellette *Tamássi* Zoltán remek ötletből fakadt *Szikrából pattan a láng* című plakátja, amelyen a piros 1917 számból láng csap fel, és a láng feldob egy bombaformájú fehér sziluettet, rajta ötágú vörös csillag. Mármost, Lenin bizonyára nem így képzelte, hiszen a szikrából az egész világot átfogó eszmének kell fellobbanni és az ezzel táplált tudománynak, mint az űrkutatás, a szputnyik. Hogy a fehér bomba milyen jelkép lehet, nem tudtunk rájönni. Telitalálat azonban *Tamássi* másik plakátja, ahol egy alacsonyra helyezett, erősen plasztikus halottsárga fej felett az atom jele lebeg. Kontrasztja szívbemarkoló.

Néhány kevésbé ismert fiatal is feltűnik pompás politikai érzékével és grafikus invenciójával. *Kemény* György aránylag apró fekete szövege: *Feltámadott a tenger* alatt hatalmas vörös hullámok emelkednek ismétlődő ritmusban a képtér felső, tenyérnyi sávjáig, ahol is a legmagasabb hullámcsúcson kis ötágú csillag röppen.

Az *Októberi Forradalom 50. évfordulójára* nem sokan gondoltak, de szerencsére, akik gondoltak, nagyon is figyelemre méltót produkáltak. Tamássi bomba-tévedése korrigálható, Kemény György plakátja is óriási blickfanggal bír, *Zala* Tibor mindkét Lenin-je remek, de különösen a vörös alapon fekete, nagy raszterekben megjelenő félalakos Lenin-figura, három halványsárga, világosan olvasható sorral: *Lenin élt, Lenin él, Lenin élni fog!* Az evidens dolgok lenyűgöző egyszerűsége itt a megragadó. Zárójelben: *ideje volna megbízásokat kiadni vagy pályázatot kiírni az évfordulós plakátokra, hogy legyen idejük a művészeknek érlelni a feladatot.*

Kemény Éva mindkét plakátja: *U. S. Army* és az *Atom* szellemében is, megoldásában is kitűnő. Felvetődik egy újabb kérdés, hogy tudniillik az ifjabb generációnak *Konecsni* György volt a mestere, mégha tanítványa nem is lett volna. S miért van az, hogy a felszabadulás utáni leghatásosabb politikai plakátok készítője egyetlen vitatható jelentőségű véradásra biztató plakáttal szerepel? Ha valakinek, úgy Konecsninek tudnia kell: noblesse oblige.

Kiváló a *SO-KY* (Sós László és a már emlegetett *Kemény* Éva) együttes *Szabad világ* című montázs-munkája, az előtérben szögesdróttal kerített emberek, háttérben a képtér felső ötödében színes »nagyvárosi fények«, cigaretta-, likőrcímkék, sexbombák. Itt is a csattanó ellentét hat a legnagyobb erővel. Egyébként rengeteg a montázs, vagy ilyen szándékú alkotás, és ha valakinek volna idege és türelme, azonosíthatná a részkivágásokat a Vasárnapi Újság 1870 körüli köteteiben megjelent betűformákkal, *Csillag* Anna és egyéb reklámrajzokkal. Egyik jeles művészünk például 80—100 éves betűkből rakott szavakat harmonikára plisszírozott szalagokon egymás alá ragasztva, plasztikus kisplakátot kreált. Nagy ötlet, nem?

A politikai plakát természeténél fogva árulóbb, vagyis jellemzőbb az alkotóra, mint a kereskedelmi, vagy még a kulturális érdekű is. Sem ötletgazdagság, sem mesterségbeli bravúr nem leplezheti az elvi, gondolati tisztázatlanságot. Így lett érthetetlen *Muray* Róbert egyik május elsejét hirdető munkáján a hatágú csillagot formáló összefogott, hat kéz. A betlehemi csillag is *ötágú*, a szocializmus jelképe, a vörös csillag is *ötágú*, az öt világrész összefogását, a nemzetköziséget sem lehet hatágún kifejezni. Hát akkor kié a hatodik kéz?

Sinkó Károly *Május 1.* plakátja terjesztésre érdemes. *Szilvásy* Nándor mindkét nagy plakátja szellemes, csak kivitelezése más-más kézre vall. A nemzeti színű gyárkéményes gyerekrajz stílusban jelennek meg, lehet, hogy láttunk is hasonló eredeti gyerekrajzot? A *NATO gazdasági segély* című plakát már felnőtt gondolkodásra és felnőtt képességekre vall. A csillagos, csíkos amerikai zászló betölti a teljes képteret, s a csillagok egyik sora koponyákból áll.

Végezetül, ha nem is lehet az anyagát és rendeltetését illetően olyan eltérő anyagot (szivargyűrű és atomiszony) sem átfogóan, sem részleteiben ismertetni és értékelni, néhány általános vonása kiemelhető.

Ilyen a nagyon megbízható felkészültség, ami azonban nem jelent egyet a biztonságos rajztudással, inkább anyagok, arányok, eljárások, kaparás, dörzsölés, ragasztás stb. ismeretével és alkalmazásával. *Pecsenka* József például hat fekete variációt készített egyetlen fogalomhoz: *Grafika*. Tagadhatatlanul érdekes, de az érdekesség csak egyetlen komponense még a reklámgrafikának is, ahol ez létkérdés. Ám még sok minden szükséges ahhoz, hogy rám szóljon utcán, könyvből, borosüveg oldaláról stb. *Bór* Vera vagy *Rozs* Endre kisgrafikáiban semmi hangosság nincs, egyszerűen az ízlés és mértéktartás az, ami vonzóvá teszi csomagolás és üdvözlőkártya terveiket. No, természetesen a kézbe vehető, közelről nézhető dolgok megjelenését más törvények szabályozzák, mint azokét, amelyeknek »messze szólóknak« kell lenni, tartalmuknál, megjelenésüknél és méretüknél fogva. *Bognár* Árpád, *Filo* vagy *Tamássi* vietnami plakátjai olyan egyszerűek, hogy bélyegméretben ugyanúgy hatnának, mint négy íven. Persze a plakátnak egyik életeleme a nagy méret, de az igazán jó grafikának, jelesül a reklámgrafikának, kicsiben, nagyban van egy közös tulajdonsága, és ez horribile dictu: a *közérthetőség*. Egy ócskavastelep fotónegatívja, vagy néhány fejtetőre állított betű nem közlésképes. Márpedig, ha nem képes félreérthetetlen célra irányítani a nézőt, nem tölti be szerepét, öncélúságába fullad. A plakát, s általában a reklámgrafika feladata most és mindenkor, hogy hajlandóságra, állásfoglalásra, aktivitásra mozgósítson. Akad a kiállításon ilyen is, nem egy, de sok még a... Legszívesebben Majakovszkijt idézném, amint Lenin elvtárssal beszélget.

Oelmacher Anna

Meghalt Kohán György festőművész

Beteg volt, súlyosan, gyógyíthatatlanul. Most mégis váratlan, megdöbbentő a hír: *Kohán* György festőművész pénteken hajnalban meghalt.

Furcsa ember volt. Komor, töprengő. Néha hetekre eltűnt, senki sem látta, nem tudták, merre jár, csak azt, hogy dolgozik makacsul, kitartóan. A felelősség, a munka megszállottja volt, mindig a legnehezebbet, a legszebbet választotta példás élete során. Művészetére oda kellett figyelni, súlyos szavú képei megrázták az embereket. Becsülte és tisztelte mindenki, aki szerette a művészetet. Nem divatos, »jónevű«, s nem sztár — művész és ember volt mindig.

Ötvenöt éves múlt. 1910. február 22-én született Gyulaváriban. Első mestere József Dezső volt, majd a Képzőművészeti Főiskolán tanult Glatz Oszkártól. Fiatalon, húszéves korában jelentkezett első tárlatával, 1930-ban a Tamás galériában, majd rövid idő múlva — 1931-ben — Párizsba ment tanulmányútra. Hosszú hallgatás után, 1939-ben állított ki ismét a Tamás galériában, majd gyors egymásutánban következnek tárlatai: 1943-ban a Műbarátok rendezésében, 1946-ban Hódmezővásárhelyen, 1948-ban a Képzőművészek Szabad Szakszervezetében. 1959-ben kétszer is hallatta hangját. Műcsarnoki kiállítását Hódmezővásárhelyen követi az újabb bemutató, amely meghozza számára az első hivatalos elismerést, a Tornyai-plakettet. 1960-ban és 1964-ben Munkácsy-díjat kapott.

1965 nyarán újabb felfedezés következik. A Magyar Nemzeti Galéria földszinti teremsorában rendezett tárlata hatalmas erővel rázta meg látogatóit. A legértékesebb sikert érte el: felelősséget ébresztett. Drámai kompozícióit hallatlan erővel, kitörölhetetlenül vésődtek mindenkibe.

1966 nyarán Kohán György megkapta a legmagasabb kitüntetést: a Kossuth-díjat.

Kohán György neve már régóta az elsők között van a mai magyar művészet történetében. Igaz embersége, súlyos felelősségérzete, amellyel az élet és a művészet problémáit átélte, tehetsége, egyre tisztábbá váló művészete példát jelent, olyan példát és olyan értéket, mint Tornyai, Koszta és Derkovits élete és alkotása. Kohán György számára létfeltétel volt a művészet, mert ezen a nyelven szólni tudott, szólni kényszerült a drámákról, az emberi életről, amelyet olyan fontosnak és értékesnek tartott. Ezért gyűlölte a háborút, az öldöklést, ezért küzdött ellene fegyverével, a művészet eszközeivel. Ez volt a forrása sajátos, férfias lírájának is.

Halálával szegényebbek lettünk. Elvesztek számunkra még meg nem született művei, elvesztek annyira várt, olyan nagyon hiányzó monumentális alkotásai. Őrizzük meg és becsüljük azt, ami tőle ránk maradt: termékenyítő példáját, műveit, tisztaságát, felelős emberségét, emlékét.

H. Gy.

*

A gyulai városi tanács a művészt saját halottjának tekinti. Kohán Györgyöt vasárnap délután helyezik örök nyugalomra a gyulai Román-városi temetőben.

NAPLÓ

December 17

Az ózdi kohászok javaslatára a helyi művelődési házban grafikai kiállítást nyitnak meg, amelyet a kohász és bányász szocialista brigádok együttesen megtekintenek, majd találkoznak a művek alkotóival. Az érdekes munkás—művész találkozót december 19-én tartják meg. Jövőre Kazincbarcikán, Tiszaszederkényben és Sátoraljaújhelyen is rendeznek hasonló összejövetelt.

Heltai Jenő A néma levente

A moszkvai Puskin múzeumban naponta ezrek látogatják Picasso kétszáz rajzból álló gyűjteményét. A kiállítás néhány különösen értékes példányát Ilja Ehrenburg kölcsönözte. Párizsi éveiből származik, amikor barátságot kötött a nagy művésszel.

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A Hazafias Népfront járási és városi titkárainak értekezlete

A Hazafias Népfront járási és városi bizottságainak a titkárai csütörtökön és pénteken tanácskozást tartottak Budapesten.

Erdei Ferenc, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, *Szatmári Nagy* Imre országos titkár és *Sebestyén* Nándorné, az Országos Béketanács titkára tájékoztatója alapján a tanácskozás részvevői megvitatták a népfrontmozgalom előtt álló legfontosabb feladatokat.

Magyar—olasz ipari együttműködési és műszaki megállapodás

A múlt évben kötött magyar—olasz ipari együttműködési és műszaki megállapodás alapján Rómában 1966. december 12-től 14-ig vegyes bizottsági tárgyalások folytak a két fél között. Ennek eredményeként jegyzőkönyvet írtak alá, amely szerint az élelmiszeripar, a gépipar, az alumíniumipar és a vegyipar területén tervezik a széles körű gazdasági együttműködést a két ország érdekelt szervei, illetve vállalatai között. A jegyzőkönyvet magyar részről *Udvardi* Sándor, a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezető-helyettese, olasz részről G. *Parboni*, a külkereskedelmi minisztérium vezérigazgató-helyettese írta alá.

Ma avatják a Szerencs—villamosított vasút

Dr. *Csanádi* György közlekedés- és postaügyi miniszter szombaton délelőtt adja át rendeltetésének a Szerencs—Nyíregyháza közötti villamosított és korszerűsített vasútvonalat.

A harmadik ötéves tervben hozzávetőlegesen *400 kilométer vasútvonalat villamosítanak* és e program keretében valósult meg a Szerencs—Nyíregyháza közötti vonal korszerűsítése és villamosítása. Az 50 kilométer hosszú vonal építésére 300 milliót költöttek. Ez a beruházás *jó gazdasági befektetésnek bizonyul*, mert 1967-ben — a gőzmozdonnyal történő vontatással szemben — az elérhető megtakarítás kb. 41,2 millió forint lesz, de ez a teljesítmények növelésével tovább emelkedik. *A megtakarítás 1970-ben már eléri az 58 milliót.*

Milyen előny jelentkezik *az utasok számára* a villamosvontatással? Egy vonatpárral több közlekedhet, ily módon *a diósgyőri gyár dolgozóinak régi kívánsága teljesül*, mert naponta egy és fél órával korábban érhetnek otthonukba. A MÁV a kéttengelyes kocsik helyett a kényelmesebb, négytengelyes kocsikat helyezi forgalomba. A villamosítás után a borsodi iparvidékre utazó dolgozók Nyíregyháza—Miskolc—Kazincbarcika útvonalon *1,5 órát takaríthatnak meg.* 1967 májustól kezdve az új menetrendben tervezik egy *új gyorsvonatpár* közlekedtetését. A vonatok menettartama Budapest—Miskolc—Nyíregyháza között 2 óra 50 perc lesz a Bp. Nyugati—Szolnok—Debrecen—Nyíregyháza vonalon közlekedő gyorsvonat menetidejével szemben 1 óra 14 perc menetidő-rövidülést eredményez.

A szocialista országok a nemzetközi kereskedelem fejlesztéséért

Folytatta munkáját a kereskedelmi világkonferencia

Pénteken délelőtt folytatta munkáját az SZVSZ kereskedelmi világkonferenciája. A reggeli órákban ültek össze a szakbizottságok, hogy megvitassák és megfogalmazzák a határozati javaslatokat, s mivel tanácskozásuk elhúzódott késő délutánig, a plenáris vitát 14 órakor nélkülük folytatták a konferencia részvevői. A felszólalások sorát Mario *Dido* olasz küldött nyitotta meg, majd P. T. *Pimenov*, a szovjet szakszervezeti tanács titkára lépett a szónoki emelvényre. Beszédében kifejtette: a szocialista országok nagymértékben hozzájárulnak a nemzetközi kereskedelem rendszerének általános megjavításához azzal, hogy a nemzetközi kapcsolatok gyakorlatában teljes mértékben elismerik és terjesztik az államközi gazdasági kapcsolatok igazságos elveit, valamennyi ország — kicsi és nagy — szuverenitásának tiszteletben tartását, teljes egyenlőségét és be nem avatkozását egymás belügyeibe. A szocialista országok gyors ütemben fejlesztik kereskedelmüket a fiatal fejlődő államokkal. Az ezekkel az államokkal folytatott kereskedelmük kapcsolódik a gazdasági és műszaki együttműködés különböző formáihoz és segítséget jelent a gazdasági függetlenségükért küzdő népeknek. Mint mondotta, a Szovjetunió dolgozó népe internacionalista feladatának tekinti a gyarmati rendszer és következményei teljes szétzúzásáért harcoló népek támogatását.

A péntek délutáni vitában még 12 ország szakszervezeti küldötte kapott szót, majd felolvasták Raul *Prebischnek*, az Egyesült Nemzetek Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája főtitkárának a tanácskozást üdvözlő táviratát. Pénteken este a küldöttek a Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége által rendezett fogadáson vettek részt.

A konferencia szombaton vitával és a határozati javaslatok előterjesztésével folytatja munkáját.

Áll a karácsonyi vásár

Bőséges árukészlet várja a főváros lakosságát a karácsonyi és újévi ünnepeken.

A karácsonyi hal árusításra 450 húsboltot jelölt ki a kereskedelem, a forgalmasabb helyeken 30 Közért-üzlet kap még akváriumot a halak tárolására. *Bővült a baromfi választék*, sertés- és marhahús is bőven lesz, 300 mázsa füstölt hús kerül piacra és 700 mázsa virslit hoznak forgalomba az újévi ünnepekre.

A tavalyinál mintegy *6 százalékkal több a narancs, a mandarin, a banán és a füge behozatal*, dióbelet, földimogyorót és mazsolát is vásárolhatnak bőven a háziasszonyok a karácsonyi beigli elkészítéséhez. Mákból hiány mutatkozik, de ezt a szabad piaci felhozatal pótolhatja.

Pezsgőből, égetett szeszesitalokból nagy a választék, de olcsóbb borokból nem lesz elegendő mennyiség. Sörből viszont többet hoznak forgalomba.

Szaloncukorból, karácsonyfa függelékből a tavalyival azonos mennyiséget gyártott az édesipar, a minőség összetétele azonban lényegesen jobb a múlt évinél.

Fenyőfát az idén külföldről nem hozattunk, ugyanis tavaly

lyacipők is kaphatók. Meg kell említeni azonban, hogy női fehérneműből szegényes a választék, a frottir törülközők és lepedők színei sápadtak, minőségük gyenge, női harisnyanadrágból, férfi agilon bokafix zokniból kevés van az üzletekben. *A női és férfi cipők választéka viszont bővült.* Az ünnepi képes levelezőlapok mintegy 30 új változatban jelentek meg. A kisebb elektromos háztartási gépek is népszerűek.

Az ajándékozás mindig öröme okoz, de jóval növelné az ajándékok értékét, ha azokat kivétel nélkül stílusos csomagolásban árusítanák.

*

Az élelmiszerüzletek *karácsonyi, újévi nyitva tartási rendjéről és az ünnepi élelmiszer-ellátásról* adtak ki rendelkezést. December 23-án, pénteken, az egyműszakos boltok a szokásos reggel 6, illetve 7 órai nyitástól este 7 óráig tartanak nyitva. December 24-én, szombaton, az élelmiszerüzletek és az édességboltok este 6 órakor zárnak. December 25-én, vasárnap, minden élelmiszerüzlet, az édességboltok is *zárva maradnak*. December 26-án, hétfőn, a vasárnap egész éven át nyitva tartó boltok a szokásos nyitva tartási rend szerint üzemelnek, a többi bolt zárva lesz. Január 1-én, vasárnap, az édességboltok kivételével valamennyi ü-

Erőteljesebb légügyi együttműködés Franciaországgal

Aláírták a magyar—francia légügyi egyezmény kiegészítő jegyzőkönyvét

A Magyar Népköztársaság és a Francia Köztársaság légügyi igazgatóságainak képviselői december 12—16 között tárgyalásokat folytattak Budapesten. A tárgyalások eredményeként a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumban pénteken *Rónai* Rudolf miniszterhelyettes jelenlétében *Horváth* Sándor légügyi főigazgató és Bernard *Lathiére*, a légiszállítások főigazgatóságának helyettes vezetője aláírta az 1960. május 2-án Párizsban megkötött légügyi egyezmény kiegészítő jegyzőkönyvét. Ennek értelmében a két ország légiközlekedési vállalatai az eddigieken túlmenően jogot nyernek arra, hogy Budapest és Párizs között meglevő, illetve indítandó járataikon meghatározott közbenső városokból is szállíthatnak utasokat, árut és postát.

Az aláírás után Bernard Lathiére, a francia delegáció vezetője az *MTI* munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

— Tárgyalásaink és azok eredménye megegyezik azzal a törekvéssel, amely a két ország közötti kapcsolatok szorosabbra fűzésére irányul, és amely az utóbbi időben kifejeződött számos magas szintű delegáció kölcsönös látogatásában. A barátság elmélyítésének egyik fontos feltétele egymás jobb megismerése, és ehhez, illetve a kölcsönös utazásokhoz nyújt kedvező feltételeket a közvetlen légijáratok indítása, a légügyi kapcsolatok kiterjesztése. A most aláírt megállapodás a MALÉV számára lehetővé teszi, hogy gépei Frankfurt és Zürich érintésével is eljussanak Párizsba, míg az Air France Prágán és Münchenen keresztül szállíthatja az utasokat Budapestre, attól függően, hogy a forgalom azt megkívánja. Ugyanakkor lehetőség van Párizs és Budapest közötti közvetlen járatok indítására is. Az Air France tervei még nem véglegesek, de valószínűleg élni fog azzal a lehetőséggel, hogy közbenső állomásként Prágában is leszálljanak a Budapestre tartó gépeik. Ezen a vonalon is Caravelle tipusú gépek bonyolítják le majd a forgalmat. Az egyezmény módot ad arra, hogy a tavasztól kezdve a MALÉV és az Air France heti három-három járatot rendszeresítsen a két ország fővárosa között.

Kicserélték a magyar—indiai légügyi egyezmény megerősítő okiratait

Pénteken a Külügyminisztériumban *Szarka* Károly külügyminiszter-helyettes és J. C. *Kakar*, India budapesti nagykövete kicserélte a Magyar Népköztársaság és az Indiai Köztársaság kormányai között 1966 elején létrejött légügyi egyezmény ratifikációs okmányait. Ezzel a két ország közötti légügyi egyezmény hatályba lépett.

A magyar—indiai légügyi egyezményt megerősítő okiratok kicserélésénél jelen volt *Rónai* Rudolf közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes, a minisztérium légügyi főigazgatósága és a MALÉV vezetői, a Külügyminisztérium több vezető munkatársa. Ott voltak az indiai nagykövetség és az Air India légitársaság képviselői.

*

A magyar—indiai légügyi egyezményt *Kállai* Gyulának, a Minisztertanács elnökének vezetésével ez év februárjában Indiában járt magyar kormányküldöttség látogatásakor írták alá a két kormány képviselői. Az okmányok kicserélésekor az aláíró felek hangsúlyozták, hogy ez a megállapodás, mivel lehetővé teszi, hogy a két ország közötti nagy távolságokat áthidalják, tovább erősíti Magyarország és India között a baráti kapcsolatokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 10

NÉPSZABADSÁG

Kohán Gy.

1021

Gyula városé lett a Kohán-hagyaték

Kohán György Kossuth-díjas festőművész halála előtt visszaköltözött Gyulára, ahol gyermekségét és ifjúkori éveit töltötte. A művész, aki a Tisza és a Körös vidék lenyűgöző szépségét, dolgozó emberét igen sok képen örökítette meg, művei gyűjteményét Gyula városára hagyományozta.

A közelmúltban megtartott hagyatéki tárgyalások után most már hivatalosan is Gyula város az őrzője a Kohán-hagyatéknak. A több száz értékes alkotást a zsüri több millió forintra becsülte.

Gyula Város Tanácsa elhatározta, hogy Kohán-emlékmúzeumot rendez be. A Kohán-gyűjteményt az Erkel Ferenc Múzeumban helyezik el.

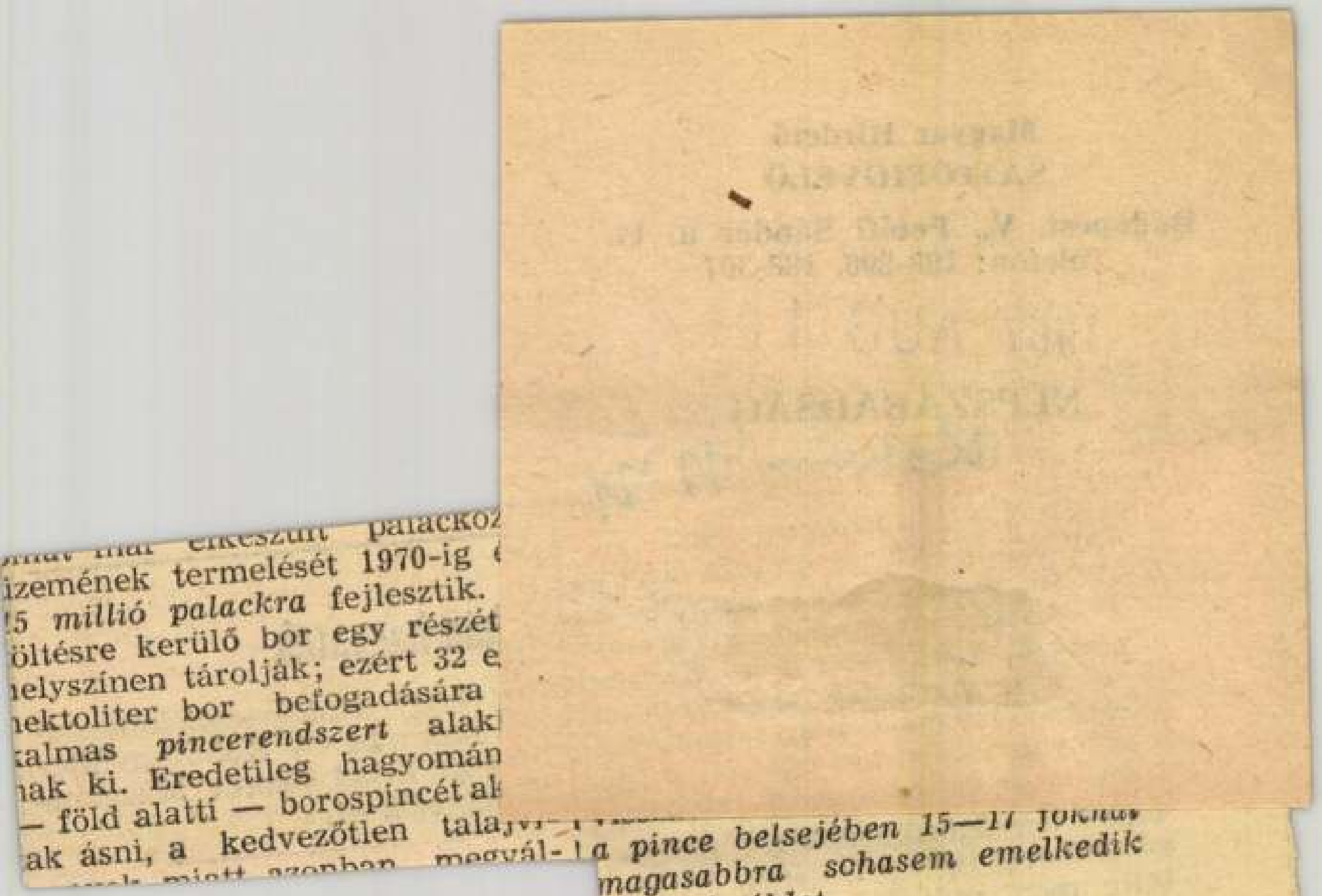

üzemének termelését 1970-ig
15 *millió palackra* fejlesztik.
öltésre kerülő bor egy részét
helyszínen tárolják; ezért 32 e
hektoliter bor befogadására
talmas *pincerendszert* alak
nak ki. Eredetileg hagyomán
— föld alatti — borospincét ak
ak ásni, a kedvezőtlen talaj
miatt azonban megvál-

a pince belsejében 15—17 fokná
magasabbra sohasem emelkedik
a hőmérséklet.

---

baleset
a homokbányában

nába lökte, majd a talapzathoz
nyomta; a szerencsétlen férfi
azonnal meghalt. A Szolnok me-
gyei *Cibakháza* külterületén egy
homokbányában *Berta István* 53

1021

Kohán György emlékmúzeuma Gyulán

Közművelődésünk figyelme jóvoltából egyenletes országos elosztásban valósulnak meg az új gyűjtemények, emlékhelyek, melyek otthont adnak a klasszikus minőségnek.

Gyulán a Kohán György Múzeumot tavaly nyáron avatták fel. Ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kulturális térképe. Hiszen a mostanában alapított múzeumok, gyűjtemények — Zalaegerszegen Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kapuvárott Pátzay Pál, Szentendrén Kerényi Jenő, Verőcemaroson Gorka Géza, Badacsonyban Egry József, Zebegényben Szőnyi István — máris népszerűek, kedveltek. Pécs az utóbbi években Csontváry és Vasarely gyűjteménye révén sok milliós vendégsereget fogadott, s Szentendrén a Kovács Margit-gyűjtemény is régen meghaladta a milliós nézőszámot. Jellemző az intenzitásra, hogy az alig néhány hónapja nyílt gyulai Kohán Múzeumnak a hazaiak mellett máris sok a külföldi látogatója — szovjet, román, lengyel, finn, kanadai, egyiptomi, japán bejegyzéseket olvashatunk a vendégkönyvben.

Kohán György hetven éve, 1910-ben született Gyulaváriban — 1931-ben Párizsban folytatta tanulmányait. 1930-ban rendezte első önálló kiállítását, melyet vásárhelyi, budapesti, gyulai bemutatkozásai követtek. 1959-ben a Műcsarnokban, 1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg retrospektív tárlatát. Kitüntették Tornyai-plakettel, kétszer is Munkácsy-díjjal és 1966-ban megkapta a Kossuth-díjat is. 1966. december 16-án abban a városban hunyt el, Gyulán, amelynek még 1965-ben felajánlotta életművét.

Grandiózus anyag ez, 600 festmény, 3000 grafika. A hatalmas kollekciót most katalogizálják. S jelenleg 130 alkotás van kiállítva. Élő anyag ez, rendszeresen cserélhető, tíz év is kevés, hogy átlapozza a közönség. A Kohán-életmű bizonyos sorozatait már másutt is — így 1979 novemberében Szófiában — bemutatták. Az első gyulai életmű-kiállítást dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte.

Kohán György drámai ereje valóban lenyűgöző. Erő és méltóság árad művészetéből. Siratói, gyásza, koporsója sem letargikus, éppen sűrített esztétikuma révén ad katarzist. Stílusa a realizmus és a kubizmus egyedi ötvözete — nincs abban átvétel, csak felismerés és igazság. Ez a kombinált rajzírás, az élénk színekre hangolt vonalvezetés teszi emlékezetessé „Csend"-jét, vásárhelyi utcáját, „Lófékező"-jét, „Bivalyos naplementéjét". Az Alföld Derkovitsa ő, az egyetlen, aki egyéniségének csorbítása nélkül méltó módon folytatta Nagy István és Tornyai János festői eszményeit. Marokszedője, kévekötője, kazlas napkorongja, birsalmás csendélete duzzad az erőtől. Ez az erő szépség és igazság. Beethoven-portréja is több, mint a német zeneszerző arcmása. Kohán György önarcképe is ez a legyőzhetetlen energiákat sűrítő tekintet — az élet szimbóluma.

Nagy vállalkozás volt a gyulai Kohán Múzeum létrehozása, jó hogy megvalósult. Ez a legfontosabb lépés ahhoz, hogy művészete közkincs legyen.

L. M.

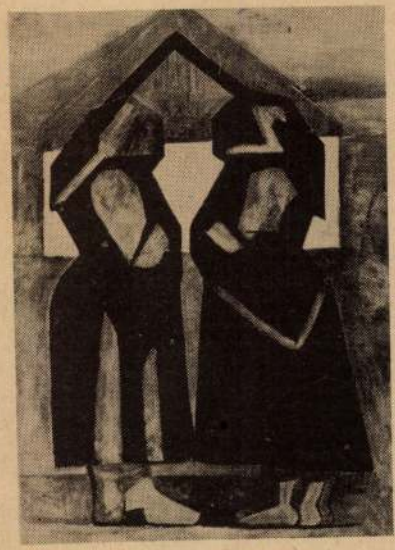

● Ház előtt.

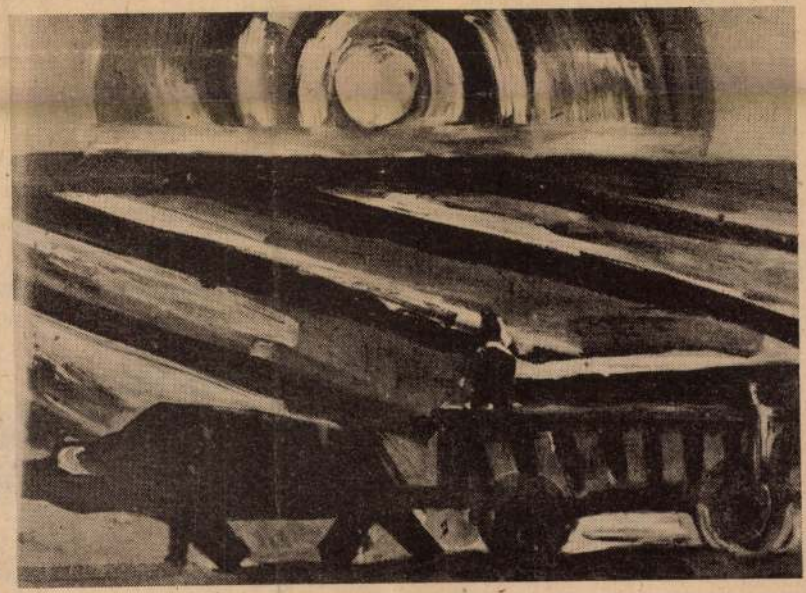

● Bivalyos szekér napkoronggal.

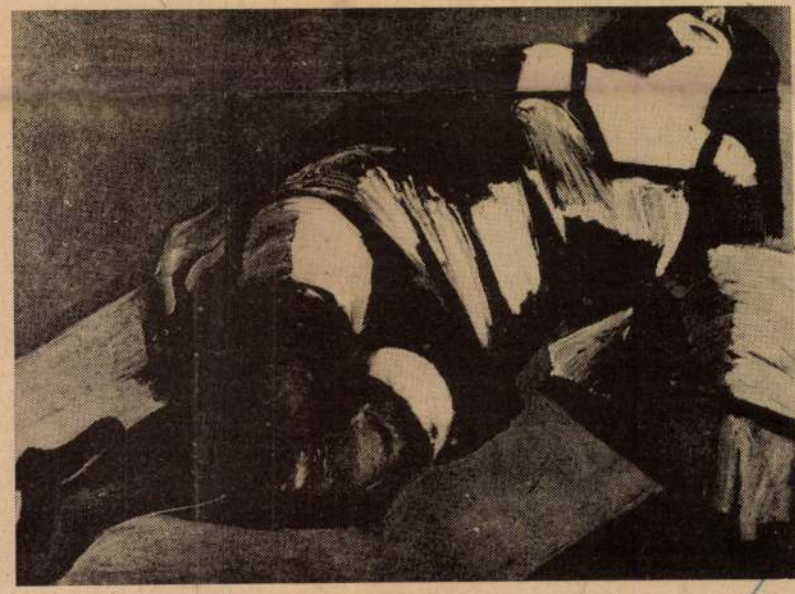

● Fekvő nő.

új villany csibe-
ép eladó. Röthy Já-
ltvadkert, dr. Grä-
u. 2. 6331

s traktor, 4 tonnás,
val, jó állapotban
ecel. Honvéd u. 15.
ábor. 194

Polski Fiat rend-
lkü eladó. Soltvad-
csai út 4. 198

Mercedes, 1200-as
gen, 412-es Moszk-
ó alkatrészenként is.
Feketehalom 68
k. 490

00-as Polski Fiat el-
eklődni: Kecskemét,
19. 6395

uper Zetor 3.5 ton-
ocsival, szovjet fü-
ővázas eke, sürgő-
. Tóth Imre, Izsák,
u. 16. 6381

Zaporozsec, jó álla-
ladó. Kiskunhalas,
12. szám alatt. 307

iktor, 700-as szalag-
egybeépítve, kifo-
állapotban, sürgő-
. Orgovány, Kato-
hető mellett. Nagy
530

er felújított motor-
gyári fűrésszel el-
kegyháza. Repülő
532

-es MTZ pótkocsi-
isz Béla, Páhi, II.
536

ban levő, kiskere-
ykerekű Wartburg
nként eladó, Sza-
Kecskemét, Klap-
476

N vennék Wart-
irist karosszériát.
szoruló is lehet.
Pallagi József,
postaláda: 3827.
6403

új villany csibe-
ép eladó. Röthy Já-
ltvadkert, dr. Grä-
u. 2. 6331

s traktor, 4 tonnás,
val, jó állapotban
ecel. Honvéd u. 15.
ábor. 194

Polski Fiat rend-
lkü eladó. Soltvad-
csai út 4. 198

Mercedes, 1200-as
gen, 412-es Moszk-
ó alkatrészenként is.
Feketehalom 68
k. 490

00-as Polski Fiat el-
eklődni: Kecskemét,
19. 6395

uper Zetor 3.5 ton-
ocsival, szovjet fü-
ővázas eke, sürgő-
. Tóth Imre, Izsák,
u. 16. 6381

Zaporozsec, jó álla-
ladó. Kiskunhalas,
12. szám alatt. 307

iktor, 700-as szalag-
egybeépítve, kifo-
állapotban, sürgő-
. Orgovány, Kato-
hető mellett. Nagy
530

er felújított motor-
gyári fűrésszel el-
kegyháza. Repülő
532

-es MTZ pótkocsi-
isz Béla, Páhi, II.
536

ban levő, kiskere-
ykerekű Wartburg
nként eladó, Sza-
Kecskemét, Klap-
476

N vennék Wart-
irist karosszériát.
szoruló is lehet.
Pallagi József,
postaláda: 3827.
6403

Kiskőrös, Közpcdre 26. Szentgyörgyi József. 6417

ZL-ES 126-os Polski Fiat, friss műszakival eladó. Érdeklődni: munkanapokon, Solt, Petőfi u. 7. 6415

GARAZSÍROZOTT Audi 100 LS sürgősen, igényesnek eladó. Kecskemét, Pákozdi csata 24. II. 21. hétköznap 17 órától, szombat, vasárnap egész nap. 6438

TRABANT—Wartburg használt főtengelyt veszek. Virág gépműhely, Kecskemét, Nap u. 2. 502

Egyéb adásvétel

ELADÓ 200 db fiatal, vemhes anyajuh, sántamentes, márciusban ellenek. Érdeklődni lehet: Izsák, Vadas 33. 70

EGYSZEMÉLYES, emeletes román gyermekbútor és 90 l-es akvárium teljes felszereléssel eladó. Érdeklődni minden este 18 óra után. Kecskemét, Stádium u. 6. fsz. 29. 6293

RÉGI órákat, lámpákat keresek megvételre. Weisz Piroska, Kiskőrös, Öregszőlő 29. 491

120 L-ES központi fűtéshez bojler eladó. Bugac, Dózsa György u. 11/a. 456

KARDVIRÁGHAGYMA bordó, sárga, fekete, rózsaszín, fehér, tűzpiros 4 Ft/db. Megrendelhető postán utánvéttel. 30 darabon alul nem szállítok. Joó Sándor, 2941 Ács, Toldi u. 6. 194

BONTÁSBÓL eladók: gerendák, parketta, ajtó, ablak. Díjmentes házhoz szállítással, csak február 29-ig bontásból tégla kapható. Kecskemét, Kisfaludi u. 6—8. Domus Áruháznál, a volt óvoda. 278

Nagykőrös, Alpári u. 9. 6419

HAT, nyolc férőhelyes fém nyúlketreceket vennék. Balla Sándor, Lakitelek, Táncsics u. 3. szám. 516

KUNLEÁNY sima szőlővesszőt eladó. Pivarcsi Mihály, Kiskőrös, Kurucz u. 9. 6407

ÖSSZECSUKHATÓ olasz gyermek ülőkocsit vennék. Solt, Petőfi u. 7. 6416

KELMEFESTŐ műhely teljes berendezése eladó. Bagi István 5600 Békéscsaba, Jókai u. 50. 201

MEGVÉTELRE keresek szoba elválasztására 5 m üvegfalat, 4 nyíló szárnnyal, Györffy Miklós, Kiskunmajsa, Petőfi tér 1. 359

Vegyes

KRESZ-PÓTVIZSGÁRA eredményesen felkészíti Kondor János, Kecskemét, Halasi u. 13. 6186

A BERCSÉNYI Lakásszövetkezet Kecskemét, Jász utca közelében tervezett 100 négyzetméter feletti belső, kétszintes 9000/négyzetméter irányárú sorház építkezéséhez társakat keres. Ajánlatokat „Építészmérnök előnyben" jeligére a kiadóba kérek. 6400

4 ÓRÁS takarítást vállalok másodállásban. Leveleket „Takarítónő" jeligére a kiadóba kérek. 402

GÉPÍRÁST megtanulhat rövid idő alatt. Kecskemét, Arany J. u. 10. V. 34. Érdeklődni: 5 óra után. 6123

MŰHELYT bérelnék forgalmas helyen. Lehet kisméretű garázs is. Árpádváros, Batthyány utca, Katona József, Lenin, Béke tér előnyben. Leveleket „Kisméretű" jeligére a kiadóba kérek. 6418

Munkaalkalom

A DÉMÁSZ Kecskeméti Erőműve felvesz gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt és elektroműszerészt egyműszakos üzemi karbantartási munkára. Felveszünk továbbá gépésztechnikust háromműszakos munkára művezetői munkakörbe. Jelentkezés személyesen Kecskemét, Szultán utca 1. szám alatt. 367

ÉBKM Vízmű Vállalat felvesz a szállítási részlegéhez T—100-as dózerra gépkezelőt, gyakorlattal rendelkező gépjárművezetőket, darukötözőket (szakvizsgával rendelkezők előnyben), gépkocsirakodókat, szervizes munkást. Jelentkezés helye: ÉBKM Vízmű Vállalat, munkaügyi osztálya, Kecskemét, Vízmű utca 1. 521

„NYÍRI úti új kórház területére gépesített takarításhoz férfi munkavállalókat, osztályokra takarítónőket, anyagmozgatási, szállítási munkakörbe rakodókat felvesz a Megyei Kórház Izsáki u. 5." 220

Eredményesen hirdethet lapunkban!

KÖZLEMÉNYEI

A DÉMÁSZ Kiskunfélegyházi Üzemteli Kirendeltség értesíti fogyasztóit, hogy hálózatátépítés miatt áramszünet tart 1980. február 20-tól 29-ig pontban 7 órától 15.30 óráig. Kis-

1980 FEB 21

PETŐFI NÉPE

1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-248, 340-726

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

Gyászhír

Mély fájdalommal tudatj
férjem, édesapám

SZABÓ TIBOR
a halbolt eladója

42 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 22-én, fél 12 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Minden külön értesítés helyett. Gyászoló család. 6533

Köszönetnyilvánítás

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, nagyapánk, dédnagyapánk

PÁL EDE
gyémántokleveles pedagógus
igazgató

életének 85. évében, f. hó 18-án hirtelen elhunyt. Temetése f. hó 23-án, szombaton fél 3 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 588

• • •

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, ismerősöknek, a Konzervgyár dolgozóinak, akik

T. NAGY OTTÓNÉ
Sági Katalin

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, fájdalmunkban velünk együtt éreztek. Gyászoló család. 6398

ány...

ÖZV. BÁN I...
Sárközi Ilona

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, és mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 6388

• • •

Hálás köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek, volt osztálytársaknak, munkatársaknak, a Hűtőipari Vállalat, az Állatforgalmi Vállalat, a Konzervgyár és a Fémipari Szövetkezet vezetőinek és dolgozóinak, akik felejthetetlen halottunk

BIRÓ GYULA

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, és részvétnyilvánításukkal fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 6413

tburg ŠKODA trabant

POLSKI FIAT

SZEMÉLYGÉPKOCSI JAVÍTÁSÁT
ÉS IDŐSZAKOS MŰSZAKI VIZSGÁZTATÁSÁT
SAJÁT TELEPHELYEN JÓTÁLLÁSSAL VÁLLALJA
A KISKŐRÖSI VEGYES ISZ

Kohán György

EMLÉKMÚZEUMBAN KOHÁN GYÖRGY HAGYATÉKA

Kohán György Kossuth-díjas festőművész szülővárosának, Gyulának adományozta hatszáz nagyméretű olaj, viasztempera képből és csaknem háromezer grafikából álló hagyatékát. Erre a hatalmas anyagra alapozva nyílt meg most Gyulán, a volt városi művelődési házban a Kohán-emlékmúzeum. Az új képzőmű-

másodpercek..., — és megjelenik a kanyarban Niki Lauda!... Kedves hallgatóim..." — a képzeletbeli tudósítás szólhatna akár Fittipaldiról is. Teljesen mindegy, hogy a kívülállónak melyik nagy autóversenyző nevét idézem. Hiszen a néven, esetleg egy-egy autómárkán kívül nem sokat tudunk a világhírűek versenyeiről. Azaz valamit mégis. Nagyon sokba kerülnek. A legjobbakat egy-egy cég támogatja anyagilag, és

egy kocsiban.

Kezdjük az elején
ami miatt elfogadta
Megtudtam ugyanis,
a versenyből azt, ak
szabályokat megszegv
lisnál is rövidebb idő
a célba. S láttam, a
időpont előtt már e
oldalnyi szöveget tan
rátom, mondván, ké

Uj tül

1971

Kohán György

1971.VII.30. Kossuth, 21.21 /12/ KJ

Láttuk, hallottuk

- Most képzőművészeti beszámolónk következik Gyulán ron ezték meg Kohán György grafikáinak kiállitását.
- Kerékgyártó István jegyzetét hallják hallgatóink a kiállitásról.
- Öt esztendeje halott Kohán György, de a vészetének valóságos jelentősége és arányai csak az utóbbi években kezdtek kibontakozni. Az 1965-ös gyüjteményes kiállitás a Magyar Nemzeti Galéria 8 termében és a Kossuth dij elégtétel és elismerés volt a sokáig mellőzött művésznek. Kohán György végrendeletében teljes művészi hagyatékát szülővárosának, Gyulának hagyományozta. 691 festmény és 2215 grafika, áttekinteni is nehéz ezt a méreteiben is impozáns, robbanó feszültségekkel teli anyagot.
Gyula városa a hagyaték méltó megőrzésére Kohán György emlékmuzeum létesitését határozta el. Addig is, amig ez a muzeum felépül, Bupka Magdolna, Kohán György művészetének alapos ismerője és immár évtizede fáradhatatlan védelmezője és méltatója a gyulai Keszta Rezália segitő közreműködésével megkezdte az életmü feltárását és bemutatását. Az idei nyáron a művész grafikáit láthatjuk. Kétségtelen hullámzó szi vonalu, egyenetlenségekkel terhes életmü a Kohán Györgyé. Hosszu ideig kiállitási lehetőség, kritikai visszhang nélkül, magára hagyatva alkotott. Csoda- e, ha olykor hiányzott az önkontroll és a kellő távlat müveinek meg-

101

itéléséhez. De igy, egyenetlenségekben is, milyen lenyügözően hatalmas és erőteljes. Aligha tülzunk, ha azt mondjuk, hogy Uitz Béla mellett legjelentékenyebb monumentális érzékü müvészünk volt. Az átmeneti, következetlen megoldásokat az idő, a teljes felmérés utáni szelekció kihullasztja majd, s e szigoru válogatás szuggesztiv erővel fogja elénk tárni müvészetének belső összefüggéseit, monumentalitását, jelkép rendszerét. Százat a kétezerből, ennyit mutat be az augusztus közepéig látható kiállitás Kohán grafikáiból. Supka Magdolna válogatása jól érzékelteti az alföldi festészet és a nyolcak örökségét folytató, megujitó törekvést, a folyamatot, ahogy az archaikus, klasszikus inspirációkat és a modern áramlatok egyes tanulságait összekapcsolja és azt, ahogy a népmüvészet szellemi, formai örökségéből merit. A grafikák jórésze vázlat. Az alkotói ötlet gyors, kitörő erejü fölvillantása. Gyakran egy lapon négy-öt kompozíciót is egymás mellé présel. Ezeknek a vázlatoknak a többsége mégis teljes érvényü. Kohán lendületesen egybefoglaló látással, nagy teremtő erővel és formai leleménnyel rajzol. Egyformán mestere a tollnak, a szénnek, a krétának, a tusnak, a temperának és a különböző vegyes technikáju megoldásoknak. Kohán grafikáinak bemutató ja igazi élményt adó, megrenditő képzőmüvészeti esemény volt. Érdeklődéssel várjuk az életmü ujabb vonulatát, részleteit fölfedő következő kiállitást.

1971.VII.3o.Kossut , 21.21 /12/ KJ

Láttuk, hallottuk

- A Dürer év alkalmából rendezték meg a Szépművészeti Muzeumban a Dürer dokumentumok kiállitását.

- Ambrus Tibor olvassa fel jegyzetét.

- A Szépművészeti Muzeum földszintjén, a grafikai bemutató teremmel szomszédos oldalfolyosón találja meg az érdeklődő az M Albrecht Dürer és városa Nürnberg címmel megrendezett dokumentációs kiállitást. A kiállitás ötlete szinte kézenfekvő, hiszen a Dürer év alkalmával szinte az egész világon rendezett Dürer bemutatók mellett hasznos utbaigazitással szolgálhat az ilyen tájékoztató, felvilágositó jellegü dokumentum gyüjtemény, amelyből megtudhatunk egyet-mást a nagy német müvész szülővárosáról, multjáról, történelméről, egy keveset a jelenről is, ár amennyit egy városképet bemutató felvétel elárulhat. A csővázra szerelt D tabló tehát felvillant valamit Nürnberg város multjából, a ezt a keveset talán hasznosithatja is az, aki a grafikai bemutató terem Dürer kiállitásához szeretne ismereteket kapni az ott látottakon tul is. Dehát mit is tudhatunk meg a felnagyitott foto reprodukciókból. Azt, hogy Nürnberg a XIII.század óta szabad birodalmi város, hires kereskedelmi központ, jelentős iparral rendelkezik a középkor óta, hogy lakosai nyilt szivüek, becsületesek és szorgalmasak. Kiderül

az ism a táblák képeiből és szövegeiből, hogy a város építészeti látnivalókban igen gazdag, játék, nyomda és mechanika ipara nevezetes és nehézipara is jelentős. Megtudjuk, azt is, hogy a nürnbergi sült kolbász különös specialitás, vagyis a 19-ből 13 tábla lényegében idegenforgalmi tájékoztató, amelyet megértve a látogató vagy elhatározza, hogy elutazik Nürnbergbe, vagy nem. Albrecht Dürerről 6 tábla beszél lexikális tömörségben fogalmazott mondatokban származásáról, születéséről, művészi munkásságáról, közéleti tevékenységéről, baráti kapcsolatairól, kb. egy-két képaláírásnyi terjedelemben témánként. Igy hát méltán tarthatjuk tulzásnak az imponáló plakát igéretét, azt, hogy itt Dürer dokumentációs kiállitást láthatunk, mert ez ugyan a lig több annál, mint amennyit egy idegenforgalmi prospektus adhat. Aminthogy a kis Reporello prospektus tartalmazza is a kiállitás valamennyi tudnivalóját, éppen csak kevesebb képpel, még szükebb megfogalmazásban. Ugy hiszem ennyire, de talán, sőt bizonyosan enné1 jóval többre is futotta volna a magunk erejéből. Szélesebb körben, jobban tájékoztató anyagot adhattunk volna, és ami ugyancsak nem lényegtelen, a sok mellékes szempontot figyelmen kivül hagyva valóban Dürerről, koráról és művészetéről.

Kohán György

1021

képzőművészet

XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Három évig nem részesült országos méretű képzőművészeti seregszemlében közönségünk, nagy várakozás előzte meg tehát a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítást. A hosszas várakozás egyként táptalaja az elfásuló közönynek és áz irreális képzelgéseknek. Sokakat nem elégít ki a XI. kiállítás anyaga: talán többet, talán mást reméltek. A várakozásokban a csoda lehetősége is megképződhet. Napjainkban, a szocialista eszmék tettre érése korszakában akadnak, akik romantikus csodaképzetekkel terhelten többet várnak képzőművészetünktől, mint amennyire az képes. A felsorakoztatott műveket szemlélve sokszor támad az a felismerésünk, hogy az elmúlt 3 év fejlődése, változásai, bennünk másabbak, mint a szereplő művekben. A szemünkben őrizzük ugyancsak a Műcsarnokban nemrégiben látott: francia, belga és szovjet kiállítás élményeit, jó szakmai képzőművészeti eredményeken iskolázódott tehát recehártyánk. De nem is ezeket az eredményeket kérjük számon a honi művektől, hanem a magunk változásait. A specifikus hazait, amit nemcsak a szemünk lát annak, amit a lelkünk is magáénak érez. E kívánság teljesítése tekintetéből azonban ez a mostani kiállítás is felmutat olyan mértékű fejlődést (a fejlődést az ember és az anyag képzőművészeti dialógusában az emberi, társadalmi érvek kimondására, művé alkotására értem), mint az ezt megelőző X. országos kiállítás anyaga mutatott a IX.-kel szemben. És az is igaz, s erről a katalógus szövege is tájékoztat, hogy az elmúlt 10 évben igen sok monumentális „műfajú" munka készült állami megbízásra. Gondolnunk kell képzőművészetünk megítélésekor az országban szerte felállított szobrokra, mozaikokra, freskókra, szekkókra, sgraffitokra. A hírek szerint a jövő esztendőben a 20 éves jubileumi kiállítás lesz beruházási munkákból. Annyi beruházási munka (közel 30 db) azonban ezen a kiállításon is szerepel, hogy jó keresztmetszetet adjanak a beruházási munkákról általában, arról, hogy azok művészi színvonala lényegében azonos a kiállításon látható spontán módon készült művekével. Jól tükrözi ez a kiállítás jelenlegi képzőművészetünk színvonalát, állapotát. S még ha sérült is némely helyen a tükör foncsora, amit a távolmaradt, kizsürizett vagy sértődötten visszavonult művészek munkáinak a hiánya okoz, mégis kivhetően megmutatkoznak az érvényességre törekvések, a valóság birtoklására törő harcállások.

A képzőművészeti alkotás világnézetet hordozó és kifejező, és mert az adott valóság elemeiből, a társas kapcsolatok köreiből épül, e kapcsolatok milyensége is jellemzője a műveknek. Az alkotó személyesnek vélt képzetei kifejezésével egyben kora emberi törekvéseinek megmutatásával is próbálkozik. Vannak képzőművészeink, akik nincsenek praktikus tudatában annak, hogy képzeteik megvalósításakor mások lelkiségével is alkotnak, hogy személyesnek, alanyinak vélt művészetük lényegében közösségi. Az ilyen művészek önmaguk elé tűzött célkitűzése azonban a társadalmi megfelelés inkább, s nem a társadalmi kiválás. A kiválásra, a föléemelkedésre csak a végletes alanyiság bajnokai pályáznak sikeres igyekezettel. A formák öncélú logikáját alkalmazzák, megtévesztő harci eszközként s az eredményt intellektuális oktrojációval kinyilvánítják műveikben, s ezzel már meg is szerezték a félműveltek elismerését. Ám a közösségi ember nem tud mit kezdeni a merően alanyi és formai célú művekkel. Semmilyen közösség sem. Az extrémitás korszaka letűnőben van. Az ilyen művek kiszorulnak lassan az elismerést kiváltó művek listájáról világszerte. Lényegében kiszorultak a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról is, illetve nem kerültek be. Érdeme e mostani kiállításnak, hogy sem formájában attraktív, sem tartalmában bombasztikus mű, nem hangoskodik a falakon. A szordinósra fogott hangszerelésből csak olyan tiszta, egész hangzások csendülnek fel, mint Kohán György méltán kitetsző művei. Három erőteljes alkotása a pátosz erejével az ál-

lítás igazságával uralja a festészeti anyagot. A rendezőség szép emberi gesztussal, a X. kiállítás óta elhunyt művészek munkái szerepeltetésével fejezi ki a szakma kegyeletét irántuk: a festő Kohán György, Ficzere László, a szobrász Ferenczy Béni, Megyeri Barna, Szöllősy Endre alkotásait láthattuk emlékeztetőként. A nagyméretű, atraktív munkák hiánya az értékelés finomodását kínálja. Az első terem reprezentatív falán 3 nagy mesterünk 3—3 műve kapott helyet. Domanovszky Endre 3 festői ízekben bővelkedő artisztikus festményében a tárgyak, jelenségek szín-lényegét kimondó életérzés dominál. Már tárgyakat, jelenségeket is alig jelentő ünneplő színfoltokból épült kompozíciói a bravúros festői tudást éneklik. Idős mesterünk eddigi munkásságával kivívta már a szuverén közlés ilyetén jogát. Mint ahogy Bernáth Aurél is elnyerte korszakos munkásságával alanyisága érvényét, akinek írásaiban is feltárulkozó értékes személyisége képeiben is hitelesíti kinyilvánított érzelmeinek közéletiségű érvényét. Czóbel Béla alanyisága olyannyira színekhez simul, hogy úgy tetszik, szinte együtt lélegzik képei színének mély barnáival fájóan megindító kékekbe, sárgákba folyó szövődő, mégis önmagukért is megálló, az érzelem dimenzióit bejárt pirosaival. E három mester munkássága képzőművészetünknek a mán is túlnövő értékei.

Hosszú ideje figyelem, várom a felszabadulás után főiskolát kezdett és végzett már nem is anyira fiatal, de mindenesetre a mélyből jöttek életérzésének jelentkezését képzőművészetünkben. És bizony a várt új specifikum nem egyértelműen nyiladozik munkásságukból. Sokan közülük nem is tudtak túl haladni az iskola kívánta lecke felmondásnál. Egyesek a mesterek óvatos követésébe rekedtek. Mások a társadalmiság szólamos megközelítésében vélték érvényesülésüket. Igaz, hogy kibontakozó korukban a kultúrpolitika is a példák követését a szólamok monását tűzte feladatukul. A közös nagy cél szempontjából zavaró is lett volna sajátos életélményük, küldetéstudatuk hangoztatása. Nem a kifejezés artikulációit kereső érzelemvilágúk, művészetük volt ebben az időben a fontos, hanem a szólamok hangossága. Akik biztatták őket, maguk is szólamokban szóltak. Melegebb emberi hívást alig élvezett művészetük. Ez hiba volt — azóta már többször is felemlítődött. Mind e másságok ellenére a körülmények adottságából fölnövekedett azonban mai képzőművészetünk, amelyben már az általuk hozott tartalmiság is szerepet kap. Nem felejthető el, nem mellőzhető ez a tartalom, ez a specifikum. Képzőművészetünk jobbulását hitem szerint ennek a specifikumnak az általánossá emelése segíti. Ennek lehetősége növekszik most már határozottabban érvényre a festők között Kokas Ignác, Vecsési Sándor, Szurcsik János, Szalay Ferenc, Szabó Zoltán, Konfár Gyula, Németh József, Cs. Nagy András, Berényi Ferenc kiállításon szereplő munkáikban. Más aspektusból a sajátos személyiség nyilvánvalóbb jegyeivel Berki Viola, a festő Kondor Béla, V. Bazsonyi Arany és Galambos Tamás is egy értékes, érvényes hazai adottságú tartalmat formál, érlel munkáiban, vagy ugyancsak még másabb problémakörben Gerzson Pál, Csík István, Baska József, Fabók Gyula, Deméný Miklós.

Szabó Iván, a kiállítás rendezője az azonos, vagy hasonló törekvésű művészek munkáinak csoportosításával dramatizálta a kiállítást. A második teremben Kohán György festményei köré sorakoztatva kaptak helyet a Hódmezővásárhelyen rendszeresen kiállító művészek, Közéjük sorolta Pál Gyula és Lóránt János festményeit is, akik viszont nem szerepeltek még Vásárhelyen, ám törekvésük tartalmisága hasonló azokéval. Pál Gyula festészete formai értelmezés szerint a kubizmushoz sorolható. S ha csak a formai fejlődést mérve mechanikusan értékelnénk képzőművészetünket (amire sok be sem vallott igyekezettel találkozhatunk) úgy Pál Gyula kubizmusáról mint e stílustörekvés szabolcsi változatáról beszélhetnénk. Am nem igazít el, nem ad emberi mércét a kezünkbe a formai értékelési mód. Csalóka mérce az. Bár első tekintetre jogosnak tűnik, mert hiszen a képzőművészetnek minden más művészetnél inkább tárgya a forma.

Véleményem szerint ez az elharapódzó csalóka szemlélet hívta ki e művészeti ágban az attraktivitást, a formai tényezők mélyebb meggondolás nélküli gyors következtetéseit. A felismerés hamari bizonyítása, az eredmény-éhség sarkallja az ilyen alkatú festőket produkcióra. S ebben a sietésben elvész emberi léptékű meditációs ritmusuk: az év divatját követő vegetációs lesz ez a ritmus. Így születnek az egy nyarat megérő művek. Az igazi képzőművészeti érték azonban mint mindnyájan tudjuk, nem ilyen egynyári virágzású. Az emberi fejlődés organizmusa szerint legalábbis generációs léptékű ritmushoz kell kapcsolódnia. A mai műnek a most formálódó új emberi struktúrát kell építenie. Korunk személyiséggé növő egyedeinek pártoló voksait kell elnyernie a mai műnek, a mai alkotás kollektív egyezés produktuma is.

Nem lehet a közösség értése ellenére kifejezni korunkat. A meg nem értettség vigasztaló nimbuszát nem szövik már az érzelmes lelkek. A mai művek értékelésénél meghatározó azoknak ritmusaffinitása, hogy a napi divattal, a gyorsfogyasztással, vegetációs ritmussal keresnek-e egyezést alkotóik, vagy a teljes emberi érték ügyében kínálnak műveikben javaslatokat. A jövő számára együtt jelentik korunkat a művek és az elfogadások. Pál Gyula helyes emberi ösztönét követve nem a kubizmus formavilágának logikai láncolatához fűzte további láncszemként maga tevékenységét, nem az elindításában már a végkifejletet az absztrakciót is meghatározó spekulációba bonyolódott. A személyiségéből elvivő formai, logikai kapcsolatok helyett a síkokba szerkesztett tömegek képi szerepét *megjáratta a meditáció útjain*, s így aztán a síkok, szerkesztések, képein nem agytorna-mutatványok, hanem a maga és népünk lelkességének alkatiságának hordozói. Lóránt János festményeinek színvilága is Pál Gyuláéhoz hasonlóan személyisége etikumát hordozza, a cicomátlan, egyszerű szerepek nélküli ember festői szavaiként. Azzal a tanulsággal szolgálnak tehát e két fiatal festő képei, hogy az egyedi, a specifikum nem a hangzatos szerepválasztásokban rejlik, hanem *személyiségünk, magunkságunk őszinte felmérésében*. Korunk specifikuma is ilyen, valóságunkhoz fűző kötődésekben rejlik. Ezeknek a kötődéseknek és sajátos összefüggéseknek a feltárása, képi bemutatása jelenti számunkra a képzőművészeti értéket.

A grafikus *Pásztor Gábor* kompozíció című színes cinknyomataiban a grafikai közlés nonfiguratív, dekoratív lehetőségeit keresi. S úgy tetszik, hogy a lapjain jelölt, közölt szublimált motívumok még nem közvetítik vonalérzékenységre és gondolati elmélyedésre hajlamos személyiségét olyan teljességet, mint korábbi lithográfiái. *Feledy Gyula* is a dekoravitás eszközeihez nyúl, kiállított linóleummetszetei tanuságai szerint. Ám nem csábítja, nem viszi el e technika könnyű lehetősége: tartást, pátoszt, komolyságot sugároznak lapjai. *Csohány Kálmán* „Régi fénykép" rézkarc-sorozata, a régi falusi szobák hangulatát villantja fel a szemlélőkben. *Gacs Gábor* repesztéses és vegyes technikájú lapjain tematikus kompozíciókba fogalmazza véleményét a háborúról. *Kondor Béla* látomásosan idézi meg az 1919-es forradalmat monotypiáiban, s egyben vallomást is tesz bennük nosztalgiájáról a tettek iránt és emberi hovatartozásáról. Komoly grafikai hangú lapokat készített *Ábrahám Raffael* hajózás, nyomdászat, repülés, gyógyászat alcímekkel, a „Mestersége dicsérete" c. litográfia-sorozatában. Munkája méltó a mestersége-kehez. *Hincz Gyula, Raszler Károly, Stettner Béla, Kass János, Gross Arnold, Zalai Tibor, Pető János, Czinke Ferenc* míves és tartalmas lapjai tették változatossá és emlékezetessé még a kiállítás grafikai anyagát.

Vigh Tamás „Harsonások" című vörösrézlemez kompozíciója rövid idő alatt szinte a XI. Kiállítás emblémájává jelentősült. S hogy ez a szoboralkotás fémjelzi, reprezentálja a közvéleménynek a kiállítást, az nemcsak az érett alkotó korszakába érkezett 42 éves művész teremtő kibontakozását bizonyítja, de azt is, hogy ezen a kiállításon a szobrok színvonala egységesebb mint a többi műfajoké. Köztéri szobor, ún. beruházási munka, kevés szerepel a kiállításon. Mindenesetre csak kis része annak, ami az utóbbi 3 évben elkészült, vagy felállításra került. Az egy az egyben látható szobrok közül első szóra érvényesül *Lessenyei Márta*, „Szilágyi Erzsébet" c. életnagyságú bronzszobra, mely mű sikeresen őrzi a történelmi jelentőségű nagyasszony pátoszát. *Kerényi Jenő, Antal Károly, Kalló Viktor, Konyorcsik János, Szabó Iván, Radó Károly* és *ifj. Szabó István* köztérre kerülő szobraival ismerkedhetett meg még élményt-nyerően a közönség. A terv változatában láthattuk *Somogyi József* Salgótarjánban felállított „Felszabadulás" c. emlékművét, és *Kiss Kovács Gyula* Szekszárdra kerülő Babits-szobrát.

A belső térben rendezett kiállítások igazi szobrászi anyaga azonban a szoborportré, a kisplasztika, a nagyméretű szobrok a térrel a környezettel együtt hatnak igazán. A portré műfaj tartja leginkább emberi jelentésközelségben a képzőművészetet, mert, bár különböző stílusszemlélet szerint előadható, megformálható az ember arca, mégis egyetlen forma sem lehet öncélú az ember bántása nélkül. Ebben a műfajban minden forma létezésének oka az ember arca, vele kell vonatkozásban lennie a formálónak és nemcsak a külsővel, a felülettel, de az ábrázolt személyiség lelkiségével is. Szobrászaink szívesen gyakorolják ezt a műfajt, s ebben a tevékenységükben sokszor bebizonyítják érzékenységüket a kortársak emberi értékei iránt és befogadva megértő tiszteletüket történelmi nagyjaink az emberiség kiemelkedő alakjai: művészek, tudósok, költők iránt. *Nagy Sándor* azonban nem egy konkrét sze-

mélyt formált meg „Anya" c. fejszobrában áhítatos bejelö[illegible] szabadon hagyott anyagban a vidéki asszony anyák általánosí[illegible] ségét hirdetik. Vigh Tamás Madách Imre arcát mintázza meg, írta [illegible], Makrisz Agamennon Bartók Béla portréját formálta meg értő és tisztelő érzékenységgel. Borsos Miklós, Derkovits Gyula emberi arcának szerzett anyagot — Palotai Gyula, Veres Péter portré képmását készítette el vörösréz lemezből. Kisméretű, még nem köztéri szobor és már nem kisplasztika, Seregi József „Csillagnézők" c. mészkőszobra. De mégis minden része méreténél van ennek a kis szobornak, vagyis hogy egészében átélt ílra sugárzik belőle. Az egymáshoz bávult emberpár merev nézése lelkük egyesülésére tekint. — Szinte mi is látjuk azt a bizonyos csillagot. A könyöklő karok és a mellkasok közé szervült negatív formák és a testi formák viszonyát pedig Henry Moore természetlátóvilágához hasonlítaná az informálódott szemlélő. Talán több, talán kevesebb jó szobor. Ilyen köztesi méretű, Halmágyi István: „Új modell" (amint megmutatja magát) című fába faragott szobra is, mely mű korszerű szobrászi vallomást, finom áhítatot őriz magában. Kiss István „Munka" c. szobra is az előbbiekhez hasonlóan köztesi méretű. Ám ez a dinamikus alkotás magában hordja a nagyobb méret, a köztéri érvényesülés lehetőségeit is. Kampfl József: „Fiú és Lány" című vöröskő szobra is rendelkezik a nagyobb méret lehetőséggel, de a közeli szemlélet laktatására is jól szolgál műves, ízes formai értékeivel, és a jelentés üde kedvességével. Melocco Miklós „Terhes nő" c. szobra is belső teret igénylő kiállítási méretű mű. Melocco formálásaiban sajátos szuverén artikulációt teremt, mely jócskán bővelkedik — de nem mindig szimpatikusan — a választékos formai hanglejtésekben.

A kisplasztikus szobrászati műfajnak, bár korunkban sűrűn támadtak hűtlenségei, elsősorban az afrikai művészet csábításainak engedvén, amelynek misztiks formavilága varázsosan hat rá, de mégsem tudja egészében elfogadni azt, mert az európai mentalitás nem tud hinni e formavilág kívánta emberfeletti természeti erők realitásában, mindenben a maga életérzésének a visszhangját keresi, s így képtelen elszakadni élettársától, az életképtől. Élethelyzetek, gesztusok, állapotok rögzülnek a mostani kiállításon is a kisplasztikákban, amelyek bizony sokszor unalmasak, de csak akkor üresek és bábszerűek ezek a kis figurák, ha nem mai életérzéssel fogalmazzák meg őket. Kiss Nagy András is miként a festő Pál Gyula a fogalomközlő kifejező síkokban talált, a szintétizáló magyar nyelvvel rokon jelenségérzékelés és ítélet hű képzőművészeti tolmácsolására. De miként Vigh Tamás teszi, hogy a síkokat indulataival hajlítja térbe, Kiss Nagy András nem tud még a kisméreteknél feljebb emelkedni, hogy ott is jelentés feszültségben tartsa állításait. Műveiben még tagolt, de már tagolt szobrászi beszéde egész szavakká, mondatokká épülve a honi képzőművészet jelenlegi közönségénél nagyobb körökben is megtalálja majd értő híveit. Marosán László is eredményesen jeles művelője az életképet, gesztust, és állapotot mai életérzéssel megfogalmazó plasztikusainknak. Hozzásorolható ifj. Pál Mihály, Csontos László, Martsa István, Mészáros Mihály, Rajki László, Németh Mihály, akiknek kisplasztikái az életkép naturális megjelenítésén túl szemléletet is közölnek. Morell Mihály „Mozgás a térben" c. kisbronza emberi alakot imitál, de valójában a formák dinamizmust hordozó lehetőségeire utal.

Éremművészetünk az eddigi megszokást túllépve kiemelt helyet kapott a XI. kiállításon. Ráérdemesült volna már régebben is a méltó tálalásra. A rendező Szabó Iván értő pártfogása végre jelentőségéhez méltóan mutatta be e műfaj termését. Kiss Kovács Gyula, Ligeti Erika, Kiss Nagy András, Asszonyi Tamás, Czinder Antal, Szöllőssy Enikő és a többi e műfajt nyeretéssel művelő művészünk gondolatiságot és vallomást tartalmazó, élményt adó munkáit.

A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás időben túl nagy méretet ölel fel. Nem is tud hiánytalanul hírt adni mindazon újról, ami ezidő alatt képzőművészetünkben született. Igaz, hogy a lényeges eredményeket bemutatja. A rendezőség szelekciója megelőzte a közönség, a kritika szelekcióját. Nem árt a jövőben ezeket a tényezőket is bevonni a történésekbe. Képzőművészetünk egésze veszít ezel tudatformáló hatásából. Igényesebb, követelőbb már, sűrűbben igényel szellemi vitáihoz táplálékot közönségünk, s jogosan várja el, hogy képzőművészeink évenként országos kiállításokon adjanak hírt munkásságukról. Csak az ország legjava termését bemutató kiállítás ad reális alapot, hogy jogos és valós következtetésekhez jussunk, hogy az emberi ítélet mércéjét felmutathassuk, hogy képzőművészetünk lényege: az új emberi érték ne vesszen el adminisztrációban.

KOVÁCS GYULA

Kohán György: Vásárhelyi utcarészlet – Rue de Hódmezővásárhely
Уголок вашархейской улицы

Kohán György

Történet. 1964. 9. 11.

Csak a legfontosabb eseményeket említve: a művészek, írók és muzsikusok szakszervezetet hoztak létre, a Tornyai Társaság kiállításokat rendezett és folyóiratot indított, Kurucz D. István a nyári művésztelepre toborozta fiatal művésztársait, a városi múzeum felvette Tornyai János nevét, a Művészek Majolika és Agyagipari Telepét újból üzembe helyezték, s egyre több művész kezdett rendszeresen járni Hódmezővásárhelyre, követve Medgyessy példáját.

A sokféle felbuzdulás eredményeként jött létre 1953-ban a Képzőművészeti Alap keretében az új Művésztelep, a Kurucz D. István által felajánlott házban, Almási Gyula szervezésével. És *1954-ben volt az első vásárhelyi Őszi Tárlat*, ettől kezdve számíthatjuk az új vásárhelyi iskola pályáját, s az azóta eltelt tíz esztendő termését mutatja most be ország-világ előtt ez a kiállítás.

Erről az évtizedről már ezek a képek beszélnek, s a narrátor már akár el is hallgathatna, hiszen a szavai úgyis elhalványulnak a képek-teremtette világ színei mellett. Mégis engedjenek meg néhány szerény megjegyzést vagy inkább ajánló szót, amiket a képek látása és értése érdekében szeretnék elmondani.

Először arról néhány szót, hogy *kik ezek a művészek*, akiknek a képei most együtt vannak? Hogy milyen művészeti irányzatról van szó, arra eleget mond azok névsora, akik 1954 óta a Tornyai-plakettet kapták. Ezek a következők:

gyobb hanyadat g...

rajz, minden alkotó periódusából több tucat remeklés, melyek közt gazdag sorozatát találjuk önarcképeinek. Ebből az anyagból azonban, csak úgy, mint „A Nyolcak és Aktivisták" kiállításán, ahol leszűkítvén a feladatot, egyetlen gyűjteményre korlátozták az anyagot, nem épp helyesen s nem is következetesen, ráadásul — mint Kernstok és Pór esetében — nem is a legszerencsésebb kézzel válogatva, csak nagyon keveset kaptunk. Nagyobb részt olyan skicceket, vázlatokat, tanulmányokat láttunk, melyeknek bemutatásával nyugodtan várni kellett volna egy olyan alkalomig, amikor — ha már művészi értéküket csekély, — legalább dokumentatív értéküket kiaknázható lett volna, gondolunk egy olyan kiállításra, melyen a művészi alkotó munkafolyamat kerül bemutatásra, már amennyi ez alkotó munkafolyamatból megmutatható: az első rajz- vagy szoborötlettől a kiérlelt, végleges műig, ahogy azt egy bécsi kiállításon kíséreltek meg szerencsével (itt a vázlatok, skiccek is mind remekművek voltak), vagy más speciális bemutatóra, melynek nem elsődleges célja az esztétikai örömkeltés. Ennek a szempont nélküli kiállításnak, melynek egyetlen szempontja lehetett volna a minőség, nagy hibája volt még, hogy időben sem tudott átfogó képet adni a művész munkásságáról. Legfontosabb alkotó periódusából, a „Nyolcak" idejéből például egyetlen rajzot sem láttunk. Az önarcképek — eltekintve egy, az 1907-es évszámot viselő ceruzarajztól, mely jóval alatta marad ugyenez évi olajönarcképének — lényegében a 20-as évek megemésztetlenül, nem egyszer teljes belelátása önmagának mások arcvonásaiba. Stílusegységről egész a felszabadulást követő évekig nem beszélhetünk. Szecesszió, kubizmus, expresszionizmus váltogatja egymást, utóbbi kettő erős torz iránti hajlandósággal párosulva (lásd a 2—3 majomszerű önarcképet), nem egyszer olyan kisiklással, mely során portrészerűségében már fel sem ismerhető az ábrázolt. Az egyik önarcképben például egy jól sikerült Mednyánszky csavargó-fejet kapunk, egy másikban mintha a felingerelt Karinthy jelenne meg, egy harmadikon olyan emberkolosszusnak álmodja magát a művész, hogy mindenre gondolhatnánk, csak arra nem, hogy önarcképpel állunk szemben. Ebben az 1920-tól a 40-es évek végéig tartó periódusban ifjúkori ideálja: Rembrandt alig (legfeljebb a két vénasszonyos, feminin jellegű rajzban), „Nyolcak"-korának ösztönzői: az olasz reneszánsz mesterek egyáltalán nem, csupán Daumier, a szigorúbb értelemben vett „Nyolcak" korszakát követő mester-ideál hat, a vele való találkozás ezúttal is, miként az 1919-ben vásárolt, ma a Nemzeti Galériában őrzött olaj önarcképen, szerencsésnek mondható, szemben azokkal a hatásokkal, melyeket a Kokoschka—Tihanyi és kubofuturista irányoktól kapott, nem különben Mednyánszkytól, kinek hatása az egyik lapon bántóan szembeötlő, és Bokros-Birmané, ki két rajz tanusága szerint is befolyással lehetett művészetére. Az elmélyültebb munka, a szigorúbb megfigyelés irányába hatott Kernstok Károly néhány ...

... el újra az önmegfigyelésnek arra a mélységére, melyet a 40-es évek második felének s az 50-es évek elejének rajzai tárnak elénk. Az egyiken az Arrasi Kódex Boschnak tulajdonított önarcképére emlékeztető szuggesztivitással állítja elénk alakját, egy másikon mintha a részben régi klasszikusokon érlelt „Nyolcak" korabeli periódusához nyúlna vissza, nem stilárisan, hanem az ábrázolás belső lényegét illetően. A reneszánsz ember kutató szenvedélye s a tudós tárgyilagossága biztos rajztudással kerül a papírra, a formanyelv azonban, melyen remek önmegfigyeléseit közvetíti, sajnos, egy kissé akadémikus ízű, több mint hatvan évvel marad le az európai fejlődéstől, s csaknem ötven évvel a maga által egyszer már kiküzdött stílusától. Persze a Simone Martinik sem tudtak lépést tartani, Szinyei is, Ferenczy is egy idő múlva leszakadt az európai stílusfejlődésről, s utóbbiaknál ez — lényegét nézvén a dolognak — egyúttal hanyatlást is jelentett, az örökké kísérletező és tépelődő Pór azonban még így is fejlődést mutat: ezek a rajzok — szemben az emlékkép- és fantáziarajzokkal — legjobb megfigyeléseit sűrítik magukba, annyi sajátosan egyéni meglátást, melyet egyetlen, e kiállításon bemutatott modern vonal- és formaproblémákkal viaskodó művén sem találunk. Ezek a rajzok kissé maradi stílusuk ellenére is klasszikus erővel hatnak, s nyugodt vonalvezetésükkel, egyszerű beállításukkal többet jelentenek a művészt mások festői jelmezében megörökítő, romantikus hevületű, hősieskedő, patetikus önarcképeinél, melyek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1967 AUG 10

Kohán György

Kohán-emlékmúzeum Gyulán

1021

Kohán György Kossuth-díjas festőművész utolsó éveiben visszaköltözött Gyulára, ahol gyermek- és ifjúkorát töltötte. *Képeit a művész a városra hagyományozta.* A közelmúltban megtartott hagyatéki tárgyalások után most már hivatalosan is Gyula város a hagyaték őrzője. A több száz képet több millió forintra becsülte a zsüri. A városi tanács elhatározta, hogy *Kohán-emlékmúzeumot rendez be.* A gyűjteményt az Erkel Ferenc Múzeumban helyezik el.

en kapcsolat alakuljon ki, eleértve az ipari együttmű-ödési lehetőségeket is.

---

ak épülnek lakótelepen

költség a »kövér« házban 20—

Kohán György

N.U.932.IV.9.
M.932.IV.10.
B.H.932.IV.10.
P.N.932.IV.10.

— **A Nemzeti Szalon csoportkiállitása.** A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitásán négy festő és egy iparművésznő mutatkozott be kollektiv anyaggal. *Bardócz* Árpád a régibb gárda tagja, kitünő grafikusból fokozatosan fejlődött kitünő festővé. Lendületesen rajzol, jól komponál, szinei tüzesek, szépek. *Corini* Margit a párisi éjszakákat festi valami egyéni izü éjszakai plenerben. A homályból előharsogó szinesség néha plakátszerü, az árnyékok tultengése néha keresett, de tagadhatatlanul érdekes. *Kohán* György tulságosan megrészegedett a keleti motivumoktól és noha monumentalitást keres, kétségtelen tehetsége és ereje elvész az ornamentika már-már zavaros játékaiban. *Némethy* Béla komoly és kiegyensulyozott tehetség. Naturalizmusa friss, modernsége józan és mértéktartó. Ezüstös ködfátyolba burkolt szinei finom érdekességgel asszonálnak, előadása közvetlen és minden ecsetvonásában artisztikus. Kellemes meglepetése a kiállitásnak *Ráhmer* Mária elsórangu kerámiai anyaga. Helyesen értelmezett anyagszerüség, friss fantázia és formagazdagság jellemzik ezt a fiatal művésznőt, aki keramikus mivoltában az iparművészet és szobrászat mesgyéjét járja. *(m. v.)*

Kohán György

festő gyűjt kiáll.
Gyulán az Erkel
Múzeumban
1957. szept.

Szabad Művészet

1951. 10. sz.
(Külső borítón.)

noch eine Abbildung eine dies

Es geht also

teratur angeben koennten oder

b len wuerden. Ich bin selbstve

eventuellen Unkosten aufzukom

Praha , III. Waldšteinská 14

24./ XI. 1933.

2086-1965 fnyv 1

KOHÁN GYÖRGY

MEGHÍVÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

KOHÁN GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1965. JÚNIUS 26-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

ERDEI FERENC

AKADÉMIKUS
A HAZAFIAS NÉPFRONT ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK FŐTITKÁRA

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA, BUDAPEST V., KOSSUTH LAJOS TÉR 12

Kohán György: Pásztor
(Corvina Fotóarchívuma)

Kulich Gyula-emlékmű Békéscsabán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Művészet
1978 JUL

Mindnyájan ismerjük a kimondhatatlan tisztelet érzését, akik megcsodáltuk a folyók, patakok meredek partjaiban, földtörésekben karmosan megkapaszkodó s mindig újabb talpgyökereikre támaszkodó s ettől egyre hatalmasabbá növő fák gigászi életerejét. Mi, mai magyarok gyakorlatias közhelyeket, profán kifejezéseket mondunk ilyen döbbeneteinkre: na, ez a fa is jól megdolgozik az életéért. S közben a mi szánkkal már kimondhatatlan, de egykor kimondott, leírt, iskolában megtanult szavakat idézünk magunknak, hogy vigasztaljuk elnémult érzéseinket:

„Ó természet, ó dicső természet!
Mely nyelv merne versenyezni véled?
Oly szép vagy te! s mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz."

Varga Imre sem a magasztos természet egészét választotta szimbóluma eszközéül, hanem a küzdelmes sorsú, de mégis az élet győzelmét hirdető fát, hogy Kulich Gyulára, a munkásmozgalom mártírjára szülővárosában emlékeztessen. Varga Imrének ez a szoboralkotása egyedi jelenség köztéri szobrászatunkban. Úgy érzem, nem sorolható főművei közé, de gondolatokat támaszt és feszegetni érdemes problémákat vet fel

Kohán György

Gémeskut tövében.

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Müvészet, 1978. julius hó - 22.old.

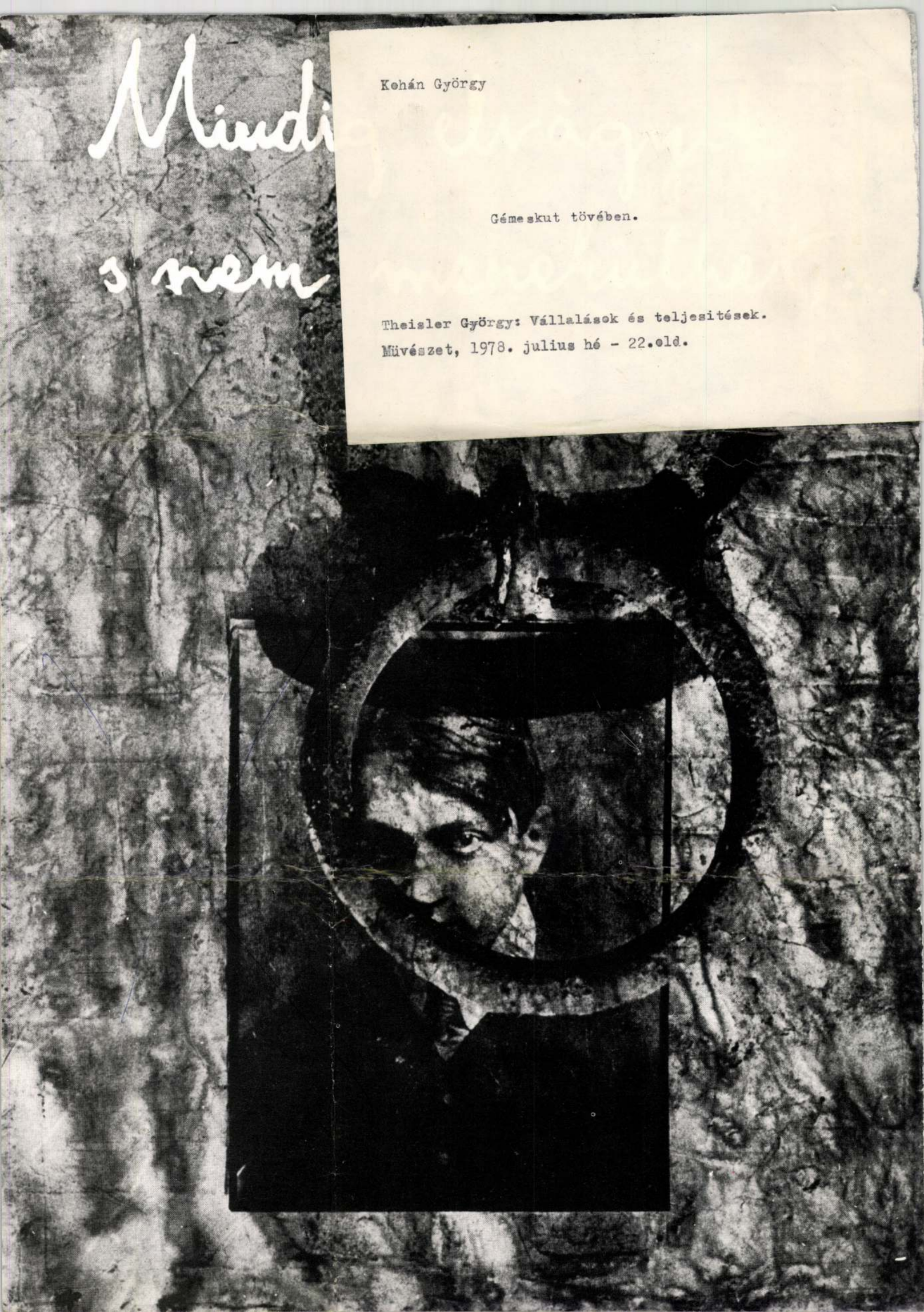

Művészet

78|7

Képzőművészet Békésben

Munkácsy és a fotográfia

Vállalások és teljesítések

Mai üzbég képzőművészet

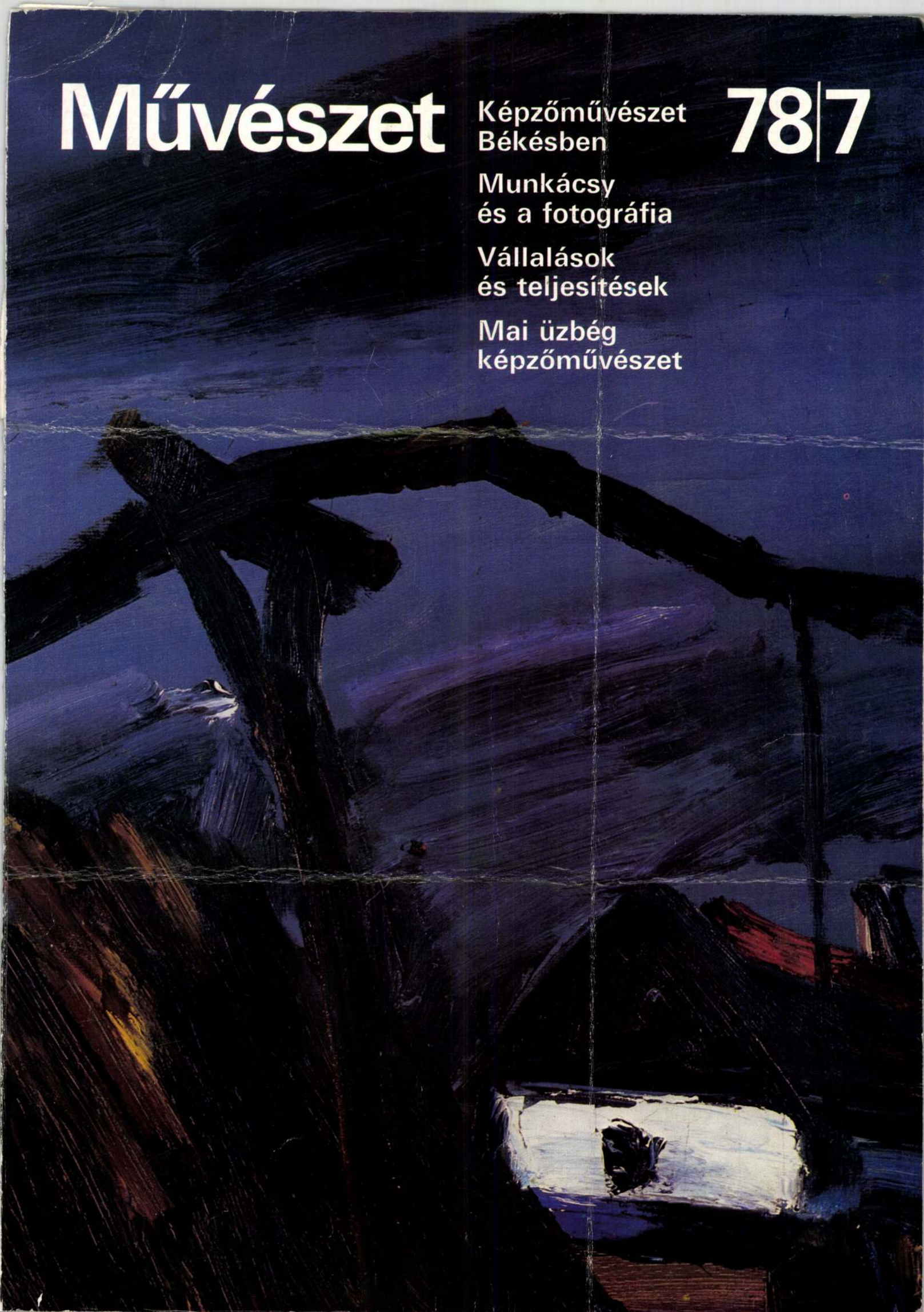

Kohán György, Művészet, 1975. jún. 24. old.

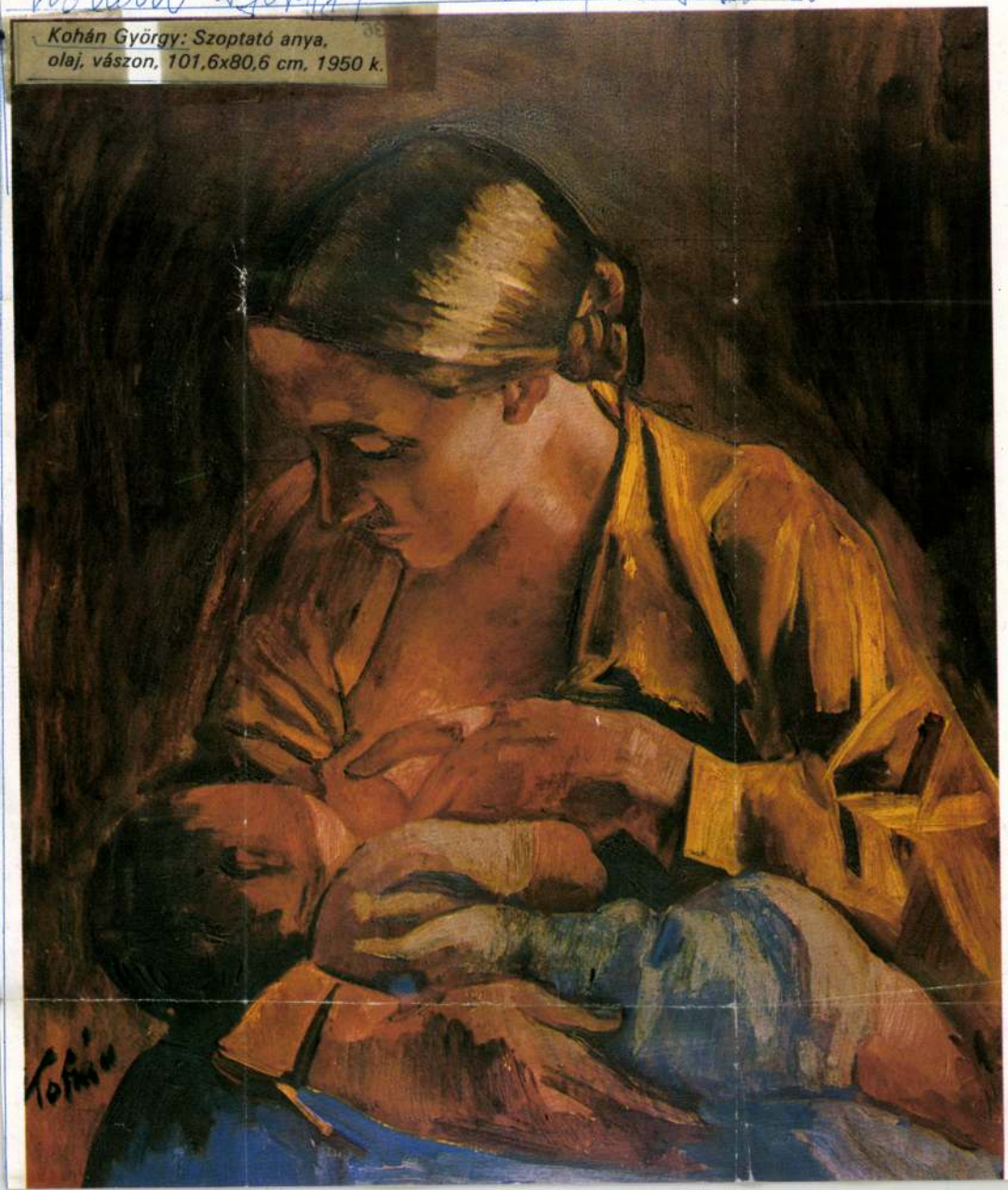

Kohán György: Szoptató anya, olaj, vászon, 101,6x80,6 cm, 1950 k.

szivitással dúsított alföldi piktúrát hol a kritikai realizmus; hol a romantikus-népies „tiszta forrás" elmélet, hol meg a stílszocreál Prokrusztész-ágyába próbálták kényszeríteni, sőt nemritkán az öndugába dőlt világdekadencia „egészséges", azaz nem pato-

Művészet, 1978. júl. 26. old. Kokán György

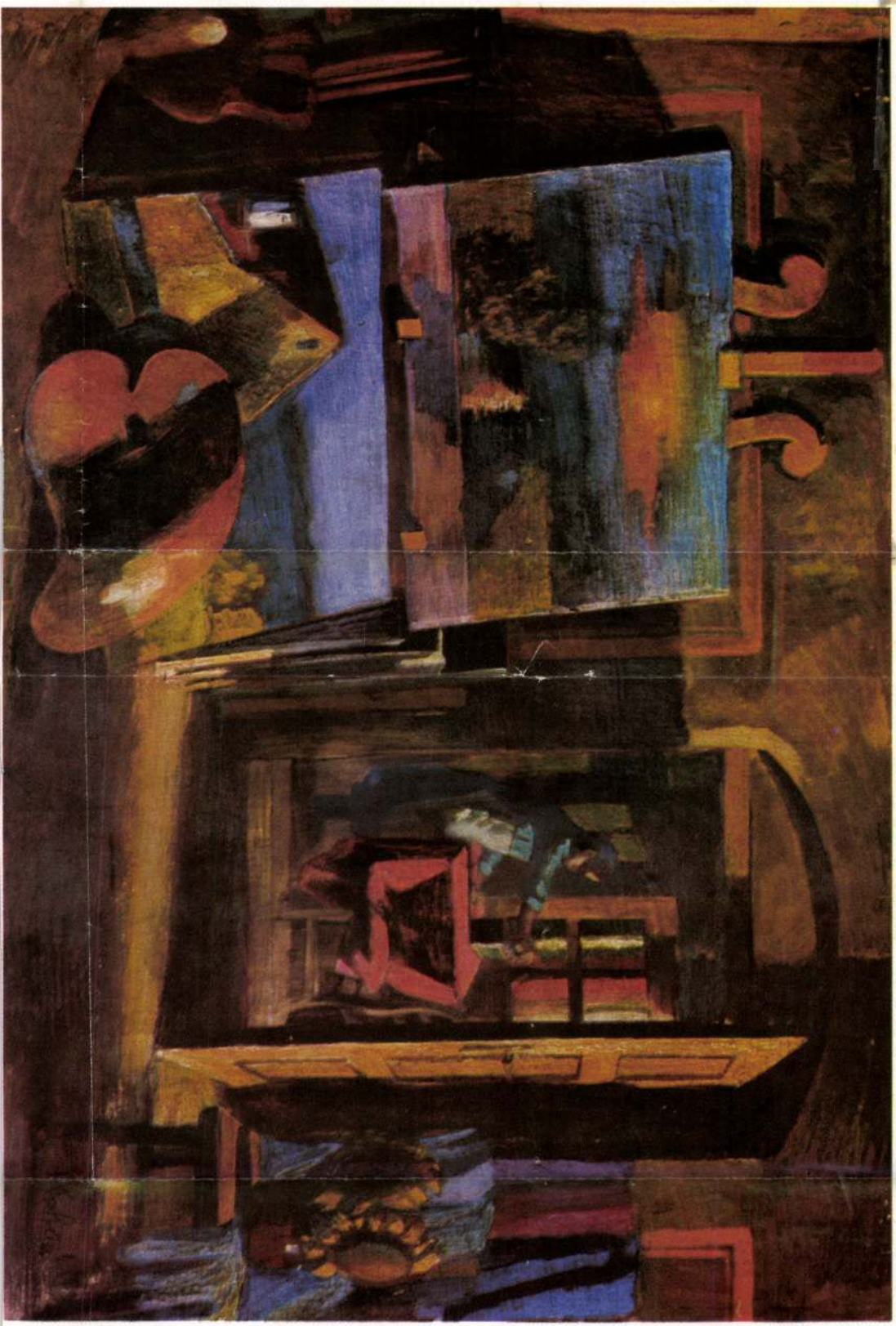

Kohán György: Csendélet vasalóval, olaj, vászon, 63,5x85 cm, 1940-es évek közepe

Kohán György: Koporsóban, olaj, vászon, 62x94 cm, 1950 k.

a szociális tematika és a forradalmi töltet, míg az utóbbi évtizedek e tendenciák apályával jártak, sőt a művész eljutott a nem kis mértékben vulgárlokális (értsd Tessedik Sámuel-i) ihletésű biofestészetig, melynek lélekborzolóan izgalmas és briliánsan artisztikus, immár több kontinenst is átfogó hatásrendszerbe illeszkedő eredményei művészeti összképünket kétségtelenül gazdagítják? Ám itt is megfigyelhető a stílusrétegek, a nem konzekvensen végigvitt elvonatkoztatási szintek keveredése, valamint a festett felület és az applikált konkrét tárgyi motívumok gyakran szervetlen kapcsolata.

Kohán György sok tekintetben szöges ellentéte Ruzicskaynak. Ruzicskay „többemeletes", ciklikusan helyváltoztató életformájával szemben Kohán már-már röghöz kötött, ő azonban a számára sorsszerűen megszabott talajon szilárdan áll, és művészete – végeredményét tekintve – nem kevésbé egyetemes jelenség. Csakhogy az egyetemessé váláshoz vezető utak gyökeresen különbözőek. Ruzicskay inkább intellektuális művész, számára a külső információk az alkotás nélkülözhetetlen nyersanyagát jelentik, míg Kohán az akaratot, a jellemszilárdságot megtestesítő, a művészetét élő és az életét nem kevés kínnal művészetté szublimáló alkotótípusba sorolható, aki számára a környező világ felszíne kevésbé jelentős. Kohán akarati töltetéből, alkotómódszerének gigászi küzdelméből adódik a félelmetes és rabul ejtő szuggesztivitása, a Koszták és Tornyaik vulkanikus izzásának öröksége vagy újrateremtése. Mint minden nagy művésznél, Kohánnál is egy tőről fakadnak a hibák és az erények.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
14
1973. IV. 6.
Ára: 2 Ft.
XXVIII. évf.

1021

KOHÁN GYÖRGY:
ANYÁM

c/1

CÍMKÉPÜNK:

Kohán György: Anyám (Égető János felvétele)

SZÁMUNK TARTALMA:

627 **BUDAPEST FÖLDTANI FELÉPÍTÉSE**
Dr. Wein György

633 **A SZEM „CSILLAGAI" — A FOSZFÉNEK**
Dr. Radnai Erzsébet

637 **NYELV ÉS ÉLET: EGYSZER ADAPTÁLUNK, MÁSSZOR ADOPTÁLUNK**
Dr. É. Kiss Sándor

638 **AZ ELSŐ ORVOSI VIZSGÁLAT**
V. Volovics

640 **A TUDOMÁNY MÉRFÖLDKÖVEI, A NOBEL-DÍJAK: A SUGÁRZÁSOK**
Svékus Olivér

643 **GONDOLKODÁS — 64 MEZŐN**
Bakcsi György

644 **KOHÁN GYÖRGY**
Dömötör János

652 **A GYÜMÖLCSLÉ SŰRÍTÉSE**
Pap László és Khell Ádámné

657 **A SZOMBATHELYI VÁROSREKONSTRUKCIÓ**
Antalffy Gyula

663 **A TUDOMÁNY VILÁGA**

671 **TV- ÉS RÁDIÓMŰSOR — TÁJÉKOZTATÓ**

672 **KISLEXIKON — REJTVÉNY**

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

III. Béla és felesége arcmása ● A ritkafémek alakítása ● Budapest építőkövei ● Az interszexualitásról ● Szarvasféléink társas élete ● Justus Liebig ● Luxemburg ● Sakk ● A tudomány világa

KEDVES ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

Fel szeretném hívni a figyelmüket arra, hogy az Élet és Tudományban 1972 végén közölt *„A plazmafizika eredményei és távlatai"* c. cikksorozatnak

A NAPPAL

foglalkozó részében (48. szám) két helyen is ellentmondás van a szöveg és az 1. ábra közt.

A cikk szövegében az olvasható, hogy a Nap légkörének külső része a *korona*, ennek belső, sűrűbb övezete a *kromoszféra*. Ezzel szemben az ábra — helyesen — azt mutatja be, hogy a kromoszféra *jól elkülönül* a naplégkör többi rétegétől, *önálló szférája* a Napnak. A kromoszférát legalább annyira nem lehet a korona belső, sűrűbb övezetének tekinteni, mint az óceánt a földi légkör alsó sűrű részének. A kromoszféra sűrűsége a *fotoszférá*énak — azaz a Nap egyszerűbb eszközökkel látható felszínének — mintegy századrésze, vastagsága körülbelül tízezer kilométer, hőmérséklete még a kromoszféra felső határának közelében is átlagosan csak *néhány tízezer fok*, míg a naplégkör külső rétegének, a *koronának* a hozzá csatlakozó belső részei *millió fokos* hőmérsékletűek.

Ugyanezen az ábrán a *röntgensu-*

1. ábra. A Nap szerkezete

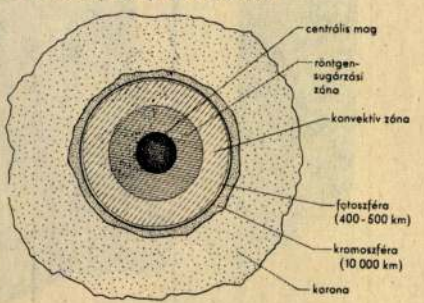

(Folytatás a 639. oldalon)

KOHÁN GYÖRGY

Kohán György 1910. február 22-én született, és 1966. december 16-án halt meg. Cikkünk megjelenése tehát nem kapcsolódik kerek évfordulóhoz: nem valami naptári nap ad időszerűséget ennek az írásnak. Mégis joggal szólunk Kohán Györgyről, mert művészete nem évfordulókhoz kötődik, hanem ma és holnap is fontos mondanivalót: *állandó értékeket* hordoz. De azért is szükséges Kohán György életének és munkásságának a bemutatása, mert a magyar művészeti irodalom még mindig adósa e nagy magyar mesternek, noha életműve fontos része a felszabadulás utáni magyar művészetnek, élete, sorsa pedig napjainkig ható tanulságokkal szolgál.

*

A gyermek Kohán Györgyöt szülőhelyén, *Gyulaváriban*, az uradalmi kovácsműhely világa ragadta meg először. Csodálta apja lezúduló pörölycsapásainak erejét, az anyagot alakító emberi munkát. Néhány év telt csak el, és a serdülő Kohán maga is kezébe vette a kalapácsot, hogy apja mellett az izzó, szikrázó vasat alakítsa. Ám a nehezen formálható anyag feletti uralom öröme mégsem kötötte le és elégítette ki teljesen. A szülői fenyítést is vállalva — a kemencefűtésből kimaradt, megszenesedett rőzsedarabokkal — már elemiiskolás korában házuk fehérre meszelt falára rajzolta első „műveit". Később anyaga és technikája is változott: ceruzához jutott, és papíron sokasodtak a rajzai. Kiemelkedő rajzkészségét *József Dezső*, a gyulai polgári iskola rajztanára fedezte föl: ő irányította, biztatta, ő adott neki útmutatást. Az ifjú otthagyta a pörölyt, és tizenhat éves korában *Budapestre* utazott azzal az elhatározással, hogy beiratkozik a *Képzőművészeti Főiskolára*. Ez azonban nem ment egyszerűen: előtanulmányokra volt szükség. Ezeket szabadiskolákban végezte el. Nem is eredménytelenül, mert egy év múlva fölvették a főiskolára, s ott *Glatz Oszkár* osztályába került. A mester és tanítványa azonban *nem értette meg* egymást. A már akkor is monumentális és erőteljes ábrázolás felé vonzódó Kohán György egyéniségétől távol állt Glatz aprólékos, olykor édeskés festészete.

A tanár és növendék már-már harccá vált ellentétét végül Kohán „oldotta fel" azzal, hogy húszéves korában összekuporgatott pénzéből vonatjegyet váltott *Párizsba*. A világ művészetének fővárosába mindössze három pengővel érkezett meg. Első párizsi heteiben parkokban és temetőkben is éjszakázott, napközben pedig a várossal ismerkedett. Később — egy szerencsés véletlen folytán — kapcsolatba került *Major Henrik* grafikusművésszel, s az munkához juttatta. Igaz, nem valami lelkesítő feladat volt ez — klasszikusok másolása —, mégis lehetővé tette további párizsi tartózkodását és a *Louvre*-nak meg más múzeumoknak és a kortársi kiállításoknak a látogatását. Tizennégy hónapi párizsi tartózkodás után tért haza. Ezután — 1933-ban — látogatott először *Hódmezővásárhelyre*, hogy majd legállandóbb és legmélyebb — emberi és művészi — kapcsolata e városhoz kösse több mint három évtizedig.

Választott városa, Vásárhely

Első odaérkezésekor a képzőművészet bizony „hét sovány esztendejét" élte e városban. *Endre Béla* már halott volt, *Tornyai János* pedig csak egy évvel később költözött le; egyedül *Vén Emil* dolgozott ott, ő is csak átmenetileg. A város irodalmi élete valamivel élénkebb volt; tovább erősítette ezt az 1934-ben megalapított *Tornyai Társaság*. Ennek vezetői barátsággal fogadták Kohán Györgyöt. Ugyan-

GONDOLKODÁS–64 MEZŐN

ROVATVEZETŐ: BAKCSI GYÖRGY

10. FELADVÁNY
W. A. Shinkman

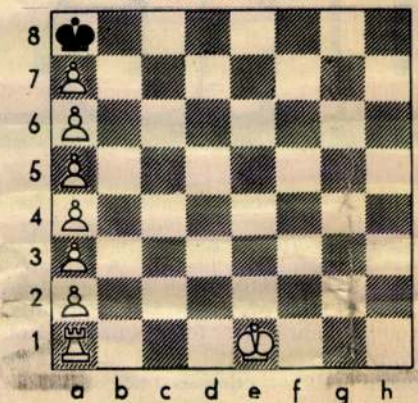

Világos indul és nyolc lépésben mattot ad.

Világos: Kel, Bal, a2, a3, a4, a5, a6, a7 (8).

Sötét: Ka8 (1).

Beküldendő a feladvány teljes megfejtése, egészen a mattadásig. A beküldési határidő (a postabélyegző legkésőbbi dátuma) belföldön **április 16-a;** a külföldiek számára a határidő a postajáratnak megfelelően meghosszabbodik. A megoldásokat erre a címre kérjük: **Élet és Tudomány, 1428. Budapest, pf. 47.**

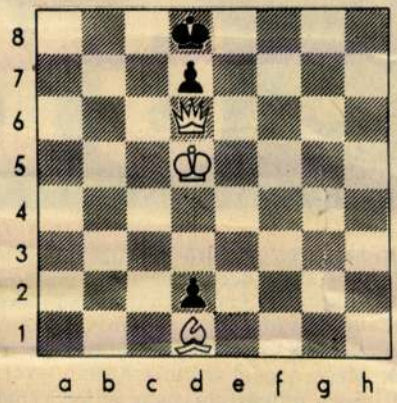

Matt három lépésben

A 8. FELADVÁNY MEGFEJTÉSE
V. Kalandadze

A feladványt egy tehetséges grúz szerző készítette, különdíjat nyert vele egy közelmúltban tartott versenyen. A feladvány érdekessége a furcsa ikerállás, amelynek során a sötét gyalogok világosakra cserélődnek, másrészt az, hogy a megoldás során az első állás teljes szimmetriájával szemben az ikerállásban szerephez jut a sakktábla mértani adottsága, amelyről a 2. feladvány megfejtése kapcsán már szóltunk.

Az 1. állás megfejtéséhez hamarosan eljutunk. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a világos futó nem léphet 1 . . . d1V† miatt, és a világos vezér is lépést engedne a másik sötét gyalognak. A királlyal kell tehát lépni, de hova? Meg kell fontolnunk, mi következne sötét válaszlépéseire. 1. . . . Kc8-ra 2. Vb6! jöhet, sötét csak a d-gyalogglal léphet, amire 3. Fg4 matt következik. Ugyanez a változat teljesen szimmetrikusan megismétlődik 1. . . . Ke8 után. Mindenre van tehát matt, csak lépnünk kell a királlyal, mégpedig úgy, hogy a majdan felszabaduló és elépő sötét gyalog ne okozhasson bajt sakkadással. (Ha 1. Kc5?-re sötét 1 . . . Kc8-at húz, akkor 2. Kb6! Kd8 3. Vf8 után lenne matt. Ám nem ezt húzza, hanem 1 . . . Ke8!-at. 1. Ke5?-re viszont 1 . . . Kc8! következne.) 1. Kc4?-re vagy 1. Ke4?-re a sötét gyalog sakkadással kerül d5-re, pl. 1 . . . Kc8 2. Vb6 d5†! Marad az egyedül lehetséges, a teljes szimmetriát továbbra is megőrző 1. **Kd4!,** és most 1 . . . Kc8-ra 2. Vb6 d5 3. Fg4 matt következik, és 1 . . . Ke8-ra 2. Vf6 d5 3. Fa4 matt.

Az ikerállásban a sötét gyalogok helyére világos gyalogok kerültek, és ez rendkívül megváltoztatja az állást is, a megfejtést is. Mindenekelőtt: a sötét király pattban áll, tehát sürgősen ki kell szabadítani. Nem célszerű 1. Vb8†? vagy 1. Vf8†?, mivel 1 . . . Ke7, illetve 1 . . . Kc7 után a sötét király még akkor is elmenekül, ha a gyalogot újabb vezérré változtatjuk. Nincs matt az óvatos 1. Vc6? vagy 1. Ve6? lépések után sem, a király kilép, és nem tudjuk bemattolni. Túl messzire szintén nem ajánlatos elmenni a vezérrel, más világos báb viszont nem léphet a patt miatt.

A vezérlépések vizsgálata során végül eljutunk az 1. Vb6†, illetve 1. Vf6† lépésekhez, amelyek látszólag teljesen egyenértékűeknek tűnnek. 1. Vf6+? után a sötét királynak két lépése van. 1 . . . Kc7-re van is matt 2. d8V† Kb7 3. Vfb6-tal, de 1 . . . Kd7:-re nincs matt. Bosszantó, mert ha a futó most meg tudná egy lépésben fogni b7-et és c8-at, minden rendben lenne, mert 2 . . . Kc7-re 3. Vd6 jöhetne és 2 . . . Ke8-ra is 3. Fa4 matt. Sajnos, a futónak nincs megfelelő lépése, a tábla széle akadályozza . . .

A másik oldalon viszont nem! A két teljesen egyenértékűnek látszó lépés közül tehát a másik a megoldás: 1. **Vb6†!,** és most 1 . . . Kd7:-re 2. Fh5! következik (ennek nem volt megfelelője az imént az aszimmetrikus tábla miatt!); 2 . . . Ke7 3. Vd6 matt, 2 . . . Kc8-ra 3. Fg4 matt. Ha 1. Vb6†-ra sötét 1 . . . Ke7-et húzza, akkor 2. d8V† Kf7 3. Vbf6 matt következik.

6. SAKKFELADVÁNYUNK HELYES MEGFEJTŐI KÖZÜL KÖNYVET NYERTEK:

Beliczky Géza, 9501 Celldömölk 1. Postahivatal; **Lendvai Judit,** 1045 Budapest, Pozsonyi u. 2/b 8. em. 102; **Szabó Antal,** 5440 Kunszentmárton, Irányi út 25; **dr. Vrábl István,** 1114 Budapest, Bocskai út 4—6.

Az utalványokat postán küldjük el.

Enyedi Zoltán felvétele

így az élete utolsó éveit élő Tornyai János is!

Ezután Kohán György az európai művészet forrásával, *Olaszországgal* ismerkedett, de pénzhiány és az abesszin háború miatt csak Észak-Olaszországig jutott el.

Az alig húszéves művész a *Nyugat* folyóirat emlékkiállításán állított ki először több művet, nagy sikerrel: a korabeli sajtó egyértelműen a kiállítás meglepetéseként értékelte. Ám a *Nemzeti Szalon*-beli — 1930. évi — kiállítás a siker mellett keserűséget is tartogatott Kohánnak, mert néhány művét azzal az indoklással, hogy a vallásos érzületet sértik, vezető egyházi személyiségek óhajára a nyitás előtt levették a kiállítás faláról. A közönség *önálló* tárlaton 1939-ben a *Tamás Galériában* találkozott ismét műveivel.

A háborús években, a katonai szolgálatok közötti időkben alkotott műveit 1943-ban újabb önálló kiállításon mutatta be, a *Műbarát*-nál. Ehhez az időhöz kapcsolódik *A háború emléke* című hatalmas kartonja is.

A felszabadulás után újabb kiállításai voltak *Gyulán* és Hódmezővásárhelyen, majd 1948-ban Budapesten a *Képzőművészek Szabad Szakszervezete* rendezésében.

Ezután következett Kohán György életének különösen keserves fél évtizede. Az egykor munkásként indult Kohán nem tarthatta meg a *Magyar Képzőművészek Szövetségében* betöltött tagságát. Visszavonult a saját világába. A munkába menekült, de az, hogy nem nyílt alkalma a közönséggel való találkozásra, mérhetetlenül sok energiáját emésztette föl. Mégis, minden nehézség ellenére is, *dolgozott!* Olykor szívességlakásban, de egymás után festette drámai erejű, nehéz veretű olajképeit.

Az 1956-ban a vásárhelyi *Petőfi Művelődési Házban* megrendezett kiállítása után már *rendszeresen* részt vett országos és helyi kiállításokon. Az elkövetkező évek teljesen igazolták önmagába vetett hitét és lankadatlan munkáját. Amilyen fájdalmas volt az előző hat év visszhangtalansága, ugyanolyan gyors és teljes volt a következő évek sikere, elismerése. 1959-ben kiállítást rendezett a *Műcsarnok* kamaratermében; ennek elismerése volt a *Munkácsy-díj* 1960-ban neki ítélt III. fokozata. Az országos kiállításokon való újabb szereplései — és természetesen addigi életműve — hozta meg számára 1964-ben a Munkácsy-díj I. fokozatát. Választott városa, Vásárhely megbecsüléseként — a VI. Vásárhelyi Őszi Tárlaton — ő volt a *Tornyai-plakett* jutalmazottja is. Egyre nagyobb kedvvel és mind többet dolgozott. Kialakította sajátos viasztempera* technikáját, és jórészt e munkáiból rendezte meg 220 művet magában foglaló kiállítását a *Magyar Nemzeti Galériában*, 1965-ben. A kiállítás néhány mű kivételével addig sehol be nem mutatott anyagot tartalmazott, s a *meglepetés*, sőt a *meghökkenés* erejével hatott.

Igazi örömet azonban már a *Kossuth-díj* sem szerezhetett neki: a díjat egy *súlyos műtét után*, lábadozóként, 1966 áprilisában vette át. Alig rendezte be műtermes lakását Vásárhelyen, megkezdődött egészségének végső romlása. Ekkor döntött művészi hagyatékáról is, s azt — feleségével egyetértésben — *Gyulának*, pályaindító városának adományozta. Hatalmas méretű, félelmesen tragikus búcsúfestmények *(Éjszaka, Ősasszony)* elkészítése után 1966. december 16-án fejezte be pályafutását Gyulán. Művészi hagyatékának igazi nagysága (mintegy háromezer mű, közte 691 festmény és 2215 grafika) halála után vált csak ismertté. A *gyulai Erkel Ferenc Múzeum* eddig évenként megrendezett kiállításokon mutatta be hagyatékának egy-egy részét. Igazi otthonra, méltó keretre ez a páratlan értékű hagyaték azonban csak az ugyancsak Gyulára tervezett *Kohán Múzeumban* talál majd.

Tájszeretete, szenvedélyessége

Kohán életútjának ismertetett állomásai, különösen pedig Vásárhellyel való kapcsolata jeleznek valamit művészetének sajátosságairól is. Még közelebb jutunk ehhez az életműhöz, ha *forrásait* kutatva választ keresünk arra, hogy milyen előzményekre, a magyar és az egyetemes művészetnek milyen hagyományaira épült munkássága.

Etikai, magatartásbeli kötelékei a legközvetlenebbül az *alföldi realistákhoz* kötik: Tornyai János és *Koszta József* tájszeretete, szenvedélyessége, hevülete és olykor indulata benne is tovább él. Kohán György vállalta ezt az örökséget, de nem utánzója, hanem *továbbvivője* volt e művészeti múltnak. Merített belőle, de más források frissítő hatása is hozzájárult életművének gazdagításához, egyszeri, senki máséval nem azonosítható jellemének kialakulásához. Így monumentalitása rokonságot mutat a *mexikóiak* művészetével: akárcsak *Siqueros* és *Rivera*, ő is az emberi tevékenység és helytállás

Korok, asszonyok

Eurüdiké

iránti tiszteletadást fejezte ki képeinek erősen hangsúlyozott, nagy formáival. Hasonlóképpen nem maradt nyomtalanul a huszadik századi *francia* művészettel való megismerkedése sem: *Picasso* és *Braque* munkássága mindenekelőtt a formák mértanias (kubisztikus) megformálásában, *Delaunay*-é pedig gazdag fény- és színlátásában követhető nyomon több művén.

Kohán György művészete azonban sem egyik, sem másik forrásból sem magyarázható közvetlenül. Még az általa legközvetlenebbül folytatott hagyománnyal, az alföldi realisták művészi örökségével sem. Tornyai és Koszta tájai, parasztemberei elsősorban társadalmi mondanivalót, társadalmi feszültséget, szociális igazságtalanságot tolmácsoltak, Kohán ellenben az azonos témákban sokkal inkább *életforma-* és *sorskérdéseket* vet föl. Súlyos, tömbszerű akáclombok alatt meghúzódó kis tanyái és göcsörtös gémeskútjai elsősorban nem egy történelmi kor szociális problémáit, hanem az adott környezetben élő ember *létének* a gondjait adják hírül. Festői világa is jóval *tágasabb*, mint az alföldi realistáké! Ugyancsak sokrétű kapcsolatok fűzték az európai kultúrához. Gondolunk itt a *hellén* művészetre, sőt a *Beethoven*-i életműre is, amely több alkotását ihlette.

Kohán György a látott világot szenvedéllyel, lényeglátó tehetséggel teremtette újjá; kompozíciós rendje így lett tiszta, áttekinthető. Dinamizmusa különböző módokon nyilvánul meg: hol *ecsetkezelésének* lendületében és a természetes formák megváltoztatásában, „átírásában", hol a különböző — rendszerint erőteljes, drámai — *színek* ütköztetésében.

Villanó fehérek, tragikus feketék

Még közelebb kerülünk Kohán művészetéhez, ha néhány művével közelebbről is megismerkedünk. Kezdjük a legkorábbival, *A háború emléke* című hatalmas pannójával. A montázstechnikát is hasznosító alkotás a szépség, a kultúra és az élet nevében szenvedélyesen tiltakozik a pusztítás, a háború ellen. Megrázó együttesben követi rajta egymást a gótikus katedrális finom csipkézete és az acélsisakok sora. A női test finoman ívelő, lágy vonalai a szuronyok hegyével ütköznek; a zongorázó kéz mellett a bombák rombolása. Mindez villanó fehérek, tragikus feketék szuggesztív együttesében, tömören, egyszersmind gondolatgazdagon és súlyosan.

Az ötvenes évek nemzetközi feszültsége és konfliktusai ismét felidézik benne a háború szorongató emlékét. *A háború éveiből* című olajképén egyetlen sorsba sűríti mondanivalóját: az egyszerű környezetben ülő középkorú nő a tenyerébe temeti az arcát. A tartás, a színek egyaránt a tragédiát, a természetellenesen megszűnt emberi élet miatti fájdalmat, magáramaradottságot sugallják.

Ugyancsak mély emberi mondanivalót tolmácsol a *Korok, asszonyok* című műve. A nők társadalmi helyzetének évezredes sorsproblémáit mutatja a három különböző életkorú nőalak; a képről az élet

1	3	1. Részlet A háború emléke c. kartonból (Petrás István felvétele)
	4	2. Vázlat
2	5	3. Vásárhelyi utca 4. A háború éveiből 5. Kabát

KOHÁN GYÖRGY

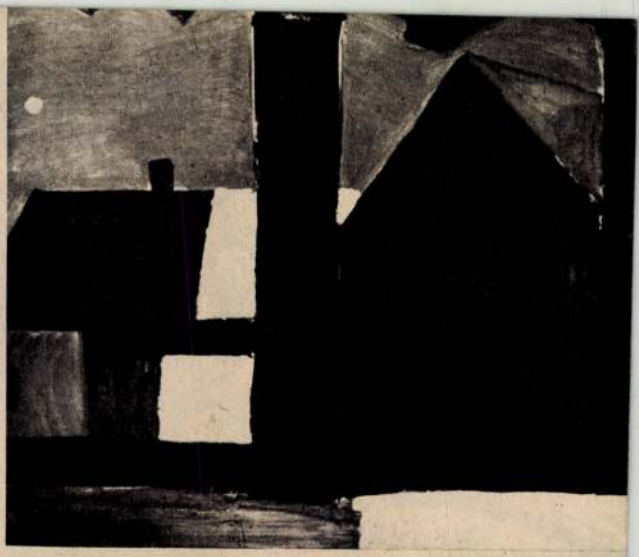

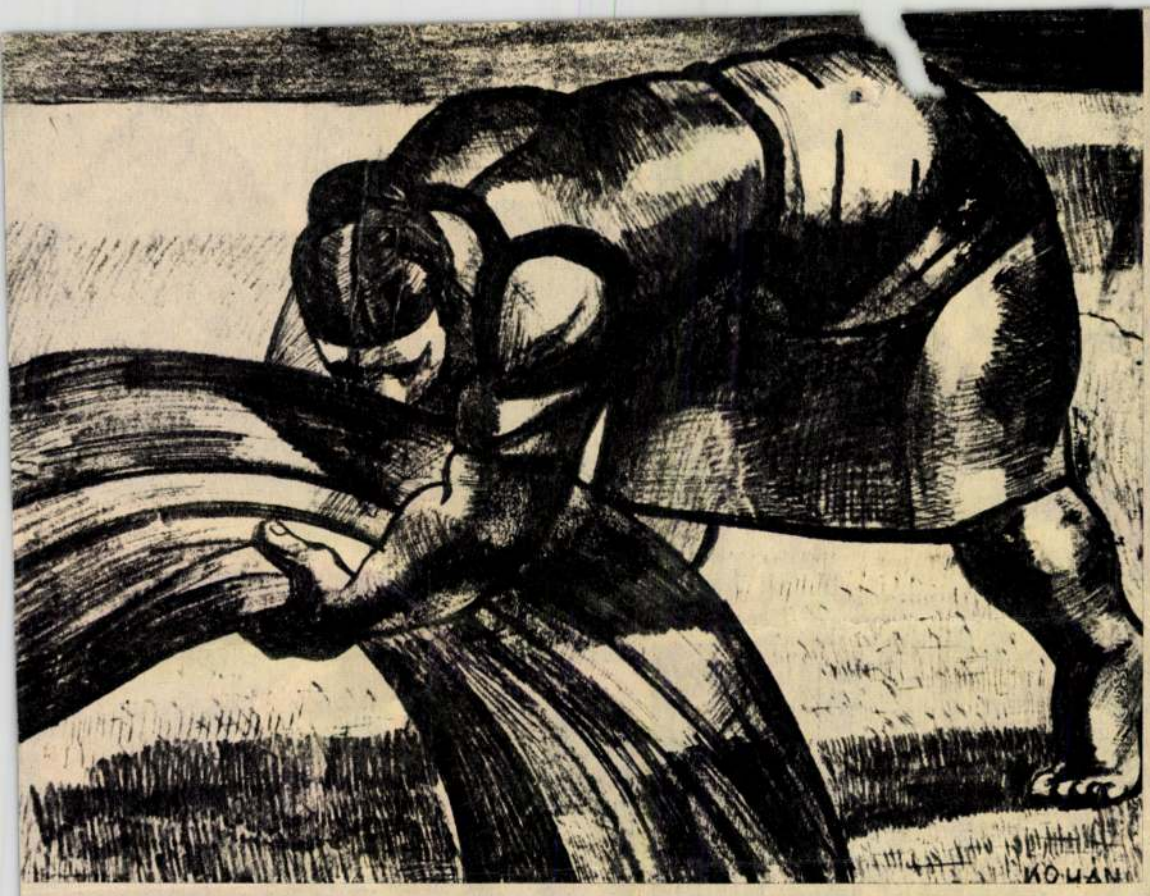
KO·HIAN

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

1973 APR 6

Kohán György

KOHAN GYORGY

Kévekötő

mulandósága, a változás változtathatatlansága is szól hozzánk.

Az *Anyám* című festmény környezete az egyszerű konyhaszekrénnyel és a népi fazekasság edényeivel paraszti világot idéz. Az érzelgősség nélkül, de érzelemgazdagon formált idős, megtört nőalak mégis évtizedek munkás hétköznapjait viseli vállán, és mindannyiunk édesanyja is. A mély tónus, a színek komolysága: tiszteletadás, amely a nyugtalan ecsetet megpihentette, gyöngédségre hangolta.

Tájain többször találkozunk a *bivaly* sötét foltjával mint képépítő elemmel; gyakran jelképi értelmet kap nála ez a ma már elég ritka állat. A vászon egész szélességét kitöltő, a tájra ráterülő állat ősi erőt és egyúttal mozdíthatatlanságot, nehézkességet is kifejez *(Bivaly)*. Máskor a társadalmi jelentés helyett az ember, az állat és a természet ősi, kozmikus kapcsolatának kifejezését szolgálja *(Bivalyos szekér napkoronggal)*. Ember és állat az emberi munkával megtöretett alföldi róna végtelenjének előterében vonul, mozdul a földdel, tájjal teljes egységben.

Joggal gondolhatjuk, hogy az Alföldről Koszta József után alig lehet már újat mondani kékben, fehérben, pirosban. És mégis, Kohán *Vásárhelyi utcája* ugyanezekkel a színekkel váratlan élményt nyújt nekünk. Míg Kosztánál minden vibrál, mozog, Kohán képein a rendkívül pontosan körülírt, nagy, síkba terített egynemű felületek hozzák létre a feszültséget, s ez szinte a képszéleket is „robbantja".

Festmények a falon és a földön

A *Mártélyi naplementén* a vízparti alkony varázsos színei a napkorongból kiáradva sugároznak az égre, s tükröződnek a folyóvizen. A fények a vízparton vonuló tehenek hátán ismét megjelennek.

Ha az életrajzi vonatkozástól eltekintünk — Kohánnak ez volt utolsó kiállításra beküldött képe —, akkor is szívszorítóan fájdalmas mű a *Kabát*. Az egyszerű szobabelső rendkívül színes: a sárga kályha, a kubisztikusan megfestett könyvek élénkzöld, piros és kék színei a környezet, a világ változatlan örömeit idézik.

Bivalyos szekér napkoronggal
(Égető János felvételei)

Festmények a falon és a földön... Kohán ezzel mintegy előkészítette, hogy a kép középterében a karosszékben nyugvó kabát súlyos fekete tömege szinte kiáltásszerűen, a megdöbbentés erejével hasson ránk. Ez a ruhadarab megőrizte az ember testének formáját: az emberét, aki eltávozott, aki nincs, és nem is lesz többé. A kompozíció az egyéni üzeneten kívül az emberi élet *elmúlását*, a környezet, a tárgyak további *létezését* fejezi ki szuggesztív erővel. Kohán gazdag színvilága és drámai ereje együtt hozta létre e kép sors- és végzetidézően megrázó hatását.

Nőalakjai általában teltek, izmosak, erősek, munkabírók. (Érdekes, hogy a paraszti munkából elsősorban a női munkát — a kévekötést, a gyümölcsszedést, a kenyérszegést, a kapálást — ábrázolta.) Amikor azonban a mitológiai alvilág lakójává vált *Eurüdiké* alakja ihleti meg, egyszerre egészen másként fogalmaz: ez a nőalakja szinte *testetlen*, *átlényegült*, képzeletbeli, gondolati, nem is lép, hanem inkább lebeg. A kék háttérben az alak saját belső fénye világítja meg a körvonalakat, és vonja őket sárgás melegségbe.

Kohán nemcsak szerette Beethoven zenéjét, hanem sokat foglalkozott is vele: grafikáin Beethovent általában előreszegett fejjel, az alkotó ember sugárzó homlokával örökítette meg.

A mindig csatázó, feladatát mindig élethalálra komolyan vevő Kohán György csak grafikáinak egy részében oldódott fel. Elsősorban *tusrajzaiban* lép elénk egy másik Kohán. E rajzok a nehéz sorsú művész ritka — „játszani is engedd" — pillanatainak termései. Mennyi könnyedséggel, a leírt vonal véletlen örömének milyen áradásával szól hozzánk e lapokról! Érdekes arcokat mutat, szinte a karikatúra átírásával, női alakokat különös testhelyzetekben, a természetes és a groteszk egymás mellett sorakoznak a rajzlap minden helyét, felületét kitöltve.

*

Kohán művészete nemzeti hagyományaink talajáról nőtt naggyá, de magába ötvözte az egyetemes művészetből mindazt, amit művészi alkata, egyénisége hasznosítani tudott. *Dráma, robusztus erő, dinamika, feszültség* — életművének olyan jellemzői és értékei ezek, amelyek képzőművészetünk kiemelkedő alkotójává tették őt.

Dömötör János
a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeum
igazgatója

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A GYÜMÖLCSLÉ SŰRÍTÉSE

Az üdítő italok egyre nagyobb hányada a természetes levek közül kerül ki. Népszerűségüket elsősorban kellemes ízüknek, aromájuknak és nagy vitamintartalmuknak köszönhetik.

A friss gyümölcsökből préseléssel és szűréssel készült levek a gyümölcsben levő értékes anyagokat csaknem maradéktalanul tartalmazzák, mégpedig szerves vegyületek és víz bonyolult elegyeiként. Szárazanyag-tartalmuk viszonylag kicsi — mindössze 10—15 százalék —; ez főleg cukrokból, szerves savakból, vitaminokból és aromaanyagokból tevődik össze.

A gyümölcsökből készített levek nagy részét nem fogyasztják azonnal, ezért a gyümölcsleveket frisseségük, természetes tulajdonságaik és biológiailag értékes anyagaik megóvása végett tartósítani kell.

Aroma nélkül

A gyümölcslevek tartósításának egyik módja a sűrítés: a gyümölcslében levő víz nagy részének az eltávolítása. Az 50—60 százaléknyi szárazanyagot tartalmazó *sűrítményeket* — annak veszélye nélkül, hogy minőségük romlana — *hosszabb ideig tárolhatják, mint a híg leveket.* A sűrítés mellett szól az is, hogy a sűrítmények *szállítása és tárolása olcsó* — a sűrítmény viszonylag kis térfogatú —, és a sűrítményekből a palackozó üzemekben — a kereskedelem megkívánta mennyiségben — vízzel vagy szódavízzel tetszés szerinti sűrűségű gyümölcslevet bármikor készíthetnek.

Ahhoz, hogy a sűrítmények jó minőségűek legyenek, vagyis hogy mintegy megőrizzék a gyümölcsök természetes tulajdonságait, a sűrítési eljárásoknak fontos *követelményeket* kell kielégíteniük. A sűrítésnek *kis hőmérsékleten és rövid idő alatt* kell megtörténnie — a hő hatására az értékes vitaminok és aromaanyagok károsodnának, elbomlanának —, és a sűrítésnek olyannak kell lennie, hogy a léből csak a víz távozhasson, s minden más összetevő változatlanul maradjon meg a sűrítményben. Egy-egy sűrítési eljárás alkalmasságát elsősorban az szabja meg, hogy ezeket a föltételeket milyen mértékben elégíti ki.

Az *elsőkként* alkalmazott eljárásokban a sűrítés úgy történt, hogy a gyümölcslevet melegítették (forralták), így a benne levő víz elpárolgott és persze a vízzel együtt elpárologtak — vagy elbomlottak — a lé értékes alkotói is. Ebből az eljárásból alakult ki az *a ma is alkalmazott mód*, amikor a gyümölcslevet egy zárt edénybe — a vákuumbepárlóba — folyamatosan vezetik be, és *50—55 C-fok* hőmérsékletűre melegítik fel, miközben a lé fölötti légtér nyomását *150—200 Hgmm*-re csökkentik (ezen a kis nyomáson a víz elpárolgása — forrása — már 50 C-fokon bekövetkezik!). Ennek ellenére a gyümölcslében levő értékes anyagok jelentős része — a C-vitaminnak mintegy 50 százaléka, a természetes, kellemes ízt és aromát biztosító anyagoknak 97—98 százaléka — még mindig elbomlik.

A mosóoszlop

A legújabb vákuumbepárló berendezések *aroma-visszanyerővel* működnek. Ennek az a feladata, hogy a vízgőzzel távozó könnyen illó aromaanyagokat összegyűjtse, és a sűrítménybe vezesse. Így az aromaanyagoknak már mintegy 50 százalékát megmenthetjük. A kutatások eredményeként ma két merőben új eljárás — a fagyasztásos és a fordított ozmózisos sűrítés — van kialakulóban.

Kohán György

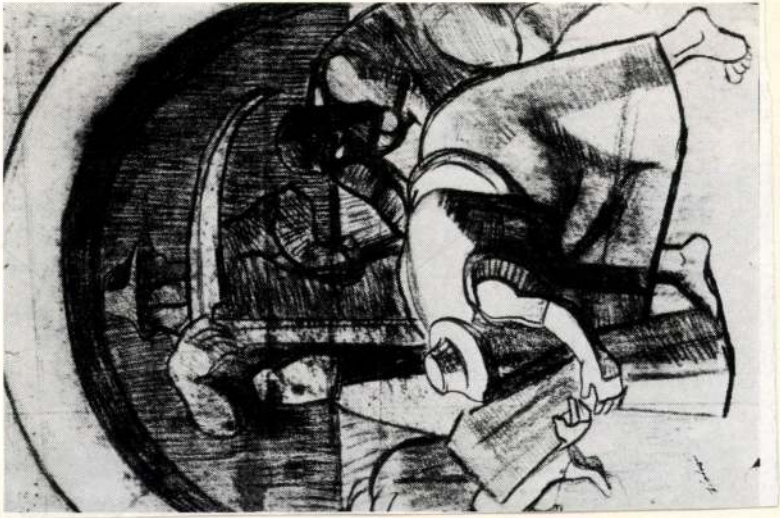

Vázlat a
Kévéhez.

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Művészet, 1978. julius hó - 22.old.

Kohán György

Vázlat a
Kersóvivőhöz

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Művészet, 1978. julius hó - 22.old.

Kohán György

Szoptató anya.

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Müvészet, 1978. julius jó - 22.old.

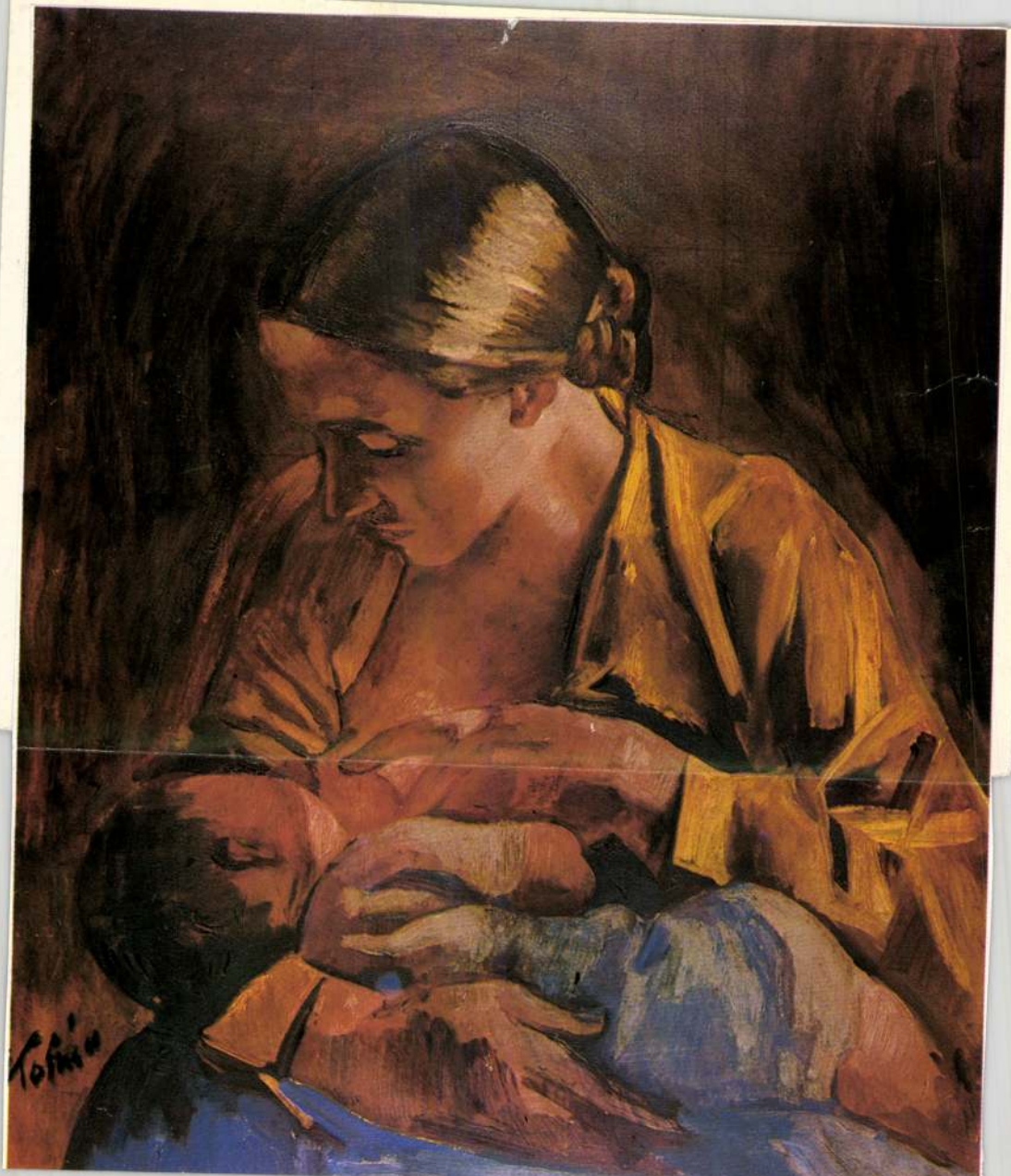
Tofino

...ohán György: Csendélet vasalóval, olaj, vászon, 63,5x85 cm, 1940-es évek közepe

Kohán György: Koporsóban, olaj, vászon, 62x94 cm, 1950 k.

Kohán György

Müterem nyitott ajtóval.

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Művészet, 1978. julius jó - 22.old.

a szociális tematika és a forradalmi tölte míg az utóbbi évtizedek e tendenciák apá lyával jártak, sőt a művész eljutott a ne kis mértékben vulgárlokális (értsd Tessed Sámuel-i) ihletésű biofestészetig, melyne lélekborzolóan izgalmas és briliánsan a tisztikus, immár több kontinenst is átfog hatásrendszerbe illeszkedő eredményei mű vészeti összképünket kétségtelenül gazda gítják? Ám itt is megfigyelhető a stílusréte gek, a nem konzekvensen végigvitt e vonatkoztatási szintek keveredése, vala mint a festett felület és az applikált konkré tárgyi motívumok gyakran szervetlen kap csolata.

Kohán György sok tekintetben szöge ellentéte Ruzicskaynak. Ruzicskay „több emeletes", ciklikusan helyváltoztató élet formájával szemben Kohán már-már röghöz kötött, ő azonban a számára sorsszerűen megszabott talajon szilárdan áll, és művésze te – végeredményét tekintve – nem kevésbé egyetemes jelenség. Csakhogy az egyete messé váláshoz vezető utak gyökeresen különbözőek. Ruzicskay inkább intellektuá lis művész, számára a külső információk az alkotás nélkülözhetetlen nyersanyagát je lentik, míg Kohán az akaratot, a jellem szilárdságot megtestesítő, a művészetét élő és az életét nem kevés kínnal művészetté szublimáló alkotótípusba sorolható, aki szá mára a környező világ felszíne kevésbé jelentős. Kohán akarati töltetéből, alkotó módszerének gigászi küzdelméből adó dik a félelmetes és rabul ejtő szuggesztivi tása, a Koszták és Tornyaik vulkanikus izzá sának öröksége vagy újrateremtése. Min minden nagy művésznél, Kohánnál is egy tőről fakadnak a hibák és az erények

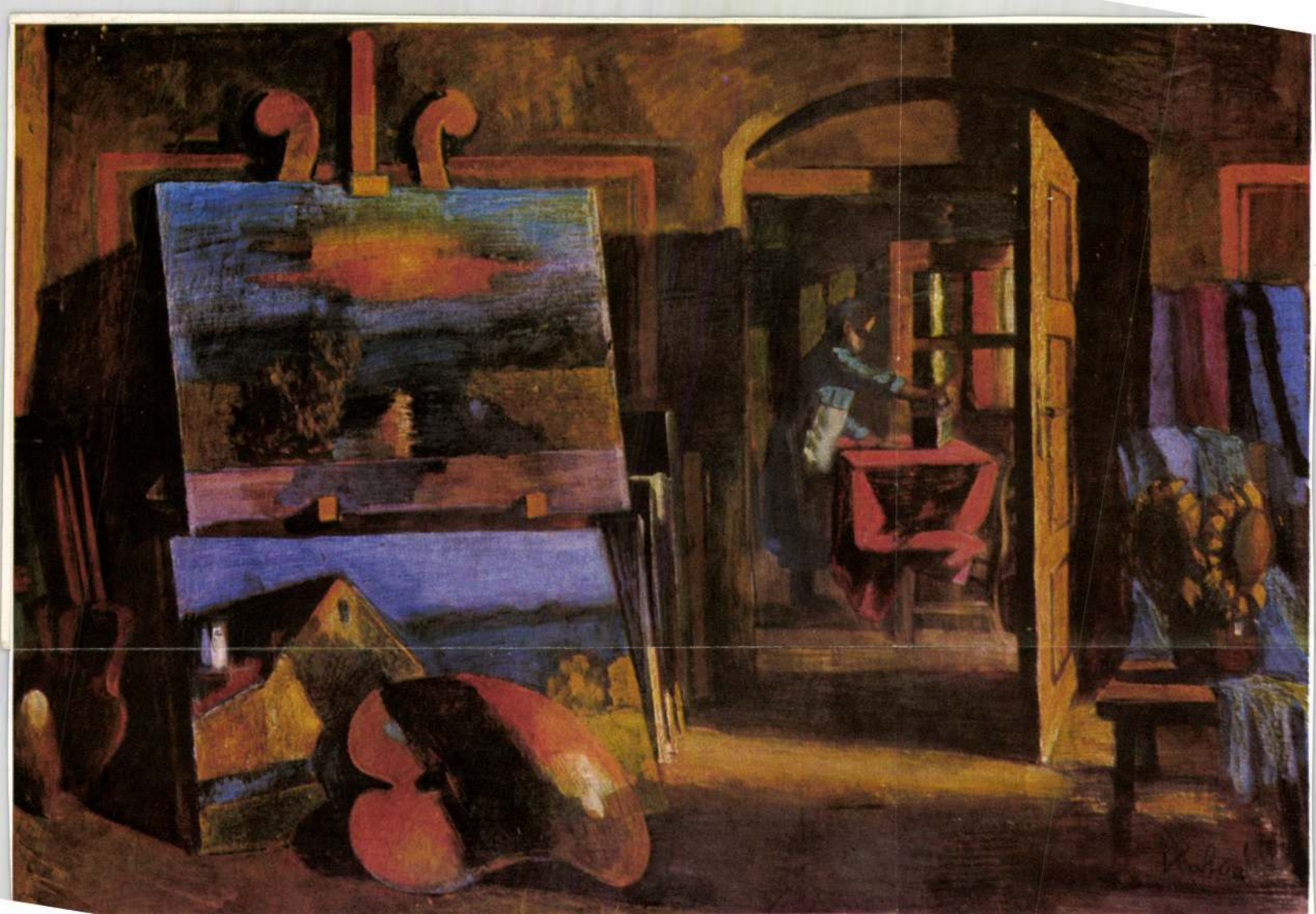

Kohán György

Eurydiké.

Theisler György: Vállalások és teljesitések.
Művészet, 1978. julius jó - 22.old.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1972 MÁR 14.

1021

Kohán György festőművész

Kohán-emlékkiállítás Vásárhelyen

AZ ELSŐ SZÓ az elismerésé kell legyen arról, hogy a Békéscsabai Munkácsy Múzeum és a gyulai Erkel Ferenc Múzeum nem ment el szó nélkül Kohán György festőművész halálának ötödik évfordulója mellett, ha nem mindkét helyen más-más jellegű, de a Kossuth-díjas művész életművét jól reprezentáló kiállítással adóztak az évfordulónak. Az elismerés ezért személy szerint elsősorban Kosztia Rozáliát illeti, aki az Erkel Ferenc Múzeumban rendkívüli szeretettel, odaadással, a tőle megszokott lelkiismeretességgel gondozza, rendszerezi a pályatárs rendkívül gazdag, kimutattan is több mint 3000 alkotásából álló hagyatékát. De jószerű válogatóra vall a békéscsabai kiállítás is, melyet V. Kiss Margit állított össze. Ez a kiállítás ugyanis központi gondolatként Kohán György monumentalitását hangsúlyozza. S ez Kohán György művészetének kétségkívül egyik legerőteljesebb, legkarakteresebb oldala.

Ez a békéscsabai kiállítás került bemutatásra Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban. A bemutatás Vásárhelyen teljesen indokolt, hiszen a kohái életút háromszögének Vásárhely művészi súlypontjaként értékelhető. Indokolt a bemutatás annál is inkább, mert Hódmezővásárhelyen a művész halála egyéves évfordulóján az ottani magántulajdonban levő Kohán-művekből bemutatásra került már egy szép kollekció Vásárhely művészetszerető közönsége a gyulai hagyatéki anyagból most láthat először festményeket.

EZ A MOST bemutatott anyag szinte kivétel nélkül kiállításon még nem szerepelt, ismeretlen művekből áll. Azért írtam, hogy szinte kivétel nélkül, mert a nagy erejű a Mondrian-i sík dekorativitást hasznosító „Vásárhelyi ház" egy változata már szerepelt Vásárhelyen, sőt a Tornyai Múzeum tulajdonába is került. És ismerős még a „Kévekötő nő" is, kisebb méretű grafikaként katalógus fedőlapra is került a Csongrád megyei Képzőművészek Tavaszi Tárlata 1964. évi kiállítása alkalmával. Ez a mostani Kévekötő mégis más. Fájdalmasan más. Érezzük, hogy szétfeszíti a kohái robosztusság a vászon terét, méretét, lehetőségét. Az egész alak és fogalmazás fal után kiált, falra kívánkozik. Falra, mely életében nem jutott osztályrészéül Kohán Györgynek. Ez az egyetlen mű, ahol a feszítő erő túllépi a táblakép-kereteket. A többi mű, bármily nagyméretűek, a táblakép műfaj keretein belül beszélnek Kohán György alkotó erejéről, színeinek mélységéről, képépítésének megrendítő egyszerűségéről, tisztaságáról, summázó lényeglátásáról.

E kiállításból is világos Kohán György mély vonzódása a földhöz, a tájhoz s a benne élő emberhez. Hadd tegyük hozzá, a bene élő, munkálkodó emberhez. Ezen kívül, és ez a válogatás sajátossága, a halál, az elmúlás, mint élmény, szintén két jelentős műben gondolkoztat el, rázmeg bennünket. De a fájdalom, a szorongás érzése a rendkívül erővel letett, széles, súlyos árnyékokban is jelen van.

Kohán György minden bizonnyal tudta, hogy a mezőgazdasági munka ősi női foglalkozás. Marokverő, kapáló, gyümölcsszedő női ennek a bizonyítékai. A Hazafelé izzó, vörös napja, hazatérő bivalyfogata és rajta az ember kozmikus egységet képeznek, feszítenek a vörös és fekete színek, robosztus formák egységében. Utcaképeinek belső fénye van. „Ezeknek a képeknek nincs szükségük világításra, saját belső fényük élteti őket" — állapította meg a kiállítást nemrég megtekintő C. A. Crihsnan indiai festőművész. Valóban a Villámlás előtt és Palánk és árnyék házainak fehér foltjai emberről, életről, sorsról, drámáról beszélnek együttérző humanizmussal. Kék, fehér, piros, azt hittük, hogy Kosztia után már nem lehet ezeket a színeket használni alföldi tájra. Kohán György megmutatta, hogy lehet éppen a Vásárhelyi ház remek telitalálatában. A bástyaként őrt álló, két kapuoszlop felmagasodása, komor kékje egy zárt világ életformáját idézi. A mű megrendítő erejét a lebukó nap vörös korongja teszi teljessé.

MENNYI együttérző szeretet munkál a rajzban, a fény és árnyék simogató elosztásában a Halott, című képen. Az élet természetes rendje szerinti elmúlás tárul elénk Kohán György ecsetje nyomán. Nem szívettépő tragédia játszódik le előttünk, hanem megértő, belenyugvó fájdalom részese a férfi és nő a koporsó mellett. Egészen más viszont a hangulata a Requiem című vászonnak. A nyitott koporsóban fekvő asszony a képsíknak mintegy ötödét tölti csak ki. A lila koszorú és a zöldes-sárga arc ütköztetése tragikus. Ezt a tragikumot fokozza elemi, misztikus erejűvé az a merészség, mellyel Kohán György a képfelület négyötödében csak két összetartó fekete sávot és sima mély kék hátteret rakott fel.

És sorolhatnánk a műveket tovább. A Teknőnél mosóasszonyainak érzelgősség nélküli bensőségességét, a Hegedű kolorizmusát, a Gémeskút nappal perspektívájának a tájlényegét, lelkét feltáró voltát és így tovább. Erre azonban e cikk keretei nem adnak lehetőséget. Mégis szólnunk kell külön is valamiről éspedig arról, hogy találkozunk a kiállításon Kohán néhány analitikus korszakából származó viasztemperájával is. Milyen különös is ez a kohái analízis. Geometrikus egyszerűsítés, ívek, egyenesek, kubisztikus térlátás a kép egy részén, klasszikus tér a kép más részén. Nagyon szigorú elemzéssel két, sőt három képről beszélhetünk, ha a Csendélet mozsárral című művet nézzük. Mégis Kohán György látásmódjának egyéni volta, megjelenítésének szuggesztív ereje feledteti a feldaraboltságot, a különbözőséget. A hűvös elemzés és esztétizálás háttérbe kell szoruljon. Csak annyit tudunk mondani: Numen adest — a szellem, az önmen törvényei szerint alkotó emberi szellem van jelen.

ENNEK az emlékkiállításnak a befejezéseként önkéntelenül ide kívánkozik Egry József mondata. Eszerint a művész kétszer éli életét: egyszer a természetben, másodszor alkotásaiban. Kohán György természetes élete fájdalmakkal, nélkülözésekkel telt volt. Alkotásai most már könnyebb utat járnak. Bizonyíték ennek a Nemzeti Galériában rendezett grafikai emlékkiállítás, de bizonyítéka a korábban rendezett „Pictura Hungarica" is, melyben Kohán két műve is szerepel és bizonyíték rá ez a kiállítás is. Nyugodt meggyőződéssel mondhatom, hogy további bizonyítékul szolgálnak majd a közelgő öt és tízéves évfordulók is. Kohán György alkotásaiban még szélesebb ívű kiállításai is. kiteljesedő második élete a magyar képzőművészet nem jelentéktelen részévé vált és az is marad.

Dömötör János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

Milyen a jó

A papíripar jelenleg alkalmazott technológiájának továbbfejlesztésével, a papírok minőségének javításával, új papírfajták kikísérletezésével és feldolgozott termékek kielemzésével foglalkoznak a Papíripari Kutató Intézetben. Az intézet külön egysége a Minőségi Ellenőrző Felügyelet, amely az ipar termékeit ellenőrzi. Képünkön: A vizsgálat előtt a papírokat előírt nedvességtartalomra klimatizálják.
(MTI Fotó — Kovács Gyula felv. — KS)

ül nem jutnak előbbre

lévaványai tsz múlt évi gazdálkodását

zetői „ugyanazt" akarják, amit a tanácsi vezetők: Jobbá, szebbé, könnyebbé, gazdagabbá tenni a falu lakóinak életét.

Ez a kölcsönösség és egymásrautaltság az, amely megköveteli, hogy ismerjék egymás elképzeléseit, törekvéseit, eredményeit, s hogy együtt tervezzék a jövőt.

Ez a cél vezette Dévaványa nagyközség állami, párt- és gazdasági vezetőit, amikor március 8-án Molnár István tanácselnök

Végül is Gajdács György, a megyei tanács mezőgazdasági osztályának vezetője a vita összegzésének igényével hangsúlyozta, hogy a dévaványai termelőszövetkezetek 1971-ben valóban jól gazdálkodtak. Hiszen adottságaik nem a legjobbak. Ár- és belvíz sújtotta őket. Mérleghiányukat mégis kigazdálkodták. De ugyanilyen adottságokkal más közös gazdaságokban az ittenieknél sokkal magasabb termésátlagokat ér-

Választék a kiskert-tulajdonosoknak

A Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalat minden eddiginél nagyobb választékot kínál idén tavasszal a kiskert-tulajdonosoknak. Már az elmúlt év szeptemberében megkezdték a kisadagú vetőmagvak tasakjainak összeállítását. Idén a szokásosnál két héttel korábban országszerte megkezdték az árusítást, s a tavalyi 19 millió helyett 26,5 millió kis tasak zöldség- és virágvetőmagvat hoznak forgalomba. A vállalat felmérése szerint a vidéki földművesszövetkezeti boltok a megrendelt mennyiséget időben megkapták és az utánpótlás is folyamatos.

munkára
z ü n k !
kmunkásnőket,
ulókat
két műszakba,
in három műszakba
hónap.
si időre: 1200 Ft.
n 1900—2500 Ft
bad szombat.
k részére szállást biztosítunk.
betanított és segédmunkára.
en is adunk.

Kohán György
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KRITIKA

1965 AUG

madik kommunista, az ugyancsak minden áldozatot vállaló Pokornyi, az utasítgató – és utasításokhoz szokott –, szinte gépiesen cselekvő ember típusa. A történet fősodra az ő sorsukon keresztül vezet a jövőbe, máig mutató, az elkövetkezett hibák lehetőségét előrevetítő tanulságokkal. Körülöttük ellentmondásos jellemek sokasága, s mindegyikük hordoz valóságos léte mellett valami jelképes értelmet is. Jellegzetes ellentétpár közöttük a kommunistákkal szimpatizáló Trend Richárd mérnök, aki a felszabadult jövőben építendő tágas városnegyedekről álmodik, mégis „megtagadja az életet" – és vele szemben az emberi lét legmélyére süllyedt Harkály doktor, aki viszont görcsösen ragaszkodik a fizikai léthez, pedig „már nem volna joga élni akarni". Hogy Trend Richárd mégis megmenekül, sőt túléli a megmentésére vállalkozó Baniczát is, az *Ante apud . . . ultra, trans* című másik kisregényből tudjuk. Jelképesnek tűnik a nácikat bemutató ellentétpár is: Stuhr, ez a kegyetlen és egész lényénél fogva embertelen fasiszta, a parancsnak engedelmeskedő, régi típusú német katonán, Wolhbrückön átgázolva, őt elpusztítva menti át magát a háború végén.

Lengyel József a magyar forradalmi szocialista irodalom hosszú ideig emigrációba kényszerült ágának egyik jelentős képviselőjeként tért haza tíz esztendővel ezelőtt. Azóta a hazai olvasóközönség (és kritika) mind nagyobb figyelmétől kísérve nőtt nagy íróvá, került mai irodalmunk élvonalába. Művészi kvalitásait: írásai nagy megjelenítő erejét, lélekábrázolása mélységét és gondosságát, tájfestése hangulatot teremtő szépségét, embert és természetet egységbe emelő, valóságos és jelképes tömörítő erőteljes kompozíciós képességét, csakúgy mint nyelvének racionális hajlékonyságát, intellektuális töltését azok is elismerik, akik egyes novellái gondolati tartalmával vitába szállnak.

Lengyel József írásművészete végigkíséri és kifejezi az úttörő kommunista nemzedék – tragikus epizódokban bővelkedő – történelmi útját, s emberi sorsokban járja végig ezen út jóformán minden állomását. Életműve: „egy ellentmondásos kor emberien tragikus vallomása."

ERDEI FERENC

1021

Kohán György festészete

Aki átlépi e kiállítás küszöbét, számoljon azzal, hogy meglepetésben lesz része; annak ellenére, hogy aki idejön, azt már vonzza valami *Kohán György* művészetéhez. Készüljön rá a látogató, hogy ennyi Kohán-kép ellenállhatatlan erővel ragadja meg érzékeit, s aligha sokan lesznek olyanok, akik e hatás alól ki tudják vonni magukat.

Ezzel már méltattam is a kiállítás jelentőségét, s aki *Kohán György* művészetének szakmai elemzését keresi, az ennek tömör összefoglalását a kiállítás prospektusában olvashatja *Pogány Ö. Gábor* avatott tollából. Mit mondhat akkor még a megnyitó beszéd, különösen olyannak a szájából, aki sem nem művész, sem nem műkritikus, hanem egy a nézők közül, ha éppen ugyanannak a világnak a szószólója is, amelynek a festője *Kohán.*

Úgy gondolom, hogy három dologról illő és érdemes szólanom:
– a festő „illetőségéről",
– a művek emberi-társadalmi becséről,
– és Kohán György emberi-művészi pályájáról.

Hódmezővásárhely és a Viharsarok mostanában többször is megmutatta magát az ország nyilvánossága előtt. Nemrégen volt a vásárhelyiek reprezentatív kiállítása, ami maradandó hatást tett szakkörökben és a legszélesebb rétegekben egyaránt. Ez év tavaszán pedig olyan esemény zajlott le Hódmezővásárhelyen, amiről ugyan nem sokat írtak az újságok, mégis sokan felfigyeltek rá: a Szántó Kovács-mozgalomról való megemlékezés és az ennek emlékét megörökítő szobor leleplezése.

Nagy közönség gyűlt össze ez alkalommal: az egykori mozgalom veteránjai és fiatalok; parasztok, munkások, értelmiségiek, továbbá helyi és fővárosi történészek, akik Szántó Kovács

Jánosról és az alföldi szegényparaszti mozgalmakról mo
Ebben az emlékező légkörben történt meg a Szántó Kov
zése: Somogyi József műve. Az előadások és a szobor – bát
a kedélyeket, szenvedéllyel tört ki a vita, s ebben elválaszt
a jelen, a politika és a művészet, a különös helyi és az általá
modern. És mindez nem maradt meg sem a tornyos vár
ékesített tér határai között, hanem átjárta a várost, s a h
a város lakosaiban, sem a vendégek emlékezetében.

Idevaló illetőségű *Kohán György*, akinek az életművét a következő hely- és időmeghatározással lehet pontosan jellemezni: a történeti időszak, amit tükröz, az ez a kor, amelyben élünk; a hely földrajzi szélessége és hosszúsága pedig az a néhány foknyi zóna, amit Viharsaroknak nevezünk. És ez hozzátartozik művészete lényegéhez, mert ez a senki mással össze nem téveszthető egyéniség ennek a kollektivitásnak a tagja, s géniusza azokat a jegyeket viseli magán, amelyek erre a tájra, erre a népre, s ennek a művészeire olyannyira jellemzőek.

De mi az új vagy más, illetőleg a különösen meghökkentő és megragadó abban, amit Kohán tükröz erről a világról? Az, hogy olyan színekbe és formákba fogja össze a dolgok és emberek lényegét, ami vakmerően egyszerűsít és a végsőkig felfokoz. És ebben nem ismer sem határt, sem kíméletet, és mégsem apad ki soha az a forrása ami ebből a talajból fakad. Együtt látva sok és nagy képét, magától értetődővé válik, hogy a klasszikussá vált régebbi nagy alföldi festők az elődei, s a mostaniak a kortársai, de közöttük félreismerhetetlenül kihangzik a saját egyéni hangja emberi tartalmában is, kifejezési formájában is.

A *művek*, amelyek *Kohán György* műhelyében születtek, egyértelműen *korunk művei*, tehát modernek, s ugyanolyan egyértelműen Magyarország, a Nagy Magyar Alföld és a Viharsarok adott valóját tükrözik, tehát rajtuk van a *hely hitele* is. De ez egyik sem olyan egyszerű dolog.

Kohán modernsége olyan mélyen és igazán történetien mai, hogy sokan akár kétségbe is vonhatják a korszerűségét. Egyszerűen azért, mert a történeti múlt is bennük van, akár századokra visszatekintő érzékletességgel, s a történeti jövő sejtései sem a tegnaptól és a mától elszakítva villannak fel a képeken. Ezt egyszerűen szólva úgy is lehet mondani, hogy nem divatosan modern ez a mester, hanem a múltat nem feledően korszerű, aki azt is tudja vagy sejti, hogy a jövő sem függetlenítheti magát ezektől.

Az előadás drámaisága, sokszor zordonsága, olykor mintha pesszimizmust sugározna. Pedig ez nem pesszimizmus, csak nem a naiv életöröm és nem az illúziókban ringatózó reménykedés, hanem olyan magatartás, mely minden eddig volt, jelenleg is létező és ezután is lehetséges feszültségek és konfliktusok terhe alatt sem megroggyanó emberségre épül.

És a hely hitelét sem egy szűkebb világba való bezárkózás adja, hanem ellenkezőleg: az itt létező konkrét valót úgy fejezi ki, hogy arra a földgolyó más részei is ráhangzanak; Európából is, Amerikából is. Aki itt a provincializmus gyanúját támasztaná, az nagyon leleplezné magát. Azt árulná el ugyanis, hogy az általános emberit, az egész nagyvilágot átfogóan egyetemest, nem a végtelen gazdagságú helyi és különös alkotóelemek együtteseként fogja fel, hanem valahol ezek fölött s ezektől elszakítva véli megkonstruálni.

Kohán György pályáját ilyen földrajzi helyekkel lehet jellemezni: Gyulavári, Hódmezővásárhely, Budapest, Párizs, majd újra Budapest és újra Vásárhely. Ez a földrajzi grafikon már egymagában is sokat mond, de még többet, ha melléteszünk még néhány hasonló útvonalat: Nagyszalonta–Nagykőrös–Budapest; vagy Érdmindszent–Debrecen–Nagyvárad–Budapest–Párizs–Budapest; vagy a legközelebbit: Vásárhely–Szentendre–Itália–Budapest. Ennyi is elég annak példázására, amit a költő így mondott ki: „*az Értől az Óceánig*".

A mester, aki ezen a kiállításon megjelenik előttünk, ezen a pályán halad. Jósors vagy balsors is közrejátszik abban, hogy ilyen pályákon ki meddig jut el a nagy egyetemességig, s életműve miből, mennyit visz el a nagy Óceánig. *Kohán Györgyöt* nem kényeztette el a jósors, s minden lépésért, amit e pályán megtett, fölösen is megküzdött. Talán éppen ez a kiállítás veszi felcsapó hullámként a hátára, s viszi tovább műveit az óceán felé. Reménykedhetünk ebben, s hőn kívánjuk is ezt az igaz embernek is, a nagy művésznek is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1978 ÁPR 26

Kohán György
festőművész

1091

Egy kis helytörténet

Vásárhelyi galileisták

IGEN TERJEDELMES, 962 nevet tartalmazó névsort tett közzé a Történelmi Szemle 1976. 1—2. számában Varga F. János, a Galilei Kör tagjainak 1912-ből, az egyetemi tanév elejéről származó jegyzékét. Amint rövid kommentárjában elmondta, a névsor az országos Széchényi Könyvtár kézirattárában, Csécsy Imre hagyatékából került elő. A felsorolt személyek egyetemi illetőségét, vidéki címét is közlő névsornak figyelemreméltó vásárhelyi vonatkozása van. A 442 vidéki tag között a dokumentum nyolc vásárhelyi jogász, illetve medikus nevét tartalmazza.

A budapesti egyetem radikális, szabadgondolkodó, marxista szervezetének nagy szerepe volt a századelő, a második reformnemzedék politikai küzdelmeiben, a tömegek forradalmasításában is. Kapcsolatai Ady Endrével közismertek.

A FIATALOK Adyt vezéreiknek, példaképüknek tekintették, a költő pedig 1910-től öt éven át küldött rendszeresen verses üdvözletet a Kör márciusi ünnepélyeire „Ifjú testvérei"-nek, az „új, jobb márciusi ifjúság"-nak. A Kör 1912—13-ban a „vérvörös csütörtök" után kirobbanó Balkán-háború, Tisza István leplezetlen diktatúrája idején a „Rohanunk a forradalomba" harcos optimizmusában élt, tevékenységének csúcspontján állott. Létszáma ekkor az alapításkorinak körülbelül négyszerese, s mint láttuk, a tagok majdnem fele a fővárosban tanuló vidéki egyetemi hallgató. (A nyolc vásárhelyi mellett egyébként ugyancsak nyolc szegedi név is olvasható a listán.)

A Galilei Kör vásárhelyi tagjai (a Csécsy-névsor alapján): Barta Sándor, Bauer László, Engel László joghallgatók, Müller László (szak nincs közölve), Perl Imre, Popper Imre, Széll Bálint szintén joghallgatók és Vogel Károly orvostanhallgató.

A NÉVSORBAN közölt adatokon kívül semmit nem sikerült megtudni Barta Sándorról. Neve a vásárhelyi gimnázium évkönyveiben sem szerepel.

Engel László neve mellett fővárosi címét is ott találjuk: Horánszky u. 7. I. 11. Ő 1910-ben érettségizett jó eredménnyel a vásárhelyi főgimnáziumban. Első osztálytól kezdve idejárt, a helyi izraelita egyházközség anyakönyvében azonban nem szerepel, családja valószínűleg a múlt század utolsó éveiben költözhetett Vásárhelyre. 1912-ben másod- vagy harmadéves lehetett. Hogy tanulmányait be tudta-e fejezni, nem tudjuk, a háború kitörésekor behívsák, s „Engel László 46. gyalogezredbeli tartalékos zászlós", egy másik névsor, a „Hódmezővásárhely világháborús hősi halottjai" című, 1933-as helyi kiadvány szerint elesett a fronton.

Popper Imre, Popper Pál nagybérlő fia, 1912-ben legfeljebb másodéves lehetett, hiszen az előző évben érettségizett, szintén jó eredménnyel. A névsorunkban szereplő Bauer László, Müller László, Vogel Károly osztálytársai voltak. Ugyancsak egy osztályba járt velük Ormos Pál, akinek Galilei körbeli tevékenységét László József kutatásaiból már ismerjük. (Ilyenformán ebből az egyetlen vásárhelyi gimnáziumi évfolyamból öten léptek be a Galilei Körbe!) Popper Imre egyetemi hallgatóként vonult be 1914-ben. Az alig 21 éves tüzér zászlóst, amint az előbb említett vásárhelyi emlékkönyvben olvashatjuk, 1915-ben, az olasz fronton, San Martinó térségében halálra sebezte egy gránátszilánk.

AZ EMLÍTETT Popper már felsorolt osztálytársai közül Vogel volt a legidősebb, aki orvostanhallgatóként szerepel a Kör névsorában. 1893. január 28-án született Vásárhelyen, Vogel Sándor helybeli kereskedő fiaként, 1912-ben tehát huszadik éves. Róla ezenkívül csak azt sikerült megtudni, ugyancsak az izraelita anyakönyvből, hogy 1948-ban (?) Hódi-ra magyarosíttatta nevét.

Bauer László (született Hódmezővásárhelyen, 1894. február 2-án, apja Bauer Gyula malomtulajdonos), mint említettük, 1911-ben Popper Imréékkel érettségizett, 1912 őszén így ő is első vagy másodéves jogász volt. 1915 májusában hívták be, az olasz, majd a román frontra vitték, a háború végén hadnagyként szerelt le. A háború után visszatért Vásárhelyre, s az időközben idegen kézre került családi malomvállalat főtisztviselőjeként dolgozott, városi törvényhatósági bizottsági tagnak is megválasztották. Szerény, művelt embernek ismerték. Azon kevesek közé tartozott például a harmincas évek közepén, akik elsőként támogatták képvásárlással az akkor már itt élő fiatal Kohán Györgyöt. A második világháború végefelé Budapestre utazott, vásárhelyi ismerősei többé nem látták. Föltehetőleg a németek vagy a nyilasok hurcolták el.

A Bauernél mindössze öt nappal idősebb Müller Lászlóról (sz. 1894. január 28.) a Csécsy-féle névsor nem tünteti föl, milyen szakos volt, neve mellett csak ez áll: Hódmezővásárhely. Az izraelita anyakönyv szerint Müller Lajos vásárhelyi gabonakereskedő fia volt, Fejérváry József Vásárhely története családok tükrében című könyvéből pedig megtudjuk, hogy 1929-ben (a könyv megjelenésének évében) kereskedő Temesváron. Addigi és későbbi sorsa előttünk ismeretlen.

A NYOLC vásárhelyi galileista közül Perl Imre és Széll Bálint voltak a legidősebbek. Ők még 1908-ban — Darvassy István, Simonka György osztálytársaikéként — érettségiztek, 1912-ben már végzős jogászok. Perl Imre fővárosi címe, a névsor szerint, Nap u. 3. II/6. Róla Fejérváry említett könyvében azt olvashatjuk, hogy Vásárhelyen, 1890-ben született, 1912-ben avatták doktorrá. Az első menettel került a frontra, kétszer sebesült, 1916-ban mint rokkantat tartalékállományba helyezték. 1929-ben ügyvéd a fővárosban.

Gimnáziumi osztálytársát, Széll Bálint joghallgatót (Budapest, Veres Pálné u. 13. II/9.) Fejérváry szerint 1913-ban avatták doktorrá. Fejérvárynál olvashatjuk azt is, hogy Széll Bálint ügyvédjelöltként (valószínűleg 1913—14-ben) másfél évig dolgozott Nagy Györgynek, a köztársasági párt megalapítójának budapesti irodájában (!). Katonának 1915 januárjában hívták be, az olasz fronton kétszer sebesült, főhadnagyként szerelt le. 1929-ben Vásárhelyen dolgozott ügyvédként. Vásárhelyi ismerősei szerint — miután felesége meghalt —, az ötvenes évek végén kivándorolt előző házasságából származó, már korábban Dél-Amerikába került leányához.

ENNYI AZ, amit a vásárhelyi galileistákról tényszerűen elmondhatunk. Gimnazistaként tanúi, részesei voltak szülővárosuk megélénkülő fejlődésének, kulturális prosperitásának (az Ady mellett felsorakozó A Jövendő, a Magyar Köztársaság évei ezek, Tornyai—Endre Béla művészköre ekkor alapozza meg a múzeumot, a majolikagyárat stb.), s Budapestre kerülve magától értetődő ifjúi fogékonysággal kapcsolódtak be a Galilei Kör munkájába.

Ha nem is tartoztak a legendás szervezet törzsgárdájának soraiba, mégis — ha csak egy történelmi pillanatra is — tagságukkal a kor leghaladóbb szervezetének célkitűzéseit vállalták, Ady Endrével jártak egy úton. Megérdemlik, hogy legalább nevüket megismerjük.

KÖSZEGFALVI FERENC

Jogászunk válaszol

A HASZNÁLT GÉPKOCSI VÁSÁRLÁSÁRÓL

Magánszemélytől használt személygépkocsit vásárolt T. F. csongrádi olvasónk, de még nem íratta át. A használat során több probléma merült fel a kocsival. A MERKUR szakértőjével megvizsgáltatta és megállapították, hogy a kocsi karambolozott, s jóval kevesebbet ér, mint amennyiért azt megvásárolta. Kérdezi: köteles az eladó a kocsit visszavenni, vagy a szakértői becslés alapján a vételárat módosítani.?

Olvasónk az adás-vételi szerződést a Polgári törvénykönyv 210. paragrafusára hivatkozással azzal támadhatja meg, hogy a szerződés megkötésekor a gépkocsi állapota felől tévedésben volt, mivel a karambol közlését az eladó elmulasztotta. Megtámadható a szerződés a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő aránytalansága címén is. A szerződés megtámadását egy éven belül kell az eladóval közölni, eredménytelenség esetén haladéktalanul bíróság előtt kell érvényesíteni igényét. Ha a bíróság az igénynek helyt ad, a szerződés érvénytelenné válik, és a szerződés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. Ha ez nem lehetséges, a bíróság rendelkezik az esetleges többletszolgáltatás visszatérítéséről.

Másik megoldás az, hogy hibás teljesítés miatt szavatossági igényt jelent be. Mivel a hibának az eladóval való közlés megtörtént, idevágó jogait már most bíróság előtt kell érvényesítenie. (Rendelkezések szerint a hibát a felismeréstől számított 8 napon belül kell közölni, és 6 hónapon belül lehet perelni.) Kijavítást, árleszállítást kérhet, alkalmatlanság esetén pedig elállhat a szerződéstől. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a gépkocsit visszaadja, s követeli a teljes vételár visszafizetését.

A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJRÓL

B. A. csongrádi olvasónk azt szeretné pontosan tudni hogy hány évi munkaviszonyt kell igazolnia a rokkantsági nyugdíj megállapításához, annak, aki fiatalon válik munkaképtelenné? Továbbá azt is szeretné tudni, hogy a nyugdíj megállapításánál kérheti-e a legjobb három év figyelembevételét?

A társadalombiztosítási törvény rendelkezései szerint a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő az életkorhoz igazodik. Ennek megfelelően a szükséges szolgálati idő 22 éves életkor betöltése előtt két év, 22—24 éves életkorban négy év, 25—29 éves életkorban hat év, 30—34 éves életkorban nyolc év, 35 éves életkor betöltése után tíz év. Az, aki iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett és huszonkét éves kora előtt megrokkan, szolgálati idejének tartamára tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra.

A rendelkezés lehetővé teszi, hogy a rokkantsági nyugdíjat igénylő dolgozó is kérheti a rokkantsági nyugdíjának összegét a nyugdíjazás évében a nyugdíj megállapításáig, valamint a nyugdíjazás évét közvetlenül megelőző öt naptári év közül a rá nézve legkedvezőbb három naptári év alatt elért kereset havi átlaga alapján állapítsák meg. A rendelkezés szerint az öt naptári év közül csak olyan három naptári év vehető figyelembe, amelyben az igénylőnek naptári évenként legalább 180 naptári napra és a három évben összesen legalább 730 naptári napra keresete volt.

DR. VÁRADI MÁRTON

A teakon nem is oly

VALAMIKOR egyedülálló férfiaknak építették a garzonlakásokat, amelyekben apró konyhák voltak; ezeket a teakonyhákat csak reggeli, vagy vacsora — lágytojás és kávé-tea — készítéséhez méretezték. Azóta idejét múlta a teakonyha elnevezés, megtanultunk bánni az idővelhellyel. Sok teakonyhás lakásban családok laknak. Mások úgy találják, hogy nem fontos „táncterem" a főzéshez, jó időbeosztással, ügyes elrendezéssel megoldható a minikonyhában is, az eredetileg konyhának épült helyiséget pedig átalakítják valami más célra.

Kipróbált módszer: érdemes utánozni, mert bevált.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a főzéshez megfelelő egy másfélszer másfél méteres, sőt, még az 1,20-szor 1,20-as kiskonyha is. Csak meg kell szokni a kis területet. Először is gondoljuk meg, mennyivel kevesebbet gyalogol, aki nem vándorol minden lábosért, fakanálért négy-öt métert. A „második műszak" végére kilométereket gyalogol a háziasszony.

A VOLT KONYHÁBÓL étkezőt, nappalit, hálószobácskát, tanulószobát alakíthatunk — feltéve, ha van szabadba nyíló ablaka. Szőnyegpadlóval, vagy műanyag padlóburkolóval magunk is leragaszthatjuk, berendezését pedig a cél szabja meg. A konyhánk ezután a volt kamrába költözik, ha van ablaka vagy szellőzése-világítása megoldható. Ha nem, akkor csak villanyfőzőt szereltethetünk be, fölébe pedig szagelszívót. Megfelelő szellőzés esetén garzon gáztűzhelyet tehetünk a kiskonyhába.

Főzés közben ne hagyjuk szét a használt edényeket,

1 szabásminta = négy ruha

A bemutatott empireszabású ruha elsősorban azok számára előnyös, akiknek vékonyabb alakjuk, illetve kis mellbőségük van. A szabásmintát célszerű hosszú ujjal és a legzártabb (2. sz.) modell szerint elkészíteni, a mélyebb, hegyes, illetve kerek kivágást pedig csak jelöljük szaggatott vonallal a papíron.

A csíkos, spicces kivágású ruha készülhet hosszú, illetve könyökig érő újjal is, az időjárásnak megfelelő anyagból. Jól illik hozzá a hosszú, megkötött sál.

A második ruha elkerekített, zárt nyakú, két nagyobb rátett zsebbel, oldalt magasan sliccelve. Jó kiegészítője a vékony fonalból horgolt, fodros szélű kis vállkendő.

Bélyeg

Május hó 10-én — 16 forint névértékű sorozat és egy 20 forint névértékű blokk jelenik meg „Híres repülők, repülőgépek — 75 éves a motoros repülés" elnevezéssel. A bélyegek Vertel József grafikusművész tervei alapján, több színű ofszetnyomással készültek. Május 1-től 7-ig Kondoroson — a kondorosi postahivatal 100 éves fennállásával kapcsolatban — a községi kör a Postamúzeummal közösen bélyegkiállítást rendez, melyre a Postamúzeum kondorosi vonatkozású anyagot küld le. A kondorosi kör kezdeményezése követendő példa egy-egy város vagy község helytörténeti kutatása és az anyag feldolgozása szempontjából.

Április 9-én sikeres bé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JAN 1

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kohán György

1021

KOHÁN GYÖRGY: MÚZSA (1948)

ezelőtt v
sportoló

DECE
Szilveszt
fogom n
már sol
semmit.
készülék
egy karácsonyfatartó vaslábat, olyant, amelyet két részből kell összeilleszteni, aztán három csavarral megszorítani, végül beleerőltetni a fenyőfát, egy újabb csavarral megszorítani... Ekkor aztán összedől az egész.

Most úgy oldottam meg, hogy a fenyőfát nekitámasztottam a tv-készüléknek, acélsodronnyal odakötöztem részint az ablakhoz, részint a csillárhoz, részint pedig az ajtó kilincséhez. Ennek következtében karácsony óta nem tudok szellőztetni, mivel ha kinyitom az ablakot, a fenyőfa nekiesik a tv-nek, és a kép futni kezd. Nem tudom felkapcsolni a villanyt sem, mert ilyenkor furcsamód a karácsonyfa világítani kezd, s ezt nem veszem a lelkemre. Az ajtót meg egyáltalán nem tudom kinyitni, mert akkor az ecélsodrony megrántja a másikat, és kitörik az ablak.

Kicsit már éhes vagyok.

Elhatároztam, hogy jövőre barkácsolni fogok, magam készítem el a karácsonyfa lábát. Egyszóval: jövőre új életet kezdek!

DECEMBER 27. Valamelyest most jobb, mert a szomszédék házmestere ma reggel bedobta a szokásos hat

[illegible] van például Gergő, [illegible] zint is megissza. M koztam vele, undorít kézláb mászott a j összeütöttük a fejün

Egyszóval, januá az ivást. Pontosabb iszom. Igen, jövőre

DECEMBER 28. K zament a mamához. téneie van. Kicsit tünk. — Na megállj, mondta szeliden m be kellett gipszelni Viszont, neki úgyis l felső szemfoga. Így e zott. Lehetséges, hog veszterre, bár nem be tud jönni, mert erősen tartja az ajt elnézem a gipszelt zelhető, hogy arán nyitja azt az ajtót.

Ebből egy a tanul vitatkozom vele. M igaza, valahányszor igazam. Egyszóval: j kezdek!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1971 SEP 18
PEST MEGYEI HIRLAP

Kohán József

1021

Leányportré

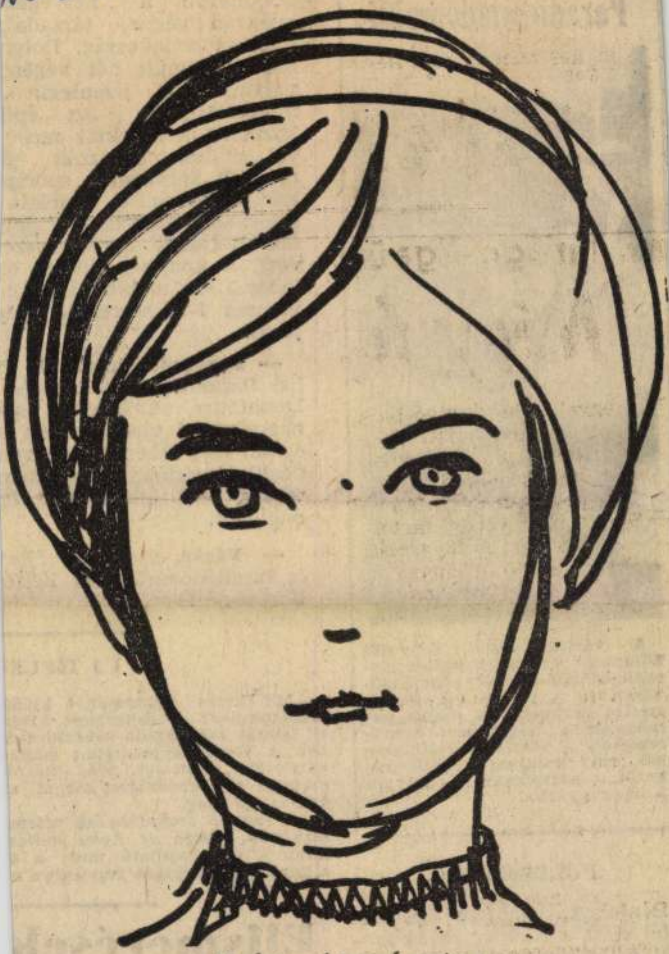

Kohán József rajza

A vácszentlászlói Egyesült Zöldmező Tsz 75 hektáros paradicsomtábláján az idén különösen jó a termés. A tervek szerint csaknem 500 mázsa paradicsomra számítanak hektáronként. A termelőszövetkezetből már részben feldolgozva kerül a paradicsom a Hatvani Konzervgyárba.

FÖLDRENGÉS

Pénteken, néhány perccel éjfél előtt a Richter skála szerint 6,2-es erősségű földrengés rázta meg az észak-olaszországi Friuli térségét.

lyát építenek. A munkát KISZ-szervezet és a Sol mári Egyesült Sportkör szer vezi. A konyha építését ok tóber 31-re, a sportpályát no vember 7-re szeretnék befe jezni.

— **Parkerdei túrák.** A Pi lisi Parkerdő Gazdaság és Dunatours autóbuszos, egy napos pilisi túráin ebben a évben első ízben láttak ven dégül turistákat: augusztu végéig több mint 9700 ér deklődőt.

— **Vásár.** Országos állat és kirakodóvásár lesz hétfő Veresegyházon.

ÚJ TÍPUS

Mit keres elektronikai kiállí óriásdömper? A fejlesztési kísér 40 tonnát meghaladó teherbírású hez a forgatónyomatékot hagy lehetetlen eljuttatni. Más megol motorja egy generátort forgat, a kat hajtja meg.

A szovjet szakemberek vélem eszközök jövője az ilyen motor külön-külön hajtható meg, a t a gépkocsi terepjáró képessége n

Elismerések

Nagykőrösön ma fejeződi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

SOMOGYI NEPLAP 1959 NOV 13

Kohán György Kossuth-díjas festőművész

1021

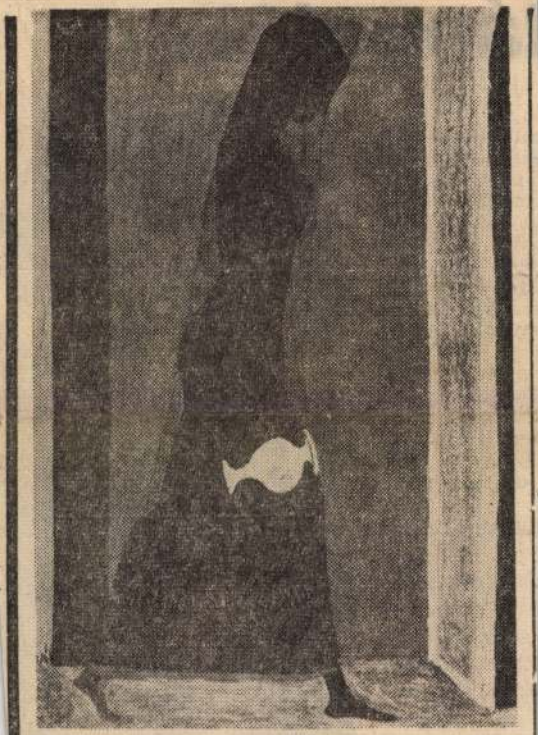

Eurydiké. *(Kohán György Kossuth-díjas festőművész képe 1959-ből.)*

tamadókedv

: 1. oldalról)

val Kanyar ira-
bal oldalon, egy
s a hatalmas
ismét látványo-
A labda ismét
rült, az újabb
fölé szállt. A
Máté beadása
és Konrád nem
egymást, s így
yzet »elúszott«.
egy ártatlannak
ellentámadásnál
a labdát, sze-
ban Kozma II.
Buús, ha csak
de védeni tu-

folytatódtak a
A 46. perc-
uktatták a 16-
ett szabadrú-
sorfalba vág-
cben Kanyar
oltak a nézők.
kétségbeeset-
erelték a kö-
perccel ké-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP
1978 JAN 29

Kohán György

1021

1978. január 29. SZOLNOK

Kohán György: Parasztasszony

GYEI NÉPLAP 1978. január 29.

KUNHEGYESEN

Az ipar a vonzerő

Lektorálásra vár a vaskos kéziratköteg, amelynek szerzői Kunhegyes történetét dolgozták fel. A lassan 700 esztendős település krónikáját lapozgatva a hiteles adatok között olvastam, hogy 1945 előtt mindössze nyolcvan ipari munkás illetve iparos volt a községben: molnárok, téglagyáriak és kisiparosok. Ma, három évtized múltával, már „ipari centrumként" emlegetik a kunhegyesiek a sorompón túli területet, ahol egymás tőszomszédságába települtek az üzemek: a MEZŐGÉP, a BHG gyáregysége, a Vegyesipari Szövetkezet, a vízgépészeti, a Szilikátipari Vállalat. S ebben az esztendőben még további 65 millió forintot fordítanak iparfejlesztésre, termelésbővítésre.

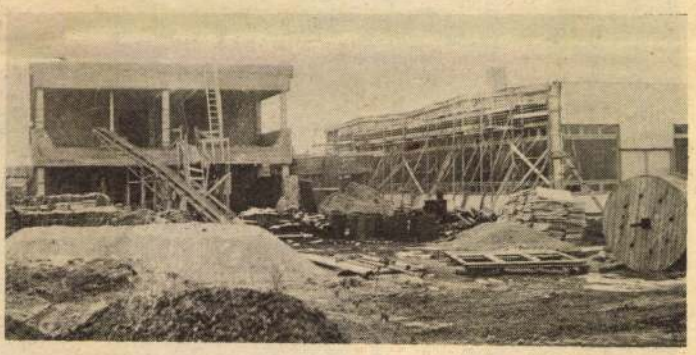

A BHG kunhegyesi gyáregységének 40 millió forint költséggel épülő, modern gépekkel felszerelt üzemcsarnokának átadását május elsejére tervezik

OKÉ A SZÓ

Terebélyesedik a Vegyesipari Szövetkezet, néhány hónap és felavatják a BHG 40 millió forintos költséggel épült üzemcsarnokát... Talán fél évtized sem kell hozzá, és kétezerötszáz munkásával valóságos ipari bázis lesz ez a terület. Az új üzemekbe a gépek mellé szakképzett munkások kellenek. Előrelátásra, körültekintő

fi, tiszaburai) ingázók kora reggeli végállomása Kunhegyes, így azon kevés községek közé tartozik, amelynek nappali népessége nagyobb, mint a lakhely szerint nyilvántartott. Természetes, hogy a kereskedelmi hálózatát, az iskolarendszerét, a közlekedését és bizonyos egészségügyi szolgáltatásait nem lehet pusztán Kunhegyes lakosságára méretezni. A spontán kialakult vonzáskörzet az utóbbi időben félig-meddig hivatalosan is elismertté vált, most már írva vagyon, hogy üzleteinek négy, tüdőgondozójának hét, szülőotthonának öt, mentőállomásának kilenc község rendelkezésére kell állnia. A tanács vezetőjének megítélése szerint Kunhegyes (egyébként kiemelt alsófokú központ) környezetellátó szerepét ma még maradéktalanul

ségügyi ellátása: kilenc orvosi állás, kilenc orvos. (Nem jellemző még Szolnok megyében.) Több év után végre a betöltetlen orvosi állások, a foghíjas orvosi ellátást jogosan kifogásoló panaszok miatt nincsenek nyugtalan éjszakáik a tanács tisztségviselőinek. Igaz, hogy az ipar fejlődésének megannyi vonzatával számoló reális előrelátásuk már felfedezett egy fehér foltot. A községnek abban a bizonyos ipari centrumában, annak a kétezerötszáz munkásnak szüksége lesz (lenne) egy üzemorvosra. Ma két körzeti orvos vállalta és látja el ezt a pluszmunkát, amit napi — nem nyolcórás — műszakjukba csak a lakossági SZTK rendelés idejét megnyirbálva tudtak besuszterolni. Már ma is félmegoldás!

Kohán György, festő

A MUNKA ÁBRÁZOLÁSA címmel pénteken a gyulai Dürer-teremben megnyílt Kohán György emlékkiállítása. A művész 35 festményét bemutató tárlatot július 3-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

8.

– i. h.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 27.

1021

1977. augusztus 15. Petőfi 1o,15 /11/ VGné

Utikalauz üdülőknek

- Gyulán, a Dürrer teremben jelenleg Kohány György emlékkiállítás van most, amelyen kalauzunk most Koszta Rozália festőművész.

- Hát először is m eg kell mondanom, hogy 1968-óta, amióta felépült a Dürrer-terem, minden évben rendezünk Kohány emlékkiállítást, hiszen már mindnyájunk előtt nyilvánvaló és mindenki tudja, hogy Kohány Gyulára hagyta hagyatékát.

- Kohány Györgyöt azért is füzi ehhez a tájhoz a sok emlék, hiszen itt Gyulaváriban született.

- 1910-ben, de két éves volt, amikor bekerült Gyulára, és tulajdonképpen itt töltötte el az életét. És ez a ragaszkodás a városhoz, hát abban is megnyilvánult, hogy az egész életművét a városra hagyta. Az életéről nagyon sokat tudunk. Iskoláit itt végezte, ugyhogy magáról a képzőművészetről is egy gyulai rajztanár, József Dezső segitségével tájékozódott. Hát az már természetes, hogy messze tulszárnyalta a mesterét, de mindig nagy szeretettel emlékezett rá vissza és mindig szivesen látogatta az első mesterét.

- A tanulmányait hol folytatta?

- A tanulmányait Budapesten folytatta, majd Párizsban és Olaszországban. Ujból Budapesten és akkor Gyula, Hódmezővásárhely,

1021

és hát az egész ország, ahol tartózkodott.

- Mi jellemzi elsősorban Kohán képeit?

- Elsősorban a drámai erő, a monumentalitás, a rendkivül.felfokozott erős szinek, a nagyvonaluság, különösen az olajfestményeiben, a széles ecsetkezelés. A későbbi munkáiban az összevont nagy foltok, de ugyanakkor megtalálhatjuk munkájában a modern festői törekvés irányz atait is.

- Nézzük tovább most a kiállitást.

- Hát az első képen egy parasztházat látunk, amelynek csak a végét látjuk tulajdonképpen egy fekete keritéssel. És ez az elővillanó fehér fal, és a mély fekete kerités és a mély sötét zöld lombu fák szükszavuan, de nagyon nagy drámai erővel jelennek meg. A következő képen egy naplementét látunk, vizet, hátul óriás napkorongot, egy az előtérben pedig egy ballagó csordát. Ez liraibb hangvételü, mint az előző, de mindjárt itt egy nagy, szántó monumentálisan megjelenitett parasztasszonyt látunk. Természetesen itt nagyon kicsi a tér, és teljes szépségében nem bontakozik ki, de igy is érezzük a feszitő erejét, és a nagyvonalu festés módját.Egyx rendkivül érdekes kép következik, mégpedig egy jellegzetesen gyulai téma, Kis-Körös-part és a Körös-parton lévő apró házacskák, hatalmas nagy füzfákkal. Egy csendes gyulai hangulat. Hát ahol jól lehet pihenni, és igen szerette ezt a Kis-Körös partot festeni. Ismét egy nagyvonalu képpel találkozunk, egy fasorral, ahol eléggé ilyen konstruktiv, szerkezetes módon

jlenitette meg azt a fasort, elég kevés szinnel, csak szürke, zöld, mélykék és egy kevés barna látható.

- Emeljük még ki egy csendéletet is.

- Kedvenc virága a napraforgó volt. Talán azért, mert mindig emlékeztette a Nap izzó tüzére, formájában és szinében is. Számtalan változatban megfestette és mindig uj volt, mindig eredeti.

- Látogatott a kiállitás?

- Igen! És nagyon szép bejegyzések vannak az emlékkönyv ben. Nemcsak magyarországi vendégek, hanem nagyon sokan jöttek külföldről, és mindenkit meglepett Kohán izzása, és az, hogy menynyire magyar, és ugyanakkor mennyire nemzetközi.

- - -

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
1977 JUL 3

1021

MOSÓNŐK

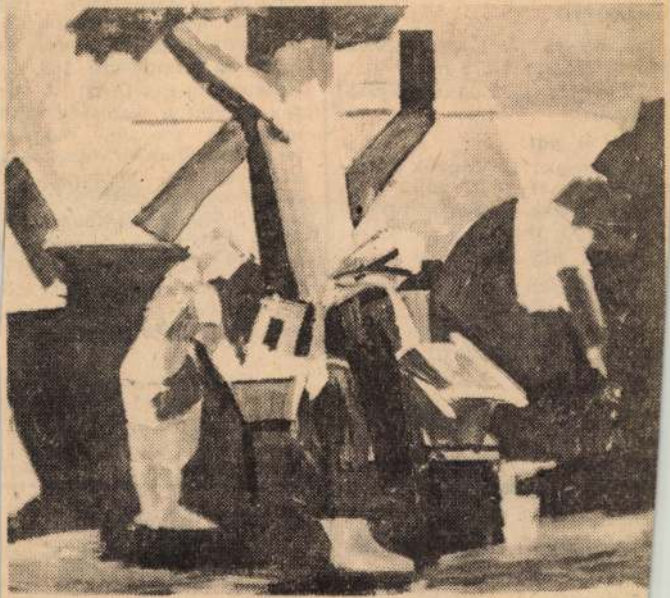

Kohán György festménye.

MAGYAR SZÓ

Nők:

Gerely:

17 éves
szárdi Do
18 évese
44,80 m.

100 m

17 évese
lói Bányá
18 évesek: 1. Barta (MTK-VM) 14.17 mp.

800 m sikfutás:

17 évesek: 1. Koloszár (NYVSE) 2:12.3 p.
18 évesek: 1. Ujhelyi (Debreceni ASE) 2:11.5 p.

Magasugrás:

17 évesek: 1. Ötvös (Pécsi ISEC) 178 cm.
18 évesek: 1. Szücs (Dunaújváros) 176 cm.

Diszkosz:

17 évesek: 1. Berki (Ú. Dóza) 42,22 m.
18 évesek: 1. Sárközi (KSI) 60 m.

NSZK-ban a nőknek a fe
a férfiaknak csaknem a fe
jóval kövérebb a megeng
dettnél, s az elhízottak orv
si kezelése munkahelyi t
volmaradása évenként
milliárd márka kárt okoz.

— **HAJÓKONCERT.** A Gy
Rézfúvós Négyes hangversen
július 6-án, 21 órakor. Pénztá
nyitás: ma, a MAHART és
Siófoki Kulturális Központ jeg
pénztáraiban. (1625

A hétfői ügyeletes:

Csupor Tibor

Telefon: 11-510, este 8-ig.

1977. jul. 2. Kossuth 6.oo /11/ M.

1021

Reggeli krónika II.

Két kultúrális hir: A gyulai Vár / évente ismétlődő programjai sorába július 3 és 9 között tartják meg az eszperantó nyári egyetem rendezvényeit, amelyekre 15 országból várnak résztvevőket.

1021

- Holnap nyilik meg Gyulán a már hagyományos Kohán György emlék-kiállitás.

..-.-.-.-.-.-.-.-..

- Нолику купіли нову бульбу з ями викопували Коля були будуть
найк-ліпші.

--*-*-*-*-*-*-*-*-*-*-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 AUG 28
SOMOGYI NÉPLAP

Kohán György, Kossuth-
díjas festőművész

1021

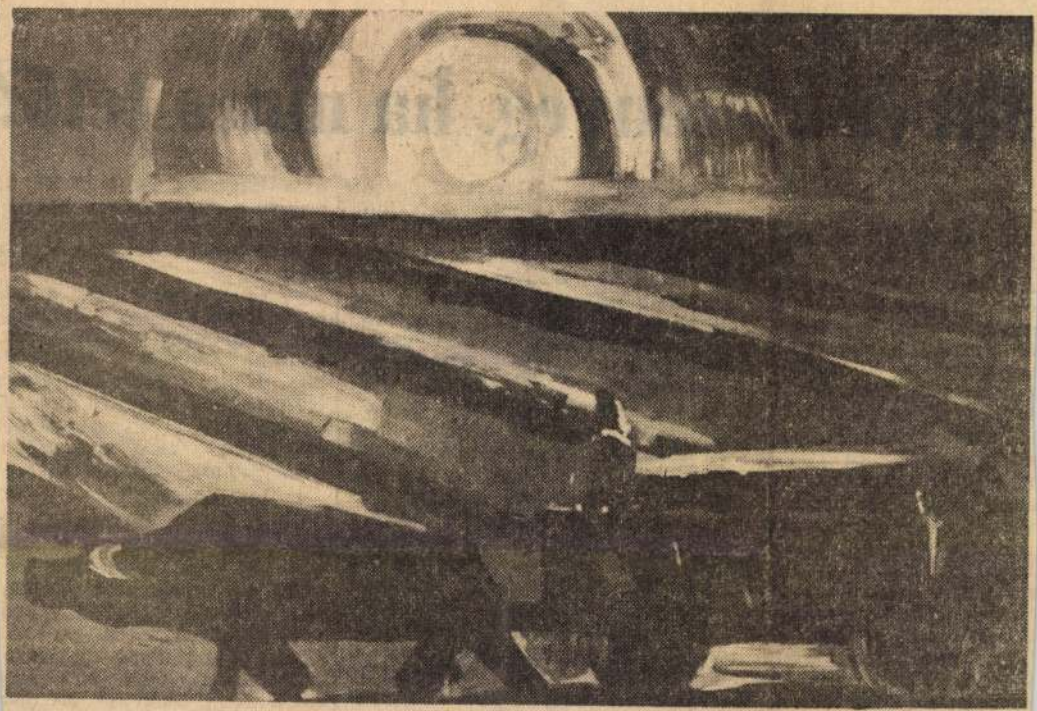

Bivalyszekér napkoronggal. Kohán György Kossuth-díjas festőművész alkotása.
(A 11 éve elhunyt művész hagyatékából.)

Bizonytalan a jövő

Mit ér a szőnyeg, ha nincs kitől?

Marcali ma az ország egyik legfiatalabb városa. A birkózást kedvelők azonban már húsz évvel ezelőtt is ismerték a somogyi település és a marcali birkózók nevét az országban. 1959-ben *Rábai Gyula* ifjúsági bajnokságot nyert versenyzőink közül, majd a felnőtt válogatott keretnek is tagja lett. Az 52 kilogrammos súlycsoportban *Polyák Imre* egyik legnagyobb hazai ellenfele volt. A marcali birkózósport fejlődését nemcsak egy versenyző reprezentálta, hanem az ifjúsági, bajnoki érmek, helyezések, a vidékbajnokságok aranyai is jelezték. Sajnos az akkori edző, *Bátori József* — egykor, olimpiai bajnokunk *Hódos Imre* vetélytársa volt — 1982-ben megvált az egyesülettől. Ezzel gyakorlatilag megszűnt a szakosztály.

1969-ben újjászervezték s előlről kellett kezdeni. Az edző nem sajnált sem időt, sem fáradtságot, járta az iskolákat és kiválasztotta azt a húsz 11—12 éves gyereket, akik szívesen vállalták a nehéz munkát. Első rangosabb szereplésükön, az úttörő olimpián egy bronzérmet nyertek, majd 1974-ben *Pintér András* olimpiai bajnok lett az úttörők között, *Böle László* pedig ezüstéremmel bizonyította, hogy a marcali birkózóknak ott a helyük a korcsoport legjobbjai között. Így látta ezt a szakvezetés is; a tatai edzőtáborban minden évben három-négy somogyi fiatal készült a korosztály legjobbjai között. 1974-ben 13 olimpiai pontot gyűjtöttek a fiatalok, ketten teljesítették az ifjúsági ezüstjelvényes szintet. (Az aranyjelvényest csak azért nem, mert kevés versenyzési lehetőségük volt.)

újra Szecsődi Imre vette át a birkózó szakosztály vezetését, s emellett a sportkör ügyvezető elnöki teendőit is ő látja el.

— Szerencsére a sportegyesületünk olyan helyzetben van, hogy mindent biztosítani tudunk a birkózóknak. Kapnak szerelést, erősítőszereket, s mindent ami az eredményes működéshez szükséges. Csak egy dolgot nem tudunk elintézni...

— Mi hiányzik?

— A terem. Június óta a szabadban tartjuk az edzéseket. A régi birkózók már mind ott voltak az első edzésen, s azóta egyetlen egyről sem hiányoztak. A juniorok között nyolc olyan kötöttfogású versenyzőnk van, akik rövid időn belül jó eredményeket érhetnének el. Rajtuk kívül 15 gyerekkel foglalkozom, ők kezdők még, s nincs

Leggyakrabban megörökített motívumai: parasztasszonyok, bivalyok, szántóföldek, boglyák, napraforgók, füzek, tanyák, akácok. Mindezt mások is sokszor, sokféleképp megfestették már. A nagy magyar Alföld felett a legtágasabb az égbolt, a legizzóbb a napkorong. Szemlélet dolga, ki mit lát meg ebből. Aki madártávlatból figyeli, az előtt eltörpülnek ezek a motívumok. De aki alulnézetből, földközelből szemléli, annak szemében óriássá nő még egy fűszál is. Így válnak gigászi erőtől feszülő, robbanó mozgásba vagy teljes mozdulatlanságba merevedő, rusztikusan rótt sziklatömbökké paraszt-figurái, barázdái és koporsói, búzakévéi, vihar korbácsolta facsoportjai egyaránt.

Wagner István

KOHÁN GYÖRGY 11

Az előbb említett nyelvi párhuzamot folytatva: Kohán György tökéletesen elsajátította a francai nyelvet — de alföldi tájszólásban beszélte. Más szóval: magyarította az expresszionizmust és kubizmust. És ez talán a legnagyobb dicséret. Mert külföldi tanulmányútjairól hazatérve, végleg szülőföldjén telepedett le. Életreszólóan „alföldi festő" lett. De távolról sem a szó hagyományos értelmében. Mindég a végletek közelítése, lehetőség szerinti egyesítése maradt festői életcélja.

MAGYAR HIR[illegible]

Wagner: A monumentalitás festő

KOLÁN GYÖRGY 10

Van Gogh lobogását társította. A monumentalitást a reneszánsz nagy mestereinek eredeti alkotásairól tanulta, amikor a Louvreban másolásukkal foglalkozott, meg itáliai útja során. És nem maradt érzéketlen az ókori kultúra tömbhatásainak nemes arányaira sem. De a formai jegyek ismeretében is üres manierizmus maradt volna munkálkodása, ha nem párosul az említett példaképek belső tartalmával, érzelmi töltetével. Hiszen éppen ebben rejlik annak titka, amit már elég sokszor hangoztattunk, hogy nem a méreteken múlik a monumentalitás, hanem az arányokon.

MAGYAR

Wagner: A monumentalitás festő

KOHÁN GYÖRGY 9

latába. Úgy is nevezhetnénk, hogy Magyar Guernica. Mert a Párizst is megjárt falusi lakatosinas jobbára autodidakta maradt egész életére. De nemcsak megismerte, hanem el is sajátította, szervesen magába olasztotta, majd valóban saját anyanyelvként használta a kortárs francia piktúra legmodernebb beszédmódját. Elsősorban *Cézanne* kubizmusát, de ezzel együtt minuciózus precizitását is. Temperamentuma ehhez

MAGYAR HIRLAP 1976/304/6

Wagner: A monomentálitás festője

KOHÁN GYÖRGY 8

A BUDAVÁRI PALOTA termeiben most szabadon érvényesülhet ez a szordinóra fogott hang. A kupola alatt négy négyzetméternyi freskóvázlata, a fehér kartonra fekete krétával rajzolt *Háború emléke* vezeti be a látogatót a kiállítás alaphangu-

MAGYAR HIRLAP 1976/304/6

Wagner: A monomentálitás festője

KOHÁN GYÖRGY

is hibás lehetett. Tény, hogy életében sohasem kapott monumentális megbízást ő, akinek lételeme volt az. Mert a Kossuth-díj és a székesfehérvári mozaikrendelés — életének utolsó évében — már kissé későn érkezett. A falkép kivitelezését nem érhette meg.

MAGYAR HIRLAP 1976/304/6

Wagner: A monomentalitás festője

Perújítás ez a kiállítás egy olyan alkotóért, akinek egész életműve a monumentalitás jegyében fogant. Aki táblaképekre vetítette soha meg nem született üvegablakait, falfreskóit és mozaikjait. Farostlemezen, papíron és vásznon kiáltanak most is maradandóbb anyag, a kő, a fém, a szabad tér után. Talán maga

KONÁN GYÖRGY 5

közé. De korántsem méreteik, hanem tömörítő erejük, értékeik miatt. Maradtak hát évről évre a közepes nagyságú, visszafogottabb felfogásban festett tájak, csendéletek a falakon és a köztudatban. Ezeknek értő piktoraként könyvelték el véglegesen a festőt. Így aztán, befelé fordulva, vidéki műtermének magányában a színekbe, a formákba menekült. Hatalmas vásznakon, máskor kisméretű kartonokon mondotta el morgását.

976/304/6

Wagner: A monumentalitás festője

KOMÁN GYÖRGY 4

hátlapok. Bár szűkebb patriájában, *Gyulán*, *Békéscsabán* és *Hódmezővásárhelyen* többször volt kiállítása, sőt, 1959-ben és 1965-ben *Budapesten* is, talán maga sem válogatta egyéni szerepléseinek anyagába egyes főműveit. Hozzájárulhatott ehhez az a sorozatos mellőzés, amelylyel csoportos tárlatokról kizsűrizték épp a legerőteljesebb darabjait. A bíráló bizottság elutasító indoklásának tulajdonképpen igaza volt: ezek a képek valóban nehezen lettek volna beilleszthetők más, szokványos alkotások

04/6

[illegible] A dokumentalista festő

KOHÁN GYÖRGY

Ezek a festmények újdonságnak számítanak azok számára is, akik láthatták 1965-ben — életének utolsó esztendejében — rendezett visszatekintő kiállítását. Ugyanis a mostani életműbemutató rendezői — jó érzékkel — többnyire mellőzték ezeket, a már ismert képeket, hogy annál több teret szentelhessenek az ismeretleneknek. Már előljáróban elmondhatjuk: megérdemelten. A jelenlegi tárlat anyaga, alkotójának életében jórészt falnak fordítva sorakozott az apró műteremben, s a hozzá látogatók sem sejthették, mit rejtenek az üres

04/6

festő

KOHÁN GYÖRGY 2

Kohán György most megnyílt emlékkiállítására is érvényes ez. A közülünk éppen évtizede eltávozott mester nem tartozott a magamutogatók táborába. Ezért most barátainak, ismerőseinek az a szűk köre is, amelyet megtűrt-megtartott közelségében, nem kevés megilletődéssel veszi tudomásul a hagyaték körvonalazódó dimenzióit. Általános emberi mércével mérve talán joggal tartották nehéz természetűnek keresetlen őszintesége, szókimondása miatt. De most alkotásai beszélnek helyette. És igazolják szavai, tettei hitelességét.

Wa[illegible] festője

KOHÁN GYÖRGY 1

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA következetesen folytatja emlékkiállításainak sorozatát, amelyek hazai kultúránk közelmúltban elhunyt mestereit idézik. Ezek a hagyatékok nemegyszer tartogattak már meglepetéseket még a szakemberek számára is. A tárlatrendező értő és érző keze nyomán az addig ismeretlenül rejtőzködő anyag a reveláció erejével tárulhat fel az érdeklődők előtt. Ez pedig megindítja a tudományos igényességű művészettörténészi értékelés folyamatát, hogy a teljes életmű visszavonhatatlanul elfoglalhassa az őt megillető helyet a magyar — netán az egyetemes — festészetben.

M

Wag estője

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY halálának 10. évfordulója alkalmából tegnap emlékülést rendeztek Gyulán. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója tartott előadást Kohán György helye az egyetemes magyar képzőművészetben címmel.

Magyar Hirlap 1976/3o1/1o

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY festőművész emlékkiállítása a Nemzeti Galériában december 16-án, csütörtökön 4 órakor nyílik meg a C épület II. emeletén. A kiállítást Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész nyitja meg.

Magyar Hirlap 1976/297/8

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY festőművész halálának 10. évfordulóján a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítást tegnap délután Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész nyitotta meg. A kiállítás felöleli a művész csaknem valamennyi jelentős művét, amelyet Gyula városának ajándékozott.

Magyar Hirlap 1976/298/1o

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítását nyitotta meg Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban dr. Dömötör János múzeumigazgató. A tárlaton az alkotó negyven olajfestménye látható.

Magyar Hirlap 1976/291/8

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY-emlékkiállítást rendeztek a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban. A festőművésznek a gyulai Erkel Ferenc Múzeumban őrzött hagyatékából 22 olaj- és viasztempera-festmény szerepel a tárlaton, amelyet tegnap nyitottak meg.

Magyar Hírlap 1977/185/13

Kohán György

Magyar

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY-EMLÉK-KIÁLLÍTÁST nyitottak meg vasárnap a hatvani galériában. 123

Magyar Hirlap 1977/2o/1o

Kohán György, festő

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész még halála előtt a városra hagyta képeit, s a múzeum, amelyben elhelyezik azokat, talán az idén megnyílik. ***Réti Gézáék*** viszont, akik Budapesten élnek, Gyula komolyzenei életének serkentésére szánták vagyonukat: alapítványt létesítettek, ösztöndíjakat adnak.

6.

Tamás Ervin: A nyári Gyula.

Népszabadság, Bp. 1978. aug. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 SEP 4

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Kahán György

EI NÉPLAP 1977. szeptember 4.

1021

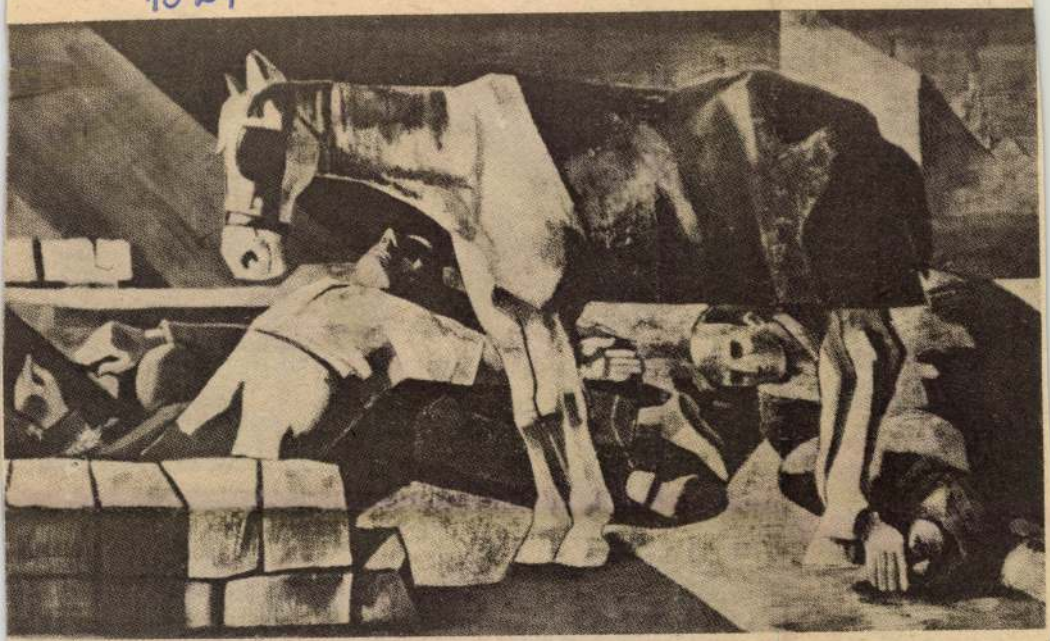

KOHÁN GYÖRGY: CSEND

1977. szeptember 4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUL 10
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kohán György

1021

A GYULAI VÁRSZÍNHÁZ NYÁRI IDÉNYÉVEL PÁRHUZAMOSAN MEGNYÍLT A KOHÁN GYÖRGY KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ HAGYATÉKÁBÓL RENDEZETT HAGYOMÁNYOS NYÁRI TÁRLAT.

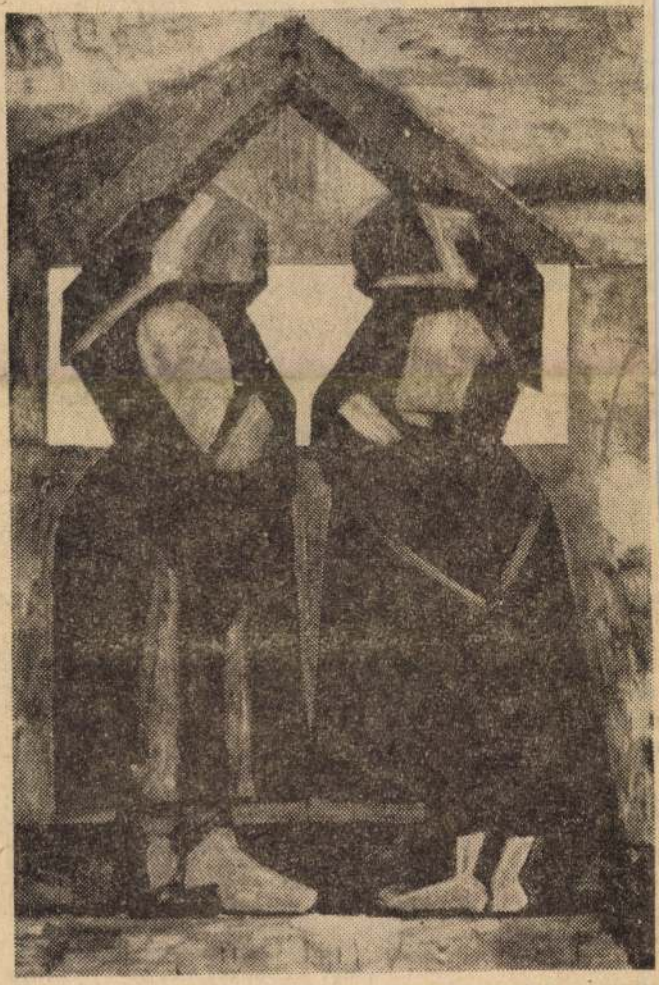

KOHÁN GYÖRGY: HÁZ ELŐTT
(1962—63)

an is rajta
jeket.
m lehet,
rímes jajba?)

volt, ma jenki,
hazám

hazán
ült, ma jenki.
g nem menti,

hazában.

jó tenyér,
hér,
a sárga,
t se várva,
set ér,
hér,
a sárga.
enverte
n emelte,

őben,

olt a kerge,
verte
n emelte
őben,

dőben,

dőben,
a kerge,
őben
n emelte,

NDRE fordítása)

Ma 75 éve — 1902. július 10-én — született Nicolas *Guillén* Lenin-békedíjas kubai költő. Szabadságszerető családban született, nagyapja és apja egyaránt részt vett a spanyol gyarmatosítók elleni harcban, apja az 1917-es felkelésben esett el

Guillén a kubai nemzeti költészet egyik legnagyobb, világszerte ismert alkotója. Verseiben szerves egységbe forr az európai (spanyol) költészet hagyománya, és az élő néger népdal ritmusa. „Mélyebben akartam megmerülni a néger szó forrásaiban, nemcsak tartalmilag, hanem formailag is; a kubai nemzeti jelleget akartam kifejezni a költői képalkotás eszközeivel, beoltani a régi spanyol románcba a szon (kubai néptánc) melódiáját, melyeket a nép Kuba utcáin énekel" — írja önvallomásában. Költészete — Latin-Amerikában hagyományt teremtő módon — magas művészi szintre emeli az afro-kubai népköltészetet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1977 OKT 2

Kohán György

1021

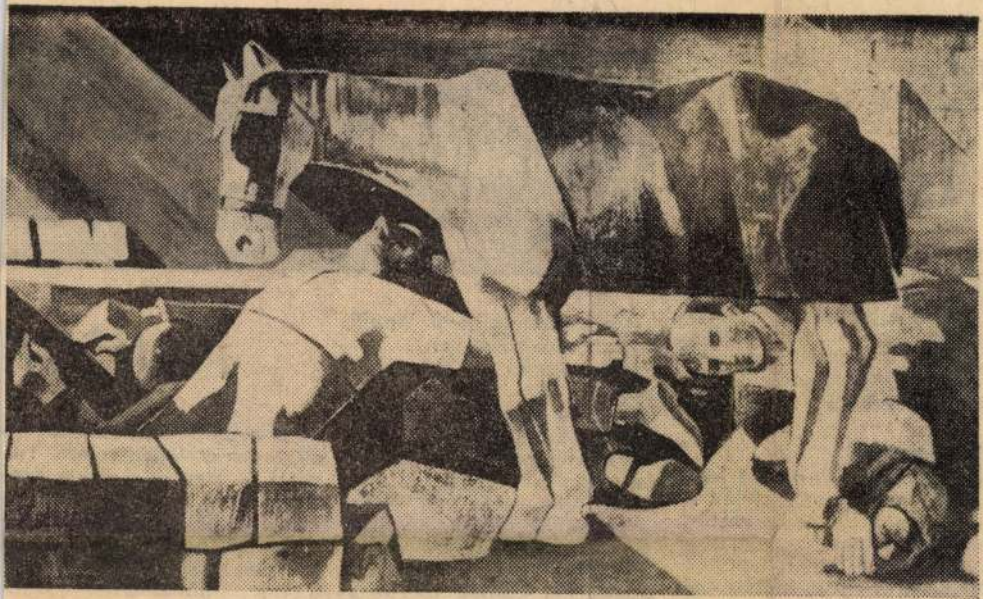

KOHÁN GYÖRGY: CSEND
(1944—1945)

tók

István

nylag új tudományág, az
ok öröklődését vizsgálja. Je-
ában úttörője *dr. Szórády*
oktora, a Szeged városi ta-
k tudományos tanácsadója.
, angolul, japánul megjelent
tartott előadássorozat fém-
kutatómunkáját, az eredmé-

acogenetika?

gyógyítani, de azokkal lehet
ogy megadott dózisokban az
k. A gyógyító hatás mellett
nak (ezért kell nagyon pon-
tásokat!). Jó néhány mellék-
k is az orvosok, s felhívják
Vannak azonban nem várt ak
ny szokatlan mellékhatások
ökkentőbbek, a legalattomo-

Kulturális melléklet

ALFÖLD

Társadalomtudomány ❀ Közmű

Kultur

A továbbtanulás, az önművelés hazánkban széles körben az emberi életforma részesévé vált. Ezt impozáns számok is bizonyítják. Könyvtáraink két és fél millió olvasót tartanak nyilván. A múzeumokat évente 8 millióan látogatják. Az ötevékeny művészeti, ismeretszerző, tudományos-búvárkodó mozgalmakban, a különféle szakkörök, klubok tevékenységében több százezren vesznek részt. Már jóval megha-

megismerjük az emberek jó és rossz cselekedeteinek rugóját, a szenvedélyek, a szerelem mélységét, az indulatok hatását, megismerjük az emberek jóságát, gyarlóságát, szenvedéseik okát. Előbb-utóbb mindannyian rájövünk, hogy az egész világot annak valamennyi jelenségé

MP SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 OKT 26

Kalocsa György

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kossuth-díjas festőművész

1976

— KOHÁN-KIÁLLÍTÁS a galériában. December 16-án lesz 10 éve, hogy elhunyt Kohán György gyulai Kossuth-díjas festőművész. Ebből az alkalomból gyűjteményes kiállítást rendeznek műveiből a fővárosban, a vár új galériájában.

— DIÁKOK A HŰTŐHÁZBAN. Évek óta jó a kapcsolat a Békéscsabai Hűtőház és a helyi 1.

1021
VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST
Nationalzeitung Berlin
Berlin
11. Okt. 1976

Bild-Kompositionen voller Kontraste

Notizen zu zwei Ausstellungen in der Hauptstadt

Der ungarische Maler György Kohan ist nur 56 Jahre alt geworden — er starb 1966 — und hat dennoch ein Oevre von fast 700 Gemälden und 2215 Grafiken hinterlassen.

Zum ersten Mal werden jetzt Bilder von György Kohan im Ausland gezeigt: Das Haus der Ungarischen Kultur stellt 23 seiner Gemälde vor. Sie vermitteln die Bekanntschaft mit einem eigenwilligen und sehr ausdrucksfähigen Künstler. Kohan war ursprünglich Schmied, wie sein Vater, und bildete sich später in Budapest und auf Studienreisen nach Paris und Rom weiter, um dann in seine Heimat, die Ungarische Tiefebene, zurückzukehren, der auch die meisten Motive seiner in dieser Ausstellung gezeigten Gemälde entstammen: Landschaften vor allem, monumentale Bäuerinnenporträts und mehrere Stilleben und Interieurs.

In diesen Bildern ist ein Einfluß der französischen Maler Cezanne und Fauve nicht zu verkennen. Mit dem letztgenannten verbindet Kohan vor allem seine Vorliebe für reine, leuchtende Farbigkeit, mit Cezanne das Streben nach fester, konzentrierter Form. Doch der Ungar benutzt diese Elemente auf eigenständige Weise, um seine leidenschaftlichen Erlebnisse mit Menschen, Landschaften und Dingen auszudrücken. Dieses teilt sich dem Betrachter unmittelbar mit. Er wird bewegt von elementaren Natureindrücken wie „Stürmisches Wetter" oder „Vor dem Blitz", von den strengen und herben, großzügigen Gesichtern der Bauernfrauen und angerührt von den meist starkfarbigen Stilleben-Kompositionen voller Farb- und Formkontraste, wie überhaupt von dem ganzen Werk, in dem sich eine originelle und kraftvolle Künstlerpersönlichkeit spiegelt.

Mikolaj Kopernik — seine Zeit und Umwelt

Eine originelle Versammlung: rund 120 Kopernikusgestalten, zum größten Teil aus Holz, oftmals bunt bemalt, große und kleine, ernste und heitere, Kopernikus als Astronom, als Arzt, als Lehrer des Volkes, als Verteidiger von Olsztyn — fast unerschöpflich sind die Ideen, die den polnischen Volkskünstlern zum Gedenken an ihren großen Landsmann eingefallen sind.

Das ethnographische Museum in Torun hatte 1973, anläßlich der Feierlichkeiten zur 500. Wiederkehr seines Geburtstages, die polnischen Volkskünstler zu einem Wettbewerb aufgerufen mit der Aufgabe, Leben, Werk und Bedeutung von Mikolaj Kopernikus zu gestalten. Das Ergebnis war erstaunlich: 220 Volkskünstler schickten 572 Arbeiten nach Torun. Eine Auswahl der besten und einfallsreichsten dieser Werke wird jetzt, bis zum März 1977, im Museum für Volkskunde der Staatlichen Museen Berlin gezeigt. „Mikolaj Kopernik im polnischen bildnerischen Volksschaffen" — man vermutet hinter diesem Titel kaum eine so liebenswürdige, humorvolle und anregende Ausstellung.

Es ist erstaunlich, mit wieviel [illegible]alent die polnischen Volkskünstler ihre [illegible] gelöst und welch ein le[illegible] Verhältnis sie zu ihrem [illegible]ten Landsmann haben, w[illegible] Brücke zur Gegenwart, [illegible] den Raumfahrern schla[illegible] genau sie die Zeitumst[illegible] Beginn des 16. Jahrhund[illegible] diert haben und wie ge[illegible] reich sie ihre Kenntniss[illegible] lerisch umgesetzt haben.

MIKOLAJ KOPERNIK [illegible] polnischen Volkskünstler [illegible] slaw Bak Foto: Janina Gard[illegible]

Aufgabe
bendiges
berühm-
e sie die
etwa zu
gen, wie
nde zu
erts stu-
danken-
e künst-

el

von dem
Wlady-
dzielewska

ATIONAL

Kohán György: Munkácsy- és Kossuth-díjas festőművész

Csongrád Megyei Napilap, 1976. nov. 21.

SIKER BERLINBEN — ÚJRA A NÉZŐK ELÉ KERÜL AZ „EMLÉKEZÉS A HÁBORÚRA" CÍMŰ GRAFIKA

Kohán-emlékkiállításra készül a Magyar Nemzeti Galéria

BESZÉLGETÉS DR. POGÁNY Ö. GÁBORRAL, A GALÉRIA FŐIGAZGATÓJÁVAL

Nemcsak megyénk, de az ország művészeti közvéleménye is éppencsak értesült arról, hogy a közelmúltban Kohán György Munkácsy- és Kossuth-díjas festőművész alkotásaiból nagy sikerű kiállítást rendeztek a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában, Berlinben. A Magyar Nemzeti Galéria főigazgatójától, *dr. Pogány Ö. Gábortól* érdeklődöm:

— *Milyen visszhangot váltott ki a Kohán-kiállítás német művészeti körökben?*

— A berlini Kohán-kiállítást elsősorban a gyulaiak bonyolították le, a Kulturális Intézet megbízásából, de előkészítésében a Nemzeti Galéria munkatársai is részt vettek. Nagy sikere volt! Mi nem is annyira a sajtóvisszhangokból következtetünk sikerére, noha alkalmasak rá, de hát ezek lenetnek udvariassági gesztusok is, hiszen egy külföldi kiállítást egy kicsit mi is udvariasan, kissé protokollárisan fogadunk. A sikerre főként az ottani szakmabelieknek, a művészettörténészeknek és művészkollégáknak reagálásából következtetünk. Kijelentéseikből mértük le, hogy megérezték ezt a nagyszabású, monumentális, töprengően problémafelvető művészetet és — nagyon érdekes, érdemes külön is hangsúlyozni — művészetének, nemzeti, magyaros és lokális jellegét nem korlátozva ennek persze egyetemes jelentőségét.

— *Markáns egyénisége volt Kohán György a vásárhelyi iskolának, az egyetemes magyar képzőművészetnek. Élete delén, 56 éves korában — 1966. december 16-án — halt meg. Tervezi-e a Magyar Nemzeti Galéria, hogy halála tizéves évfordulóján megemlékezik róla?*

— A Magyar Nemzeti Galéria Kohán György halála tizedik évfordulója napján egy nagyszabású emlékkiállítást nyit. Ez azért érdekes és izgalmas feladat számunkra, mert annak idején — 1965-ben — tulajdonképpen az egyetlen gyűjteményes életmű-kiállítása nálunk nyílt meg, a Galéria előző épületében. Ekkor döbbent rá a magyar művészeti közvélemény igazán arra, hogy kicsoda is Kohán György. Nem mintha nem ismerték volna hívei, barátai, vagy még szélesebb körökben is azt, amit csinált, de csak részletekben, majdnem azt mondanám: csak töredékesen. Ez a 65-ös kiállítás adott az ő tevékenységéről egy nagyobb szabású és szélesebb áttekintést. Ma már tudjuk, hogy az sem volt teljes; — mármint az a kép, amely kialakulhatott e kiállításból, noha több száz vásznát állítottuk ki. Az életmű ennél gazdagabb, izgalmasabb, drámaibb, pedig akkor is a drámaiság, a megdöbbentő erő érvényesült elsősorban. És mégis azt kell mondanunk: az életmű alaposabb megismerése és újabb aspektusa azt bizonyítja, hogy Kohán páratlan erővel tudta érzékeltetni, megjeleníteni az élet mélyén rejlő drámai erőket, összeütközéseket, — azokat, amelyek végül is emberségünk, gondolkodásmódunk, jellemünk alakítására döntő befolyást gyakorol.

— *Hogyan értékeli előzetesen a december 16-án nyíló Kohán-kiállítást, amelyen — értesülésem szerint — mintegy 120 mű kerül ismét a közönség elé?*

— Nagyon érdekes lesz a kiállítás. Még a mi számunkra is, akik hát számon tartottuk, figyeltük munkásságát, és azóta is hagyatékát többször, több változatban bemutattuk, elsősorban Gyulán, ahol életművének tekintélyes része található. Még ma is újabb és újabb részleteket, újabb és újabb különösen hatásos vonásokat fedezünk fel az életművében. Majdnem azt mondanám: amikor ezt az évfordulós, emlékező tárlatot hagyatékából megrendezzük, nemcsak a közönségnek rendezzük, hanem magunknak is. Úgy értem: művészettörténészeknek, szakembereknek és nem utolsósorban Kohán György hagyatéka hű sáfárainak, — legalább is azok szeretnénk lenni: hű sáfárai ennek a nagyszerű életműnek.

— *A tárlat anyagának összegyűjtése honnan történik?*

— A kiállított anyag kimondottan a gyulai hagyatékból származik, abból, amit végrendeletileg Gyulának, szülővárosának, helyesebben szülőhelye városának adományozott.

— *Láthatja-e a tárlatlátogató ezen a kiállításon ismét nagy művét, az „Emlékezés a háborúra" című grafikáját, amely a Galéria tulajdonában van?*

— Kiállítjuk...

SZABÓ ENDRE

Toldalagi Pál:

Hamlet

Az bizonyos,
hogy elgyötörte
minden,
amit látott,
hallott,
egy másik szinten
jelentkezett és
foglalt fészket nála,
apja szelleme
megjelent a bástya
falán,
a bosszút tőle követelve;
hogy igaz volt,
ki válaszolna erre,
mert képzeletében
összefonódtak
az álomképek
a gyűlölt valónak
részleteivel,
végletekig elvitt
tűnődései után
többé nem hitt
Ofériában sem,
a bosszúállás
volt számára
az egyedüli tárház,
széthullt világában
ez volt a veszte
egy mérgezett hegyű
kard
megsebezte.

Letenyei György:

Búcsú a szomszédtól

Krámer Henrik, a szőlőszomszéd, elhalálozott. Nagyanyám szerint, visszaadta lelkét teremtőjének, mások úgy tudják, hogy meggyulladt benne a pálinka. Kerítésszaggató rézeleje lehetett, mert Henrik bátyámon akármely bolti szesz ki nem fogható.

Csendesen hagyta itt az árnyékvilágot, mint ahogy csendes ember volt egész életében. A részegnek a jámbor fajtájából való, akik a nótát is dúdolva mívelik, s mennél többet isznak, annál jobban szeretik felebarátaikat. Ivott pálinkát és itta a bort, hanem a sört, azt nem szívelhette. A ser az nem magyar ital, a ser az német gyomorba való, mondta Krámer Henrik bátyám, akivel két liter után anyanyelvén kellett beszélni, ha szavát akarta érteni az ember.

De kedvenc történetét a hadifogságról mindig magyarul mondta. Így kezdődött: A lágerban ketten voltunk magyarok, én meg egy sombereki sváb.

A bor mellett utóbb már csak a zsíros, fűszeres ételeleket szerette, meg a szőlőt. Nem az ennivaló fürtöket, hanem a szőlőskertet. Ez utóbbit talán a legjobban. Volt neki belőle egy kis magyar hold. Maga dolgozta, mint a valamelyes háztáji földet is. Utóbbival ugyan nem sokat törődött, a két hízónak való kukoricát megadta úgy is. De a szőlő az más.

— Maga, szomszéd, még fiatal ember, de ez nem magának való. Maga ezt nem érti, még nagyobb baj, hogy nem is érzi. A szőlőnek lelke van...

— Meg kilenc munkája.

— Nono...

— A permetezés...

— A pince ott az igazi, meg az előtér, ahol poharazgatni szoktunk. A vejem faragta a padokat, az asztalt is.

— A pince? Azt bővítette az apám?

Erre nincs válasz.

— Hát akkor eladó a szőlő. Meg a tanya is.

Hárman vagyunk közvetlen szomszédok. Úgy teszünk, mintha nem hallottuk volna. Temetőkapuban nincs vásár.

Örülök, hogy nincs kalapom, nem kellett megemelni a búcsúzásnál. Kezelni meg nem mindenkivel szokás mifelénk.

Krámer Henrik, a szőlőszomszéd, elhalálozott. Az élet megy tovább. A munkát tenni kell, ki-ki módja szerint.

Épp az jár a fejemben, hogy az öreg tulajdonképpen megsértett az utolsó beszélgetéskor. Kétségbe vonta hozzáértésemet. Aztán nevettek. Hogy is mondta? „Maga, szomszéd még fiatal ember..." No ötven év után ez jólesik.

Nálam fél pásztahíján betakarva a tőkék. Az öreg Henrikbitangban. Ő mondja egyszer: „Szomszéd úr, nem fél, hogy a magáé lesz a völgy csúfja?" Feltem, nem lett az.

Ha már a magamét csinálom, a szélső sort bevágom a szomszédoméból is. Azelőtt is megtettem az öregnek.

A munka nem vár, a vasárnap szabadját elfecsérelni bűn. Ezen a napon minden parcellában hajladozik valaki. A szőlő a görnyedt embereket szereti, a szálfaegyenesek menjenek máshová, van tennivaló milliófféle.

Hát vasárnap, amikor nemcsak a levelét még nem vesztett tőkéktől, hanem a

1021

K[illegible]hán-emlékülés Gyulán

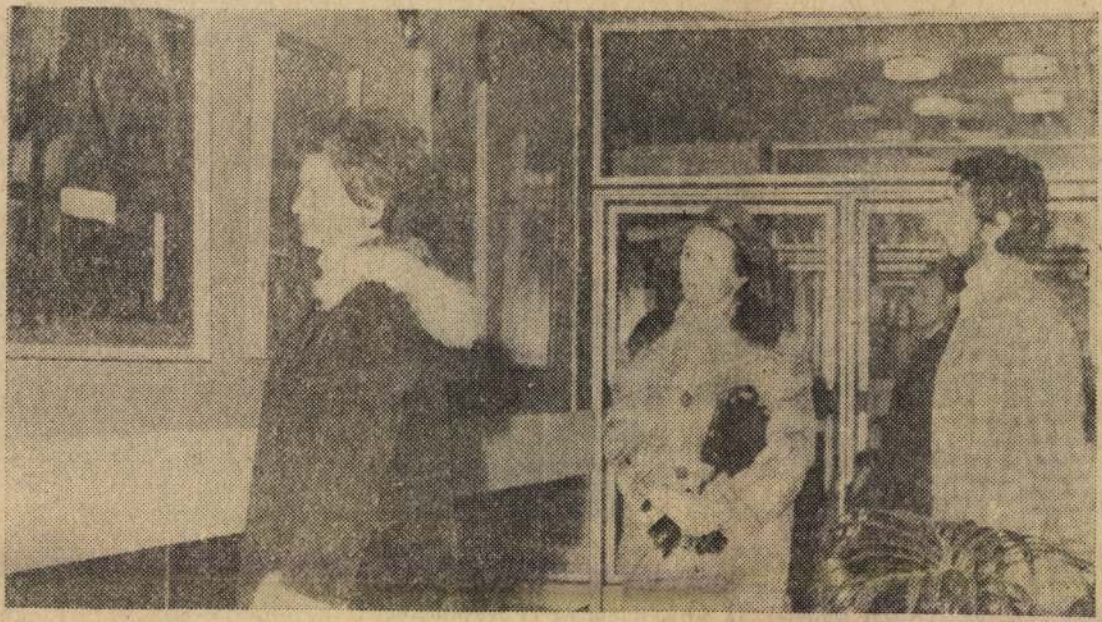

Az emlékülés résztvevői megtekintették a művész képeiből rendezett kiállítást a gyulai művelődési központ elöcsarnokában. (Tudósítás az eseményről a 3. oldalon.) (Veress Erzsébet felv.)

Waldheim interjúja az NDK-beli tudósítóknak

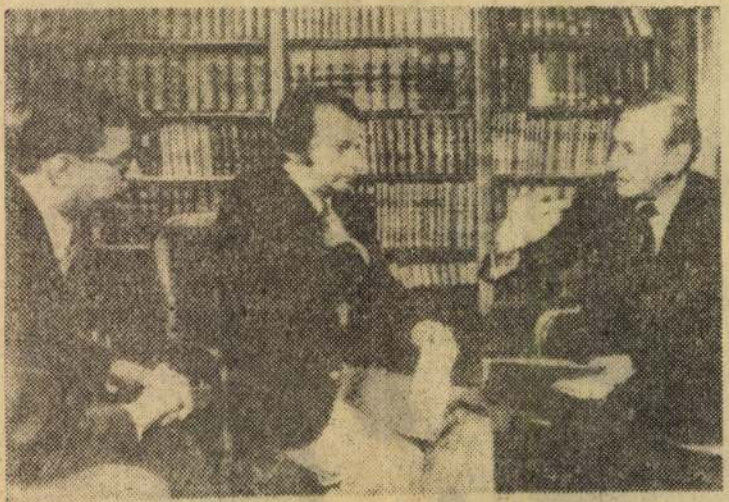

Dr. Kurt Waldheim, az ENSZ újabb öt esztendőre megválasztott főtitkára interjút adott az Egyesült Államokban dolgozó NDK-beli tudósítóknak. A képen: Frieder Reinhold, az ADN hírügynökség ENSZ-tudósítója, Horst Käubler, az NDK Rádió és Tv washingtoni tudósítója és Kurt Waldheim, a főtitkár dolgozószobájában.

(Telefotó — AP — MTI — KS)

szakértőjének, [illegible] tilap vasárnap [illegible] számában közzétett [illegible] tában Waldheim kijel[illegible] közel-keleti kérdés á[illegible] rendezésének kilátásai jelenleg jobbak, mint valaha voltak, és véleménye szerint a genfi tárgyalásokat késő tavasszal újra lehet kezdeni.

E körülmény azzal magyarázható, hogy a libanoni polgárháború nyomán mérsékelt arab politikusok vannak kulcspozíciókban és hogy a palesztinai felszabadítási szervezet rugalmasabb álláspontot képvisel.

A palesztinaiakkal folytatandó közvetlen tárgyalások elleni izraeli kifogás Waldheim véleménye szerint lényegében ügyrendi kérdés, amely megoldható — esetleg a palesztin küldöttek lépcsőzetes bekapcsolásával a tárgyalásokba. Waldheim közölte, hogy január végén közel-keleti körutat tesz, amelynek eredményéről március 1-ig tájékoztatja a közgyűlést.

Kairó

Oskar Fischer, az NDK külügyminisztere, vasárnap Kairóban megbeszélést folytatott Iszmail Fahmi egyiptomi miniszterelnök-helyettessel és külügy-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Kohán György

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Kastélymúzeum
1976 DEC 11

Kohán György egyszeri volt és utánozhatatlan

— mondotta Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója a gyulai Kohán-emlékülésen

Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója beszélt Kohán György életútjáról, művészetéről

Tegnap délután 3 órakor Kohán György Kossuth-díjas festőművészre emlékeztek Gyulán, halálának 10 évfordulóján. Az emlékülést *Dér Lajos*, a városi tanács elnökhelyettese nyitotta meg. Beszélt a művész életútjáról, arról, hogy születésének helyéről, Gyulavárból indult nagyívű pályájára. „Kohán György a szabadság megváltó erejében bízott — mondotta többek között — ez kötelez minket is, hogy állandóan közöttünk érezzük, hogy már a legközelebbi jövőben megkezdjük alkotásainak méltó otthonát, a Kohán Emlékmúzeumot létrehozni.'

Pogány Ö. Gábor: „Kohán György helye az egyetemes magyar képzőművészetben" címmel tartott ezután előadást. Beszélt arról, hogy Kohán György a magyar képzőművészet XX. századi szakaszának egyik legnagyobbja, a kevés számú legnagyobbak közé tartozik.

— Kohán úgy fejezte ki korunkat — mondotta —, hogy művészetében a múlt, a jelen és a jövő egyaránt jelen van, egyszerre szól belőle szintetikus erővel, érvénnyel. A közéleti elkötelezettség, a nemzeti jelleg és az egyéni tehetség sajátos jellemvonásai azok a tulajdonságok, mely Kohán György művészetét értékessé, szinte egyedülállóvá teszik. Mindig saját egyéniségén átszűrve szólt a világról és vallott önmagáról. Ez a kettő szervesen ízül egymáshoz akkor is, amikor legbensőbb indulatait fejezi ki. Alföldi festő volt, mondják sokan; nem is lehetett volna más, de úgy volt az, hogy művészete európai és egyetemesen magyar. Ez a ma művészete számára a legnagyobb kohéni tanulság.

Előadása további részében Kohán György művészetének monumentális jellegéről szólt, „mely az ő határtalan lelkének formába öntésével kapott igazolást".

— A szocialista művészet alapvető jellemzője a közösségi jelleg — folytatta Pogány Ö. Gábor főigazgató. — Ezt Kohán monumentalitásával érte el, mutatott példát erre. A Magyar Nemzeti Galériában bemutatott mostani kiállításán kis képei is ugyanolyan monumentálisak, mint a nagyok, igazolva: mindez a mű belső szervezettségéből következik. Kohán drámai volt, de nem komor, az élet drámáját fejezte ki, amellyel napról napra találkozunk és amelyet átélünk. Művészete jól példázza, hogy a jövőben hinni nem azt jelenti hogy korlátlan derűvel nézzük a világot.

— Kohán György a magyar szellem panteonjában, a halhatatlanok között foglal helyet — mondotta befejezésül a Nemzeti Galéria főigazgatója.

Az előadás után *Dömötör János*, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója mondott korreferátumot, érzékletesen és megragadóan idézve meg Kohán György hódmezővásárhelyi éveit, munkásságát, ottani kötődését. A bevezető előadáshoz hasonlóan, aláhúzta Kohán György mélységes tájszeretetét, humánumát, a művészetek társadalmi hivatásába vetett hitét: hogy széles tömegekhez kell eljuttatni mindazt, amit a világról befogadott, és önmaga személyiségével szembesített.

A korreferátum után ünnepi műsor következett, melynek során *Áts Gyula* és *Pintér Gyula*, a Jókai Színház művészei, valamint *Király István* (kürt) és *Lajos István* (oboa) működtek közre. Az emlékülés résztvevői megtekintették azt az alkalmi kiállítást is, melyet Kohán György műveiből rendeztek be a művelődési központ földszinti előcsarnokában.

S. E.

A hódmezővásárhelyi múzeum igazgatója, Dömötör János a művész vásárhelyi kapcsolatait, éveit idézte fel az emlékülésen (Veress Erzsébet felv.)

Ládák — k

Zöld

Csaknem 2 millió forint fejlesztésre — lépni kell — Egységes irá

Felmérések szerint Magyarországon a legtöbben az anyagmozgatásban dolgoznak. Rengeteg pénzt, időt energiát vesz igénybe a szállítás, a rakodás. Nem beszélve arról, hogy egyre nehezebb embereket találni erre a nem könnyű munkára. A megoldás kézenfekvő. Elő kell segíteni a korszerű módszerek elterjedését, mindenekelőtt a konténeres áruszállítást. Különösen nagy jelentősége van ennek az élelmiszer-kereskedelemben, hiszen a vevők és a kereskedők kívánsága azonos: gyorsan, pontosan, higiénikusan jusson el a megrendelt liszt, cukor, kenyér, zöldség az üzletekbe.

Hol tart ma ez a folyamat megyénkben?

Feledékeny tervezők

Steigerwald György, a megyei tanács kereskedelmi osztályának vezetője:

— A kormány két évvel ezelőtt határozatot hozott az anyagmozgatás gépesítésére. A Belkereskedelmi Minisztérium különböző kedvezmények révén országosan mintegy 27 ezer konténert vásárolt. Békés megye egymillió 931 ezer forintot kapott ilyen célra, amelyből 387 konténert szereztünk be. Természetesen ezeket csak a nagy alapterületű ABC- és élelmiszer-áruházakban lehet használni. Jelenleg mintegy 30 ilyen üzletünk van, amelyek az összes forgalom 60—70 százalékát bonyolítják le. Tehát a jövő mindenképpen a konténeres áruszállításé. Annál is inkább, mivel az V. ötéves tervben 25 korszerű ABC-áruház épül fel szűkebb hazánkban és ezek alapterülete átlagosan eléri a 400 négyzetmétert.

Erről azért is érdemes beszélni, mert az élelmiszerboltok legnagyobb gondja a szűkös raktár- és eladótér.

— Kis raktárban nehéz korszerű módszereket alkalmazni — mondja *Csarnai István*, a békési ÁFÉSZ 53-as számú élelmiszer-áruházának vezetője. — Tizenhárom konténer sorakozik a raktárban, az üzletben pedig mindössze négyet tudunk elhelyezni. Jó lenne, ha a jövőben a kereskedelem gyakorlati szakembereit is meghallgatnák, mielőtt létrehoznának egy üzletet.

Való igaz. Olykor a tervezők, mintha elfelejtkeznének róla, hogy lépcsőn, küszöbön nehéz kocsit gurítani, konténert cipelni. A közelmúltban épült áruházak közül a vésztőit, az okányit kellett utólag átalakítani, hogy megfeleljenek a korszerű árufogadás és árumozgatás alapvető feltételeinek. Nehezíti a helyzetet az is, hogy több üzletben az értékes szállítóeszközöket arra használják, ami éppen eszükbe jut. A konténerekben általában az eladók által előre csomagolt rizst, zsemlemorzsát, italt tartanak.

Óriási lehetőségek

Békéscsabán az ÉKV 30-as számú ABC-áruházában *Kis Mihály* boltigazgatóval beszélgetünk.

— Nekünk öt saját konténerünk van. Ebből 4 most is az üzletben található. Azon vagyunk, hogy minél gyorsabban „forgassuk" ezeket a ládákat, mert csak így van értelme az egésznek, hiszen 50 százalékos áron is egyetlen konténerért 3800 forintot fizetünk. Egyelőre közvetlenül az ipari vállalatoktól csak lisztet és cukrot kapunk konténerben. Az a tapasztalatunk, hogy eléggé gyengék ezek a szállítóeszközök, a kerekek hamar tönkremennek. Ilyenkor azután csodálkozhatunk.

Úgy tűnik, e módszer elterjesztésének lényeges feltételeivel, a kereskedelem hajlandóságával — a nehézségek ellenére — semmi baj nincs. Mi a véleménye *Nátor Istvánnak*, a Békéscsabai és Vidéke ÁFÉSZ áruforgalmi főosztályvezetőjének?

— Óriási lehetőségek rejlenek a konténeres áruszállításban. A programozott fuvarszervezés figyelmezettebb ritmusra állítja az árurendeléseket, csökkenti a kapkodást, gyorsítja az áruátvételt, kevesebb időt rabol el az eladótól, könnyíti a nehéz fizikai munkát. El tudnánk képzelni azt is, hogy a kenyér vagy a sör konténerben érkezzen. Most az a helyzet, hogy a boltvezető személyes ismeretsége határozza meg, mennyi áru van a pultokon. A rakodómunkás, a gépkocsivezető dönti el például, melyik üzlet előtt mennyi sört tesz le. De tovább megyek. Az éjszakai — pontosabban a nyitva tartási időn túli — élelmiszer- és vegyiárucikk — szállítás általános bevezetésével is érdemes lenne többet foglalkozni. Szövetkezetünk a FŰSZÉRT-tel közösen már elkészítette ennek a tervezetét. Békéscsabán a Lencsési úti és az újkígyósi ABC-áruházat jelöltük ki. A módszer legfontosabb előnye: nem vonja el a pult mellől napközben az eladót. Az úgynevezett egységrakomány garantált mennyiségű, minőségű árut takar. Az erre a célra készült helyiségnek két kulcsa van, az egyik a boltvezetőnél, a másik a szállítónál.

Mi az igazán drága?

Gyakran hangzik el a kifogás, hogy a korszerű szállítás lényegesen költségesebb, mint a hagyományos. Mi az igazság ebben? A kérdésre *Moravszki Pálné*, a Szolnok—Békés megyei

Export Endrődről

Páriz divatba jö

Az Endrődi Szabó Ipari Szövetkezet termelő kapacitásának jó 75 százaléka külföldi igényeket elégít ki, exportmegrendeléseknek tesz eleget. Az elmúlt esztendőben mintegy 12 millió forint értékű endrődi szabómunkát fogadtak el és fizettek ki tőkés piacokon a vevők. A szövetkezetben készülő női és lánykaruhák, kosztümök, férfi pantallók minőségével az osztrák és nyugatnémet vásárlók oly annyira elégedettek, hogy a partnercégek az idén összességében másfél millió forinttal nagyobb értékű megrendeléssel jelentkeztek, mint 1975-ben.

Ebben az évben azután újból bebizonyosodott, hogy a jó minőségnél nincs jobb reklám. Tudniillik a már hagyományosnak számító osztrák és NSZK üzleti kapcsolatok 1977-ben egy francia cég megbízásával egészülnek ki. A franciák 20 ezer lóden kabátot kérnek az endrődiektől, akik — hogy a megrendelésnek eleget tehessenek —, két évre speciális vasalósort bérelnek az NSZK-ból. Terveik szerint a termelő kapacitás tőkés exportra gyártó részének felét kötné le a kabátkészítés, amelynek eredményeként az Endrődi Szabó Ipari Szövetkezet exporttermelése már jövőre meghaladná a 21 millió forintot.

A vasalósor és az azt kiegészítő elszívó berendezés mellé ter-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 DEC 2 1
DAILY NEWS
György Kohán
1021

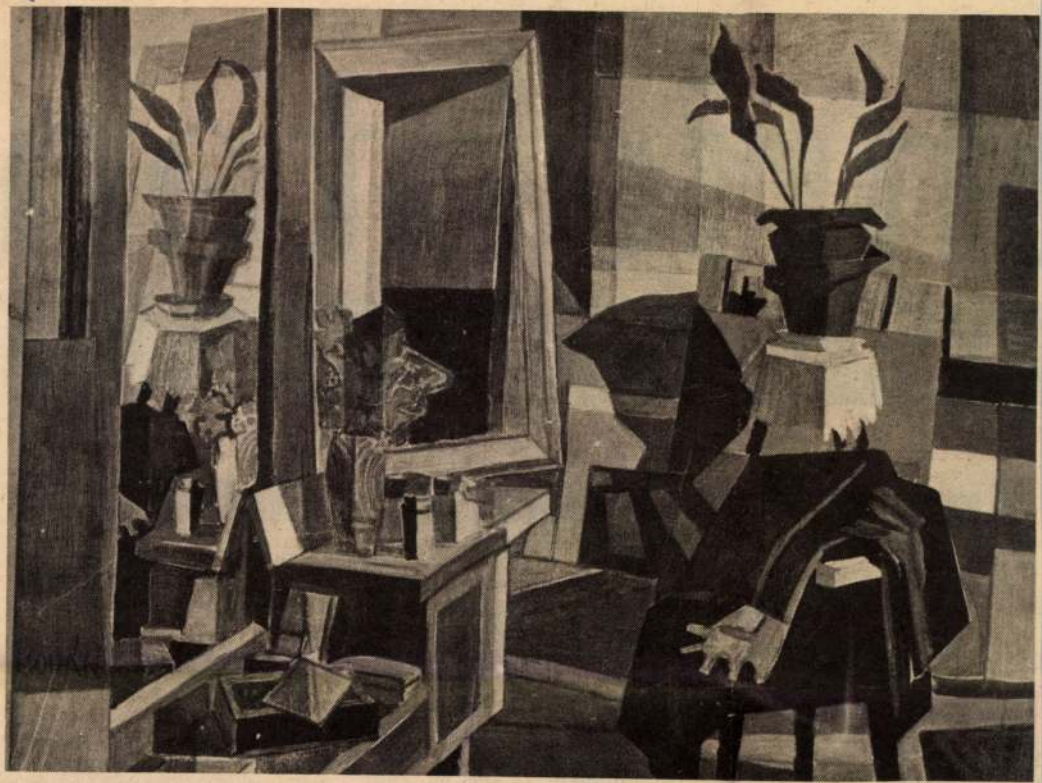

FOTO MTI — GY. KOVACS

In der Budapester Nationalgalerie findet anläßlich des 10. Todestages des Malers György Kohány eine Ausstellung statt. Die Ausstellung zeigt fast alle bedeutenden Werke, die der Kossuth- und zweifache Munkácsy-Preisträger der Stadt Gyula zum Geschenk gemacht hat. U. B.: Eines der ausgestellten Bilder.

NEWS

Dienstag, 21. 12. 1976
10. Jahrgang, Nr. 256 4 Ft

Breschnew-Geburtstag festlich begangen

Moskau, 20. Dez. (MTI/ADN) — Der 1. Sekretär des ZK der USAP, János Kádár, der zu einem mehrtägigen Freundschaftsbesuch in der Sowjetunion weilte, hat am Montag von Moskau aus die Heimreise angetreten. János Kádár hatte u.a. an den

Sowjetunion habe in den Jahrzehnten ihres Bestehens große Taten vollbracht. Man sei nunmehr in das 60. Jahr des Bestehens des Sowjetstaates eingetreten, und ein jeder habe Grund, auf das Erreichte stolz zu sein. Alle Erfolge seien unter Füh-

Rhodesien-Sanktionen gefordert

New York, 20. Dez. (Reuter) — Die Vollversammlung der Vereinten Nationen hat am Montag in New York zu erweiterten wirtschaftlichen Sanktionen gegen die Regierung der wei-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 2 4

Budapester Rundschau

György Kohán

1021

György Kohán: Stillende (Feder, Tusche)

einem Ges
Realisierung
Exportplane
Zukunft:
„Soweit i
die Fabrike
stellungen v
nen ungestö
Produktion
In Rubelrel
samte Jahre
lich gesiche
Nicht-Rubel
Verträge zu 45 Prozent gedeckt. In diesem Jahr müssen wir nicht nur pünktli-

strie, Ministerium und Betriebe gleichermaßen, die Ansprüche und die Meinungen der Käufer — seien es auf dem internationalen in- oder ausländische Käufer — weitgehendst zu berücksichtigen habe. „Erfolge oder Mängel bei der Tätigkeit von Leitern und Werktätigen in der Leichtindustrie machen sich innerhalb von Wochen bemerkbar. Das ist das Schöne an unserer Arbeit: die Verantwortung — hier schöpfen wir immer wieder neue Kraft, Ermutigung, um die anstehenden Aufgaben noch besser zu erfüllen."

Nach einer kurzen Kaffeepause überbringt man der Ministerin eine Reihe von Benachrichtigungen und Schreiben, die sich inzwischen angehäuft haben. Sie diktiert einige Briefe, erkundigt sich telefonisch bei ihrer Tochter nach dem Gesundheitszustand der Enkel und verläßt ihr Arbeitszimmer schließlich nach 18 Uhr. Daheim erwarten sie ihre Pflichten als Hausfrau ...

József Fahidy

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-738, 340-726
JAN 24

György Kohán

Budapester Rundschau

1921

György Kohán: Huldigung dem Leben und dem Tod
(Tusche, Kreide)

Igemeinbildende Schule in der Kodály-Methode unterrich- er finden Sie auf den Seiten 10

teilung für Auswärtige

zum Scheitern

Luis Corvalán, Generals Kommunistischen Partei, Moskauer Korrespondenten BADSAG, und beantwortete Kerkerjahre, die Umstände wärtige innere Lage in Chil keiten. Nachstehend bringer views in gekürzter Fassung.

Wollen Sie bitte zunächst unsere Leser über die Umstände Ihrer Befreiung informieren?

Von meiner Befreiung erfuhr ich zwei-drei Tage bevor ich nach Zürich abflog, in Gesellschaft meiner Frau, die in den drei schweren Jahren meine Stütze und mein Helfer war, und mit der ich bereits seit dreißig Jahren in guten und bösen Zeiten zusammenlebe.

Nach meiner Festnahme hielt man mich 56 Tage lang in einer Zelle der Militärakademie O'Higgins in Santiago, vollständig isoliert von meiner Familie und der Au

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 2 4

Budapester Rundschau

György Kohán

1021

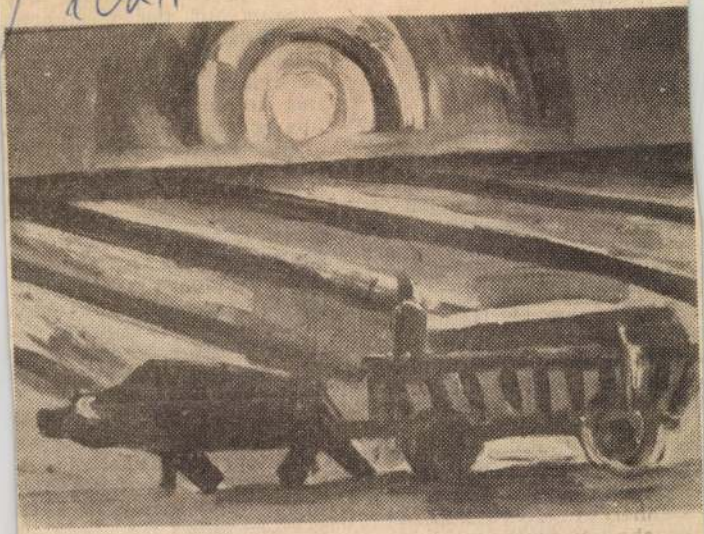

György Kohán: Büffel mit Wagen (Öl auf Holz, 1962)

Ansprache,
folgendes sa

Gemeinsam

Lebensinte

Gemeinsan
Ziele — die
Friedens und
der Menschh
alle aus den verschiedenen Teilen der Welt hierher gebracht. Allein die Tatsache, daß eine erfreulich große Anzahl der Vertreter von Gremien, Organisationen und Institutionen, welche sich jetzt in unsere Arbeit einschalten, in Moskau eingetroffen sind, zeigt anschaulich, wie erfolgreich unser jetziges Forum ist. Es handelt sich um Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens, die zwar in unterschiedlichen Gesellschaftsordnungen leben, verschie-

Wjetunion, die sozialistischen Länder, die kommunistischen und Arbeiterparteien können die Probleme des Friedens, der nationalen Unabhängigkeit und des sozialen Fortschritts nicht gelöst werden. Auch die Tätigkeit des Forums hat bewiesen, daß das gemeinsame Auftreten der verschiedenen Gesellschaftskräfte einen entscheidenden Faktor des Friedenskampfes darstellt. Dem ist es — außer der Aktivität der Staatsleitungen — zu verdanken, daß seit der 1973 abgehaltenen Friedenskonfe-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 24

Budapester Rundschau

György Kohán

JR

1921

Nationalgalerie

GYÖRGY KOHÁN

Ein einsames, düsteres, ödes Gehöft, das Beklemmung und Angst erweckt. Darüber ein unbeweglicher und gleichgültiger roter Himmelskörper, der kein Licht gibt. So nah und unerreichbar er auch erscheint, ist er doch unermeßlich weit von dem verfallenen Gehöft. Das Bild zeigt nicht irgendeine Landschaft, sondern ist vielmehr der Ausdruck der Seele, des Lebensgefühls und der Anschauungsweise György Koháns. Aus den Werken des vor zehn Jahren verstorbenen Künstlers wurde jetzt in der Nationalgalerie eine Ausstellung eröffnet.

Vor zehn Jahren hatte die Öffentlichkeit das erste Mal die Gelegenheit, auf einer zusammenfassenden Ausstellung die Werke György Koháns kennenzulernen. Kohán war ein Maler, der mit seinem expressionistischen Stil und seinen kubistisch-konstruktivistisch anmutenden Lösungen versucht hat, gewisse Traditionen der ungarischen Malerei fortzusetzen. Sein Werk wird im allgemeinen mit der Schule von Hódmezővásárhely in Verbindung gesetzt, deren Maler das bäuerliche Leben mit elementarer Kraft darstellen. Viele vermeinen in ihm einen Fortführer der Kunst János Tornyais zu erkennen.

Kohán war ein Künstler mit geheimnisvoller, tragischer Seelenstruktur, der in ständigem Kampf mit sich selbst stand und den die greifbare Wirklichkeit nie so sehr interessiert hat, wie seine eigene Seele und ihre sich zu depressivem Trübsinn steigernde Melancholie. Er war ein harter, entschlossener und sturer Mann, der — wenn er auch mit verschiedenen Farben und Verfahren experimentierte — sozusagen von seinem ersten Pinselstrich bis zu seinem Tode aus der gleichen Anschauungsweise und dem gleichen Sichtwinkel schuf. Für ihn existierte am ländlichen Leben nur das Tragikum, die Düsterheit des Todes und die Bitterkeit der Konfrontation. Genauer gesagt kam ihm all dies gerade „zupaß" bei seiner Bestrebung, dem tragischen, dramatischen Wesen seiner Seele Ausdruck zu verleihen.

Jene Früh- und Spätwerke Gyöngy Koháns, in denen die malerische Wirkung auf der starken Vereinfachung von Farbenanwendung und Komposition sowie auf den sehr krassen Kontrasten beruht, haben eine ergreifende Aussagekraft. Der Künstler gebraucht bei diesen Werken Motive der Bauernwelt auf eine Art und Weise, die sie in ihrer Gedankentiefe und emotionalen Atmosphäre zugleich europäisch macht. In Kohán wirkte ständig der Anspruch auf Größe und auf das Europäische. Er wollte als ungarischer Maler Wertvolles schaffen, aber so, daß seine Werke auch einen universellen Wert darstellen. Er malte nie Genrebilder, sondern immer einen pulsierenden, heißen, nach dem Sinn des Lebens und nach Vollendung strebenden und ihn aufzeigenden Gedanken.

Vor dem Schrank (Öl auf Holz, 1962)

Das einstige Wunderkind wurde in Gyula, in der Nähe seines Geburtsortes entdeckt und auf die Budapester Hochschule geschickt. Dort hielt es der junge Kohán jedoch nicht lange aus. Er erlernte lieber einen Beruf, reiste nach Paris und Italien — soviel er aber auch lernte und erfuhr, ein Zuhause und eine inspirierende Umgebung fand er schließlich in Hódmezővásárhely. Was er auch malte, stets wollte er auf seinen Bildern seinen Seelenzustand wiedererkennen. Seine Figuren sind unbeweglich, in einer der Verdammnis ähnelnden Einsamkeit. Und obwohl er die Lebensmotive der bäuerlichen Welt zu Hilfe rief, um den Zustand seiner Seele auszudrücken, hat man bei seinen Gemälden nie das Gefühl, daß die Tragödien dem Konflikt zwischen Mensch und Gesellschaft entspringen. Bei ihm zeigt sich stets das Verhältnis zwischen dem Dasein, der mächtigen und geheimnisvollen Natur und dem einsamen Menschen.

Sommer (Tusche)

Am Anfang seines Schaffens stand ebenso wie auch später das Malen mit Wachstempera. Er versuchte, die Unbeweglichkeit, das Tragikum farbig und vibrierend darzustellen. Diese Werke sind aber augenscheinlich weniger gut gelungen. Sie zeigen nicht jene Gedankentiefe — das Charakteristikum seines malerischen Sichtwinkels und seiner Gefühlswelt.

György Kohán war eine Persönlichkeit und ein Künstler voller Widersprüche. Einem Betrachter seiner Werke fällt das sehr bald auf. Denn nach dem erschütterten Staunen (Klage; Grabtuch; Nacht in Gyula) tritt bald eine Entspannung ein, wenn er zu den nächsten Bildern gelangt (Gelöbnis; Frauen; Zeiten), die sein eben entstehendes Urteil wieder umstoßen. Beim Verlassen des Saales sieht er sich dem großen Freskoentwurf gegenüber, der ein Protest gegen den Krieg ist, ein Werk, das die ganze Kunst György Koháns zusammenfaßt.

Márta Harangozó

Schulsport

Zwanzig Jahre Rückstand

Als unlängst der Parlamentsausschuß für Kultur die Frage des Schulsports erörterte, fanden die Ausschußmitglieder in den Unterlagen eine Zusammenstellung, in der verschiedene Angaben aus den beiden Jahren 1955 und 1976 miteinander verglichen wurden. Hier nur einige Beispiele: 1955 zählten die Sportsektionen der Oberschulen 67 297 Mitglieder, 21 Jahre später bereits 340 355. Die Zahl der Turnhallen in den Oberschulen stieg von 286 auf 594 an und aus den 1707 Sportlehrern, die im Jahre 1955 für Körperkultur sorgten, wurden bis zum vergangenen Jahr 4071.

Auch die weiteren Angaben bezeugen einen unbestreitbaren Fortschritt. Die wöchentliche Zahl der Turnstunden wurde von zwei auf drei gehoben. In sämtlichen Schulkategorien — besonders in den Oberschulen, aber auch in den Grund- und Hochschulen — herrscht ein zunehmend reges Sportleben.

Warum nun mußte sich der Kulturausschuß der Volksvertreter mit dieser Frage befassen, wo doch diese fachkundige Körperschaft nicht tagt, um Erfolge stolz zu registrieren, sondern gewöhnlich um Sorgen und Probleme zu beseitigen.

Die Erklärung ist sehr einfach: Trotz der tatsächlich imponierenden Entwicklung läßt die gegenwärtige Lage immer noch einiges zu wünschen übrig. Der Grund allen Übels spiegelt sich in den statistischen Angaben des Jahres 1955 und der darauffolgenden Jahre wider. In ganz Europa und vor allem in den sozialistischen Staaten rückte in der zweiten Hälfte der fünfziger und in der ersten Hälfte der sechziger Jahre der Jugendsport in den Vordergrund. An erster Stelle wollte man die Jugendlichen vor den verschiedenen Urbanisations- und Zivilisationsschäden schützen, außerdem kamen im Schulsport Talente zum Vorschein, die in den späteren Jahren den Spitzensport ihres Landes erfolgreich vertreten konnten. Die Olympiamannschaft der DDR, die in Montreal Sensation machte, setzte sich in überwiegender Mehrheit aus den ehemaligen Schulsportlern zusammen, die in verschiedenen Kinder- und Jugendspartakiaden entdeckt wurden und im neuen Körpererziehungssystem ihre Begabung entfalten konnten. Auch die Polen, Rumäner, Tschechoslowaken und Bulgaren haben manchen olympischen Erfolg ihrem vo

Schwimmunterricht in einer Schule von Százhalombatta (südlich von Budapest)

Sportmix

Eine Kiste Sekt ließ Peter Krohn, Vorstand des Hamburger SV, zum Training bringen, als er erfuhr, daß seine Mannschaft beim Europa-Cup der Pokalsieger den ungarischen Verein MTK-VM zum Gegner haben wird. „Besser hätte es uns nicht ergehen können", sagte er. Mihály Keszthelyi, einstiger Nationalspieler und jetziger Trainer bei MTK-VM, meinte dazu, auch er werde eine Kiste Sekt in die Umkleidekabinen schicken — wenn die Mannschaft weiterkommt.

Es steht zu befürchten, daß Keszthelyi seinen Sekt nicht

— nicht zum fälligen Meisterschaftsspiel antreten konnte, weil ihre Ausrüstung nicht entsprechend war. Kaputtgegangen und zerrissen sind all diese, von den Zuschauern nicht zu sehenden Kleidungsstücke, die die Spieler vor dem harten Schlag der Scheibe schützen sollen, vor den schmerzlichen Folgen unsanfter Zusammenstöße, v dem Druck gegen die Plank

Dann haben sie auch noc die Schläger verbraucht (v den Rivalen, FTC bekam sie 200 geborgt, 20 bliebe und nach all dem gab keinen BVSC bei den Meiste schaftswettkämpfen. D Krise hat sich zum Gut entwirrt und so bleibt Meisterschaft auch weite hin vollständig.

Es spielen alle 4, spri vier Senior-Mannschaften

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Kohán György festőszimmetra

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1976 AUG 1

1021

Még egyszer az idei Kohán-kiállításról

A Békés megyei Népújság 1976. jún. 20-i számában megjelent „Az idei Kohán-kiállításról" című cikkemre Koszta Rozália a július 11-i számban válaszolt, s kifejtette, hogy véleményemet felelőtlennek tekinti, amely „nem szolgálja Kohán jobb megismerését — ellenkezőleg."

A válaszcikk erősen elferdíti írásom lényegét, úgy véli, hogy én Kohán jelentőségét akarom kissebbíteni, illetve életművét félreértem.

Bizonyára nem eléggé ismerem Kohánt, nem úgy, ahogy szeretném, de hogy értem és tisztelem, azt talán az 1971-ben általam rendezett csabai emlékkiállítás is bizonyította, amelyről Dömötör János ezeket írta: „...jó szemű válogatóra vall a békéscsabai kiállítás..., ugyanis központi gondolatként Kohán György monumentalitását hangsúlyozza. S ez Kohán György művészetének kétségkívül egyik legerőteljesebb, legkarakteresebb oldala."

Valóban nem láttam Kohán 1965-ös kiállítását, de a vele kapcsolatos dokumentáció áttanulmányozását (a Magyar Nemzeti Galériában) már évekkel ezelőtt kötelességemnek tartottam. Ismerem viszont mindazokat a képeket, amelyek halála óta a közönség elé kerültek. Természetesen ismerem a Kohánról szóló írásokat is, beleértve B. Supka Magdolnáét is, aki költői hangú tolmácsolója a Kohán-életműnek, azonban a „Levél" című kép megítélésében nem tudok vele egyetérteni — a már leírt okok miatt.

De felesleges tovább magyarázkodni: én azt kifogásoltam, hogy a *válogatás* és a *rendezés* nem ad olyan képet Kohánról, mint amilyennek őt tudjuk és hisszük. Kifogásoltam, hogy sok a tanulmány, hogy a jó képek el vannak dugva. Nem Kohán ellen tehát, hanem — ha úgy tetszik — érette vitatkoztam.

Nem lenne helyes most visszatérni a válaszcikk minden részletére, egy lényeges tartalmi kérdésről azonban feltétlenül szólni kell. Való igaz, hogy én a koháni életmű csúcsának az utolsó időkben festett „fekete" olajképeket tartom, s ezekhez képest a viasztemperákat előzménynek. A most kiállított viasztemperák közül az Óra gyümölcscsel és a Poharazók Koszta Rozália szerint is: cezanneos, illetve Velazquezre emlékeztető — s mi más ez, ha nem tanulmány. (Egyébként számunkra nem becsmérlő fogalom a tanulmány, nem is feltétlen csökkent érték, mint azt Koszta Rozália elhiteti, csak valamihez viszonyítva előkészület és egy ilyen szűk keresztmetszetű kiállításon soknak bizonyul.

Hadd jegyezzem meg még, hogy a „drámai erőt hordozó művek egy szintre rendezése" olyan sémának tűnik, ami nem lehet koncepció. A két szintre osztás — szerény véleményem szerint — mégsem ezen, hanem stiláris különbözőségeken nyugodott; mert hisz ki állítaná, hogy nincs drámai erő a felső szinten levő viasztemperákban, például a napraforgós csendéletben!

Végezetül: ha komolyan vennénk, hogy Kohán-ügyben csak az szólalhat meg, aki a hagyaték egészét ismeri, akkor ma Magyarországon mindössze két embernek lenne ehhez joga. Ezzel a joggal azonban nem szabad visszaélni...

V. Kiss Margit

nyek b

Ötve
várnak
Oroshá
vasótát
kat ter
pajtáso
süknek
ról ha
bára
Zelk Z
seit, M

renc novellát elemzik. Rajzokat készítenek legkedvesebb olvasmányaikhoz, újságot szerkesztenek, vitatkoznak a művészetek-

gyénkben az ország
vidékeiről hozzánk é
dégek.

---

hirtelen tovalebbent ez a szó: „Forint". Suttogták, mondták szájról szájra, aztán mint a futótűz, sebesen terjedt a hír. Pillanatok alatt kicsiny tömeg verődött körém. Bámulták kezemben a bankjegyet, mindenki beszélt, csodálkozott vagy találgatott, az én nénikém pedig egyre jobban elbizonytalanodott. Hát adja? Ezért a hogyishívjákért? De hát mit ér ez az új pénz?

— Sokat — felelte egy másik kofa — mégegyszer annyit kirakhat érte Mariska néni... Vagy talán tud visszaadni? — A felharsanó nevetéstől ez a Mariska néni még zavartabb lett. „De hát én tojásért... Ugye én csak tojásért..."

— Bolond vagy? — hörrent rá szomszédasszonya. — Örülj, hogy végre pénzt kapsz, nem pedig záptojást!

Így vásároltam az első forintommal alighanem elsőnek a községben, ráadásul egynapos fiatalasszonyként. Hamarosan azonban, alig egy hét teltével, már kellemetlenebb kalandom támadt. A forintot akkorra már megismerték az emberek, már belekerengélt a község kereskedelmébe, s a piacon pedig véget ért a tojásvaluta korszaka. Egy hiba volt csupán, mégpedig az, hogy kevésnek bizonyult az aprópénz. A hivatalban a főnöknő minden reggel ránkparancsolt, pénztárosokra: ügyeljünk a fillérekre, ne váltsunk ütre-hoppra. Az egyik napon ötven forintos utalványt akartam kifizetni egy bácsikának. Kértem tőle a kifizetési díjat, akkor még 20 fillér volt ez. Nincs — feleli — most kapok életemben először forintot, honnan is l egy fillérem is? Néze számat, alig csörren b Szó sem lehet róla, h rint 80 fillért adjak, kölcsön valakitől 20 tanácsoltam. — Kinn biztos akad ismerőse.

Vonakodott a bác gyarázkodtam, az pedig hosszú sor állt kan türelmetlenkedtel a 20 fillért, s adom az A bácsi morgott, de hajtani a kifizetési utalványt már aláírta zel együtt félreraktam sza nem jön.

Jött is hamarosan. tette elém a 20 fille van" — mondta. Min nebb lett volna a ha az imént. Gépiesen n ötvenesért, s a kezé Néhány másodperc n csa gyanúm támadt. sem telt bele, rossz bizonyság lett. Ismét kom előtt állt a bács ben fényes húszfillére gatott. „Sikerült — megvidámodva — itt

— Dehát már elvitt tyogtam zavartan, el legzettel. S ahogy a néztem, döbbentem r bácsié az ötvenes! Ö el a piacra. A másik ügyes csaló volt. És lére. Én pedig összeté az arcukat. Nagy vol lom? Ez is igaz. De házas is voltam. Elt figyelmem, bizonyá járt. Ötven forint azazhogy... negyvenk nyolcvan fillérem.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 SEP 18

MAGYAR NEMZET

Kohán György festőművész

— **Kohán György alkotásaiból nyílt kiállítás** Berlinben, a Magyar Kultúra Házában. A kiállításon az 1966-ban elhunyt festőművész gazdag életművét 23 olajfestmény képviseli.

— A csomb[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 24

Budapester Rundschau
György Kohan

1021

Eine retrospektive Ausstellung der Werke von György Kohán (1910—1966) findet in der Ungarischen Nationalgalerie der Budaer Burg statt. Über das Leben des Künstlers können Sie sich auf S. 11 informieren, Reproduktionen bringen wir auf S. 2, 4, 6. Bild oben: Pferdebändiger (Öl und Leinwand, 1963)

r Ministe

deutenden Lohnmaßna
können wir in dem Falle
warten, wenn es gelingt,
Gleichmacherei auszus
ten. Wer mehr und b
und mit entsprechender
lität produziert, dem geb
auch mehr Geld.

Bei der Leitung erhält die effektive Kontrolle einen stärkeren Akzent. Auf diesem Gebiet muß auch im Ministerium einiges verbessert werden. In Kenntnis des gesamten Wirtschaftsprozesses, der Zusammenhänge und Details, aller 'Regungen' können die hindernden Faktoren aufgedeckt und durch entsprechende Maßnahmen rechtzeitig abgeschafft werden.

Es werden viele Analysen angefertigt, doch wir müssen darauf achten, daß sie nicht in den Schreibtischen bleiben, daß sie zu den Produktionseinheiten, zu den Fachleuten zurückgelangen, denn nur so können sie Nutzen bringen. Aus diesem Grunde bereiten wir für 1977 mehrere, nach Bereichen gegliederte Beratungen vor. Zum Beispiel das Sparten-Jugendparlament; die Konferenz der Leiter von sozialistischen Brigaden; in der Trikotagenindustrie über moderne Konfektionsmethoden, für Kunstgewerbler und Direktoren über die Harmonisierungsaufgaben der modernen Technik, des Materials und der Ästhetik; für die Organisatoren über die Aufgaben der Arbeits- und Betriebsorganisation."

Die Ministerin beauftragt ganzen, die auf der Aktivversammlung vorgetragen wurden.

Verjüngtes Ministerium

Als nächste betreten der stellvertretende Minister *László Dobrotka*, Personalchef *Dr. Jolán Mathéser*, ihr Mitarbeiter *Pál Vági* und der Sekretär des Kommunistischen Jugendverbandes *János Lendvai* das Arbeitszimmer, um über die Vorbereitungen des Jugendparlaments zu informieren.

„Das Ministerium hat sich innerhalb von fünf Jahren verjüngt, ein Drittel der Techniker und Ökonomen gehört heute der jungen Generation an. Sie müssen noch mehr dazu angeregt werden, ihre Erfahrungen und Eindrücke anspruchsvoll aufzuarbeiten, aufgrund ihrer Analysen Vorschläge zu unterbreiten und soviel wie möglich zu publizieren. Sie sollen den Mut aufbringen, vor die Öffentlichkeit zu treten."

Soviel Sprachen, soviel Menschen — heißt ein Sprichwort. Als davon die Rede ist, äußert sich Frau Keserű folgendermaßen:

„Die Leichtindustrie bezieht einen Großteil ihrer Rohstoffe und die große Mehrheit der Maschinen aus

Kohán György
festőművész

A művész hagyatékából
emlékkiállitás nyilt
Gyulán.

— **Emlékkiállítás nyílt** pénteken Gyulán, Kohán György Kossuth-díjas festőművész hagyatékából. A kiállításon a művész huszonkét olajfestménye és tizennyolc viasztemperája látható.

Népszava, 1976. junius 5.
10. oldal.

1021

Kohán György kiállítása Dunaújvárosban

Kohán György Munkácsy- és Kossuth-díjas festőművész kiállítása február 6-án nyílt meg Dunaújvárosban, az Uitz Béla kiállítási teremben. A művész halálának 10. évfordulója alkalmából rendezett tárlatot Koszta Rozália festőművész, a gyulai múzeum igazgatója nyitotta meg, aki a kiállítás rendezőinek a Kohán-hagyaték válogatásában is nagy segítséget nyújtott. Az emlékkiállítást február 29-ig tekinthetik meg az érdeklődők Dunaújvárosban.

* * *

Tanulmányok, freskóvázlatok, skiccek vezetik be a látogatót Kohán György festményei közé, a rendező dunaújvárosi Bartók Művelődési Központ húsz grafikát és húsz festményt válogatott ki a művész gazdag, gyulai hagyatékából. Nemcsak Kohán György halálának, közelgő, 10 éves évfordulója ad külön aktualitást a dunaújvárosi tárlatnak, hanem az is, hogy az alföldi piktúra e markáns képviselőjének eddig a fővároson és külföldön, valamint Gyulán kívül másutt kiállítása nem volt. A monumentalitásra és a humánum megőrzésére egyszerre törekvő Kohán sajátos hangulatú és hatású művei Tornyai János és Koszta József szellemi örökségét is tükrözik, mégis egyéni és eredeti. Elegendő, ha ehelyütt is idézzük Móricz Zsigmond kissé túlzó megállapítását a fiatal Kohánról, az első pesti kiállításról: „Megszületett a magyar Michelangelo."

Valóban, némelyik vázlata, skicce emlékeztet Michelangeló tanulmányrajzaira. A grafikák egyszerre anatómiai tanulmányok és kitörési kísérletek a kétdimenziós világból. Mértéktartó absztrahálással, a színek már-már konzervatívnak ható használatával az alföldi életforma lényegét sikerült kifejeznie. A különleges színhatás az olaj- és viaszpasztell képeknél a ragyogó fények és ezek meghökkentő kontrasztjainak alkalmazásával jön létre, valósággal a nézőt magával ragadó módon. Igaz és jellemző ez a „Hűvös alkony" vagy a „Villámlás előtt" faluképeiben, az alkony szürkéje, a házfal tiszta fehére és a lombok zöldje esetében is. Nem válik illuzórikussá, sőt kissé sajnáljuk az élénk kontrasztok elfakulását, halványulását a művész későbbi képeinél.

A tárlaton bemutattak néhányat Kohán kubista kísérleteiből is, így a teáskannás, gyertyás csendéletet, a napraforgós és csellós enteriőrt. Megkapó színhatásaik ellenére ez az irányzat csak futó szeszély volt Kohánnál, igazi hatását, ábrázoló erejét nagy méretű portréiban érte el. Talán a legjellegzetesebb közülük A háború emléke című, feketeruhás nőalak, aki a vidám színű bútorok között gyászol, valósággal dacol a fájdalommal. A művész Parasztasszony című portréja pedig az alföldi, sokat kibiró, méltóságteljes asszonyokat idézi, csakúgy, mint a „Parasztasszony, zöld kendővel" jellegzetes magyar arca és a Kemencénél című kép megtört öregasszonya.

Talán a dunaújvárosi kiállítás valamelyest hozzájárul Kohán György újrafelfedezéséhez, méltóbb megbecsüléséhez.

Zsiday Csaba

Békés m. Népújság
1976 FEB 15
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
SAJTÓFIGYELŐ

A
szakmai v

az orosh

A Bábolnai Iparszerű ricatermelő Közös Vállal IKR KISZ-alapszervezete ményezésére, a megyei Ki zottságok egyetértésével — ifjúsági szakmai vetélkedőt hirdetett a taggazdaságaikban. Ennek célja: a szocialista munkaverseny-mozgalom mind szélesebb körű kibontakoztatása a mezőgazdasági nagyüzemekben, ezen keresztül a fiatal szakemberek ismereteinek bővítése és tudásuk gyarapítása.

Az országban összesen 188 taggazdaság tartozik e termelési rendszerhez, a területet kilenc termelésszervezési egységre osztotta a vállalat. Az ifjúsági, szakmai vetélkedő első fordulóját termelési körzetenként bonyolították le, s az első helyezett csapatok jutottak tovább a vállalati döntőbe, melyet Nagyigmándon, az IKR országos központjában rendeznek meg. A Bé-

...gaz... ...en 25 tsz, illet... ...gazdaság — egy ter... mélésszervezési egységbe tartozik, központja Orosházán van. A körzet ifjúsági szakmai vetélkedőjére február 13-án pénteken az orosházi Dózsa Tsz-ben került sor. A versenyre 17 csapat nevezett be, minden gazdaságot négy fiatal szakember képviselt. Műszaki, agronómiai, és politikai témakörben állították össze a kérdéseket, melyek jól kapcsolódtak a gyakorlathoz, a versenyzők napi munkájához ugyanakkor alapos elméleti felkészültséget is igényeltek.

A körzeti vetélkedőről az orosházi Új Élet Tsz csapata jutott a legjobb kilenc közé...

A „kis ápo

Tiz

Dr. Rozsnyai Lászlóné igazgató meglepődik. Nem várta a látogatást. Aztán néhány perc türelmet kér, mondván: várjuk meg a szünetet, míg a lányok kijönnek.

Volt némi szándékosság ebben a váratlanságban. Ha előre jelzem, talán nem sikerül azt a kedves, nyílt, őszinte légkört megteremteni beszélgető partnereimmel, amelyben így részem lehetett.

Régi tapasztalat: ha valaki előre tudja a kérdéseket, a válasz mesterkéltté válhat és a lényeg elsikkadhat.

Ők nem tudták, mégis...

●

Banálisan hangzik, de arra a kérdésre, hogy miért éppen ezt a pályát választották, meglepő komolysággal válaszolnak. Ők öten a gyulai Semmelweis Egészségügyi Szakiskola elsős diákjai. Alig 14—15 évesek.

Kiss Erzsi, Békéscsaba: Kétéves korom óta kereskedő akartam lenni. Mindig méricskéltem, boltost játszottam. Aztán egycsapásra megváltozott a rajongásom. Már ahogy ez lenni szokott a gyermeknél

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 FEB 11
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Kohán György

1021

Szerda, 1976. február 11. — HÍR

DUNAÚJVÁROS

Kohán-emlékkiállítás

A gyulai múzeum tanúsított segítő szándékot, hogy Dunaújváros közönsége megismerkedhessék az alföldi festészet Tornyai és Koszta utáni legmarkánsabb képviselőjével, a csaknem tíz évvel ezelőtt elhunyt *Kohán Györgyvel*. Több ezer képet és grafikát tartalmazó hagyatéki anyagból húsz grafikát (skiccet, tervet, vázlatot), és húsz táblaképet állított ki az Uitz teremben a Bartók Művelődési Központ. A válogatásban nagy segítséget nyújtott a gyulai múzeum igazgatója, Kohán György fiatalabb pályatársa, *Koszta Rozália* festőművész, hogy az elhunyt Kohán életművének legjellegzetesebb fázisait bemutató anyag kerüljön Dunaújvárosba, s hogy a válogatásból kitűnjék Kohán művészi ars poeticájának legjellegzetesebb alapelve: törekvés a monumentalitásra,.. s e mellett törekvés a legmélyebb humanitásra.

Ennek a szándéknak következménye, hogy az Uitz-terem látogatói majdnem művészettörténeti előadást kapnak végignézve a tárlat anyagát, s megismerkednek az alföldi festészeti iskola legkésőbbi tagjával, aki bár sokkoló hatásban és zsenialitásban nem éri el a magyar képzőművészet legnagyobbjainak, Csontvárynak, Gulácsynak nívóját, méltán sorakozik egy másik iskola, a nagybányai kör utolsó nagy képviselői, egy Bernáth, egy Czóbel mellé.

Rajzai, vázlatai, tervei egyaránt a nagyság utáni törekvés szándékát mutatják, s ha a grafikák után a táblaképekre pillantunk, a színekben történő megvalósulás többletének örömét érezzük: Kohán nagy kolorista, ragyogó színei csak hanyatló életerejével párhuzamosan fakulnak el, a válnak fájdalmasan beletörődő szürkékké zöldekké, lilákká. De alkotóereje csúcsán létrehozott művei harsognak, egy-egy háztető égővöröse, egy-egy fal vakító fehére csodálatosan szép ellenpontot alkot a háttér zivatart jelző mélv-lilájával, vagy az éjszaka teljes fényhiányával, a szurokfeketével. Táiképei nemcsak művészi, hanem társadalmi szempontból is igazak, az Alföld milliőiét adják, s annak ellenére, hogy e képein emberi alak nincs, mégis az embert érezzük az ő fái, házai között, akár ragyogó napsütés ömlik el rajtuk, akár az alkony vagy az éjszaka borítja el őket.

Kubizmussal kacérkodó néhány festménye, — csendéletek, enteriőrök — nem Kohán igazi hangját, felfogását vetítik elénk. Ő lényegében a Munkácsytól induló, plein-air festészet expresszionizmusba hajló ágát alakította a maga egyéniségére, s mindvégig megmaradt a túlhajtott elvonatkoztatás határán innen, — teljesen idegen maradt számára a nonfiguratív látásmód. Hogy ennek ellenére elismerően hajt fejet előtte a mai tárlatlátogató, az elsősorban monumentális méretű portréinak tulajdonítható. E nagyméretű táblaképekből kettőt láthatunk e kiállításon, két parasztasszony-fejet. Az egyik kék kendőjével (amelynek színe Greco nőalakjainak fakó kékjére emlékeztet) jellegzetesen magyar parasztarcot mutat — ilyeneket láthatott gyermekkorában a művész Gyulaváriban az utcán, a templomban, édesapja kovácsműhelyében —, valami ősi néma méltóság borong ezen az arcon, s oly titokzatos, mintha Oidipusz szfinxe nézne ránk. A másik arc, a zöldkendős, ugyancsak összetéveszthetetlenül magyar, de évezredes múltba tekint vissza, hordozva Kelet örökségét — ha sokáig nézzük, egyszer mongolos-tatáros vonásokat fedezünk fel benne, másszor beduin vagy tuareg arcmások vonásait fedezhetjük fel rajta.

E két portré mellett még két női figura hívja fel magára a figyelmet ezen a tárlaton: az egyik ülő nőalak keményen határozott jellem képzetét keltve, éppen abban a pillanatban, amikor teljesen egyedül, meglazult lelki tartása, és a háborúra emlékezve szinte összeroppan a fájdalom súlya alatt: a másik egy kendős parasztasszony teljes alakjának fekete sziluettje zöld kemence és sárga drapéria előtt, — mintha papírból vágták volna ki ezt az esett, vékony asszonyalakot, csak az ölében szétterülő fakókék kötény emeli a térbe, varázslatosan emelve valósággá a mesehangulatot árasztó látványt.

* * *

Jó, hogy a Bartók Béla Művelődési Központ megrendezte ezt a kiállítást, s hogy Gyula városa segítséget nyújtott ehhez, jó, hogy a dunaújvárosi közönségnek módja nyílt megismerkedni egyik közelmúltban elhunyt jelentős festőművészünk művészetének kultúrtörténeti és emberi értékeivel.

(k. d.)

aerosolos termékek irányába. Most aerosolos festékeket, háztartási cikkeket, színező pasztákat, ragasztókat, ipari spray-ket gyártanak. Ebben az évben két új termékkel jelentkeztek, a NICRO—80 elnevezésű gépjármű-alkatrészt védő anyaggal és a vágó, fúró, üregelő spray-vel.

Gazdaságosnak tűnik gyártásuk.

Egy egész egytizedmillió? Milliomosok?

Bélyeggyűjtőknek

Mi várható?

Február még szököévben is az év legrövidebb hónapja. Talán ezért nincs idő bélyeg kibocsátásra, legalábbis a Magyar Posta legközelebb csak márciusban jelentet meg újdonságot. Akkor viszont már a hónap elején torlódnak a kiadások, egymás után kapjuk az idegenforgalmi blokkot, a méterrendszer sorozatot. Előreláthatólag 10-én, az évforduló napján emlékezünk meg három forint névértékű bélyeggel az első távbeszélő összeköttetés centenáriumáról. A „nagyságos fejedelem" születésének 300. évfordulóját 27-én ünnepeljük, valószínűleg ekkor jelenik meg a II. Rákóczi Ferencet és az általa vezetett szabadságharc eseményeit, festményeket reprodukáló hétértékű sorozat.

Concorde

Brazília 5,20 cr. névértékű bélyeggel köszöntötte a hatalmas repülőgép Rio de Janeiroba való első megérkezését. Ezentúl kétszer hetenként hét óra alatt lehet eljutni Párizsból a brazil fővárosba a 2200 kilométeres sebességgel száguldó, két emelet magasságú, több mint 60 méter szélességű gépszörnyeteg segítségével. A francia és angol gyárak közös alkotásának elnevezése magyarul egyetértést jelent, az első menetrendszerinti út azonban sok vita után jött létre az

Örök bélyeg

Egyszer veszi, mindig használhatja — hirdeti találmányát L. Eduard, német polgár. Eduard úr két évet börtönben töltött, de nem haszontalanul. Vegyi üzemben dolgozva, olyan szert fedezett fel, amely állítólag nyomtalanul lemossa a bélyegzőfestéket a bélyegről. Az egyszer megvásárolt bélyeget így számtalanszor lehet levélre ragasztani, aminek következtében a posta bevételei erősen csökkennének. Ezért a feltaláló először a német postának ajánlotta fel az oldószer receptjét. Az üzlet nem jött létre, hanem Eduardot feljelentette a kölni postaigazgatóság. Az ügyész nem indított eljárást, mert az NSZK törvényei festékoldószer eladását nem tilalmazzák, hanem csak a felhasználását. A posta vezetői szerint a jelenlegi forgalom mellett a bélyegek mosogatása a bevételeket jelentős mértékben nem befolyásolná. A filatelisták azonban aggódva figyelik az ügyet, mert az oldószerrel manipulációkat folytathatnak.

Újdonságok

Svédországban a legszebb csipkéket Vadstena környékén készítik. A csipkeverő asszonyok csodálatos munkáját a svéd posta 1 korona névértékű bélyegen mutatja be. — Svájc négyértékű sorozata fontos kérdéseket nép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 FEB 2

Egészségügyi Dolgozó

Kohán György

1021

Kohán György grafikája

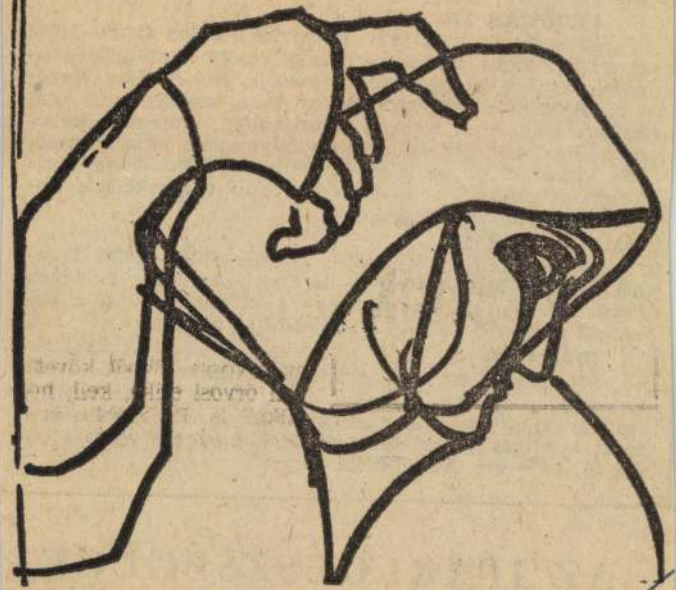

FEBRUÁ
110 éve
német bakte
ban kidolgoz
latot.

FEBRUÁ
40 éve h
orosz fiziológ
démia tanár
hez fűződik
nyitott száza
zott ki a ve
leti vizsgálatára, az első és második jelrendszer megkülönböztetésével a magasabb rendű idegműködés objektív tanulmányozására.

FEBRUÁR 28.
40 éve halt meg Charles *Nicolle* (1866—1936) francia bakteriológus, a College de France tanára. Sok egyéb közt, 1903-ban fölfedezte, hogy a kiütéses tífuszt a ruhatetű terjeszti. 1928-ban Nobel-díjat kapott.

FEBRUÁR 28.
80 éve született Philip Showalter *Hench* (1896—1965) amerikai patológus, reumatológus, rochesteri (Minnesota) egyetemi tanár. A mellékvesekéreg reumatogén hatását kutatva, a kortizon-terápiával kedvező eredményt ért el. 1950-ben Nobel-díjat kapott.

AZ IPAREGÉSZSÉGÜGY

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁJ 15

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Kohány György

1021

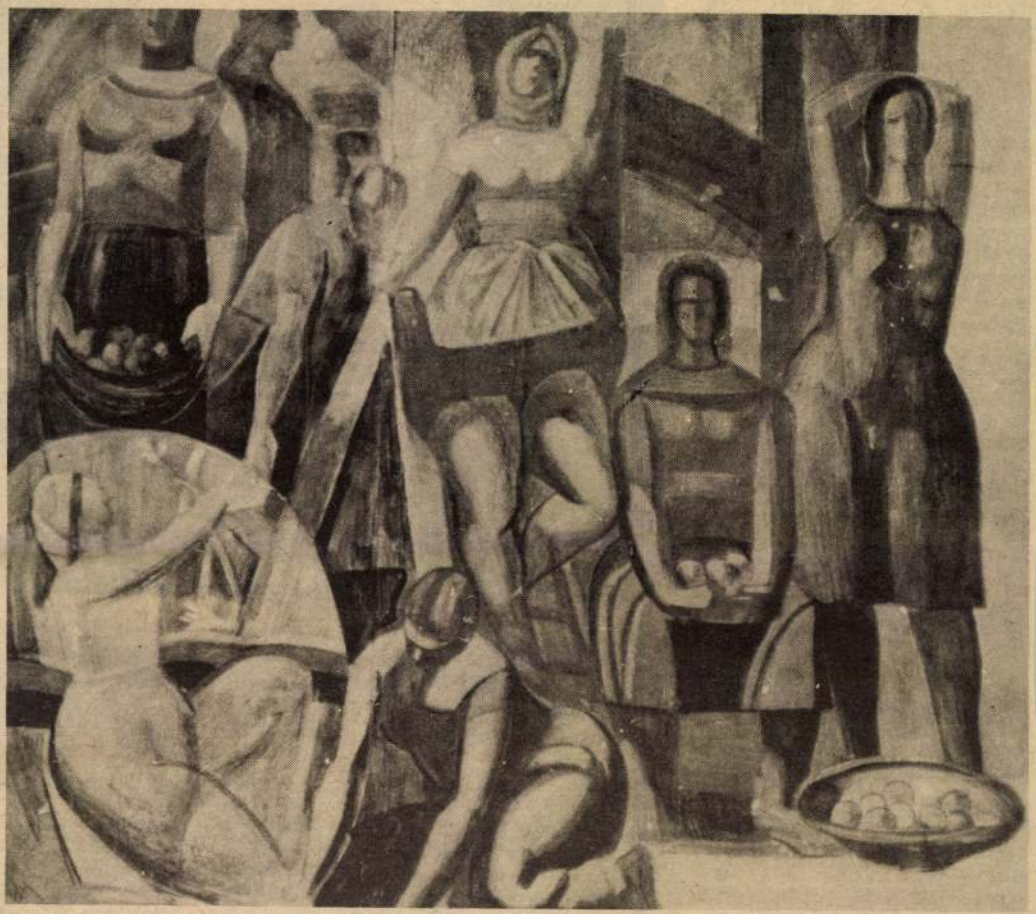

Kohány György: Gyümölcsszedő asszonyok

sa, a földmarógép erőteljes, ütemes kattogása... A szolnoki Tiszaliget tegnap reggel szokatlan hangokra „ébredt". Szovjet katonák, üzemi munkások, egészségügyi dolgozók, adminisztrátorok, bolti eladók „lepték el" a parkokat, csákányoztak, hordták a felesleges földkupacokat, az elbontott épületek törmelékeit. A ligetben délelőtt kilenckor több mint száz szovjet katona bontotta a labdarúgó pálya melletti épület maradványait. Ugyancsak orosz nyelvű vezényszavak hangzottak a liget más részéről is, utat egyengettek, füvet csomóztak, gödröket temettek. Egy másik csoport a töltésen szorgoskodott, de a Várkonyi téren, az Alvégi úton, a Pallai körúton, az Ugari faiskolában és a Pintér úton is találkozhattunk velük, amint a város szépítéséért, rendjéért munkálkodtak.

A városi egészségügyi dolgozók „egyesített csapata" — óvónők, dadák, asszisztensnők és még sorolhatnánk — kilenc óra után már a harmadik helyre „vonultak". Gereblyéik nyomán tiszta, friss lett jónéhány park.

Reggel nyolcig több mint hatszázan — háziasszonyok, szabadszombatos munkások, fiatalok és idősebbek — jelentkeztek az útfenntartó üzemnél ásóért, kapáért, gereblyéért. Ennél jóval többen dolgoztak, rendezték házuk környékét, volt aki virágpalántákkal, díszcserjékkel díszítette utcáját.

Szovjet katonák egy csoportját kaptuk lencsevégre a szolnoki Tiszaligetben. Több mint háromszázan dolgoztak Szolnok szépítéséért az első napon (Fotó: T. Katona)

Az útfenntartó vállalat egyébként 10 ezer virágpalántát, 2 ezer 600 cserepes petuniát szállított a város tereire. A virágosládák földjét is sokan kicserélhették, hiszen 60 köbméter virágföld állt kupacokban városszerte.

A szovjet katonák, az üzemek, a vállalatok, az intézmények dolgozói, derekas munkát végeztek az első parkosítási napon. Ma reggel újabb ezrek vesznek kezükbe kerti szerszámokat és folytatják a tegnapi elkezdett városszépítést.

T. Sz. E.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1976 JUN. 6

Kohán-emlékkiállítás nyílt Gyulán

December 16-án lesz tíz esztendeje, hogy elhunyt Kohán György Kossuth-díjas festőművész, Gyula város nagy szülötte. Ebből az alkalomból pénteken délután Gyulán, a Dürer Teremben megnyitották Kohán György nyolcadik emléktárlatát.

A kiállítást *Csende Béla*, a megyei tanács közművelődési csoportvezetője nyitotta meg. „Kohán György művészete a szó igaz és nemes értelmében a köz művelődését szolgálja Gyulán, Békés megyében, Magyarországon, s hiszem, hogy nem is a távoli jövőben, az egész világon — mondotta. Éppen ezért ezzel az örökséggel nagyon gyümölcsözően és jól kell bánnunk, hogy népünk, nemzetünk és más népek is megismerjék a kimerülhetetlenül gazdag kohání esztétikumot. Alkotásai a művész halála után is készen állnak arra, hogy bensőséges, igaz valóságukkal a jelent és a jövőt szolgálják. Meggyőződésem, hogy a Kohán-hagyaték legjelesebb darabjai, melyek művészetének egészét adják, a közeljövőben méltó elhelyezést nyernek, ahol monumentális műveinek hatása egységben is érvényesülhet."

Ezúttal 31 olaj- és viasztemperát láthat a közönség, köztük jónéhány olyan művet, melyet ez alkalommal állítottak ki először.

A kiállítás július 11-ig tart nyitva és hétfő kivételével naponta 10-től 17 óráig tekinthető meg.

18—20 órakor; a 18. sz. városi választókerületi Borbola László tanácstag a Kőműves K. sor 20. sz. alatt 1976. június 7-én 18—20 órakor; a 64. sz. városi választókerületi Fehér Pálné tanácstag az 5. sz. iskolában 1976. június 7-én 17—18 órakor; a 72. sz. városi választókerületben Farkasinszki Gyuláné tanácstag a Kassai u. 43. sz. alatt 1976. június 7-én 18—19 órakor; a 30. sz. városi választókerületi Benkó János tanácstag a Kápolna u. 4. sz. alatt 1976. június 7-én 18—20 órakor; a 9. sz. városi választókerületi Fodor Sándorné tanácstag Bartók B. u. 4. sz. alatt

munkaa

A Gyulai Fa- és Fémbútoripari Szövetkezet azonnali belépéssel felvesz: asztalos, lakatos és festő szakmunkásokat, valamint férfi és női segédmunkásokat. Az 1976-os évben sikeres szakmunkásvizsgát tett fiatalok is jelentkezhetnek szerződéskötésre. Jelentkezni lehet: Gyula, Zrínyi tér 1—2. sz. alatt, a szövetkezet személyzeti vezetőjénél.

Felveszünk takarítónőt, gépi varrónőket 1 és 2 műszakos, férfi és női munkaerőket 2 műszakos foglalkoztatásra, vasalói munkakörbe, villanyszerelőt. Jó kereseti lehetőség, betanulási időt térítünk. Érdeklődni: Textilfeldolgozó Szövetkezet, Békéscsaba, Ürszínyi D. u. [illegible]

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUN 5

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész

KIÁLLÍTÁS GYULÁN

Pénteken Gyulán, a Dürer-teremben a gyulai városi tanács és az Erkel Ferenc Múzeum rendezésében emlékkiállítás nyílt Kohán György Kossuth-díjas festőművész hagyatékából. A kiállításon Kohán György huszonkét olajfestménye és tizennyolc viasztemperája látható. Kohán György 1910-ben Gyulavárián született, s 1966-ban Gyulán halt meg. Halála előtt Gyula városára hagyományozott 691 festményt és 2215 grafikát. A most megnyílt tárlat anyagát a hagyatékból válogatták össze.

daul Meszáros Miklós, nagyigmándi sportoló, aki ezúttal a 21. Spartakiád döntőjén vett részt — egy nem hivatalos megyei csúcsot felállítva.

A jubileum hangulata nagy játékkedvet váltott ki a versenyzőkből. Asztaliteniszben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Kohán György, Szarvas

1976 JUN 20

1021

Az idei Kohán-kiállításról

Tíz éve — Kohán halála óta — rendszeresek Gyulán az emlékkiállítások a festő városra hagyományozott impozáns életművéből.

Mint általában ezek a kiállítások, ez is „új" műveket mutat be; azt a célt tűzve maguk elé a kiállítás rendezői, hogy ennek a mennyiségre és értékét tekintve is hatalmas életműnek egész terjedelmét megismertessék a múzeumlátogatókkal. (Valóban indokolt a cél hosszú távra tervezése — Kohán életműve bírja tartalommal. Művei azonos telítettséggel és feszültséggel, évről évre azonos mennyiségben kiállítva is megrendítő erejűek.

Az idei Kohán-kiállítás azonban mintha adagolni akarná a műélvezetet. Egyenetlen minőségek kerültek be — nagy számmal — a jó koncepciójú válogatásba. A felső szinten kiállított korsós nő például egyik kevésbé jó változata ennek a témának; az Alvó legjobb esetben is próbálgatás; az éjszakai feketék közt felvillanó színfoltok kontrasztja a festői feladat; a Levél című festménynek azonban mindenképpen raktárban a helye. Ez a festmény igen nagy valószínűséggel a művész korai munkája. A tartalom bizonytalansága (asztalnál ülő leányka levelet ír, körülötte piros, rózsaszín, világoskék színek); a megformálás ügyetlensége legalábbis erre engednek következtetni. (Nem hiba természetesen, hogy ez a kép bekerült a hagyatékba, megvan a helye az ilyen képnek is egy-egy életmű felmérésében; támpontot adhat: honnan indult, milyen befolyások, szellemi örökség volt adott a festő számára. De még akkor is indokolt egy-egy kevésbé sikeres kép „begyűjtése", ha esetleg későbbi keletkezésű; hisz nem törvényszerű, hogy egy — akár kitűnő — festő mindig csupa maradandót alkosson. Ilyen a kérdéses kép, az életmű egyes szakaszaira adhat magyarázatot, önmagán túl azonban akár egy korszak stíluskereső tévelygéseit is jelölheti.) Mindenképp indokolt tehát az említett kép jelenléte, de véleményünk szerint csak raktárban. Kutatás, tanulmányozás számára érdekes elsősorban, nem pedig kiállítva a közönség elé, hisz ilyen formában nagyon is egymás mellé sorolódnak az értékek, a kiállított művek szinte egyenragúvá válnak.

Külön probléma egy olyan, tipikusan grafikai kiállításokhoz épített teremben nagyméretű képeket rendezni, mint a Dürer Terem. Az ugyanis nyilvánvaló szempontja a rendezésnek, hogy azokat a képeket helyezze a kis rálátást engedélyező oldalfalakra, amelyek inkább áttekinthetőek, — tehát a kisebb méretűeket például. (De nem csak ezeket!) Az viszont kérdés, hogy két olyan telitalálat, mint a Nap- és a Gondvázlat belső oldalfalat kapjon-e, ha kiemelt helyen van például a Nő III; vagy az Óra gyümölcsökkel.

Sok a tanulmány ezen a kiállításon. Tanulmány a poharazókról készített nagy kép, a Gyümölcsszedők vagy az előbb említett Óra és Gyümölcsök című kép is. A felső szinten kiállított viasztemperák, (mint általában Kohán életművében a viasztemperák) a kompozíciós kísérletezés eszközei. Nem mondhatni, hogy ezeknek általában a belső tér a tárgya, sem azt, hogy maga az emberalak. A legtöbb képen együtt szerepelnek ezek a motívumok. A Konyhában asszonyalakja mögött sem a konkrét konyhakörnyezet a lényeg, a Kabát...-nál sem a szobabelső, a Kagyló...-nál sem; hanem ezek együttléte, az ember vagy az ember-szimbólum együttélése a maga környezetével. Mennyire emberi nyelven beszél az a ledobott, ottfelejtett kabát a maga szerencsétlen, hanyattvágódott kesztyűjével vagy másik képen — idegenként a tárgyak között — egy kagyló is hangsúlyozott kontraszt, színében és elhelyezését tekintve is; ugyanakkor a többi környezetelemmel megegyezik abban, hogy emezek ugyanolyan konkrét formában jelennek meg, mint a hangsúlyos tárgyak. Abban tanulmányjellegűek ezek a képek, hogy a legfontosabb, szimbolikus tárgyak középre helyezésével vagy tökörbeni többszörözésével a sűrítés, a kiemelés lehetőségeinek a mintái, próbái Kohán művészetében. Bizonyos motívumok kiemelése a konkrétan adott környezet közömbös világából, majd eme közömbös tárgyak fokozatos elhagyása — ez Kohánnál a késői, nagy erejű képek fogalmazásának a szükséges előfeltétele, előttünk hitelesedő módszere.

A kiállítás jó koncepciójú válogatása abban rejlik, hogy az egységes szimbolikájú képeket gyűjtötte egybe. A zongorát és kagylót — gyakran egyazon képen belül — megjelenítő kompozíciók adják meg az idei kiállítás alaphangját, s ezt a hangot erősíti a többszörös életnagyságban festett gigászi Beethoven-fej is a maga konkrét utalásával. Elmélkedések ezek a képek. A kagyló egyszerre zárt és nyitott formája, a felnyitott zongora előtte a félrefordított, várakozó székkel vagy az emberfeletti küzdelmet elárulló görcsös ujjak, dúlt, indulatokban feszülő arc a Beethoven-képen — szimbólumai a mindenkori alkotó munkának, az állandó ihletre és állandó küzdelemre való készenlétnek, s az értékőrzésre koncentráló, gyakran környezetében idegen, önmagát emésztő művésznek is...

Milyen jó lenne ezekhez az évenkénti kiállításokhoz egy rövidke katalógus vagy legalább egy képjegyzék! Ha lehetne, legalább egy felkiáltó jelet tenni egy-egy képcím mellé, hogy évek múlva is jelezzen valamit a találkozás élményéből — egyáltalán hogy emlékeztessen a látottakra.

A képek címeiről is van megjegyezni valónk. Aligha hihetjük, hogy a Piros kémény a megfelelője annak a tragikus, vészterhes súllyal nehezedő, sűrű indulatokkal fojtogató képszimbólumnak, amelyen kis ház látható, felette sűrű feketés fellegekkel; a fákat és házat: magát a létet fenyegető fellegekkel. És a másik: „Fej és sziklák": tárgyi tévedés. Itt egy robosztus férfitest — mellkas — látható, ehhez tartozik a címben jelzett fej. Csak sajnálatos, hogy a Kohán-képek raktározása nem is teszi lehetővé az anyag szakszerű feltárását, megismerését. (Persze néha elég egy-egy fotó is ahhoz, hogy hirtelen kinyissa a szemünket, s azonnal világossá válik a nem is annyira rejtett forma.)

Őszintén reméljük, hogy a közeljövőben mind a raktározás, mind a kiállítás körülményei megjavulnak, és Kohán György művészete mindenki előtt megismerhetővé válik a tervezett Kohán Múzeum megnyitásával.

V. Kiss Margit

Mi okozza a cigaretta rákkeltő hatását?

A „Science" című tudományos folyóiratban két harwardi élettankutató közli, hogy a cigarettafüstben radioaktív polonium van. A dohányzó készülékkel végzett kísérletek szerint a dohány poloniumtartalmának mintegy 80 százaléka átmegy a füstbe és jóformán semmi különbség nincs a füstszűrős és a füstszűrő nélküli cigaretták füstjének polonium-tartalmában.

A kutatók kimutatták, hogy míg a dohányban levő többi radioaktív elem (uránium, rádium, radioaktív kálium) párolgáspontja nagy hőmérsékleten van — és ezért nem mutathatók ki a füstben — a polonium párolgáspontja az égő cigaretta hőmérsékleténél jóval alacsonyabb. A számítások szerint az a dohányos, aki 25 éven át napi 40 cigarettát szív, 36 Remtől 100 Remig terjedő sugáradagot szív a tüdejébe. A poliniumot sikerült kimutaniuk a hörgők hámsejtjeiben is. A szerzők véleménye szerint a radioaktív polonium, mint krónikus irritáló tényező, szerepet játszhat a hörgőrák okozásában.

A nyár öröme a f

Egyre több l… a folyók, bányagödrök

A perzselő napsütés várat ugyan magára, de országszerte megkezdődött a vakáció, a kirándulás, üdülés. Megyénk folyópartjain, víkendtelepein ugyancsak benépesülnek az üdülők, a sátrak. A Körösvölgy sajátos természeti adottságánál fogva ezen a tájon nagy a csábítás a fürdésre, vízi sportolásra.

A nyár örömét gyakran üröm váltja fel, nagy a baleseti veszély, évről évre több halálos áldozatot „követelnek" a folyók, a bányagödrök, a víztározók.

— Szomorú statisztikáról adhatunk számot — mondja erről Salamon József őrnagy, a Békés megyei Rendőr-főkapitányság közrendvédelmi osztályának főelőadója. — A Körösökön, a holtágakban, bányagödrökben, a víztározókban, hidak, zsilipek, kompok környékén fulladnak vízbe gyermekek és felnőttek. Hazánk egész területén 1973-ban például 236-an fulladtak vízbe, Békésben 13-an. A következő esztendőben országszerte 223-an, nálunk 15-en lelték halálukat vízben, 1975-ben pedig 21-re emelkedett a halálos fürdőzők száma a Körösök völgyében. Az idén rendkívül kevés volt még a napfényes órák száma, ennek ellenére június 15-ig 11 vízbefulladás történt.

VIRTUSKODÁS, MEGGONDOLATLANSÁG

— A vízbefulladás oka igen sokrétű. Egyesek fittyet hánynak a „fürödni tilos" táblára, a legveszélyesebb helyeken vetik magukat a hűs hullámokba. Virtuskodásból, meggondolatlanságból ismeretlen helyeken fejest ugranak a vízbe, kőbe verik a fejüket, nyakukat törik. Így szenvedett egyik évben csigolyatörést *Marik János* 30 éves dobozi fiatalember. *Gógány István* békési lakos pedig fél liter pálinka elfogyasztása után fogadásból át akarta úszni a II. Körös. A folyó közepéig jutott csupán, ott lelte halálát. Veszélyes játék az is, ha szívbeteg ember egyedül megy horgászni. Véletlenül rosszul lesz, vízbeesik és megfullad. Előfordult már olyan eset is, hogy részeg ember 30 centis „mélyvízben" fulladt meg. Gyermekhalált okoz gyakran a szülői gondatlanság, halálos balesetek színhelye volt több esetben a csatorna, áteresz korlát nélküli pallója.

FOKOZOTTABB ELLENŐRZÉS

A Körösökön, a holtágakon, a Berettyón — elsősorban *Békésszentandráson, Szarvason, Gyomán, Endrődön, Békésen, Körösladányban* és *Köröstarcsán* — találni fürdőzésre engedélyezett területeket. Milyen alapon döntik el, hogy az adott terület fürdésre alkalmas?

— A KPM, a tanácsi szervek és a rendőrség megbízottai helyszíni bejárás alapján közösen jelölik ki a fürdésre alkalmas területeket. Nagyon fontos, hogy a folyóparton több méternyi gázló legyen. A fürdőző ne ugorjon azonnal a mélyvízbe, legyen ideje begyalogolni, megmosakodni, felhevült testét fokozatosan vízhez szoktatni. A táblák kihelyezéséről, a bólyák felállításáról a tanács gondoskodik, az ellenőrzés pedig elsősorban a rendőrség dolga.

— Mi a megyei tanács illetékeseivel együtt adtunk ki tájékoztatót a fürdőzés szabályairól.

Elsősorba… mertették… egész ors… a követel… non, a D… Tisza-par… lenőrzésb… rendőrök… szigorúbb… bályok… módján … az egészsé… többen … örömét n… emberáld…

A … HAS…

A folyó… re több a… dés „arar… nánk-e v…

— A vi… lampolgá… meri a k… vízviszony… Fontos, h… ne terhel… nakokban… mentőöv,… eset, felb… nagy ijed… tudónak…

Az utasol… nakvezető… kat mind… A hajóut… célra szig…

— Mot… tiig mind… lampolgá… gi jogosí… gyobb cs… tassági j… Budapest… KPM Ha…

— Sze… is: hazá… hatók a… A termé… értelméb… dítunk a… mére. S… felelőssé… a víztük… ben. A … delme u… adat. Cél… den terü…

Június… beköszön… napfény… juk ki o… lehetősé… szunk, c… zunk m… életére.

Nyertesek sorsoltak nyerteseket

A Füles és a Népújság közös keresztrejtvény-pályázatának eredményei

Mint ismeretes, a Füles júni… *Éva*, Budapest IX., Márton u. …, Budapest, *László Fe…* r u. D/8. B. Sarkad, Si… *tyásné*, Bé… 3. A részle… Füles szer… ket. *tos könyv… capnak: An…* Ív u. 7; *Ba…* Faluhelyi u. … Szabadkí… u. 4; *Batáki* …nyadi u. 5; …Gyula, En… *a Györgyné*, … 58; *Elekes* …f. 20/S; *Hor…* …áza, Bajcsy… *erekes Lász…* Körgát u. 5; *…ka*, Mezőbe… 2. I. 12; *Ko…* Szeregyháza …zeged, Odesz… *Márky Gá…* …es Postahi… Békéscsaba, *…rközi Gyula*, …u. 23; *Sosskó* …Dáni J. u. 9; Néphadsereg Medgyesegy… *Varga Má…*, Tolnai u. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5L
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUN 17

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kohán György

— KOHÁN-KÉPEK A NEMZETI GALÉRIÁBAN. Karácsonyra a Nemzeti Galériában Kohán-emlékkiállítást rendeznek, a művész halálának 10. évfordulója alkalmából. Olyan 35—40 alkotást mutatnak be, amely eddig kiállításon nem szerepelt.

16211

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1976 JUL 11

Kohán György

1021

Kohán György

Levél

állandóan velem lenne, mindig, mindenhol és néz engem. Hiába karolt már fel a szocialista brigád is, ezt nem bírom felejteni és Anyámat látom magam előtt, amint nézi a kezemet.

Kicsit hallgatunk.

— Kedves barátom — törtem meg a csendet —, kérlek vedd csak elő a kezed még egyszer.

Csodálkozva húzta ki a kezét:

— Miért?

Csendesen feleltem:

— Te, édes öcsém, legalább húsz évvel fiatalabb vagy ugyan nálam, de ha megengeded... szeretném nagyon finoman megszoritani a kezedet.

Dénes Géza

Festőművész

1021

Kohán György emlékkiállításáról

● December végén nyílt meg a Budavári Palotában, a Nemzeti Galériában Kohán György festőművész emlékkiállítása. Március végéig tekinthetik meg a vásárhelyi iskola nagy mesterének munkáit.

● Magam is azok közé tartozom, akik enyhe gyanakvással fogadják a hírt, ha a Magyar Nemzeti Galéria újabb emlékkiállításra készül. Nemegyszer történt ugyanis az utóbbi időben, hogy ezekbe a kiállítási koncepciókba súlyos arány- és kvalitásbeli tévedések keveredtek.

Mindennek a veszélye Kohán György emlékkiállítása esetében is fönnállt. Kohán életműve ugyanis az 1960-as évek eleje óta a vásárhelyi művészetről és a kortárs realizmusról szóló viták majd minden résztvevőjének fontos ütőkártyája. S mint minden művészi teljesítmény, így Kohánét is sokat vesztett differenciáltságából a művészetpolitikai viták során: a hozzászólók szándéka szerint formálódott a mexikóiakkal egyenértékű monumentális realista csúccsá vagy provinciális, avult alföldieskedéssé.

Kohán magába zárt, gyötrelmeken érlelt művészete a Vásárhely körüli viták csitultával épp ma mérlegelhető reálisan, elfogultság nélkül. Ezért fontos, hogy a Nemzeti Galéria higgadt, tárgyilagos hangvételű kiállítást rendezett a festő halálának 10. évfordulójára.

A jó válogatásból a kevésbé ismert vonatkozásokról is tudomást szerezhetünk, a kiemelkedő teljesítmény mellett a gyengébb pontokat is regisztrálhatjuk az életmű egészében. Rajzaiból tudhatjuk meg például, hogy az alföldi mesternek volt érzéke a párizsi iskolás eleganciára is. De a rajzanyagból bogozhatjuk ki viszonyát Nemes Lampérth, Uitz örökéhez, innen tapinthatjuk ki igazán utolsó, monumentális időszakának Alföldön túlnyúló gyökereit.

A termek során feltárulnak a Kohán munkásságának korszakai; pontosabban két nagy egységbe sorolódnak a festmények.

Tornyai, Endre Béla örökségével kellett szembenéznie Kohánnak, amikor először Hódmezővásárhelyre ment dolgozni 1933-ben, 23 évesen, főiskolai stúdiumok és párizsi tanulmányút után. A századelő romantikus vehemenciájú alföldi festészetével, az elemi erejű indulatokkal az első időben nem tudott mit kezdeni: a negyvenes évekre kialakuló művészi világát a ráció jellemezte inkább, mégha látomásosak, különösek is ennek az időszaknak finom, pasztelles színharmóniákra épülő festményei. Egy műterem sarka a helyszíne például a Kabát című, 1949-ben festett műnek. A falnak fordított képek között, a pirosak, sárgák meghatározta környezetben a székre vetett fekete kabát kín és elmúlás szuggesztív hatású metaforája.

De már ezekben a tájakban, szobabelsőkben, csendéletekben is az a monumentalitás fogalmazódik, amely azután későbbi jellegzetes munkáit jellemzi.

Az 1960-as évek fordulójára datálható a fiatal vásárhelyi festőnemzedék indulása. *Szalay Ferenc*, *Németh József* és a többiek fanyar realista hangjukkal igen jelentőset fordítottak piktúránk menetén. Kohán, mint mesterük és társuk, maga is szinte átalakult ebben az időben.

Témaköre kitágult: mind csak a magány indulatait fogalmazta, de sokkalta hatásosabban, mint előző periódusában. Színei keményebbé, formái zártabbá, szikárabbá váltak, a táblaképek mérete is jócskán megnövekedett. Ugyanakkor némelyik munkája mintha napi vitákra, hírlapi kritikákra reflektálna. Az emlékkiállítás némi értékítéletbeli egyenetlensége épp az 1960-as évek alföldies pózú, fals indulatú műveivel kapcsolatba regisztrálható. Ezek előtérbe léptetésével hatalmas, indulatos műveinek sora nem vázolja világosan Kohán életművében az aktivizmus tanulságait felhasználó, egyfajta módon időszerűvé tevő vona-

● Asszonyfej. Tollrajz. 1960

lat, progresszív festészetünk folytonosságának lehetőségét. A rendezők mentségére szóljon, hogy ezt a lehetőséget a fiatal vásárhelyi nemzedék sem igen látta meg Kohánban a maga idején.

Bán András

KÖZALKALMAZOTT
1977 FEB 8
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 43
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
SZAKSZERVEZETI MAGYAR HÍRADÓ

Bélyeggyűjtés

● Kocsitörténeti sorozatot ad ki a posta. A hét bélyeg egyes értékei: 40 fillér négyfogatú kocsi XX. század, 60 fillér omnibusz XIX. század, 1 forint bérkocsi XIX. század, 2 forint postakocsi XIX. század, 3 forint ekhós szekér XVIII. század, 4 forint magyar szekér XVI. század, 5 forint utazókocsi XV. század.

A 4 forintos bélyeg rajza már az 1947. évi bélyegnapi kibocsátáson is látható. Az akkor kiadott 30 filléres névértékű bélyeg 90, a négy bélyeget tartalmazó kisív 450 forint a magyar árjegyzék szerint.

Dr. Légrádi Dezső

Az Országos Közművelődési Tanács elnökségének felhívása

● A fejlett szocialista társadalom építése a dolgozó emberek képzettségének állandó fejlesztését, ismereteik szüntelen bővítését igényli. A műveltségi és iskolázottsági szint — a nagymértékű fejlődés ellenére — ma még gyakran elmarad a szocialista építőmunka követelményeitől. Az általános műveltség alapjainak megszilárdításához, az iskolai végzettség pótlásához nyújt lehetőséget a televízió és a rádió a „Mindenki iskolája" sorozat in-

— a „Mindenki iskolája" adásainak a dolgozók általános iskoláiban való hasznosítására, szervezett keretek között történő feldolgozására;
— a közművelődési intézmények más, a felnőttoktatással, az ismeretterjesztéssel összefüggő programjainak a „Mindenki iskolája" adásaival történő összehangolására.

Az Országos Közművelődési Tanács Elnöksége a legjobb eredményt elért megyék (főváros) részére

I. díjként 500 000,— Ft-ot

kaprogramjának [illegible] után azok tartalmáról az elnökség a tagságot tájékoztatja.

● Ülést tartott a Központi Vezetőség nőbizottsága 1977. január 26-án, melyre meghívták a megyei bizottságok nőfelelőseit is. Az ülésen *dr. Tóth Ferenc* osztályvezető tájékoztatást adott a szakszervezet időszerű érdekvédelmi feladatairól, ezen belül a nőbizottságok szerepéről. Ezt követően jóváhagyták a nőbizottság idei munkaprogramját.

● Az új kisajátítási jogszabályok alapvető rendelkezéseinek megismertetésére január 24-én Békéscsabán előadással egybekötött konzultációt szervezett szakszervezetünk Békés megyei Bizottsága a Magyar Jogász Szövetség helyi szervezetével és a Megyei Tanács Titkársági Munkahelyi Bizottságával közös rendezésben. Az ankéton *dr. Kolláth György*, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala munkatársa tartott előadást.

● A Budapesti Elnökség január 13-i ülésén a munkaszervezési és a jogi bizottság előterjesztésében megvitatta a képesítési előírások gyakorlati alkalmazásának tapasztalatait a budapesti tanácsoknál. Megtárgyalták a bérbizottság jelentését is a munkaerő- és bérgazdálkodás tapasztalatairól, javaslatait, a bérrendszerek további korszerűsítésére. Mindkét előterjesztés anyagát megküldték a Központi Vezetőség munkaügyi és szociális osztályának.

SZOVJET IRO

1021

1970.I. 9. 9.25. Petőfi Sné.

Láttuk, hallottuk

- A kiállitótermekben.

- Mai müsorunkban beszámolunk KohányGyörgy kiállitásáról, és egy székesfehérvári tárlatról.

- Interjut közlünk Bartha Éva és Preizer Klára iparmüvésznőkkel.

- Környezetkultura sorozatunkban a budapesti Martinelli tér kerül sorra.

- Ismertetünk még néhány képzőmüvészeti kiadványt és aktualitást.

- Elsőnek hallgassák meg, a Magyar Nemzeti Galériában rendezett Kohány György emlékkiállitásról Bán András jegyzetét.

- A Magyar Nemzeti Galéria kiállitása amelyet a müvész halálának 10. évfordulója alkalmából rendeztek, igen helyesen figyelembe veszi, hogy Kohány magába zárt, gyötrelmeken átérlelt müvészete, a Vásárhely körüli viták csitultával épp ma mérlegelhető reálisan, elfogultság nélkül. Ezért fontos, hogy a jó válogatásból a kevésbé ismert vonatkozásokról is tudomást szerezhetünk, a kiemelkedő teljesitmények mellett, a gyengébb pontokat is regisztrálhatjuk, az életmü egészében. Rajzaiból megtudhatjuk például azt, hogy Kohánnak volt érzéke a párizsi iskolás eleganciára, de ugyancsak a rajzanyagó ból bogozhatjuk ki viszonyát, Nemes Lampért és Uitz örökéhez . Innen tapinthatjuk ki igazán utolsó monumentális időszakának, Alföldön túltejredő gyökereit. Némi értékitéletbeli egyenetlenséget csak a 60-as évek alföldies pózu, fals indulatu müveivel kapcsolatban regisztrálhatunk. Ezek előtérbe helyezésével hatalmas, indulatos müveinek sora, nem dokumentálja világosan Kohán életmüvében, az aktivizmus tanulságait felhasználó vonalat, progressziv festészetünk folytonosságának lehetőségét. A kiállitás rendezőinek mentségére szóljon, hogy ezt a lehetőséget a fiatal vásárhelyi nemzedék se igazán látta meg Kohánban a maga idején.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

Kohán György

1977 ÁPR 3

Megadjuk.

1021

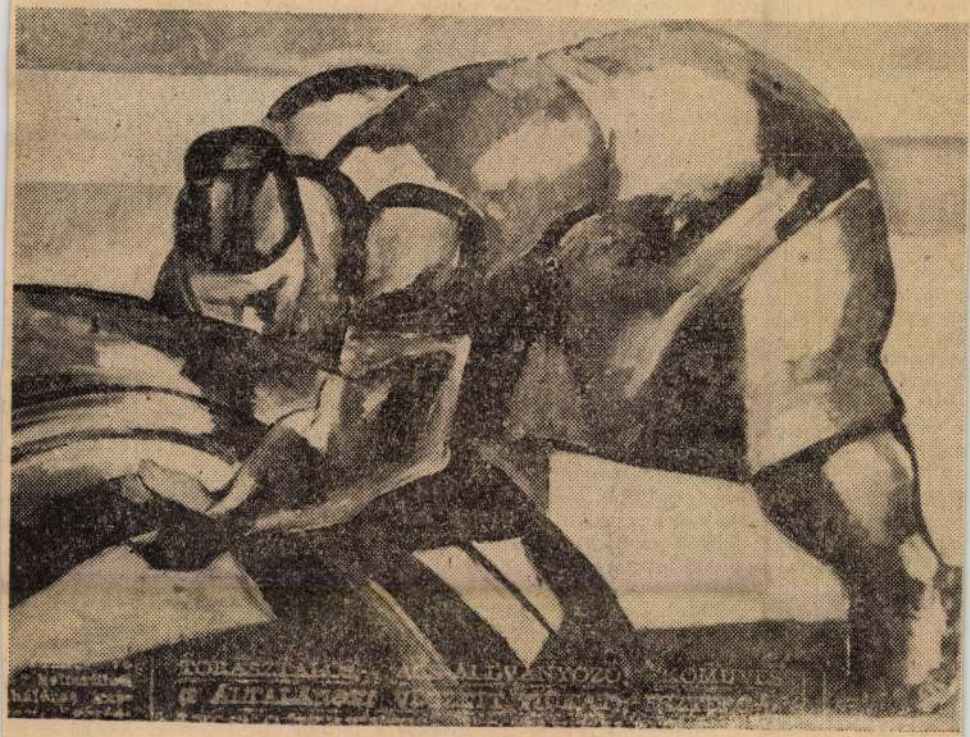

KOHÁN GYÖRGY HAGYATÉKÁBÓL
Marokszedő
(40-es évek közepe)

ozom itt, ami
íva, ami kö-
hoz magával
tha minden-
ki kell vál-
övetelnie.
zelés?
ósítjuk meg,
orlatilag job-
mit rendel-
mindem ki-
e annál job-
l felett sza-
megbeszél-
ény: jó, ak-
zerszámozás-
es nagyságú
bá.
mmunkákon
zöldségbeta-
— pillanat-
e — egy-két
zom.
lt napokban
rdástengely-
azonban ne-
rnök, aki az
szabályozás
lt héten pél-
a 12 órát is
att megoldja

radicsombe-
nem lé-
de a célnak
ámot kell a
an bennük.

t a látvány!

másnak. Egyszerre tüzérségi tüzet kaptu rös-körül lövedékek tak. Parancsot adtar ernyős századomnak: tagozódni!" Láttam, katonák az árkokor rálva lehasalnak az oldalán, és úgy dö... hogy ezzel meg is tettünk mindent. De a következő sorozat sokkal pontosabb volt...

Hirtelen fájdalmat éreztem a lábamban, aztán merevedni kezdett a jobb karom, rengeteg apró szilánk vagdosta össze. Lövöldözés kezdődött. A földön fekve osztogattam a parancsokat. Világos volt, hogy a harc nem komoly, és hogy az ellenfél rövid tűzharc után sietve vissza fog vonulni. De ekkor meg a jobb oldalamba vágódott egy golyó. Erre már nagyon cudarul lettem, és odakiáltottam küldöncömnek, Szavelij Davidovnak (valami oknál fogva Szásának hívtuk; egyébként ma is él és most valahol Kazahsztánban dolgozik), hogy segítsen nekem. Davidov is megsebesült, de vi-

denki rosszul volt, gyógyitani pedig, az igazat megvallva, nemigen lehetett. Csaknem az egész kórházi személyzet a támadó csapatokat követte, és csak egy soha nem csüggedő grúz venerológus (ebben a pillanatban nem a legszükségesebb szakterület) meg két-három ápolónő maradt itt. Azt mondták, hogy van valahol a közelben egy sebésznő is, de súlyos beteg.

Mindnyájan arra vártunk, hogy átszállítsanak egy rendes kórházba, ahol végre szakorvosi ellátást kapunk. Sokan nagyon rosszul voltak. A kúriában szép könyvtár volt, de csupa német és magyar nyelvű könyvekből állt, úgyhogy a katonák csak a képeket nézegették. Nem messze a földön egy ismerősöm feküdt, szintén ejtőernyős, de egy másik csapatból: Ilja Makovoz kapitány. A lábát szétzúzta egy robba-

aki alig vol
a műtőaszta
sebet és me
voz életét. E
betegeket is
ha nem látt
sem tudom,
indultam er
nemcsak én
évvel késő
filmrendező
jártam, ahol
katonáról cí
títették, fel
televízióban
tem a tele
egyszer csak
pillantottam
megörültem
lépcsőn, bot
és engem vá
tünk, aztán
nagy örömr
legelején a
cintottunk.

Elég soká
kúriában. V
töttek, hog
bennünket
het — hoss

---

* Részlet a világhírű szovjet filmrendező visszaemlékezéséből.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 FEB 6
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kolbán György,
festőművész

1021

Kohán-képek a Nemzeti Galériában

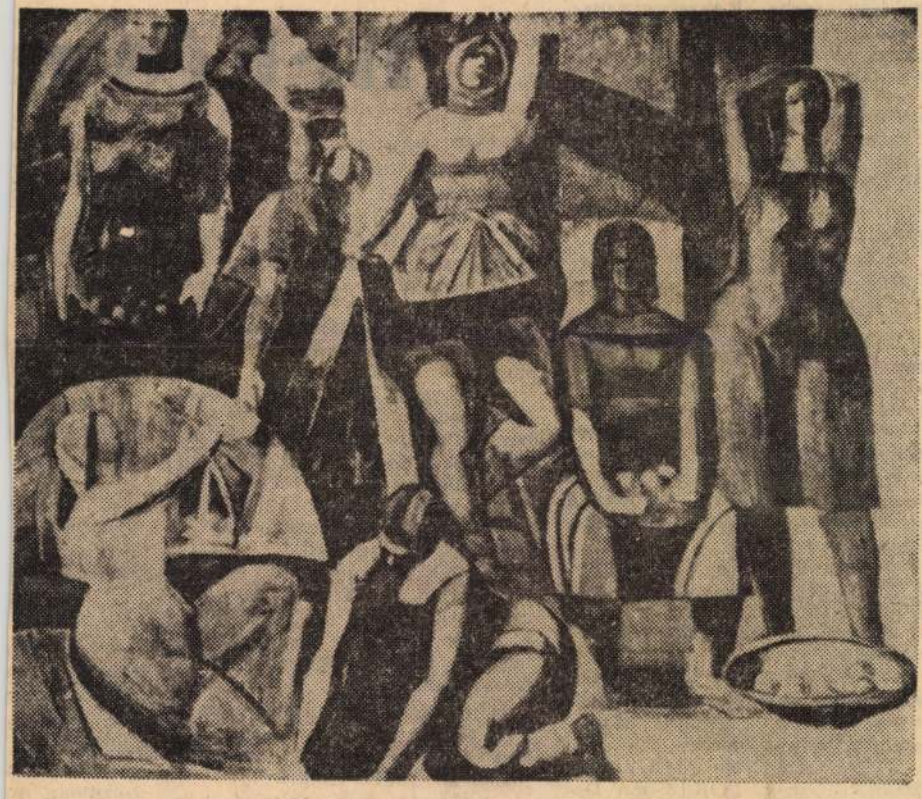

Gyümölcsszedő asszonyok (1960)

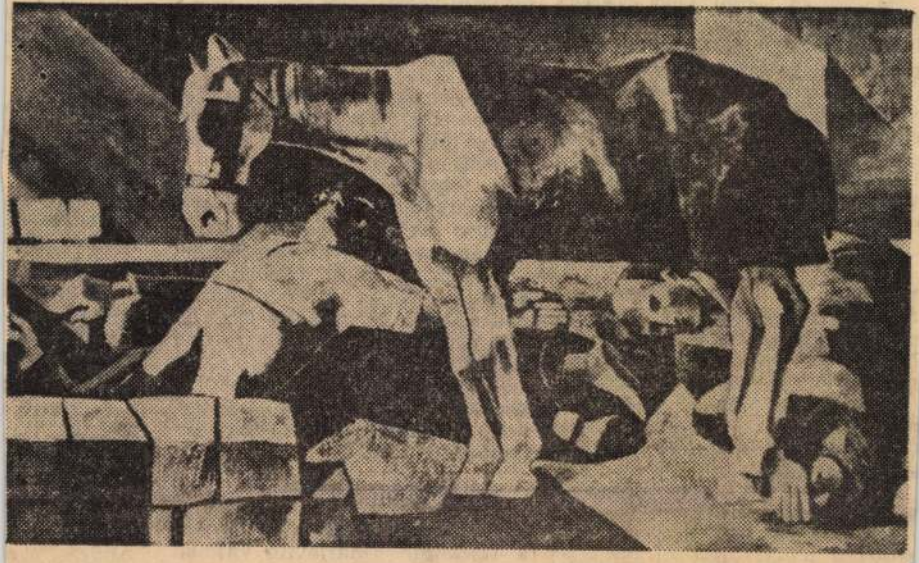

Csend (1944)

Párt
Békés m

BÉKÉSCSABA VÁROSBAN ÉS KÖRNYÉKÉN

— február 16-án 14.15 órakor a Békéscsabai Konzervgyárban Frank Ferenc, az MSZMP KB tagja, a Békés megyei pártbizottság első titkára;

— február 17-én 9.30 órakor Békéscsabán a Szabadság filmszínházban, a Május 1. Tsz dolgozói részére Kardos Ernőné, az MSZMP Békés megyei Végrehajtó Bizottságának tagja, a konzervgyár igazgatója;

— február 17-én 14.30 órakor a hűtőházban Nagy Jenő, a megyei pártbizottság titkára;

— február 17-én 17.00 órakor a békéscsabai népművelési alapszervezet kultúrtermében (Ságvári u. 6.) Lénárt Imre, a megyei pártbizottság munkatársa;

— február 17-én 18.30 órakor Mezőberényben, a PATEX kultúrtermében Grósz Károly, az MSZMP Központi Bizottsága agitációs és propaganda osztályának vezetője;

— február 18-án 15.00 órakor a Felsőnyomási Állami Gazdaság kultúrházában dr. Szigeti Gábor, a megyei pártbizottság osztályvezetője;

— február 22-én 16.00 órakor az MHSZ tanácstermében Richweisz Ferenc, a megyei pártbizottság munkatársa;

— február 25-én 14.30 órakor Békéscsabán, a FORSZ-ban Domokos János, a megyei pártbizottság tagja, a Békés megyei Statisztikai Hivatal igazgatója;

— február 23-án 15.00 órakor Kétsopronyban, a művelődési házban Balogh János, a megyei pártbizottság munkatársa;

— március 1-én 16.00 órakor az ifjúsági ház nagytermében városi összevont szabad pártnap egészségügyiek részvételével. Előadó dr. Vidovszky Kálmán, az MSZMP Központi Bizottság tudományos kulturális és közoktatási osztály alosztályvezetője;

— március 1-én, 16.00 órakor a városi tanács nagytermében városi összevont szabad pártnap pedagógusok számára. Előadó dr. Némethi János, az MSZMP Központi Bizottságának munkatársa;

— március 3-án 18.30 órakor az Univerzál kultúrtermében Gyulavári Pál, a megyei pártbizottság titkára;

— március 4-én 14.00 órakor a Békéscsabai Bútoripari Szövetkezetben Karkalik András, az MSZMP Békés megyei oktatási igazgatóságának igazgatóhelyettese;

MSZMP Békés megyei Végrehajtó Bizottságának tagja, a megyei KISZ-bizottság első titkára;

— február 25-én 14.00 órakor a békési gépgyárban Nagy Jenő, a megyei pártbizottság titkára;

— február 28-án 18.00 órakor a muronyi Lenin Tsz kultúrtermében Nyári Sándor, a Hazafias Népfront Békés megyei bizottságának titkára;

— február 28-án 18.30 órakor Kamuton, a művelődési otthonban Ábrahám Béla, a megyei tanács pártbizottságának titkára;

— március 1-én 18.00 órakor Tarhoson az ifjúsági házban Várai Mihályné, a megyei pártbizottság osztályvezetője;

— március 4-én 15.00 órakor Muronyban, az állami gazdaság központjában Enyedi G. Sándor, a Békés megyei pártbizottság tagja, a Békés megyei Népújság főszerkesztője;

— március 4-én 15.00 órakor a Víz- és Csatornamű Vállalat békési kultúrtermében Irházi Lajosné, az SZMT titkára;

— március 7-én 19.00 órakor Bélmegyeren, a pártházban dr. Takács János, a megyei tanács építési, közlekedési és vízügyi osztályának vezetője;

GYULA VÁROSBAN

— február 21-én 14.00 órakor a Köröstáj Tsz központjában Baukó Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője;

— február 24-én 14.00 órakor a Munkácsy Tsz központjában Molnár Lajos, a megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese;

— február 28-án 14.30 órakor a gyulai harisnyagyár dolgozóinak a Jókai Művelődési Otthonban dr. Szigeti Gábor, a megyei pártbizottság osztályvezetője;

— március 2-án 14.30 órakor a kórház kultúrtermében Nagy János, a megyei tanács elnökhelyettese;

SZARVAS VÁROSBAN

— február 10-én 14.00 órakor a Tiszántúli Talajjavító Vállalat gépüzemében Molnár Lajos, a megyei pártbizottság osztályvezeté-

— februá
a Vas-, Mű
zetnél (Pető
Goldberger
elnöke;

— februá
a Kőolajt
Karkalik An
igazgatóság

— februá
a baromfife
ben Hugyik
pártbizottság

GYULAI

— februá
Újkígyóson,
ban Lovász
pártbizottság

— februá
Újkígyóson
Haraszti Já
bizottság ta
rendőr főka

— februá
Sarkadon a
raczka Istvá
bizottság mu

— februá
Sarkadkeres
pártbizottság
országgyűlés
üdülési főig

— februá
Geszten a
János, a m
munkatársa;

— márciu
a gyulavári
Mátyás, az
Ellenőrző Bi
Békés megy
országgyűlés

— márciu
községi össze
az MSZMP
gának tagja
pártbizottság

— márciu
Mezőgyánba
torán János
zottság mur

— márciu
Elek en a p
András, a n
gatóság iga

Kohán György
Lelőmüvén

- A második emeleten található a Kohány György emlékkiállitás. A XX.századi modern festészetnek a drámai mesterét méltatja most Supka Magdolna müvészettörténész, aki egyébként monográfiáját, élettörténetét is megirta.

- Kohány György emlékkiállitása halálának 1o.évfordulóján merőben ismeretlen anyagot mutat be. Nem a mesterség tudás nagy tökélye csupán az, amit Kohány tudott, ami őt azzá teszi, ami. Az életről, az emberekről tudott többet, igazabbat, mélyebbet, mint sokan közülünk.
Fiatalon felfedeztetve 16 éves korában indult el faluról Pestnek, itt kevés időt töltött el, majd Párizsban bolyongott és Olaszországban, rendkivüli tehetségnek mutatkozott egész ifju korában.
Korai lirája bensőséges meginditó őszintex mondhatni azt is, a régi alföldi pikturára, a magyar realista hagyományokra emlékeztet. Ami feldulta benső világát és ami drámáját megteremtette, ami izzóvá tette mondanivalóját az voltaképpen a második világháboru. Ez a hatalmas friz, amelyet látunk itt fő alkotása volt életmüvének, az egyetlen falkép, amely megvalósult mozaikban Székesfehérvárott. 1939-ben kezdett

1977.I.21.TV.21.35 [Kiné]
Művészeti Magazin

hozzá és 1941-ben fejezte be. Minden festménye, amely ezután siratással, drámával, halállal foglalkozik ebből az egyetlen világraszóló élményből táplálkozik.
Korai müveiből kiemelkednek azok, amelyek a parasztkonyhákból indulnak el.
Később, mikor már azt mondhatnók érett alkotók ecsetjével rendelkezett ábrázolta a Fáradtság cimü képén egy fiatal nőnek az esti elpihenését, Hegedü cimü képén virtuózan bizonyitotta tudását, de megragadó a koraiak közül a Muzsa cimü képe, ahol egy majdnem klasszikus veretü szép idomu antikizáló nő, de parasztasszony, parasztleány leül a küszöbre, ott őrzi a küszöböt muzsaként.
Nagyon megragadó szép intenziv képe a Fogadalom. Rendkivüli erős koncentráció arról, amit egy ember egy életen át mint titkot őriz, szimbólizmusának kezdete ez a kép, ahol a korsóban talán egyben az élet vizét is ábrázolja.
Rendkivüli módon emelkedik ki a Beethoven fej müveiből. Végtére egy 25 x 25 cm-es kis kép, amely hatásában, arányaiban 3-4 méteresnek tünik. Középkori donga boltozat az az arc, rendkivüli erély, indulatot tömiti a vonásokat, árzi meg az indulatnak és a szellemnek az erejét, a muzsikáét és a szenek csuklyája alatt egy gigász álmodik.
A kontrasztok, a szinnek a kontrasztja nem minden, nagyon érdekes Csend cimü képén, a kép cimét ő adta háborus halottak fekszenek a földön egy szegény falusi lovacska álldogál gazdátlan fölöttük.
Ennek a képnek a cimét ő adta és a cime ez volt, Csend, semmi több, nem mondta hogy háboru, nem mondta hogy dráma, nem mondta hogy borzalom, csak ennyit mondott Csend.
Ez jellemzi Kohánt, mélyen és nagyon finoman érintette meg a dráma hangját például az Emlék cimü képén.
Furcsa dolog Mona Lisához kell hasonlitanom, A rejtélyes mosoly itt nem mosoly azt hiszem akárcsak Leonardónál önálla is maga a müvész az, aki ezt a szomoruságot az arcba ültetett vonásokat és azt a kifejezést a müvész maga az aki átéli

A monumentalitás más kérdés, mint a méreté. Hányan tévesztik össze a nagy méretet a valódi belső arányokkal ezt valljuk Kohán György.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 FEB 8
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kohán György

1021

Kohán György

Asszony korsóval (1963)

Beszélgetés Ruzic
érdemes m

„Felejthetetlen élmény volt számomra ez a tárlat. Úgy érzem, itt nyertem vissza a művészet iránti hitemet. Megragadott az emberi lélek mélysége és a társadalmi problémák művészi feldolgozása." A fenti idézetet egy vendégkönyvben olvastuk, amelyet Ruzicskay György érdemes művész kiállításán a Magyar Nemzeti Galériában írta be Mavrice Blezeau, a Francia—Magyar Társaság főtitkára és Luise Mamiac elnök. Hasonló elismerő szavakat olvashatunk magyar, angol, osztrák, német, olasz, szovjet, bolgár, román, jugoszláv és más nemzetiségű látogatók tollából.

— A kiállítás ilyen nagy sikerére magam sem számítottam — vallja Ruzicskay György. — Ma is a fülemben cseng a svájci nagykövet feleségének elismerő nyilatkozata, a híres bolgár karnagy gratulációja. Legjobban mégis annak örülök, hogy ezrével jöttek az ország minden tájáról — elsősorban szűkebb hazámból, Békés megyéből — a szocialista brigádok, az általános és középiskolások, munkások, termelőszövetkezeti parasztok. Róluk, nekik dolgoztam több évtizeden át

seiket, szorgalmuk
nap mint nap mer
az életért. Legnehe
jaimban mindig r
doltam, s az ő példa
erőt az újabb alko

Hazánk különbö
és külföldről érke
lek, sokan hívják
az érdemes művés
lálnak, további jó
vánnak számára.
Nemzeti Galériában
kay kiállítását kö
meghosszabbították,
hét alatt több tíze
hették meg rajzait
nyeit.

— Nincs nagyobb
egy művész számá
amikor látja: nem
hiába, szükség van
jára. Ez a kiállítás
fél évszázados mun
ról adott keresztm
siker újabb munk
tásra inspirál. Oly
tem, amelyben ig
változott a világ. A
életéről, alkotó m
a hétköznapi gond
sikerekről sok még
nivalóm. A Szer
rajzsorozatomról ké
vetítést igen sokan
ték. A társadalmi
re, az új képz
szándék befogadás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Kohán György

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

1977 FEB 27

1021

Asszony korsóval

Kohán György festménye (1963)

LHIV

gért" mozgalom feltétel

megyei Bizottságára kell beküldeni első alkalommal 1977. június 1-ig.

A pályázatot először 1978. április 4-én, azt követően évente értékelik. Az értékelésnél a társadalmi munkaráfordítást, a létrehozott létesítmény sport- és anyagi értékét, ötletességét, sokoldalú használhatóságát veszszük figyelembe. Az értékelt közösségi munka elismeréseként mindkét területen három (harminc-, húsz- és tízezer forint értékű) sportszervásárlási utalványt adunk ki.

aranyjelvényes

Kajak-kenu. Aranyjelvényes: Barina Márta, Prischetzky Tamás, Prischetzky Ferenc, Ritt Gabriella, Tóth

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 FEB 27

Fejérmegyei Hírlap

Kohán György
1021

KOHÁN GYÖRGY: ASSZONY KORSÓVAL (1968)

HET

gyújtottunk sö
szaladt a part
vöse. Amikor
ült a mozdony
állomásszaguk lett a tóparti házak verandáinak. Amikor a mozi előtti Mária szobor öreg ráncokat kapott az oldalról rávetődő neonfényektől. Amikor a szomszéd kertből laposan átterült hozzánk is a meggyújtott vizes fa fehér füstje, amikor a szomszédgyerek botos játékától hirtelen szikrák pattogtak a füst alól az égre. Akkor vettem észre apám halálos szótlanságát. Arca világító szürkére váltott, nyaka megcsuklott, s az én hatalmas, nagy, drága, alacsony apám testetlenül eltűnt a karosszékben.

Csak az arca világító szürkesége.

Aztán a fény, s két karomban apám tehetetlen teste, gyerekemet vittem így előbb aludni, hogy ágyra téve jóéjszakát-csókkal zárjam le két csillagszemét, s most apám két karomban.

És három lépés a verandán, és lököm, rúgom, taszítom az ajtót, és két lépés a szobában az ágyig. Terítem óvatosan apámat. Hallom rosszálmú, álomtalan hörgését, ősz, rövid bajszán vihart kavar a ritka lélegzet és látom a szemét.

Látom nyitott, égbenéző szemét. Látom szeme fátylán át a túlső partot. Néha egész testén átfut a remegés.

Két kezem egymáson, s úgy a szívtájon, ahol már nincs a dobogás, csak mintha néha visszaintene, ránehezedek, s felengedek, ránehezedek és felengedek és

vagyunk, mint a két első ember lehetett. Ránehezedek, felengedek, ránehezedek, felengedek, ránehezedek, felengedek.

Valahol iskoláskönyv sorai: percenként hetvenkettő. És birkózom a világgal. Izzadtságom apám mellére hull. És a víz. És semmi más, csak apám két szeme. Apámé-e még? Övé lenne még? Övé lenne a fénytelenség?

És visszatér megint.

Már nem kérdez. A szemével sem. Csak a röstellkedés. A kiszolgáltatottság. Nem fél? A szívesek félnek, úgy mondják, nagyon félnek. Készült volna? Készült volna erre? Vagy tudta, amikor a Nitromint nem hirtelen, hanem úgy, mintha cukorka lenne, a nyelve alá dugta?

Néz rám két fáradt szemével. Én meg öntudatlanul, amikor már nekem is fáj, akkor veszem észre, szorítom kezét.

— Ej, no, jól megijesztett... de most már jól van, ugye?

Csak inteni próbál fejével moccanatlanul.

És látom, közeledik újra. Érzi ő is. Kemény teste megfeszül, viadalra készülőn, s görcsbe rándul ökle, szája szélén fehér gyöngyök, ahogy a visszatartani próbált levegő kihördül.

S mert látom a viadalra készülést, hajolok apám szívére. És a szeme azt mondja: köszönöm. Nem kérte. Csak köszöni. És ránehezedek és felengedek, és már

VADAS JÓZSEF:

KOHÁN GYÖRGY

Egy dühös festő

A tragédia árnya lengi be Kohán György kiállítását a *Nemzeti Galériában.*

Tragikusak, hogy a legszembetűnőbb dologgal kezdjem, a színek. Sötét kékek és súlyos barnák, sejtelmes lilák és fenyegető feketék árnyékolják be Kohán György világát.

Tragikusak a témák. Csöndes elmélázásnak itt nincs helye. A cím csupán *Fáradtság,* de a képen egy fiatalasszony magányának szomorú tudata ölt testet; a cím *Csend,* de a képen a háború vészterhes halotti maszkja tárulkozik fel; a cím *Asszonyok — korok,* de a kép három nemzedék három képviselőjének ábrázolásával az elmúlás keserű gyümölcsét adja nekünk. *Sirató, Menekülő, Rekviem, Invokáció, Szemfedő* — ezek a képcímekben megfogalmazódó mottói Kohán György balladákat idéző művészetének.

Tragikusak a hangulatok. A *Marokszedő* súlyos teherrel a vállán takarítja be a termést; boldog megelégedettség helyett félelmet, reménység helyett szorongást érzékelünk. Kohán György földművese munkája gyümölcsének sem tud örülni. Hiába süt fel a képeken a nap vagy a hold, szentimentális borzongásuk alkonyati félhomályt áraszt. Miként a nagy elődj, Koszta József képein, itt is alkonyatba borulnak a mozdulatlan házak; és alkonyatban, az elröppenő idő szorongató sürgetésében tevékenykednek az emberek.

A következmény: düh.

Düh — valami roppant elszánás vezette Kohán György kezét. Széles, nagy ecsetvonásokkal dolgozott 1966-ban bekövetkezett haláláig. Nem is pontos az ecsetvonások kifejezés; helyesebb seprűvonásokat emlegetni az arasznyi kontúrok, a tömör foltok, a szikla keménységű női alakok láttán. Dühről tanúskodnak a mozdulatok is. A festő olyan vehemens indulatisággal állítja elénk a cselekvő — többnyire mindennapi földműves munkájukat végző — embereket, hogy észre sem vesszük: a vetés, a kapálás, az aratás pillanatképeit látjuk. Jó, hogy nem vesszük ezt észre; jó hogy Kohán György annyi kortárs-sával ellentétben, nem rekedt meg — holmi alföldi tradíció nevében — az élet epizódjainak többé-kevésbé naturalisztikus megörökítésében. Minden festői megnyilatkozása arra vall, hogy a világot kormányzó erők foglalkoztatták képzeletét. Pontosabban: ezek a világot kormányzó erők kezdték ki érzékeny lelkét, törték meg fáradó testét, nyomasztották hangulatát. Művészetének jelképi figurája lehetne a *Lófékező,* ez a csákányozó mozdulatú és bányász erejű emberi alak, aki az állatban testet öltött gigászi elemet próbálja megfékezni a ló kantárszárát fogva. Azért jelképi ez a figura, mert jelzi: Kohán művészete az alföldi valóság elemeiből táplálkozik, mert ezek az elemek mindig általános érvényű jelentést hordoznak, s mert ez a piktúra tele van a világot mozgató erők vizuálisan érzékelhető megnyilvánulásaival. A csupasz oszlop, a fehér fal, a fekete kerítés titokzatos fétiseivel vívja tragikus küzdelmét Kohán György.

Miért tragikus ez a küzdelem? Először is azért, mert ezek a fétisek egy múló világ rekvizítumai, s mert Kohán György számára nem kétséges ez a mulandóság. Művészetének tragikus színezete, tematikája, hangulata éppen abból a tudatból fakad, hogy el kell temetnie a marokszedő asszonyok és bivalyos szekerek világát. Kohán Györgyöt olyan szoros kötelékek kapcsolják sorstársaihoz, hogy velük önmagát is temeti; s azonosulva a mulandóval: siratóéneke káromlássá, fájdalma jajveszékelésé válik. Hogy ez a káromlás és jajveszékelés őszinte, az kiderül más képeiből, amelyek csicsás színorgiájukkal, maníros szerkezetükkel, modoros kuszaságukkal elárulják: Kohán György nem tud örömöt hirdetni, reménységet sugározni, szeretetet szuggerálni. Romantikus alkat; olyan méghozzá, aki balsejtelmét belső tűzzel, reményét csiholt tűzzel tárja elénk. Mai valóságunk pedig nem jellemezhető egyértelmű fogadalmakkal. Még kevésbé jellemezhető egyértelmű jelzővel Kohán György szűkebb világa, a paraszti valóság, amely az elmúlt évtizedekben nagy változáson ment át. Ez a változás a holnap boldogságát kínálja, de jelene tele van konfliktusokkal, emberi és társadalmi gondokkal. Kohán érzékelte a konfliktusokat és a holnap reménységét. De a kettőt együtt — nagy igényű festészetének elerőtlenedése mutatja — soha.

ÉLET ÉS IRODALOM
Bp.
1977. febr. 19.
12
XXI. évf. 8. sz. 12. lap.

sze mellett tanúskodhatott, s képesíthette volna arra is, hogy a felszabadulás utáni irodalomtudományban egy átörökítésre érdemes nagy hagyomány képviselőjeként, az új szervesedésének egyik gócaként dolgozzon. Nemcsak tudása, erkölcsi tőkéje is volt ehhez. Következetességét nyitottság, polemikus hajlamát belátásra való képesség tette alkalmassá az említett szerepre. Emlékszem, első beszélgetésünk során milyen kegyetlen görcsöt kellett kibogoznunk, feloldanunk: a József Attila—Németh László—Lukács György—Ignotus nevével jelölhető komplexumot. Ez azért sikerülhetett máig ható érvénnyel, mert Komlós érvei egy érett kultúra és egy tiszta élet tartalmaiként salaktalanul peregtek elém. Elém igen, s nem rám. Mert se rábeszélni, se lebeszélni nem akar ő senkit semmiről, csak elmondja a véleményét. Talán ezért hallgattam s figyelem azóta is töretlen bizalommal.

Félek azonban, ma már a céhen kívüli olvasó, a művelt olvasó sem érzékelheti eléggé — e gyűjtemény évtizedeket átfogó írásaiban sem — a pálya ívének tágasságát, sem a részletekben rejlő történelmi izgalmat, egy-egy vállalkozás egykori erőterét és tétjét. Az ívet csak az képzelheti el, aki e kötetből szükségképpen kimaradt könyveket is beilleszti a folyamatba. Első kötete, *Az új magyar líra* s az utolsók (*A szimbolizmus és a magyar líra, Gyulaitól a marxista kritikáig, Vereckétől Dévényig*) pillérei a komlósi műnek. Ismeretükben a kritikus irodalomtörténésszé válásának folyamata is jobban érthető.

Komlós a rossz kényszerekkel magyarázza ezt a szerepváltást. Nem irodalomtörténésznek készült, hanem költőnek s kritikusnak. Szerinte „irodalomtörténésznek lenni kevés a nyoma, hogy a személytelenség nem belső hajlamként, hanem sorvasztó nyűgként nehezedett volna rá, s folyamatos öncsonkításra kárhoztatta volna. Igaz, a művekkel való viszonyában két világ: a műben rejlő és a kritikus világának szembesülését sohasem engedte látványosan kibontakozni. De hogy ez a tartózkodás jelleggé válhatott, aligha magyarázható csupán külső kényszerekkel.

Komlós nagy idők tanúja. Irodalomtörténeti áramlatok indulását és kimúlását láthatta közelről. Olyan művek életének első pillanatait, mint az *Erdély*, az *Egy ember élete*, a *Svejk*, a *Nagyon fáj*, a *Puszták népe*, a *Gyász*. Ír is róluk, de a találkozás, a meglepetés vagy a megdöbbenés belső eseményeiből alig árul el valamit. A *Puszták népé*ről írott beszámolójának megrendültsége éppen kivételességével figyelmeztet; máshol mennyire átszűrten közli — nem az élmény színjátékát, hanem lényegét. „... nem is akar egyebet e pár sor, mint jelentést tenni róla." Ezt a *Svejk*ről írja, de ez a jellemző többi kritikára is: jelentést tesz, azaz bemutat, jellemez, értékel. Mértéke külön motívummá sohasem fejlik. Megfigyeltem, még a téma érdekkeltő exponálásának bevett fogásaitól is tartózkodik. Ritka eset, hogy a kérdést talánnyá avatva, nyomozva haladna célja felé, hogy egy-egy állomást a következő felé kényszerítő tézisként hasznosítana, még a tudatosítás szándékát is csak elvétve juttatta külön hangsúlyhoz. (Például Füst Milánról írott korai tanulmányában.) Igaz, ha vitára kényszerül, kivált, ha bántóan hamis verziókat cáfol, akkor az érvelés dikciója személyes hevülettel sodor, de ennyi dramaturgiát még egy természettudós is megengedhet magának.

lemben is teljes — jelenlétét gyermekkora óta akadályok korlátozták, s a megszégyenítéstől irtózó nemes érzékenység egyfajta prevencióként folyamodott az objektivitáshoz. Nagysága abban van, hogy az önvédelemnek ezek a belső és külső kényszerei sohasem vakították el az otthonosabban, fesztelenebbül tanúskodókkal szemben. S az objektivitás is megtermette a maga nagy nyereségeit. Ismerjük az emberi méltóság védelmének ezt az ösztönös stratégiáját. Keserveit is, tehát programmá nem avatjuk. De az elismerhető, hogy ahol magatartássá érik, ott az irodalomtörténetírás nagyon jól járhat vele. A kritikus elfogultsága lehet termékeny az irodalomtörténészé mindig visszatetsző. És nem hiszem, hogy a személytelenség csak szűrőként működhet. Az irodalomtörténeti közeg, akár a történelmi dráma, fel is szabadíthat. A történeti anyag a merész metafórák izgalmát adhatja a mai, a személyes ügyeknek. Ha az anyag logikájának ismerete és tisztelete az irodalomtörténész észjárásának elemi törvénye, s ha a személyes szándék az anyag logikája szerint való jelentésben talál saját érdekeire (akik szeretik az igazságot, azokkal szükségképpen ez történik), s ennek kifejezésében az esztétika jelrendszerében marad.

Ebben a magasabb értelemben Komlós, az irodalomtörténész fesztelenebb és termékenyebb viszonyba került anyagával, mint kritikusként kerülhetett volna. Nem öröm, hogy így van. Ám az életmű értékrendje ilyen belátást kíván, s a *munka*, mely életét kitöltötte, s melyről szemérmes önérzettel beszél, így képzelhető el a maga tartalmasságában.

Kohán György

Kohán György: Párkák (Három asszony) 1955.

Oelmacher Anna
A szocialista képzőművészet nyomában
Bp. Kossuth 1975

Olcsai Kiss Zoltán: Vöröskatona 1942—43.

1977.V.14. 12,00 N.

1021

Déli Krónika

- Szatmári Ilona után muzsika és további programjavaslat Papp Endrétől.

- A fagyosszentek a hét végéremegtették a magukét, de ez nem zavarja a Fertő tó vitorlásait, hogy évadnyitó versenyen mérjék össze tudásukat holnap tiz órakor. Ugyanekkor kutyaverseny lesz siófoki sportpályán. A legtöbb középiskolában már elballagtak ma a diákok, Kecskeméten azonban 1200 végzős még egy amolyan utóballagást tart fáklyásfelvonulás lesz este hét után. Akik a hét végén a természet ben akarnak ballagni, azoknak a gödöllői dombvidéket ajánlja az IBUSZ, de ezuttal nem az Utazási Iroda, hanem annak természetjáró szakosztálya, igy aztán az utiköltség is csak 30 forint a Budapest-Gödöllő HÉV returjegy ára. Találkozás a HÉV Örs vezér téri végállo másán holnap nyolc órakor. Turisták figyelem. Holnaptól uj uticélt jegyezhetnek felmaguknak Celldömölk és Izsákfa között 9 órakor parkerdőt avatjuk. Ugylátszik holnap az avatások napja lesz Celldömölkön, mert 10 órakor a Sághegyi muzeumot avatják fel. Holnap az orosházi Szántó Kovács János Muzeumban Kohány György emlékkiállitás nyilik. Kassák Lajos emlékkiállitását pedig a gyulai várban láthat ják az érdeklődők. A budapesti Mücsrnokban ~~ma~~ nap nyilt a Weimari ~~Bauhaus~~ Bauhaus mühelymunkáit bemutó kiállitás. A II. országos disz let és jelmezterv kiállitás ma délben nyilt meg a Miskolci Galériában. A MOM Müvelődési Házában mától látható a Bizományi Áruház tavaszi képaukciójának kiállitása. Muzeumi kórushangversenyt rendeznek holnap fél tizenegykor a Nemzeti Muzeumban, 11-kor pedig a Nemzeti Galériában.

- Kedves hallgatóink ezzel véget ért a Déli Krónika!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kolán György

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1977 FEB 22

1021

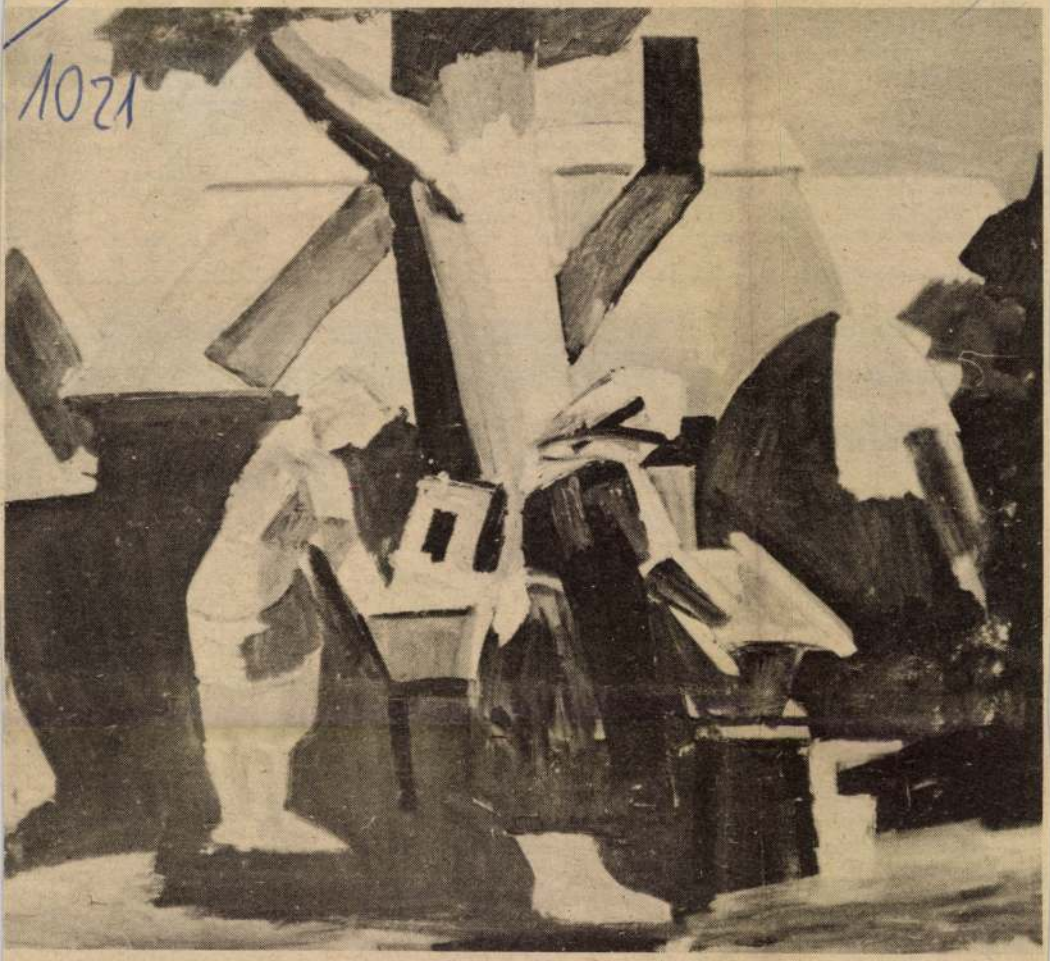

KOLÁN GYÖRGY: MOSÓNŐK (1955)

roll felett átrepülve láttuk: a folyó áttörte a nyári gátat és a víz kiömlött a kőteleki Ady Termelőszövetkezet háromszáz hektáros búzavetésére.

*

A földi szemle résztvevői Szolnokot elhagyva a Zagyvarékas felé vezető út mindkét oldalán víz alatt álló területeket figyelhettek meg

lésére ké

Jászlad
szakadoz
gő vízré
Sajnos a
az Egyet
ban elha
daságban
tár búza
na, 170
840 hekt
alatt. Be

A füredi tsz-ben

Sertéstelep és hajtatóház

A tiszafüredi Hámán Kató Tsz-ben a közelmúltban másfél millió forintos beruházás keretében megkezdték a Réti tanyán lévő sertéstelep rekonstrukcióját. A felújítás eredményeként a sertéstelep a korábbinál 500—600-zal több állat ellátására lesz alkalmas.

A kertészeti ágazat már javában készül a tavaszra. A hajtatóházak alapterületét — közösen a tiszaszőlősi tsz-szel — jelentősen bővítették, és megkezdték a fóliasátrak építését. Ebben az esztendőben ezer négyzetméter területen „nevelnek" zöldségfélét — a tavalyihoz képest 1500 négyzetméterrel nőtt a fóliás kertészet alapterülete.

KISZ-védnöksé

Ifjúsági üdülők

(Tudósítónktól.)

A tiszafüredi járás KISZ-fiataljainak (helyi védnökségi „mozgalma" már több mint egy évtizede szorosan összefügg a kiskörei vízlépcsővel. Több százan részt vettek a nagy vízügyi beruházás előkészítésében és megépítésében, napjainkban pedig a tájterület üdülőkörzetének természetátalakításán munkálkodnak. Az üdülésre kijelölt 640 hektár vízparti területből 160 hektáron kell erdőt, ligeteket telepíteni. A munka felének elvégzése a fiatalokra vár. A járási KISZ-bizottság irányításával tavaly a tiszafüred—örvényesi magasparton az ifjúság számára kijelölt üdülőközpontban kezdt
meg a fásítást. Szabad id
ben, hétvégi napokon töm
gesen ültették a facsemet
ket. A munkás és tsz-fiat
lok, diákok lelkes serege
magasparti ifjúsági üdül
centrum nagy részén elv
gezte a telepítést, ez év t
vaszán pedig befejeződik
30 hektár beültetése.

A kempingsport, a turi
mus ifjú híveinek parac
csomát az üdülőkörzet más
Szolnok megyei központj
ban, Abádszalók térségéb
teremtik meg. A nyári t
borozások előfeltétele a te
mészeti környezet kialak
tása. Kilenc KISZ-alapsze
vezet tagjai készülnek, ho

Kohán György

Az „urbánus" és „népi" elkülönítésnek a művészettörténetben és a kritikában nincs az irodalmárokéhoz hasonló hagyománya, itt mégis kézenfekvő a két kifejezés használata — hangsúlyozva azonban, hogy Kmetty és Kohán esetében ez nem ellentétet, hanem párhuzamosságot jelent. Az Alföld sarkában élt Kohán György emlékkiállítását a Magyar Nemzeti Galéria rendezte meg, áttekintést nyújtva arról a művészről, akit a Művészeti Lexikon az alföldi festészet „egyik legmarkánsabb egyéniségének" nevez.

Kohán György művészetében is a kubista formák tanulsága ötvöződött össze a magyar festészet hagyományaival, Nagy-

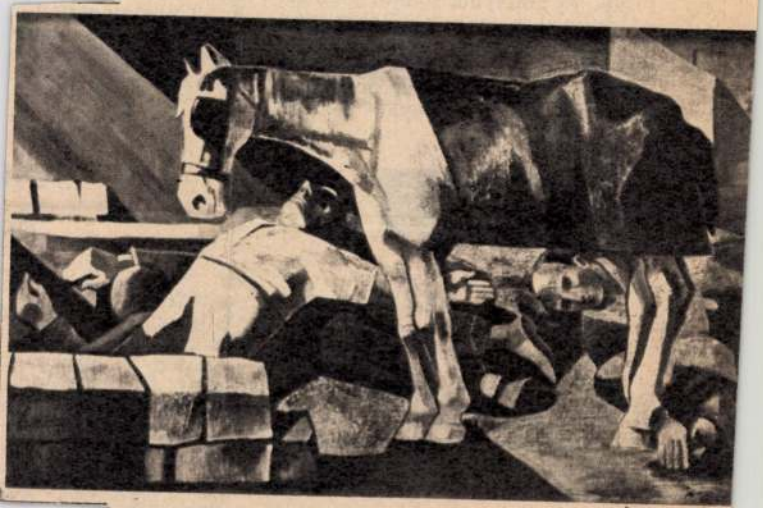

Kohán György: Csend, 1944—45.

bánya színességét és Tornyaiék drámaiságát, népiségét, egyaránt értve ezen. Kmetty művészete intim volt, Kohánéé szinte szétrobbantotta a vászon határait, falat igényelt volna — sajnos, a közönség és a közösségi művészet nem találkozott egymással. Csupán egy freskóvázlat tanúskodik arról a megállapításról, hogy „van már magyar Diego Rivera, csak fal nincs még hozzá" — és sajnos, most már nem is lesz.

Kohán erőteljes vonalakkal, mély tüzű színekkel megformált parasztasszonyai látszólag nem állnak távol Nagy István figuráitól, de nincs bennük semmi lírai. Csupa dráma, tömör, sűrű tragédia minden portréja, tragédiákat rejtenek a falusi házak holdsütötte falai is. Kohán faluja nem nosztalgiával szemlélt idill, hanem nehéz életű emberek világa, és a festő rokonszenvét még erősebben érezzük így, a napfény megszépítő hatása nélkül e nehéz életű emberek és világuk iránt. A főváros tárlatlátogatói és a Vár külföldi vendégei, úgy látszik, megérezték a Kohán képeiben feszülő drámaiságot — a katalógusfüzetek szétkapkodása még biztosabb jele ennek, mint a nézők tömege. Két nagy művészünk emlékkiállítása volt látható egyszerre Budapesten; két modern művészé, aki úgy lett a XX. század festőjévé, hogy nem vált egyikévé a nagy irányzatok sok kis követőjének.

Sz. A.

net tehát válogatni. Ami pedig a „szent" Grigorijt, az utolsó orosz cár, főleg azonban a cárné muzsik-származású kegyencét illeti, róla — illetőleg a cári birodalom utolsó napjairól, amelyek annyira összekapcsolódtak Raszputyin tündöklésével és bukásával — egész kis könyvtár áll a tévések rendelkezésére. Köztük magyar szerzők nem érdektelen munkái.

Ilyen körülmények között egy kicsit csodálkoznunk kellett, hogy Málnay Levente, több sikerült tévéjáték rendezője, Litványi Károly dramaturg segítségével éppen ezt az Alekszej Tolsztoj-drámát vitte képernyőre, amely a jelentős író nem éppen legjobb művei közé tartozik, és amelynél sokkal jobb feldolgozásai vannak a Raszputyin-témának is. Azt gondoltuk azonban — míg nem láttuk *A cárné összeesküvése* című produkciót —, hogy a magyar alkotók.

szándéka c
megszemél
pillanatra
„Grigorusk
amikor a
lehetőség
játszó Ton
lamügyeke
getésekkel
szállottság
szélhámos
hiába minc
személyébe
te. Ezek a
Ferenc ope
lete sem vá
nyen, hogy
hén szólva
nek, szóra
terjengős *A*
és sok ben
nak viszon
kább kommentált tor
peskönyvnek mondh
nyilván szép szándék
munkáért.

KÖNYVESPOLC

Jel
és

Az elmúlt hetekben néhány igazán időszerű, a jelen napi politikájával foglalkozó könyv jelent meg. Első helyen említjük az Enrico Berlinguernek, az Olasz Kommunista Párt főtitkárának beszédeiből és írásaiból összeállított válogatást, amely az 1969-től 1976-ig tartó szakaszt öleli át. A kötet írásai megmutatják az OKP helyét a nemzetközi kommunista mozgalomban, harcát a nemzetközi monopóliumok ellen, értékelik Olaszország bel- és külpolitikai irányvonalát és javaslatok tesznek a mély válság megoldásának, az ország újból kormányozhatóvá tételének egyedüli módjára: a választók egyharmadának bizalmát élvező OKP bevonására az ország jelenét és jövőjét érintő problémák megoldásába. A könyv a Kossuth Kiadó gondozásában jelent meg.

Carter, az új amerikai elnök e napokban vette át hivatalát. Arról, hogyan indult el a hatalom felé vezető úton, hogyan szervezte meg elnökválasztási hadjáratát, amelynek révén végül is bejutott a Fehér Házba — erről szól Avar Jánosnak, a Magyar Nemzet volt washingtoni tudósítójának könyve: Carter útja a Fehér Házba — címmel. A könyv a Kossuth Kiadónál jelent meg.

Egy fájó, tragikus folyamat tanulságaival foglalkozik Kerekes György könyve: Chile — egy tragédia tanulságai címmel, amely a Kossuth Nemzetközi Zsebkönyvtár sorozatában látott

napvilágot. Kerekes
latin-amerikai kérdé
szakértője, elemzi a
radalom társadalm
alapjait, a forradalo
sét, a sikereket és a
ezek alapján szól a
ról.

A múlt és a jelen
tulajdonképpen Asz
A pokol zs
ben, amely
történelem
meg. Aszó
nekkel m
mentumok
utóbbi 13
gyarmati h
nikája; a
töretlen,
még győz,
játszma m
genlégió -
szól — „r
tudja fele
sokat.

Végül e
nyos törté
gyelmet.
Hitler köz
első emb
folyó csat
sokan állí
még él. A
kij, nem is
vasó előtt.
nál „Marti
lója" cím
Európa tö
lapjait tár
1945. jan
vezetett n
hiteles kró
legzetelálli
mány is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kohán György

1021

Gyümölcsszedő asszonyok

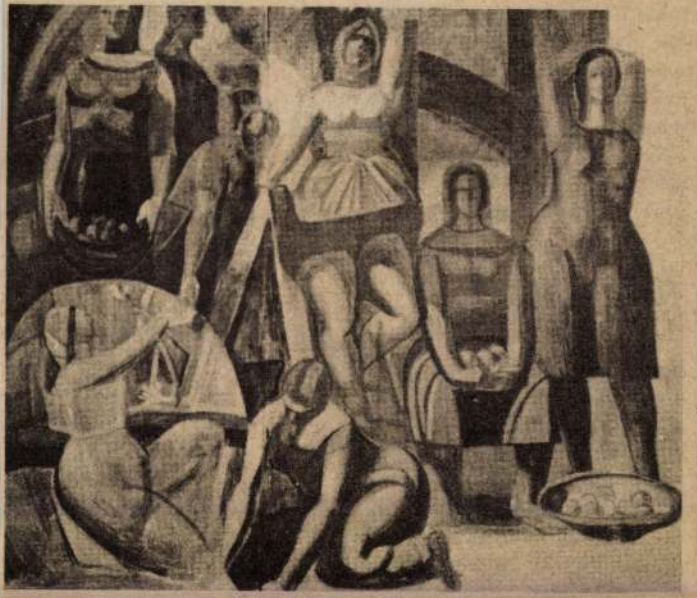

Kohán György festménye (1960)

Jelentősen,
százalékkal
KGST-ország
kapcsolatai. A
gok egymás
mának arány
se országain
kapcsolataina
lizáló tényez
szerepet tölt
tőkés, valami
országokkal bonyolított külkereskedelmi forgalom is.

A gazdasági növekedés eredményei lehetővé tették a szociálpolitikai elképzelések megvalósítását. Az elmúlt évben a KGST-országokban összesen több mint 3 millió lakást építettek fel, nőtt a dolgozók reáljövedelme, emelkedett a kiskereskedelmi áruforgalom, tovább javult a dolgozóknak nyújtott kulturális, oktatási, egészségügyi és egyéb szolgáltatások színvonala.

ben olyan ütemben és módon, ahogyan azt az egyes országok népgazdasági tervei, a külkereskedelmi megállapodások előírták. Ez az együttműködés ma már olyan széles skálán és sok szinten folyik, hogy itt csupán néhány részére kívánok emlékeztetni.

HELYSZÍNI ÉPÍTŐMUNKÁVAL IS

Az elmúlt évben nagy erővel bontakozott ki a Szovjetunió területén az orenburgi

Kohán György

Orosháza a Szántó-Kovács mú-
zeumban megnyílt Kohán György
emlékkiállítása

—: Emlékkiállítások.
Pükör, 1977. május 22 - 43 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 MÁJ 1

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kohán György

1021

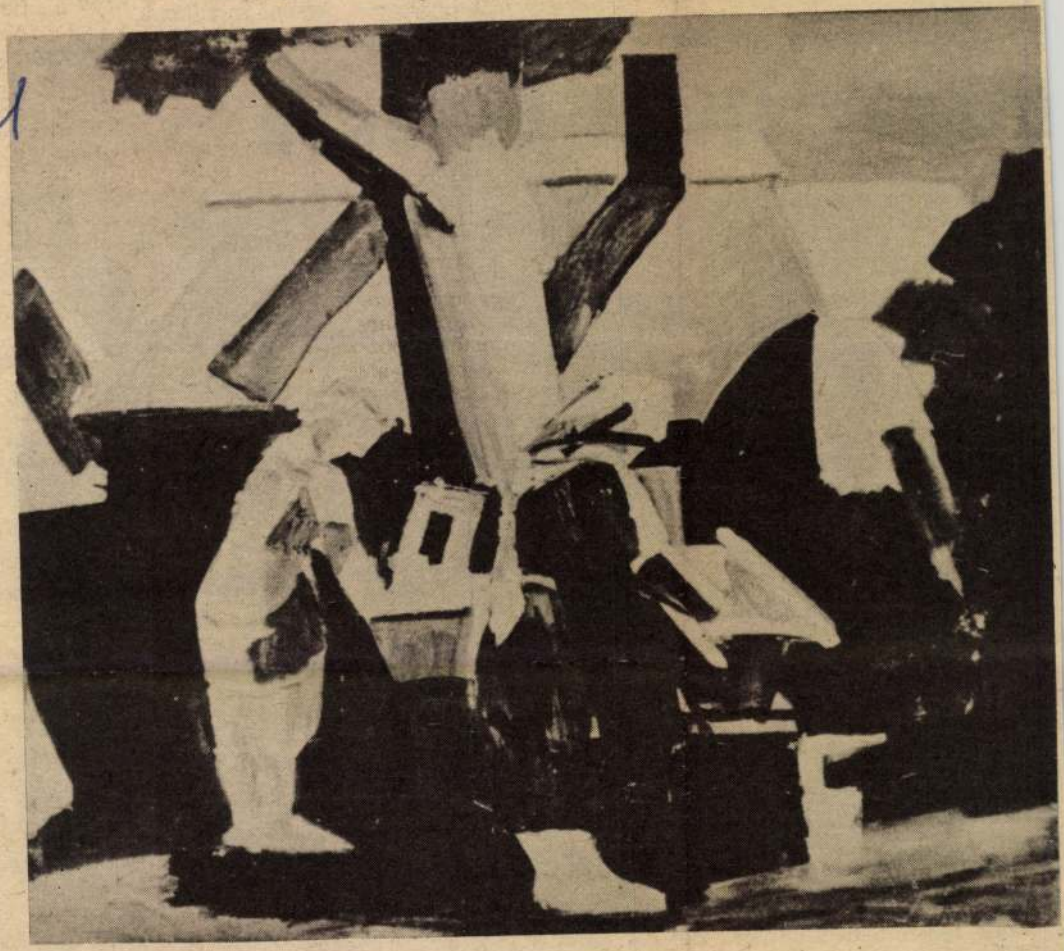

Kohán György: Mosónők (1958)

Forradalom 60. évfordulójára kimagasló munkasikere- kell, hogy a becsületes, adó munkának, a tisztess

Alapkőletétel Bék

Ifjúsági tábor épül Békés határában, Dánfokon. Az Állami Ifjúsági Bizottság, a megyei és a városi tanács összefogásával készülő tábor alapkőletételi ünnepségét tegnap délelőtt rendezték meg Dánfokon. Felvételünkön: Nádor György, az Állami Ifjúsági Bizottság titkára elhelyezi az ifjúsági tábor alapkövét

Fotó: Veress Erzsi

1021

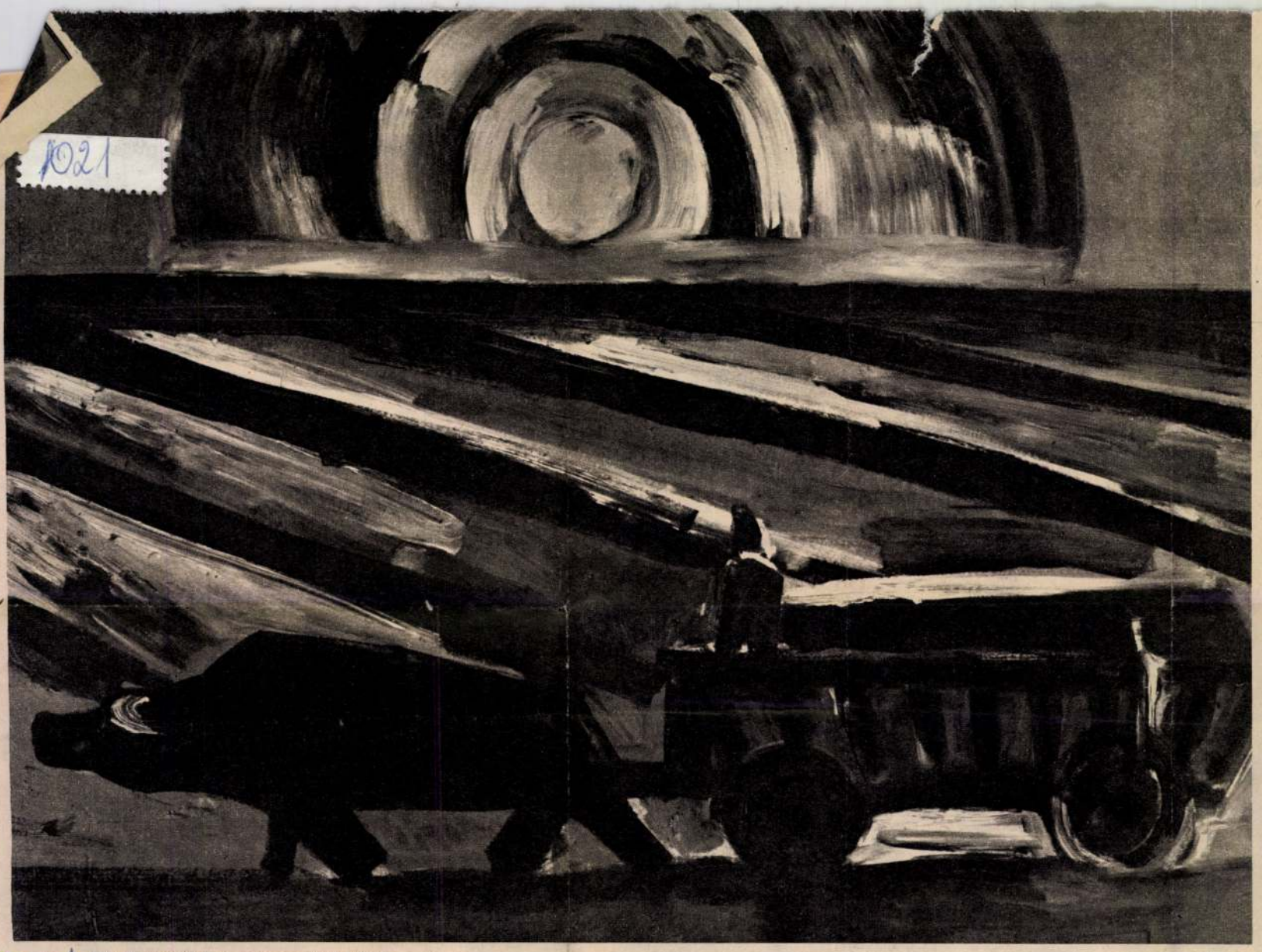

Bivalyosszekér napkoronggal, 1962

Korsóvivő, 1940-es évek közepe

KOHÁN GYÖRGY EMLÉKKIÁLLÍTÁS

a Magyar Nemzeti Galériában

Magasfeszültségű érzésvilág szól hozzánk Kohán György életművéből. A színek és formák értelme és ereje, drámája és lírája a tiszta költészet birodalmába vezeti a látogatót. Hatalmas világ nyílik meg előttünk, a festői monumentalitás arányai elénk vetítik mindennapjaink rejtett tartalmát, rádöbbentenek az élet és a halál, az ünnep és a munka, s a természeti csend hatalmára.

Kohán György életműve a maradandó élmények ünnepélyességével bocsát útra, és hív vissza bennünket kedélyünk és emlékeink legtitkosabb világába. Festészetének tartalma és jelentősége túlnő határainkon: egyetemes vonzású és értékű.

B. SUPKA MAGDOLNA

Ház előtt, 1962—63

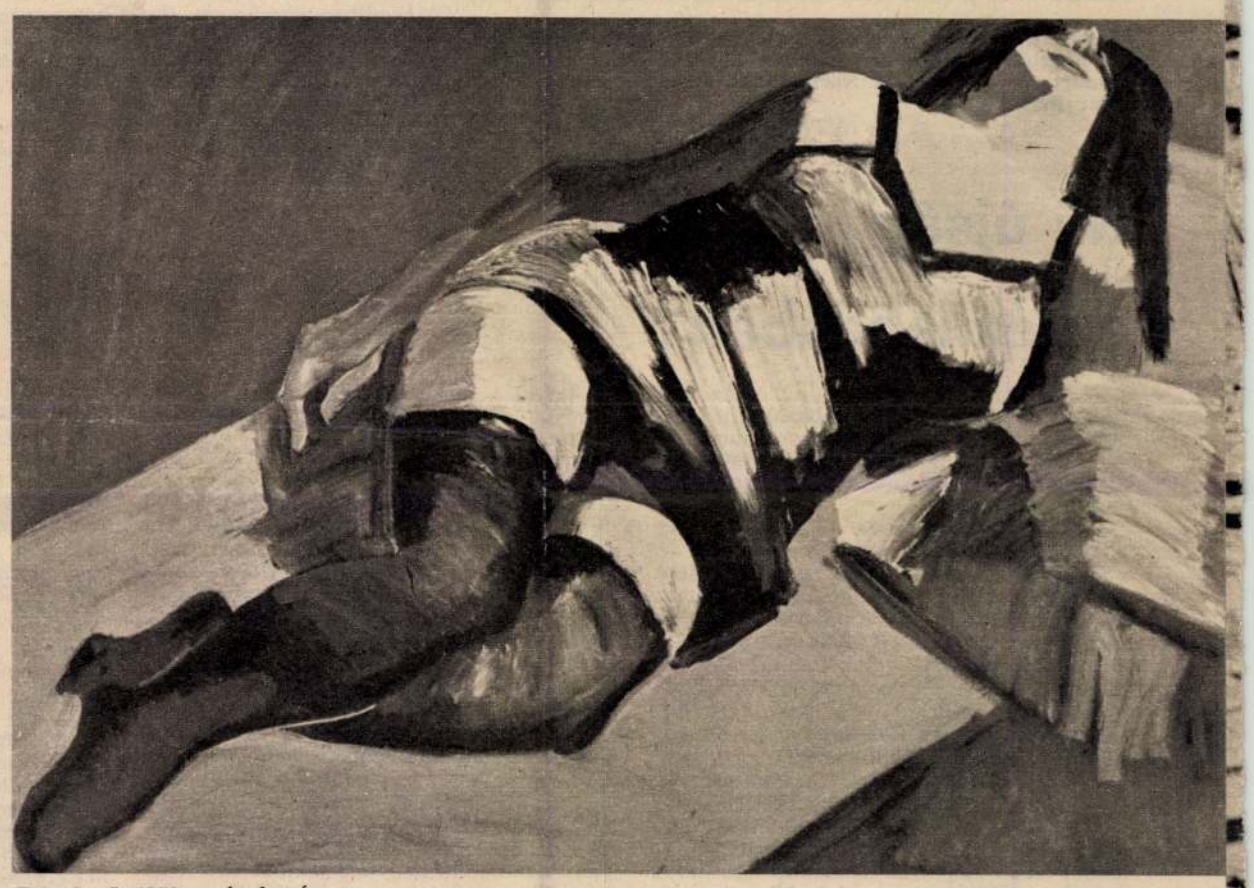

Fekvő nő, 1950-es évek vége

Pávás asszony, 1965

Berényi Zsuzsa felvételei

Lent: Marokszedő, 1940 körül

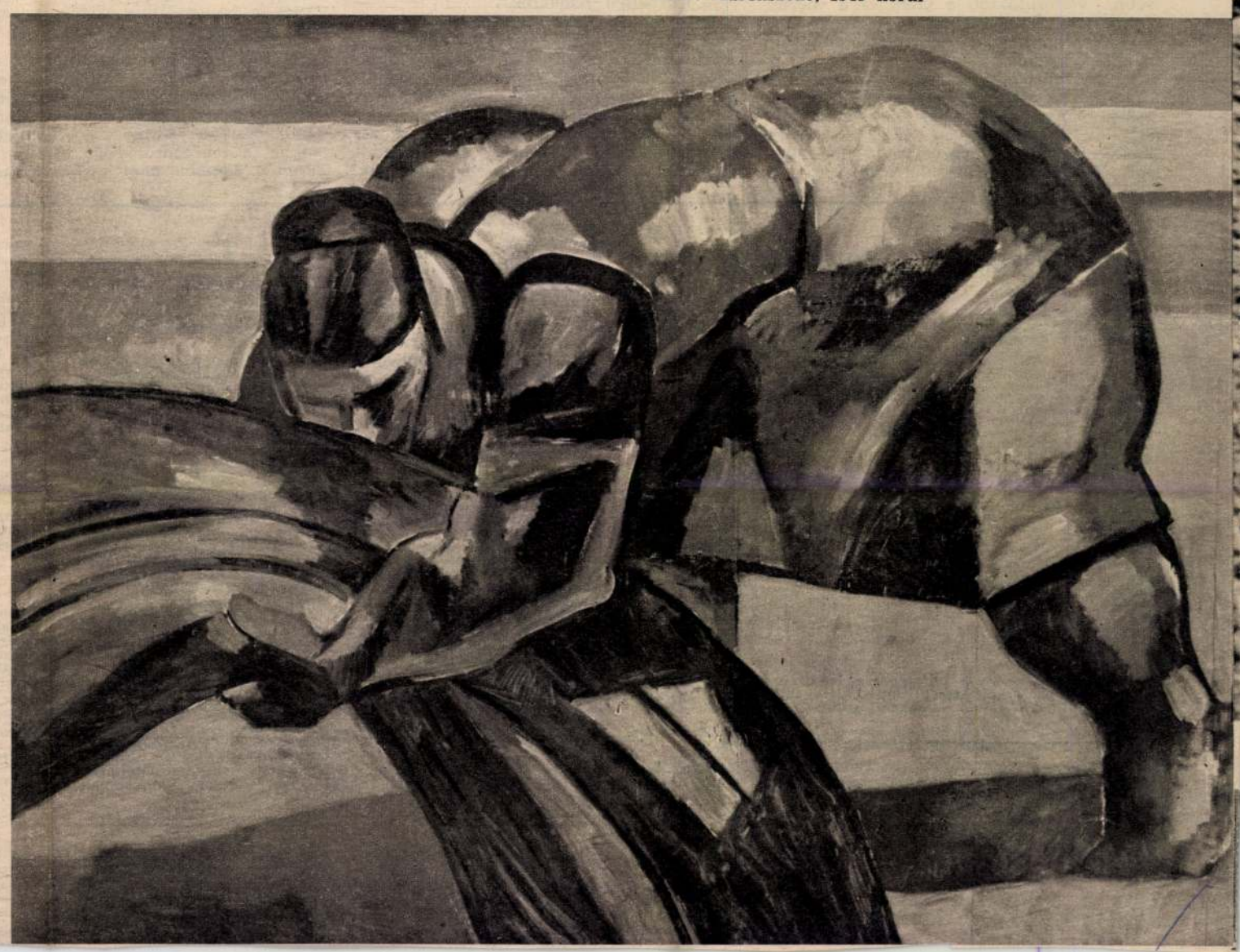

Sport

Síparadicsom a Szabadság-hegyen. A budapestiek kedvelt kirándulóhelyén az idén kedvező hóviszonyok fogadták a sísport szerelmeseit. A Normafa közelében a sílift állandóan üzemben van

MTI — Balassa Ferenc felvétele

A FRADINÁL JÁRTUNK

Az 1899-ben alapított Ferencvárosi Torna Club tizenhat szakosztályában jelenleg 1744 versenyzőt, továbbá mintegy másfél ezer sportiskolást foglalkoztatnak. Az egyesület munkájában sok volt sportoló is részt vesz, mint például a képünkön látható Albert Flórián, a kiváló középcsatár, a labdarúgó szakosztály jelenlegi technikai vezetője. Munkája éppen elég akad, hiszen a szakosztálynak 250 igazolt játékosa van...

MAGYAR HÍREK
1977 JAN 9
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Az FTC 1976-ban bajnokságot nyert labdarúgó csapata őszre kissé megtorpant, s a korábbi bajnok Újpesti Dózsa egypontos előnnyel tért téli pihenőre. A gyengébb szereplésben Nyilasi és Pusztai hosszú sérülése egyaránt közrejátszott, hiszen a reményteljes karmester, és a gyors szélső nagyon hiányzott. A világbajnoki selejtezőkre készülő válogatott új keretében hét fradista kapott helyet, köztük Dalnoki edző (jobbról) utasításait hallgató Martos Győző, a megbízható jobbhátvéd.

A Fradiban mindig sok fiatal bontogatta szárnyait, az Üllői úton azonban most különös gonddal foglalkoznak a fiatalokkal. A huszonhat millió forintos évi költségvetésük egyötödét az utánpótlás nevelésére fordítják. Jellemző adat: 314 felnőtt sportolójuk van, a többiek mind tizennyolc éven aluliak, döntő többségük tíz év körüli. A fiatalokkal kiválóan felkészült edzők foglalkoznak, mint például a képünkön látható Zsibrita János, egykori sokszoros bajnok, a szakosztály vezető edzője, aki éppen a kis birkózókkal iskolázik.

A club jelenlegi legjobb, leghíresebb sportolója Magyar Zoltán (jobbról), a lólengés Fradiban felnőtt olimpiai bajnoka. A tehetséges sportember sikereiből a fáradhatatlanul újító edző, Vígh László (balról) is komoly részt vállalt. Jelenleg egyébként 113 edző dolgozik a zöld-fehéreknél, és közülük — Vígh Lászlóhoz hasonló kiváló szakemberek — harmincnégyen főfoglalkozásban végzik munkájukat.

Mi újság a kézilabdában?

— Reméljük sikerül tervünk és az 1977 tavaszán induló újabb bajnokságot az első osztályban már teremben bonyolítjuk le — válaszolta kérdésünkre Madarász István, a szövetség vezetője, az ismert nemzetközi szakember.

— *Biztosítottnak látja a változás feltételeit?*

— Évekkel ezelőtt még gondolni sem lehetett az átállásra. Azóta azonban sokat javult a helyzet. Az olimpia előtt próbaképpen már teremben rendeztük a bajnoki mérkőzéseket és csak azóta Győrött, Tatabányán, Pécsett és Debrecenben nyílt újabb fedett csarnok. Az élcsapatok közül jelenleg csupán Békéscsabán és Veszprémben nincs megfelelő terem.

— *Milyen előnyökkel jár az átállás?*

— A kézilabda az elmúlt évtizedekben nagyon gyorsan és sokat fejlődött. A korábbi, egyre unalmasabb nagypályás játékból előbb kispályás kézilabda lett, majd terembe költöztek a csapatok. Ma már csak teremben rendezik a nemzetközi mérkőzéseket, az egyes országok elsőosztályú bajnokságait. A teremben lényegesen gyorsabb, változatosabb a játék és a nézők számára is élvezetesebb.

— *Mennyire népszerű ma Magyarországon a kézilabda?*

— A labdarúgás és a természetjárás után a harmadik helyen állunk a népszerűségi ranglistán, hiszen több mint félszázezer játékosunk van. Az erőviszonyok kiegyenlítettek a főváros és a vidék között. Több vidéki városban kifejezetten a kézilabda kedvéért épültek fedett létesítmények, s mi meg is tudjuk tölteni nézőkkel ezek lelátóit.

— *A válogatottak?*

— Török Bódog talán világrekordot ért el azzal, hogy idestova két évtizede, több mint kétszázötven mérkőzésen irányította a női válogatottat. De a férfi csapat élére is minden tekintetben megfelelő szakembert találtunk Faludi Mihály, a volt válogatott kapus személyében. A válogatottak fejlődését, eredményességét bizonyítja, hogy Európából mellettünk csak a Szovjetunió és Románia jutott el mindkét csapatával az olimpiai tornára.

— *Montreal tanulságai?*

— A mezőny magasodott, megjelentek a kétméteres, sőt azon felüli, de technikailag kiválóan képzett óriások. S női vonalon is csak az egyre erőszakosabb játékosok tudnak lépést tartani a fejlődéssel. Ezért nekünk is nagyobb gondot kell fordítanunk a tehetséges, s megfelelő fizikai képességű, adottságú fiatalok kiválasztására és későbbi foglalkoztatására, elsősorban fizikai képességeik fejlesztésére.

— *Közvetlen feladatok?*

— A női és a férfi válogatott a montreali harmadik, illetve hatodik helyezésével már bejutott az 1978-ban Csehszlovákiában, illetve Dániában rendezendő világbajnokság mezőnyébe. Addig tehát nyugodtan folyhat a csapatépítés, a szükségszerű fiatalítás. Az olimpián szerepeltek közül ugyanis többen elköszöntek a válogatott csapattól, már csak klubjaikban játszanak.

A LELÁTÓRÓL JELENTJÜK...

Dr. Élő Árpád, az Egyesült Államokban élő, világhírű matematikus által kidolgozott pontszámítás segítségével újra összeállították a sakkozók világranglistáját. Portisch Lajos az előkelő ötödik helyen áll, Ribli Zoltán és Sax Gyula lényegesen javított helyezésén. A nőknél Ivánka Mária a hatodik, Verőczi Zsuzsa a hetedik. Portisch egyébként Rotterdamban játssza le a dán Larssen elleni világbajnokjelölti negyeddöntőjének tizenkét játszmáját.

A magyar teniszcsapat a franciák ellen aratott, értékes 2:1-es győzelemmel kezdte meg idei szereplését a Király Kupában. Az új győri sportcsarnokban rendezett mérkőzésen a bokasérüléssel bajlódó Taróczy Balázs, a fiatal bajnok csak párosban játszott. A kupát tavaly nagy meglepetésre elnyert magyar csapat egyébként a franciák mellett a svéd és a lengyel teniszezőkkel került egy csoportba.

A Magyar Televízió újra kitüntette az év legjobb ifjúsági sportolóit. A lányoknál Kristyán Zsuzsa, a győriek kétszeres világbajnok tekézője, a fiúknál pedig Dobi Lajos, a junior öttusa világbajnokság csepeli győztese érdemelte ki az első helyet.

A Bp. Spartacus asztalitenisz csapata (Klampár, Jónyer, Molnár) kellemetlen (5:4 arányú) vereséget szenvedett a csehszlovák Sparta együttesétől a Bajnokcsapatok Európa Kupája elődöntőjében. A nőknél a többszörös védő Statisztika bejutott a döntőbe, ahol a svéd Kaisersberg együttesével játszik — valószínűleg Budapesten.

Novák Éva, az 1952-ben olimpiai bajnokságot nyert kiváló úszónő újra hazalátogatott Brüsszelből. Megszokott napi ezer méterét a városligeti Széchenyi fürdőben úszta le.

A nemzetközi kupatornákon még érdekelt MTK-VM labdarúgó-csapata az NSZK-beli Hamburg együttesével játszik a Kupagyőztesek negyeddöntőjében.

Az AIPS (Nemzetközi Sportújságíró Szervezet) ökölvívó szakírói újra összeállították a világranglistát. A magyarok ezúttal (Gedó, Badari, Botos, Nagy József és Pákozdi révén) csak szerény helyezésekhez jutottak, s a nemzetek sorrendjében, amelyet Kuba vezet, a tizenegyedik helyre kerültek. A Papp-tanítványok azonban hamarosan javíthatnak, hiszen május végén Halléban rendezik meg az idei Európabajnokságot.

A gyorskorcsolyázók rendezték az első országos bajnokságot. Dénes Zsuzsa, BSE és Takács András, KÖZÉRT tavalyi sikerét ismételve nyerte az év első bajnoki címeit. A műkorcsolyázóknál a világversenyekről ismert Vajda László (nyolcadszor), Erős Ágnes (harmadszor), és a Regőczy, Sallai jégtáncospár (hatodszor) lett bajnok.

Rövid betegség után 56 éves korában elhúnyt Lőrincz Emil, a Vasas labdarúgócsapatának egykori ismert, lelkes hátvédje, aki később edzőként is sikeresen működött.

Olvasóink figyelmébe!

A MAGYAR HÍREK kéthetenként (évenként 26-szor) jelenik meg. Előfizetési díja — a postaköltségekkel együtt — az egyes országokból a következő:

	egy évre	két évre
Ausztrália	6,— ausztr. doll.	9,— ausztr. doll.
légiszállítással	15,— A $	27,— A $
USA	8,— US $	12,— US $
légiszállítással	14,— US $	24,— US $
Kanada	8,— kan. doll.	12,— kan. doll.
légiszállítással	14,— kan. doll.	24,— kan. doll.
Anglia	3,20 font	4,80 font
Ausztria	150,— schilling	226,— schilling
Belgium	320,— frank	480,— frank
Dánia	50,— korona	75,— korona
Franciaország	37,— frank	55,— frank
Hollandia	23,— gulden	34,— gulden
NSZK	20,— DM	30,— DM
Svájc	22,— frank	32,— frank
Svédország	36,— korona	55,— korona

Minden fel nem sorolt országból az előfizetési díj a 8 dollárnak — légiposta-szállítással 12 dollárnak — megfelelő, a nemzetközi fizetési forgalomban elfogadott valuta.

Minden kedves előfizetőnknek év végén, a MAGYAR HÍREK KINCSES KALENDÁRIUM-át ajándékba küldjük meg.

Az előfizetési díjat kérjük a MAGYAR NEMZETI BANK-hoz (H—1850 Budapest) az MVSZ 232—90171—2236 sz. számlájára átutalni, vagy nemzetközi postautalvánnyal feladni. Az előfizetési díj — a fenti folyószámlára — csekk, illetve bank money—order beküldésével is kiegyenlíthető.

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy az alant felsorolt országokból az előfizetési díjat a legegyszerűbben nemzetközi postautalvánnyal lehet elküldeni: Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Államok, Hollandia, Japán, Nagy-Britannia, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország, Svájc, Svédország.

Az előfizetés megkönnyítése érdekében tájékoztatjuk kedves előfizetőinket, olvasóinkat, hogy helyben is előfizethetnek a MAGYAR HÍREK-re a KULTÚRA Külkereskedelmi Vállalat alábbi partnereinél:

ANGLIA: The Danubia Book Company, B. I. Iványi, 58 Chatsworth Road, London NW2 4DD. — AUSZTRÁLIA: Cosmos Book and Record Shop, 145 Acland St. St. Kilda, Vic. 3182. — Globe Book Co. 694—696 George St. Sydney, N. S. W. — AUSZTRIA: Rudolf Novák GmbH. Köllnerhofgasse 4 A—1011 WIEN I. — BELGIUM: „Du Monde Entier" S. A. Rue du Midi 162. 1000 Bruxelles. — BRAZÍLIA: Livraria D. Landy LTDA. Rue 7 de Abril. 01000. Sao Paulo. — DÁNIA: Hunnia Books and Music, Norrebrogade 182. I. tv. KOBENHAVN. — FINNORSZÁG: Akateeminen Kirjakauppa Keskuskatu 2. SF 00100 Helsinki 10. — FRANCIAORSZÁG: Société Balaton. 12. Rue de la Grande Bateliere, Paris IXe. — HOLLANDIA: Club Qaliton. Prinsenstraat 26., Amsterdam. — IZRAEL: Gondos Sándor, Béth Hakranot, Herzl 16. Haifa — „Hadash" Kölcsönkönyvtár. Nesz Ciona St. 4. Tel-Aviv (Kod No. 63904). — JUGOSZLÁVIA: Forum. Vojvode Misica broj 1. Novi Sad. — KANADA: Délibáb Film and Record Studio. 19. Prince Arthur Street West, Montreal 130. Que. — Pannonia Books, P. O. Box. 1017. Postal Station „B" Toronto. Ont. M5T 2T8. — Hungarian Ikka and Travel Service. 1234 Grandville Street Vancouver B. C. — Europa Agency, 501—38 Avenue S. W. Calgary 6. Alberta. — NORVÉGIA: A/S Narvesens Litteratur Tieneste P. O. Box 6140 Etterstad, Osló. — NSZK: Újvári—Griff, 8000 München 81. Titurelstr. 2. — W. E. Saarbach GmbH. Follerstrasse 2. 5. Köln 1. — Musica Hungarica 8 München 40. Agnesstrasse 45. — OLASZORSZÁG: Licosa, Via Lamermora 45, 50121, Firenze. — SVÁJC: Szerday Sándor, Metropolitan Verlag, Teichweg 16. CH—4142 Münhenstein. — SVÉDORSZÁG: Almqvist and Wiksell Subscription Agency, 26. Gamla Brogatan, S—101 20 Stocholm. — USA: Magyar Áruház, 11802 Buckeye Road. Cleveland, Ohio 44120. — Center of Hungarian Literature 4418 — 16-th Avenue Brooklyn N. Y. 11204. — Hungarian Bookshop. 42. Montroe-Stereet. P. O. Box. 1455. Passaisc, N. J. 07055. — Hungarian Books and Gifts Shop 216 Somerset Street, New Brunswick, N. J. 08901. — Otto's Import Store, 2320, W. Clark Ave-Burbank, Ca. 91506. — Püski—Corvin, 1590 — 2nd Ave, New York, N. Y. 10028. — VENEZUELA: Luis Tarcsay, Calle Iglesia Ed Villoria. Apt. 21—105. C. 24. Caracas.

Magyarországon a MAGYAR HÍREK-et a Magyar Posta terjeszti. Belföldön előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (PKHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Belföldön az éves előfizetési díj 150,— forint.

Kedves Olvasónk, amikor az előfizetési díjat megküldi, arra kérjük, hogy — a pontos címzés érdekében — nevét és címét NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL írja meg. Ha címe megváltozásáról értesít minket, vagy a rosszul leírt címzés helyesbítését kéri, ugyancsak használjon nyomtatott nagybetűket.

A MAGYAR HÍREK szerkesztősége (H—1905 Budapest 62, 292. postafiók) a jövőben is örömmel áll olvasói rendelkezésére, és bármely kérdésben szívesen ad felvilágosítást.

MAGYAR HÍREK

Hungarian News, Nouvelles Hongroises, Ungarische Nachrichten. A Magyarok Világszövetsége lapja. P. O. B. 292. Budapest 62. Főszerkesztő: SZÁNTÓ MIKLÓS. Szerkesztőség: 1905 BUDAPEST, Benczúr u. 15. Telefon: 225-405. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, 1073 BUDAPEST, Lenin krt. 9—11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, PF. 223. Felelős kiadó SIKLÓS NORBERT igazgató.

76.5946 Egyetemi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: SÜMEGHI ZOLTÁN igazgató
Készült az Egyetemi Nyomda fennállásának 400. évében

HU ISSN 0133—090X

INDEX: 26 506

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 2

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Kohán György

1021

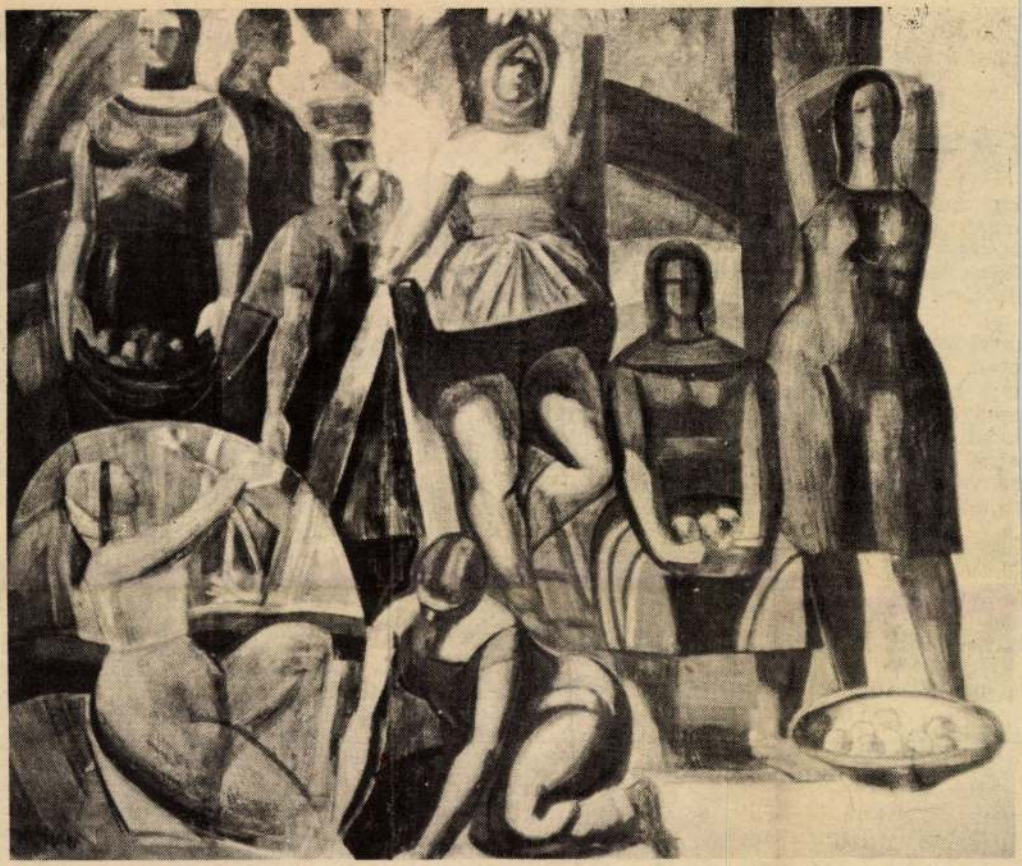

Kohán György: GYÜMÖLCSSZEDŐ ASSZONYOK

RÁTOM, HABU

egy halász-
ırtján. 1971-
n. Így hív-
ászok életét
öltöttem.

jándékozott
átyja fogta.
csit beszélt
ennyi min-
zóval. Egész
olykor ma-
yanyelve —
tem.

yek a ten-

a csillagok
án.
lt, végeiken
egy fél
, hullámok

Egy idő után észrevettem, hogy a tenger nyugtalanabb lett; elhatároztam, hogy visszamegyek. Ahogy megfordultam, nem láttam a parti fényeket. Már-már félni kezdtem. Jobbra tőlem a szilklazátonynak kell lennie, előttem a partnak. Azt gondoltam, tudok tájékozódni, de csalódtam, és tartottam tőle; hogy az éjszakát az óceánon kell eltöltenem. Ekkor a távolban tüzet láttam fellobbanni. Feléje fordultam a tutajjal.

Végtelennek tűnő idő után felbukkantak a parti fények. Megláttam a tüzet is. Habu állt előtte és nekem integetett. Segített partra húzni a csónakot, aztán eloltotta a tüzet.

— Mi történt? —

— Egyedül voltam, Habu.

Mikor aludni mentem, sátram előtt ülve Arundhatiról énekelt, aki csillaggá változott, hogy a falujabeli halászoknak mindig mutathassa a hazatérő utat.

Willi Meinck

Koloszár Gábor fordítása

asztalra ajánljuk

ERŐLEVES GRIZGALUSKÁVA

2 evőkanál olvasztott vaja vagy margarint 1 tojással jó jól elkeverünk, hogy habos l gyen. Majd 2 kávéskanál apró ra vágott perezselymet és grí teszünk hozzá. Kb. fél órán forraljuk. Kávéskanállal k gombóckákat szaggatunk forrásban levő húslevesbe k főzzük.

ALMÁS CSIRKE

A csirkét ollóval egyszer hos szában és keresztben elvágju Majd sóval bedörzsöljük, lisztbe forgatjuk.

1 evőkanál vajban vagy ma garinban a csirkedarabok mindkét oldalán megpirítjul majd fedő alatt kis lángon t vább sütjük. 1 fej vöröshagy mát, 1 gerezd fokhagymát 1 zellert és 2 almát megtisztítun és darabokra vágunk, jól össze keverjük, hogy pépet nyerjünk A pépet a sülthöz tesszük fedő alatt 20 percig pároljul amíg a hús könnyen leválik csontról.

a — középkorúaknak

1021

Kohán György festményei

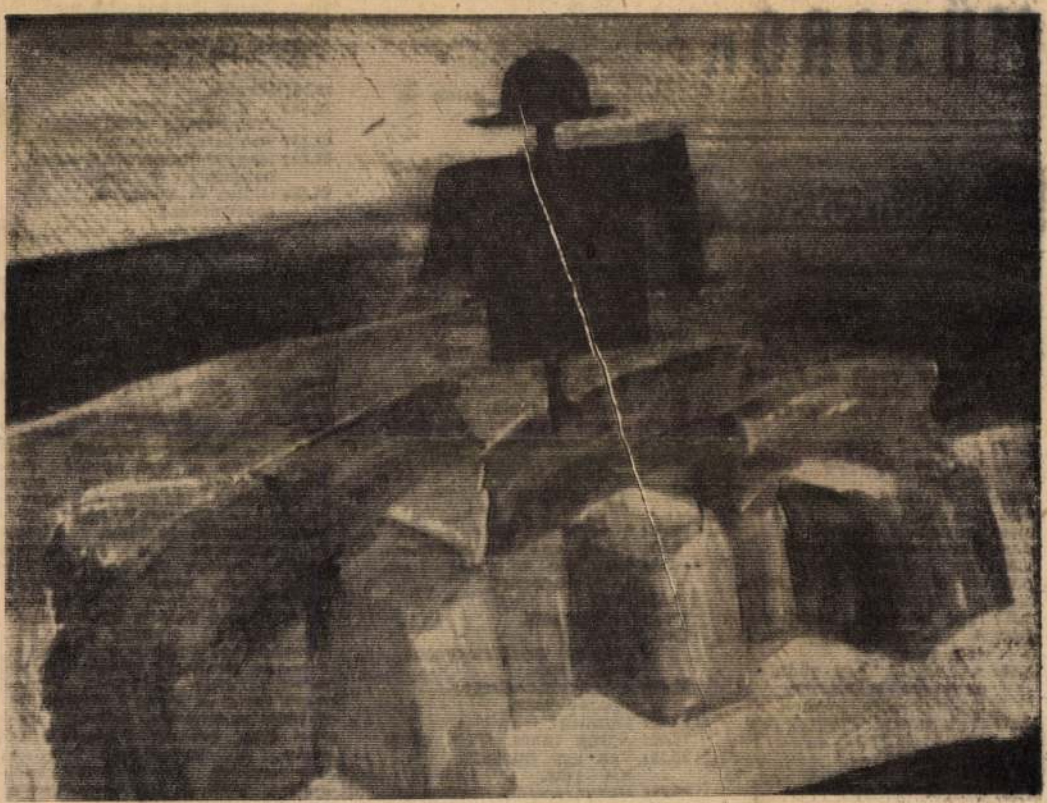

Madárijesztő (1950)

Asszony korsóval (1963)

NÓGRÁD
1977 JAN 30
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
MAGYAR HÍRLAP
SZÁLLÍTÓ

MŰSOROK

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ:

6.10: Kellemes vasárnapot!
7.25: Hétköznapok formálói.
8.10: Öt kontinens hét napja.
8.26: Sándor Judit és Palócz László énekel.
9.04: Álmok, bolondságok, csodák.
9.29: Az MRT gyermekkórusa magyar szerzők korusaiból énekel.
9.45: Szerkesztői üzenetek.
10.03: Mozdulj!
11.14: Vasárnapi koktél.
12.10: Édes anyanyelvünk.
13.00: Egy korty tenger.
13.10: Jó ebédhez szól a nóta.
13.45: Rádiolexikon.
14.15: Igor Ojsztrah hegedüestje.
15.13: A hangverseny-közvetítés folytatása.
15.40: A svájci, olasz rádió énekkara Marenzio-madrigálokat énekel.
15.56: A közgazdasági felmüveltségről.
16.06: Remekirók — remekmüvek.
17.10: Székely Mihály operafelvételeiből.
17.50: Kairói levél.
18.00: A Magyar Rádió népi zenekara játszik.
18.45: Tudósítás a Magyarország—Svédország EK teniszmérkőzésről. Sporthirek. Totó.
18.55: Aretha Franklin és Yves Montand énekel.
19.16: Rádiószínház.
20.21: Az MRT szimfonikus zenekarának hangversenye a brnói fesztiválon. (hangfelv.)
22.20: Haydn: Philemon és Baucis. Egyfelvonásos opera.
23.11: Bach zongoraműveiből.
0.10: Dzsesszfelvételekből.

PETŐFI RÁDIÓ:

7.30: Pesko György orgonál.
8.05: Mit hallunk?
8.33: Miska bá levelesladi
9.00: A BM Dı együttesén játszik.
9.43: Slágermúze
10.33: A Magyar Karinthy-sz
11.37: Embermesé
12.33: Régi magy táncok.
12.58: A három
14.00: Táskarádió.
15.00: En láttam, tetszett?
15.33: Bodza Klári és Dévai Nagy Kamilla népdalokat énekel.
15.50: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő.
16.00: A vasárnap sportja.
16.40: A Budapesti koncert fúvószenekar játszik.
17.00: Otórai tea.
18.00: Mit üzen a rádió?
19.43: Kritikusok fóruma.
19.53: A Rádió Dalszínháza.
21.54: Boldizsár Iván irása.
22.04: Szabó Ferenc: Nótaszó.
22.20: Filmsztárok énekelnek.
22.33: Kellemes pihenést!

TELEVÍZIÓ:

8.54: Tévétorna. (Sz.)
9.00: Angol nyelvtanfolyam.
9.30: Mindenki iskolája: 6. Matematika.
9.55: Hirek
10.00: Történelem.
10.35: Bozó. Francia rajzfilmsorozat. 9—10. rész.
10.45: A nagyhídeghegyi siparadicsom.
11.00: Mozdulj!
12.00: Aprók tánca. VI/4. rész:
13.33: Van egy ötleted? X/4. rész.
13.55: Magyarország—Svédország. EK teniszmérkőzés.
15.25: Rembrandt. (Sz.) V/6. rész.
15.55: Pedagógusok műsora.
16.40: Műsoralnkat ajánljuk.
17.05: A Magyar Televízió szabadegyeteme. (Sz.)
17.55: Fő a feje:
18.25: Reklámműsor.
18.35: A Közönségszolgálat tájékoztatója.
18.40: Esti mese.
18.50: Tévétorna. (Sz.)
19.00: A HÉT...
20.00: Hirek.
20.05: Családi fészek. (Sz.) Magyarul beszélő olasz—francia film. (14 éven felülieknek!)
21.40: Telesport:
23.25: Hirek.

BESZTERCEBÁNYA:

8.45: Hirek
9.00: Gyermekműsor. (SZ.)
[illegible] együttesek hangversenye. (SZ.)
22.10: Giotto di Bondone. (portréfilm.)

MOZIMŰSOR:

Salgótarjáni November 7.: fél 4 és háromnegyed 6-tól: Oz, a csodák csodája. Színes, amerikai film felújítása. Este 8-tól: Kilenc hónap. (18.) Mészáros Márta színes filmdrámája. Matiné: Betyárok. — **Kossuth:** Bizalmi állásban. (14.) Színes USA bűnügyi film. — **Kohász:** Előkelő alvilág. (16.) Színes olasz bűnügyi film. — **Balassagyarmati Madách:** Csak rá kell nézni! (16). Színes, zenés látványos olasz filmvígjáték. Matiné: Az aranyember. — **Karancslapujtő:** Cirkusz. Chaplin 1928-ban készült filmburleszkje. — **Kisterenyei Petőfi.** Péntek 18. Latabár Kálmán három nagy sikerű vidám rövidjátékfilmjének felújítása. — **Nagybátonyi Petőfi:** Kisértet Lublón. Színes magyar film. — **Nagybátonyi Bányász:** Délután: Csizmás kandúr. Színes japán rajzfilm. Este: Bábhéz. Színes, angol film. — **Pásztói Mátra:** Régi idők rockzenéje. Színes amerikai film. Matiné: Karnevál ószaka. — **Szécsényi Rákóczi:** Vérfestvérek. Színes NDK indiánfilm. Matiné: Heggyen-völgyön. — **Rétsági Nőszövetségi:** Nőnek lenni nehéz. Színes szovjet filmvígjáték. Matiné: Hangverseny Bangladesért. — **Jobbágyi:** Fegyverek Prágának. Színes csehszlovák film. Matiné: Kutyahűség.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ:

8.25: Mit üzen a Rádió?
9.10: A hét zenemüve.
9.40: A mezo lide zpíd.
10.05: Iskolaradio.
10.30: Biorithmus.
10.50: Zenekari muzsika.
11.36: A Pickwick klub.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Valaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Verbunkosok, katonadalok.
14.00: Ezeregy delután. (Ism.)
14.30: Koruspódium
14.45: Peter Nero zongorazik.
15.10: Édes anyanyelvünk.
15.15: Az elo népdal.
15.25: Fuvoszene a Német Demokratikus Koztarsaság Radiojának musorabol.
15.44: Forgacs Julia operaáriákat énekel.
16.05: Szocialista brigádok akadémiája.
16.35: Muzeális felvételeinkből.
17.07: Filmzene.
17.17: A lóyes Puskin elbeszélése rádióra alkalmazva.
17.47: Uj lemezeinkből
19.15: A zene nem ismer határokat.
20.00: A Rádiószínház bemutatója.
20.43: Színes népi muzsika.
21.30: Mikrofonc.
22.15: Sporthirek.
22.20: Tiz perc külpolitika.
22.30: Dietrich Fischer-Dieskau Mahler-dalestje az 1976. évi salzburgi ünnepi játékokon.
23.42: [illegible]

Fúmagok,
gyepkeverékek,
zöldségmagvak és
virágmagok nagy
választékban kaphatók a
VETŐMAG
VÁLLALATNÁL,
valamint a kijelölt állami és szövetkezeti boltokban. A nagybani megrendeléseket
MONOR, Ady E. út 61. címre kérjük. Azonnal szállítunk. Tegyük szebbé környezetünket, használjuk ki Vertjeinket és közterelnket!

Apróhirdetések

ÖZDI 50 négyzetméteres, szoba-konyhás komfortos városközponti öröklakásomat elcserélném salgótarjáni kertes házra, megegyezéssel. Ajánlatokat „M 1977." jeligére a kiadóba kérem.

SALGÓTARJÁN, Arany János úton kertszobás összkomfortos öröklakás eladó. Érdeklődni a 29—31 telefonszámon.

ELCSERÉLNÉM Budapest VIII. Nagyfuvaros u. 10. I. em. 17. sz. alatti főbérleti I szoba, konyha, speizes lakásomat Salgótarján belterületén kertes házzal.

MERNÖK férfi albérleti szobát keres Salgótarjánban, egy személy részére. Ajánlatokat a 22-94. telefonszámra kérek.

WARTBURG Tourist Combi fehér eladó. Vermes, 3077. Mátraverebély. Kányas.

SALGÓTARJÁN belterületén ikerház eladó, beköltözhető állapotban. Cím: a kiadóban.

GARANCIÁLIS Trabant Special eladó. Cserébe elvennék „Január" jeligére a salgótarjáni hirdetőbe.

Téli vásá

Kohán György

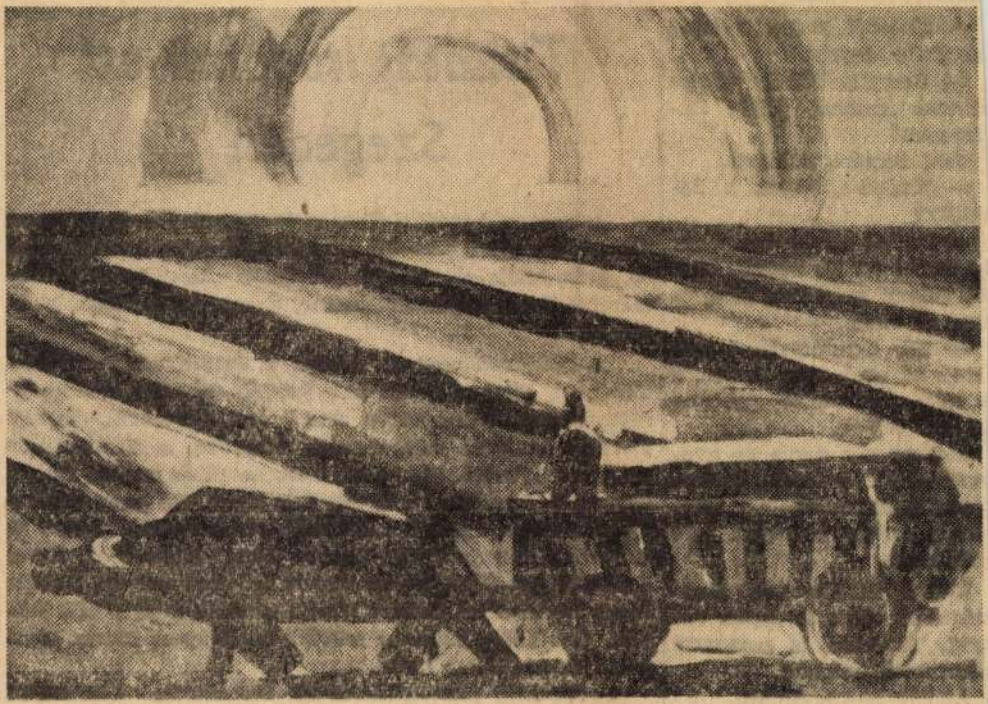

KOHÁN GYÖRGY HAGYATÉKÁBOL

Bivalyos szekér

(1962)

VASÁRNAP,

1977. MÁRCIUS 6.

Amgrád Megyei Hírlap, 1977. márc 6.

sak a rádióhoz!

A rádióból monoton hang ismételte egyre:

— Beregffy Károly vezérezredes azonnal jöjjön Budapestre!

Jani öccsére villogott.

— Tudod-e, ki ez a Beregffy?

— De hát mi történt? Hogy történhetett? Ne ugrass, Jani. Ez valami gramafon lesz, ez nem is rádió.

— Bár ugratnálak. A nyilasok az urak már Pesten, s a nácik az utolsó golyóig védeni fogják.

Máskor oly derűs és nyugodt bátyja a fogát csikorgatva gesztikulált. A nagy darab ember remegett az indulattól.

Tudod, mit jelent ez? Hadszíntérré válik az egész ország. Továbbra is százezrek pusztulnak halomra.

Andris lehangolódott.

— Mit lehetne csinálni? Tehetetlenek vagyunk.

Tiszatáj irodalmi est Szegeden

A Csongrád megyei Tanács és a Szeged megyei Városi Tanács a szegedi Tiszatáj irodalmi folyóirat fennállásának 30. évfordulója alkalmából *jubileumi összejövetelt* rendez március 7-én, hétfőn 12 órakor, a szegedi Sajtóház klubjában.

A Csongrád megyei Tanács, a Szeged megyei Városi Tanács, a Magyar Rádió és a jubiláló Tiszatáj szerkesztősége március 7-én, hétfőn este 7 órai kezdettel ünnepi *Tiszatáj irodalmi estet* rendez Szegeden, a Tisza Szálló hangversenytermében. Az estet szerkeszti és rendezi *Dorogi* Zsigmond, s arról a rádió felvételt készít. Az esten bevezetőt *dr. Vörös* László, a Tiszatáj főszerkesztője mond. A műsorban közreműködik *Gregor* József Liszt-díjas, *Keres* Emil Kossuth-díjas, *Kohut* Magda érdemes művész, *Kovács* János Jászai-díjas, *Lukács* Margit Kossuth-díjas kiváló művész, *Őze* Lajos érdemes művész és *Ronyecz* Mária. Zongorán *Bódán* Péter kísér.

A Tiszatáj fennállásának 30. évfordulója alkalmából rendezendő irodalmi estre a belépés díjtalan. Az est iránt város- és megyeszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

VASÁRNAP,
1977. MÁRCIUS 6.

1021

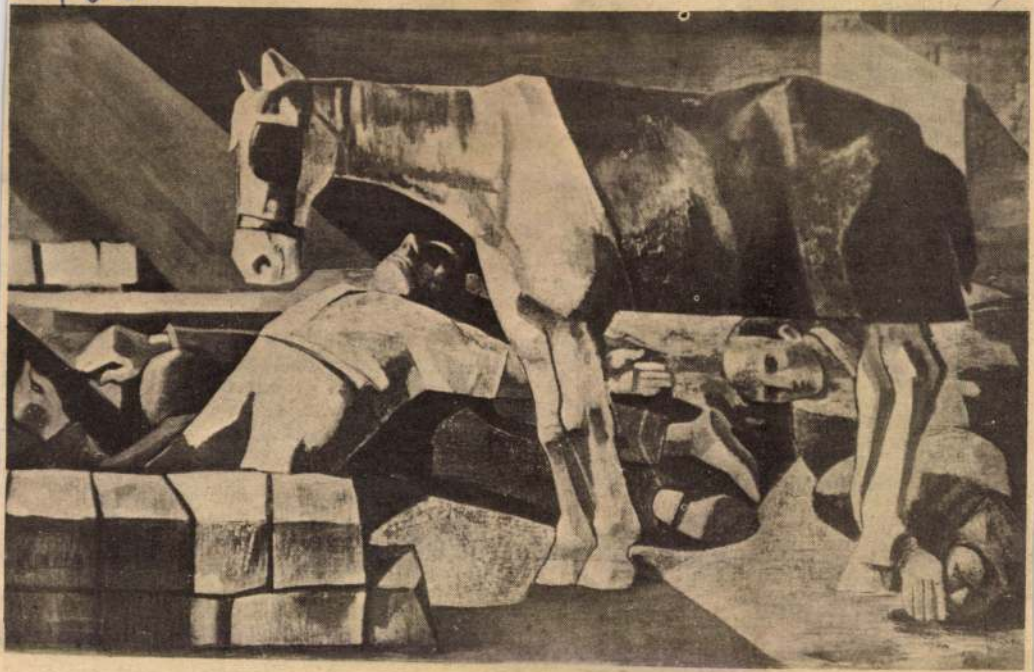

Kohán György: CSEND (1944)

ség is, hogy a szakmunkásképzőben
tanulók ugyanabban az iskolában is
vább tanulhatnak, érettségit szerezh
nek... A sikertelenség megelőzés
célzott annak a mostanában divatos
zépiskolának az igazgatója is, aki a
szólt, hogy ők az egész megye terül
ről vesznek fel gyerekeket, tehát
csupán városiak lesznek majd a ha
tóik.

Ki tudja, mikor, hol kezdődött a j
ség, hogy napjainkban sokak csak
nár, az orvos, a jogász pályáját *ta*
valamire. Valóságunk egyre inkáb
folja ezt a véleményt, mert mega
lehetőséget az előbbre jutáshoz a
munkásnak éppúgy, mint a mu
vagy a közgazdasági területre igyekvő-
nek.

Le kell szállnunk a földre — mondta
távozóban a találkozóról az egyik szü-
lő. Aztán hozzátette: — Lehetőségeink
nem a fellegekben, hanem itt a földön
vannak.

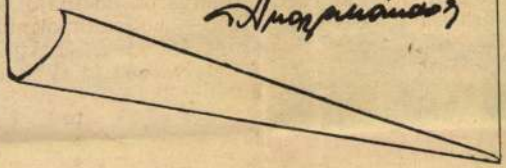

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 JAN 3 0
KELET MAGYARORSZÁG

zált ké
pet tudok itt felrajzolni, hiszen hogy a
megvalósuljon, ahhoz sok orvos kellene, jó
beállt szervezeti rendszer, és végül anyag
erő. De talán induljunk ki a realitásokbó
Körzetemben 3100 ember él, ez hozzávetőle
gesen 800 család. Nagyon sok, s itt bizon
az a módszer, hogy mindenkit követni tud
jak, megvalósíthatatlan. A legjobb az
szisztéma lenne, ha *sokkal kevesebb beteg*
gel lenne dolgom, egy *kis laboratóriumma*
ahol az alapvizsgálatokat el lehet végezni,
marad idő arra, hogy egyféle *háziorvoskén*
látogassam a körzetet. A kórház és rendelő
vagyis a legkorszerűbb tudományos mű
szer, szakember, vizsgálati lehetőség adja
biztonságot. De csak ha nagyon kell, mer

Kohán György, festő

— KOHÁN GYÖRGY, a 11 éve elhunyt Kossuth-díjas festőművész 34 alkotásából rendezett kiállítás nyílt tegnap a gyulai Dürer Teremben. A tárlat augusztus 1-ig tart nyitva.

8

-Hír:

Népszabadság, Bp. 1977. jún. 11.

Kohán György
festőművész

— **Emlékkiállítást** rendeztek a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban Kohán György alkotásaiból. A festőművész hagyatékából 22 olaj- és viasztemperafestmény szerepel a tárlaton.

Emlékkiállitást rendeztek a a festő alkotásaiból a
a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban.

NÉPSZAVA, 1977. augusztus 7.
12. oldal

76-12 fnyv 14 8570

Kalmár György
festőművész

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA 1952

MEGHÍVÓ

MEGHÍVÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

KOHÁN GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁRA

A BUDAVÁRI PALOTA C ÉPÜLETÉBE

A TÁRLATOT 1976. DECEMBER 16-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN 16 ÓRAKOR
SOMOGYI JÓZSEF
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
NYITJA MEG

■ **125. Kohán György (1910-1966): Megvadult ló, 1950 után**
grafit, 102X61 cm / a művész hagyatéka

Kohán György az ún. alföldi festők közé tartozik, aki egész életével szűkebb hazájához, Hódmezővásárhelyhez és környékéhez kötődött. Kortársai közül azonban kevesen érték el a monumentalitásnak azt a fokát, amelyet ő, és amely – lélegzetvételében, formateremtő erejében – inkább rokonítható a mexikói muralistákkal, mint magyarországi pályatársaival. Hatalmas méretű (280X850 cm), krétával papírra rajzolt, 1943–1958 között alkotott háború-ellenes kompozíciójában sűrűsödik talán leginkább a rá jellemző robbanó szenvedély, amely azonban legtöbb olajképét és kisméretű rajzát is áthatja. Az elölnézetben ábrázolt megvadult lónak statikusan szilárd a tömege, csak a félrehajló, üvöltő fej jelzi a tartalmi kapcsolatot a lovat megfékező két alakkal, és voltaképpen ez utóbbiak mozgásában, főleg az elülső kemény kontúrjaival és tömegével érzékeltetett rendkívüli erőfeszítésében realizálódik a rajz címe. A művészi általánosításnak ezen a fokán (és ebben a korszakban) már egyre inkább halványodnak a munkás- és paraszttípus közötti képi különbségek. Kohán rajza sem tekinthető a megszokott értelemben vett parasztábrázolásnak, inkább a szervezett emberi erőfeszítés általánosítása, a természeti erőket megfékezni képes ember ábrázolása.

Avadi Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben
Bp. Kossuth 1976.

■ **126. Kalló Viktor (sz. 1931): Köztársaság téri emlékmű terve, 1958**
bronz, 50 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

Azért reprodukáljuk itt a tervet és nem magát az emlékművet, mert a modell reprodukciója az adott méretben árnyaltabban engedi követni a szobrászati gondolatot, mint a nagy rálátást igénylő, több mint hat és fél méteres szobor kicsinyített képe. (A végleges alkotás egyébként híven követi a modell eszményét.) Különleges az indító téma, s nem kevésbé a megoldás. A tragikus kimenetelű történelmi eseményekre – pl. a Dózsa-felkelésre, a Magyar Tanácsköztársaságra – utaló emlékművek a győztes munkáshatalom pozíciójából pillantanak vissza a közelebbi-távolabbi előzményekre, a győzni akaró hőst személyesítve meg. Az 1956-os ellenforradalom tragédiája, a Köztársaság téri mészárlás iszonyata azonban frissen átélt történelmi pillanat, amikor az emlékmű pályázatának a kiírására sor kerül. Nincs „történelmi távlat", csak a kataklizmát felmérő, okait kutató és megoldást kereső jelen. A Köztársaság térre a mártír szobra kerül, az elárult, lemészárolt munkáshős lerogyó súlyos teste, a kortárs szobrász szemén és keze nyomán formálódott mementó. A szobrászat történetében ritka pillanat, hogy időben ennyire közel kerüljön egymáshoz a történelmi mozzanat és emlékmű-általánosítása. És ritka az olyan megoldás, amely egyetlen alakba sűríti a halálra sebzett és a győzni tudó munkást, a bukásában is óriási, a konszolidált hatalom pozíciójából megformált erőt.

Kohán György

Magyar Nemzet 1979. jul. 3.

Kohán-múzeumot avatnak július 6-án, pénteken Gyulán, a Béke sugárút 35-ös számú épületben. A Kohán György hagyatékát bemutató állandó gyűjtemény megnyitásán dr. Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes mond beszédet.

A színházak mai műsora

Fővárosi Operettszínház: Florentin kalap (7). — **Zichy-kastély:** a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje (Nyári zenekari estek A/3. (8). — **Budai Parkszínpad:** Karib karnevál (8) (esőnap 8-án). — Budavári Vigasságok (Hilton—Dominikánus udvar): Dittersdorf vígopera (8) (esőnap 4-én). — **Szentendrei Teátrum:** Templom-téri Játékok (nyílv. főpróba) (du. 5).

Rövid tartalom és szereplőlista a Pesti Műsorban.

MN. 1979. jul. 3.

1021

(Kollár György tusrajza)

ta.

A minisztériumban összehívott magas szintű értekezleten, amelyen részt vett Németh Károly, a politikai bizottság tagja, a KB titkára, Havasi Ferenc miniszterelnök helyettes, Deák Lívia, a VII. kerületi pártbizottság első titkára, Tóth István, a KSZDSZ főtitkára, valamint a tárcához tartozó vállalatok vezetői és párttitkárai — köztük Kovács István vezérigazgató és Garadnai András pb-titkár — Földvári László miniszter helyettes búcsúztatta meleg szavakkal a nyugdíjba vonuló minisztert, és köszöntötte Pullai Árpádot.

★

Pullai Árpád 1925-ben született Kecskeméten. Paraszti családból származik, szakképzettsége olajbányász. 1944. óta vesz részt a munkásmozgalomban. A

felsz
DIS
194
sá
zo
lá
r
l

tól
zottság oszt
A párt IX. kongres
1966. decemberében választották a KB titkárává. 1971 óta országgyűlési képviselő. A Magyar Szabadság Érdemrend, a Munka Érdemrend, a Felszabadulási Jubileumi Emlékérem és több más kitüntetés tulajdonosa.

MAGYAR HAJÓZÁS
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 087-748, 340-720
1976 NOV

tok harckészségét, s
ket a megbeszélt hel
árbóc

perc g
unk neki
umot An
á. Egy ön
otorkerékpá
y elviszi.
nehetett. A

A panamai lobogó a tengerek szégyene

Nemzetközi szeminárium a tengerészek életkörülményeiről

Fodor László, a tengerhajózás szakszervezeti titkára részt vett Moszkvában azon a nemzetközi szemináriumon, amelynek témáját „A szakszervezetek szerepe a tengerészek fedélzeti és parti kulturális és közszolgáltatásának szervezésében" címen jelölték meg. A zömében Európából érkezett delegációk célja az volt, hogy egy memorandumot és egy határozatot fogalmazzanak meg, amelyet a Munka Nemzetközi Szervezete genfi közgyűlése elé terjesztenek.

A nemzetközi szemináriumon a küldöttségek vezetői felszólaltak, s ezzel akarva-akaratlanul mély bepillantást engedtek országaik tengerészeinek helyzetébe. E felszólalások alapján, a jegyzőkönyvekből emelünk ki néhány igen érdekes példát.

Általában megállapítható volt, hogy amíg a szocialista országok közlekedési és tengerész szakszervezeteinek eredményei, célkitűzései kisebb eltérésekkel azonosak, addig a kapitalista körülmények között dolgozó szakszervezetekre a különbözőség a jellemző. Nemcsak célkitűzéseik és munkamódszereik, de

véleményük az osztályharcról és annak szükségességéről rendkívül ellentmondásos és igen széles skálán mozog.

Míg a szocialista társadalom törvényekben biztosítja a jóléti és kulturális törekvéseket, ahol a tengerészek helyzete kétségbeejtő. Ha szót emelnek, fekete listára kerülnek, s elbocsátják őket, ugyanakkor egyetlen más görög hajótulajdonos sem alkalmazza már. Tévé, rádió, könyvtár, külön kabin, sporteszköz, minimális higiéniai követelmény — ismeretlen a számukra. Nem egy teherhajón nyolc tengerész lakik egy kabinban. A hajókat túlterhelik, nem veszik figyelembe a nemzetközi előírásokat. Az alapvető munkavédelmet sem biztosítják.

A görög hajók első helyen állnak a hajókatasztrófák szomorú statisztikájában.

Mert nincs kötelező orvosi vizsgálat, a tengerészek 35 százaléka súlyos szívbeteg, és az embertelen állapotok miatt gyakori az öngyilkosság. A szakmai és általános képzettség rendkívül alacsony, a továbbtanulásra nincs mód. A hajók többségének műszaki állapota hihetetlenül rossz.

A svéd és NSZK delegáció másodlagosnak tekintve a szociális, kulturális ellátottságot, azt javasolta, hogy a bérezésre kell koncentrálni. A német állapotot jellemezve, az NSZK delegációja arról számolt be, hogy csak a tiszteknek van joga. Az egyszerű tengerész támogatás nélkül áll. A megkülönböztetés kirívó, emberi és szociális vonatkozásában is.

A fejlődő országok közül a ghanai küldött a mértéktelen túlórázás és a hosszú

Katon

A katonaköteles h
talok közül legtöbben
gyar Néphadsereg h
alakulatához vonulnak
éves katonaidejük let
A Petőfi Sándor lakt
számos folyami hajós
gerészfiatal teljesít s
tot.

Hogyan telnek napja
lyen körülmények kö
nek? — Erre kerestük
laszt látogatásunk sorá

A laktanya összkor
épületeit tágas parkok,
utak választják el egy
Úszómedence és zöld
focipálya, modern köny
hangulatosan bere
klubszobák árulkodna
hogy a szolgálati kötel
geken túl minden leh
megadnak itt a kator
lok testi és szellemi é
re. Mert a katonaidő ol
szúnak tetsző két eszt
csak úgy lehet igazán
nos, ha a hazafias nev
a honvédelmi célok me
sítása mellett a fiatalok
mailag sem érzik elfe
kiesett időnek a szolgál
személyiségfejlődésükhö
sokrétű segítséget kapna

A hadihajósoknál
adott. *Vass József* őrme
Tengerhajózási Üze
gatóság gépápolója —
táros — az „öregkatona
vében tanúsíthatja ezt:

Egy p

5

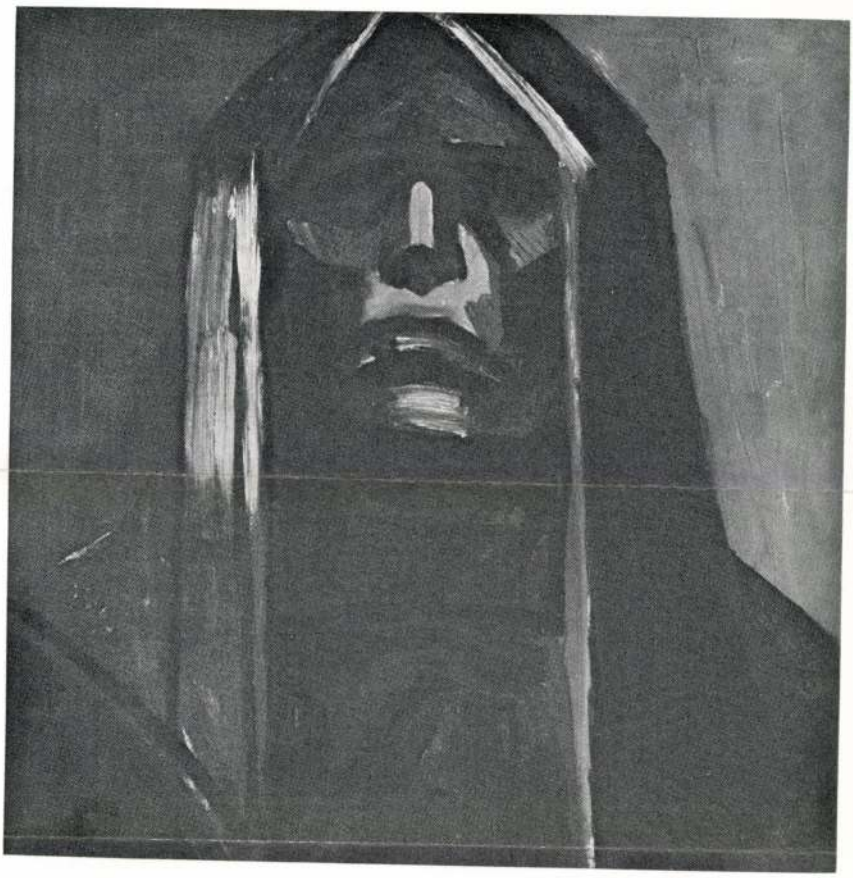

Kohán György: Parasztasszony, Napkorong kazallal, Hazatelé, Sirató I. Műmelléklet: 5-6.

JELENKOR, PÉCS 1977. Április 4/XX.

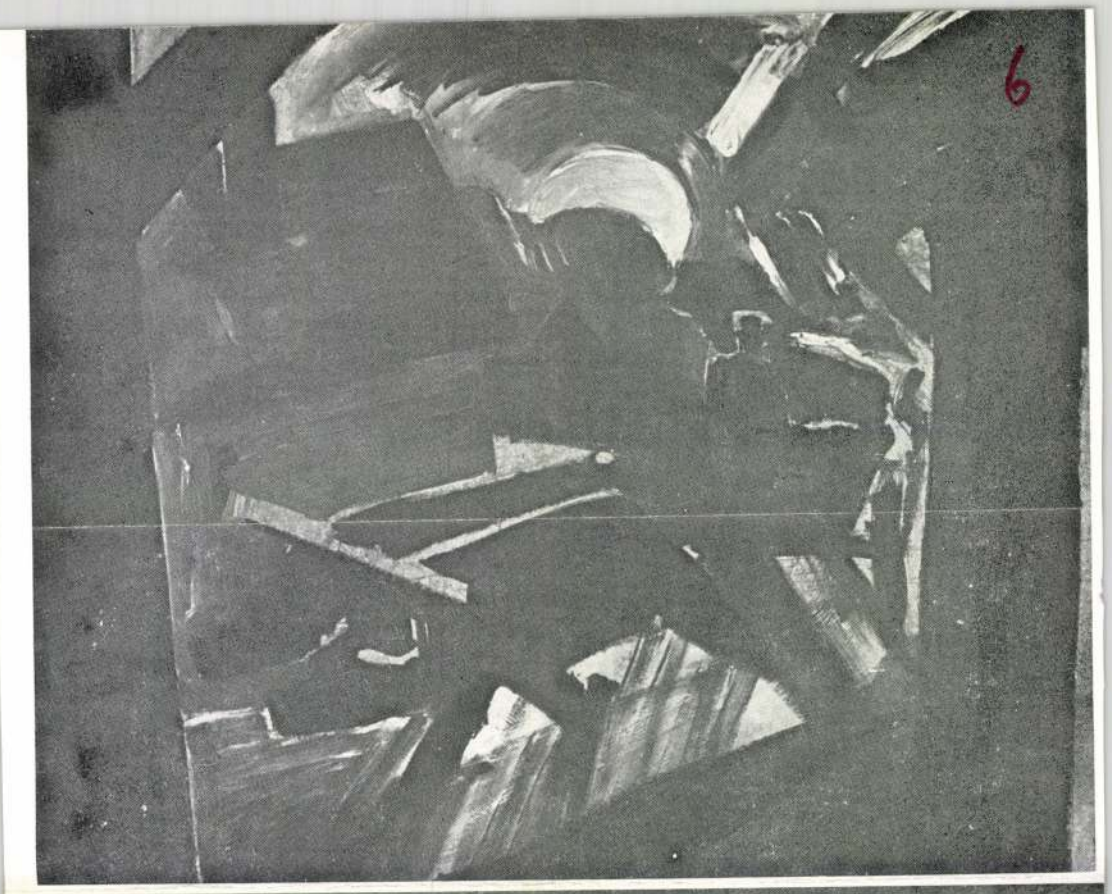
6

KOHÁN GYÖRGY

„FEKETE SZIVÁRVÁNY"

Kohán György kiállításának megnyitója 1959-ben, a Műcsarnok Kamaratermében.

Évekkel ezelőtt egyik kiváló költőnkkel vitába kevereded-tünk néhányan. A festészetről vitatkoztunk, végül is érveinkre hosszú levélben válaszolt, *Fekete szivárvány* címet adván írásának. Most, amikor – magamnak tett régi ígéretemhez híven – Kohán György új képeihez írom a bevezetőt, emlékezetembe idéződött ez a levélcím. Tömörebb, méltóbb szavakat nem tudnék találni küzdelmes művészéletére s alkotásaira. Amit Kohán György alkotott, az is fekete szivárvány.

Sötét látomásvilága ugyanis nem életellenes, vastag, fekete vonalain s egymásra toluló hatalmas formáin áttűz mélységes emberszeretete, aggodalma az emberi nem sorsán. Komorságának éppen az az oka, hogy az élet szépségeit keresi, de a háború emléke és felrémlő sejtése összeszorítja szívét, mint mindannyiunkét. A világégés apokaliptikus látomása és az emlékezés sorvasztja hatalmas szénrajzában *A háború emléke* című magyar *Guernicá*-ban. Kétségtelen, hogy szerkesztésmódján nyomott hagyott a húszas, harmincas évek fotomontázsainak széttördelt tere. Ennek az emlékezésnek képzőművészeti átköltése adott lehetőséget számára, hogy tucatnyi élményt sűrítsen egy felületbe. A nagy mű ellenpontjait az acélsisakok könyör-

Lóyló Gyula: Művészetről, művészekről
Bp. 1978. Magvető

telen mértani tömbjeinek ütemesen elosztott tömegei adják. Ezek közé ékelődik riasztó emlékeinek sora: a döglött ló, az ideges zongoraszó, a női torzó, a koporsóra omló, a hétfájdalmas arcú, a beszakadt padló, a gyertyafényben világoló megszomorodottak tekintete. Bach sorsszerű ütemekben kibontakozó fenséges muzsikáját idézi fel ez a hatalmas mű. Ott lenne helye valamelyik nagy középületünk falán.

Ehhez képest szinte csak tanulmánynak hatnak különálló rajzai. Pedig valójában ezeken figyelhetjük meg Kohán György formaalkotó kifejezésmódját, vonalainak természetét. A vastag körvonal csak mintegy gátat vet a belülről hatalmassá duzzadó formáknak. A fényekkel bontott belső részletformák alatt tömbszerű test feszül. Fényteken és fényes, koromló és mocsoktalan felületek szövődnek egymásba, s példázzák az önmaga fölé emelkedni akaró embert.

Olajképeinek szemléletekor a rajzok küzdelmes világából aranylóan simogató napfénybe lépünk. Olyanok ezek, mint amikor egy komoly, meggyötört ember vigasztalást keres a hétköznapok látványában, s felmelegszik a környezet sziporkázó szépségeiben. Így fér meg egy alkotóban ez a két világ. Valójában nem kettő ez, hanem egy: a meghitt szépség csendje s a beleágyazott, riadt ember itt békül meg az élet szépségében. Önkéntelenül a beethoveni világ jut eszünkbe. Jól tudjuk, hogy a Mester egy időben dolgozott éppen ellentétes hangulatú műveken, mintha az egyik derűje még mélyítené a másik fájdalmát, vagy a szomorúság vigaszra lelne a természet tündéri tüneményeiben. Így szép és igaz a kettő együtt.

Rajzainak sommázó erejét az olajképeken a paletta színeinek, fényeinek szerelme bontja meg. Széles ecsetvonásaiban a látvány teljes gazdagsága és öröme villózik.

Megindító erejű munkáinak láttán boldogan fedezzük fel Kohán Györgyben, a festőben a mély érzésű, igaz embert.

A VALÓSÁG MŰFORDÍTÓI

Szobotka Imre és Megyeri Barna emlékkiállítása, 1971. augusztus 28-án, a Nemzeti Galériában.

A XX. század európai arculatú magyar művészetének két nagy értéke Szobotka Imre és Megyeri Barna. Egy nemzedéknyi idő választotta el őket egymástól, de becsülték, szerették egymás műveit. Most, emlékkiállításukon újra találkoznak, mint az életben annyiszor.

Egy festő és egy szobrász! Felidézésükhöz a *Párhuzamos életrajzok* feledhetetlen kétszólamúsága lehetne példa, vagy Leonardo okos szaván vitázhatnának, hogy vajon a festészet, vagy a szobrászat kényszeríti-e mesterét arra, hogy „jobban átváltozzék a természet lelkévé, és tolmács legyen a természet és a művészet között". *(Trattato, 276.)*

Valóban, a két halott barát kiállításának megnyitására készülődvén, fel is merült egy vita képzete, amelyben két holt mesterünk magyarázná Leonardónak, hogy a *Trattato* gondolatrendszere óta mennyit változott a művészet. Az ilyen, képzelt másvilági beszélgetés tele lett volna izgalmas felvillanásokkal. Kiderült volna például, hogy Leonardo nagyon is pontosan értené, hogy mi rejlik a két mesterünk életében olyan nagy erővel jelentkező kubizmusban. Mind Szobotka Imre, mind Megyeri Barna nagy együttérzéssel hallgatná, amit mindannyiunk útnakindítója a *Trattato 280.* fejezetében írt meg: „Amint a vízbe do-

Kohán György festőművész
1021

NÉPSZAVA

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Kohán György emlékezete Szentesen

Lassan tíz éve már, hogy 1966 decemberében örökre eltávozott körünkből Kohán György, de művészi hagyatéka, mint valami kimeríthetetlen kincsesbánya, a mai napig is ontja még a remekműveket. Minden egyes emlékkiállítása új és új oldalát tárja fel alkotózsenijének, ami életének mostoha körülményeit ismerve, egymagában bizonyság tehetségének nagysága mellett.

A *Koszta József Múzeum* szűkre szabott válogatása elsősorban a lírikus bemutatását célozza, a kiállított 14 kompozíció azonban az életmű egész karakteréről hírt ad. A magyarázat Kohán művészetének sajátos *egységében* rejlik. Az a típusú festő volt ugyanis, akinél a kifejezésmód mikéntje jószerivel alig függött össze a téma jellegével: mind bensőséges érzelmeit, mind drámai súlyú mondanivalóit egyformán heroikus igénnyel, monumentális gondolkodásra vallói festői erővel adta elő. Belső kényszer, természetes adottság volt számára ez a nagylélegzetű hangvétel. Ha megszólalt, csak így, ezen a hullámhosszon tudott beszélni, lett légyen bármi is képeinek tárgya, s bármekkora is a rendelkezésre álló felület.

A másik vonás, ami képeit összeköti, művészete tartalmának népi beállítottsága. Akár a drámai konstrukció, akár a lírai színvilág került előtérbe kompozícióin, minden gesztusa a magyar népi élmény magva köré sűrűsödött. Képeinek falusi motívumai nemcsak a parasztság életformáját, erkölcsi habitusát és világképét tükrözik szuggesztív erővel, de azonosulását, együttérzését is ezzel a világgal: az ábrázolás mellett mindenkor ítélkezett is, sosem titkolva sorsosai iránti elfogultságát, szeretetét. Egyet kell érteni Pogány Ö. Gáborral: *„legigazibb magyar festőkhöz hasonlóan társadalmi kötelezettséget teljesített képei létrehozásával, pályája közügynek minősül éppen a művében feszülő nehéz érzések, magvas észrevételek miatt".*

Kohán festészetét különösen vonzóvá teszi az a tény, hogy koncepcióját hangvételének már jelzett monumentalitásán belül is igen sokrétűen és változatosan tudta kifejezni és elfogadtatni. Négy évtizedes pályája során a stilizáló-sűrítő képi gondolkodás úgyszólván minden lehetőségét kitapogatta és összegezte. Innen, hogy egyszerre tudott népi és urbánus, nemzeti és egyetemes lenni; piktúrájában a Viharsarok forradalmas ereje és az európai kultúra teljes ismeretanyaga ad egymásnak találkozót.

Sokhúrúsága még ebből a kis kollekcióból is maradéktalanul kitetszik. Az alföldi festészet drámai hagyományai leginkább tájképein és csendéletein élnek tovább *(Virágcsokor, Színek tájban, Fák között)*, míg emberábrázolásaiban az intellektuális irányzatok eszközeivel dolgozik. Elemző hajlama leginkább a portré műfajában érvényesül: a lényeg kiemelését többnyire felnagyítás, érzelmi nyomatékosítás révén éri el *(Asszony zöld kendővel)*. Szimbólumteremtő készségét a *Hegedű* című kompozíció tükrözi a legpregnánsabban: ahogyan a tok belsejének vörösébe ágyazza a hangszer testének költői finomságait, az felér egy Ady-vers hangulatteremtő erejével. Még szerkesztett, konstruktivista munkái sem képeznek idegen testet az életmű közegében: bennük a magyar népművészet dekorativitását kísérli meg Kohán beépíteni a monumentalizmus formarendszerébe.

Kohán vidéki emlékkiállításainak nagy közönségsikere indokolttá teszi a kiváló mester újabb fővárosi bemutatójának megszervezését; szép feladata lenne ez a Nemzeti Galériának, amely már az 1965-ös életműkiállítás megrendezésével is megmutatta: ismeri és tudja a Kohán-i művészet értékét és helyét nemzeti kultúránkban.

Tasnádi Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
1974 MAJ 10
Népszava

NÉPSZAVA

t a Minisztertanács

enötmilliár
pest fejlesztésére

— több mint 500 ezer emberről van szó — vonzáskörzetre is gondolniuk kell.

A tanács évről évre nagyobb összegekkel gazdálkodhat, az idén *15 milliárd forintot fordíthat fejlesztésre.* Az állam a legsürgősebb gondok megoldására, az eredetileg tervezetten felül is milliárdokat juttatott s az idén is több „soronkívüli" beruházásra adott pénzt.

a lakásépítés

pontok nemcsak több lakást, hanem magasabb szintű egészségügyi, szociális, kereskedelmi ellátást, a jogos igényeket kielégítő szolgáltatóhálózatot és kulturális lehetőséget is jelentenek.

Meg kell gyorsítani a lakóházak felújítását, hiszen sok az öreg, elhanyagolt épület, amelyeknek rendbehozása százezreket érintő kérdés. Az elmúlt évi mérlegből kiderül, néhány területen nem használták fel a rendelkezésre álló összegeket. Általában a takarékossággal egyet lehet érteni, *de a sokoldalú elemzéssel, nagy gondossággal összeállított költségvetés minden forintját a fejlesztésre kell fordítani, hiszen a megmaradt összegek, a kapacitásokkal való ésszerűtlen gazdálkodás egyes területeken a lemaradás növelését jelenti.* Pedig a tanácsi beruházások mindenütt az előrelépést szolgálják.

rók, kórházak

kórház és a Gyáli úti pavilonok kivitelezése s „tervezőasztalan" a délpesti kórház is. Kilenc új szakosított körzeti orvosi rendelőt nyitnak, hozzálátnak a VIII. kerületben, az Auróra utcában és a XIII. kerületben, a Szegedi úton egy-egy rendelőintézet kivitelezéséhez. Az öregekről való gondoskodást jelzi: a *XVII. kerületi 450 férőhelyes új szociális otthon,* Csepelen pedig ötvennel bővül az intézeti férőhelyek száma. A kereskedelmi és vendéglátó-hálózat minden eddiginél gyorsabban, több tízezer négyzetméterrel bővül, s az állam tízmilliókkal támogatja a szolgáltató vállalatokat, mindenekelőtt új fiókok nyitására, a vállalási határidők rövidítésére ösztönözve. Demográfiai intézkedéseink valóra váltása során az egyik legfontosabb tennivaló az óvodai férőhelyek számának növelése. Budapest tervében az szerepel: *öt év alatt 13 780-nal bővítik az óvodák „kapacitását". Az idén 3300 új férőhely készül el, s ez azt jelenti, hogy az ötéves program csaknem teljes egészében négy év alatt valóra válik. Százhét új iskolai tantermet adnak át 1974-ben s több nevelőotthon építésének megkezdésére is sor kerül.*

Gyorsabban, többet közművesítenek

Minden építés és fejlesztés alapját a közművesítés jelenti. A város centrumában a hálózat elöregedett, alkalmatlan az egyre növekvő igények kielégítésére, a peremkerületekben pedig az alapközművesítés a cél. A nyárra nagymértékben enyhülnek a vízgondok, néhány éven belül pedig teljesen megszűnnek. Nagy erőkkel dolgoznak a földgázprogram valóra váltásán, amellyel a város centrumában végleg nyugdíjazzák a levegőt szennyező szilárd tüzelést. *Összesen 76 kilométer új gázvezeték épül, 15 ezer lakásba vezetik be a gázt, 14 ezerben pedig lehetővé teszik, hogy áttérjenek a gázfűtésre, további 11 ezerben távhőellátás lesz.* Mindezek csak részét jelentik annak a több kötetes programnak a valóra válásából, amely az ország fővárosának — s ez valamennyiünk közös ügye — idei gazdagodását jelenti.

K. L.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 29

Csongrádmegyei Hirlap

Kohán György

KOHÁN GYÖRGY emlékkiállítás nyílik a gyulai Dürer-teremben. Ez alkalommal az Alföld 38 csendéletét láthatja a közönség.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 887-548, 340-726
1977 FEB 6

DOLGOZÓK LAPJA

Kohán György
1021

DOLGOZÓ

KOHÁN GYÖRGY FESTMÉNYEI

Gyümölcsszedő asszonyok (1960)

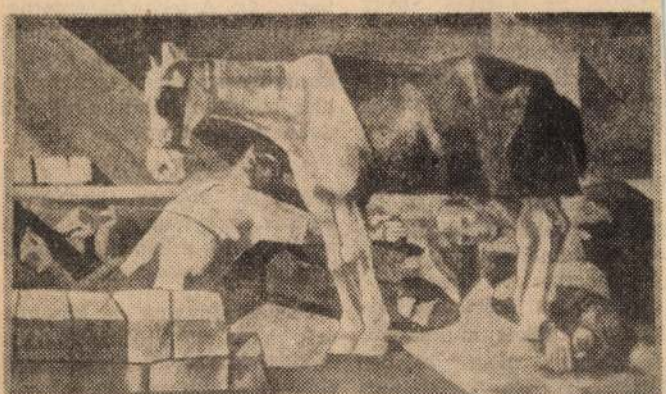

Csend (1944)

E LAPJA

Leleményes szakácsok őseink barlangjaiban

A konzerválás történetéről

A táplálék tartósításának
si tudománya a barlanglakó
nberig nyúlik vissza. A szil-
lekvár elkészítésének mód-
napjainkig alig változott
lamit. Amikor a mai házi-
szony befőttet rak el télire,
disznóöléskor a húst lesóz-
, felfüstöli, pácolja, — az
mát hűvös kamrába helye-
, — a sárgarépát, a pet-
zselyemgyökeret homokba
igja — lényegében azt teszi,
nit sok ezer éves háziasszony-
e tett.

Őseinket az élelmiszerek
rtósítására a szükség kény-
erítette. Felismerték, hogy
y-egy elemi csapást, a ter-
észet mostohaságait, az idő-
rás szeszélyeit, s a háborús-
dásokat koplalás, éhínség
veti. Ennek elkerülésére
újtögető, vadászó, halászó
jaikon szerzett zsákmányuk
zonyos részét félretették. De
m sokra mentek vele: az
evésre szánt táplálék előbb-
óbb megromlott. Hosszú idő
lt el, amíg a létért való küz-
lemben, örökös munkában,
erségben, megfigyelésben
jöttek arra: ehető állapot-
n csak tartósított táplálék
arad meg rövidebb-hosszabb
sító módszereiről kevés fel-
jegyzés maradt az utókorra.

A XIX. század elején *Appert* francia szakács *hevítéssel*, légmentesen elzárt üvegekben *húskonzervet* készített a haditengerészet számára. 1809-ben kiadott könyvében a találmányát részletesen leírja. Vele egy időben, de tőle függetlenül, *Karazin* orosz kutató is felfedezte az élelmiszerek hőkezeléssel való konzerválását. Világhírű tudósok: *Pasteur, Scheele, Koch*, stb. munkásságukkal a modern konzerválási eljárás tudományos feltételeit tisztázták. A technika érdeme: megvalósította a *dobozgyártó és dobozzáró gépeket*, s ettől kezdve nagy mennyiségben és olcsóbb áron készíthették a dobozos konzerveket.

Az első világháború alatt gyártottak először konzervet nálunk, nagyipari méretekben s a termelés a két világháború közt tovább növekedett.

Háziasszonyaink körében még ma is elterjedt az *eltevés*. A házi konzerválás gazdasági előnye: felhasználja, s így megakadályozza a gyümölcs-, zöldség- és főzelékfélék elkallódását, olyan távoli, kritikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 FEB 13
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged
Kohán György
1021

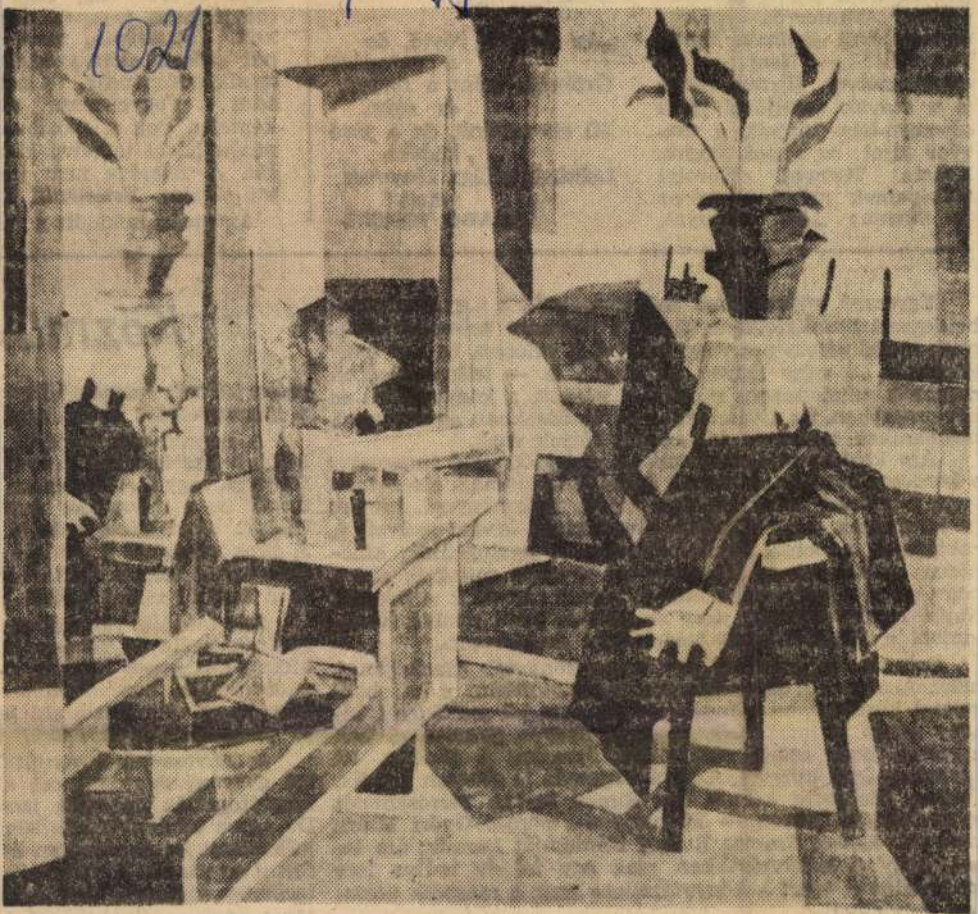

KOHÁN GYÖRGY HAGYATÉKÁBÓL
Szobabelső — növénnyel
(1959)

Gyula ama verseinek válogatását adja közre, amelyek egy-egy Mesterről, egy-egy mesterműről szólnak. Emlékeztetőül? — Nem — Rá emlékeztetve! Hiszen maga is a szavak ecsetjével járta szomorú-bús napjait, a magyar tájat: az életet. Endre, Koszta, Tornyai, Károlyi tájképeinek méltó párja az Ő vászna: „Az alkonyat,

Szó sz

„Az

Örök

Mi el

Lelkü

Egyszerű, mechanikus cselekvésekré[illegible] gyakorlatban beidegzett munkafolyamatokról a felületes szemlélő könnyen mond véleményt vagy ítéletet. S valóban, ha egy nagy könyvtár — vagy legyen az kisebb is — kölcsönzésében dolgozók mindennapos munkáját nézzük, a könyvek ki- és bevezetésében, az átvételekben és átadásokban az egyszerű, mechanikus cselekvés folyamatát látjuk csak.

Ám közben tájékoztatnak, az érdeklődőkkel ismertetik a kérdéses kötetet, ajánlanak és felvilágosítanak, elvezetnek vagy telefonon érdeklődnek a másik intézménynél, kérnek és leveleznek, hogy mielőbb olvashasd a kívánt művet. A raktárosok naponta tízkilométereket is gyalogolnak, különösen csúcsnapokon, lépcsőket és létrákat másznak azért, hogy az olvasóteremben kézbe vehesd mondjuk a Szegedi Napló legelső számát, vagy az 1648-as latin nyelvű irodalomból a Lengyelország védelmével foglalkozót.

Sokrétű és összetett egy nagy könyvtár munkájának mechanizmusa: a futószalaghoz is hasonlítható, s ha ebből valami kimarad, ha a fogaskerekek nem jól működnek, bizony zavar is keletkezik, amelyet nagyon gyorsan el kell hárítani, hogy ismét olajozottan forogjon a gépezet. Itt egymásra épül minden. A kívánságnapló is gyorsan betelik. Tegnap Moldovát kérték, ma Simon István verseskötetét igényelték, s holnap — ki tudja —, nem-e Győri Klára könyvét, esetleg Szamos Rudolf Kántor-ját keresik; ám lehet, hogy a könyvtárakban csak egy fél év múlva lesz megtalálható, mert a könyvtárellátó csak a második ütemben rendelheti.

Nagyon lényeges, hogy a szűk értelemben vett kölcsön-

Közmű

zésen túl mit tesznek könyv
a közművelődés szolgálata.

A népművelés korábbi
bökény-józsefszállási tanyai
fagyban, vagy őszi latyakban
tatták be a művelődés autó
kísérte, mert várta már a
A gépkocsivezető a pustoló
tőt, s az autósoknak szállást is
és a fagytól rizikó nélkül h

Sok minden változóban
épültek, azóta jó néhány fa
Most az is gond: hogyan ol
audiovizuális berendezéseine
lalat vagy vállalkozó, aki fa
és garanciális javításokat?

A művészetek bevonulta
mi gyermekolvasók most a
Meglátogatják az egyik ism
De egyre többen veszik igén
lalkozásait is. Ásotthalom és
forint az utazás. Kellene a bi
területek színvonalasabb ellá
jövet egy-egy alkalommal fa
zésére.

Kohán György, festő

Kohán-múzeumot terveznek Gyulán

Hétfőn Békéscsabán jóváhagyták a Békés megyei múzeumi szervezet idei tervét. Eszerint az év második felében új épületbe költözik a békéscsabai múzeum, s megszűnnek a raktározási gondok az orosházi és a gyulai múzeumban.

Tervezik, hogy Gyulán a volt művelődési otthonban *Kohán-múzeumot* létesítenek a művész hagyatékából. Békésen — hasonlóan a békéscsabai, szarvasi szlovák, és a gyulai román tájházakhoz — magyar tájházat hoznak létre.

— : Kohán-múzeumot . . . 4.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 11.

Kohán György festő

— KOHÁN GYÖRGY, a tíz éve elhunyt Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítását ünnepélyesen nyitották meg a Hatvani Galériában. A tárlaton Kohán György 30 olaj- és akvarellfestménye, valamint grafikája látható.

— : Htr

8.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 25.

Kohán György Test

Harangozó Márta

Esti Hírlap

Nagyság és európaiság

KOHÁN GYÖRGY KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Magányos, sötét, kietlen, szorongást és félelmet keltő tanya. Fölötte, a semmibe függesztve mozdulatlan és közönyös vörös égitest, amely fényt nem ad. Bármily közelinek, elérhetőnek tűnik is, mérhetetlen távolságban van a zsuppos, sötétségbe süppedt tanyától. A kép nem valami tájat ábrázol, sokkal inkább a festő, *Kohán György* lelkének, szemléletének kifejeződése. A tíz éve elhunyt művész alkotásaiból a *Nemzeti Galériában* nyílt gyűjteményes kiállítás.

●

Több mint tíz éve láthatta először összefoglaló tárlaton a nagyközönség Kohán György művészetét és ismerkedhetett azzal a különös alkotóval, aki expresszív festői stílusával, kubisztikus-konstruktivista megoldásaival bizonyos hagyományokat is próbált folytatni. Munkásságát szokás a hódmezővásárhelyi iskolához kötni, sokan Tornyai János művészetének továbbhagyományozóját vélik fölismerni benne.

Kohán György titokzatos, tragikus lelki alkatú művész, aki sokat küszködött önmagával és soha nem érdekelte annyira a látható, kézzelfogható valóság, a vászonra kívánkozó festői téma, mint önmaga lelkének változásai, depressziós komorsággá fokozódó mélabúja. Kemény, elszánt és megátalkodott ember volt, aki bár váltogatta színeit, különböző festői eljárásokkal kísérletezett, mégis, szinte első festői mozdulásától haláláig ugyanazzal az életszemlélettel, látásmóddal alkotott. Számára a paraszti világból csak a tragikum, a halál sötétsége, a szembenézés keserűsége létezett. Pontosabban mindez „jól jött" lelke tragikus, drámai mibenlétének kifejezésére.

●

Kohán Györgynek azok a korai korszakában vagy élete alkonyán alkotott művei, amelyekben ez a színekben, kompozíciójában leegyszerűsített, rendkívül erős kontraszthatásokra épített festői megoldás jelentkezik: döbbenetes erejűek. Úgy használják fel a paraszti világ motívumait, hogy a képek gondolati mélységükben, érzelmi atmoszférájukban egyben európaiak is. Kohánban állandóan ott dolgozott a nagyság és az európaiság igénye. Az egykori csodagyerek, akit Gyulán, szülőhelye közelségében fölfedeztek, és bátorítóan a pesti főiskolára küldtek, s aki nem bírván elviselni a főiskola kötöttségeit, szakmát tanult, majd megjárta Párizst és Itáliát, bármennyit tanult, bármennyit tapasztalt, végül is Hódmezővásárhelyen lelt magának otthont, ihlető környezetet.

Figurái mozdulatlanok, szinte elátkozottan magányosak. Soha nem érzékeljük, hogy a tragédiák az ember és a társadalom feszültségéből keletkeznének. Nála mindig a lét, a hatalmas és titokzatos természet és az abban egyedül álló magányos ember viszonya mutatkozik meg.

Munkásságának korábbi és későbbi időszakában is festett viasztemperával. Megpróbálta színessé, vibrálóvá tenni a mozdulatlanságot, a tragikumot. Úgy tűnik, ezek a munkái kevésbé sikerültek, nem mutatják fel a gondolat mélységét.

●

Kohán György ellentmondásos egyéniség és alkotó volt. Ezt a látogató gyorsan észreveheti. Hiszen a megrázó döbbenetből *(Sirató, Szemfedő, Éjszaka Gyulán)* olyan „feloldottságba" jut egy-egy képtől továbblépve (Fogadalom; Asszonyok, korok), amely zavarba ejti, s gátolja kialakuló ítéletében. A termekből kilépve azonban ismét szemben találja magát azzal a nagyméretű freskóvázlattal, amelyet a háború ellen készített és amely Kohán György művészetének *összefoglaló erejű alkotása.*

Harangozó Márta

SZABADON BOCSÁTÁSÁÉRT

Újabb tüntetések

A Spanyol Kommunista Párt madridi szervezetének felhívására tegnap este több ezren tüntettek a spanyol főváros központjában, követelve *Santiago Carrillo* főtitkárnak és a párt többi letartóztatott vezetőjének szabadon bocsátását. A demonstráció résztvevői az igazságügy-minisztérium épülete elé vonultak, és ott

a kivezényelt rendőri alakulatok gumilövedékekkel, könnygázzal és füstbombákkal oszlatták szét a tüntetést.

Szemtanúk beszámolója szerint több személyt letartóztattak.

A rendőrség megakadályozta, hogy ellenzéki csoportok átadják tiltakozó levelüket az igazságügy-minisztériumban.

Carrillónak és letartóztatott társainak családtagjai tegnap üzenetet intéztek *Adolfo Suarez* kormányfőhöz, valamint *Landelino Lavilla* igazságügyminiszterhez. A levélben tiltakoztak a kommunista vezetők önkényes fogvatartása ellen, hangoztatva, hogy

az eljárás sérti az emberi jogokról szóló, az ENSZ által elfogadott nyilatkozatot,

amelyet a spanyol kormány nemrég maga is aláírt. *A kormányfőtől a családtagok követelték, hogy fogadja őket.* A spanyol hatóságokkal való kontaktusfelvétel hiábavaló kísérlete után tegnap visszatért Madridból Rómába az olasz parlamenti képviselők egy csoportja. *A rendőrség megakadályozta, hogy sajtóértekezletet tartsanak a spanyol fővárosban.* A csoport tagjai elutazásukkor kijelentették:

a spanyol hatóságok magatartása semmivel sem igazolható,

és ellentmond az összes nemzetközi elveknek és szokásoknak.

A *Grapo* elnevezésű szélsőséges csoport tegnap az *El Pais* című madridi napilap szerkesztőségéhez eljuttatott üzenetben *január 2-át* szabta meg második ultimátuma határidejéül. Ha a jelzett ideig nem bocsátják szabadon az összes politikai foglyokat — közölték az üzenetben —, kivégzik a december 11-én hivatalából elrabolt *Antonio Maria de Oriolt*, a koronatanács tagját, aki *Franco* tábornok uralma idején nyolc évig igazságügyminiszter volt.

Kohán György, festő

● KOHÁN GYÖRGY-emlékkiállítás nyílt ma délelőtt Gyulán, a művész szülővárosában.

– :o Kohán György 8.

Esti Hírlap, Bp. 1976. dec. 20.

Kohán György festő

□ KOHÁN GYÖRGY festőművész emlékkiállítása december 16-án, csütörtökön délután 4 órakor nyílik a Magyar Nemzeti Galériában. Megnyitja: Somogyi József, Kossuth-díjas szobrászművész.

— :□ Kohán György ... 2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. dec. 13.

Kohán György, Pest

● KIÁLLÍTÁS. Holnap délelőtt a hatvani galériában nyitják meg Kohán György emlékkiállítását.

—:o Kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1977 jan. 22.

8.

Kohán György, festő

– KOHÁN GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ emlékkiállítása ma délután 4 órakor nyílik meg a Budavári Palota C épületének II. emeletén; a kiállítást Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész nyitja meg.

→: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 16.

Kohán György festő

— KOHÁN GYÖRGY halálának tizedik évfordulóján a Nemzeti Galériában emlékkiállítást nyitott meg tegnap délután Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész. A kiállítás felöleli az alkotó csaknem valamennyi jelentős művét, amelyet a művész Gyula városának ajándékozott.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 17.

Kohán György, festő

KOHÁN GYÖRGY-emlékülést rendeznek Gyulán, a város Kossuth-díjas festőművésze halálának 10. évfordulója alkalmából. Az ülésen Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója tartott előadást Kohán György helye az egyetemes magyar képzőművészetben címmel.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 21.

KOHÁN GYÖRGY EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Nemzeti Galéria

Embernek is, művésznek is magányos volt egész életében Kohán György; mordul védte a függetlenségét mindennel és mindenkivel szemben. Képeit, igaz, jobbára az Alföldi Iskola kategóriáiba igyekezett beszorítani minden rendszerező hajlamú méltatója, ám Kohán munkássága rendre kibújt minden skatulyából. Kibújt? Kirobbant. Pedig gyors címszavakban emlegetve, sorsa és törekvése azonos az alföldiekével: a Viharsarokban élt — művészi értelemben legalábbis — Kohán, akárcsak régen Tornyai János és Endre Béla, s újabban a Vásárhelyre települt fiatal festőkolónia

munkásságáról. Agyval történt ja a h
találkozásáról beszél (22.05). ⊙ leli hal

CSÜTÖRTÖ

9.05: Szünidei matiné
15.13: Hírek
15.50: Öt perc meteorológia
15.55: Labdarúgó Képes Sport Teremkupa
Rába ETO—Vasas és Ú. Dózsa–Videoton mérkőzés
Közvetítés Győrből
17.40: Falujárás
Riportműsor
18.20: Tv-börze
18.30: Ebben az évben történt . . .
1976 világpolitikai eseményei
19.10: Esti mese
19.20: Tévétorna ⊙
19.30: Tv-híradó

20.00:
a feg
Mb. ND
21.15:
22.15:

2. MŰ
20.00:
20.30:
Walter
20.40:
kívül
Irodalm
Latin-A
20.55:
21.15:
Mb. üzl
22.25:
han

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976. DEC 2 6

Kohán György, festő-művész

TÜKÖR
Budapest

tagjai; műveinek témája legtöbb esetben a földet művelő ember hétköznapja — munkája, háza, jószága. A hely és a téma azonosságának földjéből azonban Kohán György merőben más növényt nevelt, mint a többiek. Az ő képei nem keseregnek a Munkácsy-hagyományokon nevelkedett Tornyai módjára, és nem is fényesítik nosztalgikus emlékké az élet kemény tényeit. Sűrű drámák ezek a festmények. Tartalmuk a teljes lét, bármit is ábrázolnak: tanyát, falusi utcát, embert, háborút. Emlékkiállítása tíz esztendővel követi utolsó nagy tárlatát, s ezúttal lehető teljességben, az életmű java munkáinak felhasználásával tárja fel Kohán György életművét.

Horváth György

NÁDOR TAMÁS AJÁNLATA

A műfaj nagykorúságát is jelzi, hogy — mint néhány esztendő óta — ez idén is több hangjáték íróját, rendezőjét, színészét jutalmazta

A KRITIKUSOK DÍJA

Most újra elhangzanak e darabok: A szó szoros értelmében megszólal Csurka István pimasz-jókedvű *Sárkeféje* (XII. 27., hétfő, K. 19.15). Maróti Lajos Casanova alakját felidéző, keserűen csúfondáros *Szökése* (XII. 27., hétfő 3. m. 18.05), Lendvai György *Palackposta* című rádiójátéka, melyben a gégerákban elhunyt apa beszélgetőfüzete (a fiú kezébe kerülve) figyelmeztet az elmulasztott törődésre (XII. 30., csütörtök, P. 20.33), s végül a közjavakat gátlástalanul magáénak tekintő ügyeskedő figuráját megformáló *Regále*, Mesterházi Lajos tollából (I. 1., szombat, K. 20.06) ugyancsak szerepel a hét műsorán.

A legigényesebb szakemberek éppúgy, mint a nemes tónusú gordonkamuzsika hívei e hangszer történetének ünnepi helyén tartják számon

PABLO CASALS

művészetét. Születésének századik évfordulóján rádiónk őt magát is megszólaltatja egy régebbi budapesti beszélgetésben (XII 29., szerda, K. 20.58); s természetesen csellójátékát is hallhatjuk más napokon, többek közt Schumann d-moll triójában és

1021 Kohán György

KOHÁN GYÖRGY

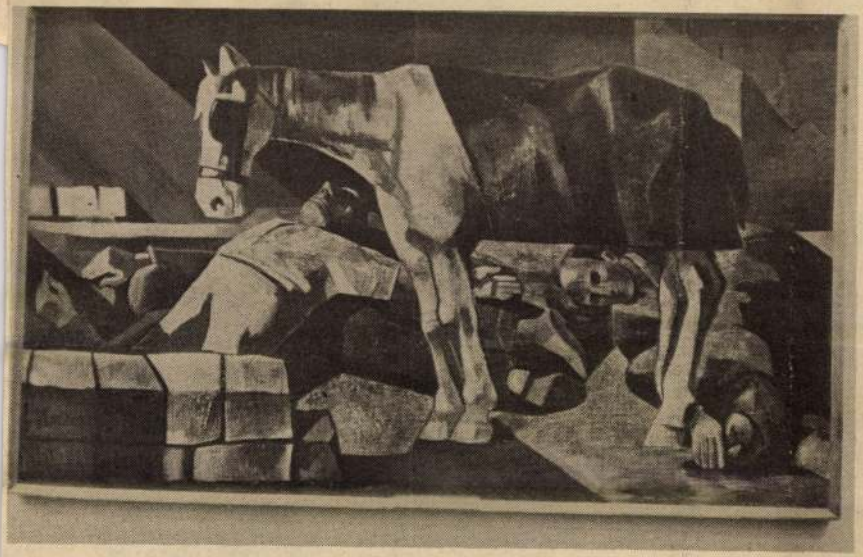

Csend (1944)

KÉT FESTMÉNYE

Asszony korsóval (1963)
(Koppány György reprodukciói)

1977 MAR 5
NAPLÓ/VESZPRÉM
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 310-726

ógyításban

nk mindent megtesz a szocia-
ügy hatékonyságának fokozá-
álcán kínálja a lehetőséget a
noz, felépüléshez. Onkológiai
utóbbi időben fokoztuk, kar-
yógyászati osztály orvosaival
gálatokat végzünk a terület
vidéki szűrések is egyre in-
ljuk, hogy a rákos halálozás
k ez a legjárhatóbb útja.
a fenti példák mutatják,
színvonal emelése érdekében
ell követnünk. Személy sze-
asztalataim vannak az inkább
mint előadás jellegű összejö-
elyeket gyárakban, üzemekben,
vagy éppen a kultúrházban
ődolgozók részére.
a rákos betegségek, rákszűré-
k a hallgatókat, de szóba ke-
gyászati és egyéb egészségügyi

Szemetes égbolt

Környezetét szennyezve az ember az égboltot is bepiszkítja, súlyosan megnehezítve ezzel pl. a csillagászok munkáját. Ilyen égi szemétnek számít a nagyvárosok fénye, az üzemek füstje, a rádióadók, radarberendezések, műholdak sugárzása, de gyakran még a mindennapi életben használt elektromos berendezések szikrázása is zavarja a csillagászok munkáját.

Erősen szennyezi az eget az űrkutatás. Jelenleg mintegy 6500 mesterséges égitest kering a föld körüli, de ennek csak 10 százaléka a most is működő műhold. A több kiégett rakétafokozat, kiszolgált műholdak, rakéták és műholdak töredékei, de vannak köztük az űrben elejtett kalapácsok, kesztyűk is. A 6500 nagyobb testen kívül rengeteg apró — néhány cm, vagy mm átmérőjű — test is kering még földünk körül.

Ez a szemétzóna 800 km magasságban a legsűrűbb, az itt keringő testek 100 perc alatt kerülik meg a Földet. 1000 km alatti magasságban keringő testek néhány hónap, vagy legfeljebb néhány év alatt lefékeződnek és a

„Etetés" a levegőben

A repülőgépek repülés közbeni tankolása különösen azóta vált rendkívül fontossá — főleg hadászati szempontból —, mióta a valóban fantasztikus üzemanyagfogyasztású sugárhajtású gépek elterjedtek. Az a három amerikai repülőgép, amely 1957 januárjában leszállás nélkül 48 óra és 19 perc alatt körülrepülte a Földet, három ízben a levegőben ka-

tankgépnél valamivel alacsonyabban repül, és néhány méterrel mögötte marad. Amannak a pilótája azután úgy vezeti a gépet, hogy a törzsből előre fölfelé kilökött vastag cső vége a tankgép törzséből leeresztett cső — a „köldökzsinór" — tölcsérébe kerüljön. Amikor ez megtörténik, egy automata rögzítő berendezés azonnal merev kapcsolatot hoz létre

Díjas festőművész

1021

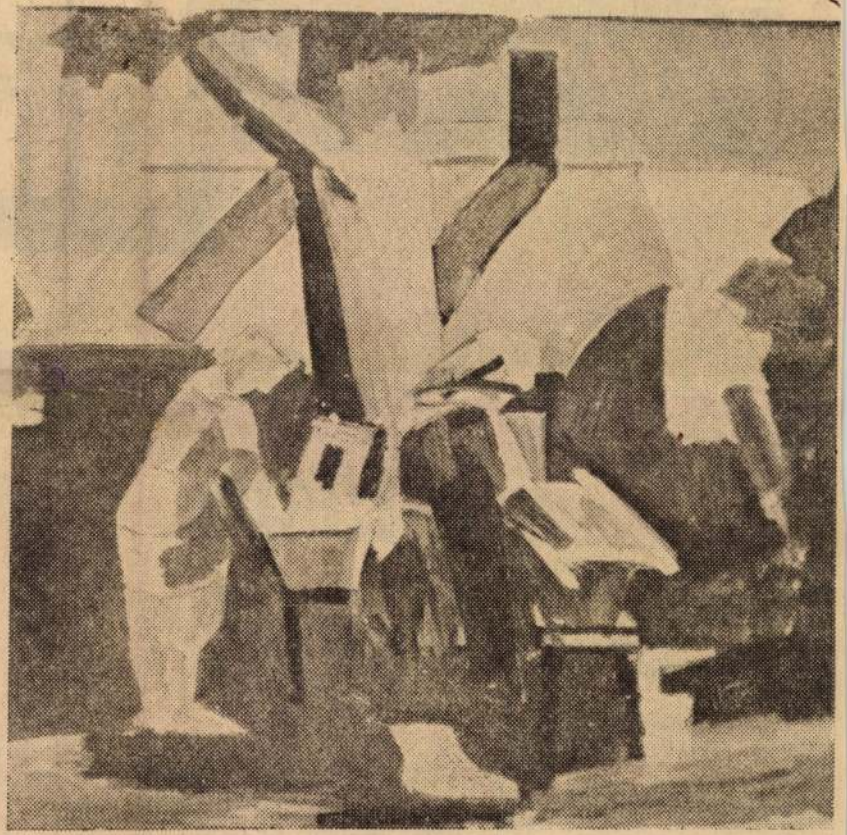

Kohán György

Kohán György Kossuth-díjas festőművészre emlékezvén e napokban rendeztek kiállítást a Hatvani Galériában. Alkotásai közül most kettőt mutatunk be, az 1955-ben készült Mosónőket és az 1963-ban született Asszony korsóval című.

Vasárnapi mag

Viszont-látásra, Volga!

Szeréne fürdés után nedves hajjal, kipirult arccal szaladt fel a Volgától a magas partra, a táborhoz. A meredeken kétszáz lépcsőfok vezet föl ide. Aki sietve teszi meg az utat, kifullad. De ha visszatekint a folyóra, a túlsó part távolába, kitárul előtte az égbolt, a fáradságot mintha elfújták volna, szinte szárnyakat kap.

Hadobás Szeréna derűs, mosolygós, mint a mai nyári reggel.

— Úgy megszerettem a Volgát, fáj itthagyni — mondja.

A Volgát mindnyájan megszerették: az apró termetű, fekete szemű *Kuti Márta*, a dús barna hajú, huncut *Bányi Éva*, az álmodozó tekintetű *Demeter Andrásné* és a többiek.

Azt beszélik, hogy egyszer, amikor csuvasföldi turisták jártak Egerben, az idegenvezető rámutatott egy új házra: „Itt lakom". A csoportban pedig megszólalt néhány fiatal hang: „Mi meg

mükeţ az építők mozdulataira összpontosították: tanultak, ellesték a fogásokat.

Ettől fogva szoros barátság szövődött a Zalka- és a Zaharov-brigád között. A szovjet építők ennek emlékére minden magyar brigádtagot megajándékoztak egy fényképpel, amely brigádjukat gyáruk terméke, egy hatalmas traktor mellett ábrázolja. Ilyeneket szállítanak majd Magyarországnak is. A fényképre ráírták: „Barátainknak, a magyar diákoknak, akik részt vettek a volgai óriás, a Csebokszári Ipari Traktorgyár építkezésében."

Napról napra jobban boldogultak a munkával. Rövidesen a betonnal is „pertut ittak". Azután a Zalka-brigád rövid termelési értekezleten egyhangúlag úgy határozott, hogy megváltoztatja a munkarendet. Reggel 8 helyett 7 órakor kezdik a munkanapot, addig se vesztegel-

NÉPSZABADSÁG (HEVES)
BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51
Telefon: 138-088, 387-748, 340-126
SAJTÓFIGYELŐ
1972 JAN 20

virágcso-
, itt ült VII. osztályos
korában Vlagyimir Uljanov
az 1886—87-es tanévben.

Vége a munkanapnak

„Villámhír! Üdvözöljük a Zalka Máté brigádot, amely a dalfesztiválon első helyezést kapott."

A Volgára néző tágas teraszon estéről estére dalolnak, táncolnak. Minden brigád bemutatja műkedvelő műsorát. A Zalka Máté-brigád himnusza a „Nemzetközi Brigádok Indulója." Azután eléneklik a „Katyusát", a „Moszkva parti estéket", egy vidám gyermekdalt Antoskáról, csuvas népdalt, magyar népdalokat (ebből több mint 30 szerepel a műsorukon). Művészi átéléssel énekelnek, táncolnak.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 DEC 20

ESTI HÍRLAP

Kohán György

1024

• KOHÁN GYÖRGY-emlékkiállítás nyílt ma délelőtt Gyulán, a művész szülővárosában.

1021

Kochán György festőművész

1976.XII.17. 12,00 N.

Déli Krónika

- Kochán György festőművész kiállitása a Nemzeti Galériában. Lengyel Anna Sopka Magdolna művészettörténésszel tekinti át a gazdag él művet.

- Keveset tudunk Kochán Györgyről, szinte csak cimszavakat. Hódmezővásárhely, Gyula itt élt, itt dolgozott, alföldi festő, valami ilyesmi ami eszébe jut az embernek róla.

- Ha nagyon sól akarom jellemezni csak a saját szavával mondhatom el, amikor azt mondta, hogy kéremszépen alföldi festészet, hát még egy palánk, még egy kazal, még egy tehén, ez nem megy. Ez a művész teljes érzelmi telitettségből dolgozott, soha ecsetvonás el nem hagyta a kezét, a szivét és az agyát sem anélkül, hogy át nem élte volna azt, amit láto vagy ami bévülről megragadta őt. Ezt a varázsaatot adja az életmü, az érzelem tökéletes nagyságát monomentalitását ugyanakkor az elbüvölő, igéző szellemességet, gondolatteljessséget.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 DEC 15

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kohán György Kossuth-díjas festőművész.

Kiállítás, koszorúzás, emlékülés

1021

Gazdag program a Kohán-évfordulón

December 16-án lesz 10 éve, hogy elhunyt Kohán György Kossuth-díjas festőművész. Az évforduló alkalmából több kiállítást és megemlékezést rendeznek.

A sort december 8-án a hódmezővásárhelyi emlékkiállítás vezette be. A Tornyai János Múzeumban Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg azt a kiállítást, melyen az érdeklődők a művész 40 olajfestményében gyönyörködhetnek. December 15-én, szerdán délelőtt 11 órakor a Kohán-emléktáblával jelölt Kerecsényi utcai háznál, majd ezt követően a görögkeleti temetőben levő sírjánál tartanak koszorúzást. Csütörtök délután 4 órakor a fővárosban, a budavári palotában levő Nemzeti Galériában, Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész a Képzőművészeti Főiskola igazgatója nyitja meg a Kohán-hagyatékból rendezett kiállítást.

December 20-án Gyulán, az Erkel Művelődési Központban délután 3 órakor Kohán-emlékülést tartanak, amelyen bevezetőt mond Dér Lajos tanácselnök-helyettes. „Kohán György helye az egyetemes magyar képzőművészetben" címmel Pogány Ö. Gábor méltatja Kossuth-díjas festőművészünk munkásságát, életútját. Korreferátumot tart Dömötör János és Koszta Rozália.

V: Kugyela. Ld: Jakab 1
Kafai 8.

II. osztály. Szarvasi FSS
—Csabacsúdi TSZSK 2
(11—8). V: Kugyela, Lázár
Vida 10, Gyekiczki 6, ill.
10, Brusznyiczki 5.

rtacus—Ú. Dózsa
nérkőzés

a távozás gondolatával. Fölösleges hangulatkeltésről van tehát szó!

A mai mérkőzésre a sok sérült miatt csak keretet tudok adni. Újság, hogy szó lehet Láza játékáról. Keretünk tehát a következő: *Tóth, Zsömbörgi, Kerekes, Vágási, Zielbauer, Németh, Pogács, Ravasz, Magyar, Csepregi, Mártai, Vozár, Hegyesi, Tasnádi, Láza.*

Hegedüs Géza

Szarvasi FSSC II. 26—25 (14—9). V: Varga I. Varga II. Ld: Szücs 9. Csatos 6, ill. Adamovszki 10, Velki 9.

Nők. I. osztály. Szarvasi FSSC II.—Békésszentandrási Sp. 15—13 (8—7). V: Varga I., Varga II. Ld: Lestyán 9, ill. Szilágyi 9.

Szarvasi FSSC I.—Szarvasi FSSC II. 19—18 (12—9). V: Farkas, Lázár. Ld: Major 8, Brlás 5, ill. Lestyán 10.

Ifjúságiak. Szarvasi FSSC—Csabacsúdi TSZSK 25—12 (10—4). V: Lázár, Veszter. Ld: Antal, ill. Lestyán 7.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 DEC 13

ESTI HÍRLAP

Kohán György festőművész

□ KOHÁN GYÖRGY festőművész emlékkiállítása december 16-án, csütörtökön délután 4 órakor nyílik a Magyar Nemzeti Galériában. Megnyitja: Somogyi József, Kossuth-díjas szobrászművész.

súlyosabb incidens nélkül

Kohán György

Kohán György: Vázlat a Kévéhez
szénrajz, 1950

Művészet, 1978. jul. 24. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JÚN - 9

Békésmegyei Népújság

Kohán György, Kossuth-díjas festőművésze
1021

Tizenegyedik évadját kezdi július 5-én a gyulai Várszínház

A város felszabadulásának 30., fennállásának 760. évfordulóját is ünnepli a Gyulai Nyár

A Gyulai Nyár 1974-ben is változatos és figyelemkeltő programot ígér. A rendezők, ezalkalommal a város felszabadulásának 30., fennállásának pedig 760. évfordulóját is köszöntik. A program gerincét idén is a már hagyományosan ismétlődő rendezvények képezik. Ezek közül az eszperantó nyári egyetem és a Várszínház túljutott az első jelentős jubileumon, az előző, a XII., az utóbbi pedig XI. évadját kezdi ebben az évben.

A július 7-én kezdődő *eszperantó nyári egyetem* kulturális napjainak nyitánya délelőtt 9 órakor a városi tanács dísztermében lesz. *Dr. Vidó István*, a városi tanács elnöke mond ünnepi köszöntőt, majd *dr. Batizi László* egyetemi tanár tartja meg előadását „A kék Duna mentén" címmel. Mintegy 300 jelentkezőt várnak az egyetem eseményeire a világ minden tájáról. Az eddigiekhez viszonyítva a program is bővül, délutánonként nyelvi továbbképzéseket tartanak. Jelentős eseménynek ígérkezik *Kádár Imre*, az eszperantó nyári egyetem titkárának „Körösök vidéke" című előadása, mely a békési táj felszabadulásának eseményeit tárja a hallgatóság elé. A nyári egyetem résztvevői várszínházi bemutatókon, hangversenyeken, zenés-táncos összejöveteleken is részt vesznek, kiállításokat és szabadtéri bemutatókat látogatnak, és megismerkednek a város és a környék gazdag természeti és történelmi kincseivel.

A gyulai Várszínház első premierje július 5-én lesz. *Száraz György: A nagyszerű halál* című kétrészes történelmi drámáját *Sik Ferenc* Jászai-díjas rendezi, a darab főbb szerepeit *Torday Teri, Máriáss Melinda, Paláncz Ferenc, Iványi József, Fülöp Zsigmond, Bángyörgyi Károly, Szoboszlai Sándor, Körösztös István és Szénási Ernő* alakítják. Július 21-én *Miszlay István* Jászai-díjas rendezésében *Tirso de Molina: A zöldnadrágos lovag* című vígjátékát láthatják majd a nézők. Szereplők: *Papp Éva, Szakács Eszter, Lőte Attila, Fülöp Zsigmond, Tolnai Miklós, Kertész Péter* és sokan mások.

A Várszínház programját kiegészíti a *„Békési esték"* című nagyszabású folklór-est, melynek első bemutatója augusztus 2-án lesz. Közreműködik a békéscsabai Balassi, a gyomai Körösmenti és a gyulai Körös táncegyüttes, valamint a sarkadi Röpülj páva-kör, a tótkomlósi citerazenekar és a megye több népművésze. A műsort *Born Miklós* állította színpadra.

Változatos programot ígér a Gyulai Nyár időszakában a szabadtéri színpad, ahol — többek között — fellép a *Lowe Affair* amerikai beat-együttes is.

Értékes és országos jelentőségű a kiállítások programja. *Kohán György* Kossuth-díjas festőművész hagyatékából ismét új válogatást mutat be a Dürer Terem, június 23-ig pedig *Buza Barna* szobrászművész gyűjteményes kiállításának ad otthont a múzeum. Augusztus 9-én nyílik a *Székely Aladár Országos Fotókiállítás*, szeptember 13-án pedig a gyulaiak *Őszi Tárlata*.

A találkozók sorából kiemelkedik a szovjetunióbeli testvérmegyénkben, Penzában jártak találkozója augusztus 19—20-ig, a népművelési oktatók és kutatók XX. nyári konferenciája, mely augusztus 16-án kezdődik. Augusztus 23—24-én lesz az üdülőhelyi városok vezetőinek tanácskozása, az országos biológus napokat pedig szeptember 20-án nyitják meg. Már hagyományosan idén is megnyitja kapuját a képzőművészek művésztelepe július 29-én, a pedagógus képzőművészek művésztelepe június 14-én és a fotóművészek tábora augusztus 4-én.

KÖRÖSTAJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Kiállításról kiállításra

A valóság valóságos víziói

mennyire ura lehetne az egész világnak, a valóságnak, a jelenségek megszámlálhatatlanságának, ha felismerné végre egyszer és mindenkorra: *képes erre!*

Kondor hősei legtöbb grafikai lapján a százak és ezrek. Soha nem egy, ha-
eg, az emberek
égis mind, akár
ezer, akár csak
Embert példáz-
a lóg a bombán
miféle szörnyű,
s gépezetet irá-
hogy Szent An-
és úgy is, hogy
usztulva hull le
az Égi háború
íziójában. Arcai
krözik: vívódást,
rengést esettsé-
ságot. A Férfifej,
p 1967., az Es-
rpárja, a Virág
és Az öreg ki-
lák és megvaló-

talin írja a ki-
lógusában: „Az
amelyet átélt, s
vezetett bennün-
művészetet te-
gragadta a dol-
, hogy megnyis-
gtelenségét. Mű-
sztétikai élmény
értékelményt is
vöz: a dolgok
ek képességét, az
ának vállalását."
lalt, és ahogyan
lékkiállítása hí-
zi. Negyvenegy
amikor elment,
februárban lett
venhárom. Ha-
gal, gyorsan élt,
eje alatt a ma-
a meghatározó
észe lett, olvan
i hosszú időre
gadta a grafikai
uverén formá-
ga arcához való

kiállítás a Nem-
iban nagy siker.
bb százan láto-
ödő képzőművé-
deklődésünk is-
is nagyon sokan

Szalay Fer

retnek és gyűlöln
berek. Ugyanakk
Ferenc nem felej
tagja egy szűke
ségnek, a magya
sőt az is kitűnik
hogy a termész
vetlen közelségbe
élő parasztság ti
mű világa áll
hozzá.

Művészettörté
és értékű vállalk
a hatvanas évek
tősebb társadalm
mi változásának
gazdaság szociali
vezésének árnyal
sághű megjelenít
lalkozott. Megrá
mutatja meg, ho
forma és lélekv
volt majálisi
(Tsz-szervezés) é
követi több mű
új közösségben
reső parasztemb
A „Tsz-közgyűlés
deje, a bizonytal
a jogokat ízlelge
ség ellenére is a
sorsot, életet for
jét sugározza. Mé
tovább lépett a
legnagyobb igény
dolatilag is legg
legösszetettebb m
történelem"-ben.
van a múlt, jeler
A népi monda
eltűnt katona, a
pel. ismerkedő idő
ember és az új a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

MAGYAR NEMZET

1968 DEC 21

1021

4

Kohán György emlékkiállítás

Gyulán

Alig két esztendeje múlt, hogy *Kohán* György festőművész; egy évvel hatalmas sikert hozó, Nemzeti Galériabeli tárlata után, s az elismerés legmagasabb jeleként adományozott Kossuth-díj átvétele után, örökre eltávozott közülünk. Hagyatéka, életműve, végakarata szerint *szülővárosára, Gyulára szállt.* S a város, amely ezt a kincset birtokába vette, most, a méltó emlékezés első lépéseként, emlékkiállítást nyitott meg Kohán György műveinek egy részéből — a hagyatékban szereplő 691 festmény és 2215 grafika közül mintegy 50 festményt mutatva be, Erkel Ferencről elnevezett múzeumának frissen épült szárnyát, képtárát avatva fel e pompás alkotások sorával.

A gyulaiak szeretik városukat és becsülik értékeiket. Példák sorát említhetném, a várat és környékének szépen sikerült rendezését, a parkokat és az utcákat. Sorukhoz most újabb létesítmény csatlakozott, a múzeum új kiállítócsarnoka; néhány éven belül felépül az az új — s joggal reméljük — méltó emlékmúzeum, amely Kohán György egész hagyatékát lesz hivatva őrizni és bemutatni.

Példa lehet ez a gondoskodás, ez az előrelátó, a kultúra fontos területeit segítő várostervezés és az az áldozatkészség, amellyel Gyula mindezt előteremti.

Ötven kép most az első bemutatkozáson látható. Kevés és sok egyszerre. Kevés, mert az egésznek — bármily gondosan, bármily értő szemmel is válogatta ki őket B. Supka Magdolna, a Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa, a kiállítás rendezője — csak egy részét tárhatják fel a néző előtt; és sok, mert ez a félszáz festmény Kohán teljes festői világát láttatja velünk.

Vajon miért és hogyan történhetett, hogy erről a hatalmas, elementáris erejű ouvreről sokáig csaknem megfeledkeztünk? Hogy Kohán élete küszködéssel és napi gondok szorításában telt? Jól tudom, különös, zárkózott ember volt, s nem elég „ügyes" önmaga elismertetésében. De ha valódi tehetségről van szó, nem szabad tévedni, s főként nem szabad, hogy könnyedén elcsússzék fölötte a tekintet. A felelősség az ilyen esetekben nemcsak a művészé, hanem mindnyájunké. Nagyon kell figyelnünk, hogy ne történhessen meg még egyszer az, ami Kohán Györggyel megtörtént, hogy életében csak egyetlen művét látta nagy méretben „falon" megvalósulni, s a második elkészülését már nem érhette meg.

A gyulai Erkel Ferenc Múzeumban kiállított 50 kép java része — szerencsére — már ismerős. Láttuk őket a Nemzeti Galéria 1965-ös tárlatán, majd — néhányukat — ismét a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. Itt van a *Bivalyos szekér napkoronggal*, a *Marokszedő*, a *Ház tövéből*, a *Fehér ház szuggesztív variációi*, a *Parasztasszony* gyönyörű feje, a *Pásztor*, valamint a *Ház előtt* és a *Napkorong, kazal* című vászon. Színeik erőteljes egymásnak feszülése a konkrét témákból kibontott drámák sikolyát kiáltja a térbe.

Vagy soroljuk a legújabb képeket — a *Halott*at, amelynek izgalommal festett hatalmas felületei egy új út, egy csodálatosan monumentális festészet kibomlását ígérték, a *Pávás asszony*t — amelynek világa hatalmas ritmussal döbbenti meg és emeli fel nézőjét.

Tanulságaik, a tőlük kapott élmények felmérhetetlenek. Várjuk Kohán György emlékmúzeumának megszületését, hogy munkássága, egyéniségének sugárzása méltó teret kapjon.

Horváth György

csehszlovák—szovjet gazdasági kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeit.

Az *MTI* prágai jelentése szerint Milos *Jakes*, a CSKP KB Központi Revíziós és Ellenőrző Bizottságának elnöke a Rudé Právo pénteki számában *„A párt szervezeti szabályzata megsértésének súlyos esetei"* címmel cikket közölt, amelyben kritizálja azt a „túlzott türelmet", amelyet az augusztus folyamán külföldön maradt csehszlovák párttagokkal szemben tanúsítanak.

A cikkíró hivatkozik a CSKP KB Elnökségének 1968. november 7-i határozatára, amelynek alapján „ki kell zárni a pártból azokat, akik *nyílt pártellenes és államellenes tevékenységet fejtettek ki*" és „azokat, akik külföldre utazásukkor megsértették a törvényes jogrendet, szigorú, egyéni elbírálás alapján lehet csak visszavenni a párt tagjainak sorába".

Jakes *bírálta* „az anarchista tendenciákat és a pártfegyelem lazulását" is. Megállapította, hogy ilyen tendenciák *még ma is megfigyelhetők.*

Prágában a Csehszlovák Nemzeti Front Központi Bizottsága csütörtökön ülést tartott. A napirend fő pontja a Nemzeti Front szervezeti szabályzatának megvitatása volt.

Erban, a Nemzeti Front Központi Bizottságának elnöke beszédében hangsúlyozta, hogy a Nemzeti Front maradéktalanul támogatja a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának novemberi plénumán hozott határozatokat és munkájában a CSKP programját tekinti kiindulópontnak. A továbbiakban kifejtette, hogy a Nemzeti Front különböző tagozatai tevékenységükben *a szocialista demokrácia tökéletesítését*, a január előtti hiányosságok kiküszöbölését, valamint annak lehetővé tételét tartják feladatuknak, hogy az ország minden lakosának *joga legyen befolyást gyakorolni az állam életére és részt venni a politikai életben.*

Az ENSZ-közgyűlés felszólítása

a nukleáris kísérletek beszüntetésére

New Yorkból jelenti a *Reuter:* Az ENSZ-közgyűlés pénteki vitája során felszólította a tagállamokat *a nukleáris kísérletek beszüntetésére*, s javasolta, hogy a genfi leszerelési bizottság minél hamarabb jusson megegyezésre a föld alatti nukleáris robbantások betiltásának kérdésében.

A közgyűlés felhívta Franciaországot és a Kínai Népköztársaságot az 1963-as részleges atomcsend-szerződés aláírására.

A közgyűlés jóváhagyta a Politikai Bizottság korábbi határozatainak túlnyomó részét, állást foglalt a rakétaverseny fékezését célzó szovjet—amerikai tárgyalások mielőbbi megkezdése mellett.

U Thant ENSZ-főtitkárt felkérték, készítsen jelentést a vegyi- és baktériumfegyverek esetleges felhasználásának következményeiről.

csonyi üzenete

társadalmat épít, amely csupán az anyagi jóléten alapszik, nélkülözi a magasabb eszményeket, süket a szegények sóhajai iránt, és amelyet megoszt az ifjúság lázadása és erőszakossága". „Fájdalommal látjuk, hogy olyan történelmi, kulturális és morális értékek, amelyek még mindig érvényesek, az egész emberi közösségnek kárt okozva elpusztulnak" — hangoztatta karácsonyi üzenetében VI. Pál pápa.

razil hadseregben

ek a kezében van a hatalom

belül a liberális csoporthoz tartoznak és *legfeljebb 50 százalékos eséllyel* rendelkeznek arra, hogy megtartsák a hatalmat. A másik csoporthoz a „kemény" tisztek tartoznak, akik *radikálisabb fellépést* hirdetnek a rendszer ellenzőivel szemben. E csoporthoz tartozik *Gama e Silva* igazságügyminiszter is. Ő jelenleg, az AFP értesülése szerint, azt a *feketelistát* állítja össze, amely az államfő által kiadott, 5. számú institucionális ok-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán György.

NÉPSZAVA

Kossuth-díjas festőművész.

1968 DEC 17

[illegible] szóló tájékoztatóját.

— **Százéves** a gyulai Erkel Ferenc Múzeum. A centenáriumi ünnepségre kiállítócsarnok készült el, amelyet vasárnap adtak át rendeltetésének. A csaknem 3 millió forintos beruházással épült, körgalériás, kétszintes „üvegpalotában" Kohán-emlékkiállítást rendeztek. A két évvel ezelőtt meghalt Kossuth-díjas festő mintegy 12 millió forintot érő hagyatéka ugyanis — végakarata szerint — Gyula városára marad.

hagyja
nagukn

alál táncban elbeszélve

te mutatják be a Dekameront

ben láthatja a közönség a Boccaccio Dekameronjából készült

MTI-FOTÓ – ILOVSZKY BÉLA

a muzsikára született meg a koreográfia. Reménytelen és lehetetlen vállalkozás lett volna Boccaccio száz novellából álló művét színpadra állítani, ezért a szellemiségét és a visszatérő motívumait ültették át, fordították le a tánc nyelvére.

A Dekameron a reneszánsz hajnalán, korszakváltás idején született. Mondják, a korszakváltásokat katasztrófa előzi meg. A kerettörténet a menekü- és a katasztrófa, a Firenzében omboló a pestis, a döghalál lől. Tíz ember bezárkózik egy ltalmat adó, buja kertbe, és hizik: amíg mesélni tudnak, elerüli őket a halál. Boccaccio :gényében, így a táncjátékban is központi szerepet kap a halál, mellette azonban mindvégig ott a szerelemmotívum és az életigenlés gondolata.

Nehéz lenne meghatározni a koreográfia stílusát, mondja a rendező. Kevés klasszikus táncmotívumból, a folklór és a kortárs mozgásvilágból, és a dzsesszből próbáltak egységet teremteni. Jól tükrözi mindezt a szereposztás is, hiszen a főbb szerepekben *Zarnóczai* Gizellát, a Szegedi Kortárs Balett táncosát és *Novák* Pétert láthatjuk – Szombathely és Veszprém után (augusztusban) Várpalotán, illetve Sümegen, ősztől pedig a Petőfi Színházban. **(vida)**

Kalózok Budapesttől Bécsig

:mutatkozott a Kalózok című m stábja: *Nemes* István író, *szti* Péter ötletgazda és társ- :ző, *Sas* Tamás társ-forgató- víró és rendező, *Dés* László :zerző. A film két, huszon-

A főbb szerepeket *Király* Attila, a Vígszínház fiatal színésze és *Bodó* Viktor, az AD HOC színtársulat alapító-rendezője játssza, a szerelmi háromszög nőalakját *Gubás* Gabi, a Radnóti S...

NAPLÓ

EMLÉKÉRMET veretett Madách Imre születésének 175. évfordulójára a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Nógrád megyei szervezete. Az ezüstből és bronzból készült érméket a hazai numizmatikusok július 18–19-i zalaegerszegi vándorgyűlésén mutatják be. Az érem 42,5 mm-es előlapján Madách Imre portréja, születésének és halálának dátuma, valamint a kézjegye látható; a hátlapja a csesztvei Madách-kúria klasszicista homlokzatát ábrázolja.

FEKETE VERONIKA nagy sikerrel énekelte többször a svájci Avanches-ban megrendezett operafesztiválon Turandot címszerepét. A hatezer nézőt befogadó aréna színpadán Lando Bartolini, Katia Ricciarelli és az előadást vezénylő Rico Saccani volt a partnere.

A SZEGEDI SZABADTÉRI játékok idei évadja Kodály Zoltán Háry János című daljátékával nyílik meg. Az előadást Szikora János rendezte, Háry Jánost Kaszás Attila, Örzsét Sáfár Mónika kelti életre. A produkció koreográfusa Juronics Tamás, a Szegedi Kortárs Balett művészeti vezetője. A díszletet Csikós Attila, a jelmezeket Csík György tervezte. A Háry János ma és holnap látható a szegedi Dóm téren.

FISCHER IVÁN és a Budapesti Fesztiválzenekar két lemeze – Bartók Csodálatos mandarinja és Liszt Faust-szimfóniája – a világ idei legjobb szimfonikus zenekari lemezének díjára, a Gramophone-díjra jelölt hat felvétel között van.

KOHÁN GYÖRGY és Corini Margit művei láthatók a Gyomaendrődön megnyílt tárlaton. Corini Margit a városra hagyta műveit. Kohán György, a jeles alföldi festő 1932-ben szerepelt utoljára együtt az akkor Párizsban élt Corini Margittal a fővárosi nemzeti szalon csoportkiállításán.

Élje
Az

MŰVÉSZET
Budapest

Kahán György:
Bivalyos szekér

habánok valamelyik felvidéki műhelyében. Erről a korsó nyakán, a két galamb szájánál levő szlovák nyelvű bibliai mondat is tanúskodik. Olyan feltevés is volt, hogy a korsó Mária Terézia részére készült volna. Ezt nemcsak a rajta levő M. T. monogrammal magyarázták, hanem a nyakrészen olvasható szlovák nyelvű bibliai citátummal is. „Nech je pokoj medzi vami", ami annyit jelent, „hadd legyen köztetek békesség". Ebből egyesek békekötésre való utalásra következtettek. 1745–46, korsónk készítési ideje, kétségtelenül Mária Terézia uralkodásának nehéz időszakára esik. A Habsburg örökösödési háború jó néhány mozzanata ekkor már lezajlott, de a háborúskodás még tart. Szilézia elvesztése, 1748-ban, váltja ki a Frigyessel vívott hét éves (1756–1763) háborút. A korsó testén látható lovas-csatajelenet és a felette olvasható felirat azonban korábbi, és olyan eseményre utal, melyben a törököknek is részük lehetett. 1746-ban ugyan tudunk egy havasalföldi török betörésről, ez azonban aligha függ össze korsónkkal. Ugyanis ez közvetlenül nem érintette a Habsburg birodalmat. Ha nem is bizonyítható, hogy a szóban forgó korsó kapcsolatba hozható Mária Teréziával, annyi kétségtelen, hogy a rajta levő ábrázolás az ország politikai viszonyaival függ össze.

SZÁMÚ
MAGYAR
HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

leg keresi boldogulását. Más részük az állandó üldözés, zaklatás hatására átmenetileg vagy végleg abbahagyja mestersége gyakorlását. Valószínű, hogy az 1743-as Lotharingiai Ferenc – Mária Terézia férje – által alapított holicsi fajansz manufaktúra is akadályozza a habán kerámia további fejlődését, a piac meghódításával. Ugyanakkor a holicsi manufaktúra is tart a habán kerámia konkurrenciájától. Ezt főleg onnan tudjuk, hogy Holicson kezdetben habános karakterű edényeket is készítettek. Ezeket első pillanatra habánnak vélnénk, csak H-jegyük utal holicsi eredetükre. Sokáig olyan felfogás is tartotta magát, hogy Holics habános készítményeit a telepeikről elűzött és a holicsi manufaktúra szolgálatába állt anabaptisták készítették.

Abból, hogy a felvidéki anabaptisták egyik csoportja, illetve valamelyikük ilyen díszítésű és jelentésű korsót készített – melynek ábrázolása országos jelentőségű politikai eseményt

Csepel

Kohán György

1021

Kohán György: Tanulmány

1973 DEC 21

SAJTÓHÍRADÓ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-148, 340-726

OLVA

A Csepel

Munkások a

Beszélgetés Neu
a Budapesti Műszaki Eg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
Kohán György
1969 MÁR 16

1021

KOHÁN GYÖRGY VÖRÖS MALOM

óta és úgy látszik nem csökkenő intenzitással foglalkoztatja: a második világháború és a magyar értelmiség ellenállási mozgalma. Hogy mást ne mondjunk, erre az anyagra épült a nagysikerű *Egy szerelem három éjszakája* is. De jobban, hatásosabban és meggyőzőbben, mint a Fiatal nők. Azt hiszem, az itt a baj, hogy a dramaturgiai hatás miatt az életanyag hitelessége *csökkent értékű.* Szerintem ugyanis a darab végén bekövetkező halál — az egyik főszereplő, Borka halála — csak dramaturgiai értelemben szükségszerű. Illetőleg tulajdonképpen még úgy sem, ha Borka halálát nem érezzük hitelesnek, ebben kétségtelenül Hubay dramaturgiája is hibás; a motiváltság nem eléggé meggyőző.

Lényegében ilyenféle nehézkek terhelik a másik egyelvonásos, az Akik ifjú színeknek élnek-et is. A problematika itt a *Tanácsköztársaság korát* idézi. Hősei értelmiségiek az első világháború utáni Nagyváradon. Amikor darab megkezdődik, a tanácshatalomnak már vége; az ellenforradalmi román hadsereg bevonult a városba. szereplők — egy törvényki bíró és két lánya, valaki új barátjuk — a Szov-

amely a darabokból Jelzések helyett például zi" díszleteket — *S* László sikerült munká láttuk a színpadon, s nemes konzervativi képviselte a játékstílu A két női főszerepet — két darabban — *D* Gyöngyvér és *Liska* játszotta hitelességre élésre törekedve; Demj második darabban tetszett. Kitűnő volt a Fiatal nők-ben *Kiss* Gábor korlátolt, veszedelmes nyomozója és *Miklós* Klára szenilis öregasszonya. *Kiss* István viszont — talán elsősorban a szerep hibájából — szürkének, jellegtelennek hatott. A második darabban jellegzetes karaktert formált *Jászai* László. Alakítása összetett és egységes. Hiteles jellemet nyújtott *Bozóky* István is a jogtudós apa szerepében.

Ökrös László

a közmondás, s valljak a tarjántelepiek. Egyelőre megfelel nekik a sietve felállított üzlet. Mégis — joggal — reménykednek abban, hogy ezt az ideiglenes megoldást mihamarabb felváltja a valóban modern ÁBC-áruház, amelynek nemcsak a mennyezete emlékeztet majd egy valódi boltra.

V. M.

Épült: 1957—1969

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 31

Tolnamegyei Népújság

Kohán György festő-
művész

A Hold kél 17.28 —
nyugszik 3.37 órakor.

1021

— **Kohán György festőművész emlékkiállítása** nyílt meg pénteken délután Szekszárdon, a Balogh Ádám Múzeumban. A kiállítás szeptember 25-ig tekinthető meg.

zó törzskönyvezett vörös tacsko-
kölykök eladók. Szűz László. 7100

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 2 5.

Magyar Ifjúság

Kohány Géza

1021

Kohány Géza rajza

...gos Kyklopsok
sebeznek
Törük pengéje vért ragyog

Kócsag-éjszaka libbenve
fénylik
Hajnali kocsmákban Hamlet
dadog
Tigris szemű neonok körbe-
állnak
Katód-kereszten hallgatok

*

KÁVÉHÁZI HANGULAT

Gázlámpát gyújt az este.
Markomba gyűlnek gondjaim.
Fény csillan – míg kávéját issza –
Júdás új arany fogain.
Pincérek ministrálnak félve,
Úrvacsorához ezüst kanál.
S a galérián templomi csendben
Imát mond három rongyos király.

1973 JUL 27
Tolna m. Népújság

Kohán György

Aczél György Gyulán és Békéscsabán

Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára szerdán és csütörtökön Békés megyébe látogatott.

Szerdán délelőtt Frank Ferencnek, a Békés megyei Pártbizottság első titkárának társaságában megtekintette a gyulai Dürer-teremben rendezett Kohán György emlékkiállítást, majd a gyulai húsüzemet kereste fel. Szerdán délután Békéscsabán a megyei pártbizottság székházában rendezett megyei nagy aktívaülésen Aczél György előadást tartott. A Központi Bizottság titkára csütörtökön a szarvasi Műanyagfeldolgozó és Játékkészítő Szövetkezetet kereste fel, majd a 22 000 holdas Szarvasi Állami Gazdaságba látogatott.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-088, 337-748, 340-128

a francia nukleáris kísérle

A francia nukleáris kísérletek elleni tiltakozó mozgalommal vállalt szolidaritása miatt a francia kormány nyugállományba helyezte Jacques de Bollardiere hadseregtábornokot. Joseph Comiti kormányszóvivő közlése szerint az intézkedés oka: Bollardiere „nem tűrtőztette magát".

Bollardiere nemrégiben a

kában megtiltó tlatelolcói megállapodáshoz, ugyanakkor mururoai robbantásaival veszélyezteti a szubkontinens országainak lakosságát.

Az atomrobbantás ellen tiltakozott szerdán a késői esti órákban húsz francia baloldali mozgalom is. Képviselői az Elysée-palota elé vonultak és tiltakozó

Kohán György festő-grafikusművész

1974.

Gyulai nyár

A gyulai nyári programok kezdettől fogva országos figyelmet keltettek. Tizenkét esztendeje már, hogy megpróbálták összefogni a szétfolyó eseményeket, s rendszert vinni a nyári kulturális évadba. Ami ilyenkor a kívülálló figyelmét leginkább felkelti, az ismétlődés, bizonyos fokig a megszokás.

Így került sor május hónapban évről évre Gyulán az Erkel Diákünnepekre, a diákszínpadok, szóló énekesek, kórusok, énekkarok, hangszerszólisták és tánczenekarok, különböző kamaraegyüttesek nagyszabású versenyére, bemutatkozására.

Az idén már 12. alkalommal rendezik meg — ezekben a napokban zajlik az eseménysorozat — az eszperantó nyári egyetemet. A *„Somero Esperanto Universito"*-ra ez évben is többszáz kiváló eszperantista — író, nyelvész, tudós — érkezett. A programban az eszperantó népszerűsítése mellett hazánk művészeti és tudományos életének, hagyományainak ismertetése is jelentős helyet foglal el. Filmbemutatók, hangversenyek, kirándulások teszik színessé és változatossá a „SEU 12" programját.

A várszínházban

A gyulai vár udvarán kialakított színpad és nézőtér — azaz várszínház — nem tartozik a monumentális szabadtéri színházak közé. De mégis a fesztiválvárosok rangjára emelte Gyulát. A vár udvara szinte kínálja a valódi és hiteles helyszínt a történelmi játékok számára.

Tartják magukat az eredeti célkitűzésekhez: nyitó előadásként minden esztendőben magyar történelmi drámát, ezt követően pedig egy klasszikus vígjátékot mutatnak be. Az idén *Száraz György* színdarabjával nyitottak július 6-án. (Hét alkalommal viszik színre, többek közt július 12, 13, 14 és 15-én is.) *A nagyszerű halál* — melyet a szerző *„Drámai utójáték egy történelmi drámához"* alcímmel látott el — témája Gyulához kötődik. Damjanich tábornokot és tiszttársait idézi meg, akik Gyulán töltötték kivégzés előtti rabságukat. Száraz Györgyöt egyébként a III. Béla királyról szóló tévéjátéka alapján is jól ismeri a közönség. S a darab rangos szereplőgárdája is, minden bizonnyal, hordozója lesz a sikernek.

A másik premier ez alkalommal július 21-én lesz a vár udvarán. A szerző a spanyol drámairodalom virágkorának kitűnő írója, *Tirso de Molina*, s a vígjáték címe: *A zöldnadrágos lovag*. A rendező: a Kecskeméti Katona József Színház igazgatója, *Miszlay István* Jászai-díjas. s néhány név a darab szereplői közül: *Pap Éva, Lőte Attila, Szakács Eszter, Fülöp Zsigmond, Kertész Péter, Dégi István, Tolnai Miklós.* (Az előadást július 22, 23, 26, 27, 28 és 29-én is megismétlik.)

Július 11-én várhangversenyre, augusztus 2, 3 és 4-én pedig

Békési esték címmel folklórműsorra kerül sor megyebeli népművészek, táncegyüttesek részvételével.

Kohán György emlékére

Sajnos, már hiába hívjuk fel a figyelmet *Búza Barna* gyűjteményes kiállítására, mert ez a múlt hónapban bezárult. De akit *Kohán György* csodálatos — mi tagadás, a nagyközönség előtt még igen kevéssé ismert — művészete érdekel, az nem hiába kopogtat a múzeum udvarán épült köralakú kiállító terem ajtaján. Ezúttal hatodik alkalommal rendezik meg a Gyula városára hagyományozott, mintegy háromezer grafikából és festményből válogatott emlékkiállítást.

Augusztus 9-től pedig egy hónapon át *Székely Aladár* országos fotókiállítását nézhetik meg ugyancsak a Dürer-teremben. Ezt követi szeptember 13-tól a gyulai képzőművészek őszi tárlata.

● Kohán György Termés című grafikája.

● Az alsó kép: egy kis pihenő a várudvaron, előtérben a színpad.

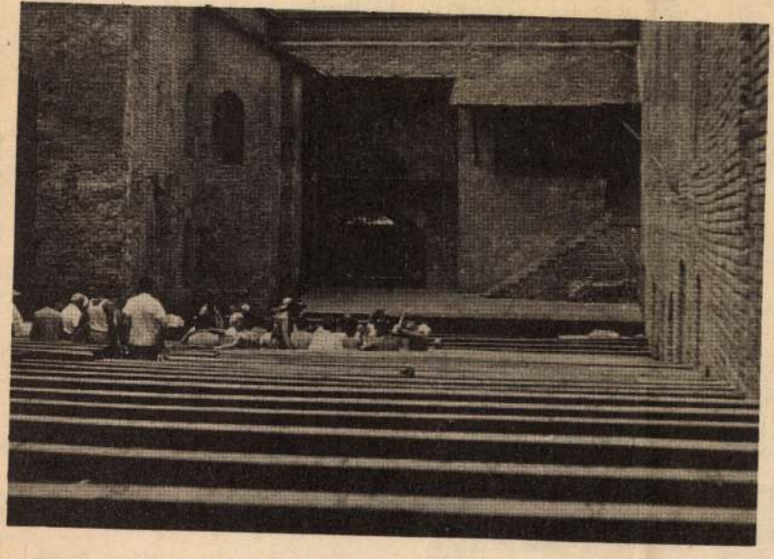

És egyebek!?...

S ha már a felsorolásnál tartunk — hátha sikerül felkelteni irántuk a figyelmet — augusztus 16-a és 26-a között rendezik meg *a népművelési oktatók és kutatók XX. nyári konferenciáját* a Jókai Művelődési Házban, 23-án, és 24-én pedig a városi tanács dísztermében *az üdülőhelyi városok vezetőinek tanácskozását.* (Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt a művelődési ház.) Az idei nyáron is várja vendégeit a *képzőművészek művésztelepe* július végéig, augusztusban pedig a *fotóművészeti tábor.*

Gondoltak a fiatalokra is: július 15-én az *Omega-együttes*, 23-án az angol *Lowe Affair beat-együttes* ad hangversenyt a szabadtéri színpadon.

A *„Gyulai nyár 1974"* programja tehát — a vázlatos felsorolásból is kitűnik — a már meglevő hagyományokra épít, s minden évben keresi az újat, a közönség sorait szélesítő eseményt.

Ha nem is irigységgel, de a nyári pangás idején némi nosztalgiával gondolunk a gyulai nyári évad gazdagságára és főleg folytonosságára. Amely mögött szívós, kitartó munka és sok-sok kollektív ötlet rejlik. Gyula megtalálta önmagát! — mondják. S ehhez mi csak őszintén gratulálhatunk.

F. Tóth Pál

Petőfi Népe
1974 JUL 12
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

sek, apróhirdetések

MÉT, Alsószéktó
. szoba, konyhás,
ékhelyiségből álló
ó. Vétel esetén el-
ó. Érdeklődni:
p. 3217

családi ház cse-
l eladó. Kecske-
lágyi Erzsébet ut-
3226

BÁS családi ház
Érdeklődni: vasár-
sz nap. Kecskemét,
16. 3239

DKERTEN büdös-
végi telek eladó.
István, Dunaha-
Bartók 3. 1326

tétszobás ház, gyü-
szőlővel állomás
villany van. Meg-
s. Helvécia, Szabó
telep 54. 3273

OI ház eladó mel-
tekkel, kerttel,
sössel. Érdeklődni:
András, Kecskemét,
ír 71. 3278

I faluhoz 3 km-re,
élében, kitűnő álla-
levő cseréptes nagy
eperfákkal, garázs-
., 1600 n.-öl bekerí-
ülettel és külön 600
szőlő, gyümölcsfák-
rgősen eladó. Tápai
kabszállás, I. kerü-
3256

EMÉT, Budai utca
nú belsőportás ház
Érdeklődni: szerdán,
ökön 1—8 óráig. 3263

egy szoba, kony-
ellékhelyiséges ház-
foglalhatóan. Ugyan-
zsa is. Érdeklődni:
mét, Erzsébet krt.
3258

kétszobás családi
vagy 800 n.-öl szó-
Érdeklődni: Kecske-
Alsószéktó 51. Bog-
3252

kétrendbeli kertes
onnal beköltözhető-
rdeklődni: Ceglédi
volt Bangó-kocs-
Kecskemét, Kőrösi-
. alatt. 3201

330 n.-öles gyü-
kertes házzal
úton, kiskecske-
olsó új házzal szem-
rdeklődni: Kecske-
Alsószéktó 149/d.
32 104

szoba, konyhás,
, fürdőszoba, tera-
zrész. Külön bejá-
yümölcsfás udvar-
y garázzsal és 360
göl katonatelepi
telek engedéllyel,
appal. Érdeklődni:
n, szombaton egész
skemét, Kőrösihegy
glédi úton az első
öz, Mancz Zoltán.
32 105

oba összkomfortos
zrész eladó. Nagy
műhellyel, ipari
megosztva is.
ét, Horváth Döme
32 082

1 hold gyümölcsös
zzal. Helvécia. I.
gyarsor 47. szám.
ni: ugyanott. 32 174

LNÉM központban
ácsi egy szoba,
olcsóbérű, gázfű-
ásomat, nagyobb-
leket „Harmadik
jeligére a kiadó-
kérek. 32100

ÁZBAN kétszo-
st keresek kész-
Leveleket „Ötödik
jeligére kiadó-
kérek. 32 047

LNÉM bácsalmási
ás, tanácsi bér-
kecskeméti egy-
Leveleket „Bács-
ligére a kiadóhi-
érek. 32029

OSI 2 szobás la-
elcserélném ha-
zéchenyivárosira.
ízló, Kecskemét,
ály út 4/b. II.
32 063

NÉM 1 szoba
tos szolgálati
tanácsi vagy
ért. hasonlóért,
bért. Érdeklőd-
nap délután fél
Kecskemét, Szol-
11. ép. fsz. 1.
32 126

. Bartók Béla
alatt két szoba
tos lakás, nagy
ttel eladó. Ér-
Ktsz szállítási
1313

YÉM központon

WARSZAWA új műszaki vizsgával, sürgősen eladó. Kecskemét, Vacsi u. 19. 32065

TRABANT IR-es eladó. Érdeklődni lehet: 5 óra után, Kecskemét, Ybl Miklós u. 22. 32 121

MOST műszaki vizsgázott 601-es Trabant eladó. Cím: Mészáros Lázár u. 8. 514

VERHOVINA kismotor, rángatós szivattyúskút, 2 kerekű kézikocsi, új állapotban olcsón eladók. Kecskemét, Kőrösihegy 13. Domjánék. 3170

500-AS Trabant 15 000 Ft-ért eladó, idén műszakizott. Kerekegyháza, Ágoston dűlő 19. sz. Izsáki úti hídnál. Vincze-tanya. 3175

JÓ állapotban levő Trabant Limousine 601-es, IB rendszámú eladó. Érdeklődni lehet: Nagykőrös, Szabadság tér 3. 32 133

JÓ állapotban levő 408-as Moszkvics eladó. Érdeklődni lehet: Tiszakécske, Kerekdomb 148., vagy 82. szám alatt. 32 136

HONDA N. 600-as személygépkocsi igényesnek eladó. Kecskemét, Kandó Kálmán u. 8. Érdeklődni: 18 óra után. 32 143

WARTBURG kiskerekű eladó, fizetési kedvezménnyel. Kecskemét, Izsáki út 19. IV. 15. Érdeklődni: 17 óra után. 32 142

SKODA Combi eladó. Kecskemét, Rákóczi út 12. III. 1. Érdeklődni: 17 óra után. 32 141

407-ES Moszkvics olcsón eladó, kifogástalan állapotban. Érdeklődni: Kecskemét, Bem utca 20. Vörösék. 3213

220 D Mercedes prima állapotban igényesnek eladó. Leveleket „Papíruszfehér 429 517" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 3215

250-ES Jawa eladó részletre. Kecskemét, Bajcsy u. 10. 32 145

PANNÓNIA motorkerékpár jó állapotban eladó. Kecskemét, Kisfaludy u. 4. Kovács. 3204

GARANCIÁLIS Zsiguli azonnal, készpénzért veszek. Cím: Herner József, Kiskunhalas, Dénes M. u. 4. Telefon: 402/33. 3211

Egyéb adás-vétel

10 LITERES szikvízgép eladó. Kecskemét, Fehér u. 2. 3151

MÁSFÉLSZER kettőméteres elemekből összeállítható fa víkendház eladó. Érdeklődni: Cegléd, Köztársaság út 21. Deli. 11999

ELADÓ gázpalack nyomáscsökkentővel, 2 db új olajos hordó és jó állapotban levő gyermek sportkocsi. Cím: Kecskemét, Ságvári Endre u. 13. 32 048

NDK vízmelegítő palackkal (11 kg), nyomáscsökkentővel eladó. Kecskemét, Talfai köz 43. 3128

BONTÁSBÓL való faanyag, tégla, szegedi cserép, ajtó eladó. Kecskemét, Munkácsy utca 15. sz. 3079

GÁZTŰZHELY vagy gázrezsó palackkal, 400 literes tüzelőolaj vashordóval, zongora eladó. Kecskemét, Volkertelep, újosztás, Avar utca 2. Érdeklődni este vagy vasárnap. 32 096

ELADÓK: szép hálóbútorok, rekamiék, szelon, háromajtós szekrény. Kecskemét, Vak Bottyán utca 9. (Rákóczi út végénél.) 3169

NAGYKŐRÖS, II. k., Nagy Sándor u. 12. alatt 25 mázsát bíró gumiskocsi, új, eladó. Hertling Sándor. 1319

KALAPÁCSOS daráló felszereléssel eladó. Nagykőrös, Tompa u. 3. özv. Medve Jánosné. 1318

K—25-ÖS Zetorra szerelt 700-as szalagfűrész. 700-as stabil fűrész és K—25-ös Zetor alkatrészként is eladó. Kecskemét, IV. Semmelweis I. u. 3. Kiss Antal. 3171

ALIG használt hálószobagarnitúra, ágybetétekkel sürgősen eladó. Érdeklődni: reggel 7—9-ig, délután 4—7-ig Kecskemét, Belső Szegedi út 1. Gyarmatiné. 3176

ELADÓ 2000 db sóskúti blokktégla 200 [illegible]

JÓ állapotban levő konyhabútor és vaságy olcsón eladó. Kecskemét, Műkertváros, XIV. u. 16. (Bejárat a X. utcából.) 4249

WERITAS 2 tűágyas kötőgép eladó. Kecskemét, Csóka utca 16. 3271

ELADÓ 3 éves, kitűnőre értékelt Doberman szuka. Kneisz Mihály, Kecskemét, (Budaihegy), Hegedűsköz 48/1. 32 134

GÁZPALACK nyomáscsökkentővel eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Sörház utca 26/a. 3276

TRÁGYA eladó. Kecskemét, Czigány János u. 42/b. 3259

BORDÓ színű szelon, kisebb méretű mázsa eladó. Kecskemét, Kolozsvári utca 20. 3265

ELADÓ üzemképes MIA benzinmotor felszereléssel együtt. 25 q-ig bíró gumiskocsi, szamár. Érdeklődni 15—18 óráig Kecskemét, Vacsihegy 180/2. (Nyomási iskolával szemben.) 3264

BARNA politúros asztal, négy kárpitozott székkel eladó. Érdeklődni lehet: Kecskemét, Gőzhajó u. 3. fsz. 2. 32 149

ELADÓ hálószobabútor, heverő, olajkályhák, márkás étkészletek, szőnyegek stb. Érdeklődni Kecskemét, Budai utca 23. Sima. 3243

50 KAPTÁR méh, hátul kezelős NB-kaptárakban eladó, pergetés előtti állapotban. Bartuszek Imre, Orgovány, Árpád u. 15. 3196

IKER mély gyermekkocsi új állapotban eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Akadémia krt. 28. III. em. 38. délelőtt. 3199

SÖTÉTSZÍNŰ kisipari kombinált bútor eladó, kitűnő állapotban. Kecskemét, Bajcsy-Zs. u. 40. 32 117

VÖRÖSRÉZ vízbovler csaptelepnel, ágyvsodronv eladó. Kecskemét, Puskin u. 21. 32 099

ELADÓ birkavezető szamár. Kecskemét, Szarkás 43. Juhász János (Dunaföldvári betonút 9-es kilométer közelében.) 32 106

ELADÓ lemezjátszó, festett nagy láda ágyneműnek, akvárium felszerelessel. 7-es kötőgép, sárga hullámtető, szobai gvógvbicikli. Kecskemét, Egressy 10. 32 087

JÓ állapotban levő PC 203-as parkettcsiszoló gép eladó. Kecskemét, Avar utca 10. 3328

Vegyes

NAGYMÉRETŰ pince augusztus 1-től kiadó. (Utcáról is lehet lejárni.) Kecskemét, Csongrádi út 21. 32 079

ZENETANÁR házaspár szeptember 1-től külön bejáratú szobát, fürdőszobaés konyhahasználattal bérelne. Leveleket „Tanár" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 32 091

HÁZFELÜGYELŐI állást keresek Kecskeméten, kisméretű lakás szükséges. Vagy főbérletet költségmegtérítéssel. Leveleket „Azonnal 429 488" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 3190

KIADÓ vállalatnak 2 szobás összkomfortos lakrész. Leveleket „Kertváros 429 543" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 3241

BUDAPESTI vállalat üres házat vagy lakást bérelne négy hónapig Szabadszálláson vagy Fülöpszálláson. Leveleket „Térképezés" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 32 112

KERESKEDELMI dolgozó, 30 éves gyakorlattal üzletkötő, beszerző, felvásárló állást vállalna saját gépkocsival. Leveleket „Univerzális" jeligére a hirdetésszervezőhöz. Kiskunfélegyháza, Ady Endre utca 8. 1741

IGÉNYES diáklány bútorozott vagy üres albérletet keres. „Szeptember 1-től" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 32 181

KÜLÖN bejáratú bútorozott szoba 2 férfi részére kiadó. [illegible]

[illegible] bútorozott szoba férfinak kiadó. Kiskunfélegyháza, Béke u. 6. sz. 1731

200 NÉGYSZÖGÖL szőlő terméssel együtt eladó. Kiskunfélegyháza, Ringhegy, Parádi dűlő. Érdeklődni 16 órától: Izsáki út 43/a. sz. 1732

SKODA S—100-as, IC-s, eladó. Kiskunfélegyháza, Fürst Sándor u. 11/a. sz. Molnár László. 1733

SZOBATÁRSNAK fiatal nőt keresünk albérleti szobába. Kiskunfélegyháza, Damjanich u. 7. sz. 1734

ZÖLDMINTÁS csempéjű, jó állapotban levő cserépkályha eladó. Érdeklődni Kiskunfélegyháza, Kilián György u. 11. Benseékné. 5—7 óra között. 1735

UTCAI házrész eladó. Kiskunfélegyháza, Árpád u. 21. 1736

JAWA 250-es, Munkácsy-televízió eladó. Kiskunfélegyháza, Martinovics u. 3. 11 283

MÓRAVÁROSBAN kétszintes családi ház garázzsal eladó. Érdeklődni Kiskunfélegyháza, Móra tér 70. I. em. 11. 1738

ELADÓ kétkerekű gumiskocsi, kéthengeres Zsil kompresszor tartállyal. 2 db 15 colos Wartburg-kerék. Kiskunfélegyháza, Bessenyei u. 32. sz. 1739

OLCSÓN eladó Kiskunfélegyháza, Felszabadulás u. 34. számú ház belső fele. Megtekinthető 1—3-ig. 1740

AZONNAL beköltözhetően eladó Kiskunfélegyháza, Horváth Zoltán utca 58. számú belsőportás házrész. Érdeklődni: 12-én, pénteken 8—12-ig, vagy Kecskemét. Kolozsvári utca 1. (Rendőrfalu) bármikor. 3286

HÁLÓSZOBA- és konyhabútor eladó. Kiskunfélegyháza, Széchenyi u. 14. Récziék. 1675

Munkaalkalom

GÜNGYÖLEGELLÁTÓ Vállalat, Kecskemét, Rákócziváros 8. sz. állandó munkára felvesz általános adminisztrátort. 3234

MOST végzett kereskedősegédet Kecskemét, Tatársor 31. alatti vegyesboltba azonnal felveszek. Jelentkezni a boltban lehet. 32 113

BÁCS-KISKUN megyei Állategészségügyi Állomás SZTK- és bérszámfejtési ügyekben jártas dolgozót keres felvételre. Jelentkezés Kecskemét, Halasi út 34. szám alatt. 3236

RÓZSABARACK Mg. Szakszövetkezet vezetősége pályázatot hirdet az 5/1972. BKM rendelet alapján Kecskeméten üzemelő, szabadkasszás zöldségbolt és kecskeméten üzemelő szabadkasszás borkimérő vezetésére. Pályázatot részletes önéletrajzzal Kecskemét, Szolnoki út 7. sz. alá kérjük. 3261

A KECSKEMÉTI Közúti Építő Vállalat felvételre keres jól képzett, legalább 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező, automata gépek javításához erős, erős áramú villanyszerelőket. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet: Közúti Építő Vállalat, Kecskemét, Szolnoki út 11. 3253

PLAKÁTRAGASZTÓT napi 4 órás munkaidővel felvesz a kiskunfélegyházi Magyar Hirdető. Szabadság tér 3. 1679

AZ OAF Teljesítményvizsgáló Állomás felvételre keres hentes szakmunkást, darálóst és sertésgondozót. Jelentkezés: Kecskemét, Miklóstelepen. 32 120

A BARNEVÁL Kecskeméti Mezőgazdasági Üzeme (Kecskemét, Belsőnyír 2.) azonnali belépéssel takarítót, fűtőt, keltetőmunkást, segédmunkást, boromfigondozót felvesz. 32 140

Közlemények

FELHÍVJUK gázfogyasztóink figyelmét, hogy a jövőben díjbeszedőnk minden hónap 20-tól kezdi a gáz-

Kohán György festőművész

1021

Gyulán új kiállítási csarnokot nyitottak meg a múlt év december végén. Első ízben Kohán György festőművész emlékkiállítását rendezték meg. A megnyitó beszédet Pogány Ö. Gábor mondotta, középen a festőművész özvegye (Demény Gyula felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért
1963 I. ÉB - 4.

lések. Az Állami Operaház balett-
uz István terjesztette elő (Vandulek
v.)

Mit mutat ez? Azt, hogy a szak-
funkció fontosságát, és nem a
művészeti munka folyton ala-

Húszé

KG

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa 1949-ben létesült. Fő feladata, hogy fejlesszse a sokoldalú gazdasági együttműködést a KGST országok között a nemzetközi szocialista munkamegosztás alapján. 1949 áprilisában Moszkvában tartották meg a KGST első ülésszakát. Ezen határozatot hoztak a feladatokról, továbbá megállapították a szervezet tevékenységének elveit és formáit.

Az alábbiakban, az ünnepi évforduló alkalmával néhány

1021

Kohán György

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Kohán György gyulai emlékkiállításáról

Két éve már annak, hogy Kohán György élő alakja eltűnt Gyula utcáiról, s hogy beszédét felváltotta síri hallgatása. De azóta is, onnan közelről, a gyulai temetőből érezzük őrködését művészi hagyatéka felett.

Az emlékkiállítás késlekedett, mivel a hagyaték tulajdonosa, a gyulai városi tanács, felelősségének tudatában, tekintetbe vette 1967. tavaszán, hogy a Kohán képek sajátlagos technikai kivitele miatt, azok károsodást szenvedtek volna, ha meg nem felelő időjárási- és épületi feltételek között kerülnek megrendezésre. Kohán György szándéka ugyanis az volt, hogy 1967. április 4-én kerüljön bemutatásra anyagának egy része a gyulai várban, hiszen súlyos betegen is úgy gondolta, hogy ezt az időpontot még megéri. Nem így történt.

1966. december 16-án bekövetkezett halála óta többszörös gonddal kellett azzal törődni, hogy maga a mester — aki úgyszólván nyomorgással váltotta meg életművét a jövő számára, azzal, hogy együtt tartotta anyagát — vajon miként vélekedne műveinek további sorsáról, azoknak az emberekben való továbbmunkálkodásáról.

Tudjuk azt, hogy Gyula városa az évek során mit végzett hazai és idegenforgalmi tekintetben, annak érdekében, hogy kultúránk, művészeti hagyományaink legsajátosabb vonásait felelevenítse, közkinccsé tegye. Mégis meglepetés volt a hazánkban eddig páratlan tény, hogy valamely város a múzeuma részére önálló állandó kiállítási épületet juttatott volna, méghozzá — e lap hasábjairól is tudott — két és fél milliós költséggel.

Parasztasszony

Ha Kohán György e városra hagyta életművének javát, ennek két oka van. Az egyik az, hogy szülőfalujának, Gyulavárinak testvérvárosa Gyula, gyermek- és ifjúkorának színhelye-szíve tája legyen művészetének örököse. A másik az: hitt abban, hogy e város vezetősége megvalósítja, akár holta után, azt, hogy művészetének szándéka, teljes arculata egyszer a tömegek színe elé kerüljön.

Az 1968. decemberi emlékkiállítás szemelvényesen mutatja be a Kohán-hagyatékot, mégis úgy, hogy ennek az életműnek súlyát, magyar és európai jelentőségét érzékeltessük a látni és érezni tudók számára.

A most következő négy éven belül tervezi a város a két emeletes Kohán emlékmúzeum felépítését, persze oly módon és azért, hogy mennél több és a legnagyobb méretű művei is kiállításra kerülhessenek. Hiszen ez utóbbiak tíz-tizenöt méteres nézőtávolságra készültek, nem szobai táblaképnek, hanem falra, tömegeknek, tartalmuk szerint is, de a formai megjelenítés, az arányok szándékos felnagyítása miatt is.

Az egyetemes és a magyar művészetben is vajmi kevés mesterünk volt, akinek a látása, gondolkodása eleve alkalmas lett volna arra, hogy súlyos mondanivalót erővel közöljön a népek számára, köztéri, középületi falakon.

Sajnos, Kohán György képei életében nem kerültek falképi kivitelre — csak egyetlen műve, a „Háború emléke" című friz az, amelynek mozaik-változatáról a mester még tudott, ez készül el most Székesfehérvár részére. Bizonyosak lehetünk abban, hogy Gyula városa, amely oly tiszteletreméltó módon áldozott Kohán György emlékének, megvalósítja azt a tervét is, hogy saját művészének mesterműve díszítse majd az emlékmúzeum és hihetőleg más középület falát is.

E rövid tájékoztató keretében most azt szeretnők jellemezni mindössze két festmény kapcsán, hogy milyen az a tartalom és annak monumentális művészi megfogalmazása, amely Kohán György életművét egészében is jellemzi.

1965-ben budapesti, Magyar Nemzeti Galéria-beli kiállításakor, néhány más művével egyetemben, megjelölte a „Csend" és a Parasztasszony" című festményeit, mint olyanokat, amelyeket soha nem kíván eladni, mert soha többé nem tudná azokat így megfesteni.

A „Csend": a háborús halálra következő iszonyatot, a magyarázhatatlan döbbenetet jelzi, az embertelenség okozta gyógyíthatatlan sebet, azoknak szívében, akik az ilyen halálnak az egész emberiségre vonatkozó történelmi súlyát is átérzik. A kép címét maga a művész adta, mindössze egy másodpercnyi gondolkodás után — s azt hiszem az olvasó érzi: minő ereje és egyszerűsége van e címnek, a tartalom drámája mellett. Abban rejlik leginkább Kohán műveinek maradandósága, halhatatlansága, hogy személyi megrendüléseit sosem fejezte ki anélkül, hogy a közösség nevében ne szólt volna.

A másik kép, a „Parasztasszony" feje: jelkép — az őrködése a mezők, a termés felett. Tekintete nemcsak távolba néz, hanem a jövőbe is. Arcának szigora uralkodik a parasztság élete, munkája felett, azzal a felelősséggel és biztonsággal, ahogyan a mindennapi kenyérről tesz, gondoskodik a föld embere hazánkban és mindenütt a világon. Ettől az egyetemesen érző indutól is magyar, s egyben európai Kohán művészete. Hogy tehetségében, akarásában rejlett ennek a tartalomnak monumentális, falrahivatott kifejezése —, ez volt életének sarca, ezért adózott egészsége árán. Nekünk élőknek nemcsak módunkban áll, de kötelességünk is művészetének nagy álmait mind napvilágra hozni.

B. Supka Magdolna

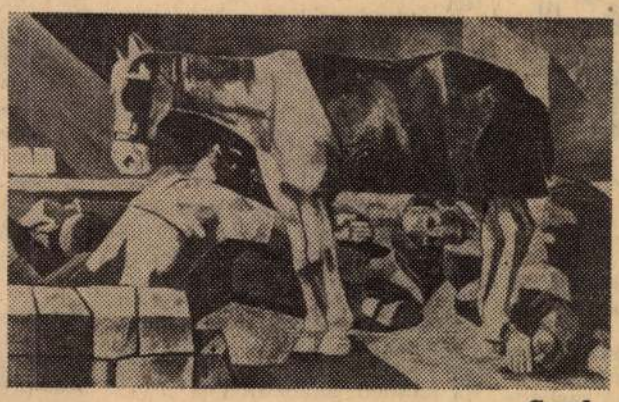

Csend

Sass Ervin:

Üveggyöngy

Üveggyöngyöm, üveggyöngyöm,
életemet benne őrzöm

napsugárban szikrákat hány
tűzszínében ott az a lány

akinek már neve sincsen
akinek már szíve sincsen

behálózták rezgő évek
vad pirosak, hideg kékek

velük fonódik a tájra
kötöződik a világra

üveggyöngyöm messze gurulj
kedvesemnek ölébe hullj

csillagot vess a szemében
simulj meg a tenyerében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 DEC 24

ünk

re?

a csillogással
k. Mivel már
ok is különle-
a fényű, dom-
lágy esésű, fé-
os csipke, a
nyag, köztük a
x — a ragyo-
az ugyancsak
kkel, szikrázó
ülönfüggőkkel,
terekkel, már
fényes a ruha-
kiegészítő di-
kell hozzá,
darab, mond-
d kis lánc vagy
gő ékszerekkel
ökkel a sima
selyemruhát,
os „kis fekete"
. csak kevés
dísztű, lánc,
öngysor.) Ék-
vénye: kevés
n szép, nem
teleaggatva,
nyfa.

laiban, válto-
bőséges lehe-
kinek, hogy
égének meg-
asszon magá-
lésre is. Akár
ás, romanti-
a, a legfon-
mértéktartó,
en.

om kis anti-
áska, a jó fri-
kivilágítás-
ozó arckiké-
setleg hang-
múgy is es-
epivé avatja
lkül, hogy a

Pars Sári

Felnőttszáj

Ahogy gyerek-, úgy felnőttszáj is létezik. Néhány a szalonképesek közül:

— Ugye anyukám feljössz hozzám ma este? Ugyanis az én anyukám egy másik apukával lesz valahol.

* * *

— Mindenkire haragszom.
— Miért mindenkire?
— Nem akarok kihagyni senkit, nehogy bárki megharagudjon rám.

* * *

— Mi a hobbyja, kedves titkárnő?

— Elidegeníteni a főnökömet a családjától.

* * *

— Apu, itt a kérdőívben az van, hogy „szenvedett-e börtönt meggyőződéséért a felszabadulás előtt" és te nem írtál oda semmit, pedig anyu egyszer azt mondta, hogy ültél.
— Ja, fiam, az anyagi meggyőződésem miatt volt.

* * *

Vállalat levele a sajtóhoz: „Tisztelt Szerkesztőség! Hálásan köszönjük az építő kritikát! Ezentúl megbecsüljük nyitott szemű Dolgozónkat!

Vállalat a nyitott szemű dolgozóhoz: — Ki van rúgva!

* * *

— Annyira ellustultam komám, hogy kedvem lenne állást vállalni valamelyik ügyosztályon

* * *

— Mit kártyázott el Tropacsek a klubban?
— A felesége türelmét.

* * *

Főnök: — Hivatást tévesztett ember vagyok! Mindenki szeret az üzemben!

* * *

— Olyan a körömlakkod drágám, akár a tekintélyem: egyre színtelenebb.

* * *

Női vásárló az eladóhoz:
— Csak olyasmiket kérek, amiket ki kell cserélni.

—Új—

ÉGTÁJAK karácsonya

Havas tájak, zúzmarás fák, ködös utak, meleg, barátságos otthonok, ajándék a fenyőfa alatt — ez nálunk karácsony. Így él az emberben, mint emlék és valóság, ez a mi tájunk, hazai tájunk, így alakultak karácsonyi szokásaink, hagyományaink, körülményeink. Ritkán gondolunk arra, hogy a karácsonyt más körülmények között is ünnepelhetik az emberek, más kontinenseken, más égtájakon, más éghajlatok mellett. Van, ahol hidegebb a karácsony és van, ahol számunkra megdöbbentően más...

Mint például itt a nyugat-ausztráliai tengerparton. A karácsonyt megelőző napokban készült a kép, strandidő a tengerparton, iskolás gyermekek jókedvűen fürödnek.

Karácsonyi kép a Gardaia oázisból, pálmákkal, a Szahara kellős közepén, a marabitok földjén. A lakosság itt már ezer éve mohamedán, nem ünnepük a karácsony, de ha az lenne, tűző, sivatagi napsütésben ünnepelnének.

Karácsony táján szántanak Algériában, az Atlasz-hegység lábainál. Tizi Uzi falu festői környékén így december vége felé májusi időjárás uralkodik. A parasztok ilyenkor vetik meg a jövő évi kenyér ágyát.

Ez a kép a szomszédban készült, Csehszlovákiában. A karácsonyi szünet előtti utolsó tanítási napon sítalpon vidám az élet. Ők máris bizonyítják, ha még nem is a jég hátán, de a hó hátán már megélnek.

Megfagyott orgona. Ez persze soha nem szól, nem szolgáltat zenét a karácsonyi miséhez, mert valójában a vízesés fagyott meg és a természet formálta orgona alakúra a lezúduló vízsugarakat Észak-Finnország szikláin.

n társasjátékok szünidőben

le szórakozta-
znos játékot
a játéknál
egyik pajtás
éppen az
ló. A mellette
a a következő
előtte elhang-
tagjával kell
lóvasút. Sor-
k a ráálló sza-
patkó, kószá-
gő stb. Aki
odaillő szót
ékból.
s játékokból

gy a szobából,
lasztanak egy-
an állatot vá-
a hangját
utya, macska,
kitalálót be-
ékvezető hár-
adik tapsra
hangot ad (a
gját utánoz-
ak egy pilla-
ki kell talál-
állat hangját
ált, az kiáll a

játékból és adott jelre a többiek újból hangot adnak. Akit utoljára ismert fel, az lesz a következő kitaláló.

A dalosverseny is izgalmas játék.

Lehetőleg gyors ütemű és több versszakból álló dalt válasszunk. A résztvevők egyszerre énekelnek. Éneklés közben mindenki a játékvezetőt figyeli, mert ha jobb kezét felemelve jelt ad, abba kell hagyni az éneklést, de hang nélkül, gondolatban tovább kell folytatni. Néhány másodperc múlva a játékvezető rámutat egy játékosra, az azonnal folytatni kezdi a dalt annál a résznél, ami következik. Ha helyesen kezdett bele, akkor a többiek is csatlakoznak hozzá és addig énekelnek, amíg a vezető újabb jelt nem ad. Ha tévedett, akkor zálogot ad, az éneklést pedig elölről kezdik.

Ha megfelelő, friss hó esik, akkor a szabadban szánkóversenyt rendezhetünk. Kisebb emelkedő, esetleg egy gát is elég ehhez.

A szánkópálya szélére, körülbelül az út háromnegyed részénél állítsunk hóembert. A hóember csak jelképes, egy nagyobb és egy kisebb hóbuckából áll, feldíszíteni nem szabad! A verseny lebonyolításához két használaton kívüli sapkára van szükség. A versenyzők egyenként siklanak le szákójukkal, amit lehetőleg úgy kell irányítaniuk, hogy a hóember mellett elhaladva, a magukkal hozott sapkát annak fejére tehessék. A sapkát dobni is lehet. A versenyző a pálya mellett visszafelé jövet felveszi a sapkát, ekkor indul a következő. Több forduló után megállapítjuk, hogy kinek van a legtöbb találata, az lesz a győztes.

Oázis az Alföldön: Gyula

Békéscsabáról úgynevezett „tolivonat" közlekedik *Gyulára.* A helybeliek szó-használatában ez azt jelenti, hogy a szerelvényt a mozdony nem húzza, hanem tolja, hogy visszaútban ne kelljen megfordítani a gőzöst. Az utas számára ez a tény már eleve valami provinciálisat sejtet, mert hiszen a legtöbb magyar városba úgy fut be a vonat, hogy a mozdony bizony elöl van. Annál nagyobb, s frappánsabb azonban a meglepetés, amikor a városba közlekedő autóbusz ablakából egy *rendezett városkép* látványa bontakozik ki az utas szeme elé, amelyben szép közterek, parkok, nemesvonalú műemlék-épületek éppen úgy előfordulnak, mint hangulatos patakpartok, szobrok, vár, hotel, fürdő, képtár stb.

Gyula az Alföld oázisa — így szokták ezt mondani, s ez nem valami erőltetett lokálpatrióta túlzás, hanem tényeken alapuló igazság. Nézzük meg közelebbről is a tényeket, amelyek feltárásában *dr. Bereczky* Sándor vb-titkár oly készségesen közreműködik, mintha ettől függne városa jövője. Csak a beszélgetés és az ezt követő városnézés végén jövök rá, hogy amit most stílus-fordulatnak szántam, az komoly igazság: *valóban a város idegenforgalmi értékeinek országos méretű tudatosításától függ Gyula jövője.* Amióta ugyanis a város megszűnt közigazgatási központ lenni, boldogulásának útját máshol kell keresnie.

Ez a más: *az idegenforgalom.* Az első merész tett a várfürdő kialakítása volt. Az eredmény: teljes siker. Tíz év alatt létrejött a komplex várfürdő, amely ma nyolc medencéből, 2000 négyzetméter vízfelületből, a volt grófi lovarda pompásan átalakított téli fürdőjéből áll, egy *hatvan katasztrális hold nagyságú őspark* kellős közepén. Évi forgalmuk több mint *félmillió fürdővendég,* s ha ehhez még hozzávesszük, hogy *Gyulán a zöldterület nagysága éppen háromszorosa az országos átlagnak* (s ebben még nincsenek benne azok a kedves kis zártkertek, amelyek annyira jellemzőek a körösparti városra), akkor valóban nem tűnik túlzásnak az előbb idézett megállapítás: *Gyula, az Alföld oázisa.*

Nyári hónapokban napi 10—12 000 fürdővendég keresi fel a medencéket, de ez még mindig nem jelent kellemetlen telítettséget. *Napi 15 000 vendégnek van itt helye,* akik komfortos körülmények között, a zsúfoltság érzetétől mentesen, jól érezhetik magukat. A fürdő-komplexum — a gyulaiak szemefénye — bár önmagában befejezett alkotás, *puszta létében hordja szüntelen továbbfejlesztésének indítékait.* Így például jelenleg azzal foglalkoznak, hogy az érszűkületi betegségek gyógyítására ezen a nyáron már bevezetik azt a fajta *szénsavas kezelési módot,* amelynek nagyon biztató eredményei mutatkoztak a *Kaposvárott* lefolytatott kísérletek során. Ugyanilyen hatalmas lendítője lesz a fürdő továbbfejlődésének az a korszerű, sokszintes *SZOT üdülőszálló* is, amely a groteszk formájú, bizarr, középkori téglavárral átellenben, a fürdő közelében *rövidesen megnyitja kapuit* azok előtt, akik mindeddig mit sem tudtak az itteni források gyógyító hatásáról — s arról a meleg, barátságos légkörről, amellyel ez a város az ideérkező üdülőket, nyaralókat fogadja.

„Ein ruhiger Winkel" — csendes, meghitt sarok — így jellemezte nemrég egy osztrák turisztikai lap Gyulát, s hozzátette: aki derűs, kedves környezetben akarja szabadidejét eltölteni, távol a fárasztó attrakcióktól, de közel a meghitthez, az emberihez, az a romantikus hangulatú *Gyulát* keresse fel. Ez a város még természetesen őrzi házai között azt a bájat, azt a XIX. századi városi hangulatot, amelyet Európa más részein ma már hiába keresünk.

Csak hangulatot nyújtana *Gyula* a külföldiek számára? Nem és ezerszer nem! *Éppen a tömeges külföldi látogatottság hatására, ma már kialakultak a vendégfogadás konkrét, tárgyi elemei is.* A külföldi például, ha mostanában látogat el *Gyulára* vadászfegyvert kaphat, kísérőt, lőszert, lovat, motorcsónakot, tájképi környezetnek pedig 17 000 kat. hold erdőt, amelyben 40 000 fácán tanyázik, s ha éppen vízivadászatra van kedve, komppal lecsurogh*at Sarkadtól a remetei csárdáig,* ahol golyóscsapágyakon forgó nyúlsütő apparátusig, bogrács-tűzhelyig, s a legkülönfélébb nyársonsütő alkalmatosságig mindenfélét megtalál, ami csak egy ilyen egyéni vadászat méltó befejezését biztosíthatja. A csárda mindössze *8 km-re van Gyulától, ahova autóbuszjárat viszi* vissza a vendéget, ha pedig bérelt lóval jött és még maradni van kedve, a lovászgyerekek ezt a problémát is megoldják.

A jó nyaralás tárgyi feltételeihez tartozik az is, hogy *Gyulán jelenleg két szálloda van* — egy századvégi és egy modern — s a szállodai ágyak száma 260. Ehhez körülbelül 150—300 fizetővendég-szoba járul még hozzá, s ezzel a fogadókapacitás tulajdonképpen ki is merült. A várfürdő melletti *Park*-szálló csupa kétágyas szobával rendelkezik. Ennek ára — akár egy, vagy két személy veszi igénybe — *egyformán nyolcvan forint.* Nem volnánk őszinték és jóindulatúak Gyulához, ha elhallgatnánk, hogy *ezek majdnem balatoni főszezoni árak (Siófokon* például előszezonban, a luxusjellegű *Európában* egy szobáért mindössze 50 forint bért fizet a vendég), *s ilyen árak mellett tömegméretű belföldi idegenforgalomra nemigen lehet számítani.* Az sem hoz dicsőséget a gyulai turizmusnak, hogy a halászcsárdában *csak akkor* adnak halászlevet és túróscsuszát, ha hetenként egyszer *Szegedről* megérkezik a vállalati halas-, meg túrósteherautó, noha a halban gazdag *Körös* ott folyik a városban, túrót pedig a szemben levő tejboltban naponta árulnak frisset.

Ezzel szemben — hogy az áruellátás előnyeiről is szóljunk — *Gyulán* januárban van friss retek, s az egyéb primőrök is — 200 családot gondos, előrelátó munkája következményeként — egy hónappal korábban kaphatók, mint másutt. Az üzletekben példás gyorsasággal lehet vásárolni. *Gyula volt ugyanis az első magyar város, ahol kísérletképpen minden üzletben bevezették az önkiszolgálást.*

A város oázis-jellegéhez a *sokféle vízfolyás* is hozzátartozik, többek között a furcsanevű *Élővízcsatorna,* továbbá a *Körösök* és a még meglevő patakok, amelyek valaha *Evlia Cselebi* tudósítása szerint — *Velencéhez tették hasonlóvá Gyulát.* A török krónikás egy korabeli helyszíni tudósításában leírja, hogy a vár hárem-hölgyei hajnalonként csónakokon szöktek át kedveseikhez, hiszen a kertek alatt mindenütt ott volt a víz, s aki ismerte a csatornák labirintusát, mindenüvé eljuthatott a halkan suhanó dereglyéken. A víz ma is komoly tényezője a városnak, ha kissé modernebb formák között is. 1967-ben *megtörtént a város teljes vízművesítése,* a vízvezeték felmenő szára ott van minden telken, így *a fürdőszobás fizetővendégszobák* nem tartoznak a ritkaságok közé.

Dr. Bereczky Sándor vb. titkár elképzelése szerint ez a komoly anyagi áldozattal együttjáró (és *sok társadalmi munkát* felölelő) közművesítés komoly tényezője lehet az üdülőváros jövőbeni kialakulásának. Már most — nagyobb méretű szanálás nélkül — *100—200 házhelyet tud nyújtani a város három- és hatszintes társas-üdülőházak építéséhez,* sőt: magvasabb elképzelések realizálásának sincs akadálya. Elkészült egy *22 emeletes üdülőszálló, a Hotel Góliát* terve, amelyet készséggel bocsátanak egy-, vagy több vállalat rendelkezésére, hogy *közös összefogással, esetleges emeletenkénti birtokbavétel formájában* megépülhessen ez a karcsú, korszerű üdülőpalota, amely nemcsak az Alföld legmagasabb épülete lesz, hanem *Gyula üdülőváros jövőjének szimbóluma is.*

Gyula szép turisztikai környezetéhez hozzátartoznak szobrai is. A város útjait, tereit, parkjait 13 invenciózus alkotás díszíti, de ez a szám rövidesen 15-re emelkedik. A vár előtti facsoportba a tervek szerint lovasszobor kerül, a fürdő valamelyik vízmedencéje elé pedig egy fürdőző nő fekvő szobor-alakját helyezik el. Örömmel számolunk be arról is, hogy nem sokáig várat már magára a sokáig méltatlanul mellőzött, *Kossuth-díjas Kohán György* festőművész hagyatéki anyagának, emlék-képtárának megnyitása. Korunknak ez a nagy festőegyénisége, aki monumentális vásznaival egészen sajátos helyet foglal el a magyar piktúrában — mintegy 13 millió forint értékben — *600 festményt, s több mint 3000 grafikát hagyott a városra.* A hatalmas anyag rendezése most folyik. *Kohán* festészetének elemei: gólya, bivalyok, éles napkorong, kisvárosi utcarészletek, s bár alkotásai erősen jelképi értékűek, az alföldi tájban fogantak, s így *Gyula méltó hely lesz a bemutatás számára.* Megragadó erejű művészet Kohánéé, amelyre a nagy foltok, az erőteljes színek, az éles kontrasztok jellemzőek. A képzőművészet szerelmesei szerint óriási meglepetés lesz, ha bemutatják. A képtár épülete — amely, ha lassan is —, befejezéshez közeledik, újabb *vonzó turisztikai látványossága lesz Gyulának.*

Az évszakok közül mégis tán a nyár a legharsogóbb erejű *Gyulán,* amikor egymást érik a kifejezetten turisztikai célú események: várjátékok, eszperantó nyári egyetem, folklor-fesztivál és még tucatnyi kisebb, de szintén figyelemreméltó rendezvény. Itt említjük meg, hogy a múlt nyáron *angol eszperantisták filmet is készítettek* Gyuláról, ez bizonyára újabb vendégeket csábít majd a körösparti városba, amely — úgy látszik — *végleg eljegyezte magát az eszperantó mozgalommal.* Erre utal az is, hogy a városba való belépéskor ma is eszperantó nyelven üdvözlik a vendégeket: Bonvenon!, s aki távozóban a pályaudvar felé sétál, azt olvashatja, hogy *Gis Revido!* — vagyis: *A viszontlátásra!*

Ezt a viszontlátást mindenképpen megígérjük, hiszen — tudomásunk szerint — *a hatodik évadot kezdő Gyulai Várszínház* az idén *Hubay* Miklós tollából új magyar történelmi drámát készül bemutatni, aminek sikeres színrevitele azt jelenti, hogy *Madách* és *Goldoni* mellett korunk mai problémái, mai megfogalmazásban is elhangzanak a gyulai nyári estéken, s ez ennek a látványos és jól bevált kulturális kezdeményezésnek a magyar szellemi életben való helyét is tovább növeli.

Huba László

A várfürdő mellett épülő vadonatúj SZOT üdülőszálló

A gyulai vár télen

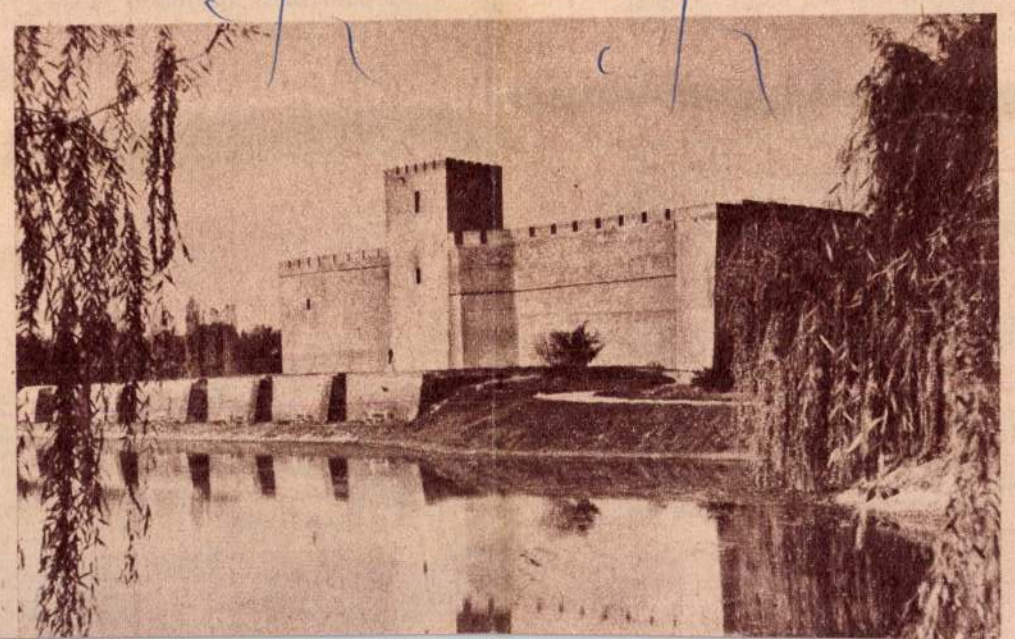

A városi tanács épülete

AZ UTASELLÁTÓRÓL ÉS AZ UTASELLÁTÁSRÓL

Nem idegenforgalmi jellegű vállalat, mégis mindenki találkozik vele, aki egyáltalán útra kel az országhatárokon belül. Állomásokon, tömegközlekedési eszközökön, mindenhol — *de csakugyan mindenhol?* — jelen van az *Utasellátó*. Lapunk hasábjain is szóvá tettük már munkájának némely hiányosságát. *A kép azonban úgy teljes, ha a legilletékesebb is szót kap.* Ezért kérdeztük meg *Urbán Szabó* Bélát, az *Utasellátó Üzemi Vállalat* főigazgatóját.

— *Az első kérdés: kikből áll az Utasellátó közönsége, mennyiben kapcsolódik az idegenforgalomhoz?*

— Részletesen megvizsgáltuk és a várakozásnak megfelelően azt mutatták a számok, hogy *közönségünk túlnyomó többsége nem idegenforgalmi utas.* A mi szóhasználatunkkal élve: nem önkéntes utazók veszik igénybe szolgáltatásaink nagy többségét. Elsősorban az ingázókra gondolunk ezzel, tehát azokra, akik naponta rendszeresen utaznak lakó- és munkahelyük között. Ez megmutatkozik 1968-as forgalmunk alakulásában is.

— *A rövidített munkahét,* mind több helyen történt bevezetése *előbbrehozta a hét végi „csúcsforgalmat”,* viszont a szombati napokon korábban igen jelentős bevétel csökkent. Ugyancsak módosította forgalmunkat *a havonta kétszeriről egyszeri fizetésre áttérés* számos vállalatnál. A számok azt is elárulják, hogy *a kétnapos hétvégeket a dolgozók többsége otthon tölti.* Anyagi és *kulturális* életszínvonalunk még nem emelkedett odáig, hogy a tömegközlekedési eszközökön vagy akár az országutakon rendszeres és tömeges jelenség lehetne a szombat-vasárnapot szabadban vagy országjáráson töltő turista.

— *Milyen tapasztalatokkal zárta a vállalat 1968-at, az új gazdasági mechanizmus első esztendejét?*

— Nálunk ezt már *két kísérleti év* előzte meg, 1968-at bizonyos tapasztalatok birtokában kezdtük. Ez volt egyik oka annak, hogy az elmúlt évben mi nem éltünk a szabad ármozgás *lehetőségével,* viszont nagy súlyt helyeztünk a minőségi javítására. Így — hangsúlyozom, azonos árak mellett — bevételünk az előző évinek 101 százaléka lett.

— Jó példa a kávé. Köztudomású, hogy az Utasellátónak nem „fő profilja” az eszpresszókávé, de lehetőségünk volt rá, hogy — éppen a „vendégfogás” érdekében — olcsóbban adjuk a feketét. Úgy döntöttünk, hogy árainkat változatlanul tartjuk — a kávéfogyasztásból származó bevétel pedig 14 százalékkal emelkedett. Az elmúlt év tapasztalataihoz tartozik az is, hogy — *a mi tapasztalataink és kimutatásaink szerint* — a beutalt üdülővendégeken kívül az üdülési céllal utazók száma *valamivel kevesebb volt,* mint 1967-ben.

— *Milyen gondjai vannak az Utasellátónak és melyeket tud vagy akar a legközelebbi jövőben megoldani?*

— Legnagyobb gondunk: *a helyszűke.* Jellemzésül csak annyit: 1968-ban ünnepeltük vállalatunk fennállásának huszadik évfordulóját, s ebből az alkalomból jónéhány összehasonlítást tettünk az egykori és a mostani helyzet között. Az árbevétel például 12-szeresére emelkedett, a forgalom is sokszorosára — *alapterületünk pedig lényegében változatlan maradt.* Mindössze néhány újonnan épült vagy bővített állomásépületben kaptunk mi is nagyobb helyiséget, ez azonban az egészen belül elenyészően kis töredék. *Összesen 860 egységünk van,* s csaknem mindegyik ugyanakkora helyiségben bonyolítja le régebbi forgalmának sokszorosát, amekkorában még a kis magánresti működött.

— Terveink vannak, megvalósításukhoz hozzákezdtünk, s a legközelebbi években sokat szeretnénk belőlük végrehajtani. Budapest két nagy, nemzetközi forgalmat is lebonyolító pályaudvarával, a *Keletivel és a Nyugatival kezdtük.* Nagyon jól tudjuk, hogy nem mindenki ért egyet a pályaudvari vendéglőkben az egyenruhás portás és a kötelező ruhatár beállításával, mi azonban szinte kényszerítve voltunk erre az intézkedésre, hiszen az ilyen helyen méltán megkívánt színvonalat csak így tudjuk biztosítani. Elárulhatom: az első időben attól tartottunk, hogy a pincérek többsége otthagyja a pályaudvari, egyszeriben magasabb színvonalra emelkedett helyiségeinket. Azóta kiderült, hogy *a pincérek is szívesebben maradnak ott, ahol igényes vendégeket kulturáltan lehet kiszolgálni.*

— Teljesen igazuk van azoknak, akik kifogásolják, hogy ma nincs hely a két nagy pályaudvaron, ahol a később érkező vonatra várók egy kávét vagy akár egy féldecit elfogyaszthatnának, ülve, de nem luxuskörülmények között. *A változás azonban már az idén megtörténik:* a Keleti pályaudvaron a jelenlegi bisztró helyett *önkiszolgáló éttermet* nyitunk, nagy áteresztő-képességgel és — *dohányzási tilalommal.* Az utóbbit azért vezetjük be, mert — nemzetközi tapasztalatok szerint — a dohányzó ember különösen étkezés után nem marad sokáig olyan helyiségben, ahol nem gyújthat rá, *a mi célunk pedig az, hogy az új önkiszolgáló étteremben minél több vendéget fogadhassunk.* Sietős vagy negyedórát—félórát várakozni kényszerült emberek megtalálják itt a helyüket, akinek pedig ennél több ideje van, szívesen látjuk elegáns étteremünkben. A Keletihez hasonló terveink vannak a Nyugatiban is, ott az idén kezdjük az átalakítási munkát, s ez 1970-re fejeződik be. A Déli pályaudvar Utasellátó-tervei szorosan összefüggenek magának a pályaudvarnak átépítési, nagyobbítási elképzeléseivel.

— *Ha már a MÁV terveiről szó esett: hogyan vesz részt az Utasellátó a közlekedéspolitikai koncepciók megvalósításában?*

— Természetes, hogy ez meghatározza egész további működésünket és ennek megfelelően készülünk is *felülvizsgálni a vállalat egész gazdaságpolitikáját.* Itt említem a mozgószolgálat sok vihart kavart kérdéseit. Az Utasellátó forgalmában *a mozgószolgálat* — egyes elképzelésekkel, szállongó hírekkel ellentétben — *mindössze egy-tizenketted részt képvisel.* A ráfordítás viszont igen nagy, hiszen — csak példaként említem — egy új, modern étkezőkocsi 5 millió forintba kerül. Hat-hét főnyi személyzet kell hozzá, ami ugyancsak jelentősen megnöveli a költségeket. Az új közlekedéspolitikai koncepció végrehajtása során egy sor állomás megszűnik, *a távolsági vonatok menetideje lényegesen megrövidül, így lényegében elveszti létjogosultságát az étkezőkocsi, hiszen a leghosszabb utazást is le lehet majd bonyolítani reggeli és ebéd, vagy ebéd és vacsora között.* A mozgószolgálatban tehát egyre inkább át kell térnünk *a bisztrókocsikra,* amelyekben bárpultnál fogyaszthatnak italokat a vendégek, de gyorsan készülő ételek felszolgálásához néhány ülőhely is lesz ezekben a kocsikban. Viszont — és itt kell vitatkoznom az elterjedt hírekkel —, *szó sem lehet „mozgó talpondllókról”.*

— A közlekedéspolitikai elgondolásokkal kapcsolatban — mint mondtam — jó néhány vasútállomás megszűnik. Ezek egyrésze azonban csak szerepkört cserél: autóbuszvonalak végállomásai kapnak bennük helyet. Ennek megfelelően *a „resti”-re is szükség lesz, de korszerűbb színvonalon.* 1975-ig több mint háromszáz kis söntést alakítunk át modern bisztróvá. Az autóbuszközlekedés előtt pedig szinte beláthatatlanul nagy jövő áll, ehhez kell alkalmazkodnia az Utasellátónak is. A fejlesztés útja itt is a bisztrók felé mutat. Köztudomású, hogy az autóbusz sokkal rugalmasabb, általában gyorsabban és sűrűbben közlekedő jármű, mint a vonat, az autóbusz-pályaudvarokon nincs annyi várakozás, tehaladó székekre *menetközben kell fel- és leszállni, mint a páternoszteréknél.* Ez — a külföldi tapasztalatok szerint — semmi nehézséget nem okoz.

— A kötélpályát főleg *kirándulók és síelők* vehetik majd igénybe. A végállomásokon — a Zugligetben és a Jánoshegyen — vendéglátóipari egységet üzemeltetnek. Az egy kilométeres útszakaszon *csak két állomás lesz: a völgy- és a hegyállomás.* A kötélpályát a XII. kerületi tanács építteti meg, éppúgy, mint a hegyállomásnál a vendéglátóipari egységet, ahonnan nagyon szép kilátás nyílik a városra. A kötélpályát *előreláthatóan a jövő év őszén már üzemeltethetik.*

— *Melyik lesz a következő kötélpálya?*

— *A badacsonyi.* Ennek a kiviteli tervein is már javában dolgozunk. Ez *tulajdonképpen két szakaszból áll majd.* Alsó része *a badacsonyi hajóállomástól a Kisfaludy-házig* terjed, felső része pedig a *Kisfaludy-háztól a hegy tetejére* visz fel. A badacsonyi kötélpálya kiviteli tervei ez év közepéig készülnek el. *A megrendelő az Autóközlekedési Tröszt, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium megbízásából.* A pálya alsó szakasza ezerkétszáz méter hosszú, kétköteles, kiskabinos, körforgalmú lesz, négyszemélyes, zárt kabinokkal. Hétszáz méteres felső szakasza kétköteles, ingaforgalmú, nagykabinos pályának készül, két, egyenként harminc személyt befogadó kabinnal. *A badacsonyi drótkötélpálya kivitelezési munkálatai ez év második felében kezdődnek meg és előreláthatóan ezt is a jövő évben helyezik üzembe.* A völgyállomásnál és a Kisfaludy-háznál már van vendéglátóipari egység, a hegy tetején pedig az *Utasellátó Vállalat* létesít üzemet. A badacsonyi kötélpálya *egyirányban, mindkét szakaszon, óránként mintegy négyszáz személyt szállíthat.*

— *Hol terveznek még kötélpályát hazánkban?*

— A *Mátrában,* ahol a természeti adottságok igen kedvezőek. Itt *két pályát tervezünk, egyiket Mátraháza és a Kékestető között, a másikat síelők számára, a Kékestetőtől az északi lesikló pályáig.* Mind a kettőt *Gyöngyös* város tanácsa építtetné meg, feltéve, hogy az idegenforgalmi szervektől is kap anyagi támogatást. A Mátrában megépítendő két drótkötélypályának eddig csak a tanulmánytervét készítettük el. A gyöngyösi városi tanács ugyan elfogadta a tanulmánytervet, de a kiviteli tervek elkészítésére még nem adott megbízást.

— *Milyennek tervezik a Mátra—Kékestető közt építendő kötélpályát?*

— Hossza 2200 méter lenne. A pálya alsó része áthaladna *a mátraházi sportpálya és a vízmű felett,* majd az erdő felett folytatná útját. Egyszer keresztezné a *Mátraháza—Kékestető* közti utat. Ez az egyköteles, függőszékes körforgalmú pálya a kirándulók számára két üléses, illetve a síelők számára egy üléses függőszékekkel közlekedne. Óránként háromszázötven— négyszáz személyt szállíthat majd.

— *Terveznek még egyéb pályákat is?*

— Igen, például a *lillafüredit.* Ennek gondolatát *Miskolc város tanácsa* és a *Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatal* vetette fel. Tulajdonképpen ők jöttek legkorábban hozzánk, még a Zugliget—Jánoshegy közti pálya megtervezése előtt. A kiviteli tervek félig már elkészültek, amikor félbeszakadt a munka, mert a völgyállomásnál kialakítandó autós bisztróval és szállóval kapcsolatban nehézségek merültek fel. Ez is egyköteles, függőszékes, körforgalmú pálya lenne, 1200 méter[illegible]nek *Eger* fel[illegible] *hérkőlápai f*[illegible] utasokat.

— Ezenkívü[illegible]vekről esett s[illegible] *Misina-tetőre* t[illegible]*ban* építendő [illegible]szóba került a[illegible]*zető kötélpálya* [illegible]*szer.* Ez utóbbi még 1953-ból származik és *a felszabadulás után az első ilyen irányú javaslat volt.* A terv szerint az *Óbuda — Hármashatárhegy — Hüvösvölgy — Üttörővasút — Széchenyi hegy — Farkasrét* vonalon, az Üttörővasúttal együtt, *a Budai hegyeket átfogó rendszer alakulna ki.*

— Ebben a rendszerben a *Farkasrét — Széchenyi hegy* közti részeken négyszemélyes kabinokkal, körforgalmú, kétköteles pályákon lehetne közlekedni. A rendszert alkotó három pálya közül az *Óbuda — Hármashatárhegy* közti szakasz részletes tanulmányterve is elkészült már, de sajnos később, 1956 után, megvalósítása lekerült a napirendről.

— *Mennyibe kerül egy drótkötélpálya felépítése?*

— Hat-tízmillió forintba kilométerenként.

— *És hány év alatt térül meg a beruházás összege?*

— Viszonylag gyorsan, alig néhány éven belül.

Az új gazdasági mechanizmus második évében kár lenne figyelmen kívül hagyni ezt a lehetőséget: egy *gazdaságosan üzemeltethető* új közlekedési eszköz, a személyszállító kötélpálya növeli azoknak a helyeknek idegenforgalmi vonzóerejét, ahol a természeti adottságok is elősegítik az ilyen tervek megvalósítását.

Környei Elek

A badacsonyi kötélpálya terve

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
IDEGENFORGALOM

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1976 JAN 27

Kohán György festőművész

vuz gyujtogatas következ-
ménye volt, mert a kor-
mány már régóta ki akarja
toloncolni onnan a honta-
lanokat.

☐ Új tárlatot rendez-
nek Kohán György festőmű-
vész képeiből február 6-án
a dunaújvárosiaknak. A ki-
állítást az Uitz Béla terem-
ben nyitják meg.

☐ SIRÁLYOK A HAJTÓ-
MŰBEN. A Pan Amerikai

kat: „Mezőgazdaság is érdekel" jeligére a dunaújvárosi Hirdetőbe.

365 550

Kossuth-díjas festőművészek.

VÁSÁRHELY MŰVÉSZETE

A magyar képzőművészet mindig nagy figyelemmel kíséri a Hódmezővásárhelyen évenként jelentkező őszi tárlatot. Október első hetében ismét a Csongrád megyei városban nyitották meg az Alföldhöz kötődő kiállítást. Ebből az alkalomból közöljük a következő írást.

A világ óriáscsizmáival araszolva pici város, hazai méretekben középváros *Hódmezővásárhely*. Ady már 1910-ben védte a gúnyosan „paraszt Párizs"-nak emlegetett várost. Juhász Gyula magyar Fiesoleként magasztalta, Németh László pedig elismeréssel írt „választott szülőhelyéről". Régóta beszélnek róla, régóta kutatják, miért lett a magyar képzőművészet egyik fellegvára, *alföldi fellegvára*. Mert ezt a címet hallgatólagosan neki adományozta a festészetet kedvelő közönség.

Vajon az alföldi realista iskola megteremtői miért itt éltek, miért ebben a városban keverték jellegzetes színeiket, miért a vásárhelyi piktúra adta azt a sajátos formai megfogalmazást, ami a parasztember átváltozásait őszinteséggel dokumentálta. Nem voltak itt nagy pénzű mecénások, hiányzott a képeket vásárló tehetős polgárság — de olyan emberek éltek itt, akik nem tekintették az ecsetet forgató művészt fura csodabogárnak.

Tornyai Jánost emlegetik a vásárhelyi festészet dovenjének. A múlt században (1869-ben) született. Egy kiszuperált huszárkaszárnya valamelyik nagyobb szobájában látott hozzá, hogy olyan parasztot fessen, aki az ekeszarvát fogja, vöröshagymán, tarhonyán él, és csak a legnagyobb porontyának tudja megvenni a cipőt. Kicsit szokatlan volt a kor festészetében, hogy az ünnepi gyolcsba öltözött paraszt helyébe a gatyás lépett. Tornyai tájain feszültség vibrál, figuráiból egy művész lelkiismeret-felrázó küldetése kiált. Tornyaival együtt dolgozott *Rudnay* és *Pásztor*. Nemcsak festettek, hanem a várossal együtt lélegeztek.

Tornyai 1921-ben elhagyta a várost. Ezután két évtizedre a vásárhelyi festészet elszegényedett.

Valami csak a harmincas évek közepén kezdődött. Tornyai újból Vásárhelyre költözött, társaságot alakított, s ekkor bukkant fel *Kohán György*, hogy három évtizeden keresztül — hosszabb-rövidebb megszakításokkal — a város művészetének szervezője, irányítója legyen. De ez a nagy korszak már átvezet a felszabadulás utáni időkre.

Kohán első, nagy sikerű kiállítása 1946-ban újból Vásárhely felé irányította a figyelő szemeket. Az ötvenes években jött össze az a jeles gárda, amely vitathatatlanul megalapozta és tovább erősítette a vásárhelyi művészet hírét. *Kohán György, Almási Gyula, Csikós Miklós* jelentette a vásárhelyi művészet egyik forrását. A másikat azok a művészek, akik a városban születtek, majd elköltöztek, de művészetükkel Vásárhelyhez kapcsolódtak: *Kurucz D. István* és *Kamotsay István*. A következő tábor, akik az ötvenes évek végén telepedtek le itt: *Kajári, Németh, Szalay, Végvári*. Hamarosan lemérhetők az eredmények a kiállításokon. A *Vásárhelyi Őszi Tárlat* először 1954-ben fogadta a festőket. Sokan

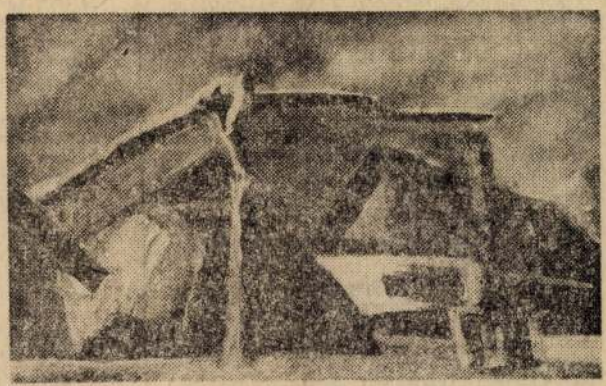

Kohán György: Tanya gémeskúttal

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK TÁRLATAI

ERNST MÚZEUM
(VI., Nagymező u. 8.) Tel.: 422—944.
József Szajna lengyel festőművész kiállítása okt. 26-ig.
Szekeres Emil festőművész kiállítása okt. 26-ig.

FÉNYES ADOLF TEREM
(VII., Rákóczi út 30.) Tel.: 225—818.
Bíró Lajos festőművész kiállítása okt. 26-ig

HELIKON GALÉRIA
(Bp. V., Eötvös L. u. 8. Telefon: 189—588.)
Kaponya Judit festőművész kiállítása, október 9-től november 2-ig.

JÓZSEFVÁROSI GALÉRIA
(VIII., Déri Miksa u. 3.)
Ifj. Keleti Jenő festőművész kiállítása okt. 31-ig.

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK ÚJ KIÁLLÍTÓ TERME
(V., Gerlóczy u. 1.)
Koreai Fotókiállítás okt. 19-ig.

MŰCSARNOK
(Hősök tere)
III. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé november 9-ig.

PALOTAI TÁRLAT
(Lila iskola, Bp. XV., Kavicsos-köz 4.)
Leitner Sándor festőművész kiállítása okt. 23-ig

VIDÉKI KIÁLLÍTÁSOK

MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, KECSKEMÉT
Jubileumi plakátkiállítás október 12-ig.

A kiállítások hétfő kivételével naponta 10—18 óráig tekinthetők meg.

Előadás a múzeumban

Vasárnap, 12-én, 11-kor a Közlekedési Múzeumban Az omnibusztól a metróig. A fővárosi tömegközlekedés története. Színes diaképekkel kísért előadás. Előadó: **Medveczki Ágnes** muzeológus.

A BTSZ túraajánlatai

Október 15-én, szerdán: Nyugdíjas kirándulás a Budai-hegyekbe. **Útvonal: Nagykovácsi — Nagyszénási th. — Zsíros-hegy — Solymár.** (Távolság 16 km.) **Találkozás:** a Moszkva téri Metróállomáson, 8 óra 30 perckor. Vezető: **Angelus Tibor.**

Október 15-én, szerdán: Nyugdíjas kirándulás a Pilis-hegységbe. **Útvonal: Pilisszentlászló felső — Tövises — Mese-kunyhó — Keserű-hegy — Somhegyi-nyereg — Szépkilátó — Tányéros-hegység — Sárkánygerinc — Komlós-völgy — Nyalkabérc — Lovasiskola — Gizellatelep** (16 km). **Találkozás:** Batthyány téri HÉV-állomáson, 7 óra 15 perckor. Vezető: **Hárshegyi Sándor.**

Október 12-én vasárnap: Pilis-hegység. Ganz-MÁVAG Természetbarát Szakosztály. **Útvonal: Pilisborosjenő — Nagykevély — Ezüst-hegy — Üröm — Bécsi u.** (távolság: 10 km). **Találkozás:** Bécsi út, Volán-buszvégállomás: 8 óra 15 perckor. Túravezető: **Bácsai Lajos.**

A BTSZ és a Pesti Műsor nyílt túrája október 19-én

Útvonal: Pásztó — Nyikomnyereg — Muzslatető — Kerékkötőskút — Kamac-völgy — Pásztó (15 km).

Találkozás: 1975. október 19-én, 7 órakor a Keleti pályaudvaron. **Utazás:** a 7 óra 35 perckor Somoskőújfalura induló gyorsvonat utolsó kocsijában Pásztó vasútállomásig.

Jelentkezés: (szállásfoglalás miatt) 1975. X. 13-ig a BTSZ titkárságán. (V., Váci u. 56.)

Pásztó már a népvándorlás idején lakott hely volt. 1190-ben III. Béla apátságot alapított itt. Zsigmond idején a XV. században már fürdője is volt a településnek. Erődítménye (mely a Zagyva által körülvett szigeten állt) a török időkben pusztult el. Nevezetes műemléke a XII. században épült — többször átépített — temploma, amely gótikus és barokk stílusjegyeket visel. **Érdekes régészeti lelete a népvándorlás idejéből feltárt, lovával eltemetett harcos sírja, amelyet 1895 óta a Nemzeti Múzeum őriz.** Ezenkívül több műemlék jellegű épületet találunk itt: a XVIII. században épült egykori pálinkafőző és néhány klasszicista lakóház. Ipari műemlék a monostormalom. Népművészeti értékűek a helybeli fazekasok egykor világos színhatású, madarakkal, virágokkal díszített, ecsettel festett edényei. A Kövecses patak völgyében települt község. **Hasznos.** Érdekes műemléke a XV. századi alapokon épült, zömök tornyú, alacsony kőfallal kerített barokk stílusú templom. Innen félórás sétával közelíthető meg a Gombás tető előreugró szirtjén épült XIV. századi hasznosi, vagy cserteri vár romja (316 m). **A középkorban fontos erődítmény volt, a török időkben azonban elpusztult.** Ma csak a palotaépület egyes falrészei és egy négyzetes torony alapjai látszanak. (A hajdani mátrai hadiutat őrző három vár egyike volt ez.) A Rátót-nemzetség birtokaihoz tartozott a 787 m-es Ágasvár tetején, 1300 körül épült Ágas-vár is, amelyet utoljára 1472-ben említenek az oklevelek. A harmadik erődítmény a 748 m magas Óvár-hegyen állt. Körvonalai ma is láthatók. E fában gazdag vidéken egyes családok hagyományként fafaragással foglalkoznak. Mátrakeresztesről egy jó óra alatt juthatunk fel a 787 m magas Ágasvárra. A csúcs alatt jól felszerelt turistaház áll.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Pesti Műsor

Kohán György

Október —15-ig

Kurucz D. István: Asszonyok

azt tartják, egyik alapfeltétele lett ez a fórum a vásárhelyi iskola szárnybontogatásainak, kialakulásának. A kiállítás ugyanis meghívásos jellegű. Meghívót azok kapnak, akik valamilyen módon kapcsolatban állnak, álltak a várossal. Emellett a társadalom segítőkészsége is figyelemre méltó volt. 1968-ban elkészült a kollektív műterem a helyi tanács és a Művészeti Alap pénzéből. Egy évvel később pedig — a letelepítési politika eredményeképpen — tizenkét, műtermes lakásba költözhettek a festők. A virágzást teljessé tette a pezsdítő külföldi kapcsolatteremtés. Méghozzá Picasso kedvenc helyével, a francia Vallaurisszal, a jugoszláviai zentai művésztelepp el, az ukrajnai Uzsgoroddal. A hivatalos elismerés sem késett soká. Kohánt Kossuth-díjjal, Némethet, Szalayt, Végvárit Munkácsy-díjjal tüntették ki.

Művészetük olyan, nem vitatható jegyeket tartalmaz, mint a hagyományvállalás, a tájhoz és a benne élő emberhez való szigorú kötődés, a népművészettel kialakult kapcsolat, ami nem a kompozíció átvételét jelenti, hanem a szellemi örökség hatványozó, megújító erejével rendelkezik. A látásmód realista, a nagy hírű alföldi realizmus; a sematikus másolás szűk keblű lehetőségei helyett.

Az említett vonások mind tetten érhetők a felszabadulás utáni művészgárda nagy vezető egyéniségének, a korán elhunyt Kohán Györgynek piktúrájában. Művészetének forrása az alföldi realizmus, de egyes periódusaiban fellelhetők a párizsi iskola analizáló, lélekboncolgató stílusának jegyei. Képeit szétfeszíti a feszültség, figurái robusztusak, a szélső pólusok között feszülő indulatok viharzását sugallják. *Festészete olyan, mint az élete: dráma.*

A vásárhelyi piktúra derékhadát mindenekelőtt a képeiben tömondatosan egyszerű *Németh József*, a paraszti élet átalakulását legmélyebben tükröző *Szalay Ferenc* és a részletgazdagságot elénk varázsoló *Fejér Csaba* alkotják. Ők a negyvenesek.

A harmincévesek korcsoportjában *Hézső Ferenc* a realizmus határain belül szüntelenül az újat keresi, *Fülöp Erzsébet* egybecsengő, *Fodor József* fanyar színeiben meditál. *Lelkes István, Erdős Péter* és a nemrég letelepedett *Domby Lajos*, a helyi születésű *Csikós András* gazdag felületei kutató, kísérletező kedvről árulkodnak. A plasztikát csak *Samu Katalin* képviselte hosszú időn keresztül egyedül a magyar állatszobrászat remekműveivel. Csikói, kutyái... felejthetetlenek, belopják magukat a látogatók szívébe. A letelepedett két fiatal: *Kligl Sándor* és *Tóth Valéria* a szobrászatot erősíti.

Nem lenne teljes a kép, ha nem szólnánk *Dömötör Jánosról*, a Tornyai Múzeum igazgatójáról. Évek óta agitál, vitatkozik, veszekszik Vásárhely művészetéért. Modern szóval élve: igazi menedzser.

A vásárhelyi művészet már sokat bizonyított, bár az utóbbi évek képzőművészeti kritikáiból kiérződik, hogy a régi tanyavilágot megidéző fiatalokat egy kicsit epigonizmussal illetik. Természetesen útkeresésük állandó, folyamatos, nem befejezett, és eddigi rövid útjukról a végállomást illetően messzemenő következtetéseket nem lehet levonni. Vitatkozni lehet, sőt kell is, minden művészet éltető eleme ez. De az is biztos, hogy ha Vásárhelyt kiszakítanánk a magyar képzőművészetből, sokkal, de sokkal szegényebb lenne nélküle.

Halász Miklós

TIT – PRC

TIT-ELŐADÁSOK

Kedden, 14-én, du. 6-kor: MÚZEUMI MŰTÁRGYMÁSOLAT KÉSZÍTÉSE. Előadó: **T. Bruder Katalin.** (Magyar Nemzeti Múzeum.)

Szerdán, 15-én, du. ½6-kor: AZ ŐSI PERU — Előadók: **dr. Boglár Lajos és Oscar Murillo** (Peru). (Magyar Nemzeti Múzeum — Bp. VIII., Múzeum krt. 14—16. — I. emeleti kiállítási terem.)

A TIT Természettudományi Stúdiójának előadásai

A Természettudományi Stúdió címe: Budapest XI., Bocskai út 37. Telefon: 667—622. Jegyek ezen a címen, a pénztárnál válthatók. Elővétel naponta 8—17.30-ig. Belépődíj az egyes előadásokra általában felnőtteknek 8,— Ft, ifjúsági jegy (18 éves korig) 5,— Ft. Iskoláknak, üzemi, szakszervezeti kollektíváknak kedvezményt biztosítanak. Egyes sorozatokra bérlet váltható.

*

Csütörtökön, 9-én, du. 6-kor: HOGYAN MONDJAM MEG GYERMEKEMNEK? című sorozat. (Szexuális felvilágosítás a családban). Előadó: **Dr. Bágyoni Attila** orvos. — TERMÉSZETTUDOMÁNYI FILMEST — **Dévényi László** filmrendező szerzői estje. I. rész. Bemutatják: A magyar gyógyászat történetéről; Leonardo da Vinci; Lóverseny a múzeumban; A magyar orvosok Olaszországban című filmeket.

Pénteken, 10-én, du. 6-kor: AZ ANYAG FEJLŐDÉSTÖRTÉNETE című sorozat. (Az ősrobbanás és a tágulő Universum hipotézise. Az Universumot betöltő anyag formái és tulajdonságai. Az extragalaxisok sugárzásában tapasztalt vöröseltolódás stb.). Előadó: **Dr. Abonyi Iván** tudományos főmunkatárs. — MIKROKOZMOSZUNK AZ EMBER című sorozat. (Az emberi test fizikája.) Előadó: **Dr. Tóth Géza** biológus. — A TENGERI AKVÁRIUM. Előadó: **Dr. Pénzes Bethen.**

Hétfőn, 13-án, du. 6-kor: A NAPSUGÁR NYOMÁBAN című sorozat. (Működő vulkánok földjén, Hawaii.) Előadó: **Rockenbauer Pál,** a TV munkatársa. — HUMÁNGENETIKA — EMBERI ÖRÖKLŐDÉS című sorozat. (A természet gonosz „játéka", az emberiség tehertétele: a veleszületett fejlődési rendellenességek, értelmi fogyatékosság öröklődése.) Előadó: **Bonta Miklós** biológus.

Kedden, 14-én, du. 6-kor: ISMERKEDJÜNK A SZÁMÍTÓGÉPPEL című sorozat. (Hol és hogyan találkozik az ember és a számítógép?) Előadó: **Rácz Péter** üzemszervező. — A PSZICHOLÓGIA JÁRATLAN ÚTJAI. Előadó: **Radics László** pszichológus.

Szerdán, 15-én, du. 6-kor: TUDOMÁNYKÖZI ESTEK (Science vagy diszciplinák?) A beszélgetéseket **dr. Gánti Tibor** vegyészmérnök, a biológiai tudományok kandidátusa vezeti. — BESZÉLGETÉSEK A FIZIKÁRÓL című sorozat. (Newton törvényei.) Akik beszélgetnek: **Dr. Sas Elemér és dr. Tasnády Péter.**

Csütörtökön, 16-án, du. 6-kor: GYÖNGYVIRÁGTÓL LOMBHULLÁSIG (Természettudományi filmest).

TÁRLATVEZETÉSEK

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
(Kossuth tér)

Vasárnap, 12-én, de. ¾10-kor: XIX. SZÁZADI FESTÉSZETÜNK; de. ¾11-kor: REALIZMUS A XIX. SZÁZAD FESTÉSZETÉBEN. Vezető: **Bolgár Kálmán.**

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Vasárnap, 12-én, de. 10-kor: A BERLINI EGYIPTOMI MÚZEUM VENDÉGKIÁLLÍTÁSA. — Vezető: **dr. Nagy István** egyiptológus.

MŰVÉSZETI SÉTA

Vasárnap, 12-én, de. 11-kor: MARTINELLI TÉR ÉS KÖRNYÉKE. Találkozás: a Martinelli téren a Rózsavölgyi Zeneműbolt előtt. Vezető: **Móra Gábor.** Részvételi díj: 6,— Ft.

IBUSZ—TIT-túrák

FELSZABADULÁSI EMLÉKTÚRÁK (EGYNAPOSAK)

Október 12-én, EGER — Útvonal: Budapest — Hatvan — Gyöngyös — Eger — Sirok — Parádfürdő — Mátraháza — Gyöngyös — Budapest. Program: Gyöngyös (Szovjet Hősi Emlékmű). Eger (koszorúzás a Felszabadulási Emlékműnél, új városrészek, városnézés). — Sirok (Felszabadulási Emlékmű). Részvételi díj ebéddel 162.— Ft.

SALGÓTARJÁN — Útvonal: Budapest— Hatvan — Salgótarján — Eresztvény— Pásztó — Galyatető — Gyöngyös — Budapest. Program. Salgótarjánban koszorúzás a Felszabadulási Emlékműnél, új városrészek, Bányász Múzeum megtekintése, Gyöngyösön tisztelgés a Szovjet Hősi Emlékműnél, látogatás a Mátra Múzeumban. Részvételi díj ebéddel 155,— Ft.

HAROMNAPOS TÚRA

Október 10—11—12-én, ZEMPLÉNI-HEGYVIDÉK — **Útvonal: Budapest — Eger — Lillafüred — Miskolc — Sárospatak — Széphalom — Füzérradvány — Füzér — Telkibánya — Gönc — Vizsoly — Regéc — Újhuta — Tolcsva — Erdőbénye — Boldogkőváralja — Encs — Szikszó — Miskolc — Mezőkövesd — Budapest.** Részvételi díj, teljes ellátással 626,— Ft.

Telefon: 156-005, 387-748, 340-725

1976 JAN 17

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Kohán György festőművész

1976

Az Uitz-terem programjából

A Bartók Művelődési Központ elkészítette az Uitz Béla kiállítási terem 1976. évi programját. A jelenleg is megtekinthető Varga Imre-kiállítást követve Kohán György festőművész emlékkiállítását rendezik meg, majd a „Köztulajdon, 1945—75" című gyűjteményes kiállítás anyagát mutatják be; a továbbiakban Barcsay Jenő festőművész, a CO-X nevű radikális dán alkotócsoport, Patay László festőművész, Hemző Károly fotóművész, Németh János kerámikus kiállítása következik a sorban, majd az augusztusban Székesfehérvárott tartandó nemzetközi Limes-kongresszussal egyidőben régészeti jellegű limes-kiállítást rendeznek. Szeptemberben Vinkler László festőművész mutatkozik be Dunaújvárosban, majd Csikszentmihályi Róbert szobrászati anyagát láthatják az érdeklődők. Ezt a Dunaújvárosi őszi tárlat követi, hogy az év utolsó hónapjában Kokas Ignác festőművész és Fischer Ernő festőművész önálló tárlataival záruljon a dunaújvárosi Uitz-terem 1976. évi programja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 41
Telefon: 1[illegible]

Végh József; [illegible]
tó Intézet) 1[illegible]
Béla; Tordas-
ház) 17.00 ó[illegible]
Pázmánd (Ku[illegible]
Kovács Gyula[illegible]
(Kultúrház) 1[illegible]
ván; Etyek [illegible]
étterem) 15.00 [illegible]
renc; DUNAK[illegible]
tanácsház) [illegible]
László; Perkáta (Pártház) 15.00 óra, Kenyér József; Ezredéves Általános Iskola 17.00 óra, Kalmár László; Vízmű 15.30 óra, Bánki János; Vízügyi Igazgatóság Közp. és Hidró üzem 7.3[illegible] óra, Horváth István; Vízügyi Igazgatóság Gépüzem 14.00 óra, Farkas Ferenc; Gabonafelvásárló Vállalat 16.00 óra, Karácsony András; Lajoskomárom 18.00 óra, Albert István; IKARUS Szfvár Kísérleti, Műszaki Főoszt. 14.[illegible] óra, Csicsman József; IKARUS Szfvár, III/1. 14.30 óra, Dr. Kövic Tibor; MÉK Vállalat 16.00 óra, Schullman István.

Január 27-én:

Kincsesbánya 13.30 óra, Boor F[illegible]renc; Sárbogárd I. 18.00 óra, Nagypataki Imre; Polgárdi (Kultúrház) 17.00 óra, Dr. Sepsi György; Füle (Kultúrház) 17.00 óra, Takács Béla; Zámoly (Kultúrház) 17.00 óra, Szabó Sándor; Városi Tanács (Szfvár) 16.00 óra, Dr. Komonyi József; Állami Biztosító (Szfvár) 16.30 óra, Nagy István.

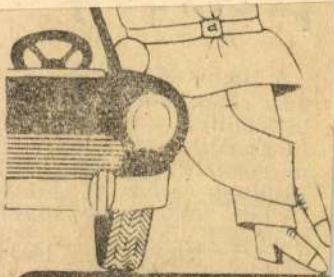

Kohán György festő

• KOHÁN GYÖRGY festőművész munkáiból kiállítás nyílt ma délután Dunaújvárosban, a Bartók Béla Művelődési Központban.

— :o Kohán ---. 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 6.

A IX. őszi tárlat Vásárhelyen

A Tisza és Maros által közrezárt kis szögletben több mint fél évszázada egyik bázisa a magyar pikturának. A kisemmizett parasztnép indulata éltette a századforduló nagy mestereinek, Tornyai Jánosnak, Endre Bélának, Rudnay Gyulának és Pásztor Jánosnak a művészetét. A messze nyújtózó síkság napsütötte színei, az alföld Petőfi-énekelte szépsége új művészekre lelt napjainkban; mint *Almási Gyula Béla*, a vásárhelyiek egyik nesztora mondja: *„... művészetünk e tájban — s a tájban élő emberek világában gyökerezik."*

Ha sorravesszük, mivel mutatkoznak be ez évben Vásárhely művészei, az úgynevezett második nemzedék egyik kiemelkedő képviselőjével kell kezdenünk a sort. *Kohán György* művészete mintha fáradt volna az utóbbi esztendőkben. Tehetsége azonban még tartogat meglepetéseket számunkra. Nagyméretű olajképe, az *Anyám* a fiúi tisztelet apoteózisa: súlyos, kemény színei, az asszonyalak méltóságteljes tartása szívbemarkolóak. Drámai hangvételű *Kutasi emléke; Tehenet legeltetője* Munkácsyra és Tornyaira, az alföldi festészet legjobb hagyományaira utalnak. *Almási Gyula Béla Találkozás* című nagyméretű pasztelljén drámai kompozíciót látunk, de a hatalmas tájba ékelt kisméretű alakok nem képesek a feszített indulatok tolmácsolására.

A változás indulatait érezteti a fiatal művészek néhány nagy foltokban előadott kompozíciója. Ezt érezzük *Németh József Alvó nőjén*, amely a művész még régebbi formavilágát idézi; *Behordása* már biztos előrelépés a lírai hangvételű oldottabb festészettől a konstruktív előadásmód felé. Színei azonban ezzel párhuzamosan szegényedtek, pedig festészetének egyik erénye éppen színeinek érzékletes gazdagsága volt! A tárlat java alkotásai közül való *Somos Miklós Fanyesője* a nála megszokott kissé „fanyar" színekkel, és *Szurcsik János* konstruktőr, színeiben szépen harmonizáló *Tsz-istállója*. *Orosz János Ruhateregetője* zárt formavilágával a monumentálishoz közelít. Nagyformátumú képe, a *Teremtés*, a fiatal festő egyik legbensőségesebb műve. A Tornyai-plakett ezidei nyertese, *Szalai Ferenc Születik a borjú* című képén a tehén kínlódó gyötrődését, a parasztember segítő és az asszony óbégató-féltő tehetetlenségét komponálta nagyerejű képpé. *Patay László Szerelmesek* című képén a süldőlány szemérmes odaadását, a fiú kedves várakozását örökítette meg.

A szobrászat nem erős oldala Vásárhelynek. Most azonban egy fiatal művész zárkózott fel a festők mellé: *Fekete János* kerámikusművész. Két domborműve, az *Itatás* és a *Furulyás fiú*, valamint az *Ülő nő* konstruktív formaalkotása kiemelkedik a kiállítás anyagából. *Németh Mihály* láthatóan keményen birkózik alkotásaiban Medgyessy szellemével.

A grafikai anyagból az idén is, mint évek óta, változatlan színvonalon *Kajári Gyula* rajzai tűnnek ki: a táj ezer apró részlete, kedves parasztjainak ráncos arca, munkától törődött figurája ritka erővel kel életre rajzain. *Gacs Gábor* pompás ritmusú akvarelljei mellett *Rékassy Csaba* szénrajzai, *Nagygyörgy Sándor* krétarajzai hívják fel magukra a figyelmet.

A vásárhelyi művészet magas rangot vívott ki magának az ország képzőművészeti életében. Egy évtizedes termésének java alkotásaiból a jövő évben reprezentatív tárlatot rendeznek, amelyet a fővárosban is bemutatnak. Jogos várakozással tekintünk e nagy számvetés elé.

LÁNCZ SÁNDOR

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

...nk való"

...ilkultúra

vészetét igenelje, magáénak érezze? Csizmadiáékon, a szociáldemokraták „házi" költőin már Adyt vállalva túllépett. Maradt még Révész Béla, akitől az ellentmondásosan értékelt Mikszáthon, Móriczon túl valami újat várt: a forradalmi munkásosztály életszerű ábrázolását, fordulatot a magyar irodalomban. Személyhez kötődő várakozását azonban nem igazolhatta az idő: Révésznek sem tehetsége, sem irányzata nem volt az „igazi".

Amiért Pogány küzdött, arra még nem volt nálunk érett a kor. Csak előfutára s nem pályatársa lehetett — mint Vorovszkij vagy Lunacsarszkij — a felnövekvő szocialista irodalomnak. Itt ekkor még kicsinyítve sem akadtak olyan alkotók, mint Gorkij, Szerafimovics vagy Majakovszkij. Korán jött a maga igényeivel Pogány s túl hamar kellett elhagynia kritikusi őrhelyét. De várakozását, igényét alig egy évtized múlva igazolta az idő: megszületett nálunk is az *igazi* szocialista irodalom. Az előkészítésben pedig közvetve-közvetlenül neki is része volt.

Mostoha feledettségéből kiemelkedve egész kora mostoha sorsára, eddigi felemás értékelésére is figyelmeztet. S ha nem is korát bevilágító, s ellentmondásait összegező nagy...

Lehetséges ez? Szinte von...

Két-három évtizede, persze tük számon Pekárék, Berzevi Ferencék úriember-honától, ho eléggé az újatkeresés lázába perzselő igaz ember emlékét, ne, letagadná: Ady, Osvát, a is létezett. De hogy *ma* is mé Osvát Ernő fellebbezését az u még mindig nem kapta meg lemi korszakot teremtő munk megbecsülést — az valami c len feledékenység lehet csak.

Utókor! Ismerem a bölcs „Az utókornak küldött levele a címzettet!" De hiszen Osvá olyan alkotót indított el az ú akinek leveleit, írásait büs vallja a címzett, a hálás ut őket? Ady Endre, Móricz Zs Mihály, Nagy Lajos, Kosztolá Árpád, Szép Ernő. Az ő diad ő győzelmük elképzelhetetlen Ahogy az övékét nem, Osvát lehet kitudni, kifelejteni a m ból. Babits — akivel pedig vo eltérése — még életében kije hogy az új magyar szellem cébe vessék. Kosztolányi pedi ben, egy évvel Osvát halála u „Nincs utódja. Századok múlh záfogható akad."

Károlyi Mihálynak már igazságot szolgáltatott a mai Magyarország, de alakját a közvélemény még mindig nem ismeri igazi jelentőségében. S vajon meggyőző, kielégítő-e a radikálisok, Jászi Oszkár, Bíró Lajos és mások megítélése? Teljes összefüggésében mindmáig analizálatlan olyan marxista forradalmárok szerepe, hatása is, mint Szabó Ervin, Alpári Gyula vagy Landler Jenő, s adósok vagyunk a Tanácsköztársaság forradalmár, kommunista népbiztosai — mint például Kún Béla, Sza-

JAN 12

1021

Kohán György: Parasztasszony

1963 IV.
ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A VILÁG N

Kibernetika, matematikai stati alkotáslélektan...

Szovjet filológus az irodalomtudomány új lehetőségei

A *Lityeraturnaja Gazeta* nemrég közölte *B. Mejlah* professzornak, a filológiai tudományok doktorának *„A tudományok együttműködése és a művészi alkotómunka titkai"* című cikkét. Vajon nem érkezett-e el az ideje annak, hogy az irodalomtudomány is felhasználja egyéb tudományok — elsősorban az egzakt- és természettudományok — új, nagy eredményeit; vajon nincs e szükség arra, hogy az irodalmi kutatások „hagyományos" módszerei mellé más tudományok modern eszközeit is beiktassuk? — ezt a gondolatot fejtegeti cikkében a neves szovjet filológus.

A kibernetika és a művészet viszonyát

feszegető vitákra utalva Mejlah professzor úgy véli: ahelyett, hogy azon a meddő problémán törnénk a fejünket, pótolhatja-e a gép a művészetben az embert, helyesebb lenne azt vizsgálni, mennyiben lehetnek hasznosak az elektronikus szerkezetek és a tudomány egyéb vívmányai a már kész művészi alkotások tanulmányozásánál? Az évszázadok alatt felhalmozódott hatalmas anyagmennyiség rendszerezését és osztályozását például minden bizonnyal megkönnyítenék, s az elektronikus gépek gyorsaságát és „emlékezetét" jól lehetne használni olyan területeken (például: bibliográfia) is, amelyek sok száz órás, pepecselő munkákat adnak az embernek. Érdemes lenne azon is gondolkozni: milyen munkákat lehet átadni azoknak a gépeknek, amelyek nemcsak könyvet, hanem bonyolult kéziratokat is képesek elolvasni, és azon is: milyen következtetéseket vonhat le az irodalomtudomány

mányozásához. Ezekben a munkákban sok a vitatható, de sok a termékeny gondolat is — olvassuk a cikkben. — Az előrehaladást akadályozza egyrészt a sok előítélet, másrészt, hogy alig van kapcsolat az irodalmárok, művészettörténészek, és a kibernetikai, matematikai szakemberek között.

Ha csak megemlítjük azt a témát, hogy „kibernetika és irodalomtudomány", azonnal ezzel az aggállyal találjuk szemben magunkat: „Vajon nem jelenti-e ez a formalizmus újjáéledését?" — írja Mejlah, majd hozzáfűzi: az elektronikus gépeknek nincs külön metodologiájuk. Ha tehát alkalmazásuk formalizmushoz vezet, annak oka

a gép kezelőjének világnézete,

nem pedig maga a gép.

A szovjet professzor cikkében arra is rámutat, hogy a művészetek igazán korszerű, szintetikus tanulmányozásához több tudományág — például szociológia, esztétika, iro lomelmélet, történelem, n vészettörténet — együttes f használása szükséges. S előbbi felsorolás még távol sem teljes: a nyelvtörté adatai nélkül sem lehet p dául a művészi gondolkodá a művészet fejlődését tan mányozni. Az esztétikai tu kialakulásának korai szal szait csak a régészeti, népr zi anyagok segítségével t juk megmagyarázni. A mű szi gondolkodás törvényein megértéséhez nélkülözhetet a folklór ismerete.

Az irodalomelmélet és t ténet, a textológia, az eszté ka és a lélektan érintkez pontján létrejöhet egy nagy érdekes új tudományág: *alkotómunka lélektana* — ja Mejlah. — Ilyen tudomá lényegében még nincs, ma az elnevezést pedig az ideal ták kompromittálták. De m van minden lehetőség ahh hogy marxista alapon lét hozzuk ezt a tudományág mely lehetővé teszi, hogy művész gondolkodását, va mint a műalkotás appercip

Ötkötetes szovjet esztétikatörténet

A Szovjet Művészeti Akadémia gondozásában rövidesen megjelenik „Az esztétika története" című ötkötetes mű első kötete. A könyv szemelvényeket tartalmaz a kiváló gondolkodók műveiből, értekezéseiből és cikkeiből, a legrégibb időktől napjainkig.

A materialista esztétika megalapítóinak írásain kívül a sorozat az idealizmus képviselőinek legjelentősebb munkáit is tartalmazni fogja. Az ismert anyagokon kívül helyet kapnak benne ritka

Továbbra is érvénybe

1737 óta létezik egy an törvény, mely a bemutatá kerülő színművek cenzurá sának jogát a lordok házá ruházza. Nemrég az angol sóház egyik Labour-párti ké viselője javaslatot nyújtott a törvény megváltoztatásá Javaslatának indokolásáb kifejtette, hogy ez a törvé régesrég elavult, és amú sem vonatkozik a filmre, r

TIZENÖT ÉVES

Az idén ünnepelte 15 é

Kohán György

Kohán György : Tanulmány — Étude — Этюд

Művészet 1962 jún.

KÖNYVGRAFIKA

Németh Lajos sok szempontból újat mondó, egyben-másban igen vitatható cikke (Új Írás 1961. 8. szám) a könyvillusztrációról úgy nyilatkozott, mintha az a modern grafikai stílustörekvések, irányzatok valamiféle *asyluma* lenne. A vita — természetesen — messze túlcsapott a grafikai modernizmus kérdésén és egész képzőművészetünk korszerűsége, sőt képzőművészeti politikánk is napirendre került. A véleménycsere e sorok írásakor javában tart. Talán nem haszontalan, ha néhány gondolatot felvetek — saját tapasztalataimra támaszkodva — elsősorban a könyvillusztráció oldaláról világítva meg a problémát.

Száműzzük-e könyveinkből *apage satanas*-t kiáltva, az ún. „modern" vagy a modern irányzatokkal rokonjegyeket felmutató grafikai alkotásokat?

Nézzük először a tapasztalatokat. Hogyan fogadták az olvasók az ilyen kezdeményezéseket? Hincz Gyula merész rézkarcait Aragon verséhez, Kass Jánosnak a bartóki mű újszerűségét tükröző illusztrációit „A Kékszakállú herceg vára" szövegkiadásához, Picasso és Matisse rajzait, melyek a Magyar Helikon Eluard

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 24

NÉPSZABADSÁG

Koban György

madikat is befejezik.

— **Koban György** festőművész gyűjteményes kiállítását szombaton nyitja meg a Nemzeti Galériában Erdei Ferenc akadémikus, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára.

— **Az európai kapitalizmus irány-**

...legiugyarunk dolgozóit nogy

1965 JUN 5

1021

Az I. Délalföldi Tárlat

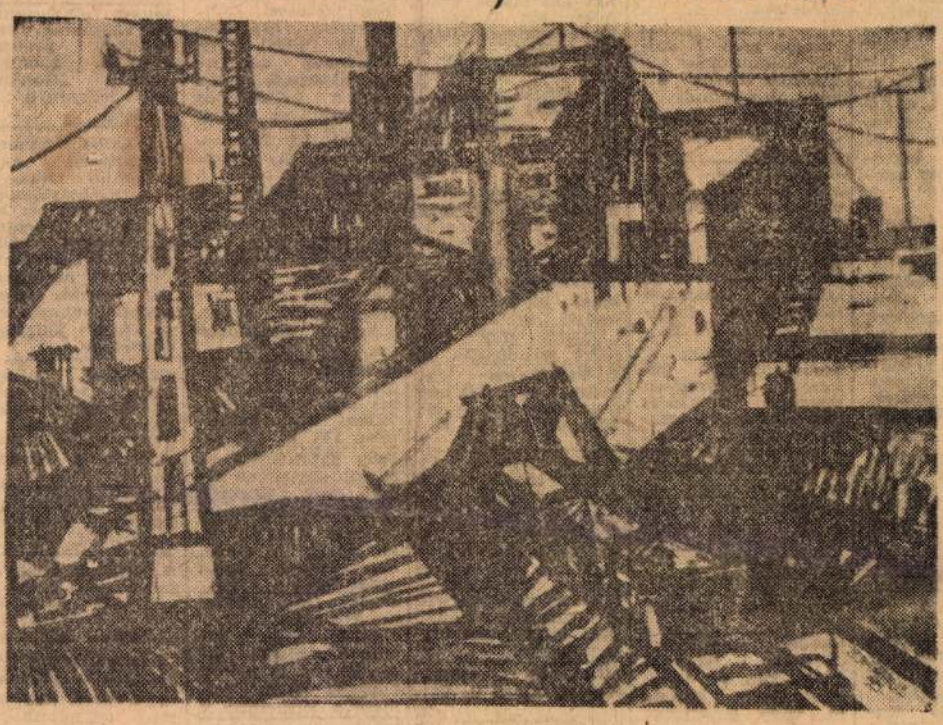

ZOMBORY LÁSZLÓ: TÉGLAGYÁR

A Dél-Magyarországi Képzőművészek Szervezete – melybe Szeged város, Csongrád és Békés megye legjobb festői, grafikusai és szobrászai tartoznak – egy esztendei megalakulása után most hozta létre első kollektív tárlatát. A kiállítás, vásárhelyi premierjét követően, ezúttal Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtárban került bemutatásra. E rendezvénynek, a szervezeti összefogottság megerősítésének gondolatán kívüli főfeladata abban áll, hogy szakmai vonatkozásban és a közönség számára egyaránt lehetőséget adjon a délalföldi tájegység képzőművészetének arculat- és színvonalfelmérésére, jelen eredményeinek megállapítására, s további fejlődésének közös elősegítésére.

A rendezvény profilját – jellegének megfelelően – az Alföld tája és népe ábrázoló képek határozzák meg. A kiállítás műveiből sík vidékű környezetünk és az itt élő emberek sokszínű viszonya tükröződik. Mindez leginkább a vásárhelyi festők alkotásain mutatkozik meg. Őszi fényben elterülő rétek, tág horizontú alföldi síkságok, nyugtató csöndű udvarbelsők és meszelt falú tanyarészletek kapnak helyet vásznaikon. Van, aki fejkendős parasztasszonyokat örökít meg, mások pihenés közben rögtönöznek portrét egy-egy öregemberről. Mondanivalóikat erőteljes színekkel tolmácsolják. Izzó koloritú festményeiket általában szűkszavú előadásmód, a hideg-meleg lokális színek határozzák meg.

A vásárhelyi művészek közül *Kohán György, Németh József, Szalay* Ferenc, *Kajári Gyula, Fekete* János és *Hézső* Ferenc emelkednek ki. Bár személy szerint ugyanannyian vesznek részt e bemutatkozón, mint szegedi kollégáik, festményeik, rajzaik és kerámiáik ezeknél mégis *több mint kétszeresére rugnak*. Ami viszont a Tiszaparti város és Békés megye képzőművészeinek – *Vinkler* László, *Erdélyi* Mihály, *Pintér* József, *Fontos* Sándor, *Der* István, *Zombory* László, *Tóth* Sándor, *Koszta* Rozália és *Lipták* Pál – pozitívumaként tudható be: a Tornyai örökét továbbvivőkétől elütő nyelvezetű, stílusgazdag kompozíciókkal *rendkívül változatossá* tették a kiállítás anyagát.

Legtöbbjük alkotásán *a részlethűség mellőzve van*. Annál nagyobb szerep jut a vonalak által hangsúlyozott *szerkezetnek*. Gondosan kimunkált stúdiumaik a jelenség *mögötti* tartalmat igyekeznek feltárni. Esztétikai tudatosságuk nem akadályozza ösztönös művészi megnyilatkozásaikat. Színviláguk általában *könnyedebb, derűsebb*, jóval világosabb tónusokra épült, mint a drámai akkordokat megütő, szenvedélyes hangú vásárhelyi piktúra. Voltaképpen *e más-más hangszereken megszólaló „szín- és formazenekar" által* válik az I. Délalföldi Tárlat értékesebbé, többé a szokványos kiállítások sorozatainál.

A Dél-Magyarországi Képzőművészek Szervezetének mostani tárlata *színes és tartalmas* kiállításnak mondható. Meglehet, hogy az egymástól eltérő karakterű művek és a köztük feltelhető értékhullámzás nehezítik meg a részbenyomások szintetizálását. De végül is az a vélemény szilárdul meg bennünk, hogy *nem volt hiábavaló a vidéki – így a délalföldi – művészeti élet átszervezése*. Tájegységünk egykori munkacsoportjainak összevonása által ezeknél nemcsak szervezeti vonatkozásban lett tágabb jogkörű és tekintélyesebb az itteni művészeti élet; hanem művészeti összetételében hasonlíthatatlanul differenciáltabbá vált. Ilymódon a kötetlenül dolgozó, de mégis összefogott helyi művészeink képesek arra, hogy demonstratív jellegű kiállításaikon reálisan tükröztessék hazánk délalföldi térségének jellegzetes, s egyben változó, fejlődő természeti és társadalmi valóságát.

SZELESI ZOLTÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

Kistelek zaimat szcsed VARY telkom rtüeti megEGÉ Szatuná Bp. IV.

Magyari los ujszegedi posta inelleti kettőszobás lakásscserével eladó. Népkert sor 8.

Idősebb nénit vagy bászit lakászert el- tartnánk. „Otthon 4276" jeligére Sajtóházba.

Jól kereső egycsalá- dos fiatal házaspár lakászert eltartná, vagy Szondazászat vál- lalná idősebb há- zaspárnak. „Megér- tés 4195" jeligére a Sajtóházba. x

Zsirszódával tözöt szappant cserélek egész nap. Rákóczi u. 38. x

Nyaralj on olcsón, jól Parádon Gaspár- nénál, Kossuth u. 208. sz. x

Rendes házaspár idős bácsit vagy nénit lakászért el- tartana. „Apolónd 4393" jeligére Sajtó- házba.

Házaspárnak töbér- leti 1 szoba átadó 1 személy eltartásával. „4307" jeligére Saj- tóházba.

Csinos, fiatal lá- nyokat mandzsenek alkalmazunk. Jelent- kezés a Magyar Hir- dető Kirendeltségé- ben.

Tolyezet legelőnyö- sebben vásárolhat, értékesíthet. Fajuá- bélyegkeresk edés. Kelemen u. 4 x

Kéri dénzeket (ném- pénzt, papírpénzt), emlékérmeket ve- szek. Batthyány u. 19. Erdélyiék, déli- után 3-tól. x

Tisza Lajos u. 44., tel ház azonnali la- kásátadással eladó. Érd.: Horinok u 16., csak 15 óra után. x

Két ház eladó. Érd.: Római krt. 33. szám. Kedvezményes íize- tés mellett. x

Gém utca 8. számú ház eladó. x

Mezőhház nagy te- lekkel, lakásscsere- révei eladó. Érd.: Római krt. 3., fá- szerüzlet. x

Korlátlás u. 24. ma- gánház bekötözhető- en eladó. Megtekint- hető: 17 óráig.

Magánházat vennék kettő. Különálló fő- beliti lakásscserével. „Sürgős 4242" Jel- igére Sajtóházba. x

Új-Pestiitelep 1eg- szebb helyén fel ház lakásátadással el- adó. Alegyói út 21. x

Tanya eladó a vele kímért telekkel. Ér- deklődni: Bitó Já- nos, Balaszta'a, Gal- gamácsa 292. x

Levalasztható fel ház eladó, 2 lakással, 2 szobás, komfortos lakásért sürgősen eladó. „Kp 4348" jeligére a Sajtóházba. x

Magánház eladó Szőreg, Móra u. 13. x

Eladó 2 szoba-kony- has ház DÁGY kert- tel, víz, villany bent. Aikotmány u. 68. sz. x

337 n-öl gyümölcsös évi termessel eladó. Baktói kiskertek, Tóigyfa u. 34. Érdek- lődni, Ladvánszki u. 5. sz.

Bekötözhető szoba- konyha-kamrás ma- gánház eladó. Újsze- ged, Radnóti u. 16. Érd.: 14. szám alatt.

Tiszaszigeten, Sza- badság u. 7. szám alatti magánház el- adó. Érd.: a helyi- szinen.

Kétszoba, mellék- helyiségekkel álló ház teljes átadással eladó. Vilégos u. 9.

Kis magánház ezon- nal beköltözhető. Ér- deklődni: Kálvária sugárút 17/b, I. em. 640 n-öl szőlő. Ara- tó u. 1.

Összkom- fortos, alagúton egy- szintes :komfortos ház eladó. Arvíz u. 9., este 6 x

Török István Petőfi- telep IV. u. 46/a szám alatt mértékutáni szabósegét megnyi- totta, pontos és gyors kiszolgálást ígéri elado. 1.

Megnyílt külön kar- díganfát, pulóvert, megjavítja, átalakít- ja Müller Erzsi. Új üzlethelysége Lenin krt. 55.

Idősebb nénit vagy bászit lakászert el- tartanák. „Otthon 4276" jeligére Sajtó- házba.

Jól kereső egyvcsalá- dos fiatal házaspár lakászert eltartaná, vagy Szondazászat vál- lalná idősebb há- zaspárnak. „Megér- tés 4195" jeligére a Sajtóházba. x

Zsirszódával tözöt szappant cserélek egész nap. Rákóczi u. 38. x

Nyaralj on olcsón, jól Parádon Gaspár- nénál, Kossuth u. 208. sz. x

Rendes házaspár idős bácsit vagy nénit lakászert el- tartana. „Apolónd 4393" jeligére Sajtó- házba.

Házaspárnak töbér- leti 1 szoba átadó 1 személy eltartásával. „4307" jeligére Saj- tóházba.

Csinos, fiatal lá- nyokat mandzsenek alkalmazunk. Jelent- kezés a Magyar Hir- dető Kirendeltségé- ben.

Tolyezet legelőnyö- sebben vásárolhat, értékesíthet. Fajuá- bélyegkeresk edés. Kelemen u. 4 x

Kéri dénzeket (ném- pénzt, papírpénzt), emlékérmeket ve- szek. Batthyány u. 19. Erdélyiék, déli- után 3-tól. x

Tisza Lajos u. 44., tel ház azonnali la- kásátadással eladó. Érd.: Horinok u 16., csak 15 óra után. x

Két ház eladó. Érd.: Római krt. 33. szám. Kedvezményes íize- tés mellett. x

Gém utca 8. számú ház eladó. x

Mezőhház nagy te- lekkel, lakásscsere- révei eladó. Érd.: Római krt. 3., fá- szerüzlet. x

Korlátlás u. 24. ma- gánház bekötözhető- en eladó. Megtekint- hető: 17 óráig.

Magánházat vennék kettő. Különálló fő- beliti lakásscserével. „Sürgős 4242" Jel- igére Sajtóházba. x

Új-Pestiitelep 1eg- szebb helyén fel ház lakásátadással el- adó. Alegyói út 21. x

Tanya eladó a vele kímért telekkel. Ér- deklődni: Bitó Já- nos, Balaszta'a, Gal- gamácsa 292. x

Levalasztható fel ház eladó, 2 lakással, 2 szobás, komfortos lakásért sürgősen eladó. „Kp 4348" jeligére a Sajtóházba. x

Magánház eladó Szőreg, Móra u. 13. x

Eladó 2 szoba-konyhás ház DÁGY kert- tel, víz, villany bent. Aikotmány u. 68. sz. x

337 n-öl gyümölcsös évi termessel eladó. Baktói kiskertek, Tóigyfa u. 34. Érdek- lődni, Ladvánszki u. 5. sz.

Bekötözhető szoba- konyha-kamrás ma- gánház eladó. Újsze- ged, Radnóti u. 16. Érd.: 14. szám alatt.

Tiszaszigeten, Sza- badság u. 7. szám alatti magánház el- adó. Érd.: a helyi- szinen.

Kétszoba, mellék- helyiségekkel álló ház teljes átadással eladó. Vilégos u. 9.

Kis magánház ezon- nal beköltözhető. Ér- deklődni: Kálvária sugárút 17/b, I. em. 640 n-öl szőlő. Ara- tó u. 1.

Összkom- fortos, alagúton egy- szintes :komfortos ház eladó. Arvíz u. 9., este 6 x

Török István Petőfi- telep IV. u. 46/a szám alatt mértékutáni szabósegét megnyi- totta, pontos és gyors kiszolgálást ígéri elado. 1.

Megnyílt külön kar- díganfát, pulóvert, megjavítja, átalakít- ja Müller Erzsi. Új üzlethelysége Lenin krt. 55.

Idősebb nénit vagy bászit lakászert el- tartanák. „Otthon 4276" jeligére Sajtó- házba.

Jól kereső egyvcsalá- dos fiatal házaspár lakászert eltartaná, vagy Szondazászat vál- lalná idősebb há- zaspárnak. „Megér- tés 4195" jeligére a Sajtóházba. x

Zsirszódával tözöt szappant cserélek egész nap. Rákóczi u. 38. x

Nyaralj on olcsón, jól Parádon Gaspár- nénál, Kossuth u. 208. sz. x

Rendes házaspár idős bácsit vagy nénit lakászert el- tartana. „Apolónd 4393" jeligére Sajtó- házba.

Házaspárnak töbér- leti 1 szoba átadó 1 személy eltartásával. „4307" jeligére Saj- tóházba.

Csinos, fiatal lá- nyokat mandzsenek alkalmazunk. Jelent- kezés a Magyar Hir- dető Kirendeltségé- ben.

Tolyezet legelőnyö- sebben vásárolhat, értékesíthet. Fajuá- bélyegkeresk edés. Kelemen u. 4 x

Kéri dénzeket (ném- pénzt, papírpénzt), emlékérmeket ve- szek. Batthyány u. 19. Erdélyiék, déli- után 3-tól. x

Ja Müller Erzsi. Új üzletelysége Lenin krt. 55.

Szerelem virága- szcsed VARY telkom rtüeti megEGÉ Szatuná Bp. IV.

Idősebb nénit vagy bászit lakászert el- tartanák. „Otthon 4276" jeligére Sajtó- házba.

Jól kereső egyvcsalá- dos fiatal házaspár lakászert eltartaná, vagy Szondazászat vál- lalná idősebb há- zaspárnak. „Megér- tés 4195" jeligére a Sajtóházba. x

Zsirszódával tözöt szappant cserélek egész nap. Rákóczi u. 38. x

Nyaralj on olcsón, jól Parádon Gaspár- nénál, Kossuth u. 208. sz. x

Rendes házaspár idős bácsit vagy nénit lakászert el- tartana. „Apolónd 4393" jeligére Sajtó- házba.

Házaspárnak töbér- leti 1 szoba átadó 1 személy eltartásával. „4307" jeligére Saj- tóházba.

Csinos, fiatal lá- nyokat mandzsenek alkalmazunk. Jelent- kezés a Magyar Hir- dető Kirendeltségé- ben.

Tolyezet legelőnyö- sebben vásárolhat, értékesíthet. Fajuá- bélyegkeresk edés. Kelemen u. 4 x

Kéri dénzeket (ném- pénzt, papírpénzt), emlékérmeket ve- szek. Batthyány u. 19. Erdélyiék, déli- után 3-tól. x

Ja Müller Erzsi. Új üzletelysége Lenin krt. 55.

Szerelem virága- szcsed VARY telkom rtüeti megEGÉ Szatuná Bp. IV.

Idősebb nénit vagy bászit lakászert el- tartanák. „Otthon 4276" jeligére a Saj- tóház

Magyar Hirdető.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán Gy.

MAGYAR NEMZET

1965 JUN 23

1091

Szerda, 1965. június 23.

NAPLÓ

Június 23

Kohán György festőművész gyűjteményes kiállítása június 26-án szombaton délben nyílik meg a Nemzeti Galériában. Megnyitó beszédet mond Erdei Ferenc akadémikus, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára.

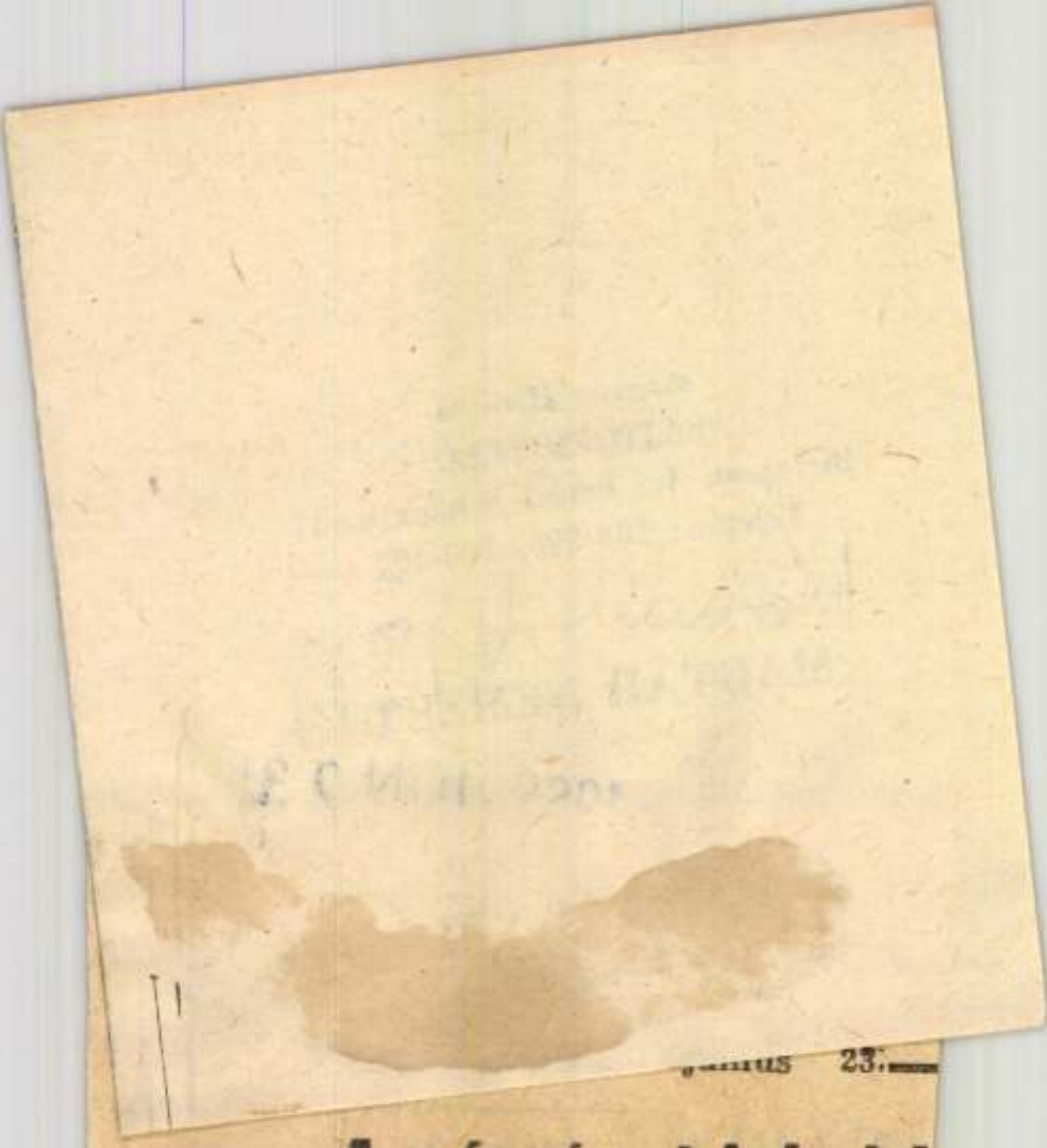

...nius 23.

Az árvízvédelmi k

Intézke
töltésszak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 26.

NÉPSZAVA

— **Kohán György** festőművész gyűjteményes kiállításával zárja az első félévet a Magyar Nemzeti Galéria. A kiállítást szombaton 12 órakor Erdei Ferenc akadémikus, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára nyitja meg.

sért

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán György

MAGYAR NEMZET

1965 JUL 25.

Kohán György festőművész kiállítása ma este zárul a Nemzeti Galériában.

Kohán György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JUL 25.

MAGYAR NEMZET

Kiállítások

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM: Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig (nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig).
MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Magyar festészet, szobrászat a XIX. és a XX. században. Kohán György gyűjteményes kiállítása (nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.) (Kohán György-kiállítás vasárnap este zárul.)
IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: Az üveg művészete. — Eszterházy-kincsek. — Az ötvösművészet stíluskorszakai. — Képek a kávéfőzés történetéből (nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig).
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Egyiptomi—görög-római kiállítás. Régi képtár. Régi Magyar Művészet-kiállítás. Szoborkiállítás. — Rembrandt rézkarcai és rajzai (nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig).
ERNST MÚZEUM: Indiai miniatúrák (vasárnap este 7-kor zárul).
KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE: Grafika az építészetben (nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig).

élet, elégedett a nép. Most már néhány esztendeje megvan a kukorica is, az elégedettség is. Ha a hús mellé kevés bor is kerül, az öregember se panaszkodik.

Székesfehérvár öreg és megújított falai között kezdődött a program, a tájékoztatással, amit *Juhász János*, megyei első titkár és *Bujdosó* megyei tanácselnök adott, utoljára pedig Dunaújvárost láttuk fényeivel, gyárkéményerdejével, építkezéseivel, melyeknek soha se lesz vége, merész palotáival, rózsalige-

Kohán György

1965 JUN 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1027

Kohán György festőművész gyűjteményes kiállításával zárja első félévét a Nemzeti Galéria. A Hódmezővásárhelyen élő 55 éves Kohán György három évtizedes munkásságát felmérő kiállítás 120 festményt és több mint száz grafikát mutat be. A kiállítást ma délelőtt 12 órakor Erdei Ferenc akadémikus, a Hazafias Népfront főtitkára nyitja meg.

külügyminiszter-helyettes vitaindító előadásában többek között hangsúlyozta, hogy a *német kérdés*, amely *elsősorban fenyegeti az európai biztonságot*, azért született meg, mert az imperialisták, — elsősorban az Egyesült Államok

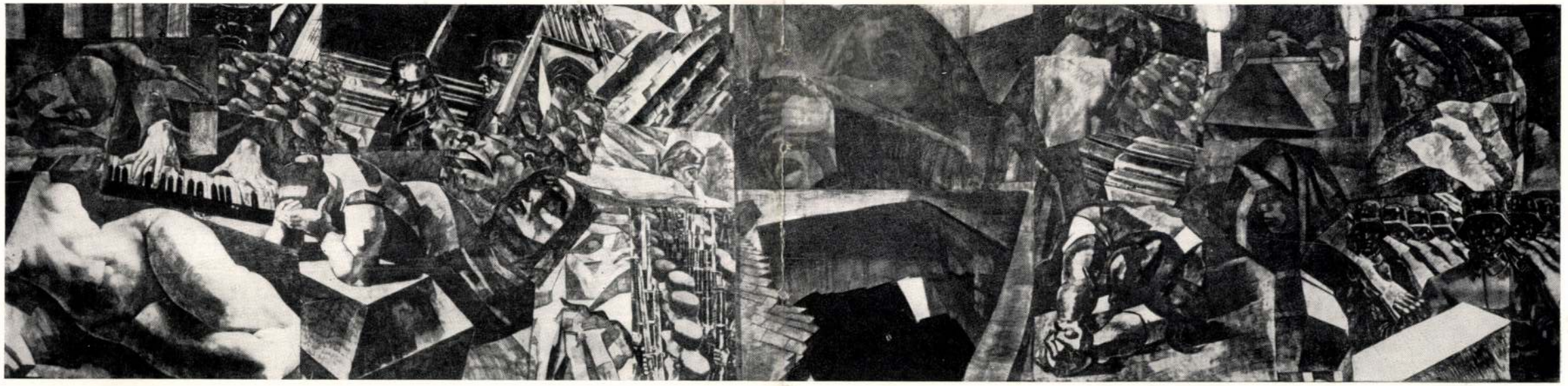

3. A háború emléke (1941–42)

4. Eurydike (1959)

5. Lány (1955)

6. Asszonyfej (1964)

/1021

8. Vásárhelyi utca (1963)

KOHÁN GYÖRGY KIÁLLÍTÁSA
A NEMZETI GALÉRIÁBAN

1. Anyám (1937)

2. Sirató (1942)

1021

új irás

1

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

HATODIK ÉVFOLYAM • 1966 • JANUÁR

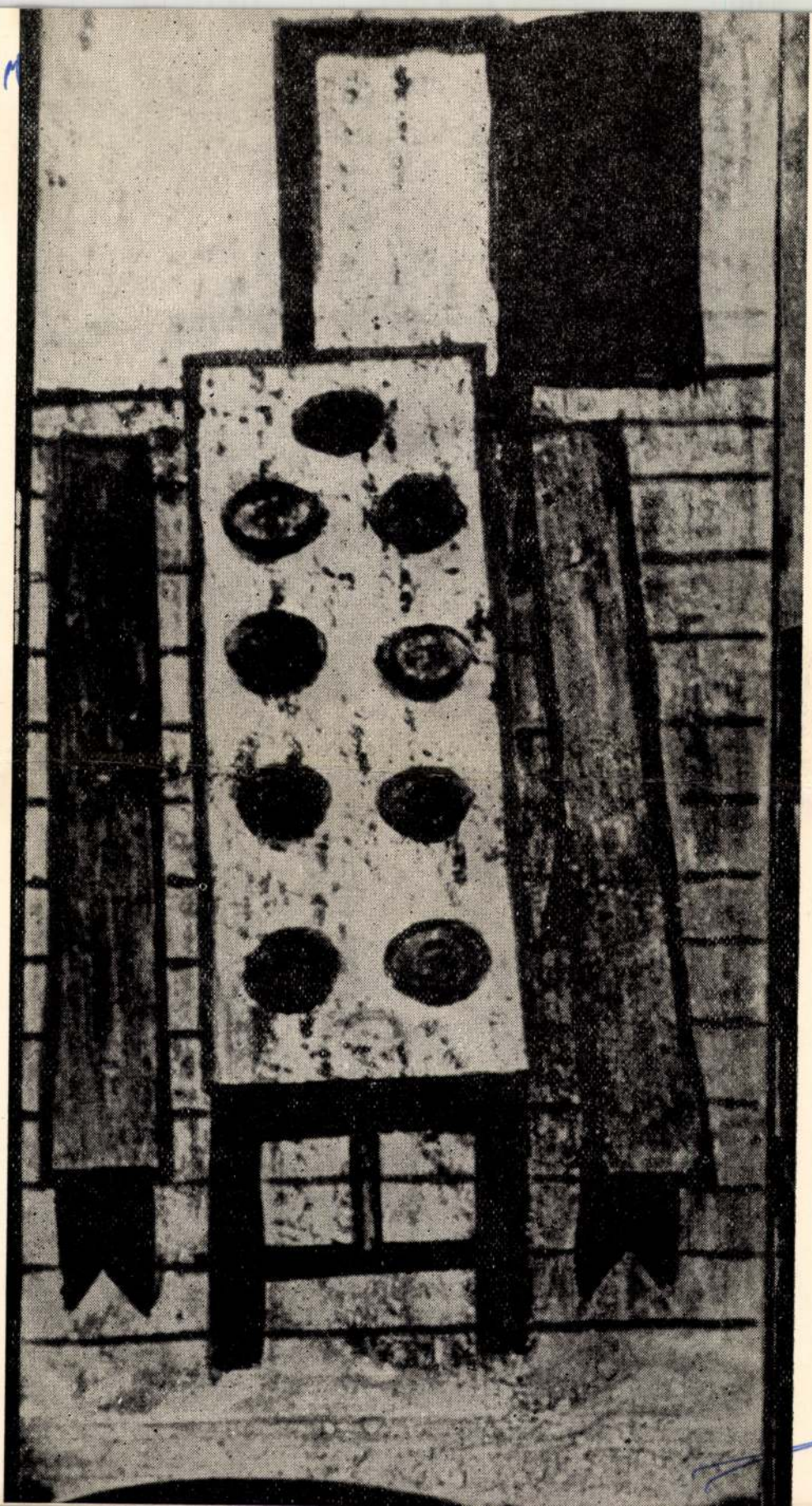

új irás

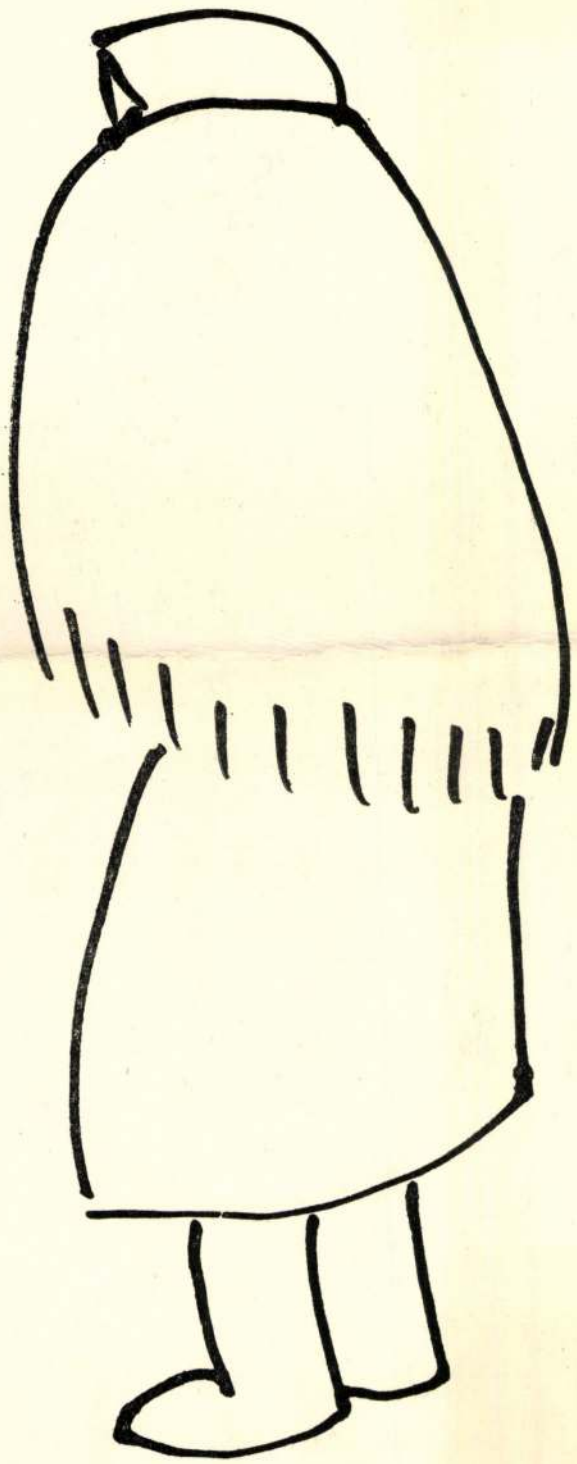

ÁRA 6 FORINT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán Gy.

NÉPSZAVA

1965 JUN 27

Kohán György festőművész gyűjteményes kiállítását szombaton megnyitották a Magyar Nemzeti Galériában. A megnyitón Erdei Ferenc, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára értékelte az anyagban szereplő 250 alkotást.

*

hogy legyen húsunk, és
ősszel is friss zöldfélét eg

MINDEN A FRONTON,
most a rekkenő hőség

Kohán György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Erdei Ferenc nyitotta meg Kohán György kiállítását

Kohán György festőművész képeiből nyitott meg szombat délben tárlatot *Erdei* Ferenc, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára a Nemzeti Galériában. Erdei Ferenc méltatta a művész munkásságát, és azt a 250 festményt, freskótervet és grafikát, amelyet a Galéria tizenhárom földszinti helyiségében állítottak ki.

hogy a megtalált nyomon tovább haladva: felfedje a nagy író családfáját s véglegesen tisztázza Comenius életének titkát.

Mert ott ülve Skarka professzor műemlékekkel teli óvárosi lakásában, félfüllel

2086-1965 fnyv 1

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA 1957

Kohóm György festő

MEGHÍVÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

KOHÁN GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1965. JÚNIUS 26-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

ERDEI FERENC
AKADÉMIKUS
A HAZAFIAS NÉPFRONT ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK FŐTITKÁRA

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA, BUDAPEST V., KOSSUTH LAJOS TÉR 12

Kohán György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 APR 17

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1021

SIRATÓ

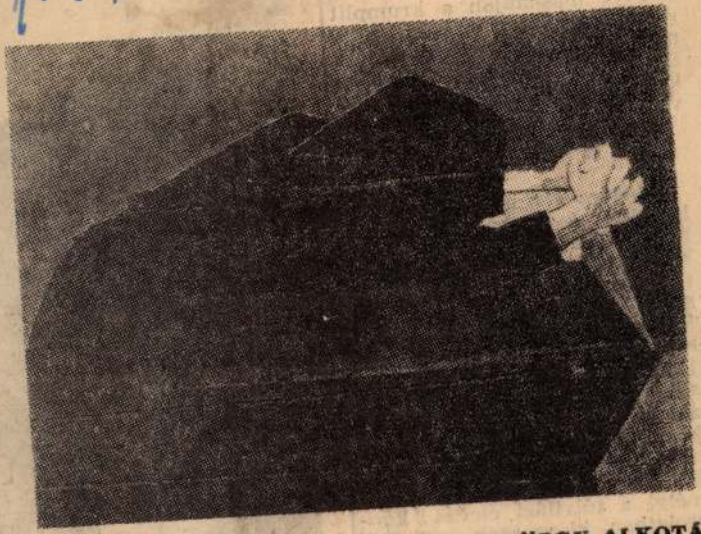

ÚJ KOSSUTH-DÍJASUNK, KOHÁN GYÖRGY ALKOTÁSA

Ő maga nagyobb
azért megy el a
mert „nagyobb ünn
denki el szokott n
magyarázatot nem
Húsvét másnapján
ültette, s amikor e
mosolyogva megjeg
ilyen katolikus vagy
kérdeztem az életk
venöt-ötven évesnek

7.

„Kedves elvtárs, hogyan válaszoljak én erre?" Aki már a hatvanadik évét tapossa, abba belerögződött. Maga azt mondja, hogy nincs túlvilág. Én úgy gondolom, valamínek lenni kell. Biztosat egyikünk sem tud, se maga, se más. Onnét még nem jött vissza senki. Ha meg van, akkor mégis csak az jár jobban, aki elhiszi. Ehhez az én eszem kicsi. A fiatalabbja már nagyon műveltnek tartja magát nálunk is. A magamfajta öregebb személyt a túlvilági élettel kapcsolatban ki szokták nevetni. Hát ha ők annyira tudják, ak-

Kohán György
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1966 ÁPR. 9.

Új Kossuth-díjasok

Kohán György — az Alföld festője

Kossuth-díja nemcsak kitüntetés, de elégtétel is egy sokáig csendben működő alkotóművésznek. A díj átadása művészettörténetileg is fontos pillanat, hiszen ezzel Kohán György kilép vidéki elzártságából, és elfoglalja az őt régen megillető helyet ama néhány festőművészünk között, kinek munkássága európai jelentőségű.

Témáinak nagy részét az Alföld, a falu, az édesanya, és szűkebb környezetének asszonyalakjai adják. A falu, melynek egén hatalmas vörös Nap, vagy Hold emelkedik az összebújt házak tömbje fölé. Az otthon, ahol fekete kendős öregasszony üldögél magányosan a búboskemence előtt, meghitt tárgyai között. Egy másik otthon, amely-

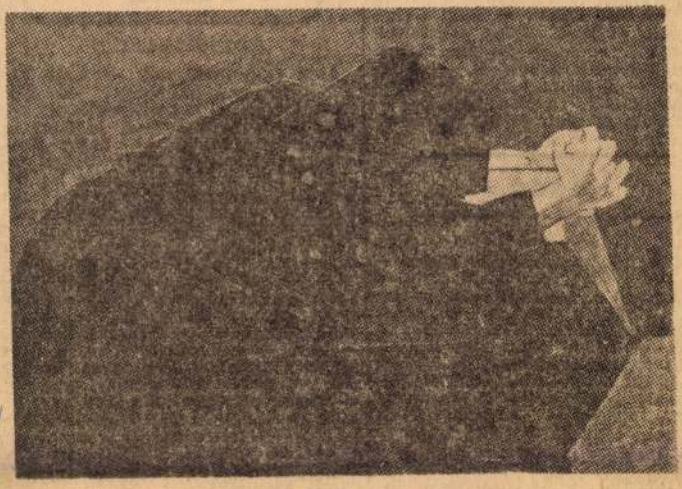

Girató (1942).

be sárga fénynyaláb hasít, megvilágítva a fehér zománcos bádog mosdót, s melynek ablaka mögött lilán ereszkedik le az este.

Kohán György színei is alföldi színek: a föld színéből, a nyári nap izzásából születtek. S távolról a nehéz sorsú alföldi parasztok életét idézi az a keménység, az a nekifeszülés is, amellyel Kohán megbirkózik az anyaggal.

Most, amikor az 56 éves festő két Munkácsy-díj után megkapta a legmagasabb művészi elismerést jelentő Kossuth-díjat, bízvást remélhetjük, hogy mintegy 120 festménye közül minél többet viszontláthatunk méltó környezetben, a Nemzeti Galéria állandó tárlatán, és újonnan épülő házaink, középületeink falán, azoknak büszke díszeként.

Z. J.

Gyulavárból, a Viharsarokból indult el, innen Hódmezővásárhelyre került, majd Budapestre, Párizsba, s a nyüzsgő világvárosból tért vissza, hogy Vásárhely otthonos, művészetet lehelő falai között telepedjék meg, azt választva működése végleges színhelyéül. Aki látta Kohán György 1965. nyarán a Nemzeti Galériában rendezett kiállítását, elmondhatja, hogy az erőteljes és egyéni kifejezésmód naggyá, általánossá teszi, s az európai művészet gyűjtőmedencéjéig hömpölyögteti el ezt a sajátosan magyar, sőt sajátosan alföldi piktúrát.

Csak nagyok sajátja lehet a különleges és helyi elemeknek, s másrészről az egyetemesen emberinek, a történetiségnek, hagyománynak és másrészről a modernségnek az a tökéletes szintézise, mely Kohán képein megvalósul.

— 16.06: Muzsikaszó — dalok a gyárról. — 16.46: A Költészet Napján. Szép versek. — 17.16: Horowitz zongorázik. — 18.05: Miért szép? — 18.21: Tessék választani! — 20.05 Beszélgetés. Hangjáték. — 21.16: A Rádió lemezalbuma. — 23.14: Könnyűzene. — 0.10: Éji zene.

PETŐFI-RÁDIÓ

8.00: A Bajadér. Operettrészletek. — 8.40: Verlaine. Debussy-dalok. — 9.05: Bolgár fúvószene. — 9.20: Hála a fáknak, füveknek... — 10.05: Színes népi muzsika. — 10.43: Szimfonikus zene. — 12.10: Zenés vetélkedő kicsinyekkel. — 13.00: Százados szenzációk. — 13.30: Tánczene. — 14.00: Az Állami Népi Együttes műsorából. — 14.20: Mascagni: Parasztbecsület. Egyfelvonásos opera. — 15.34: A Költészet Napján. Versek. — 15.42: Leoncavallo: Bajazzók. Kétfelvonásos opera. — 17.10: Könnyűzene. — 18.04: Híres hegedűsök műsorából. — 18.50: Három fejezet a butaságom történetéből. — 19.50: Mozart — vonósnégyesek. — 21.00: A cigánybáró. Operettrészletek. — 22.10: Vers és élet. — 22.25: Népdalok.

Kedd

KOSSUTH-RÁDIÓ

8.20: A hét zeneszerzője: Bizet. — 9.05: Nézze meg, pénzt ad érte. — 9.10: Harsan a kürtszó! — 9.30: Novakó, Örség a Dunán. — 10.10: Könnyű dallamok. — 11.00: Kamarazene. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: Törvénykönyv. — 13.15: Könnyű fúvósmuzsika. — 13.40: Moha bácsi, a törpe. — 14.05: Ének- és hangszerszólók. — 15.40: Colas Breugnon. Romain Rolland regénye folytatásokban. I. rész. — 16.10: Villanófényben... a munkapadnál. — 16.15: Népzene. — 16.45: Operaáriák. — 17.05: Rádióiskola. — 18.00: Mi történt a nagyvilágban? — 18.20: Schumann: d-moll trió. — 18.52: Könyvszemle. — 19.02: Népzene. — 19.25: A Szabó család. — 20.25: Luxemburg grófja. Operett. — 22.15: Sporthírek. — 22.20: Bledi dzsesszfesztivál. I. rész. — 23.00: Korunk költészete. — 23.15: Operarészletek. — 0.10: Verbunkosok.

PETŐFI-RÁDIÓ

4.26—10.58: Azonos a Kossuth-rádió műsorával. — 14.00: Szórakoztató szimfónikus zene. — 15.05: Csárdások. — 15.25: Ausztrália, az ősvilági állatkert. — 15.40: Keringők. — 16.15: Lajkától Szellőcskéig és más érdekességek. — 16.41: Gyermekkórus. — 17.05: Tánczene. — 17.50: Különös tekintettel a mérnökökre. II. rész. — 18.00: Hanglemezgyűjtők húsz perce. — 18.20: London ostroma. Regényismertetés. — 18.43: Egy amerikai Párizsban. Részletek. — 19.10: Képek kertje. — 19.25: Brahms-művek. — 21.05: A vén tölgy meséje. Romantikus játék. — 21.56: Népdalok. — 22.15: A hét zeneszerzője: Bizet.

Szerda

KOSSUTH-RÁDIÓ

8.20: A dadalmas asszony. Operettrészletek. — 8.55: Orvosi tanácsok. — 9.00: Muckó. Elbeszélés tűnsz, vagy eltűnsz. Részletek. — 19.10: Operaáriák. — 19.30: Miről ír a Társadalmi Szemle legújabb száma? — 19.40: Tánczene. — 20.27: Éjszakai történet. Dráma három felvonásban. — 22.03: Népzene. — 22.23: Bizet-művek.

Péntek

KOSSUTH-RÁDIÓ

8.20: Operarészletek. — 8.35: Kié a 100 forintos bankjegy? — 9.00: Harmatcsepp. Regényrészletek. — 9.20: Tánczene Varsóból. — 10.10: Az óvodások műsora. — 10.30: Édes anyanyelvünk. — 10.35: Dalok. — 10.59: Lottóeredmények. — 11.00: Bartók: Gyermekeknek. — 11.20: Népzene. — 12.15: Abendroth vezényel. — 13.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad. — 14.05: Operaáriák. — 14.30: Róka Móka bábszínháza. — 15.00: ÜZENEtek. — 15.40: Az isteni csipsz. Karcolat. — 15.50: Munkásénekkarok. — 16.10: Villanófényben... a munkapadnál. — 16.15: Bizet-művek. — 16.38: Hídfőállás Miamiban. — 17.08: Ötórai tea. — 18.00: Mi történt a nagy világban? 18.20: Új Zenei Újság. — 19.05: Beszélgetés a KNEB-vizsgálat néhány tapasztalatáról. — 19.20: Népdalok. — 20.30: Ki mit szeret. — 21.00: Panoptikum. A kurtizán. Irodalmi összeállítás. — 22.20: A zongoramuzsika mesterei: Bartók. — 23.17: Könnyűzene. — 0.10: Bachaut és Josquin műveiből.

PETŐFI-RÁDIÓ

4.26—10.37: Azonos a Kossuth-rádió műsorával. — 14.00: Verbunkosok. — 14.15: Válaszolunk hallgatóinknak. — 14.30: Könnyűzene. — 15.05: Kamarazene. — 15.50: Táncdalok. — 16.00: Nagy zeneszerzők rögtönzéseiből. — 16.15: Fúvószene. — 16.34: Eszperantisták öt perce. — 16.39: Népművészek a mikrofon előtt. II. — 17.05: Csajkovszkij: A varázslónő — jelenet a III. felvonásból. — 17.28: A „Starfighter-ügy". — 17.43: A híd-ról való Lőrinc — meg a többiek. — 18.20: Operetthangverseny. — 19.10: Hangverseny a stúdióban. — 19.45: A dzsesz kedvelőinek. — 20.02: Sibelius-hangverseny. — 21.40: Láttuk, hallottuk... — 22.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad.

Szombat

KOSSUTH-RÁDIÓ

8.20: Lányok, asszonyok. — 8.40: Orvosok a mikrofon előtt. — 8.45: Mezei csokor — 9.05: A víz ereje. — 9.15: Zenekari muzsika. — 10.13: Április. Zenés játék. — 12.15: A szevillai borbély. Operarészletek. — egy

1021

PARASZTFEJ

Kohán József rajza

a program kit
KISZ-bizottság
szítsék a veze
nyos mértékig
követő munka

A legkevese
találni, de ez
szük például,
lásának kérd
egy teljes ór
merik a fiat
la, ennek szellemében ... vezetékben. A baj azonban ott van, hogy a kérdés gyakorlati oldala mintha valamivel halványabb lett volna. Többet kellett volna beszélni a gyakorlati megvalósítás lehetőségeiről.

VÖRÖS CSILLAG
1964 JUN 10
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

gazdagon eltö
mintafoglalko
tőséget elszala

Am az is l
csoportoknak
s arra várt,
osztani haszn
lehetőséget n
ki az egyes
gyári is.

A táborveze
célt elértük.
másik oldalá
magukkal a
pedig aligha

Ugy véljük,
kispestiek eg
jóra, kitűnőre
ként csinálni
san, beosztóa
akkor is, ha
volt, s a veze
kerületben, ü

Végül, még
nulságok mel
sági vezetők,
érdekesebbé,
tet. És ami a
a legnagyobb
és felelősségt
II. kongresszu
volt!

12

Ez a helyzet nagyjából a sporttal kapcsolatban is. Igaz, az átszervezett sportélet aktuális tételeit feszegette, amit hallottunk, az jó is volt, de itt konkrétabban, megfoghatóbban kellett volna bemutatni. Éppen azért, mert kezdeti stádiumban van, kialakulóban van az új sportmozgalom, fel kellett volna hívni a figyelmet a mutatkozó hibákra, példákat kellett volna állítani a KISZ-sportfelelősök elé, akik — tisztelet a kivételnek — egy-két műhelybajnokság szervezésén túl, alig tesznek valamit.

A munkásmozgalmi problémákról olyan magas szintű előadás hangzott el két órában, hogy a legnagyobb koncentrálás mellett is elég sok fontos dolog „kiesett" az emlékezetből.

A további felsorolás helyett: arról van szó, hogy a jelenlevő hallgatóknak — akik KISZ-vezetők voltak — a gyakorlati oldalról kellett volna elsősorban bemutatni a problémákat, s így feszegetni, magyarázni, tippeket adni a közeljövő munkájához.

Tehát, szögezzük le: az előadások is adhattak volna többet. De elsősorban nem itt volt a baj. Általában az előadásokat vita,

Kolár György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1968 DEC 17

MAGYAR NEMZET

Új kiállítócsarnokot avattak fel vasárnap Gyulán, az Erkel Ferenc Múzeum százéves fennállásának alkalmából. Az új csarnokban elsőként Kohán György festőművész ötvenkét művéből nyílt meg emlékkiállítás.

gyakat. eladó priváttól pri- Csepeli 2 szc

102

Kohán György

Kohán György emlékkiállítás Gyulán

A tárlat képeiből

FOGADALOM

TERMÉS

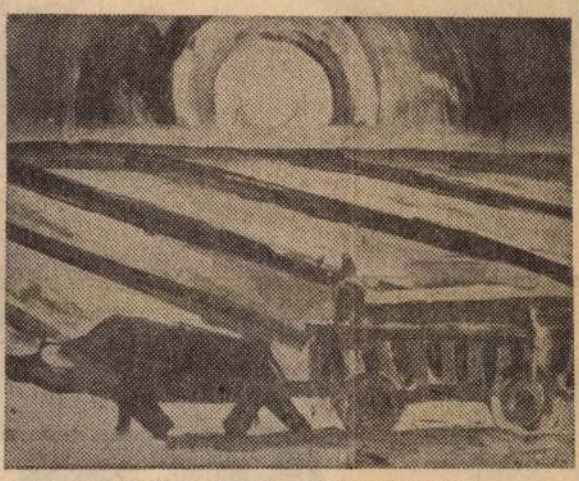

BIVALYOS SZEKÉR NAPKORONGGAL

FEKVŐ NŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

csodavilág... A színpad kinyitott meseskönyv.

ett, és az igaz utat, választotta.

tanulsággal, mint ez is jóra, szépre, neveli az apróné- ézőtéren ülve átélik y legeslegelső — nyüket.

zi előadásra együtt zínészekkel, akik ekszínházi délután- alommal készülnek. mosolyog, jókedvű, is — Szoboszlay rászva kiabál visz- nek, hogy mi lesz, kardja és a koro-

tyás udvari bolond- nyi Béla nyugtatja, orona nélkül is, alapot. Persze, szó sem lehet ilyesmiről, nemcsak színpadi fegyelem, hanem elsősorban a gyerekek miatt. A királyhoz korona illik, különben kifütyülik, és oda a fél országa.

Mesevilág, csodavilág. Olyan a színpad, mint egy kinyitott meséskönyv, és olyanok a gyerekek, a nézők, mint megannyi piros virág.

Szünetben néhányan a színpadra jönnek: közelebbről is megismerkedni Kunigunda királykisasszonnyal, aki olyan kedvesen játszik-dalol a színpadon.

Kölönte kinéz a függönyön: mindenki itt van, a mese folytatódhat...!

És a színpadra dobban a juhász, a gyereksereg figyel: most valami nagy dolog történik.

S. E.

kó Menyhárt Laci és Zsuzsi a színpadon a játék el, Stefanik Irénnel, Szentirmay Évával és Feikay

Fotó: Demény

1968 DEC 17

Kohán György

1021

Kohán György emlékkiállítás Gyulán

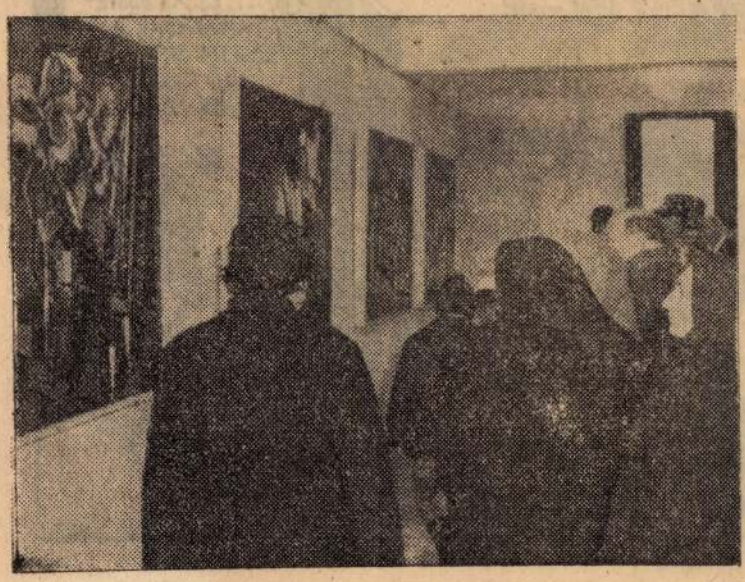

Délelőtt 11 óra 1968. december 15-e vasárnapján, amikor dr. Vidó István, a városi tanács elnöke elvágta a gyulai múzeum új kiállítócsarnokának ajtaját elzáró selyemszalagot. A két és fél millió forintos költséggel felépített kétszintes üvegpalota első funkciója pedig a két éve halott Kossuth-díjas festőművész, a gyulavári születésű Kohán György emlékkiállításának befogadása volt. A kiállítást a végakarata szerint Gyula városára hagyományozott 12 millió értékű hagyatékából válogatták, és ötven, nagyrészt soha be nem mutatott remekkel idézték az eltávozott, immár a halhatatlanság felé tartó művészt.

Új ranggal növelte Gyula városa mindazt, amit a koncepciózus kultúrpolitikájában már eddig is elért, és várszínháza, európai szintű vármúzeumi kiállításai, állandó nyári programjai mellé a képzőművészeteknek emelt új otthonnal biztosított az itt élő, művészeteket szerető és pártoló embereknek újbóli országos figyelmet. S hogy ebben a pompás csarnokban Kohán György emlékkiállítása az első, az mindennél nagyobb rang és méltóság. Ugyanakkor még teljesen fel sem mérhető lehetőségeket ad a megye képzőművészetének teljesebb kibontakozásához, a közönséggel való találkozások megsokszorozásával, mely nélkül egyetlen művészet sem fejlődhet, nem gazdagodhat. Itt, az új csarnokban — hisszük — sok művész indul majd el a siker és a hír nehezen járható országútján, sokan tárhatják majd a világ elé mindazt, amit a világról éreznek, tudnak.

Legfelső képünk a kiállítás megnyitójáról tudósít. Előtérben Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója, Szilágyi Miklós, a gyulai múzeum igazgatója és a művész özvegye.

Középső képünk: dr. Vidó István átadja a rendeltetésének a kiállítócsarnokot.

Alsó képünk: a tárlat közönsége.

(Fotó: Demény)

„Kohán György az igazság megvalósítását szolgálta művészetével — mondotta a tárlatot megnyitó Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója. Az élet dolgaira adott válaszai nem éppen szívderítőek, mégis biztatóak. A minden rossz ellen harcoló, mélységes energiákat emésztő művész útját járta, a lélek önfeláldozását, melylyel magára veszi a társadalom gondjait. Kohán művészete nem remete-dac, nem világfájdalom, Kohán György sem tett mást, mint indulatainak, véleményének kifejezésére alkalmazta művészetét, így lett az a legtisztább értelemben közügy."

Az emlékkiállítás megnyitóján több százan voltak ott, közöttük Kohán György özvegye, édesanyja, a magyar képzőművész-társadalom jelesei, vásárhelyi és budapesti művésztársak. A megnyitót megelőzően a megye és a város vezetői, a kulturális élet képviselői megkoszorúzták a Kohán-ház emléktábláját és a két éve halott művész sírját a gyulai temetőben.

S. E.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Tsz-vezetők szabadegyeteme

A Termelőszövetkezetek Dél-Békés megyei Területi Szövetsége és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Békés megyei Szervezete ebben az évadban is meghirdeti a termelőszövetkezeti vezetők szabadegyetemét — mondotta Horváth Pál területi titkár. A foglalkozásokra a tsz-ek elnökeit, elnökhelyetteseit, párttitkárait, főagronómusait, főállattenyésztőit, főkönyvelőit, üzemgazdászait, a tsz jogászait és a brigádvezetőket hívják meg. Az előadások színhelye Orosházán, a városi tanács díszterme.

A termelőszövetkezeti vezetők szabadegyeteme összesen 6 témát dolgoz fel. Ezek között szerepel a földtörvény, a szövetkezeti gazdálkodás gazdaságpolitikai kérdései, üzemgazdaság és a gazdálkodás elemzése, a kukoricatermesztés nemzetközi és hazai tapasztalatai, a nagyüzemi sertéstartás és a hajtatásos zöldségtermesztés. Az előadók sorában ott találjuk dr. Orbán Sándor adjunktust, a Debreceni Agrártudományi Főiskola tanárát, Páles Gyulát, a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökhelyettesét, dr. Gönczi Iván tanszékvezető egyetemi tanárt Debrecenből, dr. Rajki Sándort, a Magyar Tudományos Akadémia Martonvásári Kutatóintézetének igazgatóját, dr. Magos Lászlót, a MÉM főosztályvezetőhelyettesét és dr. Somos András akadémikust.

A szabadegyetem első előadását december 18-án, szerdán délelőtt 10 órakor, A földtörvény egyes kérdései címmel dr. Orbán Sándor tartja.

nkaerőigénye

hét! Minden szombat szabad! A felutazási költséget 3 ledolgozott munkanap után visszatérítjük. Jelentkezés: Budapest, X., Pongrácz utca 21. (Kőbánya alsó pu.-nál).

Ingyenes tanfolyam indul 1969. január 15—30 között művezetőképző (kőműves és ács szakmunkások részére) Kecskeméten és Cegléden. Kőműves szakmunkásképző Kecskeméten, Cegléden, Baján, Kalocsán és Kiskunhalason. Ács-állványozó szakmunkásképző Kecskeméten. Építőipari gépkezelő Kecskeméten, Cegléden és Baján. Lokomobil kazánfűtőképző Kecskeméten és Baján. A tanfolyam ideje alatt kereseti lehetőséget, szállást, ebédet, munkaruhát biztosítunk. Szabad szombat rendszeresítve van. Érdeklődők levelezőlapon kérjenek tájékoztatót: Bács megyei Állami Építőipari Vállalat, Kecskemét, Klapka u. 34.

A Békés megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat István malom üzeme felvesz állandó munkára egy fő férfit lisztcseretelep-kezelőnek.

Szakszervezeti választások küszöbén

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK alapszabálya értelmében kétévenként újjáválasztják az alapszervezeti tisztségviselőket. A SZOT elnökségének határozata értelmében a szakszervezetek vállalati, gyáregységi, üzemi intézményi, hivatali szerveiben a jövő év január elseje és március 31-e között bonyolítják le a választásokat.

Megszokott, hogy a választások alkalmával a bizalmiakat a szakszervezeti csoportok nyílt szavazással, a többi tisztségviselőket taggyűléseken, illetve küldöttértekezleteken titkos szavazással választják meg.

Új vonás viszont — a SZOT XXI. Kongresszusán elfogadott alapszabály szerint —, hogy a vállalati szakszervezeti tanácsok és azok szakszervezeti bizottságainak megbízatása (beszámolási kötelességük mellett) két évvel meghosszabbítható. Ehhez a szakszervezeti vezetőségek hozzájárulása szükséges. Most lesz az első alkalom arra, hogy az eddig végzett munka értékelése alapján a tanácsok megbízatását egyes helyeken meghosszabbítják.

A szakszervezeti választás — az új tisztségviselők megbízása, vagy a régiek további megerősítése — nem csupán technikai, szervezési kérdés. A választás elsősorban társadalmi, politikai ügy, melynek lebonyolítása során a maguk helyére kerülnek a szervezési és a káderpolitikai problémák is. A kétévenkénti választás egyben a szakszervezeti munka mérlege is, amely jelzi, miben haladtunk előre, milyen eredményeket értünk el, hol van javítanivaló akár egyes tisztségviselők, akár a testület együttes tevékenységében.

AZ ALAPSZABÁLYBAN rögzített jogok és kötelességek biztosítják a demokratikus centralizmus elvének érvényre jutását. Az alulról felfelé (bizalmiaktól vezetőségi tagokig, különböző reszortosokig), a megválasztott testület tagjai számot adnak kétesztendei tevékenységükről választóiknak, a szervezett dolgozóknak és a felsőbb szakszervezeti vezetésnek. Megyénkben mintegy 88 ezer szervezett dolgozó tevékenykedik. Megválasztásra kerül csaknem 1500 szakszervezeti tanácstag, több mint 2200 szakszervezeti bizottsági tag, 740 számvizsgáló bizottsági tag a műhelybizottságok majdnem ezer tagja, a társadalmi bíróságok 930 aktívája, 740 társadalombiztosítási tanácstag, 4200 bizalmi, összesen csaknem 12 ezer tisztségviselő. Aktív részvételük a mozgalmi munkában, egyben a szakszervezeti demokrácia erősödését és fejlesztését is jelenti.

AZ ELMÚLT KÉT ÉV mérlege pozitív irányba billen. Jelzi, hogy az eltelt időszak komoly és eredményes próbatétele volt alapszervezeteinknek, tisztségviselőinknek. Erre az időszakra esik az új Munka Törvénykönyvének összeállítása, az 1968. évi kollektív szerződés készítése és megkötése, valamint az új gazdasági irányítási rendszer bevezetése, mely mindenkitől önállóbb, ágondoltabb, s egyben dinamikusabb munkát követelt. Az új gazdasági mechanizmus első évének végén nemcsak a szűk értelemben vett „szakszervezeti" kérdésekkel foglalkozunk. Feladataink jogköre és hatásköre olyan sokoldalú, hogy a munka elemzésénél szükségképpen kapcsolódni kell a termeléssel, a gazdálkodással, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakulásával összefüggő, az embereket legközvetlenebbül érintő problémákhoz. A soron következő választásoknak elő kell segíteniük az 1969-es gazdasági év feladatainak megoldását.

Az új gazdaságirányítási rendszerben szakszervezeteinknek — a gazdasági szervekhez hasonlóan ki kell építeniük a megfelelő területi formákat és biztosítani a különböző szintű gazdasági vezetők mozgalmi partnereit. Nem szabad szem elől téveszteni azokat az eszközöket, régi és új bevált módszereket, melyek a szervezett dolgozók érdekeit szolgálják. Fontos, hogy ne szenvedjen csorbát a szakszervezetek kettős, de egységes célú feladata: a nevelés és az érdekvédelem.

AZ ÉLET ÁLTAL felvetett új problémák sokasága olyan tisztségviselők megválasztását követeli az elkövetkező két évre, akik a legnehezebb próbát is becsülettel kiállják. Olyanokra van szükség, akik bírják a dolgozók bizalmát és képesek az egyre nehezebb feladatok megoldására. A szakszervezeti tisztségviselők iránt is egyre nagyobb követelmény a hatékony vezetési készség, ami azt jelenti, legyen gyors áttekintésük, tudjanak ügyesen szervezni, az „emberek nyelvén beszélni", merjenek igent, vagy ha kell, nemet mondani. Képesek legyenek meggyőzni az embereket, s tudjanak a kitűzött célok érdekében cselekvésre mozgósítani.

Farkas János
az SZMT szervezési és káder-munkabizottság vezetője

Kohán György, festő

Életmű — párhuzamos szálakból

Kohán György-emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

Kihívó rendezés: *Kohán György* emlékkiállításán egymás mellé került az 1949-ből való *Asszonyok — korok* és az 1962-ben született *Leány;* a korai *Kabát* és az utolsó évek egyik főműve: *A gyümölcs bemutatása.* Ha egy tudományos intézmény tudományos igényű vállalkozása élni mer effajta anakronizmussal, annak csak egy oka lehet: az időrend szándékolt elhanyagolása maga is a tudományos mondanivaló része. Lefordítva most már a muzeológusi gesztust, mindez azt jelenti: a képek érvényesek adatapparátus nélkül is, az életmű pedig tömbszerű, akár egy szikla, értelmetlen elejét és végét keresni.

Kohán György (1910—1966) szikla-szerűségéhez nem fér kétség. Egy évtizeddel halála után a *Nemzeti Galériában* újra bebizonyosodott: a főiskoláról sértődötten távozó Glatz-növendék úgy, vagy majdnem úgy festett már a harmincas években is, mint mellőztetésének idején az ötvenes években, vagy viharos felfedeztetésének idején a hatvanas években. Naplementék izzította Gyula környéki tájak, tragédiáktól szögletesre fonnyadt parasztasszonyok a művésszé válás első percétől a pálya utolsó pillanatáig ugyanazt az érdesen kemény és fegyelmezetten lemondó világot láttatták. Ebben az esetben érdektelen, hogy a tragikus asszonyok és az ökrök vonta ekék eleinte borongós szürkébe játszottak, később prizmaszínekben mutatták magukat, hogy legvégére megelégedjenek az ultramarin háttér előtt a koromfeketékkel és narancsvörösökkel.

De nem érdektelen, hogy a művésszé válás első percétől a pálya utolsó pillanatáig — az ugyanúgy festésen belül, és az időrendtől függetlenül — Kohán *mindvégig kétféleképpen dolgozott.* Figyelmet pedig mindez azért érdemel, mert ebben a különös kettősségben keresendő az életmű kulcsa, sőt így érthető csak az a „zár", amelyet ezzel a kulccsal azóta is nyitogatnak.

A néző könnyen abba a hibába eshet, hogy a párhuzamosan futó szálakat a kétféle festési technológia szerint válassza szét. Tehetné, mert az anyag egyik fele hagyományos olajfestéssel, másik fele viasztemperával készült, és azért is tehetné, mert az olaj és a tempera anyag egymástól különböző képépítési módszert követel. Példával illusztrálva a katalógusadatot: a temperával festett *Eurydiké*-képen szükségszerűen kellett a világos színeknek, megfegyelmezett vonalaknak uralkodniuk, máskülönben „temperaszerűtlen" lett volna a kép, az *Esti ház* pedig, ha valóban a mélysötétből hirtelen elővillanó fenyegető fehér hangulatát akarja kiváltani, csak is olajszínekkel készülhetett. A tempera a világos és tetszetős beszédhez hajlik, az olaj az indulatok-tépte elharapott festői mondatokhoz. A tempera valahol még ma is a trecentót idézi, az olaj nem idéz semmit, lévén az olaj az újkori táblaképfestés legalapvetőbb konvenciója. A különös nem a kétféle technika eltérése; a különös az, hogy Kohán mindig — egyszerre egy időben — akart dekoratív és klasszikusízű képeket festeni, meg fájdalmasan tépett, fekete tragédiákat megjeleníteni. És ez már nem technológiai, ez már esztétikai probléma.

Mindez aligha világos a pályaképet értelmező néhány adat nélkül. Kohán 1931-ben járt párizsi tanulmányúton. (Ezt rendszeresen említi a szakirodalom, mert a francia kubizmusból véli eredeztetni a parasztasszonyok szögleteit.) 1935-ben járt olaszországi tanulmányúton. (Ezt rendszeresen kihagyja a szakirodalom, ezzel is elejét véve a római iskolával kapcsolatos felesleges gyanúsításoknak). De Kohán nem lett sem „párizsi", sem „római" iskolás. A hatások ellenére, de a hatásokat művészetébe is beépítve mássá alakult: *alföldi lett.* Témái tudatosan vállalják az emberöltővel régebbi Tornyai-rokonságot, persze a „kubizmus után" — ahogy ő fogalmazta —, és ugyanakkor ő maga tudatosan vállalná a klasszikus hagyományok falrapróbálását, persze, ha kapna falat.

Mindebből kitűnik, hogy Kohánnak nem sok reménye lehetett a népszerűségre. A harmincas-negyvenes években az efféle nyers, plebejusbeszéd legfeljebb csak kurzusdemagógia melléktermékeként lehetett, és Kohán ebbe az alkuba sohasem bocsátkozott. De az ötvenes években is hiába festett plebejusi, sőt népi indíttatásból, ekkor meg a feketék és a szögletek váltak kellemetlenekké a középületek falain. A fal után sóvárgó festő végül is fal nélkül maradt. Teremtett hát saját műfajt: murális művet papíron, vagy vásznon, vakrámára kifeszítve. Némelyikük freskóbb volt a freskónál. Óriás asszonyok tanakodtak óriás művein a lét végső kérdésein merengve, vagy arcukat temették kezükbe, és így zokogtak feszesen — de azért díszítésre alkalmasan — valami megnevezhetetlen elmúlt után. És közben, a szabályos méretű többi képén — csak úgy mellesleg, a kis műfajoknak kijáró kisebb odafigyeléssel — lefestette a Viharsarkot baljósan gyönyörű napkoronggal, ultramarin éggel, fehér házfalakkal. *Csak a tájak és csak a tárgyak, a látványnak ezek az öntudatlan elemei hordozták igazán megélt érzelmeit, hiteles indulatait.*

Mindebből talán kegyeletsértő tanulság következik. Kohánt csak a technikai felkészültsége és szakmai energiája jogosította freskófestésre. *Mondanivalója nem.* Első és utolsó gyűjteményes kiállítása után, 1965-ben így írt egyik kritikusa: „Lám örvendezhetünk, hiszen van egy magyar Riveránk, csak éppen nem középületek falaira fest, hanem halandó papírokra, hatalmas arányokban." Vágyálom ölt testet ebben a mondatban. A forradalmi töltetű, népi kultúrában gyökerező és mégis modern mexikói falképek a progresszív tartalmú nagyművészet legvonzóbb példái. Sőt. Voltaképpen a sematizmus utáni évek számára az egyetlen igazán hiteles bizonyuló példa. De vajon az óriásira növesztett parasztasszonyok, a héroszokká duzzasztott parasztférfiak jelenthetik-e ugyanazt a tartalmat egészen más történelmi szituációban, egészen más körülmények között? Lehetséges volna, hogy ugyanazt agitálja Rivera megfestett parasztja Mexikóban, ott, ahol a szegényparasztság a helyi forradalom legfőbb vezető ereje, és Kohán megfestett parasztja Magyarországon, ahol a parasztság segítő szövetséges a történelmi átalakulásban?

A kérdés magában hordja válaszát: aligha. És így a hasonlóságok is felettébb formaiak. A monumentális méretű művek egyik — és értékesebbik — része ugyanis az, amelyet „mexikóiasnak" érzünk, voltaképpen megrázó, fegyelmezett tisztelgés egy tűnő életforma emlékének. Induló helyett inkább rekviem. *(Lófékező, Siratő.)* A monumentális művek másik része viszont, amelyet mozgósítónak — brosúraszóval — pozitív tartalmúnak érzünk — már nem a forradalmi művészet formai hagyományaihoz kapcsolódik. Valójában a harmincas-negyvenes évek magyar freskófestési gyakorlatához, Aba-Novák Vilmoshoz és még inkább, követőihez, Duray Tiborhoz és Chiovini Ferenchez igazodnak. És valljuk be, nem is nagyon igazodhattak volna máshoz, hiszen nálunk „ez volt a levegőben", és nem a mexikóiak. *(Csend, Memento.)*

Minderről azért érdemes írni, mert a Kohán-interpretációk tükrében a két szálon futó életműből ez, a *monumentalitás-vonal* kap általában nagyobb hangsúlyt. Ez a léptékvesztés — és merjük kimondani — ez az esztétikai tévedés válik-válhat a követők számára könnyen érvényes igazsággá. Korántsem kockázat nélküli a tévedés. Vegyünk példát a helyszínről. A vásárhelyi iskola, miután a hatvanas évek elején maga is segített a közelmúlt álpátoszának nyomait eltüntetni, a hatvanas évek végére felnövesztette a maga új pátoszát. És ezúttal sem a pátosszal volt baj, hanem azzal a sokszor vitatható ideológiai tartalommal, amit a pátosz csak nyomatékosított. Kohán szuggesszív formaképzése, töretlen életműve, erkölcsi tisztasága és nem utolsósorban fal nélkül is fal után sóvárgó figuraléptéke megtette a maga hatását a nálánál eggyel későbbi vásárhelyi nemzedékre.

Ők is megnövesztették formáikat, ők is formáltak új héroszokat. Igaz, a rekviemet néha indulóritmusban játszották, és a mexikói hatást néha keverték a neoklasszicistákéval — amit Kohán sohasem tett —, de végül is igazi falakhoz jutottak. Főképp ezekből sejtjük, hogy a Kohán-életmű másik, kevésbé látványos, de sokkal egyenesebb útján kellett volna utókorának továbbhaladnia. Többet kellett volna tanulnia a — mellékesen festett — Gyula környéki tanyaképekből, napkorongokból, kristály formájú koporsókból. Kohán kis méretű, nem freskópótléknak szánt igazi tartalmi-formai monumentalitásából.

P. Szűcs Julianna

ő mozgási lehetősége valamivel tágabb. Elhelyezkedhet talán mint közművelődési szakember, vagy ha van képessége, esetleg a sajtó, az irodalom felé is mozdulhat. Más a helyzete viszont a középiskolai tanárok egy részének. Ha például valaki kémia szakot végzett, akkor egyenértékű lehet egy vegyészmérnökkel. Egy matematikus tájékozódhat az alkalmazott matematika irányába valamely vállalatnál, számítógép-központban. Nem is szólva a nyelvszakosokról, akiket kereskedelmi vállalatok is felvesznek mint levelezőt, tolmácsot, fordítót. Tavaly novembertől azonban az említett problémák a megoldás irányában haladnak, minthogy az új rendelet három évig nem teszi lehetővé a pálya elhagyását. Mindezeken kívül az is tény, hogy az egyetemeken néhány frekventált szakon túlképzés van, alsó tagozatos pedagógusokból viszont a szükségesnél kevesebb kerül ki a főiskolákról.

Túlképzés és „alulképzés"

— Tehát túlképzés is van, és „alulképzés" is. Ez is mutat valami rendellenességet...

— De kiét? Azokét, akik nem helyesen számolnak. Mostanában hallunk kicsit drámaian hangzó kijelentéseket, hogy nincs elég tanító a fővárosban. De hiszen azok a gyerekek, akik az idén iskolába mentek, hat éve születtek. Minthogy tanítókat három év alatt képezünk ki, miért nem iskoláztunk be többet hat évvel ezelőtt, amikor a születések száma már emelkedett? S ha valaki most azt mondja egy értekezleten, hogy 1977-ben mintegy ezer képesítés nélküli tanító fog tanítani, én ennek okát a helytelen tervezésben látom. Az az igazság, hogy az iskolahálózat fejlesztése elmaradt hosszú idő óta a szükségletektől és a követelményektől.

— A helyzetet befolyásolja a jelentkezők száma is. Talán nem volt elég jelentkező?

— Bocsánat, volt. Ámde két különböző dolog, hogy valaki jelentkezik, ugyanez az illető oda megy-e tanítani, ahol a társadalom várja. Nálunk például a napokban volt tanácskozás a megyei művelődési osztállyal és a járásokkal. Nagyon hasznos, ésszerű megbeszélés volt, mert tisztázódtak az igények, s tudjuk, hova nem találtak nevelőket. Azt viszont különösnek tartom, hogy a minisztérium szabja meg: Szabolcsban mondjuk száz tanárt és ötven tanítót alkalmazhatnak. A minisztérium ugyanis nem tudja követni, hogy a valóságban sok helyet pályázaton kívül töltenek be. Például a szülési szabadságra menőkét. Azonkívül jelenleg nagyon sok alsó tago-

realitást nézve. Mert sajnos, mindenki tudja, hogy e gyerekek egy része csak papíron szerepel, a valóságban kimarad az iskolából. Minthogy azonban a jogcím megvan a bontáshoz, az igazgató fel tudja venni a befolyásos X. vagy Y. gyerekét képesítés nélküli pedagógusnak. Gyakran olyat, akit sehová, egyik tanintézetbe se vettek fel. És ez visszaüt, mert az eredmény az, hogy alacsony tudásszintű tanulókat képeznek.

— No de a pedagógushiány némely vidéken mégiscsak reális tény?

— Ez igaz. De az is igaz, hogy mint iskolaigazgató, ha éppen akarom, ki tudom mutatni, kell még két tanító. Akkor is, ha alaposabban utánanézve ki lehetne deríteni, hogy éppen felesleg is van.

— Aztán azt se tagadhatjuk, hogy mintaiskolára is szükség van, hiszen ezek a modern pedagógia műhelyei.

— Teljesen egyetértek. Mindenütt folyik a kísérletezés, tanulmányozás, a fakultások létesítése. Nem is a kísérletek ellen vagyok, hanem az ellen, ha valaki vagy valakik személyes érdeke miatt történik csoportbontás. S az összehangolatlanság ellen vagyok. Elhatároztuk például, hogy ötven százalékkal több tornaórát állítunk be, de csak tíz százalékkal növeljük a testnevelő tanárok számát. Az eredmény? A mi gyakorló iskolánk például nem akármilyen felszereltségű. De hogy tornaóra helyett a gyerekek a kerengőben rohangáljanak...

— Egyszer én az elhunyt Erdey-Grúz Tibortól, az Akadémia volt elnökétől hallottam egy előadást, amelynek az volt a lényege, hogy az embernevelés legfontosabb mozzanatai, az oktatás fundamentuma az általános iskolákban valósul meg. És éppen itt vannak nagy elmaradások. Egyetért e gondolatmenettel?

— Pontosan így van, s ezért hadd mondjam meg még egyszer: éppen ezért baj, hogy ilyen sok a képesítés nélküli pedagógus. Ezt sehol más értelmiségi szakterületen nem lehet megcsinálni. Orvos csak az lehet és gyógyítással csak az foglalkozhat, aki elvégezte az egyetemet. Jogi tanácsot és jogi képviseletet csak az láthat el, akinek jogi diplomája van. Üzemmérnök csak üzemmérnöki képesítéssel lehet valaki. Akkor hát miért nyugszunk bele, hogy a gyerekeket pedagógiai képzettség nélkül is lehet nevelni, oktatni a döntő életkorban? Hozzátenném mindezekhez, hogy az 1972. évi oktatáspolitikai párthatározatot máig se követte az abban említett hosszú távú, megbízható közoktatási távlati fejlesztési koncepció kidolgozása.

És a tanári személyiség?

— Beszéljünk most más témáról. A tanári személyiség...

dékeny legyen? A pedagógusgerincre olykor most is elég nagy súly nehezedik... Ha következetes akar lenni.

— Osztályzatok dolgában is?

— Abban is.

— Néhol én is láttam, hogy kiírják: a mienk bukás nélküli iskola. Mi a véleménye erről?

— Ez önámítás. Mi sem könnyebb, mint bizonyos statisztikai várakozásoknak eleget tenni. De számunkra a tartalmi fedezet a fontos. Én nem vagyok híve annak, hogy bármiben is ámítsuk magunkat, s valamilyen rendelkezést azért hozzunk, hogy utána semmibe vegyük.

Ne tévesszük meg magunkat

— Mire gondol?

— Lehet, hogy nem helyes elmondanom, de itt vannak például a díjazások... Ha egy kollégánknak egy vizsgázója van, azért ugyanannyi illeti meg, mintha száz lenne. Nekünk ezerhétszáz levelező hallgatónk van, de a velük való konzultációkért a tanárt nem illeti külön díj. Ha viszont ugyanezt a konzultációt nem a főiskola épületében csinálja, akkor pénzt kap érte. Az egész tehát attól függ, hogy egy másik kapualjba kell kifüggeszteni a tájékoztatást... Ugyanígy van a pályázatok dolgában is. Aki a ki-

Pécsi Ildikó növekvő lelkiismeret-furdalásában itt az öngyilkosságba menekülő királynéja és *Novák István* selymes és veszélyes sunyiságú Poloniusa a kivétel: mindketten teljes személyiségrajzot adnak. Az igen tehetséges *Reviczky Gábor* (Claudius) szuggesztív, de színtelen; az enervált szőkeség helyett itt szép és vonzó Ophéliát *Mátray Márta* végig hamis hangon játssza; *O. Szabó István* Horatiója egy iskolai amatőrszínpadról érkezett; *Csikos Sándor* és *Cseke Péter* udvaroncai közül csak az utóbbinak van némi súlya; *Lengyel János* szakmai tapasztalatával és művészi összpontosításával sem feledtetheti, hogy hiba volt a Színészkirály szerepét osztani rá.

Nagyon hálátlan feladat volt elmondani mindezt. Sándor János Hamletje tervében, szándékában és lehetőségeiben is kiemelkedik a színházi produkciók sorából; meglehet, pusztán igényessége miatt is inkább dicsérni illett volna nem kevés dicséretes vonását, szép mozzanatát. A hibákat azért emeltük ki, mert *kiküszöbölhető, leküzdhető fogyatékosságok* rontottak egy értékes elképzelésen a megvalósuláskor.

TARJÁN TAMÁS

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kohán György emlékkiállításáról

Kohán György kiállításainak megtekintésekor a nézők számára — úgy hiszem — nem kétséges, hogy jelentős festői életművel állnak szemben. Az egyes művekkel, illetve a bennük realizálódó művészi szemlélettel kapcsolatos érzések azonban már távolról sem ennyire egyértelműek. A festői nagyság vitathatatlan, de a művészi élmény mégsem teljes.

A monumentalitás az első benyomás, amely a látogatót éri, a hatást nemcsak a képek mérete, hanem az ábrázolás összefogottsága, nagyvonalúsága is adja; az, hogy a kép tárgya betölti a felület túlnyomó hányadát, és mellette a mellékes dolgoknak nem jut sem hely, sem szerep. A festő nem azt örökítette meg, ami előtte állt, hanem abból szigorúan kiválogatta, ami mondanivalójához szükséges és egy vonással sem festett többet. A hangulat- és környezetfestésnek ebben a művészetben nincs helye.

A monumentalitás mellett — attól nem függetlenül — a másik megragadó élmény a szenvedélyé. A képekben hatalmas indulatok feszülnek, feszítik szét a kereteket és a néző érzi, hogy ezek az indulatok feszítették az alkotót is, ebből következik, hogy a művek őszinteségéhez kétség nem fér. Nem hiszem, hogy van olyan néző, aki alakoskodónak, divatutánzónak, a könnyebb megoldás felé hajlónak találná Kohánt.

De a képek világával azonosulni mégsem olyan egyszerű, nemcsak azért, mert nehéz a mélységeibe leszállani, hanem azért sem, mert — mint említettem — valamilyen hiányérzetünk mégiscsak marad.

Magyarázatért próbáljunk a pályaképhez, a festő által bejárt úthoz és a művészetben elfoglalt helyéhez fordulni. Kohán György az alföldi, pontosabban a hódmezővásárhelyi művészek második generációjának legjelentősebb egyénisége. A Tornyai-hagyomány folytatója — amint a katalógus-előszóban *Supka Magdolna* őt magát idézi: „Igen. De a kubizmus után!" Kohán tehát vállalta az alföldi festészet paraszti tematikáját, a Tornyai-féle kissé romantikus, kissé expresszív, de mindenesetre szenvedélyektől fűtött kifejezési módot — de úgy, hogy már megismerte, és őszintén magáénak tekintette Cézanne és a kubisták művészetének tanulságát. A megjelenítés és a kifejezés elsőrendű eszközének a szerkesztést tekintette. Művei nem esetlegesek, a részeknek egymáshoz és az egészhez való viszonya bennük mindig érlelés, megfontolás eredménye. Kohán képein nem a látvány örökítődik meg, hanem a látványból merített élményen át realizálódik a kifejezniva-ló. A szerkesztés fontossága és a közvetlen látvány-élménytől való elszakadás választja el elsősorban Kohán művészetét a Tornyaiétól. Az azonos tematikán túl, az elhivatottság és a hivatás véresen komolyanvétele, a mindent elsöpörni vágyó szenvedély, valamint az oldódásra, könnyedségre való abszolút képtelenség viszont valóban összeköti őket.

Ez a kettősség bizonyos mértékben már meg is határozza Kohán György helyét. A kubizmus tanulságait magáévá tette, de logikus továbbvitele helyett egy meglevő festői világgal igyekezett azt ötvözni.

Így tette a kubizmust magyarrá — mondhatnánk. De kérdés, hogy azzá tette-e és hogy erre a magyarrá tételre valóban szükség volt-e? Szélesebb közönséghez juttatta-e el ezáltal e művészetet, vagy kifejezési eszközeit leszűkítve éppen művészi hatását csökkentette, általános érvényét speciálissá, saját életművét pedig provinciálissá korlátozta? Mit is jelenthet gyakorlatban a kétféle festői világ — a kubizmus és Tornyai ötvözete? Jelenti egyrészről — mint erről már volt szó — a képek szigorú szerkesztettségét, de másrészről a klasszikus kubizmusénál nagyobb kötődést a natúrához, a látványhoz és azon belül is az úgynevezett alföldi témákat.

Érdekes, hogy az alföldi témákból, a pusztában álló tanyából, a világos falú kis házakból, sőt a tájban megjelenő bivalyokból *igazi jelképet teremteni* Kohán sem tudott, ezek a motívumok nála is, akárcsak a többi alföldi festőnél, megmaradtak a jelenség szintjén és jelképigényük a közhely felé mutat. A csendéletek és emberi figurák kevésbé speciálisan alföldi témáinál sok esetben általánosabb érvényűvé vált kifejezési módja és ki tudott lépni zárt köréből.

Az 1949-ben készült *Kabát* című kép, amely műfajilag az interieur és a csendélet határán áll, megdöbbentő vallomás a magányosságról és a rendteremtés vágyáról, az 1963-as keltezésű *Lófékező* a külső világ erőin úrrá levő ember szenvedélyes apoteózisa — ezekkel ellentétben a szintén 1963-as *Pásztor* csak dekorativitásával ragad meg, de érzelmeket nem kelt, megrendülést nem okoz. Hasonló a helyzet a *Ház előtt* című képpel, és sorolhatnánk a példákat tovább is.

A teljes életművet bemutató kiállításokon mindig hasonlóképpen járunk: a jó képeket már ismertük innen-onnan, s a teljesség igényével bemutatott eddig nem látott képek között kevés az olyan, amely pluszélményt ad. A legtöbb gyengébb az ismerteknél s az életműről kialakuló kép összhatását rontja. De ha más gyűjteményes kiállításokkal vetjük össze, Kohán állja a versenyt. A világnak általa választott részéről, az alföldi parasztok világáról komoly problémákat mond el — a felszínességet és az elmesélgetést mindig elkerülve — mélyen.

Hiányérzetünk azért keletkezik mégis, mert *a világ, amelyről szól, az idő folyamán beszűkül s ezért mondanivalója is veszít általánosabb érvényéből.* (Az ötvenes évek végétől szaporodnak el az elsősorban dekoratív képek.)

A hiányérzet másik okát nem hibául akarom felróni, inkább a hatás összetevőit keresve, mint egyik tényezőt szeretném megemlíteni. Kohánra és az alföldi iskola java festőire egyaránt jellemző a komorság. Képeikben a feloldódásnak, az iróniának, a játéknak a leghalványabb nyoma sincs. A festő mindenre komoran tekint, semmin sem tud mosolyogni. A művészet számára küldetés, feladat, hivatás, de *nem örömforrás!* S az örömnek, az életörömnek, az akotás örömének, a játék örömének a hiánya az, amit ebben az életműben is érzünk.

Kohán György: Pávás asszony
(Berényi Zsuzsa felvétele)

Gondoljunk csak Picassóra, akit felülettességgel, ürességgel, semmitmondással szintén nem lehet vádolni! Menynyi játékosság árad a műveiből! Hányszor nyújt ránk és önmagára is nyelvet! És ez semmit sem von le mélységéből, komolyságából, csupán a világról alkotott képét teszi teljesebbé s szemléletmódját sokrétűbbé. (A közelmúltban a Műcsarnokban látott *Klee*-kiállítás megrendítően mély iróniája is azt bizonyította, hogy a komolyság és a játékosság egyáltalán nem zárják ki egymást.)

A játékos, nyelvnyújtogató Picasso minden örökösen-komolynál kifejezőbb tudott lenni a *Guernicá*ban: a háború borzalmait és iszonyatát egy hatalmas lendületű látomásban úgy festette meg, hogy az egy évtized általános érvényű jelképévé lett. Ennek a minden játékosságot nélkülöző műnek eszközei között jelen van a megelőző évtizedek számtalan kísérlete, tréfája és formajátéka.

Kohán hasonló igényű és mondanivalójú *Háború* című hatalmas kartonja csak részeiben erős, a kompozíció darabokra esik, az összefogó erő hiányzik belőle. A *Guernica* felnyújtott karú ordító figurájának iszonyodását itt öt egymástól szerkezetileg független — fejét kezébe hajtó, vagy kezét tördelő — nő lenne hivatott kifejezni.

A játék és az elidegenítés hiánya a kifejezés lehetőségeit is korlátozta.

Talán túlzónak és igazságtalannak tűnik, hogy Kohánt — ha csak egy közvetlen párhuzam erejéig is — korunk legnagyobbjával mérem össze, hiszen eleve nyilvánvaló, hogy csak ő húzhatja a rövidebbet — de azt hiszem, az már önmagában is a művészi kvalitás elismerése, ha a nézőben egy ilyen összehasonlítás egyáltalán felmerül.

GÁBOR ESZTER

Emlék márványból vagy homokkőből

Öt évszázad művészettörténeti írásai

Walter Benjamin egy helyütt azt sürgeti, hogy — mivel műélményünkbe mintegy beépül a műalkotás egész élettörténete — fogjon hozzá a tudomány a műalkotások *befogadástörténetének* kutatásához, ezzel maguknak a műveknek a létformája válik megismerhetőbbé. A *Művészet és elmélet* című sorozat nemrég megjelent *Emlék márványból vagy homokkőből* című válogatása a művészettörténet 55 klasszikus szerzőjét szólaltatja meg, öt évszázad reflexióiban mutatva meg, hogyan ötvöződik a befogadó korának sajátos szemlélete a műben foglalt múlttöredékkel. Benjamin szavaival. hogyan

ismeri fel (vagy hogyan nem) önmagát a kor *„a múlt visszahozhatatlan képében”*. Az ideháza már forrásközlésként is úttörő jelentőségű kötet anyagát *Marosi Ernő* válogatta, több nyelvből egymaga fordította, és — egy szerényen „előszónak” nevezett — majd száz oldalas tanulmányt is illesztett elé. Kiindulópontja éppen a műalkotások történetiségének paradox mivolta. A befogadó, a „kívülálló” a műalkotásokat rendszerint nem mint történeti termékeket veszi szemügyre: *„Nem kell kutatnunk, mit jelentettek, mit jelenthettek valaha, valakiknek: megelégedhetünk azzal, ha tudjuk, mit jelentenek, jelentenek-e valamit egyáltalán nekünk.”* A történeti szemléletű befogadás, noha eltávolodik a differenciálatlan, közvetlen műélménytől, mégis erre épül, ezt emeli magasabb szintre. Marosi Ernő érdeklődésének középpontjában — a válogatás szempontjaira is kihatóan — a történeti szemléletű befogadás kialakulása, mélyülése s végül önálló tudománnyá szerveződése áll.

A tanulmány arányosan és összefüggésükben elemzi e fejlődés fő mozgatórugóit. Felvázolja szociológiai motivációit, a szerzők társadalmi helyzetét, a mecenatúra, a művészi praxis és a műértői tevékenység viszonyának alakulását. Kitér a műgyűjtemények társadalmi funkcióváltozásaira, az intézményi keretek kialakulására, amelyek mind meghatározó tényezői a művészeti gondolkodás társadalmi *nyilvánosságának*. Okfejtései nyomán kibontakozik az a folyamat, ahogy a művészetről való véleményalkotás kiemelkedik a művészek zárt céhbeli köreiből, s ahogy a közönség véleményének megfogalmazása és orientálása fokozatosan a „laikus” műértők gyakorlatává válik. Képet ad arról, hogyan alakul ki az ellentmondás a XIX. század közepére az akadémizmusellenes művészeti törekvéseket támogató műkritika és az akadémiák szemléletéhez illeszkedő, *„az egyetemes művészetszemlélet iránti nosztalgiából”* is táplálkozó művészettörténet-tudomány között. E konfliktus a legvilágosabban talán Jakob Burckhardt romantikus antikapitalizmusában jelenik meg; szerinte az antikvitás és a reneszánsz magasrendű művészete csak e korok erkölcsiségének bázisán jöhetett létre, míg a polgári kor művészetét megállíthatatlan hanyatlásként jellemzi. Romantikus indíttatású társadalombírálata azonban az akadémikus művészetszemlélet oldalára állítja. Így cseng össze látszólag normatív stíluspreferencián alapuló szembefordulása Rembrandttal, az impresszionisták egyidejű kritikájával.

E példa is rávilágít arra, hogy a művészetről való gondolkodás egyszersmind ideológiatörténeti kérdés is. Marosi Ernő elemzései is arra utalnak, hogy egyetlen művészetről alkotott reflexió sem „légüres térben”, hanem a megelőző fejlődés teremtette ideológiai feltételek között, adott fogalomkészlet, ismeretanyag stb. birtokában születik. A szerző végig következetesen elemzi és a válogatás szempontjai között is érvényesíti ezt az elvet. Rámutat olyan ellentmondásokra, amelyek például egy adott életmű ideológiatörténeti és a szaktudomány „belső” fejlődése szempontjából játszott szerepe között adódhatnak, mint például a hegeli esztétika számára a legfontosabb művészettörténeti forrásanyagot szolgáltató Rumohr esetében. Rumohr formalisztikus-szubjektivisztikus szemlélete egyfelől korai előkészítője a beleérzés irracionalista elméletének, másfelől egyik kiindulópontja annak az irányzatnak, amely szakít az addig uralkodó deduktív, teoretikus megközelítésekkel, s a műleírásra és forrásokkal való szembesítésre támaszkodva a modern szaktudomány egyik fontos módszertani megalapozójává válik. Érinti azt is, miért maradt a kialakuló, már e kezdeti fázisban is több esztétikai jelentőségű felismerést hozó marxizmus olyan hatástalan a művészettörténeti gondolkodás első fázisaira. A fejlődése legelső lépéseinél tartó szaktudomány ekkor még eleve alkalmatlan volt e hatás befogadására, művelői társadalmi helyzetükben, gondolkodásmódjukban ekkor még a polgári világ elkötelezettjei.

A tudományos szakmódszertan kialakulásának tárgyalásakor Marosi Ernő meggyőzően igazolja, hogy a látszólag szűk, metodológiai kérdések mögött mélyebb, az egész művészetfelfogást érintő problémák húzódnak meg. Így például a művészeti jelenségek és nem kevésbé az érték objektivitásának kérdését érintették azok a viták, amelyek a pozitivista tényleírás és az intuitív beleérzés elméletének képviselői között módszertani kérdésekről folytak; a mindinkább kifinomuló stíluskritikai eljáráshoz részben ezért csatlakoztak a forráskritikai és ikonográfiai kutatások. Ugyanakkor e módszertani gazdagodás, a kutatás irányainak kiszélesedése tette szükségessé a századforduló tájékán az újabb, a részkutatások szintetizálását célzó törekvéseket.

Lehetetlen néhány szóban érzékeltetni a válogatás gazdagságát. A quattrocento elejétől kezdve a reneszánsz és manierista kommentár- és traktátusirodalom képviselői (Villani, Ghiberti, Butzbach, Dolce, Lomazzo stb.), a barokk művészeti akadémiák teoretikusai (Bellori, Sandrart), a festő Poussin és Reynolds, a költő Goethe, a Schlegel testvérek és Chateaubriand egyaránt szóhoz jutnak. A szaktudomány legkiválóbb múlt századi és századfordulós képviselői (Wölfflin, Warburg, Riegl, Worringer, Panofsky stb.) lényeges és jellemző szemelvényekkel szerepelnek. A válogatás egésze reprezentatív jellegű, s bár így a szemelvények szükségképpen viszonylag rövidek, célszerű kiválogatásuk és arányos elosztásuk egységes, differenciált fejlődéstörténeti kép kialakítását teszi lehetővé. A kötetet hasznosan tagolt bőséges illusztrációs anyag egészíti ki, és — többek között — tudományos apparátusa és mutatói teszik a szakmai közönség számára is nélkülözhetetlenné. *(Corvina)*

RÉNYI ANDRÁS

ZENE

Régi zene – új magyar kiadásban

English Renaissance Songs
(Angol reneszánsz dalok)
énekhangra és gitárra
Közreadja: Benkő Dániel

A beatzene által homloktérbe állított hangszer, a gitár, eredeti irodalmát tekintve egyike a leggazdagabbaknak. Ugyanakkor természetéből eredően könnyen vállalkozhat arra, hogy a lantműveket is megszólaltassa és ezzel saját múltját mélységben és szélességben egyaránt még jobban kiterjessze. Való igaz, hogy a húrok hangolásától eltekintve, hangzásban is mutatkozik különbség lant és gitár között — ezt azonban nem szabad a kelleténél jobban túloznunk. Az igazság az, hogy a gitáron gyakorlatilag minden lantkompozíció majdnem teljes értékű előadásban megszólalhat.

Ez a felismerés vezethette kiváló lantművészünket, *Benkő Dánielt* abban, hogy új kiadásban adjon közre egy sor — általában Erzsébet-kori, tehát 1600 táján keletkezett —, lantra és énekhangra készült kompozíciót.

A szerzők közül legfeljebb John Dowland és Thomas Morley neve mond valamit a zenével nem szakszerűen foglalkozó olvasónak — ez azonban semmit sem jelent. A helyzet az, hogy a lanttal kísért ének a XVI. század közepén kezd divatba jönni, elsősorban a spanyol komponisták tevékenységének köszönhetően: szintúgy kevéssé ismert mesterek egész sora írja remekebbnél remekebb dalait az Ibériai félszigeten; majd az annak idején erős spanyol orientációt (és ellenségeskedést) mutató Anglia veszi át a műfaj további sorsát. E két országban számtalan dalt írnak lantkísérettel — Shakespeare drámáinak betétszámai is túlnyomórészt e műfajhoz tartoztak! —, s ma már alig-alig tudunk különbséget tenni az első-, másod- és harmadrangú zeneszerzők alkotásai között.

Más szóval: az Erzsébet-kori angol zeneszerzők valamiféle mámoros boldogsággal fedezik fel ezt az új lehetőséget (mert bármilyen furcsán hat, mégis hangsúlyoznunk kell a hangszerkíséretes dal újszerűségét!) — és eközben, illetve ezáltal azt a gyengéd, nemegyszer szentimentális, a mai hallgatóhoz egészen közel álló zenefajtát, melyet egész nyugodtan nevezhetünk Erzsébet-kori slágernek. Alapvető jellemvonása az egysz[…]
be[…]
gy[…]
ér[…]
id[…]
ko[…]
eg[…]
vá[…]

ve[…]
mi[…]
sőt[…]
azo[…]
C[…] kiadványát, amely lehetővé teszi, hogy e gyönyörű dalokhoz hozzáférhessünk.

Kritika Budapest
3 1977
SAJTÓFIGYELŐ MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61 Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Giovanni Pierluigi da Palestrina
Canticum Canticorum
29 motetta ötszólamú vegyeskarra
Közreadja: Jancsovics Antal

Palestrinát kora „a zene fejedelmének” mondotta és az utókor igazolta e cím jogosultságát: mindmáig őt tekinthetjük az énekkari művészet (az ún. vokálpolifónia) betetőző mesterének.

Halála előtt kereken tíz évvel, 1583—84-ben tette közzé óriási motettaciklusát az ószövetségi *Énekek Éneke* című könyv anyagából válogatott részletekre. Tudnunk kell, hogy évszázadokon keresztül ez a könyv képviselte az egyházzenén belül a világiasság — pontosabban szólva: a szerelem — érzéskomplexusát, természetesen olyan módon, hogy Salamon király szerelmi énekeinek értelmét átszellemítették. Ez azonban nem sokat változtatott azon, hogy az *Énekek Éneke* a legtöbbször megzenésített szentírás-szövegek közé emelkedett: a komponista szabadon írhatta hangjegyeit a latin szövegre — közben még akár földi szerelemre is gondolhatott.

Palestrina kolosszális motettaciklusa a maga klasszikus tisztaságával mérföld- és zárókövet jelent e szöveg megzenésítéseinek sorában. Nehéz lenne őt ma már a világiasság „bűnében” elmarasztalni, konkrétan tetten érni, amint „földi” érzések hálójába kerül. De ha az énekkarok tanulás közben alaposan megfigyelik a megzenésítésre kerülő szöveg értelmét, könnyen rájöhetnek, hogy még e klasszikus mester művészete is telve van elbűvölő hangfestésekkel (szaknyelven madrigalizmusnak mondják): ha futásról van szó, fürgén mozognak a szólamok, ha azt éneklik, hogy „leszállt”, akkor lefelé megy a dallam stb. Persze nem ez adja Palestrina muzsikájának legfőbb értékét és varázsát, hanem szinte kőbe vésett tökéletessége. Elképzelhetetlen, hogy bármelyik hang másként lehetne, mint ahogyan van. Minden szólam önmagában véve gyönyörű dallam és egybecsengésük gyönyörű harmóniával szolgál.

Nem feltétlenül szükséges az összes motettákat eredeti sorrendben elénekelni. Bármelyik — vagy egynéhány közülük — kiragadható az egészből és önmagában véve is hatásos. Az énekkari tudás legkitűnőbb iskolája mindegyik Palestrina-motetta, nehézség nélkül énekelhetik a kórusok, hiszen — mint mondottuk — igen harmonikus zene, amelyen könnyen mérhető le az intonáció tisztasága vagy esetleges tisztátalansága. Ez az új kiadvány megnyitotta Palestrina megismerésének további magyarországi lehetőségét, óriási lépést jelent a századunk elején megkezdett úton.

Külön meg kell dicsérnünk a *Musicotheca Classica* című sorozat 5. számaként megjelent kötet gyönyörű, áttekinthető nyomását.

Liszt Ferenc
Légende No. 2.
(Version facilitée par l'auteur)
(A szerző által könnyített változat)
Közreadja: Sulyok Imre

Liszt művészetének méltatására aligha van szükség Magyarországon. Művei a zongorakoncertek törzsanyagához tartoznak és minden zongoristanövendék vágyálma, hogy Liszt-darabokat játszhasson majdan...

Persze valóban csak „majdan” — hiszen a viszonylag egyszerű Liszt-művek is hallatlan technikai felkészültséget követelnek. A múlt században, sőt még századunk elején is ez ösztönözte a kiadókat arra, hogy úgynevezett

Egressy Gábor Párisban

Irta Siklóssy László

Egressy Gábor, a reformkorszak legnagyobb színésze, sokoldalu ember volt. Volt szinlaphordó, sugó, balettáncos, operaénekes és — Shakespeare hőseinek bravuros megszemélyesitője. Fiatalságában neki is, mint a magyar iró- és szinészvilág legtöbb tagjának, sokat kellett szenvednie és sokat talpalnia.

Az élet vándorlás. Még inkább az volt a szinészélet, különösen nálunk, a hajó és vasut nélkül való világban. Ez azonban nem tartotta vissza Egressyt, hogy ne kivánkozzék külföldre, Bécsbe, Párisba, világot látni és megismerni Európa igazi nagy szinészeit.

Bécs, 1837

Első utja Bécsbe vezette 1837-ben, a Nemzeti Szinház kerepesiuti palotája megnyitása évében. Maga Egressy is egyik főoszlopa volt a szinháznak, de ez nem tartotta vissza attól, hogy egy hűvös tavaszi éjszakán éjfél után két órakor nyáriasan öltözve, vándorlegényes bőrtarisznyával útnak ne induljon, természetesen — gyalog. Öccse, Egressy Béni, a zeneszerző vállalkozott rá, hogy elkiséri. Nekivágtak, morzsolták a mérföldeket, de Gáborunk félóránvira Vác határától összerogyott. Nem birta tovább! Egy szekér szerencsére felvette a kimerült utast és elvitte Vác dunai kikötőjébe, ott Egressy felszállt a bécsi gőzhajóra. Bécsben aztán rohant egyenesen a Burgszinházba, ahol nem győzte élvezni a klasszikus előadásokat, köztük nem egy olyant, amelyben itthon maga is játszott. Utja végeztével pedig elkezdett Párisba készülödni.

Egressy a maga nagy külföldi útját hat évvel az első után, 1843-ban járta meg. Előzőleg jó néhány hónapig Pozsonyban vendégszerepelt. Igy szerezte meg utiköltségét, hogy bejárja Közép-Európát s a bécsi Burg után eljusson Páris városába, Rachel asszonynak, a világhirü drámai művésznőnek varázskörébe.

Utikészülődései között eszébe sem jutott, hogy itt-ott már van üzemben gőzvasut is az európai kontinensen. A gőzhajót azonban már kipróbálta, megtatszett neki s most is ezzel az ujmódi alkalmatossággal akart utazni egészen Linzig. Csakhogy Bécsben lakó nagybátyja mást módolt ki számára: felültette olyan szekérre, amilyenen hajdanán a protestáns diákok járták a világot.

— Ez a sajátszerü szekér olyan volt, mint a félig fölpattant békateknő — irja Egressy. — Rendkivül hosszu, lapos és magas nyoszolya, gyékény fedéllel, mely annyira szük nyilasu, hogy alig lehet alá bujni. E kerekes nyoszolyák azokat a hajósokat szállitják vissza Linzbe, akik onnan hajókat hoztak le a Dunán Bécsbe. E nyoszolyákba friss szalmával tömött vánkosokat helyeznek kilenc utazó számára, kik három sorban hármasával feküsznek egymás mellett.

Egressy, miután megállapitotta, hogy leendő utitársai „iparüzők, szatócsok és tisztességes nőszemélyek", negy pengő forintért helyet bérelt Linzig a társas utinyoszolyában. Szomszédja egy fiatal festő volt, „ki magát egy nagy olajfestményü rámás képpel takarta be". Egy nap és két éjjel utazott igy fekve, de nem panaszkodott! Mi volt az ahhoz képest, amikor egyszer Pestről Debrecenbe csak kilenc napi hányattatás után tudott eljutni. Azóta nem ismert uti nyomort.

Utazás „vas-uton"

Ausztriában boldog világra ébredt rá a körülötte virágzó mezei gazdaság láttára. „Bárcsak hasonló szorgalom töltené el Magyarhon lakosait is — sóhajtott fel —, hogy ők is édenkertté varázsolhatnák hazánk sok puszta földjét!" Később alkalma nyilott a hires melki kolostor megszemlélésére, majd időnkint egy-egy kis felfrissülésre az útszéli kocsmákban. Csakhogy, amily mértékben távolodott a kerekes bárka a magyar hazától, annál drágább lett a bor, ugyhogy a nagy színész, akinek torkát elkényeztette a hazai ital, felsóhajtott: „Kénytelen vagyok megszokni a sert, a bornak e silány pótszerét, ha azt akarom, hogy a fogadósok jó szemmel nézzenek."

Egressy megelégedettséget, szorgalmas és sikeres munkát lát az osztrák sógor földjén, Linzben pedig megpillantja az első vasutat. Mindjárt fel is ül rá:

— Linztől Salzburg felé vasut visz egy darabon — irja. — Ezen utaztam hat mérföldet harminc pengő krajcárért. Mily csekélység lenne Magyarországnak ilyen vasutat akármennyit előteremteni! Fenyőfatalpakra vassinek szegezvék egyfolytában. *A szekerek (vagonok) lovakkal vonatnak*... Ez volt az első vasut, amelyet Egressy látott. *Vas-ut* volt, de Egressy nem mondhatta — mint négy évvel később Petőfi —, hogy „ez a gép tán egyenest a másvilágba megy velünk", mert a „szekerek" előtt nem gőzgép, hanem tagbaszakadt lovak voltak láthatók. Ezt is csak *vasutnak hivták. A lóvasut, lóvonat* elnevezések csak később jöttek divatba.

Az Isar-parti Athénben

Gyorsan ment a vonat, de annál lassabban az útlevél unos-untalan kezelgetése. Közben megszüntek a sinek és ismét csak országuton kellett szekerezni. De Salzburg szépségei minden fáradságért kárpótolták utasunkat.

Megváltozott a hangulat, másnap Bajorországba menet. „Salzburgból Münchenig — irja Egressy —, bajor katonatisztekkel utaztam, akik Görögországból jőnek vagy jövetnek, mert az idegenek onnan eltávolittatnak. Nagyon jól mulattam magamat, amennyiben egy szót sem szóltunk egymáshoz."

E sorok egy válságok közt vergődő országra és királyára, I. Ottó bajor királyi hercegre vonatkoznak, akit később a görögök meg is fosztottak trónjától.

Münchenben utasunk elragadtatással ir I. Lajos király művészetpártolásáról. Gyönyörüek a közgyüjtemények klasszikus remekei, viszont gyengék az udvari szinházak előadásai. „Ide jertek, ti otthoni járdakoptatók, — irja —, kik fitymáljátok azt ami sajátotok, amit Isten kegyelméből [illegible]. Jertek és tanuljatok becsületet, okuljatok a példán, hogy a korlátlan országító, ki él-hal a művészetért, nem tud harminckét német államból a legdusabb föltételek mellett sem egy jó szinművész társulatot összekaparintani!"

A többi délnémet város kevésbbé ragadta bámulatra Egressyt. Stuttgartban a szinházat szegényesnek találta. Ez a város egyébként Liszt Ferencet ünnepelte. Sajnos, Gáborunk már csak akkor pillantotta meg a „hangok nagy királyát", amikor „épen társas kocsira ült, fekete magyar gubában, nagy török fezzel a fején, nyolc-tiz dandy kiséretében".

Gőzhajón a Rajnán, gyorskocsin Párisba

Gőzvasuttal seholsem találkozott Egressy. Gőzhajón is csak rövid ideig ült, amig átkelt a Rajnán. Ugyanekkor ötven francia munkást látott, amint kötélen vontatott egy vitorlás hajót. Hiába, az emberiségnek még jó pár évig várnia kellett, amig a vasuti utazás közkincssé lett. Egressy is, bármennyire lelkesedett a „vasutnak" azért a kezdetleges formájáért, amelyet megismert, csak a strassburgi gyorskocsitól várta, hogy negyvenkét óra alatt Párisba „röpittessék". De nem igy történt: csak két nap és két éjjeli folytonos utazás után érkezett meg Párisba, most száz éve, egy sötét novemberi hajnalon.

Fárasztó volt az ut, de utasunk bohém kedélye vigasztalást talált az előtte feltáruló francia vidék életében. Hogy mást ne mondjunk, az unalmas árpalét „Champagne jó borának" uralma váltotta fel. Epernayben üritette ki Egressy az első palackot, majd a zsebébe is tett egyet, hiszen az ilyenért otthon négy forintot, itt pedig csak egyet kellett fizetnie!

Minden uti öröm és bosszuság eltörpült a nagy élmény, Páris mellett. Ez volt a cél: Páris a Comédie Française-zel és benne *Rachel* asszonnyal, a legnagyobb tragikával, a „szent igénytelenség, szende szemérem, remegő szelidség és angyali bánat" megtestesitőjével. Ilyennek látta őt Egressy és rajongásában Nemzeti Szinházunk közönsége is osztozott, amikor az 1850-es években alkalma nyilt Rachel játékában gyönyörködni.

Egressy 1844 január végén érkezett haza Pestre. Fárasztó volt a kiutazás, de fáradalmai eltörpültek a hazasietés viszontagságai mellett, amelyek a pénzefogyott nagy színészt alaposan elcsigázták és betegágyba döntötték. Amikor végre április havában talpra állt s Othello szerepében megjelent a Nemzeti szinpadán, a közönség lelkesen ünnepelte.

Husz év küzdelmei

Irta dr. Auer György egy. ny. rk. tanár

Mozgalmas időkben keveset foglalkozunk a multak emlékeivel. Amikor minden nap uj problémát állit elénk, amikor fontos teendőinket elhalasztjuk, hogy megbirkózhassunk a halaszthatatlan feladatokkal, gondolataink nem pihenhetnek meg régmult eseményeken. Hiba lenne mégis, ha megfeledkeznénk a mult tanulságairól, ha feledésbe mennének azok a tapasztalatok, amelyeket kemény küzdelmek során szereztünk. Elismerés és köszönet illeti ezért a budapesti Pázmány Egyetem kitünő professzorát, *Mosca Rudolfot*, aki hatalmas kötetben foglalta össze az ország sorsát irányitó diplomáciai okmányokat, hiteles képét adva annak a szerepnek, amelyet Magyarországnak a nemzetek társaságában Trianon óta betöltenie kellett. „A Magyar Királyság nemzetközi kapcsolatai" a cime az okiratokat eredeti nyelvükön közlő munkának, amelynek első kötete nemrég hagyta el a sajtót és amely az 1919—1938 két évtizedes időszakával foglalkozik.

Az érvek és bizonyitékok fegyverével vivott küzdelmek éveinek mondhatjuk ezeket az időket. Kezdődött a létért való küzdelemmel, folytatódott a gazdasági ujjáépités kemény munkájával. Küzdeni kellett, hogy megvethessük honvédelmi berendezkedéseink alapjait, helyt kellett állni, hogy a Népszövetség előtt elemi jogainkat el ne vitassák. Végül sikra kellett szállni azért is, hogy a revizió gondolata homályba ne merüljön és a velünk szemben elkövetett igazságtalanságok tudata fennmaradjon a tárgyilagos megitélésre hajlandó tényezők tudatában.

Keserves tanulságokat merithetünk az igazság fogalmáról azokból az intézkedésekből, amelyek éppen az igazságos elbánás elvére való hivatkozással történtek. A gyászos emlékü *Millerand-féle levél* közlésével kezdi Mosca professzor háboru utáni sorsunk ismertetését. Az igazság és a magasabb érdekek védelme — olvassuk e levélben — kivánja, hogy ezeréves állapotok sem maradjanak fenn, ha az igazsággal ellenkeznek. A trianoni okmányban foglalt rendelkezések megvizsgálására bizottságok kiküldését igérték, amelyek megállapitják, hogy „történt-e igazságtalanság, amelynek kiküszöbölése közérdek". Az igazságra való hivatkozás kiséri a detronizálási követeléseket is, amelyekről a köztudatban más az elképzelés, mint amelyet a külállamok követeléseit feltüntető diplomáciai okmányokból merithetünk.

Alig mulik el néhány esztendő és a bizakodók kedvezőbb időszak közeledtét remélik. A mindenható hatalmunak képzelt *Népszövetséghez* elmegy bejelentésünk, hogy becsülettel eleget tettünk a Trianonban vállalt kötelezettségeknek, a kisebbségek védelme nálunk biztositva van, kérjük a nemzetek társaságában való egyenjogusitásunkat. A Népszövetségbe való felvételt rövidesen követi a gazdasági ujjáépités nehéz munkája. Szanálás, népszövetségi megbizott, pénzügyi felügyelet nyugtalan emlékei támadnak fel előttünk a jegyzékváltások, a genfi döntések tömegéből. De nem hiányzik a megnyugtató momentum sem. A pénzügyi egyensuly helyreállitása két év alatt megtörtént és amikor utóbb az ellenőrzés végleg megszünik, a bucsuzó biztos elismerő szavai elfakulhatatlan bizonyitékai az államvezetők előrelátásának, nemzetünk kötelességteljesitő komolyságának.

Izgalmasabb, de ugyancsak eredményes volt *a hadügyi ellenőrzés* méltánytalanságaival szemben folytatott küzdelem, amelynek során harcolni kellett még azért is, hogy meghallgassanak bennünket azok, akik ügyünkről határoztak.

Erőt és munkakedvet felőrlő küzdelmet folytattunk két évtizeden át *a kisebbségek védelmében*. A békeszerződések itt is az igazság jegyében megszerkesztett elvek előrebocsátásával rendelkeztek. Alapelvként szögezték le, hogy minden ország valamennyi lakosának sérthetlen joga, hogy életük és szabadságuk biztositassék születés, nemzetiség, faj és vallás tekintetbevétele nélkül. Egyenlő jogokat kell biztositani a békeszerződések folytán keletkezett uj polgárok számára; faj, nyelv, vallás nem lehet akadály — a békeokmányok szerzői szerint — a közhivatalokban való alkalmazásnál, foglalkozás és ipar üzésénél. Ez volt az elmélet. A gyakorlatot azok a jelentések tüntetik fel, amelyekből a magyar kormánynak a békekötés után néhány hónappal már megkezdődő és folyton halmozódó sérelmei kitünnek.

Nem csodálhatni ezek után, hogy Magyarország kevés lelkesedéssel fogadta az 1936. évben Franciaország által felvetett és európai szövetség elnevezés alatt megvitatásra kerülő tervet. A Népszövetség előtt szerzett tapasztalatainkkevés reménységet nyujtottak az adott körülmények között egy oly szerv megvalósithatása iránt, amely „a politikai kérdések békés megoldását, a nemzetközi megnyugvást, a nemzetek egyenlőségét és a nemzeti kisebbségek teljes védelmét intézményesen biztositja".

De készséggel vett részt Magyarország minden munkában, amely a *Népszövetség szervezetének reformjával*, a tapasztalatok alapján való tökéletesitésével foglalkozott. Alaposan kidolgozott emlékiratokban mutatnak reá külügyminisztereink az intézmény legfőbb hiányaira, javaslatokat tesznek azoknak a szerveknek (döntőbiróságok stb.) tökéletesitésére, amelyek a háboru kiküszöbölésére hivatottak. Igyekeznek megtalálni azt az utat, amely a nemzetek között „bizalmi légkör" megteremtéséhez vezet. Amikor már remény van e javaslatoknak legalább részleges elfogadására, bekövetkezik a nagy csalódás. Az u. n. optánskérdésben válságba jut a nemzetközi biráskodás. Elvész a bizalom oly birói intézmény iránt, amelynek működését az érdekelt felek egyikének mesterkedései megbénitani képesek. Amikor elvben kimondják, hogy nem lehet különbséget tenni földbirtok ügyekben a magyar tulajdonos kárára, az a Millerand, aki 10 év előtt az igazság harcosaként avatkozott a nemzetek sorsdöntő kérdéseibe, mint ellenfelünk szerződtetett ügyvédje lehetetlenné teszi, hogy a biróság ennek az elvnek gyakorlati érvényesülést szerezzen.

De ne feledkezzünk meg a nemzetközi együttmüködésnek számunkra megnyugtatóbb eseményeiről sem. A békés együttmüködés gyakorlati megvalósithatását bizonyitják azok *a szerződések*, amelyeket a két évtized alatt Ausztriával, Bulgáriával, Görögországgal, Finn- és Olaszországgal kötöttünk. Olyan szerződések ezek, amelyek a béke és örök barátság bizonytalan értelmü kikötései mellett a józan belátás érvényesülését biztositották. Nagy szakértelemmel megalkotott döntőbirósági szerződések keletkeztek, amelyek a vitás kérdéseknek barátságos uton való megoldását biztosithatják és amelyek feltehetőleg nem vesztik el fontosságukat az elkövetkező általános megbékélés korszakában sem. De meg kell emlékeznünk egy még ennél is jelentősebb eredményről: Magyarország *fegyverkezési egyenjoguságának* kiküzdéséről. Záróköve a huszesztendős küzdelemnek az az 1938-ban keletkezett okmány, amelyben a budapesti tanácskozások eredményeként nyugati szomszédaink Magyarország egyenjoguságát a „katonai felszerelés" kérdéseiben feltétel nélkül elismerik és ennek az elvnek megvalósitását maguk részéről is szükségesnek tartják.

A husz esztendő tehát, amelyről a diplomáciai okmányok hiven tanuskodnak, még sem merült ki hiábavaló küzdelmekben.

Két öreg diák

Két ur találkozik a Váci-utcában.

— Menjünk együtt egy darabon.

Ezüstfehér a haja mind a két uriembernek. De a szemük fiatalosan, vidáman csillog. Szinte egyszerre vesznek észre egy gyönyörü ifju leányt.

— Hogy hasonlit Posevitz Arankához. Tudod, Iglón, diákkorunkban...

— Aranka szebb volt

— Hogyne . . . mert mi akkor maturáns diákok voltunk.

Az utcakeresztezésnél megállottak. Hatalmas autó suhant el előttük. Kifestett arcu, divatos nő ült benne.

— Emlékszel a Vigadó pénztároskisasszonyára? Ő festette az arcát Iglón egyedül.

— Persze, hogy emlékszem. Menynyit röhögtünk.

Divatos színésznő jön velük szembe. Az emberek érdeklődéssel nézik. Az egyik ur köszönti, azután azt mondja:

— Nagy művésznő.

— Igen. De tudod, mekkora művésznő volt Iglón Pántos Etel?

— A Tamás bátya kunyhójában játszott.

— Szép darab volt. Az öreg Pákh professzor is megnézte.

Gyönyörü kirakat ragyog feléjük.

— Álljunk meg egy pillanatra.

— Emlékszel a Janatka borbély kirakatára az Alvégen? Egész gulát rakott boratvoszappan kockákból az ablakába.

Mosolyog a másik uriember:

— Meg is állott a kirakat előtt Simenszky doktor, Szepesség lelkes barátja. És megállapitotta: Szepes Igló emelkedik, egyre emelkedik!

Csönd. Ballagnak egymás mellett.

— Igy sétáltunk akkor is.

— Hát. Sokat jártunk együtt. Barátok voltunk.

— Ők meg barátnők voltak.

— Igen. A Jolchen meg a Rózsika.

— Egymás mellett laktak, régi szepességi kis házak emeletén.

— Te, pajtás. Mintha most látnám azokat a kis zömök háromablakos, boltives házakat. Télen moha volt az ablakban, meg fürészpor.

— És „ők" kinéztek az ablakon...

— Mi meg fölnéztünk rájuk.

Megállottak a Váci-utca tolongásában. Egy fiu találkozott mellettük egy szép leánnyal.

— Nézd, milyen cipője van ennek a kislánynak.

— Réteges. Akár a szepesi krémestészta.

A lány ránevetett a fiura, aztán szó nélkül megcsókolta.

Az egyik kedves uriember elmereng:

— Hej, egy csók!

— Nagy dolog volt az akkor! Két évig verseltem, éjjeli zenét adtam, ablak előtt sétáltam egy csókért. És végül is — te kaptad.

Csöndesen bólint a másik ur:

— Nagy dolog volt ez akkor . . .

Csönd.

— Most hova mégy?

— A Nyugati pályaudvarra. Várom a feleségemet.

— A pályaudvar! Naponta kimentünk Iglón is oda a nagy, jegenyés uton. A lányok is mindig kisétáltak.

— Azért mentünk. Rájuk voltunk kiváncsiak, nem a kassa-oderbergi vonat érkezésére. Még kevésbbé a lőcsevölgyi vasut ünnepélyes befutására.

— Ugy lihegett a kis vicinális mozdony, mintha tüdőbeteg lenne. Lőcsevölgyi vasut. L. V. V. Emlékszel, mivel csufolták Iglón Lőcsét? Ez a jelirat azt jelenti: Látjátok — Van Vasut.

Az utca végére ért a két öreg diák. Megállottak, bucsuzkodtak. Azt mondja az egyik kézfogás közben:

— Pajtás, mi a pesti Váci-utcán sétáltunk, de voltaképpen a szepesigloi nyári oldalon mentünk most végig . . .

Farkas Imre.

Napi hirek

— **Napirend.** December 29. Szerda. Róm. kat.: Tamás pk. Protestáns: Dávid. Uj görög: Aprószentek. — Budapesten a Nap kel 7 ó. 32, nyugszik 16 ó. 01-kor; a Hold kel 9 ó. 20-kor, nyugszik 18 óra 54 perckor.

Elsötétités este 8 órától 4 óráig

Felhivás a hirdető közönséghez!

Felkérjük a Pesti Hirlap igen tisztelt hirdetőit, hogy hirdetéseiket az ujévi szám részére legkésőbb pénteken d. e. ½12 óráig sziveskedjenek feladni. Hirdetési dijszabás a rendes vasárnapi.

Karácsonyfa

Most, az ünnepek elmultával, talán már nem tünik ünneprontásnak, ha visszatérünk arra, ami ez idén a karácsonyfák körül történt. Az idei „fekete" karácsonynak talán legmegdöbbentőbb meglepetése volt az a „fekete" karrier, amit a karácsonyfa ára futott be alig néhány nap alatt.

Karácsony előtt körülbelül egy héttel jelentek meg az első karácsonyfák a piacokon. Elég lanyha volt a vásár, mert a kért árak már akkor elég magasaknak tünték, 40—45 pengőre tartottak egy közepes magasságu fát, amely még csak nem is volt valami különösen szép, formás és sürü példánynak tekinthető. A vásárlók többsége le is mondott akkor a favásárlásról, mert ugy vélte, hogy majd ez idén is ugy lesz, mint az előző években: „adják még a karácsonyfaárusok olcsóbban is . . ."

Am azok, akik igy számitottak, alaposan csalódtak. A hozzánk érkezett levelek egyikéből idézzük az alábbi sorokat:

„Minthogy fix fizetéses tisztviselő felesége vagyok, a 45 pengős árat természetesen tulmagasnak találtam és hazamentem azzal, hogy majd karácsony felé, ha olcsóbb lesz, akkor fogok fát vásárolni. Két nappal karácsony előtt ujra kimentem és legnagyobb meglepetésemre a néhány nappal ezelőtt 45 pengőre tartott fát 120 pengőért kinálták. Egy 30 centiméteres csonka kis ágért 5—6 pengőt kértek. Lesujtott anyák csak ácsorogtak és fejüket csóválták, de vásárolni senki sem tudott. Nem tudom elképzelni, hogy egy olyan fa, amely tavaly 8 pengő volt, az idén 80—100 pengőbe kerülhessen és az árakat négy nap alatt 300 százalékkal lehessen fölverni akkor, amikor a karácsonyfa tekintetében nem szorulunk bevitelre."

Ma már persze alig lehet segiteni a dolgon. A karácsonyfa nélkül maradt családok számára kevés vigasz, hogy egyik-másik vidéki városban a hatósági beavatkozás idejében lecsapott a karácsonyfaüzérekre. Tudunk róla, hogy egyes helyeken a karácsonyfákat lefoglalták és normális áron osztották szét a szegényebb sorsu igénylők között. Az se vigasz, hogy az üzérek ellen eljárás indul és a biróság majd sulyos büntetéssel sujtja őket.

Bizonyos, hogy annak, ami az idén történt, még egyszer nem szabad megtörténnie. Ha, Isten óvjon tőle, sor kerülne még egy „háborus" karácsonyra, mindenesetre előzetesen kell gondoskodni arról, hogy ne csak a fák, de a faárak se nőhessenek az égig . . .

— **Rédey Tivadar kapta a Kisfaludy Társaság Greguss-érmét.** A Kisfaludy Társaság a Greguss-érmet, amellyel ez évben az utolsó hat esztendő legkitünőbb mübirálatát jutalmazták, egyhangu döntéssel *Rédey Tivadar* irodalmi és szinházi kritikusnak itélte, különösen kiemelve Ódry Árpád művészetéről szóló tanulmányát. A Greguss-bizottság előadói jelentését *Schöpflin Aladár* a Kisfaludy Társaság január 5-iki ülésén mutatja be. Ugyanakkor adják át az érmet a kitüntetettnek.

— **Az Országos Magyar Sajtókamara** igazgatóválasztmánya január 11-én délben 12 órakor ülést tart. Ugyanaznap ½1 órakor tartja ülését a kiadói főosztály választmánya, 1 órakor pedig az ujságiró főosztály választmánya. A tárgysorozaton folyó ügyek, esetleges inditványok szerepelnek.

Bűvészmutatvány

— *Köszönöm, uram, elvégeztem a mutatványt, most visszaadom az ön aranyóráját, amelyből a tojást elővarázsoltam.*

— *Nem kaphatnám meg inkább a tojást?* Hjemmet

Kérdés

— *Mondd, papa, miről vitatkoztatok azelőtt, amikor még nem volt háboru?* Dagblad

Jó tanács

— *Teljesen egyedül állok, nincs senkim a föld kerekségén, csak ez az egyetlen kutya...*

— *Miért nem vesz még egy kutyát?* Familie Blad

Megfelelő modell

— *Károly, kérlek, ha nem segitesz nekem krumplit hámozni, én sem ülök modellt a Vénusz-képedhez!* Schweizer

Álomfejtés

— *Mondd, János, mit jelent az, hogy álmomban az új ruhámat tintával leöntöttem?*

— *Azt, hogy még ebben a hónapban új ruhát kell vennem neked.* Wiener

Szószerinti ábrázolás

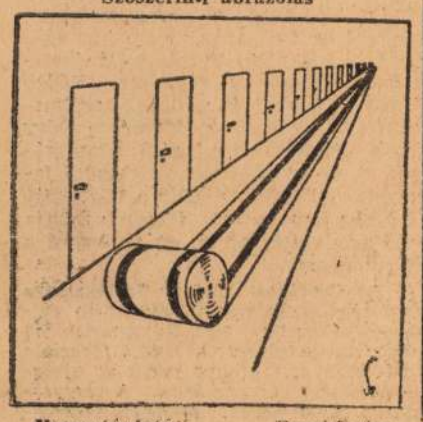

„Hosszutávfutó." Frankfurter

— **Feszült várakozással tekint a világ 1944 elé...** A történelem egyik legkritikusabb évének nézünk elébe. Mit várunk és mi lesz? A nehéz kérdésre érdekes feleletet ad a *Képes Vasárnap* ujévi száma. A világpolitika legidőszerübb kérdései közül a Balkán problémájáról talál részletes ismertetést az olvasó *A vajudó Balkán* cimü cikkben, valamint Montenegróról, a szabadság lovagjainak országáról irott jellemzésben. Róma, a *Márvány és nyomor* városa, amelyet ujabb és ujabb megpróbáltatások érnek, szintén érdekelni fogja az olvasót. *Hány évig tartottak a háboruk?* érdekes kérdés és érdekes felelet a lap ugyanezen számában, amelyet még számos más cikk tesz élvezetessé. Igy például: Visszaemlékezés Déryné ifiasszonyra. If váráról szóló folytatásos közleményünk befejező része, az ujévi szokásokról irott ismertetés, 1944 divatujdonságai, *Tangl Harald* professzor cikke a mák szerepéről a táplálkozásban, novella, humoreszk, miniatürök, rejtvények, trefák, stb....

— **Egy „jó öreg kocsmáros" halála.** Az öreg Buda egy kedves, általánosan ismert és népszerü alakja költözött el az élők sorából, *Peyerl Ferenc*, a hires, nevezetes Margit-utcai „Peyerli", művészek, irók, ujságirók és tisztes budai polgárok kedvelt kiskocsmájának tulajdonosa. A „Peyerli" Budának ugyanolyan nevezetessége, mint egy-egy régi montmartrei kiskocsma Párisnak. Az öreg Peyerl Ferenc, mindenki „Peyerli bácsija", büszkén is emlegette, hogy kocsmája 150 esztendővel ezelőtt nyilt meg, Mária Terézia uralkodása alatt és törzsvendégeinek szivesen mutogatta kocsmája felső kertjében azt a lugast is, ahova egyizben Erzsébet királyné sétа közben a zápor elől menekült. Peyerli bácsi, egykori német család sarja, jó és igaz magyar volt s annak a régi tisztes, szeretetreméltó, szivélyes kocsmáros tipusnak volt talán utolsó megtestesitője, aki minden vendégét személyesen ismerte és meg is becsülte, aki szivesen ült le vendégei asztalához néhány pohár borra, egy kis anekdotázásra, politizálásra és aki tudta a jó bor ápolásának, ize-zamata állandó megőrzésének titkát. Peyerl Ferenc, aki néhány évvel ezelőtt veszтette el szeretett feleségét, azóta visszavonult üzlete vezetésétől, amit vejére, *Wehrmann Bélára* bizott. Nyolcvan éves korában költözött el a jó öreg kocsmáros az élők sorából, akit régi törzsvendégei közül bizonyára igen sokan kisérnek el utolsó utjára szerdán délután félnégykor az óbudai temetőben.

— **Tájékoztatás a távbeszélő-előfizetők részére.** A postavezérigazgatóság közli: A távbeszélőelőfizetőkről összeállitott hivatalos kiadásu betürendes névsor a postavezérigazgatóság kiadásában jelenik meg. Ebbe a névsorba közzéteendő cimfelvételekre vonatkozó felhivásokat a posta, illetőleg annak hivatalos szervei bocsátják ki és a felhivásokra adott válaszokat is a posta intézi el. Ezzel a hivatalos betürendes távbeszélő névsorral egybefüzött szaknévsort (vidéken „Utmutató" elnevezéssel) a posta személyzetének jóléti alapitványa (Budapest, Városház-utca 18.) állitja össze és adja ki, s a vonatkozó felhivásokat is nevezett alapitvány bocsátja ki. Betürendes távbeszélő-névsort vagy szaknévsort kiadó más vállalattal a m. kir. posta, illetőleg a m. kir. posta személyzetének jóléti alapitványa semmiféle kapcsolatban nem áll.

— **Házasság.** *Katona Erzsébetet* eljegyezte *Calligaris József* Budapesten. *Kovács Ilonkát* eljegyezte *Horváth Zoltán*. (Minden külön értesités helyett.)

— **A boldogasszonyfalvai rablógyilkosokat életfogytiglani fegyházra itélték.** Vukojenics Toma, boldogasszonyfalvai gazdasági cseléd, gyakran beszélgetett gazdájának fiával, *Grozditi Nesztorral* arról, hogy mikép lehetne valamikép pénzre szert tenni? A beszélgetések során elhatározták, hogy kifosztják a gazdag *Popov Trivát*. Egy éjszaka belopóztak Popov lakásába, de az egész háznál egy fillért sem találtak. Csak két pár csizmát és másfél métermázsa búzát vittek magukkal. Pár nappal később ugy döntöttek, hogy áldozatukat megölik és kiraboljják. Tervüket tavaly december 5-én valósitották meg. Minthogy tudták, hogy Popov Ujvidékről tér haza és utja elvezet a falubeli zsidótemető mellett, a temető árkában szabályos sirgödröt ástak, aztán lesbe álltak. Vukojenics egy nehéz, éles baltát vett magához, amivel Popovra három csapást mért. Ezután Grozditi elszedte pénztárcáját. Áldozatukat az előre megásott sirba azonban mégsem temették el, mert Vukojenics azon a nézeten volt, hogy nem érdemes a temetéssel bibelődni. A pénztárcában összesen 8600 pengő volt, ezt az összeget megfelezték. A gyanu hamarosan a két legényre terelődött, de bizonyitékok hiányában az eljárás megszünt ellenük. Később mégis ujra gyanuba keveredtek, mert Vukojenics Ujvidékre költözött, ahol kiruházkodott, mulatott és sokat költött egy nőre. Az ujabb eljárás során most már mindkét legény beismerő vallomást tett. Ebben az ügyben a Kuria *Bántanácsa* végső fokon helybenhagyta a tábla itéletét, amely *Vukojenics Tomát életfogytig tartó, Grozditi Nesztort pedig tizenötévi fegyházbüntetéssel sujtotta.*

Vizállás

A Duna Esztergomig — A Tisza Tiszaujlapad, lejebb árad, lakig és Zentánál igen alacsony vizállapad, máshol árad. lásu. Bécs 143 cm. 9%, Igen alacsony vizállá- holnap 143 cm. 9%; su. — A Balaton Siófok-Budapest 133 cm. 11%, foknál 67 centiméter holnap 134 cm. 11%. 57%.

— **Kitüntetések.** A Kormányzó Rohonyi Dezső államvasuti igazgatóhelyettesnek több mint négyévtizedes munkássága elismeréséül, nyugalomba vonulása alkalmával a kormányfőtanácsosi cimet; dr. Káposztás Pál okl. bányamérnöknek a bányaügyi főtanácsosi, Tavy Géza ny. m. kir. főmérnöknek a bányaügyi tanácsosi cimet adományozta. — A Kormányzó megengedte, hogy dr. Havas Ferenc és Pásztor Béla postafőigazgatóknak nyugalomba vonulásuk alkalmából, három és fél évtizedes szolgálatukért elismerését tudtul adják. A Kormányzó Gyulay László füzérkomlósi körjegyzőnek a Nemzetvédelmi Keresztet adományozta. — A Kormányzó dr. Jármy András belügyminisztériumi miniszteri osztálytanácsosnak a honvédelem érdekében kifejtett értékes munkásságáért a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét adományozta.

— **Az életunt főorvos állapota még mindig nagyon sulyos.** Megirtuk, hogy dr *Németh Géza*, a Bethesda-kórház főorvosa hétfőn reggel Tököly-uti lakásán *fejbelőtte magát*. A mentők a Bethesda-kórházba vitték és azóta ott ápolják. Az orvosok véleménye szerint — *bár a golyó a műtét után még most is a koponyájában van — a főorvos túl van az életveszélyen.* Állapota azonban továbbra is sulyos. E miatt kihallgatni nem lehetett és mivel bucsulevelet sem irt, öngyilkossági kisérletének okát kideriteni még nem tudták.

Háborus konyha

Csütörtök. Ebéd: Sárgarépakrémleves, babszelet, tökfőzelék. — **Vacsora:** Tojásos galuska, vegyes saláta.

Sárgarépakrémleves. A sárgarépát kevés petrezselymes zsirban megpároljuk, szitán áttörjük és a levesbe annyi árpa- vagy zabpelyhet főzünk, hogy sürü, krémszerü levest kapjunk. Ezáltal lisztet takaritunk meg.

Babszelet. Éjszakára vizben áztatott fehér- vagy tarkababot sósvizben puhárа főzünk és szitán áttörjük. Áztatott zsemlyével vagy zsemlyemorzsával, reszelt hagymával, kis paprikával, kávéskanálnyi marhahus erőkivonattal, kis majoránnával, kevés mustárral stb. izesitjük és összedolgozzuk. Kis lepényeket formálunk, ezeket morzsában megforgatjuk és zsirban, vagy jól kikent tepsiben megsütjük.

Tökfőzelék. Ilyenkor a tökfőzelék vagy sóban eltett, vagy száritott tökből készül. Mindkettő nagyon jó, de a tököt mindkét esetben éjszakán át vizben kell áztatni. Reggel, különösen a sóban eltett tököt, jól ki kell nyomni és ugyanúgy késziteni, mint a frisset.

Tojásos galuska. 1/2 kg burgonyát meghámozunk, sósvizben puhára főzzük és ha megfőtt, összetörjük. 20 dg liszttel tüzön addig keverjük, amig sima tésztát kapunk. Forró vizbe mártott kanállal galuskát szaggatunk, amelyet — ha megfőtt — kiszirozott lábasba szedünk. Belekeverjük az apróra szaggatott tojásrántotát és salátával tálaljuk.

Tanács: Ha nem tettünk volna el a télire tököt, akkor most fogadjuk meg, hogy jövőre legalább ezt a legolcsóbb, de télen kitünő szolgálatot tevő főzeléket elegendő mennyiségben fogunk eltenni.

Hús, paprika, burgonya és tojás

Budapesten és a közellátási szempontból a fővároshoz csatolt megyei városokban és községekben kiadott husjegyek 1944 január 1-étől érvényes szelvényei közül a „B. 2., 3. és 4." sz. szelvényekre marha-, borju- vagy lóhust, vagy bármely husféleségből készült kolbászárut, a „B. 5." sz. szelvényre lóhust, vagy lóhusból készült kolbászárut lehet kiszolgáltatni. Az „A. 1." sz. szelvény nem váltható be. Az összes érvényes szelvények kivételesen már 1943 december 30-ától beválthatók.

Az 1943. évi közellátási szelvényiv „F" betüs szelvényére decemberre szelvényenkint egy deka fűszerpaprika (tört poralaku piros paprika) vásárolható, ez év december 30-ától 1944 január 10-éig.

A burgonya vásárlására szolgáló szelvényiv januári 17. sz. szelvényére az 1944 január 1—7-ig terjedő negyedhónapra szelvényenkint 2 kg burgonya vásárolható.

A közélelmezési ügyosztály értesiti a közönséget, hogy az 1944. évi január 1—7-éig terjedő negyedhónapban az ujonnan kiosztott rózsaszinü közellátási szelvényiv 1. sz. szelvényére szelvényenkint egy darab tojás vásárolható.

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai

Marhahus 510, borjuhus 540, juhhus 450. Sertéshus: karaj (hosszu, rövid) 630—690, tarja, comb, lapocka 510—550, oldalas 380, szalonna, zsirnak való 470, bőr nélkül 490, háj 530, zsir 560. Élő tyuk 560, csirke 680, pulyka 630. Tisztitott tyuk 680—728, csirke 800—856, pulyka 750—803. Tojás 580—540. Ponty élő 660—680, jegelt 630—650. — Teljes tej lit. 70, tejföl lit. 280, teavaj (tömb) 970, pasztörizött 1010, tehénturó 160—280. Kenyér 60. Lencse 130—160, borsó 118—138, bab 112. Burgonya: Gülbaba 35, nyári rózsa 35, őszi rózsa 34, Ella és sárga 30. Vöröshagyma 37 43, fokhagyma 92—113, fejcskáp. 37—41, kel 40—43, savanyukáp. 104, kalarábé 30—150, paraj 300—490, karfiol tisztitott 300—672, tök, sütő 40—88, fejes saláta 30—140, sárgarépa I. 31—34, II. 25—28. Gyümölcs: alma, nemes faj 364—672, közönséges 160—360, körte 300—960, gesztenye hazai 300—672.

Kobona

Gond, idegesség, fáradtság csökkenti a munkaerőt. A Kobona biztosan legyőzi a fáradtságot és depressiot.

Nagymennyiségü épületfedésre alkalmas nádat vennénk

Az ajánlatok kéve középátmérő és mennyiség feltüntetésével „Jó minőség 8797" jeligére a főkiadóhivatalba küldendők.

ALMA

kárpátaljai uradalmi termésből 10 kg.-tól házhoz szállitva: Jonathán 3.—, 4.—, 5.40. Arany Parmen 3.—, 5.40. Sóvári 3.—. Törökbálint 4.20. Gyümölcsbolt, Károly király-ut 5.

— **Kohán György festményei.** Bizonyos „új monumentalitásra" törekszik *Kohán György*, aki a Műbarátnál mutatja be képeit. A törekvés figyelemreméltó, csak megvalósitása téves: a monumentális művészetnek megvannak a maga térbeli, anyagbeli és eszközbeli alapfeltételei, csupa olyan „conditio sine qua non", amely alól a görögöktől egészen napjainkig, egyetlen művész sem vonhatta ki magát. Kohán azonban a legsajátosabban „kismüvészet", az akvarell műfaját nagyitja fel ezerszeresre és a néző szinte tanácstalanul áll szemben ezekkel a monumentális elképzelésü, de mindössze kolosszális kivitelü vizfestményekkel. Ugyanez a különös tévedés ejti ámulatba az embert a művész olajfestményei előtt is, amelyek majdnem falfelület nagyságú papirlapok, sürü, tömény olajfestékkel fedve. Az anyagszerütlenség épúgy megboszszulja magát ezeken a képeken, mint az a műfaji kettősség, amely bennük megnyilatkozik: fogalmunk sincs róla, vajjon freskó, esetleg gobelin-kartonokat látunk, vagy keretezetlen táblaképeknek szánta-e őket a művész. Már pedig a művészetben sem az anyag, sem a műfaj ellen nem cselekedhetik senki büntetlenül. A művésznek ezt a tévelygését őszintén sajnáljuk, mert egyébként szineiben, formaképzésében, sőt mondanivalóiban is sok érdekes, erőteljes tehetséget érzünk. *(f. j.)*

— **„A krisztusi szeretet és a házaszeretet egy uton járnak..."** Karácsony másodnapján a Magdolnavárosi ifjuvezető kör tagjai tartottak őrszolgálatot az Ereklyés Országzászlónál, ahová a szürketaxi gépkocsivezetőinek zenekara kisérte őket. Az EONB a leventecsoportnak zászlót adományozott, amelyet dr. Javorniczky Jenő társelnök adott át ünnepi beszéd kiséretében. Rámutatott arra, hogy a krisztusi szeretet és a hazaszeretet egy uton járnak és arra tanitanak bennünket, hogy becsüljük meg az embert. „Mi magyarok, — mondotta — ne tegyünk egymas között olyan különbséget, amely nem a becsületből, egymásért való cselekvésből, magyarságunkért való buzgalmunk értékeléséből fakad. Akkor megálljuk majd a helyünket a legnagyobb veszedelmek közepette is, mint ahogy a magyarság évszázados küzdelmei során soha sem vesztette el önmagát."

— **A Főméltóságu Asszony segélymozgalmára** a 99.000 sz. postatakarékpénztári csekkszámlán az alábbi ujabb adományok érkeztek be: Pester Lloyd folytatólagos gyüjtése 6500 P, Szója Tápszer és Élelmiszer Ipari kft. 5000 P, Magyar Ruggyantaárugyár r.-t. 3000 P, Eugen Huber, Zürich 2500 P, Feiten és Guilleaume kábelgyár r.-t. 2000 P, Hungária M. T. E. Molekula csoport 1315 P, Christian Roth, Zürich 500 P, Gutmann J. és Társa 500 P, Magyar cső- és vaskereskedelmi r.-t. 500 P, Magyar Dunántuli Villamossági r.-t. 500 P, Éber Antal 400 P, dr. Klein Pál 300 P, Ehrmann Kornél 200 P, dr. Nyulászi János és neje 200 P, Speidl Bódog 200 P, Reichart Géza 200 P, M. kir. 4/2 kmsz. szd. 200 P, Ujvidéki dohánybeváltó hivatal személyzete 140.82 P, Zsámbéki kaszinó 100 P, Nagykárolyi dohánybeváltó hivatal személyzete 91.70 P, dr. Pozsgay Gábor 50 P, Sátoraljaujhelyi m. kir. dohánygyári igazgatóság 41 P, Szegedi m. kir. dohányáruraktár 35 P, Nyirbátori dohánybeváltó hivatal 30 P, Lévai dohánybeváltó hivatal 25.96 P, Sauer Pál és neje, Sashalom 25 P, Barcsi m. kir. püöri szakasz 25 P, Muschong Rezső és neje 20 P, Rimaszombati dohánybeváltó hivatal 18 P, Országos Sport Központ 15 P, Ujvidéki dohányáruraktár 11 P, Miskolci dohányáruraktár 10 P, Lux Viktor, Pestszentlőrinc 10 P, Jeszenszky Lajos 10 P, Kiskunfelegyházi dohánybeváltó hivatal 9.80 P. — Természetbeni adományok: Franck Kávészer Müvek r.-t. 1000 drb szeretetcsomag, özv. Goldschmidt Izidorné 1 csomag ruhaanyag, Székely Jenő 20 drb vegyes ruhanemü, Blazsek Adolf József 10 drb evőeszköz. — A „Magyar Nemzet" folytatólagos gyüjtése 2100 P, Dante Könyvkiadó 2000 P, N. N. 500 P, Árvai József textilnagykereskedő 500 P, Budapesti Ékszercsarnok-kereskedők Szakosztálya 500 P, Mauthner Odön r.-t. 500 P, Selyem- és Gyapjuárugyár r.-t. 500 P, Uglyai Faipar r.-t. 500 P, Szücs- és Szőrmeárugyár r.-t. 400 P, Latzkó Testvérek ékszerészek 300 P, Tetra r.-t. munkásai 224 P, gróf Károlyi Lajosné 200 P, Honvédelmi minisztérium I. oszt. karpaszományosai 120 P, vitéz Barczy Gábor 100 P, Gyürk István 100 P, Érmihályfalvai m. kir. dohánybeváltó hivatal 76 P, 107/7. ki. I. munkásszázad ság 68.66 P, Rucz Gyula 50 P, N. N. 48 P, Komáromi dohánybeváltó hivatal 46.50 P, Mezőkövesdi dohánybeváltó hivatal 37.50 P, Nagykállói dohánybeváltó hivatal 30 P, Ujpesti piaci árusok asztaltársasága 30 P, Polgári dohánybeváltó hivatal 27.64 P, Jászkiséri dohánybeváltó hivatal 23 P, Müller A. Géza, Ujpest 20 P, Kunhegyesi izraelita hitközség 20 P, „Vitéz" mozgó 20 P, vitéz Turányi Gézáné 10 P. — December 27-én beérkezett adományok: M. kir igazságügyminisztérium személyzete 1776 P 50 fill., „Esti Kurir" folyt. gyüjtése 1115 P, Freudiger Mózes és Fiai 1000 P, Neményi Testvérek Papirgyár r.-t. 1000 P, Sepsiszentgyörgyi Textilmüvek r.-t. 1000 P, Hoffmann Ferenc 500 P, Fejtő Béla 150 P, ifj. dr. Erney Károly 100 P, Lanz Vilmos Alfréd 100 P, Balásfalvi Kiss Jenőné 65 P, Bánovics János 63 P, gr. Nyáry Gusztávné 50 P, N. N. 50 P, Hajdudorogi dohánybeváltó hivatal 32 P, Hertelendy József 20 P, Nagy Ilona 20 P, Feldmann S. József cég 20 P, Lenz Albin 20 P, Komáromi dohányáruraktár 17 P.

— **A Magyar Serfőzők Egyesülete** nyomatékosan felhivja az egyes serfőzdék üzletfeleit, vendéglőket, kávéházakat, tűszereseket és az egyéb rokonszakmákat, hogy Szilveszterre szóló rendeléseiket idejében juttassák el az egyes sergyárakhoz, mert a jelenlegi fuvarviszonyok mellett különben nem teljesithetők azok, felhivja egyben ugy a szakmákat, mint azok magánvevőit, hogy az üres üvegeket azonnal szolgáltassák vissza, nehogy egyesek késedelme következtében mások kielégitése lehetetlenné váljék. Adja vissza mindenki az üres üveget, hogy más is ihassék.

Husz fillér

Romantikus hajlamu barátom meséli, hogy karácsony éjszakáján, amint kissé bánatosan ballagott a néptelen budai utcákon magányos legénylakása felé, hirtelen ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy felhivja telefonon Szive Hölgyét, miután a kegyetlen sors ugy akarta, hogy a Szent Estét ne tölthessék együtt. Jutott eszébe számtalan szebbnél-szebb gondolat, mint Petőfi mondja, és rögtön be is tért az egyik utcai telefonfülkébe egy kis karácsonyéji távbeszélgetésre, de jaj, az a bizonyos, fentebb emlitett sors, a maga közismert kegyetlenségével, most meg ugy akarta, hogy barátom erszényében csak egy tizfilléres, továbbá pengősök bujjanak meg, egyetlen huszfilléres nélkül. Már pedig — ugyebár? — nincs olyan szerelem a világon, amely megindithatná a könyörtelen telefont, hogy működésbe lépjen, ha a tizfilléres mellől hiányzik a huszfilléres. Romantikus barátom lemondó sóhajjal indult tovább útjára és, gondolom, közben hő imát rebegett a szerelmesek saját külön védangyalához, hogy küldjön útjába valakit, aki esetleg kisegithetné azzal az egyébként oly csekély értékü és különben is lyukas pénzdarabbal, amely az adott helyzetben többet ért volna neki a Dárius kincsénél is. Imáját meghallgatták Illetékes Helyen, mert ime, a sötét utcán egy férfialak közeledik felé, a jelek szerint nem túlságosan józan állapotban. Romantikus barátom udvariasan megszólitja és előadja kérését: váltson fel egy pengőst apróra, de ügy, hogy huszfilléres is legyen közte. Az idegen előkaparja erszényét és rövid bepillantás után kijelenti, hogy a kérési merőben teljesithetetlennek itéli meg, mert összesen egy huszfillérese van. Barátom azonban, akiről többizben megjegyeztem már, hogy alapvető tulajdonsága a romantika, korántsem látta menthetetlennek helyzetét, hanem azzal a gyermeki kéréssel fordult az ismeretlenhez, hogy karácsony szent éjszakája lévén, ajándékozza meg vele, amely az adott helyzetben... stb. (l. fentebb). Ám, ami az idegent illeti, ő nyilván nem tartozhatott az emberiségnek ahhoz a manapság annyira elenyésző kisebbségéhez, a melyhez romantikus barátom tartozik, mert erre a meginditóan gyermeki kérésre csak rövid, de annál elutasitóbb választ adott. Barátom azonban, minden romantikáján túl, ugy látszik jó emberismerő is lehet, mert a szivhangokkal nem boldogulva, haladéktalanul áttért a ridea üzleti tárgyalások platformjára, mint a politikában ma oly divat mondani. „Mennyiért adja el a huszfilléresét?" — kérdezte tárgyilagosan. „Három pengőért" — mondta az idegen, szemrebbenés nélkül. Mit szaporitsam a szót, — barátom egyötvenet ajánlott érte és rövid alkudozás után meg is kapta kettőért, az idegen eltünt az éjszakában, barátom pedig a telefonfülkében, ahol — ó karácsonyi csoda! — a készülék nem nyelte el süketen a kétpengős huszfillérest, hanem véletlenül kapcsolta is a feltárcászott számot. A többi nem tartozik ránk. Ami az egészből ránk tartozik, az mindössze az a tény, hogy adódhatik eset a mai életben, amikor az ember, akarata ellenére, még pénzt is kénytelen „feketén" vásárolni, és ez elszomoritó. Legalább annyira elszomoritó, mint amennyire vigasztaló viszont az, hogy azért még a mai világban is akadnak olyan romantikus és érzelmes lelkek, amilyen nevezett barátom... (—thy)

— **Az ankarai magyarok karácsonya.** Az ankarai magyar kolónia bensőségesen ülte meg karácsony ünnepét. A szentmisén Vörnle János követen kivül a külföldi diplomáciai képviseletek és kolóniák több tagja is megjelent, köztük Papen német nagykövet.

— **Ne terheljük tul rossz utakon a lovakat!** Az Országos Állatvédő Liga kéri a fuvarosokat, hogy a téli hónapokban számoljanak a rossz utakkal és ne terheljék tul lovaikat. Igy gyorsabban jut a kocsi céljához és nem teszik ki a lovakat felesleges szenvedéseknek.

— **Halálozás.** *Keményfy János* tanügyi főtanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia l. tagja elhunyt. Temetése 29-én, szerdán, d. u. 1/23 órakor lesz a Kerepesi-temetőben.

Dr. jánoshidai *Molnár Zsigmond* kormányfőtanácsos, ceglédi róm. kat. kanonokplébános 55 éves korában *Budapesten* elhunyt. Holttestét Ceglédre szállitották, ahol csütörtökön délelőtt 10 órakor temetik a róm. kat. templomból.

nemes atyhai *Péterffy Béla* m. kir. hadbiztos ezredes 27-én elhunyt. Temetése 29-én, d. e. 1/212 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Dr. *Tauffer Béla* m. kir. pénzügyi tanácsos elhunyt. Temetése dec. 30-án délelőtt 11 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Kertész József nyug. kolozsvári iskolaigazgató, a Nagyenyedi Öreg Diákok Szövetségének megalapitója 71 éves korában Budapesten elhunyt. Szerdán d. u. fél 3 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából.

adamóczi *Adamecz István* 65 éves korában *Visegrádon* meghalt.

Özv. hedri *Hedry Bertalanné* szül. *Nehrer Aranka* dec. 27-én, 81-ik évében elhunyt. Temetése 29-én d. u. 3 órakor a Kerepesi-temetőben a róm. kat. egyház szertartása szerint lesz.

Hipper Sándor dec. 27-én déli 1/212 órakor, életének 75-ik évében elhunyt. Temetése 29-én 1/24 órakor lesz X. ker. Ujköztemető halottasházából a róm. kat. anyaszentegyház szerint.

Kohán György festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Hirlap

Megjelent: 1948 JUL. 28

Kohán György falfestmény-tervei (a régi Műcsarnokban) nem kis kartonok, hanem eredeti nagyságúak és egyéni tehetségű freskófestőt ismertetnek meg. Ábrázolásában ugyan *Aba-Novák* freskó-stílusával rokon, de ez a körülmény nem árt eredetiségének. Arról, hogy a falfestészet bonyolult és nehézkes szín-kivitelezésével miként tud megbírkózni, nem alkothatunk véleményt, mert tervei nem színezettek. De a fekete, fehér és acélosan csillogó szürke folt- és vonaltechnikájával új és korszerű freskófestőt ígér, akiben megvan a művészi erő a komponálásra és a monumentális kifejező módra. Plasztikus aktjai, alak-ábrázolásai és kifejező arctanulmányai e terveken, mint képalkotó részek, hangulati tekintetben is szolgálják a kompozició egészét. Különösen három nagyméretű kompozíciója, továbbá az *1942*, *1943* és a *Háború után* című tervei figyelemreméltó művek. (t. e.)

után fog elintéztetni.

Hüttl orsz. felügyelő felemlíti, hogy a Műemlékek Országos Bizottsága megbizásából Késmárkon járván, egy a Főfelügyelőséget érdeklő kulturális mozgalomról számol be, amennyiben ott a várban egy kisebb arányú Thököly-múzeumot kivánnak létesíteni. — Helyeslőleg vétetik tudomásul.

Végül *előadó* jelenti, hogy Divald Kornél, aki a folyó év nyarán három héten át Turócz vármegyét utazta be, a Főfelügyelőség részére a poprádi múzeumban dolgozott öt napon át, átrendezve a régészeti és néprajzi anyagot, Garamszentbenedeken pedig megállapította az ott létesíteni szándékolt múzeum számára szükséges butorzatot. — Tudomásul szolgál.

6. *Előadó* jelenti, hogy a Magyar Minerva IV. kötetének egész anyaga nyomdában van s abból 129 hasáb ki is van szedve. — Tudomásul szolgál.

7. A kőszegi múzeum alapítására vonatkozólag a miniszter által leküldött kérvényre nézve az ülés úgy határoz, hogy a szombathelyi múzeum közelsége folytán úgy szabályainkra, mint a körülményekre való tekintettel a miniszter előtt a támogatás iránti kérelem elutasítása javasoltassék.

8. A zilahi ref. főiskola kérelmét könyvtárának támogatása iránt, *Ferenczi* orsz. felügyelő hozzávegyen fel az általa készített s kia
sorozatába s egyben felajánljuk a Társ
az anyag összeállítása tekintetében k
mogatjuk.

14. *Előadó* javasolja, hogy a pápai
éremgyüjteménye katalógusának kiad
ként korábban a magyar érmekét,
tegye a Főfelügyelőség lehetővé. A
rozza, hogy az 1452 korona kiad
700 koronát évi részletekben magára
a pénztári állapothoz képest, az első
részlet még ez évben kiutalványozand

15. *Előadó* jelenti, hogy a F
hivatala folyó évi november hó 1-jé
VIII,, Szentkirályi-utcza 7. sz., I. e
át. — Tudomásul szolgál azzal, hogy e
közzéteendő.

Az Orsz. Tanács 1911. év 23-án tartott üléséből.

Jelen voltak: dr. *Wlassics* Gyula elnö
Albert, *Berczik* Árpád, *Clair* Vilmos,
Fejérpataky László, *Ferenczi* Zoltán,
Gyula, *Fraknái* Vilmos, *Horváth*
Ödön, *Krenner* József, *Mihalik* József
id. *Szinnyei* József, *Szmrecsányi* Mikl

Kohán György

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Független Magyarország, Bp.
Megjelent: 1948 JÚL. 26.

Kohán György freskótervei

Kohán György freskókompozícióit fotomontázsszerűen építi fel. A témával kapcsolatos associációs képek mozaikszerűen rakodnak egymás mellé. Sok érdekes és hasznos kifejezésbeli lehetőséget és ábrázolásbeli gazdagodást rejt magába ez a felfogás. Csakhogy amikor Kohán például az 1944-es év borzalmait akarja megjelenítni, a részleteiben megoldott különböző emlékek nem olvadnak egységes képpé, hanem részlethatásúak maradnak. Kohán nagyvonalú, freskószerű látásmódból indul ki, de stílusa még éretlen és sokszor elnagyolt vagy iskolás ábrázoláshoz jut. (sz. z.)

KIÁLLITÁSI TÁRGYMUTATÓ

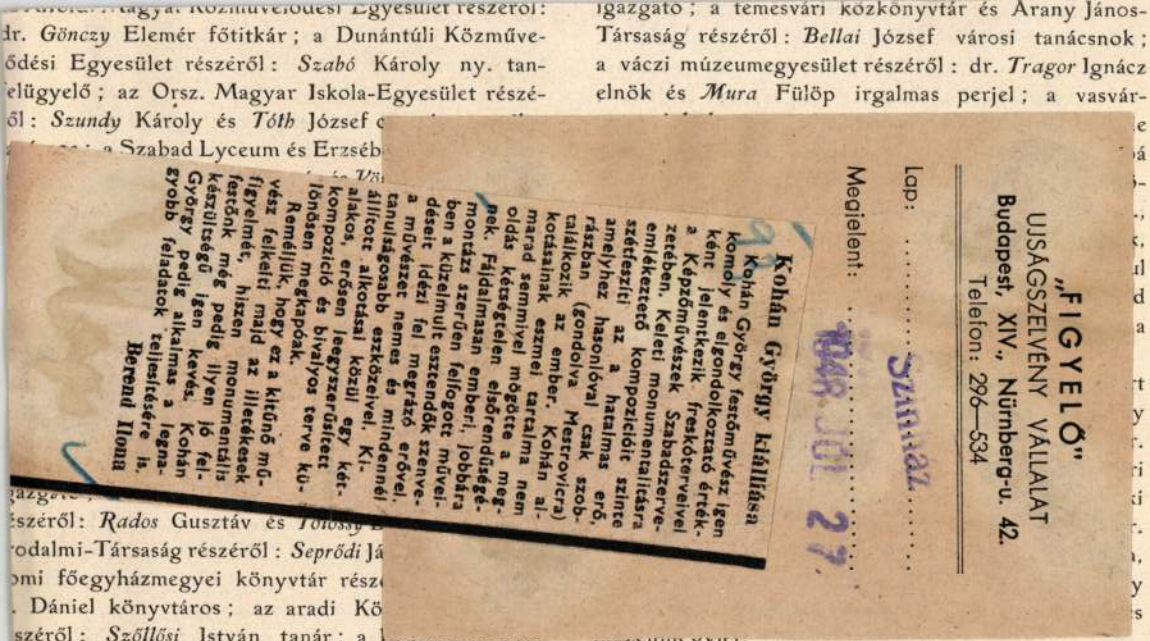

Kohán György

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Szinház

Megjelent: 1948. JÚL. 27.

93

Kohán György kiállítása

Kohán György festőművész igen komoly és elgondolkoztató értékként jelentkezik freskóterveivel a Képzőművészek Szabadszervezetében. Keleti monumentalitásra emlékeztető kompozicióit szinte szétfeszíti az a hatalmas erő, amelyhez hasonlóval csak szobrászban (gondolva Mestrovicra) találkozik az ember. Kohán alkotásainak eszmei tartalma nem marad semmivel mögötte a megoldás kétségtelen elsőrendűségének. Fájdalmasan emberi, jobbára montázs szerűen felfogott műveiben a küzelmult esztendők szenvedéseit idézi fel megrázó erővel, a művészet nemes és mindennél tanulságosabb eszközeivel. Kiállított alkotásai közül egy kétalakos, erősen leegyszerűsített kompozició és bivalyos terve különösen megkapóak.

Reméljük, hogy ez a kitűnő művész felkelti majd az illetékesek figyelmét, hiszen monumentális festőnk még pedig ilyen jó felkészültségű igen kevés. Kohán György pedig alkalmas a legnagyobb feladatok teljesítésére is.

Berend Ilona

delméről szóló törvényjavaslatot báró Forster Gyula tanácstag a Tanács és Főfelügyelőség megbizásából elkészítvén, a Tanács 1909. évi határozata értelmében a munkálat megküldetett a Tanács tagjainak, valamint a szakférfiaknak. A beérkezett észrevételeket, köztük a Magyar Nemzeti Múzeum munkálatát, előadó a szakbizottság elé terjesztette, mely az iratokat azzal a javaslattal tette át a Tanácshoz, hogy a Tanács juttassa el a hozzászólásokat a törvényjavaslat készítőjéhez azzal, hogy a módosításokat esetleg figyelembe venni méltóztassék. — Báró *Forster* Gyula ismertetve a kérdés multját, bemutatja a tervezetnek mai napon sajtó alól kikerült s *Tőry* Gusztáv igazságügyminiszteri államtitkár úr közreműködésével megállapított legutolsó szövegét s azt javasolja, hogy e szöveg és a további tervezetre beérkezett érdemleges hozzászólások azzal terjesztessenek a minisztérium elé, hogy ez anyag alapján készítse el a kormányjavaslatot. *Elnök, Berzeviczy* Albert, *Ferenczi* Zoltán és báró *Forster* Gyula hozzászólása után a tanács elhatározza, hogy a báró Miske Kálmán, Jósa András, Gyárfás Tihamér és a Magyar Nemzeti Múzeumnak a törvénytervezethez beadott módosító javaslatait kinyomatja s úgy e javaslatot, mint a báró *Forster* által készített legutolsó tervezet 50 példányát a Tanács tagjai

egy 150 kötet szépirodalmi s ifjúsági mu gy
össze s javasolja, hogy ez anyag a Tanácsho
könyvgyarapításért folyamodó könyvtárak közt szét
osztassék. Legelőször is ötven szépirodalmi kötet
nek a csobáncz-utczai patronage egyesületnek leend
adományozását javasolja. — A Tanács az *előadó* javas
latához hozzájárul.

Jegyzőkönyv a Múzeumok és Könyvtára
Országos Szövetsége 1911. október hó 8-á
Nagyváradon, a városháza disztermében megtarto
közgyűléséről.

Megjelentek az Országos Szövetség tisztikaráb
dr. *Wlassics* Gyula v. b. titkos tanácsos, elnöl
dr. *Ferenczi* Zoltán és gróf *Teleki* Sándor alelnököl
Mihalik József kir. tanácsos, előadó-titkár
dr. *Gulyás* Pál jegyző.

A kormány részéről: dr. K. *Lippich* Elek, minis
teri tanácsos a m. kir. vallás- és közoktatásüg
miniszter képviseletében; dr. *Petrovics* Elek minis
teri titkár, a m. kir. belügyminiszter képviseletébe
dr. *Ott* János miniszteri osztálytanácsos, a kere
kedelemügyi m. kir. miniszter képviseletébe
dr. *Marschalkó* János kir. itélőtáblai biró és
Vámbéry Rusztem kir. ügyész a m. kir. igazsá
ügyminisztérium képviseletében; *Schnetzer* Ferer

Kohán György

freskóterveit mutatja be a *Képzőművészek Szabadszervezete* a régi *Műcsarnokban* (Andrássy-út 69.). A háború és a béke közötti értelmi és hangulati ellentétséget fejezik ki a hatalmas kartonlemezeken kidolgozott freskótervek nem a piktura „nyelvén" vagyis nem színekben, hanem grafikusi készséggel: vonalakban és fekete-fehér — avagy sötét-világos — árnyalatokban és plaszticitásos érzékletességgel: monumentális képeinek alakjai falmélyedésekbe beépített vagy elhelyezett szobroknak, illetőleg domborműveknek látszanak s megragadó merevségükkel és statikus megjelenítettségükkel az egyiptomi szfinksz-szobrászat modernizált érzékletességével hatnak. Ez a statikus jelleg vonul át háborús élményképein, amelyekben csak montázsszerű összevonó módszerrel tudja érzékeltetni a mozgalmasságot. A békét szimbolizáló képeiben aztán végképpen a nyugalomban jeleníti meg a leghatalmasabb erőt. A háborús élményképei a régebbiek s azok egyenetlenek is az újabb képeivel, a tartósbékére utaló élményrajzaival szemben. Ez utóbbiak közül a legkiválóbbak: *Az elvihenő bivaly* és a *Vízhordó* című képeinek karakteresen nagyvonalú és leegyszerűsödött látásmódja érdekes és határozott egyéni kibontakozást ígér.

Nem gond a félire való befőzés

Irta: Nagy Tibor.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Kisújság
1948 JÚL. 2 8 (5)

Lap: .....

Megjelent: .....

25-41.

Sport- és vadászati cikkek nagy raktára

Si és ródli felszerelések

Részletfizetésre,

megkönnyített fizetési feltételekkel is kapható

Levente felszerelések

Cserkészfelszerelések

KOHÁN GYÖRGY KIÁLLÍTÁSA HÓDMEZŐ-VÁSÁRHELYEN

KOHÁN GYÖRGY Asszonyfej

Ha olyan hagyományokkal, örökséggel találkozik egy induló piktor, mint Tornyai, Rudnay, Medgyessy, Pásztor, Koszta, Endre Béla művészete, s ez a piktor egyéniség — akkor a találkozásból szükségszerűen harc, küzdelem következik. Harc a nagy elődök látásmódjának leküzdésére, küzdelem a mesterek stílusjegyeinek hatásával szemben, ellenállás komponálási formáiknak. Vagyis: szükségszerű az új útkeresés.

E küzdelem a legfőbb jellemzője a hódmezővásárhelyi Petőfi Művelődési Házban most megrendezett Kohán György-kiállításának, amely a legutolsó munkák tanúsága szerint lezárja a művész huszonötéves munkásságának forrongó stíluskeresését, s a technikai készség fokozatos tökéletesedésével párosulva érett, megállapodott művészt állít elénk.

Nem gyűjteményes kiállítás ez, valamiféle negyedszázados canossa-járás jubileumán! A festményanyaggal bekerült korábbi munkák mégis hű képet adnak Kohán György művészi fejlődéséről. Itt Tornyai-téma, ott Koszta meszes színkomponálása kísért még egy-egy képen — *az anyag zömét kitevő grafika azonban sajátos levegő, egyéni hang*. Ebből folyólag talán nem konzekvens, de ha a mai Kohán Györgyöt érzékletesen akarnánk jellemezni, mégis hasonlítanunk kell őt valakihez. Mégpedig csakis helyi örökhagyóhoz, Medgyessy Ferenc művészetéhez. Ami által Medgyessy Ferenc európai szintre emelkedett a szobrászatban, arra az útra lépett Kohán György a színek világában: nem bíbelődik az aprólékos részletekkel, döntően a mozdulat kifejezésével, a lényegessel számol, az egyszerűségre, nagy formákra, a monumentalitásra törekszik. A formabontás legtovább kísértő stílusjegyeit már jórészt elvetette, és freskó-terveiben *(Bivalyok, Tehenet vezető asszony)*, valamint tusrajzainak legérettebb darabjaiban *(Asszonyfej, Lövészárok, Bánat, Anyaság)* tömör, sommázó formafogalmazással, eleven egyéni arculattal találkozunk. Érezni, hogy e rajzok alkotója mindenkor igyekszik a szituáció lényegére tapintani, nem elégszik meg a dolgok felszínes látásával. A nyugtalanság, vívódás, a legtöbb kiállított munkáról sugárzó erős kifejezésre törekvés azonban hiba forrása is a művésznél. Kohán túlságos expresszivitásban, túlfűtöttségben fogant képein olykor formatúlzásokkal, torzításokkal találkozunk *(Világosság felé, Freskóterv női alakkal)*, melyek létjogosultságát nem mindig érzi a szemlélő, s ezáltal elrajzoltságként hatnak.

A higgadt, tiszta rajzoknál vállalt feladatot, megoldási módot érezzük legkövetendőbbnek a művész számára. Itt mérhető le jelentős fejlődés utolsó kiállítása óta, itt találta meg végképpen önmagát. S ezt a felfogást kell kiterjesztenie festményeire is! *Moldvay Győző*

CZINKE FERENC KIÁLLÍTÁSA

CZINKE FERENC: Rajz

A balassagyarmati Palóc Múzeum májusban Czinke Ferenc, e fiatal és ma még alig ismert festő kiállításának színhelye volt. A művész tanítói oklevelet szerzett, 1947-ben pedig a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt. Mostoha életviszonyai miatt abba kellett hagynia művészeti tanulmányait és a nógrádmegyei Nézsán tanítói állást vállalt. Közben elvégezte a Pedagógiai Főiskola levelező-tagozatán a rajztanárképzőt és soha nem szakított, nem akart szakítani a művészettel, habár csak pihenő óráin foglalkozhatott vele. Elsősorban környezete, a nógrádi táj, művészetének tárgya. Szereti a nógrádi dombokat, a kis falvakat, utcákat és kerteket. Itt-ott emberalakok is megjelennek — felvillanó színfoltként — lírai hangulatú tájain. Az ember e lírai tájképeken szinte lénynélkülivé válik, sőt a táj részleteivel egyenértékű lesz. Az emberi alakok csak a nógrádi táj hangulati tartozékaiként szerepelnek itt.

Nem szeretném, ha félreérttetnénk: nem a tájba helyezett zsánertémát hiányoljuk e műveken. Czinke Ferenc munkáiban megvannak — a tájképtől függetlenül is — az emberábrázolás életképes csírái. Úgy véljük, hogy a festő egészséges fejlődést mutat úgy a témaválasztás és megjelenítő készség, mint a tartalom és forma tekintetében. Olaj- és gouache-képein a színek uralma mellett a vonal, a rajz lényegesen kisebb szerepet kap. Bár néhány munkáján a rajzosabb előadásmódra is akad példa! Úgy látjuk, hogy ez utóbbi előnyére is válik, mert ezzel csak nyernek a képek, szerkezetük áttekinthetőbb és világosabb. A rajzosabb előadásmóddal együtt jelentkezik a színek ökonomikusabb kezelése is — a képek felülete itt a tudatosabb komponálás benyomását keltik. A Szénagyűjtés, a Nézsai táj, a Hóolvadás c. képek oldottabb előadásúak; a rajzosabb megfogalmazásra az Alvég, a Tájtanulmány és a Kilátás a Kőhegyre c. képek említhetők példaként. E kettősséget azonban nem róhatjuk fel hibául a pályakezdő fiatal művésznél. Czinke Ferenc tájképeiben az embert körülvevő természet lebilincselően szép arculata jelenik meg előttünk; színei és hangulatai a tehetség ígéretét mutatják.

Czinke Ferenc emberábrázoló tehetségéről tanúskodik néhány rajza — további fejlődésének értékes része lehet e terület. Toll és ceruzarajzai egyrésze a múltról tesz vallomást: öreg emberpárokat látunk itt, arcukon a gond és a szegénység letörölhetetlen jegyeivel. A fiatal festő talán saját gyermekkorára, öreg szüleire gondolhatott, amikor megrajzolta ezt a két elfáradt embert. A festményekre visszatérve azonban azt is meg kell mondanunk, hogy az ecset nem egyszer botladozik vásznain. Színeiben jól megoldott részletek mellett nyersen maradt, megoldatlan felületekkel is találkozunk. E hibák orvossága a festői gyakorlat, az olajjal való bánnitudás lehet. Czinke Ferenc érzékenyen figyeli kicsiny faluja parasztságát, a nép mindennapi életét és magatartását, a nógrádi tájat —, a régi és új ellentmondásaival telített falu, a falusi ember megelevenítése és megismertetése számára a legjobb studium lehet. *Manga Jánosné*

Kohán György

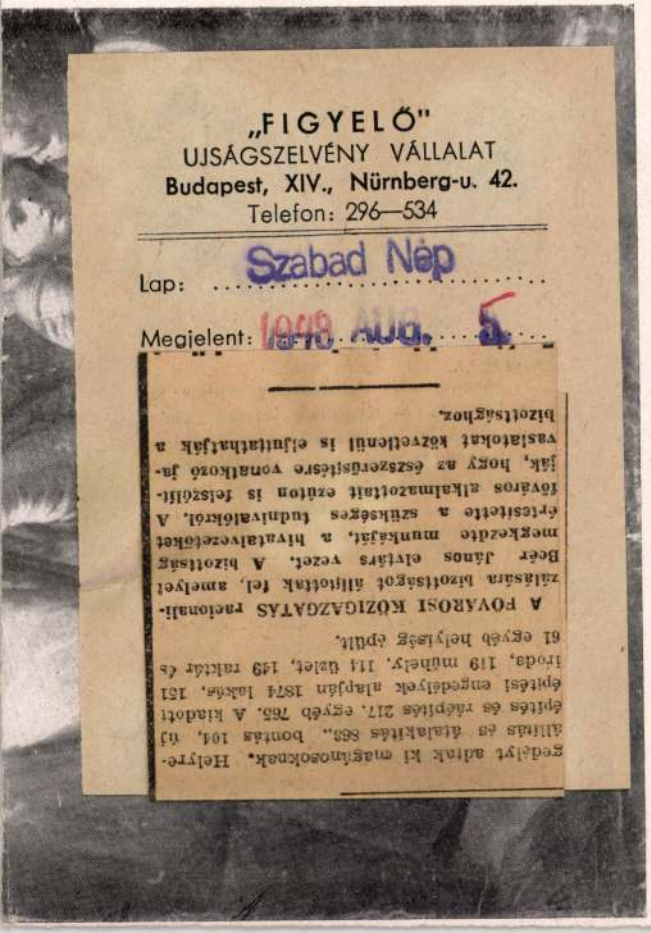

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Szabad Nép

Megjelent: 1948 Aug. 5

gedélyt adtak ki magánosoknak. Helyreállítás és átalakítás 863., bontás 104, új építés és ráépítés 217. egyéb 765. A kiadott építési engedélyek alapján 1874 lakás, 151 iroda, 119 műhely, 114 üzlet, 149 raktár és 61 egyéb helyiség épült.

A FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁS racionalizálására bizottságot állítottak fel, amelyet Beér János elvtárs vezet. A bizottság megkezdte munkáját, a hivatalvezetőket értesítette a szükséges tudnivalókról. A főváros alkalmazottait ezúton is felszólítják, hogy az észszerűsítésre vonatkozó javaslatokat közvetlenül is eljuttathatják a bizottsághoz.

451.

			55	kezelőnek	4000	K
1	könyvtárkezelő	kap à	200	K-t =	---	200 K
2	«	« «	150	« =	---	300 «
17	«	« «	100	«		

hó 8-án Nagyváradon tartott szó
elnöki megnyitóbeszéde ad. Sem
tartalma, sem az illető szónok személye — úgy-
mond az elnök — nem engedi, hogy az elnöki
megnyitóbeszédben foglaltak fölött napirendre tér-

hő végén Szalay h. főfelügyelő az előadóval és
Hültl felügyelővel együtt ismételten szemlét tartván
a helyszinén, megállapították, hogy az új épület
emelése és a különben is kevés műértékkel biró

a Főfelügyelőség már obligóban van a segélyt
régóta kérő s váró intézetekkel szemben. *Szalay*
h. főfelügyelő kizártnak tartja, hogy — még ha

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Élet és Jövő
Megjelent: 1909 III 31

Kohán György tárlata

Andrássy út 69.

Néhány mű az egész, így is betölti teljesen a terem falait: monumentális alkotások. Aki a színek látványában akar gyönyörködni, csalódva megy el: csupa fekete rajz, szén néz le ránk a méretek impozáns nagyságával. A legjellemzőbb a »festőre«, aki egyáltalában nem él a festészet nyujtotta lehetőségekkel, az alakok plasztikiságára fekteti a fősúlyt, rálátásos alakjai muzonyos fokig festői problémamegoldást, egyébként inkább szobrászi jellegüknek érezzük szándékait. Freskónak alkalmasak lennének talán ezek a rajzok — de nagyobb engedményt kellene tenni a festői elem javára. »Fából faragott királyfia« néhány figurája — igaz, hogy nem fért — hanem asszony, de ezek a szögletes, merev figurák így szinte a faragás rajzos bemutatásának célját is szolgálhatnák. Keményen ezek az alakok, az elevenrendelés komor pátoszával állanak, itt állanak, mert ez a végzet vésőjének kérlelhetetlen, gyötrelmes szándéka volt felöliik. De nem élnek, allegorikus figurák. »Nyugvó bivaly« c. kompozíciójának legfőbb, közvetlenebb is tud lenni a művész, ha feloldódna egy emberibb, egyszerűbb élmény őszinteségében.

Feleki Lajos dr.

Könyvtárkezelők jutalmazása 1911-ben.

Az Orsz. Tanács f. é. nov. hó 23-án tartott ülésében, az Orsz. Tanács szakbizottsága javaslata alapján, 1911-ben a következő könyvtárkezelőket részesítette jutalomban:

I. Az Orsz. Tanács közvetlen jutalmai:

1. *Baksa.* Probst Rezső tanító ... ... 100 K
2. *Balmazujváros.* Szilágyi Sándor törvénybíró ... ... 75 «
3. *Bavaniste.* Drndarszki Radivoj közs. tanító ... ... 50 «
4. *Brassó-Óbrassó.* Sára András el. isk. igazgató ... ... 100 «
5. *Békés-Kamutkert.* Ladányi Károly áll. tanító ... ... 50 «
6. *Brassó-Bolonya.* Nagy Gyula áll. tanító 150 «
7. *Csepreg.* Hasza István szolgabirósági napidíjas ... ... 50 «
8. *Czegléd.* Kádas István kőműves ... ... 50 «
9. *Egyek.* Munkay József áll. isk. igazgató-tanító ... ... 100 «
10. *Erzsébetváros.* Földesy Antal ügyvédi írnok ... ... 75 «

II. A Dunamelléki Magyar Közművelődési Egyesület ajánlatára:

1. *Budapest.* Gumberth Iván titkár ... 100 K
2. *Cirkvenica.* Hauser Mária könyvtáros 50 «
3. *Jánoshida.* Eichler Emil áll. isk. igazg. 50 «
4. *Jászfényszaru.* Márkus József áll. isk. igazgató ... ... 50 «
5. *Jásztelek.* Nagy László segédjegyző 50 «

IV. Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület ajánlatára:

1. *Bánffyhunyad.* Fekete János áll. tanító 50 K
2. *Bede.* Boér Miklós ref. tanító ... ... 50 «
3. *Berekeresztur.* Bartha Albert ref. tanító 50 «
4. *Beresztelke.* Szegedi Sándor áll. tanító ... ... 50 «
5. *Bodola.* Véss Árpád áll. tanító ... ... 50 «
6. *Brassó-Belváros.* Csulak Lajos áll. isk. ig.-tanító ... ... 50 «

V. Az Eperjesi Széchényi-Kör ajánlatára:

1. *Eperjes.* Deák János ... ... 200 K
2. *Tótsóvár.* Köhler József tanító ... ... 100 «

VI. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület ajánlatára:

Magyar Nemzet

Kohán György képei

a Nemzeti Galériában

1021

Ez aztán a felfedezés — mondhatjuk e kiállítás képei előtt és milyen nagyszerű ez a váratlan találkozás. Mert, ha *Kohán* György nevét és kevés munkáját ismertük is, akik nem csupán az utolsó húsz évben figyeltük a magyar képzőművészet vonalait, vonulatait és csúcsait: ami a Galéria földszinti teremsorában elénk áll, több, mint meglepő. Lám, örvendezhetünk, hiszen van egy magyar, alföldi Riveránk, csak éppen nem középületek falaira fest, hanem halandó papírokra, hatalmas arányokban, lenyűgöző mondanivalót lenyűgöző formákban. *Háború* és *A háború emlékezete* című (1938—1949) fríz-sorozata a maga tördelt és montázs-szerűen kapcsolt témáival — amelyek persze mind ugyanazt szuggerálják —, a fegyverek szigorú és könyörtelen ritmusa mellett a pusztulásnak és a gyásznak feloldhatatlan sűrűjével olyan kompozíció, amelynek meg lehetnek a formai és tartalmi előzményei, de ebből a műből mégis az irgalmatlan, kényszerítő valóság szólal fájdalmasan ismerős kondulással.

Megrendültségünk a művek mennyiségéből, minőségéből, de főleg abból a különös belső arányból származik, amivel a csak rá jellemző módon komponál. Kartonjait szinte szétfeszítik a formák, mert monumentális adottsága egyetlen fej ábráján is érvényesül. Mert alapvetően ábrázoló, az érzékelhető világ elemeit emocionális képi rendbe komponáló művész.

És az, hogy mindez *a felfedezés erejével* hat, nagyrészt saját hibánk. Hiszen csaknem harmincesztendős festő-pályáját több kiállítás és két Munkácsy-díj is szakaszolja. De mert vidéken, Vásárhelyen él, s mert a főváros művészi nyüzsgésében soha nem vett részt, mert alkatilag a magányosok fajtájához tartozik, ember és művészete csak részben volt ismert. Ezen a kiállításán a kitűnő rendezés az életművet olyan — belső és külső — összefüggéseiben mutatja be, ami által óriási rajzi erejét, merész, sokszor nyers színvilágát, elemző hajlamát s a mindezekben kifejezhető emberségét hozta napfényre.

Központi téma itt az ember és környezete, a falu. A falu, melynek egén hatalmas vörös nap, vagy hold emelkedik éppen az összebújt házak, vagy a nagy nyugalmú, íves szarvú bivalyok fekete tömbje fölé. Az otthon, amelyben gyakran feltűnik egy feketekendős öregasszony, magányosan meghitt tárgyai között, búboskemence előtt üldögélve. Az *Otthon*, melybe sárga fénynyaláb hasít, megvilágítva a fehérzománcos bádog mosdót és mélyen a háttérben — a sárga ellenpontjául — a lila estét szűrő ablakokkal. Aztán a munkahely, a festő szobája, amelyben geometrikusan kiélezett bútorok képét veri vissza egy öreg tükör, palettát és csellót, lángoló napraforgókat, vagy egy fekete kabát amorf tömbjét a bútorok és képrámák szögletes vörös-barna együttesében.

Majd megfestette a *Festő és modell* című kompozíciót, árnyékban tartva az alkotót s előtérben az egyenes derekú, feszes, piros ruhás Vénuszt. Az asszonyokról sok és sokféle mondanivalója van. Lírájának központi hőse az *Édesanya*, de a tevékeny és szeretnivaló nők valóságos és jelképes szerepükben óriási helyet foglalnak el művészetében. A *Korsós nők* sorát 1955-től 1964-ig formálta és lett belőle olyan pompás együttes, amilyet azonnal és nyomban át lehetne tenni üvegfestménynek. (Vásárhely kerámiagyárának méltó dísze lehetne!) Ami ezeket a csodás ívekbe zárt nőket megelőzte, az *Asszonyok és korok* (1949), amely asszonyok a Párkák komolyságát sugározzák s a múlandóságot jelzik. *Rizsarató asszony*-a (1959) valóban a mexikói nagy muralistákra utal, de különösen áll ez a hatalmas, kék-fekete-vörös *Parasztasszony*-ra (1960), a nagy, zöld kendőkbe vont *Gond*-ra (1964) és a profil *Asszonyfej*-re (1964), felette a húzó madarakkal. A dekoratívabb, tehát architektúráért kiáltó művekhez tartozik a *Pávás asszony* (1965), két csoda-madár közé komponálva. Testvérdarabja lehet a korábbi *Gondolat és pohár* (1962), amelyben, mint az előbbiben is, egy újfajta szecesszió linearitása érvényesül.

Két erőteljes, a Tornyai-hagyományt tovább fejlesztő tájképén lemérhetjük utóbbi éveinek stílusváltozását. A *Létra* (1960) pasztózusan, széles ecsetvonásokkal festett olajkép, erős indulati tartalma szabadon érvényesül. A *Vásárhelyi utca* (1963) szigorúan szerkesztett kék-vörös-fekete színeiből kiugró egyetlen fehér fény-kockájával a szintézis vitathatatlanságával hat.

Tájképeiben általában kevésbé bont, elemez, mint a figurákban és csendéletekben. Számos képen hangszerek szerepelnek nagy jelentőséggel. Gyakori a cselló, mint motívum, de tulajdonképpen az egész oeuvre-t valami mély gordonkazengés járja át.

Alföldi festő létére festőnk témaköre nem szűkült le a baljós egű tájakra, noha hibátlanul, nagy lélegzettel tolmácsolja, sem az alma-szagú kis szobabelsőkre, ahol kicsi öregnénik árválkodnak, hanem a kulturált életben s a kultúra eszközei között is otthonosan, a világ egy meghódított darabján mozog. Minden képén és rajzán hódított, magáévá tette az élet egy-egy szeletét, amiből kitekintés nyílik tágasabb részekre. A mitológia egyik ága szerint: akinek kimondják nevét, legyőzetett. Kohán György nagy erővel, messzehangzóan nevén nevezi a dolgokat, életet, szépséget, igazságot, vagy akár halált, hogy a festészet varázslatával a maga területére vonja. *Akarat* című festménye szinte csak egy nagy ököl, amit úgy tett az asztalra, mint utolsó érvet a maga — és mindnyájunk — igaza mellett.

Indulatainak és értelmének, érzelmének és követeléseinek bontott és összetett, drámai ellentéteket és szivárványos spektrumokat mutató kifejezésében az élő magyar művészet egyik legjelentékenyebb képviselője. Halhatatlan benne a gyermek, aki mint Petőfi, József Attila és mint Derkovits csügg az Anyán; és elpusztíthatatlan benne a társadalmi felelősség, amiben a fentiekkel csakúgy, mint az előtte járt alföldi festőkkel rokon. Művészi szemléletében és gyakorlatában éppúgy ötvöződik Michelangelo felmagasított ember-eszménye és formarendje, mint a szecesszió hajlékonysága, Nagy István sommázó előadása szintúgy, mint Braque analitikus világa. De hangsúlyozni szükséges: ötvöződik, tehát nem olyanfajta követés ez, ami kihívhatná az epigonság gondolatát is. A harminc év alatt, míg stílusa érlelődött, imponáló következetesség mutatkozik. Ha összehasonlítjuk az 1935-ben készült *Szélmalom* című képet — ahol a legerősebb a nagyistváni igézet — a csaknem három évtizeddel későbbi *Vásárhelyi utca* nagy összefoglalásával, világos, hogy konok eltökéltséggel járta a szintézishez vezető útját.

Szólni kell még egy ez évből való képéről. A halál élménye szinte mindvégig jelen volt művészi munkásságában. A háborús kartonokat természetesen uralja a torokszorító gyász. Reagálása a kollektív halálra olyan, mint egy egetföldet betöltő jajdulás, de az egyéni gyász szemérmes elfordulásra készteti. *Halott* című nagy kompozícióján egy szegényes koporsó mellett két ember, egy árnyékba borított nő és a nézőnek háttal, de tartásában is a veszteséget kifejező férfi áll. Zöld-szürke-barna színeivel a visszavonhatatlan egyszerit mondja el.

Háború, gyász, rettegő tájak — mindebből az tűnnék ki, hogy Kohán pesszimista művész? Erről szó sincs. Tudja, hogy van sors — a nemzetpek sokáig volt balsorsa —, és van egyéni is, a tragédiák változatos sorával. De nemcsak tudja, éli is, tehát elmondja a festészet — nála kivételes erejű — nyelvén. Ám ismeri az erőt, amely sorsfordító lehet és letette hatalmas öklét az asztalra. Termékeny, dús asszonyai, a gyümölcsöt érlelők: hitének letéteményesei. A viharsarok forradalmas ereje és Európa kultúrája találkozott benne. Nem urbánus, nem is népi, de mind a kettő együtt, és így modern magyar művész.

Kohán György képei, festményei, rajzai s különösen kartonjai nem férnek be a lakás intimitásába. *Közösségi művészet ez* a javából, nagy térbe, sok ember elé kívánkozó. A keretezetlen nagy lemezek sürgetően kívánják a beépítést, a valahová tartozást, vagyis társadalmi funkciójuk betöltését. Meg kell találni a módot és alkalmat, hogy ez a par excellence monumentális művész — amilyen nem terem minden magyar bokorban — értékelésében és alkalmazásában a helyére kerüljön, hogy része és részese legyen a szocialista építésnek.

Oelmacher Anna

MAGYAR NEMZET
1965 JUL
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

GYULA

j elnökének életrajza

Amint Magyarország fasiszta urainak bűnéből belekeveredett a világháborúba, Kállai az összekötője a földalatti kommunista pártnak, a párt vezetőinek mindazokkal az antifasiszta, háborúellenes, haladó erőkkel, amelyek összefogásából békét és felszabadulást reméltünk. 1942-ben újból letartóztatják. Szabadulása után tovább dolgozik és 1944-ben, hazánk német megszállása idején a kommunista párt képviselője a Magyar Front intéző bizottságában.

A felszabadulás után a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének tagja és miniszterelnökségi államtitkár lett, szerkesztője a haladó politikai és szellemi erők összefogásának jegyében megindult *Szabadság* című napilapnak, majd a *Szabad Földnek*. Hosszabb ideig vezette a párt kulturális osztályát. 1949-ben külügyminiszter lett. 1951-ben koholt vádak alapján letartóztatták, bebörtönözték. Ugyanaz volt a sorsa, mint *Kádár* Jánosnak, akivel a háború alatt rendkívül nehéz körülmények között végezték munkájukat a munkásosztályért, a mozgalomért, Magyarország békéjének helyreállításáért és a szabadságért. Rehabilitálásuk ugyanabban az időben, a politikai fejlődésnek ugyanazon szakaszában történt, s mint Kádár, úgy Kállai is kisebb munkakört töltött be szabadulása után. Előbb a kiadói főigazgatóság vezetője lett, majd népművelési miniszterhelyettessé nevezték ki, azután rövid ideig a párt kulturális osztályának vezetője.

Az ellenforradalom Kádár János oldalán érte és Kádár munkatársa volt a párt újjászervezésében, s abban az emberfölötti nehéz munkában, amit 1956—57-ben a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a forradalmi munkás-paraszt kormánynak vállalnia és végeznie kellett. Kállai kezdettől fogva tagja az MSZMP Központi Bizottságának és Politikai Bizottságának. 1957-től 1959-ig — a Minisztertanács elnökének első helyettesévé történt megválasztásáig — a Központi Bizottság titkára volt. 1956 novemberétől 1958. január 28-ig művelődésügyi miniszter, ezt követően 1960 januárjáig államminiszter. 1961 szeptembere óta a kormány elnökhelyettese. 1958-ban megválasztották a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökévé, ezt a funkciót azóta is betölti. Hajdú-Bihar megye országgyűlési képviselője. 1960 júniusában kitüntették a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével.

Az új miniszterelnök egész közéleti, politikai pályafutását a munkásmozgalom, a haladás, a szocializmus, a népi hatalom és a haza, a szocialista nemzeti egység megvalósításának szolgálata töltötte be. Eddigi munkásságával és eredményeivel nyerte el a párt, a tömegek, a közvélemény bizalmát, amelyre megnagyobbodott új feladatkörében és felelősségében támaszkodnia kell.

esszor a nemzetközi galom egységéről

mányos Tanács ülése

szövetkezeti tagjának csak körülbelül az egyötödét képviseli. *Elsőrendű feladat, hogy széles körű küzdelem induljon meg az egység megteremtéséért*, s ebben — mint hangsúlyozta — megkülönböztetett szerep vár az elméleti szakemberekre. A magyar szövetkezetek felvételét a nemzetközi szövetségbe mindeddig akadályozta az a körülmény, hogy a szakemberek keveset tudtak a magyar szövetkezetek tevékenységéről. Ez a helyzet az utóbbi években javult, de még

Dobi István üdvözlő távirata Burundi királyához

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait *IV. Mwami Mwambutsanak*, Burundi királyának, országa nemzeti ünnepe alkalmából.

Dobi István üdvözlő távirata a Rwanda Köztársaság elnökéhez

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Grégoire *Kayibandát*, a Rwanda Köztársaság elnökét, Rwanda nemzeti ünnepe alkalmából.

Dobi István üdvözlő távirata a Szomáli Köztársaság elnökéhez

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait A. A. *Osmannak*, a Szomáli Köztársaság elnökének országa függetlenné válásának ötödik évfordulója alkalmából.

Dobi István üdvözlő távirata a kanadai főkormányzóhoz

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Georges P. *Vanier* főkormányzót, Kanada nemzeti ünnepe alkalmából.

Ilku Pál Prágába utazott

Ilku Pál művelődésügyi miniszter — a prágai spartakiád alkalmából — Cestmir *Cisar* csehszlovák iskola- és művelődésügyi miniszter meghívására szerdán a csehszlovák fővárosba utazott.

A mongol nagykövet fogadása

Magalzsavin Zsamszran, a Mongol Népköztársaság budapesti nagykövete szerdán este filmbemutatóval egybekötött fogadást rendezett a közelgő mongol nemzeti ünnep alkalmából a Gundel-étteremben. Az esten megjelent *Fehér* Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese és *Somogyi* Miklós, az MSZMP politikai bizottságának tagjai, *Puja* Frigyes, az MSZMP Központi Bizottsága külügyi osztályának vezetője, *Nagy* Józsefné könnyűipari miniszter, *Bojti* János külügyminiszterhelyettes, *Szatmári Nagy* Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára, továbbá a Külügyminisz-

Az árvízvédelmi

A Du

A Duna osztrák és néme vízgyűjtő területén a meteorológiai helyzet kedvező. Csapadék nem volt. A Duna végig apad. Budapesten szerdán délben 744 centiméter, Baján 924 centiméter, Mohácson 948 centiméter a vízállás. Az apadás kedd reggeltől Dunareme-

A mo még erőte

Az árvízi helyzetről a szerda délutáni sajtóértekezleten *Bokor* Mihály, az árvízvédelmi kormánybizottság védelmi szolgálatának vezetője mondotta el az újságíróknak, hogy *az utóbbi 24 óra a kedvező időjárás következtében teljes zavartalanságot biztosított a védekezésre a gátakon, a Duna alsó szakaszán is.* Csak könnyű nyári záporok hulltak keddtől szerda délutánig a Duna egész vízgyűjtő medencéjének területén, egy-két milliméteres csapadékkal. A folyam vízszintje a lassú, de állandó apadás képét mutatja. Ennek eredményeképpen Budapesten szerda délben 744 centiméter (101 centiméterrel kevesebb, mint a június 18-i tetőzéskor!), Bajánál 924, Mohácsnál 948 centimétert mutatott a vízmérce. Itt előreláthatólag vasárnapra éri el az 1954. évi 924 centiméteres maximumot a Duna.

Szerdára virradóra is elszánt harcot folytattak a gátak védői a buzgárokkal, s mintegy 10—15-öt tettek ártalmatlanná, de most már szinte csak ezen a Duna-szakaszon szükséges a szervezett védekezés az ár ellen, s ehhez az emberi erő összpontosítása, a nyersanyagkészlet és a gépek száma is elegendő.

Szerdán 26 000 ember dolgozott, köztük 8300 honvéd. Felhasználtak a buzgárok elfojtásánál 27 000 homokzsákot, 1200 tonna követ és 1880 pátria lemezt.

Győrnél, hangzott a beszámoló, már csak úgynevezett utómozdulatokat végeznek a gátak védői. Az árhullám elvonultával inkább az erők másfelé összpontosításával foglalkoznak. *Csökkent a készültség a Szentendrei-szigeten is, ahol szerdán 790 lakos települt vissza otthonába.* A déli szakaszon 348 földmunkagép, 1040 teherautó és dömper és 159 vízijármű látta el feladatát a gátak erősítésénél. *A folyam felső szakaszain teljes hatósági felkészülés folyik a lakosság folyamatos visszatelepítésére.*

A korábban megkezdett lokalizációs töltések építkezése befejezés előtt áll. Dunafal

Kohán György kiállítása

Aki átlépi e kiállítás küszöbét, számoljon azzal, hogy meglepetésben lesz része; annak ellenére, hogy aki idejön, azt már vonzza valami Kohán György művészetéhez. Készüljön rá a látogató, hogy ennyi Kohán-kép együtt ellenállhatatlan erővel ragadja meg érzékeit, s aligha sokan lesznek olyanok, akik e hatás alól ki tudják vonni magukat.

Ezzel már méltattam is a kiállítás jelentőségét, s aki Kohán György művészetének szakmai értelmezését keresi, az ennek tömör összefoglalását a kiállítás prospektusában olvashatja Pogány Ö. Gábor avatott tollából. Mit mondhat akkor még a megnyitó beszéd, különösen olyannak a szájából, aki sem nem művész, sem nem műkritikus, hanem egy a nézők közül, ha éppen ugyanannak a világnak a szószólója is, amelynek a festője Kohán.

Úgy gondolom, hogy három fő dologról illő és érdemes szólanom:

— a festő „illetőségéről"

— a művek emberi-társadalmi becséről,

— és Kohán György emberi-művészi pályájáról.

Hódmezővásárhely és a Viharsarok mostanában többször is megmutatta magát az ország nyilvánossága előtt. Nemrégen volt a vásárhelyiek reprezentatív kiállítása, ami maradandó hatást tett szakkörökben és a legszélesebb rétegekben egyaránt. Ez év tavaszán pedig olyan esemény zajlott le Hódmezővásárhelyen, amiről ugyan nem sokat írtak az újságok, mégis sokan felfigyeltek rá: a Szántó Kovács-mozgalomról való megemlékezés és az ennek emlékét megörökítő szobor leleplezése.

Nagy közönség gyűlt össze ez alkalommal: az egykori mozgalom veteránjai és fiatalok: parasztok, munkások, értelmiségiek, továbbá helyi és fővárosi törté-

gigolvassa a könyvet, felemás érzésekkel gondol a szerelemre. Nem tartozik e rövid kritika kereteibe, hogy a szerelemről elmélkedjünk, de ez a nagy érzés — és ez így van — az értékes indulatokat, tulajdonságokat ébreszti fel az emberekben és nem az ellenkezőket.

Bodó novellái — éppen ezért — egyébként nagy erővel hatnak az olvasóra, de összességükben nyomasztóak. A kötetben nincs egy feloldó írás, a visszariasztó alakok és helyzetek serege csak tömörül és sűrűsödik. Ha Bodó kizárólagosan társadalomkritikának szánta művét akkor elképzelése tökéletesen sikerült, mert az elriasztó körkép visszaborzaszt a két világháború közötti idők elembertelenítő világától.

Írói képességei különlegesek. Egyszerre novellista és riporter — és néha költő is. Néhány színes, de szűkszavú mondattal — sokszor csak pár jelzővel — teljes atmoszférát teremt s alakjairól már mindent tudunk. Öt-hat nyomtatott oldalon tízszerannyira való érzést és történést sűrít, anélkül, hogy írásai túlzsúfolódnának. Novellái — mondhatjuk — a művészi kis-

cisztikáról, amelyről [illegible] állapította, hogy „amennyire jellemző Bálint György közírói tevékenységére a költőiség, annyira szembeötlők költészetében a jellegzetesen publicisztikai elemek..."

Bálint György, a költőtől (1929-ben jelent meg *Strófák* című verseskönyve) a válogatás célirányos segítségével eljutunk Bálint György, a „közíróhoz", inkább annak víziójához. Mert a kötet egyetlen verset sem közöl. De az átváltozást a szószerinti verselésből az anyag megmaradásának törvényei szerint a költőiségtől megszállott publicisztikában jól mutatja. Már a magyar Tanácsköztársaság bukása utáni „Mi a teendő" elég hosszú ciklusában, a fellazulás állapotában jelentkeztek, a ki merre tart kérdései. Az érzékeny húrozatú értelmiség sokat botladozott körülötte. Akik életük árán is bizakodva felvették a proletariátus új felszabadításáért való harc kesztyűjét, le kellett szokjanak a klasszicitás szerinti örökkévalóságról — a polgári irodalom akkori ingerlő csapdaveréséről —, publicisztikát, széles körű népművelést, ismeretterjesztést, az öntudat erősítését

nészek, akik Szántó Kovács Jánosról és az alföldi szegényparaszti mozgalmokról mondották el kutatásaik eredményeit. Ebben az emlékező légkörben történt meg a Szántó Kovácsékra emlékeztető szobor leleplezése: Somogyi József műve. Az előadások és a szobor — bátran lehet mondani — felkorbácsolták a kedélyeket, szenvedéllyel tört ki a vita, s ebben elválaszthatatlanul összekeveredett a múlt és a jelen, a politika és a művészet, a különös helyi és az általános-országos, a hagyományos és a modern. És mindez nem maradt meg sem a tornyos városháza falai között, sem a szoborral ékesített tér határai között, hanem átjárta a várost, s a hullámai még ma sem ültek el, sem a város lakosaiban, sem a vendégek emlékeztébn.

Idevaló illetőségű Kohán György, akinek az életművét a következő hely- és időmeghatározással lehet szabatosan meghatározni: a történeti időszak, amit tükröz, az ez a kor, amelyben élünk: a hely földrajzi szélessége és hosszúsága pedig az a néhány foknyi zóna, amit Viharsaroknak nevezünk. És az hozzátartozik művészete lényegéhez, mert ez a senki mással össze nem téveszthető egyéniség ennek a kollektivitásnak a tagja, s géniusza azokat a jegyeket viseli magán, amelyek erre a tájra, erre a népre, s ennek a művészeire olyannyira jellemzőek.

De mi az új vagy más, illetőleg a különösen meghökkentő és megragadó abban, amit Kohán tükröz erről a világról? Az, hogy olyan színekbe és formákba fogja össze a dolgok és emberek lényegét, ami vakmerően egyszerűsít és a végsőkig felfokoz. És ebben nem ismert sem határt, sem kíméletet és mégsem apad ki soha az a forrása, ami ebből a talajból fakad. Együtt látva sok és nagy képét, magától értetődővé válik, hogy a klasszikussá vált régebbi nagy alföldi festők az elődei, s a mostaniak a társai, de közöttük félreismerhetetlenül kihangzik a maga egyéni hangja emberi tartalmában is, kifejezési formájában is.

A művek, amelyek Kohán György műhelyében születtek, egyértelműen *korunk művei*, tehát modernek, s ugyanolyan egyértelműen Magyarország, a Nagy Magyar Alföld és a Viharsarok adott valóját tükrözik, tehát rajtuk van a *hely hitele* is. De ez egyik sem olyan egyszerű dolog.

Kohán *modernsége* olyan mélyen és igazán történetien mai, hogy sokan kétségbe is vonhatják a korszerűséget. Egyszerűen azért, mert a történeti múlt is bennük van akár századokra, sőt évezredekre visszatekintő érzékletességgel, s a történeti jövő sejtései sem a tegnaptól és a mától elszakítva villannak fel a képeken. Ezt egyszerűen szólva úgy is lehet mondani, hogy nem divatosan modern ez a mester, hanem a múltat feledően korszerű, aki azt is tudja, vagy sejti, hogy a jövő sem függetlenítheti magát ezektől.

Az előadás drámaisága, sokszor zordonsága olykor mintha pesszimizmust sugározna. Pedig ez nem pesszimizmus, csak nem a naív életöröm és nem az illúziókban ringatózó reménykedés, hanem olyan magatartás, amely minden eddig volt, jelenleg is létező és ezután is lehetséges feszültségek és konfliktusok terhe alatt sem megroggyanó emberségre épül.

És a hely hitelét sem egy szűkebb világba való elzárkózás adja, hanem ellenkezőleg: az itt létező konkrét valót úgy fejezi ki, hogy arra a földgolyó más részei is ráhangzanak Európából is, Ázsiából is, Amerikából is. Aki itt a provincializmus gyanúját támasztaná, az nagyon leleplezné magát. Azt árulná el ugyanis, hogy az általános emberit, az egész nagyvilágot átfogóan egyetemest nem a végtelen gazdagságú helyi és különös alkotóelemek együtteseként fogja fel, hanem valahol ezek fölött, s ezektől elszakítva véli megkonstruálni.

Kohán György pályáját ilyen földrajzi helyekkel lehet jellemezni: Gyulavári, Hódmezővásárhely, Budapest, Párizs, majd újra Budapest és újra Vásárhely Ez a földrajzi grafikon már egymagában is sokat mond, de még többet, ha mellé teszünk még néhány hasonló útvonalat: Nagyszalonta—Nagykőrös—Budapest; vagy Érdmindszent—Debrecen—Nagyvárad—Budapest—Párizs—Budapest; vagy Ferencváros—Szeged—Nagy-Budapest—Párizs és Balatonszárzó; vagy a legközelebbit: Vásárhely—Mártély—Szentendre—Itália—Budapest. Ennyi is elég annak a példázására, amit a költő így mondott ki: *„az Értől az Óceánig"*.

A mester, aki ezen a kiállításon megjelenik előttünk, ezen a pályán halad. Jósors vagy balsors is közrejátszik abban, hogy ilyen pályákon ki meddig jut el a nagy egyetemességig, s életműve miből mennyit visz el a nagy Óceánig. Kohán Györgyöt nem kényeztette el a jósors, s minden lépésért, amit e pályán megtett, fölösen is megküzdött. Talán éppen ez a kiállítás veszi felcsapó hullámként a hátára, s viszi tovább műveit az óceán felé. Reménykedhetünk ebben, s hőn kívánjuk is ezt az igaz embernek is, a nagy művésznek is.

ERDEI FERENC

Bartók és Sztravinszki a Bábszínházban

Az *Állami Bábszínház* csendben, de igényesen kísérletező együttese többször bizonyította már, — legutóbb a *Szentivánéji álom* sikeres bemutatásával —, hogy nemcsak a gyerekek lelkes figyelmét, a felnőttek érdeklődését is szolgálni tudja. Idén tavasszal, törekvéseikben merészen továbblépve, Bartók: *Fábólfaragott királyfi* és Sztravinszki: *Petruska* c. táncjátékát, — két modern balettet — alkalmaztak színpadukra. Vállalkozásuk szokatlan feltűnést keltő eredménye mindenekelőtt a formában, színben, muzikalitásban és művészi ötletekben gazdag megoldásnak köszönhető. A produkció sikerét néhány szerencsés körülmény már-már előre jósolta, segítette. Mindkét balett tele van műfajilag kedvező adottságokkal: az alakok merev-ritmikus mozgáslehetőségén túl biztosítja a teret, időt, valót, fantasztikumot átkötő játék természetes könnyedségét, melyre az ember-méretű színpadon annyi buktató nehezedik. Bár a balett hátrányai aligha szembesíthetők például a marionettmozgatás előnyeivel, mégis, Bábszínházbeli élményünk értékét növeli valamiképp, hogy az Operaház 1949 óta adós az akkor eltüntetett Petruska újra-teremtésével, s hogy Bartók táncjátékában ismételt próbálkozások árán sem tud szabadulni a revüszerűség és naturalizmus dilemmájától.

A Bartók-balett bábos változatában éppen az annyira problematikus tündér itteni sejtelmes-szép megjelenését, — ahogy a beavatkozást szimbolizáló, szirmokként látszó színes emberkezek előtt föllebeg, — s a világgá indult királyfi természeti erőkkel folytatott küzdelmét érezzük igen meggyőzőnek. Kiderül, hogy az egyenlőtlen harcot, a hős elveszett magányosságát jobban érzékelteti néhány hatalmas, csupasz elefántormányként görbülő, hol összezáródó, hol ütemes harántmozgással fenyegető szálfa, mint az egész ággal, lombbal megelevenedő erdő. Ugyancsak illúziókeltőbb a patakból kidagadó, „lepedő-habok" helyett a színpad terét félmagasságig betöltő, szűrt, imbolygó fényű áradat s benne a szomorú kétségbeeséssel hánykolódó királyfi. Maga a „fábólfaragott" nem a várt csetlőbotló, inkább nehézkesen-lapidáris, cölöpszerű figura. Megelevenülésének így ta-

lán
lánn
latos
neki
ijesz

belső tere, a romos várkastély árkádjai közti bujócskázással, majd a hegycsúcsuk jégszirtjei közti önfeledt ugrándozással szinte kozmikussá növeszti a fergeteges mozgás jellegzetesen bartóki tombolását.

A *Petruska* változata, ha lehet egy fokkal még hívebben öltözteti alakokba, szimbólumokba, kifejező mozgásba Sztravinszki csillogó, sziporkázó, dinamikus változatokban kifogyhatatlan muzsikáját. A játék helyét, idejét vetített kép jelzi. A színpad széléig jövő, onnét visszaforduló vásári bámészkodók deszka-merev figurái minket, távolabbi nézőket is az Admiralitás-téren zajló látványosság áramkörébe kapcsolnak. Hátul méltóságosan forgó óriáskerék, alatta emberek, állatok, bábuk pompás kavarodása, egymásba játszó vibrálása. A mesterien tipizált alakok, torzonborz szakállú, fogatostul érkező kocsisok, muzsikok, polgárok közt is külön figyelmet kelt a borospalack-fejű részeg, kezében másik, kotyogó-nedűs palackkal, vagy a szétrebbent forgatag közepén gyanútlan csókolózó szerelmespár, az ampír női kalap karéja alá ragadt férfiúval, a dajkákat jelképező, egymásból osztódó „maruszja-babák", vagy a késdobálás oly ügyesen megoldott trükkje.

Míg a balett-színpadon a varázsló bábuinak mozgását természetellenesen kell kötni, gépiesíteni a motorikus zenéhez, itt az alulról mozgatott bábukhoz képest természetes különbözőséggel jelenik meg előttünk a mutatványos sátor marionett figuráinak elragadóan eleven tánca. Sajátos módon harmadik dimenziót kölcsönöz a játéknak, hogy a Petruskát, Mórt, Ballerinát bemutató varázsló kerek maszkkal a fején, valódi fuvolával, életnagyságban jelenik meg a színen. A három bábu további, tragikusan végződő szerelmi bonyodalmát ugyancsak ötletes kinagyításokkal, árnyjátékkal kombinálva, többsíkúan szemlélhetjük. A partitúra minden részletét pontosan kifejező rendezés talán egyetlen vitatható értelmezése a zárókép: a szamárfület hányó, vidor Petruska. A mindig elpáholt népmesehős úgy vélem semmiképp se válhat Eulenspiegellé. A zene megfelelő akkordjaiban is fojtott részvét, rezignáció bujkál. A jelenetezés, a színek, formák képzőművészi leleménye mellett újra meg újra dicsérendő a zene és mozgás együttható szépsége. A kocsisok ropogós-kemény sortáncát, vagy az útra induló királyfi pon-

1965 JUL 1

SOMOGYI NÉPLAP

1021

KOHÁN GYÖRGY GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Régen fogadott művészt az elismerésnek olyan egyöntetű hulláma, mint amivel most üdvözli közönség és sajtó egyaránt *Kohán György* budapesti bemutatkozását. Szinte robbanásszerűen szól bele ez az életmű abba az évek óta folyó nagy vitába, melyben a közösségi művészetet — helytelenül — szembeállították az egyéni problémákon gyulladó művészettel. A siker hőfoka váratlan nemcsak azok számára, akik eddig nemigen ismerték Kohán György alkotásait, de még a hozzá közelállók előtt is. Hiszen Kohán György nem a legfiatalabb művésznemzedék tagja: már az 1935-ben megjelent Művészeti lexikon számon tartja az akkor 25 esztendős festőt, akit a főiskolán a legtöbbet ígérő tehetségek közt emlegettek. Az alföldi festővárosban, Hódmezővásárhelyen él; több ízben volt már kiállítása, legutóbb 1959-ben Vásárhelyen és Budapesten, a Műcsarnokban, s még ugyanebben az évben elnyerte a Tornyai-plakettet. Rendszeresen szerepel évről évre a kiállításokon, mostani sikere mégis szinte a reveláció erejével hat. Mi az oka ennek?

Talán leginkább az a szenvedélyesség, amellyel a közösség és egyéni kérdéseihez hozzászól, mellyel e kérdésekben állást foglal. Ez a hang mindenkit felborzol, felzaklat, — s a nézőt is kénytelen a művésszel együtt a tiszta szenvedélynek e magas — s tegyük hozzá: eléggé ritka — fokára fölemelkedni. Ennek titka az előadásmód expresszív monumentalitásában rejlik.

Néhány műve előtt önkéntelenül is *Michelangelo* és *Rivera* neve ötlik eszünkbe: az ecsetkezelésnek, a formaadásnak az a bővérű, szinte szobrászi gazdagsága, mely azok művészetét jellemzik, árad Kohán e műveiből is. E formák szinte szétfeszítik a még oly nagyméretű vásznak kereteit is, mert a mondanivaló feszítettsége a formák bőségén, gazdagságán keresztül fejeződik ki. S állásfoglalásra késztet azért is, mert műveihez az élményt mindannyiunk élménye adja: a háború, az elmúlás, a sors megpróbáltatásai. Művészi erejének épp ez a kritériuma: e közös élménynek koncentrált művészi formát tud adni. Drámai színellentétekben beszél, hatalmas, kemény formákba töri mondanivalóját; fojtott színek együtteseiben vagy világosak és sötétek kemény disszonanciájába fejezi ki önmagát.

Témáját az ember és a falu adja; pontosabban szólva a falun élő ember és annak sorsa. E műveiben Kohán a vásárhelyi nagy mesternek, *Tornyai Jánosnak* örököse, művészetének továbbfolytatója. A *Juss* halhatatlan mestere újra meg újra nekigyürkőzött annak, hogy választ keressen a magyar nép sorsdöntő kérdésére, de e kérdéseket már az ő korában csak a parasztságra támaszkodva nem lehetett megválaszolni. Ez az oka és magyarázata e mű szükségszerű befejezetlenségének a sok-sok változat ellenére is: a végtelen gyötrődés sem vezethetett eredményre. Napjainkra a »nagy per« eldőlt, de az ember beilleszkedése az új rendbe korántsem egyszerű, nem könnyű. Ez drámákat szül, szükségszerűen okoz konfliktusokat. Ez érződik Kohán nagy foltokban felrakott roppant házain, melyek fölött ott magasodik a vörös nap, vagy nagy nyugalommal szemlélődő bivalypárjain, amint a felmenő hold fényében hazatérnek; ezt érezzük a vásárhelyi utca képén, ahol a szigorúan szerkesztett vörös és sötétkék kockák közül hatalmas erejű fehér fénykocka ugrik elő. Ezek mellett vagy ezeken felül énekese Kohán az emberi élet nagy drámájának: az öregségnek, a kikerülhetetlen egyedülmaradásnak, midőn a halál csontkeze elragadja az asszony mellől élete párját. Több képén örökíti meg a koporsóval egyedül maradó, arra leboruló, az elmúlás ellen hasztalanul, mégis örökké tiltakozó ember tragédiáját. De énekese Kohán a teremtésnek is: a természet újra meg újra megújuló végtelen bőségének, az életet hordozó asszonyok pompás erejének.

Külön kell szólni két hatalmas — méretében csakúgy, mint mondanivalójában az — freskóterv — kompozíciójáról: a *Háború* (1938) és a *Háború emléke* (1940—41) megálljt kiáltó intő mementók, jelezve a művészi és emberi felelősségérzetet, s bizonyságot adva a művész kivételes rajztudásáról, hihetetlen grafikai biztonságáról.

Képeinek egy része — ezeknek technikáját viasztemperaként jelöli meg — eltér szükségképp széles ecsetkezelésű, kontrasztosan megoldott olajképeitől; ezek olyanok, mintha egyenesen falfestménynek készültek volna, vagy mintha üvegfestmény kartonjai lennének: dekoratívak, színben redukáltak, inkább grafikai erejükkel hatnak, összefogottan előadottak. Falba kívánkoznak — reméljük, oda is kerülnek.

Háború, gyász, nehéz sors egyrészt, gyümölcsszedő asszonyok, dús teremtés másrészt jelzik azt a kettősséget, mely átfogja egész életünket, s mintegy keretbe feszíti azt. Kohán György művészetét e kettőség táplálja, s emeli a teljesség fokára. E piktúra szerves része modern magyar festészetünknek, hagyományhordozó és teremtő művészet egyszerre, mely egybeötvözi a vásárhelyi piktúra legnemesebb értékeit a modern francia festészet kvalitásaival, s amelyet a művész emberi felelősségérzete kora iránt táplál. Ebben rejlik Kohán György művészetének ereje, ez adja nagy jelentőségét, s ez magyarázza nagy sikerét.

Láncz Sándor

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Va

Jaj, de jó!
Itt van a vakáció!

Táskám, könyvem, füzetem
Pihenőre elteszem.

Mennyi öröm,
kaland vár,
ragyogó szép
meleg nyár.

Kirándulás, Balaton,
sátortábor, Badacsony.

Lombos erdő,
tarka rét,
piros pipacs, margaré'

Hurrá, hurrá!
Jaj, de jó!
Éljen a vakáció!

A kis pék

Mestersége nagyon szép,
Kenyeret süt a kis pék.
A lisztet megszitálja,
Majd a kovászt megcsinálja.
Dagasztgatja, kevergeti,
Egy kis sóval ízesíti.
Beteszi a kemencébe,
Meg is sül a kenyér délre.
Mestersége nagyon szép,
Ügyes legény a kis pék.

Suchman Tamás V. o.
Marcali.

Nyár

Aranyos lapály, gólyahír,
áramló könnyűségű rét,
Ezüst derűvel ráz a nyír
egy szellőcskét, és leng az ég.

Jön a méh, jön, megszagol,
zümmög, s a vadrózsára száll.
A piros rózsa meghajol —
piros, de vékony még a nyár.

Ám egyre több lágy buggyanás,
Vérbő eper a homokon,
Szunyókál, zizzen a kalász,
Vihar gubbaszt a lombokon.

Fenyvesi Károly,
Somogyaszaló

Csatakiáltások

Szarvaska a zöld erdőben,
Rátalált a hűs mezőre
Hurju, ju, ju, jujj!

Vidámság a mi nevünk,
Mert mi mindig nevetünk
Hurrá, Hurrá, Hurrá!

»Csengő«, »Bagoly«,
»Napsugár«
Az első raj minden tagja,
A kicsije meg a nagyja
Mind, mind, mind vidám,
vidáááám!

Kutya

MUKI MÉG ALIG VOLT EGYÉVES, amikor már mindenki ismerte a faluban. De nemcsak ismerték, szerették is, pedig nem volt játékos kutya. Jelentéktelen külsejű, igénytelen, foxterrier volt. Fiatal korában egyszer majdnem utolérte már a végzet, amikor pockok után kutatott a kertben, és igyekezetében kiforgatta a veteményeket. Horváth néni, a gazda felesége, majdnem agyoncsapta érte. Vendi bácsi megsimogatta a kutya fejét, s úgy határozott, hogy legközelebb magával viszi rókavadászatra.

A marcali szőlőhegyre tartva már a negyedik frissen ásott rókalyuk előtt mentek el, amikor egyiknél Muki nyüszíteni, szimatolni kezdett. Hol a gazdájára, hol a lyukra figyelt. Vendi bácsi meg biztatta. Alighogy a kutya bebújt, a föld alól hallani lehetett a fogadtatást. A kutya is, a róka is egyre kevesebbet ugatott, inkább marták, harapták egymást. Egyszer aztán elcsöndesedtek, hosszú ideig egyik sem adott életjelt magáról.

— Ennek a fele sem tréfa — mondta a vadász. — Kiásom, ha benn pusztult is. A hegy alján szerzett ásóval egyre lejjebb és lejjebb ért. Egyszer csak újra hallani vélte Muki hangját. Azt hitte, képzelődik. A kutya már nem ugatott, hanem csak elkeseredetten nyüszített. Vendi bácsi idegesen dolgozott az ásóval. Észrevette, hogy a fölfelé vezető járat fölött egy tágas utat épített ki a róka, melyet csak egy szűk akna köt össze az alatta húzódó folyosóval. Ez volt a róka csapdája, amiről már sokat hallott régebben is az öreg vadász.

A támadót innen felülről várja a ravasz állat, és ha utána kerülhet, ezen a kis összekötő lyukon keresztül földdel bekaparja, elzárja a fölfelé vezető utat. Most is ez történt. Még egy ásónyom után Vendi bácsi megpillantotta Muki vöröses bundáját.

— Megmenekültél

Rejtvénysorozatunk második számában ismét kozmetikai készítményekkel foglalkozunk.

Vízszintes: 1. Erősen barnító hatású olaj. 17. Francia király. 18. Vágta. 19. Sziget az Adeni-öbölben. n. é. 20. Női név. 22. Passzolók. 24. Áruláson mássalhangzói. 25. OJ. 26. Női hang. 28. Weber operája. 30. Szeme németül. 32. Lárma. 35. Hegység Ázsiában. 37.

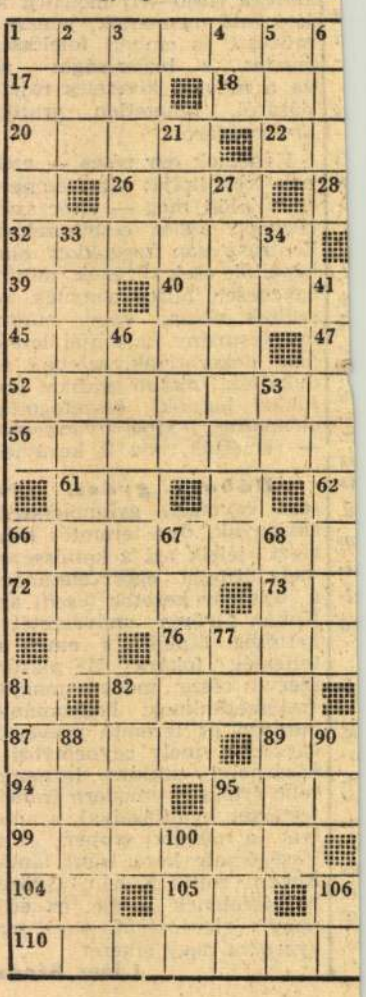

KOHÁN GYÖRGY

Vásárhelyen a körtöltés Tarján végi részének oldalában ülök Kohán Györggyel, és a mostanában oly ritka napsütés kora reggeli derűjében emlékezünk. Mindenekelőtt kedves, fiatalon elhunyt költő barátunkra, Vörös Istvánra, akivel húsz-egynéhány évvel ezelőtt nemegyszer beszélgettünk ugyanitt. Akkor, 1942—43-ban elsősorban a világ és a magyar nép sorsáról. Most, közös barátunk emlékének idézése után, nyomban a Magyar Nemzeti Galéria 11 termében rövidesen megnyíló Kohán-kiállításról beszélünk. 11 terem, 200 mű. Ha csak ennyit tud a tárlatlátogató, önkéntelenül az egész életművet átfogó gyűjteményes kiállítás gondolata merül fel benne. Pedig most nem az eddigi oeuvré-t reprezentáló gyűjteményes kiállításról van szó: Kohán György néhány mű kivételével eddig ki nem állított, még be nem mutatott alkotásokat tár az ország művészeti közvéleménye elé.

Legutóbb 1959-ben Budapesten, a Műcsarnok kamaratermében, majd ezt követően Hódmezővásárhelyen volt egyéni kiállítása. Azóta is számos kiállításon szerepelt műveivel (országos képzőművészeti kiállítás, Vásárhelyi Őszi Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat stb.). Izgalmas és érdekes kérdés ezek után, mért nem szerepelt ez a hatalmas anyag, illetőleg ennek egy része ezeken a kiállításokon. A választ az alkalmazott technika adja meg. Kohán György eddigi munkásságának túlnyomó részét az olajképek jelentették, a most kiállításra kerülő művek több mint fele viszont ritkán alkalmazott, kissé kényes technikájú viasztempera festmény. A további, mintegy 100 mű grafika, és a két műfaj harmonikusan, jól egészíti ki egymást.

A kiállítás értékelése azonban külön feladat, tovább nem is kívánunk vele foglalkozni. A beszélgetés most már az életútra terelődik, mely a Békés megyei gyulavári kis háztól a két Munkácsy-díjig és a mostani nagy kiállításig vezetett. Nem könnyen és nem is szívesen beszél minderről Kohán György. Általában nem szeret nyilatkozni, de különösen nem saját magáról. Az a véleménye, ami Juhász Gyuláé: „Nem a pacsirta fontos, csak a dal". A műnek magának kell beszélnie minden nyilatkozat és magyarázat nélkül. A festő beszéljen csak az ecsettel. Amit nem tud elmondani műveivel, azt szavaival még kevésbé. Miután utalok arra, hogy azért a festő mégsem csak ecset, hanem ember is, érzésekkel, gondolatokkal, és hogy a közösségben nemcsak mint mű, hanem mint ember is jelen van, megadja magát sorsának.

Határozott vonalú, már-már kemény arcéle megenyhül, mikor a gyermekkor élményeit idézi. A mély, szürke szemek, amelyek annyi élményt fogadtak be a világból, és melyek a két hosszú ujjú, markáns kézzel oly sok élményt teremtettek újjá a vásznon, a gyulavári és párizsi élmények átélésekor derűskékessé válnak az egyre több meleget árasztó reggeli napfényben.

A botladozó gyermek Kohán Györgyöt az uradalmi kovácsműhely világa ragadja meg először. Csodálja apja lezúduló pörölycsapásainak erejét, melyekkel az üllőn görbíti, alakítja az anyagot. Néhány év telik el, és a botladozó gyermekből ifjúvá váló Kohán maga is kezébe veszi a kalapácsot, és együtt alakítják apjával az izzó, szikrázó vasat. Az anyag feletti uralom öröme mégsem köti le és elégíti ki teljesen e fiatal Vulkánuszt.

A gyermekkor élményeiben a fehér falnak és a fehér papírnak a vörösen izzó vasnál is nagyobb szerepe és vonzereje van. Az első rajzokat a még elemi iskolába sem került gyermek a nagymama kemencefűtése után kimaradt, megszenesedett rőzsedarabokkal, házuk fehérre meszelt falára „alkotja" meg. Az alkotói tevékenység elismerése nemegyszer alapos verés. Később ceruzához jut, és a fal helyett a papír lesz rajzainak anyaga. Kiemelkedő rajzkészségét József Dezső nemrég elhunyt polgári iskolai rajztanár fedezi fel és ad útmutatást, irányítást számára. Egyévi kovácsinaskodás után, 16 éves korában Budapestre megy azzal az elhatározással, hogy beiratkozik a képzőművészeti főiskolára. Ehhez azonban bizonyos előtanulmányok szükségesek. Nappal jobbára hordárként, kis kézikocsival alkalmi munkát végez, este pedig Podolini, Volkmann és Förstner szabadiskoláiban bővíti tudását. Nem is eredménytelenül, mert egy év múlva felveszik a Képzőművészeti Főiskolára. Itt Glatz Oszkár osztályába kerül. Nehezen értik meg egymást a mester és növendék. A már akkor is a monumentális és dinamikus felé vonzódó Kohán egyéniségétől távol állt Glatz aprólékos, olykor édeskés festészete. Glatz érezte ezt, és meg is jegyezte egy alkalommal: „Maga biztosan jobban szeretné, ha Michelan-

gelo korrepetálná". A növendék pedig nyers-őszinte „Ez igaz!" megjegyzéssel hagyta jóvá.

A mester és tanítvány már-már harccá váló meg nem értését az oldja fel, hogy Kohán György 20 éves korában összekuporgatott pénzéből vonatjegyet vált Párizsba. Itt senkit sem ismer, a vonatjegy megváltása után pedig 3 pengő marad a zsebében. A világ művészeti fővárosához közeledve, az indulás lelkes izgalma egyre inkább szorongássá és félelemmé alakul. Nem is indokolatlanul, hiszen első párizsi heteit a parkokban és a temetőkben átaludt éjszakák és a várossal való napközbeni ismerkedés jelentik. A várossal való ismerkedést ő maga enyhe gúnynyal csavargásnak mondja, mert „Akinek pénze van, az sétál, akinek nincs, az csavarog".

Szerencsés véletlen hozza össze az akkor már a nemzetközileg is ismert és becsült magyar grafikusművésszel, Major Henrikkel. Együtt festettek Major műtermében, sőt Major munkára is ajánlotta ifjú honfitársát. Ez a munka nem valami lelkesítő, de nem is haszon nélküli klasszikus művek másolásából állt. Közben járja, többször is visszatérve a Louvre, a Mussée Guimet, a Modern Művészetek Múzeuma és a Luxemburg Múzeum termeit, folyosóit. Az itt látottakon kívül a város pezsgő szellemi, elsősorban képzőművészeti élete — mely a modern művészeti irányzatok: Picasso, Braque és Matisse teljes győzelmétől hangos — gyakorol rá rendkívüli hatást.

Tizennégy hónap eltelte után tért haza Párizsból. Itthon letölti egyéves katonai szolgálati idejét, és következő éveit Gyula—Budapest, majd egyre inkább Hódmezővásárhely jelzik. Vásárhelyre először 1933-ban jött. Ebben az időben egyedül Vén Emil festőművész dolgozott itt. (Endre Béla már halott, Tornyai még nem tért vissza szülővárosába.) Inkább az irodalmi élet volt élénk ebben az időben a városban. Az itt élő írók Galyasi Miklós, Pákozdy Ferenc, Faragó Sándor szeretettel fogadták. 1935-ben pedig az akkor szülővárosába visszatért Tornyaival is találkozik, és több mint egy éven át, élete végéig tartotta vele a kapcsolatot. A következő, 1936-os év terveiben Olaszország megismerése szerepelt. Ki is jut, de pénzhiány és az abesszín háború következtében Olaszország helyett csak Milánó valósul meg. 1938-as önálló kiállításán 28 nagyméretű temperakartont mutatott be. A következő évben a Nemzeti Szalonban külön termet kapott, a kiállítás azonban csak nagyon is foghíjasan került megnyitásra, mert több képe vezető egyházi személyiségek közbelépése miatt még a nyitás előtt lekerült a falról. A II. világháború előtti és alatti időben 9 alkalommal teljesített hosszabb-rövidebb ideig katonai szolgálatot. „Szabad idejében" dolgozott, és 1943-ban újabb önálló kiállítás követte az eddigieket. Ez időben készítette el nagyméretű és nagy erejű háborús freskóját, melynek kartonja ma a Nemzeti Galéria tulajdona. A freskó iránti vonzódása falfelület helyett, megbízás híján nagyméretű kartonokon és élénk színű aquarellekben jutott kifejezésre.

Közben egyre szorosabbá és állandóbbá lesz a kapcsolat Vásárhely és Kohán György között. Vallomása szerint elsősorban az emberi őszinteség, nyíltság az — a hagyományokon kívül —, ami ehhez a városhoz köti. Barátai 1945-ben egy hónapra még hivatalhoz is juttatták: a vásárhelyi Földosztó Bizottság mellett dolgozott egy hónapig. Tiszta szívből utálta ugyan az adminisztrációt, a karakterisztikus agrárproletár arcok és sorsok villanásszerű megismerése azonban nem volt haszon nélkül való számára. A 40-es évek közepén újra kiállítások: 1946. Hódmezővásárhely, 1948. Képzőművészek Szabad Szakszervezete, Budapest.

Az 1950-es évek elején érthetetlen művészetpolitikai indokok mégis majdnem tízéves némaságra kényszerítették. (Szinte hihetetlen, de a kovácsinasként indult Kohán György nem találtatott méltónak a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagságára ez időben, ugyanakkor a polgár, sőt nagypolgár származású művészek döntő többsége igen.) Soha sem szeretett előszobázni, nem fellebbezett és nem kért, visszavonult saját világába. A munkában keresett menedéket, de milyen hatalmas energiákat emészt fel a hit — mindennek ellenére — önmagában. Foltos ing, lyukas cipő és paprikás krumpli hétszámra — mindez egyre komorabbá és keményebbé tették. Menekült és bizalmatlanná lett a világgal szemben. És kiállítás nélkül, a közönséggel való kapcsolat megszakadása ellenére is, 0,60x1 m-es ablakú, nedves falú, szívességlakásban egymás után festette drámai erejű, súlyos olajképeit.

Abban, hogy ez az idő mégsem hozott teljes összeomlást, jelentős szerepe van vásárhelyi barátai nem nagy, de tehetségében, művészi elhivatottságában bízó körének. A mindennapok keserűsége azért őt magát is megkeseríti, elhagyja a temperák és aquarellek színes kavargását.

A felemelkedés első jele és a közönséggel való kapcsolat megteremtésének első lehetősége az 1956-ban Vásárhelyen a Petőfi Művelődési Házban megrendezett kiállítás. Utána rendszeresen vesz részt országos és helyi kiállításokon, 1959-ben a Műcsarnok kamaratermében rendez önálló kiállítást. Ennek elismeréséül kapja 1960-ban a Munkácsy-díj III. fokozatát. További munkássága nyer elismerést 1964-ben a Munkácsy-díj I. fokozatával. Közben a „választott szülőváros" megbecsülése a VI. Vásárhelyi Őszi Tárlaton neki juttatja a Tornyai Plakettet. Megkezdődik a művészetpolitika adósságtörlesztése. Egyre nagyobb kedvvel dolgozik és egyre többet. A magyar nemzeti galériabeli kiállítás anyagának jó része erre a hivatalos elismerésben és a vásárhelyiek emberi megbecsülésében magára talált évekre esik. Alkotó munkája feltételei is megjavulnak: 1965-ben műtermes lakást kap.

Feladatának — saját fogalmazása szerint — a munkát tekinti, ezzel pedig a művészet és a társadalom egymáshoz való teljes közel kerülését kívánja szolgálni. Ez a közel kerülés társadalmilag és emberileg már jórészt megvalósult, a nagy

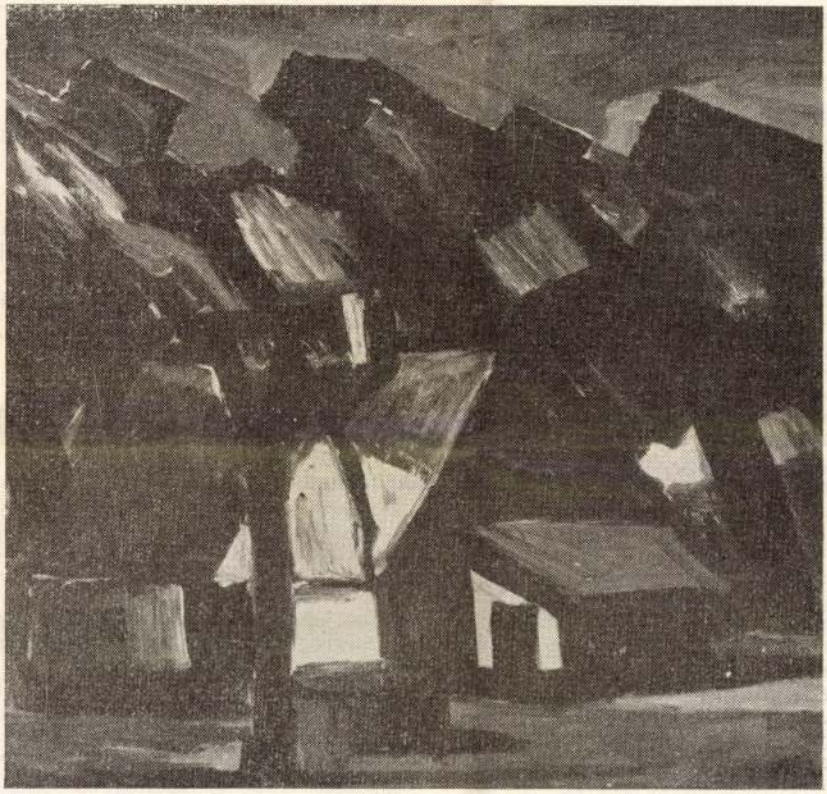

Tanya viharban

válaszfalak leomlottak. A szellemi és művészi közel kerülés elősegítése a művészek feladata.

Vallja és művei igazolják, hogy csak élmények, reális élményanyag alapján tud dolgozni. Művei mindig a valóság által kiváltott érzelmi hatást tolmácsolják a képzőművészet sajátos nyelvén. Művészetével az emberekhez kíván szólni. Spekulációból nem tud képet alkotni. Elismeri, hogy a XX. század művészete sok értékes, forradalmi újítást hozott, és egészen a végső formákig vitte el a képzőművészetet, mindebből azonban a maga számára csak az hasznosítható, ami a mondanivalót szolgálja. Az önmagukért létező formák, a tartalom nélküli öncélúság számára idegen.

Az egyetemes művészet alkotásainak gazdag kincsesházából a régiek közül Rembrandt és Michelangelo, a XX. század művészetéből pedig Cézanne és Picasso

művei állnak közel hozzá. (A monumentális és a zárt, tömör formák így vezetnek a nagy elődökhöz. Az sem véletlen, hogy a zenében Beethoven erőteljes, dinamikus művészete nyújtja számára a legmegrázóbb élményt, hogy őt tartja az emberi szellem legnagyobb géniuszának. Az irodalomban, nagyon érdekesen, két ellentétes egyéniség került közel hozzá: a csupa erő és forradalom Ady, és a részletek, a finom árnyalatok nagy mestere: Krúdy. A cselekvés és a szemlélődés egymást kiegészítő két művésze nyújt számára serkentést és nyugalmat.

A művészportré bemutatása élő művész esetében szinte kötelezően a tervek felvázolásával szokott befejeződni. Erre terelődve a szó, Kohán György szavai egy beethoveni színkópa tömör egyszerűségével és súlyosságával adják a választ:

dolgozni tovább.

DÖMÖTÖR JÁNOS

MIÉRT SZÉP?

GEORGES SEURAT: VASÁRNAP DÉLUTÁN A GRANDE JATTE SZIGETÉN

(Un dimanche apres-midi a l'Ile de la Grande Jatte) 1884—86.

> Nem művész-e az, aki arra törekszik, hogy egységet teremtsen a ritmusok, a színek és a tónusok sokféleségében, és aki tudását érzékelései szolgálatába állítja?
>
> (SIGNAC)

A Szajna kis szigetén a párizsiak békés vasárnapjukat töltik. A vízen evezős és vitorlás csónakok, a napsütötte pázsiton és az árnyas fák alatt szépen öltözött urak és hölgyek, katonák és pesztonkák csevegnek, hevernek, nézelődnek, horgásznak, gyerekeket és kutyákat sétáltatnak. — Kedvelt téma ez a múlt század második felében Franciaországban. Az impresszionista festők nagy örömüket lelték a nagyvárosi mindennapok derűs jeleneteiben. Első pillantásra is azonban valami különös merevség, az impresszionizmustól idegen fanyarság különbözteti meg ezt a képet.

Régen elmúlt ez a délután a Grande Jatte-on, de a háromnegyed évszázaddal később élő nézőben a nagy műalkotás csodájának erejével éleszti azokat a hangulatokat, színeket, fényeket, hangokat, amelyek a nyári vasárnap édes képzetéhez fűződnek. Seurat, a festő olyasféle kényszerítő hatalmat gyakorol, mint Proust, az író, amikor az „elmúlt idők nyomában" bolyong, s a múlt ízei, amelyeket felfedez és felidéz, felfedezteti és felidézteti az olvasó emlékeinek ízeit, s a jelent és a múltat álomszerű egyidejűségbe fogja. Olyanok Seurat alakjai a vásznon, mint a szereplők, akik megmerevednek, ha a film forgatás közben megszakad, de ebben a helyzetükben és alakjukban mindazt a helyzetet és alakot is tartalmazzák már, amiben eddig előfordultak. A múlt és jelen összeszövődésében a pillanat, amely az emlékezet lencséjén megrögződik, megrögződésével és megmerevedésével módosul is, örömébe a múlt idézésének nosztalgikus hangulata vegyül.

Ez a kiterjedt tartalom, az életkép pillanatnyiságában sűrített időtartam, állandósultság, amiből a különös merevség fakad, az ami a *Grande Jatte*-képet az egykorú párizsi életképektől, az impresszionisták alkotásaitól megkülönbözteti.

Seurat az impresszionizmus kellős közepébe született. A Grande Jatte alig nyolc esztendővel fiatalabb, mint Renoir remekműve, a *Moulin de la Galette*, egyidős Degas *Vasaló nő*ivel, s Monet híres *Napernyős hölgy*évél. De ezek tudatos programja a pillanat adta szenzációk megragadása, *csak* fizikai élmény keltése, és minden egyéb, az egyedin, az egyetlenegyszer előfordulón túl utaló mozzanat kizárása. A *Grande Jatte* viszont az egyszeriben a mindenkorit, a lényegessé kristályosodottat akarta közölni, valamit, ami az érzéki benyomáson túl érzelmi élményt tud kelteni. Az impresszionizmus virágzása teljében megszülte saját ellentétét. Hiába a sok megtévesztő hasonlóság az impresszionista képekkel, a mindennapi életből vett derűs jelenet, a technika: a tiszta, keveretlen színek használata, ami összeegyeztethetetlen, az a valóság szemléletének *módjából* adódik.

A szemléletmód megváltozása ekkor, a nyolcvanas években, a levegőben van. Ekkor állítja Paul Cézanne, hogy „minden, különösen a művészetben *elmélet*, amely a természettel való kapcsolat révén alakul ki, és nyer alkalmazást". Az impresszionisták közvetlen érzéklet-kultusza és Cézanne „elmélete" között az ellentmondás nyilvánvaló. Továbbá ezt is mondta Cézanne: „az impresszionizmusból olyan szilárd és tartós valamit akarok csinálni, mint a múzeumok művészete."

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TISZATÁJ
1969 AUG

S egy időben Cézanne konstruktív-kompozíciós munkálkodásával festi Van Gogh a fizikai élményt lelki élmények kifejezésére alkalmazó képeit, Gauguin misztikus filozófiákat tartalmazó dekorációit.

A tovatűnő jelenés helyett valami szilárdabb tartalmat követelők, az új korszak előhírnökei, az új művészet megalapozói között Seurat teljesítménye igen nagy. Herbert Read, a neves angol esztétikus — találóan — a modern mozgalom Piero della Francescájának nevezi. S valóban, ha a hasonlatot kibővítjük, és Cézanne-t az új korszak Michelangelójának tekintjük, aki az anyaggal birkózva, a legszörnyűbb fizikai küzdelmeket víva alkot új formaegyetemet, s e küzdelemben minden távol marad a műtől, ami kellemes, tetszetős — a mű csikorgó darabosságában válik monumentálissá —, Seurat a quattrocento umbriai mesteréhez hasonlóan derűsebb és harmonikusabb alkotó, aki a jelenségvilág művészi feldolgozásának kusza örökségéből szilárd és tömören plasztikus képi rendet teremtett, anélkül, hogy feláldozta volna a felület, egy-egy részlet szépségének örömét. Kétségtelen, hogy Seurat művészete kevésbé forradalmi mint Cézanne-é, nem ez lesz az új művészet közvetlen forrásává, de kevésbé aszketikus és szenvedélyes módján, többet őriz meg az élet közvetlenségéből; nemcsak a dolgok szerkezetét kutatja, de szereti a dekoratív felszínt, a vonalak játékos hajlatait is. Eltávolodik, felülemelkedik az esetlegességeken, gondolkozva összegez, de megőrzi a századvégi „dolce vita" világának sajátos ízeit. Milyen gondot fordít a kalapka virágára, a sétapálca kecses hajlatára, a női ruha divatos domború vonalaira. Szereti a bizarr figurákat: a majmot sétáltató hölgy, az atlétatrikós, zsokésapkás heverő férfi, az elhízott öleb — egyszer előforduló, tovaröppenő jelenések örökérvényű formákba, szoborszerű állandóságba komponálva. Egyszeriségük adja tartósságuknak, klaszszicitásuknak azt a csípősséget, pikantériát, ami teljesen hiányzik a cézanne-i komor nagyságból.

Georges Seurat mindössze huszonöt éves, amikor a *Grande Jatte*-ot, főművét festeni kezdi, és mindössze harminckettő, amikor, 1891-ben, művészetének nagyszerű ívét megtöri a halál. Pályája legkezdetén nem az impresszionista példaképek, hanem az összegező klasszicisták, Poussin, Ingres vonzották. A „harmóniák művészetét" akarta megteremteni. De nem követhette egyszerűen példaképeit, akik elvont akadémikus szabályokhoz igazodtak, ő korának gyermekeként — s ebben egyívású az impresszionistákkal — a látott valóság gondos tanulmányozását szabja feladatul magának célja eléréséhez. Harmóniáit a valóság törvényszerűségeiből akarja megszerkeszteni. Felfedezi Delacroix-t, aki a kiegészítő színek törvényeinek alkalmazásával fokozta színeinek kifejező erejét. Tanulmányozza Chevreul könyvét a színek harmóniájáról és kontrasztjáról. Kidolgozza az „optikai keverés" elvét, amit már az impresszionisták is alkalmaztak kevésbé következetesen: a színeket tisztán, keveretlenül kell a vászonra helyezni, ezek a szem recehártyáján keveredve erősebben, tisztábban ragyogó színek hatását keltik. Ennek a munkálkodásnak az eredménye az ún. *pointillista technika*, a festéknek tiszta keveretlen pettyekben való felrakása a vászonra. Azt is megtanulja, és alkalmazza kora színelméleteiből, hogy minden szín módosul a szomszédos szín hatására. Ugyanekkor kidolgozza a formák és vonalak (irányok) „analógiájának és kontrasztjának" törvényét is. Ez a tevékenység már teljesen idegen az impresszionizmustól, amelynek kizárólag optikai igazsága nem ismeri el a tapasztalati, ill. szellemi valóságokat. A vonalat ugyan Seurat sem nyíltan húzza meg, hanem az alapértékekre redukált formák szigorú határolásában és a kép elrendezésének, kompozíciójának horizontális, ill. vertikális irányaiban juttatja szóhoz. A kompozíció mint tudatos alakítótevékenység megint csak homlokegyenest ellenkezik az impresszionista elvvel. S bár színelméletének egyes elemeit Seurat még innen meríti, alkalmazásukban már önállóan jár el. A színeket, akárcsak a formákat, a harmónia érdekében „komponálja". Kompozíciójában a művészettörténelem hagyományos elvét, a divina proportiót, az aranymetszést alkalmazza. Paul Signac festő Seurat eljárását elméletté szélesítette és *divizionizmus*nak nevezte. Íme a divizionizmus meghatározása: „a divizionizmus a legteljesebb fénytartalom, színesség és harmónia biztosításának módszere *a)* a színkép valamennyi színének és ezek valamennyi fokozatának használatával, *b)* a helyi színek, a fény színe, a tükrözések elválasztásával, *c)* ezeknek a tényezőknek egyensúlyával és összhangbahozatalával a kontraszt, a tónus és a sugárzás törvényeivel, és *d)* a pöttyök technikájának alkalmazásával". Később még hozzáteszi: a vonalakat (irányokat és szögeket), a chiaroscurót és a színeket úgy kell elhelyezni, és kölcsönösen vonatkoztatni, hogy kifejezzék a kép érzelmi eszményét; lassan emelkedő vonalak, hideg színek és középtónusok nyugalmat és elégedettséget, gyorsabban, élénkebben emelkedő vonalak és melegebb színek vidámságot, s az ellentétes vonalak, tónusok és színek ellentétes hangulatokat fejeznek ki.

Seurat 61 vázlatot készített a *Grande Jat*
kompozíciót a műteremben festette, mikor elg
hogy a mesterséges fény nem zavarta a napfé
Elképzelhetetlen módszer egy impresszionista, v
csak a helyszínen festett, még ha rendkívül hosszu ideig is.

Seurat a Grande Jatte szigetén látta sétálni a majmos nőt és az összes többi szereplőt, de miután a helyszínen a legkülönbözőbb mozdulatvázlatokat rögzítette róluk, végleges, tömören kifejező helyzetüket és alakjukat ő teremtette meg. Az előkészítő munka során a legnagyobb megfontoltsággal figyelte meg a természetet, aminek alapján azután absztrakcióját végrehajtotta. Signactól tudjuk, hogyan festett Seurat: „A motívum előtt, míg kis képére elhelyez egy pöttyöt, Seurat figyel; összehasonlítja hunyorított szemmel az árnyék és fény játékát, észleli a kontrasztot, megkülönbözteti a reflexet, sokáig játszik a dobozka tetején, amely palettájául szolgál, harcol az anyaggal, és harcol a természettel, azután kiragad a prizma rendjében elhelyezett festékeinek kis halmaiból különböző színes elemeket; ezek adják azokat a színeket, amelyeknek legjobban ki kell fejezniök a titkot, amit a festő felfedezett. A megfigyeléstől a kivitelig, vonástól vonásig a vászon befedődik."

A *Vasárnap délután a Grande Jatte*-on, ez a 2x3 méteres vászon, ma a Chicago Art Institut tulajdona. Amikor 1886-ban az Impresszionisták VIII. Kiállításán a festő bemutatta, a sok botrányhoz szokott, és sok újdonságot már lenyelő kritikusok, így Manet barátja, Alfred Stevens is — teljesen elutasították. Hiányolták a festőiség kellemét, az atmoszférát, a mozgást, amit megszoktak az impresszionista képeken.

Akik a korszakot élték, nem ismerték fel korszakukat jelző voltát. A *Grande Jatte* a soha ismét el nem érhető, meg nem ismételhető dolgok költőiségében ragyog. Az a villanásnyi pillanat az övé, amikor az élet anyagi ízlelésének öröme, a mindennapok Párizsában való gyönyörködés még eleven művészi ösztönző, de éppen megszületett az esetlegessel meg nem elégedő igény átfogóbb szellemi értékek kifejezésére a harmónia és szépség törvényszerűségeinek érvényrejuttatásával. A párizsi hölgyek és midinettek, mesteremberek és gavallérok, az egész századvégi Párizs érzékletes és közönséges jelene egyesül rajta örök eszmények komoly időtlenségével. A pillanatnak tartam, el nem múló szilárdság adatott.

KÖRNER ÉVA

Szigethy István: Csendes víztükör

1966 MAJ 2 2

8/1021

REFLEKTORFÉNYBEN

ÚJ KOSSUTH-DÍJASUNK

KOHÁN GYÖRGY

Kossuth-díja nemcsak kitüntetés, de elégtétel is egy sokáig csendben működő alkotóművésznek. A díj átadása művészettörténetileg is fontos pillanat, hiszen ezzel Kohán György kilép vidéki elzárkózottságából, és elfoglalja az őt régen megillető helyet ama néhány festőművészünk között, kinek munkássága európai jelentőségű.

Gyulaváriból, a Viharsarokból indult el, innen Hódmezővásárhelyre került, majd Budapestre, Párizsba, s a nyüzsgő világvárosból tért vissza, hogy Vásárhely otthonos, művészetet lehelő falai között telepedjék meg, azt választva működése végleges színhelyéül. Aki látta Kohán György 1965. nyarán a Nemzeti Galériában rendezett kiállítását, elmondhatja, hogy az erőteljes és egyéni kifejezésmód naggyá, általánossá teszi, s az európai művészet gyűjtőmedencéjéig hömpölygeti el ezt a sajátosan magyar, sőt sajátosan alföldi piktúrát.

Csak nagyok sajátja lehet a különleges és helyi elemeknek, s másrészről az egyetemesen emberinek, a történetiségnek, hagyománynak és másrészről a modernségnek az a tökéletes szintézise, mely Kohán képein megvalósul.

Témáinak nagyrészét az Alföld, a falu, az édesanya, és szűkebb környezetének asszonyalakjai adják. A falu, melynek egén hatalmas vörös Nap, vagy Hold emelkedik az összebújt házak tömbje fölé. Az otthon, ahol feketekendős öregasszony üldögél magányosan a búboskemence előtt, meghitt tárgyai között. Egy másik otthon, melybe sárga fénynyaláb hasít, megvilágítva a fehér zománcos bádog mosdót, s melynek ablaka mögött lilán ereszkedik le az este.

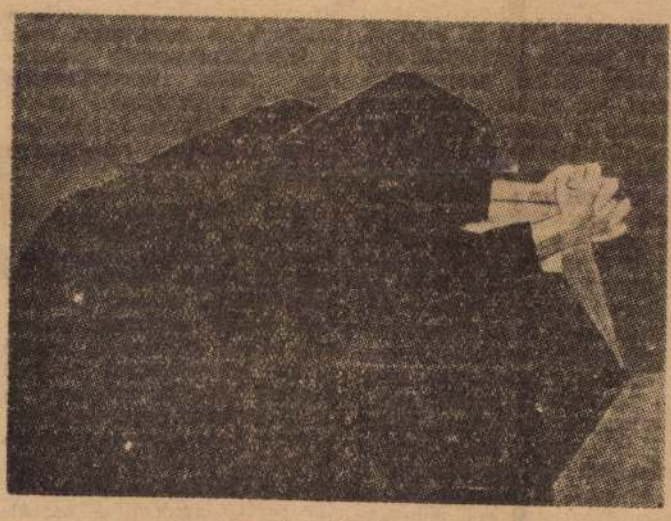

Sirató (1942)

És az asszonyalakok... Az épületfalra kívánkozó Pávás asszony, a koporsóra boruló öregasszony a Sirató című képen, a Korsós nők egész sora, melyeknek egy-egy darabját 1955-től 1964-ig festette. Rizsaratő asszony, és a hatalmas, kék-fekete-vörös Parasztasszony az utólérhetetlen szingazdagságú és méreteikkel is egyedülálló mexikói falfesményekre emlékeztetnek. De általában minden nőalakjából véghetetlen erő sugárzik. Súlyos, dúsidomú, rusztikus lényükbe gyakran még valami antik nagyság, egy Antigone, vagy Elektra komor szenvedélye is vegyül.

Kohán György színei is alföldi színek: a föld színéből a nyári nap izzásából születtek. S távolról a nehézsorsú alföldi parasztok életét idézi az a keménység, az a kifeszülés is, amellyel Kohán megbirkózik az anyaggal.

Noha a témák egy részét szűkebb környezet, az Alföld sugallja, ez a festészet mégis az egyetemes művészet része, — s mint egyik kritikusa megjegyezte — Cézanne-i szerkesztésmódot idéz az emberek emlékezetébe.

És mindezen túl Kohánt izgatják az örök nagy emberi témák is. A háború emlékezete című sorozata tördelt és montázsszerűen kapcsolt témáival szuggesztíven érzékelteti a fegyverek könyörtelenségét, a pusztulás és a gyász feloldhatatlan sűrűségét. Ezeken a képeken kevésbé szigorúan szerkeszt, felszakadó mondanivalóját úgy ábrázolja, hogy az egyetlen kiáltásként hat.

Ám Kohán György nem csupán azáltal válik közösségi művésszé, hogy háborúról, halálról, avagy éppen mindnyájunk hétköznapjairól szól. Az ő művészete a képek méreteinél és stílusánál fogva egyaránt monumentális, a művek jórésze épületek falaira kívánkozik, ahol mindenki arra haladót elgondolkoztat, egy egész nép közkincsévé lesz.

Most, amikor a 56 éves festő két Munkácsy-díj után megkapta a legmagasabb művészi elismerést jelentő Kossuth-díjat, bízvást reménykedhetünk, hogy mintegy 120 festménye közül minél többet viszontláthatunk méltó környezetben, a Nemzeti Galéria állandó tárlatán, és újonnan épülő házaink, középületeink falán, azoknak büszke díszeként.

Zilahi Judit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD

A gitáregyüttesek VERSENGÉSE

A gitáregyüttesek elbírálásában a zsürinek sok szempontból nehezebb dolga volt, mint a hagyományos vagy a tánczenekarok kategóriájában. Ugyanis, amíg a klarinétos, trombitás vagy zongorista játékánál néhány ütem után kitűnik a beavatottak előtt, hogy a hangszerjátékos milyen képzettséggel rendelkezik, addig a gitárosoknál ez nehezebben ellenőrizhető.

Ennek ellenére is a zsüri általános véleménye alapján megállapítható, hogy a tavalyi, szombathelyi tánczenekari fesztivál óta a színvonal feltétlenül emelkedett, amit talán nem is az egyes zenekarok produkcióján, mint inkább a kiegyensúlyozottabb mezőnyön mérhettünk le.

Természetesen a felméréskor a különböző szempontok érvényrejuttatásával sikerült a zsürinek az együttesek között megfelelő választóvonalat húzni, mely egyöntetűnek és reálisnak mondható. Így alakult ki, hogy a gitáros együttesek között öt arany, hat ezüst és három bronz diplomát osztottak ki.

Kétségtelenül a legnagyobb sikert a budaörsi „Blue Star" — Kék Csillag — együttes aratta. Sikerük titka elsősorban jó zenei felkészültségük mellett a stílus kitűnő ismeretében és átfűtött előadásmódjukban rejlik, mely az együttesvezető, Szakály László érdeme. A teljesen átélt interpretálás a közönségre is feltétlenül nagy hatást gyakorol — kire ilyet, kire olyat —, de ez még nem ízléstelen (mint a közönség vitája ezt erősen mérlegelte) ez ugyanis hozzátartozik ehhez a stílushoz.

Egészen más képet nyújtott a szegedi Fegyveres Erők Klubjának zenekara. Itt kitűnt, hogy képzett muzsikusok ülnek az együttesben. Ez elsősorban a változatos és szép harmóniákban, dinamikájukban, lendületes játékukban, föllényes biztonságukban mutatkozott meg. Előnyeik alapján

lon játszott kötelező szám legszebb előadásáért külön elismerést és díjat kapott. Az arany diplomások között nagyon megbízható, jó produkciót nyújtott a „Wanderes" és a soproni „Nautilus" együttes.

Nehéz éles határt vonni az arany és ezüst diplomás zenekarok között, hiszen a sok jó besorolását sokszor a pillanatnyi hangulat, forma vagy épp az elektromos, technikai berendezések működése alapján kellett elvégeznie a zsürinek. Ilyen nehéz helyzet előtt állt a bizottság a székesfehérvári Megyei Művelődési Ház zenekarának meghallgatásakor, a fehérváriak ugyanis hibás erősítő berendezéssel voltak kénytelenek fellépni. Így is kiválót nyújtottak. Különösen kitűnt zongorajátékosuk, aki egyben elektromos orgonán is játszott (kár, hogy a nevek ismertetése elsikkadt). Színes hangszerelésükkel méltán nyerték el a zsüri elismerését. Igen szimpatikus együttes volt a szegedi „Sárga ingesek" zenekara (Ifjúsági Ház együttese). Tizenhat éves átlagkoruk ellenére komoly felkészültségről és jó stílusismeretről tettek tanúbizonyságot. Szólistájuk, Mary Zsuzsa, szintén népszerű szereplője volt a fesztiválnak. Igényesen összeállított műsort hallottunk a győri BM Szervek Klubjának zenekarától a verseny folyamán. Kár, hogy epp ennek az együttesnek énekese — Pintér Dénes, — aki különben kellemes, szép hanggal rendelkezik, a szombati előadáson kissé (vagy nem is kissé) elragadtatta magát és előadásával nevetségessé vált. A három nap alatt talán ez volt a legkirívóbb eset, amit idegennek éreztünk magunktól.

A két szolnoki együttes — Kilián Tiszti Iskola és a Ságvári Művelődési Ház — valamint a Veszprémi Vegyipari Egyetem zenekara megérdemelten kapta meg az ezüst diplomát. Kicsit a muzsikálás igényét kellene náluk növelni ahhoz, hogy az élvonalba kerüljenek, ehhez minden adottságuk megvan.

A bronz-diplomás együttesek közül elsősorban a Gödöllői Agrártudományi Egyetem együttesét szeretném kiemelni. A szabadon választott művek előadása alapján felsőbb kategóriában is könnyen megállhatták volna helyüket. Külön meg kell említeni a gödöllőiek két külföldi — burmai és ghanai — énekes szólistáját, akik hamar a közönség kedvencei lettek. A budapesti „Heats" és a szombathelyi „Ifjúság Háza" együttesekről is kedvező képet kaptunk (a Heats-zenekar zongoristája, egyben a zenekar vezetője, kitűnő hangszerjátékos), ha több figyelmet fordítanak a hangolásra, a változatos harmóniákra, és előadásmódjuk stílusát is átéltebbé teszik, a legközelebbi fesztiválon akár a legeredményesebb zenekarok között üdvözölhetjük őket. A szombathelyi szólisták közül Bárdos László kellemes orgánuma reményekre jogosít.

Mint említettem, a gitáregyüttesek elbírálása a különböző technikai berendezések közvetítő szerepe miatt néha gondot okozott a zsürinek. Nehéz egyforma mércével mérni például a kitűnő japán berendezéssel dolgozó soproni Nautilus zenekart, és az elektromos zongorával felszerelt Blue Star együttest, a Tolna megyei vagy a nyíregyházi MÜM Tanuló Intézet talán saját maguk által összeállított és készített erősítővel. Ez elsősorban anyagi kérdés. Egy dolog azonban kiűnt: igazán jó muzsikát csak azok az együttesek nyújtottak, amelyek képzett muzsikusokból álltak. Csak így lehet igényes harmóniákkal, dinamikával, jó stílusismerettel, átéléssel kitűnni a legjobbak közül.

A fejlődéshez nem elég a tehetség, a jó fül és jó ritmusérzék. Meg kell tanulni a zene alapelemeit, a hangszerek kezelését (hogy ne a zsürinek kelljen segíteni a hangolásban) egyszóval: meg kell tanulni muzsikálni. A legjobban szereplő együttesek képzett muzsikusokból álltak.

Virág László

---

ezért helyes, ha
t képviselőivel
kat segíthetnek
harcának meg-
1919-es veterá-
kat szenvedett
szejöveteleikre.
kell a helyes
olt politizálás
atalokból.
zervezeteink-

komoly segítséget tudnak nyújtani az iskoláknak technikai szükségleteik megteremtéséhez. Ezért, ahol üzem van, helyes, ha a pártszervezet kezdeményezi az üzem és valamely iskola kapcsolatának kialakítását, szocialista szerződések kötését — a kölcsönös előnyök figyelembe vételével. Az iskola is tud segítséget nyújtani az üzemnek. Ugyanakkor az iskola szemléltető eszközeinek gyarapításához, vagy az úttörők nyári táborozásának lebonyolításához, különböző

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JAN

MŰVÉSZET

Kohán György

1021

KOHÁN GYÖRGY (1910—1966)

A gyász és döbbenet komor hangulatához a csend, a halk ünnepélyesség illik, Kohán György halálakor mégis inkább nagyot kiáltani lenne jó, hangos szóval tetemre hívni a kortársakat: íme a tanulság! kinek-kinek magában is végig kell harcolnia a harcát, még ha a barátok, kollégák nem is fukarkodnak a figyelemmel és bizalommal. Az emberi együttélés még igencsak távol áll a kívánatos harmóniától, az olyan országban is, mint a mi hazánk, ahol állampolitikai programmá emelkedett a kollektív megértés, az anyagi és szellemi egyenlőség, a nép egyetemes érdekeinek a szolgálata. Mert ha ez a program már valóra vált légyen, Kohán Györgynek is tán könnyebb lett volna szembenézni az elmúlással.

Igaz, az utolsó nyolc-tíz esztendőben szinte teljes erkölcsi elégtételt kapott több mint egy emberöltőnyi pályája sok-sok szenvedéséért, bizonyos szakmabeliek és hivatalnokok értetlenségéért. Ez az elégtétel nem annyira a Munkácsy-díjakkal, a Kossuth-díjjal mérendő, ám mindenek előtt a műbarátok szeretetével, a művésztársak megbecsülésével, a műkritika osztatlan tiszteletével, s nem utolsósorban az alföldi festészet általános elismertetésével, hagyományainak feléledésével, példamutatásának igazolásával. Szolnok, Debrecen, Szeged, Hódmezővásárhely, az egykori Viharsarok művészei Kohán György igazát tanúsítják; elhunyta torokszorongató hírének hallatára nem olcsó következtetés arról szólni, nogy a mai magyar képzőművészet szocialista tendenciái végül ugyancsak Kohán György küzdelmeit glorifikálják, az Ő látomásait iktatják törvénybe, emberi és közéleti elkötelezettségének mondanak igent. Mert az expresszív szókimondás, a romantikus dikció, ha a nép sorsáról vall, a történelem forgószelébe került szegény ember öntudatát erősíti, a korszerű művelődés hatáskörének kiterjesztését segítheti.

Amit örökül hagy nekünk s utókorának, tanulmányozásra és követni valónak kimeríthetetlenül gazdag anyag, a képzőművészet nagy korszakainak el nem évülő útmutatásait példázza. A közvélemény körében nemsokára nyilvánvaló lesz, hogy századunk egyik legnagyobb magyar mestere távozott körünkből. Hírnév, maradandóság, csodálat, megrendültség övezi majd nevét, a feledhetetlen élményeknek, a lélek mélyéből feltörő emócióknak az az áradata, mely csak a tragikusan érzékeny művészek életművére jellemző. Lenyűgöző hagyatéka mégse feledtetheti el velünk, pályatársaival, munkásságának szemtanúival, hogy Kohán György a nemzet adósa maradt — s nem a saját hibájából — a modern szocialista falkép továbbfejlesztésével, a forradalom festészeti monumentumának megalkotásával. Tudjuk jól, hogy az olyan nép, mint a mienk, előbb-utóbb felneveli, szóhoz juttatja azt a tehetséget — nem is egyet — aki a Kohán Györgyéhez hasonló hangvétellel, izzó indulattal kifejezi majd a dolgozó magyarság igazságát, győzelmét, a proletariátus társadalomformáló hivatását, legjobbjaink gondjait, reményeit. Művelődéstörténetünk elmulasztott pillanatáért a közönséget vigasztalhatja az amúgy is páratlan életmű, de akik ismerték személyesen is Kohán Györgyöt — s ilyenek, persze, egyre kevesebben lesznek — azoknak csillapíthatatlanul sajgó fájdalom marad, hogy ez a vérbeli monumentalista nem futhatta ki a formáját. Dosztojevszkij tollára való az a konfliktus, remegő szenvedély, tétlenségre kárhoztatott izgalom, amely erői teljében felzaklatta Kohán György kedélyét, amikor is a fényes lehetőségek közvetlen közelében táblaképekre kellett szabdalnia keretbe szoríthatatlan vízióit. Különös szívósságának, belső fegyelmének, művészi felelősségérzetének köszönhetjük, hogy oeuvre-je mégse minősíthető torzónak, mert számban és minőségben képei szerves egésszé kerekülnek, életérzését, hitvallását, világképét maradéktalanul megjelenítik. S bár életérzése nem volt derűs, művészete mégis ünnepélyesnek mondható, mert szent meggyőződéssel hirdette népünk forradalmának lendületét, a múlt árnyékai közül a szabadság fényittas légkörébe kikerülő hajdani nincstelenek jogát a szépségre, a kísértetek elűzésére, a gátlások levetkezésére.

Amíg élt, időnként el-eltűnt szemünk elől, csak újabb és újabb műveinek sokasodó értékei tették érthetővé elvonulásait, követhetetlen tüneménnyé váló személyiségét. Ezentúl már soha sem kerülheti el tekintetünket. Fizikai megsemmisülése teljességgel megfoghatatlan, érzékeink csak akkor szabadulhatnak meg ettől az optikai csalódástól, ha minduntalan, folyamatosan számolunk jelenlétével. Életműve a biztosíték arra, hogy pillanatra se szakadhatunk el tőle. Akinek életeleme a művészet, az ember, a haza szeretete, az Kohán Györgyöt megőrzi szívében, képeinek intését soha nem feledheti.

Pogány Ö. Gábor

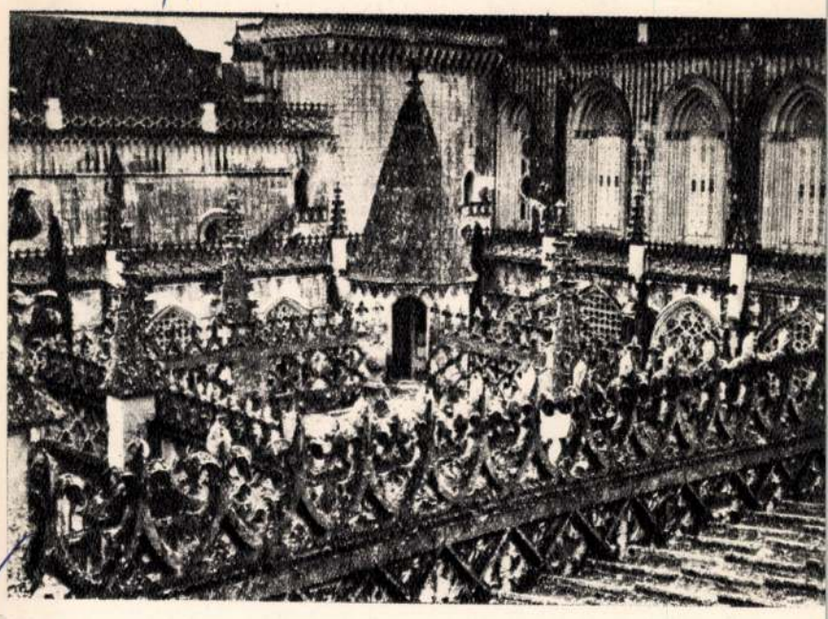

...alha. Santa Maria da Victoria
...ek – Détails – Детали

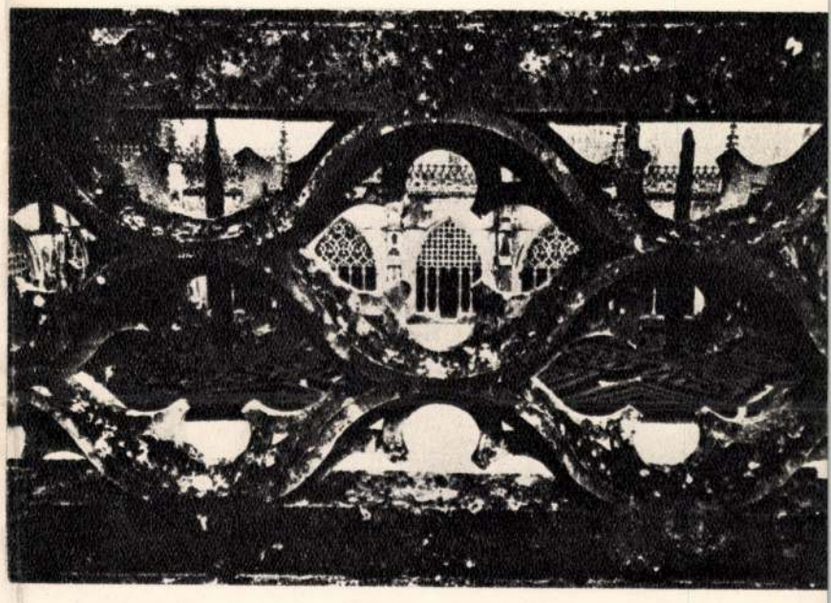

SÜMEG D

(NAPLÓR

Kissé távolabb a Balatontól, már sík vidéken települt Sümeg és ott, ahol a síkságból kinőtt a domb, oda építették még a XIII. században a várat. Előbb nyilván lakótorony épült, minthogy ezidőben keletkezett váraink elsőfokozatú erőssége ez volt, majd folyamatosan épült ki a szabálytalan alaprajzú belsőtornyos vár. Birtokolták kurucok, labancok, törökök, császárok, királyok, püspökök, kalandos főurak. Az egymás ellen vívott harcok, a kemény küzdelmek, a tűzvész, a császári önkény által felrobbantására adott parancs az egykori erősséget romhalmazzá szelídítette. Az omladozó várat a környék lakossága kőbányának használta, anyagából épült a város köz- és magánépületeinek sora, állapota az évszázadok során egyre romlott, és ha gondos műemlékvédelmünk konzerválási munkája késlekedik, ez is elérte volna váraink méltatlan sorsát, a teljes pusztulást.

A táj és a város felett emelkedő várrom hívogatja a turistát, látogatottsága nyári hónapokban a tízezres számot ugyancsak meghaladja, pedig az egyetemes művészettörténet nem vára alapján tartja számon, nem is a távolban feltűnő Bakony hegység, zalai hegyvidék, avagy a dombokra kúszó szőlők rendezett sora, a környék szépsége teszi híressé, hanem az építészetileg ugyan jelen[illegible] de belsőben annál impozánsabb plébániatemplom. Duná[illegible] vészeti emlékeinek megismerésére szánt két hetes utamon [illegible] érve ezt néztem meg először.

A nagyravágyó, ellenvéleményt nem tűrő, erőszakos, de nagyképességű, építészetileg is művelt Padányi Bíró Márton veszprémi püspök — akár elődei — székhelyét ide helyezte, de míg elődei, [illegible] zések irányítói és mecénás[illegible] át sorra a középkori és k[illegible] kori együttesekkel gazdag[illegible] számontart.

A korábbi várfalakkal k[illegible] teremtett a pompára vágyó [illegible] a pompa félrelökte a kény[illegible] apátság is bizonyítja a fény[illegible] — a katolikus klérus járt el[illegible] [illegible] főpapságának szokását és bár építkezései méretekben nem érik el az osztrák apátságokat, pompában azokkal egyenrangú, mert a Maulbertsch festette falképsorozattal a „rokoko sixtusi kápolnájával" (ahogy Végvári Lajos kitűnő könyvében nevezte) ajándékozta meg ekkor még pezsgő életű székhelyét.

Maulbertsch a velencei barokk mesterek és a két nagy flamand festő, Rubens és Van Dyck művészetének tiszteletével, műveik technikai és művészeti tanulságainak ismeretével jött hazánkba és alkotta a templomépítésben egymással versengő, — bőséges anyagiak felett rendelkező — mecénás főpapok megrendelésére készült falképek hosszú sorát.

A külsőben provinciálisnak ható templom dísztelen, amilyet szerte az országban láthatunk és a szinte típustervek szerint épített falusi templomok színvonalán alig emelkedik felül, — belépéskor azonban mint egy nyitott mesekönyv tárult elém a falképek pompás sorozata, villámütésszerűen csapott meg a sok kép, láttára Beethoven V. szimfóniájának első tétele, a sors félelmetes dörömbölése, a kísérteties kopogás okozta élmény ejtett itt is rabul és áttételekben az ember, a szimfónia hőse, akinek sorsa a küzdés. S amíg szemem a freskók színeit és figuráit szemlélte, fülembe a szimfónia himnikus dallamai dübörögtek. A vérbő barokk kompozíciók láthatóan lilás fényben úsztak. Igen úsztak, mert a képek mozgalmasak, nem éreztem bennük a statikus nyugalmat, biztonságot, tekintetem belefáradt a mozgalmas alakok fürkészésébe. A virtuozitás hol drámai hangot intonált, hol lírai hangvételt szólaltatott meg. Az ellentétek színben, témában, fogalmazásban, ábrázolásban csak fokozták a festő ecsetjének kusza vonalait.

A közben elemi erővel kitört vihar kényszerűen meghosszabbította a képek megtekintésére kapott rövid időt és a futó szemlélődés helyett a részletek elmélyült tanulmányozásának élményét kaptam. A hit pátoszának megrendítő erejével balladai fogalmazásban eleveníti meg Maulbertsch a krisztusi szenvedést a Golgotha c. képen, a Feltámadás-ban szinte harsány ujjongás tör fel a művész ecsetje nyomán, mint a szimfónia IV. tételében, a Pásztorok imádása képen tömör kifejezésmódja érzelmi gazdagságot tolmácsol.

Szentek, angyalok, pátriárkák, ó és újszövetségi jelenetek díszítik

Maulbertsch: Falképrészlet a sümegi plébániatemplomból
Détail d'une peinture murale de l'église paroissiale de Sümeg
Фрагмент стенной росписи приходской церкви в Шюмеге

Maulbertsch: A sümegi plébániatemplom főoltárának falfestménye
Peinture murale. Maître-autel de l'église paroissiale de Sümeg
Стенная роспись. Главный алтарь приходской церкви в Шюмеге

/1021

Kohán György (1910–1966)

1966-ban nagy csillaghullás volt a magyar képzőművészetben. 37 éves korában váratlanul meghalt Zilahy György, 42 éves korában Móritz Sándor, 44 éves korában – ugyancsak hirtelen – Nagy Gyula, 46 évesen Megyery Barna, s már akkor tudtuk, de csak suttogva mondtuk: Kohán György következik. Mert akkor már olyan híreket kaptunk róla, hogy nemcsak képeit fordítja esténként, munka után a fal felé, éjszakára tisztára mosott ecsetei mellé, hanem kapuját is zárva tartja éjjel-nappal, s mint a halálraítélt járkál az utcán, ha éppen halaszthatatlan ügyben el kell mennie hazulról, kerülve közben az embereket. Mert ő is tudta, hogy halálra van ítélve s mit tehet az utolsó leheletig a művész, ha valóban az? Dolgozik. És ő haláláig – 1966-ban következett be az övé is – ezt tette, az őt jellemző festői szenvedélyel.

Gyulaváriban született 1910-ben. A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár tanítványa. Nem hatás nélkül: a néphez való kapcsolatát élete végéig megőrizte, s ha mesterétől eltérően is, de övéhez hasonló következetességgel örökítette más természetű képeibe. 1931-ben Párizsban, 1935-ben Itáliában járt, 1939-ben mutatkozott be első önálló kiállításával a Nemzeti Szalonban. 1959-ben a Műcsarnokban rendezett kiállítást, kétszer kapott Munkácsy-díjat.

„Ez aztán a fölfedezés" – ezt írta róla a Magyar Nemzet, mikor 1965-ben kiállítása megnyílt a Magyar Nemzeti Galériában. Egyik Kossuth-díjas kitűnő művészünk lépett vissza a kiállítás lehetőségétől, a sors így készített utat arra, hogy Kohán művészetét – még egyszer életében – egy nyáron át láthassa a közönség, a Galérián átvonuló külföldiek tömege is. „Megrendülten a művek sokaságától, a színvonaltól s a komponálás jellegzetességétől" – ahogy írta az egyik kritikus.

1965-ös kiállítására Kossuth-díjat kapott, de ez sem volt elég ahhoz, hogy közismertté tegye nevét olyan körökben, ahol még létezik a „vidéki" festő idejét múlt képzete. Kohán többnyire Hódmezővásárhelyen élt, nem nyüzsgött a fővárosi művészbörzéken, de nem kényelmeskedte el a magános életforma adta lehetőségeket sem, így végül is olyan életművet hozott létre, amely előtt annak is tisztelettel kell megállnia, akit egyéni ízlése nem enged azonosulni Kohán festői világával. De akinek szellemi és ízlésvilága elég tág, az talál magának valót ebben a hatalmas életműben, akár az emberre kíváncsi, akár a nyomasztó légkörű tájra, érdekeljék enteriörök, aktok, hangszerek. Mert ezek éppúgy telitik Kohán festészetét, akár a rizset arató asszonyok, a műteremben fénylő modellek, az otthon emlékein merengő édesanya, vagy a mezőgazdasági élet számos járuléka, a táj szélmalma, vagy a város utcaképe.

Kohánt mint alföldi festőt tartjuk számon. Ő is azt bizonyítja, hogy az alföldi iskola jeles alakjai valóban az egész világot ismerik és ölelik művészetükbe, anélkül, hogy megtagadnák kapcsolatukat a földdel, amelyből vétettek.

Nagy álmai, hatalmas freskótervei – papíron, kartonon maradtak. Neki bizonyára fájt, hogy nem ott látta műveit, ahova megálmodta őket. Részünkre is csak keserű vigasz, ha arra gondolunk, nem jobb helyen vannak-e kartonon, mint néhány évtized alatt megsemmisülő, romlandó falakon? De ha meggondoljuk, mit alkottak falakra a vele egy időben élő mexikói kortársai, ha számot vetünk azzal, hány lehetőség maradt itthon kihasználatlanul a hozzá nem értés miatt, akkor bizony lélekben mi is ott állunk ama koporsó mellett, amit ő festett meg *Halott* c. művében, várva, mikor lesz feltámadásuk abba temetett álmainak. Mert számos műve úgy, ahogy a kartonon létrehozta, alkalmas arra, hogy képzőművészeti alkotásokban szegényes középületeinknek díszére váljon. Tömegeket megkapó roppant expresszív erővel tudta kifejezni érzéseit, gondolatait, művészi látomásait. Ha korai halálával szegényebbek lettünk is, művei által gazdagodtunk s még mindig gazdagodhatunk. Munkássága értékes része marad XX. századi festészetünknek.

SZÍJ REZSŐ

Kiállítási termekből

Az elmúlt év utolsó negyede bővelkedett képzőművészeti eseményekben. A Déri Múzeumban rendezett, az idősebb és fiatalabb generáció jórészét megmozgató őszi bemutatkozás mellett a Medgyessy Terem és a TIT Csokonai Klubja immár hagyományossá váló kiállítás sorozata ismét helyet juttatott több tehetséges fiatalnak. – Józsa János a bulgáriai Sumenben sorakoztatta fel festményeit, grafikáit, formalkid eljárással készített képeit; a Debrecenből elszármazott Bornemisza László pedig Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Intézete termében újabb alkotásait mutatta be.

A 27 éves *Kapcsa János* október végén a TIT-ben 31 művével mutatkozott be, s rendkívül érett, finom művességgel kimunkált rajzi kultúrájával vonta magára az érdeklődők figyelmét. Mindvégig kevés színre redukált, grafikai indítékú, a francia Bernard Buffet képeire, sőt a német Lehmbruck neogótikusan megnyújtott szobraira is emlékeztető formai megoldásaival általános feltűnést, elismerést, de sok ellenérzést jelző vitát is váltott ki. A gyakron túlhajtott expresszív torzítások érzelmi telítettségük mellett is – a korábbi tárlatokon – a művésznek művétől távol álló elkülönítettségét sejtették, s nem lehetett letagadni fanyar ízű, talán fásultságot is takaró, l art pour l'art felületi játékoskodását sem.
Újabb, most kiállított darabjai már jelentős fordulatról tanúskodnak. Először a technikájáról szóljunk. A szakember előtt is nehezen megfejthető e felületi „borzolás". Szinte kívülről halad befelé, a negatívból a pozitív felé; a papírra temperával, vízfestékkel meg krétával fest, tehát vegyes eljárással, s a papír rétegeit megfelelő helyeken s mélységekben feltépi, de használja a nemzetközi sikereket felmutató formalkid máz technikáját is, de ezt szintén egyéni módszerrel: denaturált szesszel higítja, csurgatással s lazurozással biztosítja a felület egységét, majd 100–120 fokon kiégeti.
Íme tehát a látott világ a kibontakozás érdekében sokféleképpen formálódhatik. A hangsúly miatt el kell térnie a látványtól, és sok mindent elhagyni, tömöríteni s átformálni. Ezekkel a lehetőségekkel Kapcsa János ugyancsak él. Feltűnő az egyenletes, szinte már a fehér-feketére redukált monochron színezése, ami az indulás pillanatától jellemző volt rá. Hogy nem a szokásos festékfelhordással éri el a hatást, ez azonnal szembeötlik, bár ecsetet is használ. Az elemeket egységesen, a mellérendelés elve alapján kapcsolja egybe s most már – s ez a fejlődés jele – érzelmileg is magához fűzi. Örvendetes az is, hogy képein egy sajátos alföldi jelleg bontakozik ki. Kapcsa ennek továbbfejlesztésén fáradozik. Az is meglepő, hogy – önvallomása szerint – Kapcsát tulajdonképpen a technika nem izgatja különösebben, ezt azért érdemes kiemelni, mert sokan a felületre fordított túlzott figyelmét vetik szemére, mintha fontosabbnak érezné a képi mondanivalónál. Kapcsa azonban „érzi a kép belsejét" is s ez mind formalkid művein *(Léda, Fáklyavivők, Nemzedékek, Műemlék)*, mind egyéb képein (pl. a *Dolgozó paraszt)* nyilvánvaló. Nem egy-egy élmény ragadja meg, hanem a szemlélődéssel kiérlelt élménysorok tömörített, lefokozott eredménye.

Másodízben mutatkozott be városunkban önálló tárlattal az elmúlt év decemberében a Hajdúnánáson élő, 32-ik évében járó rajztanár, *Madarász Gyula* a Medgyessy Teremben, túlnyomórészt akvarell, néhány gouache, meg pasztell művel s néhány olajfestménnyel. Igazi területe mégis a lazán, a selymes formákká feloldott, gyakran már csak ködlő jelzésű vízfestés, az akvarell folyatásos technikájának, a papír fehér alapjának fényeket jelző anyagszerű kihasználásával. Madarász évek óta kitart e festői mód mellett s ezt „belterjesen" kimunkálja. A fiatal festő életpályája így lényegében sehol sem mutat stílustöréseket, vagy váltásokat, amivel együtt jár, hogy vállalnia kell az egysíkúság, sőt az elszürkülés veszedelmét. Madarász ma már a grafikához sorolt vízfestést önálló műfajként kezeli, s valamennyi technikája közül ebben a legjártasabb.
Aminthogy Madarász pikturális felfogásából hiányoznak a látványos átváltások, vagy egymásnak ellentmondó korszakok, olyan egységesen körülhatárolható a tematikája is. Ez a leszűkítés

– meggyőződésem szerint – magában rejti az egysíkúság jogos vádját, hiszen Madarász erejéből többre is futná. Az utóbbi években járványszerűen elharapódzott „házfestés", – bármennyire is nyújtja a fehér falakkal, a változatos háztetőkkel, kéményekkel és kerítésekkel a festői lehetőséget, hovatovább már mégis kényelmességet, a látás elszürkülését jelenti, különösen ott, ahol oly kevés a figurális elem, mint a fiatal, vidéki városban élő művésznél, aki jelentős képzőművészeti kultúrfeladatot végez, mint szakkörvezető. Bizonyítja ezt, hogy hőfokában is ott nyújt ugrásszerű emelkedést oeuvreje, ahol ember- vagy állatábrázolással „megtoldva", mégha a mozgásban „alapállásra" halkítva, pihenésre, csendes ballagásra, szemlélődésre visszafogva nyilatkozik is meg. *(Kertben, Öregasszony háza, Árnyékban).* Szemlélete ilyenkor már-már panteisztikussá válik, az alakok nem lépnek előtérbe, a kép mondanivalója nem hozzájuk fűződik, hanem eggyé fonódik a fákkal, a házakkal, a tájjal. Szemlélete mindvégig a rend, a nyugalom, a harmónia vonalában halad *(Parasztporta, Fák kerítéssel),* amelynek kivetítése a fiatal képírónál immáron alkati kérdés.

Madarász Gyula céljait őszintén, becsületesen s minden kiterveltség nélkül folytatja. A tovább emelkedést azonban a szemlélődő, inkább már lírai nyugalomból való kilépés, a jól megmunkált, kiérlelt stílus expresszívebb irányba való fordítása jelentené, mind figuratív szemszögből, mind a színek viszonylatában, – természetesen anélkül, hogy egyéniségét feladni kényszerülne.

A 30-ik évében járó *Józsa János* az elmúlt év decemberében a bulgár testvérvárosban: *Sumen*ben két hetet meghaladó kiállításán mutatta be 21 festményét és 27 grafikáját. Műveiből, főleg a formalkid és a grafikai anyag talált jelentős elismerésre. Józsa János a bulgár festészettel most került először szemtől-szembe, a közvetlen élmény erejével. A fiatal festő jelenleg a bulgároknál a posztimpresszionizmus és az újrealizmus ötvözetének kialakulását figyelhette meg, míg a naturalista és az absztrakt festészetnek alig van talaja náluk. A debreceni művészre „vizuális zuhatagként" hatottak a táj sugallta felfokozott kolorisztikus és figurális látványok.

Józsa János kivitt művein meglátszott a Medgyessy Teremben korábban kiállított anyag elemzése s ennek tanulságaként, a továbbfejlesztése. Ez a tárlat valóban fordulatot s új festészet kezdetét jelentette. Ez eddig is érett fokról-fokra, de most vált tudatossá. A formát már leegyszerűsíti s ezzel párhuzamosan erőteljesebb, expresszívebb színhatásokra törekszik. Mindez a bulgár vendég'látóknál nagy elismerésre talált. (Magában Sumenben is legalább kétszer annyi hivatásos festő dolgozik, mint Debrecenben).

Ha Józsa eme legújabb, most Sumenben egységesen bemutatott korszakát elemezzük, helyesnek kell tartanunk, hogy egyre inkább az egyetemes témakör felé fordul. A tájak még jobban érdeklik, s ez az érdeklődés fokozatosan eltolódik a natúrától a szimbolika felé.

A fordulatok nyilván nem egyik napról a másikra következnek be s az éles váltásoknál is vannak átmenetek. Erre mutatott az a tény, hogy már a korábbi anyagban is volt egy-két csendélet, ami már túlnőtt az eddigi kereteken. A váltás ténye azonban nemcsak elhatározás, hanem beérési folyamat is. Mert pl. a színt ennyire tudatosan, mint most, nem is használta. Ez az érési szakasza még idejében figyelmeztette, hogy hagyjon fel az áruházi reklámgrafikával, s fordítson több időt az önálló kötetlen festésre. S ez a felszabadult idő nemcsak festésre kellett, hanem a technikája fejlesztéséhez, sőt a szükségszerű elmélkedésre is.

A színek találkozását 1–2 éve még az erős kontúrok választották el egymástól, most pedig úgy szerkeszti egymás mellé, hogy egyébként is elváljanak, tehát a segédvonal már felesleges. Természetesen, ahol kell a vonal, nyilván meghúzza, mert egy képen belől a rajzos részt kihagyni nyilván nem lehet.

Sumenben bemutatta legújabb grafikáit is, amelyek közül a Brecht- s a Radnóti-illusztrációk, valamint a vietnami metszetek érték el a legnagyobb hatást. Ez utóbbi sorozat valóban a béke egyetemes gondolatának a kivetítése, vádló és figyelmeztető képi megjelenítése a szerencsétlen ország mérhetetlen szenvedésének, de ugyanakkor töretlen élniakarásának is. A szándékoltan merevnek, darabosnak metszett foltok, a fehér-fekete nagy ellentétei kiáltóan adnak hangot a béke óhajának. A Voznyeszenszkij ódájához készült illusztrációk már időszerűségükkel is fokozottabb figyelmet ébresztettek, ugyanis a neves szovjet költő nemrégiben járt Sumenben s verseire még élénken emlékeznek a költészet barátai.

Józsa bulgáriai látogatását áprilisban viszonozza Vladimir Vicsev festőművész. Ekkor állítja ki műveit a Déri Múzeumban. Ezzel végre megtörtént a rég óhajtott első jelentős lépés a bulgár–magyar képzőművészeti kapcsolatok kiépítése érdekében.

Bornemisza László legalább annyira debreceni, mint fővárosi festő. Itteni 1960-as tárlatából tudjuk, hogy számos gyermek- és férfikori emlék köti városunkhoz. Már akkor bebizonyította sokirányú, sokféle stílusáramlattal küzdő egyéniségét, amely sehogyan sem békült ki a fotonaturalizmus buktatóival s egyezségre sem kívánt vele lépni. Akkori palettáján a tájképek s jellemábrázolások éppúgy megfértek, mint az elvontságig módosított színhatások. Az akkori debreceni kiállítás sokirányú jellemvonásait még nehéz volt „helyére tenni". Pedig e mostani budapesti bemutatkozáson sok régi elem megtalálható, csak szabadabban, kimunkáltabban.

Kétségtelen, hogy Bornemisza stílusát az élmény alakítja s ezek sora végeredményben egy sajátos érzékenységű művész inkább elméleti, értelmi formai összegezésében forrnak össze. Szívesebben hajlik a groteszkségre, sőt a karikatúrára, ami nála – szerintem – nem ösztönös, hanem értelmileg megszerkesztett kivetülés, anélkül természetesen, hogy ez képeinek értékét kisebbítené. Az élmény feltérképezésénél nála először az eszme, a tartalom villan meg s ehhez keres megfelelő, gunyorosan expresszív formát.

Budapesti tárlata most már egy megállapodottabb, átfogóbb s jelenleg teljesen egyértelmű stílust mutat. Már debreceni bemutatkozása egyes képeiről megállapíthattuk, hogy ez a társadalmi kritika, ez a Henri Toulouse–Lautrec módszereire emlékeztető fanyar groteszkség szinte ismeretlen a magyar piktúrában, (pl. *A pletyka, Kutyakiállításon, Jampi),* s az emberi indulatok legalsó rétegéig ás le, hiteles jellemrajzot s társadalmi bírálatot közölve. Az ilyen alakításoknál már korábban is a festőiségből a rajzosságba fordult. Mostani kiállításán a szélsőségek kiéleződtek. Apró embereket zsúfol; furcsa, gyermekrajzokra emlékeztető házak s tornyok tömegeit rakja egymás mellé, a háttérben – dicséretre méltó – rajzos kedvvel minden részletet alaposan kimunkál s már ez a miniatúrás kidolgozás is elszórakoztatja a figyelőt. Egy-egy megejtő táji panoráma gyermeki csodálkozásra ragadja, máshol ecsetjével jellegzetes alakok formai furcsaságait ízlelgeti. „Expresszív gnómjai" fanyar nevetéssel vallanak arról az országról, amelyben élnek, – máshol meg olasz (pl. *Arezzo!)* s skandináv úti élményekről, inkább már kalandokról mesél. E nyüzsgő figurák gyakran óriási illusztrációknak tűnnek óriási meseskönyvekhez. Harsány színek viaskodnak vásznain, mégis mindent a derű von be, s mindezeket a közvetlen élmény közelsége hitelesíti. Ezért nem bántó, inkább csak mosolyt keltő az ironikus hang, megkapó a felfokozott tarka színvilág, vibrálnak, ugrálnak a tornyok, a házak. Nem tudunk szabadulni azonban attól az aggodalmunktól sem, hogy ebben az eltúlzott, túlhajtott rajzos és festői világban ott leselkedik az egyhangúság veszélye is, képeink egyrésze mintha már csak a groteszkségért, a játékért született volna; a ritmus fárasztóvá válik, a feszültség nem a magasabbrendű humorban, hanem tréfában oldódik fel. De oeuvreje nagyobbik része a csordulásig telt humorérzékkel őszinte *társadalombirálatot* is hordoz. Nagyvárosi kufárjai, kiégett lelkű hölgyei, álszent papjai megdöbbentenek nyílt kitárulkozásukkal.

Kétségtelen, hogy Bornemisza László, kinek pályája városunkból indult, elismerésre méltó bátorsággal már 1960-ban feszegette a sablonná szürkülő festői irányzatokat. Hangja továbbra is új és szokatlan, mentes a közhelyektől. Tárlata jelentőségét a Borsos Miklós megnyitója is aláhúzta.

TÓTH ERVIN

Bíró Ferenc kiállítása

A modern esztétikák egyik leggyakrabban használt kifejezése: a *tárgykihagyás*. Részben azt a folyamatot jelenti, amely az impresszionista piktúrával kezdődött, s a természeti formáktól távolodva, eljutott a teljes absztrakció gondolatáig. Az az esztétikai hiedelem kísérte, hogy a tárgy nem lényeges közvetítő eleme a művész kifejezte tartalmaknak, hogy a kifejezés nincs tárgyszerű közvetítő elemekhez kötve. A tárgykihagyásnak vannak azonban más változatai is, amelyek nem az absztrakció, hanem a *kifejezés* felé tolják el a képet. Itt is távolodnak eredeti formáiktól a tárgyi-figurális elemek, de e távolításban a kifejezés sajátos lehetőségei bontakoznak ki. Nem formáikat, hanem *önálló minőségüket* vesztik el a tárgyak; többé nem önmagukat jelentik, hanem tőlük idegen s rajtuk túlmutató tartalmak hordozására, kisugároztatására kényszerülnek. Művész és látvány személyes viszonya teremti e tartalmakat, a művész visz át önmagából emberi minőségeket a látványba, s a formatorzítás e minőségének sugároztatását szolgálja.

Csupa tájképet állított ki *Bíró Ferenc*, mégis emberi világba emelik művei a nézőt. A vizuálisan felfogott tárgy sohasem önmagáért van, hanem emberi bensőség kifejezője, az alkotói hangoltság álruhája. A kifejezés tehát a lényeg bennük, mert nem formáit, csupán eredeti minőségét veszti el a látvány. Több tünet is jelzi a kifejezés uralmát a reproduktív ábrázolás fölött. Jelzi a művek *színvilága:* a sötét tónusok foltszerűvé oldják szét a tárgyakat. A *Hold* című kép homályából kiemelkedik két sötét tömb vonulata. A *Hegy, víz, falu* című a két világosabban árnyalt természeti elem szinte magába öleli a homályba mosódott falut. Nagy szerepet kap a szín stilizáló funkciója és a tárgyi formák stilizáltsága is. A kétszer felbukkanó *Kék fák* önkéntelenül is felidézik bennünk a 10-es évek Münchenének *Der blaue Reiter*ét. A stilizáltság aztán néha igen erős elvonatkoztatást eredményez, ami a *Vízben álló fák I.*-ben figyelhető meg. Intő jel mindez, hogy nem a természeti forma, hanem a benne működő erők kifejezése, nem a táj, hanem a *táj mögötti* – a fontos.

A képek világa aztán már többrétű, helyesebben többszintű. Van néhány mű, amely elsősorban a hely hangulatát vagy az alkotó pillanatnyi hangoltságát hordozza. A *Borongás*nál már a cím is figyelmeztet: a lélek különös állapotába akar átemelni bennünket a látvány. Abba az elégikus, szomorkás helyzetbe, amikor a nekifeszülésekben kifáradt lélek bevonja magát az ernyedtség laza páráival. Átmeneti helyzet ez: féléber elfeledkezés s a parancsoló erők féléber tudata. S a kép? Központban a házsor színritmikája, némi könnyedséggel, variációkkal, de mögötte a háttér súlyos felhői, elöl pedig égnek meredő, csupasz ágaikkal a fák, mintha mindegyik a Mementó egy-egy ujja lenne. A hangulat uralmát érzem a *Kertekalja* címűben is. Majdnem egységes, sötét tömbbé összeálló előtér, amelyet meg-megborzongatnak a tárgyak átderengő formái s néhány világosabb folt és vonal, hogy aztán beborítsa az egészet a világosabban árnyalt égbolt kevert színvilága.

A képek túlnyomó többségében azonban az alkotó személyiség aktívabb, affektívebb erői nyilatkoznak. A Tiszapart-variációkkal érett be Bíró Ferencnek az a törekvése, hogy sajátos egyberendeződésüknél ragadja meg a tájat, avagy maga rendszerezze el különös találkozási pontokra. Amit keresett, s amit ki akart fejezni, az a természet féktelen erőinek összetalálkozása, egymásnak feszülése s e vad erők egyfajta kiegyenlítődése, harmóniája. A vonzó és taszító erőknek az a lenyűgöző rendje, amelyről *Az ember tragédiája* első soraiban is szó van, vagy az egyetemes harmóniának az a sóvárgása, amely Hemingway öreg halászát is rabul ejtette. A tájképek mögött tehát a rendkereső ember válogat és komponál, szinte feloldódik a kiegyenlítődések pazar színjátékában. S bizonyára nem kell részleteznem, hogy a mának mennyire központi kategóriája a *rend!* A Tiszapart VI. talán legteljesebben fejezi ki az alkotó szándékát. A kép bal oldalában kékes-fekete hegytömeg, amelyet továbbduzzasztanak az égbolt beolvadó, rokon színei. Jobboldalt eredeti arányaikon túlnövesztett fák. Bár a távlat optikai törvénye is növeszti őket, mégis: a felfokozás, a túlzás külön funkcióval bír, éppúgy, mint sok hasonló arányeltolás, például van Gogh híres ciprusfái esetében. E két tömb közepén vág ki a töltés sávja, fékezvén a hegynek feszülő folyam nyers erejét. A töltésen elhelyezett ház törékeny lélekvesztő csupán, mégis központ, mert kiemelik a színek, s hangsúlyozza helyzete. Ahogy a fehér folt is minden színt

magába foglal, a felmagasodó fákkal együtt jelképpé nő a kis ház is: a gyenge s mégis győztes és egyensúlyozó értelem jelképévé.

A *Vízpart* című, rokon kép szintén a rend, a kiegyenlítődés vágyát viszi át a terkitöltés ... zataiba. Kevés a tárgyias elem, de ezek mind tömbszerűvé vannak oldva-duzzasztva. A két átlós sarokra helyezett hegy és fa-folt már jelzi az ellenpontozásra építő egyensúlyt. A kiegyenlítődést aztán felerősíti a színellentétek redukciója, az ég és a víz tónusának egymáshoz való közelítése. A pólusok közül kikanyarodó gát íve és fenséges nyugalma aztán szinte betetőzi a rend világát.

Néhány képben nem ez a dinamikus rend az irányító élmény. Nem a nyers erők összhangjáról van szó, hanem pusztán *a* rendről, magáról. Azokról a meglepetésekről, amikor maga a természet lep meg bennünket a harmonikus elrendeződés megejtő látványával. Ilyenkor nincs szó heves élményről vagy a természettel való találkozás extenzív, belső visszhangjáról. A formáló ember inkább ráfeledkezik a vizuális képre, inkább a belefeledkezés, az elgyönyörködés munkál benne. A művészeteknek az az ősi impulzusa, amit Arisztotelesz a létezőkre való rácsodálkozásnak nevezett. Bizonyos eltolódás is megfigyelhető itt: az erős formálás, a konstruálás növeli az *ábrázolás* hatókörét, s inkább ábrázolásról van szó, mint kifejezésről. Ám a technikai megoldások gondjába is beleszövődik a kiegyenlítődés lehetőségeivel való kísérletezés. A Tiszapart-variációk I., III. és IV. darabjára gondolok. Alapeleme mindháromnak egy szabályos, körszerű mélyedés, amelyet más-más nézőpontból és más-más kiegészítő tárgyakkal festett Biró Ferenc. Először csak a szabályos mélyedés s a belé és mögé helyezett fák összhatásáról van szó. A III. képen viszont már a háttér kontrasztjához igazodik az alapmotívum variációja: tálszerűvé képződik, s a szélek vonalai ritmikus, dinamikus hullámokká alakulnak, szinte a kör örök szabályosságát oldják fel izgatottabb hullámzássá. Végül disszonáns térkitöltéssé alakul a szabályos mag a IV. variációban. A bal sarokban fasor, sűrű, perspektivikusan elszűkülő tömegével, s ezt igyekszik ellenpontozni a világos előtérrel, fákkal, a körszerű mélyedés ellenkező irányú eltorzításával s egy világosabb, nagy foltot képező fával. Ugyanebbe a típusba sorolnám a *Vasúti töltés* című képet is. Foltokból képezett háromszög tölti ki a teret, amely világosabb mezőt határol. Az egész konstrukciót áttöri, tagolja, megszaggatja a fák merőlegese, s befedi az ég sárgás-kékes-szürkés foltja, a színmező legélénkebb színfoltja.

Hadd utaljak végül néhány képre, amelyek ugyan a kifejezés hasonló problémavilágába vezetnek, de más a problémák árnyalása, s mások a kifejezés eszközei is. A harmónia-vágyat, a kiegyenlítődés sóvárgását mintha itt nem tudná elcsitítani a szemlélet gyönyöre vagy az alakítássá lényegült rend. Mintha minden látvány ellenére megmaradna rejtett izgatottsága, s e halk, visszafogott felajzottság átáramlana a képekre is. Néha ténylegesen rányomja bélyegét a képre a lélek feszengése, például a *Bodrogpart I.* és a *Hold* címűben, a kiállítás talán két legkiemelkedőbb művészi teljesítményében; néha azonban éppen az árulkodik a belső izgalom munkálódásáról, hogy túlzottan elmerevített formákba kényszeriti a látványt az alkotó. A *Vízben álló fák*ról van szó, amely egybe hozza az életet és halált, az életre rátörő természeti erőt. A feloldhatatlan ellentétet próbálja szabályozni a foltszerű háttérbe olvadó, erős kontúrokkal és az absztrakt formák felé közelített színfoltok szabálytalan ritmikájával. Mint minden absztrakciónál, itt is a dolgok végső lényegéhez való visszalépés keresi a rendet a riasztó felszín mögött. A *Hold* című kép szerkesztése, térkitöltése azonos a fejtegetett kiegyenlítő szándékkal. Két homályos vonulat hátteréből ível fel az ég elütő színvilága, de megremegteti az egyensúlyt a Hold különös szándisszonanciája. A *Bodrogpart I.* viszont közeledik a tiszta színkompozícióhoz. Egyetlen tárgyi eleme, az előtér csupasz fája, annyira beburkolózik a homályba, hogy csak körvonalai derengenek át az alaptónuson. A színek harcában a vörös szinte széttépi az ég kékes-fekete-barnás palástját, s a feszítő erő diadalmas villogása sugárzódik minden pontból. Talán csak az előtér némasága állítja meg e terjeszkedést; a legszélső sávon ugyan még feldereng némi visszfény, de a rét vagy vetés zöldje már semmit sem vesz át belőle, megőrzi a maga külön, földi minőségét. E terjeszkedés hol diadalmas, hol visszatorpanó izgalma s a tasizmussal rokon képet elárasztó vörös izzása, jelzi az alkotó lélek ama felajzottságát, amelyről fentebb szóltam.

Jelentős tehetség kibontakozásáról beszél e kiállítás. Egyformán ura a színnek, a szerkesztésnek, az önkifejezés eszközeiben való válogatásnak. Figyelnünk kell rá, mert fejlődése még sok meglepetéssel szolgálhat a festészet hívei számára.

KOVÁCS KÁLMÁN

MEZOPOTÁMIA

A régészet megtanította rá a világot, hogy az emberiségnek nincs „bölcsője". Nincs olyan földrajzi táj, ahonnan legyezőszerűen szétterülve, az emberi nem ellepte volna bolygónkat. India, Egyiptom, Kína, Mexikó, a Húsvét-szigetek, a mai Törökország, Egyenlítői Afrika archeológiai leletei arra mutatnak, hogy különböző helyeken virágoztak ősi kultúrák (a mi számunkra ősiek) és eredetük az idők homályába vész. Mintha minden feltárt réteg alatt még mélyebbek rejtőznének, felmérhetetlen értékű kincsekkel — nemcsak anyagi értelemben, hanem ami sokkal fontosabb: az emberfaj múltjának, történetének megismerése szempontjából.

Mezopotámia a Tigris és Eufrátes öntözte legendás és biblikus táj sem bölcsője az emberiségnek, de a múlt *egyik legmélyebb kútja*. Erről tanúskodik a bagdadi *Irak Múzeum* mintegy háromszáz műtárgya, amely Japán és a Szovjetunió után a budapesti Műcsarnokban került kiállításba rendezve a közönség elé.

A *legmélyebb kút* nem jelképes; mondhatnánk helyette *legtávolabbi múltat* is. Az itt látható tárgyak közül az időrendben elsők ugyanis közvetlenül az új-kőkorszakhoz csatlakoznak, tehát az időszámításunk előtti 6—5. évezredben alkották őket. Igen, *alkották*, mert ezek már nem kőkorszakbeli használati tárgyak, eszközök, szerszámok, hanem *műalkotások*. Minden bizonnyal kultikus, vallásos célt szolgáltak, az isteneket engesztelték, vagy a *termékenységet* kívánták mindennapi életükbe varázsolni velük.

Csakhamar — ilyen időtávlatban ez évszázadokat, sőt évezredeket jelent — a típus-ábrázolás mellett formát ölt az *egyénítés*, a szoborportrékon a karakterizálás. És feltűnik a luxus, a gazdagok életét arannyal, drágakövekkel és remekművekkel tetéző pompa.

És történeteket mesélnek — akárcsak Egyiptomban, Indiában vagy az inka romokon — a kövek, pecsélhengerek, agyagtáblák. Harcok és ünnepek, vadászatok és áldozatok emlékét örökítették meg. Számunkra mindez történelmi és művészettörténeti kútforrás (és egyáltalán nem utolsósorban esztétikai gyönyörűség), de a kortársaknak eleven, „olvasható" élmény volt.

A kiállítás is csupán ízelítő, még inkább a mi beszámolónk. A Műcsarnok három termét szinte állandóan „zsúfolásig" megtöltő közönség a régészet iránt világszerte fellendült érdeklődést bizonyítja. Nemes érdeklődés ez, felemel és szerénységre int. A görög-római, majd keresztény kultúrán felnőtt európaiak sokáig azt hitték, hogy „rajtuk kívül" nem termett a Földön igazi érték. (Maguk a görögök, rómaiak is így vélekedtek, „barbárnak" nevezve mindent, ami határaikon túl a kultúrában létrejött.)

A látogatók arcán csodálkozás és tisztelet — ajkukon is, amennyire a múzeumi illem megengedi. A *Mezopotámia* kiállítás az emberiség jelentős részét évezredeken át gyönyörködtető és tanító művészetről ad hírt.

Gy. I.

Sok ezer éves arany és drágakő ékszerek

NÁDOR ILONA FELVÉTELEI

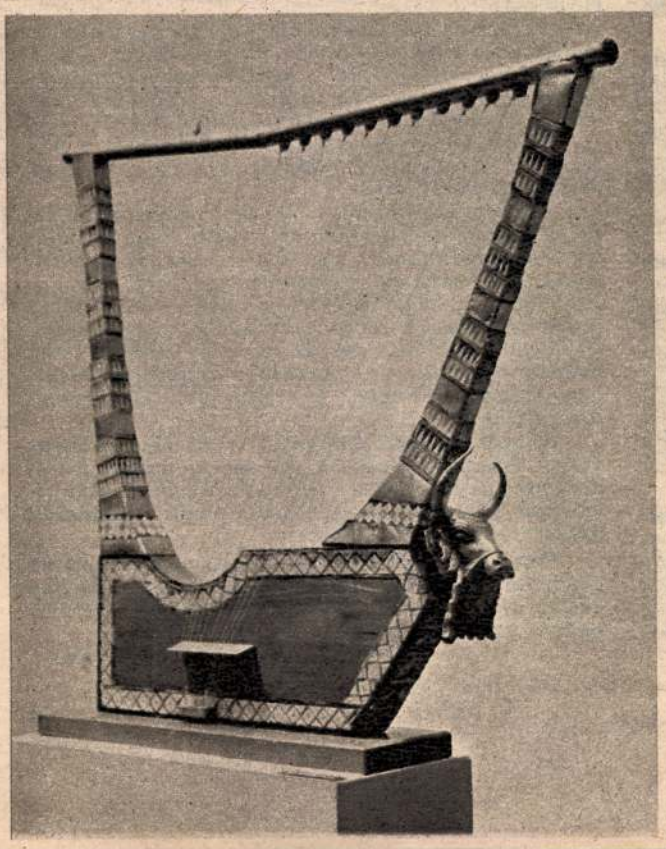

Arany bikafejes, berakott díszítésű lant másolata Ur városából (i. e. 3. évezred)

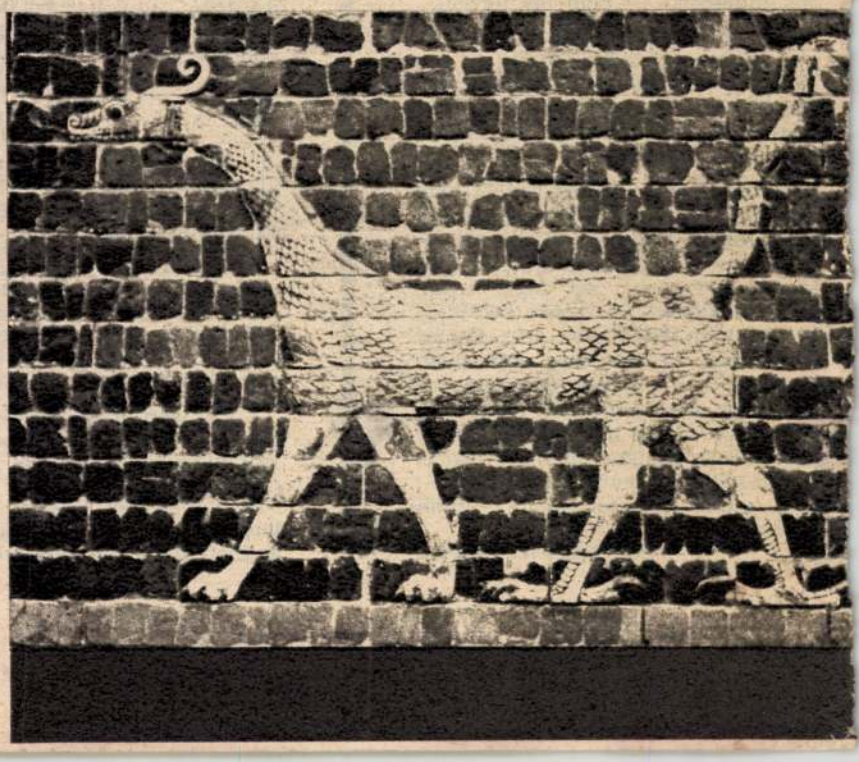

Színes mázú tégla, a kerámia és a majolika őse (i. e. 7—6. sz.)

lesz... És az árak emelkedni fognak és minden marad a régiben...

Festési szabadság

Ha nem lett volna a sztrájk, Mme Rosalie akkor sem tervezett volna most szabadságot. 1942-ben, Billancourt bombázásakor az ablaka alatt a csatorna tönkre ment, s csak tavaly hozták rendbe. Ennek következtében a nedvesség annyira beivódott a falba, hogy a festék lepereg róla. Két-három évenként maga festi ki a lakását.

Még két esztendeje azért elment az unokájával Normandiába, kempingezni. A felszerelést vonaton vitték magukkal. Mikor megérkeztek Ouistrehamba, megfelelő kempinghely iránt érdeklődtek.

— Nem kedvelem a szervezett kempinget. A szabadságot, a merész vállalkozást, a sziklamászást szeretem — mondta az életvidám nagymama. — Ha nekem több pénzem lenne, múzeumokba, régi templomokba járnék. Szeretem a művészetet, s ezzel igyekeznék gazdagítani magam. Költségvetésébe pillanatnyilag a kiránduláshoz szükséges Metro és autóbuszjegy ára sem fér bele...

— *Van valami luxus az életében, Mme Louisette?*

— Igen, minden vasárnap hat frankért veszek egy csokrot, s kiviszem a férjem sírjára... Ez az én luxusom...

Naomi Barry cikke, megjelent az International Herald Tribuneban.

---

része, hanem a lányuké. De közben elidegenítik maguktól a lányukat és belebetegszenek abba a tévhitbe, hogy a szülő dolga gyermeke *egész* életét *elrendezni.*

Hiszen ők valóban megtették, amit egy szerető szülő megtehet. Iskoláztatták lányukat, hozzásegítették, hogy széles látókörű, önálló felnőtté váljon. De bizonyos értelemben nincs tovább. Higgyék el, az érzelmek egész történelme bizonyítja — nincs tovább!

Elképzelhető lett volna, hogy Éva-Szilvia élete fontos lépéséről is éppen úgy beszélgethessen apjával, anyjával, mint huszonnégy éven át sok mindenről — nem így történt.

Most hiába várják haza Éva-Szilviát. Édesanyja hiába mosta és vasalta ki valamennyi nyári ruháját. Ő szívesen hazamenne, de tudja, hogy azt kellene hallania megint, amit hónapokig hallott.

Anyagi áldozatot, fáradtságot nem kímélünk gyermekeinkért és aztán azt hisszük, hogy „mindent megtettünk", most majd a gyerek, ha huszonnégy éves is, azt fogja tenni, ami a szüleinek jó, hiszen beláthatja, mennyit küszködtek érte. Ezt az elképzelést az élet még soha nem igazolta, csak a szülők egy része hiszi, hogy ennek így kell lennie. És ily módon akkor hagyják magára a gyereküket, amikor talán a legnagyobb szüksége lenne megértésre —, s a szülői szeretet mellé: szülői okosságra.

Salamon Magda

Miért „kényes és nem kívánatos" téma?

A mennyországban minden csupa gyönyörűség, de szexualitás „természetesen" nincs — olvasom Luigi *Majocco* olasz jezsuita atya könyvének ismertetésében. A mű címe *Umanesimo celeste* (Égi humanizmus) és 600 oldalon fejtegeti, hogy a *túlvilági* életben nincsráncos arc, fájós derék, nincs éhség-szomjúság, és mivel születés sincs, *„hiányzik a motívum, amely az embert élvezet útján szaporodásra ösztökéli."* A másik könyv ugyancsak az elmúlt hetekben a hideg északon, Svédországban látott napvilágot, s a tartalmából ítélve éppen olyan ferde nézeteket terjeszt, mint Majocco atya műve. *Közös játékok* címmel a svéd szerzők naturalista részletezéssel és ábrákkal „felszabadult" nemi életre tanítják — a 12—14 éves gyerekeket...

Mind a két felfogás életidegen, ártalmas és az új szexuális erkölcs kialakításáért küzdőket kétfrontos harcra kényszeríti.

A nemiség, a kétneműség az élet alapvető ténye, s az emberi világban — szerelemmel, szeretettel, családi érzésekkel tetézve — túlnőtt a fajfenntartás vak ösztönkényszerén. Akár naivságból, akár hitbeli meggyőződésből ered: mindenképp megtévesztő, ha valaki „paradicsomi állapotnak" tünteti fel a nemnélküliséget. És *kitalált* lényekkel foglalkozni — milyen alapon nevezhető *humanizmusnak*? A szó is, tartalma is köztudottan a legszorosabb kapcsolatban áll az *emberrel.*

A páter eszmevilága nem új, nagyon is régi és tarthatatlan hagyományok folytatása.

A svéd szerzők könyvét és szándékát nem menti az, hogy „új", hogy régen elképzelhetetlen lett volna kinyomatni és terjeszteni. (Svédországban is felháborodást keltett, társadalmi akció indult ellene.) Mert a szexualitás nem „gyerekjáték", és a fiatalság felvilágosításának, nemi erkölcsre nevelésének mások a módszerei.

Ez a könyv a nyugati irodalmat, szórakoztató ipart, filmet — mindent elárasztó sex-túltengés, sőt sex-téboly terméke. Talán még ártalmasabb is azoknál, mert a „komoly tájékoztatás" álarcában kínálja magát a gyerekeknek.

Két végletet mutattunk be, de *nem a középutat* keresssük, hanem *az igazságot.* Mert a boldog emberré nevelésnek útjában nálunk is meghökkentő akadályok állnak.

Megtörténik még, hogy valaki „pornográfiának" nevezi az anyaság fájdalmas és felemelő szépségéről a sajtóban megjelent mondatokat és képeket. „Mit válaszoljak a gyermekemnek, ha kérdezgetni kezd?" — ezzel utasítja el egy anya az ilyen tiszta szándékú felvételeket, szöveget.

Hát igen. A gyerek ne kérdezgessen, „úgyis megtud mindent, ha eljön az ideje." Régi, de nem bevált módszer ez, sokféle boldogtalanság és baj forrása. Sok gyerek ugyanis tájékozatlan társaitól (még rosszabb esetben tájékozott, de gátlástalan, tapintatlan, talán laza erkölcsű felnőttektől) szerez tudomást az élet egyik legfontosabb problémaköréről.

Társadalmunk felvilágosult része, mondhatjuk: többsége évek óta keresi a helyes utat. Példaképpen: jóleső érzéssel nyugtázzuk ezúton L. L. olvasónk levelét, e témakörről írt egyik legutóbbi cikkünkkel kapcsolatosan: *„Én is azt a nézetet vallom, mint nem pedagógus, de tapasztalt ember, akinek négy gyereke van és számos beosztottal is volt dolga életében: nincs »külön« szexuális felvilágosítás és nevelés, mint ahogy érző és humanista ember számára nincs külön szexuális élet és »más« élet. Mélyen egyetértek azzal, hogy a szexualitást sem letagadni, sem eltúlozni nem vezet jóra, mert ferde életlátást, egyensúlyvesztést eredményez."*

Nem egyedülálló ez a világos gondolkodásmód, tiszta szemlélet. Társadalmi erővé vált, és az illetékesek megfelelő intézkedéseket hoztak. Három évvel ezelőtt kapták meg az iskolák, pedagógusok az Egészségügyi Minisztérium, a Művelődésügyi Minisztérium és a KISZ Központi Bizottsága közös kiadványát: *„Alapelvek az ifjúság szexuális felvilágosítására és nevelésére."*

Nos, értesülésünk szerint az *Alapelveket* az ország számos iskolájában *nem beszélték meg, ad acta tették.* Egyik helyen néhány szülő tiltakozott, máshol maga a pedagógus vélte jobbnak, ha elő sem hozakodik a témával...

Pótoljuk a mulasztást. Néhány idézet az *Alapelvek*-ből:

„A férfi és a nő kapcsolatában a természeti és az emberi szükséglet egyformán kifejezésre jut, s ez a másik ember igényeként, a másikra való ráutaltságban, a biztonságérzésben, valamint a közös tevékenységben és élmény átélésében nyilvánul meg."

„Véglegesen meg kell szűnnie a jövőben a nők szexuális kiszolgáltatottságának is, ez az alapja az új szexuális erkölcsnek."

„A szexuális nevelés a nevelés rendszerének része. Az egyén és a társadalom érdeke, hogy a fiatalok testben-lélekben egészséges, kiegyensúlyozott emberekké váljanak, felkészüljenek arra, hogy a szellemi és társadalmi érettség elérése után egyenrangú, megbecsült élettárssal családot alapítsanak."

Végül csak azt idézzük, ami az eddigiek után magától értetődik: *„A szexuális nevelés nem jelentheti pusztán e témakör biológiai kérdéseinek megtárgyalását."*

Ki nem ért egyet mindezzel, és mi lehet az ellenvetés? Ésszerű ellenérvek nincsenek, mégis *„a nemiségről sok iskolában még ma is kényes és nem kívánatos beszélni"* — olvassuk egyik világnézeti folyóiratunkban.

Felhívjuk azokat a szerveket, amelyek olyan gondosan és magas szinten kidolgozták az *Alapelveket: az új tanévben ellenőrizzék a vezérfonal felhasználását az iskolákban.*

Gyenes István

A gyöngyhalászat — női munka Japánban. Búvárfelszerelés nélkül lélegzetüket egy-két percig visszafojtva merülnek akár 15 méternyi mélységbe is a veszélyes foglalkozást űző asszonyok

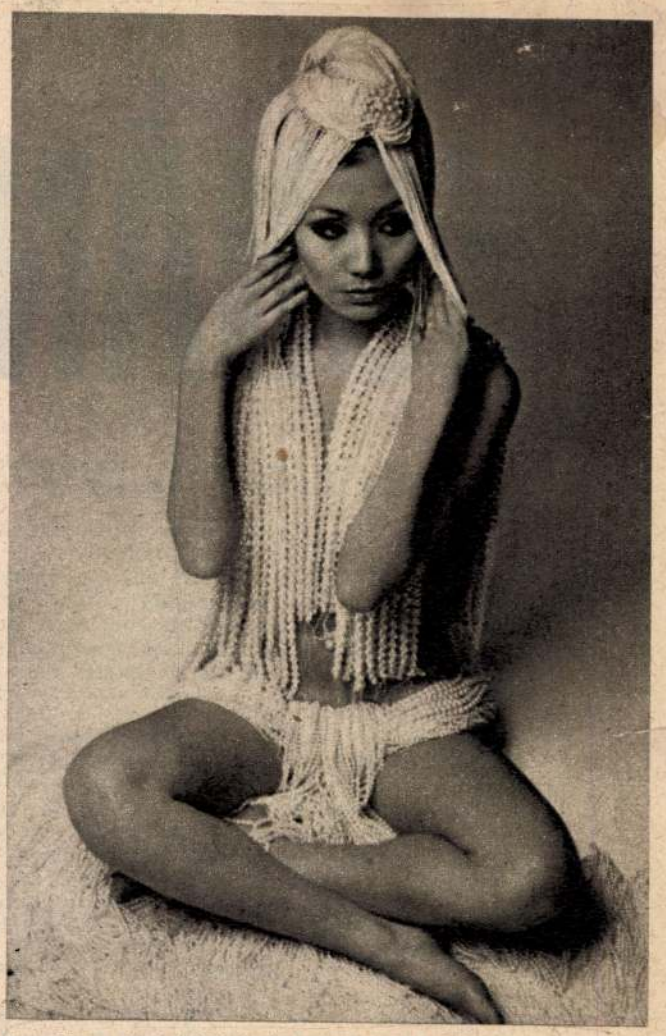

Kouniko, a legdrágább japán maneken — harmincmillió frank értékű gyönggyel van beburkolva. Különösen értékes a nyakán függő 74 gyöngysor: ikergyöngyök láncolatából készült

gyöngy...

Bátor, erős, ügyes asszonyok, a tenger az éltető elemük. Búvárnők, vagy ahogy Japánban nevezik őket: amák. Mesterségük igen régi, a IV. századig nyomon követhető. Akkoriban Yamata hercegnő parancsára a búvárnőknek zsákmányuk egy részét fel kellett ajánlaniuk Amaterasu istennőnek (innen a nevük) vagy Okucsu Himenek, »a távoli öblök királynőjének« — azt tartották, hogy a gyöngy az istennők könnye... A tenger — nagy misztikum. Úgy képzelték, hogy a habokban születik az élet s oda térnek vissza a holtak. A tengernek lelke van — állították —, erről háborgásával ad jelt, meg amikor megnyugszik, elcsendesedik.

A gyöngyhalászat itt ma is női mesterség. A férfiak szerint a nők jobban bírják a hideget s alkalmasabbak a feladat elvégzésére. Anyáról leányra száll e tudomány. Az ápolónőkéhez hasonló fehér köpenyben merülnek a mélybe. Az amák tizenöt éves koruktól néha hatvanesztendős korukig végzik ezt a munkát — akkor sem szakítják félbe, ha gyereket várnak —, naponta több órát töltenek víz alatt. Búvárfelszerelést, oxigénmaszkot nem használnak. Derekukra kötelet erősítenek, s kosaraikkal alámerülnek. Ha megrántják a kötelet, a csónakban ülő férfi felhúzza őket. Lélegzetüket egy-két percig is képesek visszatartani.

A férfiak versengenek az ama-feleségért. Ez érthető. Jól keresők, megbecsülik őket. Mások itt a szokások, az erkölcsök; ezek az asszonyok szabadabbak, öntudatosabbak, mint általában a japán nők.

A legértékesebb igazgyöngyöket a Perzsa-öbölben, Ceylon, Mexikó parti vizeiben találták. Japán a század eleje óta a »valódi-hamis«, vagyis a tenyésztett gyöngyök hazája. Mikimoto, a »gyöngykirály« megfigyelte, hogy a kagyló a homokszem körül csodálatosan szép gyöngyöket formál ki belső váladékából. Rájött, hogy ez a folyamat mesterségesen is előidézhető. Ki is próbálta. Óvatosan felnyitotta a kagylókat, izmaik közé parányi idegen testet helyezett, majd kosarakban visszaengedte őket a tengerbe. Kényes műveletével kényszerítette a kagylókat, hogy gyöngyöt termeljenek — öt-hat év múlva a folyamat befejeződik: a kagylóban ott a gyöngy.

A Sima-félsziget sziklás partjai között ma, mondhatni, nagyüzemi módon folyik a gyöngytermelés. Háromféle kagyló kerül a »sebész« asztalára — mindenik más és más színű gyöngyöt ad — s ügyes női kezek csipeszekkel plántálják beléjük a mesterséges szemcsét.

A Gyöngyszigetet Tobo város mellett évente egymillió turista keresi fel. Itt áll »Mikimoto gyöngypagodája«, a sziget egyik nevezetessége. 1926-ban a philadelphiai világkiállításra készült az ötemeletes gyöngypagoda, melynek csodájára jártak és járnak. A múzeumban bemutatják a tenyésztett gyöngy történetét, az egész folyamat látható a gyöngy feldolgozásáig. Fekete bársonyon csillognak, ragyognak a fehér, rózsaszín, aranysárga, ezüstszürke, sőt kék tenyésztett gyöngyök. Színük, formájuk, nagyságuk, hibátlanságuk szerint változik az értékük. A legszebbek vagyont érnek. A propagandához tartozik, hogy a turisták néhány száz yenért vásárolhatnak egy még zárt kagylót. Zsákbamacskát vesznek. De ki tud ellenállni a kísértésnek? Hátha... Többnyire jelentéktelen, értéktelen gyöngyszem tekint rájuk a kagyló lágy belsejéből.

Nagy üzlet a gyöngytenyésztés. 1966-ban Japán 114 tonna gyöngyöt termelt, exportja (98% kivitelre kerül) 65 millió dollárt hozott.

Azt senki sem számolta meg, hányszor ugrottak értük az ismeretlen, zöldes félhomályba, a tenger mélyébe az amák...

Sz

Évente egyszer nagy ceremónia kíséretében a tengerbe szórják a hibás, tökéletlen gyöngyöket, hogy a gyöngypiacon védjék a minőséget

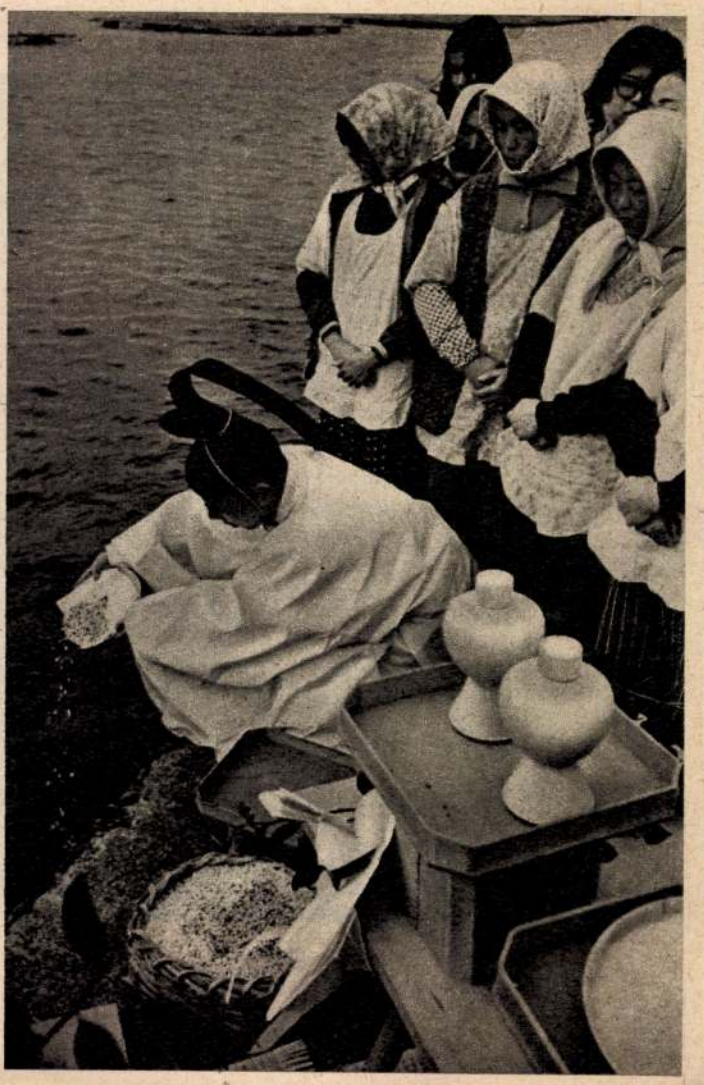

1021

KOHÁN

Csak így, egyszerűen: Kohán, ahogyan Bartók — Bartók s Vörösmarty — Vörösmarty vagy Tornyai — Tornyai.

Született 1910. február 22-én Gyulaváriban, meghalt 1966. december 16-án, Gyulán.

Az édesapja kovács volt, ő maga is inaskodott a műhelyében; a testvéreiből iparosok lettek, szabó és asztalos, csak ő szakadt ki a családból, csak ő tört az ég felé, hogy sebzetten, tépetten hulljon vissza. *»Pedig becsületes iparosember is lehetett volna«* — sóhajtja az édesanyja.

A pajtásai »nagy Kohánnak« hívták, de ezt inkább gúnynak szánták, mint elismerésnek; más volt, mint a többi. *»Négy és fél éves volt, amikor az utcánkban egy nagyságos asszony azt mondta nekem: ‚meglátja Kohánné, ez a gyerek egy zseni' —, de én akkor még azt se tudtam, mit jelent ez a szó.«* Egy ünnepélyen magasra emelte a polgármester s kinyilatkoztatta, hogy »ez a város gyereke«, de a dúskeblű hölgyek jótékonyságából nem sokra futotta; a festék, a papír, a keret túl drága volt. Csak halálával lett igazán a városé.

Egész hatalmas életművét Gyula városára hagyta.

»Becsapott minket« — mondják a barátai, azok is, akik a legközelebbről ismerték. Se rokonai, se barátai, se pártolói nem ismerték. *»Még 1965-ben, a Galéria-beli nagy kiállításán se tudtuk, ki ő.«* Akkor döbbentek rá, amikor számba vették hagyatékát.

Három és fél ezer kép, s a legnagyobb része ismeretlen.

»A halhatatlanság gondolatával küszködött egész életében; a halhatatlanságot számára az olaj jelentette, de olajképet nem akart vagy nem mert soha kiállítani, a halhatatlanságot nem merte vagy nem akarta vállalni.«

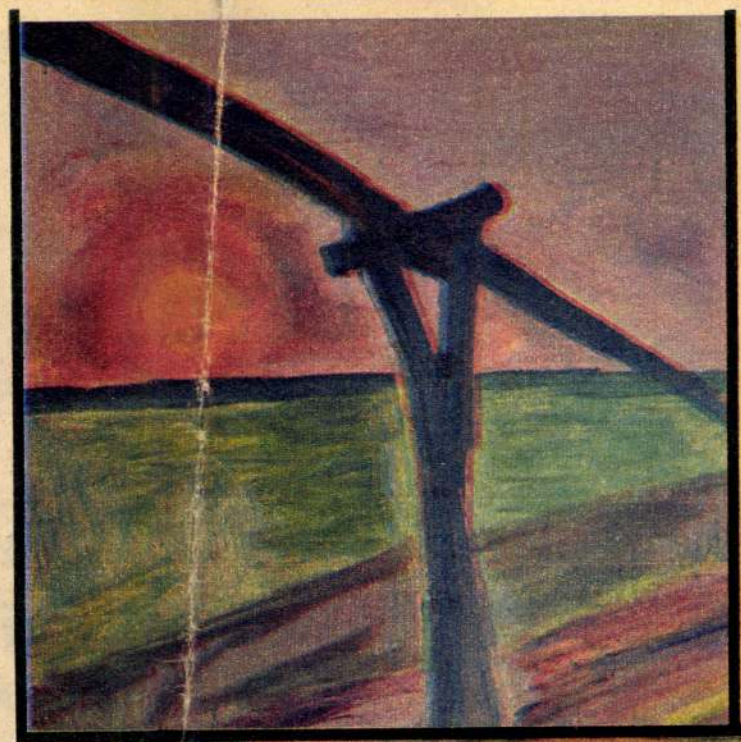

GÉMESKÚT

PÁSZTOR

FELKELŐ HOLD

Olajképet először a Galériába küldött párat, de nem a legjobbakat; hívták, rendezze a saját kiállítását, nem ment el; a megnyitón morózus volt, kiállhatatlan; a Kossuth-díjra semmit se szólt. A szegedi klinika kórtermében vette át, már beteg volt, halálosan. A pénzt halála után csaknem érintetlenül találták meg, túlságosan sokat éhezett, csak annyit vett el belőle, amennyi festékre, ecsetre, vászonra kellett.

Nem volt közlékeny és barátságosnak se lehetett mondani, de a jó szót mindig jóval viszonozta.

A gyerek-Kohán »nagy« volt, a felnőtt monumentális. Szenvedésének és szenvedélyességének leírásához egy Dosztojevszkij kellene; képeinek megértéséhez hatalmas falak és hatalmas távlatok. *Adósai vagyunk térben és időben.*

Az idő megteszi a magáét. A teret — ha utólag is — nekünk kell megteremtenünk.

Hagyatékát a leltározók 12 millióra becsülték.

Ezen, ha élne, csak mosolyogna. Az ő keserű fél mosolyával. Tizenkét millió! Egy tubus festékért, egy ecsetért, egy zónapörköltért, egy pofa sörért, egy feketéért képet adott! Képpel törlesztett suszternak, szabónak, képkeretezőnek; barátságot, szerelmet képpel fizetett. Adósa volt mindenkinek, s mindenki neki hitelezett; meg-

Anyavédelmi Központ a fővárosban

A felszabadulás óta mérhetetlen utat tettünk meg egészségügyi szempontból is. Tán nagyobbat, mint annak előtte ezredévek alatt. Akkor tűnik igazán a szemünkbe, ha a korábbi gyermekhalandósági statisztikát összehasonlítjuk *dr. Körmendy* István: *Az Anyaság becsülete* c. cikkének (Budapest, 1968. 2. sz.) néhány gondolatával. A szerző, miután beszámol a fővárosi csecsemőhalandóság jelenlegi helyzetéről (1000 újszülöttből 1966-ban 11 jött élettelenül a világra és 1000 szülésre 0,4 anya halála esett) — a még meglevő gondokra hívja föl a figyelmet.

„Évek óta növekvő aggodalommal figyeljük, hogy Budapesten az átlagos szülési súly csökken, az újszülöttek között egyre több az éretlen, gyenge koraszülött. 1966-ban Budapesten meghalt 830 csecsemő közül 736 vele született károsodás... következtében pusztult el." „Budapesten 1955-ben az élveszülöttek 9,6%-a, 1966-ban már 12,2%-a jött idő előtt, fejletlenül a világra..." „A fentiekből megállapíthatjuk, hogy bár a budapesti anyák életét a terhesség és a szülés alig veszélyezteti, magzataik jelentős része fejletlenül, sérülten jön a világra. Ez a körülmény magyarázza Budapest évek óta változatlanul magas csecsemőhalandóságát, valamint az életben maradottak között a problémás gyermekek számának emelkedését."

*

Ha csak a számokat nézzük, jogosan mondhatjuk: a múlt század gyermekhekatombáihoz képest korunk csecsemő- és gyermekhalálozása elenyésző. Maga az a tény is jellemző, hogy amit ma sokallunk, az álomnak is szép lett volna száz évvel ezelőtt. De hát nem számokról. emberekről van szó, minden egyes ember mérhetetlen kincs, egész világ, pótolhatatlan, egyszeri előfordulású tünemény, akinek megmentéséért a lehetőségek végső határáig küzdeni kell. Nyilvánvaló, hogy az urbanizációs ártalmak — a nagyvárosi életmód, zsúfolt közlekedés, idegtépő zajok, hajszoltság, szennyezett levegő stb. — a koraszülések számának emelkedésében nagy szerepet játszanak, különösképpen a vidékről nemrég fölkerült „első nemzedéknél", azoknál az anyáknál, akik még nem akklimatizálódtak generációk során a városi élethez. Hogy a káros hatások miként küzdhetők le, ennek földerítése a további kutatás feladata. De a leendő anyák és gyermekük egészségének védelmére az orvosi gyakorlat terén is még sokat lehet tenni, s e munkák összehangolására, kiterjesztésére, szervezett, megalapozott végzésére és ellenőrzésére a Fővárosi Tanács létrehozta az elmúlt év augusztusában az *Anyavédelmi Központot.* Ennek az intézménynek céljáról és tevékenységéről beszélgettünk dr. *Neubauer* György főorvossal, a Központ vezetőjével.

Méhen belüli gyermekgyógyászat

— A fővárosi egészségügyi ellátás keretében évtizedek óta folyik anya- és csecsemővédelmi munka. De a terhesgondozás a múltban úgyszólván maradéktalanul az anya egészségének megőrzésére szorítkozott, a születendő magzat méhen belüli sorsával tehát csak közvetve foglalkozott. Mindez arra az elvre épült, hogy a magzat zavartalan fejlődése — öröklött ártalmakon kívül — pusztán az anya egészségi állapotán múlik. Nem kétséges, hogy ez az elv lényegében jelenleg is érvényes, mégis bizonyos mértékben módosult, s így feladataink változtak. Legfőbb célunk továbbra is a terhes anya egészségének megóvása, de figyelmünk az utóbbi időben egyre inkább a magzat kedvező fejlődésének elősegítésére, a méhen belüli ártalmak elhárítására irányul. Ismereteink e téren nagymértékben bővültek, úgyhogy ma már „terhesgondozás" helyett „születés előtti gondozásról" és „méhen belüli gyermekgyógyászat"-ról szólunk.

Bizonyos ártalmatlannak vélt gyógyszerek szedése, túlzott alkoholfogyasztás vagy dohányzás, nem kielégítő táplálkozás káros lehet a terhesség lefolyására anélkül, hogy észrevehető panaszokat okozna. Az anyai szervezet enyhébb elváltozása — mint pl. a vérszegénység, rejtett hormonális zavar, tünetszegény fertőzés — koraszülést, esetleg fejlődési rendellenességet idézhet elő. De ma már az is közismert, hogy *a szülők közötti vércsoport-összeférhetetlenség a fejlődő magzat életét komolyan veszélyezteti,* jóllehet anyai megbetegedést nem szokott előidézni.

— Látjuk tehát, hogy egészséges anya gyermeke is világra jöhet olyan ártalommal, amelyet megfelelő orvosi ellenőrzéssel meg lehetett volna előzni. Ezt sajnos sokan nem tudják, vagy nem akarják tudomásul venni. És ne gondoljuk, hogy viselkedésük csak iskolázottság hiányán múlik. Értelmiségiek is akadnak (sőt még orvosnőről is tudunk!), akik vakon bíznak saját egészségükben és ezért kerülik vagy megkésve keresik fel a terhességi rendelést. Pedig a kilátások annál kedvezőbbek, minél korábban kezdődik az orvosi ellenőrzés.

— Viszont szervi betegségben szenvedőnek is lehet egészséges gyermeke, ha már a fogamzás előtt megfelelő kivizsgálásban részesült, és a terhesség folyamán állandó gondozás alatt áll. Az anyák jó része ezzel sincs tisztában, *ártatlan tudatlansággal megy el a veszedelmek mellett.* Szerencsés esetben csak mellettük...

— Jogosan kérdezhetné, milyen összefüggésben vannak az elmondottak az új intézmény célkitűzéseivel és tevékenységével. Nos: *a különböző társadalmi szervekkel együttműködve, lényeges fejlődést kívánunk elérni az egészségügyi felvilágosítás és a családvédelem terén:* emellett a korszerű tudományos ismeretek felhasználásával, egységes szemlélet alapján, *összehangolt* munkával segítjük a terhes- és nővédelmi ellátást.

Kaphat-e influenza elleni oltást a terhes anya?

Az Anyavédelmi Központ lehetővé teszi, hogy a fővárosi rendeléseken működő szülész szakorvosok tapasztalataik kicserélése után *azonos* módszereket alkalmazzanak. Pl. az influenzajárvány idején felmerült a kérdés, kaphatnak-e védőoltást a terhesek. Míg régebben az egyéni álláspont érvényesült, most lehetőség nyílt arra, hogy az általánosan elfogadott, korszerű eljárást alkalmazzuk: az első 3 hónapban nem ajánljuk a védőoltást, később viszont javasoljuk. Ugyanilyen eltérő volt a gyakorlat a D-vitamin rendelése terén. Ezt is eldöntöttük: a jövőben az októbertől-májusig terjedő időszakban adunk D-vitamint.

A megelőzés feladata természetesen nem merülhet ki az egységes ellátásban. Foglalkozni kívánunk a családtervezés kérdésével és ennek keretén belül a születésszabályozás problémájával. Remélhetőleg fokozatosan sikerül majd elérni, hogy a nem kívánt terhességet a különböző fogamzásgátló módszerekkel előzzék meg, és minél ritkábban válasszák a terhességmegszakítást, amelynek következményei — különösen a későbbi fogamzóképesség szempontjából — mindig kiszámíthatatlanok. Hogy csak egy példát említsek: *nálunk minden 8—10. házasságban* (párválasztásban) *Rh vércsoport összeférhetetlenség áll fenn;* bizonyított tény, hogy *ezeknél a terhesség megszakítása jóvátehetetlen következményekkel* járhat, már a következő magzatot súlyos veszedelembe sodorhatja. Vajon hány fiatal nő gondol arra, hogy megvizsgáltassa vércsoportját, és ennek alapján döntsön terhessége sorsáról?

A fiatalság — még nem fél egészség!

— Az Anyavédelmi Központ kórházi részlege az ország legnagyobb és legrégibb koraszülött osztályával olyan egységet alkot, amely *tudományos kutatásra* is hivatott. Mi elsősorban az anya és a magzat egészségét fenyegető ártalmak, valamint a koraszülés kérdését tanulmányozzuk. Foglalkozunk ezenkívül a fiatal nők szervi vagy működésbeli elváltozásainak korszerű megoldásaival. Arra törekszünk, hogy megőrizzük, vagy helyreállítsuk fogamzóképességüket, előkészítsük őket az anyaságra. Minthogy a nőgyógyászati megbetegedések — amit kevesen tudnak — már nem ritkán gyermekkorban kezdődnek, szoros együttműködést építünk ki a főváros területén működő gyermeknőgyógyászati rendeléssel és amint lehetőségünk nyílik rá, ilyen rendelést az Anyavédelmi Központban is fogunk létesíteni.

— Nincs szomorúbb látvány, mint a fejlődési rendellenességben szenvedő, testileg vagy szellemileg elmaradt gyermek. Régebben főleg öröklődő elváltozásokat gyanítottak és érthető módon a szülők nem merték vállalni újabb terhesség kockázatát. Ma már tudjuk, hogy mikor kell gondolnunk családi eredetű bajokra, és mikor szerepelnek egyéb tényezők, melyek elháríthatók, tehát nem szükségképpen ismétlődők. Az intézetünkben működő ún. teratogenetikai rendelésen pontos felvilágosítást kapnak az ilyen házaspárok a további kilátásokról.

— Eredményekről még korai volna beszélni, hiszen az Anyavédelmi Központ oly rövid ideje működik. Még csak terveink, célkitűzéseink vannak. Reméljük, hogy a következő évek során megfelelő támogatással meg tudjuk őket valósítani. Hogy az anyák egészségének megőrzése mellett egyre több olyan gyermek fog világra jönni, akinek boldogság az élet és aki maga is boldogságot jelent a környezet számára.

Bozóky Éva

IMPROVIZÁCIÓK
(olajkréta)

SEBESSÉG

ADÁNYI GYÖRGY
REPRODUKCIÓI

HAZAFELÉ

döbbentő felismerés, hogy ő hitelezett nekünk, s annyi az adósságunk, hogy jó, ha egy emberöltő alatt le tudjuk törleszteni.

Hát törlesztünk. Gyula városa már építi a kiállítási csarnokot, ahol végre teret és távlatot kapnak majd monumentális képei; tervezik egy monstre raktár építését hagyatéka számára, és egy emlékének szentelendő múzeum felállítását.

Még így is lehet, hogy nem tudunk mindent letörleszteni. Majd a gyerekeink. Vagy az unokáink.

Zsigmondi Mária

GÓLYA-FRIZ

kezdődik közvetlenebb kapcsolata a képzőművészeti élettel.

Noha sajátosan grafikus alkat, az első nyilvános elismerést a mozaikkal aratta. 1953-ban a Külügyminisztérium Benczur utcai lakóházába tervezett és készített egy 4,5 m² nagyságú mozaikot, muranói anyagból. 1954-ben pedig Kelemen Emillel közösen sgraffitót a fővárosi Köbölkút utcai iskolába, 24 m²-es nagyságban. A mű játszó gyerekeket ábrázol, némileg azon évek visszatartott modorában. Ugyancsak Kelemen Emillel együtt készült egy 7 m²-es mozaik a badacsonyi bormúzeumba, amely azonban pénzügyi nehézségek miatt mindeddig nem került beépítésre. Akkor, amikor éppen a Balaton környékén korántsem vagyunk bőviben a múltat megidéző mai műalkotásoknak. A tervet az 1955. évi tárlaton, a Műcsarnokban mutatták be. Ezen egy XIX. század elejét idéző szüreti jelenet látható, a háttérben a Badacsonnyal.

1958-ban ugyancsak egy kisebb méretű mozaikkal, a *Szerelmes pár*-ral szerepelt a Műcsarnokban, de azóta — nem utolsó sorban túlzott szerénysége miatt — inkább csak grafikák jelzik munkásságát. Elsősorban irodalmi folyóiratokban és hetilapokban láthattuk alapos megfigyelésről és gondos megformálásról tanúskodó rajzait. Főleg portrékat, mert kitűnő karakterérzéke egyenesen erre predesztinálja. Az arcok és vonásaik közti különbségek izgatják s bárhol legyen, társaságban, orvosi rendelőben, hangversenyen, villamoson, a lényeget szinte azonnal formába önti. Művészek arcát előadás közben éppúgy rögzíti, mint íróismerőseit olvasóik között, könyvnapi sátrakban, vagy ahol éppen jellegzetes vonásaikat megragadhatja. Egész archívumra tehető a kortárs-portrékból alakult gyűjteménye. Különösen sikerült az ugyancsak személyes megfigyelésekből lerakódott emlékképek alapján készült *Bartók* portréja. A Zeneakadémia előcsarnokában gyakran nyílt alkalma látni azt a Bartókot, aki akkor még közel állt saját fiatalságához. A Bartók portréban az a művész áll előttünk, aki még frissen és határozottan érzi saját megváltó erejét. Pontosan azt a Bartókot mutatja, akihez az egészséges ösztönű és ideggetű utód jogosan fordulhat. Ez a portré is annak bizonyítéka, hogy a művész a maga mikrokozmoszán belül is megragadhatja a mikrokozmosz köreit átszelő nagyságokat. Mindig a harmónia felőli oldalról, mivel saját világszemléletéből is ez következik. Radnai Panni az életből, a tájból, az emberi lélekből mindig a harmóniára rezonált, még a karikatúrában is, oeuvreje stílus tekintetében is ezért maradt harmonikus egy szörnyűségekkel is megvert korban. A csendes Duna-part, háttérben tornyokkal, a Dunakanyar természeti szépségei éppúgy a lélekkel való összhangot kínálták neki, mint akár a közelmúlt történelméből merített élő alakok egymástól eltérő egyéniségei. Önmagát keresve nem kapkodott a divatok szerint új meg új kifejezési formák után, meg tudott állni a maga lábán, reális látását művészi formába öntve a kiforrott mesterségbeli tudás birtokában. Java műveinek kiállítása bizonyára megerősíti a műtermi látogatás során kialakult véleményünket.

Szíj Rezső

KIÁLLÍTÁSOK

Képzőművészet a montreáli világkiállításon

A Szt. Lőrinc folyó mesterséges szigetein felépített montreali világkiállítás múzeumra emlékezteti a látogatót. A gazdag fantáziával tervezett modern vonalú kiállítási csarnokok között lépten-nyomon szobrokba, szoborkertekbe ütközünk; a modern szobrászat számtalan múzeumnyi anyagát helyezték el a világkiállítás területén a rendezők. Csaknem minden pavilonban találkozunk képzőművészettel, s majd minden ország hozott ízelítőül néhány jellemző régi vagy modern alkotást. A szovjet pavilonban a modern szovjet festészet reprezentatív képviselői láthatók, csakúgy mint az amerikaiban. A legnagyobb sikert aratott cseh pavilonban szép gótikus szobrok fogadják a látogatókat — köztük Lőcsei Pál mester főoltárának predellája. A franciák is különösen gazdag gyűjteménnyel lepik meg a közönséget. Modern anyagukban Simon Hantai, vagy Etienne Hajdú nevének olvasása jóleső érzéssel tölti el a távolba szakadt látogatót: íme magyar nevek sorakoznak fel a francia kortárs-művészek egyenrangú társaként. Nagy tömeget vonz itt a pop-art, köztük egy valóban meghökkentő műtárgy, R. M[illet] tolószékre helyezett női bábuja, amelynek törzsét számtalan félig leégett és lecsöpögött gyertya borítja vastagon. Térdtől lefelé furcsa és meghökkentő módon csupasz, szinte perverzen meztelen ez a női képződmény, — s noha feje sincs — mégis van benne valami hátborzongató emberi.

Mindez ízelítő ahhoz a képzőművészeti pavilonhoz képest, amely a Place d'Acceuil — a kiállítás egyik főtere — forgatagában várja a nézőket. A világ minden részéről, 73 múzeum anyagából gyűlt össze a 188 műtárgyat számláló kiállítás. Központi témája — csakúgy mint az egész világkiállításé — az Ember és világa. Ez a szempont határozta meg a rendezés irányelveit is. A kiállított anyag a következő 10 téma szerint csoportosult: Az Ember; Az ember és a munka; Az ember és a játék; Az ember és a szerelem; Az ember és a természet; A városi ember; Az ember és konfliktusai; Az ember a látnok; Az ember és eszméi; Az ember és a végtelen. Így nem a történeti fejlődés, hanem az egyes termek címadó témáinak alapján különböző korok, iskolák és műfajok kerültek egymás mellé.

Az Ember, a maga ezernyi változatában, történelme különböző korszakaiból tekint ránk az első teremben. Középütt a képzőművészet legtökéletesebb embertípusa: a görög kuros. Gazdag változatosságban sorakoznak körülötte az i. e. Gudeától kezdve W. de Kooning kusza nőalakjáig az egyiptomi, kínai, indiai és néger embertípusok, s a perui és szibériai embert megtestesítő szobrocskák mellett Giacometti kecses nyulánkságára emlékeztető etruszk férfi és női figurák. A középkori nő típusát megtestesítő Margaret van Eyck portréja, az olasz polgár öntudatát sugárzó 16. sz.-i olasz férfibüszt, Rembrandt jóságosan bölcs Önarcképe mellett I. Lipót dölyfös márvány mellszobra, Dosztojevszkij önmagába merülő arcképe, dr. Gachet réveteg pillantása s Modigliani törékeny kékszemű asszonya; itt vannak, s valamennyien az Ember fizikai és pszichikai létének ezernyi változatáról vallanak. Az ember létének legfőbb eredménye a munka. Ennek a témának változa-

Expo 67 — Экспо 67

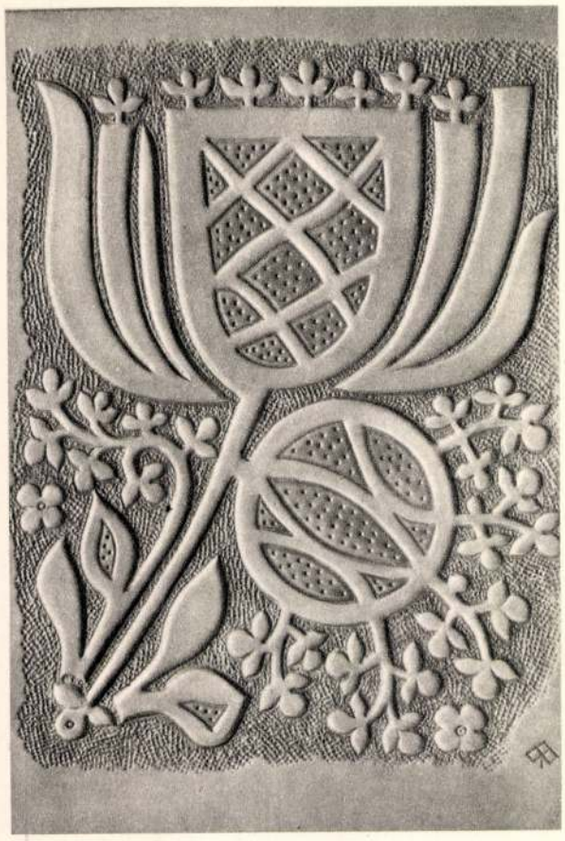

Észt bőrmunka — Maroquinerie esthonienne
Художественная обработка кожи. Эстония

tait látjuk a második teremben. Az egyiptomi gabonaőrlő lány csodálatos tekintetét 2500 éve őrzi egy szinte tökéletesnek mondható kis szobrocska; a favágók munkáját Pasquier Grenier műhelyéből származó monumentális faliszőnyegen látjuk, a sevillai vízhordó ráncoktól barázdás arca Velazquez képéről sugárzik. Az építkezés lázas ütemét egy japán tekercskép kecses figurái mutatják, az elejtett állatot tartó vadász mítikus figuráját egy Kelet-Guinea-i Benin-művész örökítette meg, Chardin kis remekművén konyhájába hazatérő asszony támaszkodik kredencére, a kalászszedők pedig Millet kompozícióján görnyednek. Degas a vasalónő jellegzetes mozdulatát örökítette meg híres festményén, Lenin elmélyülten dolgozó alakja Brodszkij vásznán vonzza a nézők tekintetét, s végül Léger dekoratív Építők c. képe a munka gigantikus, modern világába vezeti a látogatót.

A homo ludenst is változatos alkotásokon keresztül szemlélhetjük: könnyed mozgású, pólót játszó kínai palotahölgyek, 16. századi délnémet játékkártyák figurái, Longhi koncertező velencei társasága, Renoir csodálatos színekben és fényekben tündöklő Hintája, Toulouse Lautrec Cirkuszmestere, Picasso remekműve a Labdán egyensúlyozó akrobata, Miró játékos képzeletű Harlequin karneválja, Klee gyermekrajzokat idéző, irodalmi és intellektuális hátterű Übermutja mindmind a művészet játékos oldaláról közelíti meg a világ jelenségeit. Az ember és a szerelem költői tisztaságát az egyiptomi Neferhotep és Tjentety időtlenséget sugárzó szobrától az arrasi faliszőnyeg hölgyének szívet nyújtó lovagján keresztül Chagall lebegő szerelmespárjáig széles skála öleli fel. A szerelem után az ember és a természet viszonyát kutatja a kiállítás. Fa alatt pihenő szkíta lovas a leningrádi Ermitázsból egy nomád kultúra tökéletes formavilágú emléke. A tuniszi Bardo Múzeum mozaikján tigris támadja meg a vadszamarat, Rubens romantikus táján a szekeret toló parasztok a természet elleni küzdelem képviselői. De szelíd tájakat is látunk Hobbema Két vízimalom c. kompozícióján, a hold bűvöletében némán álló emberpárt, C. D. Friedrich képén. Turner, Courbet és a modernek közül Kandinszkij, valamint Riopelle képei a természet elementáris erejét sugározzák. A téma ellenpólusa az urbanus ember ábrázolása. Monsu Desiderio madártávlatból Nápolyt festi, Jan Steen polgárai egy holland ház szép, tiszta udvarán állnak, Canaletto a velencei Rialto melletti piac 18. századi izgalmas ízeit idézi. A modern nagyváros E. Munch Tavaszi este Oslóban című titokzatos hangulatú képén, Pissarro Place du Théâtre Français esőverte terén és E. L. Kirchner mondain Utcáján jelenik meg.

A következő két téma: Az Emb[illegible] és Konfliktusai, illetve az Ember és Idea[illegible]ai. Az előzőben az emberi összeütközésektől (Rembrandt: Szent Péter megtagadja Krisztust, Hogarth: Házassági szerződés) a politikai konfliktusig emelkedik a feszültség. Itt láthatjuk a Calais-i polgárok s H. Rousseau Háborúja mellett Gyejneka egyik legjobb képét, a Pétervár védelmét, valamint Max Ernst apokaliptikus látomását egy feltehetően atomtámadás utáni pusztulásról. (Európa eső után). Mit nyújtanak az ideálok? Gauguin szavait idézi a szöveg: „Que chez vous tout respire le calme et la paix de l'âme." A lélek békéje sugárzik többek között a csodálatos szépségű egyiptomi királyfeiről (a Detroit Institute of Arts anyagából), az archaikus mosolyú görög férfifejről (Párizs, Louvre), egy szép mexikói férfialakról s nemkülönben a 15. századból származó Szt. György ügyetlen kis lovas figurájáról. A Vizionárius Embert egy etruszk szoborcsoport (A Halál és az Álom Sarpedon holttestét viszik, The Cleveland Museum of Art) mellett az asszír, a kínai, a perui, a mexikói azték, és az új-zélandi maori-kultúra főleg kultikus jellegű műtárgyai és a modern vizionárius művészet alkotásai reprezentálják. De Chirico Nyugtalan múzsái ennek a képzeletbeli, kissé szürrealisztikus világnak félelmetes, nyugtalanító képviselői. — Elmélyülő, intravertált embertípusok, kora középkori és Rouault formálta Krisztusfejek, gyengéd Pietàk és Madonnák, az orosz bizánci művészet szelíd szentjei, Luther és Melanchton jellegzetes portréi veszik körül a látogatót a kiállítás utolsó termében, mely az Ember és a Végtelen címet viseli.

Tíz téma: az egész világ és az egyetemes művészet több évezredet felölelő fejlődése. A téma mindent átfogó, minden benne van, amit az emberiség botladozó története folyamán a szépség és tökéletesség felé sóvárogva megalkotott.

Hála a kiállítás rendezőinek és a műtárgyak tulajdonosainak, ez a válogatás fél évre gazdagította a művészet iránt érdeklődő emberek sok millióit.

Lajta Edit

Az észt grafikai és iparművészeti kiállítás*

A Nemzeti Galéria Lenin októberének 50-ik évfordulójára rendezett ünnepi kiállítása az Észt Szocialista Köztársaság grafikai és iparművészeti anyagát mutatja be számunkra.

Bizonnyal állítom, hogy mindannyiunk őszinte örömét fejezem ki, mikor hálás köszönetet mondok mind a baráti és rokon észt nép művészeinek, mind a Nemzeti Galériának. Mindig ünnep, — s különösen ez időszakban — ha magas színvonalon kiművelt, minden részletében tartalmas művekkel találkozhatunk. S mindig külön öröm, ha honunkba ellátogatnak barátaink, — így az észt művészet is — hisz új ismeretekkel leszünk gazdagabbak, — s minél gyakoribb e baráti megtiszteltetés, annál mélyebben ismerkedhetünk meg baráti népeink életével, — kiművelt művészi gondolataikkal.

Ez az időszak, melyben e kiállítás megnyílik, saját fejlődésünknek is oly időszaka, melyben új grafikai kultúránk fiatalos hévvel vesz új lendületet, s kezd mind erősebben közkedveltebbé válni a széles tömegek körében. Így e posztról ismerkedésünk még szorosabbá, elmélyültebbé válik, és elviszakmai kíváncsiságunk differenciáltabban és érzékenyebben közelítheti meg azokat a nagyszerű eredményeket, melyeket most az észt grafikai és iparművészeti kultúra e kiállítás keretében számunkra érzékeltet.

Nemcsak az első pillanat élménye, de tartósan fogalmazott gondolataink szerint is a művészet nagyvilágán belül jelentkező észt grafikai kultúra világosan kiművelt, mélyen a nép lelki világából táplálkozó, *humanus modernségében élen világító művek kultúrája*, nem hiába ismert csaknem az egész világon. Első ismerkedésünk elragadtatásában a művekben való gyönyörködés mellett sok tanulságra juthatunk s tapasztalatot vehetünk át grafikai műveltségünk minőségének fokozása érdekében. A sajátos észt néplélek, életmód hangvétele mellett úgy érzem van valami közös vonás is bennünk — talán elsősorban a *tartalmas mondanivaló nagy feszültségű grafikai foltokban való kifejezése.*

A kiállítás felsorakoztatja a grafikai művészet összes tradicionális és újszerű technikáit, megjelenítési formáit a grafika funkcionális területeinek mindannyi oldalán: monumentális grafikát, kisgrafikát, illusztrációt, ex librist stb.

S hogy a nagy grafikával kapcsolatban mondjak példát: a lapok között olyanok találhatók, melyek emlékezetünkbe idézik grafikánk forradalmi múltjának remekeit; Derkovits Gyula és Uitz Béla lapjait. Az észt nagy grafika az erőteljes tömör grafikai felkiáltójelek rendszere, a grafikai jelek mint holmi hatalmas betonpillérek feszítik a lap terét a fekete és fehér színek összecsapásában, melyet izzó tartalom rajzol a felszínre. Ilyen, hogy a sok között csak egy példát említsek, Palm Jüri „Mahtrai férfiak" című lapja. Történelemformáló óriásokká nőtt

* Kiállításmegnyitó

férfiak a példái a megjelenítés tömörségének, monumentalitásának. Ugyanúgy példázzák az alakuló óriás ipari városok életés optikai ritmusát brilliáns lapok; s a halászélet sajátosságait, gondjait tükröző figurális, szimbolikus kompozíciók változatos földolgozása hatalmas nagyéposzként jelenik meg előttünk. Lenyűgözően hat ránk a nagyfeszültségű előadás, melyet az árnyalatdússág is gazdagít, felcsillantva egy-egy nemes színt is. Szinte rokon módon az észt textilművészet alakító világával fejleszti a népi ornamentális beszédet, kimüveli a kifejezés *emberies bravúrjával*. Mélyen humánus lapok ezek. Az anya és gyermeke sorozatok — a galambok a szakadék felett, az annyi emberi meleggel telített lapok bizonyságot tesznek arról az eszmei magatartásról, az érzelemgazdagságról, mely az észt művészet gazdag árnyalatosságát jellemzi — a nagy lapok feszítőerejű feldolgozása mellett. *A néplélekre, népi formai pillérekre következetesen* épített művészet ez.

A tartalmi és technikai kifejezés kifinomultsága, gazdag változatai, az érzelmek gyöngédségig halkított kifejezésétől a hangossá fokozott fekete erőkig — éppúgy mint a monumentális lapoknál — funkciójuk szerint jellemzői a sokrétű kisgrafikának is. Nincs négyzetcentiméter, mely ne volna gondolattal telített, átélt. Grafikai epiteton ornansok nélküli tartalmat önmagától érlelő művészi lapok ezek. Úgy vélem, élménysugárzást ily tisztán közvetítő művészetet valóban csak a magas színvonalú tudás, a gazdag tradícióra és új eredményekre tervszerűen és folyamatosan épülő műhelykultúra tud nyújtani — *az*, melynek a népi „folklór", az élő valóság a bázisa.

A valóság meseséssé oldódása, a mesés népi alakzatok új képbe fogalmazása varázslatos lapokat ad: a gyönyörködés, eszmélődés végtelen birodalmát. S a kis grafikai lapok éppoly változatosak technikai megoldásukat illetően, mint óriás társaik.

Az előadott mondanivaló ily változatossága csakis ott fejlődhetett ki ily magas fokon, ahol a köz igénye nagy. Ahol kedvelt a művészi közlésformával való széles körű gazdálkodás, ahol népi tradícióvá tudott alakulni az igény.

E kiállítás bizonyítéka a nép és művészek között erőteljesen kialakult konverzációnak.

De hadd idézzem magát a katalógus szerzőjét: e grafikai és iparművészeti ágakat „a legkorszerűbb, nemzeti jellegzetességünket legnyíltabban tükröző művészeti ágaknak tartjuk. A mi formanyelvünk összefogja az észt művészet hagyományait és több generáció folyamán fejlődött magas professzionális kultúrán alapul."

„A grafika az Észt Szovjet Köztársaságban a legelterjedtebb, a lakosság széles körei által elérhető és ezért valóban népi művészeti ág."

Ugyanez jellemzi a bőrdíszítőművészetet, sokoldalú funkciónak eleget tevő kiváló kultúráját. E kiállítás sok elgondolkoztató szépséget tár elénk, s valóban felemelő érzéseket gyújt bennünk.

Hiszen minden egyes mű önmaga sugározza a megrendezett egésszel együtt: figyelj rám, s merülj el abban a sok szépségben és gondolatgazdagságban, az ábrázolás bőségében, sokszerűségében, amit épp számodra — néző — hordozunk. Értsd meg életünk sokszínűségét és gyönyörködj benne.

Hincz Gyula

A csehszlovák használati tárgyak és a Design

Legutóbbi csehszlovákiai tanulmányutamon feltűnő volt részemre a mindennapi élet használati tárgyainak — célszerűsége mellett — magasszintű formaképzésük, kitűnő kivitele, melyekről csak tisztelettel lehet szólni. A legköznapibb cikkekről beszélek, mint a konyhai felszerelési tárgyak; egy grill-sütő, mely kitűnik kis méreteivel és olcsó árával. Jól formázott, nehéz minőségű, a használatban remek főzőedényeket készítenek. Széles színskálában; kénsárga, türkizkék, fűzöld, piros sorozatokat árusítanak, jó fogású, szépen illeszkedő fülekkel, vagy fekete nyéllel. Egy-egy sorozat lábasokból, fazekakból, kávés- és teáskannából, hosszúnyeles palacsinta- és tésztasütőből áll. Belsejük fehérre van zománcozva. Nincs szükségük a máz, illetve gyártáshibákat eltüntető stílustalan márványerezésre. Ugyanilyen magas színvonalúak a rozsdamentes acélból készült főzőedények, melyek fénye nem vész el a használatban, nem szürkülnek. A látottakból meg kell említeni a „Montreali" evőeszköz-készletet és abból a kés szellemes megformálását, — a nyél és penge egy darabból az anyag megcsavarásával készült. Minőségéhez viszonyítva olcsó tömegcikk, teljesen sima, nincs rajta sem ciráda, sem peremprofil. Csak a gyártó Sandrin cég aránylag nagy emblémája zavaró, melynek mentsége, hogy az Expo éttermében hirdette a kiváló minőségű csehszlovák iparcikkeket.

Ugyanilyen gondossággal készültek az Expóra a pohárkészletek, melyre pályázatot írtak ki. Ezek Adolf Matura tervei szerint készültek el. A cseh üveget talán nem kell külön bemutatni, itt bujkálnak kirakatainkban is, gyakran nem a legszerencsésebb válogatásban, egymást zavaró tárgyak sokaságában. A sokféle technikával készült sokszáz féle formát, tárgyalakításukat a helyszínen lehet igazán megítélni. Az előkelő, de teljesen sima, fúvott pohárkészletektől a nehéz ólomkristály dísztárgyakig rengeteg minden látható. A nyersanyag szépsége adja meg a poharak finomságát, az üvegekben nincs légbuborék, nincs szükség hibát takaró dekorációra. A fúvott dísztárgyak masszív, vagy légiesen könnyű kivitelben készülnek, különböző színekben.

Többségük kevésbé játékos, mint a muranói üveg, a tömörebben formált tárgyak dominálnak. A rubinvöröstől a lángoló pirosig, a füstszín különböző árnyalatai, kék, zöld, sőt lila edények is láthatók. Az UBOK bemutató termében láttam egy lángoló piros, lefejezett gömb formájú, vékony falú vázát, melynek felületén nagyméretű, topázsárga pettyek úszkálnak, szabálytalanul. A gömb átmérője 25 centiméter lehetett, tervezője Pável Hlava. Találkoztam egy topáz színű, teljesen sima, négyzetes hasábformájú flakonnal, nehéz ólomkristályból. Úgy ragyogott, tüzelt, mint egy drágakő. De az ára, nos az ára — 600 csehkorona. A prágai bemutatótermekben, kirakatokban csak elvétve látható a hagyományos, díszesen csiszolt ólomkristály, fantasztikus áraival. — A régi, előkelő cukrászdakirakat díszdarabjaival. — Manapság egy diplomáciai szalonban tudnám őket elképzelni. Készítésének, mint egy mesterségi tradíció folytatásának van létjogosultsága.

Sokkal inkább felelnek meg a mai ízlésnek az új eljárással készülő sajtolt, kristályüveg modellek. Melyeknek már kialakult a sajátos formanyelvük. Rajzuk, megjelenésük puhább, lágyabb, mint a csiszolt ólomkristályé és megfizethetőbbek. Értéküket nem csak a rajz, forma, színezés, hanem a felhasznált nyersanyag finomságának együttese határozza meg. Összességük adja meg rangjukat. Forma alakításukkal a legkiválóbb tervezőket bízzák meg, akik a szakma specialistái: Prof. S. Libenský, V. Plátek, J. Kotík, P. Hlava, A Matura, M. Stáhlíková, K. Wünsch, stb. Üvegjeikkel Montrealban átütő sikert értek el.

Kár, hogy a csehszlovák üvegipar főleg az exportálásra szolgáló tárgyaknál enged a bazárízlésnek és éppen ezekből kicsit bőven jut üzleteinkbe.

Üveg a nyersanyaga a cseh bizsuteriának is. Ez bizony divatcikk, de inkább a szó rossz értelmében. Modelljei változatosak, nincs egységes stílusa. Úgy gondolom, túlságosan engednek nem is a divatnak, hanem a nagyvilág — vélt tömegízlésének. A Tvar novemberi száma keserűen írja: Jablonec nem igényli a tervezők munkáját. Egyidejűleg közöl egy sereg szép, korszerű ékszert.

Kristályüveg váza. (Csehszlovákia)
Vase de cristal. (Tchécoslovaquie)
Ваза из кристалла. (Чехословакия)

Ecet-olajtartó. Kassa, XIX. sz. eleje
Huilier de table. Kosice. Début du XIXe s.
Сосуды для масла и уксуса. Кошице, начало XIX в.

A tervezők egyedi darabjait, melyek modellként szolgálhatnának.

A csehszlovák kerámiatárgyak skálája kisebb, mint az üvegé. Itt a szó köznapi értelmében vett használati-tárgy jellegen van a hangsúly, melyek nagy szériákban gyárilag állíthatók elő. A cserépedény elvesztette manufaktúra, gölöncsér jellegét. A porcelán erősen kötődik a múlthoz. Cseréptárgyaik formailag szűkszavúak. Általában valami hűvös visszatartottság a jellemzőjük. A kisebb tárgyakon a máz, a színezés porcelán jellegű. Technikailag magasfokú, megbízható készítmények. Magas hőfokon égetnek. Nem fordulhat elő, hogy egy váza átengedje a vizet. Különösen megragadták figyelmünket az utcai virágtartók, melyek fagyálló, mázascserépből készülnek, különféle máztechnikákkal, sokféle, változatos formáikkal.

Más lapra tartoznak a művészek egy-két példányban készített alkotásai. Ezek minden konvenciótól mentesek, a kubista, néhol az absztrakt szobrászat mezsgyéjén járnak. Színezésük szűkszavú, kerülik az erős színkontrasztokat. Technikai megmunkálásuk kiváló. Kedvelik a monumentális, szögletes formákat. A közép-, és dél-amerikai Kolombusz előtti indián kultúrákkal tartanak valami távoli rokonságot. Ilyen például Eckert professzor kékszínű, négyszögletes, lapos vázája, Bohumil Dobiáš, a bechyné-i szakiskola művészi vezetőjének nagyméretű samott-plasztikája. Mely, mint a plasztika meghatározás mutatja, nem használati tárgy már, túlnőtt rajta.

E rövid cikk célja inkább a leghétköznapibb használati tárgyak, mint például a főzőedény jó, esztétikailag magas színvonalú megformálására szerette volna felhívni a figyelmet. De a keretet a látottak széjjelfeszítették. Talán így jobb, — mert ez azt is megmutatja, hogy a tárgyformálásnak milyen széles a területe. — Nincsenek határai. —

A tervezők foglalkoztatásának Csehszlovákiában nincsen kötött metodikája. Az UBOK (Iparesztétikai Intézet) tervezőműtermei mellett az egyes üzemeknek van saját tervezőgárdájuk is. Egyidejűleg alkalomról alkalomra külön is kiadnak megbízásokat és kiírnak pályázatokat. A gyárak, üzemek érdeke, hogy maguk köré gyűjtsék a legjobb tervezőket, mert a világpiacon csak a legjobb, esztétikailag magasszintű tárgyakkal versenyképesek.

Ennek ellenére a forgalomban levő tárgyak egy részénél nem ismerjük a formatervezőt, a designert. Nevük, mire azok forgalomba kerülnek — lekopott.

Kovács Zsuzsa

A magyarországi fajánsz- és keménycserép története című kiállításról

Az Iparművészeti Múzeumban, állandó jellegű kiállítás látható, amely a XVII. századtól a XIX. század közepéig ismerteti a Magyarországon készült fajánsz- és keménycserép termékek történetét. A kiállítást hosszú tudományos kutatás és sok technikai előkészület előzte meg. Ilyen tervszerűen rendezett és ilyen gazdag anyagú bemutatást (mintegy 700 db kerámia szerepel) már évtizedek óta nem rendezett az Iparművészeti Múzeum.

A rendezés során, a felhasználásra kerülő termek sorrendjével és beosztásával problémák merültek fel, ugyanis egyes helyiségekben beépített interieur, reneszánsz mennyezetek és már felállított fajánszkályhák szabták meg a lehetőségeket. A rendezőség kezét igen megkötötték az előző üveg-kiállításról átöröklött, ívelő talapzatú vitrinek. A legnagyobb problémát az okozta, hogy a kiállítási termekbe csak egy bejáraton lehet bejutni és emiatt az utolsó teremnél veszi kezdetét a kiállítás. Ehhez a sorrendhez a rendezőségnek azért kellett ragaszkodnia, mert az utolsó teremben vannak beépítve a 17—18. századi erdélyi festett famennyezetek, ahová a múzeum késő reneszánsz anyagát, a habán kerámiákat helyezték. E helyiségben a vitrinek megvilágítását átszerelték, mert a vastag anyagú, hófehér mázú habán kerámiára elölről kell a neonfényt ráirányítani, hogy az edények ragyogó mázа és mélytűzű színei jól érvényesüljenek.

A habánok, vagyis anabaptisták német nyelvű csoportja a vallásháború üldözései elől menekült Nyugat-Magyarországra. A 18. század közepén egy részük innen Sárospatakra és Alvinczre került. Korai edényeik az olasz majolika befolyására készültek, később török motívumokat alkalmaztak, majd a delfti fajánszok hatását tükrözi kerámiájuk és végül a 18. században beolvadtak a céhes fazekasok csoportjába. — A kiállításnak a habán edényeket bemutató része a legkiegyensúlyozottabb és legmeggyőzőbb erejű.

A második teremben első hazai fajánszgyárunknak, Holicsnak a termékei kerülnek bemutatásra. Olyan sokrétű anyag tárul a látogatók szeme elé, hogy szinte elkápráztatja a szemlélőt a rokokó színeiben pompázó kerámia. A vitrinek előrenyúló részeiben a plasztikai alkotások vannak kiállítva. Legtöbbjüket Schweiger Antal, a gyár kiváló szobrásza készítette. A gazdagon elrendezett vitrinekkel szemben levő oldalon, holicsi edényekkel terített asztal, bölcső, falitükör, a gyár jegyeit és a holicsi kastélyt feltüntető kép látható. — Mint ismeretes, a holicsi gyárból elvándorolt kerámikusok alapították meg az Esterházy birtokon létesült tatai fajánszgyárat, majd a tatai gyárból kiváló Kuny Domokos a fellendülésnek induló Budán, a Krisztinában létesített gyárat, a 18. század 80-as éveiben.

A kiállítás elrendezéséből az első magyar fajánszgyárak szoros kapcsolata igen jól kitűnik. A harmadik teremben kerülnek bemutatásra a tatai, budai gyárak termékei és a többnyire régi habán településeken tovább virágzó kisebb kerámiaműhelyek készítményei, mint a kosolnai, bolerázi, gácsi, dejtei, stomfai fajánszok.

A következő terembe a kőszegi patika van beépítve. A szép barokk interieur nem töri meg a kiállítás vonalát, mert az állványzat polcaira a 18. századi magyar fajánszgyárak patikaedényei kerültek. Igen változatos formájú és díszítésű gyógyszerestartályokat készítettek.

A 18. század végén már megerősödött és számbelileg meggyarapodott polgárréteg élt hazánkban, melynek megnövekedett igényeit a gomba módra elszaporodó új kőedény és keménycserépgyáraink termékei elégítették

ki. A fajánsz törékenységénél fogva és mázа következtében, az étkezés céljaira nem volt a legmegfelelőbb. Így hazánkban is áttértek az angol találmányú keménycserép edények gyártására. A kiállítás utolsó termében a holicsi, tatai, budai fajánszgyárak keménycserépből készült termékeit és a polgári alapítású kassai, körmötzbányai, iglói, pápai, batizi stb. gyárak változatos, matricával, domborított díszítéssel készült és festett termékei kerültek bemutatásra.

A kiállításról visszatérő látogató a hazai fajánsz és keménycserépből készült kerámia történetéről világos képet nyer és új ismeretekkel gazdagodva hagyja el a múzeumot, azzal a tudattal, hogy hazánkban is művészi és nívós iparművészeti termékeket készítettek, melyekkel joggal büszkélkedhetünk. — A művészi elrendezésű és tanulságos kiállítást igen gondosan megírt és fényképezett katalógus is alátámasztja. Reméljük, hogy a jól sikerült kiállítást még hosszú évekig fogják hazai és külföldi látogatók felkeresni és gyönyörködhetnek az ott látható kerámiákban.

Nékám Lajosné

Új magyar festészet*

Rövid időn belül másodszor jelentkezik előre nem jelzett kiállítással a Nemzeti Galéria. Ősszel valószínűtlenül rövid idő alatt készült fel arra, hogy a Budavári Palota újjáépített déli szárnyának nyilvános birtokba vételét nagy lélekzetű reprezentatív kiállítással ünnepelhessük.

A ma nyíló kiállítás *sokat ígérő címével* hívja fel figyelmünket —, egyúttal új és merész vállalkozást jelez. A vállalkozás, ha rendezetlen sorok kiigazítását, az alkotások valaminő értékrendjét, vagy már történetinek minősíthető időszak festészetének összefoglaló bemutatását célozza, önmagában elismerésre és figyelemre méltó. És a vélemények összecsapására máris módot ad. Be lehet-e mutatni és a kiválasztott 170 művel lehet-e leginkább bemutatni az új magyar festészetet? Milyen megfontolás eredménye e kiállítás valóban igényes megnevezése?

Talán felfoghatjuk figyelmeztetésnek is! Figyelmeztetésnek, amely igényeket jelent be, felszabadulás utáni festészetünk összefüggő értékelésére, illetve újraértékelésére. Mert erre szükség van. Mert a 23 év már művészettörténet. Mert az esztétikai ítéletek különbözőségének lehetőségét nem vitatva, számomra pl. azt jelzi, hogy nincs a felszabadulás utáni magyar piktúrának olyan szakasza, amelyet meg kellene tagadnunk, vagy jogunk lenne megtagadni.

Az egyéniség útkeresése, a kifejeződési vágy megnyilatkozásainak nagyon is eltérő lehetőségei, mint láthatjuk, sokszínű, közölnivalóban gazdag, a magyar nép életét, törekvéseit visszatükröző festészetet hoztak létre.

A kezdet bizonytalan és talán ezért absztrakt. Magam úgy vélekedem, hogy — néhány kivételtől eltekintve — az absztrakt festőket mondanivalójuk bizonytalansága, vagy szegénysége ösztönzi a puszta formai játékra. És nem csodálkozhatunk azon, hogy 1945-ben lehettek művészek, akiknek mondanivalója — lényegét tekintve — bizonytalan volt. Erre a bizonytalanságra azonban minden megpróbáltatásával és kudarcával együtt bizonyossággal felelt az elmúlt két évtized, amely felfelé ívelő utat tört a magyar nép számára. Az önmagunkra-találás, a nemzeti öntudatosodás, az akadályok legyűrése és az új életformát alakító munka, hol bizonytalanul, hol határozottabban, hol elmosódottan, hol markánsan, de kifejezést kap ezen a kiállításon. És ha új életformáról, új társadalomról beszélünk, nem tekinthetjük azt sémába szoríthatónak, mozdulatlan állóvíznek.

Az új társadalom valóságos ellentmondásai önmagukban kizárják a művészet, a piktúra egysíkúságát. Lehet, hogy jelentős művekben nem minden időszakban egyaránt gazdag az új magyar festészet. Lehet, hogy kifejezőeszközei nem egyenletesen finomodtak. De ebben a festészetben benne érzem életünk nagy sorsfordulóit, a hazára talált nép új honfoglalását, és a szocialista társadalom építésének vállalását.

Nem kívánok túlzásba esni. Nem a 23 év történelmének művészi ábrázolása ez a kiállítás. De arra ösztönözhet, hogy a 23 év festészetének fejlődését — a főbb vonások megrajzolásán túl — a megalkotott művek kapcsán elmélyedten elemezzék és elkészítsék az új magyar festészet mérlegét. A kiállítás ebben az értelemben is *tett*. Ha tetszik a vita elindítója, vagy *pozitív érv* a művészetek értékeléséről folyó permanens vitában.

Művészetírók, kritikusok dolga, hogy a kiállítás anyagát összevessék a felszabadulás utáni magyar festészet valóságával. A kiállítás rendezője természetesen nem vállalkozhatott teljességre már csak azért sem, mert csupán a Nemzeti Galéria anyagából válogatott. Kétségtelen tény, hogy válogatott. És az elismerést érdemlő tett éppen az, hogy vállalta ezt a válogatást.

Munkája során felismerhetően figyelembe vette a művek születésének időrendjét, és nyilván arra törekedett, hogy piktúránkat a maga sokszínű gazdagságában, különböző irányzatok és alkotói módszerek képviselőinek felvonultatásával mutassa be, jelezve, hogy nem egy szűk kör, hanem az *ország* festészetének értékeit kívánja elénk tárni.

Nem új képeket látunk ezen a kiállításon. De a képek elrendezésével bizonyos látásmódot és értékítéletet ismerhetünk meg amely nem zárja ki, talán inkább igényli az esetleges ellenvéleményeket.

Engem abban a meggyőződésemben erősít meg, hogy a közösségben élő és a közösségnek alkotó művész önkifejeződése szükségszerűen találkozik az objektív valóság ábrázolásával. Az önkifejeződés és az ábrázolás így nem csupán egymást kizáró, hanem egymást feltételező ellentétpárként jelenik meg, s a közöttük feszülő ellentmondás szüli a környezet, az objektív valóság hatására, a művész megkapó erejű szubjektív vallomásait. E kiállításon több jeles művészegyéniség ilyen vallomását szemlélhetjük önmagukról és környezetükről.

Érzékelhetjük, hogy a társadalmi élet, a környezet változásai minő változásokat idéztek elő az egyes művészek alkotómunkájában. Szemléletes igazolását kapjuk annak az igazságnak, hogy a tartalom keresi önmagához illő formáját, a tartalom, a lényeg gazdagodása és változása alakítja a formai megoldás változatosságát. Az a formai gazdagodás amit a kiállítás második felében láthatunk, a kifejezendő életérzés, a belülről feszítő mondanivaló, a gondolatok, érzések és hangulatok gazdagodásának adekvát kifejezője.

Nem életművek összegezése ez a kiállítás, hanem tükröt tart a mai magyar festészetünk elé. A tükörkép lehet élesebb, de nem lehet gazdagabb a tükrözöttnél.

Ezekkel a gondolatokkal ajánlom figyelmükbe az „Új magyar festészet" című kiállítást.

Hantos János

* Elhangzott a kiállítás megnyitóján

Kohán György emlékkiállítása Vásárhelyt

Híre jár, hogy milyen gazdag az a hagyaték, mely Kohán György végakaratából Gyula városának jutott. Ám — úgy látszik — kikerül még egy szép anyag a magángyűjtők tulajdonából is, hiszen élete során Kohán György sok képét adta, ajándékozta

Kohán György

Naplemente Mártélyon

Coucher du soleil à Mártély

Закат солнца в Мартее

Búza Barna: Rémület — Terreur
Ужас

el, szűkösebb napokban olcsón kellett értékesítenie dolgait, máskor bőkezűen halmozta el barátait azokkal a munkáival, melyek megtetszettek nekik. Egy lelkiismeretes monográfusnak — az örökségen kívül — még számos lappangó, szerte az országban szétszórt Kohán-művet lesz alkalma felfedezni.

Kohán György tehetségének nagyságát termékenysége is bizonyítja. Nehéz sorsa ellenére rengeteget dolgozott, ihletett periódusai idején gyors egymás utánban alkotta remekebbnél remekebb festményeit, rajzait. Szíves figyelem, számos kiállítás kell még ahhoz, hogy akár a szűkebb szakma, pláne a nagyközönség megismerje életműve arányait, akárcsak legjobb képeit, vagy működése egészét. A műbarátok hálásak lehetnek a vásárhelyi Tornyai Múzeumnak, amiért hogy bemutatott egy helyben összeszedhető válogatást Kohán György halálának első évfordulójára.

Már életében is tudtuk, hogy személyében egy rendkívül jelentős tehetséggel érintkezünk; szerénysége a legnagyobbak erénye, mert miközben alig szólt magáról, gondjairól, itt-ott — ahol éppen lakott — nagyszerű műveket alkotott, a tárlatokra megrendítő hatású kompozíciókat küldött, s vagy tíz önálló kiállításán mindig új meglepetéssel szolgált híveinek. Az elmúlt esztendőben Kohán György művészettörténeti fogalommá, kultúrhistóriai kategóriává lényegült. Tavaly előtt, a december végi havas vasárnapon azt hittük, hogy hiánya állandó jellegű fizikai fájdalmat fog okozni. De mert már korábban is hozzászoktatott bennünket ahhoz, hogy rövidebb-hosszabb időre eltűnt szemünk elől, most a halhatatlanságba való emelkedése tetszik ilyen elvonulásnak. Cikkekben, tanulmányokban úgy szerepel már, mint klasszikusaink legtöbbje, egy-egy utalás, példa, analógia formájában bukkan elő az okfejtésekből, a legigazabb műtörténelmi konzekvenciák levonásakor hangzik el a neve. Ha komolyan akarjuk venni képzőművészetünk közelmúlt három évtizedét, Kohán György drámai tanúságtevése nem maradhat ki az értékelésből. A szakirodalom ugyan elég töredékesen tükrözi pályaképét, a műértők tudatában, a képzőművészeti élet legfejlődőképesebb szféráiban elismerés, megértés kíséri emlékét. A festő hivatásáról különbet — mint amit ő teljesített — nem tud követelménynek felállítani se kolléga, se nép.

Jó lenne, ha művészettörténész vagy író, barát vagy tárlatlátogató meghatározná egyszer tömören, félreérthetetlenül, kertelés nélkül, lakonikusan, vallomásszerűen, szeretettel, tisztelettel, hűséggel, esküt rebegve, hogy mi is olyan becses kortársnak, utókornak, egyénnek, nemzetnek a Kohán György munkásságában. Azon kevesek közé tartozik, akiknek az érdemeit — viszonylag — egyértelműen méltányolja a köztudat; a népi jelleget, az expresszív erőt, a belső feszültséget, a monumentális hangvételt illetően egységesek a vélemények. Hogy mindeme művészi eszközökkel, képalkotó sajátságokkal viszont mire figyelmeztette a világot, mire akarta rádöbbenteni az értőket és a laikusokat, a magyarokat és a nem magyarokat, a látásra érzékenyeket, a gondolkodásra képeseket, arra többféle magyarázat is elhangzott már. Bizonyos, hogy ő is úgy fog járni egy ideig, mint a legnagyobbak, mint pl. kedvelt költője, Ady Endre: a percemberkék megpróbálják kisajátítani maguk számára életműve tanulságait, kisebb-nagyobb csoportocskák, véd- és dacszövetségek a maguk múlandóságra rendelt tényekedésével kapcsolatosan igyekeznek majd az ő maradandóságához kötődve az idő kérlelhetetlen ítéletét kijátszani, az igazságokat — melyekért Kohán György megszenvedett — csalafinta álokoskodás alakjában aprópénzre váltani, ideig-óráig tartó hangulatkeltésre felhasználni. Művészetének plebejusgyökerű nemzeti tartalma szabad prédának tűnik a nacionalisták szemében. Szuggesztív-kifejező képességének egyetemes korszerűségére megjöhet a kozmopolita modernkedők étvágya. A művelődésügyi adminisztrációnak vele szemben tanúsított értetlenségét megbélyegezve sok negyedtehetség fog megpróbálkozni azzal, hogy soron és renden kívüli előnyöket sürgessen ki magának. Máris vannak olyanok, akik tragikai hangvételével a pesszimizmus terjesztését igazolják, a kis nép nagy érzéseit történelmi fátummal árnyalják, a tegnap nyomoráért a mai eredményeket is leszólják és a holnapban se hisznek.

Semmi sem kompromittálhatja azonban Kohán Györgyöt, még utólagos barátainak sanda rajongása, félreértett műveinek serény elemzése sem. Mert végül is a jó művészet jelentése objektív tény, hatása — persze — idegrendszeri adottságok, meglevő affinitások, érzelmi velleitások, megrögzött előítéletek szerint igen differenciált lehet, ám az igazi alkotótehetség megnyilatkozásának tartalma, képben megjelenített mondanivalóia nem hagy kétséget még reflexeinek az eszmei töltésére vonatkozóan sem. Kohán György pedig minden sejtjével, alapos felkészültségével, különös fantáziájával a közérdekű festészet, a mindent elmondó rajzművészet szolgálatában állt. Senki számára nem maradhat vitás — ha figyelmesen megnézte műveit — hogy vallomásai a szegények, a dolgosak, a kétkeziek, a nincstelenek sorskérdéseire vonatkoznak, mert egy-egy képe soha se csak egy falusi motívum feldolgozása, de egyúttal állásfoglalás is, azonosulás, egyetértés, együttérzés, szószólás, igazságszolgáltatás. A tárgyak, a helyzetek, a tájak élettel telnek meg Kohán György kezén, megszemélyesítenek ugyanis valamit, gondolatokat, indulatokat, szándékokat — úgy jelennek meg, hogy az ábrázolás mellett a felszólítás, a megjegyzés, a kiáltás, a mozgósítás, az ítélkezés funkcióját is ellátják. Csendes szemlélődésre csak ritkán kerülhetett sor művészpályája három és fél évtizedében, mert elrévüléseibe is belenyilallt a fájdalom, töprengéseit a tettvágy szakította félbe, a természet szépségeibe az emberi lét elemi problémái nem engedték belefelejtkezni. Szenvedélyes művész volt, akit elragadtak az érzései, felháborítottak a méltánytalanságok, szánalomra indítottak a szenvedések, s akiben reményt keltettek a tapintat, a gyengédség legparányibb gesztusai. Sohase önmagáért háborgott, mindig másokért, gyakran ismeretlenekért, mindenkiért, aki segítségre szorult, aki megfáradt, megöregedett, akit megtáncoltatott a halálfélelem, s akinek megváltást hozott egy kedves mosoly vagy egy emfatikus káromkodás. Egyet kell érteni azzal, hogy „A legigazabb magyar festőkhöz hasonlóan társadalmi kötelességet teljesített képei létrehozásával, pályája közügynek minősül éppen a műveiben feszülő nehéz érzések, magvas észrevételek miatt."

Kohán György művészetében ez hát a becses, a feledhetetlen, ez az önfeladás, szolidaritás, önzetlen megszólaltatása panasznak, igénynek, vállalása a nép képviseletének.

Tibély Gábor

Búza Barna

Búza Barna az 1957-es kecskeméti és debreceni kiállítása óta 1967 decemberében jelentkezett újra a nyilvánosság előtt, szintén csak kisebb gyűjteménnyel. Ez utóbbi alkalommal Kiskunhalason a Tornyai János Múzeumban állított ki Bozsó János festőművésszel együtt. Utóbbiról a Művészet múlt évi decemberi számában Budai Timót írt beszámolót. Azok, akik Búza Barna munkásságát figyelemmel kísérik, örültek a kiállításnak, mert újabb alkalom nyílt arra, hogy legalább kisebb plasztikái egy részében elmélyedjenek.

A művész azok közé tartozik, akik csöndben dolgoznak, miközben megérlelik életművüket, amelynek néhány darabja külföldi magángyűjteményekbe éppúgy eljutott, mint ahogy több alkotása hazai múzeumainknak is megbecsült darabja. Számos műve

KOHÁN GYÖRGY

Kohán György festőművész halálának egyéves évfordulóján, 1967. december 16-án emlékkiállítás nyílt Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János múzeumban. A tárlat anyagának döntő többsége hódmezővásárhelyi magángyűjtők tulajdonában levő műveket foglal egybe, ezenkívül néhány olyan magángyűjtemény képei is helyet kaptak, melyeknek tulajdonosai jelenleg nem élnek ugyan Vásárhelyen, de ottani tartózkodásuk során vásárolták vagy kapták ajándékba a képeket. Egyetlen nagyobb gyűjteményegység, dr. Finta Dezső mindszenti orvosé (49 Kohán-mű, melyből 23 került kiállításra) csak az olyan, mely nem közvetlenül vásárhelyi kapcsolatú. Az előkészítés során a Tornyai János múzeum a korábbi hírlapi felhívásra történt bejelentések és későbbi közvetlen, a gyűjtők által adott hasznos információk alapján közel 400 alkotást vett jegyzékbe egy összeállítandó oeuvre-katalógus számára. A megtekintett mintegy négyszáz mű közül 180 alkotás került, döntően minősége, ezen túl azonban az egyes alkotó periódusok lehető teljes reprezentálásának szempontja alapján kiválasztásra és bemutatásra.

A kiállítással a múzeum többszörös célt kívánt szolgálni. Először, és ez a kiállítás időpontjában jut kifejezésre, az egyéves évforduló alkalmával adózni kívánt Kohán György emlékének. Ezen túl a magyar művészeti irodalom és a további kutatás számára segítséget kívánt nyújtani, a ma még elég könnyen felkutatható látó és emlékező távolságban levő eddig ki nem állított művek bemutatásával. E művek a későbbiek során már csak jóval nagyobb munkával lettek volna előkeríthetők a szükséges és indokolt monografikus feldolgozás számára. Ez utóbbi dokumentatív jellegű célt is szolgálja a kibocsátott, gyűjtők szerint rendszerezett és 8 reprodukciót tartalmazó katalógus. Mindezeken túl természetesen a Kohán-művek esztétikai örömének a művészetszerető közönséggel való megosztása is a szolgálni kívánt célok között szerepelt.

A kiállítás anyaga nemcsak Kohán György művészetéről, de több vonatkozásban életéről is fájdalmasan szól. Így mindenekelőtt a nagyméretű, 80x60 cm-es és ennél is nagyobb, csomagolópapírra festett, monumentális feszültséggel teli akvarellek. Ezek vallomás jelentése világos: Akkor éppen másra nem volt pénz, és dolgozni, alkotni kellett belső szükségből. A munka volt ugyanis, mint ezt többször is kijelentette, Kohán György életének egyetlen igazi értelme. A kiállításból adódó további következtetés: Vannak ismétlődő motívumok a tárlat anyagában és még több a ki nem állított művek sorában. Igen, élni kellett, az élethez eladni és ismét festeni. Hihetetlen, hogy a műgyűjtői, vásárlói igény kielégítése mellett ugyanez időben milyen hallatlan önfegyelemmel alkotott magának, és rakta félre albérleti szobájának szőnyege alá és a gyulai kiskamrába nagyszerű remekeit. Mindezt hosszú éveken át következetesen csinálta, egészen 1965-ös Nemzeti Galéria-beli kiállításáig, melyben mintegy 200, addig soha nem látott művet tárt a nyilvánosság elé. És részben még azután is. Ez utóbbi művek soha ki nem állított és senkinek nem mutatott gazdag sora a hagyatéki anyagban szerepel.

Még egy gondolat, mely önkéntelenül merülhet fel mindazokban, akik ismerték Kohán György életét, és látták, tudták útja nem kis szakának mindennapos gondjait, nélkülözéseit. E kérdés formájú gondolat pedig az, hogy ha mintegy 400 műve van vásárhelyi magángyűjtők tulajdonában, miért volt ilyen méretű, és szükségszerű volt-e az anyagi gondok súlya? A magyarázat kettős. Egyrészről az, hogy a több-kevesebb megszakítással három évtizednyi vásárhelyi tartózkodás alatt eladott művek egy része támogatásul adott alkalmi kölcsönök törlesztéseként, illetőleg áron alul talált vevőre. (Nagyon jellemző ezzel kapcsolatban a már említetten félszáz Kohán-művel rendelkező Finta doktor esete, aki gyűjteményének első darabjait, saját maga által kínált felárral vette meg, mivel a művész által közölt eladási árat méltánytalanul alacsonynak ítélte.)

A másik és még jelentősebb magyarázó tény az, hogy ha Kohán György száz forinthoz hozzájutott, abból nyolcvan forintért vásznat, festéket vásárolt és csak a fennmaradó húsz forintot költötte saját létfenntartására. Az így vásárolt vászon és festék művé vált. Ezeknek azonban csak egy része került kiállításra és eladásra. Nagyobbik része, megközelítően 3000 festmény, illetőleg grafika a gyulai hagyatéki anyagban várja, hogy megismerhesse a művészetszerető közönség. Természetes, hogy ehhez a 3000 műhöz is vászon, papír kellett!

A kiállítás anyaga érdekesen mutatja be Kohán György alkotó korszakait. A korai csupa szín, csupa derű, sávos, könnyedén, lendülettel festett akvarellek és a francia analitikusok által ihletett geometrikus részekből egybeszerkesztett viasztemperák mellett találkozunk az életműve fő erejét képező, az alföldi piktúrára épülő erőt, feszültséget, dinamizmust és monumentalitást egyesítő, jobbára komoly, nemegyszer tragikus alaphangú vásznakkal, és gyönyörködhetünk a summázottan egyszerű, határozott vonalvezetésű grafikákban. Talán csak a teret majdnem teljesen mellőző, néhány síkból lényeget mondóan egybeszerkesztett műalkotások, élete utolsó szakának alkotói periódusa kaptak az életműben elfoglalt helyüknél kisebb teret. (E periódus nagyszerű alakításaként üdvözöltük, elsőként az 1963-as Őszi Tárlaton, a Vásárhelyi utcarészletet.)

Ha az alkotói korszakok sorrendjében tekintjük át a kiállítást, és úgy hiszem ez a leghelyesebb, akkor azokkal a nem nagy számú, összesen 5—6 különös, bizarr rajzzal kell kezdeni, amelyek egyikén (Siratók) a Pákozdy Ferencnek szóló ajánlás alatt az 1934-es dátum szerepel. Huszonnégy éves tehát az induló festő, mikor ezek az átszellemült portrék, ezek a Gulácsyra emlékeztető titokzatos, sejtelmes rajzok születnek. (Fej, Női fej, Különös pár.)

Időben tovább haladva a következő alkotói korszak a harmincas évek végéhez, a negyvenes évek elejéhez visz el bennünket, és szemben a sötét, már-már riasztó előbb említett rajzokkal, ezekből az akvarellekből életöröm, derű és a szépség szeretete sugárzik. Laza, friss, könnyed ecsetjárás, napfényes színek. Üdvözlet a szépségnek a természetben, az emberben, a nőben. (Anya, Varrónő.) Ezeknek az éveknek a tájképei is finom lírát, érzékletes, pontos, de nem agyongyötört részletmegoldásokat tartalmaznak. (Szakállháti táj, Naplemente Szakállháton.) És hogy milyen utat tett meg, azt a színvilágban hasonló, de festői megoldásban és kompozícióban sokkal érettebb, 1959-es Nő vázával, gyümölccsel c. festménynek e korai művekkel való összevetése nagyszerűen bizonyítja.

Külön tematikai és részben kifejezési egységet képeznek a „Vajda utcai" képek. Kohán György az ötvenes években mindennapos vendég volt a Vajda u. 22. sz. házban, Vörös István korán elhunyt tragikus sorsú költő édesanyjánál, aki fia barátját mindig szívesen látta és segítette is. A kis alacsony szoba egyszerű berendezése meleg barnákban él és fejezi ki az ott töltött idő bensőségességét, őszinteségét, emberi tartalmát. (Szobabelső, Szobabelső a Vajda utcában.) És ugyanide kapcsolódnak a tükrös, üveges csendéletek is, hol zinniával, hol napraforgóval. Témájuk azonos e csendéleteknek, mégis mennyi változatosság a megfestésben. Élénk színes kavargás (Csendélet virággal). Majd komolyabb (Zinniák tükörrel) és végül szinte komor (Üvegek, virágok) fogalmazás. A természetes méretnél nagyobb napraforgók, melyek a növényi világ áradóan gazdag, szinte buja életerejét, tenyészetét idézik. (Napraforgók.) Néhány képen ismét a napraforgók, de az előbbinél szárazabb ecsetkezelésben, az őszutói virágzás, a hervadásban tovatűnő idő problémájának festői megoldását nyújtják. (Késői napraforgók.)

Ez időben — 50-es évek — mintegy tíz éven át érleli az álló női figura és szekrény kompozíciós egységet. Az első akvarell életképi világától (Menyecske szekrény előtt) az erőteljes színek merész, feszítő, de mégis szigorú zárt rendet, szerkezetet alkotó megoldásán (Asszony sublót előtt, Tűnődés) át, egészen az itt ki nem állított, de a IX. Őszi Tárlaton megcsodált Anyám mélyzengésű, megrendítő humanitásáig, érzelemteljességéig.

Szinte egész művészi fejlődését végigkísérte — kivétel az analitikus periódus — az alföldi táj és elsősorban az e tájra oly jellemző tanyák megjelenítése. A villogó fehér, a kevés, de élénkpiros, a mélybarna együttese feszültséggel teli képi egységben válik művé. Azt hittük, Tornyai, vagy még inkább a hasonló színvilágban alkotó Koszta után már alig lehet valami újat mondani a tanyákról. És íme Koszta vibráló, reszkető piros, fehér, kék koloritja mellett Kohán György piros, fehér, barna tanyái tiszteletadások egy életforma iránt, mely sok munkát, szenvedést jelentett, de amelynek volt valami hősi pátosza és poézise is. Ez így van alapállását tekintve, még az olyan végtelen finom pasztell színekben megoldott művében is, mint az Istenhátamögött. A lágy, derűs, leheletnyi finom átmenetekben gazdag színek ellenére a kis tanya térbe helyezése, a cím ismerete nélkül is, magányról, elszigeteltségről, szinte társadalmonkívüliségről beszélnek. Tanyái egy része filozofikus nyugalommal teli, bölcs belátás az elmúlás felett (Őszi alkony, Boglyák). Olykor viszont az idő múlása a tájban is fájdalmasan jelenik meg. A Paperei táj szürke monotóniája,

1021

Kohán György emlékkiállítása Debrecenben

Az idén ünnepeltük volna a 60. születésnapját Kohán Györgynek, de sajnos már csak a művei élnek, őmaga négy esztendeje nyugszik szülőföldjének, Gyulának görög-ortodox temetőjében. Azt írtam, hogy ,,csak'' a művei élnek, de mindjárt helyesbítenem kell, a ,,csak'' szócska ezúttal pusztán annyit fejez ki, hogy mérhetetlenül sajnáljuk, hogy Kohán nem alkothat újabb műveket s már nem pótolhatja semmi azt a nagy mulasztást, hogy nem jutott számára tér új nagy középületeink falain. Mert Kohán – ezt ma már kétségbevonhatatlan biztonsággal állíthatjuk – a felszabadulás utáni magyar festészet legmonumentálisabb kifejező egyénisége volt.

Élete csupa küzdelem, állandó erőfeszítés, hogy a Sors örvénye el ne sodorja. 1910. február 22-én született Gyulaváriban, azon a tájon, ahonnan közel félezer évvel ezelőtt útnak indult Ajtósi Albert, a nagy Dürer édesapja, s ahonnan a nemzeti muzsika megújítója, Erkel Ferenc is származott. Kohán is elindult fiatalon Nyugat szépségeinek megismerésére: járt Olaszországban, Franciaországban, de hűséggel visszatért mindig a Körös partjára. Alig huszonkét éves, midőn 1932-ben feltűnést keltő gyűjteményes kiállítást rendez szénrajzaiból a budapesti Nemzeti Szalon termeiben. Huszonöt éves korában már ott olvassuk nevét az Éber László által szerkesztett ,,Művészeti Lexikon''-ban. Még harmincéves sincs, midőn Tamás Henrik, a modern művészeti törekvések ügyes és buzgó támogatója, az általa alapított képszalonban, gyűjteményes kiállításon mutatja be műveit.

Sajnos azonban, mindezek a sikerek valójában csak látszólagosak. Kohán György művészete egyaránt különbözött a hivatalos ,,műcsarnoki naturalizmustól'', mint a két világháború közt a viszonylag haladó törekvéseket képviselő Szinyei Társaság festőinek felfogásától, s így valójában magára maradt – akárcsak Derkovits Gyula vagy Dési-Huber István. Akik festőbarátai közül szerették és nagyrabecsülték, mint a teljes elfeledésben nemrég elhunyt Illéssy Péter, aki Kohánt lelkesen buzdította, monumentalitását mintaszerűnek tartotta – maguk is a művészi élet perifériájára voltak kényszerítve.

Kohán a negyvenes években már Hódmezővásárhelyen dolgozott, s itt rendezték meg a felszabadulás utáni első kiállítását is. Első kitüntetését szintén itt kapta: 1959-ben a VI. Vásárhelyi Őszi Tárlaton elnyerte a Tornyay-plakettet (szülőföldjén, Gyulán 1956-ban volt elsőízben jelentősebb kiállítása. A vásárhelyi tárlat sikere nem volt mulandó: 1960-ban, ötvenedik születésnapjára megkapta a Munkácsy-díjat, s 1964-ben másodszor is elnyerte ezt a kitüntetést.

1965-ben Kohán művészete előtt végre megnyílik a modern magyar művészet legnagyobb kiállítóhelyisége – a budapesti Nemzeti Galéria. A galéria termeinek falain megjelennek a mester nagyméretű képei és rajzai. A háborúellenes hatalmas alkotása a feszült nemzetközi helyzetben nagyarányú tiltakozás az embertelenség borzalmai ellen. A békéért és az új, népi Magyarországért küzdő művész 1966-ban a legnagyobb művészi kitüntetést nyeri el: Kossuth-díjjal tüntetik ki. De dicsőségének tetőpontján sújtott le rá a végzet, munkától, nélkülözéstől önmagát sose kímélő, feszített életmódtól tönkrement szervezete nem bírta tovább: szülőföldjén, a gyulai kórházban halt meg 1966. december 16-án.

A nagy művész a közeli vég tudatával, 1966 őszén a birtokában levő műveit: – 691 festményt és 2215 grafikát – Gyula városának adományozta, ahol 1968-ban az Erkel Ferenc Múzeum újonnan felépített kiállítási csarnokát az ő műveiből rendezett képek bemutatásával avatták fel. A tárlaton 52 olaj és viasztempera kép szerepelt, tehát a hagyaték festményanyagának még a 10%-a sem. Sajnos a Déri Múzeum kiállításán, amely a múzeumi hónap első rendezvénye volt Debrecenben, mindössze 27 Kohán-képet álthattunk. Nyilvánvaló, hogy a múzeum aránylag kis földszinti kiállító helyiségében az ő legnagyobb, olykor az 5 métert is elérő képeit nem lehetett kiállítani.

De szerencsére Kohán művészetének lényegét, monumentalitását nem szükséges csupán nagy képein bemutatni. Az ő monumentalitása nem a vászon nagyságán múlik, mint nem-

tel. A múzeumok helytelen megítélése az, ha a múzeumok munkáját egyrészt csak a közvetett népművelési (tudományos) munka felől, centralista szempontok, illetőleg csak a közvetlen népművelési tevékenység oldaláról, decentralista igények alapján ítélik meg. A kétféle vélekedésnek, igénynek egy bizonyos dialektikus egyensúlyára kell eljutnunk. Mint kirívó, de sajnálatosan élő, még napjainkban is kísértő és ebben a kérdéscsoportban gyökerező véleményt említem azt, hogy olyan vélemény is kialakult, hogy az országos (vagy kissé tágabb értelemben a budapesti) múzeumok csak a tulajdonképpeni múzeumok, mert kizárólagosan vagy túlnyomó részben közvetett népművelési munkát végeznek; míg a vidéki múzeumok nem múzeumok, hanem sajátságos, közelebbről meg nem határozott népművelési intézmények, mert tevékenységük java része közvetlen népművelési munkákból áll, tudományos tevékenységet kevésbé folytatnak. Ennek a mindenképpen helytelen véleménynek van azonban némi valóságmagja. Sokan abba a hibába esnek, hogy a múzeumban csak kiállításokat rendező, közvetlen népművelési tevékenységet folytató intézményt látnak. Nagy haladás ezen a téren az, hogy az utóbbi másfél évtizedben megizmosodott honismereti mozgalom, helytörténeti kutatás erőteljesen a múzeumokhoz (és levéltárakhoz) kapcsolódik és ezzel hangsúlyt kapott társadalmi méretekben is a múzeumok nem közvetlen népművelési munkája. A hiba csupán az, hogy most még szinte kizárólag honismereti, helytörténeti vonatkozásokban áll így a helyzet és a múzeum sok más profilja (régészet, természettudomány, művészettörténet, iparművészet, irodalomtörténet, művelődéstörténet stb.) továbbra is homályban marad.

Az az alaptétel, hogy a közművelődés minden területe intézményekhez kötött, hogy a közművelődés intézményeken keresztül fejti ki tevékenységét az előrebocsátottakkal összhangban azt is jelenti, hogy a közművelődési intézmények között az intézmények funkcióinak megfelelően munkamegosztás áll fenn. Ezt a munkamegosztást sajnálatosan sokszor nem vesszük figyelembe és egyes intézményektől nem a maguk, saját munkáját kérjük számon, várjuk el és értékeljük, hanem még mindig a múlt egészségtelen hagyományaként itt maradt szemléleteként a mutatóst, a kifelé sokat jelentőt, ami mögött sok esetben semmi tartalom nincsen és nyilvánvaló, hogy hatástalan is. Itt, ennél a pontnál szállnék vitába leginkább *Csorba Csabával*, aki több olyan feladatot, munkát is elvégeztetne a múzeummal, ami véleményem szerint nem tartozik a múzeum feladatai közé (például rendszeres vetítés). Itt kívánkozik annak megjegyzése is, hogy a Déri Múzeum nagy előnye, hogy nagyszerű előadó terme van, de óriási hátránya is, mert a terem megléte, városunk teremhiánya sok olyan rendezvényt hoz a múzeumba, ami nem idevaló és sok olyan megalapozatlan igényt is támaszt a múzeummal szemben, aminek teljesítése nem múzeumi feladat, vagy ha esetleg az is, nincsen meg hozzá a többi feltétel. Az eddig elmondottakból világos, hogy a Déri Múzeum előadótermének is lehetnek és vannak is sajátos, a múzeum munkakörébe vágó feladatai és azt ezekre kell felhasználni.

Összegezve, végére érve hozzászólásomnak, azt az alapvető tételt veszem ismét elő, hogy a közművelődés intézményekhez kötött. Az intézmények épületeket, személyzetet, eszközfelszerelésbeli ellátottságot igényelnek ahhoz, hogy eredményes munkát tudjanak folytatni. Bármily jóakarattal sem lehet intézménynek felfogni például azt a múzeumot, amelyben mindössze egy félfoglalkozású munkaerő dolgozik, jobban mondva vegetál és csupán a folyamatosságot biztosítja. Más vonatkozásban is lényeges a személyzet kérdése, a munkatársak szakmai és emberi magatartása. Nem meggondolatlan kijelentés, hanem mélyreható igazság az, hogy végeredményében sok minden az embereken múlik. Hiába biztosítanánk a legfényesebb intézmény-kereteket a különböző művelődési intézmények számára, ha nincsenek munkatársak, vagy ha a meglevő munkatársak nem megfelelőek. Ezentúl azonban nagy, általános igazság az is, hogy a közművelődés minden intézményének egyforma pártfogásával, támogatásával a lehetőségek kihasználásának biztosításával és állandósításával kell a közművelődés alapjait lerakni és eredményes munkáját elősegíteni. Ez vonatkozik a múzeumokra is, amelyeket igyekezzünk a jövőben inkább múzeumokként kezelni és próbáljuk sajátos munkájukat értékelni.

DANKÓ IMRE

egyszer Csontvárynál tapasztalhatjuk. Ez a monumentalitás a benső szerkezet lényegi vonása, az a mód, ahogyan Kohán a formák geometriai alapjellgét megragadja, anélkül, hogy a valóság természeti látványát mértani ábrává egyszerűsítené, mint a kubisták, akiknek szerkesztésmódját pedig bizonyára alaposan ismerte, az ő „mértaniassága" inkább az úttörő mester, Cézanne konstruktív szemléletével rokonítható, bár a „széles síkokban komponáló" monumentális igény már Marées művészetében is megtalálható.

Kohán monumentalitása mélységesen népi és humanista. A „*Parasztasszony*" c. képe Gorkij „Anya" alakjának roppant erejét és egyszerűségét éppúgy idézi, mint József Attila híres versét, a Mamáét. A geometrikus egyszerűség, a szigorúan frontális beállítás itt – a színek erejével együtt – csupán egy célt szolgál: a hétköznapok legegyszerűbb hősnőjének himnuszát. Igen, erő és győzelem sugárzik ebből a műből, jóllehet Kohán az élet két másik ellentétes arcát is ki tudta fejezni: a legmélyebb szomorúságot és a szelíd életörömet. Az emberi élet tragikumának a kiállításon szereplő döbbenetes erejű kifejezése: *A halottaskocsi*. A fekete koporsót a fekete bivaly vonszolja (e kompozíciónak rokona a gyulai kiállításon szereplő: „Bivalyos szekér napkoronggal" viszont éppen a háttérben felkelő óriás napkoronggal az élet jelképévé válik!).

Említettem, hogy Kohán milyen mélyen „röghöz kötött" művész, a szónak abban az értelmében, ahogy Bartók is az: számára a föld, a táj, a kétkezi dolgozó nép csodálatos erejű hatalmak, amelyek sorsunkat meghatározzák. Ha meg lehet festeni a „sorsszimfóniát" akkor Kohán életműve: megfestett „sorsszimfónia". Olyan kép, mint a „*Csend*" az egyszerű, sovány, sárga, pihenő „parasztló" alakjával s a földön fekvő gazdájával, éppúgy ebbe a gondolatkörbe tartozik, mint a roppant erejű „*Pásztor*" három „szereplőjével": a szűrbe öltözött pásztorral, a bivallyal és az életszerző nappal. De ugyanilyen sors-ábrázolás, a szó mélyebb, jelképes értelmében a legtöbb Kohán festette tájkép, így pl. a „*Föld és Kozmosz*".

Ez a sorsszerűség, a színek mélysége és ereje, ami Kohán festészetét, minden önállósága és eredetisége mellett is mélyen összeköti az alföldi festészettel, a hódmezővásárhelyi „iskolával", az eszmei alapító nagymesterrel, Tornyay Jánossal. Jóllehet egyes női alakjain a népművészet tarkább színe, derűsbe hajló árnyalatai is meg-megcsillannak.

Persze ez a nagyvonalúság, erőteljes egyszerűség, igaz drámaiság, ami Kohán művészetét jellemzi, valójában „falakra kívánkozott". Művészetét, ha világtávlatba állítjuk, ami részleteiben már nagyobb tanulmányt igényel, talán azoknak a világhírű alkotóknak a munkásságával kell rokonítanunk, akiknél a népiség, a monumentális igény valami új bensőséges társadalmi mondanivalóval, forradalmi szándékkal egyesül. S így érkezünk el a mai mexikói festészethez, Siqueiros, Rivera, Orozco festészetéhez, amelyben a népi és szocialista tematika hatalmas falképeken valósult meg.

A magyar festészet pótolhatatlan mulasztása, hogy Kohán György nem festhetett falképeket, nem tudta népe, nemzete múltjának, jelenének és jövőjének nagy kérdéseit középületeink falain megörökíteni. De így, a kiteljesülés előtt, széttört életpálya ismeretében is, csak elismerés illeti ezt a roppant akarásoktól duzzadó életművet, amely példakép és erőforrás a helyes utat kereső, a néphez valóban hű, fiatal művészeink számára. Köszönet a Déri Múzeum vezetőségének a kiállítás megrendezéséért. Tudjuk, hogy a szülőföld hűséges kiváló fiához, s Gyula városa külön múzeumot építtet Kohán életművének. Mi most csak belepillanthattunk ebbe a gazdag anyagba, de reméjlük, hogy egyszer eljön az az idő, amikor népünk nagy fiának a Kossuth Egyetem díszudvarán egy nagyszabású, valóban reprezentatív emlékkiállítást rendezünk.

KÁDÁR ZOLTÁN

Kiállítási beszámoló helyett

ANNA MARGIT EMLÉKKÖNYVÉBE

Narancsvörös bábu-angyal. Torz-testű, merevarcú.
az: angyal vagy csupa rongy, kukoricacsuhé.
mindenhez közeledő töredéklény. Csak az önt
következetessége, mert nem választ semmilyen megoldást, mert a legegyszerűbb befejező és felmentő pózt, az önsajnálkozás lírai feloldását is elutasítja.

LEVENDEL JÚLIA

Tájkép soha. Magános tárgy, élettelen szerkezet soha. A szép embertelenség kozmikus mezői csak a tekintetekben, a fej, a kéz és a láb esetlen pózaiban. A bábuk vastag arcában, mozdulatokban, a cirkuszi kellékeken. Minden lerontja, kétségessé teszi önmagát: a győzelem és a vereség fonákjára fordul. A múzsa vaskos alfelét mutatja, a báblovas templomi szentképek bárányfelhős egén vágtat, narancs sálja lobog, kopasz arcán véletlen luk a száj – vásári vigyorral rikoltja: „ars poetica sztereotípia!"

HORGAS BÉLA

Anna Margit sose lép ki a titkok közül, melyek bensejében kísértik az embert. És ott bent a Félelemre, a Mesére, és a Színekre talált. Színpadra, ahol a bábu a főhős. Vagy a győztes féreg, Poe látomása? „De ím, egy csúszó rémalak, mint vérpiros gomoly előgyűrűz a színfalak magányaiból. Jön! – jön! – és a bábok soka a Csúszók étke lesz. Sír a szeráf: férgek foga emberek vérével veres." A bábut azonban nem lehet fölfalni, a bábu teltség, az emberinek a valóságban soha nem létező tiszta kivetítése; nyugodtan tartja az esti lámpát a félelemmel szemben, senkisem győz, senkisem veszt: végeérhetetlen a dráma ezeken a képeken.

TORNAI JÓZSEF

Azért szeretem Anna Margit festészetét, mert a képek mint valamilyen autonóm természeti jelenség, törvényszerűen bontakoznak ki,
mert a festőjük gyermekkori nívójának megfelelően makacsul kitart a paraszti festészet mellett; a képek mégis olyan tág élményvilágot teremtenek, hogy abban az emberi személyiségnek igen sok rétege mellett a történelem is megjelenik,
és mert ez az élményvilág – akár tragikusan örvénylik, akár teljesen letisztult – mindig nyugodt színforma harmóniákban fejeződik ki.

MEZEI ÁRPÁD

Bohócok, bábuk, angyalok és lovak. Az arcok nem arcok, hanem maszkok. Sok púder, sok pirosító, hangsúlyosan körülírt, tágrameredt szemek. Csökött kis kezek kukkantanak elő a nagyranövelt testek mögül. Lomposfenekű, rövidlábú akt, derekán gondosan megkötött csinos maslival. És Hamletet még senki nem gondolta ilyen bárgyúnak. Anna Margit Hamletja előtt nevetek. Századunknak nincsenek hősei, nincsenek mártírjai. A halottakat tízévenként kiveti a sír. Ha benzinnel leöntöd és felgyújtod magad, a hírügynökségek perceken belül megmagyarázzák tetted okát a világnak: neurosis

Kohán

1021

KOHÁN

Jegyzetek egy emlékkiállításról

A művész

Kohán György szinte mindvégig rangrejtve élt. Gyulán, ebben az alföldi kisvárosban — ahová új erőt meríteni mindannyiszor visszatért, mint a mitológiai Anteusz anyjához, a Föld istenasszonyához — szerették, becsülték emberségét, akik csak ismerték, de még barátai sem ismerték fel benne a teremtő zsenit.

Ezt az Anteuszt azonban a halál — Herkules sem tudta elszakítani ettől a földtől, ahol született, és amely műveinek többségét inspirálta, mert ami valójában mindig is volt, ami az életét jelenti — életművét végérvényesen ideplántálta. Alkotásait végrendeletével elidegeníthetetlenül „gyulaivá" avatta, s ezzel egyszersmind művészettörténeti rangot adományozott a városnak, amely így vagy úgy, de mindenképpen befogadta, amely a legotthonosabb emberi közösséget jelentett számára életében.

Igen, ezzel a végrendelettel művészettörténeti rangot kapott ez a magyar kisváros, és Kohán mindig is tisztában volt adományának értékével; *„mert — ahogy B. Supka Magdolna*, a művész emlékkiállításának rendezője a katalógus előszavában írja — *tudta, hogy ez „vidékre" plántálás életművét már nem vonhatja ki festészetünk vérkeringéséből, nem nyomhatja rá a provincialitás bélyegét, melyen messze túlnőtt a nagyszabású — magyar és európai — lélegzetvételével, jelentőségével."*

Négy éve halott. E rövid idő azonban nemcsak arra volt elegendő, hogy kortársai egyre bizonytalanabbul idézzék fel magukban fizikai jellemvonásait, szikár alakját, térölelő hosszú lépteit, amelyekkel a város utcáit rótta, hangját, hanem arra is elegendőnek bizonyult, hogy az itt maradók számára megszépítse a reá való emlékezést, hogy „legendákat" szüljön.

Akadnak, akik ereklye, jelentős értékként tisztelnek egy-egy birtokukban levő Kohán-képet, amelyek azonban többségükben sem többek, sem kevesebbek egy-egy baráti vagy emberséges gesztus viszontszolgálatainál. Hiszen az „igaziakat", az igazán jelentős Kohán-képeket a művész életében csak kevesen láthatták, s az egész életművet, együtt soha és sehol.

A körülötte élők közül kevesebbekben pedig azokban, akik talán ma már mélyebben, igazabban tudják, hogy mit ér, éppen az előzőekkel ellentétben, valamiféle furcsa kis bűntudat munkálkodik, hogy nem ismerték fel korábban, ki „rejtezett" közöttük.

A művek

Kohán nem egykönnyen mutatta meg önmagát. Csak most kezdünk rácsodálkozni a teremtő géniusz nagyságára, jelentőségére. Az első döbbenet Kohán 1965-ös gyűjteményes kiállítása volt a Nemzeti Galériában. Lényegében emlékkiállítás volt ez is, hiszen a művész alkotásokban jelenlevő és megnyilatkozó teljesebb élete ekkor sajnos már voltaképpen bezárult, s bár ekkor még nem mondtuk ki, mert Kohán még itt volt köztünk, halhatatlanságát élte túl — ha csak néhány hónappal is — a súlyosan beteg művész.

Ez a halhatatlanság azóta bizonyossá vált. Nem Kohán halála tette azzá, hanem amit életéből, műveiből azóta megismerhettünk.

Gyula városa olyan pontosan és hűséggel teljesíti végrendeletének szellemét is, amilyennek csak valamely lelkiismereti, de önként és szívből vállalt adósságot lehet törleszteni.

Az újonnan felépült kiállítási csarnokban, amely elsősorban éppen a hihetetlenül nagy (691 festmény és 2215 grafika) Kohán-hagyaték bemutatására szolgál, 1968-ban rendezték meg az emlékkiállítás első részét, az életmű második „felvonását" pedig most nemrégiben nyitották meg.

Ez a kiállítás, ha nem is jelent új felfedezést, ha lényegesen nem is tágítja az életmű horizontját, olyan részletekkel gazdagítja a róla alkotott képzeletünket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a művészet mélyebb, alaposabb megértéséhez.

Nem új felfedezés az sem, hogy Kohán művészete „kétarcú" művészet, hogy lehetetlen nem különbséget tenni az indulat hevétől szinte szétrobbanó, „alföldi témájú" olajképei és a sokkal stilizáltabb, síkszerűen láttatott művészi világot megjelenítő viasztempera képei között. Ám e kiállítás nemcsak a különbözőségre, hanem e „kétarcúság" egylényegűségére is felhívja a figyelmet — talán éppen szinte didaktikus elrendezésével, és persze a művek kiválogatásával.

Mert felületes és főleg igaztalan általánosítás lenne olajképeire kimondani a népi, viasztemperáira pedig az európai „jelzőt". Annál inkább, mivel ez utóbbiak inspirálója elsősorban az ősi indiai és egyiptomi művészet volt. Másrészt nem különböző alkotói korszakokban, hanem egymással párhuzamosan születtek ezek a művek. Egymással szüntelenül szembesítette Kohán bennük a „kellő", az ideáljai szerint való világot a reális valósággal, ezért van itt szenvedélytől feszülő indulat, amott a festőiség nyugodt harmóniája. Az sem lehet természetesen közömbös, hogy a népi és az archaikusan ősi egymással rímelő fogalmak.

Az első kiállításon ötvenkét, a másodikon negyvenhat festményt mutattak be. Ha ezt a két számot összevetjük a Kohán-hagyaték majd hétszáz képével, láthatjuk, hogy még nagyon sok feltárni, megismertetni való van Kohán György életművében. Méltó vállalkozás egy ilyen célt szolgáló kiállítás-sorozat megrendezése.

Rideg Gábor

NÉPSZAVA
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
HÍRADÁSTECHNIKAI SZOLGÁLAT
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 81.
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

GERGELY MIKLÓS:

a nap revüje

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 2.

A Nap kel 4 óra 22 perckor, nyugszik 19 óra 16 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Várható időjárás vasárnap estig: nappali felhőképződés, a délutáni és esti órákban néhány helyen futó záporral, zivatarral. Gyenge, napközben kissé megélénkülő változó irányú szél. Fülledt, meleg idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 28—33 fok között. — A Duna vízállása Budapestnél: 448 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon LEHEL nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Savaria most megtalált első lakóházán már minden építési hiba ki volt javítva?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy nagy riadalmat okozott a BEA angol légitársaság londoni székházában egy kígyó.

Mit kereshetett vajon az a kígyó a BEA székházában, talán azt hitte a kis butus, hogy mint csúszómászó biztosan karriert csinál egy ilyen nagy vállalatnál, vagy véletlenül kihallgatott tán egy telefonbeszélgetést, melynek során az egyik csinos tisztviselőnőt hűtlen kígyónak nevezte az udvarlója, s azt hitte a csacsi kígyó, hogy rokona az illető, tehát element, illetve elcsúszott hozzá, hogy valami protekciót kérjen tőle, de félni semmi esetre se félhetett, hiszen tudhatta, hogy a hivatalokban a kígyókból — ezt Pesten fogalmazzák így, nem Londonban — nem csinálnak ügyet, éppen ellenkezőleg, az ügyekből csinálnak kígyót (tengeri kígyót), de ennek a balszerencsés londoni kígyónak nem azt mondták a hivatalban kedves évődéssel, hogy „mit lábatlankodik itt", se azt, hogy „menjen, maga tekergő", pedig a kígyónak csakugyan nincs lába, s csakugyan tekereg, de, úgy látszik, Londonban nem szeretik a szójátékokat, ehelyett az egyik tisztviselő egyszerűen agyonverte, ezért félreértések és balesetek elkerülése végett szeretnék itt valamit leszögezni.

Aki sziszeg egy hivatalban, az nem feltétlenül kígyó.

HORTOBÁGYI HÍDI VÁSÁR

Debrecenben augusztus 19-én és 20-án rendezik meg a kilenclyukú hídnál a hagyományos vásárt és kulturális rendezvényeket. A vállalatok pavilonokat építenek, amelyekben készítményeiket árusítják. A kisiparosok is eladásra viszik hagyományos árulkat. A hídi vásárra megnyitják az újjárendezett pásztormúzeumot, a Körszínben pedig a Hortobágy élővilágát mutatják be. Ugyancsak megrendezik a hagyományos pásztortalálkozót, a vízi színpadon pedig népi együttesek bemutatóira kerül sor. A mátai lovaspályán versenyeket tartanak a legjobb hortobágyi és környékbeli lovasok részvételével, a csárda udvarán ökröt sütnek majd.

Kisipar a mezőgazda- ban nemcsak a távfűtés, hanem az egyéb komfort is benne van.

Növekszik a dél-zalai olajmezők termelése

A Dunántúli Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat mérnökei minden eddiginél hatásosabb, úgynevezett másodlagos termelési módszert dolgoztak ki, amelynek üzemi alkalmazását a bázakerettyei olajmezőn megkezdték.

Új szovjet légijárat

Líbia az 57. ország, amellyel a Szovjetunió közvetlen légijáratot létesített. Az IL—18-as repülőgép pénteken megtette az első utat Moszkva és Tripoli között, bécsi leszállással.

Vásárlás 2000-ben

Részleges közlekedési korlátozás

A Budapesti Közlekedési Vállalat augusztus 5-én üzemkezdettől körülbelül öt hét időtartamra a XV., Vasutastelep utcában folyó közműépítési munkák miatt a 24/Y, a 25, a 25/A jelzésű autóbuszokat változtott útvonalon közlekedteti.

Folytatják a Capitolium feltárását

Hazánk legjelentősebb római kori ásatásán, a táci Gorsiumban az idén újabb jelentős leletekre számítanak a régészek. A hajnadi település központjában folytatják a Pannóniában egyedülálló Capitolium feltárását.

Harmincas névadó ünnepség

Nem mindennapi ünnepségre jöttek össze szombat délután a Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyárának dolgozói. Harmincas névadó ünnepséget rendezett a vállalat KISZ-bizottsága.

ÚJABB ÜDÜLŐROHAM A

A rekordforgalom szombatával tetőzött a balatoni üdülőhcsikon ezrével érkeztek a hazahétvégi pihenők. Siófok előtt a csak lépésben tudtak haladni. az összes parkírozóhely zsúfolvnem szól, ez a hétvége mindeBecslések szerint csupán a déli víkendezők száma eléri majd a kempingekben és a fizetőveitozatlanul telt ház van. Csupán a siófoki Ifjúság táborban, valatérségében tudnak még néhány

Fecskepusztulás Baranyában

A nyár derekán bekövetkezett szokatlanul erős lehűlés és viharos idő megtizedelte a fecskék második nemzedékét. Baranyai szakemberek a napokban figyeltek fel a jelenségre, amikor megtalálták a molnárfecskék élettelen fiókáit.

Ápolónők fogadalomtétele

Átadták a salgótarjáni Madzsar József Kórház Ápolónőképző Szakiskolájában végzett 90 ápolónőnek és gyermekgondozó nőnek az oklevelet. Az ünnepélyes fogadalomtételre szombaton került sor.

Ízes, illatos kiállítás

Szegeden szombaton

Kohán György
1021 Leánytemetés

KÖRÖSTÁJ
KULTURÁLIS MELLÉKLET

Válasz „Az idei Kohán-kiállításról" című cikkre

A június 4-én nyílt Kohán-emlékkiállítást Gyulán, a Dürer Teremben nem egészen egy hónap alatt, közel háromezer ember nézte meg. Már a nyitás napján hatása felmérhető volt: közönség és szakemberek véleménye szerint megdöbbentő! Annak ellenére, hogy az előző kiállítások anyaga gazdagabb, sokrétűbb volt, mégis tíz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az emberek egy része közelférközzék Kohán súlyos, drámát hordozó gondolataihoz, formavilágához, festői értékeihez. Létrejött a csoda: alkotás és közönség igazi találkozása Gyulán. Ehhez igyekezett hozzájárulni az idei kiállítás anyagának válogatása, rendezése is, amely tízéves tapasztalatra támaszkodva igyekezett világosan úgy elrendezni az anyagot, minél jobban kibontakozzon és érvényesüljön Kohán sokszínű és mégis egységes alkotói életművének jellege. Mivel ezt a munkát jórészt magam végeztem el, nem szándékozom a kiállítást írásban értékelni, mert mire valók a műkritikusok? Vártam azt az elemző cikket, amely a művekből kiindulva, a kiállítás és hagyaték egészét figyelembe véve, hozzáértéssel, szakmai felkészültséggel értékeli azokat az alkotásokat, amelyeket először lát Gyulán a közönség. Éppen ezért végtelenül sajnálom, hogy **V. Kiss Margit „Az idei Kohán-kiállításról"** című írása — amely a Népújság június 20-i számában jelent meg — a cikkíró tájékozatlansága, vagy tárgyi tévedése miatt félreérthető és nem a művek megközelítését szolgálja. Ellenkezőleg.

Egy műkritikus megítélhet tévesen egy, vagy több művet, de szerintem mérlegre kell tennie véleményét, ha nyomtatásban, nyilvánosságra kívánja hozni. Kohánról van szó! Felbecsülhetetlen értéket hagyott ránk, felületes módon nem írhatunk egy zseniális művész hagyatékáról, de egyetlen művéről sem. V. Kiss Margit legnagyobb tévedése amikor azt írja: „A felső szinten kiállított viasztemperák (mint általában Kohán életművében a viasztemperák) a kompozíciós kísérletezés eszközei." Nem lehet felróni a cikkírónak, hogy nem látta Kohán 1965-ös Galéria-beli, életének első és utolsó gyűjteményes kiállítását, amely a művész határozott szándékából kizárólag viasztempera műveiből állott. Kossuth-díjat kapott erre a kiállításra. (Alig hiszem, hogy valaki a kompozíciós kísérleteire Kossuth-díjat kapna.)

Idézek tovább a cikkből: „Egyenetlen minőségek kerültek be nagy számmal a jó kompozíciójú válogatásba. A felső szinten kiállított korsós nő például egyik kevésbé jó változata ennek a témának." Itt arról a korsós nőről van szó, amelynek címe: „Lány III." (de a cikkíró később Nő III-nak írja), amely egyik legszebb példája a viasztemperával készített monumentális lányalakoknak és társaival már ott volt 1965-ben a Galériában. Majd a továbbiakban az egyik leglíraibb, bensőséges hangulatú képet így értékeli a cikkíró: „Az alvó a legjobb esetben is próbálgatás; az éjszakai feketék közt felvillanó színfoltok kontrasztja a festői feladat." Ez bizony tévedés, mert egyrészt nem érzi a kép érzelmi töltését, másrészt nem érti a festői megoldást sem. De a legerősebb amit a „Levél" c. festménnyel kapcsolatban olvashatunk: „a Levél című festménynek azonban mindenképpen raktárban a helye. Ez a festmény igen nagy valószínűséggel a művész korai munkája. A tartalom bizonytalansága (asztalnál ülő leányka levelet ír, körülötte piros, rózsaszín, világoskék színek) a megformálás ügyetlensége legalább is erre engednek következtetni. (Nem hiba természetesen, hogy ez a kép bekerült a hagyatékba, meg van a helye az ilyen képnek is egy-egy életmű felmérésében.)" Ez már bizony túlmegy azon a határon, amely megengedett. Mit jelent az hogy „Nem hiba természetesen, hogy ez a kép bekerült a hagyatékba"? Ez a kép nem kívülről került a hagyatékba, ez a hagyaték szerves része, a művész maga sorolta a Gyula városra hagyott művek közé. De hallgassuk meg, mit ír B. Supka Magdolna, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa a Galéria 1970-es évkönyvébe e kép témájáról: „Két kaszt találkozásának félszeg és megható jelenetei megrendelői kívánság nélkül, később is foglalkoztatják a művész képzeletét, mint az egy másik festményéből nyilvánvalóan kiderül. Tágas, pompás bútorzatú kastélyteremben egy mezítlábas, hosszúszoknyás, kontyos lányka, hatalmas asztalnál, félszeg ülésben apró levelet ír. A témát szóbelileg így jellemezte a művész: „a cselédke beszökött, amikor nem voltak otthon." A festményhez készült vázlat pedig egy végnélküli szakmai ülésen keletkezett, ahol a művész unalmában a gyorsírónőt rajzolgatta, elbeszélői szándék nélkül." Sokan olvasták az évkönyvben megjelent tanulmányt — remélem V. Kiss Margit is — és miért ne mutassuk be Gyulán, a Dürer Teremben ezt a képet, amelyben igen határozottan jelenik meg a tartalom Kohán végtelenül egyszerű és tiszta festői előadásában. Külön tanulmányt érdemelne a vonalak tisztasága és a színek konkrét tartalommal egybecsengő jelentése. Ahhoz, hogy V. Kiss Margit leírhassa: „stílustévelygés", tudnia kellene, hogy Kohán menynyiben stilizálta a természeti látványt, kompozíciót, miként írta át saját stílusában. A festő megtanulta mi a stílus, de ha a kritikus nem veszi észre, az az ő baja.

A Dürer Terem nem sajátosan grafikai kiállítóhelyiség. Az igaz, hogy a Kohán-képek méreteiknél fogva nagyobb teret kívánnak, de addig is, amíg elkészül a Kohán-képtár, szükség van Kohán-kiállításokra, és mivel Gyulán nincs más megfelelő terem, csak itt tudjuk bemutatni a Kohán-műveket. A rendezés szempontjaira vonatkozóan kívánom megjegyezni, hogy V. Kiss Margit egy kicsit összefüggéseiben is nézhette volna a kiállítást, akkor talán észrevette volna, a drámai erőt hordozó képek egy szintre kerültek, mert egy csoportba tartoznak, hiszen közös gondolati és formajegyeket hordoznak. A Nap és Gond című képek éppen ilyen elrendezésben kerültek kiemelésre.

Mint az elmúlt Kohán-kiállításokon, most is különböző évekből származó képek kerültek bemutatásra, azért, hogy fejlődésében, illetőleg összefüggéseiben ezt a hatalmas és érdekesen alakított életművet bemutassuk, ezzel is a közönséget segítsük az életmű megismerésében. Az biztos, hogy mindig „új anyagot" bemutatni rendkívül nehéz, mert nem kerülhetnek falra az egymást stilárisan támogató művek, ha állandóan újat hozunk.

A továbbiakban nem tartom tanulmánynak sem a Poharazókat (alakjai robosztus erejükkel szinte Velazquez parasztjaival rokonok, ugyanakkor sajátosan kohóni figurák), de főleg az Óra gyümölccsel című képet nem, amely cézanne-i ihletésű, fegyelmezetten megmunkált formáival, férfias lírájával, finom derűjével, életigenlésével messze kimagaslik sok hasonló szándékkal, más festők által készített művek közül. (Egyébként szintén szerepelt az 1965-ös nagy kiállításon és sok fiatal, akkor még pályakezdő festő csodálta értékeit.) A „Szobabelső kabáttal" című képről így ír V. Kiss Margit „az ott felejtett kabát a maga szerencsétlen hanyatvágódott kesztyűjével" azért meglepő, mert a kesztyű kagyló! Ugyanezt a kagylót egy másik képen felismeri — lehet azért, mert ott a tárgyat közelebbről, más nézetből, másként stilizálva ábrázolja a művész. A cikkíró tehát nem értette meg a két kép közti stílus és kompozíciós különbséget.

Katalógus nem véletlenül nincsen. Furcsa körülmények okozzák hiányát. Sajnos egy képjegyzék szöveg nélkül azt nem pótolja. A képcímek kapcsán a cikkíró gondoljon arra, hogy legnagyobbrészt még a művész adott műveinek címet, mi értelme lenne azokat megváltoztatni?

Összegzésül: V. Kiss Margit cikkében a Kohán-kiállítás érdekeinek védése — az érvelései miatt — kétes értékű, mert hogyan döntheti el valaki, hogy mi kerüljön a raktárba, aki egyrészt nem ismeri a hagyaték egészét — nincs mihez viszonyítania a művek egymás közti kvalitását —; másrészt hogyan felelhet a bennrekesztésért olyasvalaki, aki az életmű legfontosabb eredményét, a stílus és az eszköz megtalálását tanulmánynak, kísérleti eszköznek minősíti. Ez már nem a személyes ízlésismeret véleményszabadságának kérdése, hanem a műtörténeti gondosságé és felelősségé.

Koszta Rozália

Kohán György — Leány III.

Szobabelső kabáttal

Kohán György — Poharazók

Mucsi József versei:

Mint nyári vihar

Zene hullt rám, sok-sok harmónia:
hegedűverseny és orgonamű.
Itták a hangot a használt falak.
/: Mögötte sárkány bújt meg, hétfejű :/.

Óborral vártam a művek végét,
dúdolva halkan a melódiát;
a boldogságtól mámoros fejjel
szabadon léptem a küszöbön át.

A lemenő nap derűs bíbora
lengett a fákon és az arcomon;
lelkem is lángban izzott, csattogott,
mint nyári vihar egy agg várromon.

Szelek

Ó, azok a böjti szelek! —
hónaljukban zöld levelek,
tenyerükben fecskemadár,
kötényükből ömlik az ár.

Ó, azok a nyári szelek! —
árulkodnak, szerettelek.
Sűrű esőt zúdítnak rám,
gyötrelemmel bélelt ruhám.

Hogyha elmúl mindenszentek,
akármerre mennek kendtek,
mindenfelé szélnek mennek,
édes néném, bátyám, kendtek.

Ó, azok a téli szelek! —
nem hallanak, nem értenek.
Hányszor kértem, hogy hozzanak
mankóm helyébe, szárnyakat.

Keserű komédia

Illyés Gyula új darabjának próbája a Várszínházban

Forr, pezseg az élet a gyulai várban. Talán a török időkben sem volt nagyobb nyüzsgés az öreg téglafalaknál, mint most, amikor színészek vették át a várbeliek tisztét. Esténként Kereszttury Dezső történelmi drámáját láthatja a közönség, éjszakai előadásban pedig Sinkovits Imre, Gombos Katalin és Vitay Ildikó hívta zenés irodalmi sétára az érdeklődőket. Napközben sincs percnyi nyugalom, hiszen olyankor a „kapitány", *Sik Ferenc*, a Várszínház művészeti vezetője rendezi a következő „ostromot" a jövő szombati bemutató színészgárdáját. Illyés Gyula Dániel az övéi között avagy „A mi erős várunk" című komédiájának ősbemutatójára készül a társulat.

Látogatásunk idején Mensáros László, Halász Judit és Csíkos Gábor próbál a színpadon egy jelenetet, a háttérben pedig Kálnya Kata, Fülöp Zsigmond, Áts Gyula és Pákozdy János vár a rendezői szólításra. A művészek egyelőre csak kóstolgatják az illyési szöveg ízét, de a mozaikképekből lassan kirajzolódik az előadás hangulata.

— Nagy öröm számunkra, hogy Illyés Gyula komédiájának ősbemutatójára készülhetünk — mondja a próba szünetében Sik Ferenc rendező. — Érzésem szerint egyáltalán nem véletlen, hogy ez a darab kerül a gyulai közönség elé. A mostani bemutató is része egy alaposan megfontolt, hosszú távra szóló elképzelésnek. Amikor megbíztak a Várszínház művészeti vezetésével, az volt a célom, hogy a tőlem addig teljesen független nagyszerű eredményeket a magam módján tovább vigyem. Hiszem szerint a Várszínház munkáját csak akkor lehet túllendíteni az elért eredményeken, ha célt látva minden lépésnél tudjuk, merre visz az út. Szeretnénk, ha a kortárs magyar írók adnának darabokat a Várszínháznak. Olyan műveket, amelyekben a történelmi témákat a jelen számára is hasznossá tehetjük, s közben kutathatjuk a jövendő útjait. Kivételes boldogság, hogy ebben a rövid nyári évadban immár a második ősbemutatóra készülhetünk, s éppen Illyés Gyula komédiáját vihetjük a közönség elé.

— *A rendező elképzelése szerint milyen előadást láthatunk a bemutatón?*

— Illyés Gyulát személyes kötődések fűzik a békési tájhoz, a táj embereihez, ezért is tudja magába szívni e vidék éltető nedveit és a mérgeit is. Komédiája sok mindenről szól. Ebben az előadásban a népből jött értelmiség feladatait szeretnénk kibontani. Azt, hogy milyen ingoványon kell keresztülgázolnia Dánielnek, amíg visszatalál az övéihez. S hogy milyen kettős kutyaszorítóba kerül, amikor látja, hogy az emberek nem akarnak utána menni. A darab keserű szemlélete kísértetiesen emlékeztet Arany János „A nagyidai cigányok" és Ady Endre „Nekünk Mohács kell" című költeményeinek önostorozó látásmódjára. A megírt anyagból most a társulat művészeivel együtt igyekszünk egy fájdalmas komédiát gyúrni.

Hamar véget ér a szünet, folytatódik a próba. A Várszínház hagyományaihoz híven a szereplők ebben az évadban is az ország több színházából jöttek Gyulára. A különböző munkastílusokhoz szokott művészeknek fokozott figyelemmel és nyitott idegrendszerrel kell részt venni az együttes játékban.

Az üres nézőtérről most csak a rendező gondolatai áradnak a színpad felé, de nemsokára a közönség reagálásai jelzik, hogy új magyar komédia frissíti színházi vérkeringésünket.

Andódy Tibor

Hetvenöt testvér közé

Sarkadon, az Epreskert utcában lakik Fekete Péter bácsi, a sarkadi Röpülj páva kör egyik leglelkesebb tagja. Amit a minap elmondott, változtatás nélkül adom tovább.

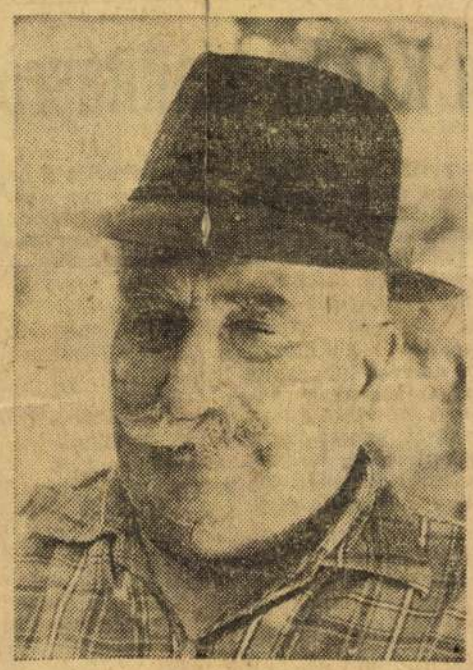

„Anyai nagyapámnak volt egy vendéglője, a Rózsabokorhoz címezték. Egy vasárnap apámék elmentek vendégségbe, anyám már nagyon várandós volt. Olyan szemtelen voltam, hogy délután meg is születtem. Tényleg elmondhatom, hogy rózsabokorban jöttem a világra, 77 évvel ezelőtt, június 7-én.

Apámnak volt egy kis földje, de hozzá tizenkét gyereke is. A nősülésig apámnál dolgoztam. Tanyán nevelkedtem, szép gazdálkodást végeztünk. Nekünk mindig jó termésünk volt, mert nem sajnáltuk a munkát soha. Amikor megnősültem, napszámba mentem. Kubikolni. A talicskában a heti koszt, a takaró, az ásó, a csákány. Így felpakolva tizenöt—húsz kilométert gyalogoltunk. Akármerre mentünk, mindenütt becsaptak bennünket. A munkásembert mindig becsapták. Ez a kóborélet öt esztendeig tartott. A Köleséren kubikoltunk éppen, egy gátőr megesküdött arra, ami nem volt igaz, hogy az egyezségben az is benne volt, fenekelni is kell. Úgy, hogy egymilliónyolcszázezer koronánk oda is veszett. Rá tavasszal még elmentem a Veres-gyűrűsbe csatornát ásni, de olyan hitvány munka volt az, hogy nem lehetett keresni. Na, mondom, én ezt tovább nem csinálom. Akkor béreltem egy darabka földet és elmenegettem az uradalomhoz napszámba. Felvergődtem magam kilenc kateszterig, míg aztán a csoportba nem mentem 1959-ben. A csoport megalakult még a földosztáskor, negyvenötben. Jobb lett volna akkor menni. De hát ki tudta...

Na, hogy szavamat ne felejtsem, közben huszonkilencben a cukorgyárhoz kerültem átaljás munkára, ülepítőt takarítani. Aztán vasútat is építettem Kétegyházán, vadőr is voltam, igaz, csekély fizetésért, de a vadászatot nagyon szerettem. Gyönyörű sport! Később negyvenkettő karácsonyig a villanytelepen találtam munkát. A legtöbb időt a mozigépházban húztam le, 12 évig voltam algépész. Ez az idő mind odavan, egy krajcárt se tudnak be a nyugdíjba. Igazolást lehetne összegyűjteni, de ez a rendelet, hogy az öt év megszakítás megszűnt, csak tavaly január 1 óta van és csak azokra vonatkozik, akiknek munkaviszonyuk van. 688 forintot kapok, meg az ötszáz vaksegélyt. Ha most elmennék dolgozni legalább két évig, érvényesítenének mindent. De hát mihez kezdjek? Nem látom magát se, hogy velem szemben ül...

A bal szemem kétéves koromban tífuszban ment el, a másik meg nyegyvennyolc húsvét szombatján. Odavoltam kukoricavetni. Ahogy végeztem, mondom, még annyi fát tudok vágni, hogy elég legyen az ünnepre. Még egy volt hátra, gondoltam ezt még kétfelé ütöm. Ez csapódott a szemembe. Elszédültem. Felálltam, látom az öreg Erdeiék házát, jól van, akkor nem vakultam meg. Meg is gyógyult egy pár hétre szépen. Akkor egyszer előveszem az újságot. Anyjuk! Hát ezen az újságon nincs betű? Van azon, mondja... Hű hát mi lesz a nyulakkal, hogy vadászok én ezután? Jártam mindenütt az orvosoknál, voltam a Pázmány Péter Klinikán, Debrecenben, Gyulán. Egy szemorvos Békéscsabán azt mondta, nem figyelmeztetem magát Péter bácsi, hanem kérem! A szeméhez nyúlni senkit ne engedjen, amíg egy kicsit lát, mindig van mit veszíteni. Mert nincs a világon szemorvos, aki meg tudná mondani, mi a baja. De vigasztalódjon, mert teljesen nem fog megvakulni. Szegény, biztos nem gondolta, hogy én még harminc év múlva is élek. De minden úgy van, ahogy mondta.

Apámnak tizenkét gyereke volt. Három fiatalon meghalt, kilencen nőttünk fel. Nemrég halt meg a legidősebb nővérem, az egyik öcsém meg esztendő hét hónapja ment el. Heten bírjuk még. Huszonháromban nősültem, az első asszonytól van a négy gyerekem, de el kellett volna válni két hét után, nem csak negyvenkettőben. Nem mondom, minden gyerekem tisztességes úton él. Mint magam. Tudtommal soha senkit nem csaptam be, nem késtem el sehonnan. Az egyik fiam a tévénél dolgozik, ő adja a fényt. Az a legfontosabb a képhez. Van hét unokám, és öt dédunokám. Össze majd levetetjük magunkat a fényképésszel.

A Pávába hogy kerültem? Hetvenegy februárban idejön az öcsém egy vasárnap. Hallod testvér, nem jössz-e a dalárdába? Röpülj páva kör alakult az iparoskörben. Kedden lesz a próba. Vass Gábor a tanár, az apja jó barátom. Az elsőn az emberek háta mögé bújkáltam, hogy észre is vegyenek, meg ne is. De szépen befogadtak. Azt tanultuk először, hogy „Hej, igazítsad jól a lábod..."

Borzasztóan odavaló ember ez a Vass Gábor. Nincs Sarkadon, aki jobban össze tudná tartani ezt a társaságot. Megköveteli mindenkitől a rendet, a józanságot, hogy az egy ember vegye észre, a többi 75 is ott van a háta mögött.

A közös éneklés, a közös játék nekem az életem. Ha azt mondanák, nem szabad a próbákra elmennem, s ezért egy milliót kapok, nagyon gondolkodnék, hogy elfogadjam-e. Ezt a vázát, amit az asztalon lát, Aradról hoztam, ott szerepeltünk legutóbb. Jaj de örült neki a feleségem. A rózsákat meg, ami benne van, a lányoktól kaptam egy hete. Igaz, nem most tartom a névnapom, hanem februárban, de az ki sincs írva már a naptárban. Mondják, Péter és Pál jól megférnek a naptárban, de ez nem így van, mert azt is mondják, hogy Pál kéménye füstöl, Péter attól rögtön tüszköl...

Engem a Pávában mindenki szeret. Mintha 75 testvér közé mennék. Ha nem járnék, talán már meg is őrültem volna. Ez egyedüli vigasztalásom. Meg aztán a feleségem, hogy ilyen áldott jó asszony áll mellettem. Csak az a baj, hogy nem tudok segíteni neki. Az előbb azért zöldpaszulyt pucoltam, a múltkor meggyet magvaltam. Kilenc üveggel tettünk el.

Mostanában nem kelek nyolc óra előtt. Ébren vagyok ugyan, pihentetem a szemem. Azelőtt korán keltem. Aki engem meg akart előzni, annak nem szabad volt lefeküdni se.

Megyek ma is a próbára, ha bírok. Mert az ilyen ember már nem bizakodhat el. Ma kelek vidáman, de lehet, hogy holnap meghalok. De mondom, ha élek, estére megyek énekelni. Szeretnek ott ezek a gyerekek, mint a nagyapjukat. Mikor meglátnak, szaladnak elébem, karonöltenek, vezetnek, széket tesznek alám, nem engednek otthagyni. Nem is tudnám én úgy kiválasztani, ki áll hozzám a legközelebb. Talán a Varga-házaspár segít legtöbbet, ha elmegyünk szerepelni. Mondják mindig: gyere Péter bátyám! Mi elvezetünk, elrendezünk. Megyek Gyöngyösre is a hónap végén. A Lakodalmasban a verset nekem kell elmondani."

Lejegyezte: Fábián István

Nyári továbbképzések Békéscsabán

Rövid pihenést enged ugyan a nyár a népművelőknek, de a következő év feladataira időben készülni kell, s ha lehet még tudatosabban, mint az elmúlt esztendőben. Ehhez nyújt segítséget a Megyei Művelődési Központ, amikor július 12-től a közművelődésben dolgozók részére tanfolyamokat indít Békéscsabán. Tiszteletdíjas művelődésiház-igazgatók július 12—17-ig előadásokat hallgatnak a békéscsabai Vendéglátóipari Szakmunkásképző Iskolában, *a művelődési házak gazdasági feladatairól, munkatervkészítéséről, módszertani lehetőségekről, a felnőttoktatásról és az amatőr művészeti mozgalomról.* Ugyanezen a napon találkoznak a kórusvezetők háromnapos képzés keretében, és a minősítési rendszerről, az énekstílusról, a zenei nevelésről, az ismeretterjesztésről beszélgetnek majd. Előadóik között Fasang Árpád neves karnagyot, a Népművelési Intézet egyik munkatársát, s a békéscsabai zeneiskola igazgatóját is üdvözölhetik.

Kéthetes tanfolyam résztvevői lesznek a felnőtt- és gyermeknéptánc-oktatók július 12-től. Izelítőt kapnak *a néptánc-oktatáshoz kapcsolódó tudományok ismereteiből, tánctörténetből, zeneelméletből.* Ellátogatnak a gyomai, a gyulai táncegyüttesek és a Balassi Néptáncegyüttes próbájára. A befejező program július 24-én, szombaton a továbbképzéseken tanult gyermekjátékok, táncok, koreográfiák bemutatója lesz.

A bábcsoport vezetői alapképzésen a kézibáb mozgatás technikáját, az alapmozgásokat tanulják a hallgatók, *s közösen készülnek egy bábjátékra*, amelyet július 17-én, szombaton délelőtt mutatnak be. Érdekesnek ígérkezik a gyermekklubvezetők továbbképzése július 12—17-ig. Motívumfűzésekről, ritmusstafétáról, rábaközi játékokról, a gyermektáncmozgalomról beszélnek az előadók. Gazdasági feladatok nélkül nem létezik egyetlen művelődési intézmény sem. Július 12—13-án a kultúrházak gazdasági vezetői ismerkednek *a társadalombiztosítási kötelezettségekkel, rendeletekkel, jogszabályokkal.* Július 13-tól 15-ig honismereti, helytörténeti szakkörvezetők és kutatók hallgatnak előadásokat a *krónikairásról, a honismereti kutatások lehetőségeiről.*

Július közepétől még több más szakterülettel foglalkozó megyénkbeli népművelő is részt vesz a továbbképzéseken, hogy tapasztalataikat kicseréljék, és bővítsék ismereteiket.

Kiadták az európai szocialista országok nemzetközi autóbusz-menetrendjét

A KGST-tagországok megbízásából a Volán Tröszt kiadta a tagországok egységes nemzetközi autóbusz-menetrendjét, amelyet a Zrínyi Nyomda készített el 10 000 példányban.

A 285 oldalas menetrend, amely hét nyelven „beszél" Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia és a Szovjetunió közös kiadványa. A hét ország 65 autóközlekedési vállalatának nemzetközi autóbuszvonalait ezenkívül az idegenforgalom szempontjából legfontosabb belső járatait sorolja fel, egy-egy vonal menetrendjét szükség szerint részben tömörebben — nem tüntet fel minden megállót — részben gazdagabban — más adatokkal is kiegészítve — ismerteti. A menetrend a hazaihoz hasonlóan, az európai gyakorlatnak megfelelően 1977. május 21-ig érvényes.

A közös kiadvány sajátossága, hogy a menetrendi és az úgynevezett járulékos tudnivalókat — díjszabás, poggyászfuvarozás, ülő- és szálláshely-biztosítás, egyéb szolgáltatások — nemcsak szöveggel, hanem egységes jelzésekkel, számokkal és piktogrammokkal is közli, ily módon a nyelvtől függetlenül nemzetközileg is „olvasható".

A Volán Tröszt a szocialista országok hivatalos használatára készült nemzetközi autóbusz-menetrendjét az igények szerinti mennyiségben megküldte külföldi partnereinek, s ellátta vele valamennyi forgalmi és utazási irodáját, díjmentesen megküldve a társ utazási irodáknak, a megyei idegenforgalmi hivataloknak, a nagyobb üzemeknek, vállalatoknak is.

A nemzetközi menetrendkönyvet a jövőben — kibővítve a mindenkori időszerű adatokkal, újabb vonalakkal — ezentúl a hazai menetrendekkel együtt évente kiadja a Volán.

KOHÁN GYÖRGY
(1910–1966)

Képei a Magyar Nemzeti Galériában (1965)

Ez aztán a felfedezés — mondhatjuk e kiállítás képei előtt, és milyen nagyszerű ez a váratlan találkozás. Mert ha Kohán György nevét és kevés munkáját ismertük is, akik nem csupán az utolsó húsz évben figyeltük a magyar képzőművészet vonalait, vonulatait és csúcsait: ami a Galéria földszinti teremsorában elénk áll, több mint meglepő. Lám, örvendezhetünk, hiszen van egy magyar, alföldi Riveránk, csak éppen nem középületek falaira fest, hanem halandó papírokra, hatalmas arányokban, lenyűgöző mondanivalót lenyűgöző formákban. *Háború* és *A háború emlékezete* című (1938—1949) fríz-sorozata a maga tördelt és montázsszerűen kapcsolt témáival — amelyek persze mind ugyanazt szuggerálják —, a fegyverek szigorú és könyörtelen ritmusa mellett a pusztulásnak és a gyásznak feloldhatatlan sűrűjével olyan kompozíció, amelynek meg lehetnek a formai és tartalmi előzményei, de ebből a műből mégis az irgalmatlan, kényszerítő valóság szólal fájdalmasan ismerős kondulással.

Megrendültségünk a művek mennyiségéből, minőségéből, de főleg abból a különös belső arányból származik, amivel csak rá jellemző módon komponál. Kartonjait szinte szétfeszítik a formák, mert monumentális adottsága egyetlen fej ábráján is érvényesül. Mert alapvetően ábrázoló, az érzékelhető világ elemeit emocionális képi rendbe komponáló művész.

És az, hogy mindez a felfedezés erejével hat, nagyrészt saját hibánk. Hiszen csaknem harminc esztendős festőpályáját több kiállítás és két Munkácsy-díj is szakaszolja. De mert vidéken, Vásárhelyen él, s mert a főváros művészi nyüzsgésében soha nem vett részt, mert alkatilag a magányosok fajtájához tartozik, ember és művészete csak részben volt ismert. Ezen a kiállításon a kitűnő rendezés az életművet olyan — belső és külső — összefüggéseiben mutatja be, ami által óriási rajzi erejét, merész, sokszor nyers színvilágát, elemző hajlamát s a mindezekben kifejezhető emberségét hozta napfényre.

Központi téma itt az ember és környezete, a falu. A falu, amelynek egén hatalmas vörös nap vagy hold emelkedik éppen az összebújt házak vagy a nagy nyugalmú, íves szarvú bivalyok fekete tömbje fölé. Az otthon, amelyben gyakran feltűnik egy fekete kendős öregasszony, magányosan meghitt tárgyai között, búbos kemence előtt üldögélve. Az otthon, melybe sárga fénynyaláb hasít, megvilágítva a fehér zománcos bádog mosdót, és mélyen a háttérben — a sárga

Oelmacher Anna
A szocialista képzőművészet ügyében
Bp. Kossuth 1975

ellenpontjául — a lila estét szűrő ablakokkal. Aztán a munkahely, a festő szobája, amelyben geometrikusan kiélezett bútorok képét veri vissza egy öreg tükör, palettát és csellót, lángoló napraforgókat vagy egy fekete kabát amorf tömbjét a bútorok és képrámák szögletes vörös-barna együttesében.

Majd megfestette a *Festő és modell* című kompozíciót, árnyékban tartva az alkotót, s előtérben az egyenes derekú, feszes, piros ruhás Vénuszt. Az asszonyokról sok és sokféle mondanivalója van. Lírájának központi hőse az *Édesanya*, de a tevékeny és szeretnivaló nők valóságos és jelképes szerepükben óriási helyet foglalnak el művészetében. A *Korsós nők* sorát 1955-től 1964-ig formálta, és lett belőle olyan pompás együttes, amilyet azonnal és nyomban át lehetne tenni üvegfestménynek. (Vásárhely kerámiagyárának méltó dísze lehetne.) Ami ezeket a csodás ívekbe zárt nőket megelőzte, az *Asszonyok és korok* (1949), amely asszonyok a Párkák komolyságát sugározzák s a mulandóságot jelzik. *Rizsaratő asszony*a (1959) valóban a mexikói nagy muralistákra utal, de különösen áll ez a hatalmas, kék-fekete-vörös *Parasztasszony*ra (1960), a nagy, zöld kendőkbe vont *Gond*ra (1964) és a profil *Asszonyfej*re (1964), felette a húzó madarakkal. A dekoratívabb, tehát architektúráért kiáltó művekhez tartozik a *Pávás asszony* (1965), két csodamadár közé komponálva. Testvérdarabja lehet a korábbi *Gondolat és pohár* (1962), amelyben, mint az előbbiben is, egy újfajta szecesszió linearitása érvényesül.

Két erőteljes, a Tornyai-hagyományt továbbfejlesztő tájképén lemérhetjük utóbbi éveinek stílusváltozását. A *Létra* (1960) pasztózusan, széles ecsetvonásokkal festett olajkép, erős indulati tartalma szabadon érvényesül. A *Vásárhelyi utca* (1963) szigorúan szerkesztett kék-vörös-fekete színeiből kiugró egyetlen fehér fénykockájával a szintézis vitathatatlanságával hat.

Tájképeiben általában kevésbé bont, elemez, mint a figurákban és csendéletekben. Számos képen hangszerek szerepelnek nagy jelentőséggel. Gyakori a cselló mint motívum, de tulajdonképpen az egész œuvre-öt valami mély gordonkazengés járja át.

Alföldi festő létére témaköre nem szűkült le a baljós egű tájakra, noha hibátlanul, nagy lélegzettel tolmácsolja, sem az almaszagú kis szobabelsőkre, ahol kicsi öregnénik árválkodnak, hanem a kulturált életben s a kultúra eszközei között is otthonosan, a világ egy meghódított darabján mozog. Minden képén és rajzán hódított, magáévá tette az élet egy-egy szeletét, amiből kitekintés nyílik tágasabb részekre. A mitológia egyik ága szerint: akinek kimondják nevét, legyőzetett. Kohán György nagy erővel, messzehangzóan nevén nevezi a dolgokat, életet, szépséget, igazságot vagy akár halált, hogy a festészet varázslatával a maga területére vonja. *Akarat* című festménye szinte csak egy nagy ököl, amit úgy tett az asztalra, mint utolsó érvet a maga — és mindnyájunk — igaza mellett.

Indulatainak és értelmének, érzelmének és követeléseinek bontott és összetett, drámai ellentéteket és szivárványos spektrumokat mutató kifejezésében az élő

magyar művészet egyik legjelentékenyebb képviselője. Halhatatlan benne a gyermek, aki mint Petőfi, József Attila és mint Derkovits csügg az Anyán; és elpusztíthatatlan benne a társadalmi felelősség, amiben a fentiekkel, csakúgy, mint az előtte járt alföldi festőkkel, rokon. Művészi szemléletében és gyakorlatában éppúgy ötvöződik Michelangelo felmagasított embereszménye és formarendje, mint a szecesszió hajlékonysága, Nagy István summázó előadása szintúgy, mint Braque analitikus világa. De hangsúlyozni szükséges: ötvöződik, tehát nem olyanfajta követés ez, ami kihívhatná az epigonság gondolatát is. A harminc év alatt, míg stílusa érlelődött, imponáló következetesség mutatkozik. Ha összehasonlítjuk az 1935-ben készült *Szélmalom* című képet — ahol a legerősebb a nagyistváni igézet — a csaknem három évtizeddel későbbi *Vásárhelyi utca* nagy összefoglalásával, világos, hogy konok eltökéltséggel járta a szintézishez vezető útját.

Szólni kell még egy ez évből való képéről. A halál élménye szinte mindvégig jelen volt művészi munkásságában. A háborús kartonokat természetesen uralja a torokszorító gyász. Reagálása a kollektív halálra olyan, mint egy eget-földet betöltő jajdulás, de az egyéni gyász szemérmes elfordulásra készteti. *Halott* című nagy kompozícióján egy szegényes koporsó mellett két ember, egy árnyékba borított nő és a nézőnek háttal, de tartásában is a veszteséget kifejező férfi áll. Zöld-szürke-barna színeivel a visszavonhatatlan egyszerit mondja el.

Háború, gyász, rettegő tájak — mindebből az tűnnék ki, hogy Kohán peszszimista művész? Erről szó sincs! Tudja, hogy van sors — a nemzetnek sokáig volt balsorsa —, és van egyéni is, a tragédiák változatos sorával. De nemcsak tudja, éli is, tehát elmondja a festészet — nála kivételes erejű — nyelvén. Ám ismeri az erőt, amely sorsfordító lehet, és letette hatalmas öklét az asztalra. Termékeny, dús asszonyai, a gyümölcsöt érlelők: hitének letéteményesei. A viharsarok forradalmas ereje és Európa kultúrája találkozott benne. Nem urbánus, nem is népi, de mind a kettő együtt, és így modern magyar művész.

Kohán György képei, festményei, rajzai s különösen kartonjai nem férnek be a lakás intimitásába. Közösségi művészet ez a javából, nagy térbe, sok ember elé kívánkozó. A keretezetlen nagy lemezek sürgetően kívánják a beépítést, a valahová tartozást, vagyis társadalmi funkciójuk betöltését. Meg kell találni a módot és alkalmat, hogy ez a par excellence monumentális művész — amilyen nem terem minden magyar bokorban — értékelésében és alkalmazásában a helyére kerüljön, hogy része és részese legyen a szocialista építésnek.

(Magyar Nemzet, 1965. VII. 1.)

FILO PLAKÁTKIÁLLÍTÁSA (1965)

filo (dr. Mihályfi Ernőné) a valóban magas képzettségű grafikus művészeink közé tartozik. A par excellence alkalmazott grafikát műveli, mert mindig nagyon konkrét dologról kell szólnia, azt kell közhírré tennie. A plakát ugyanis a „közhírré tétetik"-nek a vizuális művészi megjelenése. Iskoláit már teljes céltudatossággal választotta, érettségi után egyenesen Münchenbe ment, s a Staatsakademie für Angewandte Kunst hat teljes évfolyamát végezte kitűnő eredménnyel. Tanárai a szakma akkori kiváló mesterei, Fritz Helmut Ehmcke és Emil Praetorius, valamint művészettörténeti professzora, Wilhelm Pinder voltak. Az Akadémia elvégzése után, 1933-ban Budapestre tért vissza, és az Athenaeumnál könyvcímlapokkal, napilapokban és folyóiratokban szellemes hirdetésrajzokkal mutatkozott be. Csomagolásterveket, címkéket és sok másfajta, más rendeltetésű kisgrafikát készített ez időben. Plakát-megbízásokat akkoriban nemigen kapott, s összesen két plakátja jelent meg a háború előtt, az is vidéken.

Plakátművészetének kibontakozását, sőt kivirágzását a felszabadulás hozta viszonyok tették lehetővé. Máig emlékezetes *Minden kéz vegyen részt az újjáépítésben* című politikai plakátja, amelyen vörös téglát tartó szürke (fotó) kezek ismétlődő ritmusa hívja magához a tekintetet. A motívum-ismétlődés ezután szinte ismertető jele lesz a filo-plakátoknak, s találkozunk számosan ismétlődő vörös csillagokkal és számtalan sokaságú gyümölcs, kukorica, rózsa szőnyegszerű alkalmazásával, amelyekhez rendeltetésük szerint jó, kihívó szöveg csatlakozik szerves együttesbe. Az építő kezek később könyveket tartanak — kínálnak —, a soron következő feladatoknak megfelelően. Nem volt az elmúlt húsz esztendőnek olyan politikai ünnepnapja vagy munkaprogramja, amihez filo ne adta volna a maga erőteljes, mindig a dolog leglényegét megragadó s azzal egybevágó formában jelentkező propagandáját. A Centenáriumra Végh Gusztáv címerével készített nagyhatású plakátot, s ugyancsak centenáriumi kokárdás plakátján a nemzetiszínű szalag már nem csupán az emlékezést, de a nemzeti összefogás aktualitását jelzi, mintegy előfutáraként a népfront-mozgalomnak, amihez később szintén sok szép plakáttal járult. Rendkívül finom betűs plakátja volt a *Felhívás* — bár szedett szöveggel, de nagyon stílusos betűkkel —, amire mindössze egy kis piros-fehér-zöld pántlikát rajzolt, s amitől mégis árasztotta a szabadságharc levegőjét.

Kohán György, festő

Kohán György két emlékkiállítása

Németh László 1967-ben rövid emlékezést írt Kohánról. Ebben egyik barátja véleményét idézi az ötvenes évekből: „Öreg barátunkat kérdeztem meg, akit én a legnagyobb magyar képzőművésznek tartok, s aki akkoriban járt lenn Vásárhelyen, hogy mi a véleménye Kohán Györgyről. — Neki még nagyon sokat kell tanulnia — hangzott a felelet, ami egy negyvenen túl járó művészről, a versenyen fölül álló művésztárs szájából, akiben epésséget soha nem vettem észre, elég súlyos ítélet volt." Ha érzékeltetni akarnánk a Kohán művészetét kísérő, csaknem haláláig jellemző magatartást, szinte szó szerint általánosíthatjuk ezt a véleményt. Az elismerést jelentő Kossuth-díjra és az 1965-ös Galéria-beli kiállításra már a közeli halál vetett árnyékot. S azóta? Néhány rövidebb, értő tanulmány, cikk; egy, még kéziratban levő és egy hasáblevonatban maradt könyv jelzik a vele foglalkozó szakirodalmat. Gyulán, a városnak ajándékozott hagyaték egy-egy részéből minden évben kisebb tárlatot rendeznek. Rajzaiból halála ötödik évfordulóján a Magyar Nemzeti Galériában mutattak be kisebb gyűjteményt.

1976 decemberében, halála tízéves évfordulóján emlékkiállítás nyílt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban és a Magyar Nemzeti Galériában. Mindkét tárlat anyagát a gyulai Erkel Ferenc Múzeumban őrzött hagyatékból válogatták. A két kiállítás mintegy kiegészíti egymást. Bár a Budapesten kiállított képanyag összeállítói teljességre törekedtek, s Kohán minden alkotói periódusából bemutatnak festményeket és grafikákat, mégis gyakran a Vásárhelyen látható képek ismerete segít bennünket egy-egy mű teljesebb megközelítéséhez. Nem egy motívum, ami a vásárhelyi képeken csak részletként, még kiforratlan formában jelenik meg, több Galéria-beli alkotáson a teljes képmezőt kitöltő témaként, érett kidolgozásban áll előttünk. Az ilyen műveket összetartozónak érezzük, s ez rávilágít arra is, hogy Kohán művészi pályája megrajzolásához nem elégséges a történeti szemlélet, hiszen a hasonló motívumok — más-más kidolgozásban — az időben távol álló alkotásokon is fölbukkannak.

Ha Kohán művészetét hiányai felől közelítjük meg, kitetszik, hogy nincs önarcképe — egyetlen fiatalkori tanulmányt leszámítva. Az ebből adódó fölismerés kulcsot ad kezünkbe: úgy érthetjük meg képeit, ha minden munkáját valamilyen módon önarcképnek tekintjük.

Ami első pillantásra szemünkbe ötlik: a képek monumentalitása. Nem a keretek méretét megnövelő titánkodás ez, hanem a lélekben lakó, belső, feszítő erő hatása, ami a legkisebb képen is jelentkezik. Ez a belső késztetés helyenként olyan kényszerítő erejű s a transzpozíció olyan tökéletes, hogy a nézőt a képek feltétel nélküli elfogadására indítja. Aki egyszer a Kohán-képek közelébe került, nehezen tudja kivonni magát hatásuk alól. Még a színeknek is súlya van. Úgy érezzük, ha a kép felső festékrétegét lehántanánk, a szálkás ecsetvonásokkal erezett felület alatt mélyebb, sűrítettebb színeket találunk. Monumentális hatást hordoz a képek témájával szoros összhangban álló szerkezet is. Ezt éreztetik meg „bivalyos" képei, legjobban talán a *Bivalyosszekér napkoronggal* már-már földöntúli, a napot megkerülő utazása. A bivalyok súlyos, megnyúlt testét tömbökkel jelzett, lépésre emelt lábak hordozzák. Egy élet terhét húzzák a szekéren. A háttér széles, a szekér mozgásával ellenkező irányú ecsetvonásai mintha teherként nehezednének a szekérre. A kompozíciót a méltóságteljes, megállíthatatlan mozgás és az oly sok képen fölismerhető napkorong koncentrikus fényköreinek mozdulatlansága tartja egyensúlyban. A *Hazafelé* című képen a tárgyak burkának széthajtogatásával, a síkok kiteregetésével elért különös perspektivikus hatást azzal fokozza, hogy a bivalyok jármát — a kép erővonalait — és a háttér részleteit a farostlemez nyers színe adja. A monumentalitás néhány valóban nagyméretű, freskószerű képen a heroikus mozdulatokban jelentkezik *(Korsóvivő, Lófékező, Marokszedő, Menekülő)*, de az arányosan

markoló görcsös ujjai fázadnak és fáznának.

„Érettem jönnek a művek, egyik a másik után" — fogalmazta meg halála előtt néhány hónappal egyik levelében halálérzését. Kohán egész munkásságán keresztülhúzódik a halállal való szembesülés, pörlés, mely végül nem elfogadásban, hanem beletörődésben talál nyugvópontra. A *Siratő* vitázó, koporsóra borult asszonya, és a *Halott* lehajtott fejű, megtört emberpárja jelzi a folyamat két pólusát. Hatalmas ravatal a föld a *Madárijesztő* című képen. Kohán a búza halálában saját drámáját élte át; a levágott, keresztekbe rakott búzából új élet fakad. A fekvő búzakereszteken még egy kereszt, a madárijesztő álló alakja. Amíg tud, őrködik az életen, de ha megszületnek a művek, alkotójuk azok áldozatává válik.

Kohán grafikái alkalmat adnak arra, hogy bepillantsunk műhelyébe. A rajzokban föl tudott oldódni, a vonalak előhívták belőle a játék örömét; megvolt tehát benne a fogékonyság az örömre, boldogságra. Itt láthatjuk kibontakozni expresszív rajztudását, a kubisztikus elveknek a geometrikus képszerkezetbe való fölszívódását. A keleti, ikonszerű látásmód ünnepélyessége a folklór színeivel és formáival keveredik. Vázlatai, tanulmányai segítségével ismerte meg a mozgás folyamatát, a felületek életét, és kapcsolatukat környezetükkel. E rajzokból könnyebben megérthetjük az olaj- és viasztempera-képek komor némaságát, architektonikus zártságát is. Kohán rajzai egyszerre fejezik ki a tragikumot, és alkotójuk azzal szembeforduló, létet formáló akaratát.

Kohán György művészete nem köthető semmiféle irányzathoz, stílushoz, iskolához, Németh Lajos hasonlatával „magányos bölényként félrehúzódva" tökéletesen önálló, teljes értékű életművet alkotott. Látszólagos különállásával tudta megőrizni közösségi indíttatású, s élete utolsó gesztusával a közösségre hagyott művészetét. A magyar festészet drámai, igazságkereső, felelősséget vállaló ágát folytatja. Ezzel festészete szervesen kapcsolódik Ferenczy, Gulácsy, Csontváry, Derkovits, Egry, Vajda Lajos munkásságához. A két kiállítás igazolja Féja Géza megállapítását: „Kohán György, úgy hiszem, korunk legkülönb magyar festője, amit adott, az valóban világtörténéssé táguló magyar piktúra."

TÜSKÉS GÁBOR

Kohán György, Pécs 3-4

A műveknek ebből a – korántsem teljes – számbavételéből is kirajzolódik Kohán György művészi arculata, s egyben kijegecesedik alföldiségének kritériuma is. Elsősorban drámai erővel megfestett alkotásai azok, amelyek művészettörténeti értékűek. Ezek monumentális alakjaikkal hatalmas drámai erővel beszélnek egy zárt, megmozdíthatatlannak ábrázolt világról, melyet az asszonyi sorsokkal, a lenyugvó napkorong színeivel, a színek harsány kontrasztjaival jelképez. Ez kapcsolja Kohánt elsősorban a Koszta örökséghez: ennek továbbéltetője, folytatója az ő expresszív művészete is. A magaválasztotta alföldi környezetből adódnak motívumai, színei: képalkotó eszközei ide kötik. Képi világa – Kohán magaadta képcíménél maradva – monumentális rekviem egy elmúlt, letűnt paraszti világ felett.

*

3

„Kiállításunk a természet és alkotás látásunkkal összefüggő kérdéseit kísérli meg egyszerű eszközökkel, műveletek sorával megvilágítani. Mint ahogy beszélni és írni minden ember megtanulhat, ugyanúgy elsajátíthatja a formák és színek „nyelvét" is. A mai ember jelképrendszere (betű, szám, hangjegy, szín stb.) mindannyiunk előtt ismert. Kiállításunk célja, hogy az általános jelképrendszer használatához hasonlóan, a színek és formák világában is a helyes gyakorlathoz vezesse a mai embert."

351 r.

A Magyar Nemzeti Galériában fogadja ez a felirat a belépőt, *Lantos Ferenc „Természet-látás-alkotás"* című módszertani kiállításán. A tárlat több éves kutatómunka eredményét mutatja be: pécsi, debreceni, szegedi, kecskeméti, szombathelyi, veszprémi, szekszárdi és békéscsabai bemutató után került most a Galériába. A cél, melyet Lantos Ferenc maga elé tűz, nem kicsi: nem kevesebbet akar elérni, mint hogy látásunk – az egész társadalomé, minden egyes emberé – szinkronba kerüljön korunkkal, melyet, mint kifejti, a nagyipari sorozatgyártás és a komputer képvisel; a képzőművészetnek is az a feladata, hogy ezeket a lehetőségeket is felhasználja, illetőleg sajátosan alkalmazza a kor társadalmi, gazdasági és ideológiai feladatai megoldásának az elősegítésében. Ez pedig szorosan összefügg a komplex vizuális környezet körültekintő, gazdaságos és a tudatformálást megfelelően szolgáló megtervezésével. Az igény, s az ezt megfogalmazó gondolat korántsem mondható újnak: az egész modern művészet fejlődésének, mozgásának egyik alapgondolata fogalmazódik meg benne újból. Walter Benjamin írta 1938-ban: „Nagy történelmi korszakokon belül az emberi kollektíva egész létezésmódjával együtt megváltozik érzékelésének módja is. Azt a módot, ahogyan az emberi érzékelés szerveződik – azt a közeget, amelyben végbemegy – nem csupán a természet, hanem a történelem is befolyásolja."

XX.

A folyamat szorosan összefügg az embernek a világgal kapcsolatos új magatartásával. Szoros és eltéphetetlen kapcsolatban áll az emberek korábban soha nem tapasztalt koncentrációjával, amelyet az óriási méretű, koncentrált ipar, az urbanizáció, a közlekedés és a telekommunikáció rohamos fejlődése idézett elő. Mindez szükségszerűen változtatta meg a második természetet, s a 20. század emberének látásmódját is. A modern művészet elvetette a fél szemmel látott perspektíva és a tér egyszerű geometriai négyszögesítése fogalmát: elfogadta a plurális teret, a nézőpontok sokféleségét, sőt egyidejűségét. Ezzel az egész vizuális kultúra is átalakult. Amikor a régi formák és műfajok kialakultak, információnk fő forrása a természet volt: életünk és munkánk elválaszthatatlanul forrt vele egybe. Napjainkra ez alapvetően megváltozott: a mesterséges természet, az ember alkotta környezet kibővülésével és telezsúfolásával mind több az embertől származó, mesterséges információ: ezek alkotják vizuális kultúránk egy részét. A másik rész: ezen információk felfogásával, értelmezésével és felhasználásával kapcsolatos. Mint Baudelaire írja, „az egész látható világegyetem nem más, mint tárház, tele képekkel és jelekkel... táplálékfajta ez, amit a képzeletnek kell megemészteni és átalakítani." Jelek és átalakításuk: íme a vizuális kultúra teljessége. Lantos Ferenc az új jelek kialakítására kínál kidolgozott módszert.

négyzet-kör kapcsolatból kiemelt negyedkörrel és a belőle közvetlenül vagy közvetve származtatható más elemekkel végez különböző műveleteket. Nem kíván belőlük képet – értsd: táblaképet – alkotni; vizuális szerkezetek sorozatát hozza létre. S ezzel párhuzamosan a népművészetből vett tárgyi analógiákat is bemutat: tálakat és kancsókat, melyek a korongoláskor alkotott kisebb és nagyobb körök végtelen sorából épültek fel; ládát, székeket, melyeknek alkotóeleme a négyzet, s díszítőmotívumai is a kör-négyzet kapcsolatra bonthatók le.

E bevezetés után a szerkezet, a szín, a tér elemeit taglalja. Elemeire bontja a látványt, egy-egy képet, s annak legfontosabb rendező elveit mutatja be; kiemeli a szimmetriát, mint a természet, s így a képalkotás egyik legfontosabb rendező elvét. S mind ezek után, alkalmazva az angol közmondást, miszerint a pudding próbája az, hogy megeszik, a kiállítás szerves részeként előre nyomtatott elemeket és négyzetosztású lapokat helyez el nagy számban, ragasztóval és színes ceruzával együtt: tessék alkotni! Nem, nem táblaképet, hanem az imént látottak alapján valamilyen vizuális szerkezetet, rendszert, akármit, mert az alkotóelemekből egy *új* egész építhető fel, egy új szerkezet hozható létre. Az elemekből jelek alakíthatók ki a sorsolás, a variáció lehetőségeinek kihasználásával, tehát a ritmus, az ismétlődés segítségével, mert, mint Francastel mondja, „művészet csak ott van, ahol ismétlés és szándékos, irányítható ismétlés van. A művészet pontosan ott helyezkedik el, ahol az egyén képes újra kézbe venni egy vázlatot és teljes, befejezett művé átalakítani". Lantos Ferenc rendszerét a jelentés elvére építi, abból indulva ki, ami Fülep Lajos művészetfilozófiai kutatásainak a középpontja volt: „Fülep Lajos tehát olyan kategóriarendszert keresett, amelyben az olyan kategóriák, mint a valóság és a művészet, elveszítik élességüket, oly végső kategória tehát, amelyben mindkettő benne foglaltatik, elfér benne az autonómia elve is, de az a nagy terület is, amelyben hiába keressük a görög–reneszánsz, vagy a kanti értelemben vett művészeti autonómiát, mert a mű esetleg mágikus funkciójú, és a tárgyban azonosul az, amit mi műtárgynak nevezünk, magával a valósággal... Fülep a végső kategóriát a *jelentéskomplexus*ban találta meg." (Németh Lajos) Ebben az irányban hat Lantos Ferenc módszere is, amikor – mint mondja – „a vizuális gondolkodás és

Kohán György, kerb

problémafelvetés egyfajta modelljét" próbálta mindenki által megérthető és gyakorlatilag is felhasználható formában – lehetőségként – megfogalmazni.

Az elmúlt év őszén pedig kiállítást is rendezett Pécsett, amelyen a modell felhasználását mutatta be: például azonos vonalhálózat különböző kitöltési variációiból „naptárt" állított össze a tizenkét hónap jellemzőinek kifejezésére, vagy azonos elemekből különféle plasztikai megoldások lehetőségeire hívta fel a figyelmet. Ezt láthatjuk egyébként több általa tervezett óvoda és bölcsőde zománc-frízében, a nagykanizsai művelődési központ plasztikus műanyagburkolata elemeinek és összeállításának megtervezésében, és legújabban a Szegeden bemutatott szabadtéri zománcplasztikáiban.

S itt érkeztünk el a szisztéma kulcskérdéséhez: a jel értékét ugyanis nem önmagában, hanem a társadalmi viszonyok függvényeként kell pontosan meghatározni. Az elemek nem önmagukért léteznek, a vizualitásnak is vannak megismerő feladatai, amelyek nem válnak külön a társadalom egyéb problémáitól. Lantos Ferenc ezt így fogalmazta meg: „A vizuális jelrendszer, mely a vizuális kutatás történelmileg kialakult és folyamatosan kialakulóban levő eredménye, ennek fordítottját, a tartalomtól a formához vezető utat építi fel, vagyis biztosítja az alapanyagot, amely alkalmazásra kerül az alkotásban. Az alkotás tehát közvetlenül az „alapanyagokból" következik, az alapanyagon keresztül azonban a valóság egészéhez kapcsolódik és annak mintegy folytatója, gazdagítója." A valóság azonban bonyolult, összetett: a jelek milyensége, alkalmazásuk ritmusa, ismétlésük gyakorisága vagy ritka volta, a kialakított szerkezet minősége teheti csak alkalmassá őket a jelentés összetett voltának a kifejezésére, anélkül, hogy – mint nem egy ízben a táblakép és az emlékmű jelen formájának az esetében – az írásbeliség és a nyelvi közlés kultúrájának szerepét át kívánná venni.

A rendszer felhasználása tehát bonyolultnak látszó kérdéseket vet fel; nem csupán a vizuális kultúrának, de képi gondolkodásunk milyenségének, a képpel szemben felvetett *igényeinknek* az esetleges felülvizsgálatát is. Egy dolog azonban kétségtelen: a rendszer jelen formájában is kitűnően alkalmas a vizuális nevelésre, tartalmazza azokat az új elveket, amelyeken ennek alapulnia kell. Ezt bizonyítja az az óriási érdeklődés is, mely megnyilvánul e kiállítássorozat iránt országszerte, nem utolsósorban éppen a pedagógusok részéről, akiknek oktatniok kell a látás kultúráját. Ajánlatos lenne tehát mielőbb könyv formájában is hozzáférhetővé tenni az egész anyagot.

Matica tudós Könyvtárosa állított össze.

Természetesen ennek a beszámolónak nem lehet célja, hogy a három kitűnő szerző tudományos munkáját méltassa, mi csak azt állapíthatjuk meg, hogy a kötet megjelenése valóban korszakalkotó és mérföldkövet jelent a magyar–jugoszláv tudományos irodalmi kapcsolatok terén. Nem véletlen, hogy a Matica Srpska elnöke, Leskovac Mladen, a Szerb Tudományos Akadémia tagja, maga is jelentős műfordító, aki Szenteleky Kornél óta számos jelentős magyar író művét fordította szerbre, így többek között Illyés Gyula műveit is.

A bibliográfia jól mutatja a kapcsolatok alakulását a múlt századtól napjainkig. Érdekes adatokat kapunk Vitkovics Mihály [illegible]

Kohán György, festő 1-2

LÁNCZ SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

Kohán György művészete – Lantos Ferenc: „Természet–látás–alkotás"

1

Kohán György életműve jószerivel azok közé tartozik, amelyeket egy-egy sztereotípiával szokás elintézni. Jelen esetben avval, hogy ő volt az a művész – Kurucz D. Istvánnal egyetemben – aki az alföldi iskola – ha volt ilyen, mert még ez is vizsgálatra szorul – örökét tovább éltette, s akinek oeuvre-jéhez a mai vásárhelyiek kapcsolódhattak megújuló művészetükkel. E sommás összegezés azonban nem elegendő Kohán György művészetének, művészettörténeti helyének a felmérésére.

Az a megállapítás sem visz sokkal messzebb, hogy Kohán alföldi festő, míg meg nem vizsgáltuk „alföldi" mivoltának a tartalmát. Egy sor kérdés vetődik fel, amelyet most nem is tudunk hamarjában megválaszolni: Mit jelent az alföldi: élményvilágot, motívumkincset, szín-rendet, kompozíciós elrendezést – egyfajta világhoz való kötődést? Tartalma állandó vagy változó? Művészettörténetileg azt a kötődést jelenti-e, mely Munkácsy művészetének drámai kifejezésmódját folytatta? Egy 1959-ben rendezett ankéton (Az alföldi festészet kérdései) elég „érdekes" megállapítások hangzottak el erről a kérdésről. Erdei Ferenc óvatosan csupán az alföldi művészet művészetföldrajzi helyét kísérelte meg kitűzni: „Számomra Makó, Szeged, Hódmezővásárhely, valamennyire Szentes és kissé távolabb Orosháza, Békéscsaba és Gyula városai, s az ezek között elterülő tanyák képviselik az Alföldnek olyan jellegzetes, minden mástól élesen elhatárolható táját..." Elhangzott itt olyan vélekedés, mely szerint az Alföld „mintegy jelképévé vált annak a látható és láthatatlan magyar világnak, amely sűrítetten fejezi ki nemzeti karakterünk legjellegzetesebb vonásait" (!) s egy másik vélemény szerint „Koszta József, Tornyai János, Rudnay Gyula, Nagy István csendes dohogással festette meg észrevételeit a múltba ragadt életformáról, a XX. századi jobbágyságról." Tényleg egy kalap alá foghatók ezek az alkotók? – s amit jelen esetben mérlegelni tudunk: hogy kapcsolódik mindehhez Kohán György művészete?

51. o.

X

Az emlékkiállítás, melyet B. Supka Magdolna, Kohán művészetének odaadó híve és tudós ismerője válogatott, alkalmat nyújt a felmérésre. A korai időszak képei belső térbe komponált művek, amelyeken Kohán a téri elhelyezés és a fény problémáit tanulmányozza. Az *Asztalnál* (1937), a *Vasalás* (1938), a *Nyitott ajtó* (1938) különböző helyzetben elrendezett alakjai ezt a gondolatot pendítik meg: megvilágított és árnyékban hagyott alakok és tárgyak kapcsolata. Az Asztalnál hideg lilás-kékei és citromsárgái, meleg vörösei és narancssárgái a német expresszszionisták színeit idézik; a Vasalás lehajló nő-motívuma Picasso korai alkotását (nem valószínű, hogy a hasonlóan elrendezett Uitz Mosónő című képét Kohán akkor ismerte volna); a Nyitott ajtó két tér egymásba kapcsolása, ahol a hátsó a világosabb. A szabadba kivezető vagy egy másik térbe átvezető ajtó, ablak motívum a harmincas évek magyar festészetében gyakran előfordul. Míg azonban Derkovitsnál, Egrynél, Dési Hubernél, Bernáthnál szimbolikus értelmet nyer (nem azonosan mindegyiknél), Kohán képén ennek nincs nyoma: a látvány egyszeri, konkrét voltát mondja el. Hasonló téri problémákat feszeget – valószínűleg Cézanne nyomán – ez időben festett csendéletein is *(Hegedüs,* 1937, *Birsalmák,* 1939).

Minőségi változást jelent festészetében az 1942-ben festett *Sirató.* Közben született meg a *Háború emléke* monumentális freskó-terv kartonja (erről majd később), s ez úgy látszik, egész alkotásmódját befolyásolta. (Valószínűleg egyéb körülmények is közrejátszhattak, melyekről nincs tudomásom.) A Siratót lényegében egy sorozat

[illegible] koncentrikus köre uralkodik; mellette-alatta az elsőn az alak ötszöge alkot kontrasztot a bivalyfej amorf formájával, míg a másodikon a ház ötszöge és a kazal félköre egészíti ki egymást. Ezekhez sorolható egy sor ún. bivalyos-kép is: az ötvenes évek során keletkezett *Bivalyos-szekér koporsóval*, az 1964-es *Bivalyos-szekér napkoronggal*. Kétségtelen, hogy ezek a művek analógiát mutatnak fel a német expresszionisták társadalmi energiákat jelképező Nap-kultuszával (mint ahogy a hely hiánya miatt nem tárgyalt tájképei is rokonok az ő alkotásaikkal). Mégis más ez a Nap, mint a németeké; inkább a Van Gogh égető, megsemmisítő napjával rokon, s mindenképpen a Kosztáéval. Míg azonban Kosztánál „szikrázó pirosok és fényes fehérek lehelik a napfényes magyar táj igazi levegőjét" (Rabinovszky), addig Kohánnál fényes narancsok és erős lilák, valamint hideg zöldek kapcsolódnak egybe. Ezek a formai megoldások súlyos gondolatokat tolmácsolnak: a nap hatalmas korongja baljóslatú, az állatok a létért küzdenek és vonszolódnak, a hófehér falak tövében súlyos gondok lapulnak. Az asszonyok sorsa gyötrelmes küzdelem a kenyérért, a létért, az életért.

Van Kohán oeuvre-jének egy másik vonulata is: ezekről szokás mondani, hogy ezek fal helyett vászonra festett freskók. Az indulás itt is nagyszerű: a már említett *Háború emléke* (1941) monumentális freskóterve a korabeli magyar festészet kiemelkedő alkotása, megrázó háborúellenes tiltakozás. Előadásmódja kétségkívül kapcsolódik Aba Novák Vilmos, Duray Tibor egykorú műveihez, a gondolat humanizmusa és kifejező ereje azonban felülmúlja ezeket; inkább a Derkovits Dózsája, Dési Huber Negyedik rend, Berda Ernő No pasaran című sorozata mellé illeszkedik gondolatvilágában. A folytatás azonban már alatta marad a nagyszerű kezdetnek. Ezek közt van például az *Asszonyok-korok* (1949) című nagyméretű vászon is: szinte kínálkozik az összevetés Derkovits remekművével, a *Három nemzedékkel* (1932). De annak tömör gondolati magva, melyet a kompozíció realizál, itt hiányzik: a három nőalak valami csendes mélabút fejez csak ki. A többi mű sem módosítja ezt a képet: ezek a nagyméretű vásznak a mondanivaló elégtelen voltából következően a kifejezés erejével maradnak adósaink. A *Termés*, a *Nyár* (mindkettő 1959), a *Gyümölcsszedők* (1963) inkább megdermedt szituációk megfestéseként hatnak, semmint nagy gondolatok freskóba kívánkozó kifejezésének.

Kohán György emlékmúzeuma

Századunk magyar művészete jelentős eredményeket ért el nemcsak a zenében és irodalomban, hanem a képzőművészetben is. Ez a folyamat tart ma is, értékek válnak maradandóvá. Közművelődésünk figyelme jóvoltából egyenletes országos elosztásban valósulnak meg az új gyűjtemények, emlékhelyek, melyek otthont adnak a klasszikus minőségnek. Gyulán a Kohán György Múzeumot tavaly nyáron avatták fel. Ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kulturális térképe. Hiszen a mostanában alapított múzeumok, gyűjtemények: Zalaegerszegen Kisfaludy Stróbl Zsigmond, Kapuvárott Pátzay Pál, Szentendrén Kerényi Jenő, Verőcemaroson Gorka Géza, Badacsonyban Egry József, Zebegényben Szőnyi István máris népszerűek, kedveltek. Pécs az utóbbi években Csontváry és Vasarely gyűjteménye révén sokmilliós vendégsereget fogadott, s Szentendrén a Kovács Margit-gyűjtemény is régen meghaladta a milliós nézőszámot. Jellemző az intenzitásra, hogy az alig néhány hónapja nyílt gyulai Kohán Múzeumnak a hazaiak mellett máris sok a külföldi látogatója — szovjet, román, lengyel, finn, kanadai, egyiptomi, japán bejegyzéseket olvashatunk a vendégkönyvben.

Kohán György 1910-ben született Gyulaváriban — 1931-ben Párizsban folytatta tanulmányait. 1930-ban rendezte első önálló kiállítását, melyet vásárhelyi, budapesti, gyulai bemutatkozásai követtek. 1959-ben a Műcsarnokban, 1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg retrospektív tárlatát. Kitüntették Tornyai-plakettel, kétszer is Munkácsy-díjjal és 1966-ban megkapta a Kossuth-díjat is. 1966. december 16-án abban a városban hunyt el Gyulán, amelynek még 1965-ben felajánlotta életművét.

Grandiózus anyag ez, 600 festmény, 3000 grafika. A hatalmas kollekciót most katalogizálják. S jelenleg 130 alkotás van kiállítva. Élő anyag ez, rendszeresen cserélhető, tíz év is kevés, hogy átlapozza a közönség. A Kohán-életmű bizonyos sorozatait már másutt is — így 1979 novemberében Szófiában — bemutatták. Az első gyulai életmű-kiállítást dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte.

Kohán György drámai ereje valóban lenyűgöző. Erő és méltóság árad művészetéből. Siratói, gyásza, koporsója sem letargikus, éppen sűrített esztétikuma révén ad katarzist. Stílusa a realizmus és a kubizmus egyedi ötvözete — nincs abban átvétel, csak felismerés és igazság. Ez a kombinált rajzírás, az élénk színekre hangolt vonalvezetés teszi emlékezetessé „Csend"-jét, vásárhelyi utcáját, „Lófékező"-jét, „Bivalyos naplemente"-jét. Az Alföld Derkovitsa ő, az egyetlen, aki egyéniségének csorbítása nélkül méltó módon folytatta Nagy István és Tornyai János festői eszményeit. Marokszedője, kévekötője, kazlas napkorongja, birsalmás csendélete duzzad az erőtől. Ez az erő szépség és igazság. Beethoven-portréja is több, mint a német zeneszerző arcmása. Kohán György önarcképe is ez a legyőzhetetlen energiákat sűrítő tekintet — az élet szimbóluma.

Nagy vállalkozás volt a gyulai Kohán Múzeum létrehozása, jó hogy megvalósult. Ez a legfontosabb lépés ahhoz, hogy művészete közkincs legyen.

L. M.

Fekvő nő

szereti a muzsikát.

— Hogyan szórakozunk farsangkor? A fiúk révén nem vagyunk érdekeltek az előkészületekben. Egyáltalán nem érdekli őket, fel sem öltöznek, sőt el se mennek...

Kéthetente fodrászhoz

Bojza Jánosné, kárpitos:

— Nagyon jó a munkaidőbeosztásom, nem tudom eléggé dicsérni, aki ezt kitalálta. Fél nyolctól dolgozom háromnegyed négyig, így reggel is van idő a három fiúra, délután is.

— Nagyon nagy a készülődés a farsangra. Ott lesz az egész család. Tavaly is ott voltunk, de akkor még nem öltöztek jelmezbe. Gondoltam, valami egyszerű, otthon elkészíthető ruhájuk lesz. Törpék szeretnének lenni. Egyébként szmk-tag vagyok, azért is ott kellene lennem. Remélem, a tanár néni ellátja majd jótanáccsal a szülőket, hogy a jelmezek ötletesek is legyenek és olcsók is...

— A három fiú mellett is jut annyi időm magamra, amennyi szükséges. Kéthetente elmegyek a fodrászhoz. Moziban is voltunk a férjemmel, nem is olyan régen, vagy két hónapja. De sajnos, olyankor anyukát kell hívni; vigyázzon a gyerekekre. Három újságot járatunk, kedvencem a Nők Lapja, aztán naponta ott van a tévé. De egy szórakozásra azért nagyon vágyom, amiben még nem volt részem. Itt dolgozom már 15 éve a vállalatnál, és még nem jutott eszembe, hogy üdülőjegyet kérjek. Főleg azért nem, mert kicsik voltak a gyerekek. Most már elmennék. Mert az nagyon jó volna! Két hétig üdülni valahol és csak pihenni, pihenni...

Istvánn szabás

Kisvárdán hallottam, h az egyik kulturális rendezv nyen enyhén szólva is kö mosoly tárgya volt néhán hölgy, aki Hofi Géza műsorára nagyestélyiben jelent meg. De félre a pletykával — a fiatal város ma már az öltözködési kultúrában is előírja a maga követelményeit, különösen a művelődési ház megnyitása óta. Vendégünktől, a ruházati szövetkezet részlegvezető-helyettesétől, Bagics Istvánnétól elsőként azt kérdeztük: mekkora a havi forgalmuk?

— Havonta körülbelül 150 vendégünk van. Valamivel csökkent a forgalmunk, amióta átköltöztünk a régi helyünkről. Sokan nem tudják még, hol van az új szalon.

Február van, a farsangi bálok ideje. Megérzik ezt a forgalmon?

— Érezzük bizony. Jóval több a megrendelés. Ez vonatkozik részben a direkt farsangi „ruhaköltményekre", amelyeket bálban fognak viselni a hölgyek, de már közeleg a ballagás, aztán itt van a szalagavatók ideje is.

Mi most a kisvárdai divat?

— Nem hiszem, hogy külön kisvárdai divat volna. Lépést tartanak vendégeink a legújabb divatirányzattal, mondhatom úgy, hogy a párizsi modellekkel. Például készítünk klasszikus kosztümöket, vásznas megoldással, de a báli szezont jelzi, hogy több a fémszálas anyag. A legnagyobb sláger egyébként a muszlin, illetve a francia bársony. Előtérbe kerülnek a szövet, terliszter és műszál anyagok, eltűnik a géz. Fazonban pedig az elegáns, a nőies a divat.

1980 FEB 2 4
KELET-MAGYARORSZÁG
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Hogy fest és mibe kerül a legdivatosabb báli ruha 1980-ban?

— Métere körülbelül 300 forint, a varrási díj 570 forint, formájára a húzott fazon jellemző, vállban is, derékban, ujján. A bő, húzott alj a divatos, a ruhák galléros és gallér nélküli változatban egyaránt szépek. Újra divat a masnis, sálas megoldás.

Mit viselnek a fiatalok?

— Főleg a szoknya—mellény—blúz kombináció érvényesül. Ezt jól lehet variálni.

Nem nevekre vagyunk kíváncsiak, de szeretnénk tudni: vannak-e rendszeresen visszajáró vendégeik, akik csak szalonban dolgoztatnak?

— Erre nem tudok válaszolni. Van, aki évente 2—3 ruhát csináltat, s van, aki félévente 5—6 darabot, plusz az alkalmi öltözékeket. Egy Erzsébet-, egy Júlia-napot, vagy a szilvesztert észrevesszük, anélkül, hogy a naptárra néznénk. Most, a színházi rendezvények megkezdése óta is ez történt. Sokan csináltatnak alkalmi ruhát.

Engedje meg, hogy megkérdezzem: Ön személy szerint milyen modellt kedvel alkalomra?

— A lehető legegyszerűbbet...

KOHÁN GYÖRGY

Művelődéstörténeti Értesítő
1979/1.

KOHÁN-KRÓNIKA

Vásárhely 1933—1943

Az édesanya eltemette fiát, a szülő gyulai föld visszafogadta a festőt. A különös, magányos, nehéz léptű, jéghegy-vulkán élet lezárult, a kortársi közöny, meg nem értés (ismerős recept) megkezdhette a törlesztést, a művek utóéletüket. Tíz éve múlt ennek. Emléktáblája, utcája, múzeuma van a nagyranőtt kovácslegénynek, talán hamarosan szobra is lesz, neve a század legnagyobb alkotói közé emelkedett, hagyatéka nemzeti kincs.

Az emlékkiállítások során tömegek vonulnak el képei előtt, sok ezren ismerik meg szuggesztív, monumentális világát. Az életében százszámra szétszórt, sokaktól fanyalogva fogadott, némelyek által tyúkborító kasra, esetleg padláslyuk betömésre használt, mostanában gyorsan kivasalt és áruba bocsátott képei, de főleg a hagyatékból falrakerülő művei egyre növekvő rangot adnak alkotójuknak. A csomagolópapíron is rendkívüli erejű, feszültségű munkák láttán a meghökkent bámulat önkéntelenül keresni próbálja mögöttük az embert, a művet létrehozót. (Aztán sokszor megelégszik a kész sztereotipiákkal: ,,magányos bölény, művészsors stb''.)

Napszámosként élt, de adós soha nem maradt senkinek. A boltban vásárolt fehérneműért, képkeretért, 10—20 pengős baráti kölcsönökért, polgármesteri ínségsegélyért képekkel fizetett, egyetlen valutájával. Sok barátja volt, de senki sem tudta, honnan jött, s hová megy a találkozás, kézfogás után. Sokan támogatták, mégsem volt egyebe a rajta levőn kívül. Tömegével szórta szét képeit apró kölcsönök fejében, ugyanakkor képes volt évekig rejtekhely számára dolgozni, senkinek sem mutatva, még szóban sem készülő vagy elkészült munkáit.[1]

Sokan úgy hiszik ismerték, de néhány általánosságon kívül semmit nem tudnak róla. Sokan, sokhelyütt, sokféleképpen szóltak Kohán életéről, s majdnem ugyananyniszor olvashatunk vele kapcsolatban, jóhiszeműen, meggyőződéssel leírt téves, pontatlan adatot, életének korai, nagy szakasza máig is fehér folt.

A portrék, emlékezések a háború éveitől, főleg azonban csak a felszabadulástól ismerik, ismertetik az életutat, a második világháború előtti éveiről, a fiatal Kohánról nagyon keveset tudunk. A gyulai bemutatkozás, a budapesti, párizsi inasévei ismertek a bibliográfiából, s a Vásárhelyre érkezés dátuma: 1933. Olaszországi útját említik még, s azt összefoglalóan, hogy 1933-tól a Budapest—Gyula—Vásárhely bűvös háromszög pólusainak vonzásában élt.

Ebből a szempontból figyelemre méltó Koszorús Oszkár a Békési Élet 1976/1. számában megjelent ,,Kohán György és Orosháza'' c. dolgozata, amelyben a szerző megkísérli föltérképezni a fehér folt ismeretlen hegyvonulatait. A főleg Balló Margit, a művész első felesége levelére, általában visszaemlékezésekre, s néhány helybeli írott dokumentumra alapozott munka szerint Kohán 1935 és 1940 között lényegében Orosházán élt első feleségével s annak gyermekeivel.

Mivel Kohán György legalább annyira vásárhelyi ebben az időben mint orosházi, ha úgy tetszik pesti vagy gyulai (1935 előtt, s 1940 után is), a korai életszakasz t e l j e s megismerése érdekében megpróbáltam összegyűjteni az erre az időszakra vonatkozó v á s á r h e l y i emlékeit, mielőtt az idő el nem mossa őket. Ha a tények helyenként feleselnek egymással, ha ellentmondás mutatkozik Koszorús adata vagy bárki másé s az enyém között, ez csak örvendetes; a teljes igazság így hamarabb kiderül. Munkám nem méltatás, hisz Kohánról a festőről, szerető és értő szóval, arra hivatottak már sokszor szóltak, s fognak is még bizonyára szólni; pusztán krónikát kívántam összeállítani. A helyi levéltár dokumentumai, a korabeli vásárhelyi napilapok hírei, a kortárs-barátok, ismerősök visszaemlékezései mellett nagy segítségemre volt ebben az a meleghangú, baráti Kohán életrajz, amely ha nem is teljes, tudomásom szerint eddig az első és egyetlen ilyen munka: Moldvay Győző: Eroica c. összeállítása, amelyet kéziratban őriz a ,,Németh László'' Városi Könyvtár helyismereti gyűjteménye.

A halhatatlanság első tíz éve után vegyük tehát sorra a pályakezdő élet első vásárhelyi évtizedének eseményeit.

1933

Európában a téboly és félelem rendjét építik ki feketeés barnainges diktátorok, a gyűlölködő kis-antant farkasszemet néz a revízióról szónokló Horthy-Magyarországgal, a Sallait és Fürstöt kivégző Gömbös-kormány a fasizmus felé menetel, amikor Kohán György 1933-ban először Vásárhelyre érkezik. Budapestről Párizson keresztül vezet az útja ide, éppen mint Tornyainak. Tetszetős volna jelképesnek venni ezt az irányt, de ,,paraszt-Páris''-ban a ,,magyar Fiesole'' ideálja 1933-ban egyre esendőbb, egyre törékenyebb illúzió. Ha az álmosabb, lassúbb vérkeringés békét, nyugalmat hazudik is, az akácfák alatt, a vastag szürke porból csak sár lesz, s majd tavaszra újra por. A város levegő után kapkod. A nagy gazdasági világválság ájulatából nagyon lassan, nehéz kínnal tér magához. Az ipar nélküli kis-társadalmat százféle baj húzza. A gazdát az agrár-olló nyirbálja, a polgárt a rekordmagasságú pótadó rémíti (1933-ban 152%),[2] a napszámosok a hatósági melegedőkben, nyáron a köpködőn norma-segélyt, ínségmunkát várnak. (1933—34 telén — ahogyan a polgármester beszámol róla a közgyűlésnek — 110 engedéllyel rendelkező koldus, 60 szellemi ínségmunkás volt a városban, és 8541 lélek részesült ínségsegélyben.)[3] A sivár, sorvadó tanyavilág segélykiáltását csak önmaga hallja. (Kevesen vannak a mintagazda Greguss Máték, a tanyai újságalapító Simándi Bélák.)

Ilyen háttér előtt, ebben az atmoszférában csak még heroikusabbnak látjuk a kultúra maroknyi munkásának Don Quijote-i küzdelmét, akik megváltást váróan fordulnak a rég elbujdosott nagy Tornyai Jánoshoz, s mint Messiást várják haza.

Vásárhely sovány, felemás kultúrájának javát, értékesebb részét az első világháború előtti nagy korszak után ebben az időben, a Munkásotthon mellett, az a kis kör mozgatta, szervezte vagy annak tagjai jelentették személyükben, amely Galyasi (Reisinger) Miklós körül csoportosult, s melyből később a Tornyai Társaság is kinőtt. A széles érdeklődésű, jó szervező Galyasi, aki ekkorra már megjárta Párizst, ,,Fut a lidérc'' címmel kiadta első verskötetét, Kinizsi utca 17. sz. alatti lakásán, a ,,Műveröm''-ben fogadta, vendégelte barátait, itt beszélgettek, vitatkoztak, itt ,,tötték a törvényt'' a világ és a város dolgai-

ról, művészetről, jövendőről, igazságról, sokszor éjszakába nyúlóan. De zenét is hallgattak, rajzoltak is. Mindennapos vendég volt itt Vén Emil, az Endre Béla halála utáni s Tornyai hazaérkezte előtti időszak (1928—34) egyetlen itt élő jelentős festője, Faragó Sándor, a zenerajongó újságíró-író, Pákozdy Ferenc, a költő-újságíró, Losonczy Endre, az írogató jogász, későbbi városi kultúrtanácsnok, Takács Ferenc szociáldemokrata kőműves, a helyi, később az országos munkásmozgalom rendkívüli olvasottságú jelentős személyisége, eljött a hazalátogató Bibó Lajos, az itt tanuló, gimnazista Kovai Lőrinc. Rendszeresen fölkereste Galyasi szalonját vásárhelyi látogatásai idején József Attila, megfordult a ,,Műveröm''-ben Baktay Ervin, Móricz Zsigmond, Sinka István, Veres Péter, s még sokan mások.

A ,,Műveröm'' kis köre szíves barátsággal fogadta a foszlott ingű, de világlátott, magukfajta fiatalembert, amikor az — 1933 vége felé — betoppant. A 23 éves Kohán mögött ekkor már sok küzdelem, munka, tanulás, hosszú út — és három kiállítás van. Tizenöt éves sem volt egészen, amikor öt akvarelljével feltűnt a Faluszövetség 1924-es gyulai tárlatán. A budapesti tanulóévek után 1930-ban a ,,Nyugat'' kiállítóhelyiségében szerepel.[4] Párizs következik, üres zsebbel, fillér nélkül, majd 1932 áprilisában már újra itthon, a Nemzeti Szalon csoportkiállításán vesz részt szénrajzaival,[5] amint erről az 1935-ös kiadású Művészeti Lexikon tudósít. Figyelemre méltó egyébként, hogy ebben a Győző Andor kiadásában, és Éber László szerkesztésében megjelent lexikonban önálló címszóként szerepel a 25 éves Kohán György. Egyként bizonyítja ez a tény Kohán tehetségét s a lexikon gondozóinak éles szemét, biztos ítéletét. Hogy az egyéves katonai szolgálat után most miért éppen Vásárhely a következő állomása, a legkézenfekvőbb választ a kortárs-szemtanú Faragó Sándor így fogalmazta meg visszaemlékezésében: ,,Kohán . . . Gyuláról csapódott Vásárhelyre . . . a ,,Tornyai-atmoszféra'' csalta el . . . Vásárhely már amolyan ,,kis Páris'' volt Gyulához képest, hiszen belengte Tornyai, Rudnay, Endre Béla, a szobrászat felől pedig Pásztor János, Kallós Ede, Rubletzky szelleme.''[6] Ha nem is volt tehát még itthon a mester, a Társaság is legföljebb néhány ember elképzelése — Tornyai neve a mágnes, ami idevonzza a helyét kereső fiatal Kohánt. (Első támaszpontja, menhelye minden bizonnyal a Reisinger-ház volt. Ezt a föltevést látszik alátámasztani Takács Ferencné szíves közlése, aki ha időpontra nem is, de arra határozottan emlékszik, hogy Kohán egyszer hosszabb ideig, talán több hónapig is itt aludt és dolgozott. Akkor költözött csak el, amikor Reisinger néni a festékkel összekent bútorok és falak miatt megneheztelve szólt a fiának, hogy keressenek más helyet a festő számára.)

Ritka szerencsés mozzanata Kohán tragikus életútjának az a kultúrtörténeti pillanat, amikor Vásárhelyre jőve találkozik a Tornyai Társaság eszméjét melengető csoporttal, vagy talán pontosabban fogalmazva, amikor h o z z á j u k jövet találkozik velük. Szépen summázza a találkozás jelentőségét Pogány Ö. Gábor, amikor a ,,Tiszatáj'' 1967. augusztusi számában Kohán vásárhelyi indíttatásáról szól:[7] ,,Bár a krónikások a Társaságot inkább irodalmi szövetkezésnek állítják be, a névadó mester, az akkor még élő és Vásárhelyre éppen visszatelepülő Tornyai János személye a képzőművészetnek is számottevő súlyt garantált az együttes programjában. Ma már tudjuk és tört szívvel tanúsítjuk, a gyanútlan társaságosdi legbecsesebb cselekedete az volt, hogy — más mellett — megpróbálta támogatni Kohán György indulását. Tornyai haláláig — még két esztendőn át — Kohán Györgynek volt valami ideje átvenni a stafétabotot, a meghajszolt, majd megbékélt mester pályájának, életművének az intését megfogadni, a népnek elkötelezett festőművész megrendítő kötelességeit, magasztos próbatételeit elvállalni . . . Kohán György — bizonyára — nem ért volna fel a csúcsokra Sárhely felszabadulás utáni felívelése nélkül, de mert a férfikor delén kapta az új impulzust, most már egy f e s z e s r e d ö n g ö l t f u n d a m e n t u m o n építhette monumentálissá piktúráját, rajzainak indulatos stílusát.'' (Kiemelés tőlem. K. F.)

Ezt a fundamentumot pedig vásárhelyi földből döngölték, akár a tarjáni házsorok pádimentumát, vagy a végtelen határ vert falú tanyáit. Kohán 1933-ban hazatalált. Hazatalált, még ha otthona szinte soha nem is volt itt.

1934

Mielőtt hosszabb időre Vásárhelyen állapodna meg, Kohán 1933-ban még visszamegy Gyulára. Októberben, mint egy levéltári dokumentum tanúsítja, a gyulai alispánpánhoz fordul támogatásért, 80 pengőt kér tőle, hogy behozhassa a lemaradást, amit tanulmányaiban szenvedett a katonai szolgálat miatt.[8] Minden bizonnyal ezután, 33 legvégén vagy 34 legelején jön vissza, hogy azután majd két évig szinte ki sem mozduljon Vásárhelyről. (Ő maga írja később egy levelében: ,,1934 óta élek kisebb megszakításokkal Vásárhelyen . . .'')[9]

Ekkor lép életközösségre Balló Margit iparművésznővel, akit korábban Budapesten ismert meg, s aki 1933-ban itt dolgozott Till Viktor fényképész műtermében.[10] Az életközösséget 1935 márciusában szentesítette a házasságkötés, s bár a kapcsolat 1936, 1937-ben egyre lazábbá vált, 1938-ban pedig valószínűleg teljesen megszűnt (ahogyan erre élettényeiből következtetni lehet), a házasságot csak 1947 áprilisában bontotta föl a gyulai törvényszék.[11] Balló Margittal, annak édesanyjával, s az iparművésznő előző házasságából való három gyermekével Kohán 1935 végéig a vásárhelyi Damjanich utca akkori házszámozás szerinti 21. sz. házában lakott egy másfél szobás bérelt lakásban.[12] Ellentétes egyéniségek, bonyolult, nyugtalan, ellentmondásokkal teli kapcsolat az anyagi nyomorúság állandó atmoszférájában. Faragó Sándor szerint: ,,Nagyon szerethették egymást, mert állandóan veszekedtek.'' Szabó András zongoraművész, akkor zeneakadémiai hallgató, ugyancsak Kohán barátja, így emlékezik: ,,Nagy nyomorban lakott együtt egy sokgyermekes fényképésznővel. Lárma és rendetlenség vette körül és szegénység, zűrzavar.'' Moldvay Győző így ír erről: ,,A folyton égő, tettvágytól sarkallt festő, ki Európát akarja legyőzni, sehogyan sem tud beleszokni, beletörni abba a szűk családi keretbe, amit ez a háromgyermekes, de elég felszínes gondolkodású asszony, ez az elhibázott házasság nyújtott neki.'' Egyedül a költő-jóbarát, Pákozdy Ferenc beszél meleg hangon barátja családjáról, otthonáról, abban a versében, amelyet hozzájuk írt, s amely 1934. ápr. 15-én meg is jelent a Vásárhelyi Reggeli Újságban. (Az ,,Éccaka'' című vers Pákozdy egyik legszebb műve, 1943-as, ,,Förgetegben'' c. kötetébe is beválogatta.)

,,. . . Festmény világol a dohány ködéből.
A tüzön édeshagyma sistereg.
A dús szegénység bátor börtönéből
kotródnak a közömbös istenek . . .''

,,A dús szegénység'' — sajnos leszögezhetjük — vásárhelyi éveinek állandó jellemzője; a tárgyalt időszakban, sőt a háború után is, majdnem élete végéig. Akárkit kérdeztünk meg vele kapcsolatban, bármilyen keveset tudott róla, legelsőként ezt említette. Mégis, ha lehet fokozatokat állítani, az első években, 1936-ig, ha nem is élt könnyebben, de talán elviselhetőbb volt a szegénység. Barátokra talált, egy olyan kicsiny, de lelkes csoport állt mögötte, melynek tagjai óriási tehetségnek tartották; s tőlük telhetően támogatták. Galyasi Miklós mellett Takács Ferencet kell itt elsősorban említeni, akinek szakállháti tanyáján Kohán már a legelső vásárhelyi nyáron, de később is bármikor — ha kívánta — hetekig, hónapokig élhetett, dolgozhatott zavartalan nyugalomban, s aki mindvégig — saját sorsának tragikus fordulatáig — áldozatkész pártfogója, jóbarátja maradt nemcsak a festőnek, de például Pákozdy Ferencnek is.

Barátokra talált és dolgozik. Ismerkedik a vásárhelyi tájjal, barátaihoz jár. Járja a töltés, a kőfal mentén a Tó partját, Tabán, Tarján, a belváros akácfás, csöndes, zegzugos utcáit. A Damjanich utcáról néhány perc alatt ki lehet érni a körtöltésre, nagy levegővételre, és ez az utca vezet ki Mártélyra is. Ebben az utcában volt a

Balogh-féle kiskocsma, ahol biliárdozni szeretett, s Fejes Sándorék vegyeskereskedése, ahol a hitelt ebédmeghívással toldották meg. Mártélyra menet, vagy onnan jövet gyakran betér a város szélén lakó Balla István szobrászkőfaragóhoz, Takács Ferenc sógorához is. Sokszor megfordul Cseszkó Máténál (Weisz Mihály) a keramikus-költőnél a Bercsényi utcában, Faragó Sándoréknál a Toldi utcában, Pákozdyéknál az Ólom utcában, Vén Emil Aradi utcai (jelenleg Somogyi Béla utca) lakásán, a „Tóban", s természetesen a „Műveröm"-ben, meg Takácséknál a Száraz utcában. Közismert Beethoven-rajongása hozta össze Szabó Andrással, akihez Árpád utcai lakásába sokszor elment, hogyha az itthon volt nyári vakáción.[13] A barátság viszonzásául, vagy vásárlás útján legelső vásárhelyi képei is ezekbe a lakásokba, műhelyekbe kerülnek. Takácsékhoz, Pákozdyhoz, Galyasihoz, Cseszkó

1. Cseszkó Máté (Weisz Mihály) keramikus-költő műhelye 1935 körül. A falon egy korai Kohán-mű

2. „Bohócok" (?) olaj, farostlemez, 62 × 85 cm. Jelezve jobbra lenn „Kohán 934" (Takács Ferencné és családja birtokában)

Mátéhoz — még ebben az évben, s a nagy Beethoven-fej Szabó Andráshoz valószínűleg 1935-ben. Képekkel fizet ezekben az első években Halász Mátyásnak, a művelt, műgyűjtő textilkereskedőnek, Nagy János borbélynak, Tóth Dániel képkeretezőnek.[14] A gimnázium tanárai közül az akkor már nyugdíjas Bodnár Bertalan és Tölcséry István voltak első támogatói, vásárlói. Később Sipka Sándor is vett tőle képet.[15]

Dolgozott a Damjanich utcai lakásban, dolgozott a Műverömben. De dolgozott jártában-keltében is, nézett, látott, megfigyelt mindent; alakokat, helyzeteket, gesztusokat, színeket, formákat és akármennyi idővel később képes volt valahol megállapodva, bámulatos gyorsasággal papirosra, vászonra vinni az elraktározott képeket. Takács Ferenc kérdezte egyszer tőle munka közben, hogy hol van a modell.

— „Hol van? Hát látom." — hangzott a természetes válasz.[16]

De ha alkalom volt, s megragadta az alak, rajzolt modellt is. Mindennapos lévén a Reisinger-házban, jól megismerte a sütöde szíjas termetű péklegényeinek egész embert kívánó verejtékes munkáját, s több vázlatot készített róluk. Ördögh Jánost például akkor rajzolta le, amikor az szedte ki a kemencéből a kenyeret, Bán Jánosról pedig akkor készült ugyancsak ceruzarajz, amikor deszkán vitte be az üzletbe a kisült cipókat.[17] A máig is ebben a házban élő Lakó István szerint, aki ugyancsak itt dolgozott 1931 óta, Bán Jánost egyszer bányászlámpával a kezében is lerajzolták. Amint ugyancsak ők elmondták, hozzájuk mindig barátságos, közvetlen volt, egyébként csöndes, kevésszavú, „olyan volt, mintha lelki beteg lett volna". Megdöbbenten látták egyszer, hogy cipőjéből, amelynek el volt nyílva a talpa, a csupasz lába villog elő. Sokat üldögélt Galyasival a Pista Zsiga kocsmájában, vagy ott tanyáztak majd mindig sokszor hajnalig a doktor úrnál (így nevezték a családban és a pékségben Galyasi Miklóst), aztán kijöttek a műhelybe. „Süssetök lángost" — kérték olyankor a világmegváltásba belefáradt fiatalok.

A viszonylag nyugalmasabb évek eredménye lesz majd az 1936-os Tamás Galéria-beli önálló kiállítás 28 nagy, érett műve, addig pedig 1934-ben Szegeden, 1935-ben Vásárhelyen, 1936-ban Orosházán vesz részt csoportos kiállításon.

A Szegedi Képzőművészeti Egyesület nagy tavaszi tárlata 1934. ápr. 1-én nyílt meg a kultúrpalotában. A kiállításon szegedi, kecskeméti budapesti művészek mellett Vásárhelyről Tornyai, Vén Emil, Balló Margit szerepelt, és Kohán tíz képpel. A tárlatról a szegedi lapok sommásan, néhány mondatban emlékeznek meg, megadva, az akkor már szinte kötelező tiszteletet Tornyainak.[18] Egyedül a „Délmagyarország" ismeretlen cikkírója szól név szerint Kohánról. Így ír: „. . . ügyes festőnek látszik Kohen (sic!) csak betegesen eltorzult meglátásait kell revideálnia. Se nem absztrakt, se nem spirituális, amit Csontváry értelmében szeretne festeni, csak erőltetett újszerűség . . ."[19] Hogy Kohán képei kisebbfajta vihart kavartak, azt csak a „Hetivásár-Hétfői Újság" c. vásárhelyi hetilapból tudjuk meg, amelyben Szász Károly (a jelenlegi rendező, akkor ott tanuló vásárhelyi egyetemista) számol be a kiállításról. „Kohán György . . . a kiállítás szenzációja . . . folyton az ő neve röpköd a levegőben. Tíz képe közül nincs egy sem, amely a nézőt közömbösen hagyná. Vannak, akik szidják, vannak akik azt mondják, ilyen tehetség nem volt a magyar piktúrában évtizedek óta."[20] Tíz bemutatott képe a következő volt: Alföld, Arckép, Áhítat, Főpróba, Kéj, Mosolygó, Palota udvarán, Séta, Tanulmányfej, Virágbolond. A képek közül az Arckép magántulajdonként szerepelt, a Séta pedig azonnal elkelt. A műveket a zsűri 60—300 pengő közötti összeggel árazta, az Alföld volt 300 pengőre, a Virágbolond 200-ra értékelve.[21] (Sajnos nem sikerült megtudnunk, kié volt az Arckép, s azt sem, mi lett a Séta sorsa, amit Reisz Dezsőné, egy vásárhelyi kereskedő felesége vásárolt meg.) A Kéj a kiállítás után Galyasi Miklóshoz került, a Főpróba valószínűleg Takácsékhoz.

Néhány nappal a kiállítás bezárása után az új fontos esemény: megjelent a szerző kiadásában Galyasi Miklós

második verskötete, „A nagy törvény mentén", s a szép kiállítású, 70 oldalas füzet illusztrátora (társszerzője?) Kohán. A fedőlapon, hatalmas papírtekercscsel kezében, gigantikus nőalak tornyosul a babiloni templomerődre emlékeztető piramis fölé, a keretet szétfeszítő lázas víziót a háttér küllős napkorongja vonja vörös fénybe. S a többi is — a versekkel legalább egyenrangú, önálló életet élő metszet — egy fantasztikus, áradó gazdagságú álomvilág, kavarogva benne ókeleti kultúrák emléke, s a XX. századi ember irracionális, történelmétől gerjesztett félelme. A vörös nappal ölelkező hatalmas akt, gigászi ülő Buddhák, kígyótól fojtogatott Földgömb — forrongó, hatalmas képzelőerő rendkívüli erejű munkái.[22] A budapesti tárlatlátogatók az 1930-as „Nyugat" kiállításon láthattak hasonlókat Kohántól, de a vásárhelyi utca embere alkalmasint még sehol. Így nem csoda, hogy a piacra gyülekvő nép hökkenten állt meg, mikor a főutca kirakataiban a verskötetbe készülő képekkel találkozott 1934 tavaszán. (Kristó Nagy István emlékezéséből tudjuk, hogy az illusztrációkul szánt művek eredeti nagyságú példányait közszemlére tették néhány üzlet kirakatába.)[23]

A helyi sajtó — mindhárom napilap, s a „Hetivásár" is — a kötet megjelenésére már előre fölhívta a figyelmet, kibocsátásakor örömmel köszöntötte, egyhangú lelkesedéssel gratulált a két szerzőnek.

Az elvek tisztázása, az előzetes szervezés befejezte után, az év nyarán, júl. 14-én, megalakult Vásárhelyen a Tornyai Társaság, névadójául választva és elnökéül híva a „legemberibb művészt", a hazatelepülőfélben levő Tornyai Jánost. A széles körű közművelődési programmal induló Társaság alapelvként fogadta: ami ebben a tájban országos értékű, azt felkutatja, megőrzi, nyilvánossághoz juttatja.[24] Pogány Ö. Gábor már idézett véleménye mellett hadd emlékeztessünk csak arra, hogy a Társaság adta ki a felszabadulás után a „Puszták Népé"-t, és jelentős része volt a Tornyai Múzeum megteremtésében. A Társaságnak — mely tagjának mondhatta többek közt Rudnayt, Pásztor Jánost, Kiss Lajost, József Attilát, Juhász Gyulát — alapító, rendes, később több évben választmányi tagja Kohán György is. Tornyai nagy, gyűjteményes kiállítását novemberben már a Társaság égisze alatt szervezik, Galyasi, Vén Emil, Pákozdy és Kohán rendezik.[25] Előbb azonban még szeptember 8-án Vén Emil kiállítására kerül sor. Kohán erről is, és szeptember végén Lajos Ferenc fiatal grafikus Ady-illusztrációkat bemutató kiállításáról is ismertetőt ír, tömör, világos, művészetnépszerűsítő kritikát a Vásárhelyi Friss Újságba. A mozgalmas, tevékeny esztendő koronája azután a Tornyai kiállítás, amely nov. 18-án nyílt meg a városháza erre a célra átalakított közgyűlési termében.[26]

Ezentúl Tornyai Futó Mihály téri lakása az igazi központ, ahová a Tornyai Társaság fiataljai, Kohán is, rendszeresen eljárnak, kikérni a véleményét, hallgatni, gyűjteni Mesterük szavait művészetről, életről, emberekről.

1935

A Kohán számára rendkívüli jelentőségű kapcsolatról, annak meglétén kívül, nem sikerült többet megtudnunk.

Egy, eltérő fordulatokkal (népköltés?) több helyen hallott anekdotát jegyeztünk fel csak, amely kettejükről szól. Egyszer egy német festő vendégeskedett Vásárhelyen. Galyasi Tornyait és őt elvitte „műteremnéző"-be Kohánékhoz a Damjanich utcába. Nézegetik a képeket, Kohán kilép egy pillanatra a helyiségből. „Nagy festő lesz" — bólogat a vendég. Tornyai csak ennyit mondott: „Már az."[27]

Kohán 1935 elején a városhoz fordul támogatásért. Lobbanékony érzékenysége a legritkább esetben engedte

3. A Tornyai Társaság alapító tagjainak egy csoportja 1934 nyaran. Állnak balról jobbra: Plohn József, Pákozdy Ferenc, dr. Hollósi Antal, Galyasi Miklós, Ismeretlen, Ülnek: Faragó Sándor, Tóth Lajos, Kohán György, dr. Wiener Tibor, Vén Emil. A személyek azonosításában Erdős Jánosnak, a T. T. 1938-tól volt jegyzőjének szíves segítségét vettem igénybe

előszobázni, kilincselni, kérni — akkor sem maradt adós soha senkinek —, de az előző év sikerei csak nevét tették ismertté egy szűk körben, anyagi helyzete nem javult. A virilis vezető réteg tagjait — kevés kivétellel — nem érdekli a művészet, különösen a koháni, viszont közismert volt a városi vezetők közül Endrey Béla műpártolása, érdeklődése a kulturális kérdések iránt. Már polgármesterhelyettesként része volt abban, hogy a város ösztöndíjat adott Kuruc D. Istvánnak, polgármesterként Kamotsay István tanulmányait segítette, rendszeres képvásárlással támogatta az itt élő Dehény Lajost, Varga Józsefet és másokat.

Február 9-én az alábbi jegyzőkönyvet vették fel a városi adóhivatalban: „... Kohán György festőművész Damjanich u. 21. sz. alatti lakos szóbeli kérelme folytán.

Jelen voltak az alolírottak:

Mely alkalommal megjelenik és előadja, hogy teljesen kereset nélkül van és darabban levő műveit befejezni nem tudja. Kéri, hogy az ínségakció terhére havi 20 P utaltassék ki segélyként.

(olvashatatlan aláírás)

jzkvvezető kmft. Kohán György"

A kilenc nappal később kelt határozat szerint a polgármester a kérelmező részére 1935. febr. 9-től kezdődőleg az ínségakció befejezéséig havi (20) húsz pengő segélyt utal ki.[28]

Viszonzásul Kohán két hónap múlva egy képet ajándékoz a városnak:

„Határozat

Megállapítom, hogy Kohán György festőművész a tél folyamán neki juttatott segélyre való megemlékezéssel a város közönségének egy festményét ajánlotta fel és azt f. év ápr. 23-án hivatalomban átadta.

A festmény elnevezése „Őszi holdvilág" értéke 200 P. A festményt elfogadtam és azt Székely János irodaigazgató által használt helyiségben elhelyeztettem. Leltárba vétele elrendelendő.

Hódmezővásárhely, 1935. április 24. polgármester"[29]

Közben, március 5-én megtörtént házasságkötése Balló Margittal. Két tanúja két barát volt, Galyasi Miklós és Vén Emil.[30]

Újabb nyilvános szereplésre nyílott alkalma az esztendő nyarán, amikor az „Alföldi Hét" keretében, június 6—12. között a város nagyszabású népművészeti és képzőművészeti kiállításon mutatta be a vásárhelyi népi kerámia, szőttes, faragás legszebb darabjait, valamint amatőr és hivatásos festőinek, szobrászainak munkásságát. A Fekete Sas emeleti nagytermében kiállították a „Juss"-t, Endre Béla, Pogány Ferenc néhány képét, részt vett a kiállításon festményeivel, grafikáival Rudnay, Kovács Mári, Barkász Lajos, Dani Imre, Darvassy István, Erdős János, Sostarics Lajos, Vén Emil, Zsebők János, szobraival Pásztor János, Rubletzky Géza, Kriván Ferenc, a gimnazista Kamotsay István. A helyi lapok a szereplők közt említik Kohánt is, de szerepléséről semmi továbbit nem írnak. Erdős Jánosné Kolumbán Erzsébet — aki egyidőben járt Kohánnal a főiskolára — azonban emlékszik egy képére, amely nagy sikert, de nagy feltűnést is keltett. A halotti maszkról készített nagyméretű Beethoven-fej a kiállítás egyik legjobb képe volt. Döbbent csodálkozással jár aztán körbe az értesülés a látogatók közt, hogy a kép árát a művész kettőezer pengőben szabta meg. „Vagy megadják érte, vagy marad." — mondta volt többek szerint.[31] Valószínűleg ugyanarról a Beethoven-fejről van szó, amelyet aztán Szabó Andrásnak ajándékba adott, hálából, mert olyan sokszor megfürödhetett nála az V., a III. szimfóniában, az Apassionáta és a Pathetique szonátában . . .[32]

„Rettenetes anyagi helyzetben vagyok" — írja július 4-én Takács Ferencnek. Ötven pengő kölcsönt kér, biztosítékul fölajánlja néhány nagyobb képét, melyeket, legkésőbb októberben visszaváltana, mivel, mint írja, „októberben lesz Pesten egy nagyobb stílű reprezentatív kiállításom, amit Lehel Ferenc műkritikus a saját költségén rendez meg. — Bizony még jó pár darab képet kellene most a nyáron megfestenem, hogy a már kiválasztott kiállítási anyag mellé tegyem."[33]

(Természetesen a kölcsönt megkapta, zálogot nem fogadtak el tőle.)

Ebben a látszólag rendszertelen életvitelben, a polgár által megvetésre ítélt egyik napról a másikra élésben a felszín alatt vaskövetkezetesség rejtőzik; konok, meg nem alkuvó törekvés az önmegvalósításra, minden nyomorúságot vállaló küzdelem a céljáért, elveiért. Éhezve rejtegeti, gyűjti a saját maga által kiválasztott képeit, szótlanul dolgozik, szinte minden esztendőben kiállításra készül, a nagy, átütő sikerre. A tárgyalt időszakban, 1944-ig hét alkalommal szerepeltek művei kiállításon, (ebből négy önálló volt), további hat alkalommal — mint most 1935-ben is — készült kiállításra, beszélt vagy írt róla, de az valamilyen okból nem valósult meg. Az 1935-ös, Lehel Ferenc által rendezendő kiállításának sem találtuk nyomát. Kohán biztos reménységének magyarázatát alighanem Lehel Ferenc ez évi vásárhelyi látogatásaiban kell keresnünk. A neves műkritikus 1935-ben előadást is tartott itt Csontváryról,[34] összejöhettek, beszélgethettek Kohánnal, talán meg is állapodtak valamiben, csak a körülmények azután másként alakultak.

Eddig a pontig tudtuk viszonylagos folyamatossággal rögzíteni az élettények időrendjét; a legelső vásárhelyi évek Kohán-képe, ha halványan is, de kivehetően összeáll a töredezett mozaikokból. 1935 nyarától azonban egy időre megszűnnek a nyomok a levéltári és a sajtóanyagban is. (Ami pedig a személyes visszaemlékezéseket illeti, különösen az időpontokra vonatkozó emlékeket kell legalábbis viszonylagos értékűnek tekintenünk írásos dokumentum nélkül.)

Ekkor utazott Kohán Olaszországba, majd az év őszén, végén, Balló Margittal és családjával — mint Koszorús írja — Orosházára költözött. Dokumentálhatóan 1938 végén tért vissza Vásárhelyre, a közbeeső évek eseményeire legfeljebb következtetni tudunk. Erről az időszakról Koszorús Oszkár néhány adatán kívül csak egy 1936-os vásárhelyi újsághír, az 1936-os pesti kiállításáról szóló két kritika, s Balló Margitnak egy 1937-es levele állt rendelkezésemre.

Sajnos, nem sikerült tisztáznunk olaszországi útjának körülményeit sem. Moldvay Győző már említett életrajza szerint a katholikus egyház ösztöndíjával(?) jutott ki, Lontay Margit szerint a vásárhelyi Kriván szobrásztestvérek támogatásával. Bármelyik vagy mindkettő elképzelhető, az mindenesetre valószínű, hogy váratlan lehetősége nyílott az utazásra, hiszen — amint láttuk — 1935 nyarán kiállításra készült. Olasz útjának „terméke" az „Olasz fiú", és a „Firenzei lány" c. képe. Ezeket más munkái közt 1936 májusában Orosházán, illetve decemberben a Tamás Galériában mutatták be. Egyébként, mint más szerzők említik, csak Milánóig jutott el, és pénzhiány, valamint az abesszin háború kitörése miatt (okt. 3.) vissza kellett térnie.

1936

Balló Margit Orosházáról származott át Vásárhelyre, ott rokonai — nővére, sógora — éltek, a visszaköltözéstől bizonyára életkörülményeik megjavulását várta. Kohán velük ment, de sem a házasság, sem anyagi helyzetük nem javult meg, s ősszel már Budapesten találjuk. Ezt egyébként a Tamás Galériában készülő önálló kiállítása is indokolná, egy megdöbbentő esemény azonban azt mutatja, hogy nem a készülő kiállítás miatt költözött Pestre, anélkül is menekült volna pillanatnyi megingásában, minden elől.

Az eseményről a vásárhelyi „Népújság" dec. 22-i száma ad hírt hivatalos pátosszal: „Megdöbbentő és szomorú híradás érkezett Vásárhelyre, amely arról számol be, hogy Kohán György, a nálunk is jólismert fiatal festőművész öngyilkosságot kísérelt meg Budapesten, ahova nemrégen költözött fel. A nagytehetségű művész felakasztotta magát, környezete azonban még idejében észrevette szerencsétlen tettét, és megmentették az életnek. Az ismerősök és barátok egyidő óta szomorúan tapasztalták, hogy a fiatal festőn lelki depresszió vett erőt, mely annyira elhatalmasodott rajta, hogy még közeledő kiál-

lításának eseményei sem tudták őt kiragadni tépelődéséből. Így jutott el ahhoz a szerencsétlen naphoz, amikor már csak a halálban pillantotta meg a menekvést. Azóta nagy fordulat állott be sorsában. Az ismert Tamás féle galériában kiállításra kerültek művei. Váratlan nagy siker kísérte Kohán kilépését a múltheti megnyitáson, nagyban előmozdítva pályáját."

A dologról többet nem tudunk. Kohán erős egyéniségének ismeretében mindenesetre hihetetlennek tűnhet, különösen, hogy kiállítása előtt néhány nappal (talán éppen december 16-án) követte el. Gyűjteményes kiállítását a Tamás Galéria LXXVIII. kiállításaként, 1936. dec. 20. — 1937. jan. 4. között rendezték meg, a kiállításon 28 művét: 17 temperát, 5 kréta-, és 6 ceruzarajzot mutattak be. Temperái a következők voltak: Külvárosi gyász, Vasaló asszony, Ebédosztáson, Hideg kályha, Holdfény, Meditatió, Őszi napfény, Fegyencek, Halászok, Bor mellett, Fiú könyvvel, Anyaság, Népkonyhán, Firenzei lány, Egy tál leves, Virágcsendélet, Tanulmányfej. A krétarajzok: Ajtó előtt, Csönd, Tanulmányfej II—III—IV. A ceruzarajzok: hat db tanulmányrajz.[35]

A lapvélemények azt mutatják, hogy művészete tisztult, erősödött, mélységesen emberivé, egyértelműen szociálissá vált. „Az Est" így ír róla dec. 19-i számában: „Egyelőre az agitátor lenyűgözi benne a festőt. A szegény munkásemberek nehéz életének kér figyelmet és részvétet." Majd sértődötten kioktatja: „A mai világban ez szinte felesleges is, hisz mindnyájan szegények vagyunk és keményen megdolgozunk kenyerünkért." Tiltakozik: „Témái agitálni akarnak, tehát túloznak." Végül vállonveregeti: „Szomorú, leverő képek, de minden kínosságuk mellett van bennük festői érték. Kohánnak finom, sőt elegáns színérzéke van, jól komponál és biztosan rajzol. Ha majd megtalálja a festő útját, akkor festőművész lesz belőle."

Az „Újság" e. a. jelű cikkírójának véleménye (1936. dec. 20.): „A kezdő Kohán azóta jókorát érett művészetében." (Az újságíró az 1932-es kiállításra gondol.)

A „Pesti Napló" kritikája (dec. 22.): „Bizonyos rokonságot tart Derkovics Gyulával: a szegényemberek, elnyomottak és szenvedők élete érdekli elsősorban. Ez a mélyen átélt részvét adja meg képeinek lírai tartalmát. Művészi kifejezésmódja, festői formanyelve azonban egészen egyéni, sajátosan eredeti. Kohán György végső soron realista. Vásznai és rajzai mindenesetre közelebb állnak az új tárgyiasság, robusztus, szinte nyers valóságához, mint a víziók sejtelmességéhez. Nagy eltúlzott formák jellemzik figuráit, amelynek rajzos tömegét tompított szürkék, ágyazott, borongó színek kísérik, erőteljes, csak a lényeget hangsúlyozó modellálással. Újabb dolgain nyoma sincs már az „egyiptomi álmok" fantasztikus díszítő elemeinek, amelyek első munkáira terelték a figyelmet. Művészete kitisztult, leegyszerűsödött, s rátalált a szűkszavúság varázsára: a tömörségre. Különösen szép példája ennek a Külvárosi gyász, Fegyencek, Ebédosztás, Ajtó előtt, Vasaló asszony, és a Meditatió. Kohán György nagy utat tett meg idáig, s azt hisszük, ezen az úton haladva tovább, rövidesen még kiforrottabb eredményekhez érkezik."

1937

Kiállításának bezárása után (az erkölcsi siker mellett nincs tudomásunk anyagi sikerről) Kohán nem tért vissza Orosházára, legfeljebb nagyon rövid időre. Ezt az esztendőt, s a következő nagy részét is — amint ez Balló Margit alábbi leveléből következik — Pesten és Gyulán töltötte. Futólag Vásárhelyen is megjelenhetett, megszállva valamelyik barátjánál. (Ezt látszik alátámasztani az a tény, hogy Till Aran szobrászművésznő 1937-ben látott először Kohán képeket, amelyek Dezső József műszerész forgalmas, Andrássy utcai üzletében voltak kitéve közszemlére, eladásra.)

Balló Margit a következőket írja 1937. jún. 18-án, Takács Ferencnek: (Az eredeti dokumentumokban a továbbiakban is található ritkított betűs kiemelések tőlem származnak. Kőszegfalvi Ferenc.)

„. . . Szeretnék találkozni magával, mert Gyurkára vonatkozólag lenne egy kis privát kérelmem, illetve pár szavam.

Ő most Gyulán van, otthon a szüleinél dolgozik, mert kora ősszel ismét kiállításra készül.

Én cca. két hónapja hogy Pesten vagyok. Szegény anyám, hogy olyan súlyos beteg volt a télen, igen kimerültem idegileg a hónapokig tartó ápolással és a velejáró aggodalmak izgalmai miatt, úgy hogy családom felküldött ide rokonokhoz egy kissé helyrebillenni.

Azóta egyebet se teszek, mint „billengetek", hol itt körülöttünk Angyalföldön kis munkáskocsmákban, hol a Gellértben vagy a Ritzben ötóraizom — avagy esténként a Japánban savanyodunk öten-hatan egy fekete mellett a művészbarátokkal, tekintve rokoni és baráti nexusaim szélsőségekből regrutálódó tömegét. —

Örülnék, ha pár sorban viszontstrapálná magát, arravonatkozólag hogy mikor és hol találkozhatunk, ha ez egyébként nem ütközik nehézségekbe elfoglaltságát illetőleg.

Baráti szeretettel üdvözli:

Bpest, 1937, jún. 18. *Kohánné Balló Margit*

Cím: Mohács u. 18/b. II. 14."[36]

Tehát a tél folyamán, amikor Kohán Pesten tartózkodik, felesége Orosházán van, s mikor az tavasszal Pestre jön, férje már Gyulán dolgozik. (Kora őszi kiállításáról semmi további adatot, utalást nem találtunk.)

1938

Folytatódik a szomorú bújócska. Balló Margit nyilván visszament Orosházára 37 őszén vagy telén, a hatalmas belső feszültségtől, feszítő nyugtalanságtól hajtott Kohán ha vissza is tért, nem sokáig maradhatott ott. Az év elejétől újra Pesten van. 1938 nagy részét ott tölti változatlan nyomorúságban. Az év végén Vásárhelyen megjelenve, Endrey Béla polgármesterhez írott levelében beszél erről, amikor felvételét kéri a szellemi szükségmunkások közé.

„Méltóságos Polgármester Úr!

Alulírott tisztelettel kérem, hogy engemet a városi szellemi szükségmunka keretébe 1939 májusáig fölvenni szíveskedjék.

Kérésemet a következőkben vagyok bátor megokolni:

1. E pillanatban teljesen megélhetési alap nélkül állok és jövedelemre alig van reményem.

2. Közel egyéves nyomorúság után tértem vissza Budapestről ide Hódmezővásárhelyre, ahol évekig éltem. Abba a városba, melyet művészi szülőföldemnek vallok azóta is.

3. Ha vittem valamire s ha művészi körökben — szerénytelenség nélkül szeretném említeni . . . — ma jobban számon tartanak, mint valaha, elsősorban Hódmezővásárhelynek, nagy Tornyai nemes városának köszönhetem. Annak is szeretném meghálálni, ha boldogulok pályámon.

Méltóságos Polgármester Úr! Dolgozni szeretnék, művekbe önteni az utolsó másfél esztendő megfeszített tanulmányainak eredményét. Úgy érzem, nem esne méltatlanra a város pártfogása, ha felém fordulna.

Bizalommal viszem ügyemet a Méltóságos Polgármester Úr elé s vagyok eleve

Hódmezővásárhelyen, 1938. november 17-én

hűséges tisztelettel
Kohán György
festő,
a Tornyai Társaság tagja."

A november 25-én kelt határozat szerint a polgármester „Kohán György, helybeli, Ólom u. 2. szám alatti lakost kérelmében felhozott indokokra való tekintettel f. év november hó 26-tól kezdődően a további rendelkezésig havi 45. — P., azaz Negyvenöt pengő munkadíj mellett szellemi szükségmunkásként" alkalmazza, és „szolgálattételre a városi könyvtárba" osztja be.[37]

Ezzel azonban még nem merült ki a hivatalos jóindulat, négy nappal később, november 29-én egy újabb

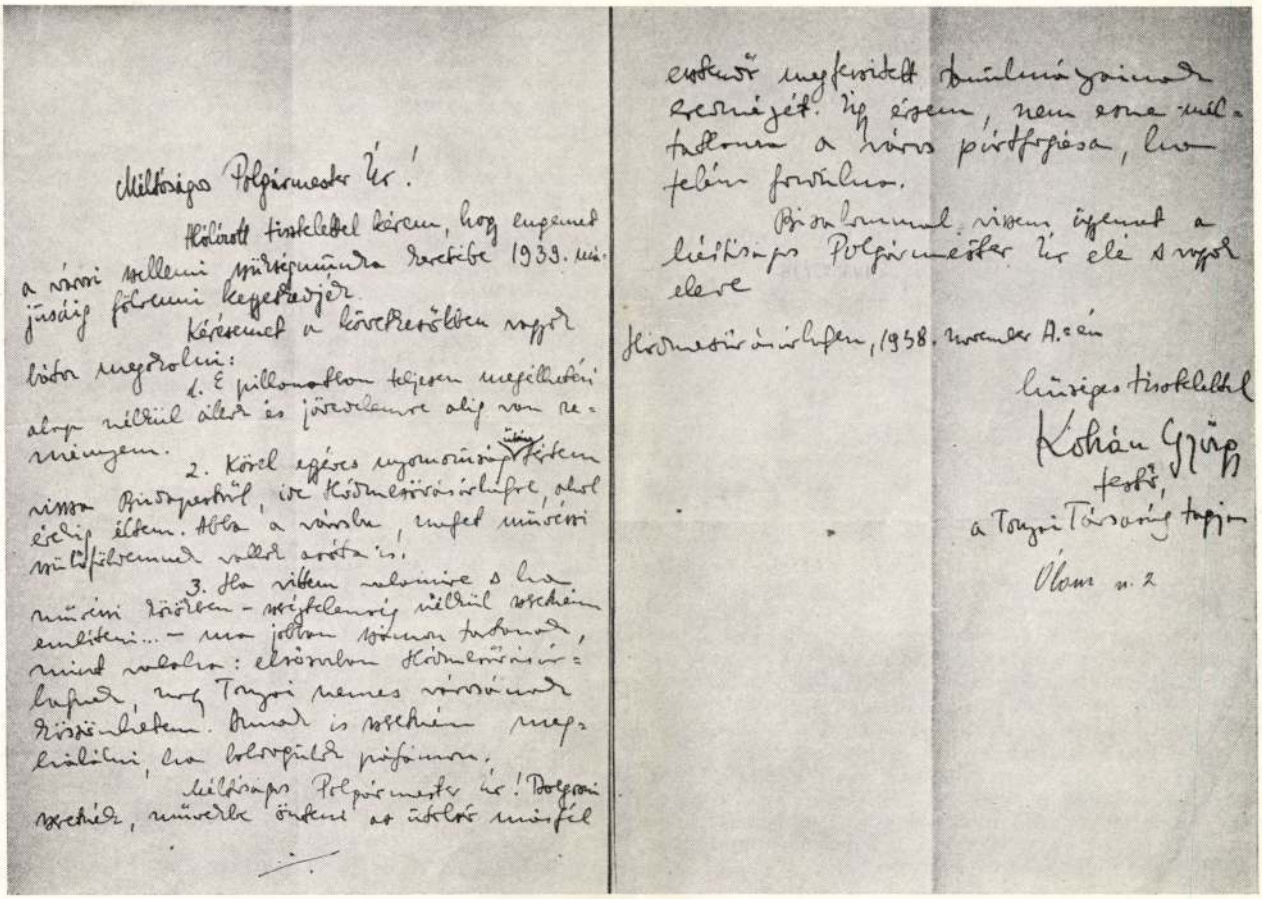

4. Kohán György levele Endrey Béla polgármesterhez 1938. nov. 17-én

határozatában azt írja a polgármester: „Kohán György festőművész, helybeli, I. ker. Hal-tér 1. sz. alatti lakostól 2 db tempera-képet vásároltam darabonként 20 P vételárért. A képeknek elhelyezése és leltárbavétele dolgában akkor fogok intézkedni, ha a keretezés megtörténik. A képek árát összesen 40 pengőt egyidejűleg külön utalvánnyal kiutalványozom.''[38]

Minden kommentár nélkül, pusztán összehasonlításként írjuk ide, hogy a város törvényhatósága ez év december 27-én Boldizsár István „Tornácon'' c. képéért 350 pengőt fizetett a festőnek.[39] Darvassy István pedig — bár kilóg az összehasonlításból, hisz műve sokkal inkább politikai gesztus semmint képzőművészeti alkotás — 1939. áprilisában 1500 pengőt kapott a Kormányzó arcképének megfestéséért.[40]

A Kohántól vásárolt két, 44×63-as nagyságú, 20 P-ért ezüstös keretbe foglalt temperát — címüket az iratok nem közlik — december 22-én helyezték el a városházán, a gazdasági ügyosztályon Faragó tanácsnok szobájában.

Az idézett iratok annál inkább fontosak, mivel közlik a festő akkori pontos lakcímeit, először Ólom u. 2. sz. alatti lakosként nevezve meg Kohánt. Itt, ebben az időben barátja, Pákozdy Ferenc lakott, családjával. Pestről visszatérve — később is többször — tehát nála húzódott meg néhány napig, majd az iratok tanúsága szerint november 25. és 29. között, innen költözött a Hal-tér (helyesebben akkor már Futó Mihály-tér, később Beloiannisz, jelenleg Lenin-tér) 1. szám alá. Megerősíti ezt a tényt dr. Vidonyi Istvánnak, a ház akkori tulajdonosának özvegye, Vidonyi Istvánné is, aki szerint a festő az udvari lakásban lakó néninél, özvegy Lovasi Adolfnénál bérelt egy kis szobát, hosszabb ideig, 1—2 évig lakott és dolgozott ott. 1940 nyarán ment el, miután lakásadónője meghalt. Vidonyiné emlékszik a fal mellé állítgatott sok képre, egy boglyás vagy kazlas képre különösen. Kohánt egyszerű, kedves, bár kevésszavú embernek ismerték, egyszer, egy nyáron három év körüli kislányukat le is akarta festeni, amint az, az udvaron, a bilin ült, s csak az édesanya ijedt szabódására állt el szándékától.[41] (Vidonyiék leánya 1935-ben született.)

Majd három évig volt távol Vásárhelytől, ez idő alatt csak néha jelenhetett itt meg néhány napra; Kohánnak 1938 végén bizonyos értelemben újra be kellett illeszkednie a város életébe. Régi barátai közül Cseszkó Máté 1936 tavaszán meghalt, Vén Emil 1935 őszén Pestre költözött, Galyasi Miklós háttérbe szorult, hiszen éppen 1938. karácsony előestéjén terjesztették a képviselőház elé az új zsidótörvényt. (Csehszlovákiát már feldarabolták, a Felvidék egy része Hitler jóvoltából már „visszatért'' Magyarországhoz.)

Sokan azonban emlékezhettek rá, 1936-os kiállításának is volt híre, régi vásárhelyiként fogadták. Ezt bizonyítja nemcsak Endrey Béla polgármester gesztusa, hanem például az is, hogy a Tornyai Társaság december 9-i tisztújító közgyűlésén beválasztják a Társaság vezetőségébe, s a „Népújság'', Gonda József lapja, karácsonyi számának címoldalán közli egy szénrajzát. A kép — gyermek Jézus a Jászolban, s a föléhajló Anya — szelíd mementó az új, szörnyű háború felé tántorgó világ számára, címe: „Békesség földön az embereknek!''

Régi barátai közül változatlan hűséggel áll mellette Pákozdy Ferenc. Takácsékhoz is mehetett bármikor, barátságért vagy kéréssel. Ezekben az időkben mélyül barátsággá Erdei Sándor nyomdásszal való kapcsolata, akinek kis dobozüzeme papírral látta el a festőt. 1940 körül ismerkedik meg Vörös István diákköltővel is, majd pedig annak barátjával, Dömötör Jánossal. A tragikusan korán meghalt, nagy tehetségű, súlyos beteg költő talán legőszintébb

5. Cím nélküli akvarell, 55×40 cm. Jelezve jobbra lenn „Kohán 938" (Nagy Józsefék tulajdona, Hódmezővásárhely, Szivárvány u. 20.)

barátja lett. Nehéz körülmények közt élő édesanyja önfeláldozóan támogatta fia barátját, Vajda utcai lakásuk a háború évei alatt, s később is mindig menedéke volt Kohánnak. Meleg barátsággal fogadta a Galamb utca 16. szám alatt Endre Béla özvegye és családja is.[42] Ha zenére szomjazott, Porjesz Klára zongoratanárnő-előadóművésznőt vagy Szabó András kereste föl.[43]

Teljes kapcsolatrendszerét egyébként szinte lehetetlen fölmérni, hisz nem tudva mással mint képpel fizetni textilkereskedőnek, masszőrnek, képkeretezőnek, borbélynak, kenyérjegyet adó hivatalnoknak, az ismert vagy ismeretlen képek egész sora őrzi az ismeretség emlékét a legkülönbözőbb helyeken és embereknél.

1939

Az év elején néhány hétre minden bizonnyal elutazott, ismét a Tamás Galériában szerepel, február elején nyílt meg a kiállítása.[44]

A „Népújság" így ír róla február 19-én: „. . . tulajdonképpen gyulai, hosszú évekig Pesten élt és mégis vásárhelyinek számít. Hogy miért? . . . Kohán Gyurka művészete itt érett teljessé, itt festette vászonra legszebb képeit, itt váltakozott képeinek tónusa a jellegzetes sötétről hangos, bizakodó világossá. Akármerre is vitte . . . örök nyugtalansága, huzamosabb ideig nem maradt távol — „hazajött" hozzánk . . . Éppen ezért örömmel vesszük a hírt, hogy a fiatal magyar művészek legszebb munkáit kiállító budapesti Tamás-galérián milyen kirobbanó sikere volt a Kohán-képeknek. Az „Anyaság", ami Kohán György egyik legmaradandóbb alkotása, a pesti kritikusok osztatlan elismerését váltotta ki . . ."

A vásárhelyi napilap ugyanebben a hónapban három rajzát is közli. A „Népújság" rejtvényfejtési pályázatot hirdetett Gonda Józsefnek, a lapban akkor folyó, „Társtalan csillagok" c. regénye népszerűsítésére, s az alkalmi rajzok a pályázat hirdetményére hívják föl a figyelmet a lap február 9., 11. és 12-i számában.

Tavasszal ismét távol volt néhány hétig Kohán, katonának hívták. A „Népújság" adja hírül ezt is, május 21-én, a „Tarka sorok"-ban: „. . . Kohán György, aki nemrégiben jött vissza a katonaságtól, pünkösdre szép kiállítást tervez . . ."

1938 szeptemberétől az ország hadbalépéséig, különösen a Felvidék, Kárpátalja, Erdély és a Délvidék „visszafoglalása" idején nagyon sok embert szólítottak a hadseregbe néhány hetes, hónapos úgynevezett „fegyvergyakorlat"-ra. Nem lehetetlen, hogy Kohánt is behívták már 38 szeptemberében is, 39 tavaszán az újsághírből tudjuk, 1940 nyarán maga tesz említést egy kérelmében leszereléséről. Bizonyára többször is megjárta még a hadsereget 41—42-ben, majd 1944-ben is(!), a háború személyes élményévé vált, írásos nyomát azonban csak a 39-es és 40-es szolgálatának találtuk.

Ha pünkösdi kiállításából nem is lett semmi, a város, Endrey polgármester újra vásárolt tőle néhány képet. Június 20-án kettő, október 13-án újabb három műve került a városházára.

A „hivatalos jelentés", majd „határozat" szerint a polgármester (aki egyben a Tornyai Társaság elnöke) június 20-án „Kohán György festőművész (I. ker., Futó Mihály-tér 1. sz.) helybeli lakostól, a város költségvetésébe képzőművészetek támogatására fölvett összeg terhére, 50 P árban, kettő darab tempera képet" vásárolt. („Halász", „Tiszai alkonyat", a képek keretezését szept. 15-re végezte el Wolf Mór üveges 7 pengőért.) Október 13-án „a Polgármester úr Őméltósága, a város közönsége részére" a „Vásárhelyi tanya", „Szendergés" és az „Anya" c. krétarajzokat vásárolta meg, összesen szintén 50 pengőért.[45]

1940

Újra a szellemi ínségmunka a reménysége. Az esztendő első dokumentuma:

„Méltóságos Polgármester Úr!

Alolírott tisztelettel kérem, hogy engemet szellemi ínségmunkára fölvenni kegyeskedjék.

Az okok, amelyek arra kényszerítenek, hogy Méltóságodat ezzel a kéréssel terheljem ugyanazok, mint amelyeket az elmúlt években megismerni és megértéssel fogadni méltóztatott. Elmondhatatlanul nehéz anyagi helyzetem, s az a művészi munka, melyet országszerte Vásárhely fogadott fiaként végzek . . .

Kérésemet újólag kegyes jóindulatának ajánlva, vagyok Méltóságodnak

Hódmezővásárhelyen, 1939. (?) január 31-én

Kohán György
Hmvhely
Ólom utca 2. a. lakos."[46]

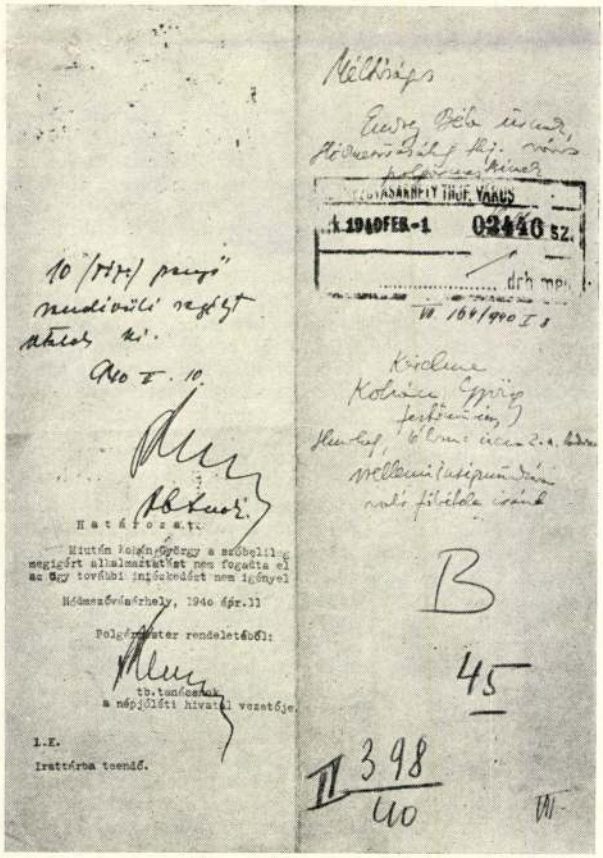

6. Kohán 1940-es kérelme a városhoz

A levél keltezésének évszáma nyilvánvalóan — az év elején még szokásos elírás (mint a kérelmet követő intézkedések dátuma is bizonyítja) nagyobb gondot okoz lakcímének megjelölése. Nem tudni, most miért Pákozdy Ferencék címét nevezi meg saját lakhelyeként, hisz Vidonyiné szerint 1940 nyaráig a Futó Mihály tér 1. sz. alatt lakott. Mint Pákozdy Ferenc első felesége elmondta, náluk néhány napnál hosszabb ideig soha nem tartózkodott. Ha tehát korábban elköltözött valamilyen okból a Futó Mihály térről, fölmerül a kérdés, hol lakhatott még a nyári bevonulásáig.

Levelének hátlapjára a következő intézkedést, majd határozatot jegyezték fel: ,,10 (Tíz) pengő rendkívüli segélyt utalok ki 940. II. 10. (olvashatatlan aláírás) tbtnok.'' Majd április 11-én: ,,Miután Kohán György a szóbelileg megígért alkalmaztatást nem fogadta el, (!) az ügy további intézkedést nem igényel. Polgármester rendeletéből (aláírás) stb. tanácsnok a népjóléti hivatal vezetője.''

Az alkalmaztatás minéműségére nézve semmilyen utalás nem történik.

Újra a háború szól közbe, az év közepén — talán több hónapra — ismét bevonultatják. (Május elején részleges mozgósítás, augusztusban bevonulás Észak-Erdélybe.) Leszerelése után néhány nappal kelt az alábbi irat:

,,Hivatalos jelentés arról, hogy Kohán György festőművész, a ki rendkívüli fegyvergyakorlatra vonult be s onnan most leszerelt, megjelent a polgármesteri hivatalban és előadta, hogy Budapestre szándékozik utazni, mert ott műveiből kiállítást rendez. Előadta, hogy leszerelése csak a napokban történt, azóta képeiből egyet sem értékesített s így sem az utazáshoz, sem a kiállításhoz anyagiakkal nem rendelkezik, s itthon is van még néhány elintéznivalója.

Az előadottakra való tekintettel Kohán György festőművész részére a népjóléti pénztárból Ötven (50) pengőt adattam ki.

Kohán György festőművész nem akarván, hogy a várostól ilyen segélyt kapjon, felajánlotta, hogy a város közönsége részére műveiből egy képet válasszak ki és azt ellenértékül vegyem át.

A kérést teljesítettem és Kohán György festőművész műveiből a ,,Kemence fűtő'' tárgyú illetve elnevezésű temperát választottam ki. A képet átvettem. Leltározása és beüvegeztetése iránt intézkedést kérek.

Hódmezővásárhely, 1940. szept. 10 polgármester''[47]

Tíz nappal később kelt határozatában a polgármester a képet kiadta a múzeum részére, és felhívta a múzeumkezelőt, hogy azt a városi képtárba helyezze el és 50 pengő értékben vegye leltárba.

1935 óta a ,,Kemence fűtő'' a kilencedik Kohán-mű, amely vásárlás vagy ajándékozás útján a város tulajdonába került. (A képek későbbi sorsa ismeretlen, a tanácsháza épületének 1975. évi képleltárában nyolc Kohán képet tartanak nyilván, főleg felszabadulás után vásároltakat.) Dokumentálhatóan legalábbis kilencről tudunk. Az ajándékozás után, még 1940-ben, még egyszer — s valószínűleg utoljára — vásárolnak is tőle. Erről a tényről a Polgármesteri Hivatal iratainak 1940. évi betűsoros iktatókönyve tanúskodik a levéltárban, az irat maga, sajnos nincs meg. Valamelyik selejtezéskor, vagy a levéltár 1944-es kiürítése alkalmával semmisülhetett meg. Nem ez az egyetlen ilyen dokumentum. Két további iratból — egy 1939-es előlegkérés (?) és egy szellemi szükségmunkájával kapcsolatos 1940-es irat — szintén csak az iktatókönyvi bejegyzés maradt.

A Tornyai Társaság december 9-i, tisztújító közgyűlése 1940-ben is a választmány tagjává jelöli Kohánt, ha el is ment Vásárhelyről — hiszen mint írta, Pestre készül — itt levőnek érezték, visszavárták.

1941

A népjóléti hivatal rögtöni segély keretéből 50 pengő segélyt kap az év végén a várostól. Az elszámolási íven a neve mellett a lakcím: Deák Ferenc utca (?) házszám nincs írva.[48]

Vásárhelyen egyéb nyoma nincs egész évben. (Áprilisban már lerohanták Jugoszláviát, júniusban Magyarország is hadbalépett a Szovjetunió ellen.) Ami kevés időt a háború meghagyhatott neki, azt Gyulán vagy Pesten tölthette. Az édesanyjánál vagy a fővárosban dolgozhatott, milliók fájdalmai, saját eleven benyomásai öltenek formát 41—42-ben a háborús karton készülő darabjaiban.

A ,,Magyar Élet'', Püski Sándornak, főleg a népi írók műveit gondozó kiadóvállalata is foglalkoztatta ebben az időben; például, mint Varga Imre írja, Kohán borítólapot rajzolt Nagy István: Oltyánok unokái c. regényéhez.[49] Az erdélyi kommunista író könyve 1941-ben jelent meg Kolozsvárott, ezt követte az 1942-es budapesti kiadás Kohán borítójával.

1942

Ahogyan a háború kiteljesedik, és levegője elborítja a magyar valóság minden tartományát, úgy válik Kohán egyre űzöttebbé, gyorsul föl keringése a ,,bűvös háromszög'' pólusai között. Dolgozni legjobban Gyulán, a szülői háznál tud, barátai — Takácsék, Pákozdy Ferenc — Vásárhelyre vonzzák, majd Pesten bukkan föl, olajkiutalásért kilincsel, kiállítótermet, mecénást keres.

Gyuláról fordul levélben Takács Ferenchez az év tavaszán:

,,Kedves Barátom!

Kérem nagyon a szíves elnézésedet amiért alábbiakkal háborgatlak. Most hogy a közelmúltban Vhelyen jártam, örömmel hallottam, hogy ,,Olvasólány'' című képem tulajdonod. Pákozdy Feri említette hogy Téged érdekel a képnek az ára, — én akkor olyan kellemes helyzetben voltam, hogy nehány pengő volt zsebemben, és így tudni sem akartam arról hogy a képről mint pénzértékről beszéljek. — És ha most nem volna egy megoldásra váró problémám, igazán nem tudnálak zavarni Téged. — Ugyanis a kolozsvári Nemzeti Kiállításon szeretnék részt venni, — és így, tekintve hogy keretezés, csomagolás, vasút költsége vár rám — és a beküldés ideje is sürget, ezért kérve Téged elsősorban arra, hogy ne neheztelj — másodszor pedig, hogy jelenlegi anyagi helyzeted szerint legyél jó küldjél valamennyi pénzt.

Borzasztóan szégyenlem, de ha azt mondom elkerülhetetlen, — nem hazudok.

Szeretettel üdvözöl, Nagyságos Asszonynak kézcsókom küldve: Kohán Gyurka

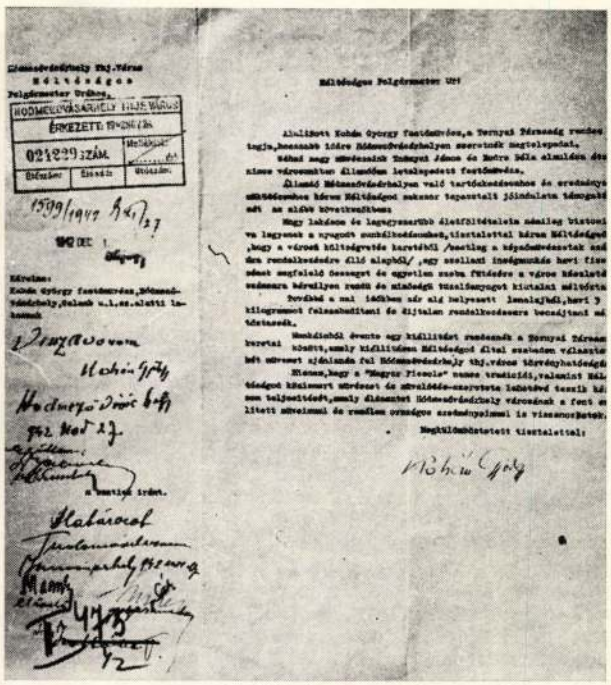

7. 1942. nov. 26. Kérelem a polgármesterhez

— (A „Tiszai Alkony" című kép — amelyet régen elkértem Tőletek, Szőlő u. 8. szám alatt van, Gera Erzsike címén, — kérlek legyél jó elküldeni érte, — személyesen akartam elvinni Nektek, de nem volt érkezésem.)"[50]

Nem tudhatjuk, sikerült-e a kolozsvári kiállításon résztvennie. Talán megmaradt ez is be nem vált reménynek. Ősszel „haza"-tér Vásárhelyre, itt akar megtelepedni.

Az egész nép embertelen megpróbáltatását jelentő időszak különösen súlyos Kohán számára is. Mégsem önmagát félti vagy menti — soha nem is tette —, „dolgáért remeg". Menedéket kér, hogy dolgozhasson.

Vásárhelyi éveinek e legkomorabb dokumentumában az a szívszorító, hogy a kérés nem teljesül, ismét csak barátaira hagyatkozhat.

November 26-án írja a polgármesternek:

„Méltóságos Polgármester Úr!

Alulírott Kohán György festőművész, a Tornyai Társaság rendes tagja, hosszabb időre Hódmezővásárhelyen szeretnék megtelepedni.

Néhai nagy művészeink Tornyai János és Endre Béla elmúlása óta nincs városunkban állandóan letelepedett festőművész.

Állandó Hódmezővásárhelyen való tartózkodásomhoz és eredményes működésemhez kérem Méltóságod sokszor tapasztalt jóindulatú támogatását az alábbi következőkben:

Hogy lakásom és legegyszerűbb életföltételeim némileg biztosítva legyenek a nyugodt munkálkodásomhoz, tisztelettel kérem Méltóságodat, hogy a városi költségvetés keretéből (esetleg a képzőművészetek számára rendelkezésre álló alapból) egy szellemi ínségmunkás havi fizetésének megfelelő összeget és egyetlen szoba fűtésére a város készletéből számomra bármilyen rendű és minőségű tüzelőanyagot kiutalni méltóztassék.

Továbbá a mai időkben zár alá helyezett lenolajból, havi 3 kilógrammot felszabadítani és díjtalanul rendelkezésemre bocsátani méltóztassék.

Munkáimból évente egy kiállítást rendeznék a Tornyai Társaság keretei között, amely kiállításon Méltóságod által szabadon választott két művemet ajánlanám fel Hódmezővásárhely thj. város törvényhatóságának.

Hiszem, hogy a „Magyar Fiesole" nemes tradíciói, valamint Méltóságod közismert művészet és művelődésszeretete lehetővé teszik kérésem teljesítését, amely áldozatot Hódmezővásárhely városának a fent említett műveimmel és remélem országos eredményeimmel is viszonozhatok.

Megkülönböztetett tisztelettel:
Kohán György"

Az aktává vált levél külső oldalán november 27-i dátummal olvasható Kohán saját kezűleg írt egyszavas záradéka: „Visszavonom." Alatta, hogy senki ne kételkedjék, s a hivatalosság se szenvedjék csorbát, két tanú aláírása, s a polgármester határozata: „Tudomásul veszem."[51]

A helyzetre magyarázatot nem találtam. Kiindulva a szereplők egyéniségének, szemléletének nyilvánvaló ellentétességéből, erre nézve pusztán következtetéseket állíthatnánk fel.

Kérelmének visszavonása után Gyulára húzódik vissza. Innen köszönti Takács Ferencet névnapja alkalmából december 2-án kelt levelében. Mint írja: „Sajnálom, hogy ma este nem tudok veletek lenni, de rajtam kívülálló okok itt tartanak."[52]

Nem tudhatjuk pontosan sajnos, hol lakott, ha éppen Vásárhelyen tartózkodott. Novemberi levelét Galamb utca 1. szám alatti lakosként írja alá. Itt, ebben az időben két lakás volt. Az utcai, az üzlethelyiséggel együtt Zenke Lajos kiskereskedőé volt, az udvari lakásban egy özvegy lakott lányával, Emerichék. Egy borbély, és egy cipészműhely volt még a házban, de azokhoz lakás nem tartozott. Zenke Lajos fia szerint Kohán náluk nem lakott. Igaz, többször járt apja boltjában, ismerősként jött, képeket is ajánlott, de anyagi helyzetük nem engedte meg, hogy vásároljanak tőle. Tudomása szerint Emerichék viszont fogadtak albérlőket, például nyaranta a Vásárhelyen vendégszereplő színtársulatok tagjainak is adtak ki szobát. A kör itt bezárul; Emerich Erzsébet, Lénárt Jánosné, szerint, bár valóban adtak ki szobát, de Kohán náluk sem lakott.[53] Az mindenképpen biztos, hogy a Galamb utcában sokszor megfordult. Itt volt a lakása Erdei Sándornak, s Kohán vásárhelyi éveinek elejétől fogva itt lakott Endre Béláné Zsóca néni leányaival. Mindkét helyen barátként fogadták, Erdei Sándor és Kamotsay István szerint az Endre családnál lakott is. Tartózkodhatott ezenkívül — mint Moldvay Győző is írja — Vörös Istvánéknál is, akik, a ház tulajdonosa Olasz Ferenc és felesége szerint, a negyvenes évek elejétől 1947-ig a Vajda utca 16. szám (ma 24.) alatt laktak.

Bármikor befogadták Takács Ferencék is, amint korábban írtam, szakállháti tanyájuk már az első nyáron hosszabb ideig volt otthona és munkahelye.

Az esetleg még felderítetlen kapcsolatokon, s a kétes Galamb utca 1. számon kívül — ha Vásárhelyre vetődött — ez a három baráti ház volt Kohánnak a háború évei alatti leggyakoribb tartózkodási helye.

Vásárhelyen 1941-hez hasonlóan 42-ben is kap szociális segélyt, októberben 50 P-t, novemberben, két tételben, 75-öt, s majd még egyszer, utoljára, 1944 januárjában, 100 pengőt, de képet nem vásároltak tőle többször.[54]

A képzőművészetek támogatására költségvetésben biztosított évi 500 pengőt a város 1942-ben Kamotsay István szobrászművész-növendéknek juttatja „Keleti nő" c. gipszszobráért, 1943-ban pedig ebből az összegből Dehény Lajos rajztanár-festőművész, valamint Varga József irodatiszt, festőművész egy-egy képét vásárolták meg. („Tapogatók a Tiszán", „Ködös Tisza".)[55]

1943

Gyulán dolgozik, de Vásárhelytől egy pillanatra sem szakadt el. Február 11-én írja Takács Ferencnek:

„Kedves jó Barátaim!

Megháborgatni nem akarlak Titeket, csak annyit szeretnék közölni, hogy hiányoztok, de nagyon!

Fájdalmas szívvel jöttem el Vásárhelyről de egy személyemtől is független magasabb parancs szavának engedelmeskedtem, mikor eljöttem —, mert adott körülményeim itt engedik meg legjobban hogy dolgozhassak. Dolgozom tehát!

Hihetetlenül egyedül élek, — ez a kisváros igen nagyon rosszindulatú korlátolt és perfid. Egyetlen emberrel nem tartok kapcsolatot, már ez egymagába véve elég ahhoz, hogy nagyon gyakran vegyem kézbe az ecsetet.

Vásárhely — de ott is a Ti legszűkebb kedves baráti körötöknek megértő és szerető parazsánál enyhítem a közöny zord fagyos jelenlétét.

Ezért én erkölcsi tartozást érzek Veletek szemben, — szégyent nem akarok és nem is fogok fejetekre hozni.

Az hogy hűséges ragaszkodással lélekben állandóan ott kell legyek Veletek, ez nekem nagyon jól esik, és munkámat is végtelenül kedvezően befolyásolja. Áldott legyen a ház! ahol én oly sok kellemes órát töltöttem Nálatok.

igaz szeretettel üdvözöl Titeket
Kohán Gyurka."[56]

Kora tavasszal jelenik meg újra Vásárhelyen. Április 6-án, már Gyuláról írja Takács Ferencnének: „... Főleg azért siettem vissza, hogy félbelevő dolgaimat befejezzem, és még nyár előtt megcsináljam Vásárhelyen a kiállításomat."[57]

Tizedik esztendeje élt Vásárhelyen kisebb-nagyobb megszakításokkal, amikor 1943 áprilisában először nyilvánosságot kapott. Húsvét három napján a Tornyai Társaság rendezi meg első önálló kiállítását. (Úgy érezhették, törleszteniök kell, Kohánnak rendezték 1946 októberében a felszabadulás utáni első kiállítást is.) Az Erdei Sándor nyomdájában készült több színnyomású meghívó szerint a tárlatot a „Tisza" szálló nagytermében április 24—25—26-án tekinthették meg az érdeklődők. Nem az akkor már működő Kálvin-téri Tornyai képtárban, s csak három napig, viszont ünnepnapokon, amikor nagyobb lehet a közönség.

8. ,,Négy évszak (Nyár)''. Freskóterv, aqu. p. 78×60 cm. (Dr. Sipka Sándor tulajdona)

A kiállításról katalógus sajnos nem készült. A ,,Háború emléke'' darabjait nem mutathatta be, így a kiállított anyag nagyobb része bizonyára a negyvenes évek elején készült derűs, színgazdag akvarellek közül került ki. Olyanok, mint a Takács Ferencék tulajdonába került ,,Varrónő'', vagy a dr. Sipka Sándorék gyűjteményében található kép, a ,,Négy évszak'' c. freskótervnek évszámmal jelzett, aratást ábrázoló, nyári darabja. (Sipka Sándorék ez első Kohán-képüket éppen ezen a kiállításon vásárolták.) Villogóan tiszta foltokból összeálló kompozíciók napfényben. A szépség, a munka áhítata, sóvárgó vágy a tiszta ég, a béke után. Mintha Radnóti Miklóst hallanánk:

,,. . . Nyarakra gondolunk s hogy erdeink
majd lombosodnak s bennük járni jó,
és kertjeinknek sűrű illatában
fáján akad a hullni kész dió!

s arany napoknak alján pattanó
labdák körül gomolygó gombolyag,
gyereksereg visong; a réteken
zászlós sörényű, csillogó lovak

száguldanak a hulló nap felé!. . .''

(Himnusz a békéről. 1938.)

A kiállítást a Tornyai Társaság vendégkönyvének tanúsága szerint 230-an nézték meg. (Többek közt Kurucz D. István, Kovács Mári, Lindenfeld Emil festők, Kerekes Farkas László, Porjesz Klára zenetanárok.)[58]

A háborús húsvét borús ege alatt sebtében tető alá hozott kiállításnak nem lehetett nagy sikere. Nyoma alig maradt, mai köztudatunkból teljesen kiesett. Ellenségei is támadhattak, valamiféle pletyka, rágalom kezdett terjedni róla, s így bár Takácsék hívják, s ő is Szakállháton készült a nyarat tölteni (a ,,Népújság'' május 8-i számában írják is a pletykarovatban), nem fogadja el a meghívást, levélben ad magyarázatot augusztus elején:

,,Kedves jó Erzsike!
Egy napra mindössze jöttem át és ma kint voltam lakásukon — de sajnos senki nem volt otthon.

Többféle dologról szerettem volna beszélgetni — de ha most bármennyire szeretnék is kimenni a tanyára ha egy napra is — nem tehetem —, mert vár a félbemaradt munkám.

Egy hónapig Szabolcsba voltam — premontrei birtok intéző vendége — de a légkört tovább nem bírtam és visszajöttem Gyulára. Igazán megfeszített erővel dolgozok. Ősszel Pesten szándékszom kiállítást csinálni. Vásárhelyen — ha erkölcsi és anyagi fedezetem engedi — újra kiállítok — csak nem tudom mikor?!

Nem tudom kedves jó Erzsike hogy Magukat menynyire tudta befolyásolni annak a körnek a rosszindulata — amely engem úgy tüntet fel, mint egy olyan embert — akit nem érdemes legkisebb mértékben sem támogatni —, mert ezek szerint én erkölcsileg és egyéb tekintetben elveszett ember vagyok. — Ennek a szennyes rosszakaratnak híre eljutott hozzám Gyulára — és bizony rosszul esett — ekkor arra gondoltam, hogy talán zavarnám Magukat, ha nagyon kedves meghívásukat elfogadnám és kimennék a nyár folyamán dolgozni a tanyára. Mindezekről szerettem volna személyesen beszélni Erzsikével és Ferenccel —, ezenkívül szerettem volna kérni — hogy amennyiben akadályba nem ütközne — 150 p-re volna igen nagy szükségem.

Többet most már ilyen természetű dologban nem háborgatnám Magukat kedves jó Erzsikét- és ha valóban nem ennyire feltétlen komoly célokra kellene a pénz — nem kérném — nem bánnám most azt sem, ha megnyílna a föld és elsülyednék a végtelen mélységbe.

Szégyen és gyalázat az ember sorsa — legjobb akarata és szándéka ellenében is. Polgári és művészi becsületem 16 db nagyméretű olajfestmény őrzi, egyelőre bezárt szobámon belül.

Kérem legyen jó írjon!

Kezeit csókolom, Ferenczet üdvözlöm szeretettel:

Kohan Gyurka.''[59]

A nyarat tehát Szabolcs megyében(!), s Gyulán tölti. Amint erről következő levelében beszámol Takácséknak, már téli, pesti kiállítására készül:

,,Kedves jó Erzsike!

Végtelenül jól esett megkapnom kedves sorait — és a táviratilag küldött pénzt. A pénzre igen nagy szükségem volt de a levél mégis jobban esett nekem. Nagyon szépen köszönöm mindkettőt. Vásárhelyen az utóbbi időkben igen rossz erkölcsi szférába kerültem — valóban önhibámon kívül — de nem baj, mert ugyanott élnek olyan igaz barátaim is mint Maguk, és ez erőt ad a további küzdelemhez.

Kedves jó Erzsike, szíves meghívását nagyon nagyon megköszönöm, leírhatatlanul jólesik — és én tudom hogy jön idő amikor kikerülhetetlen lesz hogy el ne fogadjam — de most hogy Pestre szándékszom menni és a kiállításomat kell nyélbeütnöm, ahogy szeretném karácsony előtt — most tehát a képek teljes befejezése részben Gyulára köt, részben Pestre, ahova fel kell nekem is mennem a képekkel együtt. Mindenesetre, ha történik fent valami érdemleges — föltétlenül referálok.

Smurák M. valóban megszervezte hogy én és egy debreceni festő — Holló László — Szabolcs megyébe dolgozhatunk, de nekem annyira idegen volt a légkör — hogy egy hónapnál tovább nem bírtam.

Kedves jó Erzsike — kérem amennyire lehet vigyázzon egészségére — és kevesebbet engedje zaklatni idegeit. Remélem — jól vannak mindnyájan — sokat vannak eszembe — és hiányzanak de egy festő sok holmival jár és ide kötnek lomos képeim.

Jóságát nagyon köszönöm.
Ferenczet szeretettel üdvözlöm — és Juditot.
Csókolom kezeit: Gyurka.''[60]

Vásárhelyen bemutatott művei közül több alkalmasint bekerült az év végén, Pesten, a ,,Műbarát''-nál rendezett kiállítása anyagába. A művészeti egyesület kiállító-

helyiségében 31 olaj- és vízfestményét mutatták be dec. 18—31-ig.[61]

Alábbi levele arra vet szomorú fényt, milyen kínok árán jutott ehhez a kiállítási lehetőséghez is: (postabélyegző: Gyula 943. okt. 22.)

„Kedves jó Erzsike!

Nagyon kérem legvégső türelmét velem szemben — nincs menekvés, nincs megoldás, ha végleg megneheztel rám — akkor sem tudom elkerülni hogy meg ne írjam.

Kedves jó Erzsike, kiállítási anyagom a „Műbarát"-kiállító intézetben együtt van — (Mária Valéria u. 12.) — de addig szó sem lehet kiállításról amíg cca 1200 p-t le nem fizettem.

Most olyan szándékkal voltam Vásárhelyen hogy egypár képet talán eltudok adni és így összeszedném ezt az összeget — 50 p-t tudtam elérni — azt is Losonczy Bandi utalta ki.

Erzsike kérem — sem lelki, sem erkölcsi erőm nem volt hogy kérelemre nyissam a számat hiszen már oly sokat segítettek, és oly sok kiadástól terhesek Maguk is.

Erzsike kérem — a maguk vérét a „barátok" szívják mint a poloskák — édes Istenem én is ezek sorába állok

Erzsike maradjon közöttünk ha lehetséges, égeti a bőröm a szégyen — de nem látok kivezető utat — kiállításomat, mely sorsdöntő — nem tudom megcsinálni ha valaki nem segít — képeim legjavát ajánlanám fel Erzsike — e segítség ellenében — azokat amikkel szerepelni fogok. Erzsike kérem — vajjon Osváth József nem volna e jó — képeim fedezete ellenében — segítségemre lenni? Találkoztam velük — de torkomra fagyott a szó — nem bírtam kérni — irtózatos!

Erzsike! nagyon kérem ne haragudjon. Nagyon komoly elhatározásom volt — hogy Magát többet nem háborgatom — és íme én az örök Lázár — szörnyű de így van. Kérem nagyon hogy — bárha ezer dolga van egy-két sort írjon — és nagyon kérem ne nehezteljen rám — nagyon szeretnék igaz barátjuk maradni — de olyan szomorú mindez és mindenre jó csak a barátság ápolására nem.

Kezeit csókolja: Gyurka."[62]

(Kiállításáról a Pesti Hírlap f. j. névjelű kritikusa, a lap 1943. dec. 29-i számában, így tűnődik: „... az akvarell műfaját nagyítja fel ezerszeresre, a néző tanácstalanul áll előtte.")[63]

A sűrűvé zsúfolt esztendő krónikájának fontos eseménye még, hogy június elsején, könyvnapra megjelenik — ugyancsak Takács Ferencék segítségével — Pákozdy Ferenc új verskötete, a „Förgetegben".[64] (Az 1934-ben Kohánékhoz írott verse „II." jelöléssel szerepel a válogatásban.) A kötet borítójának rajza Kohán műve. Leszegett homlokú fiatal férfi feszül hihetetlen erővel a förgetegnek. Egy percig sem kételkedünk, hogy céljához ér, a vihar nem állíthatja meg ...

„... Havazással, hófúvással
zúdul fejemre Magyarország,
a süket mult, a vak jövendő,
a jég gazság, a sár botorság.

Megrakodva, megrekedve
kapálódzom a förgetegben.
Hó és halál süvölt előttem.
Hó és halál üvölt mögöttem ..."

(LXXII)

„... A forradalmi szellemű kötetet — amint az Irodalmi Lexikonban olvashatjuk — nyomban megjelenése után elkobozták."[65]

A förgeteg utolsó vihedere, 1944., magával ragadta Kohánt is. Túlélte. 1945 kora tavaszán már újra Vásárhelyen találjuk; élesztgeti a Tornyai Társaságot, szavalóversenyen bíráskodik, egy hónapig tisztviselő, figyeli, próbálja az új világot. Harmincöt éves.

„Jó úton volt, Tornyai, Endre Béla nyomában — mondta róla későbbi jóbarátja, dr. Kószó Pál, akit sok más fiatal vásárhelyi értelmiségivel együtt Kohán tanított meg látni és érteni a felszabadulás után — el is ért oda ahová akart, következetesen, konokul, elveiből nem engedve. A küzdelemben ért meg. Nem alkotott mást, mint amit mondott, műveiből lehet igazán megismerni."

Kőszegfalvi Ferenc

JEGYZETEK

1 Életvitelének, művészi tevékenységének látszólagos ellentmondásait meggyőzően elemzi, magyarázza jó ismerője, Dömötör János, több helyen, például Tiszatáj 1968. febr. 165. p.

2 Helyi napilapok híradásai.

3 Az ínségsegélyben részesülők kötelező munkaszolgáltatás ellenében lélekszám szerint két hétre, 85 dkg lisztet, 2,9 kg kenyeret, 15 dkg zsírt, 3 kg krumplit, 10 kg fát és 50 dkg babot kaptak. L. Hódmezővásárhelyi Levéltár (a továbbiakban HL) II. 205/1934, 6873. sz. irat.

4 A Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti kutatócsoportjának információs adattára (Bp. I. Úri u. 62, a továbbiakban: Adattár), Kohán-anyag, számnélküli lapkivágatokon levő kritikák.

5 Művészeti Lexikon, szerkesztette Éber László, Bp. 1935. Győző Andor kiadása. 573. p.

6 Faragó Sándor (Keszthely, Zalka Máté u. 8.) 1976. május 25-én kelt Felletár Bélához címzett levelében kérésemre Kohán Györgyről is megemlékezett.

7 Pogány Ödön Gábor: A vásárhelyi vitáról. Tiszatáj. 1967. aug. 751. p.

8 „Kohán György festőművész növendék, gyulai (Munkácsy Mihály u. 27.) lakos" 1933. október 4-én kelt kérelmében — amelyből Vásárhelyre érkezésének időpontja is pontosabban meghatározható — a következőket írja: „... egy évi katonai szolgálatot teljesítettem és ez év szeptember hó 23. napján szereltem le. Katonai szolgálatom ideje alatt művészi munkámat teljesen abba kellett hagynom, és legalább 2—3 hónapi megfeszített munkára van szükségem, hogy ezen egy esztendő alatt munkálkodásomban előállott hiányokat kipótolhassam. Tekintettel arra, hogy minden segélyforrás nélkül állok, tervemet csak abban az esetben tudom megvalósítani, hogyha megfelelő segélyezésben részesülök. Ez alatt az idő alatt egy nagyobb tárlat anyagát szeretném előállítani, ami további anyagi boldogulásomat biztosítaná." A kért 80 pengő segélyt október 7-én, az „egyetemi ifjak tanulmányi segélye" keretből megkapta. Levelét a Gyulai Állami Levéltár az alispáni iratok között a 82/933, 18281/1933. sz. alatt őrzi.

9 Kohán György 1962. július 4-én Budapesten kelt levele Dömötör Jánoshoz.

10 Till Aran (Hmv. Szántó Kovács János u. 4.) szíves szóbeli közlése.

11 A házasságra vonatkozóan lásd a Hódmezővásárhelyi Anyakönyvi Kerület által kiállított 1935. évi 72. folyószámú kivonatot.

12 Moldvay Győző: Eroica. Kohán György életútja. Hódmezővásárhely. 1967. 6. p.

13 Szabó András (Kaposvár, Dési Huber u. 5.) 1976. augusztus 11-én kelt leveléből. Szerző tulajdonában.

14. Halász Mátyásné (Hmvásárhely, Berkenye u. 18.) és Nagy Józsefné (Hmvhely, Szivárvány u. 20.) szíves szóbeli közlése. A Tóth Dániellel való kapcsolatáról Schlosser Ignácné (Hmvhely, Nagy András János u. 11.) által értesültünk. Szíves közlése szerint Tóthéknál igen sok, talán 20—30 bekeretezetlen Kohán képet is látott férjével együtt. Tóthék 1940. augusztusa után visszaköltöztek Kovásznára, Erdélybe, ahonnan korábban Vásárhelyre jöttek.

15 Szép bizonyítéka ennek az özv. Bodnár Bertalanné tulajdonában levő dedikált Kohán-akvarell: „Bodnár Bertalan úrnak nagy szeretettel Kohán György, 1935. Hmvásárhelyen."

16 Takács Ferencné (Hmvhely, Ady Endre u. 32.) szíves szóbeli közlése.

17 Ördögh János (Győr, Radnóti u. 25.) dátum nélküli levele 1975 júliusából a szerző birtokában.

18 Szegedi Napló 1934. április 1. 8. p.; Szegedi Új Nemzedék 1934. ápr. 1. 15. p.

19 Délmagyarország, 1934. ápr. 1. 9. p.

20 Hetivásár-Hétfői Újság 1934. ápr. 16. 2. p.

21 Adattár, Kohán-anyag.

22 Galyasi Miklós verskötete a beragasztott illusztrációkkal megtalálható a Hódmezővásárhelyi „Németh László" Városi Könyvtár (továbbiakban NL K) helyismereti gyűjteményében.

23 Kristó Nagy István: Az első találkozástól. Moldvay Győző i. m. függeléke 37. p.

24 A Tornyai Társaság előzményeiről és megalakulásáról lásd

Galyasi Miklós írásos megemlékezését az Adattárban. A gépirat másolata az NL,K helyismereti gyűjteményében.

25 Galyasi Miklós adatszolgáltatása az Adattár részére.

26 L. a vásárhelyi sajtó, pl. Vásárhelyi Reggeli Újság 1934. nov. 21. 2. p. „Visszajött a mi fiunk" című tudósítása.

27 Például Major Gusztáv (Hmvhely, Dimitrov u. 1.)

28 HL. II. 132/935. 2756. sz. irat.

29 HL. II. 706/935. 7079. sz. irat.

30 L. a 10. sz. jegyzetet.

31 Erdős Jánosné, Kolumbán Erzsébet (Hmvhely, Zrínyi u. 85.) szíves szóbeli közlése.

32 Szabó András idézett levele. (12. sz. jegyzet.)

33 Kohán György levele Takács Ferenchez, 1935. július 4-én. özv. Takács Ferencné birtokában.

34 Vásárhelyi Reggeli Újság 1935. jún. 1. 3. p.

35 A kiállítás katalógusa megtalálható az Adattár Kohán-anyagában.

36 Balló Margit levele Takács Ferenchez, 1937. jún. 18-án, özv. Takács Ferencné birtokában.

37 HL. II. 325/38. 22093. sz. irat.

38 HL. II. 373/938. 22609. sz. irat.

39 HL. II. 375/1938.

40 HL. II. 407/1939.

41 Özv. Vidonyi Istvánné (Hmvhely, Berkenye u. 22.) emlékezése, szíves szóbeli közlése.

42 Erdei Sándor (Hmvhely, Révai u. 1.) szíves szóbeli közlése, amelyet megerősít özv. Labostyán Ernőné (Hmvhely, Galamb u. 16.) közlése.

43 Porjesz Klárával való ismeretségére Dömötör János volt szíves fölhívni a figyelmem.

44 Az 1939-es kiállítás ténye közismert, erről a Kohán-irodalomban sokan írtak. L. pl. Bodri Ferenc (Látóhatár. 1971. 7—8.) Dömötör János (Tiszatáj, 1965. augusztus; Élet és Tudomány. 1973. ápr. 6.) Moldvay Győző (I. m.) Siklós János, Szabó Endre és mások.

45 HL. II. 412/1939. 12188 és 20521 sz. iratok.

46 HL. II. 398/1940. 2446. sz. irat.

47 HL. II. 334/1940. 21406. sz. irat.

48 HL. II. 387/1941. 18796/1941.

49 Varga Imre: Kohán Györgyre emlékezve. Moldvay Győző I. m. függeléke 46. p.

50 A levél — amely özv. Takács Ferencné tulajdona — az elmosódott postabélyegző szerint valószínűleg máj. 29-én kelt.

51 HL. II. 473/1942. 1599/1942. sz. irat.

52 A levél özv. Takács Ferencné birtokában.

53 Zenke Lajos (Hmvhely, Lenin u. 25.) és Lénárt Jánosné (Hmvhely, Könyves u. 31.) szíves szóbeli közlése.

54 Az október 27-én összesített lista szerint 50 pengőt, a november 18-án lezárt jegyzéken pedig két tételben 75 pengő segélyt kapott. HL. II. 366/42. 21366. és 24058. sz. irat, illetve a 632/1944. p. m. sz. irat (kelt. 1944. jan. 12.)

55 HL. V. 303/942. 25871. sz.; és II. 6/1944. 260/1944. sz. iratok.

56 Mint 52. szám.

57 Mint 52. szám.

58 A Tornyai Társaság vendégkönyve a beragasztott meghívóval a Tornyai János Múzeum könyvtárában található.

59 A levél postai kezelés nélkül ment, kelt „Hmvhely. 943. aug. Kedd." Ugyancsak özv. Takács Ferencné birtokában.

60 Kohán György levele Takács Ferencnéhez, kelt Gyulán, 1943. aug. 18-án, ö. Takács Ferencné tulajdona.

61 Az 1943-as kiállítás katalógusa is megtalálható az Adattár Kohán-anyagában.

62 A levél özv. Takács Ferencné birtokában.

63 L. Az Adattár Kohán-anyagát.

64 Özv. Takács Ferencné szíves közlése. A verskötet (Pákozdy Ferenc: Förgetegben. Versek. Hódmezővásárhely, 1943.) az NL,K helyismereti gyűjteményében.

65 Magyar Irodalmi Lexikon. Akad. Kiadó. Bp. 1965. II. köt.

Kohán György a hódmezővásárhelyi sajtóban
(1933—1943.)

Saját írásai és rajzai:

1. KOHÁN György
Vén Emil kiállítása. (Ismertető.)
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. szept. 8. 2. p.
2. KOHÁN György
Lajos Ferenc kiállítása. (Ismertető.)
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. szept. 30. 5. p.
3. KOHÁN György
Békesség földön az embereknek.
Népújság. 1938. dec. 25. I. p.
Szénrajz Máriával és a gyermek Jézussal.
4. KOHÁN György rajzai.
Népújság. 1939. febr. 9. 3. p.; 11. 3. p.; 12. 3. p.
Cím nélküli rajzok (reklámgrafikák?)

Róla szóló írások:

1. Vásárhely a szegedi Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatán.
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. márc. 18. 5. p.
A felsorolt vásárhelyi kiállítók közt említik Kohánt.
2. Vidéki művészek kiállítása Szegeden . . .
Vásárhelyi Újság. 1934. márc. 20. 3. p.
Hír a vásárhelyi szereplők felsorolásával.
3. Vásárhelyi művészek a szegedi alföldi képzőművészeti kiállításon.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1934. márc. 24. 2. p.
Értékelő említés Kohánról.
4. „A nagy törvény mentén" címmel . . .
Vásárhelyi Újság. 1934. márc. 28. 3. p.
Előzetes hír Galyasi Miklós Kohán által illusztrált verskötetének megjelenéséről.
5. Tornyai János a szegedi képzőművészeti kiállításon.
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. márc. 30. 1. p.
Ugyancsak említik Kohánt.
6. VÁSÁRHELYI PÁKOZDY Ferenc
Éccaka. (Vers.)
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1934. ápr. 15. 6. p.
Kohánról, Balló Margitról és családjáról.
7. SZÁSZ Károly, L.
Vásárhelyiek sikere a szegedi képzőművészek tárlatán.
Hetivásár-Hétfői Újság. 1934. ápr. 16. 2. p.
Öt kiállított Kohán-kép részletes, meleg hangú elemzése.
8. Szombatig lehet előjegyezni Galyasi Miklós verskötetét.
Vásárhelyi Újság. 1934. ápr. 20. 3. p.
9. Kultúrest.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1934. ápr. 21. 3. p.
Galyasi Miklós szerepléséről szóló hír, mely beszámol verskötetének a napokban várható megjelenéséről, dicsérően említi Kohán illusztrációit.
10. Kultúrest.
Vásárhelyi Újság. 1934. ápr. 22. 5. p.
Ugyanaz mint a 9. sz.
11. Kultúrest.
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. ápr. 22. 4. p.
Ugyanaz mint a 9. sz.
12. Galyasi Miklós szerzői estje.
Vásárhelyi Friss Újság. 1934. ápr. 24. 3. p.
Hír, mely beszámol Galyasi verskötetének megjelenéséről is. Dicsérően szól a versekről és az illusztrációkról.
13. Megjelent Galyasi Miklós verseskönyve.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1934. ápr. 24. 3. p.
A verskötet megjelenését nagy könyvsikerként méltató hír.
14. Galyasi Miklós szerzői estje.
Vásárhelyi Újság. 1934. ápr. 26. 3. p.
Ugyanaz mint a 12. sz.
15. KELEMEN Károly
Levél Galyasi Miklóshoz, a költőhöz.
Hetivásár-Hétfői Újság. 1934. ápr. 30. 2. p.
Elragadtatott hangú méltatás Galyasi megjelent kötetéről, a versekről és az illusztrációkról.
16. FEKETE István
Egyedül a művész otthonában . . .
Hetivásár-Hétfői Újság. 1934. júl. 30. 2. p.
A szerző színes leírást ad Cseszkó Máté keramikus műhelyéről és lakásáról, ahol a falon többek közt Kohán-képet lát.
17. Ismert és ismeretlen művészek kiállítása a Fekete Sasban.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1935. jún. 6. 2. p.
Nevét említik.
18. Öngyilkosságot kísérelt meg Kohán György festőművész.
Népújság. 1936. dec. 22. 4. p.
19. Tisztújítás a Tornyai Társaságban.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1938. dec. 15. 3. p.
Hír, Kohán az újjáválasztott vezetőség tagja.
20. Kohán György nagy művészi sikere a Tamás-galérián.
Népújság. 1939. febr. 19. 4. p.
Tudósítás Kohán bp.-i kiállításáról.
21. Tarka sorok.
Népújság. 1939. máj. 21. 2. p.
Az állandó rovat egyik híre arról számol be, hogy Kohán nemrégiben tért vissza a katonaságtól.
22. A Tornyai Társaság tisztújító közgyűlése.
Népújság. 1940. dec. 10. 2. p.
Kohán ismét a választmány tagja.

23. Kohán György képkiállítása.
Népújság. 1943. ápr. 20. 3. p.
Hír a húsvétkor nyíló kiállításról.
24. Kohán György húsvéti képkiállítása.
Vásárhelyi Reggeli Újság. 1943. ápr. 22. 3. p.
Ugyanaz mint a 23. sz.
25. Tere-fere
Népújság. 1943. máj. 8. 2. p.
Az állandó rovat egyik híre szerint Kohán a nyarat Takács Ferenc szakállháti tanyáján tölti.

Az idézett lapok fontosabb adatai, Kárász József: A Csongrád megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1843–1970. c. munkája (Hmv. 1974.) alapján közölve:

1. HETIVÁSÁR. Társadalmi, közgazdasági, irodalmi, és művészeti hetilap. 1932. júl. 4. HÉTFŐI ÚJSÁG.
Hmv. 1932. márc. 20. – 1934. szept. 17.
2. VÁSÁRHELYI FRISS ÚJSÁG; Független politikai napilap. 1936. febr. 25: NÉPÚJSÁG.
Hmv. 1928. jan. 1. – 1944. jún. 2.
3. VÁSÁRHELYI REGGELI ÚJSÁG. Független politikai napilap.
Hmv. 1905. aug. 27. – 1944. okt. 5.
4. VÁSÁRHELYI ÚJSÁG. Földművelők politikai napilapja. A gazdasági Egyesület hivatalos közlönye. 1933. ápr. 4: Déli Újság, Ápr. 9.: Vásárhelyi Újság.
Hmv. 1921. okt. 2. – 1939. jún. 21.

Az alábbi névsor olyan vásárhelyi személyeknek a nevét tartalmazza, akik a tárgyalt időszakban képet kaptak vagy vásároltak Kohántól. Listámon távolról sem szerepel m i n d e n k i, aki Kohán-mű birtokába került, az itt összeszedett mintegy száz kép* sem a teljes mennyisége a háború végéig Vásárhelyen hagyott műveinek. Figyelembe véve a háború okozta kényszerű változásokat, s a harmincöt–negyven esztendő demográfiai mozgását, a teljességet ma már lehetetlen megállapítani. Néhol a meglevő adatok is hiányosak, hiszen a képek eredeti tulajdonosai közül már csak nagyon kevéssel tudtam személyesen beszélni; az adatközlők rokonaik, ismerőseik, örököseik, vagy a képek jelenlegi tulajdonosai voltak. A névsor összeállítása inkább annak megállapítására irányuló kísérlet, hogy milyen körben terjedtek művei, milyen körben hatott, kik, milyen emberek voltak művészetének első vásárhelyi értői:

Bauer László	ipari főtisztviselő	1 kép	1940 előtt
Bodnár Bertalan	nyug. gimn. tanár	3	1934–40
Ceglédi N. Ferenc	kertész	4–5(?)	1934–42
Cselei Márton dr.	orvos	3–4(?)	1940 körül
Cseszkó Máté	keramikus, költő	2	1936 előtt
Dezső József	műszerész	5	1937 körül
Dominusz Jenő	villanytelepi ig.	2–3(?)	1936–40
Dömötör János	egyetemi hallg.	2	1940 után
Erdei Sándor	nyomdász	2	1938 után
Faragó István dr.	bíró	2	1940 előtt
Fejes Sándor	tisztviselő	1	1935 körül
Galyasi Miklós dr.	költő	3	1933–42
Genersich Antal dr.	korházig. főorvos	2–3(?)	
Halász Mátyás	kereskedő	5	1934–36
Hódmezővásárhely város		9	1935–40
A kakasszéki fürdő masszőrje		1	1938–40
Kass Károly	asztalos	5–6(?)	1936–37
Lakó István	pékmester	1	1944
Nagy János	fodrász	3	1934 után
Ormos Pál dr.	orvos	3(?)	
Pákozdy Ferenc	költő, hírlapíró	4	1933-tól
Pákozdy Ferencné sz. Koncz Margit		2	1940 után
Porjesz Klára	zongoratanárnő	2	1935-től
Reisz Dezsőné		1	1934
Simonka Sándor	kántor	2	1940 körül
Sipka Sándor	gimn. igazgató	1	1943
Szabó András	zeneakadémiai hallg.	2	1933-tól
Székely István dr.	ügyvéd	1	1940(?)
Szilágyi József	munkás, Cseszkó Máté költő unokaöccse	2	1935–36
Szolga Gyula	asztalos	2	1934–36
Takács Ferenc	kőműves, szociáldemokrata politikus	14	1933-tól
Till Aran	fényképész	3(?)	1937-től
Tóth Dániel	iparművész képkeretező	keretért több kép	1940 előtt
Tölcséry István	gimn. tanár	1	1940 előtt
Vajda Béla	takarékpénztári ig.	3	1935 körül
Vidonyiné Wéber Viktória		1	1934–35
Vörös Istvánék		3–4(?)	1940-től
Wirth Márton dr.	orvos	3	1935 körül

A fentieken kívül – amint hangsúlyoztuk – még többeknek volt tulajdonában Kohán festmény.

* Az 1967-es emlékkiállítás anyagát gyűjtve, ezeknek a képeknek jelentős részét Dr. Dömötör János annotálta, sok olyan is van azonban a listán, ami ismeretlennek számít.

A tárgyalt időszakban Kohán György a következő kiállításokon szerepelt:

1934. ápr. 1–15. Szeged, csoportos kiállítás (10 képpel.)
1935. jún. 6–12. Hmv, csoportos kiáll. (Alföldi Hét.)
1936. máj. 31–jún. 7. Orosháza, csoportos kiáll.
1936. dec. 20.–1937. jan. 4. Bp., Tamás Galéria, gyűjtem. kiáll.
1939. febr. Bp., Tamás Galéria, önálló kiáll.
1943. ápr. 24–26. Hmv., Tisza szálló, önálló kiáll.
1943. dec. 18–31. Bp., Műbarát, önálló kiáll.

Kiállításra készült (saját, vagy mások szavai szerint):

1933. őszén (A gyulai alispánnak írja.)
1935. okt. (Takács Ferencnek írja.)
1937. kora ősz (Balló M. írja Takács Ferencnek.)
1939. pünkösd (Népújság, máj. 21.)
1940. szept. (A hmv-i polgármesternek írja.)
1942. nyár (Takács Ferencnek írja.)

Kohán György
1021 Költőművész

Jegyzetek két tárlatról

Véletlen-e, hogy az „alföldi festészet" címkével ellátott törekvések — mely jószerével a vásárhelyi piktúrára redukálható — vitáink kereszttüzébe kerültek a jubileumi őszi tárlat kapcsán is csakúgy, mint az utóbbi évek soros kiállításain. A fölparázsló viták középpontjában leggyakrabban a hagyomány és korszerűség ellentmondásoktól sem mentes, feszültségeket hordozó kérdése áll. Negyedszázada sorakozik föl minden évben a vásárhelyi és a köréje csoportosuló képzőművészet „paraszt-Párizsban". Huszonöt esztendő egy kiállítássorozat. történetében jelentős időszak, ezért is volt öröm, hogy a Műcsarnok lehetőséget adott a negyedszázad alatt bemutatott több mint ötezer mű javának fölsorakoztatására a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlatok negyedszázados jubileuma alkalmából rendezett retrospektív kiállításon. Biztos vagyok benne, ez a nagyszabású tárlat vízválasztó Hódmezővásárhely eddigi és jövőbeli képzőművészete között. Kétségtelen, hogy ez a „tégelyszerep", képzőművészeti törekvés, iskola, műhely vagy szellemi kisugárzás a szocialista Magyarország talajából sarjadt még akkor is, ha eredetét Tornyaitól, Rudnaytól, Nagy Istvántól szoktuk gyökereztetni. Ez a vásárhelyi központú képzőművészet a hatvanas években teljesedett ki. Akkor találta meg az optimális kapcsolatot, a szerencsés azonosulást, a tápláló együttműködést a társadalmi változásokkal, akkor került azonos hullámhosszra a társadalmi, gazdasági, politikai, emberi mozgásokkal. Akkor ápolta és fejlesztette legmagasabb szintre sokszor hangoztatott és fölvállalt hagyományait legkorszerűbben.

A retrospektív tárlat szinte erőn felüli óriási vállalkozás volt, úgy tűnt, hogy a mindenáron való bizonyítás, az oly sokszor hangoztatott törekvések igazolásának makacs kényszere a mennyiségi szemlélet felé billentette a szervezőket, rendezőket, az elemző felmérés, az értékelő keresztmetszet elkészítése helyett. A Műcsarnok középső termeiben szinte életműveket sorakoztattak fel — a legjelentősebb alkotók szinte minden pályát meghatározó alkotása ott szerepelt: Kohán Györgyé, Szurcsik Jánosé, Németh Józsefé, Szalay Ferencé, Fejér Csabáé, Sámu Katié, Kurucz D. Istváné, Patay Lászlóé, Vecsési Sándoré. Mellettük pedig válogatás nélkül sorakoztak azok a művészek, akik akár rendszeresen, akár egy-egy alkalommal kiállítottak Vásárhelyen. Így kerülhetett egymás mellé Medgyessy Ferenc és Z. Gács György, Kondor Béla és Almási Gyula Béla, Kajári Gyula és Szemethy Imre.

A retrospektív tárlat összképe a témavilágnál szűkült le. A keresztmetszet-kiállítás termeit végigjárva elsősorban tájábrázolásokat láthattunk. Az Alföld végtelen síkjának, a folyóknak és vízpartoknak, a fáknak megannyi változatát az évszakok forgóajtajának fénytöréseiben. Azután láthattunk faluszéleket, tócsákat és tanyaképeket, paraszti munkaábrázolást, ahol a krumpliszedők és kaszálók mellett megjelent a traktor és a kombájn, a jelképivé növesztett szerszám, a kimerevített pillanat mellett szimbólummá formált kompozíció. Aztán előfordult néhány anekdotikus életkép, precíz szociográfia, naturalista portré, illusztratív ábrázolás, szerkezetességre törekvés és széthulló mozaik. A tudatos, következetes és eredményes útkeresésre kevés a példa.

A retrospektív kiállítás természetesen nem egyenlő az őszi tárlatok összességével. Színvonala is más, így a megítélés sem lehet azonos az egyes tárlatok kritikai összegzésével. A legjobb műveket igyekeztek válogatni, csakhogy a már említett fő hangsúlyok mellett túl színesek, tarkák és esetlegesek voltak a mellékhangok. Relatív egység mutatkozott, kötéseit, kifejezésmódjait, formai variációit, műfajait tekintve egyaránt. A hagyomány húzóereje és az újítás elodázhatatlan feladata, az élettel együtt mozgó realizmus eszméi egyszerre vibráltak a kiállítótermekben. A legtöbb ellentmondással és feszítő gonddal a festményanyag küszködött. A grafika lépéselőnye, mobilitása vitathatatlan, a plasztika pedig lavíroz és helyét keresi a lehetőségek széles spektrumán. Mivel Vásárhelyen még mindig a festészeté a főszerep, a

és jelentős művei, sokszor összezavarodik, Rembrandtot emlegeti meg Melocco Miklóst. Jön, megy, itt van közöttünk. Néha meg lehet találni, néha nem. Birkózik, mosolyog. Azt mondja: hazaérkezett.

Megérkezett-e valójában Szegedre? Szegedi lett-e? Van-e egyáltalán szegediség?

Tudom róla, hogy ifjúkorában evezett. Sőt, evezős versenyző volt. Az edzője roppant módon megrémült, amikor kiderült, Bandi évek óta hajókázik a Duna közepén, de nem tud úszni.

Novák Andrásnak van egy érdekes képessége. Kitalálja, hogy mit akarnak kérdezni tőle. Most leveszi a szemüvegét, és azt mondja:

— Nem úszni kell tudni, apám, hanem hajózni. Hajózni muszáj.

PETRI FERENC

NOVÁK ANDRÁS MUNKÁJA

nagy kérdés az, hogy a romtanya, az elárvult szekér, az alföldi sík vagy a pocsolyák tükörcserepei megtölthetők-e életünk mai tartalmaival, vagy ehhez új motívumokat, új kifejezésmódokat kell keresni. S bár igaz, hogy a humánum sosem lehet korszerűtlen, az is tény, hogy ezt éppen elkötelezettséggel, az emberek legbensőbb világával, az életmód és -forma változásainak regisztrálásával, az élettel való kapcsolattal, a kis és nagy közösségek boldogulásával lehet elérni — folytonos megújulással, korszerűségre törekvéssel. Hódmezővásárhely képzőművészetének minden adottsága és lehetősége megvan erre.

A kiállítás bizonyítja, hogy itt nemcsak korszakos művek születtek, de egész életművek — a felszabadulás utáni magyar művészet kiemelkedő teljesítményei. Hogy csak néhányat emeljünk ki: Németh József, Szalay Ferenc, Fejér Csaba, Kurucz D. István, Hézső Ferenc, Samu Katalin, Végvári Gyula, Kajári Gyula... Az utóbbi években pedig fiatalok serege jelentkezik az őszi tárlatokon, így többek között a festő Zoltánfy István, Nagy Gábor, Kiss György, Szikora Tamás, Kárpáti Tamás; a szobrász Szathmáry Gyöngyi, Kligl Sándor, Tóth Valéria, Körösényi Tamás, Máté István, Lantos Györgyi, Varga Éva, Albert Ildikó; a grafikus Almásy Aladár, Püspöky István, Sáros András Miklós, Szemethy Imre, Decsi Ilona, Szunyoghy András...

(A felszabadulás utáni magyar képzőművészet egyik legeredetibb tehetsége, legnagyobb formátumú egyénisége a tragikus sorsú Kohán György volt. Bejárva fél Európát, Hódmezővásárhelyen, majd Gyulán kötött ki. Magába olvasztotta a század minden fontos, korszerű művészeti törekvését úgy, hogy mindig saját maga tudott maradni, mindig önnön törvényei szerint tudott építkezni, minden egyes alkotása, legyen az festmény, grafika, vallomás erejű és értékű. A közelmúltban avatták fel Gyulán, a volt művelődési házban a reprezentatív Kohán Múzeumot. A nagy értékű hagyaték a művész végső akarata szerint került szülővárosába, s a leltárkönyv mintegy hatezer nagyméretű olaj- illetve viasztempera-technikával készült festményt és közel háromezer grafikát jegyez. A legreprezentatívabb darabjai kerülnek bemutatásra a múzeumban. Hogy miért fontos erről éppen most és éppen itt szólni? Azért, mert Kohán György míg élt, részt vett minden Vásárhelyi Őszi, és minden Szegedi Nyári Tárlaton, nem is akármilyen munkákkal. Egyszerre érezte magáénak az őszi tárlatok határozottabb elképzelések szülte törekvéseit és a szegedi nyári tárlatok oldottabb, nyitottabb seregszemléjét. Nem véletlenül. A Kohán Múzeum termeiben járva az elénk táruló kép sok kérdésre ad magyarázatot: egy korlátokat nem ismerő, egyetemes érdeklődésű, mélyen elkötelezett eredeti tehetség vallomása valamennyi mű, legyen az a konstruktivisták érett, építkező fegyelmével megalkotott, de mély érzelmeivel hatalmas hőfokra izzított tanyakép, alföldi motívumoktól fűtött expresszív látomás, legyen kubista eszközökkel kifaragott monumentális jelképfigura, síkokra bontott felkiáltójel-festmény, vagy kalligrafikusan virtuóz tusrajz. Épp ez a sokoldalúság, a kifejezésmódok sokfélesége, a csoportokhoz nem köthető szuverén alkotói látásmód, az öntörvényű művészi világ az, ami Kohán Györgyöt a felszabadulás utáni magyar képzőművészet kimagasló alakjává emelte.)

*

A huszadszor megrendezett Szegedi Nyári Tárlatnak immár fejlődéstörténete van. 1960-tól, amikor első ízben társultak a nyári képzőművészeti rendezvények a szabadtéri játékok előadásaihoz, a mostani, huszadik kiállításig izgalmas utat tett meg a tárlatsorozat. Hullámzásaival szinte hőmérőzni lehet képzőművészeti életünk változásait. A kezdetekkor a szocialista eszmeiség és tartalom kifejezésének új művészi eszközeit kérték számon, később a szegedi képzőművészet országos versenypályája lett. A Szegedi Nyári Tárlat meggyökeresedése után mindjárt vállalta a sokszínűséget, a nyitottságot. Már 1965-ben megfogalmazódott az igény: hasznos volna a Szegedi Nyári Tárlatok jellegét úgy alakítani, hogy azok a művészi vállalkozásokról, alkotói kísérletekről rendszeresen és bátran adjanak számot. Természetesen megpróbáltak karaktert is adni a kiállításnak — vállalva az időpontot, a helyszínt, a közönséget, azt, hogy a szegedi nyár kulturális forgatagában rangos, országos keresztmet-

szet-kiállítást rendeznek három műfaj, a festészet, a szobrászat és a grafika felsorakozásával, elősegítve a vizuális kultúra terjesztését, közművelődési céljaink megvalósítását. A fölkérőlevelekben a művészek évről évre megkapták a fölhívást, hogy a rendezőség különösen szívesen látja a színház, a zene, a tánc és irodalom ihlette műalkotásokat. Természetesen nem illusztratív munkákat vagy olcsó interpretációkat kértek, hanem arra számítottak, hogy erőteljesebb lesz a drámai fogalmazás, nagyobb hangsúlyt kap az asszociáció, fontosabb szerepet a kompozíció ritmusa, szerkezete. Az eredmény csak nyomaiban lelhető föl, de nem is biztos, hogy ennek erőltetése haszonnal járna.

Az idei Szegedi Nyári Tárlat mindenképpen gazdagabb, tartalmasabb és értékesebb az előző évekénél. Kár, hogy néha nem egy, szinte már „törzskiállítónak" számító művész távol maradt a mostani szerepléstől, köztük néhány szegedi is. Az előrelépés — kivételesen — a festményanyagban látszik legpregnánsabban. (Talán azért, mert a szobrászok műtermét kiürítette az ugyanebben az időben Pécsett megrendezett VI. kisplasztikai és a soproni érembiennálé, a grafikai anyag jó részét pedig láthattuk a Magyar Nemzeti Galériában a nagy országos seregszemlén.)

Figyelemre méltó néhány szegedi művész jelentkezése. Vinkler László nem véletlenül nyerte el az egyik fődíjat. Két képével szinte láthatatlan szálakkal kötődik a szabadtéri idei programjában szereplő görög drámához, olyan oldott és kulturált festőiséggel, virtuóz vonaljátékkal, a görög kultúrának-mitológiának olyan mély ismeretével, e jelképek olyan asszociatív erejével és művészi interpretálásával, amely ritka képzőművészetünkben. (Mintha ez a drámai fogalmazást igénylő rendezői szándék kezdene beérni: ebben a szellemben festette meg szép képét Markó Erzsébet, Pataki Ferenc, helyezte kulisszák közé lecsontozott figuráit El Kazovszkij, formálta tömbösre agyaggalamb-lövőit Galambos Tamás, festette meg Játékszín című képét Kádár János Miklós, fertőrákosi színpadát Kiss György.) Pintér József újfajta világ birtokbavételével kísérletezik, filmkockák egymásutánját és egymásra hatását próbálja átmenteni a festészet birodalmába. (Hasonló filmes eszközökkel festette meg triptichonját Somogyi Soma László.) Fontos Sándor Védett terület című temperájának fényei Dorogi Imre utolsó vásznainak ragyogását idézik, Zombori László Halász című képén ismét megjelenik az ember, rég nem látott festői erényeket csillogtatva, Benes József és Gerle Margit szitanyomatai új színt jelentenek a szegedi grafika palettáján, és Papp György metszet-népmeséi is gazdagodtak tartalmilag.

Ha a XX. Szegedi Nyári Tárlat legfontosabb műveit kellene kiemelni, mindenképpen élre kívánkozna Fábián Gyöngyvér Öregek című képe, az idős Pirk János belső tűztől ragyogó, kemény kontúrokkal kordában tartott két festménye. Balás Eszter Álom című kisplasztikáján az álmodás megszépítő lebegésének és a valóság szürkeségének, a hétköznapok egyhangúságának ellentétét képes megragadni. Loránt Zsuzsa esetlen-bájos festett faszobra nemcsak nagyszerű mesterségbeli felkészültségről, de mély emberi tartalmakról is tanúskodik. Maracskó Gabriella ideges tusrajzain szinte vibrál a levegő. S itt vannak Kovács Péter állapottérképének áncos-gyűrött, rejtekező marionetfigurái, Kárpáti Tamás gyöngyházfényű színek mögé rejtett történelmi látomásai, Samu Géza prehistorikus kultúrák szakrális emlékeit újraélesztő fétisalakjai, Lapis András ízig-vérig mai kisplasztikája, Tóth Valéria harmonikus-szép szobrai, Körösényi Tamás ötletgazdag éremsorozata, Balla Margit barokkosan gazdag Sárkányeregető című grafikája, Bálványos Huba költői gazdagságú litográfiái, Banga Ferenc gyerekfirkákat idéző kócos lapjai, Szemethy Imre abszurdokat megjelenítő bravúros víziói. Lóránt János akvarelljei.

(Mit fejez ki egy tárlat karaktere? A szándékot, a tematikát, stílusegységet, szellemi közösségvállalást? S ki határozza meg a kiállítás összképét, arculatát? A szervezők, rendezők, művészettörténészek, akik egy kiötölt séma szerint címezik a meghívóleveleket, vagy az alkotók, akik vagy jobbnál jobb alkotásokkal tisztelik meg a kiállítást és közönségét, vagy alkalmazkodva a kiírás skatulyáihoz, külön festenek képet az őszi tárlatra, s külön a szegedi nyárira? A karakter, a szellemi arculat összetett dolog. Meghatározzák a hagyományok éppúgy, mint a hely szelleme, a szer-

vezők-rendezők csakúgy, mint a törzskiállítók tábora. Régi, sokat hallott megfogalmazás, hogy az őszi tárlatok karaktere a progresszív realizmusban, az alföldi iskola vállalásában, a hagyományőrzésben, a parasztsággal vállalt sorsközösségben rejlik; a nyáriról meg, hogy karaktere a sokszínűség, a nyitottság, az egymással ellentétes kísérletek és tendenciák őszinte felsorakoztatása. Csakhogy... Végigböngészve a jubileumi retrospektív tárlat bőséges katalógusanyagát és a nyári tárlatok kiadványait, elgondolkodtató tapasztalatokra jutunk. A két kiállítás döntő többségét azonos alkotók művei jellemzik. Ha csak az elmúlt év őszi, és az idei nyári tárlat kiállítóinak névsorát hasonlítom, közel félszáz azonos névre bukkanhatok. Ez a szám megháromszorozódik, ha öt év távlatában vizsgálom az itt is, ott is szereplő neveket. Ha tehát azonos alkotók adnak szűken vett realista karaktert az őszi tárlatnak, ugyanők jelentik a sokszínűséget a nyári tárlaton, akkor hol a sajátos arculat, hol a megkülönböztető jel? Mindenesetre érdemes ezen elgondolkodni még akkor is, ha tisztában vagyunk azzal, hogy az őszi tárlatokra néhány kiemelkedő művész — Németh József, Szalay Ferenc, Fejér Csaba, Vecsési Sándor — külön készül, a szegedin viszont szinte csak jelzésként szerepel. S akkor is, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a szegedi kiállítók létszáma közel kétszerese a vásárhelyinek. Egy másik gondolat is meg kell hogy forduljon a fejünkben. Tény, hogy az őszi tárlatok az utolsó néhány esztendőben nyitottabbá váltak, s a friss léghuzatban föltűntek olyan nevek, elsősorban grafikusok, akik nemigen köthetők a szűken értelmezett vásárhelyiséghez. S ők azok, akik a szegedi nyitottságot és sokszínűséget képviselik a több kiállításon szerepelt Kokas Ignác, Bálint Endre, Berki Viola, Illés Árpád, Melocco Miklós, Kovács Péter és társaik mellett. A kérdés, a jelenség akkor válik majd feszítővé, ha az őszi tárlat még szélesebbre tárja ablakait, s a nyári tárlat megmarad a jelen keretek között. Ekkor, ha nem is mosódik teljesen egybe a két tárlat, mindenképpen feltűnő lesz a hasonlatosság, az átfedés. Érdemes ezen már most felelősen és közösen elgondolkodni. Ezt kívánja mindannyiunktól a magyar képzőművészet, a kultúrpolitika, a két város és a művészek érdeke is. Hisz mindkét tárlat sajátos színkép kell hogy legyen a magyar képzőművészetben. A feladatok sürgetők, hiszen a mostani jubileumi kiállítások mindkét esetben vízválasztók. A továbblépés, a magasabb szintű folytatás mindannyiunk érdeke.)

TANDI LAJOS

NOVÁK ANDRÁS: SZÍNHÁZ

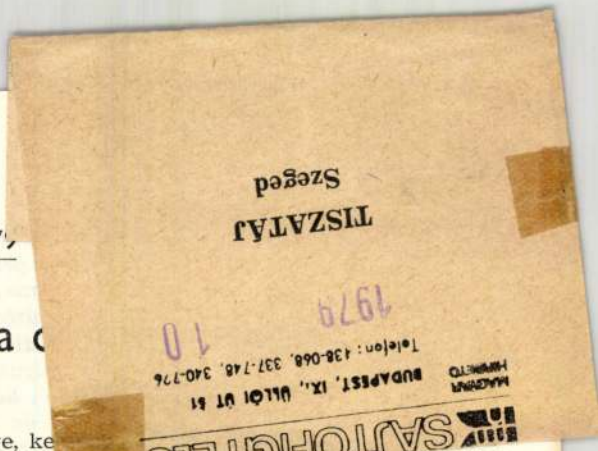

Újdonságok a c

A harmadik évtized küszöbét átlépve, ke
ket közvetett vagy közvetlen szálak fűznek a
tervezzék a fesztivál holnapját. Fordítsák-e,
dóban-leragadóban látszó szekerét? Rakománya nem jelentéktelen: méreteit tekintve az ország legnagyobb nyári színháza, csupán a felújítástól eltelt húsz évadjában hatvanegy színpadi alkotást mutatott be (16 hazait), átlagosan tehát három újdonságot nyaranta, ami a hasonló hídszezonok alkalmi természetét tekintve nem csekélység, sőt első rálátásra még változatosnak, virgoncnak is tetsző műsorajánlat. Hogy róla mégis unalmat, közönyt szellőztet jó ideje az országos kritika, arról az úgynevezett könnyű műfaj és a dráma elhúzódó apálya tehet inkább, semmint az operai repertoár — persze az is igaz, a szegedi játékok bemutatói szándékosan és tendenciózusan fölvállalják a színpadi műfajoknak szinte valamennyiét, így hát drámában, operában, operettben, balettben és folklórban egyszerre és mindiglen újdonsággal szolgálni keserves gond, még a tízhónapos kőszínházaknak is, nemhogy az önálló művészeti kollektívák nélküli, próbalehetőségeiben erősen korlátozott egyhónapos idényszínháznak. Ahol a speciális adottságok okán a *mit játsszunk?* kérdése úgy tolakszik elő visszatérően, hogy *mi lenne alkalmas?*, tehát erősebb szelekciónak kénytelenek alávetni a klasszikus és kortárs irodalmat, olyan szempontok szerint, mint tömegszerűség, közérthetőség, monumentalitás és látványosság, a templom jelenléte stb. A mit játsszunk? mellé ugyanakkor változatlanul érvényes kérdőjelként mered a *hogyan, kikkel, milyen áron?* — az anyagi ráfordítás hozama szabadtérin úgyszólván egyenes arányban áll a produkció sikerével, illetve sokkalta inkább úgy, mint a kísérletezés kockázatában hivatásszerűen is edzett kőszínházaknál, ahol a minőségi kívánalmak nem feltétlenül fogyasztanak pénzt, paripát, fegyvert, alkalomadtán bármelyikből is elég lehet. A szegedi szabadtérin (is) az anyagi megajánlás volumene tehát végső fokon az, ami mondjuk egy operabemutató minőségét alapvetően befolyásolhatja, s a pénz ilyenkor valutát (is) jelent, márpedig dollárokban régóta nem dúskálnak a házigazdák. Tudom persze, közművelődési intézménynél (mint a szegedi játékok) nem szokás előhozakodni a szennyes anyagiakkal, mentegetőzni, takarózni vele (legfeljebb szóban, egymás közt a bennfenteseknek), ámbátor e valutaszegénységet hosszú ideje tudomásul vesszük, és akkor hivatkozunk rá, ha végképpen elfogytak az érvek, tehát egyebek hiányában. Holott. Nincs abban semmi szégyenkeznivaló, ha szegény ember vízzel főz; mindössze tanácsos lesz fölhagyni a veronai, salzburgi, bayreuthi és más citátumokkal (nota bene, a margitszigetivel azért ne), s a realitások talaján szemrevételezni a szegedi nyár *művészeti* eseményeit. Minderről tán furcsán hangzik szót ejteni most, hogy az idei előadásokon derült ki, lehet nyugati sztárok és dollárok nélkül is színvonalas operaelőadást összehozni. Ellenkezőleg. Meggyőződésünk, ilyenkor érdemes beszélni róla, hiszen nem érhet vád, hogy savanyú a szőlő — ugyanakkor éppen *A végzet hatalmá*nak előadásai emlékeztetnek rá, elodázhatatlanná válik az alapos, körültekintő piackutatás a környező szocialista országokban, ahonnét eddig sem akármilyen haszonnal profitáltak a szegedi játékok.

A VÉGZET HATALMA

Az idei mérleg: öt bemutatóból négy eredeti, eddig nem látott — tetszetős az arány. Még ha hozzá is vesszük, a néptáncfesztivál gálája rendre friss anyagot hoz (most a *Vásárt*), s balettben sem elsődlegesen a műsort tervezik, hanem a kiszemelt társulat ajánlatából választják (ezúttal a szófiai balett „hazait" nyújtott át, *A szép-*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1980 JÚN 2

Kohán György,
Kossuth-díjas szobrászművész
1921

KOHÁN GYÖRGY: LÓFÉKEZŐ

Nem n
lakóházal
vita. Ma
mint kor
állami la
megbizon
volt átvé[illegible] ezeket a munkálatokat, végül mégis ők jártak jobban, mert nagyon szépen kiképzett, korszerű lakásokat kaptak vissza. A lakóházfenntartási munkálatok tovább folynak. A jelenlegi helyzetről a Városgazdálkodási Vállalat vezetői részletesen tájékoztatták szerkesztőségünket.

— Az állami lakásfenntartási tervünkben 1980-ban a következő bérházak felújítása szerepel: a Kossuth tér 7. szám alatti 24, a Lumumba utca 8. szám alatti 12, a Lenin utca 5—7. szám alatti 18 és a Tanácsköztársaság tér 68. szám alatti 12 lakásos épület — mondotta *Laurencz* Dénes, a vállalat megbízott főmérnöke. — Ezenkívül a Lenin utca 3., valamint a Zsdánov tér 19. szám alatt 5—5 lakást alakítunk ki. Összesen 10 millió 200 ezer forint költséget terveztünk a felsorolt bérházak, illetve lakások felújítására.

HOL TARTANAK A MUNKÁLATOKKAL?

— *Mi van eddig készen?*

— A Kossuth tér 7. szám alatt a belső munkákat befejezték, a homlokzat is rövidesen elkészül. Utána már csak a parkosítás marad hátra, amit a CSOMIKERT végez. A Lumumba utca 8. alatt a lakásbelsők felújításának 80 százalékos a készültségi foka és megkezdték a külső munkálatokat. Az egyik tűzfal már rendben van. A tetőhéjazatot, a hullámpalát lecseréljük. A párkány teljesen új lesz. Július végére átadhatjuk az egész épületet.

Ütemesen halad a Lenin utca 5—7. számú bérházban is a munka. A belső tereken dolgoznak a szakemberek, mint például a víz
szobák he
kon. A cse
ten már me
szerződés
ideje 1980.
történik az
a határidej

A Leni
lékos a fe
nehezíti az
a tűzfalnál
téri új épí
tér 68. szá
féléves pr
nem kezdt
juk adni.
alatti épül
nünk, de
ipar hasz
épületet. J
ott. Szüksé
kumentáció
lésére is s
dig ki lehe
lőt. Erre a
újításhoz
jük az áta
ottlakók ki
a komplett

Ez év ja
lalat átsz
és az állan
számú épít
tervszerűbb
súrlódások

Alig ért véget a tanév, a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-728

NEUE ZEITUNG

1980 JUN 21

György Kohán

1021

Maler der Vielnationalitätenwelt

Kohán-Museum in Jula

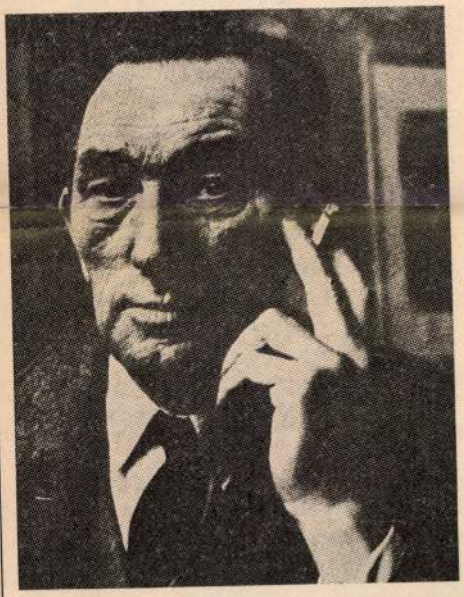

Das Vielfarbige der Ungarischen Tiefebene, das schwere Leben der dortigen Menschen war Thema vieler Maler. Die Gemälde *György Kohánys* (in Jula/Gyula, Komitat Békés, geboren) über die hart arbeitenden Bauern dieses von mehreren Nationalitäten bewohnten Landstriches, deren Alltag — ihre Volkskultur und -bauweise, die Schönheit ihrer Volkskunst — sind ein wahrer Farbentaumel.

Der mit dem Munkácsy- und Kossuth-Preis ausgezeichnete Maler würde heuer seinen 70. Geburtstag feiern. Einige Monate vor seinem Tode im Jahre 1966 übertrug er der Stadt Jula testamentarisch seinen künstlerischen Nachlaß. Vor kurzem wurde das ehemalige Kulturhaus zum „Kohán-Museum" umgestaltet, wo seine Gemälde und Graphiken einen würdigen Platz erhielten.

Die Werke György Kohánys wurden bereits mehrmals in der Ungarischen Nationalgalerie ausgestellt. Seine Werke faszinieren durch ehrliche Aussagekraft, durch das tiefe Humanum der Gerechtigkeitssuche, durch Farben.

Einfluß auf seine Werke hatte auch die Vielnationalitätenwelt seiner Umgebung, leben doch im Komitat Békés außer Ungarn auch Rumänen, Deutsche und Slowaken. Auch für sie ist sein Nachlaß von großem Wert.

László Roxin

WIR EMPFEHLEN

Tanzfestival am Plattensee

Am 28. und 29. Juni kommt es zum 8. Landesfestival der Genossenschaftstanzgruppen in *Balatonfüred* und *Boglárlelle*. Auch die besten Nationalitätengruppen sind eingeladen, so die Tanzgruppen und Ensembles aus Nadasch/Mecseknádasd, Komitat Baranya, die aus Berzel/Ceglédbercel, Komitat Pest, aus Hajosch/Hajós, Komitat Bács-Kiskun und das Tanzensemble „Brüderlichkeit" aus Ödenburg/Sopron.

Am 30. Juni wird in Siófok ein Galaabend veranstaltet, an dem die Besten von den Besten dem Publikum ihr Programm zeigen.

Fünfkirchner Sommer

Am Fuße des Mecsekgebirges wird es auch in diesem Sommer kulturell keine Sauregurkenzeit geben. Viele interessante Veranstaltungen erwar-

Unser Bildschirm

Die deutschsprachige Fernsehsendung des Regionalstudios Fünfkirchen meldet sich am 25. Juni (Mittwoch) um 20.30 Uhr im 2. Programm des Ungarischen Fernsehens. In der Sendung werden Ausschnitte aus dem Programm des *Landesfestivals der Nationalitätenpioniere* in Békéscsaba gezeigt. Ungarndeutsche Teilnehmer sind der Chor und die Puppenspielgruppe aus Bogdan/Dunabogdány, die Kapelle aus Tscholnok/Csolnok und die Tanzgruppe aus Waschludt/Városlőd.

Philatelie

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kohán György
Kossuth-díjas festőművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1980 JUL 06

1021

KOHÁN GYÖRGY: SZEKRÉNY ELŐTT

7

Szocialist
ban minde
ván arra,
megóvására
gyítására,
lás fejében
kitűnő gyó
son. Ezt a
ki is haszn
ják a gyógyszerfogyasztásról készült statisztikák. De a statisztikai adatok azt is tükrözik, hogy sokszor nem járunk el kellő körültekintéssel, és a túlzott fogyasztással, a gyógyszerek otthoni tárolásával veszélyeztetjük egészségünket.

A gyógyszerek pazarlása nagy kárt jelent az államnak, hiszen a gyógyszerek térítési díja nem azonos a készítmény értékével, hanem sokkal több. A gyógyszerek felhalmozása azért is káros, mert szavatossági idejük időközben lejárhat, az összetételük megváltozhat és ennek következtében az egészségre ártalmasak lehetnek.

Nem helyes a gyógyszerek felhalmozása azért sem, mert átmeneti hiányt okozhat a gyógyszerpiacon és gátolja az arra rászoruló betegek ellátását. Helytelen a gyógyszerek felhalmozása azért is, mert egy idő után elfelejtjük, hogy melyik gyógyszert mire és hogyan kell használni. Ebből is bőven adódhatnak egészségügyi problémák.

szer előfordul, hogy csak azért használunk bizonyos gyógyszert, mert megszoktuk. Meg sem próbáltuk, hogyan éreznénk magunkat, ha nem szednénk (például nyugtató, altató tablettát).

Arra is szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy — a gyógyszerek beszerzésének megkönnyítése ellenére — a betegségre utaló panaszok orvoslása céljából az orvost kell felkeresni! Ne akarja magát senki gyógyítani, sem a saját elképzelése, sem mások tanácsa alapján! Az öngyógyításra már nagyon sokan ráfizettek, — ne tegyük.

A helyes szemlélet kialakítása érdekében jó tudni, hogy államunk a gyógyszert nem tekinti árunak, hanem szociálpolitikai juttatásként biztosítja minden magyar állampolgárnak. Viszonozzuk ezt a gesztust azzal, hogy ne pazaroljuk a gyógyszereket, csak azért, mert könnyen, olcsón juthatunk hozzá, hanem a szükségletnek megfelelő mennyiséget vásároljunk belőle. Saját érdekünkben...

F. K.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Kohán György, Kossuth-

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

díjas festőművész

1980 JUL

1021

Krónika

A Hortobágyi Galéria anyagából: Kohán György „Pusztai táj gémeskúttal" című festménye (F. Molnár Erzsébet felv.)

ZENÉSZ

rt a népi zené
t részből állnak
ati vizsga bizottsága
hangszerre azonos.
szegyűlnek a csodá-
lással rendelkezők.
Zoltán, az elnök,
tud szólni: „No,
a-mollban kérem,
ben", vagy egy elő-
bnál: „Kérem, ugor-
F-dúros részhez".
yen mondat bizony
vált ki a vizsgá-
A bizottság tagjai
prímások, minden
ból: *Boros Lajos*,
ndor, *Lakatos Antal*,
jú nyugdíjas *Oláh*
uha *Balogh Kálmán*
nta *Ferenc*. A népi
gákon — és csak itt —
zavaz a bizottság
kon. Ezt a hét cé-
eszedve felolvassuk
mokat, kivesszük a
bbat és a legalacso-
A maradék öt szám
derül ki a teljesít-
ke, elérte-e a vizs-
ját maga által vá-
tegória pontszámát.
lmény volt az idén
mértékű egyöntetű
itkos — pontozás,
tlagszámítás helyett
áblázatunkra jófor-
kellett néznie en-

két éve — ez a hős egri fiú, akit ráadásul *Dobó Katalin*-nak hívnak, és szurok meg forró víz helyett szép színű hanggal, tiszta intonálással és temperamentumos előadásmóddal nyert csatát.

A táncczenészek vizsgái az elmúlt évekhez hasonlóan zajlottak. Itt minden hangszernél más a — szintén hét tagból álló — bizottság összetétele. Nincs elővizsga, de míg egyik vizsgázó tudásáról számot ad, addig a következő a kihúzott tételből és kijelölt repertoárszámaiból felkészülhet. Ha a számot szívesebben játszaná kottából, úgy azt kikeresheti, a hangnemeket átgondolhatja stb. Előfordul, hogy a bizottság még rákérdez, és C helyett B-t, vagy B helyett A-t kap a kishitű vizsgázó. Természetesen ennél sokkal gyakoribb, hogy a vizsgázó nem éri el a maga elé kitűzött kategóriát. Idén két vizsgázó *önként visszalépett a* tétel kihúzása és elolvasása után azzal, hogy majd jövőre jön, jóllehet ezen semmi váratlan nem található, hisz a *„Szórakoztatózenészek kötelező vizsgaanyaga"* című kiad-

1021

1980. jún. 17. Kossuth 12.oo M.

Déli Krónika.

- Továbbra is népszerü az iskolán kívüli müve'ődés. Kecskeméten lesz a nyári egyetemek nyitánya. Lengye Annáe a szó.

- A diákok már napok óta élvezik a vakációt. De az iskolán kiviili müvelődés fórumaink azonban nincs nyári szü et, sőt az igazi szezon ezután következik. Az idén a TIT 18 nyári egyetemén összesen 16 varosba várják a magyar- és külföldi hallgatókat. A pihenéssel, nyaralással egybekötö t tanulás az egyik leghasznosabb odja az ismeretszerzesnek. Igy a nyári egyetemek elnéptelened sétől nem kell tartari. Debrecenben pl. már 53. esztendej , Veszpremben 23, Pecset 22 eve tartanak nyári egyeteme et. De a legfiatalabb az esztergomi, 16 évvel ezelőtt nyitotta meg kapui .
Egyébként az idei nyitány K cskem t n lesz jún us 23-tól csak magyar hallgatóknak, elsosor ar óvónőkne lesz hasznos az ottani kurzus, ami ek címe: Az értelmi képességek fejlesztése az óvodai oktató-neve m nkában. Ott ont is az Óv rőképző Intézet ad a nyari gyetemnek. Időrendben ezt a mi kolci követi, ahol.Társadalmi ré egződés nélkül és életmod" címmel több nyelvü; néme , angol és magyar előadas sorozatot terveznek. Fendkívül népszerü az eszperantó nyár egyetem. Tizennyolcadik alkalommal szervezik meg Gyulan, elsősorban a nyelvtudás fejles tése ce jából és hallgatóinak többsége évek óta visszatérő törzsvendég.

Az idei tematikából néhány cím: A zene nagy mesterei, Kohány György müvészete, de szperantó előadást tartanak Magyar tájak, magyar városok címmel is.
A soproni nyari egyetemen a környezet- és természetvédelemmel foglalkoznak. Esztergomban a magyar zenei neveléssel és a Kodály módszerrel. Egerben, ahonnan a müemlékvédelmi nyári egyetem gondolata elindult az idén a magyar müemlékvédelem sajátos vonásai a téma. Ugyancsak Eger ad otthont a filmművészeti nyári egyetemnek, ahol az idén Makk Károly alkotó müvészetét és életútját mutatják be a hallgatóknak. A Gaorgikon kurzus Keszthelyen a mezőgazdasági szakemberek helyzetével és szerepével foglalkozik.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kohán György,
Kossuth-díjas festőművész

DOLGOZÓK LAPJA

1980 MÁR 30

1021

Kohán György művei

Ház előtt

Bivalyos szekér napkoronggal

Fekvő nő

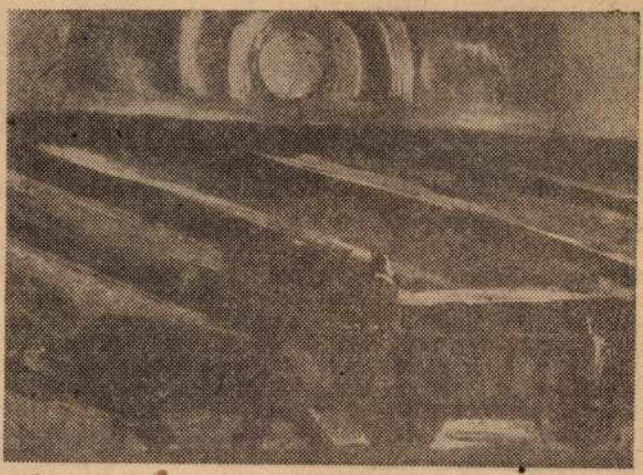

Az üveg művészei

A cseh üvegkészítők felélesztik az üveg lelkét, s a forró, alaktalan anyagból olyan szépségeket varázsolnak elő, amit kivétel nélkül minden ember megcsodál. Ez a szépség „Bohemia Glass, Skrdlovice" védjeggyel eljut a világ majd negyven országába, köztük a Szovjetunióba, Kanadába, Franciaországba, az USA-ba, az NSZK-ba és a skandináv államokba.

latot tart az üvegkészítő művészekkel. A jó ötleteket, az érdekes megoldásokat, elgondolásokat a képzőművész adja, s az üvegkészítő mester azután jó érzékkel és ügyességgel igyekszik a képzőművész terveit megvalósítani.

— Az üveggyárban nemcsak egyedi darabok születnek — tájékoztat a gyárvezető —, hanem kisebb sorozatok, húsztól száz darabig, sőt néha na-

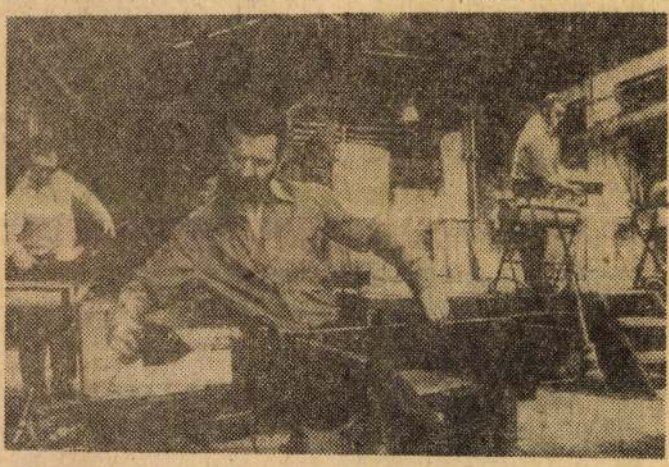

Jó érzékkel és ügyességgel. Az üvegkészítés mesterei

A skrdlovicei üveghutának a Moszkvai Olimpiai Játékokra készített művészi emléktárgyai

(Fotó: ORBIS — KS)

1979 SEP 27

1021

Egy nap a Kohán képtárban

Bőven akad néznivaló

A régi művelődési ház épületének átalakításával nyitotta meg kapuit a művészetet kedvelők előtt Gyulán a Kohán Múzeum. A Gortka István tervei alapján átalakított új létesítmény több mint 5 millió forintba került. Kohán György Kossuth-díjas festőművész halála után a városnak adományozta művészi hagyatékát, azzal a szándékkal, hogy életművének nagy része együtt maradjon. Ezek a képek nyertek itt elhelyezést Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezésével. A kiállítást naponta igen sokan látogatják.

Képeink a múzeum termeiben készültek.

Hasznos az útmutató

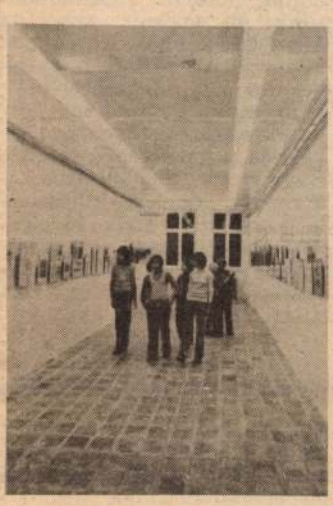

Grafikák között

Az üdülővendégek is körülnéznek a Kohán képtárban

Képek között

Egy kis pihenő

Fotó: Gál Edit

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., MÁLEK U. 6.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Vasasok az élcsapat felelős

A beszámoló kitűnő volt. Nemcsak dokumentumfilmszerűen pergette le a XI. kongresszus óta eltelt időt a Szellőző Művek sarkadi gyáregységében, hanem mélyrehatóan elemezett is. Néhány jellemző adatot belőle: 1975 óta — ekkor alakult át a Szellőző Művek gyáregysége a sarkadi gépállomásból, illetve a MEZŐGÉP-ből — 68-ról 87-re nőtt az alapszervezet taglétszáma, s mint a gyáregység is, a tagok 61 százaléka fiatal. A héttagú alapszervezeti vezetőség munkájáról személy szerint (!) elemzést adott a beszámoló. Megállapította, jó a kollektív vezetés, tervszerűen és önállóan látják el reszortfeladataikat a vezetőségi tagok. Ebben támaszkodnak a tagságra, a pártcsoportokra. Havonta rendszeres tájékoztatást adnak a bizalmiaknak. Az információ-visszaáramlás a pártcsoportoktól majdnemhogy kielégítő. Minden munkahelyen működnek pártcsoportok. A pártvezetőség rendszeresen be is számoltatja a bizalmiakat. Ilyenkor a legtöbb szó a gazdasági teendők mellett a csoporttagok aktivitásának fogyatékosságáról esik. A beszámoló ugyancsak személy szerint érintette a jó pártcsoportokat, azok bizalmiait, mint ahogyan szólt azokról is — az egyes, a hármas műhely, az asztalos, a tmk-pártcsoportok —, amelyekben gyenge az aktivitás, és évek óta még párttagot sem ajánlottak a taggyűlésnek.

❁

A gyáregység zöme fiatalokból áll. Szakmunkások, betanított dolgozók. Létszámukhoz képest kevés a KISZ-tag. Öt év távlatából az ifjúsági szervezet patronálására beosztott párttagok nem álltak feladatuk magaslatán. A KISZ új titkárának megválasztása óta mutatkozik javulás az ifjúsági munkában. Kitűnőek a vetélkedők, és aranykoszorús lett az Április 4. ifjúsági szocialista brigád. A lehetőségek azonban sokkal nagyobbak a mostani eredményeknél. Feladat a KISZ korosztályú fiatalok nagyobb aktivizálása a gyáregység fejlődő életének további előrevitelében.

A beszámoló a pártmunkát a gyáregység gazdasági munkájától nem elszakítva elemezte. Szólt arról, hogy a gazdasági vezetők mennyire igénylik az alapszervezet segítségnyújtását; hogy a gazdasági vezetőkkel való konzultációk rendszeresek; hogy a profiltisztítást követő nehézségeket a szakmai, politikai képzés fejlesztésével hogyan sikerült közösen leküzdeni (az üzemi létszám kétharmadrésze (!) tanul szakmai és politikai szinten egyaránt). Nem utolsósorban ennek az eredménye, hogy a dolgozói létszám zömét magába foglaló 13 szocialista brigád előfeszítésére túlszárnyalták a gazdasági terveket, és a Kiváló Gyáregység címet kapták meg. A szocialista brigádok a saját üzemi beruházások megvalósításához óriási társadalmi segítséget adtak. Öt év alatt négy új szocialista brigád alakult és a gyáregység fejlesztésének mintegy 16 milliós építési (18 millió gépi korszerűsítésre fordítódott) beruházását majdnem teljesen házilag oldották meg. Ezen túl a községfejlesztésben is jelentős segítséget nyújtottak.

❁

A beszámolót követő vita döcögősen, nehezen indult. Azok kezdték a hozzászólásokat, akik rendszeresen felszóltak eddig is. Kesztyűs Lajos, a községi pártbizottság titkára előbb a községi vb minősítését olvasta fel, amely szerint Sarkad legnagyobb alapszervezetének pártmunkája összességében jónak mondható. A taggyűléseken való felszólalások aránya viszont négy százalék, a községi mintegy 25 százalékos átlaggal szemben. Ez elmarasztalható. A megjelenési fegyelemben is vannak fogyatékosságok.

Valach Endre, a gyáregység vezetője szavaiban igazolta a beszámoló mondandóját, mely szerint a szocialista brigádok, s az egész kollektíva helytállása nélkül, amelynek mozgató rugója a párttagság volt, nem érhették volna el, hogy míg 1975-ben 39 milliós volt a terv, ma a kongresszusi vállalás teljesítésével együtt ennek több mint négyszerese, azaz 175 millió lesz a teljesítés. Majd egy pártvezetőségi tag és egy pártcsoportbizalmi hozzászólása után mély csend telepedett a taggyűlésre.

Ekkor ismét felszólalt Kesztyűs Lajos. Elmondta: részt vett néhány gyáregységi pártcsoport-megbeszélésen, amelyeken parázs vitának lehetett a tanúja. Miért nem hallatják a szavukat a nagyobb plénum előtt is azok, akik képviselik a pártcsoportokat? A gyáregység dinamikusan fejlődik. Sokan azonban még a párttagok közül sem értik eléggé, hogy véleményük a közös dolgokról előre viheti a jövő nehezebb feladatainak valóra váltását. Nem érzik a taggyűléseken való megjelenés fontosságát sem egyesek. Utalt az szb-titkárra, aki más elfoglaltságra hivatkozva, ugyancsak nincs jelen. Ez a plénum a gyár életének a magva. Az itt elhangzó vélemények, javaslatok döntően befolyásolhatják a további gazdasági, és helyi politikai munka javítását a jövőben. Ehhez azonban el is kell mondani a véleményeket.

❁

A felszólalás után utat tört a taggyűléseken korábban hallgatókban is a felelősségérzet. A jelenlevők csaknem 30 (!) százaléka mondta el szenvedélyesen a véleményét a beszámolóról, a munkahelyén tapasztalt meglátásairól, arról, hogy miként lehetne a pártmunkát és a termelés gazdaságosságát is tovább fejleszteni.

Csepi József, a tmk-csoport vezetője arról szólt: az aktivitás hiányának egyik oka az is, hogy a pártmegbízatások végrehajtásának nem rendszeres az ellenőrzése. Ifj. Berényi József azt hiányolta, hogy sok olyan dolog elhangzik a gyáregységben, ami „sérti a fület", de nem mindig érvelünk ezekre megfelelően. Jó, amit eddig tettünk, de ami rossz, azt nem szabad „dédelgetnünk", elhallgatnunk a jövőben. Szabó István főmérnök azt fejtegette, hogy a gazdasági feladatok „szorító présében" még szorosabbá kell tenni az egymás segítését. Szélesebb körű feladatelosztásra van szükség, amely alatt értette a nem párttagok fokozottabb bevonását is az egységesebb végrehajtásra. Fel kell mérni: mit lehetett volna gazdaságosabban csinálnunk, és kidolgozni, hogy jövőre ezt úgy is tegyük. Juhász Imre személyzetis a fluktuáció okairól, a stabil vezetés eredményeiről szólt. Illyés Sándor KISZ-titkár a pártvezetőség fokozottabb segítségét kérte, a patronálók jobb hozzáállását a KISZ-munka fellendítéséhez. Toka János lakatos, a fluktuációra válaszolva azt mondta: a darabolóban naponta négy tonna vasat kell megmozgatni kézzel. Ez kimeríti az embereket, és otthagyják a munkahelyet. Megoldást kell találni a nehéz fizikai munka könnyítésére. Pap János raktáros azt kérte: közelebbről ismerjék meg a vezetők az emberek problémáit a szocialista brigádokban. Jobban szükséges szervezni a munkát, hogy már az első félórában tudja mindenki: ma ez a feladata. Ne kelljen várnia tétlenül. Ezen túl pedig úgy is lehetne fokozni a taggyűlés aktivitását, hogy már a pártcsoportokban bízzanak meg valakit: te leszel az, aki a taggyűlésen elmondja a véleményünket. Koszta Sándor azt véleményezte, hogy jó volt a beszámoló, de a népolitikai határozatok megvalósulására és a társadalmi munkánk sokféleségére jobban kitérhetett volna. Kellene valami emlékeztetőt jegyeznünk minden pártcsoportülésen, hogy annak alapján visszatérhessünk: mi valósult meg az észrevételeinkből. A géppark kihasználása nálunk is gyenge. Az új géphajlítónknak jobb minőségi munkát kellene végeznie. Erre is figyeljen a gazdasági vezetés. Balog Imre esztergályos a korszerű géppark kihasználatlanságának egyik fő okáról szólva bírálta a beszerzőket, hogy az esztergályosoknak saját maguknak kell megfelelő késeket gyártaniuk, ha dolgozni akarnak, mert a kellő minőségűt nem szerzik be a számukra. Emiatt sok időt pocsékolnak el. Nincs elég köszörű sem. Szinte „lopni" kell máshonnan. Mindezt a tőkés exportmunka sínyli meg. A forgácsolóban a csupán hetvenszázalékos munkaidőkihasználás egyik fő oka ez, amin sürgősen változtatni kell.

❁

Nincs módunk minden felszólalás közlésére. A tagság az előterjesztett határozati javaslat végrehajtását — elsősorban a párttagok aktivitásának fokozásáról — az elhangzott bírálatok után, még a beszámoló taggyűlésen nyomban meg is kezdte. Mintegy továbbfejlesztve ezzel a pártmunka színvonalát. A kongresszusra készülődvén a fokozódó felelősségérzet szólalt meg a párttagokban. Azt szemléltetve, hogy a pártban ugyan önként lehet jelentkezni, de a belépés után mindenki kötelessége a pártszervezet erejének, szervezeti és cselekvési egységének növelése. Az élcsapat felelőssége ez.

Varga Dezső

Szakcsoport Mezőgyánban

Már évek óta eredményesen dolgozik a mezőgyáni „Toldi" zöldség szakcsoport, amelynek 90 tagja főleg fólia alatti és szabadföldi zöldségek termesztésével foglalkozik. Az idén több mint 1500 mázsa fólia alatti uborkát, 142 mázsa paprikát, és 3 mázsa paradicsomot adtak át az ÁFÉSZ felvásárlóinak. Tervezett évi forgalmuk megközelítette a két és fél millió forintot. Ez annál is figyelemreméltóbb, mivel tavaly a szakcsoport összforgalma mindössze másfél millió forint volt.

A szakcsoport tagjai kedvezőnek tartják, hogy stabil lett a termékek felvásárlási ára, ami biztonságos termeltetést eredményezett. Igaz, a gyulai ÁFÉSZ az erkölcsi mellett jelentős anyagi támogatást is biztosít számukra. Előleget adnak a szerződött árukra, kedvezményes áron biztosítják a fóliát, beszerzik a pritaminpaprikavetőmagot, és hetenként kétszer szállítják el a termékeket. A szakcsoport iránti bizalmat jelenti, hogy egyre többen kérik felvételüket.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1979 NOV 3

Kohán György festőművész
1021

lap 1979. NOVEMBER 3., SZOMBAT

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

Rosner László

Színek, formák, faragások

A Kohán Múzeum Gyulán hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között van nyitva. Agh Ajkelin Lajos tárlata november 18-ig látható a Műcsarnokban. Szibéria és a Távol-Kelet népi iparművészete c. kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában tekinthető meg novemberben.

Kohán György

Lassan, vagy pontosabb, ha úgy fogalmazunk; szívósan fejlődik kulturális életünk. Módszerekben, intézményekben egyaránt. Szigetszentmiklóson, Szentendrén és Gyulán is. A közelmúltban avatták fel *Ádám Jenő* és *Kohán György* múzeumát, újították fel a *Kovács Margit* gyűjteményt. A Kohán-életmű is páratlan. Mennyiségben is, még inkább erejében. Értékeinek klasszikus mértéke közismert, de az Gyula városát dicséri, hogy hozzájárult e „nagy művész alkotásainak közkinccsé tételéhez". Ezt jegyezte a vendégkönyvbe *Pozsgay Imre* kulturális miniszter, s hogy mennyire találó e megállapítás, bizonyítja a tény: a Kohán Múzeum valóban azonnal közkinccsé is vált. Felfedezte a világ, az ország, Pest megye közönsége is. Igaz, nem olyan intenzitással, mint a szentendrei Kovács Margit-gyűjteményt, de ez nem a minőségből, hanem abból adódik, hogy Gyula félreesőbb hely. Ettől függetlenül megyénk közművelődésének is mutatója, hogy e nagyszerű alföldi festő alkotásait már a Kohán Múzeum júliusi avatása óta sokan keresték fel Ceglédről, Nagykőrösről, Vácról, Százhalombattáról, sőt a Kohán Múzeum aulájában látható a pilisvörösvári *Bajnok Béla* szoborportréja a festőről. Gyula önmaga városi rangját emelte azzal, hogy szorgalmazta e kimagasló festői életpálya múzeumi elhelyezését, mely éppen azzal válik közkinccsé, hogy hívja, fogadja az ország lakosságát a festészet új európai minőségével.

Kohán György: Euridike 1959.

Amíg elérkezik a hajnal

Embert próbáló az idei ősz

Porzik a megforgatott föld, robusztus Rába—Steiger traktor nyomában. Az ekék egyszerre hat barázdát húznak. A töki Egyetértés Tsz határában vagyunk. A repülőgép motorjához hasonló hangot adó óriás masina fülkéében *Szelicsán István* ül. Magas növésű, komoly tekintetű fiatalember, 27 éves.

A nap lefelé ballag a felhőtlen égen, ez azonban számára korántsem jelenti a munka végét. Kérésére most két műszakot, az éjszakait is a nappalit, *egyben dolgozza le*. Hosszú az idő, míg elérkezik a hajnal. Egy órája, hogy fölkapaszkodtam hozzá Steiger hágcsóján. Mellette ülök, s ha nem látnám, hogy valami otthoni gond foglalkoztatja, szívesen kérdezgetném mindennapi munkája felől. De így nincs kedvem zavarni. Ezért inkább nézelődöm, csodálom ezt a gépszörnyet, mire képes a kőkeménnyé szikkadt talajon. Hogy a tizedik forduló után egyszerre fölzúg a motor, még hurulunk pár métert. A gépész leállítja a traktort. Hát tekintve látjuk meg a bajt. A gerendelyig *földbe húzott ekék*. Valósággal beásta magát a köves, rögös terepbe.

A Rába mégcsak bírja!

— Leszakadt a farkerék — állapítja meg Szelicsán István összusan. Így van ez már ősszel az őszön. A Rába még ahonnan kitekintve szinte törpének látszik az ember.

— Csak az egyedüllét, az ne lenne. Lassan olyanokká válunk, mint a tengerészek, vagy a régi kocsisok. Csak nézünk előre anélkül, hogy embert, mozgást látnánk — folytatja némi iróniával. Társakra egyéb okok miatt is szükség lenne itt. Egy időben olyan tárcsákkal dolgoztunk, amelyeket összecsukni igen veszélyes volt.

Kipufogócsövön a lábas

— Én ugyan megúsztam a bajt, de csak mert szerencsém volt.

— Úgy gondolja, a gépek között hamarabb éri baleset az embereket, mint az irodában?

— Én csak az itteni munkát ismerem. Egy biztos, ha vigyázunk is érhet baj bennünket — válaszol szárazon a Rába vezetője, aki közben már bekapcsolta a szürkületben a fényszórókat. A lámpák sugara porgomolyagokat pásztáz. A tábla széléhez érve lassítani kezdünk, majd megállunk, de a motor továbbra is zúg. A traktoros a táskájához nyúl, úgy látszik, pihenünk egyet. A gépóriásról lekászálódva derül ki, vacsorára készülünk. A kislábas fölkerül a felforrósodott kipufogócsőre. Nem éppen tökéletes tűzhely, de arra jó, hogy kicsit átmelegedjen az aszszony főztje. Ismerősöm a földet. Pedig valamire való traktoros ad arra, hogy *elismerjék* a teljesítményét. Ezért tulajdonképpen örülök, hogy megszigorodtak a követelmények.

— Mennyit keres?

Hajnalig még száz hektár

— Nem panaszkodhatom. Tavaly éves átlagban többre jöttem ki hatezernél. A feleségem is dolgozik. De kellett is a pénz az utóbbi években. Házat építettünk, három szobásat, na és a berendezés sem filléres dolog. Nemrégiben vettem meg egy Trabantot, s ha megszerzem a jogosítványt, végre kimozdulhat itthonról a család. Higgye el, nagyon elegem van már a betonozásból — vall életéről Szelicsán István.

— Indulnom kell — vet véget a beszédnek órájára pillantva a fiatalember. Az emeletnyi magasságba érve újra becsukódik mögöttünk a Rába ajtaja. Ma hajnalig be akarja fejezni ezt a száz hektárt itt a Kenderesben, a *tinnyei* határban.

★

Pirkad. A fülkében rádió szól, a bemondó esőt jósol az őszi aszályban szikkadó földekre.

— Lenne úgy, mi is kevesebb port nyelnénk! Jegyzi meg a traktoros. S még búcsúzáskor utánam kiált.

— A házamat feltétlenül nézze meg. Nincs messze innen, amott áll ni! A jelzett irányba indulok. Távolról még visszanézek az utolsó köröket rovó gépre. Száz hektár egy darabban, majd 180 hold. Szépen művelt, takaros szántó. Szelicsán István mezőgazdasági gépész munkáját dicséri.

Valkó Béla

zaki napok

ztroj Egyesülés igazgatóhe-yettese nyitotta meg *A Ba-*

A művészt 1959-ben Tornyai-plakettel díjazták.

Kohán György

festőművén

A h vásárhelyi őri tárlat anyagából

Népművelés

1979 nyt.

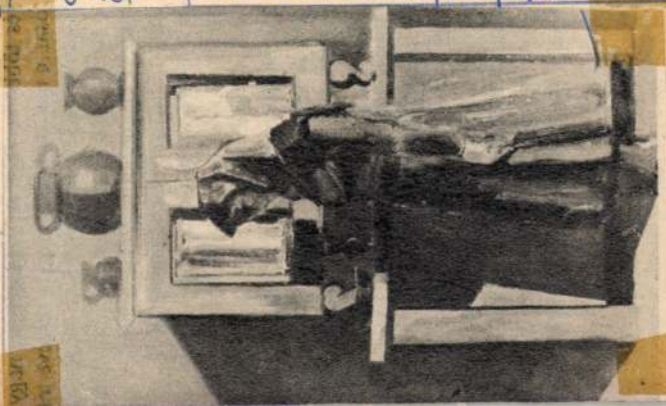

Anyám

, Kohán sorsa, sorun változ-
tatott albérletei ugyszólván előttünk zajlottak le, talán a háború előtti időszak, tehát az, amikor ott kezdődött egy eleven szellemi mozgás, a bizonyítéka annak, hogy a szegénységben, abban az ugynevezett dus szegénységben, ahogyan irták ezt róla, mennyi barátja, mennyi felkarolója akadt. Most ezeket a dolgokat akartuk egy kicsit végignézegetni, ahhoz a problémához amiről szó volt, hogyan éltek akkor, hogyan élnek most, kialakult-e a közösség, kialakulhat-e-mo a közösség a művészek között, és végül nemcsak Vásárhelyt, hanem Kecskemétet is meglátogattuk, ahol meghatározott időre kapnak lakást művészek. Vásárhelyen Dömötör János a Ronyai János muzeum igazgatója kalauzol bennünket, s egyben talán arról is szó lesz majd, hogy Vásárhelyt milyen erős szálak kötötték ahhoz a robusztus erejű tehetségű művészhez, és az a körülmény, hogy most Gyulán nyílik

1979. VI.5. 20.50 TV. MI.
Művészeti Magazin.

Kohán György festőművész

július elején állandó kiállitás azt is mutatja, hogy kétezernél több képe maradvány együtt, hogyan válhat nemzeti kincsé, az az anyag, amelyet a nagy szegénységben a világra hozott Kohán György, hogy így fejezzem ki.
- A vásárhelyi festészet meghatározott alkotója tulajdonképpen Kohán György, aki először 1933-ban kerül ide, és alig hogy idekerül, egy év mulva már a város szellemi életének a központjába találja magát, az 1934-ben megalakult Tornyai Társaságnak alapitó tagja Vén Emillel és Pákozdi Ferenc költővel együtt, és természetesen Varjas Bélával, a költővel, későbbi muzeumigazgatóval, aki lelke, motorja, ügyvezetője volt ennek a társaságnak. A Tornyai Társaság nagy szellemi támogatást, komoly szellemi támogatást adott Kohán Györgynek, azonban a város akkori társadalmi képe, az akkori mügyüjtőknek a szük köre nem tette lehetővé, hogy Kohán György itt tulajdonképpen normálisan alkotásaiból megéljen. Erre egyébként nagyon sok dokumentum is rendelkezésre áll, éppen Kőszegfalvi Ferenc legujabb kutatásai is publikál, hát leváltári anyaga bizonyitja azt, hogy bizony segély kéréssel, szellemi munka kéréssel kellett ostromolnia a várost ahhoz, hogy egyáltalán fenn tudja tartani magát. Ami olykor meghallgatást talált, olykor kevéssé. Ólom utca, Hal-tér, és még ki tudja hány albérletben lakott Kohán György Hódmezővásárhelyen, vagy szivesség lakásba, mint ahogyan a fiatalon tragikusan elhalt Weöres István költő édesanyjánál, Ilonka néninél a Vajda utcába. És legtovább ideig itt a Szántó-Kovács utca 41 szám alatt - Erzsébet asszonynál, akinek most a lakásában vagyunk, és ahol Kohán képeivel találkozunk. Hogy is kezdődött tulajdonképpen Kohán György idekerülése.
- Dr. Osváth Béla hozta el 7o, illetve 57 tavaszán, hogy Gyurka olyan szobát keres, ahol jó megvilágitás van, és nyugodtan lehet festeni is.
- És tulajdonképpen több mint 7 éven át élt itt, fizetett lakbért?
- 9 évig körülbelül,
- Fizetett lakbért?
- Hát egyetlen egyszer.
- Egyetlen egyszer.
- 2oo forint havi dijba állapodtunk meg, és egyetlen egyszer fizetett.
- És tulajdonképpen miért nem fizetett?
- Legkozelebb, legközelebb azt mondta, hogy 1-e van ugyan, de nem jött össze a pénze, majd lo-én. Én erre azt mondtam, hogy az a - találkozása neken nagyon tetszik, hogy lehetne-e házbérbe beszámitani. Ő az, mondta, mecénás akar lenni Bözsike. Hát mondom, ha az mecénásság, vagy nem is tudom, hogy mi, nekem minden esetre a kép nagyon tetszik.
- És azt követően.
- Egy kezdődött, és ezután csak képet kaptam.
- És hány Kohán képe van most?

- Hát olyan 30 körül. Mikor Osváth Bélával ittjárt először, eljött megnézni a szobát, hát még a fénykép téli etetője kinn volt a fán, és megjegyezte, hogy ide én jó helyre gyüttem, mert itt jó emberek laknak, úgy vagyok, mint egyszerü koldus, ahol madár etetés van, akkor biztos kap ő is alamizsnát.
- És hogy tudott dolgozni Kohán György abba a szobába?
- Hát délelőttönkint,
- De úgy tudom kihordatta a butort.
- Mindent kihordatott.
- Mi maradt benne?
- Bekérte a nagy kétágu létrát, bekérte a nagy disznóülő asztalt, arra feszitette fől a vásznait, és aztán valahonnan hozott ilyen lemezt, és egy nagy táblát, és akkor azt támasztotta hozzá a létrának, és azon dolgozott.
- Mindig itt volt, amikor Vásárhelyre jött tulajdonképpen.
- Mindig, mindig. Téli hónapokba egy-két hónapot karácsonyra fölment február közepe felé már hazajött. És azontul csak néhány napra szaladt fől Pestre, egy-egy hétre, néhány napra haza Gyulára az édesanyjához.
- És milyen anyagi körülmények közt élt itt tulajdonképpen?
- Hát, nagyon rossz, nagyon rossz anyagi körülmények voltak.
- Kohán György 1965-ben kapott elöször tulajdonképpen müteremes lakást, mütermet Hódmezővásárhelyen a Lenin utca 2 szám alatt, és egy évre rá 1966-ban meg is halt, olyan beteg volt, hogy igazán azt a mütermet használni már akkor alkotó munkát nem is tudott.

Kahán Sára

figurális kompozíciók a tízes években

Kishonthy Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Oszkár.
Nagybánya könyvek 2. Miskolc, 1993, 23.

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kohán György

SOMOGYI NÉPLAP

festőművész

1979 DEC 2

1021

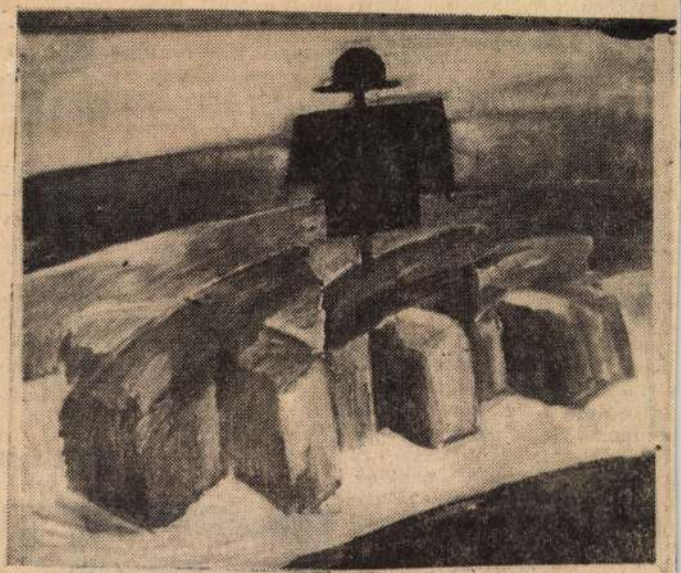

Madárijesztő. Kohán György festménye (1950).

s járásai. E kiadványokból
ább eljutott Somogyba is —
z itt járó kalinyini küldött-
égek révén.

Ez az év minden bizonnyal
mlékezetes lesz néhány rég
zakma és üzem jubileuma mi-
tt is. Most 170 éves Oroszor-
zág első porcelángyára, a nú-
unk is jól ismert konakovói
zem. A gyárat — amely M.
. *Kalinyin* nevét vette föl, s
lemelkedő munkájáért már
negkapta a Munka Vörös
ászló Érdemrendjét — sok
ülföldi küldöttség keresi föl,
öztük magyarok, somogyiak
s meglátogatják. Ma az egy-
ori alapítók fiai, unokái és
lédunokái növelik a konako-
ói porcelángyár hírnevét. A
noszkvai olimpiára érkezők
iztosan nagy tetszéssel fogad-
ák majd a náluk készült dísz-
s emléktárgyakat.

Lajos Géza

zül *Kun Vilmos* játéka emelkedett a szokásosnál is magasabb szintre, a többiek — *Olsavszky Éva, Rajhona Ádám* és a címszereplő *Lukáts Andor* — az általuk képviselt magas művészi nívót »hozták«. *Pauer Gyula* díszlete a legnagyobb elismerést érdemli, s fontos tényezője az előadásnak *É. Kiss Piroska* szeizmikus tevékenysége.

Leskó László

1021

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész

1980. február 21. Televizió 19,30 Vgné

TV-Híradó

- Kevés zaklatottabb, hányatottabb élet volt a 20.századi magyar képzőművészeti történetében, mint a hetven éve született Kohány Györgyé. A régi parasztemberek szótlanságával és szikár következetességével járta a maga útját, amelyről az sem térithette el, hogy a tartós siker sohasem szegődött melléje. Korai halála óta, 1966-ban halt meg, épp abban az évben, amikor a Kossuth-díjat megkapta, hos azóta sokszor leirták már, ami azonnal szemébe tünhet mindenkinek, aki a gyulai Kohány Muzeum termeibe lép, hogy freskóra termett tehetség. Korábban gyakran mégis filléres gondokkal, a kitaszitottság érzésével küszködött. Tizenötévesen, a felnőttek kiállitásán figyeltek fel rá, a főiskola azonban hamar elbocsájtotta, hiszen korán kiforrott egyéniségét nem tudta az adott keretekbe törni. Aztán jött a lakatosinasság,

majd Párizs, müvészi és emberi iskolája, és ujra a hazai föld, amely nélkül nem tudott élni. Akárcsak a kortárs irók közül alegnagyobbak, ő is a Világban ébredt rá a hazai kötelességekre. Azok közé tartozott, akiknek sikerült az európai gondolkodásmódot és a magyar valóság müvészi kifejezését összeegyeztetni. Életének utolsó, Nemzeti Galériabeli kiállitásán, amikor már tudni lehetett a halál közelségét, végre európaiságának elismerése is elérkezett. Ő azonban már inkább azzal törődött, hogy életmüvét szülőföldjének,Gyulának ajándékozza. Ott láthassa képeit mindenki, aki az ilyesfajta szépségre kiváncsi. A festőre, aki a napsütésben is viharos felhők alatt mondja ki igazságait.
A müvek javarésze,több száz alkotás, a gyulai Kohány Muzeumban van. Kiállitótermek és raktárak tele, ahogy mások is mondták már, a magyar festészet hagyományaival illő remekmüvekkel!

Kohán György festő

KOHÁN GYÖRGY alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt meg a szegedi November 7. Művelődési Házban. Az 1966-ban elhunyt Kossuth-díjas művésznek ezúttal a gyulai Kohán Múzeumban őrzött 21 alkotását, csendéleteit, portréit, alföldi életképeit láthatja a közönség, december 22-ig.

21.

– : Hír

Népszabadság, Bp. 1980 nov. 23

1980.II.22. 4,25 N.

1021

Jó reggelt!

- 70 éve született Kohán György festőművész, az alföldi iskola Munkácsy és Kossuth dijas képviselője. Rá emlékezik Pintér Antal mikrofonja előtt egyik művésztársa.

- Gauberk Károly békéscsabai festőművész személyesen ismerhette Kohán Györgyöt.

- 1953-ban még középiskolás koromban lehetőségem volt egy kiállitáson részt venni, ahol megyei müvészek, köztük Kohán György is részt vett. A megnyitón kérdeztem szakkör vezetőmet Mohos Józsi bácsit, hogy melyik müvész az a Kohán György? Akkor egy magas, kissé hajlott hátu embert mutatott, ő volt. Atmoszférát teremtő egyéniség volt. Akarva, nem akarva hatása alá került az ember hát még amikor később müveit megismertem, melyek közül mindegy, hogy 10x20 centis vagy 2x4 méteresek, akár csendélet, akár egy kis tanya vagy sokalakos kompozició. Fantasztikusan monumentális és drámai erővel hatnak a nézőre. A 65-ös gyüjteményes kiállitásán derült ki végérvényesen a nagyközönség számára, hogy mennyire tudatosan háboru és fasisztaellenes volt. Sok monumentális kompoziciója megérdemelte volna, hogy murális megbizásokat kapjon vagyis, hogy nemes anyagokból kivitelezetten középületekre kerüljön.

- A Kohán hagyaték egyébként tavaly a müvész nevét viselő Gyulai Muzeumba került. Szellemiségét pedig a Békés megyei képző és iparmüvészek Kohán mühely csoportja élteti tovább.

Kohán György, festő-
1021 - művének
1/1

Fotó: Horváth Péter

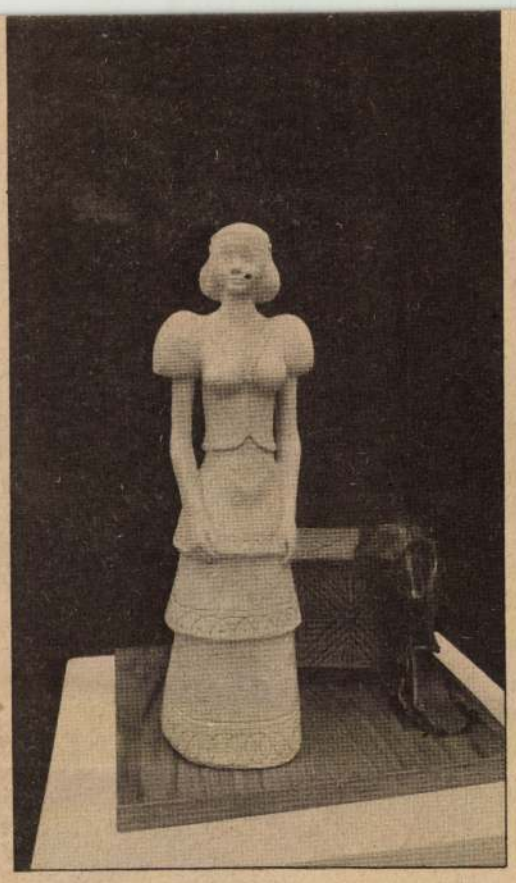

Vigasztalan Vásár

Most aztán bajban van a krónikás: a hely szellemét keresse vagy a kötetnyivé dagadt katalógus névsorában és pontatlan műtárgyjegyzékében merüljön el. Fogas kérdés, hiszen az a négyszáznál több mű, amit kiállítottak a Műcsarnok összes termében, mindenre választ ad, csak éppen arra nem, hogy mitől vásárhelyi Hódmezővásárhely festészete, művészete. Azaz mit jelent a táblaképeken zsírosnak megfestett föld, a végtelen búzatáblák között megbúvó tanyák sorsa hogyan fér össze a képeken fölfedezhető traktorokkal, kombájnokkal. A feleletet a megidézett múlt adhatja meg: nem ez a negyedszázados visszatekintés, ami tulajdonképpen az eddigi tárlatok vélt keresztmetszetét nyújtja, hanem az azt megelőző hagyományok rendje, ami például *Tornyai János* Jussában, *Kurucz D. István* Gubásokjában, *Kohán György* bivalyos szekerén követhető nyomon.

A fölemlített három képből mindössze az utóbbi látható a Műcsarnokban. A hagyomány tehát mindenekelőtt szóban él, míg a kiállítás inkább egy folyamatot reprezentál. Ám a kezdet, a kialakulás véleménynyilvánító gazdagsága és súlya nélkül mintha egyszeriben idetévedt volna pár tucatnyi művész és csak úgy maguktól elkezdtek dolgozni. A folytatás, amibe belecsöppen a néző, már izgalmat rejt magában: az ötvenes évek sematizmussal szakító magyar művészete itt lel a megújulás útjára. Vásárhely realizmusa a földhöz kötődik. Maradandót azonban csak azok voltak képesek alkotni, akik nem egy-két hétre vagy hónapra merültek el a látvány világában, nemcsak motívumkeresőben tartózkodtak a csongrádi tanyavilágban, hanem átérezték népének nyomorúságát és kiszolgáltatottságát, felfedezték a tanyavilág szerkezetes építészeti örökségét, s a tapasztott falakban sem pusztán a vályogot tartották érdemlegesnek, hanem azt a hófehérséget és tisztaságot, amely szikárságában is egy kultúra éltetőjévé és hordozójává avatta a magyar parasztot.

Felemás ez a kiállítás. A művek tengerárjában nehéz felfedezni az értékeket, mert a középszer hatalma ráül az egészre, elfárasztja a nézőt, mielőtt önállóan véleményt alkothatna. Tévedés harmadosztályú textilekkel, falat lenyúzó álmodern kerámiákkal lerombolni egy olyan táj mítoszát, amelynek a művészetben egyszer már rangot adtak a festők. De az utóbbi évtizedben mintha éppen ők robbantották, rúgták volna fel mindazt, amit egyszer már elértek: az Alföldről kialakított képünket felváltotta egyfajta konzerv módon tartósított motívumgyűjtemény, s a szokványos és begyakorolt megidézés is — síkság, tanyák, jegenyék, lovak, kerítés — ma már kezeslábasba bújtatott romantikának bizonyul. Amit *Szalay Ferenc* elmondott Történelem című ikonosztázában, vagy amit *Németh József* fölvetett Évszakok elnevezésű gobelinjében, az többeknél inkább másodközlés lett, személytelenné vált és elsekélyedett. Az újabban meghonosodó hagyományőrzésben az egykori népélet reminiszcenciái lettek az uralkodók, s így részvételük mai világunk tudatos és józan alakításában mindinkább periferikussá válik.

Szokatlan erről így vélekedni annál is inkább, mivel a Vásárhelyi Őszi Tárlatok kezdete mérföldkövet jelentett a magyar képzőművészetben. A művészek mindenekelőtt nem kiállítani jártak Vásárhelyre, hanem szemléletet elsajátítani, valami mellett kiállni, egyszóval vóksolni a magyar társadalom átalakulása, fejlődése mellett. Ez a nagyot akarás és vállalás jó művekben nyilvánult meg. Hitele volt annak, amit tettek, s csak később vált felszínessé, amikor bárki bemutatkozhatott, ha csak egy táblaképet is festett. Vásárhely úgy vált egy vegyes szalonná, hogy elveszítette eredeti karakterét, megpróbált mindent befogadni, még az olyan törekvéseket is, amelyek eredendően ellentétesek voltak a tárlat alakuló szándékával. Így hát nem csoda, hogy a mostani mindenre kiterjedő figyelem, illetve majdnem mindenkit lérő meghívás vegyes összképet eredményez. Olyan kiállítást, amelynek ebben a rendezésben és felvonulásban nincsenek levonható következtetései, csupán egy tárlat a kipipálható sok közül. Holott ez a retrospektív

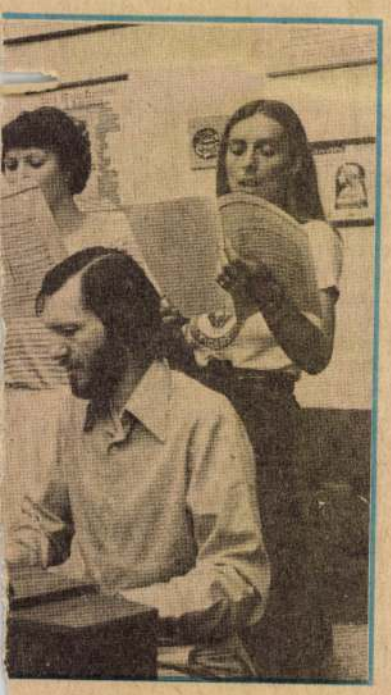

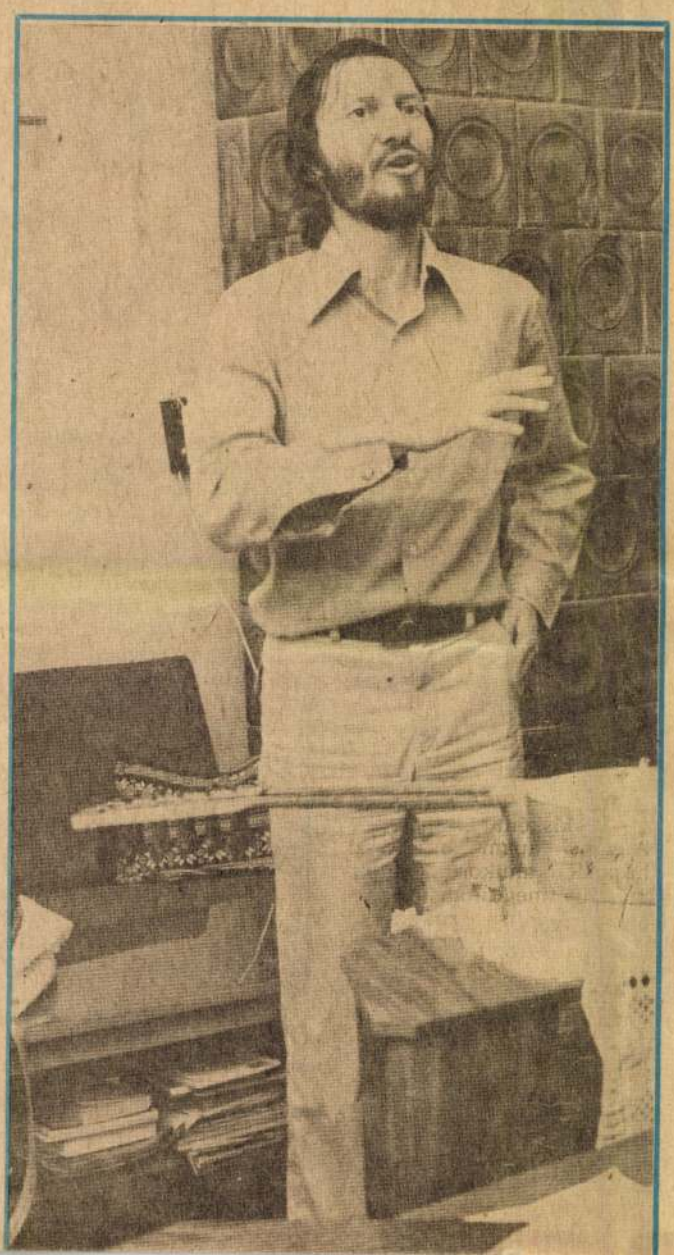

— *Siker?*

— És meglepődés is. Döntsd el te: egyórás volt az előadás, utána két órát faggattak, nem törődve az ebéddel. Brown amerikai professzor meg is fogalmazta: az elsősorban és joggal Nyugat-Európára koncentrált reneszánszkutatásnak a jelenleginél is több figyelmet kell fordítania *egész* Európára.

Újabb közjáték jön. Hangszerbemutató. Megszólal több blockflőte, egy vihuela de mano (spanyol reneszánsz gitár), majd egy pszaltérium, egy pánsíp, egy lant és végül a csembalo. Természetesen, mint az előadásokon, most is az ének kíséreteként. (Kivéve persze a fúvósokat, ám basszusfurulyával *V. L.* azt is bemutatta: adott esetben mehet együtt a fújás és az éneklés.)

— Ugye, azért nem rossz? — kérdezi visszaülve. S én az önértékét tudó, de önértékét folyton vitató és építő-tökéletesítő embert látom, most némi mohó gyerekességgel.

— *Nézd, ennyi kell. Ha te tenorszólista is meg blockflőtés is vagy az Ars Renatában...*

Jót nevetünk. És hirtelen ott tartunk, mi a terve, mi köti le igazán most. Nemcsak a rendes hangversenyek, nemcsak a szívügy ifjúsági sorozatok, nemcsak a készülő nagylemez s a további sugárzott fellépések, nemcsak a lassan beérni kezdő nagyobb külföldi koncertkörút, nemcsak a saját további kutatások *Balassi Bálint* költészete és a kor hazai s külföldi zenéjének kapcsolódásáról — hanem a rendhagyó órák. Tantervbe építetten és lehetőleg élőben, tanítási órákon fellépni az együttessel hetedik-nyolcadikban és középfokú iskolákban, s énekkel-zenével, verssel, képzőművészeti bemutatóval, nagyon rövid konferálással teljességében megérzékíttetni a diákokkal a reneszánszt. Amikortól már belátható, felfogható és további gondolkodásra sarkalló: az emberiség élete, története, fejlődése mindig sok összetevőjű, mindig ellentmondásosan kuszának tűnik — de ha ezt meglátod és átéled, talán könnyebben eligazodsz, hogy ma, itt, nálunk és a világban mi, mi lehet a teendőd, a feladatod.

A fizikus feladata a fizika. *Sziklai János*, a KFKI fiatal kutatója ezt a tudományt már külföldi elismertséggel is műveli. S közben szinte naponta próbál *Virághék* nagyszobájában, s rendszeresen énekel az Ars Renata hangversenyein. Akárcsak fizikustársa, *Kálmán Péter*, aki viola da gambán játszik. (Mindketten tavaly érték el fizikából az egyetemi doktori címet.) Aztán a lányok csapata: *Kis Ina* (alt), *Márta Judit* (második szoprán) és *Zádory Mária* (első szoprán), vagyis *Virágh László* együttesvezető társa és felesége. (*Mária*, hiszen az Ars Renata szólóének-együttes, a szólisták közt is szólista.) A lányok mindannyian hivatásosak. *Andrejcsik Pista* (basszus) most lesz az: a Zeneakadémia hallgatója. Egyébként valamennyien blockflőtéznek, ez kötelező tárgy az együttesben.

Ének és zene együtt árad, mint a reneszánsz korában: az Ars Renata hangversenyezik. Az ókori Apollón-ódától a középkor himnuszain át *Gesualdóig* és *Monteverdiig*.

Élmény és szépség. Játékosan szép, tragikusan szép, szomorúan vagy szertelenül szép. Az csak ráadás, hogy hallgatva őket azt is tudom: mennyi valós és jelképes verejték, menynyi nagy és apró munka a sokszor hiányos kottával, mennyi utánakutatás, mennyi vita és visszahallgatás, mennyi gond, baj és mennyi *újjászületés* van ebben a vibrálóan szép előadásban.

Hangverseny után megkérdezem az emberfaj már említett tizenkét éves egyedét:

— *Te öreg, mi a véleményed az Ars Renatáról?*

— Hű — hangzik a válasz —, ezek tudják. Szólnak. Végig szólnak. Ezek igazi menők.

Murányi József

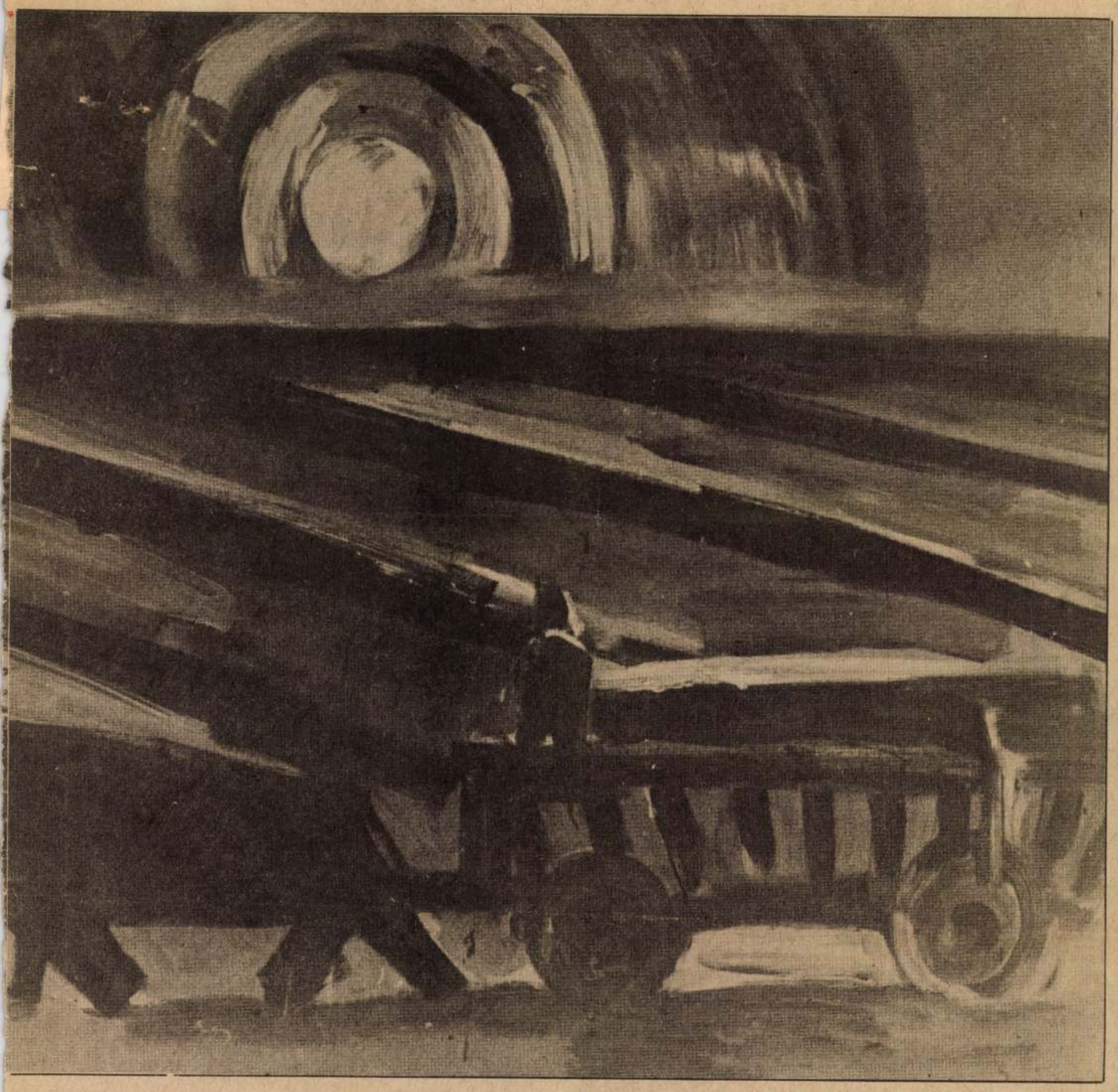

hely

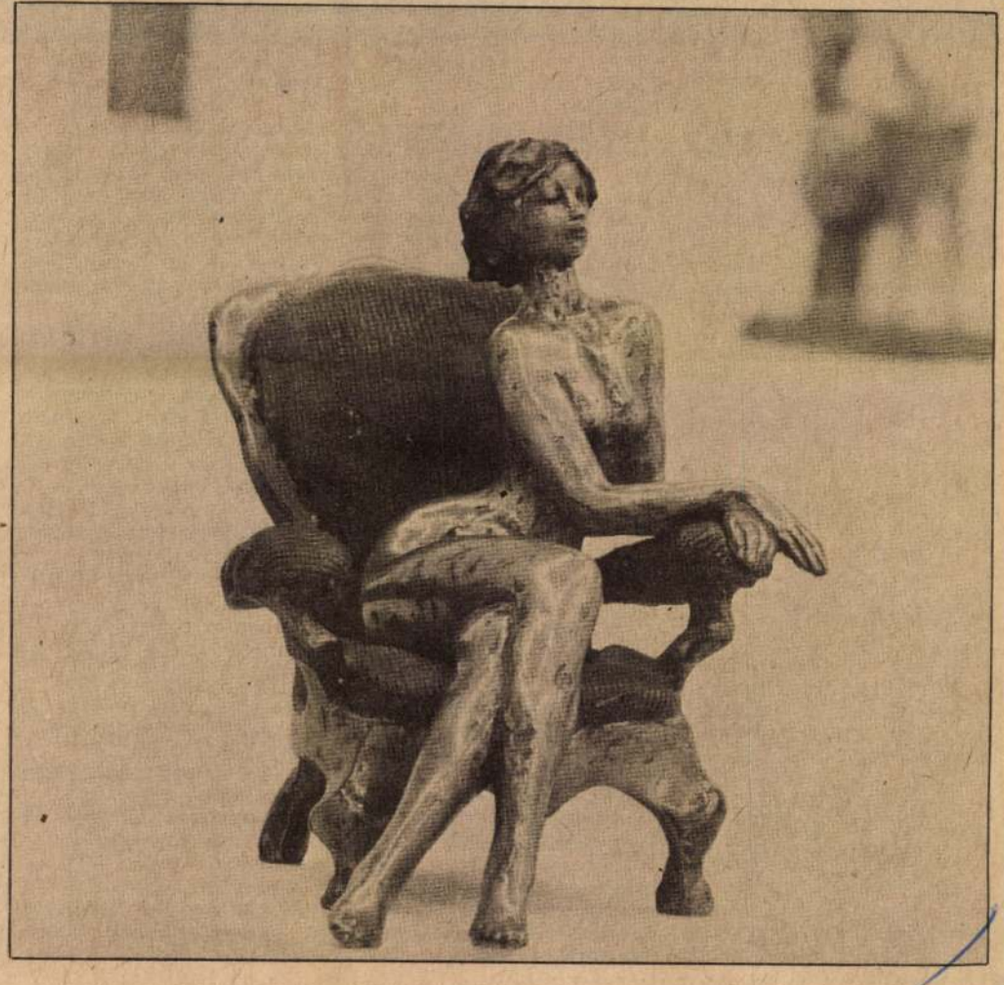

anyag — megfelelően szelektálva — újkori realizmusunk fényes bemutatója lehetne. Feldúsítva azonban elvész a szociografikus érzékenység, színpaddá terebélyesedik a vásárhelyi tanyavilág. Mintha a történelem sodra és szele érintetlenül hagyta volna a válogatókat: a minél többet felmutatni elve bumerángként üt vissza. Így nem marad más hátra, mint a gyakori tárlatvezetésekkel felfedeztetni a valós értékeket, s amire a rendezés nem volt képes, figyelmen kívül hagyni a jelenkor tájmásoló hajtásait. Vigasztalan Vásárhely-képünkön csak az segíthet, ha a felkínált összehasonlításból nemcsak a kiállításlátogatók, hanem az alkotók is leszűrik azt a következtetést, amit a történelem egyszer már elvégzett, s ami ebből az összképből valahogy kifelejtődött.

Molnár Zsolt

MAGYAR IFJÚSÁG
1979 JUL
MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-126

39-es voltam

da széléről, vagy a nőkhöz kevesebb a bizalmuk? A Volán Touristnál összesen kilenc női taxisofőr dolgozik. Most néhány órára én vagyok a tizedik...

Háromnegyed órája vagyok „kint" és még mindig senki. Egyetlen fuvart sem csíptem el. Lassan gurulok a Krisztina körútról az Erzsébet-híd felé. Megállni tilos, mégis blokkolok. Harminc körüli nő integetett.

— Csókolom — köszön a „fuvar". Na ez jól kezdődik! Olyan öregnek néz, vagy csak azért „tisztel" így, mert kezemben az élete?

— *Hová?*

— Csak ide, a Bartók Béla útra. Tetszik tudni, most viszem a bevételt a postára. Hú, de hányingerem van! Egy kicsit sokat ittam össze. A kolléganőmnek volt a születésnapja, és már reggel óta mindenfélét ittunk.

— *Hol dolgozik?*

— Itt közel, a zöldségesnél. Tessék csak bejönni, majd adok szép friss árut!

— *Köszönöm.*

— Most megyek majd haza. Megfürdöm, fizetek egy százast a nőnek, aki a fiamra vigyáz és elmegyek táncolni.

— *Hány éves a gyerek?*

— Hét. Két éve váltam el. Albérletben lakom a fiúval. A férjemnél maradt minden, én meg kínlódhatok egyedül! De így is jobb, mint vele. Tetszik tudni, részeges volt.

— *És hova jár táncolni?*

— A Bukarestbe. Én jól érzem ott magam. Igaz, egy este belekerül négyszázötszáz forintomba is. Egy százas a gyerek, aztán meg inni is szoktam...

— *És a fiúkkal hogy áll?*

— Á! Akadnak. Tudja, a külföldiek, főleg a kamionosok szeretik a magyar nőket. De nekem nem kellenek! Bezzeg a tizenéveseknek! El sem tetszik tudni képzelni, hogy mekkora kák vannak köztük!

Szerencse, hogy megérkeztünk, mielőtt álszeméremmel kevert szexuális felvilágosítást tarthatott volna. Búcsúzóul a tízes borravaló mellé még adott egy frissítő kendőt.

Átestem tehát a tűzkeresztségen. Az URH-n ontják a címeket. Megpróbálok arrafelé menni, ahonnan a legtöbb hívás érkezik... Folyik rólam a víz, hiába van nyitva az összes ablak. Átkozom az elővigyázatosságom, hogy nem mertem szoknyában jönni! Figyelmeztettek, lehetőleg szolídan öltözzem, mert még nadrágban és ingben is ki leszek téve a férfiutasok szemtelenkedéseinek.

A műszaki egyetemnél a buszmegállóból fiatal szemüveges férfi integet. Úgy látom, mindketten örülünk. Ő azért, mert nem kell tovább ácsorognia, én pedig az újabb fuvart tisztelem benne.

— A Közvágóhídhoz menjünk — mondja mosolyogva.

— *Rendben. Nagyon siet?*

— Hát a hévet szeretném elérni. Tudja, futballmeccs lesz. De azért ne menjen százzal!

— *Nem, nem!* — ha tudná, hogy otthon a családom izgul értem.

— Hogyhogy nő létére taxit vezet?

— *Szeretek autózni! És maga? Az egyetemről jött? Diák?*

— Nem. Gépészmérnök vagyok. Öt éve végeztem, s kutatóintézetben dolgozom.

— *Mivel foglalkozik?*

— Ritka és hálátlan területtel. A környezetvédelemmel.

— *Akkor van bőven tennivalója!*

— Igen, csak szegények vagyunk. A környezetvédelem sokba kerül, s nemcsak ez a baj. A gyárak nem veszik komolyan... Nem akarják megérteni, hogy egyre szennyezettebb a környezet, egyre roszszabb a levegő, tönkremennek a vizeink, s nem vagy csak alig akarnak ellene tenni. Hát ezért mondom, hogy hálátlan szakma!

Mosolygunk. Még mindig csodabogárnak néz. Tizenöt forint borravalót akar adni, de nem tudok százast váltani. Harmincat ad a huszonnégy forintos számlára. Sajnálja. Én nem. Talán, ha hivatásos lennék, bosszantana.

Visszafelé a Soroksári úton sehol egy lélek. Sűrűn járnak a buszok, villamosok. Irány a Nagykörút. A Rákóczi térnél kék szemű, barna bőrű, Jean Sorel-arcú srác integet. Barátnőjét rángatja át a korláton. A nyitott ablakon át hallom, amint a lány kérdi:

1021

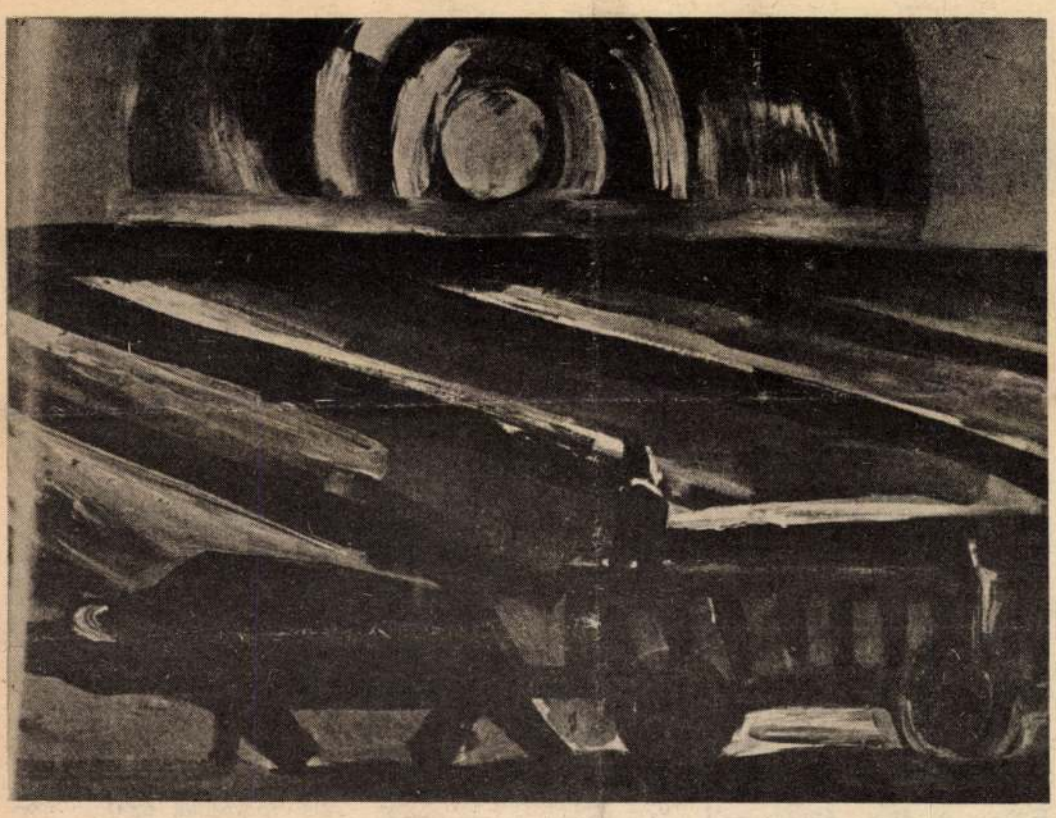

Bivalyos szekér napkoronggal

Kohán György emlékmúzeuma Gyulán

Századunk magyar művészete jelentős eredményeket ért el nemcsak a zenében és irodalomban, hanem a képzőművészetben is. Ez a folyamat tart ma is, értékek válnak maradandóvá. Közművelődésünk figyelme jóvoltából egyenletes országos elosztásban valósulnak meg az új gyűjtemények, emlékhelyek, melyek otthont adnak a klasszikus minőségnek. Gyulán a Kohán György Múzeumot tavaly nyáron avatták fel. Ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kulturális térképe. Hiszen a mostanában megalapított múzeumok, gyűjtemények: Zalaegerszegen Kisfaludi Strobl Zsigmond, Kapuvárott Pátzay Pál, Szentendrén Kerényi Jenő, Verőcemaroson Gorka Géza, Badacsonyban Egry József, Zebegényben Szőnyi István máris népszerűek, kedveltek. Pécs az utóbbi években Csontváry és Vasarely gyűjteménye révén sokmilliós vendégsereget fogadott, s Szentendrén a Kovács Margit-gyűjtemény is régen meghaladta a milliós nézőszámot. Jellemző az intenzitásra, hogy az alig néhány hónapja nyílt gyulai Kohán Múzeumnak a hazaiak mellett máris sok a külföldi látogatója — szovjet, román, lengyel, finn, kanadai, egyiptomi, japán bejegyzéseket olvashatunk a vendégkönyvben.

Fekvő nő

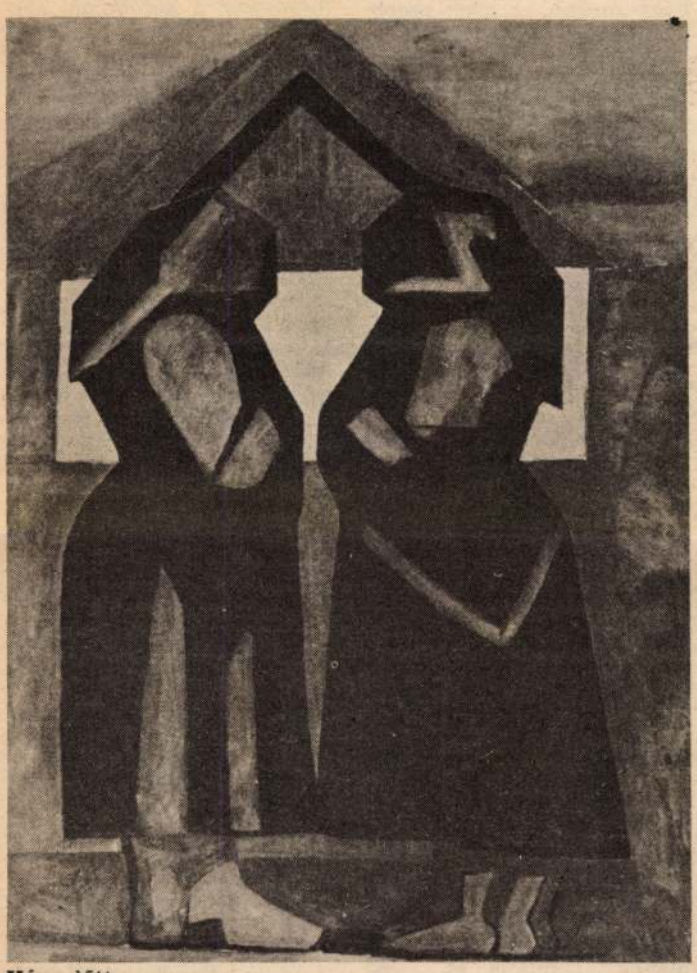

Ház előtt

Kohán György 1910-ben született Gyulaváriban — 1931-ben Párizsban folytatta tanulmányait. 1930-ban rendezte első önálló kiállítását, melyet vásárhelyi, budapesti, gyulai bemutatkozásai követtek. 1959-ben a Műcsarnokban, 1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg retrospektív tárlatát. Kitüntették Tornyai-plakettel, kétszer is Munkácsy-díjjal, és 1966-ban megkapta a Kossuth-díjat is. 1966. december 16-án abban a városban hunyt el, Gyulán, amelynek még 1965-ben felajánlotta életművét.

Grandiózus anyag ez, 600 festmény, 3000 grafika. A hatalmas kollekciót most katalogizálják. S jelenleg 130 alkotás van kiállítva. Élő anyag ez, rendszeresen cserélhető, tíz év is kevés, hogy átlapozza a közönség. A Kohán-életmű bizonyos sorozatait már másutt is — így 1979. novemberében Szófiában — bemutatták. Az első gyulai életmű-kiállítást dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója rendezte.

Kohán György drámai ereje valóban lenyűgöző. Erő és méltóság árad művészetéből. Siratói, gyásza, koporsója sem letargikus, éppen sűrített esztétikuma révén ad katarzist. Stílusa a realizmus és a kubizmus egyedi ötvözete — nincs abban átvétel, csak felismerés és igazság. Ez a kombinált rajzírás, az élénk színekre hangolt vonalvezetés teszi emlékezetessé „Csend"-jét, vásárhelyi utcáját, „Lófékező"-jét, „Bivalyos naplementéjét". Az Alföld Derkovitsa ő, az egyetlen, aki egyéniségének csorbítása nélkül méltó módon folytatta Nagy István és Tornyai János festői eszményeit. Marokszedője, kévekötője, kazlas napkorongja, bírsalmás csendélete duzzad az erőtől. Ez az erő szépség és igazság. Beethoven-portréja is több, mint a német zeneszerző arcmása. Kohán György önarcképe is ez a legyőzhetetlen energiákat sűrítő tekintet — az élet szimbóluma.

Nagy vállalkozás volt a gyulai Kohán Múzeum létrehozása, jó, hogy megvalósult. Ez a legfontosabb lépés ahhoz, hogy művészete közkincs legyen.

Losonci Miklós

1980 FEB 2 4!

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736
MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ

kötelez

a kollektíva a gazdaság pártszervezetének irányításával továbbra is — az eddigieknél magasabb színvonalon — eleget tegyen azoknak a termelési, társadalmi és politikai feladatainak, amelyeknek teljesítésével Békés megyének ebben a térségében kisugárzó hatást gyakorolhat a földművelésre és állattartásra — ahogy ez a beszámolóban szereplő útmutató gondolatok alapján összegezhető.

A szóbeli kiegészítést követő vitában a százból tizennégy küldött — *Zsóri Gyula, Vincze Tibor, Szvet Mátyás, Lapusnyik Lajos, Supala Pál, Habuda János, Pálhidi Mária, Czabarka György, Pozsonyi György, Nagy Mihály, Barabás Imre, Flender János, Csizmás György* és *Papp András* — kapott szót, két küldött pedig írásban nyújtotta be véleményét.

A pártértekezleten felszólalt *dr. Vágó József* és *Csatári Béla* is. A párt Központi Bizottságának alosztályvezetője elismeréssel szólt arról, hogy a Mezőhegyesi Állami Gazdaságban az utóbbi öt évben a kedvező változások ahhoz is alapot teremtettek, hogy a gazdaság adottságaihoz még jobban igazodva kamatoztassa a felhalmozott szellemi tőkét a termőföld értékesülésének fokozásával. Ezt a gondolatot erősítette megyei pártbizottságunk titkára is, amikor a Mezőhegyesen elért eredményeket méltatva hangsúlyozta, hogy a megye még többet vár ettől a közösségtől.

A vitát összegezve a küldöttek elfogadták a gazdaság pártbizottságának beszámolóját, majd megválasztották a 39 tagú, új pártbizottságot és a megyei pártértekezleten részt vevő 6 küldöttet. Befejezésül az új pártbizottság megtartotta első ülését, amelyen megválasztotta a végrehajtó bizottság 8 tagját, illetve Miskucza Péter személyében a pártbizottság titkárát.

Kőváry E. Péter

tásáról. A taggyűlések rendszeresen foglalkoztak a belső pártélet kérdéseivel és a pártmegbízatásokkal. A pártcsoportok eredményesen végezték munkájukat és hatékonyan hozzájárultak a pártszervezet előtt álló feladatok megoldásához.

A vitában a felszólalók a beszámoló és a szóbeli kiegészítés elfogadására tettek javaslatot, s a teendőkre hívták föl a figyelmet.

A vitában felszólalt *Fekete József* alezredes, *Bór Imre* őrnagy, *Pikó János* alezredes, *Kása István* polgári alkalmazott, *dr. Haraszti János* ezredes, *Fóris Dezső* főtörzsőrmester, *Jánk Tivadarné, Fejér József* őrnagy, *Pusztai Kálmán*, a munkásőrség megyei parancsnokhelyettese és *Szegedi Pál* főhadnagy.

Az értekezleten felszólalt *Klaukó Mátyás*, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának tagja. Utalt a megváltozott külgazdasági körülményekre. Gazdasági életünkkel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy fontos feladat a népgazdasági egyensúly megteremtése. A tennivalók megjelölésében igen nagy felelősség hárul a pártértekezletekre. A rendőrfőkapitányság az elmúlt években eredményes munkát végzett. Tovább erősödött megyénkben a közrend és a közbiztonság helyzete. *Majoros Vilmosné* hadnagy, *Virág Sándor* százados, *Dinók András* százados szólalt fel a továbbiakban.

A rendőr-főkapitányság pártértekezlete 27 pártbizottsági tagot, a megyei pártértekezletre pedig 3 küldöttet választott. A pártbizottság titkára *Mihalik György* alezredes lett.

Serédi János

Győri Imre

(Folytatás az 1. oldalról)

kincsünket, a termőföldet az egész agrárgazdaságot san, a lehetőségek maxi lis kihasználásával hasznosítani.

A mezőgazdaság straté... terméket — élelmiszert termel. Azon túl, hogy népünk életszínvonalát, ellátását közvetlenül befolyásolja, az élelmiszer politikai fegyverként is jelen van a két világrendszer harcában a társadalmi haladásért folyó nemzetközi méretű küzdelemben. Az imperialisták igen gyakran az élelmiszert saját befolyásuk növelésére, a társadalmi haladásért küzdő népek ellen fegyverként alkalmazzák. Természetesen mi arra törekszünk a többi szocialista országgal együtt, hogy kiüssük ezt a fegyvert az imperialisták kezéből. Ennek egyetlen lehetősége, hogy olcsón és nagy tömegben állítsuk elő az élelmiszer-gazdaság termékeit.

Hazánkban a mezőgazdaság a 60-as évek elejétől töretlenül fejlődik. Ez megmutatkozik az optimális üzemi méretek kialakulásában, a technikai felszereltség növekedésében, a mind magasabb szintű szakmai kvalifikációban és vezetési kultúrában, de nem utolsósorban a hozamokban. Ha azonban a gazdálkodás hatékonyságát vizsgáljuk, akkor már azt is meg kell állapítani, hogy korántsem vagyunk mindenben élenjárók. Számos területen az egységnyi mezőgazdasági termék előállítási költsége a nemzetközi élvonalban állókhoz viszonyítva igen magas, ezért az árbevételben realizálható tiszta nyereség is mérsékelt. Egyáltalán a gazdasági hatékonyság vizsgálata csak az utóbbi években került előtérbe. Korábban az igen széles körű támogatási rendszer a gazdasági hatékonyságot rontó gyengeségeket a szervezettség, a takarékosság, a bátrabb kezdeményezés és rugalmasabb alkalmazkodás hiányát eltakarta. A jelenlegi helyzetben azonban semmiképpen sem mondhatunk le a szocialista gazdálkodási szervezetben rejlő előnyökről, a modern technika és tudomány eredményeinek jobb, hatékonyabb hasznosításáról. Jelenleg a mezőgazdaságban az egyes ágazatokban a termelés önköltségarányos nyereségszintje között nagy eltérések vannak, főként a gabonafélék javára, az állattenyésztéssel szemben.

Gondolom, ebben a termelőszövetkezetben, ahol az állattenyésztés gyorsan fejlődő, alapvető ágazat, nem lényegtelen, hogy az 1980. január 1-én életbe léptetett szabályozók lényege éppen az, hogy megnő az árak szerepe, és mindenekelőtt az állattenyésztést teszi jövedelmezőbbé. Emellett csökken az állami támogatások szerepe, mértéke. Itt messzemenően figyelembe kellett venni, hogy a termelés növelését ott kell erőteljesen ösztönözni, ahol a termék naturális vagy feldolgozott állapotban, kedvezően exportálható.

A felvásárlási árak 11 százalékos emelése mellett az állami támogatások 40 százalékkal csökkennek. Mindez a hatékonyabb, a takarékosabb gazdálkodásra serkent, és erőteljesebben orientál arra, hogy a termelőszövetkezetek erőfeszítése a népgazdasági érdeket hatékonyabban váltsa valóra.

Őszintén szólva mindez azt jelenti, hogy ha a termelés és gazdálkodás a korábbi szinten marad, úgy a termelőszövetkezetek jövedelme az előző évinél alacsonyabb lesz. Feltételezzük azonban, hogy átlagos időjárás mellett az eddigi tapasztalatok a meglevő, és ha szerényebb mértékben is, de javuló anyagi-műszaki feltételek mellett a szorgalmas, a korábbinál is fegyelmezettebb, a valóságos követelményekhez jobban igazodó munka tovább javíthatja a termelőszövetkezetek jövedelmének alakulását is. Azt akarjuk tehát, hogy a me... párunk és kormányunk jelentőségének megfelelően segíteni kívánja a háztáji gazdaságban levő lehetőségek kihasználását. Ebben a társadalom és az egyén érdekei találkoznak. A háztáji gazdaságban jelentős többletmunkával számottevő jövedelemre tehetnek szert. A háztáji és kisegítő gazdaságok mind a hazai ellátásban, mind az élelmiszer-exportban jelentős szerepet töltenek be. Ezért itt tartós és kölcsönös biztonságot akarunk teremteni a termelők, az állami felvásárló, feldolgozó és értékesítő vállalatok számára. Ennek megfelelően az új felvásárlási árak a kistermelők jövedelemhelyzetét, ha nem is nagy mértékben, de tovább javítják. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a kistermelés mind szervesebben integrálódjék az egész szocialista gazdaságban. Működésük feltételei mind a szaporító-, illetve tenyészanyag-, mind a takarmánybiztosítás és végül a termékértékesítés során szorosan kapcsolódik a szocialista nagyüzemekhez, termelőszövetkezetekhez, termeltető, feldolgozó és értékesítő vállalatokhoz. Léte is ezektől függ. Nem kell tehát a háztáji és kisegítő gazdaságoktól a szocializmus ügyét félteni, hiszen éppen ezt az ügyet szolgálják. Ennek megfelelően továbbra is fontosnak tartjuk, hogy a termelőszövetkezetek és más érdekelt állami vállalatok gondját viseljék a háztáji gazdaságnak, hogy megfelelő vezető szakemberek (agronómus, állatorvos stb.) segítsék hatékony munkájukat.

Kedves Elvtársak!

A mai körülmények között a mezőgazdaságban sincs olyan lehetőség, hogy a fejlesztésre fordítható anyagi eszközöket a korábbinál gyorsabban növeljük. A meglevő eszközöket és fejlesztési alapokat kell a korábbinál nagyobb gonddal hasznosítani. Ebben is vannak jelentős tartalékaink. Mégis úgy gondolom, most a legnagyobb erőforrást az emberi tényezők alkotják. A hatékonyabb termelés és gazdálkodás feltételezi a vezetés színvonalának emelését, a kezdeményező, alkotó szellem erősítését, a szigorú agrotechnikai fegyelmet, és általában a korábbinál felelősségteljesebb munkát minden szinten. Az eddigi tapasztalatok igazolják, hogy a jobb és szebb élet anyagi alapjának megteremtése, sőt a már elért eredmények megőrzése a korábbinál céltudatosabb munkát követel mindenkitől. Ez évi és jövőbeni terveink olyan célokat tartalmaznak, amelyek a korábbinál nagyobb erőfeszítéssel, de megvalósíthatók. Ilyen célokat tartalmaz ennek a termelőszövetkezetnek ez évi terve is. Úgy gondolom, biztosak lehetünk abban, hogy, mint az előző években, úgy most is számíthatunk az elvtársak alkotó munkájára. A szocialista brigádok, az egyes munkakollektívák saját feladataik megvalósításával összefüggően keressék a munka hatékonysága növelésének lehetőségeit, jó módszereit. A szocialista brigádok szerepe a termelésben és gazdálkodásban nem csökken, hanem továbbra is növekszik. Munkájuk, erőfeszítésük a jövőbe mutat, ők az élenjáró kezdeményezők a munkában, a tanulásban és mindinkább példamutatók a mindennapi életben is.

Jóleső érzés tudni, hogy ebben a termelőszövetkezetben a vezetők és a tagság bátran tűz maga elé új, felemelő célokat, amelyek megvalósítása a ma élő és a jövő nemzedék életének anyagi alapját teremti meg.

Kívánom, hogy legyen sok örömük, és szolgálja boldogságukat ezeknek a céloknak a valóra váltása — mondotta befejezésül Győri Imre.

Kohán György festő

Megnyitották a Hortobágyi Galériát

Szombaton megnyitották a *Hortobágyi Galériát*, a puszta állandó képzőművészeti kiállítását. Megalapítását *Kállai Gyula*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, Debrecen országgyűlési képviselője néhány kép adományozásával segítette elő. Ezt az anyagot egészítette ki a Déri Múzeum festményekkel, grafikákkal és kisplasztikákkal; közöttük *Medgyessy Ferenc, Kohán György, Szabó Vladimir* alkotásaival.

A Hortobágyi Intéző Bizottság által felújított épületben megnyílt kiállítást az érdeklődők péntek kivételével minden nap megtekinthetik.

– tlr

21.

Népszabadság – Bp. 1980 júl. 6.

KOHÁN GYÖRGY

KOHÁN GYÖRGY

Magyar Nemzet

Vasárnap, 1980. július 6.

Megnyitották a Hortobágyi Galériát

A Hortobágyi Galériát, s az új galéria állandó képzőművészeti kiállítását szombaton megnyitották. Megalapítását *Kállai* Gyula, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, Debrecen országgyűlési képviselője néhány kép adományozásával segítette elő. Ezt az anyagot egészítette ki a Déri Múzeum festményekkel, grafikákkal és kisplasztikákkal, közöttük Medgyessy Ferenc, Kohán György, Szabó Vladimir alkotásaival. A galériában látható művek többsége látkép — tanya- és mezőábrázolás —, valamint életkép és portré hortobágyi csikósokról, juhászokról.

A Hortobágyi Intéző Bizottság által felújított épületben megnyílt kiállítás péntek kivételével mindennap megtekinthető.

A megnyitáson jelen volt Kállai Gyula is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 DEC 15
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1021

Kohán György emlékkiállítás Gyulán

A tárlat képeiből

Kohán György

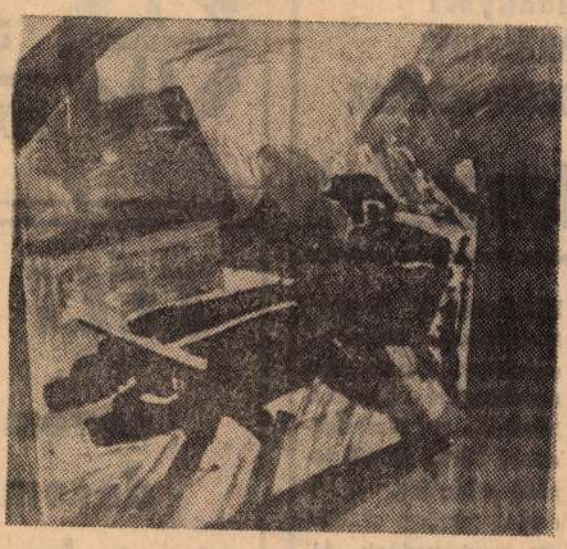

HAZAFELÉ

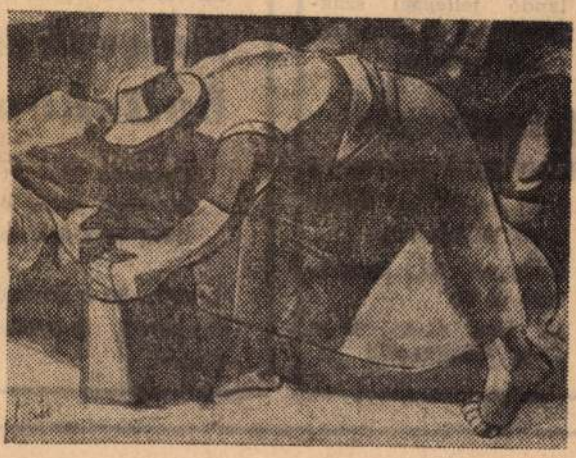

KÉVE

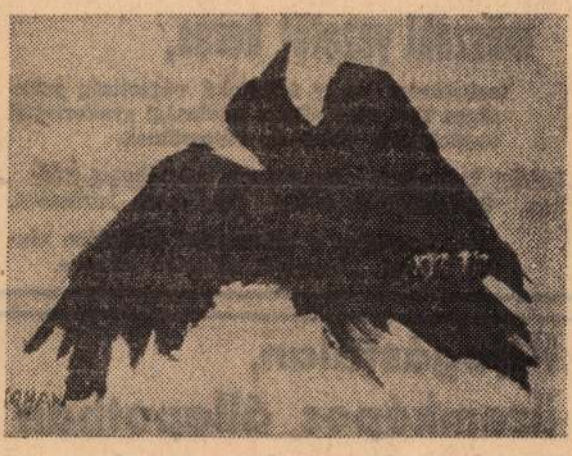

A LELŐTT VARJÚ

ÜLŐ ASSZONY

Budapesti házgyárakba házgyári épületek szereléséhez

felveszünk

kőműveseket, ácsokat, lakatosokat, vasbetonszerelőket, asztalosokat, asztalosipari gépmunkásokat, kubikosbrigádokat, férfi- és női segédmunkásokat. A vidékiek részére szállásról gondoskodunk. Állandó jelleggel szakmunkásképző tanfolyamokat indítunk.

Jelentkezés személyesen:

a 43. sz. Állami Építőipari Vállalatnál,

Budapest, XI., Dombóvári út 19.
(A 4-es, 41-es, 43-as, 47-es villamossal.)

SZÖVETKEZET

N

a

TÖLT

TÉLI V

novembe

decembe

a sarkadi

szövetkeze

boltokban

Összesen 1500 Ft vás
körzeten belül útiköl
üveg bort ajándékozu

Előnyös, ha a Sarkadi Á
Értékesítő Szövetkezet
vásárol.

Békéscsaba környéki termelőszövetkezet

műszaki vezetőt keres,

technikumi vagy felsőfokú végzettség szükséges. Tsz- vagy állami gazdasági gyakorlattal rendelkezők előnyben részesülnek.

Lakást biztosítani nem tudunk. Jelentkezés írásban, önéletrajz és eddigi pályafutás leírásával.

Jelentkezéseket a békéscsabai hirdetőbe kérjük leadni. „Azonnali belépés" jeligére.

Kifogástalan, üzemképes állapotban

e l a d u n k:

1 db 0,9 to. ZUK tehergépkocsit,
1 db GAZ 51-es tehergépkocsit,
1 db Skoda-Furgon tehergépkocsit.

Megtekinthető:

LAKATOS ÉS GÉPJAVÍTÓ KTSZ, Orosházá, Táncsics u. 40. (ref. templommal szemben).

MEGN

B

S

N

1980 DEC 13

Kohán György emlékkiállítás nyílik ma délelőtt Gyulán

A gyulai Erkel Ferenc Múzeum új, két és fél milliós költséggel épült kétszintes kiállítási csarnokában ma délelőtt 11 órakor *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg *Kohán György* Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítását. A kiállításon 50 képet láthatnak az érdeklődők, többségükben olyan alkotásokat, melyek tárlaton még nem szerepeltek. A válogatást *Dr. Szpka Magdolna*, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos munkatársa végezte abból a 12 millió értékű hagyatékából, melyet a művész végakarata szerint Gyula városának adományozott.

Az új kállítócsarnokot a tárlat megnyitása előtt *dr. Vidó István*, a gyulai városi tanács elnöke adja át rendeltetésének.

sereg parancsnok.

A rendeletek meghirdetése u... ...otta
újabb hat személyt tartóztat... ...y a
le. Állítólag összesen hatvan ... ...éget
mély letartóztatására kapott ... ...szo-
rancsot a rendőrség. (MTI)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Egy hét a v... ...an

Nixon színtelen kormánya — Eljárási huzavona ... — Ujra „középbal" Olaszországban — Kérdőjelek Venezuelában

cranton missziója

kormány megalakítása, a venezuelai helyzet és a közel-keleti eseménysorozat. Ezekről az alábbiakban számolunk be részletesen.

Azok után, hogy Nixon, a novemberben megválasztott új amerikai elnök nagy garral beha-...gezta, hogy neves személyisé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

Kohán György

1967 JAN 25

1021

HÍRLAP

Koszorú helyett

Alighogy eltemettük Kohán György Kossuth-díjas festőművészünket, máris újabb veszteség érte a vásárhelyi művészletet. Tragikusan, rövid szenvedés után meghalt Bán Róbertné Ritly Valéria, a Műcsarnok munkatársa, a vásárhelyi művészet lelkes szószólója, művészettörténész.

Munkásságát életében csak kevesen ismerték, mert szerényen visszahúzódva a háttérben maradt, amit csinált, az viszont mindenki örömére szolgált. Azokon a bemutatókon, kiállításokon, ahol ő szervezett, rendezett, minden alkotás a maga helyén volt. A néző, a kiállítás látogatója éppen úgy, mint a művészek, ha külön nem is dicsérték, ha kritikák nem is emlegették a nevét, mégis mindenki tudta, hogy az eredmény és az ő munkája következménye volt az, hogy mindenki egy csomó maradandó élménnyel gazdagodva távozott. Egy művészettörténésznek, aki valóban a hivatásának él, ez a megfoghatatlan eredmény a legnagyobb elismerés. És mégis naponként igazságtalanok vagyunk azokhoz, akik a művészettörténeti munka mellett a rendezésre is vállalkoznak. Valamilyen régi rossz szokás miatt csak a zenei művek bemutatóját, az irodalmi lapok szerkesztőit emlegetjük, de azt, aki a képeket, a szobrokat mutatja be nekünk, arról rendszerint megfeledkezünk.

Nos, amit ezen a téren elmulasztottunk életében, hadd mondjuk el most búcsúzásképpen. A vásárhelyi művészet nagyon sokat köszönhet Ritly Valinak azért, hogy idejében, a kezdet kezdetén felismerte és lelkesen szervezte és rendezte élete utolsó percéig azokat a bemutatókat, ahol ország-világ előtt a „vásárhelyi iskola" kibontakozott és megszületett. Ezek nélkül a megfontolt, céltudatosan egy irányban haladó, sorozatos bemutatók nélkül — ma már mindannyian tudjuk — nemcsak a vásárhelyi, hanem az egész magyar művészet szegényebb lett volna. Ritly Vali csendben végzett munkája tehát sokkal jelentősebb, mint ahogyan azt eddig mérlegelték. Nem szerénytelenség, ha azt mondjuk, hogy úgy, mint ahogyan annak idején Lyka Károly a nagybányai művészetben, az elindításban, a továbbéltetésben igen jelentős szerepet játszott, úgyanúgy Ritly Valéria a vásárhelyi iskola eredményeinek közkinccsé tételében, bemutatásában döntő szerepet vitt. És ha ehhez hozzávesszük azt is, hogy ő volt a tehetséges induló művészek felismerője is ebben az országban, akkor teljes egészében kibontakozik az a felbecsülhetetlen értékű 15 éves munka, amiről eddig nem beszéltünk.

Vásárhelyen ő rendezte valamennyi őszi tárlatunkat, ezenkívül a vásárhelyi művészeknek számtalan egyéni kiállítást is szervezett. Része volt abban, hogy Medgyessy Ferenc a városnak adományozta 25 alkotását. Lelkesen segítette a Műcsarnok vásárhelyi Medgyessy-termének létrehozását, és szívügye volt, hogy ebben a terembe megfelelő művek kerüljenek kiállításra. Rendezte a Nemzeti Galériában a nagy, tíz évet bemutató vásárhelyi kiállítást.

Lehet, hogy akad majd a vásárhelyi művészetnek új krónikása, mert az élet nem állhat meg, de egy bizonyos, Ritly Valéria rövid pályafutása maradandó eredménnyel járt, mert a magyar művészettörténet a vásárhelyi iskolával együtt az ő nevét is feljegyzi és őrizni fogja emlékét.

Almási Gyula Béla

A VILÁGBŐL

LEVÉL

— Igen... — mondták imazok.

— A feladat világos, ugye? Amikor éppen kevés járó-elő lesz a környéken, a nyilas őrök közé vágni a ránátokat, majd a robbanás kozta pánikot kihasználva, villámgyorsan eltűnni a leg-közelebbi mellékutcában.

Az akciócsoport elindult. Ráérősen közeledtek a fel-adat színhelye felé. Arcuk nyugodt volt, de belül fe-szítette keblüket az izgalom. „Mi lesz, ha idő előtt felfe-lezik szándékunkat?" „Csak úgy sikerüljön, hogy más ne érüljön meg." „Vajon el tu-lunk-e menekülni baj nél-kül?"

Ilyen gondolatok forogtak ejükben. Csupán egyre nem gondoltak, ami vesztüket kozta...

Ahogy közeledtek a nyi-asházhoz, úgy nőtt az iz-galmuk. Lépteiket lelassítot-ák, minden idegszálukkal fi-gyeltek. Végre elérkezett a kedvező alkalom.

— Most!... — hangzott a rezényszó.

A következő pillanatban ránátok repültek a nyilas ltrázsák felé, akik döbbent émülettel meredtek a lábuk lé hulló veszedelmes szer-kezetekre.

Podgo

(Folytatás az 1. oldalról.)

lalt helyzetének sajátosságaiból származó különbségek ellenére még távolról sem merültek ki a lehetőségek a kapcsolatok fejlesztésére.

— A Szovjetuniónak és Olaszországnak érdekei a nemzetközi, különösen az európai ügyekben sok tekintetben megegyeznek. *Ez megteremti az alapot, amelyen a felek kölcsönös törekvése mellett kibontakozhatnak a hasznos érintkezések és konzultációk, a kölcsönös megértés megteremtése céljából.*

Podgornij hangsúlyozta, hogy a szovjet—olasz kapcsolatok fejlődése és megszilárdítása nem irányul semmilyen más ország ellen.

A beszédek elhangzása után Podgornij, Saragat és a kíséretükben levő személyiségek gépkocsin a repülőtérről a városba hajtattak. Útközben a menet megállt: *Amerigo Petrucci római polgármester rövid üdvözlő beszéddel fordult Podgornijhoz. A szovjet államfő megköszönte a meleg üdvözlő szavakat.*

Római tartózkodása idején Podgornij Saragat vendégeként az elnöki palotában, Quirinalban fog lakni.

•

Nyikolaj Podgornij kíséretében az alábbi szovjet államférfiak utaztak: Nyikolaj *Tyihonov* miniszterelnök-helyettes, Vaszilij *Kuznyecov*, a külügyminiszter első helyettese, Szergej *Kuzmin*, a külkereskedelmi miniszter

Értő közegben

1021

Év végi tárlatok vidéken

Négy csoportkiállítást nyitottak az egyéni kiállításokon kívül az év végi vidéki programban, s e kiállítások léte és látogatottsága azt bizonyítja, hogy *a képzőművészet megtalálta az utat a közönséghez.*

Mi a közös ezekben az egymástól oly sokban különböző kiállításokban? Ezúttal nem *művészi*, hanem *népművelési* jelentőségüket emeljük ki közös együtthatóként. E két szempont ellentéte amúgy is csak látszólagos. *A művészi hatás és a népművelési funkció egymástól elválaszthatatlan.*

Kohán György emlékkiállítás. Mottóként kezdjük talán egy idézettel a gyulai Kohán György emlékkiállítás vendégkönyvéből: „Szép képek — írja egy látogató —, ha többször megnézzük, ezeket is ugyanúgy megértjük majd, mint a Petőfi-szobrot." A látogató *Ferenczy Béni* Petőfi-szobrára utalt, amelyet nem kis művészeti vita után éppen Gyula városa fogadott be. Kohán György képei valóban kissé szokatlanul hathatnak a naturális festői szemléleten nevelkedett vagy képzőművészeti hatástól még érintetlen nézőre. A megértés legbiztosabb módja a mind gyakoribb kapcsolat a művek és a közönség között.

1966 őszén a már súlyosan beteg művész végrendeletében *Gyula városának adományozta egész életművét, 691 festményt, 2215 grafikát.* A most megnyílt emlékkiállítás e hatalmas anyagból természetesen csak ízelítőt adhat. A bemutatott 52 kép azonban így is teljes egészében megtölti a gyulai Erkel Ferenc Múzeum most felépített kiállítócsarnokát. S így együtt látva ezt a jól válogatott anyagot, a néző nem szabadulhat a művek egyazon művészi szándékot, gondolatot szuggeráló töretlen hatásától. Itt, Gyulán tudatosodhat újra a szemlélőben Kohán György európai nagyságrendű jelentősége, s hatásának oka az alföldi piktúra fiatal nemzedékére.

A szegedi művészek téli tárlatára az önmegmutatás bátorsága jellemző. Jeléül annak, hogy *a művészet és a közönség kapcsolatának intenzitása elbírja, sőt talán megkívánja, hogy a művészek kísérleteikkel is odaálljanak lakóhelyük közönsége elé.* A város képzőművészeti életének az évek során sajátos arculata alakult ki, amelyben a legjellemzőbb és legdöntőbb motívum az alföldi festészet hagyományain gyúlt művészi látásmód. Az ismert és elismert művészeken kívül ez a kiállítás lehetőséget ad a fiatalok, a most bemutatkozó vagy csak rövid kiállítási múltra visszatekintő festők jelentkezésére is. Az előbbi művészek közül elsősorban *Dér Istvánt, Fontos Sándort, Vinkler Lászlót,* a szobrász *Tóth Sándort* említeném, valamint *Zombori Lászlót,* akinek önálló kiállítása a téli tárlattal egy időben tekinthető meg a szegedi képtárban. Zombori ezen a kiállításán bebizonyította, hogy olyan művészi mondanivalója van a világról, ami korunkban érdeklődésre tarthat számot, s ennek a mondanivalónak kifejezéséhez egyre inkább rendelkezik a szükséges festői felkészültséggel, sajátos, rá jellemző képzőművészeti látásmóddal is.

Számadás Szolnokon. A Tisza mentén északabbra kalandozva, a nagy képzőművészeti hagyománnyal rendelkező „magyar Barbizonban", Szolnokon is év végi számadást készítettek a megyében alkotó művészek. A munka felmérése itt is a közönség nagy nyilvánossága előtt zajlik, s úgy tűnik, a Tisza-parti városban *a közönség mindinkább igényli, hogy ily módon az alkotó munka részesévé avassák.*

A Szolnok megyei képzőművészek téli tárlata ezúttal színvonalban kissé elmaradt a megszokottól. A művészi előbbrelépés talán még a szorosabban vett alkotóműhely, a műterem négy fala között zajlik. A kiállításon azonban így is fel kell figyelnünk néhány művész fejlődésére, kifejezésmódjának egyéni hangjára. E tekintetben elsősorban *Meggyes László* festményeit kell megemlítenünk. A szolnoki *plain air* hagyományait ötvözi szerencsésen, egy formailag összefogottabb képszerkesztéssel. *Baranyó Sándor, Berényi Ferenc, Chiovini Ferenc* egy-egy festménye méltán sorakozik eddig alkotott jelentősebb képeik mellé. *Simon Ferenc* Sütkérező című szobra is fejlődést jelent a művész korábbi szemléletmódjához képest.

Jubileum Miskolcon. A X. miskolci országos képzőművészeti kiállítás jubileumi tárlat, s egyben az utolsó ilyen jellegű képzőművészeti vállalkozás északi nagy iparvárosunkban. A megszüntetésről hozott döntés részben érthető, hiszen e kiállításokon zömében olyan művekkel találkozhatunk, amelyek már nem egy tárlaton, bemutatón szerepeltek, s nem egy közülük nem is tartozik jónevű alkotójának legjelentősebb művei közé. A miskolciak döntését ezen kívül az is indokolja, hogy *elsősorban a városban alkotó művészeket szeretnék közelebb hozni Miskolc közönségéhez.* Más részről viszont éppen népművelési hasznossága miatt szükség lenne a vállalkozás folytatására.

Pest megyei tárlat Szentendrén. A felmérésnek, az egységes összkép kialakításának igénye munkálkodott az ország másik részében is, s hozta létre Szentendrén a Pest megyei képzőművészek tárlatát. A rendező szervek e színes és valóban nagyon változatos képzőművészeti csokorral kívánták köszönteni a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulóját.

A kiállítás helyének megválasztása nem csupán az objektív adottságoknak köszönhető. Természetes, mind számszerűségénél, mind művészi jelentőségénél fogva, hogy a tárlat gerincét a szentendrei művészek, *Barcsay Jenő, Czóbel Béla, Bálint Endre, Deim Pál, Kmetty János, Anna Margit* művei alkotják, de jól színesítik, egészítik ki a változatos képet a megye más területén dolgozó művészek munkái is. Műfajilag sem egyoldalú a kiállítás, hiszen a festészet domináns szerepe mellett a plasztika s a kerámia is gazdag anyaggal szerepel a bemutatón.

Külön szót érdemel az, hogy az említett kiállításokra *vidéken* került sor. A képzőművészeknek a statisztika szerint csak húsz százaléka él ugyan vidéken, *az ország lakosságának azonban nyolcvan százaléka vidéki.* Nem lehet tehát közömbös, hogy milyen szinten elégül ki a többség képzőművészeti igénye, s hogy mi módon fejlesztik tovább ezt az igényt.

Rideg Gábor

MAGYAR HÍRLAP
1989 DEC 23
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MUNKASOKAT.

Továbbá

SEGÉD-MUNKASOKAT,

6 órás munkára

FIATALOKAT,

GÉPÉSZ-MÉRNÖKÖKET,

GYORS- és GÉPÍRÓKAT,

önálló BÉR-ELSZÁMOLÓKAT,

csökkentett munkaidőben foglalkoztatott FÉNYEZŐKET,

GALVA-NIZÁLÓKAT,

ÖNTVÉNY-TISZTÍTÓKAT,

NŐI BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT.

Jelentkezés: naponta 8—14 óráig. Közlekedést 43-as, 47-es, 84-es, 96-os autobusszal, 12-es, 12/A. villamossal.

DÍSZMŰ-BÁDOGOS,

DÍSZMŰ-LAKATOS

SZAK- és SEGÉD-MUNKÁSOKAT,

DUKKOZÓ SEGÉD-MUNKÁSNŐKET

azonnalra felvesz

NEON Ktsz. V., Bajcsy Zs. út 54.

Jelentkezés: reggel 7—10 óráig.

Egyműszakos konfekció üzem azonnal felvesz kabát-nadrágkészítő szakmunkásokat, férfi vasalókat. Jelentkezés: Új Élet Ruházati Ktsz. Bp. VIII. ker., Dobozi u. 5. Személyzeti vezetőnél.

TEHERGÉPKOCSI VEZETŐKET, SZÁLLÍTÓ-RAKODÓ MUNKÁSOKAT

azonnal felveszünk.

5 napos munkahét, állandó budapesti munka.

XIV. ker. Építő Ktsz. Budapest, XIV., Thököly út 171

szakmában jártas RUHATISZTÍTÓ KTSZ. Budapest, XIII., Vágó Béla u. 29.

Szortírozót, jelölőt és gépivasalót

AZONNAL FELVESZÜNK RUHATISZTÍTÓ KTSZ. Budapest, X., Vasgyár u. 10.

Gyors- és gépírónőt, képesített könyvelőt fiókellenőri munkakörbe. Központi fűtéses kazánfűtőket

AZONNAL FELVESZÜNK RUHATISZTÍTÓ KTSZ. Budapest, VII., Csányi u. 10.

Besegítő női dolgozókat

AZONNAL FELVESZÜNK RUHATISZTÍTÓ KTSZ. Budapest, II., Csalogány u. 55.

Villanyszerelőt és férfi segédmunkást

AZONNAL FELVESZÜNK RUHATISZTÍTÓ KTSZ. Budapest, VII., Kürt u. 8.

SZIM BUDAPESTI KÖSZÖRÜGÉP-GYÁRA, XIII. ker., Váci út 13.

felvételre keres

SZERELŐ-LAKATOSOKAT,

LEMEZ-LAKATOSOKAT,

AUTOMATA BEÁLLÍTÓT.

BETANÍTOTT MUNKAKÖRBE FÚRÓSOKAT, FŰRÉSZESEKET, EXPORTLADA CSOMAGOLÓKAT, alajtüzelésű kazánhoz vizsgázott KAZÁNFŰTŐT és SEGÉD-MUNKÁSOKAT.

Heti 44 órás munkaidő, minden második héten szabad szombat.

ELEKTRIKUST, TAKARÍTÓNŐT, BETANÍTOTT és SEGÉD-MUNKÁST,

FÉRFI, NŐ KAZÁNFŰTŐT.

DÍJMENTES AUTÓBUSZ, VILLAMOS és HÉV UTAZÁSI IGAZOLVÁNYT BIZTOSÍTUNK DOLGOZÓINKNAK és CSALÁD-TAGJAIKNAK.

FELVÉTELRE JELENTKEZÉS Budapest, VII., Kertész u. 16. FELVÉTELI IRODA.

Budapest központjában levő MŰSZERIPARI GYÁR

keres azonnali belépésre

munkásokat az alábbi munkakörökbe: MŰSZER-BÁDOGOS, GÉPLAKATOS, SZERKEZETI LAKATOS, ESZTERGÁLYOS, MARÓS, FÉNYEZŐ, ÜVEGMŰVES, VILLANYMOTOR TEKERCSELŐ, vizsgázott KAZÁNFŰTŐ, SEGÉDMUNKÁS, TAKARÍTÓNŐ, ÉJJELIŐR.

Jelentkezés: IX., Thaly Kálmán u. 41.

Telefon: 334—870/145 mellék.

és SEGÉD-MUNKÁSOKAT.

Felvétel budapesti és vidéki munkahelyekre történik.

Béresés megegyezés szerint.

Vidékieknek szállást és napi egyszeri étkezést kedvezményes áron biztosítunk.

Csökkentett munkaidő, minden második szombat szabad.

Vidékieknek felvétel esetén az útiköltséget megtérítjük.

Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

Három műszakos munkakörbe gépkocsi mosókat és szírzókat felveszünk. Jan. 1-től 44 órás munkahét. Belkereskedelmi Szállítási Váll. 1. sz. Üzemegység, műszaki osztály. Bp. IX., Máriássy u 5—7.

Gyakorlott anyagkönyvelőt és számlázást ismeretekkel rendelkező gyors-gépírónőt keresünk, Kézműszövők, V., Városház u. 4.

IPARI NAGYVÁLLALAT

keres

KÖZGAZDASZT, vagy MÉRNÖK-KÖZGAZDASZT

ötéves üzemgazdasági gyakorlattal, piackutatást munkakörbe.

Önálló munkaerő 1984-ig jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

SZERE… SZAK… MUNKA…

TMK GÉPLAKA… 1 műsza… KAZANFÜ… 3 műsza…

BETANÍT… GÉPMUNK… PROGRES… BÉREZ… (1500—2000…

gyakor… GÉPÍR…

LEME… ALAK… SZERSZ… SZERKE… GÉBI… NAG… GYAKOR… RENDEL… SZERKE…

(LEGA… 16 É… GYAKOR… SZERS… KÉSZ… GYAKOR… RENDELE… ELŐNY… RÉSZES…

KONFEK… GYAKO… VILLA… GÉPÉSZ…

felvesz…

KONFE… KTS…

Budapest, … Lehel …

FŐENERGE… BEOSZTÁ… ERŐTEL… VEZET…

kere…

SÜRG… BELÉPÉS… TEXTILG…

»Főenerge… Zíléi jelig… Felszabadulá… hirdetőb…

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 17

NÉPSZABADSÁG

Kohán György

1021

Elhunyt Kohán György Kossuth-díjas festőművész

Kohán György Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas festőművész ötvenhat éves korában, súlyos betegségben elhunyt. A művész — aki Gyulaváriban született, de gyermekéveit és ifjúságát Gyulán töltötte — mindig legkedveltebb városának tekintette Gyulát. Bár hosszú ideig élt és alkotott Hódmezővásárhelyen s Budapesten, a nyáron amikor már betegsége súlyossá vált, hazaköltözött Gyulára. Utolsó kívánsága volt, hogy itt temessék el.

A kiváló művészt a Gyulai Városi Tanács saját halottjának tekinti. Temetése vasárnap délután lesz a gyulai románvárosi temetőben.

olaj, az abnormális mértékben le-
hűlt vagy szakszerűtlenül indí-
tott motor miatt is szükségessé
válhat a jármű mozgása által tör-
ténő indítás. Ezért jó, ha tudjuk:

horgás

Megjelentek a menyhalak!

A legelszántabb horgászok mostaná-
an is járják a vizek partját. Sajnos,
em mindenütt eredménnyel. A buda-
esti Duna-parton alig fognak egy-
y jaszkót. Tasson is gyengén megy
hal. Csak a legügyesebb horgászok
nagyon finom felszereléssel, vékony
nórral, könn
— képesek

órákban is. (Régi horgászok is biz-
nyitják: ez a szakasz valamikor, ami-
kor még ismertebb volt nálunk a téli
menyhalazás, az egyik legjobb hor-
gászhelynek számított.)

Az Ipolyról is jó hírek jöttek. Kü-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1900 DEC 1.

NÉPSZAVA

Kohán György

Elhunyt Kohán György

Kohán György Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas festőművész, 56 éves korában, súlyos betegségben elhunyt. A művész — aki Gyulavárin született, de gyermekéveit és ifjúságát Gyulán töltötte — mindig legkedveltebb városának tekintette Gyulát. A gyulai városi tanács a művészt saját halottjának tekinti. Kohán Györgyöt vasárnap délután helyezik örök nyugalomra a gyulai románvárosi temetőben.

érdés" vitája a

külföldi csapatok kivonását Dél-Koreából (mint ismeretes, egyik társszerzője Magyarország), nem kapta meg a szükséges többséget. Mellette 21 ország szavazott, 25 tartózkodott, 61 pedig ellene szavazott.

Ezután ügyrendi vita

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kohán György
1966 DEC. 21
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1021

Őszinte gratuláció

A dicséretre méltó gyulai kezdeményezés: a Kohán-múzeum • Hogyan lehetne nemzeti közkinccsé tenni a vásárhelyi Tornyai-iskola értékeit? • A lokális és az országos igény találkozása • Az egészséges lokálpatriotizmus nagy dolgok megvalósítására képes

Meglepett, hogy Kohán György, a korán elhalt nagy festőművész, Gyula városának adta egész életművét. Persze cselekedete emberi nagyságára utal, hiszen ezzel azt végrendelkezte: *„Én egész életemet a művészet szolgálatában töltöttem, s ez a népem szolgálata, hiszen én ezé a népé voltam. Őt illeti meg mindaz, ami utánam marad".* Ez a gesztus egy emelkedett jellemű emberre vall.

Mégis, mi az, ami meglepett? Az, hogy a vásárhelyi iskolához tartozó nagy művész utolsó óráiban hátat fordított e városnak. Ezt lehet magyarázni a szülőföld szeretetével, Gyulaváriban született, Gyulán élt — az édesanyjához való ragaszkodással. S lehet egy tragikus állapottal: elment haza — meghalni. Egész életében nem volt egy megállapodott, valóságos otthona: a Pest, Hódmező, Gyula közötti háromszögben rótta a gyorsan pergő éveket. S Gyula volt az induló hely, a legtöbb maradandó életemlék, arc, megfigyelése emberi mozdulatoknak talán innét származik.

Ezek szerint van magyarázat. Talán még egy momentummal megtoldható, és azt hiszem, ez sem lényegtelen. Gyula városának vezetői Kohánt éppen a legnagyobb bajában, elesettségében vették segítő, támogató szárnyuk alá. Akkor, amikor minden vigasztaló, együttérző szó, látogatás százszoros erővel és jelentőséggel bírt az életért kapaszkodó ember számára. S ilyenkor szinte egy ellenállhatatlan összehasonlítási, érzelmi állapot áll be: hol, hogyan bántak velem az életemben? Ilyenkor minden momentum szubjektíve megnövekszik és perdöntő tényezővé lép elő ítéletalkotásban. S amikor felmerült az elháríthatatlan végzet alapján a festőben, hogy mi marad meg életművéből, széjjelhullik-e, vagy lesznek, akik egybe tartják és fenntartják évszázadig,... érthető, hogy erre megnyugtató választ keresett.

Hiszen minden művész — aki csak egy kicsit is ad alkotására —, így gondolkodik. Erre a legdöntőbb kérdésre a gyulaiak jól feleltek. Azt mondták, hogy itt Kohán-múzeum lesz, *„benne életed művét megőrizzük az utókor számára".* Kohánt ott, Gyulán találja meg a magyar és a nemzetközi érdeklődő. Érthető, hogy ez a gesztus megnyugtató volt a halálos beteg művész számára. Megérezte ebből, hogy kálváriás, kínlódásos, koplalós életével olyan nemzeti kincset hozott létre, amely egybetartva örökbecsű, s a magyar piktúra csúcsaira tart igényt már ma. Széjjelhullva pedig egy élet munkássága mehet veszendőbe.

S az is igaz, hogy Gyula — ez a szép, kultúrált város, intenzív szellemi életével — ezután nemcsak okos, ötletes várjátékaival, Erkel-hagyományaival és „fájával" lépett be az országos szellemi élet áramkörébe: a legeredendőbbel, az alföldi festészet olyan pantheonját teremti meg, amely (Kohán sok száz képének állandó kiállításával) zárándokhellyé teszi a következő évtizedekben. Nagyon okosan és jól teszik, és csak gratulálni lehet ahhoz a kitartó, szívós munkához, amellyel ezt az értékes kis várost szellemi piedesztállá formálják kiváló vezetők, jól gondolkodó lokálpatrióták, közfunkcionáriusok. Tehát nem az irigység vagy incselkedés hangja ez, sokkal inkább az őszinteségből eredő bámulaté és olyasvalami fölbuggyanó érzésé: nem szégyen tanulni ott, ahol lehet mit tanulni. S azt hiszem, a gyulaiaktól lehet.

Azt egészen biztosan megtanulhatja mindenki, hogy *„hivatalból" soha, de soha nem lehet nagy dolgokat megalkotni, maradandóvá tenni.* Sem most, sem a jövőben. Érdemes szembenézni azzal, hogy minden munkakör — legyen az kicsi vagy nagy beosztás — csak akkor eredményes, ha azt élethivatásszerűen látják el. Ha egy város szellemi életéből ki akarunk hozni valami közhasznút, valami olyasmit, ami öregbíti is a város hírét, arra éveket, évtizedeket kell áldozni. Ez nem megy másként.

Nézzünk szembe néhány életrevaló elképzelés megvalósításának lehetőségével. Napirenden vannak, itt Csongrádban is nagy jövőt ígérő szellemi gondok. De csak akkor válnak valósággá, ha úgy tekinti őket mindenki, hogy a megvalósítás érdekében oda kell állni teljes mellel, s dolgozni — nagyvonalúan és aprólékosan egyaránt. *A Tornyai-iskola Hódmezővásárhelyé.* Az itt élő és dolgozó művészek továbbfejlesztették. Hazai és európai kiállításokon reprezentálják a magyar piktúrában ezt az iskolát. De e fél évszázad hallatlanul nagy nemzeti kincse csak úgy válik nemzeti értékké, egyedüli nemzeti értékké, ha összehozzák úgy, mint a gyulaiak a Kohán-hagyatékot teszik. Ha Gyula városának elhatározott — s meggyőződésem szerint gyorsan megvalósuló — koncepcióját (amit itt egy évvel korábban megfogalmaztak felelős vezető szervek) *itt is megpróbálják tető alá hozni.* Nem egyévi munka ez sem, talán egy másfél évtizedes.

Nemhiába sürgetik — az előző hivatkozásnál maradva: *felelős vezető szervek* —, hogy Szeged szellemi erejét és értékét még céltudatosabban állítsuk az ország (és a nemzetközi) érdeklődés középpontjába. S ez nemcsak a Játékokra vonatkozik, a tudományos, kulturális, művészi élet kiemelkedő, (de csak a valóban kiemelkedő) értékekre. Az sem csupán jámbor tanács, hogy az ornitológiát karolják fel. Bereczk Péter ornitológus szívesen megírná az ornitológiai monográfiát, ha az Akadémiai Bizottság is szerepet vállalna ebben. Ugyanis itt találkozik szintén *a lokális és az országos igény.*

Már többször elhangzott egy makói kezdeményezés: József Attila-emlékünnepség megrendezése 1967. decemberében. Országos irodalmi demonstráció Makón, sőt egy kicsit a nemzetközi szellemi életben is megmutatni a már világhírűvé vált költő hatását. Olaszországban és Franciaországban éppúgy becsülik, mint Moszkvában vagy Bulgáriában... Egy országos, illetőleg nemzetközi emlékezés illik Makó városához, amelynek nagy köze és szerepe van József Attilához.

Nem hebehurgya kapkodásra biztat ez az eszmefuttatás. Nem felelőtlenségre. Ellenkezőleg, felelősségre apellál: minden város vezetőinek és általában a vezetői munkakörök felelősségét említi. *Elvégzünk-e mindent, amit a kor — az igények és lehetőségek tekintetében — ránk szabott?* Vagy nem végezzük el, vagy csak részben végezzük el. Így jelentkezik a felelősség. Mérföldes léptekkel halad minden, a szellemi élet is. Aki tegnap első volt, ha nem vigyáz, holnapután hátra szorul. Régi patinából sehol sem lehet már megélni. A város szeretete, a lokálpatriotizmus olyan egészségesen és elevenen tör föl mindenütt, amely már most szinte *csodákat produkál.* A szocialista haza megszeretésének, naggyá tételének szelleme nőtt föl az elmúlt években, és ez az egyik legelevenebb hatóerő már most is. Ezt Szeged, Hódmező, Makó, Gyula és még sok-sok város kitűnő kezdeményezése és produkciója igazolja.

Ahol felismerik ezt a helyzetet, és van akarás, ott mozdul a szellemi, alkotó élet; ahol nem ismerik fel, meglassul minden. Mindenesetre Gyula város vezetői felismerték ezt az új helyzetet, és kitűnően gyümölcsöztetik városuk, népünk és hazánk érdekében. Még egyszer: Csak gratulálni lehet Erkel emlékének őrzéséhez, a várjátékok sikereihez, s a Kohán-múzeumhoz, a gondozott város gyönyörű fürdőjéhez, és ahhoz a céltudatos munkához, amit végeztek és végeznek ott vezetők és a városukat szerető tömegek.

GOMBOS PÁL

ON IZLESET IS KIFOGJA

M. TEJIPARI VÁLLALAT

. TERMELŐ SZÖVETKE-
LŐK!
tól

n mennyiségben

szer

ersszelet

tos, kétszer préselt nyers
árban járműbe rakva meg-

terheli. Megrendelés írás-
al.

Mezőhegyesi Cukorgyár

kiállítás

atót rendez a makói 70-es
edi utcai iskolában. Nyitva:
26-án 8 órától 19 óráig.

M. 7708

1966 utolsó hónapjában mérőben eltér a szokásostól. Arról van szó ugyanis, hogy

kialakultak a sport tömegesítésének feltételei,

s megyénkben 1967-től kezdődően fokozott hangsúlyt kapnak azok a törekvések, amelyek városi sportegyesületeink elé a minőségi középszint követelményét állítják. Mondani sem kell tehát, hogy a mostani munka, az értékelések, a bírálatok, a tervek nagy érdeklődésre tartanak számot és a közvélemény helyeslésével találkoznak.

Így van ez Hódmezővásárhelyen is, ahol a minőségi fejlődés érdekében a város sportéletének vezetői az elmúlt napokban igen jelentős gyakorlati lépést tettek. Ismeretes, hogy Vásárhely megyénk sportéletében milyen jelentős szerepet játszik:

az utóbbi években számos

munista sportaktíva – rehatóan elemezve a ket — feltárta.

Sajnos a hibák f 1966-ban sem hozott ges javulást, bizony lemben tovább szap a negatív tényezők. városi TS — a váro végrehajtóbizottság gével és a sportkör vállalatok párt-, gazdasági és tömegszervezeti vezetőivel egyetértésben — az elmúlt hónapokban újólag felülvizsgálta a város sportéletének helyzetét. Hosszantartó és elmélyült szakmai viták után a TS úgy találta, hogy a labdarúgás, de más sportágak minőségi javítása, illetve a már elért szint megtartása

néhány lényeges megkülönböztetést követel szakosztályok és szakosztályok között.

Ezt a megállapítást alátámasztotta a most nyilvánosságra hozott új minősítési és nyilvántartási rendszer, s a központi anyagi támogatás elosztásának új irányelvei is. A városi TS ennek megfelelően több pontból álló határozatot hozott. A határozatot a városi párt-végrehajtóbizottság is megtárgyalta, elfogadta és a napokban kommunista sportaktíva értekezleten hívta fel a város kommunistáit, hogy az MSZMP 1959-ben megjelent sportra vonatkozó téziseinek, s a Politikai Bizottság 1962-ben hozott határozatának szellemében a legmesszebbmenőkig segítsék elő e határozat megvalósítását.

De milyen változásokról is van szó? A városi TS határozata elöljáróban leszögezi, hogy a város egészsége, a szocialista sport szellemének és gyakorlatának megfelelő

szögezte, hogy

a sportkörök munkájának politikai és szervezeti megerősödése érdekében rendezni kell, illetve pontosan el kell határolni a hatásköröket.

El kell távolítani továbbá azokat a vezetőket, akik eddigi munkájukkal akadályozták az egységes szocialista sporterkölcs kialakulását, a város sportéletének fejlődését. Helyükbe olyanokat kell állítani, akik szívvel-lélekkel a város sportja érdekében tevékenykednek.

A városi TS határozatával való teljes egyetértésre jellemző, hogy annak elfogadásával egyidőben a korábbiakban sokszor bírált

ÁG MEDOSZ SE bejelentette, hogy egyesül a MEDOSZ SE-vel. Így a H. MEDOSZ a jövőben területi egyesületként tevékenykedik majd.

A város legnagyobb egyesületét egyébként a MEDOSZ szakszervezethez tartozó vállalatokon kívül — szocialista szerződésben vállalják — 15 jelentősebb más vállalat, üzem és intézmény támogatja még tekintettel arra, hogy dolgozóik ebben az egyesületben sportolnak.

ZÉKÁNY JÁNOS

Gyászközlemény

Fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett jó édesapa, nagyapa, testvér és sógor, **EGETŐ ERNŐ** 83 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 21-én lesz Hódmezővásárhelyen, a Dilinka-temetőben. A gyászoló család. Makó, Alma u. 22. M 7716

Felveszünk

férfi segédmunkásokat fatelepi rakodómunkára

Fizetés teljesítménybérben. Üzemi étkeztetés, vidékiek részére munkásszállást biztosítunk.

Jelentkezés: Budapest, XX. ker. Gubacsi hídnál levő fatelepen. Tóth Árpád telepvezetőnél.

ÉM. Építőipari Anyagellátó és Készletező Vállalat.

M. H. 4882

Értesítjük

kedves fogyasztóinkat, hogy XII. hó 22-től

félzsíros étkezési túrónk

változatlan áron, 1 kg-os csomagolásban, ízléses műanyagtasakban kerül forgalomba, mely az eddiginél higiénikusabb, biztonságosan szállítható, biztosítja az étkezési túró eredeti állagát.

Kóstolja meg Ön is!

Cs. m. Tejipari Vállalat.

H. 140 307

A Fővárosi Villamosvasút

felvételre keres

pályajavító felépítményes munkásokat.

Kereseti lehetőség 1700.– Ft, melyhez a téli hónapokban 7–800.– Ft munkásszállón eltöltött készenléti díj számítható.

Pályatisztító, úttakarító munkásokat.

Kereseti lehetőség kb. 1300.– Ft, melyhez a téli hónapokban 5–600.– Ft munkásszállón eltöltött készenléti díj számítható.

Juttatások:

Férfi munkásszállás, főzési lehetőséggel havi 75–100 Ft térítés ellenében, napi egyszeri üzemi étkezés térítés ellenében biztosítva, díjmentes villamos-, autóbusz és BHÉV utazási igazolvány, s felvétel esetén útiköltségtérítés. Téli, nyári egyenruha, téli köpeny, bakancs, vattás öltöny, gumicsizma.

Jelentkezés:

a Fővárosi Villamosvasút Munkaügyi Osztályán, Budapest, VII. ker., Akácfa u. 15., fszt. 17. 5468/MHB

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kohán György
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1967 MÁR 26.

lok: „Édes hazám, fogadj szívedbe, hadd legyek hűséges fiad...”

helypénz összege mintegy 270—320 ezer forint.

1021

Megjelent a Békési Élet újabb száma

A napokban hagyta el a nyomdát a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Békés megyei Szervezete és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének népszerű tudományos és kulturális antológiája, a Békési Élet legújabb száma. Az antológiában ezúttal is több tudományos igénnyel megírt tanulmány látott napvilágot. *Csomós István* Békés megye mezőgazdaságának fejlődését, struktúráját körvonalazza a második ötéves terv időszakában, *dr. Tábori György* Békéscsaba népi építkezése címmel tette közzé dolgozatát. Érdekes tanulmányt közöl az antológia *dr. Fodor György—dr. Soóky András* tollából Az alkoholizmus az orvos és a jogász szemével címmel. *Dr. Sterbetz István* írása a kardoskúti puszta sajátos állatvilágát ismerteti és illusztrálja kitűnő felvételekkel. Számottevő tanulmányokkal jelentkezik még ebben a számban *dr. Kozma Pál, Kató József, Sipitzky András és Kiss Endre.* Az Ismeretterjesztés rovat *Szilágyi Miklós* A múzeum sajátos ismeretterjesztő feladatai című írását közli, a Vitarovatban pedig *dr. Krupa András* a helytörténeti kutatás és az ismeretterjesztés viszonyát elemzi. A Kiállítás-rovatban *Gádorosi Vass István* a Gyulán bemutatott megyei grafikai tárlatról ír, *dr. Gazdag László* pedig a Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban rendezett Régi Békés megyei térképek című kiállításról számol be.

Az antológia ezúttal is színvonalas rovata a Tények, dokumentumok, emlékek című rész. Ebben ezúttal *dr. Szabó Ferenc* a 120 éves Békés megyei nyomdászatról, *Horváth József* a középiskolai irodalomtanítás reformjáról teszi közzé munkáját, *Elek László* itt közli Dr. Mata János egyik levele Kner Imréhez című, *dr. Dömötör János* pedig Búcsú Kohán Györgytől című cikkét. Változatos az antológia szemle- és hírrovata is, ezenkívül közli még a Békés megyében élő festőművészek néhány alkotásának reprodukcióját, valamint *Béla Ottó, Demény Gyula, Hursan György, Koffán Károly, Sipitzky András, Sterbetz István és dr. Tábori György* fényképfelvételeit.

Köszönetnyilvánítás

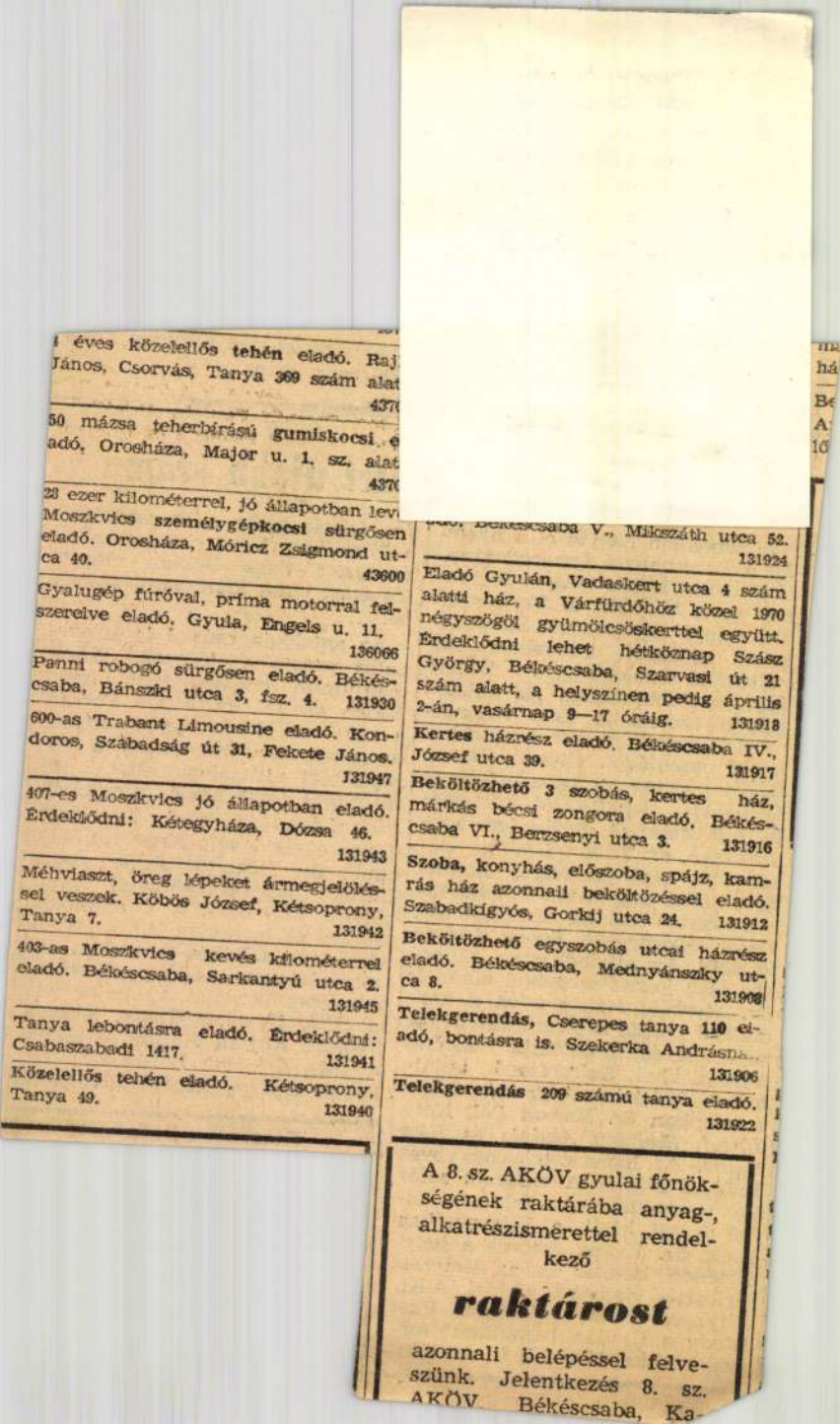

4 éves közelellős **tehén** eladó. Raj
János, Csorvás, Tanya 369 szám alat
437

50 mázsa teherbírású **gumiskocsi** e
adó. Orosháza, Major u. 1. sz. alat
437

28 ezer kilométerrel, jó állapotban lev
Moszkvics **személygépkocsi** sürgősen
eladó. Orosháza, Móricz Zsigmond ut-
ca 40.
43600

Gyalugép fúróval, príma motorral fel-
szerelve eladó. Gyula, Engels u. 11.
136066

Panni robogó sürgősen eladó. Békés-
csaba, Bánszki utca 3, fsz. 4. 131930

600-as Trabant Limousine eladó. Kon-
doros, Szabadság út 31, Fekete János.
131947

407-es Moszkvics jó állapotban eladó.
Érdeklődni: Kétegyháza, Dózsa 46.
131943

Méhviaszt, öreg lépeket ármegjelölés-
sel veszek. Köbös József, Kétsoprony,
Tanya 7.
131942

403-as Moszkvics kevés kilométerrel
eladó. Békéscsaba, Sarkantyú utca 2.
131945

Tanya lebontásra eladó. Érdeklődni:
Csabaszabadi 1417.
131941

Közelellős tehén eladó. Kétsoprony,
Tanya 49.
131940

...ó. Békéscsaba V., Mikszáth utca 52.
131924

Eladó Gyulán, Vadaskert utca 4 szám
alatti ház, a Várfürdőhöz közel 1970
négyszögöl gyümölcsöskerttel együtt.
Érdeklődni lehet hétköznap Szász
György, Békéscsaba, Szarvasi út 21
szám alatt, a helyszínen pedig április
2-án, vasárnap 9—17 óráig. 131918

Kertes házrész eladó. Békéscsaba IV.,
József utca 39.
131917

Beköltözhető 3 szobás, kertes ház,
márkás bécsi zongora eladó. Békés-
csaba VI., Berzsenyi utca 3. 131916

Szoba, konyhás, előszoba, spájz, kam-
rás ház azonnali beköltözéssel eladó.
Szabadkígyós, Gorkij utca 24. 131912

Beköltözhető egyszobás utcai házrész
eladó. Békéscsaba, Mednyánszky ut-
ca 8.
131908

Telekgerendás, Cserepes tanya 110 el-
adó, bontásra is. Szekerka Andrásna...
131906

Telekgerendás 209 számú tanya eladó.
131922

A 8. sz. AKÖV gyulai főnök-
ségének raktárába anyag-,
alkatrészismerettel rendel-
kező

raktárost

azonnali belépéssel felve-
szünk. Jelentkezés 8. sz.
AKÖV, Békéscsaba, Ka-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán 102 Mány

Hódmezővásárhelyi képzőművészek tárlata Zentán

Magyar Hírd 67 II 17

A hódmezővásárhelyi képzőművészek tárlata vasárnap 11 órakor nyílik meg a Művelődési Ház kiállítási termében.

Hódmezővásárhely és Zenta kulturális kapcsolata két évre tekint vissza. Január végén a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban a tizenöt éves zentai művésztelep tárlata nyílt meg számos szegedi és budapesti képzőművész és közéleti munkás jelenlétében.

Most Zentán Hódmezővásárhely 15 képzőművészének 40 alkotását mutatják be. A festőművészek közül a következők állítanak ki: Kohán György, a közelmúltban elhunyt neves festő, Szalai Ferenc, Almási Gyula, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Hézső Gyula, Lelkes István, Kajári Gyula és a 80 éves Kovács Mária naiv festő, aki az ecset forgatását Tornyai János mellett tanulta. Továbbá Német József és Füstös Zoltán, akik vendégei voltak a zentai művésztelepnek. A keramikusok közül Fekete János és Végvári Gyula munkáit láthatjuk.

A tárlaton részt vesz Samu Katalin szobrásznő is.

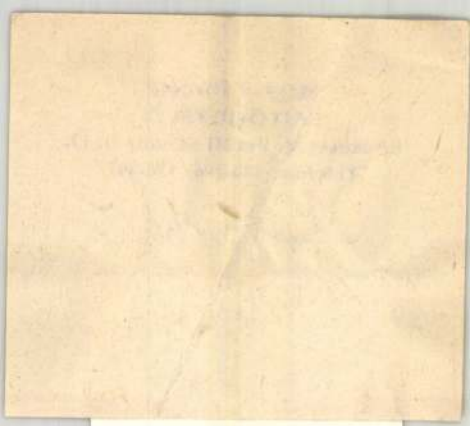

Szocialista Művészetért

1965 AUG

Mi történt a képzőművészeti életben?

— BUDAPEST. A két lapzárta közti időszakban fővárosunkban az alábbi kiállításokat rendezték meg: **Kohán György** festőművész gyűjteményes kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában — **Szvetlin Ruszev**, bolgár festőművész a Néphadsereg központi klubjában — **Józsa János** grafikusművész (Debrecen) grafikái a Váci utcai Gondolat könyvesboltban — „Grafika az építészetben" címmel **Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Finta József, Görög Lajos, Máté András, Papp Gábor, Szinka Mátyás és Szilvásy Nándor** grafikái a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállító termében.

— VIDÉK. Ez időszakban a következő kiállításokat rendezték: A **kelet-magyarországi területi csoport** I. tavaszi tárlata a szolnoki galériában — **Litkei József** festőművész Jászberény művelődési házában — **dr. Tompa Kálmán** orvos magángyűjteményéből a veszprémi Bakonyi Múzeumban — **Jugoszláv grafikai** kiállítás a győri műcsarnokban — **Stolz Mihály** festőművész a balatonkellei MEDOSZ üdülőben — **Bényi László** festőművész a kecskeméti Aranyhomok szállóban — **Csurgói Máté Lajos** grafikái a szegedi Képcsarnok-boltban — **Vincze András** festőművész a szakszervezetek Csongrád megyei tanácsának klubjában — **Békés megyei festők** a gyulai Erkel Ferenc Múzeumban — **I. délalföldi** képzőművészeti kiállítás a gyulai várban — **Gacs Gábor** grafikái a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban.

Szocialista MŰVÉSZETÉRT 4

ok és az
zakszer-
is, hogy
n egyez-
lős min-
vancs (!)
gek mu-
szvb —
szb és
lérendelt
yűlésnek
t. Mind-
óan, kü-
vezető-
taggyű-
helyett
— ellen-
A szóle-
s nyilvá-
sul meg
b teljes
ellenőr-
den szb
ek Alap-
számvizs-
ell hívni
latt álló

vizsgáló bizottságoknak volt ig
Az szvb-ok észrevételezéseit az
taniok annál is inkább, mert a
ki is mondja: **„a számvizsgáló**
lásának és határozatának végr
szervek gazdasági vonatkozású
zatainak érvényesítését szolgálja
bizottságra". Az Alapszabály e
őrzése is biztosított. A számvi
észlelt hiányosságokról, észre
vizsgálatának eredményeiről re
zik — az szb-n kívül — a fel
ezenkívül **köteles** félévenként
lenőrzéseinek eredményeiről a tagságnak, valamint arról, hogy mikor, mit észrevételezett, kifogásolt, és az szb milyen intézkedéseket tett — vagy nem tett — a hibák megszüntetésére.

A tapasztalatcsere mindannyiunk számára igen hasznos volt. A résztvevők előtt nyilvánvalóvá vált, hogy a művészeti alapszervezetek 360 számvizsgáló bizottsági tagja, 120 póttagja nagy erőt képvisel, felelős és aktív működésük **méginkább szélesíti a szakszervezeti demokráciát,** növeli az alapszervezetek önállóságát, és ezzel is elősegíti az V. kongresszus határozatának végrehajtását.

SÖMJÉNI SÁNDOR,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
számvizsgáló bizottságának elnöke

1021

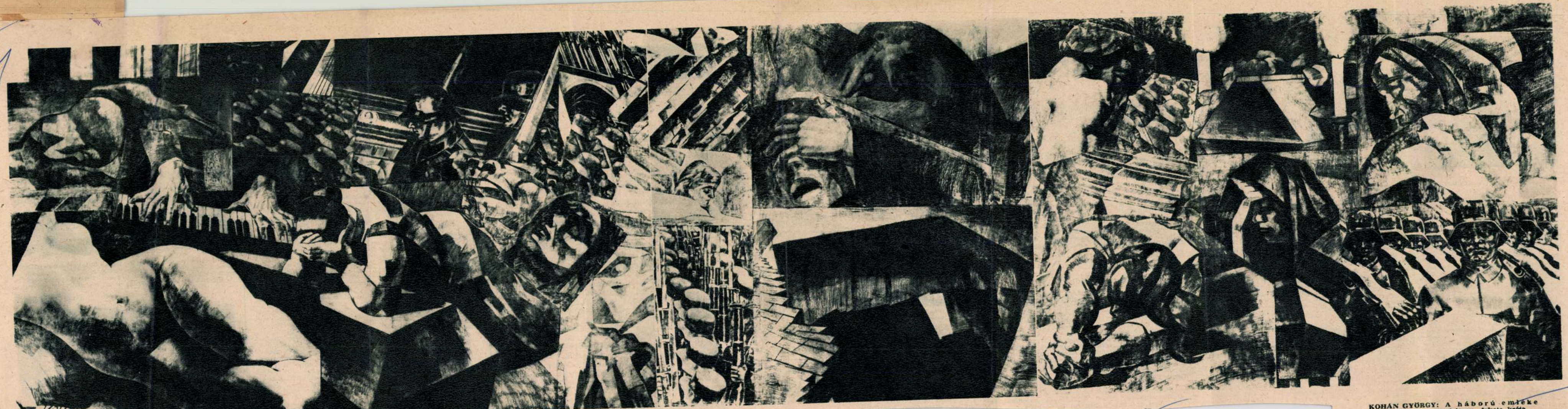

KOHÁN GYÖRGY: A háború emléke
(1941—42) — Freskóterv, fekete kréta
(Jánosi Ferenc felv.)

Vancsa Lajos két afrikai felvétele

A SZERELEM ELŐTÖRTÉNETE

A kissé hangzatos cím mögött **Kollányi Ágoston,** Kossuth-díjas filmrendező abszolút tudományos és eddigi, talán legtelenebb, egész estét írta a forgatókönyvét. Arról nem beszélünk egy évig végbemegy a természetben, a növény és állatvilágban. A szaporodás és az ivadék gondozás lényegében azonos mozzanatairól és rendkívül sokféle formai változatáról. A természet örökösen gondoskodik a folytatásról. És ez az élet e legfontosabb jelenségét kívánja megismertetni a nézőkkel. De hogyan akarják elérni, hogy a néző figyelme ne lankadjon másfél óra alatt, hiszen eddig 15 pereben ismerkedtek meg az ilyen témákkal.

— Jogos a kérdés — válaszolja Kollányi. — Azt a célt tűztük magunk elé, **Vancsa Lajos** operatőrrel együtt, hogy a néző figyelmét állandóan lekössük. Két lehetőség állott előttünk. Az egyik: például szálanak felvonultatása, a legkülönbözőbb növény és állatfajtákról, de ez nem adna maradandó élményt. Ezért a nehezebbet választottuk. Az egyes témát nyújtott be, így a balett történetét, a színpadi táncokét és a kelet táncokról szóló filmtervét. Idei munkaprogramjában egyelőre a balett szerepel, amelynek forgatására az év végén kerül sor.

— Milyen táncokat láthatunk ebben az új filmjében?

— A XV. és a XVIII. század között alakult ki a ma is népszerű romantikus balett, ennek fejlődését szeretném elemezni szórakoztató módon, a korabeli leghíresebb balettek részleteinek bemutatásával. A francia udvarban születtek balettei **Lully, Noverre** és **Vigano** koreográfiai szakértő **Géczy Éva,** a táncosok az Operaház legnevesebb szólótáncosai.

— Közelebbi terve?

— Egy kiváló futónő teljesítményének fizikai, biológiai és pszichikai tudományos elemzése — miközben az atléta éppen fut és — győz.

Háztűznéző

A RÖVIDFILMESEKNÉL

FILM KODÁLYRÓL

Kodály Zoltán kétségtelenül hazánk legnagyobb művész egyéniségei, aki 83 éves kora ellenére még mindig alkot. Mindennapjait ma is kitölti az a hármas, összefonódó tevékenység, ami méltán tette világhírűvé: **zeneszerzői, zenetudósi** és **pedagógiai** munkássága. **Kis József,** Balázs Béla-díjas filmrendező nem kisebbre törekedett, mint hogy bemutasson Kodály munkás hétköznapjait, és egyben megörökítse őt az utókor számára. Akik ismerik a mestert, azok kötelesdiek nemcsak a vállalkozás sikerében, hanem elkezdésében is. Kis József azonban nem hagyta magát jelbeszólni, hosszú ideig tanulmányozta Kodály munkásságát, és így felkészülve sikerült megnyernie őt a filmezésre. A feltételek a következő voltak: egyáltalában nem rendezi őt, hanem a legintimebb, ügynevezett riport módszerekkel, lámpa nélkül követi mindennapi életét, illetve ebből azt, ami alkalmas. A felvételek nagyobb része már dobozban van, s a munkát Kodály angliai és amerikai útja szakította meg. Visszaérkezése után fejezik be, felhasználva a külföldi út érdekes tapasztalatait is. Megértük Kis Józsefet, áruljon el néhány érdekes részletet a filmből.

— A filmben természetesen felhangzik majd Kodály **legújabb** szerzeménye, a **„Mohács"** kórusmű, láthatjuk őt a Tudományos Akadémián, a Magyar Népzene Tára szerkesztése közben, amint **Járdányi Pállal** füzetjein, vagy éppen otthonában, ahol rendszeresen összejönnek neves tanítványai, és megbeszélik az aktuális problémákat, meghallgatják a műveket.

Kis József 20 perces dokumentumfilmje az utóbbi idők egyik legérdekesebb és legértékesebb rövidfilmjének igérkezik.

FILM A BALETT TÖRTÉNETÉRŐL

Bizonyára sokan szívesen gondolnak vissza **György István** „A tánc eredete" című 15 perces filmjére, amely eredeti technikai megoldással, árnykjének és natúrfelvételek találkozásával, humorral ötvözte egybe a mai és az ősi, egzotikus táncokat. György a film sikere nyomán több táncfilm

„Indiai miniatúrák" címmel július 10-én kiállítás nyílt meg az Ernst Múzeumban. Képünkön: egy 1639 körüli miniatúra

(MTI — Sziklás)

NYÁRI ÉLCEK

NYUGDÍJAS KOLLÉGÁNK elmegy az orvoshoz, akit lelkiismeretesen megvizsgálja, majd így szól a jó kondíciójában levő kisöreghez: — Bácsikám, ha megtartja az utasításaimat, elélhet 75 évig is!

Mire a színész bácsi megszólal, kicsit epésen: — Még szerencse, doktor úr, hogy betöltöttem a 81. évemet...

— AZ IDÉN TÖRTÉNT, könyvhetünkön. Az Ady-szobor melletti egyik sátorhoz odakanyarodik egy szerény és alacsonyan beszúrkás

Gondolatok a közérthetőségről

E sorok írója és a szerkesztőség örömmel venné, ha e gondolatok vitát kezdeményeznének.

Miért buknak meg olykor jobb sorsra érdemes művészi kezdemények — filmek, színművek, táncjátékok? Honnan a szenvedély, amellyel lakógyűlésen követelik a családi harmóniát új eszközökkel kifejező szobor eltávolítását? Ki tud igazságot tenni egy-egy műalkotás körül kirobbanó háborgásban a közönség és a szakemberek (kritikusok, művészettörténészek és mások) között?

A filozófiai gondolkodás talán nem is esik kétségbe. Hiszen természetes, hogy *átmeneti* korunkban, társadalmunk gyors átrendeződése, átalakulása során nyíltabbá, nyilvánvalóbbá válnak a művészet és a közönség kapcsolatában is az ellentmondások. A fellelhető ízlésrétegek szerfelett *heterogén* képletet mutatnak. Sznobizmus és giccskedvelés csakúgy béklyózknak, mint saját jószándékaink következményei; hiszen hosszú éveken át a XIX. század realista alkotásait állítottuk oda *egyedüli* mintaképnek, és szűkebbkörű hatása volt (talán kevesebb látványossággal is járt) *Brecht, Eizenstein, Derkovits* és *József Attila* „felfedezésének", vagy újra-felfedezésének. Ezért nem szabad hinnünk, hogy gyakran nem éppen a jószándék mondatja „téglafejűnek" azt a műalkotást, amely sehogysem „akar" hasonlítani az eszményképekre! Modernkedés és kispolgáriasság ugyanazon színképben vonul el szemünk előtt az előbbiekkel, valamint a közömbösökkel, akikben még az érdeklődést sem tudtuk felkelteni, akik beérik valamilyen formátlan-jellegtelen *szórakoztatóipari* termékekkel is.

Mégsem elégedhetünk meg korunk bonyolultságának tudatával. Mindinkább érezzük, hogy valami többre és másra is (az *is* hangsúlyos, hiszen nem „átváltásról"

Nincs nyári „holtszezon"
a televízió szakszervezeti életében

A tv nézőközönsége ilyenkor nyáron oldottabb, színesebb, vidámabb műsort vár —, s a tv igyekszik ezt az igényt kielégíteni. Csak a „házon belülieket" tudják, hogy ez nem is nyvósat nyújtani, szórakoztatni a szűkre igénynek megfelelően, régi és komoly gond. S mindezt tetézi, hogy a szabadságolások miatt megcsappant a szerkesztőségi létszám. Akik viszont bent vannak, dervácsan dolgoznak az üdülő kolléga helyett is. Ezért elevenek, munkával telnek a napok a tv székházában, a kánikula idején is. S ugyanezt mondhatjuk el a tv **szakszervezeti bizottságáról,** mert itt sem találtunk nyári holtszezont.

Jánosi Ferencné, a tv szakszervezeti bizottságának titkára így vélte, hogy talán szóra sem érdemes az olyan „hagyományos" szakszervezeti munka megemlítése, mint az **üdülés lebonyolítása,** vagy az **iskolás gyermekek** vakációztatása és a szokásos nyári **bécsi túrák** megszervezése. Pedig véleményünk szerint érdemes szólni ezekről az egyszerűnek tűnő szakszervezeti munkákról is, mert a feladat megoldását **sok gond kíséri.** Sajnos, az **üdülés** iránti igényeket a rádió és a televízió az idén sem tudta kielégíteni, E nagylétszámú intézményben ugyanis kezdvenes kevés ember kap üdülési beutalót. Ennek a gondnak tekintetében kritikáját a szakszervezetnek kell elviselni. Ám. ládos üdülőinek felújításara az idén sem telleti pénz. Pedig alaposan rászorultak volna. A szakszervezeti bizottság nem ígérget semmit e tekintetben, és a munkatársak többsége méltányolni tudja a takarékosági szempontokat, különösen az idén. Ám mindezek ellenére egyet kell értekünk Jánosinéval abban, hogy az MRTV elnökségét egy az idén megoldhatta volna a rádiós és televíziós dolgozóknak hétvégi **vikendezését.** Ezzel a Duna mentén, Visegrádon, alkalmat elszalasztották. Ezzel szemben megnyugtató, hogy az **MRTV vadaskerti üdülőjében** az idén is kellemes vakációzást tudtak teremteni több mint száz rádiós és tv-s iskolás gyereknek. A bécsi túrára az idén is **négy** csoport indult, illetve indul el, az intézményből, sajnos ezeken a túrákon is kevesebb ember vehet részt, mint amennyire számítottak.

A nyári hónapokban látott hozzá a tv szakszervezeti bizottsága egy régi, már-már akut probléma megoldásához: a tv-s dolgozók **üzemi étkeztetésének** javításához. Végleges megoldást csak egy új, **önálló konyha és étte-**
rem nyújtana, de már az is nagy

KÉPES

Július 5-én nyitotta meg a Kremi kongresszusi palotájában a IV. Nemzetközi Filmfesztivált A. V. Romanov, a Szovjetunió Állami Filmművészeti Bizottságának elnöke. A fesztiválon sikerrel szerepelt a „Húsz óra" című Fábri-film

(MTI — külképsz.)

Maróthi György Énekkar is országos Általános Iskola úttörőkórusa.

Kohán György

Gyulai nyár 1970

Hazai, nyári programjaink sorában, évek óta a gyulai Várszínház előadásai jelentik az egyik legérdekesebb eseményt. A román stílusban épült erőd udvarán évenként egy elfeledett magyar történelmi drámát és egy vígjátékot mutatnak be. Sárközi György „Dózsa György", Szigligeti Ede „Béldy Pál", Madách Imre „Csák végnapjai", Jékely Zoltán „A fejedelmi vendég" című darabok bemutatóját most újból egy kevéssé ismert Szigligeti-dráma, „A trónkereső" követi. Az előadás rendezője Miszlay István, a békéscsabai Jókai Színház igazgatója, a Várszínház művészeti vezetője. A trónkereső bemutatója: július 3., a további előadások július 4., 5., 6., 10., 11., 12 és 13-án lesznek.

A Várszínház másik bemutatója Calderón: „Két szék közt a pad alatt" című vígjátéka, amelyet Sándor János rendez. Ezt a játékot egyébként a Csokonai Színház játszotta utoljára a feledhetetlen Soós Imre és Mensáros László főszereplésével. Calderón darabjának bemutatója július 18-án, a további előadások: július 19., 20., 21., 24., 25., 26. és 27-én lesznek.

Gyula nyári kulturális programjában jelentős eseménynek ígérkezik Margittay Sándor orgonahangversenye, amelyen közreműködnek Pavlánszky Edina és Béres Ferenc énekesek.

Sok más rendezvény is várja a látogatókat, így a várban állandó kiállítás, a kiállítási csarnokban július 5-től augusztus 15-ig a nemrég elhunyt Kossuth-díjas festőművész, Kohán György műveiből rendeznek tárlatot.

Íme, néhány esemény ízelítőül, több más, majd ott, nyaralás közben ébreszti a kedvet.

Gyula hív és vár mindannyiótokat!

EGYÉB HIRDETÉSEK:
JELIGÉS hirdetéseknél
Az ELSŐ SZÓ — vastag

1970 JUN 2 6

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fel
ve
szünk

any

incéz
delme
szüksé

gy e
nagy t
ház.

öltözhe
. 58. sz
klődni:
balra

ás csalá
lcsón el
letkert u. 44. Bol

Kétszobás csal
központifűtéses sü
adó. Budai Nagy
ca 118. B.

Kétszobás házré
tözhető 430 négys
vezetékes kert
részenként is
lődni 6 órató

Dolgozókat alkalmaznak

Műszaki anyagismerettel rendelkező raktári kiadókat keresünk azonnali belépéssel. Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat 2. sz. gyáregysége, Debrecen, Kishegyesi út.

Közgazdasági technikumot végzett fiatal, most érettségizett dolgozókat felveszünk. Levelet „Ipari Szövetkezet" jeligére a Hirdetőbe. Fizetés megegyezés szerint.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán Gy.

Szocialista Művészetért

1968 MÁJ

1021

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány által kitüntetett művészek egy csoportja a parlamenti ünnepségen. Jobbról balra: Lakatos Gabriella, Psota Irén, Petrovics Emil, Szokolay Sándor és Sinkovits Imre (MTI)

Fent: Kohán György festőművész, jobbra dr. Újfalussy József zenetörténész, oldalt dr. Pogány Frigyes, az iparművészeti főiskola igazgatója, állami díjas

Április 29-én a Szaktanács székházában Brutyó János, a Politikai Bizottság póttagja, a SZOT elnöke átadta a SZOT ez évi művészeti díjait. Felső képünk: Brutyó János ünnepi beszédét mondja. — Jobboldali képünk: Horváth Ferenc érdemes művész, SZOT-díjas színművész a kitüntetettek nevében köszönetet mond. Szemben vele Gáspár Sándor, a Politikai Bizottság tagja, a SZOT főtitkára, mellette Beckl Sándor, a SZOT titkára.
(Székely László felv.)

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Milyen legyen az új Nemzeti Színház?

ÁTADTÁK A SZOT 1966. ÉVI MŰVÉSZETI DÍJAIT

Május elsején, a munkásosztály nagy ünnepe tiszteletére ápr-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán György

MAGYAR NEMZET

ÁPR 2

A KOSSUTH-DÍJ 3. FOKOZATÁVAL TÜNTETI KI

GODA GÁBOR József Attila-díjas írót regényírói munkásságáért,

KOHÁN GYÖRGY Munkácsy-díjas festőművészt egész életművéért, különösen a Nemzeti Galériában 1965-ben önálló kiállításon bemutatott alkotásaiért,

NAGY LÁSZLÓ József Attila-díjas költőt verseskötetelért és kiemelkedő műfordításaiért,

PETROVICS EMIL Erkel-díjas zeneszerzőt zeneszerzői munkásságáért, a »C' est la guerre« című operájáért,

PSOTA IRÉN Jászai-díjast, a Madách Színház színművészét művészi alakításaiért,

SINKOVITS IMRE Jászai-díjast, a Nemzeti Színház színművészét művészi alakításaiért,

SZOKOLAY SÁNDOR Erkel-díjas zeneszerzőt zeneszerzői munkásságáért, a »Vérnász« című operájáért,

DR. UJFALUSSY JÓZSEFET, a zenei tudományok kandidátusát, Erkel-díjas, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárát zenetudományi munkásságáért és az 1965-ben megjelent Bartók monográfiájáért.

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány a szocialista kultúra terén elért eredményeik elismeréséül

TAVASZ

— Ráfér már szegény tane

— A Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Fizikai Kutató Intézetének új épületét pénteken átadták rendeltetésének Újpesten, a Fóti

KOHÁN GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ

Született Gyulaváriban 1910-ben. 1927-ben került a Képzőművészeti Főiskolára. Majd Párisban és Olaszországban folytatta tanulmányait. Első gyűjteményes kiállítása 1931-ben volt a Nemzeti Szalonban. • Önálló gyűjteményes kiállítása 1937-ben a Tamás Galériában volt. Azóta Gyulán és Hódmezővásárhelyen dolgozik.

Nyári napfény (29. szám)

Anyám (13. szám)

1. Gyász	olajf.	2000.—	P.
2. Éneklő fiúk	„	1500.—	„
3. Menyecske kapával	„	1200.—	„
4. Virágcsendélet	„	600.—	„
5. Virágcsendélet	„	600.—	„
6. Kisleányok	„	1500.—	„
7. Kapás ember	„	800.—	„
8. Üres a bölcső	olajf.	1500.—	P.
9. Házak viharban	„	1600.—	„
10. Villámlás	„	2000.—	„
11. Varrják a zászlót	„	1500.—	„
12. Aratás (tanulmány)	„	magántulajdon	
13. Anyám	„	3000.—	P.
14. Interiőr fényben	„	3500.—	„
15. Úrnapkor	„	1800.—	„
16. Parasztszoba részlet	„	3500.—	„
17. Fekvő akt	„	2000.—	„
18. Zenekar	vízf.	1800.—	„
19. Fürdés előtt	olajf.	3000.—	„

Interiőr fényben (14. szám)

Szüret (21. szám)

20. Kézimunkázó nő	olajf.	900.—	P.
21. Szüret	„	6000.—	„
22. A tervező	vízf.	1500.—	„
23. Nő a zongoránál	„	2000.—	„
24. Síró nő	„	800.—	„
25. Zenekari részlet	„	1200.—	„
26. Husvét	„	3000.—	„
27. Csellózó férfi	„	4000.—	„
28. Szüretkor	olajf.	2000 —	„
29. Nyári napfény	„	3000.—	„
30. Ádám	„	2000.—	„
31. Az újszülött gyermek	„	3000.—	„

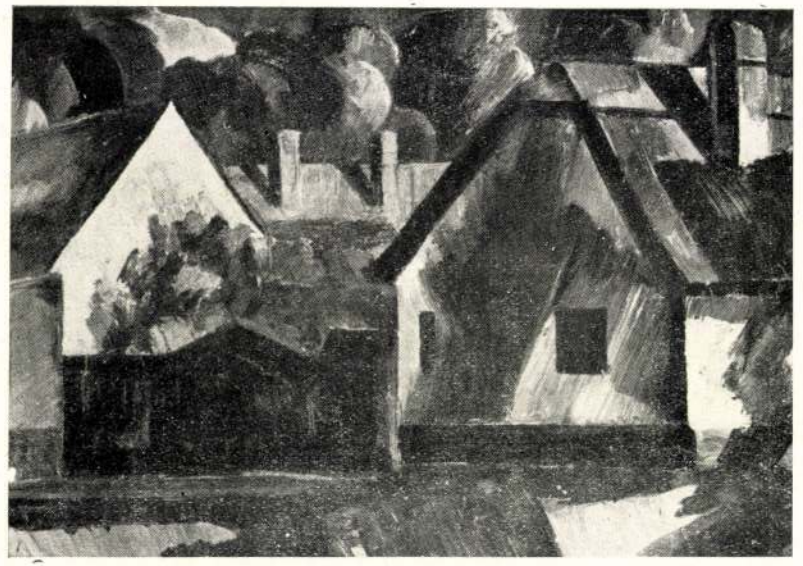

Házak viharban (9. szám)

Felelős kiadó: KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda Budapest, IV., Prohászka O.-u. 6

A MŰBARÁT 51. KIÁLLÍTÁSA

1943 DECEMBER 18—31. BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12
IGAZGATÓ: KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ, TANÁR

Csellózó férfi (27. szám)

KOHÁN GYÖRGY OLAJ- ÉS VÍZFESTMÉNYEI

A KATALÓGUS ÁRA 1.50 PENGŐ

1021

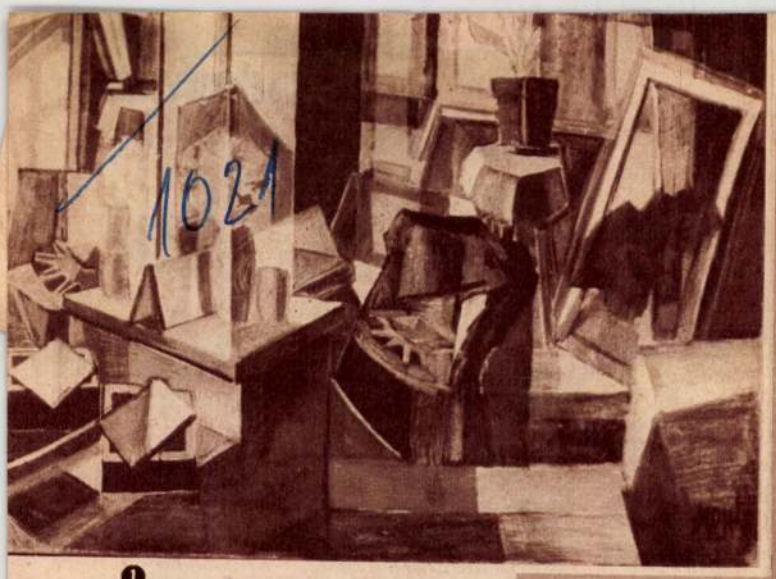

1

2

3

KÉPEK KOHÁN GYÖRGY KIÁLLÍTÁSÁRÓL

1. Tükrök (1959)
2. Létra (1960)
3. Asztal tállal (1960)
4. Muzsika (1963)
5. Csend (1944—45)
6. Régmúlt (1961)
7. Szekrény előtt

(Jánosi reprodukciók)

4

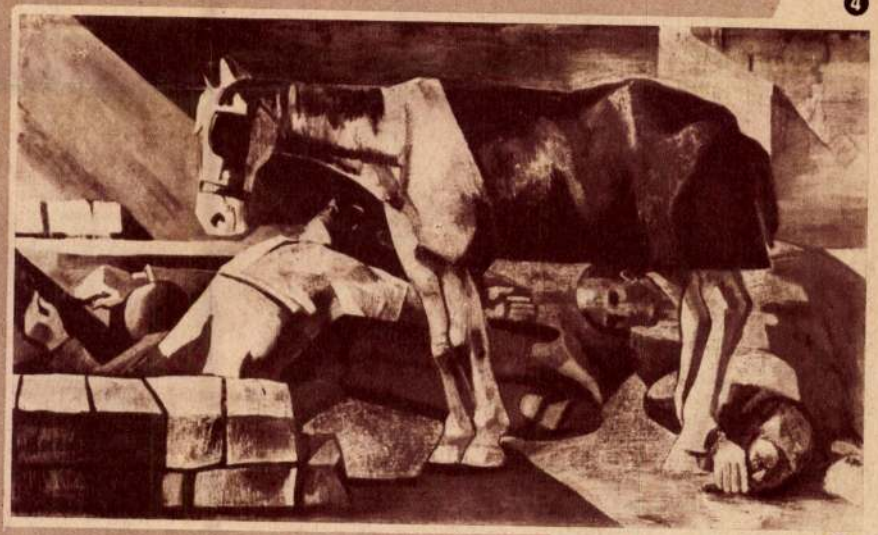

5

6

7

népművelés XII. ÉVF. 8
AZ ORSZÁGOS NÉPMŰVELÉSI TANÁCS FOLYÓIRATA

ÁRA: 3,50 Ft

MUNKAJOGI TANÁCSADÁS

MŰVÉSZETI OKTATÓK BÉRKORLÁTOZÁS ALÓLI MENTESÍTÉSE

Több helyről érdeklődtek az iránt, hogy a művelődési otthonokban, továbbá társadalmi vagy tömegszervezeteknél működő művészeti csoportok vezetését mellékfoglalkozásként ellátó művészeti oktatókat mely esetekben érinti a módosított Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete (Mt. V.) 51. § (4) bekezdésében foglalt bérkorlátozás, és mely módon lehet az érdekelteket e korlátozás alól mentesíteni?

Válasz: Az Mt. V. 51. § (4) bekezdésében foglalt bérkorlátozás szerint „második állás vagy mellékfoglalkozás esetén az ezek alapján járó személyi alapbér együttes összege nem haladhatja meg az első munkaviszonyban meghatározott személyi alapbér ötven százalékát. Ha a dolgozót első munkaviszonyában nem teljes munkaidővel foglalkoztatják, a korlátozást a teljes munkaidőn felül vállalt munkaviszonyok tekintetében kell alkalmazni."

Az idézett rendelkezések értelmében a bérkorlátozás nem érinti azt a művészeti oktatót, aki első munkaviszonya (főfoglalkozása) és mellékfoglalkozása(i) alapján **kizárólag művészeti oktatói tevékenységet** folytat. A 133/1961. (M. K. 12.) MM. számú utasítással módosított 105/1961. (M. K. 1.) MM. számú utasítás (rövidítve: U.) 3. számú mellékletének I. fejezete 16/b. pontjában foglaltak szerint ugyanis ez az oktató legfeljebb **havi 96 órában** vállalhat foglalkozási órákat, és így összes munkaviszonyának együttes munkaideje sem érheti el a teljes munkaidőt (a havi 210 órát).

Az a mellékfoglalkozású művészeti oktató, aki első munkaviszonya alapján **nem teljes munkaidővel** más munkakört tölt be, csak az első munkaviszonya szerinti teljes munkaidőn felül vállalt mellékfoglalkozása vonatkozásában esik bérkorlátozás alá, feltéve, hogy utóbbi munkaviszonya szerinti személyi alapbére meghaladja az első munkaviszonya teljes munkaidőre kiszámított személyi alapbérének ötven százalékát. **Példa:** a dolgozó első munkaviszonya alapján napi 6 órai munkaidővel havi 1500 Ft személyi alapbért kap, ezenfelül két művészeti oktatói mellékfoglalkozása van, ezekre megállapított személyi alapbére 900 Ft és 700 Ft. Nevezett első munkaviszonya szerinti személyi alapbére a teljes (napi 8 órai) munkaidőre 1500:6 = 250×8 = 2000 Ft lenne. Ennek ötven százaléka 1000 Ft. Az összes munkaviszonyban tehát az együttes bére 2000+1000 = 3000 Ft lehetne. Ha a lehetséges összbérből levonjuk az első munkaviszonya tényleges bérét, akkor megkapjuk azt az összeget, amelyet e dolgozó a mellékfoglalkozásaiban együttesen kaphat (3000—1500 = 1500 Ft). A két mellékfoglalkozás együttes bére 900+700 = 1600 Ft, vagyis 100 Ft-tal meghaladja a legfeljebb elérhető 1500 Ft-ot.

Az első munkaviszonya alapján **teljes munkaidővel** foglalkoztatott dolgozó művészeti oktatói munkakörre létesített mellékfoglalkozása abban az esetben esik bérkorlátozás alá, ha utóbbi szerint megállapított személyi alapbére meghaladja az első munkaviszonya személyi alapbérének ötven százalékát. Két mellékfoglalkozás esetén azok személyi alapbérének együttes összegét kell számításba venni. **Példa:** a dolgozó első munkaviszonyában havi 210 (heti 48 órai) munkaidővel 2000 Ft személyi alapbérben részesül. E dolgozónak két művészeti oktatói mellékfoglalkozása van, 600 Ft és 800 Ft személyi alapbérrel, vagyis azok együttes összege (600+800 = 1400 Ft) 400 Ft-tal meghaladja a 2000 Ft ötven százalékát, az 1000 Ft-ot.

Megjegyezzük, hogy **személyi alapbéren** alsó- és felsőhatáros bérrendszerbe tartozó munkakörben a dolgozó besorolása szerinti alapbérét, illetve alapbérének és korpótlékának együttes összegét, korcsoportos bérrendszerbe tartozó munkakörben általában a dolgozó besorolása szerinti fizetési fokozat és korcsoport szerinti bértételt, az alsó és középfokú oktatási intézmények pedagógus munkakörében pedig a korcsoport szerinti törzsfizetés, valamint az alapbér jellegű vezetői és működési pótlékok együttes összegét kell érteni.

A bérkorlátozás alóli mentesítésre — a Munka Törvénykönyve módosításával kapcsolatos rendelkezések végrehajtásáról szóló 144/1965. (M. K. 14.) MM. számú utasítás (rövidítve: Vu.) 9. §-a alapján — csak olyan kivételes esetekben kerülhet sor, amelyekben a dolgozó a különleges elméleti vagy művészi felkészültséget igénylő munkakörre létesített második állását, mellékfoglalkozását kimagasló képzettséggel látja el. A magasabb személyi alapbért egy második állás vagy napi négy órát meg nem haladó munkaidejű mellékfoglalkozás esetén e munkakör bértételének 50%-áig terjedő összegben a második munkahely vezetője, e feltételeken túlmenő esetekben pedig utóbbi munkáltató felügyeleti szerve engedélyezheti.

A művészeti oktatóknál — munkakörük jellege folytán — ezek a kivételes feltételek általában **nem állnak fenn.** A mellékfoglalkozás bérkorlátozásba ütköző személyi alapbérét — mentesítés lehetőségének hiányában — az U. 3. számú melléklete megfelelő bértételének határai között módosítani (csökkenteni) kell. Ha e bércsökkentésre nincs mód (pl. a megfelelő bértétel alsó határánál alacsonyabb összeget kellene megállapítani) vagy a dolgozó az alacsonyabb munkaidőt, illetve munkabért nem fogadja el, akkor a munkaviszonyt **meg kell szüntetni.**

A melléktevékenységként ellátott művészeti oktatói munka díjazása korlátozás nélkül folyósítható abban az esetben, ha az érdekeltet a munkáltató megbízási **jogviszony** alapján foglalkoztatja. A megbízás alapján fizetett díjazásra ugyanis a munkaviszonyt érintő, az Mt. V. 51. § (4) bekezdésében foglalt bérkorlátozás **nem vonatkozik.** Erre az eljárásra jogszabályi lehetőség van, mert az U. 1. § (2) bekezdése szerint a művészeti oktatóval — írásbeli kérelmére — munkaviszony helyett azonos munkafeltételek mellett megbízási jogviszony is létesíthető.

Dr. Ferencz Győző

A TARTALOMBÓL

GÖNYEI ANTAL: A népművelési muka koordinációjáról 3
VARGA EDIT: A hagyományos népművelési tevékenység alakulása művelődési otthonainkban 4
BÍRÓ JÓZSEF: Gondjaink, feladataink 6
SIPOS MIHÁLY: 8 milliós épület — fűthetetlen nagyterem 7
KUGLER REZSÖNÉ: A petróleumlámpától a magnóig 8
N. SZEGVÁRI KATALIN: A szociáldemokrata nőmozgalom kezdetei 10
DR. ARATÓ ENDRE: Nemzet és haza 11
DR. VARRÓ JÓZSEF: A mezőgazdasági ismeretterjesztés problémái 13
VERŐ GÁBOR: A 20 éves felszabadulási kiállítások tapasztalatairól 15
DR. HALÁSZ LÁSZLÓ: A rádió és a televízió hatásáról 17
BOGNÁR GYULA: Televízió és aktivitás 18
RÁCZ ZOLTÁNNÉ: A klubfoglalkozások szakosítása 20
BAUER GYÖRGY—NOVÁK JÓZSEF: A népművelés mellett „szavaztak" 21
LUKÁCSY ANDRÁS: Egy korszerű vándorkiállításról 23
KISS MÁRIA: Pomázon 24
BARABÁS TAMÁS: Kisfilmek krónikája 24
LADÁNYI MIHÁLYNÉ: Látogatóban a bécsi Népfőiskolákon 25
MAX LAURIE: A műkedvelő színjátszás helyzete Angliában 27
FÁBIÁN IMRE: Századunk zenéje I. 28
H. K.: Látogatás a Bóbita bábegyüttesnél 29
KAMARÁS REZSŐ: Végetért a III. „KI MIT TUD?" 30
(h. k.): Egy zsüritag tűnődése a „KI MIT TUD?" után
MEZEI ÉVA: Az 1965. évi „KI MIT TUD?" irodalmi ágazatairól 33
Új diafilmek 35
DR. KAPOSI EDIT: A III. Országos Tánctverseny után 35
BORGULYA ANDRÁS: Az amatőr jazz- és tánczenekarok I. országos fesztiválja 37
STRÉM KÁLMÁN: Vidéki hangversenyek 38
SZELENYI PÁL: Zenekari élet Veszprémben 40
k. a.: Kohán György kiállításán 41
BÁNSZKI PÁL: Kiss László 41
U. VARGA MARIANNA: Díszítőművészeti kiállítások 42
Mit olvassunk? 44
Hírek 46
Eseménynaptár — műsorjavaslatok 46
Munkajogi tanácsadás 47

NÉPMŰVELÉS
Az Országos Népművelési Tanács folyóirata. „INDEX 25.650"
Megjelenik havonta egyszer.
Szerkesztő: Dr. Ibos Ferenc. Szerkesztőbizottság: Demeter Sándor (ONT), Varga Edit (Művelődésügyi Minisztérium), Kádár Ivánné (SZOT), Horváth Margit (Tanítóképző Akadémia, Szombathely), Sági Pál (Szolnok megyei SZMT), Orosz László (KISZ), Kiss Imre, Kamarás Rezső (Népművelési Intézet), Németh József (Zala megyei Tanács VB Műv. O.), Varró József (TIT), Maróti Andor (ELTE). Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Sala Sándor. Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Nyomta: Egyetemi Nyomda, Budapest. Terjeszti a Magyar Posta. Egyéni előfizetések beküldhetők a P. K. H. I. 61 238. sz., közületi előfizetések a 61.066. sz. csekkszámlára. Előfizetési díj: ¼ évre 10,50 Ft, ½ évre 21 Ft.

65 7864 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest

NÉPMŰVELÉS
Magyar Hírlevél
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kohán György

NÉPSZABADSÁG

1965 JUL 1

1965. július 1, csütörtök

1021 Kohán György kiállítása

Kapálók című kép a művésznek a Nemzeti Galériában rendezett tárlatáról.

1965. július 1, csütört

HÁROM EMBER A MAJORBAN

Néptelen a major. Zárva vannak a hajdani cselédház lakásai, s üresek az istállók. Mindegyik elhanyagolt, rendetlen. Egy ajtó felett tábla hirdeti, hogy ott műhely van, mellette pedig, egy másik felirat szerint, tűzoltószertár. Ha azonban odamegy az ember, meglepetéssel tapasztalja, hogy se híre, se hamva nincs azokban a helyiségekben szerszámnak vagy tűzoltáshoz való felszerelésnek, ellenben több arasznyi vastagon van bennük juhtrágya.

Az egykori cselédház végénél csonka falak, mellettük bontási anyagok: cserepek, téglák, gerendák. Hónapok óta ott heverhetnek már, erősen látszanak rajtuk az időjárás pusztításának a nyomai. A tágas majorudvar is olyan benyomást kelt, mintha hosszú ideje nem járt volna arra ember, vagy legalábbis olyan nem, akinek köze van ezekhez az épületekhez. Az egyik istállóban azonban megdől ez a feltevés, mert látszik rajta, hogy nemrégen meszelték, s most is eléggé rendben tartják.

Onnan lépek ki éppen, amikor három kerékpáros férfi érkezik a majorba. Köszöntjük egymást, falhoz támasztják kerékpárjukat, s elkezdünk beszélgetni. Elmondják, hogy nem elárvult gazdasági központ ez, hanem a letkési Bástya Termelőszövetkezet egyik majorja. Méghozzá milyen kedves

Ömlik a szó a három emberb
sőt felháborító, amit elmondan
A keserűség beszél belőlük. F
nekik, hogy ide jutott ez a szöv
kezet. Többször előfordult m
hogy egyszerűen nem volt, aki
teheneket gondozza. Most is
gyon kevés tejet adnak a tehen
Évek óta tetemes veszteségek é
a szövetkezetet a juhok beteg
gei, rossz elhelyezése, gondozá
miatt is. Gyümölcsérés idején s
detlen marad a sok szilva, dió.

Néhány hónappal ezelőtt az
kolán levő elnököt helyettesítő f
agronómus lényegileg ugyana
mondta el, amit most ez a háro
ember a majorban. A járási t
nács elnöke, mezőgazdasági os
tálya ugyanúgy látja, ismeri
Bástya Tsz helyzetét, mint ez
három ember. Tudják a járásia
is, hogy Letkésen sem törvénysz
rű ez a nyomasztó állapot. Arr
azonban még nem szánták el ma
gukat, hogy minden gondról, m
lasztásról és lehetőségről részlet
sen beszéljenek a legérdekelte
bekkel, a tagokkal. Pedig enél
nem jön rendbe a Bástya Tsz.

Az a három ember, akive
majorban találkoztam, valami
okból nem venné szíveser
nyilvánosságra hoznák a n
Annak viszont nagyon örülne
ha gazdaként elmondhatnák
ményüket szövetkezetükről,

KOHÁN GYÖRGY

Uj Aurora 1989.2.sz.

Marik Dénes

Kohán György szerelmei – művészi fejlődésének tükrében

Kohán György művészi fejlődésének elemzésénél azt a folyamatot kell végigkísérnünk, amint képei alkotásakor a kibontakozó művészeti elem az életrajzi mozzanatokkal szoros egységben jelenik meg. Alig nyomon követhető lélektani folyamat az, ahogy az életrajzi mozzanatok művészi értékké alakulnak; ahogy összekapcsolódnak az életrajzi elemek a művészi kifejezőerő kialakulásával. Marcel Proust írta: „Az alkotót nem a külső emberben, hanem a lét legmélyebb rétegeiben kell keresnünk." És van-e a létnek mélyebb rétege, mint a szerelem? Nem fedhetjük fel egy termékeny festőművész személyisége rejtett vonásait, ha figyelmen kívül hagyjuk művészi egyénisége lényegét érintő magatartását a szerelem vonatkozásában. Sigmund Freud egyik életrajzírója mutatott rá, hogy semmi sem világít rá élesebben és alaposabban az ember személyiségének lényegére, mint a szerelmi életben tapasztalható reagálások erőteljes, meg leheletnyi variációi, hiszen alig akad az életben olyan helyzet, amely annyira próbára tenné a művész lelki harmóniáját.

Kohán György az olyan művésztípushoz volt hasonló, akinél a valóságélmények pontos művészi formát öltöttek, akinél a tapasztalati életanyag művészetében teljesedett ki. Tehetsége kibontakozásának történeti pályája nem magyarázható meg csupán nagy számban hátramaradt művészeti alkotásaiból. Nem lehet világosan nyomon kísérni, hogy az egyes életmozzanatokat hogyan alakította át képeiben művészi élménnyé. Az is nagyban befolyásolta tehetsége kialakulását, hogy nem volt könnyen kitárulkozó lírai típus, inkább magába zárkózó, önmagát emésztő személyiség. Ezért arra is választ kell keresni, hogyan alakult ki nehéz életsorsa folyamán – házasságai ellenére – művészi egyedülléte, a gyakran magára hagyott személyiség művészi vívódása.

Kohán György régebbi gyűjteményes kiállításainak anyaga és emlékmúzeumának kiválogatott festményei és grafikái bizonyítják életének tapasztalati gazdagságát, és arról győznek meg, hogy alkotásaiban az élet teljességét sikerült visszatükröztetnie. Nagyszámú időt álló alkotásában jól felismerhető személyiségének heroikus jellege, minden akadályon keresztülgázoló kitartó akarata, nemes erkölcsisége. Festményeiből mégsem lehet pontosan kielemezni lényének rejtett mélységeit. Művészi teremtőerejének kiteljesedése és érzéki indulatainak tudatos elfojtása, majd robbanásszerű kitörése egész életútját meghatározta. Kevés olyan szerelmi kapcsolata volt élete folyamán, mely erőt adott arra, hogy lerázza magáról a hétköznapok nehézségeit, és útmutatóul szolgáljon a jövőre. Baudelaire így tette fel a kérdést, és így adta meg rá a választ: „Mi a szeretet, mi a szerelem? Az önmagunkból való kilépés szükséglete. Az ember imádó vadállat. Imádni annyi, mint feláldozni és szétosztani magunkat. Minden szerelem szétosztódás." Kohán György épp ezt a szétosztódást kívánta elkerülni, amikor két komoly erotikus kapcsolatában művészetére összpontosította életerejét. Úgy találta, hogy a szerelem és házasság nem a művész valódi életformája, az esztétikai megvalósítás és az érzéki gyönyör nem azonos minőségűek.

Ezért vetődik fel a maga teljes bonyolultságában a kérdés, hogy személyiségének a szerelmi kapcsolataiban megvalósuló kiteljesedése hogyan segítette képalkotásának mind magasabb igényű esztétikai megformálását. Kohán György is idegeiben érezte azt a rilkei tételt, hogy a művészet a nemiség finomabb formája, és amikor szerelmi kapcsolatai meghozták az érzéki beteljesedést, érzelmi életét azonnal e finomabb forma megformálásának szolgálatába állította.

Ez volt kezdetben.

És ma is. – Jó és Rossz. Minőség és mennyiség. Két tábor: a szellem patríciusai és a szellem plebeiusai. És közbül roppant válaszfal, az emberi kvalitás mérője: a művészet. S a tiszta áldozat füstje, amely csípi a hályogos szemeket.

És Káint mindez a végsőkig ingerli, s az első alkalmas pillanatban újra megöli Ábelt.

Remény? Cél? – Nem tudom, mi az.

Egy napon felfordulok. Ezt tudom. – Tífuszban, atombombától, vagy az undortól. Az iszonytól: a szellemi pézsmaszagtól, amit az ember áraszt.

– Mindegy. Fölfordulok. Hogy mikor? – Holnap, vagy holnapután, már olyan mindegy lesz, hogy tegnap-e, vagy tegnapelőtt...

1946. március 24. Alföld

Alig huszonöt éves a művész, amikor személyisége legmélyebb rétegeit felrázta a szexualitás első igazi beteljesedése. 1935 elején festményei értékesítése céljából több ízben átutazott Hódmezővásárhelyről Orosházára. Ott ismerte meg Baló Margitot, az akkor már harminchat éves elvált asszonyt, akinek szépen berendezett lakása volt. Baló Margit művelt, sokat olvasott nő volt, akkoriban írta első regényét, finom ízléssel, művészi fogékonysággal, nagy képzelőerővel rendelkezett. Ismeretségük első napjaiban felfedezte Kohán nem mindennapi művészi tehetségét. Baló Margit a festő ki nem élt vágyát, elfojtott szenvedélyét keltette életre. Kohán György úgy érezte, hogy a nála jóval idősebb, tapasztaltabb szerelmi partner őt is műveltebbé, művészileg is fogékonyabbá teheti. a leküzdhetetlen érzelmi vihar egyszerre lobbant fel bennük. 1935. március 5-én Hódmezővásárhelyen házasságot kötöttek.

Kohán György már korábban is tudta, milyen nagy jelentőségűek emberi-művészi fejlődésében a női impulzusok. Házassága, az átszellemült érzéki lobogás művészi fejlődésében is korszaknyitó jelentőségű volt. Művészi aktivitása házassága első heteiben felfokozódott. Baló Margit ébresztette rá a férfi és női sajátosságok különös dualizmusára. Felesége sok érzéki gyönyört adó asszonyisága az első hónap elmúltával mégis szerelmi depresszióba kergette. Kiábrándította a vér és szellem kettőssége, csillapultak a nagy érzelmi impulzusok. Rádöbbent, hogy a feleség, számára, művészetével versengő erotikus démon. Bármennyire termékeny festő volt a tehetséges Kohán, a harmincas évek közepének sivár anyagi viszonyai között nem sikerült családja gondtalan megélhetését biztosítania. Az állandóan lobogó érzéki tűz a festő szellemi-spirituális tudatosságát veszélyeztette, lehiggadt óráiban attól félt, hogy házassága fenntartása érdekében fel kell áldoznia keserves évek kínszenvedései alatt kialakult intellektusát.

A menekülés ösztöne erőt vett rajta, elhatározta, hogy megvalósítja korábbi tervét, és néhány hónapra festői tanulmányai folytatására Firenzébe utazik. A szerencse is mellé szegődött, rövid időn belül Orosházán, Hódmezővásárhelyen és Gyulán több képét sikerült értékesíteni, így lehetővé vált, hogy 1935 júniusában Itáliába utazzon. Kevés pénzzel érkezett Firenzébe, ezért arra kényszerült, hogy már az első napoktól kezdve festményei eladásából tartsa fenn magát. A város jellegzetes épületeiről, műemlékeiről, az Arno-parti házsorokról készített rajzokat, színes vázlatokat, amiket a forgalmas szállók, éttermek, múzeumok bejáratánál könnyen sikerült turistáknak értékesítenie. Minden napjára jutott múzeumlátogatás. Festői látása, művészi ízlése nagyot fejlődött.

Feleségétől hetenként érkezett levél, tele csillapíthatatlan vágyódással, csábító erotikával. Mégsem e távoli hívások vonzották haza. 1935 októberében elkezdődött az abesszín háború, egyik napról a másikra annyit csökkent a város idegenforgalma, hogy további megélhetése kétségessé vált. Éppen annyi pénze maradt, hogy megválthatta vasúti jegyét Orosházáig.

Olaszországi négy hónapos tartózkodása rádöbbentette arra, milyen áthidalhatatlan szakadék van festői törekvése és az átlagéletforma között. Felfedezte önmagában a kiválasztottság öntudatát, növekvő idegenkedését a hétköznapi emberek életformájától. Ez a felfedezés új távlatokat nyitott számára.

Firenzei élményei után művészetében egyre erősödő törekvés támadt a tökéletesedésre, az elérhetetlen abszolútumra. Olyan magas mércét állított önmaga elé, ami kizárt minden más élményt életéből, még a szerelmet is. Egyre jobban aggasztotta ez időben, hogy el fogja veszíteni művészi identitását a házasságában egyre merészebben érvényesülő erotikában. Az volt az érzése, hogy szexuális élete zuhanás a meredek lejtőn, akadályozza művészi képességei teljes kibontakozását, emberi szabadsága megvalósítását. Egyre inkább meggyökeresedett benne az a szándék, hogy kibontakozzék ebből a helyzetből. Hónapokig emésztődött, amíg különválásra határozta el magát. Végre Orosházáról visszaköltözött Hódmezővásárhelyre.

Kohán

Hosszabb idő telt el, míg első házassága tapasztalatait későbbi fejlődése érdekében gondolatvilágában feldolgozta. Baló Margit varázsa, izgató asszonyi lénye csak lassan halványodott el emlékezetében. Az első hónapokban bármennyire is nélkülözte szeretetét, asszonyi melegségét, tudatossá vált benne, ha továbbra is mellette marad, fel kell áldoznia már kialakult művészi egyéniségét. A szakítás után már nem kötötte le energiáit a szexualitás varázsa, megszabadult érzékisége rabságából, lassan csillapodtak felesége utáni elfojthatatlan vágyódásai. A majdnem egy évig tartó szenvedélyes életmódot aszketizmusra hajló magatartás váltotta fel. Új távlata nyílott művészi önmegvalósításának.

Első házasságából levont tanulsága az volt, hogy művészi fejlődése érdekében hosszabb időre le kell mondania a szerelemről, az érzéki életformáról, csendes, érzelem nélküli életet kell élnie. Művészi álmai megvalósításának alapvető feltétele volt ez az új, érzelemmentes életforma.

Az viszont kétségtelen, hogy személyiségének az erotikában átélt kiteljesedése az elkövetkező években sokban elősegítette képalkotásának újszerű megformálását. Sikerült túlhaladnia a harmincas évek elejének rózsaszín és kék korszakából, új szín- és formalátásra tett szert.

Hódmezővásárhelyről évente többször hazajárt Gyulára, ahol állandó képvásárlói voltak. Egyik gyulai tartózkodása idején jegyezte be jegyzőfüzetébe José Ortega Y Gasset: Goya életrajzából: „Ha igazán meg akarunk érteni egy képet, akkor a legkisebb ecsetvonás is át kell, hogy lendítsen minket a vászonról, falról, tábláról vagy festett papírról egy ember életének dinamikus világába." Saját életének dinamikus világából maga is átélte azt a rejtélyes kapcsolatot, amint a megélt élmények művészi ecsetvonásokká alakulnak át.

A következő években már jelentkezett a párizsi és firenzei tanulmányutak hatása alkotásaiban. A francia festők tanulmányozásának hatására rajzkészsége finomodott, elmélyült; a firenzei művészet hatására előtérbe kerültek a forma- és színproblémák. Firenzében órákat ült az Akadémiában Michelangelo *Dávid*-szobra előtt, de lenyűgözték a Duomo hatalmas szobrai is. A tanulmányozott festők közül a cinquecento első harmadának mesterei gyakoroltak rá jelentős hatást, különösen fra Bartolomeo és Andrea del Sarto. Ami a régi firenzei festők művészetében lenyűgőzte, az életerő és egészség, a reális életfelfogás megnyilvánulása volt, a képeiken visszatükröződő pozitív erő.

A negyvenes évek elejétől Kohán festészete már érett korszakába lépett. Tudatosult: milyen fontos a festészetben a formák és színek harmóniája. Sötétes árnyékai e szakaszban képein már a plasztikai hatás erősödését tanúsították. Felismerte, hogy a sötét árnyékok milyen hatásosan fokozzák fel a világos tónusokat. Ez évektől kezdve képeinek színei tiszták, egyszerűek, egymáshoz viszonyítottan harmonikusak voltak. Ekkor már a formaegység és színösszhang festészetének legfőbb jellemzőjévé vált. Arra is rájött, hogy a múlt század magyar festői a természetben főleg színfoltokat láttak, különböző sötét vagy fénylően sugárzó színeket, ha viszont a formák merev kontúrjait festették meg, akkor a színek összhangját tartották mellékesnek. Kohán György festői törekvése a negyvenes években e kétfajta látás egyesítése volt; előbb csak kísérletezett, majd egyre határozottabban törekedett arra, hogy együtt alkalmazza a különféle színárnyalatokat a formák hangsúlyozott kontúrjaival. Szinte dogmaként követte Szinyei Merse Pál megállapítását: „A legnagyobb művészek korán átlátták, hogy a természetet nem lehet utánozni, nem lehet másolni." Az értelmi belátás irányította ecsetvonásait. Ezért sugárzott festészetéből a monumentalitás és művészi telítettség.

Néhány héttel azelőtt, hogy Orosházán Baló Margitot megismerte, Kohán György rövid ideig Budapesten tartózkodott. Egyik délelőtt a Képzőművészeti Főiskolán járt, amikor az Andrássy úton egy feltűnő megjelenésű fiatal nőt látott,

akit az Andrássy út 66. számú házig követett. A házmestertől megtudta, hogy a lányt Nagy Matildnak hívják, s a házban lévő Rejtvény Könyvtár című lap szerkesztőségében dolgozik. Miután előző nap két festményét előnyös áron értékesítette, az egyik körúti virágüzletből levéllel virágkosarat küldetett Nagy Matild címére. A következő nap, amikor Nagy Matild a nyomdában járt, a szerkesztőségben megtudta, hogy a szép lány már menyasszony, rövidesen meglesz az esküvője. Csalódottan utazott vissza Hódmezővásárhelyre.

1947 szeptemberében Kohán egyik vásárhelyi tanár ismerőse a budapesti Majakovszkij út 13. szám alatt lévő kollégiumnak lett a vezetője, aki ingyenesen biztosította a kollégiumban Kohán ellátását. Lakása egy bombasérült szobából állott, melynek berendezése egy vaságy és egy szék volt.

1947 őszén Kohán hegedűművész barátjától jegyet kapott a Zeneakadémia Beethoven-hangversenyére. A hangversenyteremben a véletlen szeszélyéből egymás mellé kerültek Nagy Matilddal. A hangverseny szünetében beszélni kezdtek, megmondotta, hogy ő az a festőművész, aki több mint tizenkét évvel azelőtt virágkosarat küldött részére, de tudomására jutott, hogy a közeljövőben házasságot köt, ezért többé nem jelentkezett. Beszámolt festői sikeréről, hogy 1939-ben önálló kiállítása volt a Tamás galériában... Ettől kezdve elválaszthatatlan barátok lettek. Nagy Matildot lenyűgözte a festő kulturáltsága, kedvessége, elfeledtette vele kopott ruháját, rossz cipőjét, a hiányos táplálkozásának nyomait.

Nagy Matild 1905. március 3-án Szombathelyen született. Szülei jómódú iparosemberek voltak, apja polgári és katonaszabó, az anyja Németh Matild varrónő. Hatszobás lakásban a belvárosban laktak, amiből egy szoba műhely, egy próbaterem volt. Tilda jó nevelést kapott, feltűnően szép leánnyá fejlődött, húszévesen szülővárosában szépségversenyen első díjat nyert. Minthogy Szombathelyen nem sikerült elhelyezkednie, budapesti rokonai segítségével 1930-ban a Keresztrejtvény Könyvtár szerkesztőségében kapott gépírói állást. Az újság szerekesztője Porgesné Kende Hilda volt, a szerkesztőséghez lakás is tartozott, ott kapott egy szobát Nagy Matild is. Porgesné társaságához tartozott Breitner Ákos fiatal aranyműves-ékszerész, ott ismerkedett meg vele Nagy Matild. Az ismeretségből szerelem lett. 1935 májusában kötöttek házasságot. A fiatal férj Tilda szülei anyagi segítségével önállósította magát mint aranyművesmester. Előbb a Király utca 88. számú házban rendezték be lakásukat és az aranyművesműhelyt, majd a Szondy utcába költöztek. Amikor ezt a házat a háború alatt bombatalálat érte, az Eötvös utca 42. számú házban kaptak egyszobás lakást. Itt élt Nagy Matild haláláig.

Az aranyművesműhelyben dolgozott a fiatal feleség is. Kitanulta az aranyművesszakmát, később is mint aranyműves és műötvös dolgozott. Breitner Ákos 1946 végén Nyugatra távozott, feleségénél hagyva több mint ezer gramm aranyneműt. Nyugat-Németországból érkezett tőle levél, majd nyoma veszett. A Vöröskereszt tájékoztatóirodája sem tudott nyomára bukkanni. Emiatt 1948-ban az ismeretlen helyen távollévő férje elleni házassági bontóperben a bíróság felbontotta házasságukat.

Amikor 1947 őszén Kohán György találkozott Nagy Matilddal, annak lakásán az aranyneműn kívül jelentős összegű készpénze, értékes szőnyege, festménye, porcelánja volt. Szépsége az évek múlásával kiteljesedett. Szemei sötét tűzben égtek, világos bőre visszatükrözte a fényt. Alakja karcsú vonalaival érett szépséget ígért. Festői szemmel is kifogástalan női szépség volt. Lényéből sugárzott az együttérzés, az áthasonulásra törekvés, az önzetlenség és az áldozatos jóság.

Télen, két hónapi állandó együttlét után Kohán elmaradt a megbeszélt találkozóról, a következő napokban sem jelentkezett. Matild rosszat sejtve elment a Kohán által megadott címre, ott azonban a festő hegedűművész barátját találta, akitől megtudta, hogy Kohán olyan romos padlásszoba lakója, ahová beesik az eső. Ott találta

meg magas láztól gyötörve, kiéhezetten, súlyosan betegen, magára hagyottan szerelmesét. Kohán biztos volt abban, hogy megismerve végtelen nyomorúságát, Tilda elhagyja őt. Nem így történt. Nyomban intézkedett kórházba szállítása ügyében. Az orvosok megállapítása szerint az utolsó pillanatban, mert ha egy napon belül gondos ápolásban és táplálásban a beteg nem részesül, már csak napjai lettek volna hátra.

Amíg Kohán kórházban volt, Tilda kiváltotta a zálogból másik ruháját, annak méretei alapján két öltönyt varratott. Fehérneműket is vásárolt. Amikor a festőt a kórházból gyógyultan elbocsátották, a Népköztársaság útja 81. számú házban szobát bérelt részére, a szoba bérét egy évre előre kifizette. Ezután együtt festéket, vásznakat, ecseteket vásároltak. Új helyzetében Kohán György hihetetlen lendülettel éjt nappallá téve dolgozott, művészi inspirációjának forrása a Matild iránt érzett szerelme és hálája volt. Ez évtől kezdve jelentkezett műveiben a szuggesztív drámaiság, a festői látomással párosult tudatosság. A szellem harca az érzékiséggel továbbra is műve központjában állott.

Ez időben festett képeiből 1948-ban a Művészek Szabad Szakszervezetében nagy sikerű kiállítást rendezett. Tehetségére a művészet hivatalos irányítói is felfigyeltek. Kiállításának eredménye volt, hogy három éven át havi 800 Ft állami ösztöndíjat kapott. Megszabadult az anyagi bizonytalanságtól, a nélkülözésektől, ezután nyugodt körülmények között dolgozhatott. Kiállításának országos sikerét igazolta, hogy Miskolc város vezetősége kétszobás műteremlakást ajánlott fel részére, ha elköltözik Miskolcra. A művész nem vállalta a miskolci letelepedést, mert túlságosan az alföldi tájhoz kötöttnek érezte magát, a fővárosban sem akart véglegesen gyökeret ereszteni, de ezt követően néhány éven át kiállítást rendezett Miskolcon, ott díjakat kapott, több képet értékesített.

Az 1948-as kiállítás egyik első látogatója Oelmacher Anna műtörténész volt, aki elragadtatással szemlélte a monumentális alkotásokat. Kedvező bírálata nagyban hozzájárult Kohán művészetének hivatalos elismeréséhez.

Miután Kohán György házasságát a bíróság 1947 végén felbontotta, szerelmüket törvényesíteni kívánták, 1949. április 9-én a budapesti IV. kerületi tanács előtt Nagy Matilddal házasságot kötött. 1951-ben Kohán újból súlyos beteg lett, gyomorfekélye volt, a budapesti Róbert Károly körúti kórházban megműtötték.

1947 őszétől 1952-ig Kohán György csak megszakításokkal járt le Gyulára és Hódmezővásárhelyre, ahová az őszi és tavaszi tárlatokra vitt le képeket, bár az ottani zsűri képeit csak elvétve fogadta el. Rendszeresen Budapesten dolgozott, bár ha festett, Tilda szerint olyan volt az egyszobás lakásuk, mint a csatatér.

Kohán érzékeny idegrendszere már 1947 előtt is sejtette, hogy létezhet férfi és nő között bizalmas kapcsolat, több, mint az elemi erejű érzéki szenvedély, olyan, amiben a lelki varázs érzéki vonzással egyesül. Második feleségével ilyen kapcsolatot sikerült létesítenie, mivel Tilda maga volt a kifinomult kulturáltság megtestesülése, telítve meleg szexualitással, hajlékony művészi felfogóképességgel és élettársi alkalmazkodással. Kapcsolatuk nem kizárólagosan érzéki vonzalom volt. Házasságuk első éveiben életükben egyesült az erotika és a magasrendű szellemi tevékenység. Kohánnál már tanulóévei befejeztével olyan életideál vált uralkodóvá, melyben „a szellem szenvedélye összenő, egybefonódik az emberi teljesség vágyával", nála ez a művészi tökéletesség vágyát is jelentette.

A hétköznapok kíméletlen szabálya azonban, hogy az évek múlásával a legragyogóbb érzések is megfakulnak. 1951 után Kohán György is tapasztalta, bármennyire vágyódott korábban kiegyensúlyozott családi élet után – hiszen éveken át gyökértelen, társtalan életet élt –, hogy viszonya feleségével időnként egyre feszültebbé vált, egyes napjai tele voltak feszültséggel, nyugtalansággal. Időnként mérlegre tette művészi továbbfejlődésének lehetőségét házassága keretei között. Néha visszavá-

gyott vásárhelyi magányába, ahová felesége nem követhette, mert nem volt hajlandó fővárosi lakását és foglalkozását feladni. 1952-től kezdve ezért az együttélés különös formáját valósították meg. Kohán György állandó jelleggel Hódmezővásárhelyen tartózkodott, de e tartózkodását sűrűn szakították meg gyulai és budapesti látogatásai. A házasfelek maguk is rájöttek, hogy a távolodásnak és közeledésnek szabálytalan ritmusa felfrissíti érzelmeiket. Az élet különös ellentmondása volt, hogy a művészi teremtés vágya nem győzhette le a festő érzéki ösztöneit. Az időnkénti távollét fokozta, naggyá növesztette egymás iránti kölcsönös hiányérzetüket, újabb színekkel, dinamizmussal telítette érzelmeiket. Minél hosszabbak voltak a távollétek, annál jobban felfrissült együttlétük alkalmával érzelemvilágu.

Az együttélés ilyen formája Kohán számára művészi céljainak világos távlatokat biztosított. Festői szemlélete egyre érettebbé vált. A művészetben „az érettség minden" – vallotta T. S. Eliot is. Kohán egyéni festői formái, eleven képalkotása sajátos művészi felfogásából eredtek. Bármennyire is termékeny alkotó volt, minden festménye és rajza Kandinszkij találó megállapítása szerint „a tudatban átélt események hirtelen látománya" volt. Az ötvenes évek közepétől egy évtizeden át alkotott műveiben már a végleges formát nyert személyiségtudata fejeződött ki. Művészi látása intenzívebbé vált, egyes képei drámai víziók, mások „a szeretett szülőföld imaginációi" voltak. Utolsó évtizedében már nem az esztétika izgatta, hanem a képeiben nyersen kifejeződő élet. Színérzéke is egyre tökéletesedett. Alkotásaiban csökkent a távolság a művészi megvalósulás és a hétköznapi valóság között. Egyre magasabbra törő lendületének motorja ez életszakaszában is a felesége iránt érzett változatlan vozalma maradt.

Művészi fejlődése hivatalos elismerésekben is kifejeződött. 1959 őszén nagy sikerű önálló kiállítása volt a Műcsarnokban. A kiállítás méltó feltűnést keltett. Ezután kapta meg az első Munkácsy-díjat. A műcsarnoki kiállítás országos visszhangja megtörte a vásárhelyi művésztársak idegenkedését is. 1960-ban a Tornyai-emlékplakettet neki ítélték. Az önérzetében korábban megbántott Kohán előbb a plakettet nem fogadta el, de a zsűri másodszor is neki ítélte; ekkor már megenyhült és elfogadta.

Újabb jelentős sikert hozott 1965-ben a Nemzeti Galéria termeiben rendezett kiállítása, ahol kétszáz festményt és grafikát állított ki. Ez a kiállítás hozta meg számára a második Munkácsy-díjat. Egyre emelkedő művészi pályáját 1966 elején súlyos betegsége szakította félbe, orvosai tüdőrákot állapítottak meg, a szegedi klinikán március 20-án műtétet hajtottak végre rajta. Már a klinikán feküdt, amikor 1966 március közepén elnyerte a legmagasabb állami kitüntetést, a Kossuth-díjat.

Feleségével közölték az orvosok, férje menthetetlen, nem éri meg a karácsonyt. Április végén a súlyos beteg elhagyhatta a klinikát. Orvosai azt tanácsolták, ne a fővárosba menjenek, hanem Gyulára, ahol jobb a levegő. Gyulán azonban nem rendelkeztek megfelelő lakással, ezért felesége Budapestre vitte, mivel állandó gondozásra szorult. Dr. Hajós Sándor orvos gondos kezelése eredményeként rövidesen jól érezte magát, festeni kezdett. Utolsó képe az „Ősasszony" volt.

Amikor halálát közeledni érezte, Gyulára kívánkozott. Végrendeletében – amelyllyel minden birtokában lévő művét Gyula városára hagyta – azt írta: „Hódmezővásárhely gyermekévé fogadott, nagyszabású műtermes lakással ajándékozott meg. De szívem mégis örökké Gyuláé volt – ahol boldog gyermekéveimet töltöttem. Kívánságom mindig az volt, ha bárhol halnék is meg – Gyulán térjek örök nyugalomra."

Szeptemberben felszámolta vásárhelyi lakását és Gyulára költözött. 1966 december 11-én halt meg.

érdeme. A forrást tökéletesen mellőzte eddig a helytörténeti kutatás. A XVIII. századi gót betűs szöveget színvonalas fordításban olvashatjuk.

A pályaképek nem öncélúak, azonkívül, hogy érdekesek, használható tanulságokat közvetítenek a mindenkori olvasó számára. Azok az írások sikerültek igazán, amelyekben a személyiségeket a környezetük nyújtotta lehetőségek és tudatosan fejlesztett képességeik kölcsönhatásában mutatják be szerzőik. E téren a Zsilinszky Mihályról (Dusnoki József) és a Kovács Imréről (Erdész Ádám) készített portrékat emelhetjük ki. Más esetben egy-egy kérdésre kerestek választ az összegzést írók az életmű bemutatásával. A tanári munka alapja a szeretet Benka Gyula szerint *(Gombos János)*, a tudós örök felelősségét fogalmazza meg Szilárd Leó (Cseh Edit), a hazáját szerető és a felelősséget vállaló gondolkodás az alappillére a cselekvő ember esélytelen esélyével tevékenykedő Pöltenberg Ernőnek (Erdmann Gyula), vagy Féja Gézának (Erdész Ádám). A nem kiemelt pályaképeket változó színvonalon írták meg szerzőik, esetenként sematikusan is.

Érdekfeszítő írás az 1848. március 15-i események vármegyei fogadtatásáról szóló híradás *(Jároli József)*. Abban az értelmiség mindenkori vállalt felelősségére és feladatára találunk példát.

Egyetlen közlés, az utolsó az, amely nem történelemmel foglalkozik. Az „Irodalomhiány" *(Elek Tibor)* című írás elemző igényű. Elemző része talán szándékosan és terjedelmi okok miatt kényszerből is sarkított, de a címben jelzett állítás részben igaz.

A könyv nemes egyszerűségű, esztétikus és ami manapság igen ritka – olcsó. A mellékletek kiválogatása a nyomdai lehetőségekhez igazodott, önállóan is megállják a helyüket. Szövegkörnyezetükben való elhelyezésük viszont egy-két esetben nem szerencsés.

Az elmondottak alapján nyilvánvaló, hogy a kötet csak első látásra tűnik évfordulónaptárnak, valójában tiszta honismeretet közvetít. Ügyes szerkesztői menedzsermunkának is része lehet abban hogy a Honismeret c. periodika évfordulóajánlását kiindulópontul véve, azt továbbfejlesztve veretes honismereti írások közléséig jutottak el a szerzők. Az elindulás megtörtént, kérdés, melyik irányban fejlődik tovább a kiadvány? Igen ötletes szerkesztési elv az is, hogy egyetlen írás terjedelme sem haladja meg a 10 oldalt. Ezáltal néhány percnyi alkalmatos időtartam is elegendő ahhoz, hogy hasznos módon, fiatal és idősebb egyaránt belelapozzon a kötetbe.

Néhány éve lehetünk tanúi annak, hogy a Békés Megyei Levéltár alkotóműhellyé kezd válni. A kötet szerzői szinte kivétel nélkül az intézmény dolgozói. A könyv bizonyítja, hogy a több nyelvet ismerő, különböző történelmi korszakokat átfogó, régi történetírói hagyományokhoz is visszanyúló csoport képes a múltidézésre. Tudják „generációk, kihalt, széthullott közösségek egymáshoz idomulásából, napi termelési, munkatapasztalatok átvételéből, mozdulatok, szerszámfogások, gondolkodási módok egymástól elleséséből áll az emberiség történelme". Nemcsak tudják, de képesek ezt elfogadtatni, megismertetni velünk, segítve ezáltal azt az utat, amelyen haladva a Körösök vidékéről megérkezhetünk a Körösök vidékére.

Kereskényi Miklós

KÖVETKEZŐ SZÁMAINK TARTALMÁBÓL:

Katona Imre: Viccek Sztálinról
Szilágyi Miklós: Engem nagyon meghurcolt ez a rendszer
Sarusi Mihály: Az aranykapca álma
Zöldi László: A mohácsi vita kiteljesedése
Szenti Tibor: Elemésztő szerelem
Cigány népköltészet
Utassy József, Gyurkovics Tibor, Bartis Ferenc, Banner Zoltán versei

ségek (nem is szólva a „fajiakról") egy-egy adott összefüggésben bármennyire fontosak lehetnek, mégiscsak mellékesnek minősülnek. Éppen ezért civilizált módon megvitathatók, és – minden aggály nélkül tolerálhatók.

Csengey Dénes esszégyűjteményét, időtálló gondolati és nyelvi gazdagságának elismerése mellett azért tartom nagyon időszerű könyvnek, mert a saját meggyőződés melletti következetes kiállás és az eltérő nézetek iránti szenvedélyes kíváncsiság olyan kettősségét mutatja, amelyre megújuló szellemi és politikai közéletünknek nagyobb szüksége van, mint valaha.

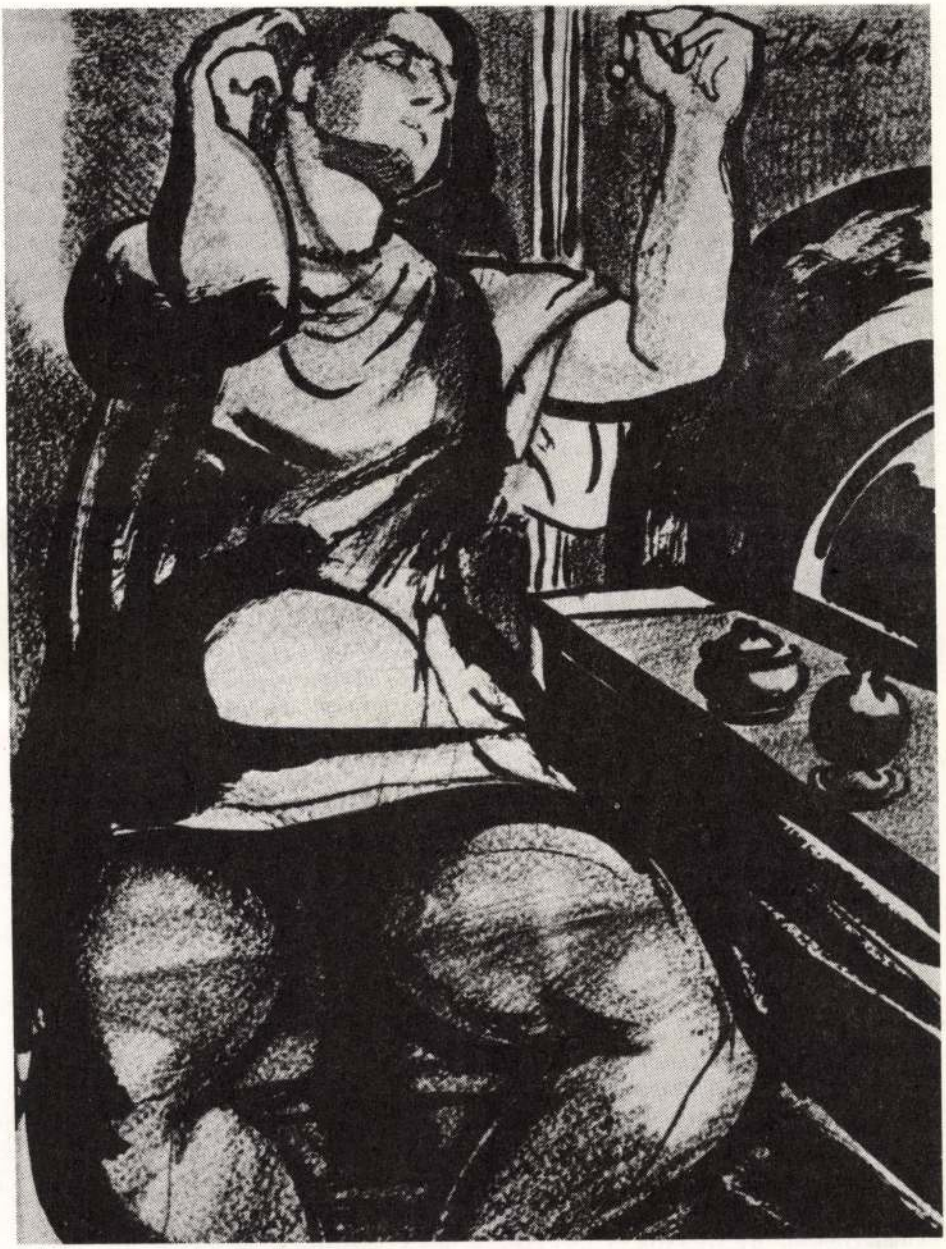

sított szemléleti tágasság jellemzi. S éppen a tágas horizont előtt derülhet fény az egymástól távol eső ízlésválasztások vonalán formálódó magas esztétikai minőségek lényegi összetartozására, az ízléshatárok lövészárkokként való funkcionáltatásának abszurditására. Ha nem tudnám, hogy az esszéista drámát is ír, s így témaválasztása egyebek mellett saját alkotástechnikai gondjaiból is levezethető, azt mondhatnám, hogy szinte tüntető bizonyságát adja e felismerésnek *A hérosz és a groteszk hős* című esszében, amely két, egymástól közmegegyezésesen fényévnyi távolságban látott drámaíró, Németh László és Örkény István jellemző hőstípusának közös gyökérzetét leli meg „az elidegenedett létben támadt ontológiai szakadék" (valóság és lényeg szakadása a történelemben s ugyanezen szakadás veszélye és feszültsége a személyiségben) áthidalásának kísérletében. Ez ugyan önmagában meglehetősen absztrakt „közös nevező" volna, Csengey azonban olyan érzékeny drámaelemzőnek – drámaolvasónak – bizonyul, hogy az ontológiai alapról indulva sikerül kimutatnia a drámaírói magatartás és szemléletmód mellett a két kísérlet poétikai párhuzamosságait, szinte tükörszerű megfeleléseit. S bár érzésem szerint az elemzés nyitva hagyja a kérdést, hogy hát akkor miért is válik el mégis oly élesen a spontán befogadói értékválasztás egyik vagy másik drámatípus javára – a gondolatmenet belső logikájához nem fér kétség. Ugyanez a drámaesztétikai érzékenység érvényesül a Páskándi-drámakötetről írott értékelésben is.

Manapság szokatlan, hogy egy fiatal prózaíró oly beható figyelmet szenteljen valamely elődje életműve tanulmányozásának, mint Csengey tette báró Eötvös József munkásságával. Ez azonban az *ideológus* Csengey eszmetörténeti kalandja, a *nemzeti demokrata* ideológusé, aki tisztában van vele: „Ha mai önismeretünk teljessége érdekében van keresnivalónk a tizenkilencedik században – s úgy gondolom, hogy van –, akkor azt nem metaforateremtő zuhanórepülésben kell megközelítenünk, hanem a tisztázó gondolkodásnak azzal a fegyelmével, amely egy pillanatra sem engedi el saját korszakunknak azokat a kérdéseit, amelyeket az adódó analógiák segítségével megvizsgálni kíván". Úgy véli, ilyen analógiákat nem, vagy egyre kevésbé találhatunk a Széchenyi–Kossuth–Deák „szentháromság" mitikus körében, szükséges tehát történetszemléletünk kitágítása ama kevesebb figyelemre méltatott életművek felé, amelyek talán nem nyújtanak annyi sugallatos metaforát az analízist megspórolni kész nemzeti agyműködés számára, de elmélyült elemzését adják olyan kérdéseknek, amelyek ma is foglalkoztatnak bennünket. Az eötvösi művet ezek között a legkiemelkedőbbnek mondja, s oknyomozó esszéjében elénk tárja a politikus, az író s kivált az állambölcselő Eötvös József munkásságának ma is érvényes következtetéseit és tanulságait, egy olyan reménybeli, nemzeti és demokratikus politika elméleti tárházát gazdagítva, amely napi cselekvése közben nem téveszti szem elől a történelem megértett mozgásirányait és a közösség távlati érdekeit.

V. A „szemléleti tágasság" további jelentős dokumentuma a cigánykérdéssel, valamint a magyar nyelvű cigány irodalommal foglalkozó két írás. Jelentősége túlnő „tárgyi" értékén, az elvégzett feladaton – a cigányság és a cigánykérdés történetének rövid összefoglalásán, a cigánykérdés mibenlétének definícióján, a magyar nyelvű cigány irodalom problematikájának fölvázolásán, alkotóinak esztétikailag érvényes értékelésén – s mind hangnemében, mind gondolati tartalmában példaként szolgálhat e gyúlékony kérdéskör emberséges megközelítésére. S épp ama szellemi égtáj küldöttje részéről, amely felé kiengesztelődésre nem hajló sértettséggel, az ocsút a búzától elkülöníteni meg sem kísérlő türelmetlenséggel, s már-már azt lehet gondolni: a megbélyegző gyanúper fönntartásában való érdekeltséggel mutogatnak a minden „népi" hangszerelés mögött faji elfogultságot szimatolók.

Igaz persze az is – sajnos –, hogy létezik és hat bizonyos fajta etnikai elfogultság a „népi"-nek nevezett szellemi és politikai irányzat vonzásköréhez tartozók *némely* csoportjaiban és egyéneiben is, de azon kívül is. „A legjobb körökben máig zsidóznak, a legjobb körökben máig gójoznak. És szinte mindenki cigányozik" – mondja Balassa Péter a Csengey Dénes levélesszéjére írott válaszában. Kettejük levélváltása az 1987-es év egyik szenzációja volt, s a Csengey-kötetnek is egyik magaslati pontja. Két elsőrangú esszéíró, két eltérő irodalomszemlélet képviselőjének baráti eszmecseréje a népi-urbánus fantom-frontvonal fölött a világról, amilyennek az 1987-ben Magyarországon mutatja magát, esztétikai és politikai szabadságfelfogás összefüggéseiről, a kibeszéletlenség mögött burjánzó szellemi, lelki és erkölcsi torzulásokról, romboló félreértésekről, és arról, hogy mégis, hogy mindezek ellenére, vagyis éppen ezért beszélni kell, vitatkozni kell, nem szabad feladni a megértés esélyét. Mert így talán az is kiderülhet – és ez a levélváltás talán legfontosabb tanulsága –, hogy a szellemi és erkölcsi, emberi minőségnek legtöbb köze mindig a másik emberi minőséghez van (kizárólag szellemi és morális értelemben értve a szót!) s hogy ehhez képest a világfelfogásbeli, ízlésbeli stb. különb-

A PÖRÖK DOKUMENTÁLÁSA

A tanulmányunkban tárgyalt feudalizmu. .ori szexuális bűnpöröket a Csongrád Megyei Levéltár Szentesi Fióklevéltárában a IV. A. 21. fondszámú sedriában, és a IV. A. 53. fondba tartozó Károlyiak sedes dominalisában őrizték meg. (Az azonosítási számok végén a sedria anyagát külön jelöltük, a többi értelemszerűen az úriszék fondjából való.)

A megyetörvényszéki és az úriszéki fondban találtunk pöröket a dobozolt anyagban és a bekötött fóliánsokban. Az előbbieknél jelzés a „D", az évszám a pör tárgyalási időszakának dátuma, ezen belől a D. után következő szám(ok) a pör(ök) sorszáma(i)t jelzi(k). A bekötött másolatok esetében a kis „a" vagy „b" betű és az utána következő szám a kötetre, a kettős pont utáni számok pedig a lapszámokra vonatkoznak.

A pöröket törtszámokkal jelöltük. Az első szám az általunk adott sorszámot, a második pedig az évszámot jelenti, amikor a pört tárgyalták. (Egy pört a jelenségek száma szerint esetleg többször is idéztünk.)

A PÖRÖK FORRÁSA

7/1775. a.5.: 783–787.
11/1790. b. 3.: 382–385. Sedria.
13/1795. D. 1. szept.
30/1772. a. 5.: 332-333.
38/1811. D. 70. febr. 7.
44/1840. a. 14.: 80.
46/1723. a. 1.: 6–13.
48/1756. a. 3.: 572–589.
51/1769. b. 116.: 224-225. Sedria.
54/1796. D. 8. 7bris.
57/1837. a. 13.: 284.
130/1762. a. 4.: 138-139.
182/1766. a. 4.: 878-897.
216/1761. a. 4.: 52–54.
219/1762. a. 4.: 134—137.
223/1763. a. 4.: 230–240.
237/1771. a. 5.: 236-237.
239/1774. D. (szám nélkül) okt. 19.
254/1783. a. 6.: 1074–1076.
294/1842. a. 14.: 307.
299/1798. D. 2. jan. 10.
306/1763. a. 4.: 330–334.
315/1751. a. 2.: 737–741.
404/1756. a. 3.: 415–444., 492–545., 810–833.

Jánosi György

Patologikus jelenségek és a magyar családszociológia

A magyar családszociológia a 60-as évektől kezdve egyre riasztóbb jelzéseket ad azokról a patologikus tünetekről, amelyek a modern kiscsalád válságtendenciáira, a családi élet mind súlyosabbá váló funkcionális zavaraira utalnak. Ezek a tünetek nem kizárólag magyar jelenségek, hatásuk a világ minden modern vagy modernizálódó országában kimutatható. Magyarországon azonban az elmúlt két évtizedben az átlagosnál is erősebb intenzitással jelentkeztek. A magyar családok patologikus jelenségei három alapvető probléma köré csoportosíthatók.

1. Mindenekelőtt úgy tűnik, hogy a nukleáris kiscsaládok nem tudják betölteni Magyarországon társadalmi reprodukciós funkciójukat. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy 1960 után, különösen pedig 1970 óta a házasságkötési gyakoriság a 20 éven felüli korcsoportokban kivétel nélkül jelentősen csökkent. Az európai országok egy részében ez a házasság nélküli együttélések terjedésével függ össze, Magyarországon azonban – az 1970-es népszámlálási adatok szerint – az ilyen társulási formák az összes együttéléseken belül mindössze 2,4%-ot tettek ki. Nálunk a jogilag nem mentesített együttélések helyett inkább az együttélés nélküli tartós szexuális párkapcsolatok terjedtek el, melyek a legritkább esetben járnak együtt a gyermekek vállalásával.[1] Ezzel párhuzamosan a házasságon alapuló családokban is jelentősen csökkent a gyermekszületések aránya. A 70-es évek közepétől a 80-as évekig az ezer lakosra jutó születések száma 18,4-ről 13,3-ra, a természetes szaporodás száma pedig plusz 63 ezerről mínusz 1 ezerre csökkent.[2] Mindezek hatására az ország népességszáma a 80-as évektől kezdve erőteljesen csökkeni kezdett, ami – figyelembe véve a társadalom korösszetételének előnytelen megváltozását, azaz a népesség „elöregedésének" tendenciáit is – komoly gazdasági és szociális problémák elé állítja az országot.

2. A 60-as évektől kezdve még súlyosabb gondokhoz vezettek a modern család szocializációs funkciójának zavarai. E zavarokat és patologikus tüneteket egyértelműen jelzik azok a statisztikai adatok, amelyek a deviáns magatartásformák terjedését mutatják a 18 éven aluli generáció körében. Az elmúlt 20 év alatt mindenekelőtt nőtt a fiatalkorú bűnözés aránya (míg a 60-as évek elején kb. 3500 fiatalkorú bűnelkövetőt tartottak nyilván, addig ez a szám a 80-as évek közepéig már elérte a 6000-t),[3] de ennél is jelentősebben nőtt a kábító hatású szerekkel élő fiatalok aránya (számuk a 70-es évek elején kb. 200, a 70-es évek végén kb. 10 ezer, a 80-as évek közepén pedig kb. 30 ezer volt).[4] Az öngyilkosok és öngyilkossági kísérletet végrehajtók között – akik összarányát tekintve Magyarország a világelsők közé tartozik – emelkedett a 18 éven aluliak száma, s az alkoholizmus, valamint a mentális megbetegedés kezdetei is egyre erőteljesebben jelentkeztek a felnövekvő korosztályban. Ezek a tendenciák a veszélyeztetett helyzetben lévő fiatalokra irányították a társadalom figyelmét, akiknek száma 1980 és 1982 között 94 ezerről 121 ezerre emelkedett. Ebben a növekedésben döntő szerepet játszottak a magyar családok szocializációs zavarai, amit jól mutat az a tény, hogy a család által megtestesített, illetve közvetített környezeti és magatartási tényezők 75%-os arányban vannak jelen a veszélyeztetettséghez vezető okok között.[5]

3. Végül a modern család patologikus jelenségeinek terjedése a válások, illetve házasságbomlások növekvő számában és arányában mutatkozik meg a legközvetlenebb formában. A válási statisztikák – amelyek tekintetében Magyarország ugyancsak a világelsők közé tartozik – azt mutják, hogy az ezer fennálló házasságra jutó válások száma az elmúlt 20 év alatt 6,5-ről 10 fölé emelkedett.[6] (A 70-es évek közepén pl. az ezer lakosra eső magyar válások száma több mint kétszerese volt a lengyelországi adatoknak.[7])

A válások ilyen arányú növekedése következtében ma már azzal kell számolni, hogy a 80-as években megkötött házasságok – a valószínűségszámítások alapján – 40%-os arányban bírósági bontóperrel fognak végződni.[8] A válságba jutott házasságok számára azonban csak részben következtethetünk a válási statisztikákból. Egyrészt azért, mert a házasságok egy része a belső patologikus tünetek ellenére változatlanul fennmarad (ezt jelzi az a tény is, hogy a házasság felbontását 30-40%-kal többen kérik, mint ahányan lefolytatják a bontópert[9]), másrészt pedig azért, mert a ténylegesen felbontott házasságok csak részben szűnnek meg jogi úton.

5.

Ülök egy tönkön és hallgatok 1989-ben. Zsebemben negyvenesztendős levél. Gyufafejek sercegnek jobbról is, balról is. Szertartások kezdődnek, kiegyezések köttetnek, pártok alakulnak. Minden tölgyerdő illően föllobogóztatik majd az ezredvégre. Olykor megtapogatom a bal zsebemet, benne van-e még a kincs.

Eljuttatom 1999-ben újra, ha élek még, Csöngére ezt a levelet. Átkerekezik vele minden hamun és üszkön és piszkon, akár a világ másik végéről is, a gyermekem.

Márkus István

A régi falukutatás és mai tanulságai

A kezdetek. A felismert elmaradottság. Tessedik és az európai mérce.

Parasztságunk helyzetével a XVIII. század vége óta foglalkoznak felelősségtudó gondolkodók. A hangyaszorgalmú lutheránus lelkész, Tessedik Sámuel nyitja meg a sort. A figyelem e néposztály – sokáig a magyar és nem magyar lakosság többsége – iránt, ha olykor egy-egy évtizedre el is lankadt, egészen soha nem szűnt meg, és a két évszázad során ismét és ismét felfokozódott.

Volt is erre ok, éppen elég. Maga Tessedik azt vette észre – vette szívére egyszersmind –, hogy az Alföld magyar és szlovák földművesei sokkal rosszabbul termelnek és nyomorultabbul élnek, mint nyugat-európai parasztttársaik, kiket a sok földet bejárt pap ugyancsak megismerhetett tanulóéveiben, odakint. Kiáltványnak beillő írásaiban Tessedik megjelölte a szembeötlő elmaradottság néhány okát: a tudatlanságot, az igénytelenséget, az elavult eljárásokhoz és babonás előítéletekhez való ragaszkodást, a hatékony oktató és nevelő intézmények hiányát, a nemesi vármegye úri közönyét a nép sorsa iránt. Felismerte, hogy a jobbágysorban tartott parasztnép nem is lehet igazán érdekelt önnön anyagi és szellemi emelkedésében.

Tessedik szemében a nyugat-európai mezőgazdaság és falusi lét, az ottani igényesség és rendezettség, a nyugati felvilágosultabb jogrend, az ott kifejlett protestáns népiskolázás volt a *mérce*. Ehhez képest ítélte szomorúan hátramaradottnak a Felvidékről az Alföldre telepített szarvasi parasztság s általában az alföldi magyar és szlovák nép állapotát.

A reformok mércéje a reformkorban

Nem sokkal később, az 1820-as évektől számítható reformkorban még erőteljesebben kerül előtérbe az ország parasztlakóinak sorsa. Nem egyedül Kölcsey Ferenc emelte fel szavát szűkebb pátriája parasztságának védelmében „A szatmári adózó nép helyzetéről" elmondott beszédében. Ott forrt ez a kérdés és a benne rejlő fenyegetés a kor közgazdasági és politikai publicisztikájában, a pozsonyi országgyűlések vitáiban; más életfontosságú problémák, kritikai fejtegetések és javaslatok közé ágyazottan Széchenyi, Wesselényi, a Szalay és Eötvös körül szerveződött centralisták, nem utolsósorban Kossuth irataiban. Meg azokban a szakkönyvekben, Berzeviczy Gergelytől Balásházy János munkáiig, amelyek a jobbágyrendszer hátrányait, a robot és a dézsma fejlődést gátló kárait tárgyalták. Még Berzsenyi Dániel is, ki pedig nemigen óhajtotta a nemesi privilégium feladását, megszólalt e vitában, megírván tanulmányát „A mezei szorgalom akadályairól". Ebben is, miként az idevágó irodalom sok termékében, ott van az *összehasonlítás:* nemzeti költőnk a dunántúli *német* telepes parasztok szorgalmával, munkakultúrájával, igényességével és nevelési módszereivel veti össze a dunántúli *magyar* parasztok elmaradottságát, igénytelenségét, tunyaságát, hanyag bánásmódját gyermekeikkel.

Ahogy közeledünk 1848-hoz, egyre terjed a felismerés: a jobbágyrendszer fenntartása, a nemesi előjogok „makacs őrizgetése", két összefüggő eleme az „ősi alkotmánynak": gazdasági és társadalmi haladásunk, Ausztriától való függetlenségünk, európaizálódásunk, *nemzeti polgárosodásunk* fő akadálya.

Ekkor is, mint Tessediknél, de még határozottabban és tudatosabban ott van e gondolatrendszerben és programban *az összemérés*. Az összehasonlítás azokkal az országokkal, ahol a jobbágyrendszert rég felszámolták, vagy mint Észak-Amerikában, soha nem is létezett, ahol az ipar a miénkhez képest hatalmas ütemben fejlődik, ahol az állampolgári egyenjogúságot az alkotmány garantálja.

Az összehasonlítás érveket kínált a hazai viszonyok kritikájához és ebből táplálkozhatott a program, a remény. A polgári szabadságtól végsőleg a *„nemzeti polgárosultság"* oly fokának meghonosodását várták a kor lelkes reformerjei, mely a parasztság millióit jogi felszabadításukon, egyenjogúsításukon túl a kultúra befogadtatása útján emeli be, belátható időn belül a nemzet testébe. Éspedig, e remények szerint, nem csupán a magyar, de a más nyelvet beszélő szlovák, román, délszláv, német parasztok sokaságát is.

– Mert ezek szigorúan bizalmas kezelésű felvételek – sietett most az őrnagy védelmére a doktornő. Az őrnagy köhintett.

– Olyannyira, hogy be is hozattam valamennyit ide a kapitányságra.

– De hát ez... na de kérem... ez nekem a publikációmhoz... ehhez igazán nem volt joguk...

– Nézze, doktornő, a főorvos úr a legnagyobb készséggel adta át őket, és afelől is biztosított bennünket, hogy talál majd magának jobb témát. Ja és ezt a legújabb kazettáját is le kell foglalnom. Zászlós elvárs! Kísérje ki a vendégeket!

– Igenis, őrnagy elvtárs! Tessék, csak önök után!

Az őrnagy még egy percre megállította őket.

– Viszontlátásra, doktornő! Máskor is forduljon csak hozzánk azért bizalommal! De legközelebb ne felejtsen el jelentkezni nálunk, ha ilyen fontos dokumentumok birtokába jut. Tudja, ez állampolgári kötelesség is!

Némán léptek ki a kapitányságról az utca forgatagába. Távolból villogó-vijjogó autó közeledett.

– Fázom – mondta a lány.

– Majd tüzet rakunk, ha megérkezünk, az öcsém kandallójába. Nem gyújtunk lámpát. Nézzük majd összebújva, ahogy lobog a láng.

– Nincs kedvem a Mátrába menni. Aludni szeretnék. Aludni.

– Örökké nem lehet aludni. Egyszer úgyis föl kell ébredni!

A vijjogó autó szirénája fülsiketítővé vált, elnyomva az utca zaját.

– Valahol megint tűz van! – hangzott innen is, onnan is, aztán, ahogy a vijjogás távolodott, a félreállt járművek újra megindultak...

Simai Mihály

Hol van már az a gyönyörű...?!

fehérrel
nagyon fehérrel kezdődik
angyalszárny-szitálású
vakító hófehérrel

de aztán a remény
lelepleződik
„így jár minden csaló!"
a hit és szeretet lelepleződik
s ami marad
takargatnivaló
szégyellni megtagadni
vérmocskos gyolcs a hó

hol van már az a
gyönyörű szabad
határtalanság-érzés
békává válnak a kimondott szavak
kimondhatatlanok fullasztanak
vonulsz egy hazug szivárvány alatt
lelked csupa seb csupa vérzés

lennél könnyű és tiszta
mint fán a tünde harmat
és ím el kell fogadnod
az elfogadhatatlant

– add el a szépet a jót
fussanak
lángtengerbe a vers-papírhajók
pusztítsd szabványossá
szabad szíved
– – vagy fizess
holtod napjáig fizesd
embervoltodért a luxusadót
mit a Hivatal parancsa kirótt

hamvazószerdára elszürkül a lét
ördögbozont
a burjánzó sötét
kárhozottan kering
a lélek
ideje ím eljött a büntetésnek
minden el-nem-követett bűnökért

S mit mondhatunk az utánunk jövőknek?
Netán, hogy íme, itt van
a mindent elfedő,
jótékony kozmikus por?
De mit lehet e porba írni?
Azt még külön ki kell találni, tudván,
hogy emberi nemünk
égrekiáltó jeleit is
megőröli, homokká boronálja
a sivatag idő.

Kőváry E. Péter

Tűzpróba

– Szétvert rajtam egy cseréplécet. Az nem akármi. Egy ötéves gyereken.

– Valami oka csak volt rá, nem?

– Ivott. Anyánkat is ütötte. A nővéremmel megfogadtuk, hogy rágyújtjuk a csűrt. Oda szokott betámolyogni, amikor már mindannyiunkat végigcsépelt. Emlékszem, még csöpögött is az orromból a vér, rá a gyufásdobozra. Alig tudtam alágyújtani a szalmát, mert a kezem is remegett. De fölébredt…

– Akkor kapta elő a cseréplécet…

– Nem, az körülbelül két évvel előtte volt, amikor az udvaron a szárkúp kigyulladt.

– Ott is gyújtogattál?

– ???

– Most miért hallgatsz?

– Értem én. Nagyon jól értem. Nem vagyok olyan kiművelt, mint maga, azért az nekem is világos, hogy mire megy ki ez a játék.

– Milyen játék?

– Ez az egész beszélgetés! Nem is mondok többet semmit!

– Félreértettél, én csak…

– Hagyjon nekem békét! Maga is velük van! Csak játssza itt a megértőt! Menjen innen!

– A főorvos most fölállt, lekapcsolta a magnót. Idegesen az órájára pillantott.

– És mit akar ezzel? A család, az otthon hiányzó melegének pótlása gyújtogatásokkal, vagy mi?!

– Főorvos úr! Most, hogy az ítélet után vasárnap újra hallgattam valamennyi kazettát…

– Nézze, Veronika, magácska egy nagyon aranyos, kedves kislány…

– Főorvos úr!

– Elhiszem azt is, hogy a szép fejecskéje tele van Freuddal meg Makarenkóval, meg minden egyébbel, amit az ilyen szigorlatokra annak idején mi is bebifláztunk. De nekünk naponta hoznak ide ilyen eseteket, és ha mindegyik után napokig, vagy hetekig vergődnénk azzal, hogy megtettünk-e mindent, hát hamar ránk kapcsolnák a defibrilátort!

– De főorvos úr! Ön is tudja, hogy ez nagyon is rendhagyó eset!

– Nem is állítottam az ellenkezőjét, kislány. De ez egy lezárt ügy, a rendőrség után az ügyészség, a hétvégén még a bíróság is pontot tett a végére. Megkaptuk a felszólítást, hogy szereltessünk rácsokat az elkülönítő ablakaira. Ez is megtörtént. Mit akar még?

– Főorvos úr, én csak annyit szeretnék… Szóval tudom, hogy nekem már jóval hamarabb jelentkeznem kellett volna…, de féltem… az én kudarcom volt.

– Veronika! Cselédkönyves korunkban valamennyien átmentünk ezeken a dolgokon, megértem, amit érez. Nem könnyű tudomásul venni, hogy mégsem lett belőlünk isten attól, hogy doktorrá avattak bennünket, és most, ha megbocsát, kezdődik a műtét.

A főorvos az ajtóból még visszafordult.

– Tudja, Veronika, nekünk az élőkkel van dolgunk. A többieket hagyjuk az őrmester, a boncmester meg a tisztelendő uraknak!

– Szóval nem is hallgatja meg főorvos úr a felvételeket?

– Mennem kell. Azért ne keseredjen el! Talán majd egyszer, egyszer majd feljön hozzám a kazettáival. Egy este. Oké?

– De főorvos úr!

★

1021

Kohán György

KOHÁN GYÖRGYRŐL

Kohán György festményei és grafikái — pályakezdése óta — monumentális látásra és gondolkodásra vallanak, a nagylélegzetű festői kifejezésmód néki állandó igénye, belső kényszere, ha megszólal, így kell megszólalnia, nem törődhet azzal, hogy megfelelő terephez — falmérethez — jut-e ez a hangvétel, amely kevesli a szobalevegőt, és ez a mondanivaló, amely kinőtte a kisügyek házipapucsát.

Ennek a fajta festészetnek falképi méretben az az alaptulajdonsága, hogy nem tűri a közömbösséget, megszólítja a nézőt, és valamiféle belső állásfoglalásra készteti, — ami különben a falfestészetnek is elsőrendű követelménye, mert a tömeggel való kapcsolatteremtés a gyors, erős, tartalmas ráhatáson múlik, ennek tartóssága pedig azon, hogy miféle emberi-művészi fedezet áll e nyitány mögött.

Egyszerűség, póztalanság, erő — ezek az először szembeötlő jegyei Kohán képeinek. Tudvalevő, hogy ezen erények közül az első kettő a művészi előadóképesség végső próbatétele, a harmadik pedig az Achilles-sarka, melyen át el szokott vérezni az erőt mímelő nagyzolás, a formák és tartalmak indokolatlan superlativusa.

Mifélék hát a valóban szuggesztív hatású erőnek az ismérvei, — jelen esetben Kohán-féle sajátosságai? Látszólag egyszerű dolgok, mint például tartalom tekintetében: a bensőségesség. Mert a szenvtelenül brutális előadásmód még a hatáskedvelő sznobban is az üresség gyanuját kelti, hát még a tömegben, amelyhez érzelmei felől is kell közelítenie a művésznek, különösen ha festői kifejezésmódja szokatlan.

De meg e bensőséges, meleg humánum híján nincs is ami megtelítse a nagyranőtt formákat élettel, nincs ami hitelesítse erejüket, nincs ami elfogadtassa velünk — mint a gyógyító kést — azt a sokszor szükségszerűen darabos festői

Kohán György:
A háború emléke. Részlet
Le souvenir de la guerre. Détail
Воспоминание о войне. Фрагмент

Művészet 1963 febr. 29 lap

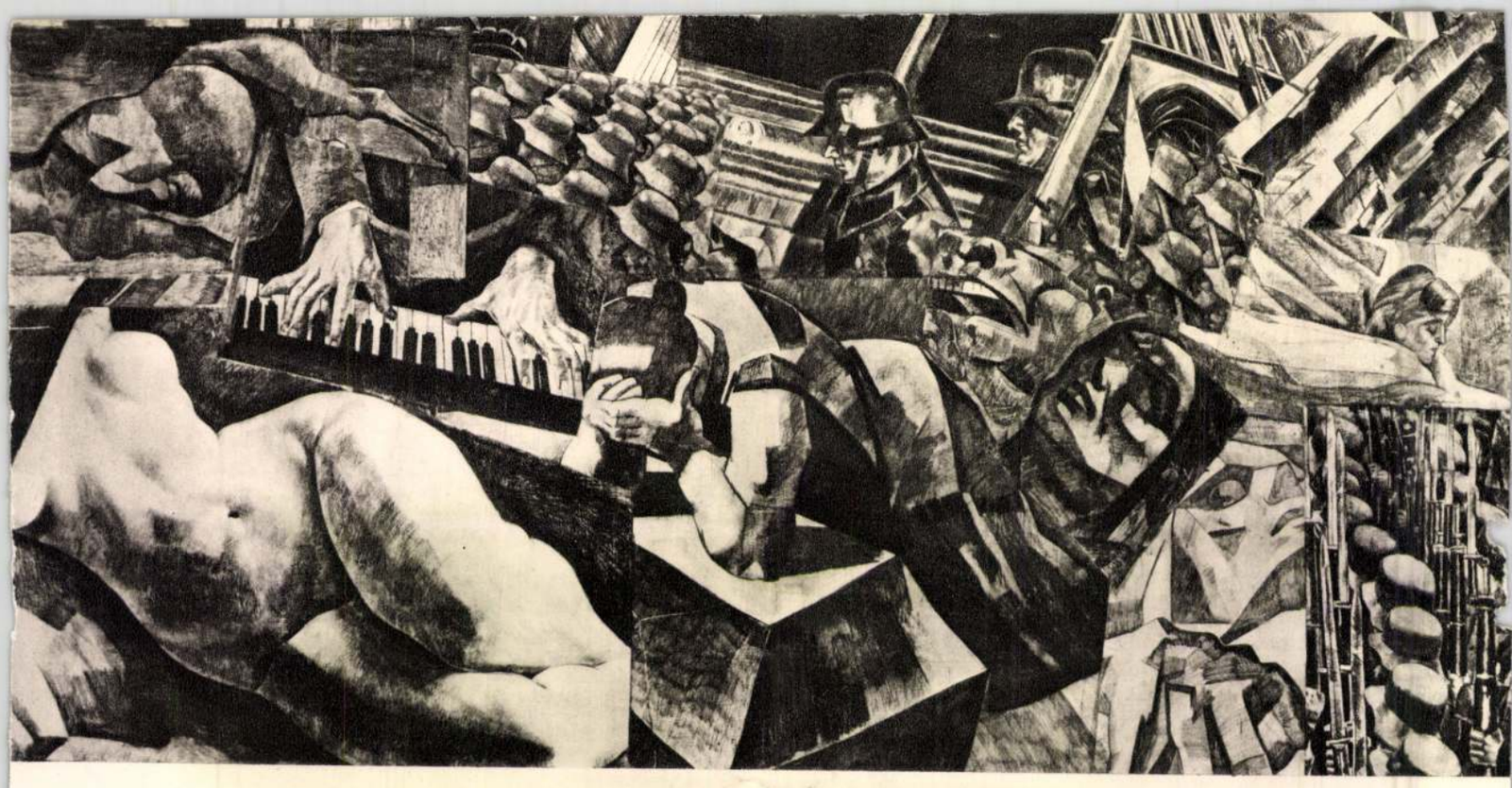

Kohán György: A háború emléke. Részlet – Le souvenir de la guerre. Détail – Воспоминание о войне. Фрагмент

gondolatközlést, amely Kohán szavaival élve „bizony nem kellemes". Nem l e h e t kellemes, mert amit és ahogyan mond, az súlyos, szenvedésből termett, így hát eszméltetésre való, nem pedig zsongításra. Parasztasszonyai, emberei erősek, heroikusak, de megviseltek, múltbéli szenvedések medret vájtak arcukon, és különösmódon, e fájó nyomokat ugyanannak a művésznek a gyengédsége fedi fel számunkra, akinek a kérlelhetetlensége magasra emeli, keményre formálja ezeket — a valóságban tán megszelidültebb idős fejeket: az ő nevükben sem tűri Kohán az érzelmességet.

Festői egyénisége igazában akkor van elemében, amikor valamely élményben felfedezi „az egymás közelébe kerülő ellentétek elektromosságát, a tartalmi feszültséget, amely kiváltja a formabeszéd szaggatottságát, és a színellentétek — olykor tragikomikus — egymásmellettiségét." Képeinek dinamikai hatása elháríthatatlan, mert hatalmas alakjainak, tájainak impozáns nyugalma: nagyfeszültségű, telített, — s ezért azt az egyensúlyérzetet nyújtja, amely felborulással ugyan nem fenyeget, — az ellentétes erők egyenlősége révén — de enyhet sem ad. Mi okozza ezt a telítettséget? „Megörökítésre csakis az érdemes, ami emlék, ami az élmény ereje által meg tudott maradni a látott dolgok ezrei közül. Ami aztán megmarad, annak súlya van, ettől tud a jelenbe váltani, megelevenedni, tartalma felerősödik, és — emlék-művé, monumentummá nő". Kitűnik a művész e szavaiból, hogy mily természetes számára az emlék — mint fogalom — és az emlékmű — mint anyagban kifejezett fogalom — közötti gondolattársítás. Ezt egyrészt az teszi lehetővé, hogy e kétféle dolognak Kohánnál közös a nevezője: az élmény. Másrészt, ami élmény, az máris anyagban, formában jelentkezik számára, — a nagy élmény, a maradandó, az emlék: monumentális formában.

A szfinxek helyzeti energiája az, ami őt leginkább foglalkoztatja az emlékművek történetéből, éspedig „a végtelen síkság, a vízszintes ellen szegülő magasságuk, ami a térnek és az időnek egészen más problémáit veti fel" — mint a közel-távol, a mélység, a festészeti perspektíva kérdése. A nagy síkkal perbeszálló függélyes viadala három dimenzió feszültségével érzékelteti számára a térben láthatatlanul zajló dinamikát, ezt tapintja tömegében, ezt sűríti a formák palackjába. Ugyanígy sűríti az idő fogalmát, azáltal, hogy az emlékből a múltat a jelenbe, a voltat a vanba vonja, s az idő haladásának e képzeletbeli vízszintesével szembehelyezi az idő fogalmától felszabadított élmény függélyesét: a tartalmi dinamikát fokozza. „A háború emléke" címet viseli például az a fríze, amelynek keletkezési éve — in medias res — 1941, — az élmény elevenéből, a rettenet s a gyász közepette, máris fölébe kerekedik az időnek s az „emlék"-szónak múltat jelző fogalmán az, ami maradandó lesz belőle: a döbbenet víziója. Mily távol van ez a monumentalitás a klasszicizmus által visszasóvárgott „csendes nagyságtól", vagy amattól, mely akár bizantin szigorral, akár etruszk mosollyal, de mindenképp átlép a megfejthetetlen, az élményeinktől távoli kifejezés birodalmába.

Alföldünk kohóni szfinx-világában nem az elcsendesült századok síri nyugalma, fenkölt nagysága kísért. Itt a tartás ősi, paraszti méltóságán belül minden forrong, él, — festményeinek nincsenek érzéketlen, merev pontjai, a művész gondolata, indulata ízről-ízre materializálódik rajtuk. „Úgy kellene festeni, ahogyan kemencét tapaszt az ember" — vallja Kohán, — a nagy felületek követelését tenyérrel kitapintani, érzékenyen követni és ellensúlyozni formáik elkívánkozását a festővászon síkjától; a kéz melegét adni át az anyagnak, hogy ne viselkedhessék idegenül, hatalmába kerülni az anyag természetének, és hatalmunkban tartani természetét: ez ismét az ellentétek feszültsége — és Kohán kedve — szerint való, alkotói bajvívás.

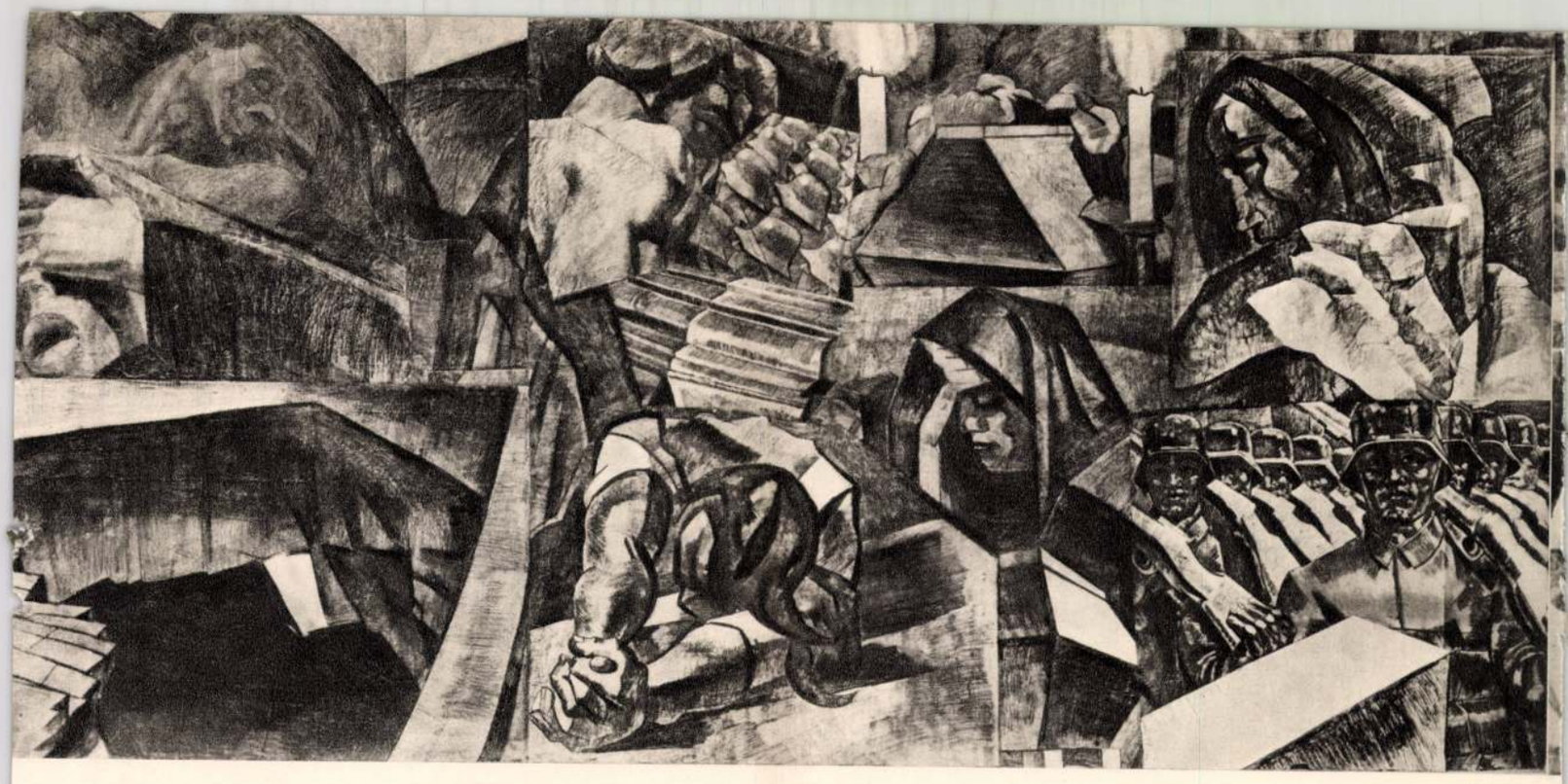

Kohán György: A háború emléke. Részlet – Le souvenir de la guerre. Détail – Воспоминание о войне. Фрагмент

Az anyaggal érezni és bánni tudóknak van egy olyasféle biztonságérzetük, mint az állatszelidítőé, és olyasféle önkéntelen örömük az alkotói tevékenységben, mint aminő a vegetációból árad, amikor természeti erők útján anyaggal táplálja, építi, növeli a formát. Ez az alkotói típus azt is jól érzékeli, hogy mennyi tellik a formákra az anyagból, vagyis az élményből, és mi az, amire nem futja belőle. Kohán nagyítóval érez, élményei felfokozottak, ezért azokat általánosabb, nagyobb jelenségekre terjeszti ki. Alakjai nem csupán egy bizonyos embert ábrázolnak, hanem több, egymással rokon lény közös jellegét ragadják meg, belefoglalva jellemük, helyzetük uralkodó vonásait. Olyan típusokat tart meg a képzelete, az emlék, akik által például a gondolkodás, az akarat, az indulat, a pihenés, a szenvedés, a munka, a legérzékletesebben fejezhető ki. Tájai is hasonló tartalommal, élőlényekként jelentkeznek. A nagy formáknak összegezniök, kiemelniök kell a kifejezés lényegét, azt, amit a részletezőbb festői fogalmazás a kifejezés árnyalataiból teremthet meg. A lényeg kiemelése a jellegzetes felnagyításával jár, — ám ha ez csak külsőleg, formálisan történik, s a tartalom nem indokolja azt, akkor nem monumentális kifejezés születik, hanem törpe, Goliáth-fejjel: a kisarányú dolgok téves és rosszul alkalmazott átszámítása nagyobb léptékre.

Kohánnál mindig az *élménybeli többlet* diktálja a monumentális fogalmazást. Bikát ábrázoló egyik festményéről megkérdezvén, hogy a „modellt" milyen helyzetben leste meg a művész, — a válasz ez: „legelészett". Nos, ez a bika: őslény, — olyan testalkat, izomzat, mozdulatkarakter tartozik fajtája múltjához, amellyel csak „nekifutásból" lehet legelészni, többlet-erő, és lendület, és súly van benne, mint amennyit a legelészés békés cselekedete igényel. A bika látványában tartalmi többlet van a legelészéshez képest, ami alakját alkalmassá teszi a jellegzetes felnagyítására, a látásakor keletkező élmény monumentalizálására.

A mondanivalónak a lényegre-sűrítése hozza magával, hogy Kohán cselekményt, elbeszélő, felsoroló formában nem ábrázol, — de közvetve igen. Olymódon, hogy a kifejezéssel, az expressioval utal az ábrázolt témán túli cselekményre, pszichológiai folyamatra, előzményre, vagy következményre. Egyik festményén oldalra néző fejet, vállat és vízszintesen kinyújtott felsőkart látunk. A fej tartásából, és az arc kifejezéséből tudható meg, hogy a kar nem mozdulattanulmányként került oda, de nem is keresztrefeszítést jelez (az arc nem szenved, kifejezése csak komoly, erős). Ha a kart takarjuk, a fej önmagában is kifelé utal, mégpedig nem kifelé tekintőn, hanem inkább kifelé utasítóan. Ezután tudjuk meg kérdésünkre, hogy a kép élményéhez tartozó — de nem ábrázolt — *kéz*, kifelé mutat. Tehát a részlet elhagyásakor sem veszít az együttes jelleg, egységes volt a hanghordozás, a művész nem ismert el másodrendű tartalmi elemet, hangsúlycsökkenést a kép részleteiben. Ez vonatkozik az ábrázolt tárgyakra is: a konyhaszekrény nem kevésbé magányos az előtte álló parasztasszonynál, a kettejükben felgyülemlő emlék együtt állít emlék-művet a tűnő időnek.

A színek hozzáérlelődtek ehhez a sűrített tartalmi igényhez. Ha a korábbi műveken még olykor csikó módjára el-el szabadultak, gyanítva közelgő rendeltetésüket, — most, a szó átvitt értelmében is idomítva: az idomok formáját követik azonos ütemben, fékezett szilajsággal. Nagy arányok magasságába és távlatába kell emelkedniök, onnan bírni hanggal a mondanivalót. És ez a hang — mely a balsikerű falfestmények honi történetében gyakran emlékeztet a kamasz vékonyba sikló mutálására — itt öblös, magára talált férfihang. Hogy erőteljes, ez következik a monumentális művek szónoki feladatából is: az emelvényről elhangzó beszédben nem érvényesülnek a szelíd, lírai hanghordozás árnyalatai, át kell emelni akusztikájukat a hangosba, ponto-

san kiismerve az erős, de hamis színek érzelmi akusztikájának veszélyeit is. A bömbölés frázist gyaníttat. A mondanivaló jelentékenysége a legfőbb kezesség a hang valódiságára, — de a festői szónoklatnak még más fontos kelléke is van. Ilyen a hang kulturáltsága, a hangerővel párosulva. Hangozzék bár érdesen és paradoxul, — e tekintetben Kohán: a kulturált barbár. Nincsen tekintettel arra a nyárspolgári eredetű egyensúlyérzékre, amely közönségóhajként úgy jelentkezik, hogy: a festő inkább alkudjék meg a kifejezés valódisága, szuggesztivitása, izgalma tekintetében, semhogy „túl erős" eszközökhöz kelljen folyamodnia. Kohán tehát a legkulturáltabb festői hanghordozással, választékosan súlyos színakkordokkal, kizárólag az „erős" dolgok szellemi-érzelmi-indulati körében mozog. Képei látomások az ember megrendültségéről, érzelmi színezetük mindig drámai, még a szép és felemelő élményeké is, közlési módjuk balladás tömörségű, és tartalmi kisugárzásuk is annyiban balladás, hogy tudatunk, kedélyünk mélyebb rétegeibe hatol mert kimondatlan vonatkozásokkal, hasonlatokkal teljes. Olykor ősi átkok, elvarázsoltságok, megszállottságok szellemi éghajlatát idézi — irodalmi zöngék nélkül — a látott dolgokhoz, az átélt élményekhez társul az eredetünk régmúltjában fellelhető mítosz. De ennek felidézéséhez a kulturált barbár művészi koncentrációjára van szükség, arra a befelé, látomásaira figyelő, lehajtott főre, amelyhez az egyik festményen egy iszonyatos ököl tartozik, vagy arra a Beethoven-koponyára, amely egy másik képen átlós felülnézetből belezúdulna a billentyűkbe, ha a hozzátartozó két hipnotizált kéz nem győzné erővel feladatát: az alkotói gondolat megszólaltatását.

A nagyra termett tartalom kifejezésének méltó eszköze végül a pátosz. Ez olyan tartalmat illet meg, amelyet nem az apró eseményeknek járó arckifejezéssel, lelkiállapottal szoktunk fogadni. Ez a magatartás azonban annál egyszerűbb, és nagyságosabb kifejezésű, mennél megrendítőbb az élmény, amelyhez fűződik. Ilyen például az élet két pólusának kifejezése, a születésé, és a halálé. E kettő közötti élet nagyságáról, küzdelmes győzelméről szóló pátosz csak akkor lehet igaz, ha a művész emberséggel adta meg az egyszerűség, a póztalanság és az erő kifejezésének árát. Kohán György műveinek pátosza is igaz.

B. Supka Magdolna

Kohán György: A háború emléke. Részlet – Le souvenir de la guerre. Détail – Воспоминание о войне. Фрагмент

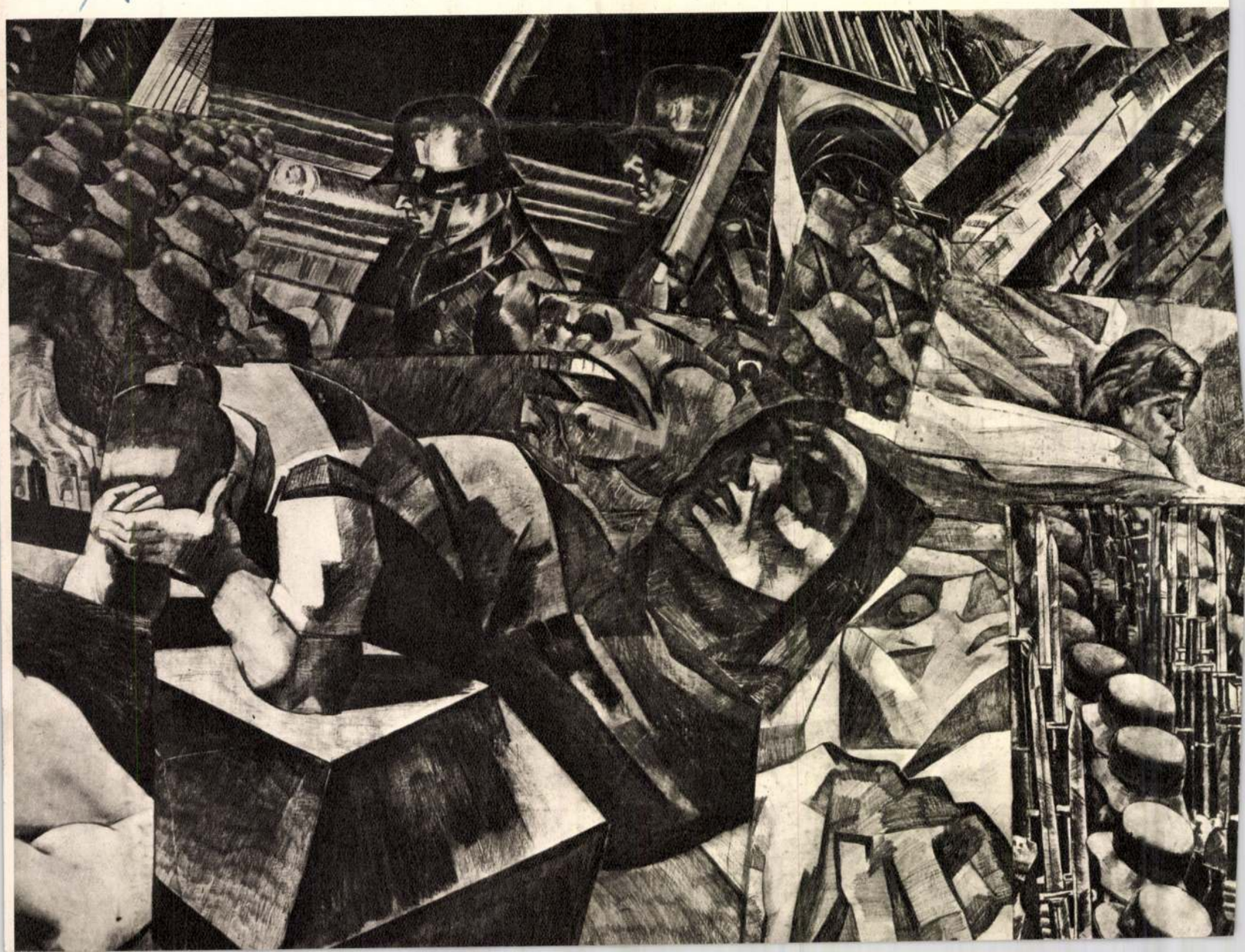

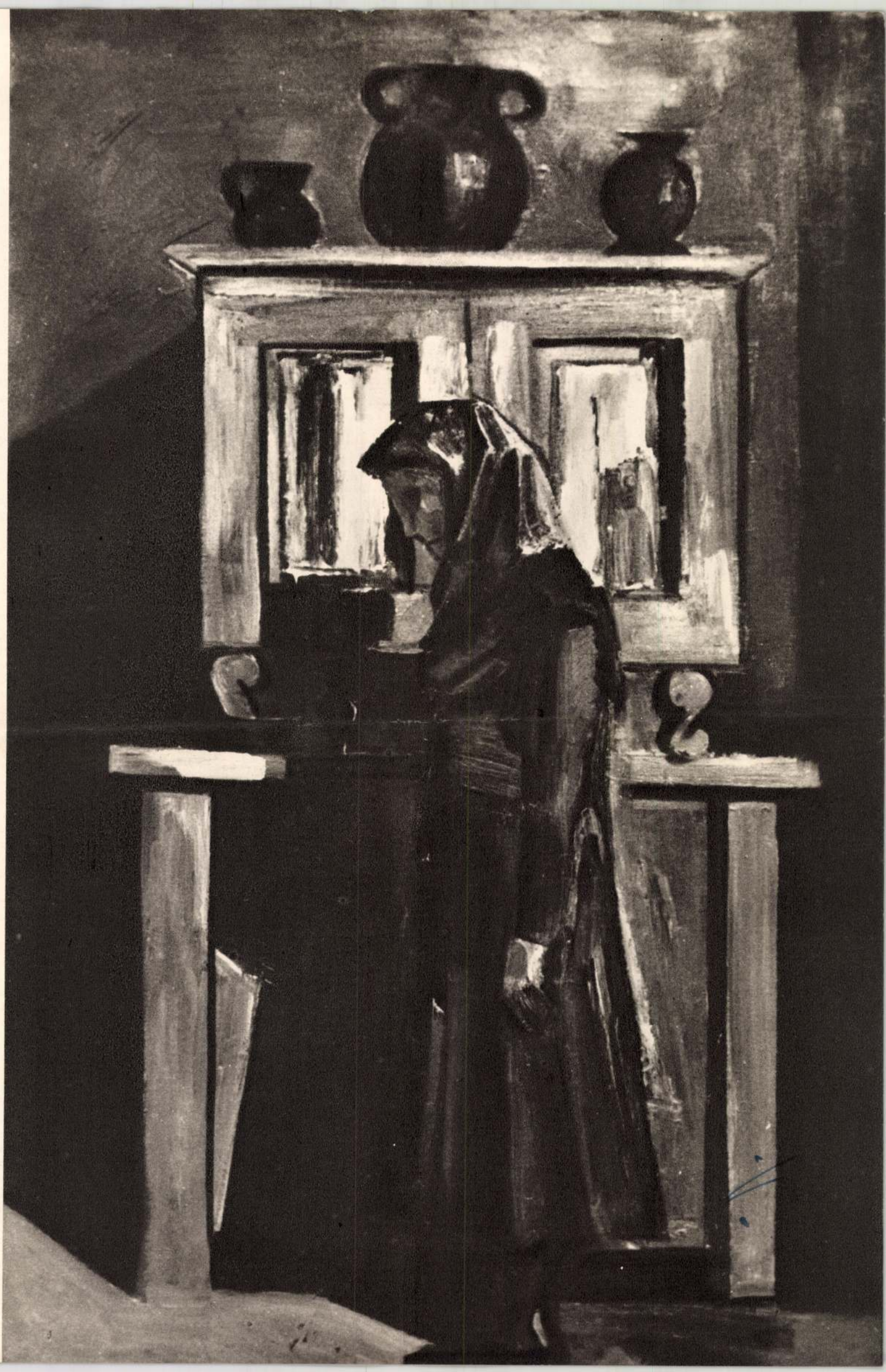

Kohán György:
Tűnődés
Rêverie
Раздумье

BARANYÓ SÁNDORRÓL

„Furcsa ember, de jó művész" — hallottam róla pár évvel ezelőtt, amikor személyesen még nem ismertem. Egy-egy képével csak itt-ott s többnyire reprodukálva találkoztam. Mindez kevés volt a véleményalkotás jogához. Majd a személyes találkozás is elérkezett. Megismerkedésünk történetét a kívülálló talán fejcsóválva szemlélte volna, nekem természetes volt.

A szolnoki téli tárlatot rendeztem a Damjanich János Múzeumban. Már minden kiállítóval megismerkedtem, műveiket megszemléltem, amikor újdonsült művészbarátaim közül az egyik figyelmeztetett, hogy várjak még a rendezéssel, mivel az egyik művész „a Baranyó még nincs itt", s néhány képét most hozza. Tudomásul vettem a tájékoztatást, de mégis elkezdtem a képek kirakását, fal mellé helyezését, számítva még a hiányzókra, míg végül is belemélyedtem munkámba. Mindenkiről rögzítettem benyomásaimat, miközben Baranyó Sándor képei között is próbáltam kialakítani rendezői elgondolásaimat. Most láttam először együtt belőlük néhányat. Egy sajátos, zárt világ döbbent elő azokból. Nehéz, végtelen nyugalom, mely mögött nyugtalan szenvedélyek kavarognak. Színvilág, atmoszféra: ugyanaz. Mély tónusok között villogó sárgák, pirosak, fehérek, zöldek idegfeszítő ellentéte . . . Egyre kíváncsibb lettem alkotójukra. Végül megérkezett, azaz berobbant mindkét kezében egy-egy képpel. „Ne haragudj, hogy megvárakoztattalak — mondta rövid bemutatkozás után — de hazavittem még e' képeimet. Tudod, nem tartottam megfelelőnek a rámájukat, na meg néhány ecsetvonást is húztam rajtuk. Utólag több hibát fedeztem fel, melyeket korrigálnom kellett." Alig fejezte be, máris megakadt tekintete rendezésem első próbálgatásán. Közbeszólt: „Bocsáss meg, de arra kérlek, hogy vigyázz a rendezésnél. Látom, Chiovini képeivel együtt akarod tálalni az én anyagomat is. Az én pikturám erőteljes, nem szeretném, ha túlharsogná az öreg lírai hangulatú képeit". Lehet, hogy haragudnom kellett volna az oktatásért, de nem éreztem sértve önérzetemet. Viszont egycsapásra kirajzolódott előttem a művész emberi portréja. Rövid ittlétem óta az epizódok láncolata azt sejtette velem, hogy ez a különcnek ható ember sokkal inkább pedáns, lelkiismeretes, igényes önmagával szemben, ugyanakkor szerény, becsüli és tiszteli művésztársait, s ami a legfontosabb, ismeri saját képességeit, de sohasem becsüli túl azokat.

Egész megnyilatkozása, alapos megismerése mégsem ment máról-holnapra. Tartózkodó volt, de nem bizalmatlan. Ekkor már tudtam, hogy zárkózott lelkialkata miatt nem tárja fel azonnal önmagát. Szavak helyett képeivel beszél, érzelmeket, vallomásokat közöl, s akit már jól ismer és barátjának vall, csak annak nyilatkozik életéről, problémáiról. Miként én próbáltam behatolni szubjektív világába, ő ugyanígy fürkészhette az én szándékomat. Számára a művészet minden, szent fogalom, melyet csak alázat illet, — ezt a viszonyulást keresi mindenkinél, ezt tehette nálam is. A megismerkedést követően rendszeresen megfordultam Szolnokon, de Pesten is többször találkoztunk s ahogy mondani szokás, lassan felmelegedtünk.

Baranyó Sándor művészetének összetevői és lényeges vonásai jóval hamarabb tisztázódtak előttem, mint emberi tulajdonságai. Festészetének alapja az alföldiek világának mélyében gyökeredzik. Kompozícióinak szerkezete leginkább Tornyai Jánosra emlékeztet, színvilága Koszta József képeivel tart rokonságot. Ez semmiképp sem valami keresett azonosulás, számára az elődök ösztönösen jelentkeztek. Művészi formanyelvének kialakítása közben, akarva-nemakarva talált ide, mert Szolnokról és az Alföld emberéről akar beszélni. A biztonságot jelentő alap birtokba vétele után építette ki jellegzetes, már a hagyományokon túllépő formanyelvét. Amiről és ahogyan beszél, az teljesen az övé, ehhez ecsetjének is igazodni kellett. Következetesen, szinte kísérletezgetések nélkül tért az egyéniségének megfelelő útra. Intellektuális, filozopter alkat, akit nem elégít ki a látvány naturális szépsége, vagy rútsága, hanem meditál fölötte, keresve annak mélyebb, rejtett vonásait. Így ábrázolja társadalmi életünk problémáit a tájképekig és csendéletekig. A felszín helyett a dolgok belső rejtekeit kutatja, keresve s kivetítve azok konfliktusoktól és ellentmondásoktól sem mentes jelentését.

A művészetről tett vallomásának saját célkitűzéseit is aláveti: „Azt a művészetet szeretem, amelyik a látványból el tud jutni a látomásig. A látomásos művészek a szubjektum és a látvány szintézisét adják. Michelangelo és Greco ilyen művészek voltak." Baranyó vásznain nem fér meg az öncélúság, az érzéki gyönyörködtetés hazug filozófiája. Frázisok nélkül akar az emberről és a természetről szólni. Emberit produkálni! Hogyan? Milyen úton? Hitvallása erre is választ ad: „Saját világunkban kell megtalálni az általános emberit. Ehhez is a látomás vezet." Ismét idézett, Mednyánszkyéval rokon látomáskeresésében nem szabad valamiféle misztikumot, elvonatkoztatott, idealista filozófiát keresni. Ezt éppen képeinek realitása utasítaná el. Nagyon is valósághű témái mögött meg kell keresni a művészete mélyén űlő, belső mozgató erőket, a konkrét jelentés sokrétű kibontakoztatását. A pasztózusan felrakott festék, a gyakran mellbevágó színharmónia, vagy éppen díszharmónia nem üres artisztikum Baranyó Sándor festészetében, hanem olyan forma, mely belső világának, talán lelkitusájának egyetlen külső megnyílvánulási eszköze. Olajvásznain és olajtemperáin szinte kivétel nélkül drámai hangvétel uralkodik. Ecsetje nyomán a napfény sem derűs, a még szinte nem is sejtett vihar atmoszférája lebeg körül mindent. Talán nem szereti az életet, nem tud örülni a fénynek, a derűnek, az emberi boldogságnak? Szerintem hiba a kérdést így felvetni. Ez éppúgy lelki-alkati kérdés, mint ahogy egyik ember állandóan mosolyogva jár és a rút is szép neki, a másiknak meg véletlenül sem lesz derűs az arca és a szép sem ejti káprázatba. Pedig a maga módján mindkét fajta szereti az életet, nemes érzéseik és hibáik egyaránt vannak, a társadalomért egyforma őszinteséggel dolgoznak. Van lírai és drámai költészet, alkotóik lehetnek nyugodt vérmérsékletű vagy szangvinikus emberek. Értékmérőjük mégis csak az, hogy milyen őszinteséggel és milyen művészi fokon közlik mondanivalójukat, hogy az többletet ad-e az emberiségnek vagy sem, felemel-e az esztétika szférájába vagy a vásári lim-lomok világába süllyeszt. — Nos, Baranyó szándékát és alkotó módszereit kifürkészve meg kell látnunk nagyon is emberi látásmódját, nemes szenvedélyét, művészetének tiszta invencióit. A mai fiatal szolnoki művésznemzedék legidősebb tagjaként tartjuk számon, de elfogultság nélkül kell helyezzük őt e tehetséges együttes élére képességei, mindmáig létrehozott oeuvreja, műveinek kvalitásai miatt is.

Jóval később, ismeretségünk barátivá fejlődése után tudtam meg pontos életrajzát, a már idézett művészi nézeteit, világnézetét, egész emberi-művészi kibontakozásának útját. Ma már tudom, hogy régi szolnoki család sarjaként született 1920-ban, Szolnokon, s hogy édesapja MÁV szerszámlakatos volt. A szolnoki gimnáziumban érettségizett 1939-ben, miközben már 14 éves korától céltudatosan készült a festőpályára. Főiskolai tanulmányait 1939 őszén kezdte el két éve

ténelmünk kontinuitása sok ilyen apró emlékkép is; belső igényből sarjadzik, s a holnapért van. Nincs holnap a tegnapok éltető humusza nélkül, amelyben gyökerezhet, s amelyből reménységünk táplálkozhat; s hontalan az, s nincs igazán hazája annak, aki nem tudja megőrizni lelkében örökre legalább egy utca képét. Az önmagát veszítette el; gyökértelen.

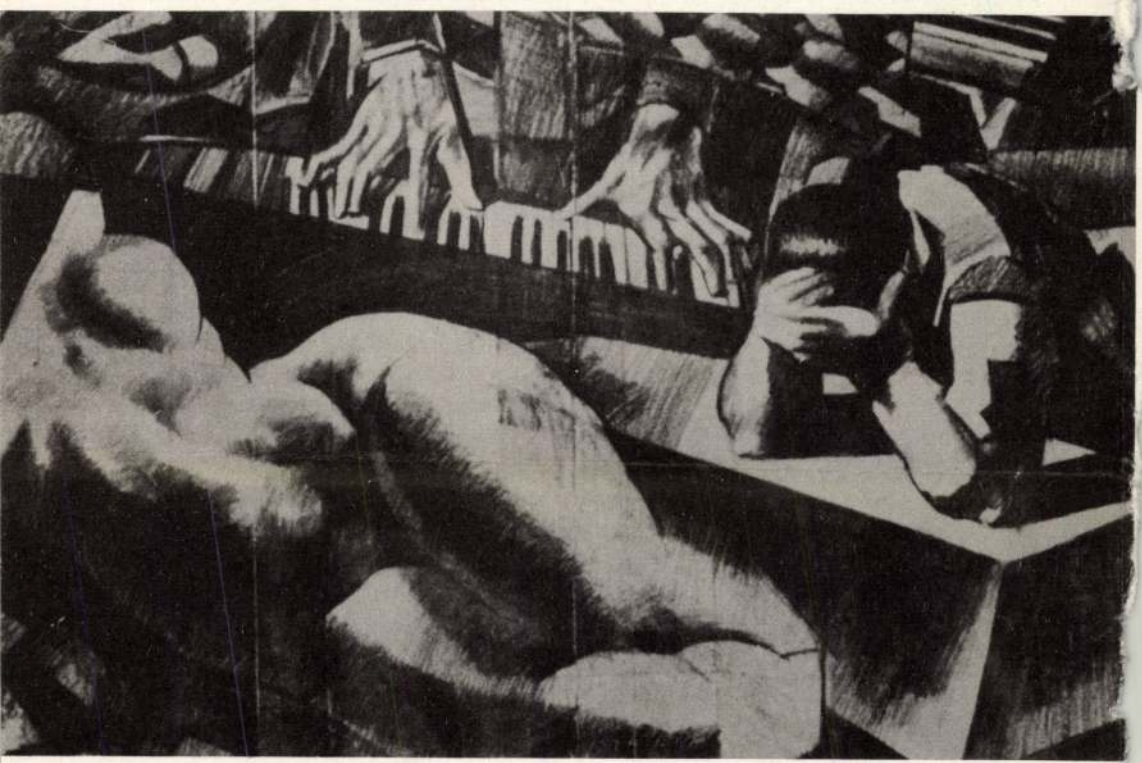

mind megélednek, valahányszor erre visz az útja sétái alkalmával. Az apját látja újra ma is, most olyan korúnak, amilyen ő *most*, de apja *akkor* ötven-ötvenöt évesen még fiatal, erős, kemény ember volt, aki előtt még több mint harminc esztendőnyi jövendő rejtelmei álltak...

1939 szeptember elseje volt, amikor itt nagyon bizakodón és jókedvűen végigvágtattak szinte bátyjával, pedig igen kora reggel volt még, s kora hajnal, amikor keltek. Kezdődött a tanítás, s ő végre városi iskolába került a tanyai iskolában végzett három osztály után. Vége volt a nyári legeltetésnek, de ennél is nagyobb öröm volt az, hogy most már ő is *városi* iskolába járhat; tanítónője biztatásai szorongásait is eloszlatták; azon a reggelen nagyon bizakodó volt. Amolyan konkvisztádor, hogy aztán Péntekké semmisüljön hamarosan. Addig csak bátyja elmondásai alapján alkothatott magának valami homályos fogalmat a városban reá várható életről, mivel bátyja már harmadikos polgárista volt ekkor, s vasúton járt be évek óta Síkságra. Egészen hát nem volt ismeretlen számára ez a világ, s éppen szorongásait eloszlatandó bátyja – jól emlékszik –, arról beszélt neki, hogy itt majd milyen jó lesz, mert a tanyai gyerekek sokkal erősebbek a városiaknál; azok nyápicok, mert nem dolgoznak semmit, mitől is lennének hát erősek...

Valójában *hosszú* is ez a Széles utca. Keresztülvezet az egész városon, s keresztül kisebb-nagyobb állomásokkal az ő egész életén is. Sőt egész jelenkori történelmünkön is, amelyhez annyi szállal kötődik életünk. Amikor először jött végig rajta, 1939. szeptember elsején, hogy egy ismeretlen új világba lépjen, valami hosszú és keserves úton indult meg éppen a történelem is; véres úton, amelyhez fogható nem volt még az emberiség életében. S ugyanezen az úton látta néhány évvel később egy messze keletről jött hadsereg végtelen kocsisorát és gyalogos menetoszlopát is vonulni ellenkező irányba, mint ahonnan ő jött: keletről – nyugat felé...

Volt idő, szülei halála után, amikor naponta végigrótta errefelé az utcákat; nyugalmat keresett, mint most is, az emlékekben. Közben lassan-lassan minden megváltozott e tájon: Síkság építkezik. S ott, ahol valamikor minden ház, utcaseglet, fa, árok az életét, gyermekségét, ifjúságát, sőt házaséletének legszebb fiatal éveit is jelentette, ma valami idegen világ van. Tízemeletes házak Síkságon! Valamilyen lidérces gigantikus őslény félelmetes fogazatára emlékeztető erkélyekkel, melyeknek láttán az emberben akaratlan asszociációk uralkodnak el egy-egy pillanatra: e házak ezekkel a rettenetes fogakkal fölfalják magunk-teremtette Minotauroszokként a derűre született ember örömét. Ilyen lett a környék, ahol eddigi életének hosszabbik és jobbik hányadát leélte egy, a Széles utca közvetlen szomszédságában megbúvó falusias kis utcában, amelynek már neve sincs; megszűnt élni, létezni.

Most újra régi utcája irányába fordul; a magas házak között még egy-két jel, néhány kegyelemre ítélt fa segíti az emlékezetet. Még le tudná pontosan rajzolni is akár, hogy is volt minden, hol volt a ház, a szobák, az udvar, az istálló, az ólak, a színek; mindent... A négyszáz négyszögölös porta belső jobb sarkában egy darabon torma tenyészett emlékezete óta. Tán még a nagyapja ültette, vagy a dédapja, lehet, száz esztendeje is. Soha nem kellett különösebben gondozni, csak irtani-fogyasztani; ilyen a természete, szívós, akár a nád. Még egy-két éve is kihajtott minden tavasszal, s ilyenkor egy-egy levelet letépett, s hazavitte. Ma is őriz néhányat lepréselve belőlük. Most már homokozó van a torma helyén; nem hajtanak ki többet a levelek. Nevetséges ez a nosztalgia, maga is tudja, de hát némely emlékünk szívósabb a tormagyökérnél is. Mert a történelem nemcsak világrengető nagy eseményekből áll; tör-

HÁN György
Új Aurora 1983/3.

MŰVÉSZET

SCHÉNER MIHÁLY

GONDOLATOK KOHÁN GYÖRGYRŐL

Kohán Györgyöt az 50-es évek közepe táján ismertem meg, jó barátságba kerültem vele, gyakran találkoztunk. Sok kedves emlékem is van Kohánról, azonban ezek sem tudják szorongásaim és meghatottságom eltakarni, ha reá gondolok, hiszen végigkísérhettem munkássága második felének heroikus küzdelmét, tapasztalhattam, miként fogy életereje, és hogy utolsó megmaradt energiáját is miként áldozza fel kétségbeesetten az alkotásra, és már ámokfutóként magányos egyedül-valóságában miként kerüli el barátait is. Pedig mennyire szükség lett volna, hogy környezete megtalálja az utat Hozzá, és visszaadja életerejét, hogy fenntarthassa magát, és képes legyen tovább munkálkodni. Távolodva és közeledve hozzá számon kérhetjük környezetét – mi magunkat –, hogy ilyen tragikusan kellett alakulnia ennek a nagyon szegény és egyszerű helyről indult (kovácssegéd volt) és nagy magaslatokra érkezett művész sorsának?! Találgathatjuk és elemezhetjük sorsának összetevőit, hogy vajon konok intranzigenciája, avagy művészetének idegenszerűsége, drámai súlyossága, vagy korának más áramlatai okozták műveinek meg nem értését?

Most, hogy a »Háború emléke« hatalmas műve előtt állok: lenyűgöz és megbéklyóz a Sors végzetessége, kifejezésének monumentalitása és drámai ereje. A görög sorstragédiák lesújtó fatum eratja és megtisztító, klasszikusan elementáris ereje szólal meg a műben és kavar fel.

Nézzük most már közelebbről a művet, balról jobbra haladva: A felső bal sarokban egy ló teteme látható, a háború borzalmas pusztításának egy szegmentje. Egy újabb síkon, mely egyben a háború borzalmainak egy újabb kiemelt diszparációja, rohamsisakos katonák vonulnak végzetük felé. Morituros, ahogy a latinok mondták: a halni készülők hekatombái. A rohamsisakok egyforma gombaformáinak árnyékában szinte személytelenné váltak. Az egyformaságban megszemélytelenítve a művész csak fokozza az individum kifosztását, az egyén megsemmisülését, midőn az egyén már csupán egy puszta számot jelent. Lejjebb két kéz látható a zongora klaviatúrájához gyökerezve, majd alatta egy görög szobor-torzó: a háborúban negligált és elárvult művészet szimbolizálására utalnak.

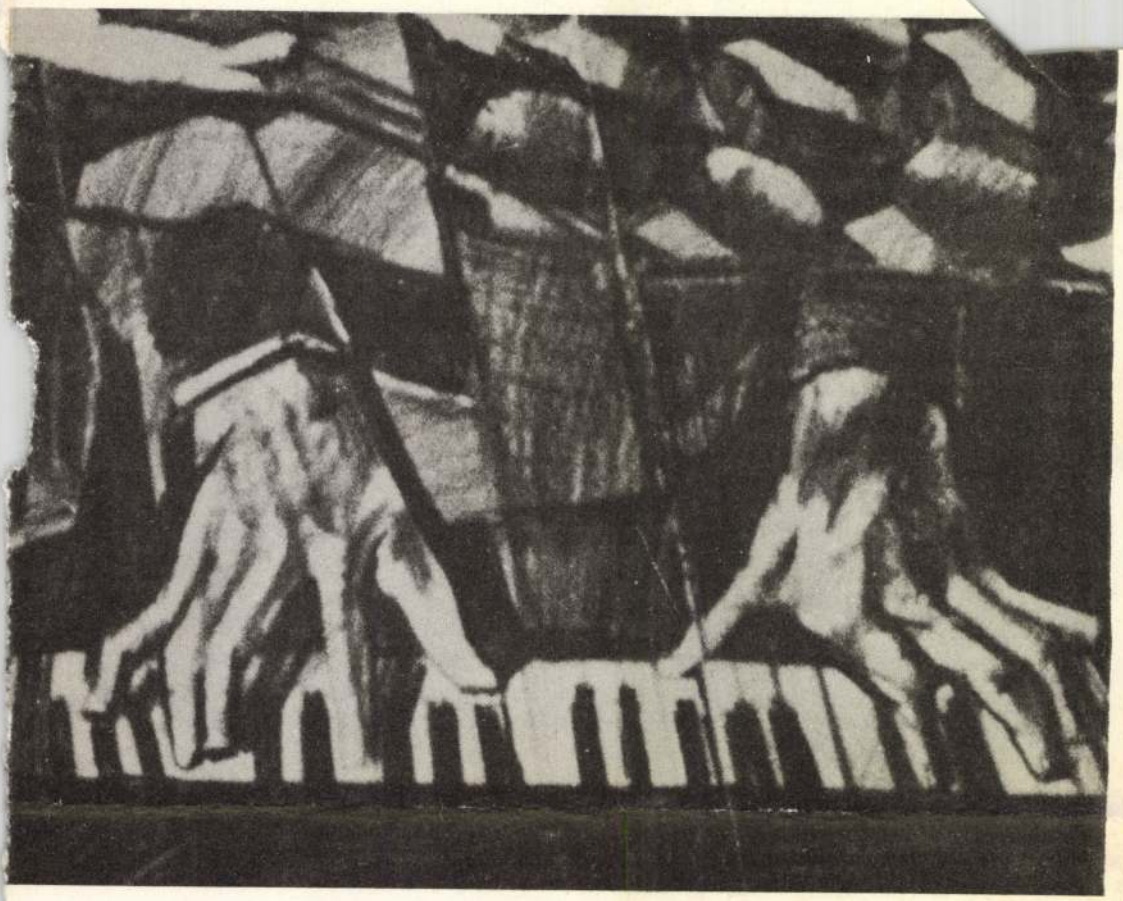

szenvedés folytatódik a kompozíción. Egy koporsóra hanyatló nő, szenvedő arcát kezeibe rejti, az egyedit itt is általánossá teszi, tehát egyéni vonásaitól megfosztva tipizálja a művész. A nő valószínűleg a teremtés-születés-alkotás szimbóluma. Mögötte újból rohamsisakok hasítanak bele a kompozícióba, és torlódnak szinte gránitkemény hasadással a szuronyos fegyverek gránit-tektonikájába a halál-orgonasípjaként: a kő halott-keménység, a halált hozó fegyver-kaszkádokon. Majd a kompozícióba valószínűtlenül beleágyazva egy női arc látható sírgödrében és fejkendője által is körülzárva: mozdíthatatlan és titokzatos; talán a holttá-változott termékenységnemtő-anya képe ez.

A kompozíció centrumában robosztus munkásarc látható; ő a kétségbeesetteknek az istápolója és a szabadságot hozó. Erős karakterizálása és tipizáltsága az 1920-as évek avantgarde művészetének legjobb munkásábrázolására emlékeztet. A férfifigura előtt egy idősebb kendős nő takarja el arcát kezével, de a megélt borzalmakat így is vízióként lelki szemei előtt látja. A már látott – a láthatatlan és a már nem látott – újralátása. Az Idő hármas létének kitűnő és megrendítő művészi ábrázolása ez.

A kompozíció közepétől jobbra haladva a halálba menő vagy már meg is halt katonák-hősök vonulását látjuk. Mögöttük koporsó fedele, mint súlyos nehezék. Olyan, mintha egy paraszthéz tetőszerkezete lenne. Itt a holtak háza, majd két gyertya magasodik az ég felé; fényük fény-karikába zárva. A lélek virrasztásának és a részvétnek a gyász-fényei, melyek a földi lét régiói felé magasodnak. Az ég azonban sötét, s a gyertyák fénye egyedüllétükben a gyászolók árvaságára, magukban-hagyatottságára utal.

A kompozíció közepén dolomitszerű kötegek hasítanak utat, s egyben felezik a kompozíciót, hogy elválasszák vagy éppen össze is kössék, mert alul ismét csak szenvedés fészkel sziklavermébe zárva. A mélységből vergődő, fejét a földre hajtó nő; robosztus formák dübörögnek. A figura kitűnő rövidülésében; mintha kőbe faragták volna, vagy inkább vasba lenne öntve. Dante Infernója (pokla) költözött ki a föld felszínére az ember mérhetetlen szenvedésével együtt. Hátrébb megismétlődik a koporsó-háztető struktúrája egy női arc fejkendőjét motiválva. A női arc árnyékában a művész (Kohán György) mintha saját arcát rejtette volna el, annyira hasonlít rá.

Úgy tűnik, feloldódás nincs a képen, erre vall a kép utolsó szegmentuma is. (Ismét katonák vonulnak rohamsisakosan, vállukon mannlicherükkel. A háttérben magas hegyek, talán a Kárpátok sziklacsúcsai, itt sokszögűen mégis, szénaboglyák formájában. A kúpok között házak bújnak meg, háromszögű nyeregtetőik a láthatatlan eget érintik, és hátrafelé vonulnak, mint a szántóföldön a barázdák vonulatai. Szokatlan és eredeti megoldás.)

Felmerül a kérdés az idő múlásával (és Kohán György halála óta – 1966 – jó kis idő telt el), hogy vajon mi okozta Kohán György művészetének meg nem értését? De számon is kérhetjük önmagunktól jogosan, mi okozta az idegenkedést művészetétől, hiszen az 56 évet élt művész pályája során mindig következetes volt önmagához; mentes volt a szertelen stíluskeresésektől, s így nem komplikálja a szélsőségesség sem megértését.

Adalékként szeretném említeni (a problémát megközelítendő), hogy az 1960-as évek elején, mint a Szinnyei Művészcsoport vezetőségi tagja meghívtam Kohánt a közösségünkbe, melynek negyven művésztagja volt. Abban reménykedtem, hogy a közösség képügynökei, akik igen ügyesek voltak, majd eladják alkotásait, s így szűkös anyagi helyzetén segíthetünk. Sajnos, képeit hiába vitték eladni, és hiába propa-

g álták; azok eladatlanok maradtak, így Kohán György kilépett, mondván, m. rontsa a levegőt a közösségben.

De milyen is volt a vásárló közönség ízlése? A kedélyeset, a színeset, a vidámat szerették a falaikon látni. Kohán művei túl súlyosak, nehezen emészthetők, és fatálisan vigasztalanok (nem pesszimisták); az emberi sors monumentális drámaiságát hordozzák, feloldozást nem nyújtanak a halottat gyászolóknak. Súlyos terhüket hordozzák a végletekig.

A mai közönség jórészt még az idilliken, a kedélyeskedő, elbeszélő zsáner-művészeten és a hősieskedő historizmuson nevelkedett. A polgárság amúgy is szereti a nyugodt légkört, azt a művészetet, ahol semmi sem történik. A színesség és a barnás akadémikus budoár-hangulat mélyéről felvillanó fényeket. Kohán felfogásától mind idegen maniernak hatottak. Ő a végsőt, a summázott lényeget kereste, a tartalom és művészi megfogalmazás boldog házasságát. Szándékát azonban mégsem töltötte el a boldogság, mert a struktúra kemény törvényeinek igazság-keresése, az emberi igazságok keresése a szegénység emberi igazságtalanságaiba ütköztek. Átélésük és kimondásuk önmagukban sem vigasztalóak, és nem is evokálnak könnyű esztétizálást. Kohán sors-ábrázolása klasszikusan monumentális, ezért szívbemarkoló mondanivalói: pörölycsapások a kovácsüllőn; szikráznak, égetnek és súlyosak.

Vannak Kohán Györgynek intimebb témái is. Itt kereshetnénk kedélyességet, feltéve, hogy a nélkülöző szegényembernek is vannak az életben apróbb örömei és vágyainak reménysugarai.

Interieurjei néha színesebbek, kedélyesebbek, azonban itt sem oldódik fel a művész, mert szerkesztési szándéka mindenen felülemelkedik, kedélyén is, s így színeit kubisztikus sztereometriai síkokba zárja, kedélyének színei soha nem csapnak ki és túl síkokba zártságukon. Minden a szerkesztés fegyelmének van alárendelve.

Egészen ritka a magyar művészetben ez a fajta expresszivitás. Úgyszólván itt nincsenek Kohánnak elődei, s követői sem akadnak. Mert napjainkban is inkább a medréből gátlástalanul kicsapó szenvedély vagy annak imitálása uralkodik, mely sokkal közelebb van az impresszionizmus pillanatnyiságához, mint a belső lelkiállapot őszinte expressziójához.

A meghökkenés ide-oda csapkodása még mindig hatásosabb, mint a belső fegyelem. Birsalmás csendéletén is olyan súlyosak a birsalmák, mintha mázsáló súlyok lennének. Íme a kovácsból lett festő vasba önti, kovácsolja formáit.

Van még egy probléma, melyre én is keresem a választ. Kohán második hazája Hódmezővásárhely volt. E város művészeti hagyományai mennyiben adekvátak, mennyiben különböznek Kohán György művészetében? Kohánra nagy hatást tett Tornyai művészete. Belőle származtatják Kohánt. Tornyaihoz közelálló Rudnay Gyula, Endrei Béla és Koszta József művészete.

Úgy látom, Kohánnál inkább a »hely szelleme« a hasonlóság, míg monumentális és szerkesztő művészeti látása nagyon is egyedülálló, ami nagyon is megkülönbözteti elődeinek felfogásától. Tehát Kohán hasonlósága éppen a különbözőségeiben van, mely annyira egyénivé teszi piktúráját. Tornyai és köre oldott festészete és koloritkezelése távol áll Kohántól.

Kohán szín-szerkesztő volt. Sokkal inkább hasonlítható Gauguin és Cezanne színépítkezéséhez. Sőt még a népművészet stilizáló hatása is kimutatható Kohánnál, mint pl. a Pásztor című képén. (Itt egy pásztor látható háttal és egy bivaly.)

Legjellemzőbb Kohán színépítkezésére, hogy nála a színek dinamikája és erapti-

mindig a megszerkesztett síkokban játszódnak le, és azon belül is maradnak, nem csapnak ki-át a síkokból, mint például Vaszary Golgota-képein.

Talán a későbbi francia absztraktok – mint pl. Soulages fekete széles spakli*-síkjai és Nicolas de Stäel vastag festék-síkjaival rokoníthatom Kohán színszerkesztését.

Emlegetni szokták Kohán mozaik-szerűségét. Kompozícióinak felfogása szerintem nélkülözi azt a stilizálást – síkokra bontást –, stiláris dekorativitást, s vastag színfelületei sem utalnak mozaikszerűségre. Végül is művei mindenképpen festmények, és mindvégig azok is maradtak. Monumentalitásuk így is egyedülálló.

Ritka jelenség a magyar művészetben, hogy Kohán a kis monumentumokat is monumentálissá tudta tenni.

Egyedülálló alkalom is volt művészete; a kínálkozó lehetőséget kortársai elvesztették. Nevezetesen azt, hogy falat, murális feladatot adjanak Kohánnak. Csak Aba-Novákнál volt előtte egy ilyen fenomenális monumentalitás.

Kohán György műveit Gyula városára hagyta, s a város azóta szép képtárban őrzi festő fiának hagyatékát. Halála óta 17 év telt el, itt volna az ideje, hogy nagyobb lélegzetű monográfia készüljön Kohán Györgyről.

* spakli: festék felhordására szolgáló kés.

KITARTÓ EMBERKÉZ ÉDES GYERMEKEI

Kilencvenegy éves, valóban fáradtnak látszik, de keze mozgása és gondolkodása hazudtolja korát. Szobájában ülünk és beszélgetünk. »Szeretem a fiatalokat – mondja –, velük mindig könnyebben értettem szót.«

Újfaludy Lajos Békéscsabán lakik, nyugdíjba vonulásáig a MÁV-nál dolgozott, közben művelődött, sokat olvasott; négy polgárit végzett. Írt és ír verseket ma is: a maga kedvére. Szenvedélyesen beszél egyik költeménye, a Pálházai nyelvelések ihletéséről; Sárospatakról, a tokaji borvidékről. »Sohasem siettem, megfigyeltem a részleteket. Ezen a környéken van egy völgy, amelynél illatosabb nincs talán az egész világon sem.«

Újfaludy Lajos műhelyében Fotó: Váradi Zoltán

Gino Francescalto dedikációja, 1938-ból / Fotó: Váradi Zoltán

Lassacskán a hangszerekre terelem a szót, s megtudom, hogy Lajos bácsi közel hatvan éve, 1934-ben készítette az első hegedűt. Miért? »Virtusból. Meg akartam mutatni, hogy magyar ember is tud jó hegedűt csinálni, nemcsak Stradivari.«

Az eddig elkészült több, mint kétszáz különféle vonós közül a lakásban már csak néhányat tudunk megnézni: szobájában megtalálható még néhány hegedű, kisbőgő, brácsa, hegedő (a hegedűről különös hangsúllyal beszél, mutat is egyet: »Ilyennel játszott valaha Cinka Panna!«) A többit elajándékozta, magyaroknak és külföldieknek.

Nézem a hangszereket, mindegyik más és más. Az egyik csikófejes, a másik hagyományosan csavaros, a harmadik sárkányfejes. Az egyik hegedűt megfordítom, s a hátlapja olyan, mint egy óriási pávaszemes lepke: két kiemelkedő peremű, faragott nyílás, két lepkeszem néz vissza rám. Az idős mester ötlete, hogy a hangszer testét két oldalt középen nem sarkosan, hanem minden törés nélkül folyamatosan görbíti, hogy a hang simábban haladhasson benne. Szintén egyéni vonás, hogy a fa felületét nem csiszolja simára, hanem érdesen hagyja, úgy, hogy látszódjanak rajta a véső- és késnyomok. Így könnyebb a hangolás, hiszen a megmaradt »bordákból« egyszerűbb lefaragni a jobb hangzás elősegítésére: »így még szebben szól a fa«. Lajos bácsi nem használ mérőeszközt: ujjaival tapogatja, érzi a vastagságot, s tudja, hol kell még vékonyítani az anyagot.

A hangszerkészítéshez a legkülönbözőbb módon szerzi a fát: fatelepről, faipari üzemekből, de van olyan hegedű is, amelynek borítólapja valaha vasúti kocsi oldala volt, vagy hivatali épület lecserélt, eldobott burkolóanyaga. Különösen kedvelt anyaga

Kohán György: A háború emléke.
(A kép a gyulai Kohán Emlékmúzeum tulajdona.)
Fotó: Balogh Ferenc

Fölérzik a nyomasztó álom súlyától. Fölgyújtja a villanyt, bámul, fölkel, a kredenc a kenyér, az üveges folyosóról kilép, a kocsija ott várakozik az udvaron. Járkálására a felesége is fölébred. Mit szöszmötöl ez az ember? – kérdezi. – Mi lelt? Mondja, mit álmodott. Se kenyér, se szalonna, se fillér a háznál, hallod, fölijedtem.

– De bolondos vagy, hát látod, minden a helyén!

És mégis úgy tűnhet, hazugság ez.

Hiszen mennyi még a szegény. Igen. Azok az idősebbek, akik úgy érkeztek már hajlott korral az új világ kapujába, hogy nem tudtak ölre menni, nem tudták a tempót, a lehetőséget erővel és ésszel beérni, hát szegények maradtak. Sokan vannak. A falu fele. Majd rájuk dől a ház. A fiatalon birokra menők pedig hajtanak. Kérdezik tőlük, nem elég még?

Mit akartok? A márványköves sírotokat is megcsináltattátok.

– A kölkötöknek városi lakásokat vettetek, mindennel bebútoroztátok az utolsó Ladáig. Nem elég? Válaszolhatná valaki: nekem elég, de énbennem az ős öregapám sok évszázados éhsége, szomjúsága halmozódott össze! A jóllakott kiegyensúlyozottságot majd az ükunokám érzi meg. Ha békében hagyjuk.

Ötven év távolából verődnek, visszhangzanak fülembe a dóka tétova hangjai. Már nem pontosak, nem tudom kiválasztani hajnali kelésre szólnak, etetésre, kifogásra? De azért segítségével tétova emlékboglyámat a szülőföld iránti szeretettel, tiszta érzelmek erejével rakosgattam össze.

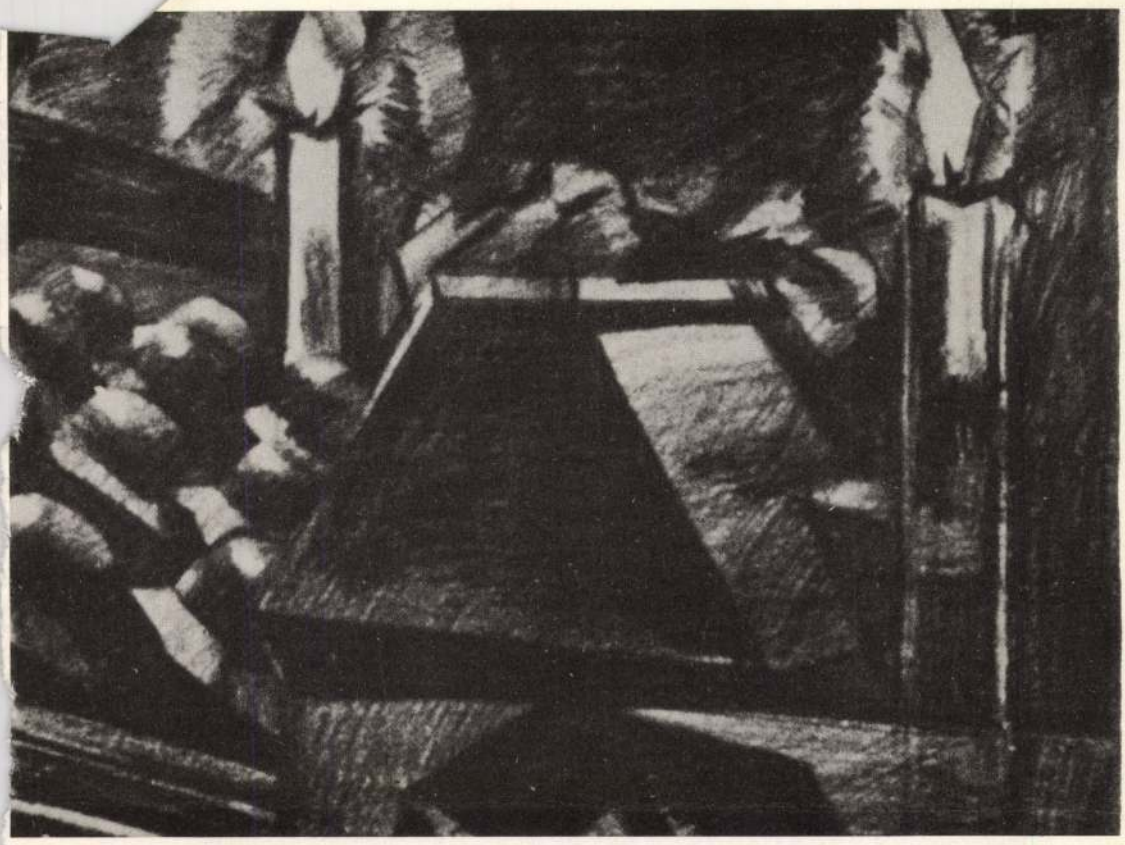

TÁJUNK

TÓTH LAJOS

TALÁLKOZÁSAIM DARVAS JÓZSEFFEL

1943 késő őszén láttam először. Tizenkét éves gimnazista voltam. Igazgatónk és a tanárok zöme buzgó híve volt a népi írók mozgalmának. Az egyik novemberi délelőtt Pintér bácsi, a pedellus kopogtatott be osztálytermünkbe, kezében az igazgatói hirdetőkönyvvel. Matematika óra volt. Bencsik István tanár úr rövid közleményt íratott be az ellenőrzőnkbe. Lényege: szombaton este 7-kor Orosháza szülöttének, Darvas Józsefnek irodalmi estje lesz a 48-as kör nagytermében, melyre a szülőket is tisztelettel meghívják.

Nem a mai értelemben szokásos irodalmi est volt ez, hiszen – emlékezetem szerint – irodalomról csak annyiban volt szó, amennyiben Darvas előadásában egy-egy művére hivatkozott. A szervezők is elsősorban azért mozgósították a szülőket, a külterületi gazdakörök tagjait, hogy meghallgassák a szegényparasztság avatott tollú képviselőjét a jelenről és egy kicsit a jövőről is. Darvas is így fogta fel, vagyis az irodalom csak ürügy volt arra, hogy a politikáról beszélgessen.

A zsúfolásig megtelt teremben igazgatónk köszöntötte az akkor harmincegy éves fiatal írót, aki minden előadói (szónoki) póz nélkül fejtette ki gondolatait. Számomra akkor teljesen ismeretlen fogalmak maradtak meg a tudatomban: nagybirtokrendszer... belterjesség... progresszív adózás... ésszerű földreform... Arra emlékszem még, hogy előadása után elég sokan körülvették az asztalnál, s beszélgetni kezdtek vele. A hazaindulók a bejárati ajtó melletti – az árusításra hozott – könyveket böngészték. Nemcsak Darvas műveit árusították a gimnázium önképző körének vezetőségi tagjai, hanem más népi írókét is. Ekkor olvastam először ezeket a neveket: Veres Péter... Szabó Pál... Erdei Ferenc... A szemlélődők közül jó néhányan vásároltak is, a többség azonban pár percnyi szemlélődés után távozott. Szüleimmel együtt én is.

Ezután évekig nem láttam.

1949 áprilisának végén kollégistaként közelebbről vehettem szemügyre.

Darvas, ha Orosházán járt, szinte minden alkalommal benézett a kollégiumba. Az egyik látogatása, amelyet most felidézek, »bejelentett« volt. Vacsora után érkezett. Már azt hittük, nem is jön, s így V. S., a kollégium titkára megkezdte a heti értékelést. A választási kampány derekán jártunk, túl néhány hétvégi falujáráson. A szűk tanulószobában zsúfolódtunk össze. Az ajtó mellett néhány szék szabad volt. Mihály bátyjával jött, akit mi már ekkor is »Dumi bácsinak« hívtunk. Amint beléptek, Darvas csak intett, hogy folytassuk, ők

TANULMÁNY

BÉLÁDI MIKLÓS

ARCKÉPVÁZLAT PILINSZKY JÁNOSRÓL

A LÉT ABSZURDITÁSA ÉS A VALLÁSOSSÁG

A piarista gimnázium diákjaként első két versét az érettségi vizsga előtt közölték a folyóiratok, a legelsőt a Napkelet, 1938-ban *(Kikötőben)*, a másodikat pár hónappal később, 1939 elején, a Vigilia *(Üzenet az üveggyárból)*; utóbb egyiket sem vette fel kötetbe; okkal, mert egyik sem volt igazi Pilinszky-vers. 1938-ban közölt verseket abban az Élet c. folyóiratban is, amelynek 1941-től 1944-ig segédszerkesztője volt. Majd csak az Ezüstkor és a Magyar Csillag avatta költővé 1943-ban a magyar–művészettörténet szakos egyetemistát, amidőn az előbbi négy, az utóbbi két versét adta közre, s ezek a versek már belekerültek a *Trapéz és korlát*ba (1946), köztük volt az első kötet címadó verse is. Hadifogságból hazatérése után kevés számú versével is felhívta magára a figyelmet, az Újhold-kör lírikusai sorából – Nemes Nagy Ágnes, Rába György, Szabó Magda társaságában – jelentkezését elismerő szavakkal fogadta a kritika. Költői kibontakozásának ideje hosszúra nyúlt: következő kötete, a *Harmadnapon*, csak 1959-ben jelent meg, a két verseskönyv közé a hallgatás évei estek, 1949-től nem publikált, 1956-ban jelentkezett újból a Csillag hasábjain. Igaz, 1957-ben a Magvető *Aranymadár* címen kiadta verses meséit, Csanádi Imre szerkesztésében, ezt a könyvét azonban a kritika figyelmen kívül hagyta, föltehetőleg azért, mert nem találta meg benne a költő jellegzetes hangját. A tragikusan abszurd életérzés ama végletes hangját, amelyet a modern aszkézis morálja: a lemondással és az áldozattal egyenértékű szeretet ellensúlyozott verseiben. A költészetében feltáruló világkép és lelkiállapot elemzésekor semmikor nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, amit a *Modern aszkézis* című rövid elmélkedésében közölt 1962-ben, az Új Ember hasábjain: »Az evangéliumi aszkézis tehát épp nem jelent pesszimisztikus kívülállást és lemondást. Ellenkezőleg: a valódi szeretet útjába álló akadályokat hárítja el, mikor lemondást követel. Istenhez, a felebaráthoz, a szeretethez és az alkotó munkához nyit szabad utat az önzés, az elzárkózás, a kényelem nyomasztó vonzásában élő ember számára.«

Bevezetőül szemléletének, élményvilágának főbb jellemzőit és motívumait írjuk

minek a képek is?
egy ostoba őrült pillanat
és az Értelem keresztútja
az a csattanás

ez nem igaz!
fonákját mutatja az ég?
elküldte részeg követét
hogy megdöbbentsen?
ó hitetlen én!
hiányod véres mély sebét
döfködik tamásos
tétova ujjaim

Úristen!
Zolit megölte
egy részeg úrvezető!
aranyat gyöngyöt szórt a tengermélybe
megrészegedve a száguldás üdvétől

átkoznám az istent a sofőrt az utat
a vak végzetet
de mit ér?!
soha már többé nem leszel
S bizony mondom: nem magam gyászolom
TÉGED SIRATLAK
mert BŰN
mert megszégyeníti az elrendeltetést
mert VISSZAVONHATATLAN

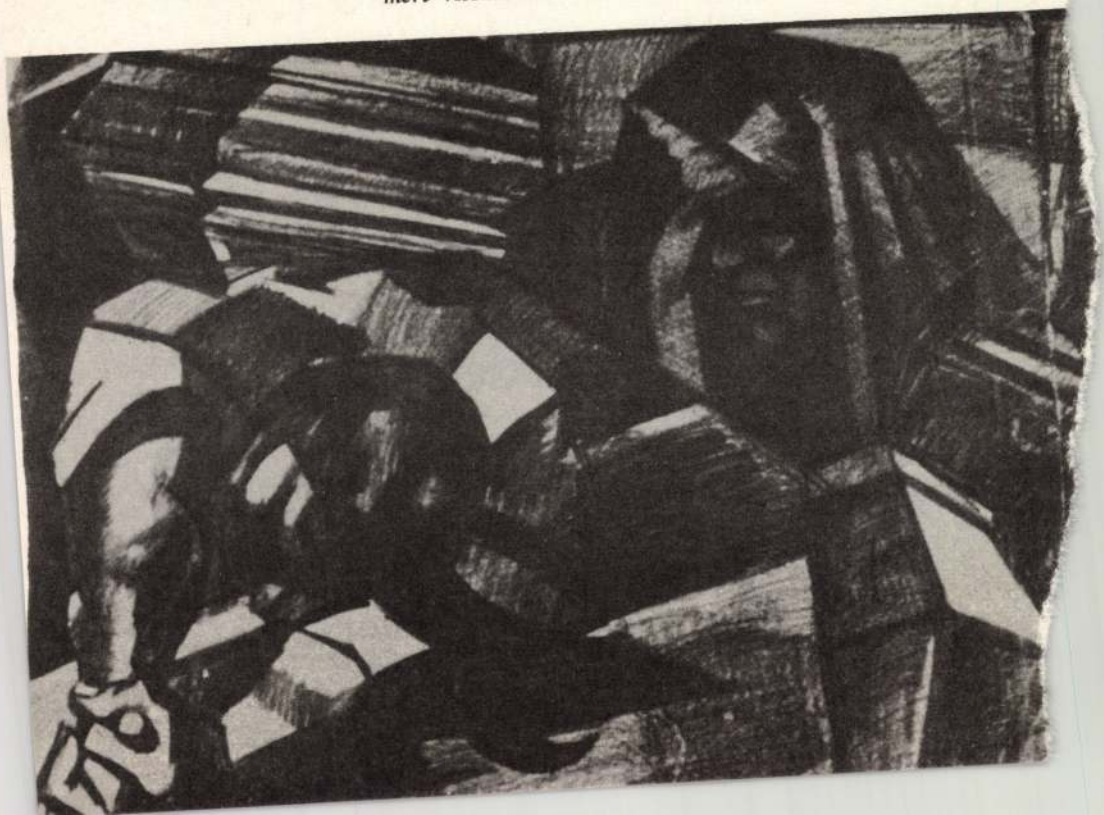

csolni. A maga munkáját mindig halogatta. De ha az Új Aurorának kellett egy írás, azt mindig megírta. Ha részt kellett vállalnia egy-egy békési antológiában, akkor mindenkor akadt írása, mert ott jelen akart lenni. Ezzel mást is arra sarkallt, hogy ott legyen, vele legyen, hogy többnek látszódjék, ami éppen történik, mert ez kezdet volt, alapítás volt, s ő azt is jól tudta, most kell ütni a vasat.

Ezért is élt úgy, ahogy élt.

Majd ha már minden szépen elrendeződik, ha megy a kocsi a járt útján, akkor már félre lehet állani, akkor le lehet ülni, s dolgozni – magunknak. S nem is sok idő kellett volna! Az is fölsejlett, hogy mi lesz majd az a nagyon fontos végül, ami az ő dolga, mert a másé nem is lehet. De ez lett az, ami elmaradt. Mint a hazát kereső nemzedékek, már csak megpillanthatják az ígéret földjét, ő is hasonlóképpen járt. Mikor látta – megpillantotta – a magáét, akkor ragadta el a halál.

Már minden kész volt, ami nélküle sose lehetett volna készen. A magyar vidék kulturális centrumaiban folyik a serény munka. Legkedvesebb ügye, a csabaiak lapalapítása régtől fogva megmásíthatatlan tény, az Új Aurora él a maga kenyerén, már csinálódik is, nemcsak csinálják, hiszen saját létezési logikája szerint van. Zoltánt ott láttam a leányfalusi azílumi csöndben, amint emlékiratát írja. Ha kimegyek hozzá, csak azért megyek már, hogy biztassam, csak írja, meg hogy kicsit emlékezzünk, mert van mire. Dehogy gondoltam volna, hogy ezt kell most írnom: Volt nekünk egy szép, közös vállalkozásunk utoljára...

De ezt kell írnom, mert szinte lopva tűnt el az életemből, s képtelen vagyok elfogadni a hiányát.

FILADELFI MIHÁLY

Tétova sorok

FÁBIÁN ZOLTÁN EMLÉKÉRE

Pohár bor mellett tébolyultan
és mégis nagyon józanul tudom
de hinni nem akarom:
egy őrült pillanat (az is csak zokog!)
eltépte horgonyod

boldognak is mondhatnálak talán
ha nem éreznélek boldogtalanul hidegnek
ki tűz voltál
bolyongó pásztortűz
kályha melege
szavak lángja
lélek parazsa

Majd fölhúzom a redőnyt.

– Nem látom.

– Nem?

– Nem.

Délben még látott. Így volt másfél évig. Úgyhogy etettem, biliztettem. Ettül fogva, hogy ő megvakult, ha húszszor jöttem be, húszszor mondta:

– Bocsáss, meg az ég szerelmére!

Ha nem mondtam rá semmit, kétségbeesett. Tíz perc múlva jöttem be, újra mondta.

Csak a fél házat íratta a férjemre, ami az övé volt.

Amikor az anyósom ágyba esett (állandóan az a nehéz szag, fölfordult a gyomrom, amikor takarítottam utána), akkor azt mondta a férjem, rám íratja a fele házat, ha meghal az anyja.

Egyszer szóltam, amikor elmentem a tanácsházára:

– Nekem is el kell mennem?

– Majd ha megérdemled – szólt vissza a férjem.

Majd egy alkalommal, hiszen annyi mindent lát meg hall az ember, mondom a férjemnek:

– Hát tata, látod, a Kovácsnéval is hogy bánik a menye, én is csak kegyelemből vagyok, hiába dolgozok, semmi se az enyém.

Ötven évi házasság után meghalt a férjem, a ház pedig a fiaimé lett.

– Aranyos asszonyom, magáé pedig az élvezet – mondta a bíró féle, aki előtt voltunk a hagyatéki tárgyalás ügyében. – Asszonyom, nagyon kérem, erről ne mondjon le soha, mert százezrek vannak, akik hajlék nélkül vannak.

Látom, a menyeimnek fáj, amiért ragaszkodok a hajlékomhoz, dehát mondtam nékik, az unokák mindig nálam lakhatnak. Én pedig varrok, hajnalban kelek, mint régen, a kertet is rendben tudom még tartani, de azért fölkészültem én a halálra is. Hetvennyolc éves vagyok, a saját lábamon állok, talpon állva szeretném fogadni a halált.

NÉMETH PÉTER MIKOLA VERSE

In extremis

[PILINSZKY JÁNOSNAK]

„...torkod mint egy kiszáradt kráteré
cserepes szádnál csak napfoltra nyíló pupillád szürkébb és merevebb
ahogy ott halottfehéren fetrengsz minden olyan gyenge kedvetlen távoli
de abban a nagy-nagy melegségben szerelemmel az anyád mellett fekhetsz
ringatódzás van mindenütt
minden fénylik osztódik és forog
erre néma állatokat hívogatsz az egyik szétszedni készül a másik majd összerak
s mint élő célpont úgy lüktet tested zsákutcájában megtér előttük a Nap
vérerek sztrádáin óriás szkarabeuszok már a Földdel játszanak
»gebesztő atlaszi próba« *az utolsó roham előtt*
az építkező romok között – iszonyú lenne most fölriadnod."

SASS ERVIN VERSEI

Biblikusan

végzetidő Pilátuscsend
áhítatban pogány a szent
dicsőülni ma még restell
holnap megbíz a kereszttel

Álom

ha most felszállsz kinyíl az ég
ne óvakodj Ikaruszom
egy szárnycsapás a mindenség
a zuhanást átaluszom

Szobor-vers

harapd a szád legyen sebes
inkább mint buta önhalál
(hallgatni csak úgy érdemes
hogyha a lélek kiabál)

Sírkőfelirat

maradt az elnyűtt két kezünk
se szeretőnk se gyerekünk

maradt a vigaszmiatyánk
isten vagy bárki nézz le ránk

maradt a körhintaálom
kis öröm a nagy vásáron

maradt a szalmaszálremény
biztatónak egy költemény

itt élned s halnod kell talán
Európa dús asztalán

harcolni voltunk nagy csapat
megyünk tovább a föld alatt

HITEL

Független irodalmi, társadalmi, kritikai lap

V. évfolyam, 1. szám • Budapest, 1992. január 7. • Ára: 45,–Ft

Pethő Bertalan: Deviancia és rendszerváltozás; **Fekete: Gyula az öngyilkosságról;**
Tőkéczki László: Polgárosodás itt és most; **Supka Magdolna, Kondor Béla és Tóth**
Menyhért írásai Kohán Györgyről; Tanulmány az iszlám művészetről;
Csűrös Miklós esszéje Szabó Dezsőről; Csukás István költői önarcképe

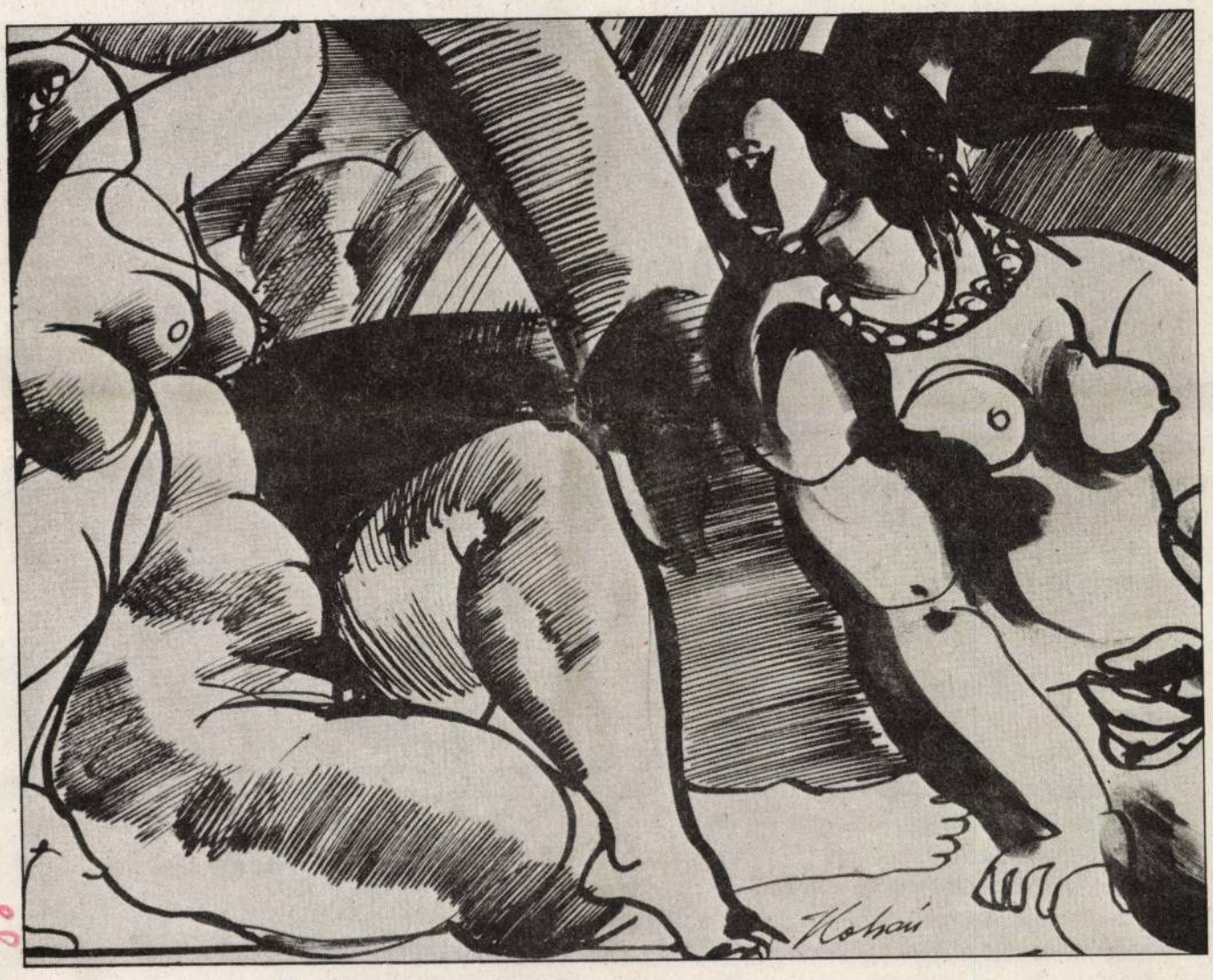

KOHÁN György

Új esztendő. Föld fényben, fehérben.
Külvárosban, faluvégen *peremszél.* Kit és mit kap föl?
Szárnyasszók feketítnek eget, értelmek alkonya?
Indulatos hófelhők. Gyűlölség hullik. Szorít majd, mint jég az almafákat.
Lesz-e idén levél, virág, tudás? □ *Dippold Pál*

Tóth Bálint

Magyar Litánia

Hallottátok, hogy mondatott: Szemet szemért
és fogat fogért... Hallottátok, hogy mondatott:
Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségeidet.
Én pedig mondom nektek:
Szeressétek ellenségeiteket...

Máté 5, 38, 43, 44

Sokat kérsz, Jézus, nagyon is sokat:
feledni éjszakai vad hánykolódásokat,
(egy hónapban két éjjelt börtönben töltök,
és kéthavonként felakasztanak.)
Sokat kérsz, Jézus, nagyon is sokat:
hogy megszeressem a hóhérokat,
s imádkozzam ellenségeimért...
Pedig tudom, ez az egyetlen út,
ki megnyithatja azt a szent kaput
az oltárhoz, hol a szeretet ég,
de befogadni az igaz igét, –
hogy magam előtt se legyek hazug, –
tudod, Uram, ez száz szentnek elég!

Igaz, ha annyi vagyok, mint ők,
semmi vagyok.

Nézem, Krisztus, a tévét:
ez mind élőhalott:
pöszög, dadog,
nem bán meg semmit,
nem kér bocsánatot.

Hadd kérdjem Tőled:
Én megbocsáthatok?
Megbocsáthatok-e
a cvikkeres Nagyért,
a hórihorgas Pálinkás őrnagyért,
Maléterért és Mansfeld Péterért,
a Kossuth téren meggyilkoltakért,
Magyaróváron meggyilkoltakért,
Salgótarjánban meggyilkoltakért,
a háromszázakért és az ötszázakért,
és a ki tudja hogy hány ezrekért;
a Pesti Srácokért, s a Pesti Lányokért,
Angyalért és az angyali Géreczért.

S a korábbiakért:
Donáthért, Kiss Szalézért
és Apor Vilmosért,
a Recsken holtakért,
a vallatáskor agyonvertekért,
a börtönökben égigkínzottakért,
tyúkketrecbe telepítettekért,
és a határon agyonlőttekért.

S a későbbiekért:
Bériért, Géliért,
s ki tudja még kiért,
ki korábban halt, mint rendeltetett,
Uram, itt valaki felfejtette
te szent törvényedet!

Hány sor kéne ide,
hány sírkő s kopjafa,
mert ezt a magyar litániát
nem fejezhetjük be soha.
És mégis, mégis fejezzük be,
mi nem kezdhetjük újra,
de véssétek gránitba, bazalttömbbe,
minden időkre minden bűnös nevét,
jegyezzétek fel, ennyi elég, –
mi nem kezdhetjük újra.

1991 december

életerejének enyészete az elsötétülő jövőben.

Meggyőződésem, hogy nálunk a kollektív öngyilkosság tüneteivel, kórjaival összefüggésben értelmezhető helyesen a magán-öngyilkosságok problémája is.

A korreláció, az együtthatás, az összefüggés az önsorsrontás változatai közt sokszorosan bizonyított tény. Az a hazai specifikum, amely a családbeli, környezeti példáknak, mintáknak, hagyományoknak kiemelt szerepet ad, ugyancsak mérhető, jellemezhető. Molnár Károly kitűnő tanulmányában (A magyar katonai öngyilkosságok alakulása 1901-1990) bőven találunk erre példát, de arra is, hogy a hazai hagyománynak ez a kiemelt szerepe nem választható el az általános okoktól. Ezen a nyomvonalon úgyszintén az előbbi következtetéshez jutok el: sokkal inkább sorskérdés nálunk az öngyilkosság, mint bárhol a világon, a magyarság fölött a „durkheimi kampó". (Ismerős Durkheim példázata: az öregek otthonában valaki felakasztotta magát egy falból kiálló kampóra, később ugyanoda még vagy tizenöten felakasztották magukat, míg ki nem húzták a falból a kampót.) Ideje volna kihúznia a „kampót" a magyarság feje fölül is.

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

Mármost hogy a katonák öngyilkossága mennyire *szervezet-függő* - ebben a kérdésben végképp bizonytalan vagyok. Hiszen a katonaság a haza *szocializáció* „késztermékeit" kapja, beléjük van programozva a „probléma megoldásának" ez a változata is. Hetek, hónapok alatt 18-20 éves korban aligha következik be lényeges változás. Nem foghatom fel másként a katonai öngyilkosságokat sem, mint - nagyjából-egészében - a társadalmi okok és tényezők függelékeként. Tartós, szignifikáns különbséget nem is találtam a táblázatokban a hasonló korú férfi korcsoporttal összehasonlítva, sőt a bevezető előadásból az derült ki, hogy a valamikori nagyon rossz arányok megfordultak: alacsonyabb ma a katonaságnál, mint a megfelelő civil korcsoportban az öngyilkosságok száma.

Annak a javaslatnak az eredményességében nemigen bízom, hogy korlátozni kell a katonaságnál a fegyverhez jutást, de jól van, próbálkozzanak vele. Én csak a társadalom felől tudok közelíteni a katonai öngyilkosságok kérdéséhez is. Ezen a tanácskozáson mi az okok, a lehetséges orvoslások ésszerű, tárgyilagos, racionális feltárására vállalkozhatunk ugyan, de jó, ha tudjuk, hogy ez egészében lehetetlenség. Annyi az irracionális elem egyetlen öngyilkosságban is, hát még az öngyilkosságok problémakörében! Kevés maga a ráció a diagnózishoz, de azt kell hinnem, még sokkal kevesebb a terápiához. A legtöbb, amit észérvekkel tehetünk: igyekszünk közelíteni.

Mármost, ami az okokat ilieti, sorolhatnám vég nélkül, de nem sorolom. Legutóbb Gergely Mihály könyvét jegyzeteltem ki (Röpirat az öngyilkosságról) - az ok tömérdek. Nézem legfrissebb újságkivágásai- >

mat, íme, csak illusztrációként: Neue Zeit: „A japánok és a kínaiak az okokat a családszerkezet átalakulásában, a társadalmi elismerés hiányában, a krónikus betegségekben, a magányban és a szegénységben látják." „Egy amerikai vizsgálat azt igazolta, hogy az idősek otthonaiban lényegesen több öngyilkosságot követnek el, mint amennyi a statisztikában szerepel." Stern: „Az öngyilkosságok száma szoros összefüggésben áll a munkanélküliség arányával, a válások számával, az alkoholfogyasztással, és például az egyházakból kilépők számával."

Ezek az okok mind megvannak nálunk, s elég vaskosan. Már csak azért sem javasolnám, hogy kiadjuk azt a kézikönyvet, amely most jelent meg az Egyesült Államokban, s azt taglalja: hogyan lehetünk fájdalom nélkül öngyilkosok. A piacra dobott 40 ezer példányt elkapkodták, máris nyomják a további 60 ezer példányt - sláger lesz belőle!

Nálunk, mint az eddigiekből is kiviláglik, az öngyilkosságok egyik fő oka - maga az öngyilkosság. A szocializált hagyomány, a családbeli, a környezeti *minta* a konfliktusmegoldásra. Ez önmagában is elég indok volna arra, hogy ne az áttekinthetetlen okok felől közelítsek a lehetséges gyógymódhoz.

Mit tehet az orvostudomány az olyan kór ellen, amelyre nincs megbízható gyógyszere? Mit tehet a rák ellen, például? - Földeríti, milyen tényezők adnak *védettséget,* és milyenek *hajlamosítanak.*

Nos, ezzel a megközelítéssel próbálkozom egy hevenyészett vázlatban: *mi az, ami az eddigi tapasztalatok, vizsgálatok, felmérések alapján védettséget ad az öngyilkosság ellen, és mi az, ami hajlamosít?* (A védettség fogalma természetesen nem kategorikus, száz százalékos, csak súlyozott, önmagában nem életbiztosítás. A hajlamosítás ugyanígy.)

Bőséges tapasztalati, kutatási anyag alapján igazolhatónak tetszik:

- A rendezett család védettséget ad; züllő, szétesó család hajlamosít az öngyilkosságra.

- Egészséges, józan életmód védettséget ad; függő állapot: alkohol, narkó feltétlenül hajlamosít.

- A hit - nemcsak a vallásos, általában a hit az elérhetetlenben, a transzcendentálisban - kétségkívül védettséget ad. A hitetlenség, a kiábrándultság, a cinizmus - hajlamosít.

- Közösségben gondolkozni képes ember védettséget élvez; szélsőségesen individuális, csak magával eltelt ember - hajlamos. (Így is fogalmazhatnám: népben, nemzetben, emberiségben gondolkozni, vagy: alanyban, állítmányban...)

Csak jellemzésül ennek a kérdéscsoportnak néhány vetülete:

- Empátiakészség a tapasztalatok szerint védettséget ad; képtelenség empátiára - hajlamosít.

- Altruista, szamaritánus természet - védettség; önzés - magában rejti a hajlamot.

- Másoknak (is) élni - családnak, gyereknek, szülőnek, embertársaknak - védettség; csak magának élni - feltétlenül hajlamosít.

Veszem a lelki egészség néhány vetületét:

- Lelki egyensúly - védettség; neurózis - hajlamosító.

- Tiszta lelkiismeret - védettség; nyomott, rossz lelkiismeret - hajlamosít.

- Értelmesnek tudott élet - erős védettség; értelmét vesztett élet - erős hajlamosság.

- Jó kedély - védettség; szorongás, rossz kedély - hajlamosság.

- A kudarc-élmények elviselésére felkészült ember védett; a csak sikerélményekre programozott, hiú, becsvágyakkal teli ember - hajlamos.

- Higgadt, kiegyensúlyozott életvitel védettség; indulatos, hisztérikus, szertelen természet - hajlamosság.

- Felelős gondolkodás - felelőtlenség.

- Önfegyelem, önmérséklet, akár az aszketizmus szélsőségéig - védettség; élvezkedő, hedonista, szórakozásokat hajszoló életvitel erősen hajlamosít.

- A szocializáció kulcskérdése az eszményvilág: a tudomány, az alkotás, az emberi haladás nagy eszményei *belső vezérléssé* inkarnálódnak, ez védettséget ad. A külsőségek utánzására, a szórakoztatóipar silány mintakollekciójára minden jellemző, ami hajlamosít, a *külső vezérlés* innen vesz mintát. A narkóban, züllésben, alkoholban elnyomorodott élet, Elvis Presleytől Yoko Onoig hajlamosító tényező. (A rádió, a tévé legnagyobb hangsúllyal ezeket a példákat kínálja, népszerűsíti - íme, az életellenes fertőzések kiapadhatatlan forrása.)

- Az öngyilkosság elítélése a hitéletben, a közvéleményben - védettség. Talán a leghatékonyabb hajlamosító késztetés viszont az öngyilkosság piedesztálja. Az irodalom, a művészet ontja a nagy, nemes, vonzó példákat, mi, magyarok, *élőben* is bőven el vagyunk látva vonzó példákkal Széchenyitől Teleki Pálig, József Attilától Latinovits Zoltánig.

Fontos tényező, nyilván, a test állapota is.

- Jó egészség - betegség, kivált a gyógyíthatatlan.

- Edzettség testben-lélekben - védettséget ad; hajlamos viszont az akaratgyenge, a puhány. (*Szervezetfüggő* kérdés, mondhatnám, hiszen nehéz próbatétel a katonaság, a kaszárnyaélet elkényelmesedett fiataloknak.)

Emberi kapcsolatok:

- Talán a legerősebb védettséget adhatják: kötődés szeretettel, felelősségérzettel családbeliekhez, házastárshoz, lemenőkhöz, felmenők-

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

Milyen lett volna egy szocialista többpártrendszer: amikor a nagyvállalati szektor állami tulajdonban marad és fenntartják a korábbi, viszonylag fejlett, nagy jóléti intézményeket és elosztási rendszereket, s ahhoz a korábbi méretű költségvetési újraelosztásokat működtetik? Ez már europid mutáció, a nyugati szociáldemokrácia egyik típusa. A történelem azonban - a maga világgazdasági kényszereivel - itt is közbeszól. A 70-es évtized végére az ilyen típusú rendszerek súlyos válságba kerültek, s versenyképességüket csak az állami tulajdon jelentős privatizálása és a jóléti rendszerek részleges „piacosítása" révén nyerték vissza.

És most lássuk a feltételezések feltételezését: Nem lehetett volna kiküszöbölni, hogy a szociális-jóléti preferenciák ennyire ki legyenek szolgáltatva a világgazdasági változásoknak, a világpiaci versenynek? Mi kötötte Magyarországot annyira a világgazdaság nyugati feléhez - kérdezheti az olvasó -, hogy ezért egy szocialista evolúció lehetőségét feláldozza? Az, hogy a korábban már említett háromféle út: az intenzív magyar eladósodás és nyugathoz kötődés, a nyugati hitelekkel és együttműködéssel szembeni csehszlovák absztinencia és az adósságtól megszabaduló román megoldás egyaránt rendszerváltáshoz vezetett, komor félelmetességgel sejteti, hogy itt mély törvényszerűségről van szó. Mindazonáltal, ha a szovjet gazdaság nem omlott volna ily mértékben össze (ha már feltételezünk, miért ne tegyük fel ezt is), és a volt kis szocialista országokkal folytatott gazdasági kapcsolatai a korábbi szinten maradnak, ideig-óráig talán nyílott volna mód egy ilyen irányú fejlődésre. De az egypártrendszer mindenképpen a múlté, s a megoldás csak ideiglenes: a szovjet háttér támasztékot jelentett volna a gazdaság strukturális átalakulásához, de az igazi modernizáció előrehaladásához a nyugati kapcsolatok további bővülésére lett volna szükség, mely a versenyképesség javítását szükségelteti, melyhez viszont privatizálni kell az állami szektort és piacosítani a jóléti szférát...

Az események tehát *kikerülhetetlenül* vezettek a rendszerváltáshoz; a folyamat gyorsabb nem lehetett, mert a hazai változások így is a szovjet tűrőképesség felső határán mozogtak. Az elmúlt 20-23 éven végigtekintve feltűnő, hogy akkori rendszerünk életképessége, funkcionálása mily nagy mértékben függött a szovjet gazdaságtól. Némileg paradox, hogy a szovjet gazdasági összeomlás volt a feltétele a magyar (és a többi) rendszerváltásnak (s a Németh-Medgyessy-kormány a KGST-n belüli dollárkereskedelem erőltetésével siettette is a KGST-kereskedelem, s azon át a szovjet gazdaság elvérzését), de ha az nem ilyen sokkos formában megy végbe, a magyar rendszerváltás is simábban, nyugodtabb gazdasági háttérrel zajlik le. □

gult energiát és nyersanyagokat a korábbi áron tartották, az importálóknak pedig a behozatal és a hazai felhasználás egyre növekvő árkülönbözetét költségvetési deficittel fedezték. Ennek törlesztésére nyugati hiteleket vettek fel - itt kezdődött eladósodásunk és egyben fokozott lemaradásunk is, mert a korábbi alacsonyabb nyersanyagárak nem késztettek struktúraváltásra és modernizációra, sőt, irányítási rendszerünk ellenérdekeltséget teremtett vele szemben, a szovjet felvevőpiac pedig nem volt finnyás.

A magyar vezetés a 70-es évek közepétől már felismerte a világgazdasági események jelentőségét és súlyát, és 1978-tól kezdve korrekcióra törekedett, de inkább szavakban, mint tettekben. A történelem azonban kíméletlen tanítómesternek bizonyult: az 1979-es újabb árrobbanás már nem kegyelmezett. Akik még ekkor sem voltak képesek az alkalmazkodásra, vagy a kilátástalan eladósodás felé sodródtak (mint hazánk, melynek vezetése az 1985-ös, az adott rendszer és struktúra melletti gyorsítással még tovább tetőzte a bajt), vagy pedig Európa élő ipari múzeumává váltak (mint Csehszlovákia, mely ugyan akkor még - nem adósodott el, de ortodox gazdasági rendszerével és a külföldről származó szerény modernizáció híján minden értelemben megrekedt). (Voltak ennél persze rosszabb alternatívák is: Románia pl. az eladósodást az árrobbanás előtti struktúra hajmeresztő méretű kifejlesztésére használta fel, a régi irányítási rendszer mellett, azaz rendkívül alacsony hatékonysággal.)

És itt kell visszatérnünk a „mi lett volna, ha..." kérdésére. Az akkori vezetés a 70-es évek végén már tudatában volt, hogy mi is történik a világgazdaságban, érezte az alkalmazkodás kényszerét, párthatározatok azt feladatul tűzték ki. De megvalósíthatók voltak-e akkor azok a határozatok? A nyugat-európai szakszervezetek (a leglátványosabban a franciák) akkor folytatták utóvédharcaikat a füstös gyáripar megmentéséért-megőrzéséért. A Lázár-Marjai kormánynak pontosan azt a piszkosmunkát kellett volna elvégeznie, mint a mainak. De vajon mit szólt volna a Kádár vezette PB Diósgyőr és Ózd leépítéséhez, a munkanélküliek százezreihez és a nagy jóléti elosztó rendszerek fogyókúrára fogásához? Mit szóltak volna maguk a munkások és a párt? És mit szóltak/tettek volna a szovjetek?

E költői kérdésekből már bizonyára kidereng: itt nemcsak aktuális világgazdasági és konjunkturális, netán személyi és rétegkérdésekről van (volt) szó: akkori rendszerünk, a kelet-európai reformszocializmus prototípusának, elméleti modelljének életképessége helyeztetett mérlegre. A kelet-európai rendszerváltások kavargása közepette nyugat-európai szovjetológusok találóan mutattak rá: a szocialista rendszerek összeomlását az okozta, hogy nem voltak képesek saját magukat megmenteni; nem tudták a mocsárból a saját hajnál fogva kihúzás fogását alkalmazni; nem volt e rendszerekben olyan erő, mely a társadalom többi részével szembehelyezkedve, lábát szilárd talajon megvetve e műveletet el tudta volna végezni. Az egypárt oly mértékben foglya volt a változás elleni érdekeknek és az inerciának (és itt munkásokra és ipari lobbikra egyaránt gondolok), és a társadalom oly mértékben foglya volt az egypártnak, hogy megoldás nem születhetett. Az agónia azonban elhúzódott: a szovjet felvevőpiac és az olcsó energia- és nyersanyagszállítások még hátráltatták az exitust.

A nyolcvanas évtizedben, de különösen annak második felében, amikor Gorbacsov megjelenésével a tabuk egymás után dőltek meg, Magyarországon széles körű elméleti vita bontakozott ki a tulajdonviszonyokról. A Kádár-rendszer minden tehetetlensége ellenére felmutathat bizonyos fejlődési elemeket, csírakezdeményeket. A kisvállalkozások és bérlemények egyre terjedtek, elkezdődött a mezőgazdasági termelőszövetkezetek rugalmas átalakulása az önelszámoló szakcsoportok megjelenése formájában, mezőgazdasági nagyüzem és háztáji szimbiózisa pedig eleve példaértékű volt, a bankrendszer megindult a kétszintűvé válás útján, a szakszervezeteknek a többi volt szocialista országbeliekhez képest markáns arculatuk volt.

Ha már úgyis a feltételezéseknél tartunk, engedjük fantáziánkat még szabadabban szárnyalni. E trendeket előrevetítve eljuthatunk egy olyan képzeletbeli gazdasághoz, ahol a kisüzemek, kisszolgáltatások, kisvállalkozások már döntően magánkézben vannak, a középüzemek kategóriájában megengedett a magánvállalkozás, a nagyvállalatok viszont továbbra is az állami tulajdon körébe tartoznak; a mezőgazdaságban igazi szövetkezetek alakulnak, s tanyagazdaságok, társulások, szövetkezetek és állami gazdaságok élnek együtt; kialakul az önkormányzati tulajdon, a szövetkezetek más szektorokban is visszanyerik eredeti jellegüket. És most fel kell tenni a kérdést: valóban eljuthattunk volna ide? A bökkenő: *összefér-e egypárt és magántulajdon egymással?* A magántulajdon kiterjedéséhez, sikeres működéséhez stabil, kiszámítható, viszonylag politikamentes gazdasági klímára van szükség. Nehezen képzelhető el, hogy az egypártrendszer szeszélyes, voluntarista közege egy ilyen fejlődés számára megfelelő lett volna; hogy az egypárt hajlandó lett volna gazdasági funkcióinak a sorozatos átadására. A magántulajdonosi érdekeltség irányába mutató evolúció szétfeszítette volna a politikai rendszer kereteit.

S a máj, a gyomor, a vese s a többi nemes
szervem hogy van s hogy bírja, már nem érdekes,
minden zászlót az lobogtat, amitől néha én is félek,
s amit nem is ismerek igazán: a lélek!

Hát akkor legyen, mi majd itt lent: tartjuk,
szóljon fennen, büszkén, a többit majd elkaparjuk,
nézzen be minden résbe, fénybe bátor szemmel,
s kezdjen valamit, neki adom, az életemmel.

Ó, édes semmittevés

Ó, édes semmittevés, nyári varázslat,
hegedűhúr-idegeket leengedő;
fekszem a füvön, fejemnél száz fekvőtámaszt
csinál a hernyó, bőre csupa redő,
cinke guggol, szitakötő cikázik,
a platánfa nagy levélfület lebegtet,
nő a fű, a jázmin lágyan virágzik,
a nap asszonyos mosollyal melenget,
csúszok a semmibe puhán, mint
furcsa, fordított születésbe,
már nem számít, már ennyit se számít,
amitől tegnap még felgyorsult szívverésem,
az összevissza hangolt cimbalom,
az összevissza szóló ének,
a fogcsikorgás, a hegesedés a szívfalon,
most látom, hogy semmit se érnek,
bár sírnom kéne, de most mégis derűsen
nézek át a negyvennégy éven:
mennyi izgatott hangyalábnyom a fűben,
mennyi káromkodás-füst az égen,
s közben, tán egy nagyobb parancsra,
úgy-ahogy, de ép maradt testem-lelkem,
nem lettem elfoszlott évek roncsa,
éveket, éneket átvészeltem,
lustán pislogok most kicsire, nagyra,
s válaszolok is tán, tanulékony szajkó,
boldogan alig ügyelek már magamra,
a tudatom is nyitvafelejtett ajtó.

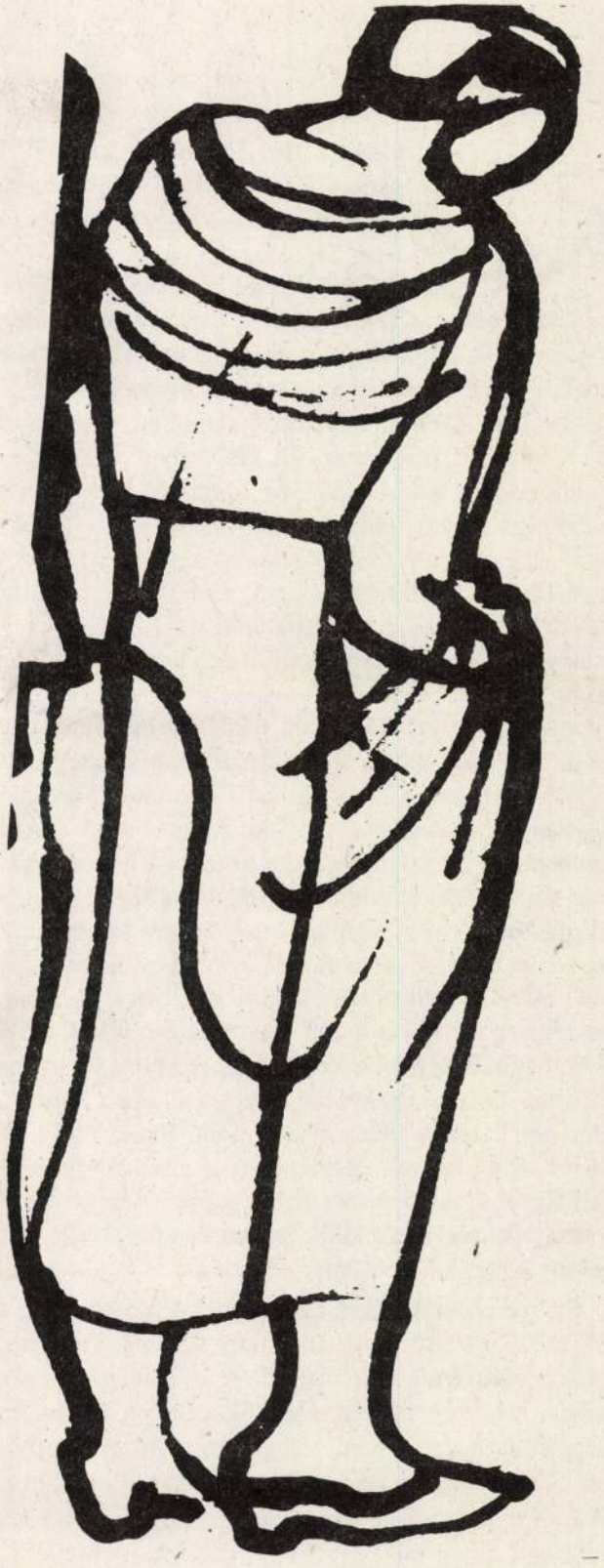

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

Monoszlóy Dezső

Fifike

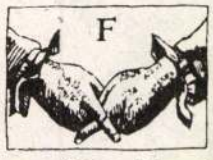

utnak a fák. Megindult az erdő. Ez persze Shakespeare, s így nem jó. Pusztán a rohanó fák látványába kellene kapaszkodni, mert ez az álom előképe. Majd ha alaktalanul összemosódik, akkor. Csak éppen ezt a pillanatot nem lehet rögzíteni. Öntudatlanul alszik el az ember, legalábbis anélkül, hogy tudatosítaná, melyik minta altatta el. A fáké? Nem. Ezek most betűkké alakulnak, fehérre meszelt falra kapaszkodnak, jól kiolvasható mondatokká rendeződnek. A közömbösség rosszabb? Vagy a tehetetlenség? Ez gondolkozásra kényszerít, s a gondolat az álom ellensége. Talán a közömbösség a jobb, mert az nem törődik a tehetetlenséggel, amelyből néha riasztó kétségbeesés árad, hátha lehetne tenni valamit. A tevékenység viszont önkéntelenül más életeket súrol, s az egymás mellett élőknek lényegesen kevesebb köze van egymáshoz, mint ahogy az a találkozások pillanatában és az egymás mellett élés pillanataiban feltételezhető. Együtt kanalazni a levest, mi az? Egymáson feküdni az ágyban, ez már ugyan emóció. Megtévesztő emóció, amiben már ott munkál az ájtatos manók ösztöne, megenni őt, elmenekülni tőle. Ott munkál a legszívesebben magunkba zárni a másikat, hogy örökre kirekeszthető legyen. Azt a kis, vézna fiatal nőt is, aki valamit fecseg, amit mond, azt mozdulatokkal is alátámasztja, ha arról beszél, tegnap kávét darált, akkor az öle fölött, a keze is körbejár. Kis, párnás keze van, ez nem illik a sovány-ságához. Lehet, hirtelen fogyott le, s a keze a fogyásból kimaradt. A szája viszont be nem áll. Valamit ilyenformán közölni is akar, ez talán már az álom beszéde, oda kell figyelni, nehogy újra elinduljanak a fák, ami aztán a tehetetlenségbe torkollik, a gondolatok deltája válik belőle, s megint nem lehet elaludni.

Szőrös oroszlán. Kék egér. Ülnek a parton. Nézik a vizet. Tükröt tart a víz. Zöld fény sistereg. Övig meztelen, védőszemüveget viselek. A zöld fény ugyanis a szőrös oroszlán mellett ülő kék egérhez hasonlatos. Legalábbis a színe. Igen, főleg a színe. Hogy gondolod ezt, Fifike? Mit? A fény színét. Kvarcolni vittek akkoriban a tüdőcsúcshurutom miatt. Ilyen pici cicim volt, mint egy mogyoró, vagy mint egy cickány melle. Ezt egy fiú mondta nekem, aki először végigtapogatott. Később megnőtt. Most újra beesett. Az orvosságok leapasztották. Vagy? Nem eszel eleget, Fifike. Nincs étvágyam, meg rossz is ez a kórházi koszt. Legközelebb majd hozok valamit. Mire van gusztusod? Semmire és különben sem igaz, hogy keveset eszem. Tegnap is az a kedves, idősebb úr... Melyik, az aranykeretes pápaszemű? Ugyan, az a férjem, és ő nem is kedves, de neki is meg kell bocsátani. Mert szeretet nélkül nem találkozhatunk Jézussal. Mindenkit szeretni kell. Azokat is, akik gyűlölnek minket. Én bevallom, még magamat is szeretem, csak mióta az antikrisztus belém költözött, de hiszen maga tudja, őt akartam megölni, a belém költözött antikrisztust. Mit gondol, az antikrisztust is szeretni kell? Nem, őt meg kell ölni, tűzzel, vassal, nádihegedűvel. Jó, Fifike, erről ma ne beszéljünk, inkább maradjunk a szőrös oroszlánnál, meg a zöld egérnél. Kék! Nem mindegy? Nem. Egy kék egér egészen más, csak ő illik a szőrös oroszlánhoz. Különben nincs hangulat. Ha a szőrös oroszlán elbődül, mama fésüli a copfomat. Néha meg is ráncigálja, ha engedetlen vagyok. A kék egér közben köröttünk ugrál. Így ni. Vigyázzon, Fifike, elesik. Síkos a linóleum. Mama felteszi a fekete szemüveget, nem a védőt, az csak a kvarcoláshoz kell, és bevásárolni indul. Mama gonosz, nem érti meg, miért feküdtem le Bélával. Szerinte nem érdemes a férfiakkal lefeküdni. Ő apánkkal se feküdt le szívesen, de muszáj volt. Így követelte a vallás. Elsőáldozáskor volt a legbüszkébb rám. Azt hajtogatta, te vagy a Krisztus menyasszonya. Később azonban semmivel se volt megelégedve, akármit csináltam. A férjeimmel se. Több férje volt? Kettő. Az első férjem sokat ivott, különösen olyankor, ha nem akartam vele lefeküdni, hogy a mama kedvére tegyek. Ilyenkor a mama ágyában aludtam. Ő meg egyedül. Ha dühbe gurult, úgy begerjedt, az ágytámlánkra kente a férfiasságát. El is váltunk. Aztán jött az aranykeretes pápaszemű. Nem mindjárt. Egy-két másik férfinak azért lehúztam a bugyimat. Jólesett? Fene tudja, inkább kíváncsiságból. Meg hogy ne ellenkezzem. Ne mondják, fennhordom az orromat. A másik férjével eleinte jól megértették egymást? Ő idősebb volt, nagyapám lehetett volna. Örültem, hogy van nagyapám, méghozzá olyan, amelyikkel le is feküdhetek. Husikámnak hívtuk egymást. Csak nagyon ráncos volt az ar-

ca. Ezt restelltem mások előtt. Pedig amúgy ügyes volt, szekrényt is csinált nekem, abba akasztottam a ruháimat, amiket tőle kaptam. Gazdag volt? Öregördögöt volt gazdag, csak szörnyen költekező. Hiába figyelmeztettem, husikám, mi lesz velünk, ha elfogy a pénzünk, ő kinevetett. Vagy végighúzta hibás hüvelykujját, amit valamikor valami szerszámmal lenyiszált, a szekrény bütykein, s azt dalolta, három pengő egy menet, babám azért nem lehet. Ez a mamát is idegesítette, mert ő meg beosztó, ha vele vagyok, egy hétig esszük a felmelegített krumplilevest. És most hol tartózkodnak? Kik? A férje, meg a mama. Itt egyiküket se láttam, meg azt a kedves öregurat sem, akit annyit emleget. Hát ők nem jöhetnek, tudják, veszélyben vannak. Én már mindenkit figyelmeztettem, meneküljenek. Ha megindulnak a seregek, menekülni kell. Innen is. Nem fog védeni sem ajtó, sem ablak. Belőnek mindenhová. Jézust keresik. Jézus azonban láthatatlan. Mama talán nem menekül, neki fájnak a lábai, s mama senkit se szeret, csak önmagát. Mama engem se szeret. Csak ül a televízió előtt és dalolászik. Ha meghaltam volna, esetleg megsirat. De ez se sikerült. Pedig láttam a kék egeret. A parton ült. Egyedül. A szőrös oroszlán elsompolygott mellőle. Akárhogyan erőltettem a szememet, sehol sem mutatkozott. A combom közé nyúltam, hátha oda bújt. Megtalálta? Nem. Már ez se okozott örömet. Akkor vettem be a tablettákat. Az egész doboz tartalmát lenyeltem. Igen, az antikrisztus miatt, meg azért is, mert nem találtam szappant, hogy megmossam a kezemet. Ha lett volna szappan, mindent lemosok magamról. Az egész életet. A leselkedő szomszédokat, meg a hülye kérdéseket. Na, mennyi a korkülönbség, Fifike? A törlesztéseket is, meg a kölcsönöket. Elsején ugye, mindent be kell fizetni. Van úgy, hogy másodikán, harmadikán is lehetne, de azért mégis jobb elsején. Ha lett volna szappan, ez nem okozott volna gondot, és a mama sem, aki arról panaszkodott, nagy kár, hogy ezt a leányt a világra hoztam. Olyan, mint az antikrisztus. A férjem, mármint a második, az asztalra csapott. Énekeljünk, mama. Azt énekeljük, hogy egy cica, két cica, száz cica! Ismeri? Nem baj, ha nem ismeri, a férjemtől úgysem tanulná meg, neki igen hamis hangja van, pedig énekelni szeret. Ha a cigány húzza, akkor is odaadja a pénzt, ha egy huncut piculája se marad. Őt a naptári napok sem aggasztják. Szombat van, vagy szerda, neki egyre megy. Most már engem sem riasztanak annyira a dátumok. Tudom, menekülni kell, ez a legfontosabb. És azt is tudom, nincsenek ünnepek. Csak egyetlen egy, amikor Jézussal találkozom. Itt nem lehet kilátni az ablakon, de engem nem szed rá senki. Tudom, üresek az utcák. Itt is, meg máshol. Mit szorongat a kezében? Ja, csak ezt a zacskót. Ezt mindig magammal viszem, nehogy vá-

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

ratlanul érjen a támadás. Mi van benne? Csak a legszükségesebb. Ha a szobában hagynám, ellopnák a szobatársak. Ki? Hát például az Ilonka néni, aki folyton angolul beszél. Így mondja: hau are jou, még annyit sem tud angolul, mint én. Mert én Amerikában is voltam, abban a parkban is, tudja, ahol olyan veszedelmes éjjel mászkálni. Meg máshol is. A második férjemmel sokat utaztunk. Ő azt tartotta, nagy a világ, el kell igazodni benne. De ő se tudott eligazodni. Hiába dicsekedett, hogy fiatal korában grófnénál inaskodott, meg hogy több egyetemen tanított, pedig amúgy nem voltak iskolái. Írni is igen gyatrán írt, én irkáltam helyette a képeslapokat. A mama néha megjátszotta, hogy szereti, pedig csak szerelmes volt bele. Az idősebb nőkkel jól tudott bánni, a fenekükbe is belecsípett. Az enyimbe nem, én ha lefeküdtem neki, csak a fejét csóválta: olyan öreg a tested, mintha a saját nagyanyád lennél. Hogy-hogy öreg, nincs rajta egy ránc sem, az én testem simoros. Ő csak legyintett: Nem ezen múlik. Arra biztatott, többet játsszak magammal, akkor talán jobban kinyílok, meg tréningben is maradok, de én ráuntam, hogy a lábam között keressem a szőrös oroszlánt. Abba is bele lehet fáradni, nem igaz? Jobb aludni, meg gondolkodni. Én nagyon szeretek filozofálni. Azzal a másik idősebb férfivel gyakran filozofáltunk. De nem feküdtünk le egymással, ő úgy látszik, nem akarta. Bár különben szeretett, csak igen haragudott rám. Egyszerre csinálta? Egyszerre. Mert nekem az az idegen nyelv tanulása is nehezen ment. Meg a felelősség, meg a sok adósság. Így azután néha össze voltam keveredve. Ő meg azt szerette volna, ha mindig tudom, hány óra van, meg hányadika. Húzd ki magad, mondta, mit lógatod a fejed? Csak nem az elveszett szerencsédet keresed a járda kövén? Így mondta, a járda kövén... ez olyan furcsán hangzott. A

járdának nincs is mindig köve, vagy van? Hiába hajtogattam neki, hogy olyan rosszak az emberek, majd megjavulnak, mondta. Akkor még Jézus nem magyarázta meg nekem, legfontosabb a szeretet. Azért voltam azzal az idősebb férfival is ilyen értetlen. Mert a szeretet az mindent megold. De néha fáj is. Nem fáj. A szeretet az jó. A szeretet a béke. Vannak, akik erről másképp vélekednek. Azokat meg kell téríteni. Hirdetni kell szóval, teli szájjal, menekülés közben is, hátha megállíthatók a seregek. Miért nem lettél apáca, Fifike? Az apácák vallásosak. Az más. Ők a szentekben is hisznek. Én csak Jézusban, én hívő vagyok. A mama lehetett volna apáca, de ő gyerekeket szült, így nem lehetett. A testvéreiddel milyen viszonyban vagy? Az egyik elment vadászni, a másik meglátta, a harmadik meglőtte, a negyedik hazavitte, megsütötte, kerekecske gombocska, erre szalad a nyulacska... Ne, Fifike, ne, én csiklandós vagyok. Én is, de ez csak játék. Nem ismeri? A valóságban úgyis csak három testvérem van, én vagyok a legkisebb. Sokkal fiatalabb vagyok náluk. Ez jó is, meg rossz is. Amíg egész kicsi voltam, nagyon jó volt. Én ugyan árulkodtam rájuk, de ők nem haragudtak rám. Most fordítva van. Ők árulkodnak, a legidősebb bátyám állandóan a fejét dörzsöli, süsü, mutogat rám, és vérbe borul a szeme.

Fifikének tovább mozog a szája, de már nem lehet hallani a hangokat. Ez megnyugtató. A fák még mindig menetelnek, s talán végre elindul az egész erdő. Fifike szavai alighanem nem az álom beszéde. Ahhoz túl folyamatos. És nem kócolják össze idegen személyek, ami inkább valószínűsítené az álmot. Legalább egy halott anya, fronton elesett bajtárs Fifike közelébe lopakodhatna, főleg olyanok, akik nem is ismerhették, mert már jóval a Fifikével való megismerkedés előtt alulról szagolják az ibolyát. Egyikük ölbe is vehetné, ringathatná: tente baba, tente, te vagy valamennyi közül a legkisebbecske. Vagy négyzetgyökvonásból kiszólíthatná a matematikatanár: Na, Fifike, ebbe kell fogódzni, nem a Jézus lábába. Itt a piros, hol a pirost is játszhatna egy ismeretlen, szakállas törpe a rulettasztal tetején. Mert hogy is írta Nezval az Edisonban? Mily nevetséges is nagy tudósok álma. Az álom nem ilyen egyöntetűen szomorú és nem is ilyen véget nem érő. Ez még az ébrenlét. Az ébrenlét lehet csak ilyen kegyetlen. Az ébrenlét nem hessegetheti el magától, hogy mi van a menetelő fák és egy rácsos kórházi ablak között. Sok év, s még azelőtti évek. Az is, hogy öt évig éltem Fifikével. És még mi? Egy gyűrött szoknya, fölötte körbe-körbe jár egy kis, puha kéz, alighanem azt akarja mondani, látod, már megint kávét darálok, így ni, mert elromlott a villanydaráló. □

Restár Sándor

mozgástanulmányok

1.

...és akkor a lovak
kiugrálnak
a vágóhíd ablakán
– halálvicsorgásuk
fejjel lefelé zuhanó
vágtató ménes
mennyi vonagló lópofa
mennyi ég felé ránduló pata
szőrmentén megülhető halál
– néz befelé
nézi meg-meg ránduló arcomat
ahogy nézem a vágóhíd ablakán
a múlt időben vágtató ménest
– bezárt szobámban
kulcsrazárva a félelem

2.

a szekrény tetején lévő
porceláncintigris
támadásba lendül
már-már eléri
a horgolt csipketerítőn
a kék ólomkristályváza
felett zümmögő legyet
– a bronz pásztorfiúcska
egyre csak botját faragja
midőn a kéziratpapírok önálló életre kelnek
és kezdetét veszi a zuhanás

Vasadi Péter

Simone Weil

Egyike azoknak a tündöklő szellemeknek, akiken a krisztusi sors teljesedett be, úgyszólván anélkül, hogy akarták volna. Ha egyáltalán akarhatja ezt az ember. Nem a pietás kegyes óhajára gondolok, hanem arra, hogy egy rendkívüli intellektusban nem történhetik más, csak önmaga, tehát nem az, amit akar. Simone Weil gondolkodásában ettől az akarattól eltérő, olykor úgy látszik, vele szöges ellentétben érvényesülő szellemi szenvedély működik, a végső határáig feszített gondolkodó, sőt ítélő erő, amely nem tudott mást, mint a maga törvényének irányában törni előre, az igazság és csakis az igazság felé. Egyedül ez az elemi lendület volt az, amely fölemésztette minden energiáját. Annál megrendítőbb, hogy erői nemcsak terelték őt, hanem magnetikusan kerestették vele Krisztust, a krisztusit, és nem „noha", hanem *mivel* az igazságot akarta. Beletalált, így mondhatnánk vagy inkább így: becsapódott Krisztusba ez a végére járhatatlan, bámulatos ember, s azután benne maradt. Hogy mily egészen és visszavonhatatlanul, azt életének gyors és meredek halálba hajlása mutatja s teljes elcsöndesedése. „Jótevőit Krisztus nem nevezi szeretetreméltóknak, sem könyörületeseknek: igaz a nevük. Az Evangélium semmiféle különbséget nem tesz a felebarát szeretete és az igazságosság között." - írja *Ahol elrejlik Isten* című esszéjében.

Megállapításai nem mindig csengenek össze első látszatra (de néha második látszatra sem) a keresztény hit meggyőződéseivel, mint ennek az idézetnek első mondata is tanúsítja. Krisztus egyik meghatározó kijelentésében mintegy összefoglalta tanításának lényegét: Tanuljátok meg, hogy irgalmat akarok, nem pedig áldozatot... (például állatáldozatot). Félreérthetetlenül fejezi ki, hogy a könyörületesség, az odaadás, a szeretet a legfőbb követelmény. De ha ez a legfőbb követelmény, akkor vajon nem ez az igazság? Az igazság a szeretet. És azért a szeretet, mert az Isten. Isten az egyetlen igazság, s ha valaki az igazságot keresi, akár tudja, akár nem, Istent keresi. „...igaz a nevük" - a szeretőknek, írja Weil, megtapasztalva, hogy a keresztények között él a szeretet külső megőrzése mögött az igazság semlegesítésének, oldozgatásának, hűtlen kezelésének veszélye. Pedig a szeretet csakis a teljes igazság megvallásának lehet mintegy a gyümölcse. Mégis, a Krisztus izzította forrponton a szeretet, mint cselekedet mérhetetlenül értékesebb az igazságnál, s bár az igazság ellenében nem lehet szeretni, az igaztalanságok elszenvedése közepette megnő bennünk a szeretet képessége.

Simone Weil gondolatai nyugtalanná tesznek minket: alapállapotunkba hatolnak be, mint a fúrók, megingatják kényelmes és befejezettnek, s pláne ötletesnek vélt meggyőződéseinket, beletörődéseinket s még inkább farizeusi kiegyezéseinket. Ez a hőköltetően, szellemien széparcú asszony (akinek ismert arcképe ott függött a falon Pilinszky János csíkos borítású fotelja mögött, s onnan pillantott ránk drótkeretes szemüvege mögül a zsidó filozófusnő), ez a felejthetetlenül szelíd és fényes arcú asszony halálosan és boldogan beleszeretett Krisztusba, és azontúl minden róla beszélt neki; és minden, ami Krisztusról szólt, de mi már beléje süketültünk, neki megszólalt. Az ő gondolatai a mi elgondolásainkkal szemben izzó fölismerések és rátalálások, egy monumentális látás elemei, mozaikok, ám mindegyikük a teljes struktúra formáját és ihletettségét hordozza. Különös: könyvtárnyit összeolvasunk irodalom-esztétikai fejtegetésekből, s vannak szerzők, kiknek tucatnyi könyvét tisztességgel átelmélkedjük, mondanivalójuk idővel mégis elsziváro g belőlünk. Ennek az apostolnőnek azonban egy könyvnyi elmélkedése fogva tart, részünkké válik, nem tud tegnapi lenni; ilyen-olyan érdekességek helyett magával az igazsággal lep meg.

„Az igazság a világ megismerésének nyelve" - írja, mintha jellemző sűrítéssel és röviden saját ars poeticáját fogalmazná. Az értelmi erőnek valóban könyörtelen szorítását érezzük ebben a kételkedést nem tűrő kijelentő mondatban, és mégis a szeretettel rokon evidencia és közvetlenség van a hátterében. Nem akar rábeszélni semmire, de az említetlen kizárások, melyek ennek az állításnak következményei, ítéletek. A világot tehát nem ismerheti meg az, aki nem az igazságon *át* szemléli. A világ önmagáról legföljebb annyit tud, mondhat, hogy világ. De ez nem elegendő ahhoz, hogy megismertesse magát: mit használ a *megismerőnek*, ha önmagát nem tudja értelmezni egy olyan világban, amely csak azonos? Ez a lényeg: a megismerő az igazságról vallott nézetében, hitében, értékelésében kaphat magyarázatot a világról, mert a világ értelmezésre szorul. Ezért a helyesen értelmező igazság megszólaltatja a néma világot, olyasformán, mintha varázspálca érintené a hallgatag anyagot, mire az elkezd énekelni. Ha ismerni akarod a világot, magadat, mirevalóságodat, előbb az igazsággal ismerkedj meg. Előbb volt az igazság, azután mindaz, ami belőle következett. Minden, ami van, az igazságból következett.

Ha igaz, amit Simone Weil állít, akkor aki nem szeret, semmit sem képes megismerni. Még a szeretetlenséget is csak a szeretet ismerheti meg. □

Tóth Menyhért

Kohán-sirató

Tóth Menyhért és Kondor Béla mindeddig publikálatlan írását Supka Magdolna kérte és kapta e mesterektől egy tervezett Kohán emlékkönyv céljára, 1966 decemberében

Ház: - két ikerablak, két világ, házigazda és „lakó". Két világ de egy. Az innenső redőnye résén fény. Kohán!

Bemegyek. Kint az udvar falához támaszkodnak a darabolatlan farostlemezek. Barnák. Az előszobában levőkön már naparcú égő/aranytálak - napraforgók - százarcúak.

Bent vagyok. Kohán-tüzű ölelés. Kohó tüzű. *Feketét* itat, az egyetlen *sárga*, füles műanyag bögréből. Kátrányszagú, - a bögre. Az asztalon egy összeégett nyelű hegyes kés, vívó tőr, szurony és kenyérvágó egyben. Leülte már az egyetlen sezlont a vendég, kinek ülőhelye, de gazdaszék is, és fekvőhely. Leülök. Leülök a réti zsombék sumarára, ami áttörte itt a talaj bőrét, úgy érzem, amint ülök a sezlon egyik buckáján, a másikon ő.

„Mit szólsz?" - Tél van, - gondolom - hátam a falat éri, mégis olyan forró, mint Miskén, gyermekkoromban az Anyám banyakemencéje, hajnali kenyérsütés után. Valamit kellene szólni. De nem megy.

Kép. Alatta sámli. Cséplés. Ráomló fekete szivárvány. Kohó az is. Aranybúza kohója, feketeívű. Bivaly, és fáradtságtól érett lánydomb. Fekete, vagy piros nyár? Mindkettő.

A padlón tubus-koporsók, piros, fekete, kék és zöld koporsók. Élők? Halottak? Csak föl kell nyitni őket, - és jönnek, jönnek díszmenetben a színek égő meztelenségben: Kohán század, ezred vagy regiment, - nem tudok én szólni egy szót sem.

Szóljatok ti, akik Őt láttátok. A tanyán, a ti tanyátokon, hol hajoltan, fehér lapokkal kezében majdhogy lábujjhegyen láttátok hajnaltájt, hogy ne ébredjen az alvó gyerek, ne zavarja a haldokló utolsó látomását, hogy meg ne szégyenítse késői jöttével az aratás kötélhányóit, de ott legyen mégis a lovak mellett, míg fel nem dühödnek a most még renyhén mocorgó, vérszopó bögölyöktől, ember és állat örök szipolyozóitól.

Szóval hogy helyén legyen! Ahol volt és lesz.

Emelt tartással ülhetsz most más zsombékidon: agyonverted a farkast farkassal, a halált haláloddal. Égő

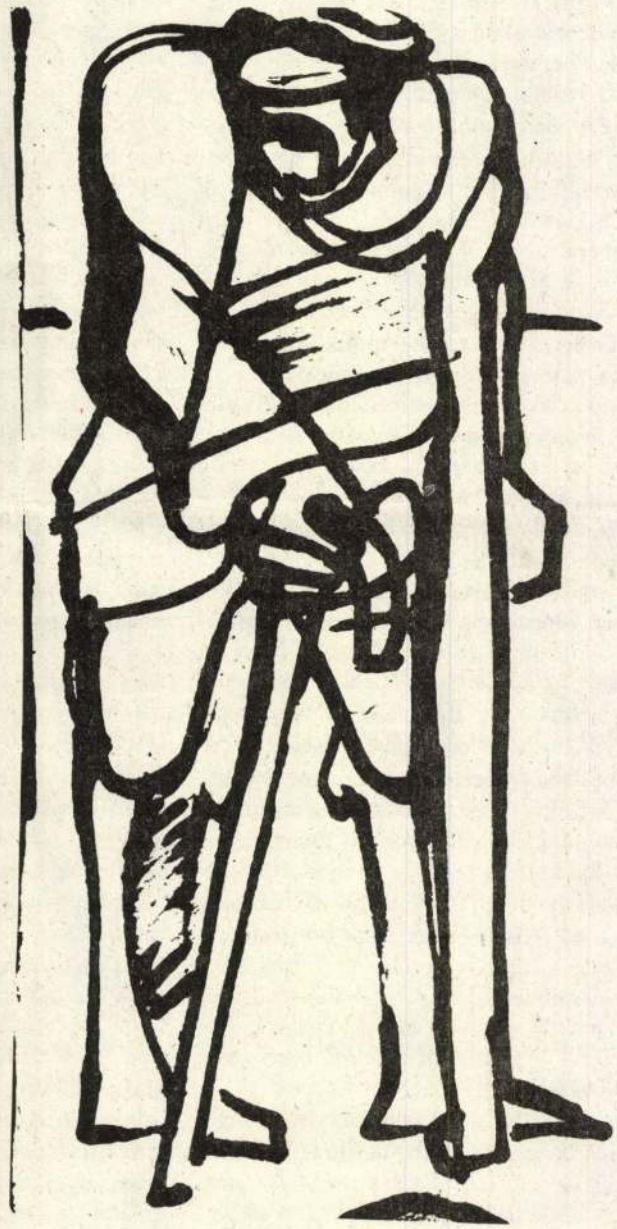

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

regimentjeid megindultak: már *szabad* szemnek is felsejlik a Kohán-út tejútként, mely mindenünnen látszik, az egyetemes festészet egén. □

Kondor Béla

Emlékezés

Úr volt, a szónak angol értelmében (Angliában az utcaseprő is Mister, még hóbortos is lehet) - holott inkább a franciás dolgokhoz vonzódott. Vagy talán hős volt egy még meg nem írt Krúdy-novellában?

Nem tudom, barátja voltam-e (és így hivatott-e az emlékezésre), de azt sem tudom: volt-e egyáltalán valaki, akit barátjának nevezett volna magában Kohán úr? Mindenesetre, néhány közös ismerősünk adódott, és nekem még megvannak e barátaim. Meg kéne kérdezni mostmár Kohán urat, aki végleg eldobta ecseteit, krétáit, véleményeit és kételyeit. Valószínűleg a Világvégéről lógatja le a nadrágját (amelyikben a földbe rakták), méltán megvetvén a pörköltök, fröccsök, idegen hajnalok, házinők, kritikák, múzeumok, áskálás, vagy az alkalmi hivatalok, hízelgők és az ellenségek otthagyott világát. De lehet, - hátha visszavágyik? Talán aki tudja, hogy halálra ítélte egy oktalan betegség: másképpen látszódik a barátság is annak, és szebbnek a világ.

Én szerettem Őt, nemcsak a tapasztaltabb pályatársat illető tisztelettel - de efféle beszélgetésektől kölcsönösen tartózkodtunk. Három nevezetes találkozásunk volt, ezek közül egy elmaradt. Később elmondom, hogyan.

Egy valami hivatalban, vagy kulturális összejövetelen ismerkedtünk össze Vásárhelyen, e nevezetes városban. Talán tárlatnyitáson. Ilyen alkalmakkor sok ember jön össze: mormogás, kézfogás, - de barátkozás, vagy beszélgetés, sőt még pofozkodás is lehetetlen. Fényes, közakaratú unalom. (Ahol az ellenségek szerencsét kívánnak egymásnak.) Néhány hónap múlva (vagy néhány év volt?) mégis találkoztunk Kohán úrral. Nagy úr a kocsma.

Első nevezetes találkozásunk egy jellegzetesen lapos alföldi délelőttön történt, amikor az emberek úgy érzik magukat, mint a szomjas homok. Az említett nevezetes városban voltam éppen. A Művésztelepen. (Inkább a Tiszához való vonzódásomból, de nem utoljára azért, hogy egy nyűgös házasság nyomott éveiből néhány napot lopjak, mert szeretem a társas magányt.) A Hotel étermébe mentem be, ez volt legközelébb. 11 óra lehetett. Egyetlen ember tartózkodott a hodályban rajtam kívül: Kohán úr, aki fröccsöt szopogatott és egy francia (tán tavalyi) újságot nézegetett meglehetős undorral. Mindjárt intett, hogy üljek hozzá. Úgy is lett. Pincér is akadt. Így üldögéltünk vagy két óra hosszat ki-ki a maga búfelejtője mellett és váltottunk is talán 5-6 mondatot, a legteljesebb egyetértésben. Majd megbeszéltük, hogy holnap a pesti vonaton folytatjuk a társalgást. Mondanom sem kell, hogy mindegyikünk másik vonathoz ment ki, majd egymást szidta titokban, hogy feledékeny. Ez volt az a nevezetes találkozásunk, amelyik meghiúsult.

Egy kisvárosban mindenki azt hiszi, hogy mindenkit ismer. Ebből kiindulva aztán úgy bepettyegtetik egymást pletykáikkal, mint a téli kopasz fákon zsibongó verebek szoktak az alattuk járó-kelőkön foltot ejteni.

„Ja, a Kohán"-ból jóelőre megtudtam, hogy összeférhetetlen és botrányos, kocsmázó vadember; akit jobb kerülni, mert megmar az mindenkit, sőt talán Tornyai János művészetét sem becsüli sokra. Ilyen előkészítés után csendes, kevésbeszédű emberrel ismerkedtem meg, aki mintha elégedetlen lenne magával, és bizony sokszor másokkal is. Okkal-ok nélkül, sok csalódást és csalást megért, joggal bizalmatlan, önpusztító embert éreztem meg benne.

(Krúdy mester szerint némelyek nem mernek este a baloldalukon elaludni, nehogy éjszakai, borzasztó álmaik a nappali büszkeségüket szétrombolják.)

Szóval megismerkedtem Kohán úrral.

Utolsó találkozásunk a legnevezetesebb. Nem is olyan régen volt, Pesten jártában közös ismerőseink (vagy barátaink) társaságában feljött a műtermembe, nézegetni. Vagyis rámolni, és a már meglévő rendetlenséget fokozni. Akkor már mindnyájan tudtuk Kohán úr sorsát, akit közben az Ég Kossuth-díjjal is megáldott. Majd együttesen egy közeli kocsmába vonultunk. Azért nevezetes ez a végső találkozásunk, mert akkor fényképeződött belém a Róla való felejthetetlen kép, hasonlatos egy letépett filmkockához. Íme:

Viszonylag vidám cimborák; mindenki a kedvenc italával. Kocsmahangulat. És közöttük Ő. Halk szóval, kevéssel; magas, hajlott alakjával; bátran borvirágosnak nevezhető orrával, amint nagy kezeivel valami gyümölcslét lötyögtetett egy fröccsöspohárban.

És ha ez a rövid emlékezés inkább rám emlékeztetne, mint Kohán Györgyre, abból kitetszik az, hogy közelálló emberről szól.

Amen. □

Supka Magdolna

Kohán György

Valami általános kábultságban élünk. Szinte fel sem fogtuk az elmúlt évtizedek bamba iramában, hogy mily jelentős kulturális értékek kallódtak, s maradtak parlagon a szürke középszer soha nem tapasztalt uralma miatt, mely éberen leste, olykor éppen a kiemelkedő tehetségek Achilles-sarkát, a meg nem alkuvó, többnyire magányos alkotás védtelenségét.

Dehát hogyan, s kinek róhatnók fel a művészetek mostoha helyzetét ma, mikor emberéletek, megalázott sorsok, éhség, hontalanság, munkanélküliség problémái döngetik ablakunkat, halott mártírok néma panasza üli meg a jobbak álmát, s a költők és művészek döbbenten hallgatnak el, midőn ráébrednek, hogy soha ily fonák nem volt még az ellentét, a szabadonszólhatás és a hasztalan-szólás között.

Szókincsünk zöme elvesztette hitelét, ezért születnek költőink megrendült szívében új metaforák, új csírát hajtva jövendő panaszokra és vigaszokra. És ezért kellenek a szavak nélkül érvelő művészetek is, hogy nevünkben más népekhez is szóljanak az emberiség egészét érintő gondokról és látomásokról.

Ezzel az igénnyel jött létre, és ilyen arányokból bontakozik most ki festészetünk közelebbi múltjából egy fényes jelenség, *Kohán György életműve.* E mester halálának negyedszázados évfordulója alkalmából, a nevét viselő képtárban, Gyulán, 1991 decemberében emlékkiállítás nyílott. Ez karakteres válogatást nyújt a művész által szülővárosának adományozott, többszáz festményt és sok ezernyi rajzot tartalmazó, muzeális értékű anyagról. Alkotójuk e gyűjtemény minden darabját eleve az eladhatatlanság kockázatával festette, mivel témái, festői előadásmódja, magas kvalitása és a képek nagy mérete túlnőtt a magánszféra keretein, mondanivalója mély és hiteles közösségi érzületben fogant. Képeinek ünnepélyes, súlyos, gyakorta drámai hangvétele a szocialista realizmus propaganda-derűjét semmiképp nem szolgálhatta, ez magyarázza, hogy életművének rangja és jelentősége, a ritkán látható művei kapcsán, a közönség számára a művész életében rejtve maradt.

A jelenlegi posztumusz-kiállítás atmoszférája, a maga lenyűgöző tartalmi és formai monumentalitásában szuggesztív, félelmetes nyugalmában és csendjében elektromossággal, és az elhunyt mester szellemi jelenlétével telített: a halandóból életrehívja a halhatatlant.

A jelentékenységnek ezt az eleven hatóerejét érzékelve, ma még képtelenebbnek tűnik, hogy kis híján a semmibe veszett ez az egyszeri csoda, a kohási világ, hiszen alkotója el volt szánva, hogy művei zömét tűzre veti. Talán e sorok írójának eltökélt szándéka, hogy azokat megtekinthesse, - amit a művész, saját bevallása szerint már senkitől sem remélt - ez adott alkalmat-módot arra, hogy fonákjára forduljon az életmű balsorsa: Kohán ugyanis rászánta magát 1965-ben az első, egyben utolsó retrospektív kiállítására a Magyar Nemzeti Galériában.

Hanem ez a nekirugaszkodása is olyan hazárd volt, mint a nagy kártyásoké, - kizárólag a viasztempera képeit engedte ekkor bemutatni, tíz teremnyi válogatásban. „Ezeket - vagy semmit!" - mondotta, - vagyis éppenséggel a „modernségük", a stilizáltságuk miatt tilalmasakat. E lírai hangú, finom, tört színekben irizáló, kubisztikus formalátásra épített, soha nem látott művei persze kizárták profiljukból az addig „alföldinek", súlyosnak, barbár erejűnek ismert Kohánt, aki ennek tudatában úgy indult neki a perdöntő művészeti eseménynek, mint búcsúfellépésén az artista a halálugrásnak, - aláfeszített védőháló nélkül.

Nemcsak a közönséget képesztette el e váratlan színeváltozásával Kohán, de elnémította titkos szakmai ellenségeit is, akik egyfajta városias választékosság szintjéről tekintettek alá mindeddig a vidék „festő-Toldijára". Hasztalan felelgette nékik a maga halk, de nyomatékos beszédének staccatójával, amikor piktúráját „Tornyai-hagyománynak" titulálták, hogy „Igen, - de a kubizmus után!" - Ők el sem tudták képzelni, hogyan teremthet személyes stílust egy szuverén alkotó, ha közben végigvezeti mesterségi gondolkodásán a Cézanne-i formabontás konzekvenciáit. Még kevésbé értették, hogy ő ezt az elvet egész pályája során párhuzamosan követte és művelte a klasszikus veretű, realista festésmóddal, úgy építette bele a kubista tagolást a tömbösebb, hagyományosabb figurális kompozícióiba, ahogyan az énekes, vagy a zongorista a mindennapos skálázás eredményét a zenemű előadásába.

Ez a szerkezeti diszciplina igazában akkor vált gyümölcsözővé számára, amikor főművének, a *Háború emléke* című pannójának rendkívül összetett témáját, s az egymástól térben és időben távoleső tartalmi moz-

zanatokat kellett egyetlen kompozíció keretébe sűrítenie. Ezt átmetszésekkel, egymásba csúsztatott síkokkal oldotta meg, s hozta képi és gondolati egységbe.

E műve, a magyar Guernica, a második világháború emberi és kulturális drámáját vetíti elénk, ez kísértette Kohánt egy évtizeden át, 1939-től 1949-ig többféle vázlatot készített belőle, s hiába ékelődött a két dátum közé az 1945. év, a béke és a szabadság ígéretével, ő tovább égette magát a háború kihunyó parazsán is, a vérontástól és a pusztítástól dehumanizált és demoralizált emberiség nevében. Az elkészült mű elnyerte egy csepeli murális pályázat fődíját, de ez kivitelezésre nem került, mivel egy másik pályázó tulajdonában megvoltak a felrakásához kellő - velencei - mozaikkockák.

Az 1965-ös galériabeli monstre-kiállításon bemutatott monumentális vázlat alapján e mű megkapta az akkoriban egyetlen „szabad" falat, nem a megpályázott csepelit, hanem egy székesfehérvári épületbelső kevéssé alkalmas helyiségét. E mozaikfal kivitelezését Kohán György már nem érte meg, - de talán most, az életműre való negyedszázados visszatekintés meghozza számára az utókor részéről azt a legfőbb művészi elégtételt, hogy Gyula városa felállítja - a szülőhelyén murális művével nem képviselt - fiának e páratlan alkotását.

Mert hogy éppen Kohán nem kapott falat ott az elmúlt évtizedekben, ez pótolhatatlan veszteség, hiszen hozzá fogható, vérbeli monumentalistát nem táplált e kor. Csak rendíthetetlen művészi elhivatottságának köszönhető, hogy nem hagyott fel - táblaképfestészetében is - ecsetének áhítatos, vagy éppen tragikus költészetével.

Így történt, hogy pályájának utolsó öt-hat esztendejében, romló szervezetének egyre gyakoribb vészjelzéseire nem csüggedéssel, hanem életösztönének és munkalázának teljes dühével reagált, - „engem a düh tart életben és munkában!" - mondotta ekkor. Szembeszállva a halálos kórral, gigantikus élet-halál látomásokat festett, váltott iramban, parasztteme tést, boldog termést, siratóasszonyt, igéző tavaszt, kozmosz és Föld éji összeborulását, rohanó fákat, ziháló lovakat, telivér asszonyokat, sorvadó özvegyeket, háborús rokkantat és eszelőset, - de a földek dúsidomú parasztistennőit is, öt- tízszeres életnagyságban.

És mindezekkel párhuzamosan négy évtizeden át rajzolt, - vehemens, fontolatlan vonalhurkokkal vetette papírra gondolatait és indulatait, fogamzásuk stádiumában. Ezek a vonalrajzok voltak Kohán György művészetének szerelemgyermekei. Ezek tőről fakadtak, a festményeinél árulkodóbb, olykor lázasabb, démonibb belső világról tanúskodnak, s az érzékelésnek, a lelki felindulásnak olyan állapotáról is, amely átvezet a racionálisból az irracionális észlelések síkjára. Ezek a rajzok ragadták meg Kohán György halálának tizedik évfordulóján a Magyar Nemzeti Galériába látogató Andrzej Wajdát, aki többször szótlanul vissza-visszatért hozzájuk, majd csendesen megismételte: „Ezeket hozza el okvetlenül Varsóba. Ez nagyszerű. És biztos siker!"

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

Vajon maguk a rajzok, újralátásuk esztétikai izgalma idézi-e Wajda egykori vélekedését másfél évtized után ismét emlékezetünkbe, vagy megfordítva, a nagy rendezők emlékezetes filmjeinek vetítéséből Wajda elgondolkodtató remekei társították magukhoz a kohóni látásmódot és érzületet? Nos, azt hiszem, az ezredfordulóhoz közeledve, egyre árnyaltabban - és tán fukarabban - érzékeljük azoknak a művészegyéniségeknek és életműveknek a jelentőségét, amelyek magukban hordoznak valamiféle jövőbenyúló többletértéket. Ezenmód fel kell ismernünk Andrzej Wajdában századunk egyik legmesszebb tekintő látnokát, s nem kell csodálkoznunk azon, hogy idegrendszerének szeizmográfja rokonhevességgel jelzett, a kongeniális kortárs, a magyar Kohán György váteszi alkatának belső rengéseit észlelve.

A negyedszázados halálévfordulóhoz fűzzük hozzá a mélabús tanulságot, hogy lám, most is, mint annyiszor, egy külföldi szeme és figyelme kellett ahhoz, hogy meglássa a magyar tehetség kézjegyének eredetiségében és kultúrájában a művészet egyetemes értékrendjének félreismerhetetlen rangjelzését. Megérjük-e valaha is, hogy kültekintélyi hivatkozás nélkül ismerjük fel idehaza, és idejében pártoljuk a nagyrendű alkotói elhivatottságot? □

Extázis és rend

Gondolatok az iszlám művészetről I.

Az európai ember számára az iszlám sok tekintetben idegen lehet, egy valami azonban általában megigézi: az iszlám művészet. Az iszlám művészettel való foglalkozás éppen azért szükséges, mert ez biztosítja számunkra leginkább annak az idegen világnak a megismerését, mellyel a jövőben elkerülhetetlenül együtt kell élnünk. Az iszlám művészet lényegét érintő alábbi gondolatoknak azért *nem* a szokásos művészettörténeti kategóriákból és fejlődéstörténeti kérdésekből kell kiindulniuk, hanem meg kell próbálniuk feltárni a háttérben álló világkép struktúráit.

„Az Isten szép
és szereti a szépet."

Tiltások

Kétségtelen tény, hogy a szépművészetek virágkorukat élték az iszlámban. Sajátosságukat azonban nem az iszlám bátorításának, hanem éppen ellenkezőleg, az iszlám tiltásnak köszönhetik. A Korán, a gondolkodás és a kulturális kibontakozás alapja, hallgat a festészetről és a zenéről, s kritikus hangon szól a költőkről (Sure 26, 221-227). Az ún. Hadithban, mely Mohamed próféta mondásait és cselekedeteit tartalmazza, s szoros kapcsolatban áll a Korán előírásaival, szidalmazó, sőt átkozó szavakat találunk e három művészetre vonatkozóan; mindennek kötvetkezménye pedig az lett, hogy az ortodox körök gyanakvó, majd elutasító magatartást tanusítottak a költészettel, festészettel és zenével szemben.

Vajon mi az oka ennek a művészetellenességnek? Erre vonatkozóan különböző elméletek alakultak ki; a képek tilalmát illetően a zsidó, illetve keresztény befolyást kell megemlíteni. Ezek a hatások valóban megvoltak, csakhogy nem érvényesülnek ott, ahol nincs meg az ehhez szükséges termékeny talaj és a kedvező légkör. Elutasításuk okaként a művészetekben meglévő mágikus elemet jelölték meg, s ezáltal valami jót is láttak bennük. Egyúttal azonban felmerül az ellenvetés: hogyan tehetné meg azt egy kultúra, hogy elpusztítja a mágikumot a művészetben, miközben hajlamos arra, hogy magába olvassza a mágia elemeit (arról már nem is beszélve, hogy az iszlám népi vallás tele van mágikus eljárásokkal, s ekkor virágoztak legkivált a titkos tudományok!)?

Az ortodox körök művészetekkel szembeni gyanakvása valójában egy, a mágiához hasonló valamiben rejlik, amit én erőnek nevezek. A művészetek ereje a ma embere számára sem teljesen ismeretlen: gondoljunk csak a költészet hatalmára, mely a totalitárius rendszerekben az ellenállás eszköze volt; arra a tömeghipnózisra, melyet a modern szórakoztatózene képes volt kiváltani; vagy arra a szerepre, melyet a képek a politikai propagandában töltöttek be. Az iszlám középkori forrásai arról tanuskodnak, hogy nagyon is tudatában voltak a művészetek erejének. Mohammed idején a költészet politikai szerepe olyan nagy volt, hogy azokat az embereket, akik verseikben az új vallást támadták, a próféta eltávolíttatta. A zene képes volt arra, hogy extázisba vagy akár halálhoz hasonló álomba sodorja az embert; pszichoszomatikus hatását már az antik korban felismerték, s ez a tudás a görög tudományok átvételével vált ismertté az arabok körében. A kép ereje pedig elsősorban a rokonszenv-varázsló praktikáiból ismert, amint ezt Mohammed Mekkája is bizonyítja.

Az iszlám nem utasítja el ezt az erőt, ellenkezőleg: ebben a vallásban a *hatalom* központi szerepet játszik. De ez a hatalom csak akkor legitim, ha szakrális - akárcsak az erőszak, melynek alkalmazása az évszázadok folyamán egyre jobban kiterjed, de *törvényesnek* csak a szakrális célú erőszak minősül. A katonai hatalom kibontakoztatásának a „Keresztes Háborún" kívül más formája elméletileg nem volt és nincs is az iszlámban. „Az Istenen kívül ill. az Isten által nincs más erőszak és hatalom!" (la haula wala Quawwata illa billah) - ez az elmélet érvényes háborúra, a művészetekre, s az élet valamennyi területére.

Ez a mondat sokkal többet jelent, mint egy teológiai formula. Ez: az iszlám kultúrára és e szellemiség fejlődésére *utólagosan* ható gyakorlati norma. *Az iszlám szent házának rendjéről* van szó - a Mircea Eliade által használt metafora kiválóan beleillik az iszlám vallás és kultúra lényegének ábrázolásába. Így tehát a tudományoknak és művészeteknek is igazolniuk kellett, hogy hatalmuk és erejük az „Isten által" legitim, Is-

tatásaim alapján inkább egy másik - bevallom, nem kevésbé spekulatív - magyarázat felé hajlok. A „horror vacui" a kelet-ázsiai művészetfelfogást tekintve a legélesebb ellentétben áll - ha szabad ezt a szót használnom - az „amor vacui"-val. Úgy tűnik föl számomra, hogy a költészetben, díszítésben, kalligráfiában és zenében észlelhető ismétlődő tömörség képi pandantjáról van szó, tehát ismét a *jelenlét* sajátos kifejezéséről, amelyben a rend és az extázis (összekapcsolódva a vallásos hatalom élményével) játsza az uralkodó szerepet. Úgy gondolom, hogy ebből az érzésből magyarázható az a tény is, hogy a perzsa miniatúrákon a kép igen gyakran „kicsordul" a képkeretre. Szerkezetileg ez a *dinamikus kitöltés* párhuzamban áll a misztikus szentek tapasztalatával. Az úgynevezett „hatalomcsodák" között (R. Gramlich által használt terminus a „kegyes csodák"-tól való megkülönböztetésre, melyek karitatív jellegűek) megtalálhatjuk a *testkitágulást*, azaz egy szent teste hirtelen úgy tágul ki, hogy kitölti az egész teret vagy akár magát a horizontot is. Az iszlám szent vitákban több olyan esetet is találunk, amikor az extatikus hatalom egyfajta testi bizonyságot nyer! A hatalom hasonló érzése az, ami szerintem - tudva vagy öntudatlan - az iszlám művészetben a kép- és díszítésmező teljes felületének betöltésére irányul.

Így tehát szinte egyértelműen a misztikának köszönhető, hogy az iszlám művészetekben a *rend*, *extázis* és *hatalom* kizárólagos jelentőségre tettek szert, mert ezek együtt fejezik ki a *szent*nek való alávetettséget, szerzik meg ezáltal a teljes hatalomból - és annak kozmikus rendjéből - nekik „kijáró" részesedést. □

Neue Zürcher Zeitung
1991. április 5.

Fordította: Sramkó Ilona

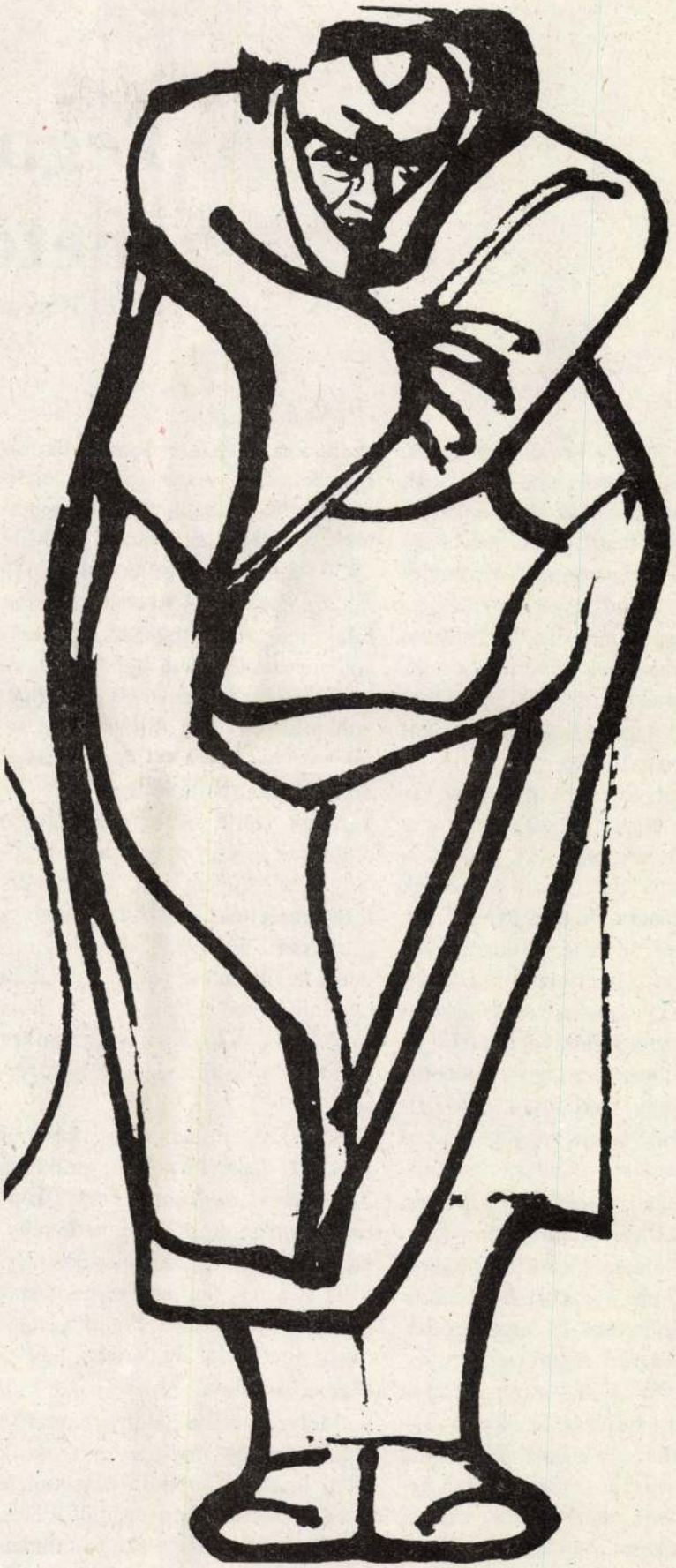

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

Bónis Ferenc

A Tegnap magyar zenetörténetéből

Farkas Ferenc kantátája: Szent János kútja

(A zeneszerző 86. születésnapjára)

Farkas Ferenc lírikus kantátáját, a Dsida Jenő verssoraira komponált Szent János kútját, az 1948-as budapesti Bartók-fesztiválon hallottam először, Somogyi László vezényletével. Ez az őszi zenei ünnepség az újabb magyar muzsika legkülönfélébb irányzatainak felvonulása volt; Farkas kantátája mellett különösen egy, azóta sem hallott Veress Sándor-mű maradt meg emlékezetemben: Szent Ágoston psalmusa az eretnekek ellen. Visszagondolva e bemutatók idejére, úgy érzem, a Bartók és Kodály utáni nemzedék java alkotásai akkortájt keletkeztek vagy váltak ismertté: Farkas és Veress említett kompozíciói mellett Szervánszky vonószenekari szerenádja, Kadosa valamivel korábbi, de akkortájt elterjedt zongora-concertinója - és egy, napjainkra kissé háttérbe szorult jelentékeny generáció tagjainak sok más, értékes munkája.

1948-ban, mondhatni, tavaszi szelek fújdogáltak még Magyarországon. *Újjáépítés:* ez volt az akkori idők legfőbb jelszava. Új kultúra építése a nemrégiben véget ért háború szellemi és anyagi romjain, sokak számára és szabadon: ez adott távlatot és lendületet az akkori idők zenei kezdeményezéseinek is, mind a zeneszerzésben, mind a zenei nevelésben és a zenetudományban. E kor muzsikusai úgy érezték, hogy lehullottak szellemi bilincseik: hogy szabadon kísérletezhetnek bármilyen irányban. Azt még csak legérzékenyebbjeik sejthették (ha sejtették), hogy egy-két év múlva, 1949-1950 táján, tilalomfák merednek majd elébük: terelőkorlátok, magas falak, melyek szellemi mozgásterüket, nemzetközi tájékozódásukat és kisugárzásukat erősen behatárolják. Amivel korántsem állítom, hogy attól kezdve, az 1959-1960-nal kezdődő hirtelen stiláris fordulatig, ne kerültek volna ki figyelemreméltó alkotások a magyar zeneszerzői műhelyekből. Éppen csak: *kettős mérlegen* mérettek meg. Az egyiken, a „szakmai mérlegen", abszolút művészi kvalitásaikat vették figyelembe, a másikon meg azt, hogy nem próbálnak-e kitörni a számukra fenntartott, korlátozott mozgástérből.

Ez azonban, ismétlem, későbbi idők jele már; 1948-ban, amikor a *Szent János kútja* című Farkas-kantáta elhangzott a Zeneakadémián, még tág tere volt a legkülönfélébb kísérleteknek. Farkas Ferenc művét osztatlan lelkesedés fogadta, mint olyan muzsikát, mely friss hajtás, régi gyökereken.

Melyek ezek a „régi gyökerek"? Ha egyenként szemügyre vesszük őket, máris otthonosan mozgunk e zeneszerző szellemi szántóföldjén. Mint nemzedékének szinte minden tagja, ő sem vonhatta ki magát a két óriás, Bartók és Kodály stiláris hatása alól. Alkalmasint általuk talált utat a magyar népdalhoz is - melynek aztán maga is gyűjtője lett, s amely művészetének gyökér-rendszeréhez szintén hozzátartozik. További szellemi szálak szövődtek annak következtében, hogy Farkas, budapesti zeneakadémiai évei után, két esztendőt Rómában töltött még ösztöndíjasként, Ottorino Respighi irányításával. Vonzalma a mediterrán művészet áttetsző formáihoz - egyáltalán: a formák és arányok szinte kultikus tisztelete, a levegős hangzás varázsa - alighanem itt, a római években gyökerezik. Az itáliai esztendők ismertették meg a régi zenei stílusok modern átlényegítésének művészetével, a neoklasszicizmussal, melynek maga Respighi is kiváló mestere volt - de amelynek, munkássága egy bizonyos periódusában Kodály, Prokofjev, Stravinsky, Bartók és Hindemith is hódolt. Farkasnak volt hát miből megválogatnia kifejezőeszközeit, amikor a harmincas években hazajött Magyarországra. Világos volt számára, hogy Európa zenéjében eredeti hangon - tehát magyarul - kell megszólalnia; hogy nem vonhatja ki magát semmilyen, céljainak megfelelő európai hatás alól - de olyan zenei beszédmódot kell kialakítania, amelyen előtte senki más nem szólalt meg. Ez az eltökéltség ölt for-

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

ték, mozgatták a kulisszák mögül? Az immár elviselhetetlen országos elégedetlenség nyilatkozott meg a kormányépület-ostromban, a bányászok parlamenti fellépésében - avagy a visszarendeződés egyik kísérlete bukott el ilyenképpen?

Lesz-e ténylegesen új kormánya az országnak, és az milyen lesz? (Szerintem csak jobb lehet, mint az, amelyet elsepertek a porondról a kiszámíthatatlan fordulatokban bővelkedő események.) Végérvényesen bebizonyosodott-e, hogy a lebukott kormányfő által kétségbeesetten bedobott Erdély-diverzió legfrissebb (s tán legképtelenebb) változata olyan sötét mesterkedés, amely önmagában is bőven elegendő lenne az öntelt, nacionalista szélsőségeket gerjesztő hatalmi formáció azonnali süllyesztőbe küldéséhez? Egyáltalában: lesz-e valamiféle kijózanító, avatag xenofób indulatokat, primitív mítoszokat semlegesítő hatása mindannak minálunk, ami ezekben az elmúlt napokban történt (és történhet az elkövetkezőkben)?

Lehetetlen nap mint nap nem érzékelni az országos gondok-bajok nyomasztó valóságát, a folytonosan sokasodó kérdőjelek vészjelzéseit a mi szűkebb, itthoni világunkban. Ebben a keményen megpróbált városban: Marosvásárhelyt - például. Az utcasarki beszélgetésekben és a hosszú hallgatásokban. A kirakatok sokszámjegyes árcéduláit bámulva és az ijesztően növekvő szeméthalmazok láttán. Aggodalom, riadtság lapul a látszólagos nyugalom álarca mögött. De ott feszül a jobbító szándék, a cselekvőkészség, a beleszólásra való azonnali készség is. Mert a helyzetek (tapasztalhattuk) nem mozdíthatatlanok. A helyzeteket végső fokon mi alakíthatjuk. Közös erővel.

Az nem lehet, hogy ebben a jelenlegi helyzetben ez a város - ennek valamennyi tiszta érzelmű, becsületes magyar, román, cigány vagy akármilyen nyelvet beszélő lakosa - ne emelje fel szavát, amikor szólít a „helyzet": a történelmi pillanat.

(1991. október 3.)

Mindenki mondja a magáét

Sajtónkban e zaklatott századvég politikusainak, diplomatáinak leggyakoribb megnyilatkozási formája az interjú. Nap mint nap szövegelnek a lapok hasábjain, rádióban, a képernyőn miniszterek és pártvezérek, elszánt akarnokok és jószándékú idealisták, szemfényvesztők és méregkeverők. Mindenki mondja a magáét - hol agresszív indulattal, hol ravaszkodóan kerülgetve a forróbb kásákat, hol pedig ügyetlenségről, non-kompetenciáról tanúskodva. Van egy közös nevezője a legtöbb politikusi interjúnak: hogy a válaszokból fájdalmasan hiányzik a kellemetlen igazságok elismerésére - kimondására - irányuló készség. Ezekről a tendenciózusan (s nemegyszer: bután) ködösítő szövegekről nekem mindig Karinthy Fri-

Nagy Pál

Marosvásárhelyi Sorok (I.)

A Teleki Tékában, szellemi értékeink világhírű kincsestárában található az ötödik összefüggő magyar nyelvemlék, melynek címe: Marosvásárhelyi Sorok. Régmúlt idők biblikus hangulatát, ismeretlen elődök beszédének pompás ízeit őrzi ez a becses szöveg. Legjellemzőbb jegye, alaptulajdonsága: hogy magyarul íródott – századokkal ezelőtt. Talán épp itt valahol, a Maros vagy a Nyárád vidékén. S fennmaradt számunkra – erőt, hitet sugárzó hagyományként.

Rettenetesen fontos, hogy a fenyegetettségek és gyötörtetések nehéz óráiban-éveiben erőt és hitet nyújtó források fölé hajolhassunk olykor. Amidőn véresen jelenkori, különféle dolgaink fölött tűnődünk – ugyanvalóst szükséges a kötődés. Annak tudatosítása végett, hogy a megpróbálható körülmények szorításában is van esélye a megmaradásnak.

Jegyezgetjük hát, amíg lehet, az új és legújabb Marosvásárhelyi Sorokat, nyelvünk, kultúránk, emberségünk és magyarságunk oltalmára. Ahogyan Sütő András mondaná: „Tanúskodásképpen".

Mi a helyzet?

Soha nem volt könnyű válaszolni erre a látszólag pofonegyszerű kérdésre.

Sok esztendővel ezelőtt afféle író-olvasó találkozón vettem részt, jeles tollforgatók társaságában, egy Kisküküllő-menti faluban. Szép ősz volt akkor is, jó hangulat uralkodott a kultúrotthon zsúfolásig telt termében. Azonban, el ne felejtsem megjegyezni: a vidék kitűnő borait messze földön becsülik, - hogy a helyi gazdatársadalom ilyen természetű ismereteiről ne is beszéljek... Amikor, szokás szerint, a kérdésekre és hozzászólásokra került sor - utolsó „napirendi pontként" -, a leghátsó padból felállt egy hajlottabb korú földműves férfiú, ránk, az előadói asztal körül ülőkre szegezte szúrós tekintetét, s érces hangon így szólt: Mondják meg nekünk, kérem szépen, mi a helyzet? Ezután pedig visszaült a helyére. Mi, a jeles vendégek, tanácskérően néztünk egymásra. Éppen az volt a helyzet, hogy a feltett kérdésre választ adni nem tudtunk.

Azóta nemegyszer volt alkalmam baráti körben, szakmabeli kollegáimat ekként sarokba szorítani: Nos, mi a helyzet? S jól tudom: ha most, sokezres nyilvánosság előtt próbálnám a helyzet - jelen helyzetünk - minéműségét meghatározni, nyilván a leglehetetlenebb ostromára vállalkoznék. Nem teszem...

Ámbátor sorolhatnám a végtelenségig a jelzőket, melyek mai helyzetünk egyik vagy másik aspektusára vonatkoznak. Mondhatnám: nálunk, Romániában, 1991 őszén a helyzet fölöttébb feszült. Robbanékony. Ingatag. Bizonytalan. Zűrzavaros. Sőt, éppenséggel drámainak is nevezhető.

Ismét az a helyzet, hogy voltaképpen fogalmunk sincs a valódi helyzetről. Képtelenség belátni a különböző színfalak mögött, különféle színtereken zajló politikai manipulációk szövevényébe. Nézzük a tévét, olvassuk a lapokat, s bizonyító meg tagadó szóözönök dzsungelében tévelygünk szüntelenül. A hatalom birtokosai, a hivatásos mellébeszélők fényes nappal, szemrebbenés nélkül hazudnak rendületlenül. Szorgos kezek mázolják felismerhetetlenné az igazságfoltokat. Mozog lábunk alatt a föld: bizonytalanság és félelem uralja a lelkeket. Közel két esztendővel ama reményeket fakasztó december után, balul sikeredett reformpróbálkozások roncsos hordalékát sepergetve házaink táján, mindennapi nyomorunk mutatószámait figyelve, fáradtan és kedvetlenül, tele gyanakvással a mellettünk élő másik emberrel szemben, valamiféle megnyugtató jeleket kutatva a láthatáron - igyekszünk megkapaszkodni az „eredeti román demokrácia" süppedékes talaján. Hát, kérem szépen, kábé ez a helyzet...

Csak az izgató kérdések szaporodnak veszedelmesen, bárhova tekintünk. És a homály növekszik feltartóztathatatlanul.

Mi volt valójában az a szeptember végi, fővárosi bányászkirándulás? Ki, vagy kik tervezték, szervez-

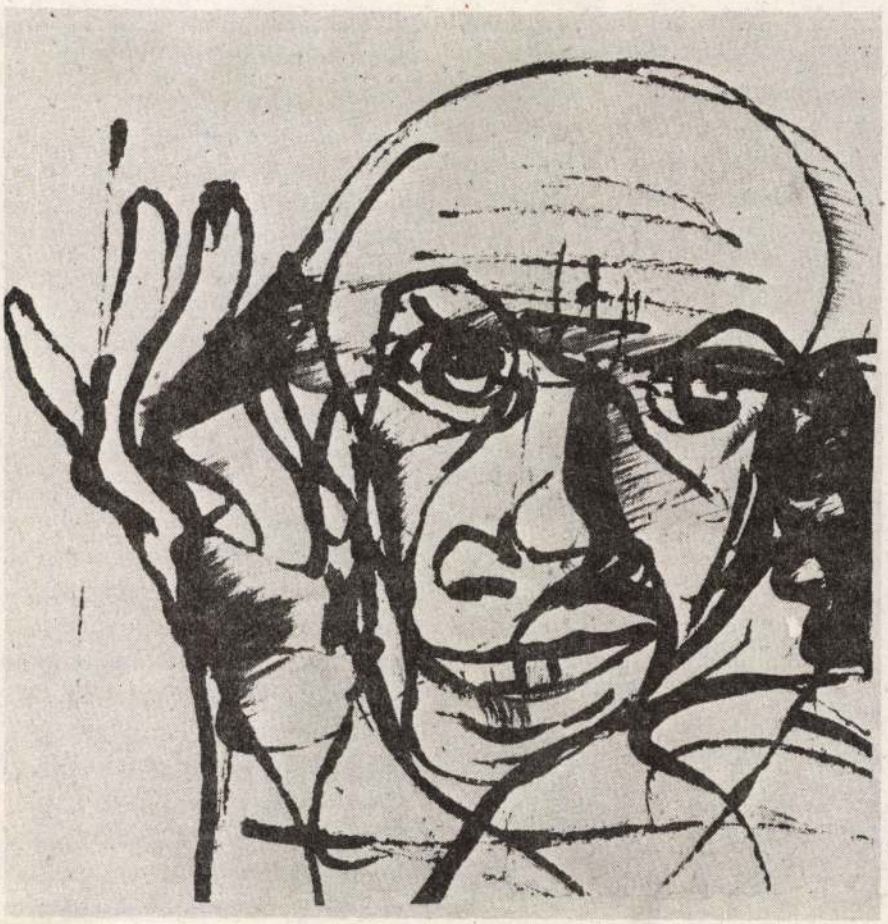

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

ton (1 kilométerre északra *Bölönpatakától*).

A feladat teljesítése után az 1. számú Felderítő Század a *Középhegységnél* gyülekezik (5096; 5391), újabb feladatok teljesítésére.

222. Felderítő Zászlóalj parancsnoka,

Rosca Alexandru ezredes

H.Sz. főnöke

Beganu Nicu őrnagy"

8. - Kémhistóriába is beillenék e hadparancs nyilvánosságra kerülésének története. Román katonatisztek hozták Sepsiszentgyörgyre. Vendéglői borozgatás közben elveszítették? Szándékosan hagyták el? Majd azért keresték mindenütt, tűvé téve szállodát, vendéglőt, várost, hogy még jobban felhívják rá a figyelmet?

Eljutott a hadparancs a legnagyobb ellenzéki napilap, a bukaresti *România Libera* szerkesztőségébe. A lap 1991. október 23-án közölte, a helységek, időpontok elhagyásával, nehogy hadititkok elárulásával vádolhassák meg. Csakhogy a román hadügyminisztérium úgy próbálta cáfolni a hadparancs létét, hogy hazugnak nevezte a lapot és gyalázta a szerkesztőit. Erre az újság október 25-én ismét közölte a szöveget, immár teljes egészében.

Őszinte felháborodás fűtötte a szerkesztőket. Nyilvánosan tették fel a kérdést, hogy a képzeletbeli, mesterkélt „diverzió" kiagyalása - hegyekben gyakorlatozó magyar fiatalok - nem azt szolgálja-e, hogy a román hadvezetés saját országának állampolgárai ellen tüzelje harcra a katonáit?

Vagy álcázás mégis az egész hadparancs? Miként az első világháborúban a „leeresztett függöny" a vasúti kocsikban, a „fehérre mázolt ablakok"? Milyen tényleges terv rejtekezik e „díszletek" mögött?

Azokban a napokban terjesztették elő a bukaresti törvényhozásban a „Hargita-Kovászna jelenségről" szóló parlamenti jelentést, amely az 1989 decembere óta székelyföldi változásokat veszi sorra, és mindegyikből vádpontot kovácsol a magyarság ellen. Felsorolja a jelentés a Székelyföldről „elűzött" románokat. Tanárokat, akiket a Ceausescu-diktatúra utolsó éveiben helyeztek oda, hogy végképp elromániosítsák a névleg még magyar iskolákat. Ezek 1989 decembere után örömmel távoztak, visszamentek szülőföldjükre, hiszen maguk is a diktatúra áldozatai voltak. Belügyes tiszteket sorol fel a jelentés, ezeket 1989 után más megyékbe helyezték, hogy „ismeretlenekként" folytathassák azt, amit a Ceausescu-diktatúra megdöntésekor abbahagytak.

Fájdalmasabb, tragikusabb az a lajstrom, amely nem emberekről készült, hanem temetői fejfákról, sírkövekről, az első világháború áldozatainak falusi emlékműveiről. Mindezek a jelentés szerint egyértelműen „románellenesek" és „lázításra" bujtogatnak. De vádpont lett Márton Áron püspök, Tamási Áron, Ady Endre, Orbán Balázs, Gábor Áron, Arany János, Petőfi Sándor, Dózsa György, Bethlen Gábor... mindazok, akiknek a neve 1989 decembere után iskolák homlokzatára vagy utcatáblákra felkerült. Minden magyar név, erdélyi vagy anyaországi, minden magyar szó „románellenes" és „lázadást" szító!

Valójában minden köteléket el akarnak tépni, végérvényesen, a székelység hűségét a szülőföldjéhez, amelyet verejtékes munkával tett az otthonává, és ahol élni, halni szeretne.

Ez az igazi célja a székelyföldi „háborúnak"! □

me, az arca mégis elárulta, hogy kinek szurkol. Tisztje ingerülten megfenyegette:

- Ha győztök, tudd meg, hogy az életeddel fizetsz!

Milyen mélységekből tört fel az indulat! Nem is egy ember lelkéből, hanem a történelem fenekéről. A magyar csapat győzött. A kalotaszegi fiú estére halott volt.

- Minden más országban a világon pert indítanék a szülők nevében - fakadt ki barátom, a jog tudója, egyben áldozata, hiszen nem tehette a mesterségét szíve igazsága szerint.

- Itt miért nem?

- Te is tudod. Ne kívánd, hogy kioktassalak, Gyurikám. Hol a bizonyíték? Mi a bizonyíték? Egy lezárt koporsó, amelyet a temetés előtt, a szülők kérésére sem engedtek felnyittatni? Katonatársak vallomásai? Melyik merészelte volna elmondani az igazat? A szülők elmentek a parancsnokhoz. Azt a választ kapták, hogy fiuk puskapucolás közben, véletlenül szíven lőtte magát. Két hónap múlva újra mentek a szülők. A parancsnokot közben azt ország másik sarkába helyezték át. Az egész századot szétküldték más egységekhez...

- Nem túlzol, Ferikém? - gondoltam magamban. Féltem őszintén végiggondolni annak a kalotaszegi fiúnak a tragédiáját. Valamennyiünk sorsa lehet, erdélyi magyaroké. A nemzetnek is hiába mondtuk sokáig a magunk panaszát: ugyan, hol vannak a bizonyítékok?

Az is akadt most, véletlenül, szabályszerű hadparancs. Ha nem legyint megint a nemzeti közöny: ugyan, csak nem vesztek komolyan egy papírdarabkát, mikor olyan szépen hangzanak a román tábornokok nyilatkozatai?! Tisza István ugyanígy legyintett 1916-ban, miniszterelnök korában. Pedig egyébként tisztában volt a Keletről fenyegető veszéllyel.

Ez a hadparancs még nem háborúra szól. „Békés" hadgyakorlat epizódja. Csakhogy ez a hadgyakorlat másfél esztendeje tart, makacs konoksággal a székely falvakban és városokban. 1990 pünkösdjén a Csíksomlyóra igyekvő búcsúsokat, székely és csángók hívek „keresztaljait" kísérték a levegőben a helikopterek. Repülőgépek alacsonyan szállva majdnem „súrolták" a székely városok templomtornyait. A felzúdulás miatt maga az akkori román hadügyminiszter utazott le a Székelyföldre, megnyugtatni a kedélyeket.

De a miniszter visszament Bukarestbe, a katonák pedig ott maradtak a Székelyföldön.

Magam is találkoztam egy ilyen katonai oszloppal székely szülőföldemen, 1990 őszén. Mintha háború kellős közepébe cseppentem volna. Filmező csoporttal igyekeztem Felső-Háromszékre. Hirtelen tankok sokasága tűnt fel az országúton, le kellett húznunk az út szélére. Behemót harci szekerek dübörögtek. A filmesek kíváncsi emberek és békés természetűek, filmünk szelleme is békés, toleráns: *Erdély egymásra szakadt századai*hoz, meg az *Erdélyi harangok*hoz készítettük a felvételeket. Kiss Róbert operatőr kapta volna elő a felvevő gépét.

- Eltedd azonnal, Robikám! A börtönben akarod tölteni az éjszakát? - intette le aggodalmasan Böjte József rendező. Neki a filmet kellett mentenie.

Ez volt a mi békés „hadparancsunk".

Mi állhatott a velünk szembe vonuló tankosokéban? Az oszlopot záró parancsnoki kocsi utasainak bőrtáskájában? Csupán száraz katonai szakkifejezéseket sorjázott az a hadparancs, vagy magyarázat is volt benne erre az ijesztő ostromra a Székelyföld látszat-békéjében?

7. - Ebben a mostani hadparancsban már nincs semmilyen álcázás, takargatás, mint az 1916 nyarán épített kárpáti futóárkok körül.

„Szigorúan bizalmas.

222. Felderítő Zászlóalj. Vezérkar. - Második példány. - Elküldve: 08.10.09.00. Átvette: 08.10.09.00. az 1. Felderítő Század parancsnoka: Burduhos Constantin főhadnagy.

Az 1. számú Felderítő Század parancsnokának!

1. számú hadparancs.

Térkép méretaránya: 1:25.000 / 1972 II.

1. *Hargita* megyében erőteljesen folytatódik az irredenta és románellenes tevékenység, a román lakosság rendkívüli lélektani nyomásnak van kitéve. A *Baróti*-hegységben olyan személyeket fedeztek fel, akik hidegfegyverekkel harcászati gyakorlatokat folytattak, katonai jellegű felkészülés keretében. Ilyen csoportot észleltek *Sugásfürdőn.* Az informátorok, akik ezt a tájékoztatást adták, később eltűntek. A Román Információs Szolgálat adatai szerint, 10.10.1991 reggelén négy, magyar származású személyből álló, felfegyverzett csoport ellenséges magatartást fog tanúsítani a 725,1 méteres magaslati ponton, a *Borbát-tetőn* (5079; 5402), majd visszavonul Sepsiszentgyörgy helységtől nyugati irányba, az erdő sűrűjébe.

2. Az 1. számú Felderítő Század behajózik 10.10.1991.09,30 *Buzau* repülőterén, az AN-26, A.M.O. 234. számú repülőgépbe, és ejtőernyővel leereszkedik az *Akácmező* középső részén (5079; 5410) és ott öt, különleges rendeltetésű egységre oszlik, azzal a feladattal, hogy a 10.10.11.00 - 12.10.24.00 közötti időszakban párhuzamos irányban kövesse az ellenséges csoportot, átkutatva az ejtőernyős leszállási hely és *Bölönpataka* között az egész területet (5089; 5990). A veszélyes elemek körülzárása és megsemmisítése 12.10.19.00 között, a *Kispark* nevű, 674,9 méteres magaslati pon-

Kohán György festőművész.

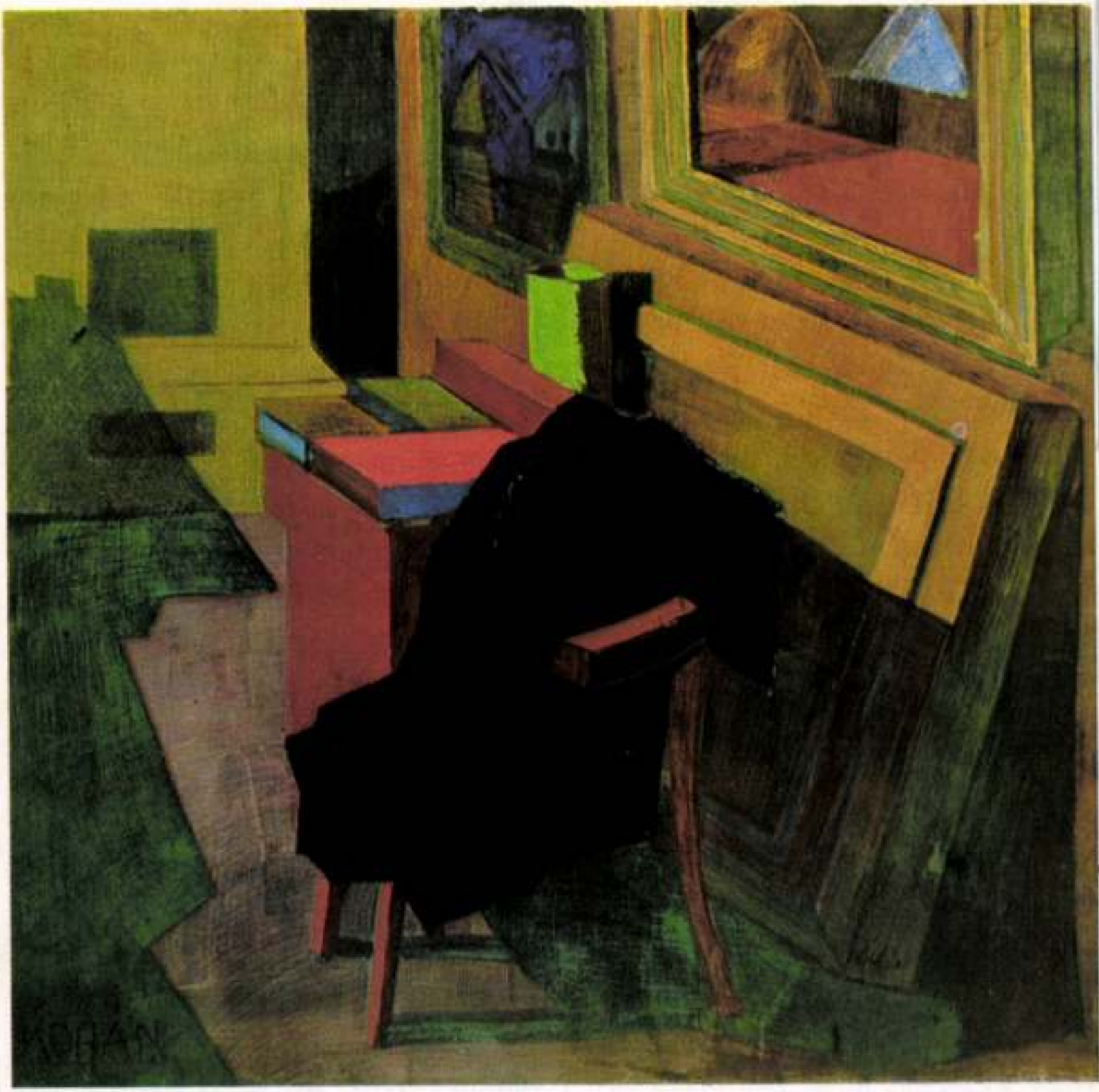

Kohán György: Kabát, viasz, tempera, 115×108 cm, 1966

Művészet, Budapest, 1979. okt. 24old.

Mi a kifogásolható ebben az alapállásban? A mindennapi eseményekre való élénk reagálás? Korántsem. Inkább ennek *egyoldalúsága*. Hogy érthetőbb legyen, mire gondolok, tekintsünk vissza száz évvel egy példáért. A párizsi Kommün és az impresszionizmus születése szinte egy időre esik, és ha vulgárisan gondolkodunk, súlyosan elmarasztalhatnánk az impresszionistákat azért, mert képeiken hírenyoma sincs a nagy történelmi eseménynek. De ha a teljesség oldaláról nézzük, rögtön rájövünk, hogy az impresszionizmus legalább olyan forradalmi előrelépés és kísérlet a művészet megújítására, mint a Kommün a történelem továbblendítésére. A politikamentesség tehát csak látszólagos, mivel az impresszionizmus természeténél fogva eleve alkalmatlan a felületen túli mondanivalók hordozására, s az 1871-es párizsi barikádok látványából plein-air problémát csinálni enyhén szólva blaszfémia lenne. Nem mi tehetünk róla, korunk sajátja, hogy társadalmi és művészeti jobbító törekvések gyakorta idegenként futnak egymás mellett, egymással – úgy véljük – mit sem törődve, egymásnak mit sem segítve. Egyedül a történelem tesz később igazságot, megvilágosítva a rejtett kapcsolatokat, a homályban lévő azonosságokat.

Korunk persze nem marad dokumentumok nélkül, még rajzoltfestett dokumentumok nélkül sem, hiszen éppen Vásárhelyen is született néhány időtálló mű, amelyeken mondanivaló és ihlet szerencsésen találkozhattak egymással. De e ritka és kiszámíthatatlan pillanatokból nem lehetett rendszert csinálni. Ami sikerült egyszer vagy kétszer, nem fog sikerülni harmadszorra, ha nem lépünk tovább, ha kapcsolatunk az előre mozgó társadalommal nem szerves és természetes. Nem a nép között élésre gondolok, a „teljes azonosulásra” azzal a paraszti élettel

Kohán György: Vázlat a Korsóvivőhöz, szénrajz, az 1940-es évek közepe

Kohán György

Műcsarnok, 1948. júl. 24. eld.

Békés

Kohán György

I.

Szabad művészet

1948. 255. l.

11773353 01074691

Kohán György

l.

Szabad Művészet

1948. 293. l.

AGESZTÁN SZŐNYEG

ketealapú tükre szimmetrikus elrendezésű, észes szegélyű „rácsos" mustrával ékes. A rák közeiben stilizált virágtöves díszek. Sárga etében virágos nagy stilizált rozetták.
érete 100×145 cm.
aukázus, XVIII. század.

AGESZTÁN SZŐNYEG

ros és sárga tükrében öt nagy csillagos rozetta. özepükben nyolcszöges medaillonok kampós resztekkel. Feketealapú külső és belső — kerek ágos rozettákkal ékített — szegélye között részleveles és tulipántöves stilizált indás kerettel.
érete 255×100 cm.
aukázus, XVIII—XIX. század.

AGESZTÁN SZŐNYEG

ötétkék tükrét apró háromszögekből szerkesztett lyamatos mustrás dísz tölti ki. Felette ládika rmájú idom. Belső (fehéralapú) keretét váltaózó állású fűrészes szélű nagy levelek töltik ki. ékalapú keretét nyilas „liliomsorok" ékítik.
Iérete 120×90 cm.
Caukázus, XIX. század első fele.

AGESZTÁN IMASZŐNYEG

árgaalapú imafülkéjében fűrészes leveles díszekől álló „rácsos" mustra; bennük virágtövekkel. Cék, piros és zöld hármasosztású keretében apró ozetták és stilizált virágok.
Iérete 150×93 cm.
Caukázus, XIX. század.

Kohán György

Lásd

Szabad Művészet

1948. 295. l.

keretelésében törtindás hullámos dísz és apró virágszálak.
Mérete 190×114 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század.

ANATOL SZŐNYEG

Ötmezős tükrében kék és piros alapon stilizált nagy, kampós „virágtövek". Narancsszínű keretében csillagos medaillonok.
Mérete 190×100 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század.

ANATOL IMASZŐNYEG

Piros tükrének közepén kampókkal díszített dülény-médaillon. Körülötte nárciszvirágos rozettakoszorú. Lépcsős imafülke ívvel. Sárga boltmezejében egy-egy virágtő. Keretében sárga alapon kék, piros és fehér virágtövek sorakoznak.
Mérete 145×112 cm.
Kis-Ázsia, XIX. század.

ANATOL SZŐNYEG

Tükre három téglaidomú vörös, kék és ismét vörös alapú mezőre osztott. Mindegyikében két-két hatszögű nagy medaillonnal. Belsejükben stilizált virágos és leveles dísszel. A medaillonközökben — a hossztengely irányában — négy kisebb dülény, nyilas és fogasos díszekkel. Hármasosztású keretének belső szegélye levél-

Kohán György kiállítása 1945.

Gy. Műbarát.

Magyar Csillag, 1944 T. 15.

IV. évf. 2. sz. 119.o.
Farkas Zoltán: Kiállítások.

Kohán György

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 196.

MIL

Kálvi

Királyi-Pá

Kohán György

festő

1944. jan. 1.

Függetlenség

(Három kiállítás.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kohán György

festő

irod

z

Rózsa Miklós:

Az új magyar mű-
vészet.

Karczagmagyállam

139. l.

KOHÁN György

a Délmagyar c. folyóirat
egyik alapítója 1945.

Ld. Németh László élete
levelekben. 2. kiad.
Bp. 2000. 919.

playing a part in the organizational work. More th
members of the royal family, Hungarian noble fam
Museum of Upper Hungary; and fans, and painted
show. Among the silk painters represented were A
Pállya, as well as amateurs. The exhibition attempt
an everyday accessory and not just a personal keep
association that the Budapest exhibition was not fo
by the Museum of Applied Arts.

Only in 1901 did Baroness Béla Lipthay, w
of Art Lovers, present to the Museum the fans she
(Her donation included many art works other than

Kohán György

Férfifej c. tusrajzáról repr.

Magyar Grafika 1965/8.

Kohán György.

festőművész.

Képek a kiállításáról:

Tükrök (1959)

Létra (1960)

Muzsika (1963)

Csend (1944-45)

Régmúlt (1961)

Szekrény előtt

Asztal tállal (1961 Reprók.

Népnüvelés, 1965. 8. sz. hátsó borítólap.

Kohán György.

1935-ben a Tamás Galériában kiállitották müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kohán György, festöm.

325. Bölcsőfelett. Olf. 80x60. Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek. -97. aukció.
Arv. Közl. 1941. márc. 2.rk.sz. - Kat. 29.l.

M.D.K.

Kohán György festő

Vasárnap temették el Gyulán

Napló

Magyar Nemzet 1966. dec. 20. 4.l.

M.D.K.

Kohán György festő
1948. kiállitás Képzőművészek Szabad szakszervezetében
1959. " Hódmezővásárhely, Bp. Műcsarnok,
1960. Munkácsy-dij,
1965. kiállitás a Magyar Nemzeti Galériában
1966. Kosuth-dij.

H.Gy.: Meghalt Kohány György festőművész
Magyar Nemzet 1966. dec. 17. 4.l.

M.D.K.

Kohán György, festő

"Munkás asszony", rajz. Fekete repr. 47.o.

Az a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlataiból.

Olgási Gyula Béla, Szabó András: Vásárhelyi Vázlatkönyv 1957. TIT Csongrádmegyei Szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958.

M.D.4

Ilkovan György
festő.

A gyulai Vármúzeumban
volt, emlékkiállítása.

— Kiállítások.

Művészet, 1967. április – 47 lap

MDK.

Kohán György

Moszkvai kiállitási hir

Népszabadság 1967 márc.11.

Kohan György

Mosókvai Kisállatkert

Képzőművész I.67 márc.11.

Ihrkán György
festő

M.D.V.

A vásárhelyi kárlaton részt vett. Bemutatta az „Athony" c. képét. + „Athony" (repro)

Kovács Gyula: Érzelem és állítás
Művészet, 1966. felmár - 22 kap.

Kohán György
festő

19.D.K.

1965-ben volt tárlata.

Szabó György: Vrsszapillantás, 1965
Élet és Irodalom, 1966. febr. 19-7 kap.

Kokas György, festő M.D.K.

+10

a békéscsabai Munkácsy Muzeumban Békés megye képzőművészeinek harmadik grafikai és kisplasztikai kiállitásán akvarelljei-vel szerepel.

Kerekes György, Békéscsaba, Megyei Kiállitás

Müvelt Nép, 1956, jul. 22.

M.D.M.

M. O. K.

KOHÁN György festő

Kiállítása Albániában és Tiranában

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 249. sz. 4. l.

MDK

Kohán György festőművész

munkácsy-díjas. Hódmezővásárhelyen él. Szeptember végén Tiránában nyílt kiállítása. A Csepel Autógyár nagyméretű mozaik-pályázatára készül. 6 nagyméretű grafitrajzát az Albán Nemzeti Galériának adományozta.

Szeptember végén...

Tiszatáj, Szeged, 1960. október. 4. l.

Kohán György.

festőművész.

Hódmezővásárhelyen él. Kiállítása a Nemzeti Galériában volt. A kiállítás 30 év munkáját gyűjtötte össze.

Kulitics.

Képzőművészet, 1965. I. IX. 41. old.

Kohán György.

Az Ernst-múzeumban, a Magyar-Szovjet Barátság-képzőművészeti kiállításon művével, – a szovjet és magyar katonák hídverésével – szerepelt. (emlétve,

Kis Ujság, 1952. Ápr. 6.

MDh

Kohán György festő

Kissé lezagadt végebbi törekvései mellett.

Rózsa Gyula: A XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat 8–9

NÉPSZABADSÁG – Bp. 1965. nov. 13.

M.D.K.

Kohán György

Festőművész.

havas :Az alföld müvészete.

Népszava 1959.juli 8. 6.old.158.szám.

M.D.K.

Kohán György

Festőművész.

Népszava 1960. ápr.3. 5.old.80.szám.

M. D. K.

KOHÁN György

Részvétel a kiállitáson
Cséplés

Dezséry László: Vásárhelyi Tárlat

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 266. sz. 4. l.
nov. 9.

Kohán György
festő

M.D.k.

A Vásárhelyi Tárlaton bemutatta képeit

Déri Rózsa: A vásárhelyi tárlat
Élet és Irodalom, 1964. július 11. 9 lap

M.D.Y.

Kohán György
festő

A Munkácsy Mihály-díj
első fokozatát kapta

—: Hívek
Művészet, 1964. június – 44 lap

Kohán György M.D.K.

Művei a kiállitáson

Öreg falu,
Szeles idő,
Lelőtt varju

Ritly Valéria: A XI. vásárhelyi őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.l.

MDK

Kohán György

szerpelt akiállitáson.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállítás.

Tiszatáj 1964. szept.

M.D.K.

Kohán György
festő

Vásárhelyi utcarészlet" (rézm.)
"1954 óta Tornyai plakettet
kapott.

Erdei Terézia akadémikus megnyitó beszéde: A vásárhelyi táblát

Kiállítást 1964. szeptemberében - 42 lap

Thorán György
festő

Művészetét bemutató kiállítást
rendezték.

D. Fehér Ilona: Jubileumi bemutató kolyett.
Művészet, 1970. április – 2.2 lap

Kohán György festő M.Ü.K.

Munkácsy Mihály -díjjal kitüntetve

I. fok

Kiosztották az 1964. évi művészeti díjakat

Magyar Nemzet 1964. április 3. 2.l.

Kohán György festő M.D.K.

Munkácsy-díjjal kitüntetve. I. fok.

Kiosztották az 1964-es művészeti díjakt.

Pest megyei Hirlap 1964. április 3. 5.l.

M.D.K

Kohán György
festő

1964-ben a Munkácsy Mihály
díj I. fokozatát nyerte el.

—A 1964. évi művészeti kitüntetések és díjak
(Élet és Irodalom, 1964. április 4 – 2 lap)

Kohán György festő M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

A 30-as években telpedett le vásárhelyen.

A kiállitáson 5 képpel szerepel:

"vásrhelyi utca" Kopersóra beruló asszony"
Madárijesztő, Tanya,viharban. "ika

Mitly Valéria: A X. vásárhelyi őszi tárlat

Magyar Nemzet 1963. október 13. 9.l.

M.D.K.

Kohan György

"Demimonde" c. müvének repr.-ját hozza a lap a Nemzeti Szalon csoportkiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1932. ápr. 24-3o. XXII. évf. 18. sz. 53. lap

Kohán György

Hódmezővásárhelyi képzőművészek kiállítása Sárospatakon c. kiállításon szerepel.

említve.

Napjaink, 1963 10. szám, 2. lap.

MDK

Kohán György, festő

Gyulán a Vár körclében

tekinthető meg emlékkiállítása.

Bernáth Aurél: Boris a városban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 6.

Kohán György
festő.

„Bivalyos" (rejtv)

S. Fehér Zsuzsa: Jubileumi beszámoló helyett
Művészet, 1970. cépzilis – 22 kep.

Театр.

"Весёлое" (игра)

Будапешт, 1970. сентябрь – 13 сер

Театральная программа венгерских авторов

MDK

Kohán György, Jestő

Gyulán júl. 5-én nyílik meg a Kohán György - emlék - kiállítás.

— : Gyulai nyár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 23.

Kohán György
festő

Újabb munkáival szerepelt
a Nemzeti Galériában.

Pogány Ö. Gábor: Kohán György . . .
Művészet, 1970. április – 40 kép

Kohán György
festő

A parasztság, a falu korszerű
ábrázolását mutatja be.

D. Fehér Zsuzsa: Jubileumi beszámoló helyett
Művészet, 1970. ápr. elis – 22 kap.

Kohán György MDK

szerepelt a soproni városi tanács és a Műcsarnok közös rendezésében megnyilt kiállitáson.

(radó): Portré- és fejtanulmányok. Kiállitás Sopronban.
Kisalfold. 1963. jun. 1.

MDK

Kohán/v György

szerepelt a tárlaton.

"Vásárhelyi utcarészlet"

-s -n: Gondolatok a X.Vásárhelyi Őszi Tárlatról. Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

MK

Kohán György
szerepelt a tárlaton.

"Vásárhelyi utcarészlet"

Dér István: a X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Dél-Magyarország 1963. okt. 15. /az utolsó
szám nem j-l olvashat-,
lehet 3, 8, 9, stb./

Kohán György, festő MDK

A Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát kapta.

– : Kiosztották az idei művészeti díjakat 9.

NÉPSZABADSÁG, dp. 1964. ápr. 3.

Kohán György

Szerepel a szegedi Országos képzőművészeti Kiállításon.

Cselitye.

Tiszatáj, 1964 9. szám, 4. lap.

Kohán György

Az országos tárlaton bemutatott festményeiért Munkácsy-Mihály-díjat kap.
(I. hírlapot.)

említve.

Népszava, 1964 ápr. 3. 2. lap.

Kohán György

műveiből rendeznek előtárlatot az újonnan épített gyulai képzőművészeti kiállító csarnokban.

Képzőművészeti kiállító csarnok Gyulán (A nap hírei)

Magyar Hírlap, 1968 november 27. 8. l.

Kohán György

Kohán - emlékünnepség Hódmezővásárhelyen. - Csongrád Megyei Hírlap. 1967. dec. 17. - Délnagyarország, 1967. dec. 17.

A Kohán - emlékkiállítás elé. - beszélgetés dr. Dömötör János múzeumigazgatóval. - Csongrád Megyei Hírlap. 1967. dec. 15.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

81. l.

Kohán György

(párkány): Képzőműnészeti ajándék Miskolcnak. (Kohán György hagyatéka). – Észak-Magyarország, 1967. júl. 30.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

81. 1.

Kokán György

portréját rajzolja meg a cikk és értekeli
művészetét.
1965-ben volt először gyűjteményes kiállítása
a Nemzeti galériában.
Végrendeletében életművét Gyula városára hagyta.
(Halála után sok ismeretlen kép "került elő"). Gyula
külön múzeumot alapít Kokán műveinek.

Zarándokút (Téja Géza)

Magyar Hírlap, 1968 október 20. 10 l.

Kohán György

1. Asszonyok és korok oltemp. 163x125
2. Parasztasszony 126x125
3. Fehér falu ház olaj 67x79
4. Bivalyasszekér -"- 125x170

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

Kohán György

müveit mint az expresszionista irányzat utolsó termékeként vehetjük figyelembe.

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 31 p. 1961

Kohán György, festő

MDK

Illegem lítve szülővárosával:
Gyulával kapcsolatban

Kékesdi Gyula: Hobby vagy hivatás?

4.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 28.

Kohán György
festő

Az Alföldön forradalmi tüzzel
fel-feltörő szemedelhyel revolu-
ciót hirdető művén.

Unkler László: Gondolatok G. Pataj Mihályról
Művészet, 1970. május - 35 lap.

Kohán György

tartó

műveiből fekvése 1500 tetmény a-
jánlott fel Miskolc számára.

Kossuth díjas.

Parkány bízik! Esti műterem – vendéggel.
Énakmozgatóság 1967. aug. 24.

Kohán György

Emlőtve

Dénes Gizella: Magyar Velence

Vigilia, Bp. 1970. jún. 1.

Kohán György

a Hódmezővásárhely-i iskola művészei számára szánt teremben szerepel művével; a mester a multév folyamán elhunyt.

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.

The New Hung. Quarterly, Bpest, 1968. 31. k. 1961.

MDK

Kohán György, festő

Előadás lesz többek között a
város mülöttévől Kohán György-ről is
a 8. esperantó nyári egyetemen.

– Tizenhárom ország esperantistái Gyulán
9.

Népszabadság, B. 1970. júl. 5. [Vidéki]

Kohán György.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1932-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kohán György
festm.:
Mosó asszonyok olaj 75x95

Hetedik Miskolci Országos Kézművészeti
Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov.Kat.

MDK.

Kohán György

Kiállitási hiradás

Csongrádmegyei Hirlap 1966 aug.24.

MDK.

Kohán György

Kiállítási hirdetés

Csongrádmegyei Hírlap 1956 aug.24.

M.D.K

Kohán György
festő

A Vásárhelyi kiállitáson bemutatta képeit.

Kaczogh Ákos: A Tiredik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január - 36 lap

Kohán György

Nyugat grafikai kiállításán szerepelt tehetséges öseredetű munkáival.

Ujság 930. VI. 7.

Kohan György

Nyugat grafikai kiállításan rajzaival szerepelt.

NÜ. 930. VI. 7.

M.D.K.

Kohán György festö

Munkácsy-dijas

Kossuth-dij 3. f. val kitüntetve egész életmüvéért

Kiosztották az 1966. évi Állami és Kossuth-dijakat

Magyar Nemzet 1966. ápr. 2. 5.l.

M.P.K.

M.D.

Molnár György
festő

1965-ös kiállítása után megkapta a Kossuth-díjat. És most 1966 van befejezte működését a művész, 56 éves korában meghalt.

F.J.: Molnár György
Élet és Irodalom, 1966. dec. 24-8 lap

M.D.Y

Kohán György
festő

Fresko-kartonnak készült hatalmas szerzajra a „Háború" (1938) és a Háború emléke (1941-1942) és foli kép-terv lehetne valamennyi festménye.

F.S.: Kohán György
Élet és Irodalom, 1966. dec. 24-8 lap

Kohán György
festő

M.D.

Az őszi vásárhelyi tárlaton
állította ki búcsu képét —
szikre vetett fehete kabátját és
falnak fordított képét —
a műveiz.

F.J.: Kohán György
Élet és Irodalom, 1966. dec. 24 - 8 lap.

Stohán György
festő

1965-ben rendezett gyűjteményes kiállítást. Ezen a kiállításon mutatta be viasztempera képeinek sorozatát

F.J.: Stohán György
Élet és Irodalom, 1966. dec. 24-8 kap

M.D.K.

Kohán György

Munkácsy-dijas festőművész "egész életművéért, s a Nemzeti Galériában 1965-ben önálló kiállitásán bemutatott alkotásaiért a Kossuth-dij III. fokozatával tüntették ki."

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. X. évf.
ápr. 1. 13. sz. 2. lap

Kohán György
festő

M.D.K

A szegedi tárlaton kiállítottak képét.

Szelesi Lottán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember – 32 lap

M. D. K.

Kohán György
festő

1960-ban Munkácsy Mihály díjjal
tüntették ki.

Élet és Irodalom, 1960. ápr. 8.

M.D.H.

Modern Dress Ball
Pass

Miss Vera Shumbarger Nursing Staff
Detention Hospital

Ball to Northaven, Dec. 8th

Kohán György, költő MTSK

A Munkácsy M.-díj I. fokozatát kapta.

—: Ma délelőtt kiosztották az 1964-s művészeti díjakat 2

ESTI HIRLAP, Gy. 1964. okt. 2

Kokas György festő

MDk

gyűjteményes kiállítása lesz
a Nemzeti Galériában.

— : Hír

10.

NÉPSZABADSÁG kpa. 1965. jún. 24.

Kohán György, Jertő

MDK

A Nemzeti Galériában jún. 26-án
nyitották meg gyűjteményes kiállítását

—: Kulturális hírek

L.

NÉPSZABADSÁG

bp. 1965. jún. 27.

MDK

Kohán György, festő.

A Vörös hadsereg és új honvédségünk kidat épít. – Of.

„Magyar Szorjel Barátszerg", 1952. – Képző m. kiáll. kat. 4. l.

Kohán György, festő MDG.

A háború éveiből c. képe a Nemzeti Galériába került.

—: Új képzőművészeti alkotásokat vásárolt a N. Galéria és ...

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 30. 8. 1

Kohán György, festő

1/Dk

A Műcsarnok kamaratermében állított ki a vidéki festő, kiről az utóbbi években méltatlanul megfeledkeztek. Tehetséges grafikus s festő, aki korácsinasként kezdte pályafutását.

Rajzai plasztikusak. Erőt, indulatot fejeznek ki. „A jugoszláv Mestrovics szobrásztával tart rokonságot." – Hatalmas kompozíciója „A háború emlékére" című alkotás. (A filmmontázs erőszerűre emlékeztet megoldásainál.)

Olajfestményeiben szenvedélyessége főként a „rendkívüli hatékony kolorítban fejeződik ki. Erős szálak fűzik az alföldi mesterekhez.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság, bp. 1959. jún. 27.

8. l

Kohán György, festő MDK

A Műcsarnok Kamaratermében nyílt meg képkiállítása.

– Kiállítások

Népszabadság, sp. 1959. jún. 14. 12. l

Kohán György

festő

M.D.K.

A Tornyai emlékplakettet 1959-ben neki ítélték

Magyar Nemzet, 1959. okt. 6.

Napló

7 l.

MDK

Ptolán György, festő

képe „A vörös hadsereg és új honvédségünk hidat épít" sematikus, nem konkrét.

Ernst Muz. – „A M. – Szovj. Barátsz." – MSzT. pályaz. kiall.
SzN 1952 III. 28. – Végvári L.
6. l.

MDK

Kohán György festő.

Labdazó nő. Ceruzarajz

Műcs.-Tav. tárl. a Műcs.-ban. Hősök tere.
1952 máj. 10 - jun. 4. - Jegyz. 11. l.

Badál

Kohán György: Munkásnő /krétarajz/

Müvelt Nép
1954.okt.17./V.évf.32.sz./3.l.

/Péter Imre: Békéscsabai mozaik/

Kohán György
festő

M. D. K.

1910-ben Munkácsy díjjal
tüntették ki.

Kitüntetések. — 36 lap

Művészet, 1960. augusztus.

Kohán György, festő

MDh

Albániában – Tiranában – rövidesen bemutatják Kohán György festőművén képeit.

– : Derkovits-kiállítás Amsterdamban, népművészeti ~~[illegible]~~ tárlat bérsben 8.l

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 20

Kohán György festő

MDh

H. 3. fok

1959. évi gyűjteménye kiállításáért kapta meg a Munkácsy díj 3. fokozatát.

–: Kiosztották az idei művészeti díjakat

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 3.

7. l

MDG

Kohán György festőművész

Kiállítása nyílik meg a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban ...

Tiszatáj, Szeged, 1959. július. 7. l.

Kohán György.

„A Magyar-Szovjet Barátság", az MSZT. pályázati kiállításán „A Vörös Hadsereg és új honvédségünk hidat épít" c. festménye szerepel. (Kultúra.)

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

Kohán György
grafikus

M.D.K.

„Rajz"

A borítólapon
Művészet, 1965, november

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. lap 382 862

Kohán György
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Ismesa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet, 1965. november – 28 lap

M.D.K

Kohán György
festő

„Utca" (akvarell)

Művészet, 1965. december - 1½ lap

MDK

Kohán György

Mosóasszonyok, temp.

IV. Vásárhelyi Őszi Tárlat, Tornyai-Muzeum, 1957.

Tata

Görög-hősök -utca 12. Ház, föld
vége.

(Tata Vé. MV. Kp. 1952, második lap

M. D. K.

KOHÁN György grafikus

Munkácsy Mihály-díj III. fokozata az 1959. évi gyűjteményes kiállításáért

(1960)

Magyar Nemzet 1960 (XVII.) 80 sz. (okt. 3.) 4. o.

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Magyar Szó 1967 márc.4.

MDK

Kohán György

Madárijesztő, o.

Bika, o.

özv. Kovács Istvánné, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Kohán György

Tanya viharban, o.

Vásárhelyi utcarészlet, o.

Koporsóra boruló asszony, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

-34

Sterk Izidor /Pest, 1
Bécsben tanult. 1892-tő
zat tervezett /Bécsi u.
kislakásos bérház, Réva
A Gellért Fürdő és Szál
Árminnal

M.D.K.

Kohán György, festő

"Fejtanúlmány", rajz. Fekete repr. 81.o.

Az a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlatairól

Almási Gyula Béla, szabó Imre: Vásárhelyi Vázlatkönyv 1957. Csongrádmegyei szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958

M.D.K.

Kohán György, festő

a hódmező vásárhelyi művész telep egyik idős mesterének bpesti kiállításával kapcsolatban, szerző hosszan ismerteti az alföldi festők realista stílusban fogant értékes hagyományait. Magát, Kohán kiállítását ugy jellemzi, mint amelyen óriási méretű képeket mutatott be, hevés formai megoldással, vastagon, csarnem plasztikusan felhordott festékrétegekkel.

Géza Perneczky: Ein Jahr im Spiegel der Ausstellungen

Studien, Bd.I. 1966. Hrsg. Zoltán Halász 205-206.old.

KohányGyörgy festő M.N.K.

Kossuth-dijas

Rajz / Tálat vivő nő / repr

Magy r Nemzet 1966. ápr. 4. 9.l.

MDK

Kohán György

Mosó asszonyok, of.

7. miskolci o. képzőm. kiáll. 1962.nov.
Herman O. Múz.

MDK

Kohán György

Eső után, of.

Tanulmány, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 14.l.

MDK

Kohán György

Jánosik János Kossuth dijas, cer.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.
9 1.

Kokán György

Szerepelt a VIII. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításon.

Építőmagyarország 1964. dec. 13.

M.D.K.

Kohán György
festő

Kiállítása nagy érdeklődést váltott ki.

Szabó György: Vásznapillantás, 1965.
Élet és Irodalom, 1966. febr. 19–4 lap

Kohán György
festő

M.D.K.

A kiállitáson nem szerepel a
kiállitok között.

d.j: A II. Delalföldi Tárlat
Művészet, 1966. szeptember – 35 lap

MDK.

Kohán György

Megjegyzések müvészetéről

Müvészet 1965 ápr.lap -

Kohán György

Képei szerepeltek a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. nov. 5.

Kohán György M.D.K.

Müve a kiállitáson

/ Gábor/ Miért nincs közönség a Szegedi Nyári Tárlaton ?

Magyar Nemzet 1965. julius 30. 4. l.

M. I. T.

Kohán György

Műveiből ziállítottak Vallauriban.

Csongrádmegyei Hírlap 1965. aug. 28.

Kohán György festő M.D.K.

Gyüjeményes kiállitása a Nemzeti Galériában

Napló

Magyar Nemzet 1965. junius 23. 4.1.

Kohán György festő M.D.K.

Gyüjeményes kiállitása s Nemzeti Galériában

55 éves Hódmezővásárhelyen él

"apló

magyar Nemzet 1965. junius 26. 4.1.

M.D.K.

Kohán György festőművész

A Munkácsy-dij első fokozatát kapta 1964 évi ápr. 4.-i művészeti dijak kiosztásánál.

Művészeti dijak 1964. c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1964. ápr. 3.
VIII. évf. 14. sz. 12. lap

Kohán György M.D.K.

Kiállitás müveiből a Nemzeti Galériában

Erdei Ferenc nyitotta meg Kohán György kiállitását

Magyar Nemzet 1965. junius 27. 9.1.

Kohán György festő M.D.K.

Kiállitása ma este zárul a Nemzeti Galériában

Napló

Magyar Nemzet 1965. julius 25. 11. 1.

Kohán György M .D.K.

Létra / 1960 / Vásárhelyi utca / 1963/

Szélmalom / 1935/ Halott

Oelmacher Anna: Kohán György képe a N emzeti Galérr-
ában

Magyar Nemzet 1965. julius 1. 4.1.

Kohán györgy festő M.D.K.

Hábor és A háboru emlékezete / 1938-1949/ c. firz-sorozat,

Festő és modell, Édesanya, Korsós nők

Asszonyok és korok / 1949/ Rizsarató asszony /1959/

Parasztasszony / 1960/ Gond/ 1964/ Asszonyfej /1964/

Pávás asszony/ 1956/ Gondolat és pohár / 1962/

Magyar Nemzet 1965. julius 1. 4.1.

Kohán György. [ ] MDk

Jelentős kiállítás.

D. Fehér Zsuzsa: Magyar képzőművészet a fasizmus ellen 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. dec. 19.

M.D.K

Kohán György
festő –

1963-ban készült a Vásárhelyi utca
1944-45 ben festette a „Csend", a
„Parasztasszony" ennü képet.

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október – 34 lap.

Kokas György
festő

M.D.K.

A kiállításon szerepel az „Asszonyok, korok, az 1964-ben készült „Gyümölcs" című műve, valamint vázlatok, tanulmányok.

Solymár Istvánné: Kokas György kiállítása után.
Művészet, 1965. október – 34 lap.

Kohán György
festő

M.D.K.

1948 lerniche a „Ruhánakvaló"
1943 as mű a „Sirató", 1962 es
kép a „Bivalyok", 1963-ban készült
a Pásztor.

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október - 34 lap

Kohán György
festő

M.D.K

Nagyméretű grafikai munkái:
„Kürdő bikák", „Kévehőtő", „Hunyt szemmel". 1938-ból való a „Fáz radtság" 1959-ben készült az Eurydike.

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október – 34 lap

Kohán György festő

M.D K.

Müvei a kiállitáson

Pe neczky Géza: Festmények a X. Magyar Képzőművészti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 9.1.

Kohán György
festő

17.D.V

1938 as mű a „Vasalás" 1965-ban
készült a „Szalott". 1949 ben fes-
tette a „Kabát"-ot. 1954 tenszére
a „Naprafongós csendélet".

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október - 34 lap

M.D4

Kohán György
festő

Freskóterveit két teremben voltak kiállítva: A háború 1938-ból való, a „Háborúról emlékek" 1941-42 termékei. 1949-ben készült a Háború után.

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október - 34 lap.

Kohán György
festő-

M.D.K.

Az 1948-as Mirzsa 1955-64
között készült, 1965-ben a
Pávásasszonyt festette, 1937-
ben készült a „Hegedű".

Solymár István: Kohán György kiállítása után
Művészet, 1965. október - 34 lap.

Kohán György
festő

M.D.K

A Magyar Nemzeti Galeriában rendezett tárlatot. 1935-ben készült a „Szélmalom", 1951-es termék az „Éjszaka" 1949-es helteresű az „Asszonyok, korok"

Solymár István: Kohán György kiállítása alám
Művészet, 1965. október – 34 kep

Kohán György

festő

M.D.K.

Asszonyok, korok } repro
Éjszaka }
Pávás Asszony

Solymár István: Kohán György kiállitásután
Művészet, 1965. október - 34 lap

M.D.K

Stohán György

A nyarion tartott tárlatot.

Lancz Sándor: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás elé.
Művészet, 1965. október - 20 kep.

Kohán György

Szerepelt a Magyar Képzőművészek a Fasizmus ellen c. kiállításon.

Magyar Nemzet 1965. dec. 12.

MDK.

Kohán György

Kiállitási hiradás

Békésmegyei Népujság 1965 juli.6.lap -

Kohán György MDK

Asszonyfej, repr.

Műcsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kohán György MDK

Parasztasszony, olf.

Szobabelső, olf.

Mücsarnok 1960. VIII. Képzőművészeti kiáll.

MDK

Kohán György

Szivárvány, o.

Délután, o.

Virág, o.

Alföldi táj, o.

Csongrád m.i képzőművészek tav.tárlata 1964.
Hmvhely-Szentes

MDK

:Kohán György

Emlékkiállitásának hiradása.

Müvészet 1967 juni.p.48.

Kohán György MDK

Tanya, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Kohán György
festő

A gyulai Várműzeumban
volt emlékkiállítása.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. június – 47 lap.

M D.K

Kohán György
festő

A vásárhelyi festő gyakran
szerepelt már a fővárosban.

~~[illegible]~~ Tibely Gábor: Fejér Csaba vásárhelyi kiállítása
Művészet, 1967. junius - 43 lap

Kohán György MDK

Kévekötő asszony, grafit

Asszonyfej, tollrajz

Mücsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kohán György

MDK

Tanya, 1959. repr.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Kohán György

MDK

Kévekötő, freskóterv

Milestones 1959 Az Alföld a festészetben

Kohán György, festő (1910-1966)

M.D.K.

Gyulaváriban született; a Képző mű-
vészeti Főiskolán Glatz Oszkár növendéke
volt, 1931-ben Párizsban, 1935-ben Itáliában
járt, 1939-ben mutatkozott be első önálló
kiállításával a Nemzeti Szalonban, 1959-ben
a Műcsarnokban rendezett kiállítást, hétszer
kapott ~~Kos~~ Munkácsy-díjat. 1965-ben a Ma-
gyar Nemzeti Galériában rendezett kiállítá-
sáért Kossuth-díjat kapott. Viszont nagy álmai,
hatalmas freszótervei csak papíron maradtak

./.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 2. sz. 79 old.

Kohán György, festő M.D.K.

... meg. Szerző külön kiemeli „Halott" c. művét. „Tömegeret meg-kapó roppant expressziv erővel tud-ta kifejezni érzéseit, gondolatait, művészi látomásait" – írja Szíj Rezső és körli egy parasztasszony arcáról ké-szült kréta rajzát.

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 2. sz. 78. old.

MDK

Kohán György

Vásárhelyi utcarészlet, repr.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.

Muz.

Kohán György, festő

MDK

A Gyulán nevelkedett, és a közelmúltban elhúnyt festőművész műveiből emlékkiállítást rendeznek a gyulai várban.

– : Kis híradó

2

ESTI HIRLAP, Bp. – 1967. márc. 10.

Kolláni György

Szerepelt az indiai első magyar képzőművészeti kiállításon.

MN 1967. jan. 31.

M.D.K.

Kohán György
festő

Részt vett a tanlatoz

D. Fehér Zsuzsa: Az alföldi festészet . . .
Művészet, 1967. julius – 8 lap

MDK

Kohán György

/

Szivárvány, repr.

Csongrád m.i képzőművészek tav.tárlata 1964.
Hmvhely-Szentes

Kohán György

Asszony buzakévével, cer

Tanulmány, kr.

Csongrád m.i képzőművészek tav. tárlata 1964.
Hevhely-Csontos

Kohán György
festő

M.D.4

Méltatás.

Bauer Jenő: Kiróniha
Művészet, 1967. jennis - 36 kép

M.D.K

Kohán György
festő

Méltatás.

Horváth György: Festészet a Kilencek kiállításán
Művészet, 1967. február - 17 lap

Kohán György, festő MDG

Kiállítottak műveitől.

– : Az Alföld festészete – Moszkvában 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. márc. 11.

M.D.K.

Kohán György festő

Müve a X, Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

P.A.-D.J.: Tárgyalás a Műcsarnokban

Pest megyei Hirlap 1965. október 3. 9.l.

Kohán György MDK

A kovács, rajz

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kohán György festő,
Képzőm. mukácsy díjas.
Kossuth díjas. 56 éves korában
- tegnap - halt meg.

Nagyvaja 1966 dec. 17 2 old.

Kohán György

MDK

A háboru éveiből, repr.

Miccarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kohán György

A háboru éveiből, olf.

Mosóasszonyok, olf.

Műcsarnok 1959. VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kohán György MDK

Öreg falu, olf.

Szeles idő, olf.

Lelőtt varju, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

MDK

Kohán György

Öreg falu, repr.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi őszi tárlat

Kohán György

MDK

Füz, viasztemp.

Utca, "

Olvasó, "

X. Magy. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1965.

M.D.K.

Kohán György

A Képzőművészeti Szabadszervezetben állitotta ki müveit.
Berend Ilona: "Kohán György kiállitása" c. igen magasra értékeli a müvész alkotásait és többek között kiemeli kétalakos kompoziciójá.

Szinház, Bp. 1948. juli. 27.-aug. 2./ ~~20-26.~~ IV. évf ~~30.-sz~~ 31. sz.

Kohán György
festő

MDK

Szerepel a X. magyar képző-
művészeti kiállításon

Harangozó Gyula: A X. magyar képzőművészeti kiállításról
Napló, 1965. okt. 17. 9. lap

Kohán György

MDK

Olvasó asszony, repr.

Tornyai János Muzeum 1965. 20 év szerzeményei

M.D.Y.

Kohán György
festő

Részt vett a moszkvai tárlaton.

A. Tyihomirov: Barátainkfestészete.
Művészet, 1967. november - 47 lap.

MDK.

Kohán György

Kabát

Müvészet 1967 jan.p.38.

MDK

Kohán György

A háboru emléke

Társadalmi szemle 1967 nov.

Kohán György MDK

Tanya boglyákkal, olf.

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Kohán György MDK

Vásárhelyi utcarészlet, o.v. 117x123

Tornyai János Muzeum 1965. 2o év szerzeményei

Kohán György MDK

Mosónők, g.p. 43x57

Olvasó asszony, o. fa 88x75

Táj, akv. p. 35x5o

Tornyai János Múzeum 1965. 2o év szerzeményei

Kohán György MDK

Anyám, o.v. 8ox125

Halottnő, széntus.p.33x55

Mártélyi tanya, o.v. 75x9o

Tornyai János Múzeum 1965. 2o év szerzeményei

Kohán György

MDK

Labdázó nő, ceruza

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Kohán György

~~Dömötör János~~

MDK

Cséplés, tanulm. akv.

Olvasó lány, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Műv. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Turbucz Antal /Orosháza/~~

et kancsóval, o.

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György

~~Dömötör János~~

HK

Paraszthéz, o.

Szobabelső a Vajda utcában, o.

Szomjuság, kr.

Kohán György festő emlékkiáll. Kmvhely
Tornyai J.Mus. 1967. dec.

Kohán György

Szerepel a vásárhelyi művészek
kiállításán Vallauzisban

N.N.: Sokasodnak kütföld. kult.
kapcsolatoink

Hajdu Bihar megyei ~~Nagyló~~ Népujság 1969 I. 10

Kohán György

6 grafikája

Került a Nemzeti galériába 1968-ban

Tamás Menyhért: Muzeumaink uj szerzeményei.

Nagyvaca 1969 I. 9.

Kohán György

Szerepel a kodmezővásárhelyi
művészek kiállításán Valkonkisban

N.N.: Kulturális kapcsolatainak

Fejérmegyei Hírlap 1969 I. 10

Kohán György

emlékmúzeumot rendez be Gyula.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 10. 4. o. hanló

Kolár György

Emlékkiállítása nyílt
Hódmezővásárhelyen / halálának
1 éves évfordulóján (1967 dec. 16)
— Tornyai János Múzeum —

Dömötör János: Kolár György

Tiszatáj 1968 II. é. 165 old.

Kohán György

Emlitve: Őszi alkony, Boglyák,
Kélmalmos táj, Halott nő,
Vasaló nő, Hold sakló, Műtereben,
Csendélet kosarakkal, Szélben,
Alkony kosárkal, Komonság
Pontré bohóccal

Dömötör János: Kohán György

Tiszatáj 1968 II. n. 166 old.

Kohán György

„Meghalt"; „Pihenő nő" (2 vezető)
Említve: Piratók, Nős fej, Különös pár, Anya, Varrónő, Kakállkáti táj
Nő várával, Kobabelső, Csendélet,
Zinniák tükörvel, Napra-forgók;
Asszony sublót előtt, Tűnődés

Dömötör János: Kohán György

Tiszatáj 1968 II. n. 166 old.

Kohán György

Horváth György: Népművelés a múzeumokban. (Vezércikk)

Magyar Nemzet, 1967. IX.14. 1. o.

Kohán György

monumentális stílusa is felismerhető Pinkér József festményein.

P. Gy.: Szegedi művészek a Nemzeti Galériában.

(Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.

MDK

Kohán György

Kiállítási kritika.
Kisalföld 1968 ápr.24.

MDK

Kohán György

Napkorong, o.

Ház tövéből,"

Bivalyos, "

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Kohán György

Ravatalon, akv.

Rózsák, o.

Sárga kendős asszony, vt.

Kohány György festő emlékkiáll. Nyvhely,
Tornyai J.Műv. 1967.dec.

MDK

Kohán György

Október a tanyán, temp.

Olvasás, kr.

Parasztasszonyok, cer.

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Tildi Aranka~~

Női félakt, kev.

Női fej, kr.

Nő és koponya, tus

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Mi[illegible] Aranka~~

Mosónő, tus

Munkában, "

Női alak, kev.

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

MBK

Kohán György

repr.:

Vásárhelyi tanya

Napraforgók

Meghalt

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,

Tornyai J.kuz. 1967.dec.

MDK

Kohán György

repr.:

Asszony sublót alőtt

Őszi alkony

Mártélyi naplemente

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely,

Tornyai J.Muz. 1967.dec.

MDK

Kohán György

repr.:

Vasaló nő

Kagyló

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Fleischman Kálmánné~~

Viskó, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

~~Kohán Mihály /Szeged/~~

Csendélet virággal, o.

Három napraforgó, o.

Kórókupok, o.

Mártélyi faluvége, o.

Kohány György festő emlékkiáll. Helyszín
Tornyai J.Múz.1967.dec.

Kohán György

MIK

Csendélet gyertyatartóval, o.

Gondban, szén
Kubikos ló, temp.

Menyecske szekrény előtt, akv.

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz.1967.dec.

KohányGyörgy

~~Vörös Géza~~

Boglyák, o.

Kohány György festő emlékkiáll. Nyíregyh.

Tornyai J.Mun. 1967.dec.

Kohán György

~~Vozáb György~~

Bükköny, akv.

Lány virággal, kr.

Kohány György festő emlékkiáll. Nevhely,

Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Pintér Dezső /Hindosent/~~

olaj:

Szines virágok

Szőlőskertek, akv.

Szüret

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

emléktáblát helyeztek el
gyulai lakóházán.

Magyar Nemzet, 1967. XII. 17. 12. o.
Nagy.

Kohán György

emlékkiállítás nyílik XII. 16-án a gyulai Tornyai János Múzeumban.

Magyar Hírek, 1967. XII. 15.
hanló.

Kohán György

kép életében kiáhítása volt a Nemzeti Galériában

Solymár István: A hagyat Nemzeti Galériával

Népművelés 1968 I. sz. 33 old.

Kokán György

Tavaly halt meg. Asszonyok, korok c. festménye szerepel a Nemzeti galéria kiállításán

Lukácsy Sándor: Új magyar festészet

Nagy művelés 1968 II. n. 38 old.

Kohán György

3 képe szerepel a XI. hagyat
Képzőművészeti kiállítás

Lukány Sándor: művészeti szerep-
szemle a műsorzat ban

Négyművelés 1968 VI. n. 43. old

Kohán György festő

Halálának 1 éves évfordulóján emléktáblát helyezett el a gyulai tanács a Kereszényi u 17. n. házon

Négnava 1967 XII. 10 olai

MDK

Kohán György, festő

Kiállítócsarnak épült fel Gyulán. Megnyitása: dec. 15-én. Az első kiállítást Kohán György festménye-iből rendezik meg.

— : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1968. nov. 27.

Kolán György

Emlékkiállítása nyílik a gyulai
Erkel Múzeumban

Magyar Hírlap 1968 XI. 16

Kohán György

Gyulai kiskápolna, temp.

Kagyló, cer.

Kendős fej, kr.

Kohán György festő emlékkiáll. Ünnhely

Tornyai J.Mus. 1367. dec.

Kohán György

[redacted]

Elhagyatva, vt.

Férfi és nő, kev.

Férfi hegedüvel, tus

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely

Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

MDK

Birsalmák, temp.

Bivalyfogat, kr.

Csndélet üveggel, vt.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely

Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Tihi Aranka~~

Asszony kosárral, t.

Álló nő, tus

Bánat, kr.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely

Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Till Aranka~~

Alakok, kr.

Almák, t.

Anya, t.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely

Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

~~Kohán Imre~~

Táj szélmalommal, o.

Tünődés, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Nyíregyháza
Tornyai J.Múz. 1967. dec.

Kohán György

~~Takács Ferencné~~

MDK

Fiatal nő, t.

Naplemente Szakállháton, t.

Szakálháti táj, t.

Varrónő, p.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Finta Dezső /Mindszent/~~

olaj:

Pihenő nő

Piros kéményes tanya

Sötét ég

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György
~~Finta Dezső~~ /Mindszent/

olaj:

Mártélyi naplemente

Napraforgók

Őszi táj

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Tinta Jenő /Mindszent/~~

olaj:

Kapálás

Két kisház

Mártélyi csónakok

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz.1967.dec.

Kohán György

~~Finta Dezső /Újpalota/~~

olaj:

Gordonkás

Halott nő

Hátakt

Kohán György festő emlékkiáll. Nyíregyháza Tornyai J.Múz. 1967. dec.

Kohán György

~~Tinta Dozsó /Mindszent/~~

olaj:

Borus idő

Család

Cséplés

Kohán György festő emlékkiáll. Kaxhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Kovács Pál /Orosháza/~~

Ujbor, o.

Vigasztalás, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Kovács Pál /Orosháza/~~

Bolondistók, o.

Gyulai kistemplom, akv.

Mosás, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

MDK

Kohán György

~~Kovács Imre~~

Nádas, akv.

Szobabelső a Vajda utcában, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György

~~Konrád Pál~~

MDK

Paperei kistanya, o.

Tanya boglyákkal, o.

Ülő nő, temp.

Kohán György emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Múz. 196?.dec.

Kohán György

MDK

~~Konkó Pál~~

Alkonyat, o.

Közelgő vihar, o.

Nő vázával, gyümölccsel, temp.

Kohán György emlékkiáll. Hnvhely Tornyai J.Mús. 1967.dec.

Kohán György

~~Szűcs Sándor~~

MDE

Bánat, tus

Fáradt asszony, o.

Hátakt, tus

Házak, kr.

Kohán György festő emlékkiáll. Helyhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

MDK

~~Szabó Endre /Szeged/~~

Tépelődő, szén

Teregető, szén

Zinniacsokor, szén

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Szabó Endre /Szeged/~~

Csendélet, o.

Kevés dohány, kevés pénz, szén

Szabó Endréné portréja, o.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

MNK

Nak ~~Sipka Sándor~~

Négy évszak /Nyár/ freskóterv, akv.

Kohán György fest 6 emlékkiáll. Ehvhely
Tornyai J.Mus. 1967. dec.

Kohán György MIK

Kah

~~Rácz Lajos /Szeged/~~

Mártélyi tanya, o.

Pató Pál, akv.

Teregető, o.

Kohán György fest 6 emlékkiáll. Hnvhely
Tornyai J.Mun. 1967. dec.

Kohán György MDK

Mak

~~Pálóczy Ferencné~~

Kazlak, akv.

Mefisztó, szén

Siratók, kr.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

~~Ébott Perenc~~ MDK

Koh

Csellós, o.

Csendélet kosarakkal, vt.

Hetérák, kr.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

~~Orosz Pál~~

~~Kah~~

MDK

Asszony sublót előtt, o.

Mártélyi naplemente, o.

" Tiszapart, o.

Müteremben, o.

Zinniák tükörrel, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

MDK

~~Ormos Jenő /Szeged/~~

Mártélyi halász, o.

Üvegek, virágok, o.

Kohán György fes té emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György

MDK

~~Oláh Kálmán~~

Sommások, tus

Kohán György fes tő emlékkiáll. Havhely
Tornyai J.Muz. 1957.dec.

Kohán György

[redacted]

Konyhában, tus

Mártélyi naplemente, tus

Meghalt, temp.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely

Tornyai J.Mus. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Fári Béláné~~

Cséplés, akv.

Kenyérszelő, o.

Gyulai parkban, akv.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Kmvhely, Tornyai J.Mum. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Fári Béláné~~

Anya, cer.

Almaszüret , akv.

Cinkék lakomája, vt.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Egri Ő. János~~

Alvó, cer.

Gémeskut,"

Vásárhelyi tanya, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Erdei Sándor:~~

Ladikok, o.

Mártélyi szinek, akv.

Viharfelhők, akv.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György

MDK

~~Dömötör János~~

Vasaló nő, akv.

Vidám fickó, o.

Virágcsendélet, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely, Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Kortárs Tanjos~~

Beethoven, szén

Paganini, szén

portré bohóccal, o.

Kohán György emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Múz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Kass Károly~~

Estefelé, o.

Mártélyi tanya, o.

Ménes a viharban, akv.

Vörös malom, o.

Kohán György emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Múz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Imolyai Imre~~

Iskolás lányok, o.

Kis ház fák között, akv.

Kohán György emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Múz. 1967.dec.

Kohán György

MDK

~~Nemes János~~

Hold sarló, vt.

Magános tanya, o.

Kohán György fes tő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Major Gusztáv~~

Szélmalmos táj, o.

Tanya viharban, o.

Ülő akt, o.

Kohán György fes tő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Major Gusztáv~~

Beethoven, szén

Labdarózsák, o.

Napraforgók, o.

Parasztszoba, vt.

Kohán György fes tő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György

MDK

~~Mecsáry Ferenc /Szeged/~~

Magány, akv.

Kohán György festő emlékkiáll. Ymvhely
Tornyai J.Mus. 1967.dec.

Kohán György

MDK

~~Kunáez István~~

Faluszéle, akv.

Istan háta mögött, akv.

Kohán György festő emlékkiáll. Kmvhely
Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György MDK

~~Fári Béláné~~

Hazafelé, o,

Késői napraforgók, o.

Komor tél, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Bihari Sándor~~

Csutkakupok, akv.

Falu szélén, akv.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~Arányossy Ágoston~~

Asszony rokkával, o.

Felhős táj, akv.

Szégyen, kr.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Almási Ilona~~

Barna táj szélmalomma, akv.

Kohán György festő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

MDK

Kohán György

~~Till Aranka~~

Ut, tus

Ülő nő, lav.tus

Viharfelhő, tus

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,

Tornyai J.Muz. 1967.dec.

MDK

Kohán György

~~Till Aranka~~

Tanulmány az Invokációhoz, o.

Templom és házak, tus

Udvar, tus

Kohány György festő emlékkiáll. Hmvhely,

Tornyai J.Muz. 1967.dec.

Kohán György

MIK

[redacted]

Öreg tanya, o.

Őszi alkony,"

Paperei táj, "

Kohán György fest ő emlékkiáll. Helyhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

~~[illegible]~~

Nyári őszi rózsák, akv.

Olvasó lány, vt.

Öreg konyha, o.

Kohán György fest ő emlékkiáll. Hmvhely
Tornyai J.Muz. 1967. dec.

Kohán György MDK

[redacted]

Körösök találkozása, o.

Mosónő, akv.

Napraforgók, o.

Kohán György fest 6 emlékkiáll. Hmvhely Tornyai J.Muz. 1967. dec.

KDK

Kohányi Károly

Danae, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Festcíszet Kohán György: (német katonák rohamsisakjai között koporsóra hruló asszony). Freskó.

Kohán György Mártonjai.

Szabad Nép 1948 aug. 5.-6.-

Festészet Kohán György: (háborás meg-
szálás szörnyű elnyomatása)
Freskó

Kohán György kartonjai.

Szabad Nép 1948 aug. 5.-6.-

Kohári Géza festő

Kohári Géza karikatúrái

Szabad Nép 1948 aug. 5.–4.

Kohán György festő

Magyar Művészet.1948.XV.évf.239.lap.

Festészet Kohán György karikatúrái

Kohán György karikatúrái.

Szabad Nép 1948 aug. 5.-6.-

Kohán György

Katol.Szemle.1932.II.54-60.l.

Kolián György
(Gyulavári 1910 - Gyula 1966)

„Csendélet" o. karton 50×60 cm
J. l. j.: Kolián, kiállítási ár: 12000 Ft.

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Kohán György

szerepelt Dömsödön a Kiskunsági Pásztor és Lovasnapok alkalmából rendezett tárlaton.

Uj tükör 1979/31/4

Losonczi: Alföldi festők tárlata

Szoháu György

A grárszocialista, plebejusi
lázadó szellem volt a mű-
vész ideológiájának a moz-
gatóereje.

Kristó Nagy István: Vita Vásárhely képzőmű vészetéről.
Művészet, 1980. június – 39. lap.

Szoháu György

A művészeinek a szocialista hagyomány élt és még tovább fejlődött.

Kristó Nagy István: Vásárhelyi művészet . . .
Művészet, 1980. június – 39. lap.

Kohán György, festő

L: Bajnok Béla

Fóth Lajos: „Akkor is kohász leszek!" 59-63

Új Aurora, Békéscsaba, 1981. ápr. 1981/1

Kohán György

Kiállitott a Mücsarnokban,mely a hódmező-
vásárhelyi őszi tárlatok anyagából került
megrendezésre

Uj tükör 1979/22/24

Kohán György (1910-1966)

„Tópart fűzfákkal" Vízfestmény 36x48 cm

s. l. b. Kohán. Kiállítási ár: 12000 ft.

BÁV 53. Képaukció Bp. 1980. december

Kolán György (1910-1966)

„Kocsiúton" Tus 34x34 cm

J. l. b. Kolán 1952. Kiállítási ár: 20000 Ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Kohán György, festőművész

Megnyílt a Műcsarnokban a vásárhelyi Őrzi Tárlat negyedszázados anyagából rendezett kiállítás. A magyar képzőművészeti élet ellúnyt és ma élő iskolát teremtő művészeinek alkotásai láthatók. Szerepel a művész: Kohán György, Kurucz D., István és sokan mások.

Veszeli Lajos: Jubileumi kiállítás a Műcsarnokban. Napló (Verzprém), 1979. jún. 26.

Kohán György, festőművész

Fodor József, aki Rudnay, Kohán, Kurucz D., Szalay után ötödik generációs tagja az immár történelmivé emelkedő vásárhelyi iskolának. – Kohán György az 50-es években a kiforrott, hagyományos vásárhelyi iskolát képviselte.

Fecske András: A megújuló hagyomány. Dolgozók Lapja, 1979. okt. 12.

Kohán György festőművész

Ma megnyílt Dömsödön az alföldi festők tárlatán Szarkpel a művész alkotása a kiállításon.

„Olvasó asszony" c. (rajz).

Losonci Miklós: alföldi festők képei Dömsödön.
Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 26.

György Kohán

„Buffalo Cart and Caffin"

|repr.|

Hungarian Review, 1979. nov.

Kokán György
(Gyulavári, 1910- Gyula, 1966)

„Rendelet" o.v. 56x60 cm
J. l. p.: Kokán

kikiáltási ár: 12000 Ft

BÁV 59.Képaukció Bp.1982.december

Kohán György, Jestő

Megemlékve.

Tárkány Szücs Zoltán: Németh László és Vásárhely
86 – 100.

Új Aurora, Békéscsaba, 1981. dec. 1981/3.

Kohán György. 1.)

Kiállítása a Nemzeti Galériában.

7. Emlék (1950)

8. Vásárhelyi utca (1963)

Repro. műmellékletben.

Kritika, 1965. 8. sz. 40-41 old. között.

Kohán György 2.)

Pályájának útjai:

Gyulavási, Hódmezővásárhely, Budapest, Párizs, majd újra Budapest, Vásárhely.

majd:

Nagyszalonta - Nagykőrös - Budapest; Érdmindszent - Debrecen - Nagyvárad - Budapest - Párizs - Budapest; Vásárhely - Szentendre - Itália - Budapest.

Említve.

Kritika, 1965. f. 12. 3 f. ald.

Kalián György 3.)

Kiállítása a Nemzeti Galériában.

1. Anyám (1937)

2. Sirató (1942)

Repro. műmellékleten

Kritika, 1965. 8. sz. 40-41 old. Kizött.

Kohán György. 1.)

festőművész.

~~Kiállításáról~~ Kiállítása.

Emlétve.

Kritika, 1965. 8. u. 37. old.

Kohán György.

Kévekötő.

Festmény, műmelléklet, reprodukció,

Tiszatáj, 1965. f. sz. 624. oldal után IV.

Kohán György.

Magyar Nemzeti Galériában kiállítása lesz. 11 terem, 200 mű. 1959-ben a Műcsarnok kamaratermében, majd Hódmezővásárhelyen volt egyéni kiállítása. Kiállítása azóta: Ovsz. Képzőmův. Kiállítás Vásárhelyi Őszi Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat stb. Kétszeres Munkácsy-díjas. 16 éves korában Budapestre megy. Este tanul Podolini, Volkmann és Förstner szabadiskolájában. Egy év múlva felveszik a Képzőművészeti Főiskolára, Glatz osztályába. 20 éves korában Párisba megy. Itt Major Henrik grafikusművészel együtt dalgozik. 14 hónap után jön haza. Vásárhelyre először 1933-ban jött. 1936-ban Milanoba megy.

Tiszatáj. 1965. 8. u. 625-628 is old.

./.

Kohán György.

Tanya vihorban.

Festmény, reprodukció,

Tiszatáj, 1965. S. sz. 627, old.

(Kahán György folytatása.)

1938: önálló kiállítás 28 nagyméretű temperakarton. A II. világháború alatti 9 alkalommal teljesít katonai szolgálatot. 1943-ban újabb önálló kiállítás, ez időben kérzíti háborús freskóját. 1946-ban kiállítás Hódmezővásárhelyen, 1948: képzőművészek Szabad Szakszervezete, Budapest. 1956-ban Vásárhelyen a Petőfi Művelődési Házban kiállítás. 1959-ben a Műcsarnok kamaratermében önálló kiállítás. 1960: Munkácsy-díj III. fokozatát kapja. 1964-ben Munkácsy-díj I. fokozat. A VI. Vásárhely Őszi Tárlaton Ő kapja a Tornyai Plakettet. 1965-ben műtermes lakást kap.

Tiszatáj: 1965, 8. sz. 625–628 ig old.

MDK

Kohán György, festő

Letelepedett Vásárhelyen.

Fenczik Flóra: Vásárhely varázsa 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. jún. 30

MDK.

Kohán György

Müvei a vásárhelyi muzeumban

Csongrádmegyei Hirlap 1965 máj.1.11.o.

Kohán György. 4)

Kiállítása a Nemzeti Galériában

3. A háború emléke (1941-42)

4. Eurydike (1959)

5. Lány (1955)

6. Arzonyfej (1964)

Repro. műmellékletben.

Kritika, 1965. 8 n. 40-41 old. között.

Kohán György

A vásárhegi művészetnek mitosza van. E mitosz forrása a vásárhegiek erkölcsi elkötelezettsége: - mindnyájan egy körösen vállalt munka elvégzésén fáradoznak. Az alföldi művészet múltja és az alföldi emberek jelene ad keretet ehhez a munkához. (Kohán műveinek méltatása következik.)

Új Irás VI. évf. 1966. jan., 1. sz. 56. l. után Műmellékelet.

Kohán György

Grafika (repr.)
"KOHÁN"
Hódmezővásárhelyi művészek grafikái.

Új Nés VII. évf. 1966. jan. 1. sz. Mű-
melléklet.

Kohán György

Grafika (repr.)

„Kohán 42"

Hódmezővásárhelyi művészek grafikái.

Új Inés VI. évf. 1966. jan. 1. sz. Címlap.

Kohán György
festő

M.D.K

Méltatás.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Művészet, 1969. február – 4,6 lap.

KOHÁN György /

1. Szivárvány olaj 62x62
2. Délután olaj 68x78
3. Virág olaj 61x50
4. Alföldi táj olaj 69x80
5. Asszony hínakével ceruza 62x82
6. Tanulmány kréta ≈ 57x53

Csongrád megyei képzőművészek tavaszi tárlata
Hódmezővásárhely - Szentes 1964. Kat.bev.: Csenke L.

Kohán

13 műve a Tornyai János

Múzeumban van

Dömötör János: Az Alföldi galéria

Csongrád megyei Hirlap 1968 XI. 29

MDK

Kohán György, festő

A nagy érdeklődés kielégítésére újra bemutatják a „Kohán György emlékkiállítást"

–: Gazdag kulturális programmal várja vendégeit a körös-parti város 13.

Népszabadság, Bp. 1969. máj. 17.

MDK

Kohán György Jeles

Gyulán újra megnyitják a
Kohán György - emlékkiállítást.

– : Fejedelmi vendég Gyulán 2.

ESTI HIRLAP, B[illegible].1969.jún.! 26.

Kohán György

művészete hid Tornyai János és Aszta József nemzedéke és a mai művészek között.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967 26 p. 196 l.

Kohán György

Kiserletei telitettek a XX-ik század konstruktivizmusával – emellett ugyanban művészetére hatással van Ba Novák Vilmos dekoratív irányzata is.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1907. 26 p.
1961.

Kohón György

Művei összehasonlíthatók a mai mexicói művészek falfestményeivel.

Németh Lajos: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967.

26 p. 1961.

Kohán György
festő

MDK

Méltatás.

Solymár István: Kajári
Művészet, 1969 március - 26 lap.

MDK

Kohán György, festő

Gyulán nyílik meg kiállítása.

– : Múzeumi hónap a Viharsarokban

9.

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 21.

MDK

Kohán György, festő

1

„Gyula város méltó örökösе Kohán György festészetének."

Tehát az új kiállítóczarnokot, ott rendezik meg a Kohán György-emlékkiállítást. A tragikus sorsú festő első és utolsó gyűjteménye kiállítása 1965-ben volt a Nemzeti Galériában.

Szekrényesy Júlia: A kultúra értékei Gyulán 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jan. 10.

Kohán György

Szerepelt a hódmezővásárhelyi
művészek kiállításán
Vallanzisban (1968)

N. N.: Külföldi kulturális kapcsolatok

Petőfi Népe 1969 I. 10

Kohán György, festő

MDK

(2)

1966-ban, nem sokkal halála előtt Gyula városának adományozta teljes művészi hagyatékát: 691 festményt, 2215 grafikát

Az Emlékkiállítás persze csak kis hányadát tudja bemutatni műveinek.

Szekrényesy Júlia: A kultúra értékei Gyulán 2

ESTI HIRLAP. Bp. 1969. jan. 10.

Kohán György

Kabát i képe (eml.)
szerepel az alábbi tárlatok

Akácz László: A XIII. Vásárhelyi
őszi tárlatról

Tiszatáj 1968 XII n. 1019 old.

Kohán György

Sirató (reprodukció)

Petőfi Népe 1966. ápr. 9.

Kohán György

A városhelyi művésztelep tagja volt.

Nagyarország 1966. jún. 26.

Kohán György

Sirató (1942.) (reprodukció)

Komárom Megyei Dolgozók Lapja 1966. ápr. 10.

MDK

Kohán György, festő

Kiállítása nyílik a Nemzeti Galériában.

—: Ki kicsoda

2

ESTI HÍRLAP 1965. jún. 23.

MDK.

Kohán György

A háboru emléke
/rajz/

Gumiipari Hirlap 1965 dec.2o.

Kohán György
festő

M.D.K

Méltatás.

Láncz Sándor: Navotny Emil Róbert ki állítása Szegedem.
Művészet, 1966. punus - 46 lap.

MDK.

Kohán György

Kiállitott a XII.Vásárhelyi Őszi Tárlaton

Csongrádmegyei Hirlap 1965 aug.29.lap -

Kohán György, festő

A Kossuth-díj III. fokozatát kapta.

–: Kiosztották az 1966. évi Állami Díjakat és Kossuth-díjakat 8.

NÉPSZABADSÁG, szv. 1966. ápr. 2.

Kohán György M.D.K.

Müvei a kiállitáson / nagy grafikai panno

A háboru emlékére / 1941-42/

Perneczky Géza: A magyar képzőművészek
a fasizmus ellen
Kiállitás a Nemzeti Galériában
Magyar Nemzet 1965. dec. 12. 9.1 .

Kohán György y M.D.K.

Művei a kiállításon / nagy grafikai panno

A háboru emlékére / 1941-42/

Perneczky Géza: A magyar képzőművészek
a fasizmus ellen
Kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. dwc. 12. 9.1 .

MDK

Kohán György

Alvó gyermek, repr.

7. Vándorhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.
Hmvhely, 1960. okt.

el- und Westasien. /Illustrierte Völ-
G. Buschen/. Stuttgart.
s anthropologiques dans le Caucase.

ae latinae reserta aurea... /in Hun-
per Stephanum Benjamin Szilagyi.../

Kohán György

Cséplés, of.

Arató lány, of.

Alvó gyermek, of.

7. Vásárhelyi őszi tárl. Tornyai J.Muz. Hmvhely

1960.okt.

.ról, amelyek az uj reprezen-

M.D.K

Kohán György
festő

A Kossuth díj III. fokozatát
nyerte el.

—:—

Művészet, 1966 ~~április~~ magys. – 6 kep

Kohàn György festő

Szöveg emlisi részvételét a Nemzeti Galè-
sia „Magyar képzőművészek a fasiz-
mus ellen" c. tárlatán.

1966. feb. 2 Jelenkor

Kohàn György festő

Repr: Alkony /a XII. Vàsàrhelyi Őszi Tàrlat anyagàtól/

1966. feb. 12 Művészet

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 okt.17.

Kohán György

festő –

M. Dy

A Kossuth-díj III. fokozatával tüntet-
tek ki, a Nemzeti Galeriában 1965-ben rende-
zett önálló kiállításáért.

–: 1966 Állami és Kossuth díjasai . . .

Élet és Irodalom, 1966. április 2 – 2 lap

MDK

Kohán György

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1965 szept.23.

Kohán György festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

Alkony

Ritly Va éria: Őszi tárlat Vásárhelyen

Magy ar Nemzet 1965. nov. 5. 4.l.

Kohán György

MDK

" Akácfák viharban"
"Portré"
"Tehenet legeltető"
"Anyám"

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

melk

Kohán György

munkái: 1) rajz
2) Olvasó nő (műmelléklet)

Jelenkor 1961, 4. sz 441, és 448. l utáni

M.D.K

Kohán György
festő

Művéről – Méltatás.

B. Sypka Magdolna: Kohán Györgyről
Művészet 1963. február – 29 lap

Kohán György

festő

M.D.K.

A háború emléke (Részlet) I
" " " " II
" " " " III
A háború emléke (Részlet) IV.
Tünödés

repro

B. Supka Magdolna: Kohán Györgyről
Művészet, 1963. február – 29 lap

mdk

Kohán György

„akácfák viharban" c. műve

Kemény rajzosságát vizzo szinek oldják. [reprodukció]

Domotor János. Tornyai utodai

Nepművelés 1963. 4. sz 31. l

mód.

Kokas György

műve a Tárlaton

Szalai Zoltán: A 3. Szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj, 1962. 8. sz. 6. l

MDK

Kohán György

tanyaudvara

Dömötör János: Mártély a művészetben.
CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

MDK

Kohán György

"Tanya"
"Tanya gémeskuttal"

"Napraforgók"

-dj- -dj-: A megyei képzőművészeti kiállításról.
CSONGRÁDMEGYEI NÉPLAP. 1962. máj. 13.

Thoháu György
festő

M.D.K

Az „Angára" c. művet, és még
három nagy képet állította ki
a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A IX. vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1963. január – 42 lap

Strohán György
festő

M.D.K.

„Parasztasszony" (repro)

Élet és Irodalom, 1963. jan 15 – 11 lap

Kohán György

hódmezővásárhelyi

[redacted]

Szerepelt a III. Szegedi Nyári Tárlaton.

K.S.: Más megyei sikerek Szegeden.
Petőfi Népe. 1962. jul. 24.

Kohán György

Művei a Magyar Nemzeti Galéria-
ban, a Vasarelyi Tárlaton.

Emlékbe.

Népszava, 1964 július 26. 7. l.

Kohán György, festő ☐ Dk

Művészete legközelebb áll a Tornyai által teremtett hagyományokhoz.

Murányi-Kovács Endre: Vásárhelyi tárlat a M. Nemzeti Galériában 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. júl. 21.

MDK

Kohán György

Vásárhelyi utcarészlet

Perneczky G.: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Népszabadság 1963. okt. 17.

Kohán György
festő

M.D.K.

Mosonő "cimű művével
"vett részt a kiállításon.

D. Fehér Zsuzsa: A Miskolci VII. Országos Kiállítás
Művészet, 1963. március – 34 lap

Kohán György

MDK

szerepelt a kiállításon és a

Borsodnádasdi Lemezgyár

2000 forintos díját kapta.

--:Megnyílt a VII. Miskolci Országos Képző-
művészeti kiállítás.
ÉSZAKMAGYARORSZÁG 1962. nov. 13.

Kohán György MDK

szerepelt a tárlaton.

"Tanya boglyákkal"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

Kohány György

MDK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

KOHÁN György festő M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Futka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1962. október 14. 9.l.

Kohán György

"Tanulmányrajz"

-dj- : A megyei képzőművészeti kiállításról.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. máj. 13.

Kohán György, Jestő

L.: Nyilvany S.

Szelesi Z.: A Dél-alföldi ... 75-78.

JÁSZKUNSÁG Szolnok, 1975. márc.-jún. XXI/1-2

Kohán György

alkotásaiból junius 17-én nyilt kiállitás a nyiregyházi városi müvelődési központban.A müvész városának ajándékozott husz alkotása szerepel a tárlatom.

Magyar Hirlap 1975/167/8

Kohán György

kiállitása julius 6-án nyilt meg Gyulán
a Dürer teremben,4o olajfestménnyel szerepel a
müvésza tárlaton

Magyar Hirlap 1973/185/8

Kohán György

A Csongrád megyei képzőművészek kiállitásán részt vett Takács Győző, Kohán György, Kovács Mária, Szalay Ferenc, Fodor József, Vincze András, /Ők/, Dombi Lajos/Beszélgetők/, Pataki Ferenc /Hazatérők/

Magyar Hrilap 1973/182/6
Havas_Kiállitásról kiállitásra

Kohány György

Szocialista törekvések, munkásfestők címmel kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galéria anyagából a mosonmagyaróvári Hanság Múzeumban Derkovits, Dési Huber, Egry, Kohány György, Nagy Balogh János képeiből.

Népművelés 1975/5 43

Kohán György festő M.D.K.

A háboru éveiből.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. kp. 1963.

Kohán György, festő M Dk

Viharos lendület van képein. Vásárhelyi utcarészlet c. képe kiegyensúlyozott, mégis, robbanásig feszült.

Perneczky Géza: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. okt. 17

mdk

Kohán György

művei a kiállításon drámai fogalmazásnak:
Bika c. Kopórsóra vöruló asszony c.
Magányos Tanya c. Vásárhelyi utcárészlet c.
Tanya vitarban c. }
reprodukció }

Dömötör János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963. 11. sz. 4.l

Kohán

Az Alföld/i festők Konzta, Nagy István, Solló László, később Kohán, Karacs, Németh József a sötét, szigoru világban keresték a nagyságot, humánumot.

Forrás 1969/1/72

Kristó Nagy I:Párizs és Kiskunmajsa között

Kohán György (1910-1966)

„Ülőnő" O. fa. 71x55 (Szivelt)

Kikiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 39. Kéaukció katalógus 1976 május

Kokán György

„Virágusendelet" Olaj, farost 70,5 x 53

J. l. j. Kokán

Vívültási ár: 8000 ft

BÁV 39. Kéaukció katalógus 1976 május

Kohán György

Emlékkiállítása volt a gyulai kiállítási csarnokban (1970. VII – VIII.). A z alföldi iskola egyik legmarkánsabb képviselője.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 67. l.

Rohán György

A Hajdúböszörményi Galéria közönsége bizonyára szívesen fogja tanulmányozni az ismert „alföldiek" műveit, melyek közül néhány igen jól képviseli alkotóját. Az alföldi piktúra legjobbjainak eredményeiből értékes ízelítőt sikerült kiválogatni így Rohán György életművébe kvalitásos képek engednek betekintést.

Pogány Ö. Gábor: A hajdúböszörményi képtár megnyitása

Alföld 1972/8 95old.

Kohán György

A fiatalon elhunyt Kohán György az indiai Delhi műpártoloit meghoditotta dinamizmustól feszülő, sodró erejü alkotásaival.

Moldvay Győző: A vásárhelyi művésztelep miskolci kiállitása elé

Észak-Magyarország 1972/18 4 old.

Kohán György

festő

~ emlékkiállítása volt Gyulán

/1970/.

~ az alföldi iskolához tartozik.

Képrőmű. Almanach 3. 67.

Corvina 1972.

Kohán György

fs. 10

Alföldi témák.

Képrőmű. Almanach 3. 34.

Corvina 1972.

Kohán György

művészetét mint útkereső fiatalok inspirálóját említi

B.Supka Magdolna válasza az opponensi véleményekre

B.Supka Magdolna "Aba Novák Vilmos" c. kandidátusi ért kezésének vitája.
Művtört.Ért.1971.3.sz.235-247.l.

247.l.

Kokán György, Jestő

h.: Czók I.

Potoczky J.: Képek ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 20.

Kohán György festőművész (1910–1966).

Az Alföld tája és népe több magyar festőt megihletett. Soraikból három dél-alföldi művész magaslik ki: Koszta, Tornyai, Kohán. – Kohán György a kettejük eszmei és művészi örökségét leginkább megértő s azt felhasználó volt.

Szelesi Zoltán: A Dél-alföldi plein-air festészet lírikusai.
Jászkunság, Szolnok, 1975. jún. 75. old,

KOHÁN GYÖRGY

KOHÁN GYÖRGY, az 1966-ban elhunyt Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítása a szegedi ünnepi hetek képzőművészeti programjának egyik kiemelkedő eseményeként, tegnap a November 7. Művelődési Központban megnyílt.

Magyar Hirlap 1975/199/13

Kokán György (1910-1966)

„Folyóparti este" Vízfestmény

86 x 59 Jelzése lent, jobbra: Kokán.

Vételi ár: 6000 Ft.

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Kohán György

A háború végére új erők bontakoztak ki vásárhelyen: Almási Gyula Béla, Kamotsay István, Kohán György, Kurucz D. István és még néhányan.

Szabó Endre: Hűrzeves a vásárhelyi művésztelep.
Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 27.

Kohán

Varjas ták,194o-esévek

A sivár alföldi tájban kifejeződő kritikai magatartás fő hordozói a varjak.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 248.o

Major György

Negyedszer rendezik meg Gyulán a hat éve elhunyt Mosstth- és Munkácsy-díjas gyulai festőművész, Major György alkotásaiból az emlékkiállítást július 3-án.

Major-emlékkiállítás Gyulán.

Magyar Hirlap 1972/180 Pold.

Rohaim György
festőművész hátrahagyott műveiből
rendezett kiállítást a hódmezővásár-
helyi Tornyai János múzeum. A kiál-
lítást tegnap nyitották meg. Rohaim
23 alkotását láthatja a közönség.

Magyar Hírlap 1972/52 Pold.

Rohán György

A Szegedi Szfóház Művészklubjában hétfőn este megnyitották Rohán György emlékkiállítását. A művész számos nagyméretű festménye mellett Enyedi Zoltán fotóriporternek Rohánról készített több fényképfelvétele is szerepel.

Magyar Hírlap 1972/127 8 old.

Kohán György
festőművész alkotása is szerepelt a
sarkadi Művelődési Központban
tegnap megnyilt kiállításan.

Magyar Hirlap 1972/121 Sold.

Kohán György

festőművész emlékkiállitása, hagyatékából
megnyilt Szekszárdon a muzeumban aug.3o-án

Magyar Hirlap 1974/239 8.

Kohán György

emlékkiállitas nyilt VI28-án a gyulai Dürer-teremben.

A kiallitáson az Alföld 38 csendéletét mutatják be.

Magyar Hirlap 1974/177 8.

Kohán György festő

Gyula városa hagyott műveinek
egy részéből kiállítást rendezett.

— : Érdekes kiállítás-sorozat

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 27.

Kohán György, festő

Szülő városa, Gyula, méltó helyet biztosít műveinek.

T. P.: Összepogás a városért 5/

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jul. 17.

Kohán György, festő

Megemlítve.

P. Kiss Julianna: Végvári 7. július képei

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 21.

Rohan György
Kossuth-díjas festőművész halálá-
nak 5. évfordulója alkalmából em-
lékkiállítás nyílt tegnap a Magyar
Nemzeti Galériában.

Magyar Hírlap 1971/351 Pold

Rohán György
emlékére kiállítást rendeznek a
Nemzeti Galériában. A tárlatot decem-
ber 17-én nyitja meg dr. Lakner Antal
a galéria főigazgató-helyettese.

Magyar Hírlap 1971/348 Kald.

Kohán György

Asszony zöld kendőben és a Hegedű c. műve
említve.

Népszava, 1974. máj. 10. 102 évf. 107 sz. 4p.

Kohán György

Emlékkiállítása nyílt Szentesen, a Koszta József Múzeumban 1974. máj.-ban.

Népszava, 1974. máj. 10. 102 elf. 107 sz. 4/11.

Kohán György

A Virágesokor, Színek tájban, és a Fák között c. művei említve.

Népszava, 1974. máj. 10. 102 évf. 107 sz. 4 p.

Kohán

A Gyulán feltárt Kohán hagyaték képzőművészeti gyüjteménnyé áll össze.

Magyar Hirlap P.évf.18o/9

Kohán György

Szerepelt a békéscsabai művészeti grafikai kiállításon.

Magyar Hírlap, 1970. jan. 26. 9. l.

Kohán György

emlékkiállitása nyilt Gyulán.

Magyar Hirlap 1969.2évf.185.sz.

Kohán György
festő

Mèltalás

Szuromi Pál: Fodor József

~~[illegible]~~ Müvészet,1974.december - 20.oldal

Kohán György festőművész

Az Erkel Ferenc Művelődési Központ új épületében, Gyulán fog elhelyezést és állandó jellegű kiállítást kapni a gyulavári, születésű festőművész művészi hagyatéka, végrendelkezése alapján. 1966 őszén – már súlyos betegen – Gyula városának adományozta 691 festményét és 2215 grafikáját. A művész itt töltötte gyermekéveit és életének utolsó éveiben visszatért ide.

Környei Elek: Korszerű művelődési ház épül Gyulán.
1972. sept. 19. Magyar Nemzet.

Kohán György, festő 1

1910. febr. 22-én született, 1966. dec. 16-án halt meg.

A cikk életének és munkásságának bemutatására vállalkozik.

Gyulaváriban született. Apja: uradalmi kovács. Már gyermekkorában szenvedélyesen rajzolt. József Dezső gyulai rajztanár fedezte fel tehetségét és egyengette útjait, tanulmányait.

Dömötör János: Kohán György 644–651.

Élet s Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6.

XXVIII
14.

Kohán György, Jestő

2

Tizenhat éves korában Pestre került. Előbb szabadiskolákban tanult, majd a főiskolán Glatz bukár tanítványa lett. Húsz éves, mikor Párizsba ment. Ott Major Henrik támogatta. Tizennégy hónapi párizsi tartózkodás után hazatért, s rövidesen Hódmezővásárhelyen telepedett le. Ott bezárkóggal fogadtál, maga Tornyai János is. Következőleg blaszországba ment...

Dömötör János: Kohán György 644–651.

XXVIII

Élet és Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6. 14.

Kohán György festő 3

Először a Nyugat emlékkiállításán szerepelt majd 1930-ban a Nemzeti Szalon tárlatán, majd 1939-ben önálló tárlaton a Tamás Galériában, 1943-ban pedig a Műcsarnokban. Ebből az időből eredt A háború emléke c. kartonja. A felszabadulás után Gyulán, Hódmezővásárhelyen, 1948-ban Budapesten volt kiállításának színhelye.

Dömötör János: Kohán György 644-651.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. évf. 6. XXVIII 14.

Kohán György, festő

4

1956-ban Vásárhelyen volt kiállítása. Ezután rendszeresen részt vett az országos és helyi kiállításokon. 1965-ben 220 művét magában foglaló kiállítását rendezte meg a Nemzeti Galériában. – Körben kétszer is Munkácsy-díjas és elnyeri a Tornyai-plakettet és a Kossuth-díjat is. Gyulán halt meg. Hagyatékát a városra hagyta.

Dömötör János: Kohán György 644–651.

Élet és Tudomány, bp. 1973. ápr. 6.

XXVIII
14

Kohán György, festő

5.

A cikkben ismertetett festmények:

Éjszaka, Ősasszony, A háború emléke, A háború éveitől, Korok, asszonyok, Anyám, Bivaly, Bivalyos szekér napkoronggal, Vásárhelyi utca, Mártélyi naplemente, Kabát, Eurüdike.

Elemzi a cikk grafikáit is.

Dömötör János: Kohán György 644-651.

XXVIII
14.

Élet és Tudomány, bp. ápr. 6.

Kohán György, festő 6

Archépe (fénykép) : Repr.

a.) Eurüdiké : Repr.

b.) Korok, asszonyok : Repr.

Dömötör János: Kohán György 644-651.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6. XXVIII 14.

Kohán György, Jestő

7

c. Réulet A hátorú emléke
c. kartonból : Repr.

d., Várlat : Repr.

Dömötör János: Kohán György 644-651.

XXVIII
14.

Élet és Tudomány, bp. 1973. ápr. 6.

Kohán György, Jestő

8.

e.) Vásárhelyi utca : Repr

f.) A hálóvi éveiből : Repr

g.) Kabát : Repr

Dömötör János: Kohán György 644-651.

Élet és Tudomány, Ap. 1973. ápr. 6.

XXVIII
14.

Kohán György, festő

9.

h.) Kévekötő : Repr.

i.) Bivalyos szekér napkorongga l : Repr.

Dömötör János: Kohán György

644 – 651.

XXVIII

Élet és Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6. 14.

Kohán György, festő

Anyám c. festménye: Repr.

Kohán György: Anyám
[Linkép] 625.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6. XXVIII
14.

Kohán György, festő

kerepel a kötetben.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika
..... Pictura Hungarica
548-553.

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV/6.

Kohán György

Gyula városra hagyta élet-
művét, gazdag művészi örökségét.

F. A.: Petőfi és bronz-társai
Nők Lapja, 1972. szept. 2.

Mohai György
Az Alföld jeles festőjének emlékkiállítása nyílt meg tegnap vasárnap Orosházán.

Magyar Hírlap 1972/280 Pald.

Kohán György

Aradi Móra Uj művészet - uj társadalom c.
kulturpolitikai cikkében emlitve.

Kortárs 1970/4 579. old.

Kohán György

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon a Műcsarnokban, 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Kokán György
festő

A két világkoború közötti pillérehet
Hódmezővásárhelyen Kokán György
és Kurucz D István voltak le.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a lépőművészek
Művészet, 1974. március - 43 oldal.

Kohán György
festő

Kohán György retrospektív kiállításán
a képtulajdonosok között szinte a város
egész orvostársadalma fel volt tűntetve
a műjegyzéken.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a képzőművészetek
Művészet, 1974. március - 43 oldal

Kohán György
festő

Hódmezővásárhelyen igen sok
Kohán kép díszíti az otthono-
kat.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a . . .
Művészet, 1974. március - 43 oldal.

Kohán György
festő

A II. világháború után Kohán György képviselte a vásárhelyi pictúrát.

-----: Körkérdés.
Művészet, 1974. március - 9.oldal

Kohán György
festő

Méltatás

Szabó Endre: Így kezdődött- így folytatódott.
Művészet, 1974. március - 8. 5.oldal

Kohári György
festő

1959-ben nyerte el a Tornyai
plakettet Kohári György festőmű-
vész.

Szabó Endre: Így kezdődött - így folytatódott.
Művészet, 1974. március - 5. oldal

Kohán György
festő

„Bivalyos szekér"
(repro)

D.Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely müvészetéről.
Müvészet, 1973. november - 25.oldal

Kohán György
festő

Kohán György Gyulárol
ment Vásárhelyre és min-
den képet Vásárhelyt ké-
szítette

D.Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely müvészetéről.
Müvészet, 1973. november - 25.oldal

Bohán György
festő

Bohán György döbbenetes drámai képei mutatják meg Vásárhely sokféle színét, írását, jellegét.

D. Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely művészetéről.
Művészet, 1973. november - 25.oldal

Kohán György

Született Gyulaváron 1910-ben, meghalt Gyulán, 1966-ban. A Képzőművészeti Főiskola után 1931-ben Párizsban folytatta tanulmányait. 1930-ban rendezte első kiállitását: 1939-ben a Tamás Galériában.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

83/1

Kohán György

1943-ban a Műbarátnál, 1946-ban Hódmezővásárhelyen, 1948-ban a Képzőművészek Szabad szakszervezetében, 1959. -ben a Műcsarnokban és ismét Vásárhelyen állitott ki.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kohán György

1959-ben Tornyai plakettet , 1960-, 1964-ben Munkácsy dijat kapott. 1965-ben a Nemzeti Galéria rendezte meg gyüjteményes kiállitását. 1966-ban tüntették ki Kossuth dijjal.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kohán György 4.

Reprodukció:

83/ I.V. Tanulmányok, tusrajz.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Kohán György

A modern magyar képzőművészet történetében ivelő hid a mester életműve.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 17 l

Kohán György

számára biztos kiindulópontot jelenthetett Nagy István szines, fekete pasztellképei és szénrajzai.

Solymár István: Mai magyar rajzmüvészet, Budapest, 1972. 22 l. 7 l.

Kohán György

Bemutatott művei:

"Napkorong", olaj, 125 x170

"Ház tövéből", olaj, 125 x 169

"Bivalyos" olaj, 125 x 170

Zala Tábor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968 6 1

Kohán György

Liliomcsokor c. képe szerepelt a kiállításon.

Apró Ferenc: A Szegedi Műgyűjtők Klubjának III. kiállítása; Műgyűjtő 1972/4. sz. 21. l.

Kohán György

mve emlétve

Kritika 1971 február

2 T.old.

Kohán György

Világnézetével hatott Kurucz D. Istvánra, de az utóbbi „Cirai" alkat, szemben Kohán „monumentális drámaiságával".

D. Fehér Zsuzsa: Kurucz D. István kiállítása; Képző művészeti Almanach 3, 34. l.

Kohán György

1959. Kabát, viasztemp. 115×108

20. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Kohán György

festőművész értékes hagyatékát Gyula város őrzi. Tegnap Gyulán a Dürer-teremben megnyílt a harmadik Kohán-emlékkiállítás. A festőművész több mint félszáz grafikáját láthatják az érdeklődők.

Magyar Hírlap 1971/190 8 old.

Kohán

A müvész gyüjteményes kiállitását rendezték meg a Gyulai Várszinház közelében lévő Dürer-Teremben.
Az alföldi mester grafikáiból a lap bemutatja a "Tünődés a ház előtt" c. müvét.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. aug. 7.
32. sz. 24. lap.

Kohán György
festő

Méltatás.

B. Szabla Magdolna: Kondor Béla kiállítása.
Művészet, 1972. július - 43 oldal.

Kohrán György
festő

Gerinskút"
"Pásztor"
"Felkelő hold"
} repro

Isigmondi Mária: Kohrán
Nők lapja, 1968. jún. - 26 szám

Kohán György
festő-

Sebesség"
" Harofelő"
" Gólyafsiz"
" Improvizációk"

} repro

Zsigmondi Mária: Kohán
Nők lapja, 1968. jún. - 26 szám

Kohán György
festő

Kohán György 1910 február 22-én
született Gyulavárban és 1966
december 16-án halt meg Gyulán.

Zsigmondi Mária: Kohán
Nők Lapja, 1968. jún. - 26 oldal

Kohán György
festő-

Kohán György édesapja kovács volt,
ő maga is inaskodott a műhelyben.
Festőiréi iparosok lettek, csak ő tanult
tovább.

Zsigmondi Mária: Kohán
Nők Lapja, 1968. jún. – 26 oldal

Kohán György
festő

Kohán Györgynek 1965-ben
volt a Nemzeti Galériában kiál-
lítása.

Szigeti Mária: Kohán
Nők Lapja, 1968. jún. – 26 oldal

Kohán György
festő-

Kohán György hatalmas élet-
művét Gyula városára hagy-
ta. Hagyatékát a leltározok 12
millióra becsülték.

Zsigmondi Mária: Kohán
Nők Lapja, 1968. jún - 26 szám

Kolnán György
festő

„Bivalyos" (repro)

Dutka Mária: Séta a X. Magyar Képzőművészeti...
Nők Lapja, 1968. május – 18 szám.

Kohán György
festő

Méltatás

Dutka Mária: Séta a X. Magyar Képzőművészeti.
Nők Lapja, 1968. május - 18 oz ám

Kohán György

Az Inosztrannaja Literatura c. külföldi művészetekkel foglalkozó szovjet folyóirat színes képanyagát magyar festők művei alkotják, -közli a "Tájékozódás" c. rovat "Magyar festők Moszkvában" cimmel.
N. Poljakova "A magyar képzőművészet ezer éve" c. kiállitásra emlékezve felsorolja és méltatja azokat a művészeket,-közöttük a művészt is-, akiknek egy-egy alkotását bemutatja a lap, a moszkvai Puskin-muzeumban rendezett kiállitásról.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 6. lap.

Kohán György.

A „Mai magyar rajzművészet" könyvnapra megjelent albumában szerepelnek alkotásai.

Békés István: Mai Magyar Rajzművészet.

Képes Újság, 1972. máj. 13.

Kohán György, Jestő

Megemlítve.

Akácz László: Fodor József 474-476.

Tiszatáj, Szeged. 1971. május XXV/5.

Kohán György (Vásárhely)

Megnyílt Szentesen a „Gongrád megyei mesterek" c. képzőművészeti kiállítás, melyen a művész alkotása szerepel.

Gongrád m. Hírlap, 1973. okt. 2.

Kohán György

Gyula kiállítócsarnokában rendezték meg a művész örökségéből a kiállítást.

Deli Mária: Teremtő nyugtalanság a Körösök vidékén.
Magyar Hírlap, 1968. dec. 21.

Kohán György

Megnyílt jún. 4.-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria alsó a művén alkotása látható.

Hajdúböszörményi Napló, 1974. jún. 5

Kohán György

Kohán nyelvezete kevés elem-
ből építkezik, lapidáris formáit
tektonikus rendbe építi, szikár, szi-
gorú kompozíciiát a szinek ereje,
izzása forrasztja eggyé.

Theisler György: Vállalások és teljesítések
Művészet, 1978. július – 22. lap.

Kohán György

A hoporsos fürdő sapát Lukó-
gálor, a gyulai múzeum akkori
igazgatója út mutatása alap-
ján Kohán György festőművész hí-
szítette

Dr. Oláh Andor: Ismeretlen Magyarország.
Tükör, 1976. dec. 19 – 23 oldal.

Kohán György

Kohán György emlékkiállítását a Nemzeti Galériában rendezték. A művész sorsa és törekvése azonos az alföldiekével. A Viharsarok-ban élt.

Horváth György: Kohán György emlékkiállítása
Tükör, 1976. dec. 26 - 57. oldal

Kohán György

Kohán művészetének legtöbb esetben a földet művelő ember hétköznapja, munkája, harca, győzelme.

Horváth György: Kohán György emlékkiállítása
Tiszatáj, 1976. dec. 26 - 57 oldal

Kohán György

Kohán György emlékkiállítása
Orosházán, a Szántó Kovács
Múzeumban május 15-én nyílt
meg.

----Kiállítási naptár.
Művészet, 1977.május - 48.oldal.

Kohán György, festőművész 2.) Folytatás

Fiatal női figuráit viszont nemegyszer az analitikus módszer dekorativitásával jeleníti meg. A „játszani is engedd" nála oly ritka pillanátainak egyikeként született meg a „Vidám fickó" hogy aztán bohócos Onportréjában ismét a keserű fintorral tünédjék saját sorsán. /említve/.

Dömötör János: Kohántól Fejér Csabáig, Hevesi Szemle, 1978. márc. 12. old.

Kahán György

„Szendélet vasalóval", olaj, vászon
63,5×85 cm., 1940-es évek közepe.
(elpusz.)

„Kapcsolban", olaj, vászon, 62×94 cm. 1950. ka.
(elpusz.)

Művészet, 1948. júl. 25. old.

Kohán György festőművész

Dec. 16.-án nyílik a művész halálának 10. évfordulójára rendezett gyűjteményes tárlat

Láttuk, hallottuk a kiállítótermekben.

1976. dec. 12. Petőfi 11.33 M.

Kohán György festő

a Budapesten bemutatott vásárhelyi őszi tárlat anyagában szerepelt a művész alkotása.

Kőműves Gyula: Vásárhelyi Tárlat, Budapesten.
Szabad Föld, 1974. júl. 28.

Kohán. festő

Sarkadon, a műv. házban rendezték meg kiállítását.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1972. jún. 5.

Kohányi Károly MDK

Tájkép, olf.

Mücsarnok 1885 őszi kiáll.

Kohányi Károly MDK

Zivatar, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

mDK

Kohányi Károly, festöm.

"Danae". Az árnyékok rejtelmébe vész a sok jól meglátott részlet.

Gerö Ödön: Az akt-kiállitáson.
Magyar Müvészet. 1925. 389.l.

Kohányi Károly, festő

MDK

Lómosás-című műve szerepel a kiállitáson.

Horváth Béla:Basilides Sándor,Csébi Pogány István stb
gyüjteményes kiállitása.
Bp.1933.

14.l

Kohány

MK

"Nach dem Regen"/Eső után/

Résztvett a magyar művészeti kiállitáson Berlinben /Die 9. Republikausstellung Ungarns./

X kht: Weiter geistiger Radius.

Der Morgen. 11. Sept. 1962.

MDK

Kohány György festő

Hódmezővásárhelyi művész, szerepelt a Szegedi Szabadtéri játékok kapcsán rendezett képzőművészeti tárlaton.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1959. augusztus, 2. l.

Kohányi

MDK

Családi csendélet, önrajz

Mucsarnok 1878. nov.3.

Kohányi MDK

Fehértemplom, Családi csendélet, önrajz

Mücsarnok 1878. okt. 16.

Kohán György festőművész

Hódmezővásárhelyen sarjadt a Tornyai Kosztka, Kohán nevével fémjelzett vásárhelyi realista képzőművészet.

TV-híradó

1976. X. 12. 19.30 N.

Kohán György

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás mai megnyílik, melyen szerepel műve.

Megnyitó

1974. Okt. 5.

Kohány György

Az alföldi művészet elsősorban Hód-mezővásárhelyhez fűződik, – ott élt egy ideig a művész is.

Ács József: Táj és ember.
Magyar Szó, 1973. szept. 13.

Kohán György, festő

Zinia csokor c. képe szerepel.

Laczó Katalin: Kiállítási napló
Műgyűjtők Kiállítása 93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Kohán György festő

Polner Zoltán „költeményt szentel...
Kohán György emlékének."

Grezsa Ferenc: Polner Zoltán új versei 765-766.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. augusztus XXV 8.

Kohán György festő

Megemlítve.

Bodri Ferenc: Szabó Iván művészete
82-87.

TISZATÁJ. Szeged, 197?. december XXVI/12.

Kohán György, festő

Megemlítve: Sokymár megértője az igazi alföldi festészetnek és – természetesen – kohán György nagyságának.

Kristó Nagy István: Sokymár István: Hagyomány és lelemény a képzőművészetben 90-91.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. január XXVII/1.

Kohán György, festő

Megemlítve: „a mai alföldiek legnevezetesebb mestere", elődje.

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi és a IX. Délalföldi Tárlat margójára 85–86.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/7.

Kohán György, festő

1

Kohán 1965-ös kiállításával (Nemzeti Galéria) és határával, következményeivel kezdi cikkét az író, aki kísérletet tesz arra, hogy szűk keretek között fölvázolja egy nagy művész emberi arcképét, életének, haldoklásának tragikumát és festészetének mélységeit.

Bodri Ferenc: Kohán György arcképe

56-61.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július

XXVII
7.

Kohán György, festő

2

Megemlített művek: A háború (1938), A háború emléke (1941-42.), Háború után (1949) c. freskótervek (kartonjai), Bivalyos szekér napkoronggal (1962), Lófékező (1950), Ház tövétől, fehér ház I.-II, Föld és Kozmosz, Napkorong, kazal, Anyám (1937), Fáradtság (1938), Asszony (1964), fogadalom (1948), Asszonyok – korok, eurydiké (1959) ... →

Bodri Ferenc: Kohány György arcképe 56-61.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július

XXVII/7.

Kohán György, festő

3

[Megemlített művek] ... → Gondolat és pohár (1962)
Sirató (1942 - és 1965), Parasztasszony (1960),
Hódolat életnek-halálnak, Szépség dicsérete, fürdőzők, Termés, Korsós nő, Halott (1965), A lelőtt varjú (1963)...

Bodri Ferenc: Kohán György archépe 56-61.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/7.

Kohán György, ks.

L:Barcsay Jenő

-:Budapesti napok Varsóban 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 febr. 14.

Kohán György, festő

emlékkiállítása Lesz Gyulai

- Sajtótájékoztató a Gyulai nyár programjáról 7.

Népszabadság, Bp. 1977. máj. 4.

Kohán György, festő-

L: Lantos Ferenc

Kohán György: Asszony-korok

JELENKOR, PÉCS 1977. ápr.

Borító 3.

4/XX.

Kohán György, festő-

L: Martyn Ferenc

Kohán György: Asszony-korok
JELENKOR, PÉCS 1977. ápr.

Boríték 2

4/XX.

Kohán György, festő

L: Németh József

Gyorsa Terenc: Németh Józsefnél 88-92

Tiszatáj, Szeged, 1979. febr. XXXIII/2.

Kokán György festő (1910-1966)

„Csendélet" Vászonfestmény 51x50 cm

J. l. p.: Kokán Művészi ár: 5000 Ft

BÁV 48.Művészeti Képaukció Bp.1979.május

Rohán György

„Csendélet vasalóval"
„Koporsóban"
„Pásztor"

} rypro

Theisler György. Vállalások és teljesítések.
Művészet, 1978. július - 22. lap.

Roman György

Méltalás

Lóska Lajos: Behése művészet, 1978.
Művészet, 1978. július – 18 lap.

Kohán György

Kohán György Gyula Hódmezővásárhelyre szarmazott, ám megtért nagy fia. — Méltatás.

Theisler György: Vállalások és teljesítések.

Művészet, 1978. július – 22. lap.

Kohán György

Kohán az akarátot, a jellem-
szilárdságot meglesitő, a mű-
vészetet és az életét művészetté
alkotótipusba sorolható.

Theisler György: Vállalások és teljesítések.
Művészet, 1978. július - 22. lap.

Kohán György

Kohán akarati töltetéből, alkotó módszeréből adódik féldmetes és rabul ejtő szuggesztivitása, vulkánikus vizása.

Theisler György: Vallalások és teljesítések.
Művészet, 1978. július - 22. lap.

Kohán György

— **Kohán György** halálának 10. évfordulóján a Magyar Nemzeti Galériában emlékkiállítás ism[illegible]teti meg a mester éle[illegible]vét a budapesti közönséggel. A kiállítás felöleli az alkotó csaknem valamennyi jelentős művét.

A müvésznek emlékkiállitása nyilt a
Magyar Nemzeti Galériában Budapesten

Népszava, 1976.december 17.
4.oldal.

Rohán György

A Magyar Nemzeti Galériában
december 6-án nyílt meg Ro-
hán György festőművész kiállí-
tása.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. január - 48. oldal.

Kohán György, festőművész 1.) Folytatás

a két alkotói határt jelző cím alatt a vásárhelyi festészet portréábrázolásairól szól az író. A megformálás drámai, vagy lírai, szemlélődő, v. dinamikus jellegén túl legpregnánsabban éppen a portréfestészetben a vásárhelyi művészek mélyiéges emberbe vetett hite jut kifejezésre. – Már Kohán György is sokoldalúan, közelítette meg az emberi arcot. Család gondját vállukon viselő parasztasszonyai monumentalitásban néznek ránk festményeiről.

Dömötör János: Kohántól Fejér Csabáig. Hevesi Szemle, 1978. márc. 12. old.

Kohán György, kesző

L. Tornyai János

Dömötör J.: A Vásárhelyi Ómi Társlat 1263-1266

Élet és Tudomány, Bp. 1978. X. 6. XXXIII/40.

Kohán György

A művész „Vásárhelyi utca" című
művében az egyetlen fa keresztbe
zuhanó ármjeka tragédiát hor-
doz.

Dömötör János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Kohán György

Kohán az alföldi festészet
drámai vonalának köve-
tője és megújítója is egyben.

Domitor János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Kokán György

„Alkonyi tanya"
(repro)

Dömötör János: A vásárhelyi tárlatok negyedszázada.
Művészet, 1978. december – 14. lap

Kohán György

Bivalyos szekér

Pap Gábor: A meg nem gondolt gondolat.
Vizsgálódások az "Alföldi festészet" és a népi-nemzeti hagyományok kérdéskörében.
Művészet, 1978.december/ 22.oldal.

Kohán György

„Vásárhelyi ülca"

– festmény

Múzeumi Magazin 1976/4 5. old

Kohán György, festő

L: Szabó Ivón

Grezsa Ferenc.. Szabó Ivánmál 138-142.

Tiszatáj, Szeged, 1978. okt. XXXII/10.

Kohán Gjorgy

Kohán Gjörgy egyik műve a lezmi-
szeti törvény kikerülhetetlenségével
halad előre a monumentálisan
felfelé törő barázdákkal szabdalt
határban a koporsót vivő bivalyos
szekér.

Dömötör János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Kohán György

Kohán György munkáiságában az alföldi festészet hagyományainak sajátosan egyéniek ötvöződött egybe a mexikói monumentalistáknak, a kubizmusnak, az École de Paris és a szuprematizmus törekvéseivel.

Dömötör János: A vásárhelyi találatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Rohács György

Hódmezővásárhelyen él és
dolgozik a művész.

Dömötör János: A vásárhelyi találatok...
Művészet, 1978. december – 14. lap.

Kokán György

A „Marokszedő nők" erejé a gabona kivivel jóval nagyobb s úly emlésére, nagyobb feladat elvégzésére képes.

Domotor János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Kohán György, festőművész

Magyar Nemzeti Galéria kiállítása.

Az „ezeréves per" eldőlte Vásárhely körül párosult leginkább egy paraszti indítékú piktúrával, Tornyai és Koszta drámai hangú festészetével, melynek olyan képviselőik voltak az utódok köst, mint Kohán György és Kurucz Dezső.

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika. Jelenkor, 1977. 1. 69. old.

Kohán György

Állandó kismúzeumot ha-
pott a művész vidéki város-
ban.

Bojár Iván: Milyen és milyen lehetne a . . .
Tükör, 1977. június 5 - 24 lap.

Kohán György

„Lelőtt varjú" (repro)

Szabó Iván: Négy évtized Vásárhelyen.
Tükör, 1974. március 6–21. lap.

Kohán György

A művész és társai alakították ki az alföldi festőiskola vásárhelyi hagyományait.

Szabó Iván: Négy évtized Vásárhelyen.
Tükör, 1977. március 6 - 12 lap.

Kohán György, festő

● KOHÁN GYÖRGY festőművész emlékkiállítását ma délelőtt nyitották meg Salgótarjánban, a József Attila Művelődési Központban.

O-: Kohán György 12

Esti Hírlap, Bp. 1977. aug. 6.

Kohán György, festő

— EMLÉKKIÁLLÍTÁS nyílt pénteken Gyulán Kohán György Kossuth-díjas festőművész hagyatékából. A kiállításon 22 olajfestménye és 18 viasztemperája látható.

— Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 5.

Kalmár György festőművésznő

Budapesten, a Nemzeti Szalonban 1932. tavaszán Corini Margit közös kiállításon szerepelt Kalmár György festő, – Patkay Pál és Kisfaludi Strobl Zsigmond-szobrászművésznővel.

A.T.: Corini Margit kiállítása Gyomán. Békés Megyei Népújság, 1946. jan. 27.

Kohán György (1910-1966)

„Naplemente" Vízfestmény 18x30

S. k. j.: Kohán

Ir. ár: 3000 Ft.

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976 szeptember

Kohán György Festőművész

Képzőm. Főiskolán Glatz Oszkár növendéke. Az alföldi festészet egyéni langú tovább fejlesztője. A képművészet látása és szimbolikus látásmód egyesül. Hitusanak monumentalitása. Oba Novákkal pokon

Zánszky Pál – Németh József

Mai Magyar Művészet

Kokán György

„Aytalnál" Vörfestmény 50 x 62 cm

J. l. jobbra: Kokán

Ziliáltási ár: 6000 ft

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Kohán György (1910-1966)

„Karlak" O. fa. 51x70 cm
J. l. j.: Kohán
Tiziáltási ár: 6000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Kokán György

„Kastély" Tempera 39x59 cm

J. l. j.: Kokán

Vételár: 4000 Ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Kohán György

a hatvanas évek elején-közepén virágzott a vásárhelyi iskola, melyhez tartozott a művész is

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika. Jelenkor, 1976. 3. 253. old.

Kohán György

Pályájának korábbi és végső fő-
művet Kohán György, szülőhelyé-
nek, gyermekkora szülőhelyére Gyu-
lára hagyta.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.december - 48.oldal.

Kohán György

Az emlékkiállításon élnek tárnló
életmű, mind drámaiságában,
mind lírai hangvételében szuggesztív,
a szenélyes élmények ízkarzását plebéjusi
hitvalassa növeli.

-----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.december - 48.oldal.

Kohán György

Az emberi lét mélyéből merített dolgokról: születésről, halálról, szerelemről, munkáról mindig a humanum jogán szól a művész.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.december - 48.oldal.

Vachán György

A művész halála előtt egy esztendővel találtam elérhetőnek az időt arra, hogy kizárólag vízfestmény technikájú műveiből három évtizedre visszatekintő képet adjon.

-------: Kiállítási naptár.
Művészet, 1976.december - 48.oldal.

Kohán György

A 10 esztendeje elhunyt mester élet
művének ismeretlen, addig csak kis
részt feltárt, tíz teremre terjedő festészeti
anyagát ismerhették meg a kiállításon,
1965-ben.

-------: Kiállítási naptár.
Művészet, 1976.december - 48.oldal.

Kohán György

A Magyar Nemzeti Galériában
december 16-án nyílt meg
Kohán György emlékkiállítása.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1976. december-48. oldal.

Kohán György, Jestő

Berlinben a Magyar Kultúra Házában nyílik meg kiállítása.

Kocsis Tamás: Magyar ház az Alex közelében 5.

Esti Hírlap, Bp. 1976. szept. 17.

Kohán György, Jestő

L.: Gardányi J.

Lánczi S.: Képszőnnü vészeti ... 252-256.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc. XIX/3.

Kohán György

A jelenlegi Kohan emlékkiállítás a mester olaj festményeinek ismeretlen arculatával egészül ki.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.december - 48.oldal.

Kolnán György

Méltatás.

Zs. M.: Az örökség.

Nők Lapja, 1978. február 4 – 14 lap.

Kohán György, festő

L: Kő Pál

Láncz Sándor: Képzőmüvészeti krónika 68-73. c

Jelenkor, Pécs 1977. jan. 1/xx.

Kohán György

Vásárhelyen a 3o-as években több művész próbálta továbbvinni Tornyaiék kezdeményezését., igy a gyulavári kovács fia Kohán

Magyar Hirlap 1978-2o5-6
Kristó Nagy: Egy művésztelep negyedszázada

Kokas György

„Anya gyermekével"

117. kép.

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Kohán György festő-

"Kohán György emlékére"
írt s ajánlott versek.

Hrasznahorkai Géza: Emlékoszlop. 94.

Új Duna, Békéscsaba, 1976. 8. sz.

Kohán György

Gyüjteményes kiállitás nyilt Ózdon a Liszt Ferenc Müvelődési Központban, melyen Kossuth és Munkácsy dijas valamint kiváló müvészek vesznek részt, többek között a fenti müvész is szerepelt.

Magyar Hirlap 1977-285-13

Kokán György (1910-1966)

„Crendelet" Vízfestmény 47 x 64 cm

J. l. b. Kokán

Ujváltási ár: 5000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

1) Falytatás.

Kohán György festőművész

Hódmezővásárhely a jelenkori magyar festőművészetünk fontos alkotóműhelye. Erre a szerepre választotta hagyományra Rudnay majd később Kohán György nevével fémjelzett örökség is.

Csáky I. György: Németh József kiállítása Kiskunfelegyházán.
Petőfi Népe, 1977. jún. 25.

Kohán György 2) Folytatás

Németh József annak a középnemzedéknek a festője, amely Nagy István, Kohán György, Szányi István, művészetéből merítve, plebejusi elszántsággal kiszdött a képzőművészeti élet dogmatikus felfogásának megváltoztatásáért.

Csáky L. György: Németh József kiállítása kiskunfélegyházán.
Petőfi Népe, 1977. jún. 25.

Kohán György

„A háború emléke" című alkotása szellemileg Hitz Béla, technikailag Aba-Novák Vilmos hatására mutat.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmű-vészet története, Budapest, 1970.

1821

Kohán György, festő

MDK

1

A mindössze két oldal terjedelmű írás túllép magának a debreceni emlékkiállításnak ismertetésén. Felezésében magának a művésznek életútját, művészi pályáját, kiindelmeit és tragikus sorsfordulóit is bemutatja. Az író mind a két irányú törekvése sikeres és figyelemre méltó

Kádár Zoltán: Kohán György emlékkiállítása Debrecenben 90-91.

Alföld, Debrecen, 1970. november

XXI/11.

Kohán György, festőművész

Szabó Iván Vásárhelyen 1937-ben ismerkedett meg Kohánnal és Galyasival. Ekkor fogamzott meg bennük a gondolat, újra kellene élesztenii Tornyaiék, Endre Béláék egykori művésztelepét.

Grezsa Ferenc: Műteremlátogatás Szabó Ivánnál.
Tiszatáj, 1978. 10. 138 old.

Kohán György, festő

riából származnak. Az Erkel Ferenc Múzeum Dürer Termében Gyulán, július 3-ig tart nyitva a Kohán György-emlékkiállítás.

– Békés megye gazdag múzeumi programja

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 13.

9.

Kohán György, kerk

● EMLÉKKIÁLLÍTÁS.
Gyulán, a Dürer-teremben ma nyitják meg Kohán György emlékkiállítását.

O-: Emlékkiállítás

8.

Esti Hírlap, Bp. 1973. máj. 26.

Kokán György

„Aratás". Vászonfestmény 85x60 cm

J. l. j.: Kokán 942.

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 46. Képaukció katalógus, Bp. 1978. szeptember

Kokán György (1910-1966)

„Mosás a szabadban"

Vízfestmény 59 x 69 cm J. l. p. Kokán

Kikiáltási ár: 4000 Ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Kohán György

festő.

A kiállításon bemutatták kevésbé ismert vásztempera képeit, valamint virágesendéleket és interieret kompozíciót.

B.Supka Magdolna: Kohán György.

Művészet, 1970.október - 40.lap

Kohán György
festő -

Kohán nagy méretű művei a kiállító helyiségben a mennyezet és a padló közé ékelődtek. Képeiben a tartalmi feszültség a művészi magatartás tulnő-a napé gondokon.

B.Supka Magdolna: Kohán György.
Művészet, 1970.október - 40.lap

Kohán György
festő -

Néhány éven belül felépülő gyűjteményi Kohán emlékmúzeum lesz majd alkalmas arra, hogy műveit befogadja

B. Bupka Magdolna: Kohán György.
Művészet, 1970. október - 40. lap

Kohán György
festő

Még a Kohán Múzeum elkészül, a gyulai Városi Tanács által az Erkel-múzeum szomszédságában épített új kiállítási csarnokban mutatják be a Kohán emlékkiállítását.

B.Dupka Magdolna: Kohán György.
Művészet, 1970.október - 40.lap

Kohán György
festő -

1966-ban végrendelkezően szükebb pátriájára, Gyula, városa hágyta alkotó életének summájat.

B.Supka Magdolna: Kohán György.
Művészet, 1970.október - 40.lap

Kohán György
festő

„Tennis" 1959.
(repro-)

B. Supka Magdolna: Kohán György,
Művészet, 1970. október - 40 lap.

Kohán György
festő

A Vásárhelyiek vagy 20-30 éve
Kohánt Tornyai utódjaként
emlegették, aki erre azt válaszolta:
„Igen – de a kubizmus útján".

B.Supka Magdolna: Kohán György.
Művészet, 1970.október - 40.lap

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.86o lap.

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29.

Kohán György, festő MDK

Teregető c. képe.

Repr.

(A nékesfehérvári kiállítás anyagából.)

— : Az Alföldi festészet 10.

NÉPSZABADSÁG „Bp. 1966. okt. 30."

MDK.

Kohán György

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.37.

MDK

Kohán György, festő

2

Gyulavásiban született 1910. febr. 22-én. E tájról indult el Ajtósi Albert: Dürer édesapja, innét származott Erkel Ferenc.

Kohán bejárta Olasz- és Franciaországot. 1932-ben szénrajzaiból rendezett kiállítása feltűnést keltett (Nemzeti Szalon). Tamás Henrik is gyűjteménye kiállításon mutatja be képszalonjában Kohán műveit. Kádár Zoltán: Kohán György emlékkiállítása Debrecenben 90-91.

ALFÖLD, Debrecen

1970. november XXI/11.

Kohán György, festő

MDK

3

A sikerek látszólagosak s Kohán magára marad.
A 40-es években Hódmezővásárhelyen dolgozott. Itt
mutatták be a felszabadulás utáni első kiállítását.
Szulán 1956-ban volt első jelentőseb b kiállítása.
1965-ben a Nemzeti Galéria mutatta be műveit. 1966-
ban Kossuth-díjat kapott. (1959-ben Vásárhelyen
Tornyai-plakett, 1960-ban s 1964-ben Munkácsy-díj.)
Kádár Zoltán: Kohán György emlékkiállítása
Debrecenben. 90-91.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. november XXI/11.

MDK

Kohán György, festő

4

1966. dec. 16-án halt meg Gyulán. 1966 őszén a kiállításon levő műveket: 691 festményét, 2215 grafikát Gyula városnak adományozta. 1968-ban a város a hagyatékból 52 olaj képet és tempera képet.

4 debreceni kiállítás (Déri Múzeumban) mindösszesen 27 Kohán-képet mutattak be.

Kádár Zoltán: Kohán György emlékkiállítása Debrecenben 90-91.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. november XXI/11.

Kohán György, festő

MDK

5

Kohán művészetének lényege a monumentalitás. Örök kár, hogy nem festhetett falképeket. Monumentalitása népi és humanista. V.ö. Parasztasszony, A halottas kocsi c. műveit.

„Röghöz kötött művész", a szó olyan értelmében mint ahogy Bartók is az. Életműve: megfestett „sorszimfónia". V.ö.: Csend, Pásztor, föld és kozmosz.

Kádár Zoltán: Kohán György emlékkiállítása Debrecenben 90-91

ALFÖLD, Debrecen. 1970. november XXI/11.

Kohán György

„A háború emléke" című hatalmas méretű, monumentális tartalmú alkotása eltér polgári műcéseink közömbös történelmi témáitól.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

1821

Kohán György

Festészetéről

Erdei Ferenc: Kohán György festészete

Kritika 1965 5n. 37. l.

Kail

Kohán György

Közölt műve, fekete-fehér reprodukció:
„Naplemente Mártélyon."

Tibély Gábor: Kohán György emlékkiállítása Vásárhelyt. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc. 3. sz. 371.

Kohán György

Az alföldiek és Aba Novák útját folytatja, de túlemelkedik a sablonná merevedett alföldi stíluson, másrészt ösztönösebb, drámaibb hangvételű, mint Aba Novák. Fő művében, háborúellenes monumentális kantatájában is hozzá kapcsolódik, illetve a mexikói falfestészethez, ezt fejlesztí tovább drámai erővel.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968.

140. l.

Kohán György

Az új kódmezővásárhelyi iskola számára az összekötő szerepet játssza Kurucz D. István mellett a hagyomány és az újabb törekvések között.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968.

140. l.

Kohán György

Művével gondoagitani tudta a $\overline{XX}$ szarádi magyar festészetet.

Pap Gábor: A meg nem gondolt gondolat.
Művészet, 1978. december – 22. lap.

Kokán György

Halála előtti évben (1965) Budapesten kiállítása volt, ezért Kossuth-díjat kapott. Gyulavári születésű, gyermekkorát Gyulán töltötte, élet-művét is a városra hagyta. Monumentális művészetének formáira Vásárhely szemlélete ra.

B. Supka Magdolna: A kődmezővásárhelyi ~~művész~~ festészet... Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969. 17. l.

Kohán György

Az alföldiek romantikus szenvedélye néla se csillapodott le.

Pogány Ö. G.: Vincz D. István művészetéről; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 35. l.

Kohán György

Festészetét Tornyai viszonylatában kubizmus utáni folytatásnak nevezi.

B. Supka Magdolna: A Lóknezővásárhelyi festészet Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 16. l.

Kohán György

1965-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállitását Erdei Ferenc nyitotta meg.Kohán életének utolsó esztendejében rendezett tárlat tiz teremben mutatta be a jórészt nagyméretü müveket. Koháh a vásárhelyi Tornyai-plakett/1959/,két Munkácsy dij/196o,1964/ és a Kossuth dij/1966/ tulajdonosa.Müvészete a Nagybánya előtti realista magyar pikturához kötödik.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 733.old.

Az 1965-ös Kohán-kiállitáson összesen négy olyan kép szerepelt a bemutatott 127 közül, amely nem a müvész raktárából került a Galéria falaira. Harminc esztendő munkásságát felsorakoztató gyüjteményben/1935-65/ csupán egy magángyüjteménybeli akvarell, két olajkép a hódmezővásárhelyi Tornyai Muzeum, egy pedig a Csongrád megyei Tanács tulajdona volt.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 733.old.

Képein a magyarság és az alföldi földmüvesnép sorsa izzik.Kohánnál a többnyire hatalmas Vászon sikján jelentkező formák,szinek és alakok,az ezekből összeállt feledhetetlen látvány és végül a mindezek közösségében született élmény és valósággá lett hangulat jelentheti a megidézhető költőkkel és versekkel szőhető rokonságot, a képek szimbolikus,keserü,öntépő szomoruságai, komor világa.

Bodri Ferenc :Kohán György

Látóhatár 1971/7-8 733oold.

1966 őszén kelt végrendeletében teljes anyagát /691 festményt,2215 grafikai müvet/ Gyula városára hagyományozta Kohán.Az ottani Erkel Ferenc Muzeum pedig sorozatos emlékkiállitásokkal bocsátja az életmüvet a nyilvánosság elé./1968,197o, 1971/.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatás 1971/7-8 733.old.

Erdei Ferenc az 1965-ös megnyitóban a következőt mondta" Kohán Györgyöt nem kényeztette el a Jósors;minden lépéséért,amit e pályán megtett, fölösen is megküzdött.." Őt Kohán Szántó Kovács Jánosra,a róla készült Somogyi-szoborra emlékezteti.Kohán asszonyai/müvein kevés a férfi-figura/ mintha a vád előtt állók hitesei lennének vagy maradékaik.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

A megfestett keserüségekbe belejátszik a festő személyes sorsa,a képek mégiscsak egy földrajzi és paraszti közösség,meg egy arculvert nemzedék sorsának ábrázolásai.A gyulavári születésü festő /1910.febr.22./fiatalon"messze tájakat látogat sorba",de sohasem szakad el szükebb pátriájától, a megismert emberektől:mindezek az ő élményanyaga. Kohán nemcsak vállalta,de élte is ezt a sorsot.

Bodri Ferenc:Kohány György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

Kohán György 6.

Képei drámai hatásuak.Olykor felcsillan a dekorativ és lirai szinvilág,ami korántsem"díszitő szándéku"."Megörökitésre csakis az érdemes,ami emlék,ami az élmény ereje által meg tudott maradni a látott dolgok ezrei közül.Ami aztán megmarad,annak sulya van.Ettől tud a jelenbe váltani, megelevenedni.Tartalma felerősödik,és emlékmüvé,monumentálissá nő.."-vallja a festő.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971 /7-8 734.old.

Kohán György

Budapesti, párizsi és olaszországi emlékei nem tudták áttörni Kohánban az otthoni gyermek- és férfikorban tapasztalt élménykörét: jelentékeny mü emez utazások és tanulmányok ihletéből alig született. Még a kor szomoruságokkal és szenvedésekkel fölösen telitett története is ugy hatol be a tudatába, ennek nyomán a müvészetébe, hogy érezzük: a korábban megismert hősök szenvednek tovább.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

Leginkább nyilvánvaló ez a monumentális freskó-terveken, ezek kartonjain/A háboru -1938, A háboru emléke-1941-42, A háboru után-1949/:az arcok görcsösebbek vagy marconábbal, remegő kezekkel takartabbak itt, de a hösők ugyanazok, megöregedve, akiket a korábbi képeken megismertünk. Tornyai és Nagy Balog figurái állnak Kohán figuráihoz közel.

Bödri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.oőd.

Kohán György 1o.

Kohánnál baljóslatu a szivárvány,szinte
a létért küzdenek éd vonszolodnak az állatok
/Bivalyos szekér napkoronggal-1952,Lófékező
1950/, a hófehér falak tövében árnyak és
gondok ülnek,félelem fészkel a vakolat alatt
/Ház tövéből-Fehér ház 1-11.-Föld és koz-
mosz/

Bodri Ferenc :Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

Kohán György 11.

Kezdetben Tornyai János hatása altt és igézetében álló festő,saját végzetének és a közelgő háboru érzetének terhe alatt találta meg önálló stilusát.Ez a festő kivülálló és önálló egyéniség.A leginkább ihlető élmény a nőkhöz,az asszonyokhoz kapcsolja.Kezdve az impresszió-realizmussal megfestett Anyámtól/1937/az 1938-as Fáradtság sulyos és szép székben alvő fiatal nőalakjától a távolbanéző Asszonyig/1964/.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

A Fogadalom/1948/ dekorativ és szimmetrikus megoldásu,szinpompás műalakja a fejből áradó sugaras formákkal melankolikus,de talán az egyik legderüsebb képe a sorozatnak; az egy évvel később Asszonyok már fáradtabb,elgondolkodobb sorsot és éveket idéz.Muló emlékekkel hiszen az egykori fenség megtörik,egy tiz év után született képn/Eurydike-1959/ a műalak szinte árnnyá váltan,kezében aranykorsóval tér vissza az alvilágba vezető folyóson.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 734.old.

A Godnolat és pohár/1962/ hősnője szintén a multban él:kubisztikus,de szinben és egy nemes formáju vázában megnyilvánulóan népi környezetben ül,erre utal a nőalak öltözéke,kendője is.Ha megfigyeljük Kohán két Sirató cimü képét/1942;1962-65/az elsőn az elemi élmény friss elevensége,a másodikon az ujraidézett mult emlékei tünnek elő,mint a Gondolat és pohár asszonyalakjai előtt.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 735.old.

Az 196o-ban festett Parasztasszony kemény ecsetvonásokkal ábrázolt és határolt arca és feje a Sirató cimü képéhez hasonló gondolatokat idéz: égnek emelt pillantása körül évtizedek godja huzott árkokat.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 735.old.

Kohán történelmi tablók és hatalmas falfelületek megfestésére lett volna hivatott.Az általa vallott és valóságos történelmet még nem irták meg,csak Derkovits fametszetein.Kohán Aba Novák utját is folytatta,csak öszintébb ,drámaibb hangvételben.Fő müve,a háboruellenes monumentális kartonja Aba Novák és a mexikói festészet irányát fejlesztette tovább.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 735.old.

Kohán György

A Hódolat életnek-halálnak cimü fekete krétarajz peplumos nőalakja láttán feltünik a rajzokban viziós harmonia. Pompázatos élet és sorsszerü halál szimbolumai, a jelképekben szétválaszthatatlan és Kohán előtt is egységben élő harmóniák. A grafikai müvek egy részét a természeti törvény vállalása, halvány melankólia lebegi körül.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old.

Az egész életmüben ,a festő vallomásaiban a magyar népköltészet balladás hagyományai:a sorstragédiák mélyéről feltörő igazság,rendkivüli parasztlősök felmagasztosulása,tehetetlenség drámai lét a széles mozdulatokban.
A festő élete szabályos,a népi tehetség indulása,a további ut sikeres lehetne.Kohán előbb a gyulai őslakos József Dezsőnél,majd a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár osztályában tanult.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971 /7-8 736.old

A huszéves Kohán első kiállitott képei/1930/ ,majd a Nemzeti Szalonban bemutatott szénrajzok/1932/ sulyos gondokat és gondolatokat bizonyitanak.Szerette Tornyai János müvészetéhez kötödő fegyelmezett férfi lirát,és hasonló mondandókat ad az első önálló tárlat anyaga/1939/;a Mübarát 1943-as kiállitásán már freskóvázlatokkal szerepel.

Bodri Ferenc:Kohán György

Látóhatár 1971/7-8 736.old.

1931-ben megjárta Párizst, 1935-ben Itáliát. A reneszánsz kompozíciókból sokat tanul, a divatos modernség hidegen hagyja, távoli tájak alig ihletik. Budapesten és Gyulán él, 1946-ban Hódmezővásárhelyre költözik. Első emlékezetesebb kiállitása 1948-ban, a Képzőművészek Szabad Szakszervezetében volt. Kohán 1953-ban tagja lett az akkor alakult vásárhelyi uj művésztelepnek, társaságot nyer, de társakat aligha, lassan visszahuzodik.

Bodri Ferenc: Kohán György

Látóhatár 1971 /1-8 736.old.

Az első Vásárhelyi Őszi Tárlaton/1954/ kiállított képeivel Kohán festészete az országos érdeklődés és szakmai viták kereszttüzébe kerül. Óvatos követőket vonz és szivós ellenlábasokat. 1956-os gyulai, majd az 1959-es műcsarnoki bemutatkozása, a vásárhelyi önálló kiállitás után kapja meg a város Tornyai plakettjét: ez számára az első hivatalos elismerés.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old.

23.

Kohán György 24.

A képek szép sora, két Munkácsy-díj jelzi további utját az 1965-ös nagy budapesti tárlat, az 1966-ban kapott Kossuth-díj felé. Az elhatalmasodo és felismert betegség nyomán fokozodó magány és keserüség jelzi a továbbiakat; félbemaradt müvek, megkezdett vagy csak alapozott vásznak a müteremben, az állványokon. Élete és betegsége utolsó idejében ismét a szülői házba, Gyulára költözik.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old.

1966 december 16.-án halt meg Gyulán. Az őszön kelt végrendelete gondoskodik az összegyült müvekről, a festő ezzel bizonyitotta ragaszkodását az oltalmazó városhoz.
A Halott cimü képe/1965/ mintha a festő személyes sorsát vetitené. A lelőtt varju/1963/ és Kabát/1949/ ugyanazt a hangulatot idézi mint a Halott cimü képe.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old

Kohán korántsem a monumentális dekorativitáshoz keresett a történelemben és a népéletben ihletet, elsősorban mindig az igazság ,a keserü magyar paraszti élet ábrázolását szolgálta.Kohán szenvedőbb,átéltebb,igazabb és sikerteljesebb.Freskóinak csaka kartonjai készültek el az eseményekkel egyidőben,figyelmeztetve a közeli borzalmakra,a háboru áldozataira.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 735.old.

Derüsebb Kohán-témák és megoldások nem a viasztemperával, keveretlen szinekkel megfestett, "vakmerően egyszerüsitő és a végsőkig felfokozo"/Erdei/ nagyképek, a sikban komponált festmények sorozatában kereshetők. Inkább kisebb temperaképein, kréta és tusrajzain, a festő szinvázlatain és grafikai munkásságában.

Bodri Ferenc: Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 735.old.

Kohán György 18.

A Szépség dicsérete cimü lavirozott tusrajzon öt termékeny és érett nő látható,a Fürdőzők cimü kompozicióvázlaton kettő:köröttük és kezükben Kohán jellegzetes világa.Ennek kellékei:korsók,tükrök,tálak,távolba vesző horizont, holdkaréj és napkorong,hasonló miliő és tárgyak a Termés v a Korsós nő lapjain is.

Bodri Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old.

Kohán György
(Gyulavári, 1910 – Gyula, 1966)

„Tanyakérylet" o. farost 50x50 cm
J. l. b.: Kohán:
kiváltási ár: 6000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Kohán György, testő

L: Koszta R.

Pálréti Ágoston: Két nyiort. 72-80

Új Auróra, Békéscsaba, 1981. ápr. 1981./1.

Kohán György, festő

L.: Káplár Miklós

87–89

Lóvnár J.: Kathy T.–Sz. Kürti K.: Hajdúbönörmény építészete

Alföld, Debrecen, 1980. szept.

XXXI/9

001

Kohán György, festő

L: Barcsay

–: Jubileumi rajzkiállítás ... 7.

Nepszabadság, Bp. 1980 ápr. 2.

Kohán György festő

1910. febr. 22-én született Gyulaváriban,
Első mestere József Dezső volt.
majd a Képzőművészeti Főiskolán tanult Gb tz Oszkától,
Első kiállitása 1930. Tamás Galéria,
1939. kiállitás Tamás Galéria,
1943. " Mübarátok
1946. " Hódmezővásárhely, / Tornyai plaketet kap.

Magyar Nemzet 1966. dec. 17. 4.1.

Kohán György festőművész

A két világháború közötti időben újabb művészek kapcsolódnak ~~be~~ a vásárhelyi művésztelephez. Így a művésza is. A felszabaduláskor az ott élő öt művész között volt ő is.

P. Z.: A vásárhelyi művésztelep. Petőfi Népe, 1945. júl. 10.

Kohán György festőművész

a felszabaduláskor öt képzőművész élt a városban – a művész is. Művészház alapítása foglalkoztatta ötüket. Az volt a cél, hogy letelepítsenek Vásárhelyre valakit az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy és Medgyessy, ők azonban nem vállalták már a költözködés nehézségeit.

Pohner Zoltán: A Vásárhelyi Művésztelep, Zalai Hírlap, 1975. máj. 18.

Kohán
festő

M.D.K

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Kisz és után
Művészet, 1965. április – 3 lap

Kohán György, festő

L. Koszta Rozália

Koszta R.: Beszélgetés Jankay Tiborral 42-48.

Új Aurora, Békéscsaba, 1980. ápr.

1.

Kohán György, festő

Avatóbenéd. Elhangzott 1979. júl. 7-én Gyulán.

dr. Boros Sándor. Kohán emlékmúzeum 111 – 113

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec 3

Kohán György, Jerő

Megjelenése.

G. V. J.: A pálya elején 91-92.

Alföld, Debrecen, 1979. ápr. XXX/4.

Kohóm György, lesző

l.: Kosztra Rozália

Kosztra Rozália: Találkozás 22-23

Új Auróra, Békéscsaba, 1978 ápr. 78/1.

Kohán György, festő

Kép. Rem

Kohán György: Gond 24.

Új Auróra, Bé Békéscsaba, 1978. dec. 78/1.

Kohán György

Kohán valóban Tornyai vilá-
gának szerves folytatója ptovább
vivője.

Lelkes István: Várhelyi művészet I.
Művészet, 1979. október - 26. lap.

Kohán György

Kohán György, az ezmusoh~~ot~~orra-
dalmát végigjárta, aki Tornyai
méltó és szükséges konzervatizmu-
sa után megtette a következő lé-
pést a festészetben.

Lelkes István: Várhelyi művészet I.
Művészet, 1979. október - 26. lap.

Kohán György, Jestő

Megemlítve.

Dömötör János, Gabnek Károlyról 77 – 80.

Új Amóra, Békéscsaba, 1979. ápr. 79/1.

Kohán György, Jestő

Megem litve.

↓

Kosta Rozália: Találkozásaim Jankay Tiborral
81-83.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. dec. 78/3.

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész

Koszta Rozália festőművész amikor természet, után kezdett rajzolni, mindig vonallal rajzolt, és Kohán György éppen ezt a vonalkultúrát értékelte Kosztában. Azt hitte, hogy Koszta grafikus lesz.

Évszakok.

1980. VIII. 14. Kossuth 20.23 /Áné/.

Kohán György Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Szabky István festőművész kondorosi kiállításán odalépett hozzá egy idős parasztember, meghallottam szavát, a művész kezét és Kohán Györgyről beszélt, hogy ismerte, szerette és Kohán felejthetetlen vonásait véli felfedezni Szabky István képein.

Sass Erzsi: Szabky István festőművésznél, Szarvason. Békés Megyei Népújság, 1982. febr. 27. 8. old.

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Kassza Rozália mondja: „Boldog vagyok, hogy alkalmam volt munkálkodni a Kohán-életmű méltó megismertetésében, bemutatásában."

Andódy Tibor: Arcok közelről,

Békés Megyei Népújság, 1982. márc. 6.

Kohán György, festő

Bíró József versét írt emlékére

Bíró József: A csönd festményeihez 41.

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. ápr. 1982/1

Tokár György

Tóth Attila: Volt egyszer egy nyári tárlat (?)

Művészet, 1983. június

Kohán György, Kossuth-díjas fejtő-grafikusművész. (1910-1966)

A hatvani képzőművészek kiállítása jul. 31.-én nyílt meg a Tornyai János Múzeumban, ahol tizenégy képzőművész 75 alkotását láthatták a vásárhelyi tárlatlátogatók. A névsor és a művek egyként mutatják, hogy nincs Hatvannak a vásárhelyi Tornyai, Endre, Rudnay, Pásztor, Kállós, Kohán hagyományhoz hasonlóan széles ívű, erős művészeti múltja.

Dörnötör János: Hatvani képzőművészek kiállítása Vásárhelyen.

Heves Szemle, 1982. 4. 5-6-old.

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

A Csók István Galériában a hódmezővásárhelyi Csikós András festőművész kiállítása látható.
– Hódmezővásárhely művészete fogalommá vált: Tornyai János, Nagy István, Kohán György, Kurucz D. István, Hézső Ferenc – és hosszan sorolhatnánk még a neveket.
Csikós András kiállítása jún. 10-24-ig látható.

csorba: Vásárhely szellemé.

Pesti Műsor, 1982. jún. 23. 67. old.

Kohán György, festőművész

„alkonyi tanya," olaj, farost, 68x89 cm. 1930. K.
(rlpr.)

Művészet, 1978. dec. 14. old.

Kohán György, festő

Gémeskút kazallal, c. festmény:

Repr.

Kohán György: Gémeskút kazallal 143.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1

Kohán György, festő

testmény: Repr.

Kohán György: Csendélet vasalóval 53.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978 ápr. 78/1

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Csohány Kálmán 56 évvel ezelőtt született. A Vigadó Galériában megrendezett tárlata mégis – emlékkiállítás. – Csohány Kálmán kevés eszközzel rappant fegyelmezetten komponált, de a kép egyensúlya sokféle feszültségből született. Rettentő drámát tár elénk szükszavúan „Madár" c. rézkarcán, melyet Kohán György sorsának beteljesedése váltott ki belőle. A domb alján, hátán fekszik egy nemes madár. Szárnyai repülésre tártak, de már lent vannak a porban, lábai az ég felé merevednek. Pár fájdalmas, zilált vonal az egész, mégis torokszorító döbbenetet kelt.

(említve).

Aba Judit: Csohány Kálmán.
Pesti Műsor, 1981. jan. 28.

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Ritkán látható, de fontos kiállítást mutatott be a Magyar Nemzeti Galéria: a képzőművészet-mondhatni alapsúlyáját, a rajzot, ennek alakulását, a felszabadulás óta eltelt időben. Az a sokarcu tematikai és stílusbeli változatosság, amelyet a kiállítás mutat, jelzi rajzművészetünk gazdagságát. Kohán György rajzi felfogását a fény és árnyék ellentétére épülő világos és erősen szaffozott sötét, kissé darabos nagyvonalúan ~~nag~~ összefogott felületek jellemzik. „Ökrökkel" c. erős rálátásban komponált munkáján a határozott, keményen megvont kontúrvonalakon belül a sötét és világos részek a tömeg áramlását, elosztását jelzik. (emlitve)

Sánc Sándor: Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. Jelenkor, 1980. szept. 820. old.-on.

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Nemzeti Galéria 1964. júliusi kiállításán még az elementáris, ecsetében robbanótöltetet hordozó Kohán György képei is ott sorjáztak sisteregve a falakon. Csodálatos kiállítás volt, csakugyan.

Dér Endre: Vita a vásárhelyi művészetről.
Csongrád Megyei Hírlap, 1980. nov. 2.

Kohán György

Konta Rozália kiállítása Kőbányán

Magyar Nemzet 1983. IX. 1.

Kohán György

A monumentális Kohán-hagyaték, amely a város legnagyobb szellemi tőkéje és idegenforgalmi nevezetessége lehetett volna a helyi kiállításból teljes egészében Gyulára került.

Lelkes István: Vásárhelyi művészet III.
MŰVÉSZET, 1979. december - 16. lap.

Kohán György, festő

L: Kondor B.

Láncz S: Képzőmův. krónika 819-823

Rajzkiállítás a ... –

Jelenkor, Pécs, 1980. sept. XXIII/9

Kolrán György festőművész

A művész a két világháború közötti kapcsolódott az alföldi (vásárhelyi) alkotókörhöz

cikk: „Tornyai János festőművész" címszó alatt

Neuberger Róbert cikke: „Parasztbarátok a Tisza partján" címmel Egyetemi Lapok, 1978. X. 2

Kohán György festőművész

A XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlat alkalmával a művész és Hódmező-vásárhely kapcsolatáról ír a cikkíró

cikket l. „Dr Dömötör János muzeum-igazgató" cimszó alatt

Dr Dömötör János cikke: „25 éves a Vásárhelyi Őszi Tárlat" cimmel

Élet és Tudomány, 1978. X. 6

Kokán György (1910 - 1966)

„Arabok" - Vízfestmény 85 x 60 cm

J. l. p.: Kokán 942.

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus, Bp. 1980. május

Kohán György, festő

Kép.

Repr.

Kohán György: Gyertyatartó, teáskanna 41.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978-a/m- 78/1

Kohán György festő

festménye: Repr.

Kohán György: Parasztasszony zöld kendővel 130

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. 9/vr. 78/1

Kohán György, festő

Festmény: Repr.

Kohán György: Hunyt szemmel 84.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1

Kohán György, festő

festménye: Reve.

Kohán György: Nap 71.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1

Kohán György, festő

festmény: Rep

Kohán György: Zínia fekete vázában 8.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1

Kohán György, festő

Kép: Repr.

Kohán György: Lelőtt varjú

Borító 1. címoldal (bekajtott része.)

Új Aurora, Békéscsaba, 1978. április 78/1

Kohán György, festő

Rövid megemlékezés,
élmény-értékelés.

Pogány Ö. Gábor: Kohán György emléke. 9–11.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1

Kohán György, festő

A valóságban lefolyt párbeszédekből és levélváltásokból idézett, illetve rekonstruált írás.

B. Supka Magdolna: Régi beszélgetés Kohán Györgyjel 11-22

Új Aurora, Békéscsaba, 1978. ápr. 78/1.

Kohán György festő

Vers.

Gáspár Sándor: Kohán Györgyre emlékezem 91.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec 3

Kohán György

kiállítás Kódmezővásárhelyen

Magyar Nemzet 1984. XI. 11.

Kohán György

Szuromi Pál: Határmezsgyén

Művészet, 1983. Március

Tokán György

Pogány Gábor: Láng és bivaly

Művészet, 1982. szeptember

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Az 1962–1963 Szegedi Nyári Tárlaton a helyi és környékbeli művészek mellett felvonultatta az ország képzőművészeti életének olyan kiemelkedő mestereit, mint például Bernáth Aurél, Kmetty János, Hollós László, Dabsóz Ferenc, Borsos Miklós, Kohán György.

Tandi Lajos: A XXIII. Szegedi Nyári Tárlatanyagából.
Dél-Magyarország, 1982. Júl. 24.

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Csohány Kálmán, Munkácsy-díjas érdemes művész, kortárs grafikánk egyéni hangú úttörője 1980. ápr. 2.-án halt meg. A Magyar Nemzeti Galéria emlékkiállítása tiszteletadás a mesternek.–

A „jó palócok" humorát tragikus életérzéssel árnyalta utolsó évei-ben készült munkáin, pl. „A Bandula kocsmából" rajzsorozatán, ahol egykor jó barátjával, Kohán Györggyel poharazgatott. A ha-lott Kohán fájó emlékét őrzi 1978-as „Távozó" c. lapja/említve „A Bandula kocsmából" c./repr./

Brestyánszky Ilona: Grafikánk balladaköltője.

Nők Lapja, Budapest, 1982. júl. 31.

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikus művész (1910-1966)

Diószegi Balázs szellemi rokonait az alföldi festészet klasszikusai között kell keresni: Endre Béla, Tornyai, Koszta, de legfőbbként Nagy István, Rudnay és Kohán, akik nagy hatással voltak rá és kijelöltek útját.

T.P.: Beszélgetés Diószegi Balázzsal a nyíregyházi évekről.
Kelet-Magyarország, 1982. nov. 24.

Kohán György

Bánszky Pál: Képtár Kecskeméten

Művészet, 1983. november

Kohan Györgyi, kotó

L: kabó Iván

Grezsa F: Kabó Iránnál 138-142.

Tiszatáj, Szeged, 1979. okt. XXXIII/10.

98

KOHÁN GYÖRGY

A művész 1967-ben halt meg. Az 1965-ös KOHÁN-kiállitás utolsó napján még egyetlen közületi vásárlás sem történt. Ekkor a kiállitás rendezője: Supka Magdolna sokat tett KOHÁN GYÖRGY művészetének elismertetéséért.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura. MŰVÉSZET, 1979. november - 8 lap.

Kohán György

A müvésztől xx két képet vett a Képcsarnok 14.000.- Ft.-ért.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura. MÜVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

KOHÁN GYÖRGY

A művésznek emlékmuzeuma van.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura.
MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

Kohán György

Részt vett a Magyar Nemzeti Galériaban megrendezett rajzkiállításon.

Magyar Hirlap 1980/5/15/6
Wagner:Levélféle egy rajzkiállításról

Kohán György, Jestő

Kemelvények.

–:

Kohán György Bástyay Tbolyákoz írt levelei ből. 92–110

Új Aurora, Békéscsaba, 1979 dec 3

Kohán György, festő

l.: Báskai Bertalan

47-48

Palágyi Béla: „Harc a szélmalommal — de nem szélmalomban!"

Jászkunság, Szolnok, 1983. június XXIX/2.

Kohán György

Profán oltár alatt

Tiszatáj 1984/6

Kohán Gyöngy

Ugyám – festmény

Tiszatáj 1984/6

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Makón, a József Attila Múzeum földszintjén látható Makó régi festő fiának Torma Imrének emlékkiállítása. A művész az alföldi mesterek, Tornyai, Koszta, Kohán és a többiek méltó művésztársává vált.

Programajánlatunk a hét végére
Csongrád Megyei Hírlap, 1983. szept. 23.

Kohán György, festő

L: Endre Béla

László Gyula: Művészetről, művészetről 89-91

Tiszatáj, hegedű, 1979. aug

XXXIII/8.

Kohán György, festő

L: Ezüst György

Molnár Zsolt: Ezüst György kopci 147–149

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. 2

Kohán György, festő

L: Derkovits

(harangozó): TV-nolesz. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979 jún. 6.

Kohán György, festő

L: Szabó Judy

Harangozó M: A vásárhelyiek a Műcsarnokban 2

Esti Hirlap, Bp. 1979 jún. 14.

Kohán György

Almásy Aladár, Barcsay Jenő, Brankovics Éva, Csikszentmihályi Róbert, Csohány Kálmán, Fodor József, Z. Gács György, Hézső Ferenc, Kohán György, Kondor Béla, Kurucz D. István, Magos Gyula, Medgyessy Ferenc, Nagy Gábor, Németh József, Püspöky István, Somogyi József, Szabó Zoltán, Szalay Ferenc, Szurcsik János nevét sorolja fel Vadas József: "Vásárhely Országos tárlata" c. kritikájában, mely a Műcsarnokban rendezett "Vásárhelyi őszi tárlatok" c. kiállitást ismerteti.
A tárlaton szereplő müvészek közül a fentiek munkájával, bemutatott müveikkel, eredményeikkel hosszan, részletesen foglalkzik.
Vadas József fenti cimü beszámolóját lásd: Szemethy Imre nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 30. XXIII.évf. 26. sz. 13. lap.

Kohán György, festő

L. Zichy M.

E' T: Képzőművészet és iparművészet 379.

Élet és Tudomány, Bp. 1980. márc. 21. XXXV/12

Koleda György (1910-1966)

„Tanya" o. farost 61x72 cm

J. l. b.: Koleda Védett.

Kikiáltási ár: 18000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Kohán György, pestő

L.: Jankay Tibor

123-126.

V. Kiss M.: Békéscsaba kőpzőmű vénete a két világháború között

Új Aurora, Békéscsaba, 1980 ápr.

1

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikusművész (1910-1966).
Mecénásaink mindig voltak (hajdan). –

Jól ismerjük, hogy Kohán György is nem sokkal a halála előtt asztalos ismerőseinek adogatta képeit a vásznon- és keretfeszítés ellenében.

Varga Imre: Mecénásunk az üzem.
Munka, 1983. dec., 26-27 old.

KOFFÁN Károly

"Bernáth Auréllal valószinüleg csak 1945 után került kapcsolatba, mint ahogy ekkor több művésszel is néha-néha találkozott. Lyka Károly révén ismerte meg Barcsay Jenőt. Életo Széher uti szakaszában a szomszédság révén közel került Koffán Károlyhoz. "

NÉMETH Lajos: Fülep Lajos és a modern művészet. In. Jelenkor, 28.évf. 9.sz. 1985. 783.p.

KOFFÁN Károly (festő)

Szociográfikus szemléletről:

"Fontos helyet foglalnak el a lapok a lirizáló, az intellektuális vagy a kisérleti garfikák között. Értékük fokozzahogy művelőik egyéni hangu képviselői képzőművészetünknek. Előljáróban csak kettőt említek közülük Somogyi Győzőt és Bukta Imrét. ...
1945 utáni képzőművészetünkben nyomokban jelen van ez a szemlélet Koffán Károly (Krumplievők) és Szalay Lajos egyes műveiben, élni sajnos csak addig élt amig a kor kulturpolitikája minden jogos bírálatot kezdett az imperializmus aknamunkájának tekinteni."

LÓSKA Lajos: Tendenciák a 70-es évek magyar garfikájában. In. Uj Forrás, 1986/3. 63.p.

Kohán György, Kossuth-díjas festőgrafikusművész (1910–1966).

Kohán György halála után a hagyaték Gyula városához került, – Koszta Rozália tíz évig volt a gondája, kezelője. Kohán nagy formátuma eleven példa volt előtte, – megtanította, hogy a csak a munkával törődjön. Ő is gyulai volt és ez az atmoszféra mindkettőnknek megfelelt.

Laczkó András: Látogatóban a szot-díjas Koszta Rozáliánál.
Népszava, 1983. júl. 8.

Kohán György, festő

L: Deim Pál

Vadas József: Tárt kapuk 12

Élet és Irodalom Bp. 1985 ápr. 12. XXIX/15

Kóka Terenc, festő

h: Nádler István

Vadas József: Alternatívák 12.

Élet és Irodalom Bn. 1985. szept. 13. XXIX/37.

Kohán György.

Hollósy Gal.

M. Hérlap
1986. II. 11.

Kohán György, Kossuth-díjas, festő és grafikus művész, /1910-1966/

Török István 1936-os megalakulásától tagja volt az Orosházi Szépmíves Céhnek. Itt rendeztek 1936. áprilisában egy nagy kiállítást, ahol Török István mellett a házassága révén Orosházára került Kohán György és itthon lévő Csáki Maronyák József és meg többen szerepeltek műrükkel a kiállításon.

Koszorús Oszkár: Arcképvázlat Török Istvánról.
Békés Megyei Népújság, 1983. szept. 10. 8. old.

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Az egyik legszebb, leghangulatosabb alföldi kisváros Gyula. A Népkertben a város szülöttjének, Kohán György festőművésznek van itt a múzeuma.

A Körösök vidékén

1984. V. 10. Kossuth 10.20 | Nagy Judit

Kohán György

Életmű kiállítás Gyulai

Hevesi Szemle 1985/2

Kolian György

75 éve született K. Gy.

Hevesi kerek 1985/2

Kohán György

Felszabadulási tankot

Hevesi szemle 1985 / 3

Kohán György

A Gyöngyösi Galéria kronikája

Hevesi Szemle 1985/3

Kohán György, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész (1910-1966).

Csáki-Maronyák József emlékeit idézi: megsárgult kiadvány az Orosházi Szejemíves Céh 1937-es évkönyve kerül elő, a képzőművészeti osztály választmányában Csáki-Maronyák neve mellett Kohán György szerepel. Kohán György is a Céh tagja volt de akkor olyan nyomorban élt, hogy gyakran festéket se tudott vásárolni. Felesége varrt, abból a kereséből vettek néha egy kis szalonnát.

Andódy Tibor: Csáki-Maronyák József festőművész emlékei.
Békés Megyei Népújság, 1984. febr. 25. 8.-old.

Kohán György

A vásárhelyi Tornyai János
múzeum.

Népszava
1985. 06. 5

Kohán György

Az Alföldi Galéria

Népszava
1985. X. 26.

Kohán György

Tornyai társaság
Hódmezővásárhelyen

Élet és Tudomány 1985. 1. 18.

Kohán György

Kosztolányi Dezső kiállítása

Magyar Nemzet 1985. VII. 29.

Kohán György

festőművén

Kohán György tanítványa volt József Dezsőnek, kinek Gyulán raabad rajziskolája volt

Bélésmegyei Népújság

1983 nov 13.

Kohán György, Kossuth-díjas festőművész, (1910–1966).

Az alföldi mesterek örökséget megértő és megújító festője a művész. A Vásárhelyhez kötődő, mely komolyságú művész lenyűgöző életművet hagyott hátra, melyet a gyulai Kohán-múzeum őriz.

Hevesi Szemle

„Irodalom, Művészet"

1981 1., 4-old.

Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

Kokas Ignác

festőművén

a Kiscelli Múzeum Kiállításán szerepel műve

Népújság (Tolna)

1983 nov. 6.

Kohán György, Kossuth-díjas festő – (1910–1966).

grafik~~ust~~ ~~ám~~ mívén ~~mundái a~~ 31. Vásárhely i Évszi

Tárlatot, megnyílt, – olyan nevek kötődnek a tárlat-sorozathoz, mint Ferenczy Béni, Kohán György.

Magyar Kiírás

1984 nov. 23

Kohán György, Kossuth-díjas festő-grafikusművész (1910–1966):
Pálosi Judit: Munkácsy-díj után. Kiss György műtermében.

„Tornyai, Koszta, Munkácsy festészetén nevelkedtem. Apró gesztusokban, egy-egy ecsetvonásban az alföldi festészet jelen van a rikturámban. A mai napig szeretem az indulati festészetet, nagyra becsülöm Kohán György művészetét." — mondja Kiss György.

Művészet, 1989., január, 38–old.

KOHÁN György

SUPKA Magdolna: Mursák, Rik nem hallgattak. = Kortárs, 35. évf. 8. sz. 1991
46-51. p. ill

ABA Novák
Kohán György

on, *Camden Society*, New Series, vol. XXIII, pt. II (1878) p. 228. The first sentence is quoted by Oliver Millar in his catalogue of the Royal Collection, see note 4. One is tempted to surmise that the paintings of „plants yet remaining . . . at Hampton" refer to works done by Bogdani for Queen Mary's Looking Glass Closet in the Thames Gallery for which he was paid £60 in 1694. As to the Thames Gallery it was abandoned at the Queen's death (1694) and demolished in 1700. Although much of the fabric was re-used there is no record of the fate of Bogdani's paintings. — If the pictures seen by Hatton were indeed those in the Looking Glass Closet one is faced with the piquant — but in this period of divided loyalities not unusual — situation of the Protestant Queen who came to the throne by way of the enforced abdication of her Catholic father, promptly decorating her private apartment with flowers and plants painted by an obviously uncommitted artist in the garden of one of her father's most loyal adherents, also a Catholic and a fellow exile for a while: Lord Dover.

16 George Vertue, Note Books vol. I, *Walpole Society 1929—1930*, 1930 (The 18th vol.) p. 127.

17 e. g. Oil on canvas; 28 × 22 cm, signed and inscribed *Hungarus;* Christie's, London, 28th Nov. 1975, lot 94 *(A bouquet of flowers, tied with a blue ribbon)* — oil on canvas; 76 × 64 cm; signed and inscribed lower right *J. Bogdane H(.)ngaru(.);* English Private Collection *(Still life of fruit)*

18 First suggested by Szendrei-Szentiványi, *Magyar Képzőművészek Lexikona*, Budapest, 1915.

19 The Duchess of Marlborough, *Account of her Conduct from her first coming to Court till the year 1710*, 1742, p. 291.

20 Országh László, James Bogdani, magyar festő III. Vilmos és Anna királynő udvarában, „Studies in English Philology", vol. II, a Budapesti Kir. M. Pázmány Péter Tudományegyetem Angol Intézetének kiadványa, 1937, p. 97. Országh suggests that they were probably stuffed birds (not two-dimensional representations of birsd as it seems more likely to the present writer).

The drawings for the illustrations were made by Diana Brooks, co-researcher of the Bogdani oeuvre catalogue now in preparation.

KOHÁN GYÖRGY

SUPKA Magdolna: Az idők hirnöke : Előszó egy kéziratban maradt könyvhöz. = Kortárs, XXXIV. évf. 8. sz. 1980 143 - 152. p. ill.

KOHÁN György

[emlékkiállítása. Makó. Várai Mahöi Museum.
1984. ápr. 6-maja 13. / rend. bev. Ibos Éva.
Makó: Józef A. Mún. 1984 [6] n. ll

Lessing, Gotthold Ephraim 13, 14
Leyden, Lucas van 25, 58, 133
Libay Sámuel 160 - 162, 447 - 45
Lichtenberg, Georg Christoph 42,
Lichtenfeld, Wilhelm 199
Liedemann Emil 218, 459
Liepman, Jacob 124, 439
Ligeti Antal 353
Lipparini, Lodovico 189, 194, 19
Locatelli, Giovan Francesco 194,
Lotz Károly 252, 253, 256, 346,
Lotze, Moritz Eduard 187, 196, 1

KOHÁN György

SZUROMI Pál: Terek, figurák, szinszerkezetek: Jegyzetek Kohán György makói emlékkiállitásáról. = Müvészet, XXV. évf. 9.sz. 1984 24 - 27.p.ill.

MakóJózsef Attila Muzeum, Városi Könyvtár

KOHÁN György

167,213

Oltványi 1991

Ottawa Hort

KOHÁN György

IBOS Éva: Kohán Múzeum. - Békéscsaba : Békés m.Muz.Ig, 1984 . - [28] p. ill.

Bihari János / 1764- 1827 /

Bocskai István / 1557 - 16

Borcsiczky István / 1783 -

Borsos Márton / 1794 - 187

Bayard, Pierre du Terrail /

Brougham, Henry Peter /177

Brutus, Marcus Junius / ? -

Caesa

KOHÁN György

Mazik Dénes: Kohán György tanulóévei-
= Bélési Élet. XIX. évf. 2. 1984 170-177. p.

4470. Bertrandus de Turre nobili: Opus quadragesimale, videlicet postilla super epistolas quadragesimales secundum ordinem, quo legitur in ecclesia Romana. — Sermones dominicales. — 1390. Buda. 351 fol. „1390 finitus iste liber. Et comparatus per dominum petrum praedicatorem nove montis pestiensis." „lector ora pro domino nicolao dytericshspach Qui scripsit hunc libellum." Áthúzva: „Johannis presbiteri dicti Tusnowicerum". 1391 „petrus praedicator Budensis". 1390 „hunc librum comparavit dominus petrus praedicator Budensis in summa ecclesia ad beatam virginem." Aggsbach, kartauziak. (U. I. 1. 67—68. l. I. 2. 219—220. l.)

4596. Commentaria in Evangelium secundum Matthaeum. — XV. sz. első fele. Magyarországi gótikus vaknyomásos bőrkötésben. „Anno domini 1449 fui admissus ad legendum." „Magister Sigismundus obrecht de lengenuelde in theologia baccalaureus posoniique (quod et histropolis dicitur) cum erigeretur Vniuersitas ex primis collegiatus hunc librum loco trium flor. Vngaricarum, quas de gradibus in facultate perceptis eidem debuit, coram tota facultate existente obtulit 1474." (U. II. 2. 511. l. — Csapodi Cs.: Az Academia Istropolitana egy fönnmaradt könyve. MKsz 1976. 262—265. l. és németül: Armarium 1976. 45—48. l.)

4659 Henricus de Hassia: Tractatus de potestate clavium. — Oratio rhytmica de doloribus B. Mariae V. — Quaestiones theologicae. — Iohannes Gerson: Tractatus tripartitus. — Tractatus rubricatus. — Hugo cardinalis: Liber confessionum. — Henricus de Hassia: Epistola. Tractatus de Verbo incarnato. — Responsum fac. theol. stud. gen. Viennensis: De thesibus circa incarnationem 1385. Ulmae. — Henricus de Hassia: Tractatus de discretione spirituum. De sacrificio missae. — Versus

KOHÁN György

Szuromi Pál: Profán oltár előtt : Kohán György: Anyám. = Tiszatáj, XXXVIII. évf. 6. sz. 1984 93-96. p. ill

AINK

fényű vízzel hígítható fanemesítő lasur,
ezetkímélő termék. 6 féle színben kapha-
Nyál és izzadásálló, ezért gyermekjáté-
elületkezelésére is használható.

---

l hígítható fanemesítő lasur, beltéri
lő termék. Nyál és izzadásálló, ezért
. 6 féle színárnyalatban szállítjuk, mely
és burkolatok kezelésére is alkalmas.

---

i piacon, mert a beltérben nem ajánlott
zségre ártalmas vegyszert egyik sem
a saját életét védi!

isú, selyemfényű filmképző lasur, mely
il és beltérben egyaránt alkalmas. Ki-
zerkezeti elemek /ablakok, ajtók stb./
apható, a színek egymással keverhetők.

---

mú színtelen faanyagvédőszer, farontó ro-
védelemre. A fát nem szinezi el. Kül-
25 illetve 250 ml-es kiszerelésben há-
retek kezelésére, 0,75 lit., 2,5 lit.,
.

---

an lévő házigomba elleni védelemre. Ha-
beton, kő és más ásványi alapoknál il-
ható.

KOKAS Ignác

CHIKÁN Bálint: "Az ember harca" : Problematikák és értékek Kokas Ignác művészetében. = A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége Tájékoztatója, 1984 3/4. 67 - 92.p.

Kohán György

Határ Galéria. 85

Losonci Hilda: Kohán György emlékkiállítása.
=Új T. 85. aug. 25. 4-ill

KOHÁN György

Kőszegfalvi Ferenc: Kohán György 1945-1946-ban
: Adalékok a festő életrajzához. = Béke és
Élet, 20, 1985, 1. 90-93. ill

I n h a l t :

		Seite
Vorwort		1
I.	DIE GALLERIA FARNESE	
	Die Architektur	5
	Die Wanddekoration	9
	Cherubino Albertis Entwurf für die Galleria	19
	Die Dekoration des Gewölbes	24
	Die Galleria Farnese als Gesamtkunstwerk	40
	Die historische Stellung der Galleria	46
II.	DIE SALA CLEMENTINA IM VATIKAN	59
III.	DIE SALA DEI CORAZZIERI IM QUIRINALSPALAST	
	Die Stiche Bartolis nach Lanfranco	79
	Die Zuordnung der Entwürfe in die Sala dei Corazzieri	87
	Das Gesamtkonzept für das Wandsystem des Saales	103
	Die historische Stellung der Wanddekoration	105

IZOHÁN György

MOLDVAY Győző: Eroica: Jegyzetek a 75 éve született Kohán Györgyről.
= Heves. Semle. B. 1985, 1. 41-45. ill.

KOHÁN György:

Kiáll. Bp. Bartók '32 Galéria, 1984/85

ism. (bán): Kisformátumu monumentalitás: Kohán György emlékkiállítása a Bartók '32 Galériaban.
= M. Nemet, 1985. jan. 8. 7.

EMBER Mária: Kohán Györgyre emlékezve.
= M. Nemet, 1985. feb. 22. 7.

KOHÁN György

T. A.

Kohán György emlékezete

Népszava 1985. febr. 22. 6.

-

Böcklin to Cézanne."[7]

taken from the fine arts can
subsequent works devoted en-
or philosophic history. His
Immel from 1918 is a typical
genuine philosopher of Impress-
had done nothing more than
n to the things expressed by
velopment of music, fine arts,
vement is far greater than
Impressionistic world outlook

KOHÁN GYÖRGY

Crendilet linó 20×16
Kutnál 1932 linó 18×15

Műgyűjtők Galériája
heti árverés 179.
1996 jan. 26.

Kohán György

SUPKA Magdolna: Múzsák, kik nem hallgattak. = Kortárs, 35. évf. 8. sz. 1991 46-51.p. ill.

Aba Novák Vilmos
Kohán György

KOHÁN György

SZAKOLCZAY Lajos: Hol van Kohán György? : Gyulai séta töprengéssel. = Uj Magyarország, 1992. okt. 26. 10.

SWOT

KOHÁN György

TÓTH Menyhért: Kohán-sirató. = Hitel, V.évf. 1.sz. 1992 január 7. 30.p.

KONDOR Béla: Emlékezés. = Hitel, V.évf. 1. sz. 1992. január 7. 31.p.

SUPKA Magdolna: Kohán György. = Hitel, V.évf. 1.sz. 1992. január 5. 32 - 33. p. ill.

KOHÁN György

Bélescsabán a Dürer Társaság

700 számozott példány

Kohán albumot ad ki 1993 ban

utánanézni

FILEP

a:;

n. = Könyvtáros, 35, 1985, 9.

Elemér:;

1985. 1862. **ism.** SALAMON
= Új Tükör, 1985. január 6. 4.
or:;

emberek francia ecsettel
6, 1985, 11-12. 94., ill.
Serge:;

ítása, Pécsi Kisgaléria, 1985.
. Dévényi Sándor. Pécs : Pécsi
.

KOHÁN György

P. Szűcs Julianna

Kohán történelmi távlatból

Születésének 75. évfordulójára

Népszabadság, 1985. febr. 22. 7.

ben a Műgyűjtők Galériája jár élen, amely komolyan veszi a konkurenciaharcot, elegáns környezetben, profi külföldi árverési szakemberrel vezetteti le aukcióját, és nem utolsósorban gyönyörű, színes nyomású katalógust ad ki a vársárlók tájékoztatására. Érdemes lenne megfontolnia a BÁV vezetőinek is, hogy egy-egy aukcióban a képek eladásán kívül mennyi lehetőség rejlik, a vállalati presztízs növelésének számtalan eszközét kínálja egy ilyen esemény, de ehhez szakszerű menedzseri munkára lenne szükség.

Sinkovits Péter

Mednyánszky László: Havas fasor, olaj, vászon, 28×28 cm

Vörös Géza: Asztalnál ülő nő, olaj, karton, 80×63 cm

KOHÁN György

Moldvay Győző: Eroica. Kohán György, eletutja
Eger: Heveri Sennle, 1985 80 p ill

P. A.I.

Eroica Hatvanból

Moldvay Győző – Kohán Györgyről

Szöv. Egr., Heveri Sennle Szadása?, 1985

Vasárnapi Szinek, 1985. juni. 2. 7.

KOHÁN György

MARIK Dénes: Kohán György szerelmei — művészi fejlődésének tükrében = Új Aurora, 1989/2. 30 – 40. ill.

XX. 12. 45. n / Mestrek